THE LIBRARY OF CONGRESS
1800

MENSAJEROS BARCELONESES
EN LA CORTE DE NÁPOLES DE
ALFONSO V DE ARAGÓN
1435-1458

INTRODUCCIÓN Y TEXTO

POR

JOSÉ M.ª MADURELL MARIMÓN

BARCELONA

MCMLXIII

MENSAJEROS BARCELONESES EN LA CORTE DE NÁPOLES DE ALFONSO V DE ARAGÓN

CONSEJO SUPERIOR DE INVESTIGACIONES CIENTÍFICAS

ESCUELA DE ESTUDIOS MEDIEVALES

TEXTOS

VOL. XXXIII

MENSAJEROS BARCELONESES
EN LA CORTE DE NÁPOLES DE
ALFONSO V DE ARAGÓN
1435-1458

INTRODUCCIÓN Y TEXTO

POR

JOSÉ M.ª MADURELL MARIMÓN

BARCELONA

MCMLXIII

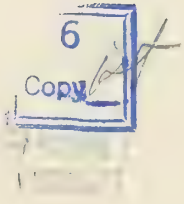

Depósito Legal, B. 15.721-1963

Atenas, A. G. - Escorial, 135 - Barcelona

INTRODUCCIÓN

En los comienzos del reinado del joven dinasta Alfonso V de Aragón, que al suceder en el trono a su padre Fernando de Antequera [1], contaba 22 años de edad [2], en hora muy deseada, surcaba el mar con una armada de 80 velas, con la intención de ligar, con mano firme, sus reinos de Cerdeña y Córcega, y, con la más alejada de preparar de hecho la conquista de Nápoles [3]. Este deliberado intento, alucinador

[1] *Manual de Novells Ardits, vulgarment appellat Dietari del Antich Consell de Barcelona.* Colecció de documents històrichs inèdits del Arxiu Municipal de la Ciutat de Barcelona (Barcelona, 1892), I, p. 202: 2 abril 1416. BRUNIQUER, Steve Gilabert. *Rúbriques de Bruniquer. Ceremonial dels magnífichs consellers y Regiment de la Ciutat de Barcelona.* Colecció de documents inèdits del Arxiu Municipal de Barcelona (Barcelona, 1913), I, p. 319. SEGURA, Joan. *Història d'Igualada* (Barcelona, 1907), p. 171.

[2] BOFARULL, Próspero de. *Los Condes de Barcelona vindicados* (Barcelona, 1836), II, p. 307. Alfonso V de Aragón nació en Medina del Campo, en 1394.

[3] CAPMANY, Antonio de. *Memorias históricas sobre la Marina, Comercio y Artes de Barcelona,* I, 1.ª parte (Madrid, 1779), p. 149: año 1420. Este mismo autorizado autor refiere que las Cortes del año 1422 acordaron aprontar un nuevo y respetable armamento para socorrer al rey Alfonso, que se hallaba arrojado de Nápoles y desamparado de sus mismos aliados. Este socorro naval que aprestó con suma diligencia Barcelona, compuesto de 22 galeras y 8 naves gruesas a las órdenes del conde de Cardona, que arribó oportunamente a Gaeta para poner en respeto a la tierra enemiga, y para que el rey, con este poderoso refuezo de naves, gente y municiones que recibió de Barcelona, recobrase la famosa y opulenta ciudad de Nápoles (*Ibidem,* p. 150). Una referencia documental de las anteriores noticias la refleja la siguiente nota, entresacada del Libro de Obrería del Castillo de Tortosa: «Item, paguí a n'Anthoni Solà, specier, per pòlvores de bombardes que n'Anthoni de Serbisse pres per les alimàries que's feren al castell com vench la beneyta nova que l'estol del principat de Cathalunya trametia al senyor rey e era junt ab salvament en Nàpols e havia haguda victòria, e aprés com lo dit senyor rey fonch arribat en Palamós ab salament: .xx. sous». ACA (= Archivo de la Corona de Aragón), M. R. (Maestro Racional) 2439, f. 3: 14 noviembre 1423. Véase además la nota del pago de 5 libras y 10 sueldos, dispuesto por orden de los conselleres de Barcelona, a «Arnau Carnsalada, correu, deliberats donar per estrenes de la bona nova que'ls ha aportada del senyor rey en los presents dies, ço és, lo dit senyor ab la armada del principat de Cathalunya, ha recobrada e correguda la ciutat de Nàpols, la qual en lo mes de maig prop passat se era rebellada contra lo dit senyor». AHCB (= Archivo Histórico de la Ciudad de Barcelona), *Clavaria,* vol. 40, año 1423, f. 119: albarán de 2 julio 1423.

Referencia de la entrada del Magnánimo en Barcelona después de la conquista de Nápoles: «D'jous a .VIII.° de deembre [1423]. Aquest día entrà lo senyor rey Alfonso, qui vench de Nàpols ab .XVII. galees, feren pont al Puig de les Falcíes, vestiren .XXII. persones ab gramalles d'or, ço és, consellers e cónsols e prohomens.

para el monarca, y la ocurrencia de múltiples sucesos, le arraigaron más en la tierra italiana, dio motivo para que, desviado de los intereses de sus dominios de la península ibérica, únicamente permaneciese en ella, en los inicios de su reinado, en el cuatrienio 1416-1419 y en el curso de los años 1424-1431 [4].

De los años de permanencia del rey Alfonso en tierras de Italia, quedó en Cataluña el grato recuerdo de su esposa María de Castilla, la cual siempre supo sesudamente mantener los reinos que el monarca en su ausencia le confiara, por los cuales veló y gobernó con tanta voluntad, que mereció elogios de los que han hablado de ella: historiadores y poetas. Fue, asimismo, muy querida por sus súbditos, tal vez porque supo asimilar el parecer y voluntad de los mejores y más hábiles políticos del país [5], patentizando así las bellas cualidades que el capellán de su esposo, el rey Magnánimo, glosara en su Dietario con estas elogiosas palabras: *La qual dita reina fonch dotada de perfecció de seny e de virtut, molt honesta tot lo temps de la sua vida, tement Déu e amant justicia e ministrar aquella* [6].

El olvido en que pudo dejar nuestro monarca a los súbditos, que tanto deseaban gozar más a menudo de su presencia, si podía ser motivo de enojo, vendría a disminuirlo la gloria rodeada de pomposidad conquistada por don Alfonso en Italia. Los conselleres, ante el prolongado absentismo de nuestro monarca de sus reinos y tierras peninsulares, acordaron el envío de representantes, los cuales, por especial privilegio, recibían el título de embajadores, con la misión de negociar asuntos de vital interés [7].

Fonli feta gran festa. Vengueren devant lo pont los entremesos següents: ço és, Paradís e Infern, lo basalis, lo fénix, la águila, tot daurat. E la professó de la sèu feu vía per los Cambis a sancta María de la Mar, per lo carrer de Monchada e per la Bòria, per los carrers dels Speciayres a Sanct Jacme, e per lo carrer Bisbal a la sèu. E feta la dita solemnitat entrà al palau reyal. E fou hora de nit com aquestes coses foren fetes». ACA, G. (= Generalidad) reg. 3, *Dietari de la Genealitat,* años 1422-1428: f. 32.

Recordemos, de paso, el original de la escritura de poderes suscritos en la Ribera de Génova, a 18 de abril de 1425, por el infante Pedro, a Bernardo de Corbera y Andrés de Biure, facultándoles para comparecer ante el rey Alfonso, su hermano, para tratar de la provisión de la armada real y de la conservación de las plazas del reino de Nápoles. Perg. 197 del AHPB (= Archivo Histórico de Protocolos de Barcelona). V.: Zurita, Gerónimo. *Anales de la Corona de Aragón,* III (Zaragoza, 1669), ff. 161-161 v.

[4] Giménez Soler, Andrés. *Itinerario del rey Alfonso de Aragón en que ganó Nápoles* (Zaragoza, 1909), pp. 1-29, 63-112.

[5] Carreras Candi, Francisco. *Geografia General de Catalunya. Ciutat de Barcelona* (Barcelona), p. 993. Soldevila, Ferran. *Sobiranes de Catalunya. La Reyna Maria, muller del Magnànim.* «Memorias de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona», X (1928), p. 217.

[6] Sanchis Sivera, José. *Dietari del Capellà d'Anfós el Magnànim. Introducció, notes i transcripció per...* (València, 1932), p. 30.

[7] Madurell Marimón, José María: *Legaciones barcelonesas en la Corte de los Reyes Católicos (1479-1484)* «Hispania», LXVII (Madrid, 1957), 4.

El copioso diplomatario transcrito al final de las presentes notas, ampliamente refleja las continuas relaciones mantenidas por los conselleres con su rey y señor, asaz complicadas por el gran dinamismo del soberano, y más aún por las deficientes comunicaciones características de la época [8]. Base principal de la antedicha colección diplomática entresacada de los fondos documentales de los archivos barceloneses, la constituye la nutrida y selecta correspondencia cursada por diferentes enviados barceloneses a la corte napolitana del Magnánimo, desde donde escribían a los conselleres, de los negocios tramitados, complementada con variados informes sobre la larga estancia del rey Alfonso en Italia, singularmente en la ciudad y reino de Nápoles; de sus actividades bélicas, políticas y diplomáticas; de la fastuosidad de la corte y de su vida íntima y familiar.

1.ª Mensajería

El privilegio concedido por don Alfonso a su consejero y maestro racional Pedro de Santcliment, de la plena jurisdicción civil y criminal, mero y mixto imperio, excepto la facultad de aplicar la pena de muerte, en el término de Santa María de Badalona [9], implicaba la separación del ejercicio de dichos actos jurisdiccionales del veguerio barcelonés, motivando el inicio, por parte de la ciudad de Barcelona, de una serie de mensajerías al rey Magnánimo, después de la persistente ausencia de sus dominios españoles.

Las embajadas barcelonesas fueron once, la primera unipersonal, 10 febrero - 21 junio 1435 [10], confiada al notario Antonio Vinyes, oriundo de Tarragona [11], el cual, en su ameno e interesante epistolario a los conselleres, se revela como un veraz cronista y agudo observador de hechos de singular interés histórico y político (docs. 9, 13, 19). Comprobamos como Antonio Vinyes, a 10 de febrero, embarcaba en la nave de Antonio Salelles, la cual zarparía hacia la isla de Sicilia [12],

---

[8] Bofarull y Sans, Francisco. *Antigua Marina Catalana.* «Memorias de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona», VII (1901), p. 30.

[9] ACA, reg. 2762, f. 29: Palermo, 30 julio 1434.

[10] *Manual de Novells...*, I, p. 301. Para más detalles de esta mensajería véase Carreras Candi, Francisco. *Hegemonía de Barcelona en Cataluña durante el siglo XV.* Discurso de recepción en la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona (14-III-1898), pp. 8-9. AHCB, *Llibre del Consell,* años 1412-1433, f. 67.

[11] Así lo declara en una nota al ser creado notario público el 26 de agosto de 1429 y del establecimiento de su escribanía en la plaza de San Jaime de Barcelona. AHPB. Antonio Vinyes, leg. 1, man. años 1428-1432. Observamos que el primer protocolo de Antonio Vinyes fue iniciado a 2 septiembre 1424. Madurell Marimón, José María, *Índice Cronológico Alfabético, I, siglos XIII, XIV, XV y XVI.* Archivo General de Protocolos de Barcelona. Colegio Notarial de Barcelona (Barcelona, 1950), p. 173.

[12] *Manual de Novells...*, I, p. 301.

para un mes después desembarcar en el puerto de Mesina y pasar luego a Palermo, en cuyos lugares alternaba sus actividades diplomáticas con el ejercicio de las funciones propias de fedatario (docs. 1, 7, 17, 18, 21, 22), no olvidando por ello el cumplimiento de la delicada misión que se le confiara, ya que obtuvo la feliz resolución del conflicto sobre la jurisdicción de Badalona [13], como así lo comunicaba a los conselleres el conservador del reino de Sicilia Juan Porta (doc. 20).

Con anterioridad al inicio de la presente mensajería, corrió la noticia de un supuesto infortunio ocurrido a don Alfonso, la cual dio motivo a un intercambio de copiosa correspondencia entre los conselleres y los cónsules de Perpinyà (doc. 2), el arzobispo de Zaragoza Dalmacio de Mur (docs. 3, 4, 6, 8, 12, 15), los jurados de Valencia y Zaragoza, paeres de Lérida y procuradores de Tortosa (docs. 5, 10, 11), referencias no confirmadas y que el gobernador de Mallorca, Berenguer de Olms, pudo desmentir facilitando buenas noticias de Su Majestad (doc. 14).

Antonio Vinyes, en carta a los conselleres, insinuábales la conveniencia de su traslado desde Mesina a Ischia o Nápoles, a fin de estar más cerca del rey Magnánimo; informábales, además, de la llegada del príncipe de Salerno, sobrino del papa Martín V, para prestar homenaje a don Alfonso; de la concordia entre éste y «Regols» y todos los barones y capitanes de Calabria, después de su abandono del partido del rey Luis III de Anjou; notificábales sus entrevistas con el soberano aragonés, para interesarse por los negocios de Barcelona, manifestándoles sus esperanzas en solucionarlos, y que, una vez conseguidos, se dispondría a embarcar en la nave de Antonio Favar, para regresar a nuestra ciudad condal, dando así por terminada su misión diplomática. Refiere, además, como el anuncio del próximo envío de una mensajería barcelonesa despertaba gran expectación y como era esperada con gran interés, así como de que el rey de Navarra y los infantes Enrique y Pedro se aprestaban a acompañar a don Alfonso (doc. 19), saliendo del puerto de Mesina el 19 de abril, según referencia dada por Juan Porta, conservador de Sicilia (doc. 20).

2.ª Mensajería

El Consejo barcelonés, aprovechando la estancia de don Alfonso en Cerdeña, durante un intervalo de sus conquistas guerreras en Italia, considerando que tan larga ausencia repercutía en los negocios públicos, aparte de las complicaciones derivadas del mantenimiento de

[13] ACA. Reg. 2759, f. 95: Mesina, 9 abril 1435.

la inacabada lucha con Castilla, proyectó el envío de otra embajada, esta vez bipersonal, confiada a Juan Llull y Juan Bussot [14], momentáneamente suspendida ante el súbito anuncio del regreso del monarca, ya que éste, desde Catania, dispuso el traslado de sus naves y galeras al puerto de Mesina, para hacer rumbo hacia Cataluña [15].

Los deseos de don Alfonso viéronse prontamente contrariados, ante la noticia de la muerte de Luis III de Anjou y de la reina Juana II de Nápoles [16], al considerar tales circunstancias favorables para los planes conquistadores del reino napolitano, y en consecuencia revocó la orden de su proyectado regreso [17]. Meses más tarde, los conselleres, en vista de la trascendencia e importancia de los asuntos a negociar directamente con el rey Alfonso, principalmente por el arbitrario encarcelamiento del baile de Barcelona, previeron la necesidad de aumentar la primitiva mensajería con otra persona, la cual, por su preparación científica, delante del propio monarca, expusiese las causas de tal contrafuero, por lo que fue elegido el jurisconsulto Francisco Castelló, cargo que éste en principio rehusó, pero que ante reiteradas insistencias aceptó [18].

Ello dio origen a la segunda mensajería barcelonesa—2 junio 1435-12 junio 1436—[19], compuesta por Juan Bussot, Guillermo Romeu y Francisco Castelló (doc. 23), el segundo en sustitución de Juan Llull, los cuales embarcaron en la galera *San Martín,* expresamente fletada para el caso (doc. 16), y, en alta mar, muy avanzada su ruta, soportaron un furioso temporal (doc. 24) y un lamentable incidente con el patrón de la galera expedicionaria, Martín Pardo, como así detalladamente lo explican en una misiva a los conselleres. Una vez relatado el siniestro marítimo, los representantes barceloneses certificaban la presencia del rey Alfonso en Ischia, así como la del príncipe de Taranto y del conde Juan, ayudados por muchos barones empeñados en el sitio de Gaeta, dudando si el rey permanecía entre Ischia y Gaeta (doc. 25).

Entre tanto los conselleres remitían instrucciones a sus enviados [20],

---

[14] AHCB. Del. (= deliberaciones), años 1433-1437, ff. 86 v, 87, 88: 27 y 31 enero y 1 febrero 1435.

[15] Sanchis Sivera, *Dietari...*, pp. 147-148: 31 enero 1435.

[16] Las defunciones de dichas personas reales respectivamente acaecieron en los días 15 de noviembre de 1434 y 2 de febrero de 1435. Zurita, *Anales...*, III, p. 227. Agustí Casanovas, Jacinto; Voltes Bou, Pedro; Vives, José. *Manual de Cronología Española y Universal.* Consejo Superior de Investigaciones Científicas (Madrid, 1952), p. 395.

[17] Sanchis Sivera, *Dietari...*, pp. 148, 348: 1 marzo 1435.

[18] AHCB. Del., años 1433-1437, f. 97 v: 5 mayo 1435.

[19] *Manual de Novells...*, I, p. 304. Bruniquer consigna la salida de los expedicionarios en la jornada siguiente, día 3. Bruniquer, *Rúbriques...*, I (Barcelona, 1913), p. 180.

[20] AHCB. Ll. C. (= Lletres closes), VI-4, años 1435-1436, ff. 70 v-71, 73-74, 74 v-75, 76 v, 86-88 v: 25, 28-30 junio y 20 julio 1435.

la reina María recibía noticias de su augusto esposo, así como de los preparativos navales de los genoveses, comunicadas por Lázaro de Loscos, Berenguer de Olms y los jurados de Mallorca (docs. 26-28), malos augurios de la batalla naval de Ponza, en la que nuestros enviados, como acompañantes del rey Alfonso, quedaron largo tiempo cautivos en Génova, a excepción de Guillermo Romeu, que, por enfermedad contraída durante la expedición, libróse de la derrota, falleciendo después a consecuencia de la impresión recibida [21].

Otro presentimiento de tan desastrada pugna marítima experimentarían los conselleres, manifestado por su intranquilidad ante la falta de noticias de don Alfonso y de sus representantes; y la incertitud que les apesadumbraba por el ignorado final del sitio de Gaeta, por lo que deliberaron el urgente envío de un laúd de diez remos, con el exclusivo fin de obtener noticias de su rey y señor, el coste de cuya expedición calculábase en 150 florines, y un mes de plazo para un viaje de ida y vuelta [22], no sin antes haber solicitado oraciones de los abades y conventos de Montserrat, Poblet, Santes Creus y del prior y monasterio de Scala Dei (doc. 30).

En medio de tal ansiedad, los conselleres poco tardarían en recibir informaciones de Mallorca [23], y de otras procedencias, confirmativas del aludido desastre naval (docs. 31-32, 34-36, 38, 41-45), mientras Bernardo Juan de Cabrera, conde de Módica, enviaba a su juez asesor provisto de credencial (doc. 46), cuya misión no se especificaba, pero que indudablemente facilitaría pormenores de aquella desafortunada batalla.

Ante la infausta noticia del cautiverio del rey Alfonso y de sus hermanos, los conselleres acordaron el envío de mensajeros a Valencia para visitar la reina y comunicarle tan grave suceso [24], aparte de la remesa de una carta, doliéndose del resultado del sitio de Gaeta, a causa de la infortunada batalla de Ponza, y otra misiva similar al gobernador de Cataluña, Juan de Corbera [25].

En este intervalo de desagradables noticias, los conselleres escribían a sus mensajeros en Nápoles, sobre la incautación por orden del rey de las mercancías de la nave de Garro, a su llegada a Siracusa (doc. 33). Notificaron asimismo a la reina María sobre la mala situación para la defensa de la villa de Alguer, faltada de armamento ante

---

[21] AHCB. Del., años 1433-1437, f. 157 v: 12 noviembre 1436.
[22] *Ibidem*, f. 102 v: 19 agosto 1435.
[23] Damians Manté, Alfons. *Desfeta de l'armada d'Alfons V d'Aragó*. BSAL (= «Bolletí de la Societat Arqueológica Luliana»). Palma de Mallorca, 1900, 361-363, 379-380, 413-414, 429-431.
[24] Bruniquer, *Rúbriques...*, II, p. 180: 6 y 20 septiembre 1435.
[25] AHCB. Ll. C., VI-4, años 1435-1436; f. 107 v: 29 agosto 1435.

el peligro de ataque por parte de los genoveses (doc. 37), y, días más tarde, le instaban para que dictase provisiones para suplir las deficiencias a causa del cautiverio de su augusto esposo (doc. 39). Por otra parte, el gobernador de Mallorca, Berenguer de Olms, en carta a los conselleres, se lamentaba del infortunio del rey Alfonso y exponía las perentorias necesidades derivadas del pago de pensiones a los acreedores de los censales (doc. 40).

El 6 de septiembre, el mensajero Francisco Castelló, recién llegado a Génova, iniciaba su correspondencia con los conselleres, dándoles cuenta, como testigo y actor de tales sucesos, de su penosa odisea al caer prisionero en la batalla naval de Ponza (doc. 47), noticias ampliamente detalladas en otras posteriores misivas (doc. 48), en las que, además, les informaba del próximo traslado del rey Alfonso de Saona a Milán (doc. 50), y, al confirmarlo días después, aludía a las ofertas de libertad de los prisioneros y otras noticias de la actualidad italiana (docs. 51, 52).

La renombrada batalla naval de Ponza entre la armada de Alfonso V y de Aragón y la de los genoveses aparece reseñada en dos versiones: la oficial en el Dietario de la Generalidad de Cataluña, y la particular del escribano del mismo Ça Font, más extensa y detallada (doc. 29). Aparte de esta información, existe una nutrida e importante bibliografía [26].

Los enviados barceloneses Juan Bussot, Francisco Castelló y el hijo de Guillermo Romeu, después de su arribo a Barcelona de regreso de su penoso cautiverio, en un memorial presentado a los conselleres sobre las causas y efectos de tan lamentable derrota, solicitaban una indemnización que les permitiese resarcirse de los perjuicios materiales sufridos durante su infortunada mensajería.

El interés de este memorial descriptivo radica en la clara exposición de los siguientes hechos: Que en aras del honor y servicio de Barcelona, partieron a bordo de la galera de Martín Pardo, la cual,

---

[26] Sanchis Sivera, *Dietari...*, p. 153. Coroleu, José. *Los Dietarios de la Generalidad de Cataluña* (Barcelona, 1889), p. 21. *Manual de Novells...*, I, p. 326. Bruniquer, *Rúbriques...*, II, p. 237. Zurita, *Anales...*, III, ff. 228-229. Paz Meliá, Antonio. *Relación de la batalla de Ponza, de Blas de Axárate...*, «Revista de Archivos, Bibliotecas y Museos», I (Madrid, 1897), 516-518. Ametller Vinyas, José. *Alfonso V de Aragón en Italia y la crisis religiosa del siglo XV* (Gerona, 1903), I, p. 485; II, p. 16. Capmany, *Memorias...*, II (Madrid, 1779), p. 262, doc. CLXIX. Capmany recuerda la carta que el duque de Génova, a 21 de abril de 1444, escribió a los magistrados de Barcelona, invocando el precedente de la libertad sin redención, concedida a los embajadores Juan Bussot y Francisco Castelló. Soldevila, *Sobiranes de...*, p. 244. Era, Antonio. *Momenti delle relazioni tra Genova a Barcellona. Intorno al 1435 (Bataglia di Ponza).* IV Congreso de Historia de la Corona de Aragón. Mallorca, 1955. Actas y Comunicaciones, I (Palma de Mallorca, 1959), páginas 173-192.

por orden expresa de los conselleres, les conduciría hacia allí donde estuviere don Alfonso. Que la lucida comitiva de acompañantes de los mensajeros mostraba brillante indumentaria, provista de mucha vajilla de plata, ropas, arneses y dinero. Que el mensajero Francisco Castelló, para honra y prestigio de la ciudad que representaba, incluyó en su equipaje una pequeña y valiosa biblioteca jurídica, compuesta de libros de Derecho, tanto de cánones como de leyes, además de volúmenes especiales de derechos de la tierra, con la exclusiva finalidad de poderlos tener a mano en todas las ocasiones que creyese oportunas consultarlos y estudiarlos. Que la llegada de nuestros expedicionarios a Gaeta coincidió con aquellos días en que el monarca Magnánimo resistía el sitio entablado contra aquella plaza, y que, ocupado en aquella magna lucha, ordenó a los enviados de Barcelona subiesen a bordo de la nave real para ir, junto con otras muchas embarcaciones armadas, al encuentro de la escuadra genovesa, alegando que, puesto que dichos mensajeros eran enviados a él, era su voluntad fuesen allí donde él estuviese [27]. Esta orden del rey, que aunque, al parecer, sería un deseo más que una exigencia, fue obedecida por nuestros misioneros, creyendo servir con fidelidad a su monarca y, al propio tiempo, no menos fielmente a su amada Barcelona, los regidores de la cual les recomendaron un estrecho y continuado contacto con su soberano.

Consignemos de paso cómo los conselleres, mediante carta, acusaron recibo a los embajadores de don Alfonso en la Corte Romana y agradecerles la epístola que les enviaron sobre el infortunio acaecido a nuestro soberano (doc. 49).

Otras informaciones facilitadas por Francisco Castelló a sus mandatarios precisan la salida de Génova de cinco naves armads en corso, al parecer con rumbo a Cerdeña, en socorro de «Castell Genovés» y, muy posiblemente, para la conquista de Alguer y otros lugares de la isla sarda, con detalladas referencias del plan de los genoveses para dirigirse a Sicilia y especialmente a Mesina, cuya ciudad ya consideraban suya, por lo que libertaron a todos los genoveses en general. Ello no obstante, fue patente la lealtad de algunos hombres notables de dicha ciudad, los cuales, una vez liberados, pasarían a Saona o allí donde el cautivo soberano aragonés estuviere, para unirse a él y no desampararle en su infortunio. Las tentadoras ofertas de los genoveses a Salvador de Arborea, hermano del marqués de Oristany, detenido en la cárcel, de que si accedía a unirse a ellos y abandonaba el monarca Magnánimo, no dieron resultado.

---

[27] AHCB. Del., años 1433-1437, f. 157 v: 12 noviembre 1436.

En sensible contraste, muchos mesinenses confiaban en la llegada de una nave justiniana, con la esperanza de ser conducidos en ella a su ciudad natal. La antedicha embarcación que practicaría dicho viaje, cargada de grano y que por la circunstancia de ser la misma que condujo al rey de Aragón, en una fase de su cautiverio, Su Majestad, en prueba de agradecimiento por la buena compañía de que se le hizo objeto, otorgó la gracia singular o privilegio de franquicia del derecho o impuesto de exportaciones o puertas, *tretes o portes*. Decíase, además, que era tanto el orgullo demostrado por algunos mesinenses, que menospreciaban a los catalanes tal como lo indica la expresión gráfica siguiente: *fan lo gall per la ciutat, quaix menyspreant als catalans*. Ello contrastaría por el gran pavor sentido y manifestado por los genoveses hacia Cataluña y especialmente hacia Barcelona.

El curioso observador Francisco Castelló, que ofrece tales noticias, expone además la opinión de algunos ciudadanos de Génova, de que si el rey Alfonso, en la batalla naval de Ponza, hubiese sido vencedor, en vez de vencido, en aquel entonces, habría entrado en la capital genovesa, cuya ciudad se habría rendido, a causa del descontento general reinante por la mala señoría del duque de Milán, Felipe María, justificando así los temores de éste para no permitir el paso de nuestro monarca por Génova, en calidad de prisionero, creyendo así evitar que los genoveses, en acto de rebeldía contra su señor, aclamasen rey a don Alfonso, dándole la libertad, para luego organizar una gran fiesta y tributarle una solemne entrada bajo palio. Entre tanto, para mayor seguridad de la capital genovesa y custodia de la misma, el aludido duque dispuso el envío de infantería de Lombardía.

En la vigilia de la Natividad de la Virgen, 7 de septiembre, el rey Alfonso, recobrada su libertad, salía de Saona hacia Milán, con escolta de 50 caballos enviada por el duque milanés (doc. 51), mientras que Francisco Castelló, en otra carta indica fue el mismo día de dicha festividad, realizando el viaje por etapas a razón de tres leguas diarias (doc. 52), llegando el 15 del mismo mes a la capital del Milanesado (doc. 54), en el curso de cuya estancia presenció grandes festejos, como si se tratara de la festividad de *Corpus Christi*. El duque de Milán todos los días le hacía regalos y colmábale de honores, como si el Magnánimo estuviese en sus propios dominios, considerándole como padre por razón de sus obras (doc. 62).

Más tarde, las misivas de Francisco Castelló a los conselleres aparecen simultáneamente suscritas por su compañero de embajada Juan Bussot, a partir del recién arribo de éste a Génova (doc. 53). Desde entonces, en la primera epístola firmada por ambos mensajeros, se hace eco de las noticias sobre los preludios de paz con Génova; de que

el rey de Navarra continuaba cautivo, en espera de ser conducido a a Milán; del arribo de una embajada del infante Pedro, compuesta de un monje siciliano, de otro religioso y Tomás Spíndola, procedentes de Sicilia y Gaeta, para exponer al rey Alfonso los clamores experimentados en Sicilia por los malos tratos a los genoveses (doc. 54).

Posteriormente, en sucesivas misivas, informaban a sus mandatarios de la salida del rey de Navarra hacia Milán, acompañado de mícer Leonesi, comisario del duque milanés en Génova; de las visitas de nuestros enviados a dicho monarca durante su cautiverio; de los preliminares para la liberación de algunos prisioneros, con algunas sugerencias de las gestiones a practicar a fin de acelerarla (doc. 55); de la llegada a Génova, procedente de Milán, de Juan de Risso, enviado especial del rey Alfonso, portador de una carta circular autógrafa de dicho monarca, dirigida a todos los prisioneros, consolándoles y confortándoles en su dolorosa situación de cautividad (doc. 57); de la liberación del soberano navarrés, del proyectado matrimonio de la hija del duque de Milán con el infante Pedro (doc. 59); de la ulterior salida de Milán del rey de Navarra y de su paso por Pavía, y referencias sobre el rescate de prisioneros. A la liberación del monarca Magnánimo siguieron la de otras personalidades: el príncipe de Taranto, duque de Sessa, Menutxo de la Águila, y varios capitanes de Italia, a quienes el duque milanés, antes de ser libertados, les amonestó para mantenerse buenos y leales al rey Alfonso, según lo habían sido y bien le servieron (doc. 62).

En uno de estos intervalos de envíos de misivas, se cruzaban otras de los conselleres a sus mandatarios en Nápoles (doc. 56, 60, 65), y a mícer Pedro Palomar, cónsul de los catalanes en Génova, agradeciéndole la gran humanidad y abundante cortesía demostrada a sus embajadores (doc. 61), mientras los regidores de nuestra ciudad eran ampliamente informados por los mercaderes catalanes de Pisa sobre el cautiverio del monarca Magnánimo y otras interesantes noticias de las tierras italianas (doc. 58).

Los enviados barceloneses, días más tarde, escribían a los conselleres nuevas noticias de los reyes de Aragón y Navarra y breves referencias de las gestiones hechas para la liberación de los cautivos (doc. 63). Por otra parte, los conselleres directamente enviaban carta a don Alfonso, correspondiendo a la que éste les enviara desde el Castillo de Portaroni de Milán (doc. 64).

Ininterrumpidamente continúa el brillante epistolario de nuestros enviados a sus mandatarios los conselleres, con noticias del viaje del rey de Navarra desde Milán a Spezia y luego a Portovenere, «Port-Vendres»; de la confianza en la próxima liberación de sus personas;

de la llegada a Milán del cardenal de San Sixto, Juan de Casanoves, O. P. y obispo de Elna; del obispo de Lérida, García Aznarez de Añón, y de mícer Jaime Pelegrí (doc. 66); de la conveniencia de devolver a Rigo y Francisco Scarsafiga, padre e hijo, el oro entregado en la Casa de la Moneda de Barcelona (doc. 67); de su renovada confianza de recobrar la libertad (doc. 68), y más noticias de los prisioneros y de su cautiverio (doc. 69), aparte de otras cartas no menos exentas de interés (docs. 70, 73, 74). Por su parte, mícer Antonio Amat, desde Palermo informaba a los conselleres sobre la liberación del príncipe de Rantoll (doc. 71), mientras aquéllos escribían a sus mensajeros Juan Bussot y Francisco Castelló (docs. 72, 80, 86, 88, 97, 101).

Es curioso observar que en cierta ocasión Francisco Castelló encomendó a Antonio Traginer, residente en Florencia, para que cuidase de cursar un pliego de cartas dirigidas a los conselleres (doc. 92), mientras éstos enviaban misivas al rey de Navarra (docs. 93, 102) y a los síndicos de Barcelona en las Cortes Generales de Monzón (doc. 94).

Entre las más variadas informaciones de sucesos y de negocios políticos de las tierras italianas, minuciosamente descritos en el epistolario de los enviados barceloneses, sobresale la crónica del cordial recibimiento y fastuosa entrada del rey de Navarra en Génova (documentos 75-76); la noticia de la liberación de su soberano y la llegada de éste a Portovenere (doc. 77).

Pocos días después, la reina María presentaba una propuesta en las Cortes Generales de Monzón relacionada con la libertad de su esposo el rey Alfonso (doc. 78), mientras en las postreras jornadas del año 1435 entraba en Barcelona el rey de Navarra (doc. 79), y los conselleres escribían al rey Alfonso para insistir, una vez más, se dignase visitar sus reinos y tierras peninsulares (doc. 81).

Los mensajeros barceloneses, en su correspondencia a los conselleres, a falta de noticias de interés para la ciudad que representaban, ofrecían interesantes informaciones de algunos sucesos políticos italianos, como, por ejemplo, la sublevación de Génova contra el gobernador del duque de Milán, aparte de breves referencias de la estancia de don Alfonso en Portovenere (doc. 82), el cual desde esta localidad escribía una misiva a los diputados de Cataluña, dándoles asimismo cuenta de dicha sedición (doc. 83), noticia confirmada por sendas cartas de Lucas y Pedro de Spínola [28], de los embajadores Bernardo de Corbera y Andrés de Biure (doc. 84), de los mercaderes catalanes en Pisa (doc. 85) y de Bonanato Pere, remitidas a los conselleres (doc. 87).

Un asunto beneficioso para nuestros misioneros aparece de mani-

[28] AHCB. CCO (= Cartas comunas originals), vol. 8, año 1436, ffs 3-3 v: Génova, 4 enero 1436.

fiesto en otra carta a los conselleres, es decir, de las negociaciones para su propio rescate, en la que además se les notifica la salida de Liorna del monarca don Alfonso y nuevas referencias de la rebelión genovesa (doc. 91), motivada, según se indica, como consecuencia de la libertad concedida por el duque de Milán al rey Alfonso, su prisionero de guerra [29]. Podemos asimismo hacer alusión a la embajada de Bernardo de Corbera y Andrés de Biure, interesados en el rescate de todos los prisioneros detenidos en Génova; del arribo de aquellos comisionados a Portovenere, el día 6 de enero de 1436 [30], desde donde proseguirían su viaje hacia Génova, meta de su misión diplomática. Desde Florencia, Antonio Amat escribía a los conselleres dándoles noticias del rey, de los presentes que les ofrecieron los florentinos y genoveses y otras noticias políticas de especial interés (docs. 89-90).

En este intervalo, los conselleres escribían a los síndicos de las Cortes Generales de Monzón [31] sobre importantes novedades de Italia. Por su parte, la reina María concedía licencia a los conselleres para que, no obstante la guerra con los genoveses, pudiesen negociar los embajadores de Barcelona (doc. 95), y éstos, a su vez, informaban a los conselleres sobre las fianzas prestadas para obtener la salida de Milán del rey Alfonso (doc. 96).

Días después de la expedición de las dos anteriores epístolas, en las Cortes Generales de Monzón, en una cédula calendada a 20 de marzo, presentada por el Brazo Militar, se exponía como la reina María se lamentaba de la frialdad de la asamblea ante la resolución de negocios [32], patentizando como aquella augusta soberana sentía la necesidad de concordia, unidad y diligencia, retrayendo el símil de las abejas [33]. El rey de Navarra, a 31 de aquel mismo mes, ante el mencionado Parlamento, de parte de Alfonso el Magnánimo, en un breve

---

[29] Duran y Sanperé, Agustí. *Un document català de la revolta de Génova de 1435*. «Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona» 16 (1915) 309. Capmany, *Memorias*..., I, p. 99. Ametller Vinyas, *Alfonso V*..., II, p. 19.

[30] AHCB. CCO, vol. 8, año 1436, f. 7: Portovenere, 6 enero 1436.

[31] AHCB. CCO, vol. 8, año 1436, f. 21: 26 enero 1436.

[32] «E com la senyora reyna vehés los affers de la present General Cort ésser tant fredament abraçats e ab tanta lenticitat ésser entés en aquells, complaynent e congoxantse molt dels perills que vehia e encara veu al davant, e dels inconvenients que és podien seguir o's poden seguir, ço que Déu no vulla...». AHCB. Serie XVI, volumen 36, f. 118 v. *Translat del procés de la General Cort celebrada en la vila de Montçó, per la molt alta senyora reyna dona Maria, consort e lochtinent general del molt alt senyor rey n'Alfonço, a tots los regnes e terres as marines e al regne de Mallorques, lo qual comença a .XV. de noembre del any de la Nativitat de Nostre Senyor M.CCCC.XXV. E fo dissabte a .XXX. de març del any pus prop seguent M.CCCC.XXX.*[*I*].

[33] «E vullats imitar les abelles, les quals ab gran concòrdia, unitat e diligència, treballen per fer e compondre una cosa axí maravellosa com és la brescha, la qual may farien, si entre elles no havie concòrdia e diligència...». AHCB. Serie XVI. Volumen 36, f. 119.

discurso, solicitaba un crédito para subvenir la expedición de una armada contra los genoveses [34], que en un alegato posteriormente leído justificábase a base de una cita bíblica [35].

Los antedichos preparativos navales confiados a las nueve personas electas por las Cortes, los certifican diferentes misivas, tales como la dirigida al gobernador de Mallorca Berenguer de Olms, en la que indican disponen de una oferta de 100.000 florines otorgada por aquel Parlamento, para atender a las expensas del armamento de naves y galeras, para cuya expedición era preciso disponer de las naves de

---

[34] «La creença explicada per lo senyor rey de Navarra, de part del molt alt senyor rey, a la Cort de Cathalunya, congregada en la Cort General de Muntçó, en virtut de certes letres del dit senyor, és del effecte següent: Primerament, segons bé sabeu, la senyora reyna, congregada la present Cort General per a entendre e provehir ab aquella, en la desliurança de la persona del senyor rey, qui ministrant sinistre fortuna, stava detengut en poder del duch de Milà, e aprés per gràcia divina, lo dit senyor, e lo dit senyor rey de Navarra e lo senyor infant don Enrich, sos frares, han obtengut plena libertat del dit duch, lo qual en aço e en totes altres coses, ha tractat los dits senyors ab tancta beneficència e liberalitat que més no's poria dir. E com lo senyor rey obtengut son desliurament per la exida de Milà, e anada e stada de Port Vendres, haia haut a fer despeses pertinents a sa dignitat reyal, a les quals ha supplit ab diverses quantitats qui per via de cambi e ab altres grans e forts obligacions, són stades liurades a sa senyoria. Per tal prega e requer lo dit senyor rey de Navarra o la dita Cort, de part del dit senyor rey, que vullau subvenir al dit senyor de alguna covinent quantitat, ab la qual puxe satisfer a la paga de les dites peccunies.

Après lo dit senyor rey de Navarra, partit de Port Vendres és arribat a la ciutat de Barchinona, aon ha reebut letres del dit senyor rey, ab les quals li diu que vol que en virtut de la creença a ell acomanada, e en la letra directa a la dita Cort, explique e diga als de la dita Cort les coses següents: ço és;

Que lo dit senyor rey ha haguda nova que lo jorn de sent Johan, que és a .xxvii. de deembre, la ciutat de Jénova s'ere rebellada al duch de Milà, la qual rebellió és notoria per letra de janovesos, e en altra manera, e lo dit senyor sab que és stada comesa per odi que los jasovesos havien concebut contra lo dit duch, per causa de la desliberació per ell feta de les persones dels dits senyors reys d'Aragó e de Navarra e del infant don Enrich, e de la bona disposició de aquells vers lo dit senyor rey e sos affers, per la iniqua voluntat e antiga inimicia que los dits jenovesos han contra lo dit senyor e los súbdits e vassalls seus. E encara, per la desliberació que lo d't duch manava fer de tots los presoners detenguts en Jènova. E feta la dita rebellió, lo dit senyor fonch avisat que los jenoveses havien armades decontinent sinch naus, les quals se diu que no speraven sinò temps per anar contra lo dit senyor a Port Vendres, on lo dit senyor se troba, ab covinent provisió de vitualles, però ab poch de gents que sien vassalls del dit senyor rey, ni encara de altres soldats, specialment, segons les parts on lo dit senyor rey se troba.

E lo dit senyor és certificat que si les dites sinch naus no troben disposició de poder fer dan en Port Vendres, ensemps ab altres fustes, faran la via de les illes, per garreiar e dampnificar aquelles, e les altres terres súbdites del dit senyor, la qual cosa és gran dolor, vituperi e desonor, no solament del dit senyor rey e de sa corona, más encara de tots sos súbdits e naturals, perquè lo senyor rey veent que a Nostre Senyor Déu ha plagut obrir via, per la qual sa senyoria pot entendre en guerreiar, punir e castigar los jenoveses, los quals ab mala e ínica voluntat, segons és notori, li han rompuda pau e treva». AHCB. Serie XVI, vol. 36, ff. 116 v-117. Véase Coroleu e Inglada, José, y Pella y Forgas, José. *Las Cortes Catalanas* (Barcelona, 1876), p. 248. Soldevila, *Sobiranes de ...*, p. 244.

[35] «E si se haguessen a exequtar, seguint la ordinació de la Sancta Scriptura, com se lige en lo Libre dels Machabeus, que deu ésser batallar per Déu, per lo temple e per la cosa pública, de la qual és cap lo príncep... » AHCB. Serie XVI, vol. 36, folio 123.

Juan Ferrer, de Valencia; Juan de la Vía, Juan de Sales, «d'en Rossinyol» y la de Riambaldo de Corbera, surtas en aquella isla, las cuales zarparían hacia Barcelona [36]. Completaría la armada la nave «d'en Pisa» y la «d'en Cantó», pero sólo esta segunda embarcación llegó a nuestra ciudad, mientras que la de Juan Ferrer quedó retenida en Valencia, armada por el caballero valenciano Juan de Vilaregut [37]. A falta de naves del país, propúsose contar con las dos naves venecianas de próximo arribo a Valencia, debidamente armadas y equipadas [38]. Precisaba también contar con personal especializado: patronos, cómitres [39], calafates, fabricantes de remos, *remolars* [40], remeros simples y galeotes [41].

Sabemos, además, de los preparativos de la armada de tres galeras: la de la ciudad de Barcelona y la del principado de Cataluña, patroneadas por Juan de Marimón y Francisco Dez-Pla, así como la de Hugo de Cardona [42], todas ellas bien equipadas *de tota la ferrera, exarcies, armes e artelleries e de còmits, consellers, sotacòmits, notxers, mestres d'axa, remolars, companyons de ballesta, scrivà, barbers, prohers, aliers, spatllers, cruyllers e remers simples e de tota la gent necessària a les dites galeres.*

---

[36] ACB (= Archivo de la Catedral de Barcelona). Gabriel Canyelles, bolsa de varios años, pliego «Armada contra genoveses»: Barcelona, 12 y 28 de abril de 1436.

[37] *Ibidem,* doc. 1 (a). Carta al rey de Navarra: Barcelona, 28 abril 1436.

[38] *Ibidem,* doc. 2. Carta al baile general de Valencia Juan Mercader: Barcelona, 28 abril 1436.

[39] Orden a Francisco Ferrer, lugarteniente de patrón, y a Juan Bosch, cómitre de la galera del noble Pedro de Montcada, para que estuviesen al servicio de dicha embarcación. *Ibidem,* docs. 3 (a) y 10: Barcelona, 14 julio 1436.

[40] Carta al baile general del reino de Valencia Juan de Mercader, solicitando su reclutamiento. *Ibidem,* doc. 3: Barcelona, 29 abril 1436. Orden al baile de Colliure, para que acuda a un tal Plana, «remolar» de dicha villa, «com haiam gran falta de remolars e sens aquells la armada de les galees qui's ací no's puxe spetxar per fretura de rems». *Ibidem,* doc. 5 (c): Barcelona, 16 mayo 1436.

[41] Solicitados a los diputados locales de Gerona, Tortosa y Voló, Felipe de Sant Celoni, Manuel Prats y Arnau Dez-Voló. *Ibidem,* docs. 4, 5 y 5 (a): Barcelona, 21 mayo 1436, 6 junio y 16 mayo 1436. Al mercader de Valencia, Daniel Barceló, le fue solicitado el reclutamiento de galeotes, a tenor de las siguientes palabras: «... haiam mester prestament xurma de galiots en nombre assats gran...», y se le confiaba la compra «a ops de la dita armada de cent qu'ntars de fulla de ferre negre de Flandes per fer cuyraces de matzem a ops dels galiots». *Ibidem,* doc. 2 (a): Barcelona, 29 abril 1436. En otra carta se le agradece el buen trabajo realizado. *Ibidem,* documento 5 (b): Barcelona, 16 mayo 1436, y en otra, dicen estar enterados del estado del reclutamiento hasta el 8 de junio y de haber recibido «tota la fulla de ferre». *Ibidem,* doc. 6: Barcelona, 21 junio 1436. Orden de tener preparada la gente para embarcar, reclutada para cuatro meses. *Ibidem,* docs. 8 y 6 (a): Barcelona, 4 julio y 25 junio 1436.

[42] Así consta en una orden dada por disposición de la reina a Francisco Dez-Pla para que «el noble Huc de Cardona e vos mossèn, e lo honorable en Johan de Marimón, ab les galeres que patroneiats, anets en certa part que us diran los dits don Ugo e Johan de Marimón, los quals partiran d'ací dilluns primer vinent, a la segona guayta de la nit». *Ibidem,* doc. 6 (b): Barcelona, 14 julio 1436.

Asimismo, estaba bien equipada la galera de Pedro de Montcada enviada a Valencia, en donde recogería la gente de remo allí acordada [43], el cual personalmente quería seguir el viaje de la armada [44].

Los mensajeros barceloneses escribían de nuevo a los conselleres para impetrar su propia liberación (doc. 99), mientras éstos lo hacían a los ancianos y otros rectores de la ciudad de Génova, al duque genovés y al paborde de París [45]; y nuestro monarca y el de Navarra a los diputados de Cataluña (docs. 98, 103).

El paréntesis que acabamos de observar, justificado por la difícil índole de tan arduo negocio y los múltiples asuntos a resolver, lentamente allanaría el camino y facilitaría a nuestros nuncios su añorada libertad que les permitiría terminar tan larga y penosa esclavitud. El duque de Génova, Tomás de Campofregoso, a 6 de mayo, dirigía una carta al magistrado mayor de nuestra ciudad, tratando del canje de prisioneros detenidos en Barcelona con los dos embajadores barceloneses cautivos en Génova [46]. Según Antonio de Capmany, éstos fueron enviados a la capital de la república genovesa para ciertas negociaciones y, como en aquel entonces, fueron arrestados, por efecto de aquella desconfianza propia de las pequeñas potencias. Ignoramos si tan erudito historiador tuvo en cuenta que nuestros embajadores cayeron prisioneros junto con el rey Alfonso en la trágica pugna marítima de Ponza [47]. En el ínterin, los conselleres confiaron a Andrés de Biure el encargo de presentar una súplica al rey [48].

Por fin, la suspirada liberación de nuestros embajadores tuvo efecto a 21 de mayo de 1436, como lo acredita la instancia por ellos dirigida al duque de Génova, con amplia exposición de los hechos motivo de su cautiverio y la respuesta de tan noble señor accediendo a la referida demanda (doc. 100). Libres ya de la esclavitud, nuestros enviados emprenden el regreso a su país a bordo de la nave fletada al vizcaíno

[43] *Ibidem,* doc. 11, sin fecha.

[44] Consta en una carta al diputado local de Tortosa Manuel Prats, para que practique la búsqueda de galeotes presos por Juan de Montcada, hermano de Pedro, y los envíe a la galera expedicionaria. La citada orden a la letra dice así: «Item, molt bon senyor: Com ací se sien acordats ab la galea, de la qual és patró lo honorable en Johan de Marimón, ciutadà de Barchinona, los homes següents, ço és, Miquel Danduger, Alfonso de Sivilla, Johan de Calaforra, Pedro Lópes de Visedo, Gonzalbo de Ucanya, Johan Morziello, Andreu Martí de Sivilla, castellans; Peyrot Barbará, Guillem Caubi, gascons; e Anthoni Guinovart, de Tortosa, los quals, migeçant sagrament e homenatge, han promés seguir l'armada per spay de .IIII. mesos, e han pres sengles florins de senyal, e aprés s'en sien anats, e segons som informats, alguns d'ells fan fena a les salines, altres al riu de aquexa ciutat». *Ibidem,* doc. 9: Barcelona, 13 julio 1436. Omitimos dar más detalles a fin de no alargar excesivamente las presentes notas.

[45] AHCB. Ll. C. VI-5, años 1436-1438, ff. 24v, 25, 25v, 26: 7 abril y 1 mayo 1436.

[46] Capmany, *Memorias...,* II, p. 227, d. CXLII.

[47] *Ibidem,* I, p. 93.

[48] AHCB. Ll. C. VI-5, años 1436-1438, f. 27: 15 mayo 1436.

Rodrigo Romo, hasta Sant Feliu de Guíxols (doc. 104), para proseguir su ruta hacia Barcelona [49].

Transcurridos dos meses del reintegro de los embajadores barceloneses a sus hogares, el asunto del rescate de los siete genoveses detenidos por Riambaldo de Corbera estaba pendiente de resolución, originando el envío de dos cartas a los conselleres por parte de Tomás de Campofregoso, duque de Génova [50]. Por ello, el Consejo barcelonés deliberó sobre la seguridad firmada en Génova por Juan Bussot y Francisco Castelló durante su cautiverio, a los cuales, poco después, el duque y los ancianos de Génova les concedieron la libertad provisional, con la ineludible condición de dejar libres a los aludidos genoveses y el pacto adicional de su regreso a Génova dentro de cinco meses.

Mientras tanto, los conselleres escribían al duque de Milán, exponiéndole que los embajadores barceloneses, al ser detenidos junto con el séquito del rey Alfonso, lo fueron por oficiales del duque milanés; que era necesario tener en cuenta que, después de la rebelión genovesa, no podían lícita y legalmente detenerlos de nuevo, en nombre del duque y del Común de Génova, ya que éstos carecían de autoridad para ello; y finalmente, que la falta de este requisito permitiría a dicho duque conceder la facultad de absolver de la seguridad prometida por los citados mensajeros.

Trataron asimismo, los regidores de nuestra ciudad, de la conveniencia de escribir al duque y a los ancianos de Génova, sobre la cancelación de dicha seguridad, e inducirles a ello, por medio de evidentes y buenos razonamientos, previamente concordados con los jurisconsultos Bonanato Pere, Guillermo Jordá, Antonio Amat y Francisco Alzamora, en una comisión mixta integrada por éstos y los conselleres, a base de un cuestionario de diferentes aspectos jurídicos del asunto, que permitiese indagar si realmente la ciudad de Barcelona venía en algo obligada por razón del compromiso contraído por nuestros mensajeros; si éstos tenían facultad para obligarse a ello, y si fielmente deberían cumplir la promesa de devolver en el plazo fijado los aludidos siete prisioneros genoveses. Los mencionados jurisconsultos completarían su asesoramiento con un previo informe, de que si bien los cautivos barceloneses fueron liberalmente excarcelados, y más tarde detenidos por el duque y Común de Génova hasta que diesen cumplimiento a la promesa o seguridad de garantía por ellos dada; y que ambos nuncios, en aquel entonces privados de libertad, ofrecieron las

---

[49] *Manual de Novells*..., p. 348: 10 y 12 junio 1436.
[50] AHCB. CCO, vol. 8, año 1436, ff. 76, 77: Génova, 31 mayo y 1.° junio 1436.

fianzas necesarias para garantizar el pago de 3.000 florines de oro, si en dicho tiempo los genoveses cautivos no eran libertados y devueltos a Génova, su patria, con todos sus familiares [51]. La privación de libertad de nuestros embajadores duró nueve meses y su rescate se obtuvo mediante el abono de 4.000 florines, con la generosa y eficaz intervención de fray Guigo de Vianchia, comendador de la Casa de San Antonio de Barcelona, el cual para tan humanitario fin hizo dos viajes a Génova y percibió una gratificación de 150 florines [52].

El memorial expositivo de los daños morales y materiales sufridos por dichos infortunados mensajeros anteriormente aludidos, declara como no sólo viéronse privados de su libertad personal, sino también fueron severamente sancionados con la incautación de todos sus bienes y aún de los de sus acompañantes. Los sufrimientos experimentados en tan largo cautiverio incrementaríanse aún con los innumerables peligros, trabajos y daños que soportarían, agravados por las esperanzas, tantas veces frustradas, de su pronta liberación, las dificultades para el envío de correos y otras circunstancias que excesivamente prolongarían la solución satisfactoria del asunto que con tanto ahínco deseaban resolver.

La oportuna intervención de la reina María permitió cumplir la obligación o forzada promesa de nuestros embajadores antes de salir de su cautiverio, y fue realmente eficaz para determinar el precio del rescate de los prisioneros genoveses fijado entonces en 4.500 florines de oro de Aragón, suma de dinero anticipada por los citados ex embajadores de su propio peculio particular, y que éstos solicitaban les fuese reintegrada, que más tarde los conselleres acordaron hacerla efectiva, o bien en su equivalencia en otra moneda, debidamente asesorados por los jurisconsultos Bonanato Pere y Guillermo Jordá, con la salvedad de que no sirviese de precedente para similares casos que en lo sucesivo pudiesen ocurrir [53]. Excepcionalmente, la antedicha decisión tomada por los conselleres, poco después, tuvo un sentido más amplio y generoso, al indemnizarles de los daños materiales soportados durante su esclavitud [54]. Esta tristemente célebre expedición mensajera ofrece un

---

[51] AHCB. Del., años 1433-1437: ff. 132 v-133, 23 y 28 agosto 1436.

[52] *Ibidem*, f. 136 v: 7 noviembre 1436. *Manual de Novells...*, I, pp. 353-354. Bruniquer, *Rúbriques...*, II (Barcelona, 1913), p. 180. La intervención de fray Guido de Vianchia, así como la de Pedro Palomar, cónsul de los catalanes en Génova, y del honorabilísimo ciudadano genovés Rigo de Scarsafiga, aparecen constatadas en sendas cartas de los conselleres a ellos dirigidas. AHCB. Ll. C. VI-5, años 1436-1438, ff. 33, 33 v: 18 junio 1436.

[53] AHCB. Del., años 1433-1437, ff. 157 v, 158 v: 12 y 15 noviembre 1436.

[54] Juan Bussot y Francisco Castelló percibieron cada uno de ellos 192 l, 19 s. y 8 d.; incluidas las 55 l. entregadas a cada uno de sus acompañantes. Guillermo Romeu, como heredero de su padre, percibió 572 l., 5 s. y 8 d.; el escribano y

sensible contraste con algunas afortunadas misiones diplomáticas posteriormente enviadas a la corte del rey Alfonso, como luego se dirá.

Consignemos de paso que en el intervalo de esta mensajería y la que seguidamente en forma breve historiaremos acaeció la entrada en Barcelona del infante Enrique, procedente de las partes de Milán (doc. 105); el envío de una carta de los conselleres al infante Pedro recomendándole a los mercaderes catalanes que se dirigirían a Sicilia (doc. 106); otra misiva de los mismos al rey de Navarra, sobre la fianza prestada por Juan Bussot y Francisco Castelló (doc. 108); la de don Alfonso, desde Càpua, a su esposa la reina María (doc. 107), y, por último, la firma del privilegio real incorporando la villa de Cambrils a la ciudad de Barcelona [55].

3.ª Mensajería

Consecuencias lógicas e inmediatas de la anterior infortunada embajada fueron el planteamiento de nuevos conflictos, agravados por múltiples problemas de difícil resolución, que directamente afectaban los intereses y privilegios de la ciudad de los condes. Atendidas tales circunstancias, pronto viose la necesidad del envío de una nueva mensajería, la tercera de la serie que estudiamos, 24 julio 1438 - 2 febrero 1439 [56], inicialmente proyectada en 1437, con el pretexto de que don Alfonso, a causa de las guerras en el reino de Nápoles, estaba en lugar peligroso, y, al propio tiempo, rogarle el regreso a sus reinos y tierras de España.

Como el envío de la proyectada embajada reportaría grandes gastos, era necesario contar con una subvención pecuniaria. Por ello, los conselleres alegaban que los beneficios que se pudiesen obtener de la benevolencia del monarca, que aunque redundarían en gran provecho del principado de Cataluña, consideraban que los dispendios totales de dicha expedición diplomática fuesen exclusivamente sufragados con dineros del erario de la ciudad de Barcelona [57].

Posteriormente, el Consejo de Ciento aprobaba el envío de la susodicha embajada, pero con la consigna dada a todos los asistentes a la asamblea, de mantener en secreto el acuerdo tomado, para evitar

---

cocinero de la embajada, respectivamente cobraron 19 l. y 5 s. y 5 l. y 10 s. AHCB. Del., años 1433-1437, f. 169: 16 noviembre 1436.

[55] Bruniquer, *Rúbriques...*, IV, p. 82.

[56] *Manual de Novells...*, I, pp. 377, 384. Bruniquer, *Rúbriques...*, II, p. 181. Véase docs. 130, 132, 147. Carreras Candi, Francisco. *Geografia ... Catalunya*, p. 993.

[57] AHCB. Del., años 1433-1437, f. 184 v: 10 octubre 1437. Bruniquer, *Rúbriques...*, II, p. 181. ACB. Gabriel Canyelles, carpeta de la bolsa de negocios de la Ciudad de Barcelona: 12 octubre 1437. Referencia de una deliberación del Consejo de Cien Jurados.

que el citado monarca anticipadamente se enterase de lo que se le iba a solicitar [58]. Por razones económicas, acordóse que la mensajería fuese bipersonal, formada por dos ciudadanos notables y distinguidos, de gran honestidad, dotados de sabiduría, facilidad de palabra y afabilidad en el trato, privilegiadas condiciones que creyeron reunían Juan Llull, mayor, y Francisco Dez-Pla, los cuales rehusaron aceptar, sin duda recordando las penalidades soportadas por los anteriores embajadores. El primero dolíase de una enfermedad interna e incurable, que sólo le permitía alimentarse con viandas espesas, y temía que el clima del mar le fuese perjudicial para su salud. Alegaba, además, la grave enfermedad de su esposa, detenida en cama, y, por último, que su numerosa prole, compuesta de hijos menores, no le permitía ausentarse de su hogar. Francisco Dez-Pla alegaba sufrir una enfermedad renal y dolor en la rodilla que le impedía mantenerse en pie o arrodillado, excusas no tomadas en consideración, ya que los conselleres confirmáronles sus nombramientos [59], mandando redactar un memorial con las pertinentes observaciones que facilitarían su diplomática labor [60], al propio tiempo que preveían la necesidad de contar con una embarcación en buenas condiciones de navegabilidad para conducir a los embajadores electos hacia el puerto de Gaeta, considerado como lugar de eventual residencia del rey Alfonso.

Como en aquel entonces en la playa de Barcelona se hallaban surtas dos galeras consideradas aptas para el traslado de ambos misioneros, respectivamente patroneadas por Juan de Montrós y Ramón Dez-Pla, decidieron elegir una de ellas, con tal estuviese bien armada y provista de competente número de marineros, ballesteros, compañeros y galeotes, y fue la del primer patrón, la cual haría rumbo hacia Cáller y Palermo, ya que le era factible hacer un pequeño pero recto desvío desde Cáller hasta Gaeta. En contraste, la embarcación de Ramón Dez-Pla tenía señalada su ruta hacia Valencia y Cádiz, en cuyos puertos cargarían frutos y otras mercancías, y, por lo tanto, practicaría un itinerario menos propicio para la expedición mensajera barcelonesa. La subvención aprobada para atender a los gastos de la embajada por todo el tiempo necesario para llevarla a feliz término fue a base de un crédito similar al concedido en la última infortunada mensajería, pero con la entrega anticipada de 500 florines.

Digna de nota es la prohibición dictada al patrón de Montrós del

---

[58] AHCB. Del., años 1433-1437, ff. 186 v, 187 v: 11 y 12 octubre 1437. ACB. Gabriel Canyelles, bolsa de negocios de la Ciudad de Barcelona: 12 octubre 1437.

[59] AHCB. Del., años 1433-1437, f. 188 v: 14 octubre 1437.

[60] ACB. Gabriel Canyelles, bolsa de negocios de la Ciudad de Barcelona: sin fecha.

empleo de la vela cuadrilonga, *vela cayra,* considerada peligrosa, para evitar que el enemigo fácilmente la confundiese como nave. Para compensar dicha limitación, los conselleres autorizaban el uso de la clásica vela latina, más adecuada para la navegación, ya que permitía la toma de un viento más que no se obtenía con la vela cuadrilonga [61].

Grandes dificultades obstaculizaron la formalización del contrato de fletamiento de la galera patroneada por Juan de Montrós: el gran egoísmo del propietario de la misma, Juan Llull, ya que pedía 2.200 florines de fletes, con tal que la nave el martes siguiente saliese de Barcelona, pero con la sola obligación, por su parte, que al término normal de su ruta hacia Cáller se desviase hacia Gaeta, con la misión de dar hospedaje a los mensajeros, después de lo cual la aludida nave zarparía para la isla de Sicilia. Si la salida de la nave no se efectuaba por todo el resto de la misma semana, los fletes aumentarían hasta 2.500 florines, suma considerada excesiva, por lo que los conselleres solicitaron la intervención de mediadores para ver de lograr una importante rebaja, gestión totalmente fracasada, si bien luego Juan Llull hizo oferta de reducir el flete a 1.500 florines, con tal que el viaje fuese directo hasta la isla siciliana, propuesta considerada asimismo inaceptable.

Descartada la posibilidad de contratar la galera de Juan Llull, iniciáronse gestiones para concertar la nave de Ramón Dez-Pla, el cual, si se le consentía realizar viaje a Valencia para cargar mercancías y pasar luego a Mallorca, comprometíase a regresar a Barcelona siete jornadas después de la fecha propuesta, para recoger a los mensajeros barceloneses, hacer rumbo a Túnez y de allí pasar a Gaeta, donde aquéllos desembarcarían, y, una vez hospedados, la embarcación se dirigiría a Sicilia, para más tarde regresar a Gaeta, y si en esta oportunidad los delegados barceloneses tuviesen despachados los asuntos motivo de su viaje, los conduciría a Barcelona. En atención a la gran cortesía demostrada por Ramón Dez-Pla, y que la galera elegida era nueva y en mejores condiciones de remos, aparte de estar bien armada y acompañada, los conselleres aceptaron gustosos tan generosa oferta [62].

En medio de tales preparativos, Luis Ces-Cases, de la casa del rey Alfonso, por vía terrestre llegaba a Barcelona procedente de Gaeta, portador de una carta de nuestro soberano, notificando a los conselleres estaba presto a partir hacia sus dominios de España, noticia comunicada a la reina, fausta nueva festejada con un repique general de campanas, manifestación jubilosa completada con el canto de un so-

[61] AHCB. Del., años 1433-1437, f. 188 bis: 16 octubre 1437.
[62] *Ibidem,* f. 186 ter: 18 octubre 1437.

lemne *Te Deum* de acción de gracias, en la catedral y en la iglesia de San Miguel, con asistencia de la reina María; Domingo Ram, cardenal-arzobispo de Tarragona; Dalmacio de Mur, arzobispo de Zaragoza, y conselleres. Previendo la posibilidad del arribo del rey Alfonso por vía marítima, éstos ordenaron la construcción de un puente en la ribera del mar para familitar el desembarco.

La carta de don Alfonso a los conselleres, fechada en Gaeta a 25 de septiembre, en la que anunciaba su próxima visita a sus reinos de Cataluña y Aragón, motivó, otra vez, la suspensión momentánea de la proyectada mensajería [63].

Pocos días después registróse un singular contraste entre el júbilo sinceramente demostrado, con el gran desencanto experimentado al desvanecerse las ilusiones puestas en el próximo arribo de nuestro egregio monarca, a causa de la noticia de su aplazamiento indefinido, dada por García Aznares de Añón, obispo de Lérida, Guillermo de Vich y Galcerán de Requesens, mensajeros del rey a su esposa la reina María, recién llegados a Barcelona. No obstante tales dilaciones, los conselleres ordenaron varios pagos de suministros de parches de seda, pieles, paños y corazas para la indumentaria del embajador electo Francisco Dez-Pla (docs. 109-112, 117), paños para las libreas de sus escuderos y servidores, facilitados por el sastre Dionisio March (documento 124), aparte de una cuchillera para el servicio de la embajada (doc. 115), arneses y otros materiales para los mensajeros (documento 116).

Complementos de la indumentaria de Francisco Dez-Pla fueron un birrete (doc. 118), pellicos (doc. 119), una túnica o cota con pieles de ciervo (docs. 113, 114, 120), y tela suministrada por el mercader Gabriel Carmau (doc. 121), una manta de grana (docs. 122-123), un jubón reparado por el sastre Eyna Hostrelinch (doc. 125), unos parches de seda y una espada, de cuyos guarnecidos cuidó el platero Gabriel Telesa (doc. 126).

El rey Alfonso, desde Gaeta, a 3 de marzo de 1438, expedía una credencial a su escribano Bartolomé Sallent, dirigida a Juan Bussot, y otras personalidades (doc. 127); días más tarde, respondía a la embajada de la reina, representada por Jaime Gerard, relacionada con la mensajería barcelonesa (doc. 128), mientras, a 28 del mismo mes, la infanta Leonor, hija del conde de Urgel, embarcaba en Barcelona para Nápoles, para contraer matrimonio con el conde de Nola (doc. 129).

La necesidad ostensiblemente sentida por los súbditos de don Al-

---

[63] *Ibidem*, ff. 189, 189 bis, 189 ter, 189 v, 191 v, 192 v: 14, 16, 18, 30 octubre; 5 y 14 noviembre 1437.

fonso del pronto regreso de su rey y señor, justifica que el Consejo de Ciento acordase el envío de una nueva mensajería, confiada a Bernardo Ça-Pila y a Juan Llull, mayor [64], a quienes se les hizo entrega de una instructa o memorial de los asuntos a negociar (doc. 131), los cuales, a 24 de julio (doc. 130), recogiéronse en la nave de Franci Torrent, que les conduciría al puerto deseado, saliendo dos días más tarde, para navegar en convoy con las embarcaciones de Riambaldo de Corbera el Joven y de Juan Ça-Bastida, alias Estalrich, en compañía del infante Fernando, mosén Corella, Alfonso de Borja, obispo de Valencia, y Juan de Moncayo, gobernador de Aragón (doc. 132). Ocho días después, los conselleres escribían a sus enviados, recomendándoles tratasen directamente con el secretario real Arnaldo Fonolleda (doc. 133).

La mencionada flota fue subvencionada por el Consejo barcelonés con 450 florines, con la condición de damnificar a los enemigos del rey; que la tripulación fuese de 300 hombres contratados por cuatro meses, tiempo calculado para la duración de la proyectada mensajería en su viaje de ida, permanencia en Nápoles y ulterior regreso a Barcelona [65].

Poco más de un mes de su salida de Barcelona, Juan Llull y Bernardo Ça-Pila, desde Gaeta, a 27 de agosto, notificaban a los conselleres su feliz arribo con toda su familia; de la buena y cordial acogida que les dispensara el virrey Nicolás Speciale y gente notable de la ciudad, de su hospedaje en la posada del escribano real Juan Oliver; interesantes noticias del rey Alfonso, de sus importantes conquistas guerreras y de la carta de batalla presentada a dicho monarca por un heraldo del duque de Bar (doc. 134). Nuestros enviados, desde Gaeta desplazáronse a Càpua y Castellamare de Stabia, para visitar al rey, con el que lograron entrevistarse, como así lo comunicaban a los conselleres, aparte de otras referencias de las luchas guerreras para la conquista de Nápoles; la incomparecencia de Rainerio, duque de Anjou, en el campo de batalla en el día señalado (docs. 135, 136); la llegada a Nápoles de la infanta Leonor y la trágica muerte y sepelio del infante Pedro. Meses más tarde, nuestros mensajeros comunicaban a los conselleres el retorno a su país natal, previamente licenciados por el monarca, dando así por terminada su misión diplomática (doc. 139).

Aprovechando las horas libres de tales negociaciones, el notario Ferrer Verdaguer, posiblemente secretario de la embajada barcelonesa, durante su estancia en Gaeta autorizaba varias escrituras públicas (do-

---

[64] *Manual de Novells...*, I, pp. 367-377: 29 octubre 1437 y 12 julio 1438.
[65] *Ibidem...*, I, p. 376: 12 julio 1438

cumentos 137, 138, 140), al igual que lo hizo el fedatario barcelonés Bartolomé Costa, mayor, como autorizante de instrumentos públicos, en la oportunidad de hallarse de paso en Gaeta y Cáller (docs. 141-145), posiblemente otro acompañante de nuestra expedición mensajera.

Los conselleres escribían a Juan Llull, menor, residente en la corte del rey, para que cuidase de hacer llegar unas cartas a manos de los embajadores barceloneses (doc. 146). Por otra parte, Juan Llull y Bernardo Ça-Pila vieron coronadas con éxito sus gestiones, con la concesión del privilegio a Barcelona de construir un puerto o muelle, el preámbulo del cual explícitamente declara fue hecho a instancia de los susodichos mensajeros [66].

Epílogo de esta tercera embajada de la serie que historiamos fue el feliz arribo de ambos embajadores a Barcelona, a 2 de febrero de 1439, con las naves armadas de Riambaldo de Corbera, Franci Torrent y Juan Ça-Bastida (doc. 147), las mismas embarcaciones zarpadas de nuestra ciudad cuando se dirigieron a la península italiana, a excepción de la de Riambaldo de Corbera.

Es oportuno recordar que, en el intervalo de esta mensajería y la que seguidamente relataremos, la reina enviaba 300 ballesteros a su esposo (doc. 148), y los diputados y oidores del General de Cataluña delegaban a Aimerico de la Via para que tratase con el rey de los asuntos derivados de los procedimientos judiciales practicados por los comisarios de las usuras (doc. 152).

Por su especial interés, señalemos la credencial expedida por Arnaldo Roger de Pallars, obispo de Urgel, a favor de Arnaldo Alemany de Toralla, dirigida a los conselleres (doc. 149); la carta del mismo prelado remitida a éstos, rogándole solicitasen de las Cortes de Cataluña se diese respuesta a su embajada (doc. 150), y la misiva de los conselleres a Juan Llull, residente en Nápoles, para que cuidase de la entrega de cartas al rey (doc. 151).

4.ª Mensajería

Las prórrogas indefinidas dadas por el rey Alfonso a las reiteradas promesas de su próximo retorno a nuestras tierras peninsulares, obligó a los conselleres el envío de una cuarta expedición mensajera, 29 julio 1442 - 20 agosto 1443 [67], confiada al notario y subsíndico de Barcelona Antonio Vinyes, el mismo actor de la primera embajada, conocedor por experiencia de su delicada misión, el cual, esta vez, legó

[66] Capmany, *Memorias*..., I, p. 53; II, p. 237, d. CLI.

[67] *Manual de Novells*..., I, pp. 435-453. Carreras Candi, *Geografia* ... *Catalunya*, p. 993.

también un curioso y ameno epistolario de sus andanzas en tierras de Italia, de señalado interés histórico-descriptivo.

Antonio Vinyes, a 29 de julio de 1442, salía de Barcelona hacia Nápoles, en la galera de Juan de Prades, la misma que conducía la moneda ofrecida por el reino de Aragón a su monarca, convoyada por otras embarcaciones [68], si bien, tres días antes, los conselleres recibieron la noticia de la brillante victoria obtenida por el rey Alfonso con la conquista de Nápoles (doc. 155), acaecida a 2 de junio (doc. 153), comunicada por el tesorero real Mateo Pujades (doc. 154). Semanas después, los diputados y oidores del General de Cataluña elegían a Aimerico de la Via para visitar al rey en Nápoles (doc. 154).

En su ruta hacia la península italiana, nuestro enviado hizo escala en Colliure, desde donde, a 9 de agosto, escribía a los conselleres notificando su arribo en aquel puerto, con las seis galeras que iban en convoy, y de las incidencias promovidas por la elección del capitán de dichas embarcaciones (doc. 158). Nueve días después, desde Niza, les informaba de la embajada del antipapa Félix V al Magnánimo, de la propuesta de matrimonio de una hija de este monarca con el hijo del duque de Saboya, y, aparte de otras ocurrencias, describía los sucesos de Saona (doc. 159). Con anterioridad, los conselleres escribían sendas cartas a Juan Llull y a Antonio Vinyes, al primero sobre la embajada a éste confiada y facilitando instrucciones al último (documentos 156, 157).

El propio don Alfonso, desde el Campo de Tocco, a 22 del mismo mes, escribía a los conselleres, ofreciéndose para visitar el principado de Cataluña, ante el peligro de invasión de sus reinos por parte de Francia (doc. 160), y, meses más tarde, desde Manfredonia, certificábales de sus innumerables conquistas en tierras italianas de los Abruzzos, anteriormente ocupadas por el conde Francisco (doc. 162).

Los conselleres escribían a Antonio Vinyes para cierto encargo cerca de Ramón Boil (doc. 161). Nuestro enviado, aposentado ya en Nápoles, a 16 de febrero de 1443, libraba a un correo una certificación de la entrega de una carta de los conselleres (doc. 163). Su larga estancia en la corte del rey Alfonso permitióle hacer innumerables gestiones, entre ellas la de solicitar un privilegio para el batido de *croats* y otra moneda de plata barcelonesa [69], y varias concesiones a favor de Barcelona, las cuales momentáneamente resultaron infructuosas [70].

Como testigo presencial de la inefable entrada de don Alfonso en

[68] *Manual de Novells*..., I, p. 435.
[69] *Ibidem*..., I, p. 445: 14 febrero 1443.
[70] Ametller Vinyas, *Alfonso V*..., II, p. 447.

Nápoles, ofrece una detallada descripción del espectacular desfile de simbólicas carrozas y de los actos celebrados con motivo de tal solemnidad, en carta dirigida a los conselleres, que el erudito historiador José Puiggarí dio a conocer en extracto [71], cuyo texto íntegramente transcribimos en el apéndice documental. En otra misiva complementaria de la anterior explicaba su entrevista con don Alfonso, con agudos comentarios de un atento observador de hechos que le fueron dados presenciar (doc. 164).

Posteriormente, en distintas fechas, informaba de las negociaciones para la concesión de privilegios; de los intentos de concordia entre el papa Eugenio IV y el aludido soberano, aparte de otras novedades (docs. 165-167); de los preparativos para la colocación de estepas o picaderos a 25 galeras en las Atarazanas de Nápoles; de las fiestas reales; de la solemnidad de la colocación de estepas; de los pomposos y espectaculares torneos; del testimonio dado por don Alfonso a los italianos, de que la nobleza de la ciudad de Barcelona contaba con los más donosos justadores del mundo, aparte de otras muchas noticias, entre ellas la de la fastuosa boda de la infanta María, hija de don Alfonso (doc. 166), que Antonio Vinyes confunde con la infanta Leonor [72], con el marqués de Ferrara, ceremonia precedida de un espectacular torneo que duró mañana y tarde, con la pesentación de 90 aventueros, ante los magnates, condes, duques y barones. El monarca complacióse en recompensar a Juan Llull, uno de sus favoritos en la práctica de dicho deporte, con la concesión del título de gobernador de Sorrento, Maso, Bicio y Capri (doc. 169).

Juan Lull y Galcerán Dusay, por parte de los conselleres fueron requeridos para ofrecer fianzas a Antonio Vinyes (doc. 168). El epistolario de éste a sus mandatarios proseguía aún en 1 de mayo de 1443, sobre las gestiones ante el rey Alfonso para la concesión de los cinco privilegios solicitados por la ciudad de Barcelona, aparte de otras referencias de asuntos de actualidad no exentos de interés (doc. 170); de su audiencia con el aludido monarca, y como éste, algo molesto con los conselleres, mostrábase poco propicio para hacer concesiones (documento 171). Con posterioridad, informaba del negocio de las Cortes, y del hecho de gran trascendencia histórica: la ida del rey a Terracina para avenirse con el papa Eugenio IV y la ulterior firma de concordia precedida de entrevistas previas con el legado pontificio cardenal de

[71] Puiggarí, José. *Memorias inéditas sobre la vida pública y privada de don Alfonso V de Aragón.* «Ilustración Española y Americana» (Madrid, 1887), p. 123. Ametller Vinyas, *Alfonso V...*, II, pp. 446-447. Sanchis Sivera, *Dietari...*, página 163: 26 febrero 1443.

[72] Puiggarí, *Memorias...*, 126, col. 3.ª Ametller Vinyas, *Alfonso V...*, II, página 465.

Aquilea, Luis Scarampi Mezzarota, que duraron cuatro días (doc. 174), noticia confirmada por el arcediano Pedro de Santa Eulalia (doc. 172) y por el propio monarca a los conselleres, al anunciarles que ello le permitiría visitar el principado catalán antes del tiempo propuesto (doc. 173), lo que motivó que los conselleres, juntamente con el gobernador, regente, veguer y baile de Barcelona, se dirigiesen a la catedral, donde el obispo, asistido por el cabildo catedralicio, entonó un *Te Deum* solemne con acompañamiento de los órganos mayores [73].

La larga permanencia de Antonio Vinyes en Nápoles y su gran constancia en solicitar ser recibido por el rey fue recompensada con dos audiencias a puerta cerrada, precisamente en Terracina, que si bien de poca duración, no fueron decisivas para que dicho soberano se dispusiese a conceder tales privilegios, al remitir aquellos negocios a una mayor deliberación. Todo ello aparece consignado en la misiva dirigida a los conselleres, con fecha 28 de junio, en la que confirma la noticia de la firma de la concordia entre el papa Eugenio IV y don Alfonso, y de la pragmática real, de 8 de abril de 1443, sobre la recuperación de la jurisdicción de los cónsules del Mar de Barcelona, para las embarcaciones mercantilmente armadas, usurpada por el vicealmirante Antonio Bertrán (doc. 175), prueba tangible de la concesión de un beneficio favorable a nuestra ciudad condal [74]. En la última misiva, fechada a 8 de julio, nuevamente escribía a los conselleres sobre las audiencias privadas celebradas con el rey Alfonso, del mal éxito de sus gestiones, y les anuncia su próximo regreso a Barcelona por la vía de Sicilia, con la nave del *Botifarrer* (doc. 176), a donde llegó el día 20 de agosto, a bordo de la embarcación de Bernardo de Requesens [75].

Una vez más, los conselleres otorgaban su confianza a Juan Llull, para que cuidase de entregar directamente una letra a don Alfonso, alusiva a la proyectada embajada, para excitarle su venida a sus reinos y tierras peninsulares (doc. 177). Más tarde, el Consejo de Cien Jurados deliberaba si el subsíndico Antonio Vinyes, como enviado a Nápoles, debería percibir remuneración o salario, recordándose la forma del sacramento acostumbrado prestar por los mensajeros barceloneses antes de partir a la misión que les era confiada [76].

---

[73] *Manual de Novells...*, I, p. 454.

[74] ACA. CC (= Consejo de Ciento: Privilegios Reales), perg. 348. Nápoles, 8 abril 1443. Con anterioridad había concedido otro privilegio sobre el Consulado Marítimo. *Ibidem*, perg. 416: Nápoles, 16 marzo 1443. Bofarull Sans, *Antigua Marina....* p. 33. Boscolo, Alberto. *Inviati Barcelonesi a Napoli preso Alfonso il Magnanimo*. «Annali delle Facoltà de Lettere e di Filosofia e di Magisterio dell'Università di Cagliari». Università di Cagliari, XXI (1953), p. 11.

[75] *Manual de Novells...*, II, p. 465.

[76] *Ibidem...*, pp. 453-456: 28 agosto y 14 noviembre 1443.

5.ª Mensajería

No obstante estar terminada la conquista de Nápoles, el retorno del rey Alfonso continuaba sin vías de realización. Por ello, es comprensible que los conselleres proyectasen el envío de otra embajada cerca de la corte de dicho monarca, la quinta de la serie que historiamos, 3 marzo - 4 octubre 1444 (docs. 180, 197), para ratificarle las reiteradas súplicas de que se dignase reintegrarse a sus estados de acá del mar, ya que tan prolongada ausencia contribuía a multiplicar conflictos, por andar la justicia un tanto desordenada, complicados aún por los inminentes peligros de invasión por parte de Francia, que amenazaban la seguridad del principado de Cataluña.

Ante tales contingencias, el Consejo de Treinta, a 10 de septiembre de 1443, ocupóse del negocio de dicha mensajería, en cuya reunión el primer conseller Juan Llull expuso los fundados motivos para mandar la proyectada misión diplomática, propuesta unánimemente aprobada [77], como asimismo por el pleno del Consejo de Cien Jurados [78], confiándola a dos notables personas. Decidióse, además, que el nombramiento de mensajeros, organización de la embajada, forma de sufragar los gastos de la misma, fuese de competencia de los conselleres y de doce prohombres elegidos por aquéllos. Por mayoría de votos, fueron elegidos mensajeros Francisco Dez-Pla y Guillermo Dez-Torrent [79]. Se expuso la conveniencia de que los acompañantes de los enviados fuesen diez, como era costumbre, o bien doce, como pretendían los nuncios electos. El acuerdo recaído fue favorable a la última propuesta, al considerar que la embajada, esta vez, era más solemne, por cuanto iba a un señor que acababa de conquistar un reino tan notable como el de Nápoles, y más aún, ante la posibilidad de que tales embajadores se viesen precisados a trasladarse a Roma, donde, según se decía, el rey debía ser coronado. Otro de los asuntos a dilucidar era si la expedición se realizaría por mar o tierra, esta última preferida por los embajadores, considerada más segura y de menor recelo de ser dañados por gente armada, y por la facilidad de obtener salvoconductos del cardenal de Foix, fray Pedro de Foix; del gobernador de Lenguadoc y del propio rey de Francia, prevaleciendo el criterio de realizar el viaje por vía marítima, así a la ida como a la vuelta [80]. Tras laboriosas

[77] Camós Cabruja, Luis. *Embajadas barcelonesas en el siglo XV*. «Barcelona. Divulgación histórica», II (Barcelona, 1946), p. 149.
[78] *Manual de Novells...*, p. 454: 11 septiembre 1443. Bruniquer, *Rúbriques...*, II, p. 181.
[79] Camós Cabruja, *Embajadas...*, II, pp. 149-150. Boscolo, *Inviati...*, p. 12.
[80] Camós Cabruja, *Embajadas...*, II, p. 150, 151.

gestiones convinieron con el capitán Ferrer Bertrán, para que éste con su galera se aprestase a conducir a Nápoles a los embajadores y sus acompañantes (doc. 178). Por su parte, los misioneros electos comprometíanse, mediante juramento, a embarcar en el día fijado, cumplir lealmente la misión que se les confiaba, no solicitar, ni obtener, ni aceptar del rey ninguna gracia ni prebenda, bajo cierta pena pecuniaria, pérdida de salario e inhabilitación para desempeñar cargos y oficios, y la obtención de beneficios por parte de la ciudad (doc. 179).

En el día señalado, los nuevos mensajeros embarcaban en la aludida galera (doc. 180), y, ya en ruta, desde Mallorca, anunciaban su llegada a dicha ciudad, después de un furioso temporal (doc. 182). Una vez aposentados en Nápoles, se apresuraron a escribir a sus mandatarios, informándoles de su arribo a aquella ciudad; del cordial recibimiento que les fue tributado; que don Alfonso, mientras se dedicaba a su deporte favorito de la caza del jabalí, en las inmediaciones de Pozzuoli, tuvo noticia de su llegada, y que, en aquella misma jornada, súbitamente fue atacado de fiebre a causa de una indisposición contraída durante la cacería por haber soportado en plena selva un furioso temporal de lluvia.

No obstante dicha indisposición, los comisionados barceloneses visitaron al monarca, hallándose acostado en una cama de reposo, y por esta circunstancia la entrevista fue de mera cortesía, ya que por el estado de salud del soberano no era prudente una prolongada audiencia, visitando luego al infante Fernando para hacerle reverencia (documento 184). Con posterioridad daban puntual noticia del estado de salud del monarca, asistido por los médicos maestros Quinta y Gaspar, de su visita al rey enfermo, de la formalización de los esponsales de la hija mayor de don Alfonso con el hermano del marqués de Ferrara.

Convaleciente nuestro soberano de su enfermedad, a 7 de abril firmaba un tratado de paz con el Común de Génova, mientras en la ciudad de «Cena», a instancias del papa Eugenio III, reuníanse las Comunidades y grandes hombres de Italia, para ver de poner en paz, reposo y tranquilidad aquella península, no faltando el representante del rey Alfonso, mícer Batista, del Real Patrimonio (doc. 185).

En otra misiva de nuestros enviados, después del relato de la audiencia que Su Majestad se les dignó conceder, exteriorizaban sus deseos de visitar Roma, pretensión justificada habida cuenta de que don Alfonso hacía frecuentes salidas de Nápoles, ora para entregarse a las delicias del ejercicio de la caza, o bien para dirigir sus campañas bélicas y de conquista en tierras de Italia, todo lo cual motivaba dilatadas ausencias, a veces prolongadas por muchísimos días, las cuales ellos aprovecharían para aquel fin, por lo que solicitaban especial auto-

rización de los conselleres (doc. 186), petición denegada y considerada improcedente, alegando fueron elegidos embajadores para un determinado acto, y que no sería correcto despojarse de su condición de representantes de Barcelona, para privadamente ocuparse de cosas tan sólo tendentes a satisfacer sus personales deseos [81].

El completo restablecimiento del monarca después de la dolencia sufrida, influiría sobremanera en reanudar la celebración de fastuosas fiestas para solemnizar la boda de su hija Leonor con Mariano Marzano, príncipe de Rossano, hijo del duque de Sessa, y a la que concurrieron no sólo todos los barones, sino también toda la flor de las damas del reino, multitud de nobles y caballeros napolitanos, catalanes, valencianos y aragoneses, en cuya grandiosa solemnidad el mencionado duque hizo un cumplido elogio de Barcelona, calificándola de ciudad gloriosa.

Después del relato de tales solemnidades, nuestros mensajeros participan a los conselleres su entrevista con el monarca y la gestación de los negocios a ellos confiados, especialmente para la concesión de cinco privilegios de los siete solicitados [82]; del proyectado matrimonio de don Fernando, hijo del Magnánimo, con Isabel de Clermont, sobrina del príncipe de Taranto e hija de Tristán de Clermont; de los esplen-

[81] *Ibidem*, pp. 161, 162. Para más detalles de estas mensajerías, véase este mismo autor (p. 163) y PUIGGARÍ, *Memorias* ..., p. 158, cols. 1.ª y 2.ª

Por su especial interés transcribimos unos párrafos alusivos a la propuesta de los enviados de Barcelona de ir a Roma, entresacados de dos cartas de los conselleres a ellos remitidas: «E aprés responent al desig que avets de anar veure la ciutat de Roma, vos declaram la deliberació de dit Consell, tot concorde, que en alguna manera no us sie atorgat, com no sie propri ni pertinent, quar no's pot ignorar per algú que vosaltres no siats embaxadors per lo Concell de Cent Jurats elegits per anar al rey. E com vostra elecció és stada principalment feta per .1. sol acte, ço és, per visitar lo dit senyor e per suplicarlo sie de sa mercé vulla venir visitar sos regnes e terres e la senyora reyna, e per acompanyarlo en la sua venguda. E tal és stada divulgada la veu e fama de la elecció de la dita ambaxada, jatsie en son cas sahó e loch incidentment vostres instruccions contenguen altres caps. E serie molt impropri e indegut que mostràs que per altres caps tornats en pler vostre e satisfacció de vostre desig, fossets licenciats de anar, tornar e star. E no seria cosa consonant, que jaquit lo títol de embaxadors de tal ciutat, com a persones privades a[n]assets veure Roma, ne exissets fora lo loch e límits de vostra ambaxada. E éssenthi lo nostre Sanct Pare, que sabrie que vosaltres ésser embaxadors e que com a privats visitassets la sua sanctedat». AHCB. Ll. C. VI-10, años 1444-1445, ff. 62 v-64: 4 junio 1444.

«E aprés nos tornats pregar vos licenciassem anassets en Roma...» «E en la licència que demenats e iterats de anar en Roma, nosaltres e lo Consell, havem delliberat que no és expedient. E axí placieus pendre ab paciència la repulsa, segons ne sots stats ja avisats ab altra letra nostra, per les rahons en aquelles contengudes». *Ibidem*, ff. 67-69: 26 junio 1444.

[82] Las cinco privilegiadas reales concesiones fueron otorgadas por el rey Alfonso, en el castillo Nuevo de Nápoles, a 5 de mayo de 1444, sobre: 1) justicia del vicealmirante del mar; 2) pleitos y sentencias; 3) tabla de apelaciones de sentencias; 4) elección de bailes; 5) acuñación de moneda. Se anotan además otros 4 privilegios: 6) de los juristas; 7) de reclamaciones judiciales; 8) elección de cónsules, y 9) sobre acordados.

dorosos festejos celebrados con motivo de tal solemnidad, complementados con el gran torneo que tuvo por escenario el marco de la Plaza Carbonara, magníficamente empaliada con vistosos y ricos tapices, precedido de la entrada y desfile de una decorativa carroza que conducía al príncipe Fernando y cuatro caballeros de su cuadrilla, junto con cuatro doncellas representativas de las Virtudes, a las que antecedía una brillante comitiva de caballeros vestidos a la usanza de la tierra y los *cavalls cotoners*. Registróse otra no menos fausta solemnidad, debida a la emotiva ceremonia de la entrega de la simbólica rosa ofrecida a don Alfonso por el papa Eugenio IV, expresamente traída por un embajador del soberano pontífice (doc. 187).

Todo ello aparece relatado en una carta de los mensajeros barceloneses, aparte de otras informaciones de los asuntos tramitados y noticias de índoles distintas, mientras en otras sucesivas misivas tratan de las negociaciones sobre el solicitado privilegio de los 5.000 florines; de la petición tantas veces renovada al monarca de su venida a sus reinos y tierras de Cataluña y Aragón; de los rumores sobre el pretendido socorro del rey Alfonso a los genoveses; de los buenos oficios prestados a Barcelona por mícer Batista, del Real Patrimonio (documento 191), eficaz intervención recordada, días después, en otras misivas, en las que se señalan, además, la enemistad de aquel soberano con el duque de Milán, Felipe María, con una somera relación de los asuntos directamente tratados con Su Majestad (doc. 192); de la pretendida concordia sobre los derechos de marcas con Inglaterra (documento 193), y, por último, del envío de Felipe Ros, como delegado especial de nuestro monarca al soberano inglés para la resolución de tan arduo negocio (doc. 194).

El copioso epistolario expedido por los conselleres se completa con las cartas dirigidas al vicecanciller Bautista de Platomón, mícer Ferrer Ram, y Arnaldo Fonolleda (doc. 181), a sus enviados Francisco Dez-Pla y Guillermo Dez-Torrent (docs. 183, 190), a los priores de «Scala Dei», Sant Jeroni de la Vall d'Hebrón y Sant Jeroni de la Murtra, abades de Poblet, Santes Creus y Sant Cugat del Vallés, para que con sus oraciones intercediesen por la salud del rey (doc. 188), y, a la reina con buenas noticias de su augusto esposo (doc. 189).

Notemos el constante contacto entre los conselleres y sus enviados en Nápoles, por medio de portadores de correspondencia. Señalemos a

---

1) ACA. CC. perg. 399; reg. 2944, ff. 7 v, 36; CAPMANY, *Memorias...*, II, página 250, doc. CLXV. 2) ACA. CC. perg. 413. CAPMANY, *Memorias...*, II, página 252, doc. CLXVI. 3) ACA. CC. perg. 414; rey. 2944, ff. 3 v, 31 v. CAPMANY, *Memorias...*, II, p. 257, doc. CXLVII. 4) ACA. CC. perg. 417; reg. 2944, ff. 10, 23 v. 5) ACA. CC. perg. 478; reg. 2944, ff. 1, 25 v. 6) ACA. reg. 2944, ff. 12, 15, 39. 7) *Ibidem*, f. 28 v. 8) *Ibidem*, f. 5 v. 9) *Ibidem*, f. 21.

Juan Peris de Maella, uno de los correos elegidos para esta especial y delicada misión [83].

Los enviados barceloneses, continuando su epistolario a los conselleres, les comunican las gestiones practicadas en la curia real napolitana, de su visita al rey en su campamento junto a la ciudad de Teano, en el lugar llamado «Font del Xopo», recibidos con grandes muestras de alegría, gozo justificado si se atiende que, unos días después, a la sombra de una gran enramada frente a su tienda real, se le haría entrega del valioso obsequio de un cuenco de oro ofrecido por el duque y Común de Génova, en cuyo acto cruzáronse bellos parlamentos entre el aludido monarca y los emisarios genoveses (doc. 195). Dos días después, ratificaron la noticia de la concesión de cinco privilegios (documento 196), favorables a la ciudad que representaban [84], con anterioridad solicitados por el diligente mensajero Antonio Vinyes, en los que expresamente se constataba fueron otorgados ante las reiteradas instancias de Francisco Dez-Pla y Guillermo Dez-Torrent, y, con posterioridad, otra privilegiada concesión, asimismo a instancia de ambos mensajeros (doc. 198). Consignemos de paso el pleito iniciado en Nápoles por Antonio Vinyes, como procurador del monasterio de Sant Jeroni de la Murtra, contra el mercader Francisco Manleu, que originó el envío de una carta por parte de los conselleres a Bernardo Galcem, cónsul de los catalanes en Nápoles [85].

Sabemos, además, como en el largo intervalo de la falta de embajadores barceloneses en la corte del Magnánimo, los conselleres encargaron a Arnaldo Fonolleda, baile general de Cataluña y secretario del rey, intercediese a favor de la ciudad de Barcelona, para la resolución de los asuntos que se le confiaban [86], como más tarde lo hicieron con Juan Llull, mayor, o, en su ausencia, a Juan Llull, menor, para el trámite del negocio del derecho de Marcas [87].

Francisco Dez-Pla y Guillermo Dez-Torrent, de regreso de Nápoles, a 3 de octubre de 1444, llegaban a Barcelona a bordo de la galera de Gonzalo de Nava (doc. 197). Posteriormente, nuestro monarca concedía un privilegio solicitado por ambos mensajeros (documento 198).

---

[83] *Manual de Novells...*, I, p. 466: 8 julio 1444.

[84] Los tres privilegios promulgados por el rey Alfonso, en el Castillo Nuevo de Nápoles, a 24 de agosto de 1444, fueron: 1) sobre bandosidades; 2) corredores de oreja, y 3) jurisdicción de los cónsules del Mar. ACA. reg. 2944, ff. 42 v, 45, 47 v. AHCB. *Diversorum quartus*, f. 302. BRUNIQUER, *Rúbriques...*, II, p. 199. Véase, además, otra disposición de su majestad, favorable a Barcelona, sobre monederos. ACA. CC. perg. 484: Nápoles, 16 junio 1444.

[85] AHCB. Ll. C. VI-11, año 1445, f. 70: 10 junio 1445.

[86] AHCB. Ll. VI-12, años 1445-1447, f. 122 v: 25 noviembre 1446.

[87] *Ibidem*, f. 183 v: 26 junio 1447.

Recordemos como don Alfonso, en distintas fechas, envió misivas a su esposa la reina María (doc. 200), al gobernador Galcerán de Requesens (doc. 199) sobre asuntos de interés. Años más tarde, ordenaba a los conselleres la observancia del privilegio de franquicia a favor de Jaime Borbós, guardián de los leones y maestro de la real capilla de Barcelona (doc. 201).

6.ª Mensajería

La magnificencia con que se rodeaba el monarca en las tierras de la península italiana contrastaba con la añoranza del rey ausente que sentía Cataluña, manifestada, una y otra vez, por la representación de ésta reunida en las Cortes, el 28 de julio de 1447, al disponer el envío a Nápoles, cerca del rey Alfonso en embajada unipersonal y en relación directa de diversos negocios confiada a Juan de Marimón [88], retoño distinguido entre los que ostentaban este apellido que contribuyeron al engrandecimiento de nuestra tierra [89], descendiente de uno de los linajes más ilustres de la vida medieval barcelonesa [90].

Si bien la embajada unipersonal vinculada en la persona de Juan de Marimón, propuesta por la Diputación del General de Cataluña, el cual, por su carácter de síndico de Barcelona que le daba la representación de aquella ciudad en las Cortes Catalanas, mantuvo relaciones directas con los conselleres, por medio de un considerable epistolario, más aún, por la afinidad de problemas a resolver, que simultáneamente afectaban los intereses de nuestra ciudad condal y del principado catalán. Todo ello, en consecuencia, originó la 6.ª mensajería, 8 agosto 1447 - 16 febrero 1448 (docs. 202, 209).

El embajador electo Juan de Marimón, en el acto de la toma de posesión de su nuevo cargo prestó el protocolario juramento de no tomar ningún cargo ni procuración alguna, a tenor de los Usajes de Cataluña y de la observancia practicada en aquel principado; que no trataría de comunicar con el monarca ni otros personajes de asuntos y negocios que no fuesen exclusivos de aquellos por los cuales era enviado, y para cuya conclusión trabajaría y entendería, a serle posible, en la forma debida, con todo estudio, cuidado y vigilancia. Por otra parte, por sí mismo, u otro en su nombre, se abstendría de pedir,

---

[88] *Cortes de los Antiguos Reinos de Aragón y Valencia y Principado de Cataluña* Real Academia de la Historia, Madrid, XXI, p. 471. Para más detalles véanse páginas 472, 476, 477.

[89] Cubas Oliver, Enrique. *Romeu de Marimón.* «Homenatge a Antoni Rubió i Lluch. Miscel·lània d'Estudis Literaris i Lingüístics». «Analecta sacra tarraconensia», 12 (Barcelona, 1936), p. 559.

[90] Madurell Marimón, José M.ª *Legaciones...*, 165.

impetrar o aceptar del monarca u otra persona, cualquier oficio o beneficio, hecha excepción de cargos beneficiosos para sus hijos. En cambio, le era lícito impetrar y obtener del Santo Padre gracias expectativas y beneficios, mientras no fuesen en perjuicio de alguien del principado de Cataluña, y por dicha razón, si necesidad hubiere, podría solicitar y obtener del rey las indispensables cartas o provisiones [91].

Con anterioridad, el día 2, se le hizo entrega de una blandonera o ambleo propiedad de la ciudad de Barcelona, indispensable para la iluminación, al mismo tiempo que se ponía a su disposición un esclavo para su servicio [92], y facilitándole un memorial instructivo de la misión que se le confiaba y la correspondiente credencial [93]. El comisionado Juan de Marimón, el día 8, emprendía el viaje a bordo de la nave «d'en Oliva» (doc. 202), y, en el intervalo de esta ruta, los conselleres recibían cartas de don Alfonso sobre el negocio de las marcas entre Aragón y Francia (doc. 203) y el de la acuñación de florines (doc. 204), y, al propio tiempo, los conselleres escribían a su enviado en Nápoles (doc. 205). Muy retardadamente, desde el Campo de Montpellier, a 23 de octubre, Juan de Marimón escribía a los conselleres para lamentarse del retraso de su viaje a causa del mal estado del mar e informarles de los negocios que se le encomendaron, de las actividades del rey y otras noticias de interés (doc. 206). Prosiguiendo su derrotero hacia las costas italianas, desde el Campo del Baño de Repollo, escribía a los comisionados de las Cortes y diputados del General de Cataluña, justificando, asimismo, el retrasado viaje debido a los temporales del mar, cosa jamás vista, según indica, en los meses de agosto y septiembre, de emplear 50 días en tan corta travesía. Explica su audiencia con el rey, celebrada a toda su satisfacción, y como fue muy bien recibido por los curiales que formaban la corte de honor de Su Majestad.

Como otras tantas veces, una de las causas de paralización de negocios en la corte del Magnánimo era el deporte de la equitación a que éste se dedicaba, que ni la lluvia impedía, cabalgando grandes distancias de siete u ocho millas, y apenas terminaba de comer distraíase con su pasión favorita del ejercicio de la caza. Además de este aspecto recreativo, que le ocupaba gran parte del día, en las horas libres destinadas a solazarse atendía a las embajadas que acudían a su corte procedentes de todos los países del mundo. Ello, claro está, era suficiente motivo para justificar no poder atender a tan bajos negocios.

Con todo, nuestro soberano disponíase a hacer la vía de Florencia,

[91] *Cortes de los...*, XXI, pp. 472, 478.
[92] *Manual de Novells...*, II, p. 21: 2 agosto 1447.
[93] *Cortes de los...*, pp. 472-476, 477.

contando con una hueste de 4.000 rocines con muy buen personal y otro número idéntico de gente armada, para ver si con la amenaza del poderío que huestes tan aguerridas representaban, sería factible obtener no sólo la mencionada ciudad, sino también la entrega de cierta suma de dinero, mientras, en caso contrario, sitiaría dicha plaza fortificada. Nuestro enviado expone su personal criterio sobre la pretensión del rey Alfonso, ya que la aludida conquista considerábase difícil, atendida la proximidad de la estación propicia a grandes lluvias, y que si ello acaeciese en verano sería tiempo más propicio, pero tratándose del invierno representaba un estorbo, aparte otras dificultades, tales como la mortalidad en la raza caballar.

El curioso epistolario de Juan de Marimón presenta interesantes detalles, entre ellos, al indicar que eran tantos los partidos manejados por nuestro monarca que no los había en el mundo; la referencia sobre los muchos pretendientes al señorío de Milán, señalándose al emperador, los duques de Orleans y Saboya, los venecianos, el conde Francisco y el propio don Alfonso, resaltando el parecer de personas conocedoras del caso, de que nuestro soberano no tenía suficiente disposición para ser su rey y señor. Advertía, además, que todo cualquier partido podría ser mejor que el de los venecianos, atendida su gran potencia, los cuales podrían ser tan grandes que al poco tiempo serían señores de Génova, lo que en lo futuro sería sumamente peligroso. Juzgaba también que lo más conveniente sería que don Alfonso se concordase con algunos de los otros competidores, para que le ayudasen a obtener el señorío milanés y, posteriormente, concertar un tratado de liga y buena amistad, a fin de asegurarse una buena vecindad (documento 207).

Con mucha posterioridad, don Alfonso daba puntual respuesta a las súplicas hechas por Juan de Marimón, como representante autorizado de la Corte General del principado de Cataluña (doc. 208).

Terminada su misión diplomática, nuestro embajador, a 16 de febrero de 1448, llegaba a Barcelona (doc. 209), el cual, al día siguiente personado en la cámara de la Casa del Consejo de la Diputación del General de Cataluña, delante de los 9 prohombre y diputados que constituían la ponencia, dio detallada cuenta y razón de su mensajería [94].

En otra similar relación verbal ante los 24 prohombres de las Cortes Generales, reunidos en la Casa del Consejo de Treinta de Barcelona, el día 20 del mismo mes, ingenuamente declaraba que si se le

---

[94] AHCB. Del., años 1446-1448, f. 186: 17 febrero 1450. V. *Cortes de los...*, XXI, pp. 491, 495-497.

hubiese facultado para prometer a don Alfonso la entrega de cierta suma de dinero, sin falta hubiese conseguido todo lo que quisiere, ya que, en aquel entonces, el monarca tenía pendiente la lucha contra los florentinos, que le ocasionaba importantes dispendios, por lo que le eran precisas y necesarias grandes sumas de dinero.

Juan de Marimón volvió a repetir tan trascendental declaración ante otra asamblea de prohombres de todos los estamentos, expresamente convocados para el día 6 del siguiente mes de marzo, a fin de tratar de los actos y negocios referidos por el mencionado embajador, lo cual requería gran celeridad, y buen, maduro y deliberado consejo [95].

Casos curiosos a recordar son los del baile de Barcelona, el cual, a 4 de marzo de 1448, trató de impedir que el gobernador Galcerán de Requesens embarcase en su galera para hacer rumbo a Nápoles, a fin de visitar al soberano Magnánimo (doc. 210), y el de que, tres días después, llegasen a Barcelona Berenguer de Spasens y Juan Llull, enviados del rey a las Cortes de Barcelona (doc. 211), en cuya asamblea parlamentaria deliberóse sobre la necesidad del retorno de aquel monarca a sus reinos y tierras peninsulares [96].

En el intervalo de la presente mensajería y la que seguidamente historiaremos, Galcerán Dusay asumiría las funciones de representante de la ciudad de Barcelona, cerca de la corte del rey Alfonso, a deducir, de la carta dirigida a los conselleres, dándoles cuenta e las gestiones que le fueron confiadas y practicadas cerca de dicho monarca (doc. 212).

Digno de nota es el amplio y minucioso relato que el noble Arnaldo de Vilademany y de Blanes ofrece, como testigo presencial, de la batalla marítima entre la armada real catalano-aragonesa y la de los florentinos, victoriosamente lograda por la escuadra del Magnánimo, en el que patentiza la valentía de Galcerán de Requesens (doc. 213).

La ida de personalidades a Nápoles continuaba ininterrumpida-

[95] AHCB. Del., años 1446-1448, f. 188: 19 y 20 febrero 1450. V. *Cortes de los...*, XXI, pp. 499-500.

[96] «Manifesta cosa és notòria, quants profits e quantes utilitats aporta la presència del senyor rey entre sos naturals vassalls e sotmesos, e quants damnatges e inconvenients se segueixen per la sua absència, e majorment segons los cassos occorren e los afers del mon se seguexen. E com aprés la partida del senyor rey, se sien seguides algunes coses, per les quals la presència del dit senyor, no solament és útil e profitosa en les parts deçà, màs soberanament necessària .E la sua retornada estigua principalment en la bona e loabla fi de la present Cort, o almenys en ferm e stable apuntament de aquella. Per ço la dita senyora, desitjant sobiranament la tornada del dit senyor, axí per sguard de la sua reyal persona, com per lo benavenir de sos regnes e terres, e specialment de aquest principat, vos pregua e us amonesta, axí affectuosament com pot hi sab, que us vullats dispondre en metre en la present Cort e los affers de aquella en aquella en bona e loabla fi e conclusió o en algun ferm e stable apuntament, segons dit és, com la dita senyora és presta e disposta de donarhi tot aquell orde e tota aquella bona manera que porà, per si o per persones que ella hi deputarà...» ACB. Gabriel Canyelles, bolsa A, doc. n.° 20. V. Coroleu e Inglada y Pella y Forgas, *Las Cortes Catalanas* (Barcelona, 1876), p. 262.

mente, entre las cuales señalamos al obispo de Barcelona, Jaime Giralt o Gerard, el cual, a 17 de enero de 1449, embarcaba en la nave de Melchor Mates para ir al encuentro del rey (doc. 214), mientras, meses más tarde, regresaba del reino napolitano Bernardo Aybri, encargado de tratar de los negocios de los payeses de remensa (doc. 215).

Por su especial interés, incluimos en el repertorio documental el texto de la carta de Ramón Gilabert, escrita desde Perpinyà, con noticias de la salud de la reina y del rey Alfonso, complementadas con referencias alusivas a la actualidad política italiana (doc. 216). No menos curiosa es la referencia dada por los conselleres sobre la colocación del escudo heráldico de la ciudad de Barcelona en tres vidrieras de otros tantos ventanales de la iglesia de San Pedro de Roma y la concesión de indulgencia plenaria a la seo barcelonesa el día de la conmemoración del martirio de Santa Eulalia[97].

Con rumbo hacia el reino de Nápoles, a 31 de marzo de 1450, embarcaban los embajajdores de la Diputación del General de Cataluña (doc. 219), mientras semanas después, ante el próximo envío de otra embajada, formalizóse un contrato de fletamiento de la galera de Galcerán Dusay, que les conduciría a Nápoles (doc. 221).

7.ª Mensajería

De la presente embajada barcelonesa cerca de la corte del rey Magnánimo, la séptima de esta pequeña serie de mensajerías, 19 junio - 28 diciembre 1450 (docs. 229, 337), dimos un avance en un pequeño esbozo de estudio[98], es decir, la cuarta que envió Barcelona desde la salida del Magnánimo de su cautiverio de Milán[99], fue, sin duda, una de las de mayor interés, confiada a Juan de Marimón y Bernardo Ça-Pila, ambos conocedores por experiencia de los caminos directos que les conducirían al logro de lo que se deseaba obtener, por

---

[97] Así consta en la carta enviada por los conselleres al obispo de Barcelona Jaime Girard, «... emperò que sien donats .M. ducats per paguar vidrieres a ops de tres finestras de la esgleya de Sant Pere de Roma, en les quals vidrieres sien fetes senyals de vostre reverent paternitat e del Capítol de la Sèu d'aquesta ciutat...». En la posdata se añade: «vos trametem, enseps ab la present, patró del senyal de aquesta ciutat, per tant qu'el pintats o fer pintar en les dites vidrieres...». AHCB. Ll. C, VI-14, años 1449-1450, f. 154: 4 noviembre 1449.

Observamos como Bruniquer y el *Dietari* indican que tales vidrieras eran para una iglesia que el Santo Padre construía de nuevo en Roma, indudablemente al interpretar la abreviatura S. P. por Santo Padre en vez de Sant Pere. Bruniquer, *Rúbriques...*, III (Barcelona, 1914), pp. 162, 186. *Manual de Novells...* (Barcelona, 1913), II, p. 71: 25 agosto 1449.

[98] Madurell Marimón, José M.ª *Mensajeros barceloneses en Nápoles, en la Corte de Alfonso el Magnánimo, en 1450*, «Barcelona. Divulgación Histórica», 2 (1946) 345-348.

[99] Carreras Candi, Francisco. *Geografia ... Catalunya*, p. 993, n. 343.

lo que, días antes, fueron ambos requeridos para dar su consejo (documento 217).

La ciudad de Barcelona y las Cortes Catalanas tuvieron necesidad de acudir al ausente monarca, al considerar que, en lo que era potestativo de éste, se alejaban indefinidamente las soluciones, de lo que, según el entender de los conselleres, podía ser útil a los intereses que representaban. Bastante elocuente es el acuerdo del Consejo barcelonés de 19 de marzo de 1450, al considerar que las gestiones cerca de la reina fueron infructuosas, decidióse el envío de una comisión mensajera, armándose una galera para el caso, disponiéndose la imposición de derechos especiales para atender a los gastos de la proyectada expedición, es decir, aplicados a la harina y al vino blanco o bermejo, con cuya recaudación calculaban podrían mensualmente entregar 600 libras al patrón de la galera expedicionaria, Antonio de Vilatorta, con las cuales les permitiría atender a las necesidades del servicio de dicha embarcación [100]. La habilidad de Juan de Marimón y Bernardo Ça-Pila permitióles hacerse merecedores de una nueva distinción, al actuar e intervenir en las Cortes Catalanas como síndicos de Barcelona [101].

La personalidad de Juan de Marimón, destacada ya en los inicios del reinado de don Alfonso, en 1423, cuando este monarca le propuso para administrador de las plazas de Barcelona [102], cargo que llegó a ejercer [103]. Intervino, en el siguiente año, en las justas reales celebradas en la plaza del Borne, con asistencia del Magnánimo, para solemnizar el armamento de la segunda expedición marítima a Nápoles [104]. Hombre leal a su rey y señor, junto con otros caballeros catalanes, fue requerido por don Alfonso para acudir a presencia de Su Majestad, en Tarazona, bien armado y preparado para la lucha, para prevenir y contrarrestar el peligro de invasión de la frontera aragonesa por las tropas del rey de Castilla [105].

---

[100] *Manual de Novells...*, II, p. 97: 19 marzo 1450.

[101] *Ibidem*, I, p. 437. *Cortes de los...*, XXI, pp. 134-137.

[102] ACA, reg. 2478, f. 35 v. Real Castillo Nuevo de Nápoles: 13 agosto 1423.

[103] BC (= Biblioteca Central de Cataluña de la Excelentísima Diputación Provincial de Barcelona), Ms. 489. *Dels Consellers dels Senyors Reys Pares e Regidors de Barchinona y altres oficials*. Ms. siglo XVI. MADURELL MARIMÓN, José M.ª *Pedro Serra Postius*, «Analecta sacra tarraconensia», 29 (Barcelona, 1956), p. 38, n. 22.

[104] DURÁN Y SANPERE, Agustí; SANABRE, Josep. *Llibre de les solemnitats de Barcelona*. Institució Patxot (Barcelona, 1930), p. 28. CAPMANY, *Memorias...*, II, página 32 (2.ª foliación).

[105] «Lo rey. En Bernat Lobet: Notificamvos, que per alguns certs avisos havem entès que el rey de Castella se atança a aquesta nostra frontera d'Aragó, ab propòsit de entrar poderosament dins nostres regnes e terres, e invahir e damnificar aquelles. Per ço havem delliberat exir a el encontre, per obviar e resistir a son mal propòsit, en tal manera, que ab la ajuda de Nostre Senyor Déus, speram exir prestament en cap de aquests affers. E sia donchs, no solament expedient más necessari que en tal cas, nos ampreu a vosaltres ciutadans e honrats homens nostres súbdits, e senyaladament aquells qui a tals affers trobam ésser disposts, e qui crehem no

La confianza repositada en Juan de Marimón lo fue también por parte de los conselleres y de los diputados del General de Cataluña, asimismo extensiva a Guillermo Dez-Soler, para que acudiesen al obispo de Urgel, Arnaldo Roger de Pallars, y al noble Ramón de Cardona, a fin de paralizar la lucha entre éstos entablada [106]; así como por la carta-credencial circular al veguer, bailes, oficiales reales y eclesiásticos y diputados locales, para que les facilitasen la labor del estudio de los derechos de las Generalidades [107].

No obstante, hecha ya la designación de ambos embajadores [108],

---

sabrien fallir a la honor de son rey e senyor, e a la lur pròpia. Per ço ab tanta affecció com podem, vos pregam que mostrau aquell zel e ànimo que's pertany al que dit és, e a la deffensió de la cosa pública de la pròpia nació e natural pàtria, a la qual sabets que may los predecessors vassalls de la Corona d'Aragó han acostumat fallir, decontinent e sens tarda ultra lo necessari un sols dia, vullats venir a nos en aquesta ciutat, o ón que siam com mils porets, per nostra e vostra honor, acompanyat, armat e bé a punt, per trobarvos personalment ab nos en los dits affers. Certificantsvos, que ultra que en açó farets lo que's pertany de vos, ho reputarem a tan gran plaer e servey com dirse poria, lo qual nos obligarà a haver a vos e coses vostres, totstemps de nostra vida, en memòria e recomendació special.

Sperants en Nostre Senyor Déus e en la ajuda del gloriós cavaller e capitá nostre Sant Jordi, que considerades les tantes justificacions e offertes per nos fetes ça enrere, per venir a algun bon terme de pau e concòrdia en aquests affers, les quals fins ací per lo dit rey de Castella superbiosament nos són stades refusades, e que de present encara per procurar pau e tranquilitat a tots nostres súbdits, li fem pus amplament per nostra embaixada, la qual trematem per maior justificació nostra, a Déus e al món, e per maior càrrec seu obtindrem d'ell e de ses gents honorosa victòria. Dada en Taraçona, sots nostre segell secret, a .VII. dies de juny del any Mil.cccc.[trenta]. Rex Alfonsus. ACA. Reg. 2686, ff. 98-101.

[106] *Manual de Novells...*, II, p. 475. ACA. G (= Generalidad), reg. 654, f. 11: 11 febrero 1445. AHCB. CCO, vol. 15, año 1445: 4 febrero 1445. AHCB. Ll. C. VI-10 años 1444-1445, ff. 183 v, 184: 6 febrero 1445. ff. 183 v, 184: 6 febrero 1445.

[107] ACA. G. reg. 654, f. 10 v: 1.° febrero 1445. Juan de Marimón, fue síndico de Barcelona en las Cortes de Ulldecona, convocadas por la reina María, más tarde trasladadas a Tortosa. AHCB. Del., años 1438-1442 f. 187 v: 31 agosto 1442; años 1446-1448, f. 34 v: 15 julio 1446. *Cortes de los...*, XXI, pp. 134-137. *Manual de Novells...*, I, p. 437; II, p. 2. El referido sindicato estaba constituido, además de Juan de Marimón, por Pedro Dusay, Bernardo Fiveller y el doctor en leyes Francisco Castelló. ACA. Perg. 315 de Alfonso V de Aragón: 4 septiembre 1444. En otra oportunidad, fueron sus compañeros de sindicato: Juan Llull, menor, Francisco Dez-Pla, Huguet Fivaller, Bernardo Ça-Pila y el licenciado en leyes Guillermo Jordà. ACA. Perg. 330 de Alfonso V de Aragón: 21 julio 1446. Con posterioridad, estos mismos síndicos prestaron el juramento acostumbrado en la Casa del Consejo de Treinta, ante los conselleres y el Consejo de 24 prohombres AHCB. Manual, años 1447-1452, f. 34: 30 marzo 1448. Una orden de pago dispuesta por los conselleres informa que en remuneración de los trabajos sostenidos por el síndico Juan de Marimón y el *conseller en cap* Bernardo Ça-Pila, durante 9 meses y 13 días por su asistencia a las Cortes celebradas en la seo de Barcelona, se les abonaría a proporción de 55 l. anuales. AHCB. *Clavaria*, años 1448-1449, f. 115 v: 19 noviembre 1448. Juan de Marimón, una vez más, a 11 de marzo de 1449, fue elegido síndico de Barcelona para asistir a las Cortes de Perpinyà, y el siguiente día 14 tomó posesión del cargo. *Manual de Novells...*, II, p. 59. Los demás síndicos electos fueron Juan Llull, Guillermo de Busquets y Guillermo Jordá, los cuales prestaron juramento y homenaje en poder de Francisco Ces-Avaços, en la Casa del Consejo de Treinta AHCB. Manual, años 1447-1452, ff. 71 v, 72.

[108] AHCB. Del., años 1449-1450, f. 88: 19 marzo 1450. *Manual de Novells...*, II, pág na 97. BRUNIQUER, *Rúbriques...*, II, p. 182.

éstos tardarían algunos días en partir, ya que su importante cometido precisaba una preparación cuidadosa, tal como conseguir para Barcelona la creación de un Estudio General, gracia de la cual de mucho tiempo disfrutaba la ciudad de Lérida, y, más allá del Pirineo, la villa de Perpinyà [109]. El Consejo barcelonés, a 21 de abril de 1450, acordó solicitar la creación de un Centro de Estudios Generales en Barcelona, y, al propio tiempo, aprobaba otra propuesta encaminada a invitar al alejado monarca a visitar sus reinos y tierras de Cataluña y Aragón; informarle de las infracciones de Usajes, Capítulos de Cortes y Privilegios, y, aún, rogarle proveyese en remediar los perjuicios causados por el lugarteniente de gobernador con la ocupación de Tarrasa, Sabadell y Montcada [110]. De este último ocupóse ya Juan de Marimón, como uno de los 24 prohombres del comité que cuidó de su estudio [111], como asimismo lo hizo Bernardo Ça-Pila, cuando, en compañía de Ferrer de Gualbes, actuó en Perpiñán como mensajero a la reina María [112].

La manifiesta voluntad de obtener el derecho de establecer un Centro de Estudios Literarios en Barcelona y la madurez del negocio, motivaría la carta que el jurisconsulto Guillermo Jordá, síndico de Barcelona en las Cortes de Perpinyà, ilustre asesor, que en este caso parece serlo directamente de Juan de Marimón, a quien le remitía, con amplia información sobre las maneras de encauzar la forma para proveer y ordenar que la ciudad de Barcelona tuviese Estudio General de Teología, Cánones y Leyes, omitiendo el de Medicina y Artes, que ya estaban en pleno funcionamiento (doc. 220). Francisco Castelló, desde Perpinyà, informaba a los conselleres sobre el mismo asunto, y

---

[109] Bofarull, Próspero de. *Los Condes...*, II, p. 312. El texto de la deliberación del Consejo de nuestra ciudad condal dice así: «...e que poria ésser vers les parts de Natzaret, e que en aquesta ciutat son totes coses pertanyents a ciutat insigne e notable, sinò que ych fall Studi General que l'ennobliria molt, e los fills dels ciutadans haurian occasió de adquirir sciència, e a la dita ciutat ne reportaria gran profit e fama, però per altres eren dites moltes coses en contrari. AHCB. Del., años 1446-1448, f. 193: 29 febrero 1448. Véase otra deliberación celebrada con posterioridad. AHCB. Del., años 1450-1451, ff. 23, 24: 5 y 6 marzo 1551.

Esteban Gilaberto Bruniquer refiere que, a 1.° de febrero de 1398, el Consejo trató del deseo del rey Martín de obtener del papa el establecimiento en Barcelona de un Estudio General, propuesta no aceptada. A 26 de octubre de 1408, el aludido soberano ofreció a nuestra ciudad la concesión de privilegio de Estudio General con bula del papa, pero el Consejo agradeció dicha atención, para alegar luego que no les satisfacía el proyecto. Bruniquer, *Rúbriques...*, II, p. 342.

[110] AHCB. Del., años 1449-1450, f. 101. Cfr.: Rubio y Borrás, Manuel. *Historia de la Real y Pontificia Universidad de Cervera*, 1.ª parte (Barcelona, 1915), p 45.

[111] AHCB. Del., años 1449-1450, ff. 38-39: 16 diciembre 1449.

[112] *Manuel de Novells...*, IV, pp. 87, 90, 95: 16 diciembre 1449. Sobre la emancipación de los remensas de Tarrasa, Sabadell y Montcada. V. Batlle, Carmen. *La ideología de la «Busca»*. «Estudios de Historia Moderna», V (Barcelona, 1955), página 167, n. 1.

daba su parecer sobre la jurisdicción del rector del Estudio General (doc. 222).

Las minucias para preparar la expedición mensajera, más curiosas que trascendentales, demuestran la preocupación puesta en la indumentaria de los acompañantes de nuestros enviados, con el gasto inicial de compra al *pelaire* o cardador de paños Amador Xetard, de paño mezclado y blanquete [113], de más blanquete para el forrado de ropas, suministrado por el pañero Bernardo Canals [114], mientras el mismo Xetard servía dos clases de paño mezclado y blanco [115], que pasaron a las hábiles manos del sastre Antonio Berga, encargado de la confección de nueve trajes [116]. Copí de Bruselas, sastre de reconocida fama [117], cuidó de la confección de diez trajes para Juan de Marimón; y su compañeros de oficio Arnaldo Font confeccionó otros vestidos para el notario Francisco Terrasa [118], secretario electo de dicha mensajería [119]. Si la presentación de los enviados se procuraba fuese exquisita, era asimismo necesario que los emolumentos estuviesen en consonancia con la alta misión que se les confiaba y que fuesen satisfechos a su debido tiempo, por lo que percibieron el salario designado *per vesitar lo senyor rey a ben avenir d'aquesta ciutat e de tots sos regnes e terres* [120].

Despachado el armamento de la galera puesta a disposición de los enviados barceloneses, se hizo la muestra de presentación de aquélla [121], previamente aprovisionada de armas y material náutico (documento 223); formalizóse la firma del contrato entre los consellers y Antonio de Vilatorta, patrón de la embarcación (doc. 224), y el efectivo abono de pequeños gastos a Juan Avellaneda, por el aprovisionamiento de obra de estaño; madera, tierra, vidrio y otras cosas necesarias para el servicio de los mensajeros y sus familiares [122] y

[113] AHPB. *Clavaria,* vol. 65, año 1450: 2 mayo 1450. El coste del paño blanquete era de 40 l. y 16 s. y el mezclado de 5 l. y 18 s. y un dinero.

[114] *Ibidem,* f. 100 v: 12 mayo 1450. Precio de dicho paño: 14 l. y 8 s. b.

[115] *Ibidem,* f. 100 v: 8 junio 1450. Las compras de paños se detallan así: 2 c. y 3 p. de paño mezclado: 2 l. y 17 s.; 3 c. y 1 p. de paño blanco: 33 s. y 1 d. Esta ropa se destinaba al notario Francisco Terrassa, como escribano de la expedición.

[116] *Ibidem,* f. 109 v: 16 junio 1450. Ropa confeccionada para los servidores de Juan de Marimón, que originó un gasto de 5 l. y 17 s.

[117] Durán y Sanpere, Agustín. *Bordadores de la Corte en el siglo XIV.* «Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona», 26 (1954-56), pp. 63, 64-65, 67, 68, 72-76, doc. 22-47.

[118] AHCB. *Clavaria,* vol. 65, año 1450: 16 junio 1450.

[119] Consta le fueron satisfechas 25 l., por razón del viaje a realizar juntamente con Juan de Marimón y Bernardo Ça-Pila «en lo realme de Nàpols, per afers àrdus de la dita ciutat». AHCB. *Clavaria,* vol. 65, año 1450, f. 104: 6 junio 1450.

[120] AHCB. *Clavaria,* vol. 65, año 1450, f. 101 v: 23 mayo 1450.

[121] *Manual de Novells...,* II, p. 101: 21 mayo 1450.

[122] AHCB. *Clavaria,* vol. 65, año 1450, f. 106 v: 13 junio 1450. El pago total se eleva a la cifra de 36 l., 10 s. y 3 d. Véase otra referencia de pago para esta

otras expensas a los escribanos Galcerán Ricart y Gaspar Martorell (doc. 225).

Entre tanto, los mercaderes barceloneses residentes en Nápoles, Juan Parers y Berenguer Carreres, por parte de los conselleres, les fue anunciado el envío de sus mensajeros Juan de Marimón y Bernardo Ça-Pila, y rogándoles cuidasen de facilitarles posada a su llegada a Nápoles (doc. 218).

En este intervalo se iniciaban preparativos para la embajada que la Diputación del General de Cataluña enviaría a Nápoles cerca del rey Alfonso (doc. 219).

Por fin, los representantes de Barcelona, recogidos el día 15 del citado mes, provistos de una carta explicativa de los conselleres sobre el pleito entre Felipe de Ferrera y el síndico de Perpinyà (doc. 227), previo abono a Antonio Cases de las expensas para el embarque de los expedicionarios (doc. 228), embarcaron en la galera armada por la ciudad, patroneada por Antonio de Vilatorta (doc. 226), señor de la Casa o Cuadra de Plegamans, de la comarca del Vallès [123], esperaron hasta el atardecer del día 18, para hacerse a la mar, vía Nápoles, confiados en cumplir su misión [124], la cual juraron atender [125]. Así era de esperar, porque, además del deseo que les animaba, les acompañaría la experiencia obtenida en la administración de negocios públicos, como miembros que fueron del Consejo de Barcelona [126].

---

misma expedición (doc. 228). Nota del pago de una cantidad al candelero de cera Pedro Clos por un suministro de antorchas de cera nueva, candelas, blandones, etc., para la festividad de «Corpus Christi» para utilidad de los síndicos enviados a Perpinyà, y «per servey dels missatgers tramesos a Nàpols». AHCB. *Clavaria,* vol. 65, año 1450, f. 115 v: 17 julio 1450.

[123] ACA. R. P. (= Real Patrimonio). Clase 2.ª, A. 54, f. 37 v: 2 septiembre 1437. Pago de un correo que le dio aviso para asistir al Consejo, enviado por los conselleres a su casa de Plegamans. AHCB. *Clavaria,* vol. 52, año 1457, f. 75: 5 septiembre 1437. Citado en una sentencia dictada por el baile general de Cataluña, sobre la jurisdicción de la Casa o Cuadra de Plegamans, por Antonio de Vilatorta pretendida. ACA. Libro de enajenaciones del Real Patrimonio, IV, f. 1150, n. 2: 21 mayo 1441; el rey Alfonso le da licencia para construir una torre «in domum sive quadram vestram vocatam de Plegamans, sitam in vicarie Vallensis», reg. 2.616, f. 309: 9 agosto 1448. Antonio de Vilatorta casó con Violante Alegre, según consta en el testamento de ésta, en el que se declara hija de los cónyuges Francisco Alegre, mercader, y de Beatriz. AHPB. Andrés Mir, leg. 5, pliego documentos sueltos años 1487-1493: 15 enero 1488. En dos oportunidades los conselleres estuvieron en relación directa con él. AHCB. Ll. C., años 1452-1453, ff. 131, 157: 30 enero y 12 mayo 1453.

[124] *Manual de Novells...,* II, pp. 102, 117: 18 junio 1450. Consignemos el pago de honorarios a un escribano por la copia de actas de Cortes y de otros documentos librados a los mensajeros, así como la cantidad satisfecha a un correo por el porte de una carta de los conselleres a los aludidos embajadores, cuando éstos se encontraban recogidos a bordo de la galera expedicionaria (doc. 168). La misiva de los conselleres sería la misma en la que exponían el caso de la contención entre Felipe de Ferrera y el síndico de Perpinyà (doc. 170).

[125] AHCB. Manual, años 1447-1452, f. 111: 20 mayo 1450.

[126] Juan de Marimón fue conseller 5.°, 3.°, 2.° y «conseller en cap», en los años económicos de 1429, 1438, 1441 y 1444 (*Manual de Novells...,* I, pp. 262, 369, 417,

Al día siguiente de la salida de nuestros mensajeros, en la misma playa de Barcelona, se hacía demostración de la galera patroneada por Galcerán Dusay, destinada a conducir a Nápoles a los embajadores de la Generalidad de Cataluña (doc. 229), fletada con anterioridad mediante contrato, en el que se estipulan el número de tripulantes, sus respectivos sueldos y otros detalles curiosos de por sí (doc. 221).

Entre tanto, el día 20 del mismo mes, Juan Dez-Vall, desde Cáller, escribía a la Corte General de Cataluña, con interesantes y detalladas informaciones sobre luchas guerreras (doc. 230), mientras los conselleres, días más tarde, mandaban instrucciones a sus enviados Juan de Marimón y Bernardo Ça-Pila (doc. 231); y, por su parte, Jacobo de Costanzo y Claver de Montesa, desde Ferrara, notificaban al rey Alfonso como fue concluida y firmada la paz con la señoría de Venecia (doc. 232).

Por fin, Juan de Marimón y Bernardo Ça-Pila, a 3 de julio, desembarcaban en Nápoles, sin que en el curso del viaje tropezasen con ninguna contrariedad y, tres jornadas después, escribían a los conselleres para noticiarles su feliz arribo; del gran recibimiento que se les dispensara; de su desencanto al no encontrar al soberano, alejado unas setenta millas de la ciudad de Sangro; de la firma por el Magnánimo de un tratado de paz y liga con los florentinos y venecianos; de la concordia con el conde de Tallaroso, el cual daba a su señor 25.000 ducados al contado y 10.000 al término de un año; y aún de otra avenencia con el señor de Plumbi, el cual anualmente daría a nuestro monarca, no pecunia como el antedicho conde, sino una vajilla de oro valorada en 500 ducados. Asimismo daban cuenta de cómo el monarca les correspondió con una misiva llegada a sus manos, junto con otra del protonotario Arnaldo Fonolleda (doc. 234), la primera de las cuales fue expedida en el Campo del Castillo de Sangro, en 5 de julio (doc. 233). Posteriormente confirmaban las halagadoras noticias de la firma de tratados de alianza con florentinos y venecianos y la inminencia del retorno del rey a Nápoles (doc. 236).

457: 30 nov. 1428, 1437, 1440 y 1443) y, en 1429, cónsul de la Lonja de Mar (*Ibidem*, I, p. 276: 25 abril 1429), cargo que, en 1431, continuaba ejerciendo AHPB. Marcos Canyís, leg. 1, man. años 1427-1433: 25 mayo 1435 ABARCA, Pedro. *Los Reyes de Aragón* (Madrid, 1683), I, p. 59. El Consejo barcelonés le designó capitán de una de las tres naves armadas en las Atarazanas para la persecución de corsarios. Los otros dos capitanes fueron Guillermo Dez-Torrent y Luis de Gualbes (AHCB. *Notularum secunduc*, ff. 128, 129, 131: 26 septiembre, 9 y 12 octubre 1429). *Manual de Novells* .., I, p. 266: 8 octubre 1429. Durante una de sus permanencias en la torre de su propiedad, sita en el término de Cerdanyola, posiblemente la Casa de Saltells, recibió aviso de los conselleres para asistir a la reunión del Consejo de Ciento. AHCB. *Notularum secundus*, f. 128: 26 septiembre 1429. *Manual de Novells*..., I, p. 298: 30 agosto 1431. CAPMANY, *Memorias*..., IV, Ap., p. 5. COMES, Pere Joan. *Llibre de algunes coses assenyalades* (Barcelona, 1583), p. 53.

En este compás de espera, el secretario de los embajadores barceloneses, Francisco Terrassa, en su calidad de notario, autorizaba los más diversos otorgamientos: ventas, poderes, cartas de pago, definiciones de cuentas, especialmente con conciudadanos suyos residentes en la corte del Magnánimo (docs. 235, 266, 290, 293, 297, 302, 304, 305, 310, 314, 317, 318, 324, 325, 327, 333, 334); recibos acreditativos de compras de rocines o mulas para el servicio de la embajada (docs. 237, 238, 240, 241, 245); del importe de herrado y sangrías de caballerías (docs. 273, 311); suministros de sillas y cubiertas para las mismas (doc. 306); aprovisionamiento de vituallas y cebada (documentos 254, 255): confites, confituras, azúcar, antorchas, candelas (docs. 301, 316, 323), substancias alimenticias (doc. 321); asistencia facultativa del cirujano barcelonés Melchor Cama a los individuos del séquito de los enviados (doc. 286); provisión de posada (doc. 328); pago de correo (doc. 239); abono de un cambio para atender a los gastos de la expedición de la bula para el establecimiento del Estudio General (doc. 300); gratificaciones a trompeteros del duque de Génova y de la ciudad de Barcelona (doc. 335), del rey, del duque de Calabria y de Antonio de Vilatorta (dc. 246), reyes de armas, heraldos y ministriles de cuerda del rey (docs. 248, 269), ministriles de chirimías (doc. 285), que sonaron sus instrumentos ante la presencia de los embajadores de Barcelona, gracias a la gentileza del rey Alfonso. Aparte de ello, autorizó el nombramiento de notario otorgado por Antonio Pedro Ferrer, abad de Montserrat a Domingo Arahull (documento 303).

El fedatario Francisco Terrassa autorizaba el compromiso para la conducción de la galera *San Beltrán,* dispuesta para el servicio de nuestros enviados, durante la ausencia de Nápoles del patrono de dicha embarcación, Antonio de Vilatorta, con motivo del viaje de éste a Roma. Aparecen como firmantes del convenio el cómitre, subcómitre y contramaestre de la aludida nave (doc. 244).

En otra ocasión, los conselleres escribían a nuestros mensajeros, para prevenirles de ciertos actos de muchos individuos de la 27.ª de las Cortes, a causa del propuesto donativo al rey, los cuales mostraban gran odio a Barcelona y que pretendían enviar al monarca alguna persona que secretamente le informara como dicha ciudad estorbaba y difería los negocios de las Cortes. Para ello recomendaban viesen si era factible contrarrestar tamañas malas voluntades (doc. 242).

En la vieja ciudad campaniana quedaron los embajadores de Barcelon, en espera del regreso del rey, el cual no se hizo esperar, ya que tuvo efecto el 16 de aquel propio mes. Prolegómenos al mismo, pocos días antes, nuestros mensajeros contemplaron cuán pomposamente y

con qué grandes honores fue recibido el almirante Bernardo de Vilamarí, colaborador de la gesta real, vencedor de los venecianos, y fueron testigos de la entrada triunfal del rey Alfonso, suficientemente esplendorosa, con la que eran festejadas las victorias militares y diplomáticas acabadas de conseguir, por lo que nuestros enviados, en una carta a los conselleres, dedicaron bastantes párrafos a describir tan notables acontecimientos (doc. 243), o actos espectaculares embelesadores de multitudes, que a pesar de su suntuosidad fue débil para aquellos que recordasen la memorable fecha de 26 de febrero de 1443, cuando el rey Magnánimo, conquistador de Nápoles, entre los sones mezclados de música y atronadoras aclamaciones, atravesaba los portillos de las murallas, encima de la carroza triunfal arrastrada por cuatro caballos de inmaculada blancura [127].

Los mensajeros barceloneses, en sus audiencias con el rey, le expusieron el móvil de la embajada: saludarle y suplicarle se mostrase complaciente en visitar sus reinos y tierras, de los cuales estaba ausente desde más de 18 años. A este reproche nostálgico contestaba amablemente el monarca que éste era su deseo, pero que momentáneamente se veía obligado a permanecer en la península italiana para poner en orden las tierras de sus glorias y conquistas, y, una vez logrado, le permitiría complacer a sus súbditos que con tanta solicitud reclamaban su presencia (doc. 247).

A la solemnidad del bautizo de la nieta del monarca, digna de mencionarse, asistieron los embajadores barceloneses, los cuales recibieron la alta distinción de actuar como padrinos de cristianar, como representantes de la ciudad de Barcelona, ceremonia complementada con una magnífica fiesta en una gran sala del Castillo de Capuana, totalmente empavesada en señal de regocijo, como detalladamente describían a los conselleres en una epístola con amplias informaciones de sus coloquios con el rey y otras interesantes referencias (doc. 249). En otra misiva manifiestan se disponían a acompañar a don Alfonso a la isla de Sicilia, y, por ello, recomendaban el envío de correspondencia a Palermo o a Berenguer Carreres y Juan Parers, mercaderes barceloneses establecidos en Nápoles (doc. 250).

Simultáneamente al envío de dichas cartas, el Consejo barcelonés por escrito se dirigía a sus mensajeros, con instrucciones y noticias de los sucesos de Mallorca (doc. 251), referencias posteriormente ampliadas con otras dos misivas (docs. 258, 267), conflicto que más tarde retoñó y requirió la presencia del conde de Prades y Juan de Marimón, enviados por la reina María y las Cortes de Cataluña [128].

---

[127] Sanchis Sivera, *Dietari*..., p. 163.

[128] Consta la elección de esta mensajería por acuerdo de los conselleres y la 24.ª de

En la jornada de 5 de agosto, los embajadores de las Cortes de Cataluña enviados al rey: es decir, fray Beltrán Ça-Masó, abad de Ripoll, Francisco Dez-Pla y Pedro Juan de Santclimnt, embarcaron en Barcelona en la galera del General (doc. 252), cuya nave zarpó el siguiente día (doc. 253) de Colliure, siete jornadas después (doc. 257), para llegar el 25 de agosto a Gaeta (doc. 268) y visitar al rey en la Torre del Greco (doc. 270), mientras, días más tarde, explicaban su embajada a don Alfonso (doc. 271). En otra misiva, los conselleres escribían a Juan de Marimón y Bernardo Ça-Pila, para recomendar al bachiller en Teología Juan de Conomines, el cual se dirigía a la Curia Romana (doc. 256).

La presencia en Nápoles del notario barcelonés Juan Ginebret, tal vez secretario de la embajada de la Generalidad, permitióle autorizar un sinnúmero de documentos públicos (docs. 272, 276, 277, 281, 289, 294, 295, 296, 312, 319, 322, 341, 343, 345, 347, 349-360, 362).

Francisco Ça-Tria alias Merquet, hombre de confianza de Juan de Marimón desde que en 1429 actuó como alguacil de las tres naves armadas por el Consejo de Ciento para combatir a los corsarios que asolaban las costas catalanas, de cuyas embarcaciones era capitán el propio Juan de Marimón [129], por lo que en esta oportunidad formaba parte de la expedición diplomática barcelonesa, y que murió en Nápoles a consecuencia de enfermedad, en el transcurso de la cual no faltaron al paciente los auxilios de la Ciencia, asistido por Jaime Quinta, maestro en Medicina y físico del rey (doc. 259), con sus visitas y ordenaciones de medicamentos preparados por los boticarios barceloneses Juan Seguer y Galcerán Marqués (docs. 264, 287). Diferentes cartas de pago proporcionan pormenores de los gastos de entierro; compra

---

las Cortes, constituida por Juan de Marimón, el conde de Prades, el arzobispo de Tarragona Pedro Urrea y el patriarca de Alejandría, posteriormente aprobada por la reina María y que por falta de aceptación del prelado quedó reducida a los dos primeros, con el salario de 15 y 5 flor. respectivamente al conde de Prades y a Juan de Marimón. AHCB. Del., años 1450-1452, ff. 45 v, 48, 49: 13, 15 y 18 mayo 1451. Días más tarde, los citados comisionados partían hacia Mallorca. ACA. G. reg. VI, folio 25 v. CAPMANY, *Memorias...*, IV, ap., p. 7. COROLEU, José. *Los Dietarios...* página 32. BINIMELIS, Juan. *Nueva Historia de Mallorca y de otras islas adyacentes* (Palma de Mallorca, 1593). Ed. Palma de Mallorca, 1927, III, p. 371. La citada mensajería la certifica una carta del Magnánimo al Consejo de Barcelona. AHCB. CRO (= Cartas reales originales), Serie A, núm. 644: Provenza, 6 marzo 1452. Véase DAMIANS MANTÉ, Alfons. *Revolució dels pagesos mallorquins en lo segle XV.* «BSAL», 9 (1901-1902), pp. 11, 149, doc. XVI. BATLLE, Carmen. *La actitud de Barcelona ante la sublevación forense en Mallorca,* IV Congreso de Historia de la Corona de Aragón. Palma de Mallorca, 1955. Actas y Comunicaciones, L (Palma de Mallorca, 1959), pp. 263-300.

[129] AHCB. *Notularum secundus,* ff. 128, 129, 131: 26 septiembre, 9 y 12 octubre 1429. *Manual de Novells...*, I, p. 266. CAPMANY, *Memorias...*, IV, ap. 5. CARRERAS CANDI, Francisco. *Miscelánea histórica catalana,* Serie I (Barcelona, 1905), I, p. 242.

del ataúd (doc. 260), cirios y candelas para el sepelio (doc. 261), limosnas para píos sufragios y honras fúnebres (doc. 263), abono de derechos parroquiales (doc. 262) y la adquisición de un hábito franciscano con el que fue amortajado el cuerpo de tan malogrado hombre de mar (doc. 265). Si bien hasta ahora hemos retraído las cartas cruzadas entre los representantes de Barcelona y los conselleres, no es por demás consignar una alusiva a la presencia en Italia de la mensajería enviada por las Cortes Catalanas al rey Magnánimo. Se trata de la misiva dirigida a los prohombres de la 27.ª de las Cortes, considerada hostil a la ciudad condal, los cuales dictaminarían sobre una propuesta de oferta a la Corona. En dicha epístola participan su feliz arribo a Gaeta y como a su llegada fueron cumplimentados por los mensajeros de Barcelona dándoles la bienvenida, y al mismo tiempo para poner al servicio de los mensajeros catalanes la galera de la ciudad de Barcelona. Explican luego sus entrevistas con el rey Alfonso, exponiendo en la primera el objeto de su misión diplomática: hacerle patente la grande y ferviente voluntad de los habitantes del principado de Cataluña del regreso del monarca a sus reinos y tierras peninsulares, cuyos motivos, el abad de Ripoll, Beltrán Ça-Masó en nombre de todos los representantes catalanes, ampliamente expuso en una vibrante arenga en lengua latina. La respuesta de don Alfonso fue satisfactoria a la demanda poco antes formulada, capacitado de la conveniencia de su regreso al principado y demás reinos, pero que antes entendía en poner en tranquilidad y reposo el reino de Nápoles, para pasar luego a Sicilia (doc. 274). Simultáneamente, en la misma fecha, los enviados barceloneses, en carta a los conselleres, daban larga cuenta de sus gestiones, de los asuntos pendientes de solución o ya solucionados, de la formal promesa de concesión a la ciudad de Barcelona del derecho de establecer Estudio General y de diferentes negocios y noticias de especial interés.

Señal de la próxima partida de nuestros mensajeros hacia Sicilia es la indicación a los conselleres para la remesa de documentación a Palermo, en aquel entonces en revuelta con sus regidores, lugar donde don Alfonso pensaba dirigirse, advirtiéndoles que, en el caso de no encontrar embarcación que hiciese rumbo a dicho puerto, podrían enviar la correspondencia directamente a Nápoles, a los dos mercaderes barceloneses de su confianza, Berenguer Carreres y Juan Parers, que las harían llegar a sus manos (doc. 275).

Días más tarde, el Consejo barcelonés escribía a sus representantes en la corte real napolitana, acusándoles recibo de diferentes cartas y recomendándoles, de paso, se ocupasen con todo interés de los negocios a ellos confiados (doc. 278), carta muy expresiva, que contrasta

con otra de la misma fecha, en la que tan sólo se destaca una minucia a recomendar, sobre cierta competencia para la provisión de la Encomienda de Banyoles entre fray Pedro Cases y fray Francisco Dez-Torrent (doc. 279).

En un mensaje de nuestros embajadores a los conselleres, dan larga y detallada exposición de los negocios tramitados y de sus incidencias; anuncian el aplazamiento del pasaje del rey a Sicilia, debido a una prudente opinión del Real Consejo; de la próxima implantación del privilegio del Estudio General, motivo de satisfacción reflejada en esta misiva, laI cual terminaba con una alusión a las turbaciones de Mallorca, que originaron una visita a Su Majestad (doc. 280).

Los conselleres, en dos cartas sucesivas, informaban a sus mensajeros de los hechos que quebrantaron la paz en la isla dorada, a causa de la confiscación realizada por mosén Albertí, lugarteniente del gobernador general de aquel reino, en perjuicio de los acreedores de las rentas reales de Mallorca (doc. 282), y de los desafueros de la condesa de Cocentaina, perpetrados en Elche y Crevillente (doc. 283). En sensible contraste, eran los embajadores barceloneses quienes informaban de otra injusticia cometida por el cónsul de los catalanes en Nápoles (doc. 284).

En medio de activas negociaciones de asuntos trascendentales, nuestros enviados obtuvieron dos importantes concesiones altamente favorables para Barcelona, o, mejor dicho, las facultades de establecer Estudio General y la de edificar en la Rambla, junto a las murallas, desde el Portal de Santa Ana al de las Atarazanas [130], privilegio real que originó la urbanización de la principal vía barcelonesa.

El interés demostrado por la alta representación confiada a Juan de Marimón y Bernardo Ça-Pila, en todo momento destacada, lo fue más aún en el momento de interesarse, una vez más, en las negociaciones a practicar con el rey de Francia, Carlos VII el Victorioso, sobre la circulación de las especies, por lo que presentaron a nuestro monarca la oportuna reclamación que los derechos de la ciudad conculcados hacían necesaria. Así se deduce de la instructa remitida por los conselleres a sus enviados, y, en ausencia de éstos, a Pedro Juan de Santcliment, uno de los embajadores del principado de Cataluña (doc. 288).

En virtud de un privilegio ya secular de Jaime I, loado y confirmado por el dinasta reinante, la ciudad de Barcelona libremente concedió su representación comercial en Constantinopla, nombrando cónsul al caballero Pedro Roca, más tarde destituido por los cónsules del

[130] ACA, pergs. 385 y 404 de Alfonso V: 9 y 21 septiembre 1450.

Mar y sustituido por el mercader Juan de la Via, el cual tomó posesión y regentó el oficio, mientras el desposeído acudía al monarca [131]. Esta delicada misión de recordar a don Alfonso el aludido privilegio, indistintamente, fue confiada por los conselleres a sus comisionados en Nápoles o al aludido Petro Juan de Santcliment, en ausencia de aquéllos, y, como en el caso anterior, éste quedaba facultado para gestionar los negocios indicados en las susodichas misivas (doc. 291). Los representantes barceloneses cuidarían también de solicitar de Su Majestad la restitución de unos esclavos huidos y refugiados en Cerdeña (documento 292).

Diferentes motivos se presentan para alargar la correspondencia entre los conselleres y sus representantes en la corte del Magnánimo: el atascamiento de las gestiones practicadas por Juan de Marimón y Bernardo Ça-Pila, originando una epístola de éstos a sus mandatarios, no exenta de interés, en la que se especifican las múltiples dificultades opuestas al cumplimiento de su diplomática misión y del estado de las negociaciones hasta aquel entonces practicadas (doc. 298). Otro asunto a tratar con el rey Alfonso, que los conselleres encomiendan a dichos mensajeros, era una reclamación entablada por la no percepción de las pensiones de los censales creados por el papa Benedicto XIII sobre los derechos de la Cámara Apostólica, y, especialmente, sobre las Pabordías de Abril y Mayo de la seo de Valencia, en virtud de concesión del rey Martín, confirmada por el monarca Magnánimo, lo cual redundaba en evidente perjuicio de gente notable, monasterios, obras pías, viudas y herederos de dicha ciudad (doc. 299). Otro de los asuntos que ocuparon la atención de nuestros enviados fue la provisión del consulado de Ragusa y recomendar para dicho cargo a Dalmacio Davó, reputado como buena persona y grata al rey (doc. 307).

Dos cartas de la misma fecha, prodigalidad del Consejo barcelonés, parecen indicar el deseo de acelerar la tarea de los mensajeros. De la primera se puede decir que su finalidad fue acusarles conocimiento de las novedades por aquéllos transmitidas (doc. 308), y, si nos referimos a la segunda, sobre los jurados mallorquines, observamos, también, como en ella se asocian los nombres y apellidos de los destinatarios, y el de Pedro Juan de Santcliment, embajador de Cataluña, para el caso de ausencia de aquéllos (doc. 309), lo que permite apreciar la creencia de su próximo y posible regreso o la de convertir en realidad el viaje del monarca a Sicilia, momentáneamente abandonado. Más

[131] Carreras Candi ofrece el testimonio de una carta enviada de Constantinopla por el propio Aimerico de la Via. CARRERAS CANDI, Francisco. *Hegemonía de Barcelona en Cataluña durante el siglo XV*. Discurso ... Real Academia de Buenas Letras de Barcelona, 14 marzo 1898 (Barcelona, 1898), 34, 40.

inclinados hacia la primera hipótesis, nos conduce el escrito de dichos comisionados a los conselleres, en el que se muestran esperanzados se les concediese el despacho que les libraría de buena parte de sus obligaciones, pero la oportunidad no llegaba a causa de diferencias entre ellos y el rey, las cuales no se desvanecían por la interposición en el camino rápido que quería seguir la mensajería de Cataluña, que con sus asuntos a resolver encalmaban los ajenos (doc. 313). Si a ello sumamos la evidente negligencia real, que en espera de respuestas y soluciones que no surgían, claramente se deduce que ni los representantes catalanes ni los barceloneses podían quedar satisfechos.

El copioso epistolario que venimos comentando aparece aumentado con otra carta de nuestros mensajeros a los conselleres, relatando las gestiones practicadas con el conde de Cocentaina, por ciertas extralimitaciones experimentadas en Elche y Crevillente, otros negocios de interés, para finalmente anunciar su salida de Nápoles (doc. 315), bastante retardada, por lo que no cesaban de trabajar a favor de la ciudad que representaban, y su labor se alternaba con la asistencia a festejos y ceremonias, una de las cuales colmaría la religiosidad de nuestros conciudadanos, ya que el arzobispo de Nápoles, a súplica de los mensajeros barceloneses y del maestro racional Pedro de Santcliment, hizo solemne entrega de una sagrada reliquia de santa Cándida (doc. 320). La veneración y reverencia que Barcelona dio a tan preciada reliquia, que hasta el año 1459 estuvo en poder de los conselleres, y que el Consejo de Ciento resolvió entregarla al Hospital General de la Santa Cruz, ordenando colocarla previamente en un rico y valioso relicario. El anuncio de la celebración de oficio y procesión solemnes con motivo de la cesión de tal sagrada reliquia, originó la publicación de un bando o pregón, para invitar y rogar la asistencia de los barceloneses a tan piadosos actos (doc. 543), que revistieron gran pompa e inusitado esplendor [132], máxime tratándose de una santa de tradicional devoción en Cataluña [133].

---

[132] *Manual de Novells...*, II, pp. 323-332: 23 noviembre 1459.

[133] En la parroquia de Santa Eulália de Provensana, en 1444, existía una capilla y hospital dedicada a la santa. AHPB. Miguel Ferrán, leg. 3, man. 10: 2 enero 1444 Bruniquer, *Rúbriques*... (Barcelona, 1916), V, p. 40: 29 octubre 1444. Recordemos además el convenio para la reedificación del aludido hospital y capilla de «santa Candia», entre los jurados de dicha parroquia y las religiosas Beatas de san Francisco de Padres Claustrales. AHPB. Gabriel Montaner, leg. 4, man. 7, años 1564-1565: 20 noviembre 1564. Feliu de la Peña presenta a santa Cándida como madre de San Emerio «Mer», abad y fundador del monasterio de Banyoles en tiempo de Carlo Magno. Feliu de la Peña, Narciso. *Anales de de Cataluña*, I (Barcelona, 1706), página 232: año 798. En la parroquia de San Esteve de Guialbés se daba culto a la santidad de dichos madre e hijo. A santa Cándida se la considera como una de las Once Mil Vírgenes, que de tiempo inmemorial se le da culto en Tortosa, Falset y Orpí. AHCB. Colección de «Goigs» del doctor José M.ª Roig Puñed. La imagen de esta misma virgen y mártir venerada en Falset se la denominaba santa Cándida Ro-

Consignemos el abono de un cambio tomado por los mensajeros barceloneses en pago de los derechos de la bula para el establecimiento del Estudio General (doc. 326), y nuevos libramientos para satisfacer otro cambio tomado por nuestros enviados (docs. 338, 339, 342), y el abono al escribano real Juan Peyró, como sustituto del portonotario real Arnaldo Fonolleda, de los derechos del sello de expedición del privilegio real del Estudio Literario de Barcelona (doc. 329).

No hemos de omitir que el rey Alfonso firmó el documento de restitución a la ciudad de Barcelona del señorío sobre el castillo de Montcada y las villas de Tarrasa y Sabadell, que originó el pago de derechos u honorarios al aludido escribano real Juan Peyró, a los consejeros reales Valentín Claver, Nicolás Fillach y Rodrigo Falcó (docs. 329, 330, 331, 332). Terminada su misión, los mensajeros barceloneses decidieron embarcar en la galera de la ciudad, con rumbo hacia Sicilia, para luego proseguir su ruta hacia Barcelona. Así, a 26 de noviembre, permanecían aún en Nápoles (docs. 329-332), para llegar al día siguiente al puerto de Baya (doc. 333), y a 3 del siguiente mes, en Gaeta (doc. 334).

Ninguna referencia permite indicar el derrotero seguido después por la embarcación barcelonesa, pero indirectamente colegimos hizo escala en Génova, a deducir de la gratificación satisfecha a unos trompeteros del duque y de los prohombres genoveses que les obsequiaron con un concierto musical (doc. 335). La llegada a Barcelona de Juan de Marimón y Bernardo Ça-Pila registróse el día 28 del mes de diciembre, a bordo de la misma galera expedicionaria con la que iniciaron su diplomática misión (doc. 337), fecha a considerar como la del retorno oficial, ya que el día anterior el secretario de la embajada, Francisco Terrassa, en su calidad de notario, daba fe de un otorgamiento relacionado con dicha expedición mensajera, es decir, de una gratificación o aguinaldo satisfecha en la fiesta de Navidad al cómitre, subcómitre y trompeteros de la galera de los embajadores de Barcelona (doc. 336). En la misma jornada del arribo oficial de nuestros enviados, los conselleres reunidos en Consejo, conjuntamente con los 18 prohombres elegidos por razón de dicha mensajería, acordaron el inmediato desarme de la galera expedicionaria [134] a cargo del atarazanero Jaime de Bonet (docs. 340, 344).

---

mana. VILA, Pau. *Originalitat de l'imatgeria popular,* «Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya», XIV (Barcelona, 1934), p. 61.

[134] «Els consellers atenent el gran gasto diari que reporta a la ciutat e no és necessari tenirla armada, fou delliberat decontinent sia desarmada e mesa en la Dareçana, maiorment que la mar és ara plana, e si és metia en aquella alguna tempesta pories seguir massa gran dan a la dita galea». AHCB. Del., años 1450-1452, folio 3 v: 28 diciembre 1451 [1450].

En otra sesión, deliberaron sobre la mejor manera de gratificar los trabajos sostenidos por el protonotario real Arnaldo Fonolleda para despachar a los mensajeros y, al propio tiempo, recompensarle los grandes ánimos infundidos a los conselleres, en la ocasión en que éstos presentaban al monarca solicitudes de privilegios, y, en fin, demostrarle gratitud por su gran voluntad en servir prontamente a la ciudad condal. La ofrenda acordada consistiría en la mula que Juan de Marimón tuvo a su servicio, valorada en 30 ducados, y una recompensa metálica de 100 unidades de dicha moneda, girada mediante letra de cambio [135].

Semanas más tarde, los aludidos conselleres y prohombres trataron de la forma de prestar algún servicio al rey, en atención a la buena acogida dispensada a sus representantes autorizados Juan de Marimón y Bernardo Ça-Pila, para así expresar su reconocimiento a las gracias liberalmente concedidas, beneficiosas para nuestra ciudad, singularmente por el privilegio del Estudio General, del cual se esperaban grandes bienes para Barcelona, recayendo el acuerdo de hacer donación a don Alfonso de joyas de gran coste como regalo verdaderamente regio, previo el estudio de la fórmula económica para la adquisición del mencionado obsequio, pero sin acudir a la imposición de arbitrios [136]. Esta prueba de agradecimiento sería más ostensible al considerar el gran amor y honor con que don Alfonso recibió a Juan de Marimón y Bernardo Ça-Pila, como representantes de Barcelona, afectuosidad inesperada por el manifiesto descontento que tenía de dicha ciudad, disipado ante la presencia de nuestros enviados. Estos antecedentes puestos a la consideración de los conselleres y prohombres, la enumeración de las gracias reales otorgadas beneficiosas para Barcelona, y la liberalidad del monarca al no solicitar ninguna concesión por los privilegios otorgados, inclinaron a los reunidos a hacer oferta de una joya al rey Alfonso, que le recordase esta ciudad y, al propio tiempo, para que conservase su amor hacia Barcelona [137].

---

[135] AHCB. Del., años 1450-1452, f. 7 v: 7 enero 1451. Varias cartas de los conselleres respectivamente enviadas a Arnaldo Fonolleda, Nicolás de Fillach, Valentín Claver y Rodrigo Falcó, corroboran la afección que éstos sentían hacia Barcelona, demostrada durante la tramitación de los negocios encomendados a Juan de Marimón y Bernardo Ça-Pila. AHCB. Ll. C. VI-15, años 1450-1451, ff. 190-191 v: 5 enero 1451.

[136] *Ibidem*, f. 12 v: 25 enero 1451.

[137] «...e és cert que lo dit senyor los ha receptat ab gran amor e honor, e jatsie hagués lo dit senyor mala contentació d'aquesta ciutat, però aprés és estat tant bé content, que ha dit, que sien lexades totes coses passades e que sia fet libre nou de ell ab la dita ciutat, e per migà dels dits missatgers ha atorgades diverses gràcies, ço és, que sia tengut en la dita ciutat Studi General. E axí matex, que sia donat a la dita ciutat lo mur que afronte ab la Rambla. E feta provisió que la dita ciutat cobre los lochs de Terraça, Sabadell e terme de Muntcada, que lo governador de Catalunya havia presos a mà del senyor rey. E no resmenys, que lo senyor rey cobre Molin

Juan de Marimón, aposentado ya en Barcelona, como apoderado de Juan Llull, residente en Nápoles, formalizó la venta de una casa sita en la calle «d'en Carabassa», de Barcelona, al corredor de oreja Guillermo Marcos de Cervelló [138].

El recuerdo de la mensajería barcelonesa en la corte napolitana del rey Magnánimo perduraría algún tiempo, ya que uno de sus componentes, Juan de Marimón, a 2 de marzo de 1451, durante su asistencia en las Cortes de Vilafranca del Penedés, como síndico de Barcelona, escribía a los conselleres, para interesarles de asuntos que afectaban a la ciudad de Vich, que ya ocuparon su atención y la de su compañero de embajada Bernardo Ça-Pila durante su estancia en Nápoles (documento 348). Repercutía aún el eco de dicha mensajería en una reunión del Consejo de Ciento, al recordar en ella las gracias y privilegios concedidos por el rey Alfonso, como resultado de tan afortunada misión [139].

Con posterioridad, en una reunión conjunta de conselleres y prohombres, exteriorizóse, una vez más, el deseo de Barcelona de suplicar al monarca ausente se dignase visitar sus reinos y tierras de

---

de Reig e la parròquia de Santa Creu de Olorde, per virtut del contracte de censal que la dita ciutat reb sobre la Bailia General de Cathalunya. E aximateix, provisions sobre les rendes de Mallorques e de Manorcha, e altres coses, les quals lo dit senyor ha atorgades de sa liberalitat a la dita ciutat, sens que no n'a demanada alguna cosa. E era pensat per alguns, que seria molt spedient e necessari, que en nom de la dita ciutat fos presentat alguna joyell al dit senyor, ab lo qual hagués en memòria aquesta ciutat, en tal forma, que fos conservada la amor de dit senyor vers la dita ciutat. E de fet se n'és tengut Consell ab persones avençades, qui loaren lo dit pensament, que lo dit joyell fos presentat al dit senyor, màs quin seria ni en quina forma se faria, cascú ne romàs en deliberació». AHCB. Del., años 1450-1452, f. 15 v: 9 febrero 1451. Recordemos que la oferta de tan delicado obsequio fue aprobada con el consentimiento de los más destacados prohombres ancianos de la ciudad, por el Consejo de 30 y por el pleno del Consejo de Ciento.

[138] «Die martis .XII.ª janerii anno M.°CCCC.°LI.° Ego Johannes de Marimon, civis Barchinone, procurator ad infrascripta legitime constitutus ab honorabili Johanne Lull, armerio domini regis, cive Barchinone pro nunc in civitate Neapoli comorante, prout de mea procuracione constat instrumento inde recepto in posse notarii infrascripti, VI.ª die julii anno a Nativitate Domini M.°CCCC.°L.° proxime preterito, nomine predicto et ex potestate per dictum principalem meo et suos, vendo et ex causa vendicionis concedo vobis Guillermo Marcho Cervello, curritori auris, civi dicte civitatis comoranti pro nunc Neapoli, et pro vobis honorabili Bernardo Ça Pila, civi predicte civitatis, pro vobis acceptanti, et vestris et quibus velitis perpetuo, totum ipsum hospicium ex abisso usque in celum, cum introitibus, exitibus, omnibusque juribus et pertinentiis suis, quod dictus honorabilis Johannes Lull, principalis meus, habet et possidet in civitate Barchinone in vico vocato d'en Carabassa... Precium vero predictorum que dicta nomine vobis vendo est trecente triginta libre monete Barchinone de terno. Et ideo... Et pro maiori tuicione premissorum ego dictus Johannes de Marimon, nomine meo proprio, constituo me in predictis fideiussorem, et etiam dono vobis in fideiussores honorabiles Johannem Lull, filium honorabili Romei Lull; Romeum Lull, eius filium; Johannem Bernardi de Marimon, filium meum, et Franciscum Xatanti, cives Barchinone et quemlibet ipsorum ac mei insolidum, qui cum dicto principali nostro et sine ipso etc. Testes honorabiles Anthonius Pujades et Jacobus de Gualbis, cives Barchinone». AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

[139] AHCB. Del., años 1450-1452, f. 24: 6 marzo 1451.

Cataluña y Aragón, conforme lo solicitaron ya Juan de Marimón y Bernardo Ça-Pila, en cuya oportunidad el rey Alfonso dioles esperanzas de que si en la primavera próxima no se promovía ningún suceso en Italia, se proponía practicar tan solicitada visita [140], propósito corroborado después por el propio monarca en la credencial expedida a favor de Eximen Pérez de Corella, conde de Cocentaina, del gobernador del reino de Aragón Juan de Moncayo y del maestro racional de la corte del rey Pedro de Santcliment, los cuales, junto con los conselleres, cuidarían de preparar la proyectada visita (doc. 361). Entre tanto, el negocio de Molins de Rey daba motivo a una misiva del rey a los conselleres y prohombres de Barcelona (doc. 346), y, meses más tarde, al conservador general (doc. 373). Digamos, de paso, que el conde de Cocentaina, personaje asaz conocido, y Juan de Moncayo, valeroso caballero y renombrado poeta [141], padre político de Juan de Marimón, junto con Pedro de Santcliment, fueron eficaces intercesores de los intereses de la ciudad.

8.ª Mensajería

Dos meses después del regreso a Barcelona de los mensajeros de la Corte General de Cataluña enviados a Nápoles (doc. 363), inicióse la octava mensajería, 1.º agosto 1451 - 26 mayo 1452, confiada al notario Antonio Vinyes, en su calidad de síndico [142], diplomático habilísimo, que contaba con algunas amistades en la corte y muy estimado de nuestro soberano [143], el cual, por parte de los conselleres, fue provisto de un sinnúmero de recomendaciones a notables personalidades [144]. Una vez establecido en la corte del monarca Magnánimo, a 1.º de septiembre de 1451, notificaba a los conselleres su arribo en Nápoles, en la ocasión en que el rey residía en la Torre del Greco (documento 364), mientras que el abad de Ripoll, Beltrán Ça-Masó, y Francisco Dez-Pla referían su ayuda al aludido síndico barcelonés (documento 365). Semanas más tarde, en una larga misiva a sus man-

---

[140] *Ibidem*, f. 45: 14 mayo 1451.

[141] Bofarull, *Los Condes...*, II, p. 315.

[142] Carreras Candi, *Geografia ... Catalunya*, p. 993: 20 diciembre 1451. Boscolo, *Inviati...*, p. 23.

[143] Boscolo, *Inviati...*, p. 21.

[144] Así consta en sendas cartas de recomendación al obispo de Urgel, Arnaldo Roger de Pallars; al protonotario Arnaldo Fonolleda; a los doctores en leyes y consejeros del rey Rodrigo Falcó, Valentín Claver y Nicolás Fillach; a Fernando, duque de Calabria; al abad de Ripoll, Beltrán Ça-Masó, y Francisco Dez-Pla, mensajeros de Cataluña al rey; a Pedro Besalú, conservador general del Patrimonio del Rey; a Juan Olzina, secretario del rey; al conde Dariano y al caballero mossèn Milà. AHCB. Ll. C. VI-16, años 1451-1452, ff. 97-101 v: 30 y 31 julio 1451.

datarios, informábales de su misión en la corte de don Alfonso, con alusiones al gobernador de Cataluña, Galcerán de Requesens, a los mensajeros de Barcelona, al mercader Pedro Rubió y al tejedor de lino Guillermo Ribes, a quienes dedica unos párrafos despectivos, como representantes del bando de la *Biga* [145].

Mientras se obraba el rico presente que la ciudad condal ofrecería a Su Majestad, Antonio Vinyes especificaba al monarca la forma del cuenco y del bastidor del mismo, así como la de la imagen de santa Eulalia, y le insinuaba no se maravillase de la tardanza en la entrega de tan preciadas joyas, ya que la realización de tan grandes obras mucho tiempo requería. El rey Alfonso, interesándose por tan munífico regalo, preguntó a nuestro síndico si la obraba el platero Bernardo Llopart, por lo que fue informado que en el comienzo de la citada labor ésta fue dilatada por el accidente sufrido por dicho artífice, y que para terminarla la encargaron a otro orfebre bueno, suficiente y de aceditada nombradía, que, como veremos, fue Francisco Artau u Ortal, así indistintamente llamado. Completan la misiva de Antonio Vinyes otras valiosas informaciones (doc. 366). Es curioso observar que los conselleres dirigían la correspondencia a su síndico en Nápoles, a la casa de Arnaldo Fonolleda [146].

En otras cartas sucesivas, Antonio Vinyes comunicaba a los conselleres, entre varias interesantes informaciones, su cordial entrevista con don Alfonso; de como Su Majestad tenía aviso de las novedades de Castilla, Navarra y Bayona y de la entrada de incógnito de un embajador del monarca castellano, a quien recibió en audiencia en el Castillo Nuevo (doc. 367); la fastuosa boda del hermano de Lucrecia d'Alagno (doc. 368), con gran abundancia de danzas, convites y justas, invirtiéndose 15.000 ducados, luciendo la mencionada dama el primer día un traje de tela de brocado de oro forrada de *gibillins,* valorada en 2.000 ducados, mientras en la segunda jornada vistióse con un traje de paño brocado nuevo forrado de armiños de gran coste (documento 369). Posteriormente, informaba a los conselleres de los asuntos tratados o en curso de negociación, especialmente el de Molins de Rey y el de los mercaderes (doc. 370); de la graciosa real concesión de 4.000 ducados a Galcerán de Requesens (doc. 371); de los preparativos de espectaculares fiestas en la Torre del Greco, para solemnizar la boda de una parienta de Lucrecia, muy diferenciadas de la primera, ya que entre danzas y justas duraron cinco días; alude al

[145] Batlle, *La ideología* ..., p. 170.

[146] AHCB. Ll. C. VI-16, años 1451-1452, ff. 114v-115, 122-123, 128-129, 131v-132v, 139-140 v, 144-144 v, 145 v-146, 148-149, 157-158, 175-175 v: 8 agosto, 24 septiembre, 16 y 22 octubre, 3, 17 y 20 diciembre 1451; 13 enero, 3 febrero y 14 marzo 1452.

envío del cuenco y figura de plata de Santa Eulalia que el rey ansiaba poseer, lamentándose no poderlo exhibir en el banquete en la primera de dichas fiestas, al que asistieron los embajadores en aquel entonces residentes en Nápoles; que el monarca Magnánimo recibía correspondencia del capitán de sus galeras, Bernardo de Vilamarí, en la que relataba sus luchas y conquistas contra la morisma (doc. 372).

El interesante epistolario de Antonio Vinyes a los conselleres se completa con otras cartas de diferentes calendas, sobre las negociaciones entabladas en la corte del Magnánimo; del propósito de don Alfonso de impedir el próximo nombramiento de regidores de Barcelona (documentos 374, 375); de las intrigas del gobernador Galcerán de Requesens para la reforma de la elección de los mismos; del negocio de Molins de Rey (docs. 376, 377), el estudio del cual don Alfonso confiaba al conservador general y al abogado fiscal (doc. 373); sobre nuevos informes de las negociaciones entabladas en la corte real napolitana sobre los mismos asuntos y el de los menestrales, añadiendo que la epidemia de peste en aquel entonces reinante, motivó que don Alfonso abandonase su residencia de la Torre del Greco, y que el día de Santa Lucía estuviese en Nápoles para asistir al entierro de la duquesa de Cenosa y luego ir de cacería hasta tres días antes de Navidad. La antedicha información epistolar se completaba con la noticia de la firma de una liga entre el duque de Milán, Florencia y Génova (documentos 378, 380). Es de suponer que en la aludida cacería intervendrían los canes lebreles, alanos y sabuesos conducidos de Barcelona a Nápoles en la nave patroneada por Vicente Vilabella, al vigilante cuidado del submontero del rey, García de Montanyans [147]. En este intervalo el duque de Campofragoso y los ancianos de Génova escribían a los conselleres exponiéndoles ciertas extralimitaciones cometidas por Berenguer de Erill (doc. 379).

Semanas después, Miguel Dez-Pla escribía a los conselleres notificándoles su llegada a Cáller, en espera de continuar su viaje hacia Nápoles (doc. 381), desde donde, ocho días después, Antonio Vinyes enviaba a sus mandatarios amplias informaciones de sus entrevistas con el rey Alfonso en Càpua y Nápoles; del arribo de dicho monarca a esta ciudad y del recibimiento tributado por parte de gran multitud

[147] Pagos a García de Montanyans, submontero del rey por las siguientes expensas: «en la despesa que li ha convenguda fer per .LXVII. cans, ço és, .XXV. lebrés e alans, e .XXXII. sahosos que porta de present al senyor rey, e per .XVII. homens compresa la sua persona, qui donen recapte als dits cans...», los cuales, el día 13 de julio de 1450, partirían con la nave patroneada por Vicente Vilabella «ab la qual passen los dits cans en Nàpols al senyor rey». Señalamos los pagos curiosos de «gavetes de fust per a beure los cans», «un parell de lanternes de banya per reconèixer de nit los dits cans». ACA. R. P. Clase 6.ª, B. a.: 15 julio 1451.

de embajadores de muchas partes del mundo: príncipes, condes, duques, barones y hombres de honor; de los preparativos reales para celebrar la noche de Navidad en la iglesia de Santa Clara, aparte de otras fiestas, convites y danzas en reverencia de dicha festividad y de la dama Lucrecia; de la oferta al rey de 4.000 florines por parte de los embajadores de Cataluña y otras referencias de especial interés (documento 382), complementadas con otras misivas posteriormente calendadas en Nápoles (doc. 385), en Gaeta (doc. 388), y otra vez en la ciudad napolitana, significándoles, además, los deseos exteriorizados por nuestro monarca de solemnizar la fiesta de Santa Eulalia (docs. 390, 392), certificados por Miguel Dez-Pla en una misiva a los consellers (doc. 391), solemnidad detalladamente descrita por Antonio Vinyes, como testigo presencial de la misma (doc. 393).

La estancia en Nápoles del síndico Antonio Vinyes, al igual que la de sus compañeros de profesión Francisco Terrassa y Juan Ginebret, fue aprovechada para simultanear su misión diplomática con las funciones propias de fedatario, por lo que autorizó un considerable número de escrituras (docs. 383, 384, 386, 387, 389, 394-398, 402, 404, 407, 408, 411, 412). Los asuntos del reino de Mallorca, de la villa de Menorca y la reforma de la mercadería fueron motivo de preocupación para el rey Alfonso, como lo acreditan las cartas por él enviadas a Juan de Marimón, Bernardo Ça-Pila y a los conselleres (docs. 399, 401). El epistolario de Antonio Vinyes no queda interrumpido, registrándose el envío de nuevas misivas a los conselleres con referencias alusivas a múltiples y variados negocios (docs. 400, 403, 409), y, principalmente, sobre el anuncio de la visita del emperador (doc. 405).

Antes de la salida de Nápoles de nuestro enviado, don Alfonso le expedía una credencial a fin de que directamente se comunicase con la reina (doc. 415). Finalmente, Antonio Vinyes, a 26 de mayo de 1452, llegaba a Barcelona [148], dando así por terminada su misión cerca de la corte napolitana del rey Magnánimo.

9.ª Mensajería

La embajada acordada por los conselleres y prohombres de la ciudad de Barcelona fue unipersonal, 20 diciembre 1451 - 26 mayo 1452 [149], confiada a Miguel Dez-Pla, como enviado especial para hacer ofrenda al rey Alfonso el Magnánimo de la imagen de Santa Eulalia y de un

[148] *Manual de Novells...*, II, p. 134; Carreras Candi, *Geografia .... Catalunya*, p. 993.
[149] *Manual de Novells...*, II, pp. 134, 143.

cuenco de plata estriado, como delicada atención a la buena acogida dispensada a los mensajeros barceloneses, obsequio muy agradecido y elogiado por el propio monarca, al calificar tales joyas de singular perfección y belleza (doc. 413), piezas de gran coste como regalo verdaderamente regio, obra inicialmente confiada al célebre platero Bernardo Llopart, pero que a causa de un accidente sufrido por este artista la realizó otro famoso artífice, Francisco Ortal o Artau [150].

Miguel Dez-Pla, eficazmente recomendado por los conselleres a Antonio Vinyes para que éste le comunicase el estado de los asuntos a negociar [151], el cual aprovechó su estancia en la corte real de Nápoles para solicitar del rey la resolución de varios negocios, que los conselleres muy a menudo le instaban [152], como así lo comunica a sus mandatarios, informándoles muy detalladamente de los grandes preparativos para la espectacular entrada del emperador y de la emperatriz (doc. 406), e, incidentalmente, en otra misiva alude a tan excepcionales festejos (doc. 410). El rey Alfonso, por su parte, escribía a los conselleres sobre la conveniencia de la reforma de la mercadería en sus reinos y tierras, asunto tratado con Miguel Dez-Pla (doc. 414); de la licencia a éste concedida para su regreso a Barcelona, de la solicitud de concesión de privilegio para la elección del Consejo de Cien Jurados (doc. 416), y que prontamente proveería sobre los negocios expuestos por el síndico Antonio Vinyes (doc. 417).

Pasaban los meses, y a 21 de junio de 1452 entraban en Barcelona el abad de Ripoll, Bertrán Ça-Masó, y el caballero Francisco Dez-Pla, embajadores de Cataluña enviados al rey (doc. 418), mientras, ocho días después, salía de nuestra ciudad condal hacia Nápoles Pedro Rubió, comisionado de los hombres de la *Busca* (doc. 419), calificado como embajador del partido popular [153].

Consignemos la carta credencial circular del rey Alfonso a Juan de Marimón y demás síndicos de las Cortes de Cataluña. sobre los negocios a tratar con los embajadores de Su Majestad, Eximén Pérez de Corella, conde de Cocentaina, y el maestro racional Pedro de Santcliment (doc. 420).

---

[150] Para más detalles de estas valiosas piezas de orfebrería y del proceso de su elaboración, véase MADURELL MARIMÓN, *El Arte en la Comarca Alta de Urgel*, «Anales y Boletín de los Museos de Arte de Barcelona» (Barcelona, 1946), pp. 156-158, nn. 382-385.

[151] AHCB. LL C., VI-16, años 1451-1452, ff. 142, 143 v: 16 y 10 diciembre 1451.

[152] *Ibidem*, ff. 162-162 v, 174 v-175, 180-181, 188 v: 16 febrero, 14 y 24 marzo y 14 abril 1452.

[153] BATLLE, *La ideología*..., p. 184.

Por el transcurso de un año, la corte napolitana de Alfonso el Magnánimo quedó sin la presencia de enviados barceloneses [154], ya que la presente embajada tuvo su inicio, a 8 de mayo de 1453, con la partida de la playa de Barcelona de la galera de Antonio de Vilatorta, que conducía a los dos mensajeros electos, Bernardo Fivaller y Pedro Juan de Santcliment [155], los cuales tenían especial encargo de notificar a Su Majestad las graves extralimitaciones del gobernador de Cataluña Galcerán de Requesens (doc. 421).

Ante el anuncio de dicha embajada, el rey Alfonso, en una misiva a los conselleres, congratulábase de ello, y lamentábase de los obstáculos opuestos para impedirla (doc. 422), por lo que, semanas más tarde, escribía a la reina María facilitase la citada misión (doc. 423), y, a los regidores barceloneses, comunicándoles el arribo a Nápoles de los aludidos mensajeros (doc. 424), después de un accidentado viaje, por ellos mismos ampliamente descrito en una carta a sus mandatarios, al propio tiempo que relataban su entrevista con el rey Alfonso, y daban minuciosos informes de la gestación de los negocios a ellos confiados, refiriendo además que calculábase la existencia de trece o catorce embajadas extranjeras permanentes en la corte del rey Magnánimo, en Nápoles, lo cual complicaba la celebración de múltiples audiencias, señalando entre ellas la concedida a los representantes de Barcelona, intempestivamente interrumpida por la presencia de la princesa de Salerno, hija del monarca, la cual habló con su augusto padre cerca de tres horas, dejando a éste muy fatigado (doc. 425).

Los buenos servicios prestados por Antonio Vilatorta a los mensajeros barceloneses con su galera, éstos los pusieron de manifiesto en una carta a los conselleres (docs. 426, 427), mientras en otras sucesivas misivas daban razón de las gestiones practicadas con don Alfonso y otras curiosas y a la par interesantes informaciones, entre ellas la presencia en Nápoles del nuevo embajador de los hombres de la *Busca*, el mercader Miguel de Manresa, y, principalmente, de la infausta nueva de la conquista de Constantinopla por los turcos (doc. 428) y otras interesantes noticias de la actualidad italiana (doc. 429).

En este paréntesis epistolar, el propio rey expedía una credencial dirigida a los cónsules del Mar de Barcelona, a favor del mensajero de éstos Tomás Pujadas, el cual les informaría del negocio de la reforma de la Mercancía (doc. 430).

---

[154] BOSCOLO, *Inviati*..., p. 26.

[155] *Manual de Novells*..., III, p. 166. CARRERAS CANDI, *Geografia ... Catalunya*, p. 993: junio 1453. BOSCOLO, *Inviati*..., p. 26.

Los mensajeros barceloneses, en sus epístolas a sus mandatarios, calendadas en diferentes localidades, refieren las actividades y andanzas de nuestro monarca por tierras de Italia; de haber tratado con don Alfonso de varios negocios (doc. 431); de la licencia a la reina para regresar a Castilla; de la provisión de la lugartenencia real a favor de Galcerán de Requesens (doc. 432) y de sus nuevas audiencias con el rey (doc. 433-435).

Aparte de la relación de asuntos importantes, nos detendremos a referir varios datos de interés relacionados con la dolencia de nuestro augusto monarca, experimentada en el mes de octubre de 1453, consignados en una misiva a los conselleres cuyo texto dice así: *Lo dit senyor lavors ja's clamava de una exidura que li és feta en la cama. e alguna fredor en lo coll. Aprés se és augmentat, emperò, amb tot això no éssent curat, sa magestat havia deliberat lo present dia ab andes exir del regne, e ja havia feta crida. A Déu no és stat plasent, car dilluns a .XV. del present, en la nit, al dit senyor ha venguda febre, creuse per la congoxa de la cama. Los metges li han consellat se fes portar a un Castell appellat Fontana. Lo die passat lo y portaren. e nosaltres no'ns partim de sa magestat, fins fou en lo lit dins lo dit Castell* (doc. 435).

Nuevos y más amplios y explícitos informes aclaran que la enfermedad era producida por un apostema en la pierna izquierda junto a la rodilla, como es de ver en los siguientes párrafos: *Ja per altre de .XVII. del present, sertifficam vostres grans savieses, com stant lo exército del senyor rey en lo camp de Ponte Latro, frontera del reyalme, éssent ia deliberat per lo dit senyor, e assignada jornada de intrar en Campanya Romana e tirar via de Toscana, certa apostema que de matèria furiosa, ja alguns dies havia era exida en la cama squerra del dit senyor, sots lo genoll, se era ensprida, donant gran passió al dit senyor, de que li era venguda febra de assats aguda e maliciosa spècia, en tant que al dit senyor havia convengut per conservació de sa reyal persona ferse portar a n'hun seu Castell appellat Fontana, prop lo dit camp.*

Añaden luego otros interesantes detalles, tales como los a continuación consignados: *Està en veritat que lo vespre que lo dit senyor arribà en lo dit Castell, la febre pres alguna diminució, obrirenli lo apostema, ab tot que no fos matèria assats digesta, per relevar passió al dit senyor. Trobasi bé, emperò los metges han stat alguns dies ab gran rassell e pahor no s'hi mesclàs alre, e la febre que li dava molta fadiga. Après, per gràcia de Déu, la matèria se és més digesta e abundat molt. La febre ha pres tal diminució que ja no sent sinò algun escalfament als vespres, de que se ha molt bona sperança, e ja los metges,*

en la relació dels quals nosaltres entrevenim, no stan mercé a Déu en algun dubte (doc. 436).

La mejoría y ulterior curación de la dolencia de don Alfonso la encontramos expresada en una epístola de nuestros enviados posteriormente calendada: *... lo dit senyor, de dia en dia, mercés a Déu, és succehit en millor, en tal forma, que lo die present s'és vestit e ha volgut com aquell qui totalment se te per gorit, que de sa gorició se fassen gràcies a Nostre Senyor Déu, e generals alimaries per tot lo reyalme.*

No obstante las buenas impresiones anteriores, la curación del monarca no fue definitiva, ya que tres días después experimentóse el recrudecimiento de la misma: *És veritat, que jatsia la cama del dit senyor fos sanada, e ell fos quiti de febre, en tal forma, que foren fetes per sa gorició generals alimares, segons dessús és dit. Emperò, aprés lo dit senyor se ha sentida dolor en la cama, e algun poch de scalfament, en tant que los metges son venguts a conèxer que la cama sol era sobresanada, e que y havia matèria, e per ço li han posada una pulta, e de fet s'és uberta e ha molt buydat, e encara stan en deliberació si li hauran més obrir la cama. És cert que lo dit senyor, per la dita occasió havia preses píndoles, e donant obra a la operació de aquelles son li pugats fums al cap e ha sincopitzat, emperò molt prest és tornat, e migensant Déu no se n'ha algun dubte. Los metges concordablement, ne son en fort bona opinió* (doc. 437).

Según indica el doctor Luis Comenge Ferrer, a don Alfonso se le formó un tumor inflamatorio que ocasionó calentura; dio lugar al empleo de cáusticos y molestó al enfermo cerca de 60 días [156]. En contraste, la enfermedad fue larga, 40 días de duración, según documentalmente se comprueba, y, a 27 de noviembre, ante la duda de recaer y aunque los médicos le daban por curado, el rey, por precaución, se hizo conducir en andas a «Traheto», por no estar en condiciones de cabalgar (doc. 438). Repuesto don Alfonso de su enfermedad, los representantes barceloneses insistieron se dignase ocuparse de los negocios que directamente afectaban a la ciudad de los condes, y que los conselleres persistían en su resolución [157]. Entre las múltiples negociaciones habidas en la corte napolitana de Alfonso el Magnánimo,

---

[156] COMENGE, Luis, *La Medicina...*, p. 8.

[157] AHCB. Ll. C., VI-17, años 1452-1453, ff. 176-176 v, 177 v-178, 179 v, 181-182, 182 v-183, 192-193, 193-194 v: 6, 10, 14, 24 y 28 julio; 1 y 5 septiembre 1453. AHCB. Ll. C., VI-18, años 1453-1455, ff. 19-21, 25 v, 27 v, 28 v, 29 v, 31 v-32, 33 v-34, 37 v-38: 12, 25, 28 noviembre; 1 y 19 diciembre 1453. Señalemos la carta sobre la provisión del Consulado de Nápoles por parte de los conselleres a favor de Bartolomé de Lobera, vacante por óbito de Bernat Gacelm, y que el rey por su parte eligió a Gaspar Ça-Pila, contra el real privilegio a aquellos concedido.

más tarde, en la primavera del año 1454, se sumarían las que practicaría el doctor en derechos Pedro Miquel, enviado especial de los diputados de Cataluña para tratar de los negocios de la *Busca* (documentos 439, 448).

Por su especial interés incluimos en el diplomatario de las mensajerías barcelonesas dos cartas del capitoste de la *Busca,* desplazado en Nápoles, Miguel de Manresa, dirigidas a los conselleres, en las que trata de la elección de los cónsules del Mar, con noticias de la actualidad política italiana, de los preparativos del Gran Turco; referencias del rey dedicado al ejercicio de la caza, de su retorno a Puzzuoli, donde se encontraba Lucrecia d'Alagno; de la convocatoria del Parlamento napolitano para deliberar sobe la paz firmada en Lodi, a 8 de mayo de 1454, entre los venecianos, el duque de Milán y los florentinos, en la que se comprendería el rey Alfonso si éste lo deseaba.

Mientras tanto, don Alfonso decidióse a salir de Pozzuoli, al parecer por quince días, dispuesto a cazar, siguiendo la vía del «Casal del Príncipe» y de «Darnes», y, al mismo tiempo, preparábase para colocar estepas a veinte galeras, confiando tener en el próximo verano idénticas embarcaciones en número de cien, como consecuencia de la Cruzada emprendida contra el Gran Turco, por lo que el Santo Padre le remitía las bulas de las décimas concedidas para todos sus reinos y tierras.

El Consejo Real reunido en Pozzuoli deliberó sobre la paz firmada con los venecianos según referencia dada por Miguel de Manresa a los conselleres; como asimismo de que el rey fue informado por un hombre propio de los preparativos del Gran Turco, noticia confirmada por el marqués de Sirax (doc. 440), y el propio Miguel de Manresa notificaba a los conselleres la referencia por él comunicada a don Alfonso sobre la construcción de naves en Barcelona (doc. 444).

Las comunicaciones marítimas entre Nápoles y nuestra ciudad registran la salida con rumbo a Nápoles y Levante de las naves de Ramón Dez-Pla y Melchor Mates (doc. 441), de las carabelas patroneadas por Franci Xetanti y Jaime Carbó hacia Nápoles y Sicilia (doc. 443), mientras en este intervalo llegaban a Barcelona el secretario del rey, Bartolomé de Reus, y Berenguer Llull, procedentes de la capital napolitana, y Arnaldo Vilademany, embarcado en Mallorca (doc. 442).

En el transcurso del mes de abril de 1455 continuaban en Nápoles, retenidos por el rey, Bernardo Fiveller y Pedro de Santcliment, como así aquél lo testificaba en una carta a los conselleres (doc. 449), el cual, por otra parte, concedióles después un salvoconducto o libertad de pasaje (doc. 450), pero en realidad Bernardo Fiveller no regresó a Barcelona hasta el 28 de noviembre del mismo año, en cuyo período

estuvo al servicio de Su Majestad como capitán de dos naves armadas. El cronista Jaime Ça-Font, en su dietario particular, al dar noticia del citado arribo, pone de manifiesto los errores cometidos por ambos mensajeros durante más de cuatro años y medio de su embajada (documento 529). Recordemos cómo don Alfonso recomendaba por escrito a los conselleres al mensajero Bernardo Fiveller, para que le fuese satisfecho el salario del tiempo de su permanencia en la corte de dicho monarca (doc. 523).

11.ª Mensajería

El origen de esta nueva embajada se debe al acuerdo del Consejo de Ciento, de 23 de diciembre de 1454, de enviar como mensajero a Nápoles en la corte del rey Alfonso a mícer Pedro Boquet, calificado por el dietarista Jaime Ça-Font *ànima que era de mossèn Galceran de Requesens* (doc. 445). Este mismo agudo cronista ofrece referencias de pagos ordenados por los conselleres a Pedro Rubió y otros enviados de la *Busca* en Nápoles, así como a Pedro Boquet asesor del gobernador (doc. 446).

Las comunicaciones marítimas de Barcelona con Nápoles serían algo frecuentes, como es de ver por el contrato de fletamiento de la galera patroneada por Juan Bertrán, suscrito por Juan de Ixar y Pedro de Urrea (doc. 447), y la salida de las carabelas de Franci Xetanti y Jaime Carbó, con rumbo a Nápoles y Rodas (doc. 451), posiblemente en socorro de aquella sitiada plaza.

Entre tanto, el rey Alfonso contestaba cumplidamente a las recomendaciones hechas por los conselleres (doc. 452). Pedro Boquet, establecido en Nápoles, escribía a sus mandatarios, aparte de los negocios tratados en la curia real, sobre la armada de galeras dispuesta por el Papa para el socorro de Rodas; el envío de tropas de Albania para combatir al Gran Turco y otras referencias de sucesos de palpitante actualidad, aparte de interesantes noticias del rey Alfonso y de sus actividades: *Lo senyor rey és ací ben san. Fa continuar la gran obra del moll, qui és singular e notable, fa spachar totes les naus e galeres, axi les de ací, com les de Darno; continuar espaxar la obra del Castell, en tot s'enten que la h[una] cessa per l'altra e ab una gran pressa* (doc. 453).

Entre tanto, don Alfonso escribía a su hermano el rey de Navarra, sobre la denuncia o proceso incoado contra Juan de Marimón y Bernardo Ça-Pila, por razón de beneficios obtenidos durante su mensajería a favor de sus respectivos hijo y sobrino, fray Ferrer de Marimón y Bernardo Ça-Pila (doc. 454).

El gobernador de Cataluña, Galcerán de Requesens, llamado por el rey, a 22 de junio, embarcaba en Barcelona con rumbo a Nápoles (doc. 455). Éste un mes más tarde, aposentado en la ciudad napolitana, bien acogido por nuestro soberano (doc. 456), informaba a los conselleres de los negocios tramitados en la corte del rey Alfonso (documento 457), mientras posteriormente el propio monarca anunciábales el próximo regreso a Barcelona del aludido gobernador (doc. 458), e indicábales la conveniencia de remunerarle sus servicios (doc. 459), y previniéndoles diesen crédito a los informes que aquél les facilitaría (doc. 460). Por su parte, mícer Pedro Boquet comunicaba a los conselleres el envío de otras cartas anteriormente remitidas por varios conductos; acusa recibo de una de aquéllas (doc. 461), y en otra misiva, sin fecha, trataba del importante negocio de las marcas (documento 464).

Entre las múltiples idas y venidas de personajes registramos como, a 28 del mismo mes, llegaban a Barcelona procedentes de Nápoles el gobernador de Cataluña y los mensajeros de los hombres de la *Busca,* el mercader Miguel de Manresa y el platero Antonio Bells (doc. 462), y días más tarde el notario Ramón Mora (doc. 463), mientras en el último decenio de enero del siguiente año, el mensajero de los diputados de Cataluña, Pedro Dusay, salía de Barcelona hacia el reino napolitano (doc. 465).

Pedro Boquet desde Nápoles comunicaba importantes noticias de actualidad, aparte de breves referencias de las gestiones por él practicadas (doc. 466), claro está, de acuerdo con las instrucciones consignadas en las cartas expedidas por los conselleres [158].

Por otra parte, el notario barcelonés Gabriel Devesa, hallado en Nápoles, a semejanza de sus compañeros de oficio Antonio Vinyes, Francisco Terrassa y Bartolomé Costa, autorizó varios instrumentos públicos otorgados por diferentes y relevantes personalidades (documentos 467, 470, 474, 478).

Pedro Boquet, incorporado al séquito real, desde Trayeto y luego desde Nápoles continuaba escribiendo a los conselleres ofreciendo puntuales noticias de su misión diplomática, de su entrevista con Su Majestad (docs. 468, 469, 471, 473, 476) y sobre la gratificación de un correo portador de la misiva (doc. 472).

La actualidad del momento, en abril de 1456, eran las novedades

[158] AHCB. Ll. C., VI-19, años 1455-1456, ff. 8 v, 28-28 v, 37-38, 44-45, 45 v-46, 50-50 v, 53 v-54, 57-57 v, 63-63 v, 64 v-65, 69, 69 v-70, 73, 73 v, 75-75 v, 82, 89 v-90, 94, 103, 105-106, 113 v-114, 126 v, 136 v, 141, 160-161 v, 165-166, 167, 180, 182-183, 192, 196 v: 3 marzo, 13 y 27 mayo, 18, 21 y 28 junio, 5, 17 y 28 julio, 2, 9 y 19 agosto, 2 y 24 septiembre, 13 y 21 octubre, 1 y 23 diciembre 1455; 20 enero, 23 febrero, 24 marzo, 9 abril, 1, 15 y 27 julio, 17, 19, 27 y 31 agosto 1456.

del Gran Turco, y queda resumida y reflejada así: *Res nonch ha nou, sinò missatgeríes de emperador, e de arcabisbes e bisbes, e altres grans senyors de les parts orientals, tot sobre lo fet del Turc* . . . (doc. 471). En uno de los intervalos de esta correspondencia, los conselleres recibían carta de Guillermo Ramón de Erill, el cual daba una detallada relación de su misión cerca del Magnánimo (doc. 475). El epistolario de Pedro Boquet, a partir del 7 de junio de 1456, recobra un mayor interés, aparte de sus gestiones diplomáticas, a causa del relato de la nueva dolencia del rey Alfonso, de 21 días de duración; de las innumerables mortaldades a causa de la epidemia reinante (doc. 477); de la oferta de Su Majestad para la venta de trigo; referencias de sucesos de la actualidad italiana; la paz entre el Papa, los sieneses y el conde Jacobo (doc. 479); de su entrevista con el monarca y de la noticia por éste recibida de la derrota de los turcos en la batalla de Belgrado y los temores de guerra con los genoveses (doc. 480).

La misión de Pedro Boquet en la corte de don Alfonso aparece ampliamente justificada por otra serie de cartas por él dirigidas a los conselleres (doc. 481-483), y, especialmente, sobre el precedente de unas bulas pontificias relacionadas con la herencia de Arnaldo Porta (doc. 484); del acuerdo del Papa con el Magnánimo, cómo éste y todos los cortesanos con él, el día de Todos los Santos de 1456, tomaron la cruz de la Santa Cruzada; de la llegada a Nápoles de un mensajero del rey de Túnez, el cual hizo donación al monarca de cautivos, leones, falcones, jinetes, lo que daba a entender eran preludios de paz entre ambos soberanos (doc. 485); de las incidencias de sus gestiones en la corte real (doc. 486-488); de la entrevista con Su Majestad (documento 489); de las gestiones practicadas; de los terremotos experimentados, de la gran sequía reinante (doc. 490); e informes de la actualidad política italiana (doc. 491). Por su parte, los conselleres se apresuraron a comunicar a la reina los grandes estragos producidos por tales seísmos (doc. 492). Asimismo, Pedro Boquet escribía a sus mandatarios, señalando el buen estado de salud del monarca, en aquel entonces dedicado al deporte de la caza: *Lo senyor rey stà molt bé e caça sempre* (doc. 493), y una extensa carta al escribano del Consejo de Ciento Juan Ginebret, en contestación a las misivas que éste le enviara (doc. 494). Por su especial interés, recordamos dos cartas dirigidas a los conselleres suscritas por Arnaldo Roger de Pallars, patriarca de Alejandría y obispo de Urgel, reivindicando su actuación a favor de Barcelona (doc. 497-498).

La comunicación epistolar entre los conselleres y Pedro Boquet [159]

[159] AHCB. Ll. C., VI-20, años 1456-1457, ff. 21-21 v, 21 v-23, 26, 29 v, 46 v-48, 52-52 v, 59-59 v, 62, 63-63 v, 67-68 v, 69-70, 73-73 v, 75, 76 v, 78 v, 79, 79 v, 80 v,

y la de éste con sus mandatarios no quedó interrumpida, más bien aumentada con cartas más extensas y repletas de informaciones de notorio interés; de sus entrevistas con el rey Alfonso (doc. 495); de la presencia del príncipe de Navarra, Carlos de Viana, en la corte del monarca Magnánimo, y de como fue bien recibido y festejado (documento 496), y del anuncio del regreso a Barcelona de Guillermo Ramón de Erill, después del éxito de sus gestiones (doc. 499). En una de tales misivas, Pedro Boquet ampliamente exponía su actuación y la reivindicaba (doc. 500), vindicación corroborada, días después, por el escribano Francisco Martorell (doc. 502); mientras en otras cartas sucesivas informaba del mal estado del negocio de la herencia de Arnaldo Porta (docs. 501, 503); de las gestiones realizadas por razón del asunto del mercader Pedro Dez-Pla (doc. 504) y otros de primordial interés (docs. 505-508, 510-512), entre ellos los preparativos para la nueva armada real (doc. 509). Observamos como nuestro monarca personalmente se ocupaba de la obra del muelle de Barcelona, como es de ver por la carta por él dirigida a los conselleres (doc. 513).

El epistolario de Pedro Boquet a los regidores barceloneses continuó ininterrumpidamente con el envío de nuevas misivas informadoras de sus gestiones en la corte del Magnánimo (docs. 514, 515, 517, 519-522, 524-525), alternadas con dos cartas remitidas al escribano del Común de la Ciudad Juan Ginebret (doc. 516) y a una personalidad barcelonesa llamada Juan de nombre de pila, pero sin indicación de su apellido, posiblemente el propio Juan Ginebret (doc. 518).

En la oportunidad del viaje de Lucrecia a Roma, Pedro Boquet escribía como don Alfonso ausentóse de Nápoles, dirigiéndose al «Casal del Príncipe», dispuesto a cazar, pasando luego a Càpua para recibir a la aludida dama y reintegrarse de nuevo a la corte napolitana (doc. 526). Nuevos informes de sus gestiones se consignan en otras sucesivas cartas a los conselleres (doc. 527, 528, 530), y éstos recibían una misiva de Juan Ruiz de Corella, comunicándoles la muerte de su padre, y que el rey le confirmó el oficio de gobernador general del reino de Valencia, aparte de breves referencias del estado del pleito ente el procurador de Barcelona y la villa de Elche (doc. 531).

Las últimas fases del copioso epistolario de Pedro Boquet se caracterizan por una serie de noticias de carácter general (docs. 532-536), entre ellas la que nos ofrece copiosos detalles del proceso de otra grave enfermedad del rey Alfonso, iniciada el día 8 de mayo de 1458, con

87 v-88, 89-89 v, 90-90 v, 96 v, 98 v, 101-101 v, 105-105 v, 109-109 v, 112-112 v, 118-120, 121, 125 v, 128 v-129, 131-131 v, 147-149 v, 152-152 v, 156-156 v, 158 v-160 v, 162 v-163, 168-168 v, 175 v, 183 v, 193-193 v: 18, 20 y 22 octubre, 1, 11, 19, 20 y 31 diciembre 1456; 3, 11, 13 y 21 enero, 3, 4, 15 y 17 febrero, 1, 3, 4, 5, 12, 16, 22 y 24 marzo, 5, 6 y 12 abril, 23 y 24 mayo, 11, 14, 23 y 27 junio, 7, 16 y 30 julio 1457.

accesos de fiebre, por lo que se practicaron continuas plegarias para su sanidad y una solemne procesión por todos los religiosos y clero de Nápoles llevando la cabeza y la sangre de San Genaro (doc. 534). La gravedad fue acentuada a finales del mismo mes, con un ataque de veintidós horas de duración, seguido de notable mejoría que le dejó fuera de peligro después de veinticuatro días de yacer en cama.

Mícer Pedro Boquet, al escribir tales referencias, exponía su impresión sobre el estado de salud de nuestro monarca, al parecer asaz optimista: *Stava bo e clar de cara e lo vis bo, e paraula, tot lo mon l'a per desliure* (doc. 535). No obstante tan halagadora noticia, al día siguiente acentuóse aún más la gravedad del rey Alfonso, al reemprender el estado febril. Contrasta este último informe con la antedicha impresión personal de Pedro Boquet, al considerar al monarca enfermo fuera de todo peligro a juzgar por su buen semblante, cuya referencia volvía a repetir. Resaltaba, además, la fortaleza y disposición de ánimo del Magnánimo con este breve comentario, asimismo bastante optimista: *Ell stà fort e forçat en sa malaltia e disposició de ànimo com a senyor virtuós, e stant a la bona dieta se creu son fet no serà res* (doc. 537). El estado febril del monarca continuaba estacionario, con algunas pequeñas alternativas, y, a mediados del mes de junio, la manifiesta inseguridad de la fiebre desconcertaba a los médicos que le asistían, como así lo escribía mícer Pedro Boquet, en aquel entonces desplazado a Roma (doc. 538).

Por fin la muerte sorprendió al rey Magnánimo, a la hora del alba del día 28 de junio de 1458, en el Castillo Nuevo de Nápoles (documento 539), en las tierras de conquista de los catalano-aragoneses (documento 544), los cuales, a raíz de ser incorporadas a la corona, habían de separarse por disposición testamentaria del propio monarca don Alfonso V de Aragón [160]. La defunción de tan augusta persona fue comunicada a los conselleres por el obispo de Urgell como acaecida el 27 de junio (doc. 540), por el propio Pedro Boquet (doc. 541) y aún por Francisco Martorell, el cual añadía que el rey don Fernando había obtenido la obediencia total e íntegra del reino de Nápoles (doc. 542).

Después de acaecida la muerte de Alfonso el Magnánimo, Pedro Boquet regresaba a Barcelona, dando así por terminada su misión diplomática, la última de la serie de las legaciones barcelonesas cerca de la corte napolitana de Alfonso V de Aragón [161].

---

[160] Bofarull, Próspero de. *Los Condes de...*, II, p. 315.

[161] *Manual de Novells...*, II, p. 291: 22 agosto 1458. *Cortes de los...*, XXIII, página 485. Sobrequés Vidal, Santiago. *Los orígenes de la revolución catalana del siglo XV. Las Cortes de Barcelona de 1454-1458*. «Estudios de Historia Moderna», II (Barcelona, 1952), p. 89, n. 328.

FUENTES DOCUMENTALES

BARCELONA

Archivo de la Catedral.
Archivo de la Corona de Aragón.
Archivo Histórico de la Ciudad.
Archivo Histórico de Protocolos.
Biblioteca Central de Cataluña de la Excma. Diputación Provincial de Barcelona.

FUENTES BIBLIOGRÁFICAS

ABARCA, Pedro. *Los Reyes de Aragón* (Madrid, 1683).

AGUSTÍ CASANOVAS, Jacinto; VOLTES BOU, Pedro; VIVES, José. *Manual de Cronología Española y Universal.* Consejo Superior de Investigaciones Científicas (Madrid, 1952).

AMETLLER VINYAS, José. *Alfonso V de Aragón en Italia y la crisis religiosa del siglo XV* (Gerona, 1903).

BATLLE, Carmen. *La ideología de la «Busca».* «Estudios de Historia Moderna», V (Barcelona, 1955).
La actitud de Barcelona ante la sublevación forense en Mallorca, IV Congreso de Historia de la Corona de Aragón. Palma de Mallorca, 1958. Actas y comunicaciones, I (Palma de Mallorca, 1959).

BINIMELIS, Juan. *Nueva Historia de Mallorca y de otras islas adyacentes* (Palma de Mallorca, 1593). Ed. de Palma de Mallorca (1937).

BOFARULL, Próspero de. *Los Condes de Barcelona vindicados,* II (Barcelona, 1836).

BOFARULL Y SANS, Francisco. *Antigua Marina Catalana.* «Memorias de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona» VII (1901).

BOSCOLO, Alberto. *Inviati barcelonesi a Napoli preso Alfonso il Magnanimo* «Annali delle Facoltà di Lettere et di Filosofia e di Magisterio dell'Università di Cagliari». Università di Cagliari, XXI (1953).

BRUNIQUER, Steve Gilabert. *Rúbriques de Bruniquer. Ceremonial dels magnífichs consellers y Regiment de la Ciutat de Barcelona.* Colecció de documents inèdits del Arxiu Municipal de Barcelona, I y II (Barcelona, 1913), III (Barcelona, 1914), IV (Barcelona, 1915) y V (Barcelona, 1916).

CAMÓS CABRUJA, Luis. *Embajadas barcelonesas en el siglo XV.* «Barcelona. Divulgación histórica», II (Barcelona, 1946).

CAPMANY, Antonio de. *Memorias históricas sobre la Marina, Comercio y Artes de Barcelona,* I, 1.ª parte; II (Madrid, 1779), IV (Madrid, 1792).

CARRERAS CANDI, Francisco. *Geografia general de Catalunya. Catalunya* (Barcelona).
Hegemonía de Barcelona en Cataluña durante el siglo XV. Discurso ... Real Academia de Buenas Letras de Barcelona, 14 marzo 1898 (Barcelona, 1898).
Miscelánea Histórica Catalana. Serie I (Barcelona, 1905).

COMENGE FERRER, Luis. *La Medicina en el reinado de Alfonso V de Aragón* (Barcelona, 1904).

COMES, Pere Joan. *Llibre de algunes coses assenyalades* (Barcelona, 1583).

COROLEU, José. *Los Dietarios de la Generalidad de Cataluña* (Barcelona, 1889).

COROLEU E INGLADA, José, y PELLA Y FORGAS, José. *Las Cortes Catalanas* (Barcelona, 1876).

Cortes de los Antiguos Reinos de Aragón y Valencia y Principado de Cataluña. Real Academia de la Historia, XXI (Madrid, 1915).

CUBAS OLIVER, Enrique. *Romeu de Marimón.* «Homenatge a Antoni Rubió i Lluch. Miscel·lània d'Estudis Literaris i Lingüístics». «Analecta sacra tarraconensia», 12 (Barcelona, 1936).

DAMIANS MANTÉ, Alfons. *Desfeta de l'armada d'Alfons V d'Aragó.* «Bolletí de la Societat Arqueològica Luliana» (Palma de Mallorca), 8 (1900).
Revolució dels pagesos mallorquins en lo segle XV. «Bolletí de la Societat Arqueològica Luliana» (Palma de Mallorca), 9 (1901-1902).

Dels Consellers dels senyors Reys Pares Regidors de Barcelona y altres oficials. Manuscrito siglo XVI. BC. Ms. 489.

DURÁN Y SANFERE, Agustín. *Bordadores de la Corte en el siglo XIV.* «Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona», 26 (1954-1956).
Un document català de la revolta de Gènova de 1435. «Boletín de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona», 16 (1915).

DURÁN Y SANPERE, Agustí; SANABRE, Josep. *Llibre de les solemnitats de Barcelosa,* Institució Patxot (Barcelona, 1930).

ERA, Antonio. *Momenti delle relazioni tra Genova e Barcellona. Intorno al 1435. Bataglia di Ponza.* IV Congreso de Historia de la Corona de Aragón. Mallorca, 1955. Actas y Comunicaciones, L (Palma de Mallorca, 1959).

FELIU DE LA PEÑA, Narciso. *Anales de Cataluña,* I (Barcelona, 1706).

FILANGIERI DI CANDIDA, Riccardo. *La malattia e la morte di Alfonso il Magnanimo.* IV Congreso de la Corona de Aragón, 1955. Actas y comunicaciones, L (Palma de Mallorca, 1959).

GIMÉNEZ SOLER, Andrés. *Itinerario del rey Alonso de Aragón en que ganó Nápoles* (Zaragoza, 1909).

JAVIERRE MUR, Aurea, *Aportación documental a las relaciones entre Alfonso V de Aragón y el Ducado de Milán.* IV Congreso de Historia de la Corona de Aragón. Mallorca, 1955. Actas y Comunicaciones, L (Palma de Mallorca, 1959).

MADURELL MARIMÓN, José M.ª *Alfonso el Magnánimo en tierras de Italia (1435-1458).* IV Congreso e la Corona de Aragón. Mallorca, 1955. Actas y Comunicaciones, L (Palma de Mallorca, 1959).
Concilios Tarraconenses (1455-1469). «Analecta sacra tarraconensia», 20 (Barcelona, 1947).
Indice Cronológico Alfabético, siglos XIII, XIV, XV y XVI. Archivo General de Prtocolos de Barcelona. Colegio Notarial de Barcelona (Barcelona, 1950).
El Arte en la Comarca Alta de Urgel, «Anales y Boletín de los Museos de Arte de Barcelona» (Barcelona, 1946).
Legaciones barcelonesas en la Corte de los Reyes Católicos (1479-1484). «Hispania», LXVII (Madrid, 1957).
Mensajeros barceloneses en Nápoles, en la Corte de Alfonso el Magnánimo, en 1450. «Barcelona. Divulgación Histórica» 2 (Barcelona, 1946).
Pedro Serra Postius, «Analecta sacra tarraconensia», 29 (Barcelona, 1956).

Manual de Novells Ardits, vulgarment appellat Dietari del Antich Consell Barceloní. Colecció de documents històrichs inèdits del Arxiu Municipal de la Ciutat de Barcelona, I (Barcelona, 1892), II (Barcelona, 1893), III (Barcelona, 1894), IV (Barcelona, 1895).

MARINESCO, Constantin. *Nouveaux renseignements sur Jacques Coeur.* Hommage à Lucien Febvre, (París, 1954).
Les affaires commerciales en Flandes d'Alphonse V de Aragon, Roi de Naples (1416-1458). «Revue Historique» (París, 1959).

PAZ MELIÁ, Antonio. *Relación de la batalla de Ponza, de Blas de Axárate...,* «Revista de Archivos, Bibliotecas y Museos», I (Madrid, 1897).

PEYRONNET, Georges. *La rivalité entre Alphonse le Magnanime et François Sforza.*

IV Congreso de Historia de la Corona de Aragón. Palma de Mallorca, 1955. Actas y Comunicaciones, L (Palma de Mallorca, 1959).

Puiggarí, José. *Memorias inéditas sobre la vida pública y privada de don Alfonso V de Aragón,* «Ilustración Española y Americana» (Madrid, 1887).

Rubio Borrás, Manuel. *Historia de la Real y Pontificia Universidad de Cervera,* 1.ª parte (Barcelona, 1915).

Sanchis Sivera, José. *Dietari del Capellà d'Anfós el Magnànim.* Introducció, notes i transcripció per... (Valencia, 1932).

Segura, Joan. *Història d'Igualada* (Barcelona, 1907).

Sobrequés Vidal, Santiago. *Los orígenes de la revolución catalana del siglo XV. Las Cortes de Barcelona de 1454-1458.* «Estudios de Historia Moderna», II (Barcelona, 1952).

Soldevila, Ferran. *Els catalans en les Illes Afortunades i a la terra del Preste Joan.* «Revista de Catalunya», II (Barcelona, 1925).
Sobiranes de Catalunya. La Reyna Maria, muller del Magnànim. «Memorias de la Real Academia de Buenas Letras de Barcelona», X (1928).

Vila, Pau. *Originalitat de l'imatgeria popular.* «Butlletí del Centre Excursionista de Catalunya», XIV (Barcelona, 1934).

Zurita, Gerónimo. *Anales de la Corona de Aragón,* 3 (Zaragoza, 1669).

ABREVIATURAS

ACA = Archivo de la Corona de Aragón.
ACB = Archivo de la Catedral de Barcelona.
AHCB = Archivo Histórico de la Ciudad de Barcelona.
BC = Biblioteca Central de Cataluña de la Excma. Diputación Provincial de Barcelona.
BSAL = «Bolletí de la Societat Arqueològica Luliana».
CC = Consejo de Ciento. Privilegios Reales.
CCO = «Cartas comunas originals».
CRO = «Cartas reials originals».
Del. = «Deliberacions».
G = Generalidad.
Ll. C. = «Lletres closes».
MR = Maestro Racional.
RP = Real Patrimonio.
c. = canas.
d. = dineros.
doc. = documentos.
flor. = florines.
l. = libras.
leg. = legajo.
man. = manual.
p. = palmos.
s. = sueldos.
s. b. = sueldos barceloneses.

APÉNDICE DOCUMENTAL

La prolijidad de los documentos transcritos a continuación obligan a suprimir con frecuencia las fórmulas de estilo más repetidas, indicándolo con puntos suspensivos. Estos textos pueden completarse cotejándolos con los anteriormente publicados en toda su integridad. A fin de abreviar y aligerar aún más, hemos suprimido totalmente la mayoría de los formularios encabezamientos de las cartas y los consabidos finales de las firmas de los remitentes y las indicaciones de los destinatarios de tales epístolas.

1 Mesina, 9 marzo 1435

Poderes autorizados por el notario Antonio Vinyes.

Die mercurii . . . , fuit receptum sequens instrumentum in nobili civitate Messane, regni Scicilie.

Ego Nicolaus alias Coli de la Hossoya, sartor sequens curiam illustrissimi domini regis Aragonum, ex certa sciencia constituo et ordino vos Stephanum Bonard, calçaterium, civem Barchinone, licet absentem tanquam presentem, procuratorem meum certum et specialem, ad petendum, exhigendum et recipiendum omnes et singulas peccunie quantitates, res, bona, etc., que michi debentur per Danisium Marchi, sartorem, civem Barchinone, quam per alias quasvis personas, etc., quibuscumque racionibus, etc., apocas, etc., ad littes, etc. Testes venerabilis Arnaldus Fonolleda, domini regis scriptor; et Iohannes de Vallsorga, scriptor Barchinone.

AHPB. Antonio Vinyes, leg. 6, man. 9, años 1435-1436.

2 Barcelona, 13 marzo 1435

Carta de los conselleres a los cónsules de Perpinyà.

Als molt honorables e molt savis senyors los cònsols de la vila de Perpinyà . . . Vostra letra havem reebuda vuy que és dimenge a XIII

del present mes de març, a les XI hores ans de mige jorn, la qual per nosaltres uberta havem en aquella lecta la nova desastrada e molt dolorosa de nostro rey e senyor, segons a vosaltres és stada notificada, la qual placie a Déu Omnipotent, no's seguesque ne's pusque verificar. Regraciantvos tant com podem e sabem, com nos ne havets prest certificats decontinent.

Ab nostra letra ne havem certificat lo senyor archabisbe de Ceragossa, lo qual és a Vall de Roures. Havem spatxat un lahut, lo qual va per la costa tro a Masella, com sia la pus presta via que per mar ne puxam ésser certificats.

Pregamvos molt affectuosament, que tot quant ne sabrets d'ací avant faent al fet, nos vullats notificar decontinent ab correu cuytat. E tengueus la santa Trinitat en sa guarda. Scrita ab molt gran cuyta, lo dit digmenge a...

Los consellers de Barchinona a vostra honor apparellats.

AHCB. Ll. C., VI-4, años 1435-1436, ff. 16 v-17.

3 Barcelona, 13 marzo 1435

Carta de los consellers al arzobispo de Zaragoza Dalmacio de Mur.

Al molt reverend pare en Christ lo senyor archabisbe de Çeragossa... Vostra molt reverend paternitat certificam del cas desastrat, no placie a Déu sie ver, a nosaltres notificat per los cònsols de Perpenyà ab lur letra, la qual originalment e en sa primera figura vos trametem ligada ab la present, trametentvos semblantment la original letra en scriptura italiana scrita, continent lo avís que los dits cònsols han haud de Montpeller.

E per ço com és propri que a vos senyor, qui havets principal càrrech dels fets del senyor rey, deiam certificar de les dites coses. Per ço, senyor, per correu molt cuytat, lo qual parteix d'ací, vuy que és digmenge que tenim XIII del present mes de març, a VII hores del entrant de la nit, e deu ésser ab vos senyor, dins XXXIIII hores, vos certifficam de les dites coses, a fi que vos senyor, ab esvellada pensa e per lo càrrech que tenits, cogitets e pensets, e molt prestament, com és provehidor en tal acte, e mirets e speculets per tot, e provehiscats a tants caps com sie necessari.

E per ço com en haver la dita nova per certa, nos occorren molts dubtes, havem ací fetes dues provisions, la una, que prestament trametem un lahut per tota la costa tró a Marssella, per ço com és la pus presta via que per mar se puxe saber; la segona, que havem scrit als cònsols de Perpenyà, pregantlos que per correu molt cuytat, nos vullen certificar de tot quant sapien faent al fet dessus dit. E tengueus senyor, la sancta Trinitat en sa guarda beneventradament e votiva. Scrita en Barchinona, a...

Vostres servidors los consellers de Barchinona.

AHCB. Ll. C., VI-4, años 1435-1436, ff. 17-17 v.

4 Valderrobres, 15 marzo 1435

Carta del arzobispo de Zaragoza Dalmacio de Mur a los conselleres.

Molt honorables e singulars amichs:

Vuy data de la present he rebuda vostra letra per lo correu portador de la present, ab la qual me havets avisat de la trista nova de que seriets estats certificats, ço és, de la dolorosa greu e inoppinada mort que's diria ésser seguida al senyor rey e de sos frares, de la qual nova pensen vostres saviesses si són jo posat en tribulació e angústia per moltes rahons, les quals ací omet inserir. A les quals vostres savieses regraciu tant com puix, com per vostra gran e innada prohesa e cortesia me havets volgut avisar de tals coses, pregant vostres dites honorables savieses, que us placie, si d'aquest axí sinistre material haurets altres noves pus certes, volermen avisar ab vostres letres, e reputarvosho he a molt singular plaer, lo qual vos regraciaré més que no us porie specificar ab alguna manera, car tal és e tant greu lo cas, que de ésserne avisat quescu ho deu desijar, perquè puixe cogitar de provehir en lo que és necessari, com se vege en obert tal cas ésser indicatiu de total tribulació e desolatió de aquests regnes e terres. Placie a la Clemèntia Divinal nos vulle guardar ab los ulls de la sua benigna pietat, qui'ns sie preservatió de tota desolatió e erumpna.

Jo senyors molt honorables, si aquesta nova se continua ésser vera, la qual cosa placia a Déu no sie, entén a comunicar ab vosaltres de tot lo que n'occorrerà, e prech vostres savieses, semblant vullats fer ab mi, car sé que tostemps havets zelat, zelats e zelareu totes les coses qui són honor, profit e benavenir dels regnes e terres de la Corona d'Aragó, en manera, que faents ensemps tal comunicatió entre tots puguam fer en totes coses pertinents les provisions necessàries e tals, que sien servey de Déu e profit, utilitat e preservatió de tots sinistres dels dits regnes e terres. E si algunes coses, molt honorables senyors e singulars amichs, vos seran plasents rescrivitsmen ab plena confiança. Lo Sant Spirit vos tingue en la sua protecció continua.

Scrita en Vallderoures, a...

D[almau], archabisbe de Çaragoça. Prest a tota vostre honor.

Del senyor archabisbe de Çeragossa, responsiva de la nova a ell notificada del senyor rey. Rebuda a XVIII de març M.CCCC.XXXV a les V hores.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 42.

5 Barcelona, 15 y 16 marzo 1435

Carta circular de los conselleres a los jurados de Valencia y Zaragoza, paeres de Lérida y procuradores de Tortosa.

Molt honorables e molt savis senyors: Bé creem que fama pública

referint és pervenguda a vostra notícia la nova molt dolorosa, la qual se és escampada de nostre rey e senyor, la qual notícia vostra, nosaltres sens falta ab la letra nostra hagueren prevenguda per correu cuytat, si per certa haguessem la nova dessus dita, e no haguerem esperat que en altra manera la haguessets sabut, màs no donant plena fe per molts esguards a la notifficació a vosaltres feta, havien deliberat tenir molt en secret e no curassem de scriure tro que en cert ho sabessem, e stans axí per tres jorns continuans la cosa, és venguda axí a pública notícia, que tota aquesta ciutat ne és stada plena parlantne en incerta, axí que no volents més callar havem delliberat de fervos la present, ab la qual vos notifficam com digmenge prop passat, que teniem XIII del present mes de març, a les XI hores de mig jorn, nosaltres reebem una letra dels cònsols de Perpenyà, ab la qual nos certifficaven com segons cert avís que havien haud de I florentí habitant en Monpeyler, lo qual ne havie scrit a'n Francesch Andreu, ara I dels cònsols de la dita vila de Perpenyà, una barcha fora arribada a Marsella, la qual venia de Córsega, qui comptava com lo senyor rey ere partit de Sicília ab sis galeas, tenint la via en Calàbria, e per gran fortuna e tempestat vàlida qui's més en la mar, quatre de les dites galees eren perides, en las quals ere la galea on lo senyor rey e lo rey de Navarra e lo mestre de Sant Yhago eren. E que les restants dues galees eren arribades en Córsega, les quals havien comptada la dita nova.

La qual letra dels dits cònsols per nosaltres lesta e entesa, de quanta dolor e desolació fom sobtadament detenguts envides, és crehible pensarho poder vostres savieses, e aprés respirants un poch fem decontinent I lahut, lo qual trametem per lo costa tro a Marsella, com fos via per la qual per mar se pogués tal nova saber pus prestament.

E decontinent remetem lo correu que havíem rebut de Perpenyà als dits cònsols, pregant e encarregantlos molt estretament, nos volguessen sovint e per correus cuytats, certifficar de ço e quant màs sabessen de la dita nova. E tro sus al die de vuy no havem hauda ne sabuda alguna altre nova, ne sabem ne havem haut, que aprés la dita nova de digmenge prop passat, correus haie[n] continuat de venir, los quals devien continuar I aprés altre si tal nova fos vera, ço que Déu no haie permès, per la qual rahó nosaltres stam en alguna manera reposats, e prenem alguna consolació, e no creem ésser la cosa vera ne ésserhi donadora fe.

Perquè molt honorables e molt savis senyors, a consolació vostra, perquè és molt pertinent e degut, vos notifficam les dites coses e res tenim per dit, que de tot ço e quant ne sabrem ne sertifficarem vostres savieses per correu cuytat. E tengueus la sancta Trinitat... Rescrivintvos fiablement de tot quant puxam fer per vostres pler e honor. Scrita en Barchinona, dimarts, en l'entran de la nit, a...

Aprés feta la present, vuy que és dimecres a XVI de març, a les VI hores ans de mig iorn, és arribat I correu, lo qual és vengut de Venècia, e és passat per Génova, a per Sahona, e per Avinyó, e ha portades a mer-

caders de ací diverses letres de Venècia, de Gènova e de Avinyó, en les quals no's fa menció alguna de la dita nova, ja sie que en Gènova lo dit correu sie stat interrogat si havia res hoït dir del senyor rey. E com lo dit correu los respongués que no, deyen, verament no hi donem fe, segons la nova d'on és exida.

AHCB. Ll. C., VI-4, años 1435-1436, ff. 17 v-18 v.

6 Barcelona, 16 marzo 1435

Carta de los conselleres al arzobispo de Zaragoza Dalmacio de Mur.

Senyor molt reverend: Aprés haguem scrit a vostra reverend paternitat de la nova del senyor rey, e us haguéssem trameses les letres ab les quals la dita nova sic sabia, per tres dies continuus ha stat que la nova no sic és continuada, sinó parlantne tothom en insert, ne correus alguns no han continuat de venir segons tal nova requeria, ans vuy, que és dimecres a XVI del present mes de març, a les sis hores ans de mig jorn, és arribat açí. I correu, lo qual és vengut de Venècia, e és passat per Gènova e per Sahona, e per Avinyó, e ha portades a mercaders de aquesta ciutat, diverses letres de cascuna de les dites parts, en les quals letres no's fa menció alguna de la dita nova, ja sie que en Gènova e en Avinyó, lo dit correu sie stat interrogat si havia res hoït dir del senyor rey. E com lo dit correu respongués que no, deyen verament no hi donam fe segons d'on és exida la nova.

Per les quals coses nosaltres no donam fe ne creem, ne Déu Omnipotent no permeterà la dita nova ésser vera. Per ço, senyor molt reverend, per vostra consolació vos avisam de les dites coses. E de totes altres, les quals aprés vendran a sabuda nostra, certifficarem decontinent vostra reverend paternitat, la qual la Sancta Trinitat vulla conservar beneventuradament e votiva.

Scrita en Barchinona, lo dit dimecres a XVI de març, a les nou hores ans de mig die, del any M.CCCC.XXXV.

AHCB. Ll. C., VI-4, años 1435-1436, f. 16 v.

7 Mesina, 16 marzo 1435

Poderes autorizados por el notario Antonio Vinyes.

Die mercurii..., fuit receptum sequens instrumentum in dicta civitate Messana, regni Sicílie.

Ego Petrus Collell, presbiter, capellanus capelle domini regis et rector parrochialis ecclesie de Ciurana, constituto et ordino vos honorabilem Anthonium Tallander alias mossen Borra, militem in civitate Barchinone domiciliatum, et dominam Agnetem, uxorem vestram, sororumque meam, licet absentem tanquam presentes et utriumque vestrum insolidum, etc., ad

tradendum ac dici et scribi faciendum Elienori, domicelle, nepote mee sive neboda, illas XXXX libras barchinonenses, quas ego habeo in Tabula Cambii civitatis Barchinone, apocas, etc. Testes: discretus Alamannus de Siscar, capellanus capelle domini regis, et Iohannis de Vallsorga, scriptor Barchinone.

AHPB. Antonio Vinyes, leg. 6, man. 9, años 1435-1436.

8 Valderrobres, 18 marzo 1435

Carta del arzobispo de Zaragoza Dalmacio de Mur a los conselleres.

Molt honorables senyors e singulars amichs: Vuy dada de la present a les VI hores de matí, he resebuda vostra letra scrita en Barchinona, a XVI del present mes, la qual vos regraciu tant que al món més no poria. E açó per la nova que per aquella me havets notificada, la qual és de tota bona sperança.

E aximateix com a vostres honorables savieses ha plagut manifestarme axí ab voler sollícit les coses a vosaltres occorrents, de què he hauda alguna consolació, car pensar podets, senyors molt honorables, en quanta congoxa he stat despuys que resebí la vostra primera letra, de què deliberí attès lo cas lavos a mi notificat, partir d'açí e entrarmen en Çaragoça, com me aparegués ésser expedient e necessari.

E ara per lo contengut en vostra dita letra novellament resebuda, he deliberat sobreseure. Emperò entench e vullmen anar a la vila de Alcanyiz, e aquí sperar altra novella. Placia a la misericòrdia de Nostre Senyor Déu, que'ns do tals e axí bones noves, com vosaltres e yo desigam e haven mester.

Perquè ab la maior affecció que puch ni sé, prech a vostres grans dites honorables savieses que us sie plasent, de totes noves a vosaltres occorrents, ab correu avisarme per vostres letres, car de açò vos certifich, me farets molt singular plaher e maior que d'altre cosa vuy haver pogués. E si algunes coses, molt honorables senyors e singulars amichs, volrets yo faça per vosaltres, ab tota confiança me'n rescrivits. Lo Sant Sperit vos tinga per lonch temps en la sua guarda e protecció contínua. Scrita en Vall de Roures, a...

D[almau] archebisbe de Çaragoça prest a tota vostra honor.

Del senyor archabisbe de Çaragossa, sobre la nova del senyor rey.

Rebuda a XXIIII de març M.CCCC.XXXV.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 44.

9 Mesina, 18 marzo 1435

Carta del notario Antonio Vinyes a los conselleres.

Ihesús: Molt honorables...: Vostres grans savieses certiffich, com per altre vos he scrit molt larch del bon aculliment e bona festa que lo senyor

rey me ha feta e com havie remès lo negoci perquè so tramès a mícer Jacme Palagrí, vicicanciller. De què s'és seguit, mossenyors molt honorables, que en aquest intervall lo senyor rey ha elets dos missatgers al Papa, çó és mossèn Cabanyals o Cabanyelles, e lo dit mícer Palagrí, e menals que decontinent se recullissin, de què yo romanguí assats torbat, per çó, com lo dit vicecanciller encare no havie plenament vist los actes, ne feta relació al dit senyor.

E és se seguit, que fortuna, de mar e vents contraris hi han regnat per alscuns dies, que la nau ab què devien partir no és poguda exir. E pus Déus e madona santa Eulàlia ha dat tal intervall, ab extrema diligència, e treball, he obtengut que vuy, dia present, lo dit vicicanciller ha feta relació del negoci al dit senyor, e li ha declarat com lo dret és de Barchinona, per la qual rahó lo dit senyor li ha menat me faça fer les provissions necessàries. E açó me ha dit lo dit senyor, ab lo qual vuy he comunicat dels affers. E are com són estat ab lo vicicanciller, e trobat que's met a punt de recullir, am dit que farà se puuya de desembargarme, ans que s'en vagi, parme sé stich ab prou treball que yo haie haver tals provisions, axí scaldades, maiorment que sent algunas favós de la altre part.

Peró, mossenyors fiu en Déu que fins açí me ha dat bon endrès, e spatxament, e bon principi, que en los dits affers darà bona e deguda conclusió maiorment pus lo dit senyor hi ha bona intenció. E jatsie lo dit negoci no haie sa perfecció, per çó com no he les provisions.

Peró, mossenyors, perquè vostres honorables savieses haien pler de la bona intenció del dit senyor, vos fàs la present, e fiats que haudes les provisions si yo hich pux exir, per alguna part de la ylla no hich aturaré un jorn. De las novitats, mossenyors, de aquestas parts, ja us ne he scrit larch per la dita letra. Per aquesta no pux scriure larch com volguera, per çó com no sé per quina via irà, ne ab quines mans vendrà. Solament dich, que vostra embaxada és pus desijada per totes les gents, e encara per ciçilians, que la salut és tenen per dit que per migà de aquells, lo dit senyor, ha haver victòria de sa empresa, o de aquesta volta deu anar en Cathalunya, les oppinions són moltes. Lo dit senyor hich és ab fort pocha gent, etc. Item, ha emprat tots los curials que li presten quanta vexella d'argent han, e axí s'és fet e fan fer moneda, çó és, gillats. Item, ha parada taula de acordar a la sua galea, e per a gent d'armes e infants, trobe si és fort pocha gent. Reijols, e Guayeta, e tota Calàbria se té fort, e fins açí no's sap s'i face res per lo dit senyor.

De Nàpols hich hach ayr nova com la ciutat de Nàpols, e Castell Nou se escaramucen forment, en tant que de la ciutat giten tots dies sobre lo dit Castell entorn xxx pedres, entre trebuchs e bombardes, en tal manera que's diu destruhexen lo dit Castell e maten gent. E aximatex los del dit Castell ab bombardes, fan molt gran mal, e maten molta gent dins la ciutat. Déus dó victòria a nostre senyor car molt hi és animós, e nuncha entèn en als.

Açí ha VIII o IX galeas bé armades, e totes les naus del dit senyor adobades de nou. De la partida del dit senyor, encare no se'n parla, sinò que fa gran preparatori de viures per los dits castells. Déus lo endrés, axí com lo seu cor desiga. E sia l'Esperit Sant, mossenyors molt honorables, vostra guarda. Scrita en Macina a . . .

Rebuda a XXIX de abril any M.CCCC.XXXV.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 45. Esta carta y la de 25 de marzo (doc. 13) leída en la sesión celebrada por los conselleres. AHCB Del., años 1433-1437: 21 abril 1435.

10 Valencia, 19 marzo 1435

Carta de los jurados de Valencia a los conselleres.

Molt honorables . . . : Una letra havem reebuda vostra esta nit passada a les deu hores de la nit, la qual lesta som stats posats en sobirana congoxa e turbació e tanta, que per scriptura no u poriem explicar. Emperò confiam en Nostre Senyor Déu que no serà vera.

E donans un poch de repós çó que en la fi de la dita letra nos scrivits, que un correu qui arribà a aqueixa ciutat dimecres pus prop passat, sis hores ans de mig jorn, lo qual diets que és vengut de Venècia e és passat per Gènova e per Sahona e per Avinyó e ha portades moltes letres a mercaders de aqueixa ciutat, en les quals no's fa menció alguna de la dita nova, ne lo dit correu ne havia hoït res dir.

Perquè us pregam, tan affectuosament com podem, que de hora en hora, nos avisets ab correus volants de çó que sentrets del dit fet, car tots temps starem ab les orelles altes e ab lo cor massa tribulat, fins que a Déu placia sapiam la veritat e bona nova, si a Déu plau, de nostre rey e senyor. Regraciantvos molt com nos ne havets avissats, car per semblant si res sentim vos ne avisarem ab correu volant. E sia lo Sant Sperit vostre e nostre consolador. Scrita en València a . . .

Dels jurats de València sobre la nova del senyor rey.

Rebuda a XXIIII de març M.CCCC.XXXV.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 46.

11 Lérida, 19 marzo 1435

Carta de los paeres de Lérida a los conselleres.

Molt honorables . . . : Divendres prop passat qui's comptave XVIII del mes present de març, de matí rebem una vostra letra, per la qual vostres honorables savieses nos notifiquen la dolorosa nova qui en aquexes parts se serie scampada de nostron rey e senyor, de la qual senyós molt honorables, no sens causa, romanem molt tribulats. Placie a la clemència de Nostre Senyor Déu no sia vera.

Emperó senyós lesta vostra letra, per les rahons en aquella expressades, e atès la font d'on són tals noves exides, presumim no sien veres, axí com si plaurà a la clemència de Nostre Senyor Déu no seran, de què romanem a present en algun repòs de consolació.

Perquè senyós molt honorables, regraciants molt a vostres honorables savieses lo vostre bon avisament, com per aquell podem rahonablement veure vostra bona e loable affecció que a nosaltres e a aquesta ciutat havets, vos pregam axí affectuosament com podem, que on si per nostra ventura e fortuna tal nova se continuave, çó que a Nostre Senyor Déu no placie, o altra millor se continue, e del dit senyor sabrets e haurets, axí com haurets, si a ell plaurà, nos vullats certificar, car fins de les dites noves siam millor certifficats, stam hi starem ab gran congoxa e dolor e no sens causa.

E tingueus la Santa Trinitat... Rescriventnos fiablement de tot çó e quant puxam fer per vostre plaher e honor. Scrita en Leyda, a...

Los pahers de la ciutat de Leyda, prests, honorables senyors, a vostres plaher e honor.

Dels pahers de Leyda responent per les noves del senyor rey.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 47.

12 Barcelona, 21 marzo 1435

Carta de los conselleres al arzobispo de Zaragoza Dalmacio del Mur.

Molt reverend senyor: De vostra molt reverent paternitat havem rebuda a XVIII del present mes de març, una letra scrita en Vallderoures a XV del dit mes, responsiva a una altra letra nostra indicativa de la molt cruel nova a nosaltres pervengunda per letra dels cònsols de Perpenyà, del cas molt trist e de gran desolació e irreparable de nostro rey e senyor. Màs haurà plagut a la Divinal Maiestat dispensar en lo contrari, car despuys actes alsguns no's són saguits fe portants de tal nova, ne aquella confirmans, ans tals noves, axí com súbitament se ha per no res.

Però senyor encare no havem cobrat lo lahut que havem fet per mar, e creem que no ha pogut espetxar axí prestament, per grans contraris de temps. Decontinent que'l dit lahud sie tornat e de tota altre bona nova occorrent, serem decontinent a vostra molt reverent paternitat feels denunciadors.

E regraciamvos senyor molt [reverent], com vos ha plagut signifficarnos, com enteniets a comunicar ab nosaltres de tot lo que us occorrerà, pregantnos volguessem fer semblant, la qual cosa senyor, haguerem acceptada, per los esguarts en vostra letra contenguts, e fora a nosaltres tal comunió de gràcia, consolació, per mils provehir e obviar a les tempestuoses crides qui s'esperaven a saguir. Màs haurà plagut a la Infinida Misericòrdia

Divinal haver convertida la greu tempestat en tranquillitat perdurabla. Scrita en Barchinona, a . . .

AHCB. Ll. C., VI-4, años 1435-1436, f. 21.

13 Mesina, 25 marzo 1435

Carta de Antonio Vinyes a los conselleres.

Molt honorables . . .: Per aquesta matexa nau, vos he scrit per dues letres, avisant vostres grans savieses, del bon aculliment que lo senyor rey me ha fet, e aximateix, com me havie remès lo negoci al vicicanceller; e com lo vicicanceller havia feta bona relació al dit senyor, declarantlo com lo dret ere de Barchinona, e que la gràcia se devie revocar, e tornar al primer estament, per la qual rahó, lo dit senyor, menà decontinent, yo fòs desembargat. E yo axí, prestament poguí, fiu ordonar les letres e provissions necessàries e com vench al signar lo vicicanceller, me dix que lo senyor rey li havie menat que sobresegués, e que havie sentiment que lo dit senyor, ere stat suplicat per l'altre part, que fahent tals provisions feya gran injustícia, e que açò no devie pessar sens consultació de la part e que hi fós appellat.

Fets, compte, mossenyors, me han embarraiat, car si açò no si fós seguit, encare havie haut temps, ab tot bon compliment enarmen ab la present nau. No s'i pot pus fer. Sab Déu ma diligència hi fàs. Sobre açò, encare no he parlat ab lo dit senyor, jatssie algunes vegades lo haia suplicat me don audiència.

E per aquest fet de Nàpols, és axí animós e torbat, que res al món no li és plasent, sinò parlarli del reyalme. Ayr dematí, après missa, me havie dada hora de parlar ab sa senyoria, e exint la missa, arribaren dues naus que venen la via de Gayeta. Hach nova com una ciutat, o vila, que hi ha nom Càpua, qu'és prop Gayeta dins terra, ha levades banderes del dit senyor.

Aximateix, li han comptades del realme e dels castells, moltes noves de què és axí torbat, que ne yo ne altri no podem res fer. Sab Déu faré mon poder, de revenir lo que havie obtengut, maiorment, pus ab mijà de justícia ere passat.

Tot aquest joch ha fet un hom de aquexa ciutat, qui és açí, lo nom del qual, per la present, no afretura nomenar. Es scrivà de manament. Déus lo y perdó, car ab treball me ha més com crech hauré més affany del que fa a fer que no del què havie fet. Del què serà, axí sovint, com poré, ne avisaré vostres grans saviesas.

De novitats, ja us ne he scrit per les dites letres. Aprés, no hich ha als de nou, sinó com lo dit senyor ha creat novellament en loctinent de thesorer en Johan de Guallach, e fal puijar en una galea ab XX^{M} ducats, segons se diu, però no sé si són tants, car no hi fuy al compta. Va la via

de Calàbria e del reyalme,per dar sou e acorriments als parcials del dit senyor.

Açí en la cort, ha molta gent del duch d'Enjou e d'altres parts del reyalme, qui demanen officis, comdats, baronies e rendes de certs lochs del dit reyalme.

E lo dit senyor, sens neguit, affany, nuncha fa als, sinó fer de las ditas gràcies, crech faho perquè com sie dins lo dit reyalme, no li calegue haver treball de darho, però monssenyors, interpretats açò per ço que us don de vijares.

La vostra embaxada és esperada ab gran desig, però crech si gayre triga se haurà alargar la via del Iscla o del reyalme, car presumpció és dels curials que sa aturada hich és pocha. Mossèn Johan Porta sich troba ab bona favor. Per me fe ell me fa bona cara en los fets. Del què per avant serà, yo n'avisaré vostres grans saviesas. Manant a mi mossenyors molt honorables lo que plasent vos sie. E sie l'Esperit Sant, vostre guarda.

Scrita a Macina, lo jorn de Nostra Dona de Març.

Rebuda a XIX de abril del any M.CCCC.XXXV.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 50.

14 Colliure, 30 marzo 1435

Carta del gobernador de Mallorca Berenguer de Olms a los conselleres.

Molt honorables . . . : Per en Serera (*sic*) serets largament informats de las novas que he sabudes a Masella del senyor rey, e per tant, com dos jorns ha, yo he agudas novas pus fresques per hun leny de jenoveses qui és estat así, ne auts, vostras grans saviesas, perquè so sert avets plaer de saber noves de la bona sanitat del senyor rey. Lo leny partí de Sahona vuy a nou jorns, comta hun mercader qui va en lo dit leny, lo qual jo conech, hi és homa de creura, com a Sahona avia arribada huna nau, qui partí de Pallerm a VIII de marts. Diu com lo senyor rey sertament era a Mesina sa hi en bon punt, e que les dos parts de Calàbria se tenia per ell, e que lo príncep de Taranto e lo marquès de Cotxo, he lo comte Johan de Vintimilla fahian la guerra per lo senyor rey ab molts d'altres; e que l'infant don Pedro se metia a punt ab vuytsens rosins per mesclarse ab los desus dits per pasar avant en lo realme, e que entre tots hells se dehia que eren pus de tres millia rosins.

Més diu que lo rey de Navarra e l'infant don Enrich són tots nats dos vegades en Sicillia per mal temps, e per quant ells partiren de Pallerm, se dehiha que eran a Mesina ab lo senyor rey. Déu los fasa gràcia que ell pugen arenquar per menarlo de pars d'esà. De totes altres noves que per avant jo sapia que sertes sien, jo avisaré vostras grans savieses, e si degunes, molt honorables e savis senyors, vos plaen que jo fasa, son prest a tot vostra plaer. Escrita en Copliura, a . . .

A tota vostra honor e plaer prest Berenguer d'Olms, governador de Mallorqua.

De mossèn Berenguer d'Olms, certificant de com liure bones noves del senyor rey.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 52.

15 Barcelona, 2 abril 1435

Carta de los conselleres al arzobispo de Zaragoza Dalmacio de Mur.

Molt reverend senyor: Vuy que és dissabte a dos del present mes de abril, és arribat ací en Ramon Serra, patró del lahud, lo qual decontinent com haguem hauda la letra dels cònsols de Perpenyà, denunciativa de tristor e desolació, per la nova de nostre rey e senyor, a Déu gràcies no vera, trametem per la costa tro a Marçella, on per la gran fortuna de temps trigà molt a passar. E hans recitat, com barcha alguna, segons Rómolo, habitant en Monpeyler, ab lenga vermosa affermave no ere jamés arribada en Marçella, ne tal nova no havien sabuda. E en lo retorn del dit Ramon Serra ha trobat en Cochliure mossèn Berenguer d'Olms, governador de Mallorques, lo qual nos ha tramesa, per lo dit Ramon, una letra, de la qual per consolació de vostra reverent paternitat, vos trametem còpia enclusa en la present.

E axí, molt reverend senyor, cantats ab nosaltres a Nostre Senyor càntich nou de alegria, car ha notifficada la sua cosa saludable, e és se recordat de la sua misericòrdia. Aprés senyor com tals bones noves, se continuaran, decontinent ne sertifficàrem vostra reverend paternitat, la qual la sancta Trinitat vulle conservar beneventuradament e votiva. Scrita en Barchinona, a . . .

AHCB. Ll. C., VI-4, años 1435-1436, f. 27 v. Sigue una carta similar dirigida a los jurados de Zaragoza.

16 Barcelona, 4 abril 1435

Contrato de fletamiento de una galera para el transporte a Nápoles de los mensajeros barceloneses.

Die lune . . . Quedam capitula inhita, concordata et firmata, inter honorabiles dominos consiliarios Civitatis Barchinone, ex una parte; et nobilem Martinum Pardo, militem, patronum cuiusdam galee vosate Sanct Marti, ex parte altera, super nauleo dando ipsi patrono pro transfictantis ambaxatoribus electis et mittendis serenissimoque domino nostro regi ubi fuerit, etc. Sunt in nota.

AHCB. Manual 15, años 1433-1437, f. 102 v.

17 Mesina, 17 abril 1435

Poderes autorizados por el notario Antonio Vinyes.

Die iovis... fuit receptum sequens instrumentum in dicta civitate Messane.

...us de Darocha, subrabosterius domini regis, ex certa sciencia constituo et ordino vos Franciscum Costa, argenterium et Iohannem Rossell, candelarium cere, cives Barchinone, et utrumque vestrum insolidum, etc., videlicet ad pe[tendum], recipiendum et habendum, ab heredibus sive successoribus honorabilis Iohannis Çafont, quondam locumtenentis thesaurarie domini regis, et ab aliis eciam personis, etc., totum id et quo dictus Iohannes Çafont, michi tenebatur racione cuiusdam broque argento, prout dictus Iohannes [Ça.] Fonti, condempnatus fuit per sentenciam latam per honorabilem Nicolaum Militans, algutzirium domini regi, in posse Urbani Sala, [re]gii scriptore. Apoca, etc., littes, etc. [Testes] venerabiles Anthonius Guardia, mercator, civis Barchinone, et Martinus Roiz, porterius domine regine.

AHPB. Antonio Vinyes, leg. 6, man. 9, años 1435-1436.

18 Mesina, 18 abril 1435

Poderes autorizados por el notario Antonio Vinyes.

Die veneris... fuit receptum sequens instrumentum in civitate Messane, regni Sicilie.

Ego Iacobus de Caxino, scriptor domini regis, ex certa sciencia, constituo et ordino vos honorabilem Iohannem de Vitillino, in regno Sicilie secretarium, ad renunciandum pro me et nomine meo, in manibus et posse dicti domini regis, scribaniam mandati meam predictam ut de ea provideatur Petrus Morelli, de scribania eiusdem domini regis, et pro hiis eundem dominum regem suplicandum quatenus eandem renunciacionem, cum pactis et condicionibus infrascriptis admittere, etc. Est in cedula. Testes: venerabilis Arnaldus Fonolleda, domini regis scriptor, et Anthonius Guardia, mercator civitatis Barchinone.

AHPB. Antonio Vinyes, leg. 6, man. 9, años 1435-1436.

19 Mesina, 19 abril 1435

Carta de Antonio Vinyes a los conselleres.

Ihesús: Molt honorables...: Per infinides letres he scrit, a vostras grans saviesas, del què fins a la jornada havem fet, e crech per la derrera letra conclohia com a mi convenie anarmen ab lo senyor rey a Iscla e en Nàpols.

En aprés, mossenyors molt honorables, se és saguit que lo dimecres de la Sapmane Sancta, arribà açí lo príncep de Çelerm, que ere nebot del papa Martí, lo qual vench ab sa galea be a punt per prestar homenatge al senyor rey, com fós en passat son rebelle, o de la seqüella del rey Luys, per la qual rahó lo senyor rey, qui ja ere recullit, isqué e en aquellas horas oynt los fas. Yo supliquí, lo dit senyor, que los fets de Barchinona no romanguessen axí en ubert. E lo dit senyor, decontinent menà que fos vist per son Consell, Barchinona si demanave justícia. Lo qual Consell, sab Déu, ab prou treball, e en loch de penitència, e cercar esglésias, ajustí lo Dijous e Divendres Sant, en tant que disputat lo negoci, fonch declarat lo dret ésser de Barchinona, e la concessió ésser revocadora. És veritat, mossenyors, que ja lo Dijous Sant, fora estat declarat sinó per en Pere Johan dez Pou, qui sabent que lo dit Consell se tenie, vench aquí ab mossèn Berenguer de Eriyll, e mossèn Fontcuberta, e altres, etc., e embarraren lo Consell dient aquí lo que los plagué.

A la conclusió, mossenyors, que lo jorn de Pascha, axí com lo dit senyor se n'entorne dinar, ab la galea, captí ab mícer Pere Feliu, regent la cancellarie, que de la determinació del dit Consell fonch feta, present mossèn Johan Porta, lo Bo, e mi, relació al dit senyor, lo qual mostrant haver pler de açò, menà que les provisions me fossen fetes. E axí ab aquest pler yo'm dini. Les provisions són fetes e signades. Pens ans de demà vespre, ab tot bon compliment seran en mon poder, e yo si placia Déu m'en vaig aquí ab la nau d'en Favar qui prestament sich spatxe.

Açí, no sich ha seguit res de nou, aprés que a vostres grans saviesas he scrit, sinó com lo senyor rey, crech e pens sie ver, és de bon acort ab Regols e ab tots los barons, e capitants de Calàbria. E crech açò lo hich ha fet altra embaxada, la qual, ab gran desig és esperada.

Lo senyor rey are de nou ha feta donació al infant don Enrich del comdat de Empúries, e de altres cosas. E lo rey de Navarra li ha fet certa assignació de peccúnie annual, e halin més entre mans Balaguer, Agramunt e Montblanc, fins lo dit don Enrich haie cobrat lo que ha en Castella.

Aximateix, lo dit senyor, de nou a dat a don Pedro, una vila molt grossa de aquesta ylla, a qui dien Plaçe, e ja que li havie dat Noto, axí que tots estan plans.

Jo mossenyors, ayr que fo la segona festa de Pascha, prenguí comiat e licència del senyor rey, lo qual molt graciosament me atorgà, e partí molt content de sa senyoria. D'aquí avant, mossenyors, si plaurà a Déu, yo feré letra, e del què no pux scriure, supliré de paraula a vostres grans saviesas, les quals manen de mi tot lo plasent vos sie. E l'Esperit Sant, mossenyors molt honorables, sie vostra guarda.

Lo rey de Navarra, e don Enrich, s'en van ab lo dit senyor, e pus sien allà lo rey de Navarra, ab dues galeas s'en va aquí en Barchinona. Don Pedro roman açí. Crech, lo rey hich ix anit com ja no haie negun

en terra. E les galeas an saludat, etc. Scrita a Maçina, la derrera festa de Pascha.

De n'Anthoni Vinyes, notari. De Sicília, per lo fet del honorable en Pere de Sentcliment.

AHCB. CCO, vol. 11, año 1441, f. 38. La fiesta de Pascua del año 1435 coincidió con el día 19 de abril. V. *Manual de Novells...*, I, p. 303.

20 Mesina, 30 abril 1435

Carta de Juan Porta, conservador de Sicilia a los conselleres.

Molt honorables...: Per n'Anthoni Vinyes, lo síndich, he reebuda una letra de vosaltres ab supplicació, interclusa dins aquella, per lo senyor rey, narrativa dels preiudicis fets a la ciutat per la jurisdicció de Badalona, de la qual era dada possessió al mestre racional, per virtut de una concessió que li era stada feta per lo dit senyor, la qual pretenien fós stada en periudici dels privilegis e consuetuds antiges de la Ciutat, e signantment derogativa del contracte dels L^M florins, pregant, e encarregantme, per vostra letra, yo degés supplicar e instar lo dit senyor, volgués administrar justícia en lo dit fet, retornant les coses al primer stament. Ab quanta affecció e voluntat, yo he sollicitat lo dit senyor que sobre aquests affers volgués entendre, e en son consell exeminar a determenar la justícia si era per la ciutat o per lo dit mestre racional. Lo dit vostre síndich, ab veritat vos ne porà informar, lo qual ab sobirana diligència e sollicitud, per migans deguts, ha entès en prosseguir aquests affers.

Notificant, a vostres savieses, que zel de vera amor, beneffici, repòs e tranquilitat d'aquexa ciutat, e dels habitadors d'aquella, de la qual yo son fill, me han mogut en treballar e procurar que la ciutat haia haut son obtat. Havent per cert, que aquella, que no demanarà a son príncep e senyor, en aquests affers ne altres, sinó justícia e agualtat, no volent dinigrar gràcies, ni benefficis dats per la magestat reyal a sos servidors, maiorment a tal persona, com és en Pere de Sentcliment e qui de maiors gràcies e benefficis és merexedor, attès maiorment que és franc perent, e amich de quascun de vosaltres.

E haiats, per cert, que a mi fou fort desplasent com sabí, tant per la dita vostra letra, com per aquelles del dit mestre racional, e de son frare mossèn Guillem de Sentcliment, qui d'açò m' scriuren, que benaventuradament, que era stat fet del lliurament de possessió, no era stat contra forma de dret, e que los privilegis e libertats de la ciutat, en res no eren stats derogats. E que lo veguer, ab consell de molts solemnes juristes ho havia fet, car haver alteració e debat, entre la Ciutat e sos ciutadans, e signatment homens assenyalats no'm par, per neguna via, ésser honor, ne beneffici de la comunitat. E és causa de dar consolació, e manera de parlar a tals, que la concòrdia e unitat no volien de tan insigne ciutat, com

és la vostra, la qual fins avuy, entre les altres, és per aquest sguart de unitat, e per molts altres respectes, entre les gents en singular reputació, la qual per aquestes altercacions, poria caure en algun sinistre de divisió. E crech seria poch servey de son rey e senyor, e menys utilitat de la república.

Dich ho, per tant que crech fora stat mellor expedient, les coses no fossen passades tan avant, e entre vosaltres, se fós vista la rahó, car l'ànima de tots ne haguera viscut ab maior repòs e contentació. E no tingats a presumpció parlar, axí ubertament en aquests affers, attenint que a donar consell a tals e tan singulars persones com vosaltres sots, de les quals és presumida que en lo beneffici e en conservació de la cosa pública, tots temps ab soberan studi, volets entendre, sens passió de interès propis.

Com no cuyt errar com sia oppinió de molts que aquest cas, e lo que's seguí dels mercaders privats de vostre consell, temps ha, causa e matèria han donada de parlar a moltes maneres de gents, volent enferir la concòrdia e unitat de la ciutat, entre los staments, haver presa alcuna altercació, les quals coses son oydes per aquells qui son affectats a vosaltres, pensats que'ls donen turbació.

De l'ambaixada elegida en aqueixa ciutat, per venir al senyor rey, son stat molt aconsolat. E crech fora stat gran servey, benavenir e favor del dit senyor, per sguart dels affers que té entre les mans, si abans que partís d'aquest regne, aquella fós stada açí, la qual ab subiran desig per molts és sperada.

A XVIIII del present mes, lo senyor rey, partí del Port de Mesina, ab lo rey de Navarra, e l'infant don Enrich, son frare, jaquint açí l'infant don Pedro, fahent la via del reyalme, en lo qual és sperat ab gran devoció per tots los maiors homens e la maior part de les terres del domini. He ferma sperança en Nostre Senyor Déu, que sos fets, subseguiran, en tal forma, que serà honor e profit de sa magestat, exalçament de sa reyal corona, utilitat e benavenir de tots sos regnes e terres.

Offerintme tota vegada ésser prest, si alcunes coses poré fer que sien plasents e útils a n'aqueixa ciutat, la qual, prech Déu, vulla conservar en sa contínua guarda e protecció. Scrita en Mesina, darrer dia del mes d'abril.

AHCB. CCO, vol. 16, año 1446, f. 66.

21 Palermo, 13 mayo 1435

Poderes autorizados por el notario Antonio Vinyes.

Die veneris . . . , fuit receptum sequens instrumentum in civitatis Panormi, regni Sicilie.

Ego Gondisalvus de Funes, scutiffer habitator loci de Tahus, regni Aragonum, arrendator iurium et reddituum Comande Templi Osche, re-

gni Aragonum, ex certa sciencia, constituo et ordino vos venerabiles Gabrielem de Linyan, habitatorem civitatis Calataiubi, et Alfonsum de Linyan, habitatorem ville de Mallen dicti regni, scutifferos et utrumque vestrum insolidum, etc., videlicet, ad renunciandum in manibus et posse multum honorabilem iusticie Aragonum vel eius locumtenenti, quasvis apprehensiones, etc. Item ad littes, etc. Testes honorabilis Iohannes Siurana, utriusque iuris doctor, et Bernardus Sossies, mercator Barchinone.

AHPB. Antonio Vinyes, leg. 6, man. 9, años 1435-1436.

22 Palermo, 21 mayo 1435

Poderes autorizados por el notario Antonio Vinyes.

Die sabbati . . . , fuit receptum sequens instrumentum in civitatis Panormi, regni Sicilie.

Ego Bartholomeus Estayo, notarius, filius emancipatus vestri honorabili Bartholomei Estayo, magistri racionalis curie domini regis in regno Sicilie, citra revocacionem aliorum procuratorum per me actenus constitutorum atque acta sive negocia, ex certa sciencia, constituo et ordino vos dictum Bartholomeum Estayo, patrem meum, presentem, procuratorem meum generalem, super omnibus et singulis factis et negociis meis, littibus sive causis, etc. Verum quia magis timeri solent expressa quam tacita sine derogacione dicti generalis mandati, dono et confero vobis dicto patri et procuratori meo, plenum posse petendi, exhigendi, recipiendi et habendi pro me et nomine meo, omnes et singulas peccunie quantitates, res, bona, debita, credita, hereditates, iura et acciones que michi debentur seu debebuntur, detinentur seu detinebuntur ubique, per quasvis personis quibusvis racionibus, etc. Componendique quoque transigendi, paciscendi, etc. Et in arbitrum, etc., gracias, lexias faciendi, etc. Item, vendendi et alienandi, omnia et singula bona mea, mobilia et inmobilia, etc. Item, consenciendi pro me in quibusvis vendicionibus et aliis alienacionibus per vos fiendis de quibusvis bonis vestris mobilibus et inmobilibus, etc. Et promittende me non contravenire racione partis hereditatem et legittimam, ac aliorum quorumvis iuris michi nunc vel in futurum pertinencium in bonis vestris nec aliis, nec racione dotis domine Elienoris, matris mee, a qua donacionem de omnibus bonis suis habeo et quecumque iuramenti in animam meam prestandi. Testes venerabilis Iohannes Gras, mercator, civis Barchinone, Urbanus de Vilagens, ville Celsone, et Laurencius Carbonell, comorans cum dicto Bartholomeo Estayo.

AHPB. Antonio Vinyes, leg. 6, man. 9, años 1435-1436.

23 Barcelona, 24 mayo 1435

Carta de los conselleres al rey Alfonso.

Sacre regie Aragonum et Sicilie maiestati.

Molt alt e molt excellent príncep e victoriós senyor: A la vostra gran excellència trametem en Johan Bussot e en Guillem Romeu e místser Francesch Castelló, doctor en leys, ciutedans de aquesta ciutat, ambaxadors elets per nosaltres e per auctoritat del Concell de Cent Jurats de la dita ciutat, per visitar la vostra reyal maiestat e per explicar a aquella, de part de la dita ciutat, algunes coses concernents grantment la honor e servey vostre senyor, e lo benavenir, no solament de la dita ciutat, mas encare de tots los vostres regnes e terres.

Perquè molt alt e molt excellent senyor, a la vostra gran senyoria tant humilment com podem suplicam que sie de vostra mercè los dits embaxadors benignament reebre e hoïr, e darlus plena fe en creença en tot ço qoe us explicaran de part nostra e de la dita ciutat, axí com si a vos senyor personalment nosaltres ho explicaven. E mantengueus Déu Senyor al seu servey per molts e beneventurats anys, ab gloriós triumphe de vostres enamichs e prosperitats de vostra reyal persona. Scrita en Barchinona, a...

Senyor:

Vostres humils servidors e vassalls; qui besants vostres mans e peus, humilment se recomanen en vostra gràcia e mercè, los consellers de la ciutat de Barchinona.

AHCB. Ll. C., VI-4. años 1435-1436, f. 56.

24 Alguer, 19 junio 1435

Carta de Juan Bussot, Guillermo Romeu y Francisco Castelló, a los conselleres.

Molt honorables senyors...: Lo die de Cinchogésima prop passat, ab letra nostra, scrita en la villa de Ciutadella, de la illa de Menorques, a vosaltres tramesa per en Nicholau Pos, mariner de la barcha de n'Arnau Juliol, de la vila de Sant Feliu de Guíxols, vos sertificam, com erem arribats en la dita vila de Ciutadella, e que enteníem a partir d'aquí, e continuar nostron passatge. E més, vos sertificam de la partida que mossèn Galceran de Requesens, havia feta de la vila de Ciutadella, lo dijous ans del dit die de Cinchogèssima. E partints nosaltres de Ciutadella, fom al port de Mahó, lo dimarts de Cinchogésima, com no haguéssem vent, e haguem a navegar a rems.

Ara, senyors molt honorables e de gran saviesa, vos sertificam, com

partints nosaltres lo dimecres aprés Cinchogésima de la vila de Mahó, per continuar lo dit nostre passatge entram en tant grans calmes en lo Golf de Lehó, que a rems e a grans penes entram dins lo dit Golf fins a setanta o LXXX milles. E essents nosaltres dins lo dit Golf cent milles, o més, dijous a la hora de la mitja nit, fortuna vàlida nos emparà, e continuà tant fortment, que durà fins al divendres a les quatre o sinch hores aprés mig jorn. E fou ten fort e ten vàlida que durà bé per XVII o XVIII hores. E perdem I de tres timons que porte la galea, ço és, lo qui stà a la part dreta, o bé XVIII rems, e la popa de la galera, qui fou tota carafaxada e esclafada, hoc e fou lançada molta roba e exarcia en mar qui ere sobre cuberta. E ço que fou peior, que vinguem prop una illa appellada Mal en Ventra, e de fet faríem de ple en ella, en tal manera, que era presumpció de tots los mariners e altres de la dita galea, que no'n fore campat nengú. Màs plagué al Gloriós Déu, qui és donador de gràcies e no vol la mort del peccador, que I mariner muntà alt en lo arbre, e viu la dita Illa, o en altra manera apellada Secca, e cridà a grans crits, e féu senyals, que girassen la galea. E tant ere prop la dita galea de la dita Illa, que envides foren a temps a girar, e encare passà la dita galea per lo mig de dues illes, o seques, que ab bonança hauria prou una galea passarne, així que nosaltres campam mercès a Déu a la dita illa.

E fou tanta la dita fortuna, que lo timoner vench a desemparar lo timó, e altres mariners molts se eren despullats per lansarse en mar, e's daven tots per morts, per la qual rahó foren fets grans vots e promeses per molts. E aprés stiguem surts per la dita fortuna al Cap de Sant March, prop Oristany, on arribam lo dit die de divendres a vespre, e aquí aturam fins a la primera gayta del dilluns a vespre aprés sagüent, per la gran mar que fahia, e no hi havia temps de partir. E aprés, per gràcia de Déu, som arribats en la present vila del Alguer a bon salvament, lo dimarts dematí, aprés següent, que teníem XIIII de juny, hon havem aturat fins vuy que és digmenge a XVIIII del dit mes, per girar lo sèu, e adobar la popa, e recòrrer la galea qui per la dita fortuna ere molt carefaxada.

E ací, molt honorables e de gran saviesa senyors, havem haudes noves, com lo senyor rey és a Iscla, e que lo Príncep de Taranto, e lo comte Johan, ab molts altres barons, tenen assatiada Gayeta. Creem que per letres per terra ne siats aquí sertificats. Perquè, molts honorables e de gran saviesa senyors, certificantvos de les dites coses, vos pregam afectuosament, que ensemps ab nosaltres vullau fer gràcies e lahors a Déu Omnipotent, qui per mérits de la sua Sanctíssima Passió nos ha volguts preservar de tals e tant mortals perills. E demà que és dilluns, si plau a Déu, hic entenem a partir. De totes altres coses molt honorables e de gran saviesa senyors, qui's saguesquen, de què degeu ésser sertificats, nos tenim predit sertifficarvosne. E tengueus lo Sant Spirit en sa guarda. Rescrivintnos fiablement totes coses a nosaltres plasents. Scrita en la vila de Alguer, a . . .

Dels missatges tramesos al senyor rey.
Rebuda a XXVIII de juny M.CCCC.XXXV.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 87. Citada por CAMÓS CABRUJA, L. *Historia dramática...*, 15.

25 Cáller, 29 junio 1435

Carta de Juan Bussot, Guillermo Romeu y Francisco Castelló a los conselleres.

Molt honorables...: Una letra vos havem tramesa per en Sureda, de Sant Feliu de Guíxols, patró de nau, qui partí del Alguer ab la sua nau, lo die que partim, scrita en la dita vila del Alguer a XVIII del present mes, en la qual vos sertificàvem de algunes coses e fortunats perills, los quals nosaltres e la nostra galea havem incorreguts. E aprés, lo calendari de la dita letra, som aturats en la dita vila fins a XXII del dit mes. E açò per tant com per letres trameses per lo potestat e consellers de Sàcer a mossèn Besora, visrey del regne de Cerdenya, e les quals a nosaltres són stades mostrades, erem avisats que a les Boques de Bonifaci havia una galea, la qual patroneie Simon de Mar, genovés, e dues galiotes de genoveses.

E nosaltres, enteses les dites coses, considerants, los perills qui'ns podien saguir, haguem concell de alsguns mariners de la dita galea e de altres tals coses experts, per los quals nos fou concellat que per esquivar perills, qui de açò nos podien seguir, nosaltres devíem esquivar la via de les dites Boques e anar per la via de Càller, jassie lo camí fós pus larch. E nosaltres hauts los dits concells per esquivar tots perills qui saguirnos poguessen, elegim anar per la via de Càller, via a nostre parer menys perillosa. E com les dites coses fossen per nosaltres notifficades a mossèn Martí Pardo, patró de la dita nostra galea, lo dit mossèn Martí se mostrà furiosament molt contrari a nostre voler e ordinació, e attanent poch als sagrament e homenatge que ha prestats, jurà devant nostres que no iria per la dita via de Càller, com aquella de les dites Boques fós més curta, e de menys triga, e que ell no ere estret de menar e saguirnos, sinó per les vies rahonables. De les quals coses fou gran altercació entre nosaltres e ell dit patró. E nosaltres, volents provehir a les dites coses acordam, entre nosaltres, que requeríssem lo dit patró que per virtut dels dits sagrament e homenatge nos saguissen. Màs, per ço, com nosaltres no teníem los dits sagrament e homenatges, per ell e per los altres prestats en los dits capítols, veent que no'ls podíem mostrar, ni aquells constrènyer llà ont nos volguessen obehir, acordam de parlarne ab son pare mossèn Johan Pardo, governador del Alguer, e ab lo dit mossèn Besora, vizrey. E per no donar destrich a nostre passatge per interposició del dit vizrey e del dit governador, cessam fer les dites coses, e més, per ço com no havíem los dits

capítols fermats, e los sagrament e homenatges per ell prestats; e attanent, aximateix, que la dita galea no havia pà, per gran necessitat forçats fom que nosaltres lo socorreguéssem com fossem en la present ciutat de XV quintars de bescuyt.

E nosaltres, migensants los dits mossèn, los vizrey e governador, e altres notables persones, attanent que en altra manera bonament no podien ésser espetxats per la inòpia del dit mossèn Martí, e per çò com bonament no'l podíem per los dits sagrament e homenatge estrènyer, com no'ls haguéssem en nostre poder, avertint a l'altre empatx que per lo dit patró al nostre recullir fou aquí fet, segons saben vostres savieses, al qual per necessitat hagués a pendre expedient per nostra expedició, delliberam ferli lo dit socorriment dels dits XV quintars de bescuyt, lo qual vuy és stat esplagat de fer, e ja recullit, e vuy nos entenem a recullir en la vesprada, e tentost en la nit, Déus guiant, volem de aquesta ciutat partir, hon arribam digmenge prop passat, en la matinada, e per la dita provisió havem hagut necessariament fins vuy aturar.

Perquè, senyors molt honorables e de gran saviesa, certificantvos de les dites coses, affectuosament vos pregam, que al pus prest puguau, nos vullats trametre los dits capítols y homenatges en lur forma, a fi que en son cas, loch e temps, si mester serà per aquestes coses, e per altres, nos en puscam aiudar, així devant lo senyor rey com altres.

Del dit senyor rey encare no sabem nova certa si és en Iscla o en Gayeta. Pensam que vosaltres aquí per terra ne siats pus certs.

E sie lo Sant Sperit vostra protecció. Rescrivintnos fiablement de tot quant per vostres servey e honor fer puscam. Scrita en la Ciutat de Càller, lo die de Sant Pere a...

Dels missatgés tramesos al senyor rey de XXVIIII de juny en Càller. Rebuda a XXII de agost del any M.CCCC.XXXV.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 89. Citada por CAMÓS CABRUJA, L. *Historia dramática...*, 15.

26 Mallorca, 15 julio 1435

Carta del procurador real del reino de Mallorca Làzaro de Loscos a la reina Maria.

Molt alta e molt excellent e molt virtuosa senyora: Aprés la venguda de mossèn Berenguer d'Olms, governador del vostre regne de Mallorques no e scrit a vostra gran senyoria, car per gràcia de Déu per sa venguda sich ha fet grans béns a la reparació de la justícia, e per ell és feta en tal manera que los fets d'aquest regne en tant com tocha la justícia va molt bé, e per gràcia de Déu hic ha bona anyada de blats. E axí vos, molt excellent senyora, qui al càrrech havets per lo molt excellent senyor rey, car marit vostre, podets viure reposade.

E per tant, molt virtuosa senyora, com ací per ordinació del dit governador sic ligen totes les letres dels jenoveses e altres per tant que sapiam noves del dit senyor rey nostre, havem sabut que a dos del present mes de juliol se partí una nau de Jènova. Compte que en la ciutat de Jènova se fan armades de XV naus grosses e màs si més na poden haver, en què n'ha especial sis o set de mil botes en mil e docentes botes, les altres serien de setcentes en huytcentes botes en nombre. D'aquestas naus seria la nau de Jonqués, la qual han presa per la dita armade e mudat patró. E aximateix armen de set en vuyt galeres e a açò me appar sie per tant com saben que lo senyor infant don Pedro és ja arribat en Gayeta, e par que ells sapien que lo senyor rey és en Gayeta ab XV naus e deu galeres. De que, molt excellent senyora, nosaltres congoxam e stam ab gran ansia del dit molt excellent senyor e de tots sos frares, e pensem en lo gran perill de sa persona, E per tant que vos, senyora molt virtuosa, puxats sobre la sua salut pensar e provehir.

Havem volgut certificarvos de tot ço que sabem, pregant Nostre Senyor Déu, que do tal consell a vos molt excellent senyora, e axí mateix als regnes e terres del dit senyor, de provehir en tal manera que la salut e honor del senyor rey e de sos frares sien per tots temps guardade. E que lo Sant Sperit sia en per tots temps protecció e guarda del dit molt excellent senyor e de sos frares, e'ls faça viure per molts anys ab victòria contra lurs enamichs.

Jo crech, molt excellent senyora, que per letres del governador e jurats de aquest regne serets pus largament informada. Jo us haguera ja tramés lo drap per a dues vànoves, sinó com no y avia res de bo, he provehit per tres peças de manctas. Tantost que hic sien les vos trametré. E si negunes altres coses seran plasents a vostra gran senyoria, manats a mi ço qui plasent vos sia.

Nostre Senyor Déus, molt excellent senyora, vos faça viure per molts anys virtuosament, axí com desijats. Scrita en Mallorques, a XV . . .

Senyora: Vostro humil vassall e sotmés, qui besants vostres mans e peus humilment se recomana en vostra gràcia e mercè, lo procurador reyal del vostre regne de Mallorques. Làtzer de Loscos.

A la molt alta e molt excellent senyora la senyora reyna.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 99. Publicada por Damians Manté, Alfonso. *Desfeta* . . . , BSAL, VIII, p. 361.

27 Mallorca, 15 julio 1435

Carta del gobernador de Mallorca Berenguer de Olms a la reina María.

Molt excellent senyora: Per una nau qui és venguda de Gènova, la qual partí a dos del present mes de juliol, han vengudes ací moltes letres de mercaders, axí de genoveses com de catalans, les quals senyora fan certa

menció com si armen quinze o setze naus e sis o huyt galeres per trametre contra lo senyor rey a Gayeta. E que en les dites naus van v o vi milia homens combatents, les quals devien partir al pus larch a dotze de juliol. Hay moltes letres que dien com lo duch de Milà, ve per acordat de forçarse, fer tot ço que pugua contra lo senyor rey e sos vassalls. E per tant senyora com açò són coses qui toquen tant a la honor del senyor rey e de sos frares que pus no pot, ne avís de tot vostra senyoria, segons en les dites letres se conté.

En Gènova s'an retenguda la nau d'en Junqueres, la qual armen ab les lurs per trametrela ab les altres contra lo senyor rey. E més hi ha letres que dien que ha licenciat que prenguen totes fustes que tropien de vassalls del dit senyor. Perquè senyora vos supplich que per vostra letra sia avisat. Jo de ací avant com me deig regir de totes fustes de genoveses, car per sguart dels capítols de la pau qui crech senyora que sapiats quant són forts. Jo fins ací no'ls he volguda fer novitat nenguna, bé són de parer, senyora, que pus que ells han tanta audàcia de fer tals coses contra nostre rey e senyor, que deuen ésser tractats segons les obres que fan.

De Massella, senyora, hic ha letres de VII o de VIII de juliol. Fan menció com la muller del duch de Jou és arribada a Massella, e que lo duch si sperava de jorn en jorn ab certa gent d'armes, ab voluntat de anarsen en Nàpols. Hoc m'a comptat hun patró de una nau qui és arribada huy ací, que havien acordat detenirlo perquè ab les altres fustes passàs lo dit duch o rey Rayner, que ells dien, en Nàpols. Però tant com toqua de la anada del dit duch, segons per altra via yo son avisat és imposible que axí prest se puxa fer.

Però senyora attès lo[s] preparatoris que lo duch de Milà e los genoveses fan no és me[n]ys que lo senyor rey e sos frares no's vegen en grans treballs e perills. Placia a Nostre Senyor que'ls vulla donar victòria e honor de tots sos enemichs, car dichvos senyora, que yo stig ab gran ansia de aquesta armada tan gran qui va a Gayeta, car vay la honor del senyor rey e gran part de la prosperitat de tots sos affers e de sos frares. Trametvos senyora dins la present dos petites letres, la una de Gènova, l'altra de Massella, qui solament fan menció del nombre del armament de les fustes.

Supplichvos senyora de prestament provehir en les coses que mossèn Franci dez Plà vos ha dites de part mia segons és bé necessari al bon stament de aquest regne. E manme vostra gran senyoria ço que plasent li sia. Scrita en Mallorca, a . . .

A la molt excellent senyora la senyora reyna.

Senyora: Vostre humil vassall e servidor qui's comana en vostra gràcia e mercè. Berenguer d'Olms.

Senyora aprés vos agui scrit, és venguda en mon poder una letra feta en Gènova a tres de juliol, la qual conté bé en orde totes les noves perquè senyora la vos tramet dins la present.

Dichvos senyora que si possible és que pugats donar orde que'l senyor rey sia socorregut, que may ho hac maior mester que ara, car tant com yo puich pensar en açò va gran part de tots sos fets e de sos frares. E mananme vostra senyoria tot ço que plaent li sia.

Senyora: Vostre humil vassalls e servidor, Berenguer d'Olms.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, ff. 101-101 v. Publicada por DAMIANS MANTÉ. BSAL, VIII, 362.

28 Mallorca, 16 julio 1435

Carta de los jurados de Mallorca a la reina María.

Senyora illustre e molt magnífica: Per tant com vostra gran senyoria ab certa letra nos ha manat que de totes novitats que sabéssem, vostra excellent reginal magestat deguéssem certificar, perquè nosaltres com a humils e faels vassalls del victoriós senyor rey e vostres, ab la present notifficam vostra gran senyoria e excellent persona, en qual manera a XV de juliol mes concorrent, certa fusta és arribada de les parts de Levant, qui ultra ja altres primeres noves e novitats reconpte en qual manera en Gènova se fa armada de sezte naus grosses de jenoveses, e de sis en VIII galeres, les quals de manament del duch de Milà van per enbargar la voluntat e propòsit molt virtuós del dit illustre senyor rey en les parts de Gayeta, ultra la qual novitat per certa, en la dita fusta és venguda letra scrita per mícer de Scarsafigua, jenovès, qui és hu dels dotze diputats de la dita armada qui's fa en Gènova, la qual és dirigida o tramesa a hun genovès en esta ciutat appellat Quirico Marxo, scrita al primer del present mes de juliol. La qual venguda en mans de mossèn Berenguer d'Olms, governador de aquest regne, la dita nova en aquella, és stada scrita a certifficada al dit genovès, e com tals coses e novitats no dege tardar de vanir a sabude de vostra gran senyoria, no havem reduptat ab cert laut esprés scriure la present, per tant que vostra gran senyoria, sabuda la novitat, man e provehesqua lo que li serà plasent. E ab tant excelsa senyora, la santa Trinitat vulla en sa protecció e custòdia tenir la persona del dit magnífich senyor e vostra, per infinits dies e anys ab victòria dels enemichs. Scrita en Mallorca, a ...

Senyora: Los jurats del regne de Mallorca qui humilment se recomanen en vostra gràcia e mercè.

Sacra reginali Aragonum magestati.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 101. Publicada por DAMIANS MANTÉ. BSAL, VIII, 362.

29 5 agosto 1435

Descripción de la batalla de la isla de Ponza.

Festa de sent Domingo. Divendres a v dies de agost [1435]. Aquest die fonch la gran batalla en mar denant la ylla de Ponça, entre lo senyor rey Alfonso de Aragó, ab XIIII naus, de una part, e los genovesos ab XII naus de la part altra. E plag[ué] a Déus que los genovesos obtingueren la vic[tò]ria, e s'en manaren prés lo dit senyor rey, e d[os] frares seus, ço és, lo rey de Navarra e l'in[fant] don Enrich, mestre de Sentyago, e molts barons e cavallers. És veritat que de aquesta batalla fugiren mossèn Galceran de Requesens, qui aprés fonch governador de Cathalunya e don Johan Dixer.

E forenhi apresonats tots los següents: Primo, lo príncep de Teranto, duch de Cessa, duch Dandria, comte de Campobaxo, dos fills del comte de Lurito, lo fill del comte de Fundi, lo fill del comte Camerlench, lo senyor Jussies, Mannatxo de Làguila, mossèn Francesch Pandone, qui aprés fonch comte de Bonafi . . . , místser Petro Caratxo, qui aprés fonch comte de Brunyenca, Carlutxo de Jesualdo, místser Carraffelo Carrafa, místser Gurillo Garrafa, místser Thomàs Carrafa, mossèn Lançapeyra del comte Sinopol, lo fill de místser Miquel Coxa, senyor de la illa de Próxida, e molts altres italians de pocha condició.

De Aragó hi foren presos los següents: Primo, Lop Ximen Durrea, qui aprés fonch visrey de Sicília, mossèn Johan de Gurrea, fra Fortunyo Daredia, don Jaime d'Alagó, lo comenador d'Ambel, lo comenador del [Fambre], mossèn Remiro de Funes, mossèn Johan de Montcayo, qui aprés fonch governador d'Aragó; mossèn Sanxo de Montcayo, mossèn Martin Dies, mossèn Miquel d'Ambu, m[ossèn] Martí de la Nussa, qui aprés fonch batle general d'Aragó, mossèn Rodrigo de Mur, mossèn Forés, e molts altres de pocha condició.

Segueixense los sicilians: Primo, lo comte de Calatonoxet. Item, dos fills del comte Johan de Vintimilla, don Pedro de Cardona, qui aprés fonch comte de Golizano; don Alfonso de Cardona, son germà, qui aprés fonch comte de Reiols; lo fill de comte Gilabert, qui aprés fonch merquès de Cotro; lo fill del compte Spatafora, lo comenador de la Mayso, místser Nichola Spacial, ab dos fills; mossèn Johan Risco, místser Patrusso del Castell, Massi Romano, mossèn Gispert dez Far, mossèn Anthoni Si, Massi de Gregori, mossèn Antho[ni] de Torrella, mossèn Tristany e molts altres de pocha condició.

Segueixense los noms dels cathalans: Primo, lo noble de Pallars, qui aprés fonch bisbe d'Urge[ll]; mossèn Jacme de Pallars, mossèn Manuel de Guimerà, mossèn Franci dez Vall, qui aprés fonch mestre racional; mossèn Franci d'Aril, qui aprés fonch visrey de Serdenya e aprés de Mallorqua; mossèn Berenguer d'Aril, mossèn Berenguer de Fontcuberta,

qui aprés fonch prior de Cathalunya; mossèn Ramon Gilabert, mossèn Pere Castllar, de Mallorqua; mossèn Bernat d'Ostalrich, mossèn Bernat d'Avinyó, Romeu Lull, Guillem Romeu, Johan Buçot, místser Francesch Castelló; mossèn Franci Batle, Pere Batle e Guillem Romeu, fill de dit Guillem; Luis Romeu e Baltasar Romeu, germans, qui aprés se feren cavallers; Rafel dez Plà e Ramon dez Plà, germans; Pere dez Plà, Bernat Çabastida [1]; fra Barutell qui aprés fonch comanador de Barchinona; mossèn Pere Cases, qui aprés fonch prior de Macina; mossèn Johan Cardona, mossèn Guillem Ramon Çaplana. Johan de Paguera, qui aprés se feu cavaller; Pere Torrent, pus jove; Franci de Vallsecha, Miquel Ros, fra Johanicot, cavaller de Sant Johan, e molts d'altres de pocha condició.

Segueixense los noms dels valencians mossèn Ramon Boyl, mossèn Luis Pardo, fra Pardo, cavaller de sent Johan; fra Pardo, cavaller de Muntesa; fra Muntsoriu Claver, qui aprés fonch mestra de Muntesa; mossèn Pere de Muntagut, mossèn Luys de Muntagut, germans; mossèn Cabanyelles, mossèn Johan de Bonastra, guardarroba del senyor rey; mossèn Jacme de Vilaragut, fra Soler, comenador de Tortosa, mossèn Francesch dez Soler, mossèn Luys dez Soler, mossèn Galceran dez Soler, tots IIIIe germans; fra Ramon Ciscar, mossèn Francesch Ciscar, germans; fra Luis Puig, qui aprés fonch mestre de Muntesa, mossèn Garau Bou, mossèn Jover, mossèn Johan Olzina, secretari; mossèn Anthoni Olzina, son nabot; mossèn Tàrrech e son frare; místser Jacme Palagrí, qui aprés fonch vicicanceller; mossèn Francesch Martorell, qui aprés fonch secretari del rey; mossèn Blanes, mossèn Franci de Bellvis; mossèn Melxior de Ribelles e son frare; e molts altres.

De Serdenya hi foren presos: mossèn Salvador d'Arborea, germà del marquès d'Oristany; mossèn Francesch de Montbuy e alguns altres.

Los castellans foren aquests: Primo lo mestra d'Elcàntara. Item, lo comte de Castre ab dos fills; Rois Diez de Mandossa; mossèn Ferrando d'Avelos, mossèn Enyago de Guinar, qui aprés fonch comte de Ariano; don Enyago de Guinar, qui aprés fonch comte camerlench; mossèn Lopis Avellaneda; mossèn Guterris de Sentdoval, mossèn Lopis d'Àngul, ab dos germans; mossèn Johan Treller, mossèn Pere Bocha, mossèn Rabolledo; mossèn Rodrigo Lison e Diego Lison, son germà; mossèn Francesch de Vilapando, mossèn Sagada e dos germans seus; mossèn Fernando de Sentdoval, lo comenador Gotzarino, mossèn Dies d'Evoles, mossèn Johan del Pandon, mossèn Gonsalvo de Lubiau, mossèn Pere Ocha, mossèn Johan Mandaxamich, mossèn Johan d'Oviedo, mossèn Johan de la

[1] Sigue una nota indicadora de la continuación de la lista al dorso de dicha página, y que a la letra dice así: «gire d'allá que molts més ni ha» ... Aparece por lo menos una línea guillotinada, a causa de la reencuadernación del referido Dietario, susceptibles de completarse con las anotaciones del Dietario particular de Jaime Ça-Font incluyendo a «Franci Gener, qui aprés se féu cavaller; Gregori Jonquers, Johan Clescari. Pere Clescari e Ramon Merlés, de Sant Vicenç dels Orts; Ramon de Sentmenat, mossèn Martí Garau de Cruylles».

Penya, mossèn Nunyo Mexia, mossèn Guterris de Nava e molts altres de pocha condició.

ACA. G. 4, f. 23 (2.ª foliación). BC. Ms. 978, *Dietari de les turbacions del tems del rey Johan que en Catalunya foren, comensant el primer de gener M.CCCC.XIIII, fet e escrit lo present Dietari per mà de Jaume Ça-Font, notari, que a càrrech tenia aportar e scriure lo Dietari de la Casa de la Diputació y General de Catalunya*, f. 17 v.

30 Barcelona, 10 agosto 1435

Carta circular de los conselleres a los abades de Montserrat, Poblet y Santes Creus y al prior y convento de Scala Dei.

Mossèn molt reverend: Nova certa hic ha que l'estol dels janovesos és partit per damnificar si porà lo senyor rey, lo qual és sobre Gayeta. E passie cregam la ajuda de Déu migençant, que lo dit senyor tembra poch lo dit estol. Però encare havem delliberat que per devotes persones, sie, per suffragi seu, a la ajuda divinal recorregut.

Per ço us pregam ab tanta afecció com podem, que per impetrar la dita ajuda, vos placie fer e continuar certa comemoració en vostre monastir.

E tengueus la sancta Trinitat en sa guarda. Rescrivintnos fiablement de tot quant puxan fer per vostres pler e honor. Scrita en Barchinona, a...

AHCB. Ll. C., VI-4, años 1435-1436, ff. 98 v-99.

31 18 agosto 1435

Carta de Bernardo de Pau, a los cónsules de Perpinyá.

Molt honorables senyós: A vostras grans saviesas, ab extrema tristícia e dolor incomparable, notifich com divendres dolorós que contavem v del present mes, prop la yla de Ponsa, qui és davant Gayeta, lo senyor rey ab tots sos tres frares, ab XIIII naus, combaté l'armada de genoveses, qui eran altres XIIII, perquè v naus de aqueles nostres eran tant sota vent, he los ponents eran forts, no pogueren acostar a les nostres foren rotas.

Lo senyor rey en pròpia persona era en la d'en Yofra de Mayans, la qual tenia dues naus, una a cascun costat, la del capità Alasin, hora de mig jorn els la prengueren. Aprés les altres són scapades, dues soles les galees, ab l'infant don Pedro. Molts ne venen, cascun ho conta a sa manera.

Lo diumenja los reys foren presos menats a Gayeta. No us tinc scriura qui són los morts. Pensaune sent lur príncep e senyor, en tal cas que an fet los prínceps del realme, quasi tots són stats presos ab lo senyor rey, molts an stret, e los que venen recitan lo senyor rey és nafrat de diverses nafras. Pus no'm cal extendre sinó que suplicam Nostre Senyor tots que así nos trobam, considerau com tribulats entre enemichs envides volem

ixir de cassa, que a nosaltres en comun, aprés en particular, aiats tals consels que lo mils porets són tostemps Catalunya acustumat, nos vullats regir e yo viurer en lo són tribulat temps, que no trobam la cassa de Aragó, may se trobàs, perquè tostemps, però e los meus avem reputada per mare. La vostre insigne vila de Perpenyà nos n'e volgut avisar en somma per aquest correu, lo qual és tramès per los ambaxadors a qui lo Papa nostre. Avem ve anuig. Crech s'is fa tot som que aia rael ab Déu. Scrita a XVIII de agost.

Plassieus voler fer donar la letra a mos frares.

Aperealat per la honor de vosaltres lo trist e dolorós Bernat de Pau.

Donats al correu quatre çous.

AHCB. CC, vol. 7, año 1435, f. 110. Ctada por CAMÓS CABRUJA, L. *Historia dramática...*, p. 21.

32

Pisa, 19 agosto 1435

Carta de unos mercaderes catalanes residentes en Pisa a los conselleres.

✠ Jhesús ✠: Mosenyós molt honorables: Sertificham vostras saviesas, com a XVI del present mes, se comtaren ací noves del nostro senyor rey e de la sua armada, dient l'estol seu et de genovesos, a V del present se atrobaren ensemps, en conclusió que lo nostro senyor rey ne avia agut lo pijor, e que ell en persona ab tots sos germans eran muntats sobre les dites naus, ab tots los barons del realme, e fortunia a volgut que lo dit senyor rey ab tota sa armada és stat pres, e's diu ésser naffrat a mort, e que no n'a canpat sinó don Pedro ab II naus e XI galeras, e los genovessos qui dins Gayetta eran, vista la rotta de la armada del rey, són exits mà armada e an ferit en lo camp, e aquell an rot e desbaratat totalment, hon nosaltres fins al jorn que vuy no avem donada fe que Déus agués permès tan mal, fins lo jorn de vuy que avem sabut sertament per via de Florenza, que axí és, car en Florenza n'a aguts spresos correus perquè a present hi donam plena fe. La nova és per nosaltres molt agra e mala per la perdizió de nostro senyor rey e gran desonor de la Corona de Aragó.

Però convè per provehir en las cossas necessàrias en avissar a vosaltres, com e aquells qui avets a ésser las colonas en aquests affès, e per so honorables senyors, nosaltres avem volgut axí promtament com podem, avissantvosne perquè provehir puxau en totes cosses necessàries, segons a vostra saviesa serà vist, pregant la gran misericòrdia de Nostro Senyor, que per sa gran pietat vos lex fer bona provissió.

Encara més vos avissam com lo capità de l'armada de genovesses, n'a avisat al duch de Milà, demanantli soplescha en armar algunas naus per fortificar lo lur stoll, en manera que puxa fer la via de las illas, e en aquellas fer aquell dan que porà, sercant tota manera, per la qual puga donar a nosaltres total destrucció e anar cerquar en totes parts hon naus nostras

sinta per aquellas a poder pendreus e destruyr, si a Déu placia que sobre ells s'esdevinga.

Al correu portador de la present farets dar per avantaja, li avem promès, cinch florins d'Aragó. Es tengut de ésser aquí fins a XXXI del present mes, fins a miga nit. Dada en Pissa, a XVII de agost, a posta de sol, any de M.CCC.XXXV.

Los mercadés catalans residents en Pissa.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 112. Citada por CAMÓS CABRUJA, L. *Historia dramática...*, p. 21.

33 Barcelona, 20 agosto 1435

Carta de los conselleres a sus mensajeros en Nápoles.

Als molts honorables e molt savis senyors mossèn Johan Buçot, mossèn Guillem Romeu e místser Francesch Castelló, ambazadors de la ciutat de Barchinona, presents en la cort del senyor rey.

Molt honorables e molt savis senyors: Sabut havem com de manament del senyor rey, e per sos ministres e oficials, són stades preses a lurs mans, totes les mercaderies, robes e béns de la nau d'en Garro, la qual ere arribada en Çeragossa, de Sicília, on descarregans aquelles, he n'havien ja començades cert nombre de testes, vendre e exequtar. E com açò façe sens alguna causa precedent e cessant tot fonament de justícia, e sien actes, los quals no's deuen ne's poden en alguna manera dissimular ne callar, com sie I començament e porta de tot mal a destruir tota la mercaderia e art mercantívol, que son I dels principals membres del públich, no solament de aquesta ciutat, màs encare de diverses terres e parts de la senyoria del dit senyor. Cové e és necessari que ab totes forçes se deu a tal abús obstar, per ço que no sie tret en perniciós eximple, e semblants pràtiques no sien continuades, e finalment, la mercaderia no sie del tot exellada e no venga a total extermini, e maiorment a mà del dit senyor qui és o deu ésser lo principal pern de la defensió del ben públich de sos regnes e terres.

Per ço molt honorables senyors, vostres savieses pregam ab la maior afecció que podem, que decontinent reebuda la present, cessant tota triga, siats ab lo senyor [rey], e de part nostra e de aquesta ciutat, lo supliquets ab la maior instància que pugats, sia de sa mercè fer tornar al primer e degut stament lo preniment, fet a ses mans, de les mercaderies, robes e béns de la dita nau d'en Garro, e façe tornar a loch la exequció començada de les testes dessús dites e de qualsevol altres béns e robes, e li placia revocarho tot, e cessar, e abstenirse per sa mercè de continuar semblants pràtiques, per les quals la mercaderie serie del tot destruïda a gran dan e destrucció del dit senyor e de tota la cosa pública de sos regnes e terres. E la dita supplicació instarets ab tanta continuació tro haiats obtenguda deguda reparació dels perjudicis sobredits.

E tengueus, senyors molt honorables e molt savis, lo Sanct Spirit en sa guarda. Rescrivintnos fiablement de tot quant puxam fer per vostres pler e honors. Scrita en Barchinona, a . . .

AHCB. Ll. C., VI-4, años 1435-1436, f. 101 v. Véase otra carta calendada a 23 de agosto de 1435, en ff. 103-103 v.

34 Ciutadella, 24 agost 1435

Carta de los jurados de Menorca a los conselleres.

Molt honorables senyors e de gran saviesa dotats: Ir que comptàvem XXIII del present mes d'agost, per hun bergantí, lo qual era partit del senyor rey, som stats avisats per letres del honorable mossèn Galceran de Raquesens, governador de aquesta illa, com divenres que comptàvem sinch del present mes, lo senyor vench a batalla ab lo stol del jenovesos, en la qual batalla lo senyor rey és stat vensut e pres, e lo rey de Navarra, e don Enrich, e molt d'altres grans senyors, segons que per letra del honorable en Pere Destorrent, la qual lo dit mossèn Galceran li tremet, serets largament avisats del mal aventurat cars qui al dit senyor rey e als altres axí s'és seguit, perquè de les dites coses ab congoxa e dolor de cor, vostres honorables saviesses vos sertifficam, avisantvos com lo bergantí qui a aportada la dita nova passa per Mallorques e per Eviza, e aprés va a la senyora reyna. Als per aquesta no dehim sinó que'l Sant Sperit sie en protecció e guàrdia de vostres insignes personas. Scrita en Ciutadella, de la illa de Manorcha, a . . .

Lo dit bergantí aporta letres a vosaltres honorables senyors de les dites coses

Dels jurats de Manorques, per la cruel nova del senyor rey.

Rebuda a XXIX° de agost M.CCCC.XXXV.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 113.

35 Mallorca, 25 agosto 1435

Carta de los jurados de Mallorca a los conselleres.

Senyors molt honorables: Dolorosos e trists per lo sinistre e chàs que s'és seguit fortuna navar tant en la persona del senyor rey, la qual havem sabuda per letre scrita de mà del illustre senyor l'infant don Pedro, ço és, com lo senyor rey és stat desconfit e pres, ensemps ab sos frares, perquè del chàs dolorós vostres seviesas ab la present certifficam. E no pus, sinó que la Santa Trenitat sia en vostra protecció. Scrita en Mallorques, a . . .

Certifficantvos com havem fet preu ab lo portador de la present per XXV florins, los quals li liurats encontinent.

Dels jurats de Mallorques, per la cruel nova del rey, Rebuda a XXIX° de juliol M.CCCC.XXXV.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 114.

36 Mallorca, 25 agosto 1435

Carta de Berenguer de Olms, gobernador de Mallorca a los conselleres.

Molt honorables senyors e de gran saviesa: Ab sobiran desplaer e enuig, certiffich a vostres grans saviesses, com vuy data de la present he rehebut lo berguanti que havia tramès al senyor rey, ab una letra que l'infant don Pedro m'a tramessa, notifficantme lo cars desaventurat que s'és seguit del stol del senyor rey e dels genovessos, ço és, que lo senyor rey és stat desbaratat ab totes les sues naus, e ell en persona e lo rey de Navarre, son frare, e l'infant don Anrrich són stats presos. L'infant don Pedro és scapat per cars affortunat. Perquè notiffich ab gran desplaer les dites coses a vostres grans savieses, a les quals prech que'ls plaçia que'm vullats avisar aquelles ciutats e persones que a vosaltres apparra que's dega fer Lo cars e la manera com s'és seguit, seria molt larch de scriure, perquè us placia que'm perdonets com ara no us ne certiffich larguament, car per ma fe yo són fora de tot seny, attès lo cars tant affortunat.

Plaçiaus que vullats pendre les dites coses ab aquell esfors e virtut que aqueixa ciutat e la nació catalana han acostumat envers llur rey e senyor. E si negunes coses, molt honorables e savis senyors, vos són plasents que yo faça, són prest a vostra plaer. Scrita en Mallorques, a ...

Del governador de Mallorques, per la cruel nova del senyor rey. Rebuda a XXIX de agost M.CCCC.XXXV.

AHCB. CCO, vol. 7, 1435, f. 115.

37 Barcelona, 26 agosto 1435

Carta de los conselleres a la reina María.

A la molt alta e molt excellent senyora la senyora reyna de Aragó e de Sicília.

Molt alta e molt excellent senyora: Entès havem que'ls consellers e prohomens de la vila del Alguer, del regne de Sardenya, per raho de la guerra dels janoveses, la qual és cridada, stan en gran reçel e pahor, no per falta de gent, màs per ço com afreturen de tota natura de armes a la deffensió de la dita vila necessàries, ço és, bombardes, ballestes, viratons, lançes, darts, cuyraçes e pavesos, a les quals no poden provehir per lur gran pobresa. E com, senyora molt excellent, en defensió de la dita vila vage molt a la honor del senyor rey e de tot lo dit regne de Serdenya, notificamho a la vostra gran excellència, per ço que, tant com sie possible, vos placie a les dites necessitats provehir. E la Regina Celestial vulle la vostra excellent persona conservar per molts anys benaventuradament e votiva. Scrita en Barchinona, a ...

Senyora: Vostres humils servidors e vasalls que besants vostres mans

humilment se recomanen en vostra gràcia e mercè, los consellers de la ciutat de Barchinona.

AHCB. Ll. C., VI-4, años 1435-1436, f. 106.

38 Mallorca, 29 agosto 1435

Carta de los jurados de Mallorca a los conselleres.

Senyors molt honorables: Jat se sia que per altra letra breu[s] paraules continents, ab cert laut e spatxat en la villa de Sóller de aquest regne, a vostres reverències e prudències haiam scrit del dolorós sinistre, cas fortuit e molt innominós e may no cogitat, scrit ne legit en lo regne de Aragó, de hun sinistre casual seguit a vostre e nostre rey e senyor, qui triumfant per lo món ab victòria continuada, seguint son propòsit victoriosament esmaginat, és stat desebut e presonat per aquells qui naturalment són nostres enemichs, rompuda pau e treva, sots fiança, de la qual lo dit illustre senyor nostre venint en extremitat, volent resitar als qui la honor de Aragó e de sos realmes obviant, és stat superat de què tots nosaltres restam trists e dolorosos, angoxosos continuadament, com nos veiam privats per gent petita e de no res ginyat estuciosament de tant victoriós e illustre senyor natural.

E per ço honorables senyors, com al cas e scàndol no deu passar ne ésser dilatat de una gran venjança o reparació, si donchs vosaltros e nosaltros, e principalment, tot lo regne de Aragó per lo món és perdut, iniuriat, e de lur senyor privat, no romania dit e difamat, vençut per gent comuna aplegadisa, tirannament vivint, ço que los predeçesors e honorables antichs de Cathalunya may han vist, sostengut, portat ne jaquit encorrer. Per ço nosaltros com a jurats e conçellers de aquest regne de Mallorques, volents atendre en lo bé avenir e custòdia de aquell, per tant que lo dit regne conservat e dels enemichs defençat, al dit senyor rey sia guardat a nosaltros e a vosaltros, qui gran part de vostres béns per lo sensal que rebets e per nostres persones e béns qui en aquest regne són poblats, e les raels de vostres precessós e principat de Cathalunya havem tretes, afectuosament, vos pregam, axí carament e extrema, com dir ne scriure se puscha, que per guàrdia de aquest regne, qui ab tant suor e insudació ab infinit escampament de sanch per vostres predecessors e nostros, és estat conquest oppremut de gran paupertat e indigència, qui sens algun diner comú ne privat, dies ha a volgut viure per suplir a la concòrdia de les reduccions e capítols aquelles per nosaltros promeses e pactades, lo qual per la dita gran mola de crédit lo mur e altres parts marítimes, són axí desguastades, vatustades, desolades e en terra vengudes, tant en torres, forçes, armes e altres defencions necessàries, espedients e útils, que lo present regne se troba molt perillós per fretura de defencions, murs e forces, que us placia permetre o tollerar, que vostre voler atès los cas inno-

miniós e incogitat que de les reduccions pagats los censals a cascun, en singular del principat de Cathalunya, que dels deu milia florins qui havien a çervir a les remsons fahedores, no us sia greu que per restaurar aquest regne e guardar al senyor rey, a nosaltros e a vosaltros com a censalers.

Nosaltros nos pleviscam per pura defenció qui reduptam atès lo gran sinistre, custòdia del dit regne, e reparació per vosaltres fahedora, pugam per nostres paupertats en suplir la pocha quantitat de béns en diligència del poble, fretura d'omens considerada. E jat se sia que aquest cas sia tal e tan dolorós que'ns pensam bé vosaltros e vostres reverències, no contradir a la dilació en no fer la remçó dels dits deu milia florins, per una anyada o per dues, si la necessitat o portarà. Més encara en bé avenir en defenció de aquest regne, segons vostros precessors honorables loablement en temps pasat en acostumat, pus se façen en conçervar aquest regne, e en reparació de nostro rey e senyor, fetes per vosaltros e per nosaltros fermades, totes reservacions e protestacions de aquen necessàries expediens. E per aquest esguart la present letra ab lo discret en Francesch Mir, notari e síndich de la universitat, portador e de paraula esplicador, fiançosament destinam e trametem, lo qual en sa expedició, resposta e recomendació favorable, pregantvos haver per dirigit e recomanat, com en son cas nosaltros per tot lo regne siam promptes, prests e apparellats en suplir en vostres savies voluntats. E no pus per la present, sinó que la Providència Divina, amflam e moga animosament vostres coratges e de aqueix principat, e de tots los altres successivament, en atendre continuadament per obra en recuperació e reparació de nostre príncep, rey e senyor, en victòria dels enemichs. Scrita en Mallorques, a...

Los jurats del regne de Mallorques prests continuadament a vostra honor.

Dels jurats de Mallorques exposants lurs necesitats.

Rebuda a XXXI de agost M.CCCC.XXXV.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 117.

39 Barcelona, 29 agosto 1435

Carta de los conselleres a la reina María.

A la molt alta e molt excellent senyora la senyora reyna de Aragó e de Sicília.

Molt alta e molt excellent senyora: Creem vostra senyoria sia ja certificada de la molt dolorosa e cruel nova de nostron rey e senyor, lo qual exint al encontra del estol dels janoveses qui venie per subvenir a Gayeta, donà batalla al dit estol dels janoveses, los quals han vensut lo dit senyor rey, lo qual és pres ab lo rey de Navarra, e ab l'infant Enrich, e ab molts nobles barons e senyors del realme, e molts de la nostra gent, e molts qui hi són mort, és campat lo senyor don Pedro ab alsguns. E jatsie senyora

gran lamentació vos degue tenir occupada, però com plors no sien bestants a supplir tal defalliment, és mester que vos senyora usets de virtut, per la qual de vos senyora e de tots los regnes e terres del dit senyor isquen provissions, tals com lo dit cas desestrat requer, creents senyora ésser necessària vostra venguda a aquesta ciutat, notificamho a vostra gran senyoria, per ço que prestament delliberets en les dites coses, en la execució de les quals tota cuyta és triga. E lo Sanct Spirit, lo qual és dit ver consolador, vulle vostra excellent persona aconsolar e conservarla en sa gràcia. Scrita en Barchinona, a...

Senyora: Vostres humils servidors e vassalls qui besants vostres mans humilment se recomanen en vostra gràcia e mercè, los consellers de la ciutat de Barchinona.

AHCB. Ll. C., VI-4, años 1435-1436, f. 107.

40 Mallorca, 30 agosto 1435

Carta del gobernador de Mallorca Berenguer de Olms, a los conselleres.

Molt honorables...: Per altra letra vos he scrit lo cars affortuhit e desventurat que s'és seguit al senyor rey e a sos frares perquè no cur de present dirvosen, pus car tan trist e congoxat ne so que no mi gos pensar. Em par que'ls vassalls e servidors del dit senyor rey se degen alegrar ne contentar de res fins Déus los haia feta tanta de gràcia, que hagen feta aquella vengansa e càstich que's pertany de aquells qui tal càrrech e dan han fet a nostro rey e senyor e a sos regnes e terres.

E com vosaltres, senyors molt honorables, per aqueixa ciutat siau un dels pus principals en qui aquestes affers se esguarden, vos placia pendreu ab aquell esfors, amor e affecció què de bons e notables vassalls se pertany envers llur rey e senyor, com ara hi vaga la honor sua e de tots sos vassalls per a tots temps, e no si deuen plànyer béns ne persones, car malahits serien los béns qui ab tanta vergonya e càrrech serien possehits. De açò, senyors molt honorables, vosaltres són tals que ho enteneu molts mils que yo no u sé dir.

Sabuda la nova desaventurada del cars del senyor rey, yo senyors he hauts los jurats de aquesta ciutat ab los notables homens del regne, perquè pus nostra fortuna és stada tal, provehiscan en la custòdia e guarda del dit regne, perquè'n puscha dar bon compte al senyor rey, e los habitants en aquell sien preservats de perill e de scàndol, e los béns de vosaltres e dels cresedors de aqueix principat, vos sien preservats e gordats, he volgut regonèxer les obres necessàries e los murs de aquesta ciutat, en tant senyors que'ls he trobats tant enderroquats e enavol disposició que no és per scriure, de qué vos dich so estat molt congoxat en mi mateix, car attesa la gran despoblació que vuy és en aquesta ciutat, era massa perillós que una grosa armada no y fes massa gran mal inreparable.

E aximateix he volgut veure com staven provehits de bonbardes e de altres artelleries, e ells trobats en tan a vol punt e ta[n] mal fornits, que yo creu que no ha lloch de cinchcents fochs de Cathalunya, que non sia mils provehit, perquè yo vehent assò som stret ab los jurats e ab los del Consell, e he fet que han tornat lo encarregament de la sal, de què s'hauran sis milia lliures. E decontinent ab los jurats ensemps, he provehït en comensar adobar los murs e enfortehir la ciutat. Però avisvos que tanta és la obra que y és necessària que no's farà per XII^{m} lliures. Aximateix és necessari de provehir de bombardes, ballestes, lances e de totes altres artelleries qui costaran gran[s] quantitats, attès que vuy no ni a gens. E vehent la gran e extrema pobretat de aquest regne e que no han manera en lo món en què's puscha provehir en dar recapte a aquestes coses sinó prenen les X^{m} lliures qui servien en quitar los cresedors de aquexa ciutat e principat, és estat acordat per tots ells e per mi, que attès lo cars tan strem, sia tramès e scrit a vosaltres preguantvos, tan carament com podem, que vullats donar e tenir manera ab los cresedors, que per dos anys presten paciència en lo quitament perquè's de horde e manera a la seguretat de aquest regne, qui és tant necessari que pus no pot al servey del senyor rey e a custòdia dels habitans de aquell e a profit de vosaltres qui hi haveu ço del vostre.

Perquè, senyors molt honorables, yo per part mia vos prech tant com puch ne sé, per esguard de les coses dessus dites, que us placia que ab plaer e benivolència de vosaltres, aquesta ciutat se ajut de les quantitats dessus dites, car dichvos, ab tota veritat, que del tall, que ab voluntat del senyor rey, havien fet per conferir a llurs censals, no se n'ha cullit diner, ne és possible en lo món que's posqués fer ne sostenir, tanta és la probresa e misèria que y és que no's poria creure.

E dichvos, senyors molt honorables, que aquesta ciutat stà en confiansa de vosaltres, que llà hon necessari fos los fariets altre ajuda e soccors molt majors, segons bé havets acustumat, car avisvos, que tots los cresedors de aquest regne, attès lo cars se hauran afflixar de rehebre diner ne malla de llurs pensions de censals, fins Déus ho vulla que'ls fets del senyor rey sien en prosperitat. E si algunes coses, senyors molt honorables e de gran saviesa, vos són plasents que yo faça, són prest a vostre plaer. Scrita en Mallorques, a . . .

A vostra honor a plaer tot prest, Berenguer d'Olms, governador de Mallorqua.

Del governador de Mallorques, exposant les necessitats de Mallorques, e pregava que de X^{m} lliures qui han a servar en remensa dels censals de lurs creedors, vassen per dos anys. Rebuda a XXXI de agost M.CCCC.XXXV.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 118.

41 Perpinyá, 30 agosto 1435

Carta de los cónsules de Perpinyá a los conselleres.

Molt honorables . . .: Susara entorn de mig jorn, havem resebuda una trista e dolorosa letra de mossèn Bernat de Pau, la qual, en sa pròpria forma, vos trametem, perquè vegau lo contengut a n'aquella, qui és de subirana admiració e quasi incredible. Placia a Déu no'ns haia tant ahirats, que tal cosa deia ésser vera, maiorment en tanta sperfluïtat de tants dampnatges, a present torbats de tan gran desastre, e quasi fets fora d'enteniment, no sabem que més scriure per avant, e tantost serà mester provehir. Placia a Déu nos aconsoll a tots. E ab tant, senyors molt honorables, sia la santa Trinitat protecció e guarda vostra. Rescrivintnos totes coses que per vostra honor puixam fer. Scrita a Perpenyà, a . . .

De Perpenyà ab altres per la cruel nova.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 119.

42 Valencia, 30 agosto 1435

Carta de los jurados de Valencia a los conselleres.

Molt honorables . . .: Digmenge pus prop passat ora tarda, fom certifficats per la illustre senyora reyna, de la dolorosa, amargosa e molt congoxosa nova, que la dita senyora reyna havia hauda, ab letra del senyor infant don Pedro, scrita en Iscla, a VIII del corrent mes d'agost, ab la qual, lo dit senyor infant, la ha certificada de la gran batalla que fou divendres a cinch del present mes d'agost, entre lo stol del dit senyor rey, de una part, e lo stol dels jenoveses, de la altra, en la qual ministrant adversa fortuna e precedent molt gran conflicte entre les dites parts.

Nostre senyor lo rey e dos frares de aquell, ço és, lo senyor rey de Navarra e lo senyor infant don Enrich, mestre de Sant Yago, són stats e són detenguts per los dits jenoveses, de la qual cosa e nova pensen les vostres molt honorables savieses, quanta turbació, dolorosa e lacrimosa congoxa nos affligí, e'ns ha affligit e'ns affligèx contínuament, car tanta és, que no la us porien splicar ni scriure, et maiorment, car fins ací no havem sabut ni sentit lo dit senyor rey e frares de aquell hon són, ne que és de la sanitat de lurs persones.

E no us maravellets, senyors molt honorables, com decontinent no us scriguem de la dita dolorosa nova, car havemho un poch differit, per ço com nos fon dit que ja ne eren certifficats per via de Mallorca, e per venir si res pus cert poríem sentir qu'us poguéssem scriure, ço que no havem. Perquè us pregam, tant affectuosament com podem, que de ço que sentrets ni sabrets dels dits affers, nos vullau, ab correus volants, certifficar, així com fiançosament confiam de vostra cordial amitícia. E sem-

blant farem nosaltres si res de nou sentim. E sia lo sant Sperit ab vosaltres. Scrita en València, a . . .

De València per la cruel nova.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 121.

43 Lérida, 31 agosto 1435

Carta de los paeres de Lérida a los conselleres.

Molt honorables . . .: Vuy qui's compte darrer dia del [m]es present de agost, entre les vuyt e nou hores abans de mig jorn, havem sabuda per vostra letra, la molt dolorosa e molt cruell nova de la presó del nostre rey e senyor e dels altres senyós qui ab ell, segons vostra letra, són stats preses per lo stol dels ginoveses, la qual letra rebuda, decontinent havem deliberat destinar a vostres honorables savieses, lo discret en Ramon Miralles, portador de la present, per saber e avisarvos ab vosaltres, si a Déu serà plasent, que en lo mig aguessets aguda alguna altra milor nova. E aximateix, per haver de vosaltres en special consell sobre les provisions necessàries fahedores sobre la dita cruel nova, en cas que axí en veritat lo dit-cas se sia seguit, lo qual a Déu no placia, hoc hi encara de continent, fem manar consell general, per provehir sobre los dits affers.

E de açò, senyors molt honorables, vos pregam molt affectuosament, vos placia rescriurens al pus prest que fer se puxe, tota triga post posada de vostra savia e sana deliberació e acort dels dits affès, los quals són toquants tots los regnes e terres del dit senyor. Les quals coses pus largament vos splicarà lo dit Ramon Miralles, al qual vos placia donar plena fe e crehença sobre los dits affès. E sie, honorables senyors, lo Sant Sperit en vostra guarda. Scrita en Leyda, lo darrer dia de agost, entre deu e onze hores abans de mig jorn.

Dels pahers de Leyda, per la cruel nova. Rebuda lo primer de setembre M.CCCC.XXXV.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 122.

44 Gerona, 31 agosto 1435

Carta de los jurados de Gerona a los conselleres.

Molt honorables . . .: Ir que fou dimarts, dues hores aprés mig iorn, e comptàvem XXX del present mes de agost, rehebem una vostra letra, ab la qual vos ha plagut comunicarnos la molt dolorosa e desestrada nova de la presó de nostron rey e senyor, e del rey de Navarra, e del infant don Anrich, frares seus, de la qual cosa són molt trists e desolats. Aprés senyors, vuy que és dimecres a VIIII° hores abans del mig jorn, havem resebuda una letra de mícer Bernat de Pau, confirmant la dita mala nova,

e dihent, que lo jorn de la batalla fou divendres a v del present mes de agost, e que los genovesos, lo dimenge aprés seguit, a VII del dit mes, amenaren lo dit senyor rey a Guayeta.

De present, senyors, convocat consell general, lo qual ha molt a cor de retra lo deute de feheltat e naturalesa vers lo dit senyor, e provehir degudament a totes coses tocant la honor del dit senyor e conservació del bé públich de tota aquesta terra. A ordinació del dit consell, vos trametem lo honorable mossèn Narcís Miquel, missatger e ciutadà de aquesta ciutat, portadó de la present, per comunicar ab vosaltres senyors sobra totes necessàries e degudes provisions, segons lo molt desaventurat cars requer. Perquè, molt honorables e molt savis senyors, vos pregam, que al dit mossèn Narcís Miquel, vos plassia donar plena fe e crehenssa, de tot ço que us dirà, sobra los dits affers. E sia l'Esperit Sant en protecció vostra. Rescrivintnos fiablement de tot ço que per vosaltres fer puscam. Scrita en Gerona, a . . .

Dels jurats de Gerona, per la cruel nova. Rebuda a dos de setembre del any M.CCCC.XXXV.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 124.

45 Perpinyá, 1 septiembre 1435

Carta de los cónsules de Perpinyá a los conselleres.

Molt honorables . . .: Vostra letra, inextimablement amargosa e dolorosa, notifficativa a nosaltres lo desastrat e desaventurat cas de nostre rey, príncep e senyor, havem resebuda, lo qual cas ia lo dia davant de la recepció de vostra dita letra havíem sabut per letres de Florença e de Pisa, e n'havíem escrit, a vostres grans e molt honorables savieses, per rahó de la qual cosa, procehints a amargosos sospirs e complantes fins a rompiment de les entramenes cordials. Aprés respirats en alguna manera, volents entendre a la conservació e indempnitat de la terra, som nos apleguats tantost ab los de la glesa e militars que havem poguts haver, e haut entre nosaltres colloqui e rahonament sobre que és de provehir, haver donat orde, que decontinent lo capità general cavalch per la terra per visitar aquella e regonèxer les forces.

E aprés és estat deliberat que decontinent sien aquí trameses tres notables persones, ço és, una de cascun braç, per instar vostres molt honorables savieses e los reverent[s] noble[s] e honorable[s] del General, que en e sobre los dits affers se fassen totes provisions expedients e necessàries.

La nau, senyors molt honorables, de que'ns havets scrit que us paria degués romandre, és veritat que partí divenres prop passat, que comtàvem XXVI de agost. La galea d'en Raxach és a Copliure, la qual ha armada e mesa a punt mossèn Bernat Albert, qui aquella sa detenia fins que de

vostres grans savieses haiam cobrada resposta que volriets que faça d'aquella. E ab tant, senyors molt honorables, sia la sancta Trinitat protecció e guarda vostra. Rescrivintnos totes coses que per vostra honor puxam fer. Scrita en Perpinyà, lo primer dia de setembre del any M.CCCC.XXXV.

De Perpenyà, per la cruel nova. Rebuda a IIII de setembre M.CCCC. XXXV.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 125. Véanse cartas similares de oferta a los conselleres, por parte de los tres estamentos del Rosellón, y de los prohombres de Cervera y Vich, ff. 127, 136-137, 148: Perpinyà, Cervera y Vich, 2, 9 y 22 septiembre 1435.

46 Blanes, 4 septiembre 1435

Carta de Bernardo Juan de Cabrera, conde de Modica, a los conselleres.

Molt honorables senyors e car amichs: Per la desventurada nova del senyor rey e de sos illustres frares, vos tremet lo meu jutge, portador de la present, informat de ma intenció, prechvos li doneu fe e creença en tot ço que us dirà de ma part. E si algunes cosas, molt honorables senyors e cars amichs, volets que per vosaltres face, fiançosament me n'scrivits. Scrita en Blanes, a...

A vostre honor prest Bernat Johan de Cabrera, comte de Modicha. *(firma autógrafa).*

Del comte de Modicha. Creença a son assessor. Rebuda a VII de setembre M.CCCC.XXXV.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 129.

47 Génova, 6 septiembre 1435

Carta de Francisco Castelló a los conselleres.

Molt honorables...: De Gayeta vos scrivim per dues letres, la una per una galiota, la altra per un correu que lo senyor rey tramès, lo qual ab les galeres lo féu metre en terra, en camí segur, per fer son viatge. Per altres no us poguem scriure, com los correus no posquessen passar segur.

Aprés lo senyor rey certificat, per dues galeres que hi havia trameses, que la armada dels genoveses venia, deliberà que montàs en les sues naus ab lo rey de Navarra e ab lo Mestre de Sent Yago, e ab don Pedro, ab molts prínceps, duchs e comtes de Ytàlia. E en lo recullir nos dix que volia que nosaltres fossem ab ell en la sua nau d'en Joffre de Mayans, en la qual lo honorable mossèn Johan Bussot e jo nos recullim, que amvides haguem temps. Mossèn Guilem Romeu romàs en terra, en la posada nostre, en lo monestir de la Trinitat, ab alguns servidós seus e nostres, per ço com era mal disposat. Més son fill e sos nabots, foren ab nosaltres en la nau del senyor rey.

Aprés, crech sou informats de la mala jornada de sinch del mes de agost, que era la festa de Sent Domingo, que les nostres naus se encontraren ab les naus dels jenoveses, verç la Ylla de Ponsa, de qué fou molt gran batalla. E la nau del senyor rey tenia entorn sí, sinch naus grans de genoveses affervallades, que continuament li donaven batalla, que durà per nou hores, o més, en la qual jornada, en la dita batalla, lo senyor rey e la sua nau fou prés ab tots aquells que hi eren, e lo senyor rey de Navarra e lo mestre de Sant Yago, ab lurs naus, e totes les altres naus del senyor rey, sinó dues, la una la nau d'en Cantó, e la altra, la nau d'en Conill. Jo qui era en la nau del senyor rey, fuy més en la nau del capità, ab en Pere Desplà, e mossèn Franci dez Vals, ab altres. E mossèn Johan Bussot fou més en la nau d'en Luquet Ytalià, qui encara no és arribada, màs sé certament que és ben sà.

Aprés, menaren lo senyor rey, ab totes les naus, devant Gayeta, e aquí fuy informat que aprés a Gayeta saberen la nova que lo senyor rey era prés ab les sues naus, mícer Francisco Spíndola, hisqué de la ciutat, ab molta gent bé armats, recorregueren lo camp, o siti, del senyor rey, e desbaratarenho tot, e venints en lo monestir de la Trinitat trobaren mossèn Guilem Romeu, a diguerenli que's retés, car lo senyor rey, ab la sua nau, e tots los altres era prés. E lo dit mossèn Guilem, qui ja era mal dispost per gran e massa gran tristícia que hac, súbitament caygué mort.

E assò me vengué dir, devant Gayeta, en la nau del capità, en la qual jo ere prés, en Ferrando, scrivent d'en Pere Pellicer, qui ab la nostra galera era passat, e en Gayeta stava ab nosaltres, lo qual era romàs en Gayeta ab lo dit mossèn Guilem. E lo qual Ferrando, ab licència del capità ab dues gardes que li donaren, montà en la nau del capità per denunciarme les dites coses e no gosava parlar ab mi sinó present e oynt les dites gardes. Lo qual me dix, que aprés que fou mort lo dit mossèn Guilem, anaren a mícer Francesch Spínola, dientli que era missatger de Barcelona, e que'l fés sotarrar, segons se pertanyia, lo qual lo féu sotarrar honorablement en lo monestir meteix de la Trinitat. Placia a Nostre Senyor que li haga collocada la sua ànima en la sua santa glòria. Aximatex, me dix, lo dit Ferrando, que tota nostra roba, qui era en terra, era stada presa e portada a la posada de mícer Francisco Spíndola, e la altra roba, e argent, e libres, qui eren en la nau d'en Doy, en garda d'en Amigó, aximetex, és stada presa, entant que a nengú no és romàs res.

Aprés, molt honorables e molt savis senyors, pertint de Gayeta som venguts en Gènova, e la nau del capità, en la qual mudaren lo senyor rey, passà avant fins al Port de Baya, e aquí tragueren lo senyor rey ab la barcha de la nau, e en companyia sua, tant solament, lo Mestre de Sent Yago, e mossèn Blanch. Tragueren, aximateix, lo príncep de Taranto e lo duch de Cesse, e hanlos mesos al Castell de Sahona. E lo senyor rey de Navarra han tret assí en Jènova, e hanlo més en lo Castell, e totes les persones qui en les naus eren, hanlos més en la Casa de la Mala Paga.

Aprés, la nau del capità és stada menada assí en Gènova, e tots los barons, nobles, e cavallés, e altres qui en aquella eren, hanlos mesos en la dita Casa de la Mala Paga, entre los quals és mossèn Fransi Des Valls e lo fill de mossèn Johan Lull.

De mi, és stat axí, e d'en Pere Desplà e de mon cunyat Bernat Bastida, que lo cònsol dels catalans, sabent que assí havia presonés missatgés de Barcelona, ha treballat primerament ab los catalans, e ab mícer Gerolimo de Grimau, e ab mícer Francisco de Grimau, e altres genovesos, que nosaltres quant venguéssem no fossen presos, màs que fossen donats a manleuta, car ells ferms sien per nosaltres. E de fet axí és fet, que per instància del dit cònsol e altres, e per contemplació de la ciutat, nosaltres som donats a manleuta de dos milia florins, e no'ns han mesos en presó ans podem anar per tot, e confiam nos serà feta bona companyia, per contemplació de la Ciutat, com a missatgers, majorment si aquí és feta bona companyia als lurs genoveses que no sien vexats contra lo guiatge, e a mi paria, pus remetentho a vosaltres, mossenyors, e als honorables advocats, que la Ciutat hi deuria fer justícia en deffensió del dit guiatge, com lo usatge *quoniam per iniquum principem* . . . , diga que tots los súbdits li ajuden a servar la sua paraula e lo . . . guiatge en bona fe e sens engan, e seria massa gran . . . de la honor del senyor rey, que aquells qui han guiatge special del dit senyor los fos infringit, encara que fossen la pus mala gent del mon, la qual cosa no'm pusch pensar. Si mossèn Johan Bussot venia, lo qual speram, de hora en hora, e lo patró stà maravellat com stà tant la sua nau, lo dit mossèn Joan serà en la manleuta metexa, e hirà per tot.

Nosaltres ne som molt obligats al cònsol e altres, qui granment hi han treballat. Diusich que lo senyor rey e lo senyor de Navarra, e lo mestre de Sent Yago, ab los altres duchs, prínceps e comtes, qui són presos, deuen anar a Milà, ont, volen dir alguns, li serà feta gran festa per lo duch de Milà. De so que s'en seguirà, que certament se puscha saber, sarets, si plau a Déu, certificats, e ja vos haguera tramès hir decontinent que fuy hixit un correu, sinó que sper mossèn Johan hic sia, e que abdós nos scrivam.

Jo ab en Pere Desplà, som stats los derrés qui som haxits de la nau, per lo laguí que és stat en fer la seguretat, car alguns han assagat de torbarho, entre los quals és stat mossèn Johan de Gorrea, qui disia a alguns de nostra nassió que no fermassen per nosaltres, car desplaer ne farien al senyor rey, màs que'ns lexassen d'estrènyer de presó, per so que la ciutat se sentís millor dels affers del senyor rey. Per la qual cosa som stats algun poch empatxats, e jo sé certament, que mossèn Joan de Gorrea no n'ha del senyor rey, ni despux que és stat pres. Crech no ha parlat ab ell, ans crech que'l senyor rey és de altre intenció, e tostemps, en la nau, ha pregat e treballat per mi, dient que era missatger de Barcelona, la qual lo amava molt, e lo havia a gran afecció. E per instància sua jo haguí

licència de anar per tota la nau, que algú no la havia abans, per so com nosaltres havem perdut tot quant hic havíem, e som romasos tots despullats, que jo no portava res que fos meu, sinó les calses.

Vuy nos comensam de metre a punt de vestir, e per ço no podem hixir de casa, más som contínuament visitats del cònsol e altres ginoveses e catalans, e per contemplació de la ciutat fetes ofertes de dinés e altres coses, que hagam mester. Placiaus, molt honorables senyors, de scriurens a mossèn Johan e a mi, que sarà plasent a nosaltres fassam. E sia la Santa Trinitat en vostra garda, rescrivint totes coses a vosaltres plasens. Scrita en Gènova, a . . .

Prest a vostres manamens. Francesch Castelló, embaxador vostre.

Placiaus, molt honorables senyors, fer mostrar la present a mícer Bonanat, perquè ne haurà plaer de la sanitat, e placiaus fer donar les letres qui són dins la present. E quant scriureu, placiaus dressar les letres a casa d'en Martí de la Cavalleria.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, ff. 130-131. Citada por Camós Cabruja, *Historia dramática . . .*, p. 20.

48 Génova, 7 y 8 septiembre 1435

Carta de Francisco Castelló a los conselleres.

Molt honorables . . .: Per altra letra vos he scrit, assats larch, de la presó del senyor rey, e del senyor rey de Navarra, e del Mestre de Sent Yago, e de molts prínceps, duchs, e comtes de Ytàlia, e de altres barons, de nobles e cavallers, e ciutadans de nostre regne, la qual fou feta per lo die de Sent Domingo, a sinch de agost, en la mar, devant la Ylla de Ponsa per les naus dels genovesos. Les naus del senyor rey eren quatorze, e les naus dels genovesos eren XII molt grans, e un petit balaner, entre les quals ni havia VIII de molt grans, e armades de gent de mar e de moltes balestes. E les nostres eren armades de molta gent d'armens notable, màs freturosa de gent de mar, de balestés.

Mossèn Johan Bussot e jo, fom, aximetex, presos en la nau del senyor rey, com lo senyor rey nos digué volia fossim ab ell a la sua nau, en lo recullir que envides haguem temps de recullir, ni posquem fer provisió de vitualles. Ab nosaltres foren presos Galceran Osselló, Pere Dez Plà, Ramon Dez Plà, Guillem Romeu, Baltesar Romeu, Bernat Bastida, Bernat Pol, en Luys Romeu e los servidors qui ab nosaltres eren en la dita nau. E aprés, ab totes les naus e presonés, menarennos devant Gayeta, e aquí tragueren en terra molta de la nostra gent, los quals los paria no fossen de rescat, entre los quals tragueren en Luys Romeu e Guilem Romeu, Bernat Pol, e en Malla qui anava ab mossèn Valls. Però s'hauran pres camí vers Roma o Florensa Nostre [Senyor] los haga guiats.

Mossèn Johan Bussot, quan fom presos, fou més a la nau de Luquet Ytalià, e jo fuy en la nau del capità, en la qual aprés mudaren lo senyor rey. E lo Mestre de Sent Yago, com en la batalla fos pres per la nau Justiniana, qui'l combatia en la popa. e la nau d'en Joffre de Mayans, en la qual era lo senyor rey, era combatuda per sinch grans naus de les majors al entorn qui staven affrenallades ab la sua nau. Quant fom en Gayeta, han venudes les nostres naus, entre ells. Aprés nou naus, entre les quals n'i havia dels genoveses e de les nostres preses, són vengudes de Gayeta verç Gènova e quant som stats devant Gènova, la nau del capità, en la qual era lo senyor rey e lo Mestre de Sent Yago, e lo príncep de Taranto, e lo duch de Sesce, ab una altra nau passà avant fins al Port de Vay.

E les altres naus se calaren al Port de Gènova, entre les quals era la nau en què era pres lo senyor rey de Navarra e de nits trasgueren lo rey de Navarra e hanlo màs al Castellet, e los altres presonés han mesos a la Casa de la Mala Paga. E lo senyor rey, e lo Mestre de Sent Yago, e lo príncep de Taranto, e lo duch de Sesce e mossèn Blanes, e companyia del senyor rey, trasgueren de la nau del capità en lo Port de Vay ab la barcha de la nau, e hanlo menat a Sahona, e hanlo més en lo Castell de Sahona, en la qual és encara vuy; e ha tramès assí per drap fi de lana per vestirse a alguns genoveses que li han tramès com fos romàs en lo dia que fou pres ab gipó e ab una gerveya de zetoni velutat, que ere reflocada de or e de ceda, que mícer Francisco Pandoni, qui ab ell era en la nau, li lixà, lo qual aximateix és pres. Ara diu sich lo senyor rey, e lo senyor rey de Navarra, e lo Mestre de Sent Yago, e los duchs, prínceps e comtes, deuen anar a Milà. De les altres persones no's diu encara que faran.

De so que s'en seguirà jo vos scriuré tostemps que opportunitat ne haga. E si mossèn Joan Bussot era vengut, pens vos trametrem correu propi. Del qual mossèn Johan Bussot stich maravellat que no sia vengut, qui és en la dita nau d'en Luquet Ytalià, ab en Ramon dez Pla, e tots dies, diu lo patró que sich spera, perhò no'n saben nova de què stà maravellat. Dupten alguns que ab la dita fortuna que havem haguda venint de Gayeta, no hagués corregut en Cerdenya per tost que hic sia o que'n sap les noves si plau a Déu vos ne scriuré.

De mossèn Guillem Romeu, vos he scrit com era romàs en terra, per ço com era mal dispost, ab alguns dels seus servidors e nostres, entre los quals era lo fill de frare Boffill, e quant saberen Gayeta que lo senyor rey era pres e les sues naus, mícer Francisco Spíndola ab molta gent armada. hisqueren de Gayeta, e corregueren lo camp, o siti, del senyor rey e lo mont de Gayeta. E mossèn Pere de Sentcliment ab mícer Pere Feliu, qui en terra eren romasos, hagueren prou fet de recullirse en una galiota, car segons dien ne hagueren pus temps, sinó tant com los de la ciutat laguiaren a rompre les portes de la Nunciata, e los qui corrien lo siti e munt de Gayeta,venins a la Trinitat, ont era mossèn Guillem

Romeu, segons me ha dit Ferrando, scrivent d'en Pere Pellicer, qui era vengut ab nostra galera e stava ab nosaltres en Gayeta, lo qual aprés intrà en la nau del capità ab dues gardes, per parlar ab mi. Diu que digueren al dit mossèn Guillem, qui ja era mal dispost, que és retés; e lo dit mossèn Guillem respós per que'n retre. E aquells digueren car lo senyor rey és pres, e tota la sua armada. E lavors lo dit mossèn Guillem súbitament de gran tristícia morí.

E fou presa decontinent tota nostra roba qui en terra era, e portada a casa de dit mícer Francisco Spíndola, e los servidós, qui ab mossèn Guillem eren, digueren al dit mícer Francesc Spíndola, com era missatger de Barchinona, e que li plagués ferlo sotarrar, segons se pertanyia. E de fet lo féu honorablement sotarrar al monestir metex de la Trinitat. E assò me ha recitat lo dit Ferrando, present los gardes, com sens ells no gosàs ab mi, e los servidós qui ab ell eren romasos, staven en casa del dit mícer Francisco Spíndola, que'ls fahie prou bona companyia en aquell temps, segons me dix lo dit Ferrando, no se despux que s'han fet. Placia a Nostre Senyor, que haga la ànima del dit mossèn Guillem collocada en la sua santa glòria.

De mi, molt honorables e molt savis senyors, vos sertifich que aprés la nau és tornada del Port de Vay, e som stats en Gènova, han trets tots los presonés de la nau, e hanlos mesos en la Casa de la Mala Paga, en la qual eren ja los altres de les altres naus, entre los quals és mossèn Francesch Desvalls, e lo fill de mossèn Johan Lull, e Galceran Osselló, e Baltesar Romeu. E aquells tragueren de la dita nau, lo dissapte passat, e jo romanguí en la dita nau fins al dilluns, en que haguessen donades les fermanses.

E lo dit die de dilluns, ab gran instància e treball del cònsoll dels catalans e de Gerolimo de Grimau, e de Scarsa Figa, del pare e del fill, e dels catalans, jo e en Pere Dez Pla, havem hagut aquesta favor, per que so missatger, e per contemplació de aquexa ciutat, que no som anats a la Mala Paga, ans nos han donats a manleuta per dos milia florins. E los sobredits, axí genoveses com catalans, han fermat per nosaltres, e podem anar per tot, ab requesta de dos dies, jatsia alguns dels nostres metexos que són presos, per envega, ho hagen assagat de torbar.

Sper ab gran desig lo dit mossèn Johan Bussot, perquè fossen abdós, car per abdós és atorgat, e no hic ha comte, ni baró, ni altre a qui hagen feta tal favor, de què aximateix los genovesos qui aquí són ab guiatge, semblaria los fos feta favor en deffendre de lur giatge.

E placiaus, molt honorables e molt savis senyors, fer alguna letra al nostre cònsol de catalans, regraciantli lo que ha fet per nosaltres. E que aximetex, ne regràcie a Gerolimo de Grimau e a Scarsafiga, al pare e al fill, e lo pare és vengut en la ciutat de la sua terra, o vila, per visitarme, e fer offertes grans de tot quant haga mester. E aximetex, molts altres genovesos. Hir e vuy, havem treballat en fernos gipons, camises, calses e

robes, perquè puscam anar deffora, e visitar aquests senyós de la senyoria, que a mi, per contemplació de aquexa ciutat, han volgut pus favorablement tractar dels affers nostres ni dels altres qui va fi o conclusió pendran no's sab hom.

Perhò placiaus de scriurens vostre intenció, e si cas era, que nosaltres fossem deliures, si a vosaltres parrà deiam lixar lo senyor rey, en tal cas, e tornarosne aquí, on jo desig molt tornar, sia vosaltres parrà fahedo[r] de què us plaurà ésser fahedor, majorment, si lo senyor rey s'en va de Sahona a Milà, e no passa assí, e no erem demanats que anàssem ab ell. O si en tal cas per honor de la ciutat demanàrem licència al senyor rey, si assí és, per correu la trametríem demanar a Milà, o que volrà fassam. Tot assò toch per la sola honor de la ciutat, vosaltres, molt honorables e de gran saviesa senyors, ne deliberàreu lo millor; e nosaltres farem so que per vostres grans savieses serà ordonat. E placiaus que prest haga vostra resposta, dressant les letres en la Casa de Martí de la Cavalleria. E sia la Santa Trinitat... Scrit en Gènova, a VII de setembre any M.CCCC.XXXV.

Aprés feta la present, vuy que tenim VIII de setembre, jo he parlat ab lo nostre trompeta, qui era romàs en Gayeta ab mossèn Guillem Romeu, lo qual me ha comtat lo cas de la mort de dit mossèn Guillem Romeu, e de la occupació de nostres robes e béns, qui eren romasos en terra. E com aquells qui eren romasos ab lo dit mossèn Guillem, menjaven ab lo almiral mícer Francesch Spíndola, qui'ls fahia bona companyia, e anaven per tot, e que aprés s'en són anats. De mossèn Johan Bussot ni de la nau en que ell és, encara no's sab ras. Placia a Nostre Senyor que us do bones noves, e que ab salut torne en breu.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, ff. 132-133. Citada por CAMÓS CABRUJA, *Historia dramática...*, p. 20.

49 Barcelona, 9 septiembre 1453

Carta de los conselleres a los embajadores del rey Alfonso en la Corte Romana.

Als molts reverents, magnífichs, honorables e de grans circunspeccions, los senyors en G[arcia], per miseració divinal bisbe de Leyda; mossèn Federicho de Vintimilla e mossèn Jacme Pelagrí, ambaxadors del senyor rey en Cort Romana residents.

Vostra letra scrita en Florença a XVIII del mes de agost prop passat, havem reebuda, nunciant lo cas, infest e de amargosa dolor, de la presó de nostron rey e senyor, regraciamvos molt la gran afecció que'ns havets demostrada. La senyora reyna ja si a occupada de lamentacions e amarituds infinides, ajuste prestament consell de totes les terres e senyories del dit senyor, que és té de fer. Pregamvos, ab afecció viscerosa, vos sie

plasent certificarnos, sabuda la veritat, qui té pres lo dit senyor, com és tractat, e quina companyia li fan, e de totes altres circunstàncies faents al fet. E açò tendrem a gràcia singular a les vostres reverents per magnificència e honorable circunspeccions, les quals, la sancta Trinitat, vulle conservar benaventuradament e votiva. Scrita en Barchinona, a . . .

Vostres servidors los consellers de la ciutat de Barchinona.

Per gran cuyta de entendre en los afers, vos certificam, solament, com aprés feta la present, havem reebuda altre letra vostra.

AHCB. Ll. C., VI-4, años 1435-1436, f. 122.

50 Génova, 9 septiembre 1435

Carta de Francisco Castelló a los conselleres.

Molt honorables . . .: Per altres letres vos he scrit, les quals pens haurets prest, si abans de aquesta no hi són. Per aquesta, vos torn scriure, com diluns passat, jo hisquí de la nau del capità, en terra, assí en Gènova, ab en Pere dez Pla, e ab en Bernat Bastida, e a gran treball del cònsol dels catalans, e de Gerolimo de Grimaut, e de Francisco Escarsafiga, e de son pare, e dels catalans.

Nosaltres som stats donats a manleuts de dos milia florins, e los sobredits són intrats a fermansa, que és stada assats favor, com puscam anar per tot, e no som anats a la Casa de la Mala Paga, en la qual stan presos comtes, barons, nobles, e cavallers, e altres en nombre dessus cc. Mossèn Johan Bussot encara no és vengut, com sia pres en la nau de Luquet Ytalià, qui encara no és venguda, màs de hora en hora, s'i spera. Si era vengut vos ne scriuré. De mossèn Guillem Romeu, vos he scrit, qui era romàs en terra, mal dispost, en lo monestir de la Trinitat, e que quant li digueren, los qui corrien lo mont de Gayeta, que's retés, que lo senyor rey era pres, e tota la sua armada, morí súbitament de tristícia, e hanlo sotarrat, en lo monestir de la Trinitat, honorablement, segons me ha ara, aximeteix, recitat lo trompeta qui era ab ell romàs a la Trinitat. Nostre Senyor li haga la sua ànima.

Lo senyor rey, aprés fom venguts en Gènova ab les naus, fou més en lo castell de Sahona per lo capità; e lo Mestre de Sent Yago, e mossèn Blanes, per companyia del senyor rey; e aximateix hi fou mes lo príncep de Taranto, e lo duc de Scesse. Lo senyor rey de Navarra fou mes en lo Castellet de Gènova. Vuy he saubut certament, que, lo senyor rey partí de Sahona per anar a Milà segons dien, dimecres pus prop passat, que era la vigília de Santa Maria, ab sinchcents cavals que lo duch de Milà hi ha trameses. De so que aprés no saubré, per mes letres vos certificaré. Lo senyor rey de Navarra és encara assí en lo Castellet.

Nosaltres no podem encara hixir de casa, com siam tots despulats. e los gipons e robes fins demà no poden ésser fetes.

Altres coses a present no m'occorren, sinó que la Santa Trinitat...

Per ço, com moltes letres se perden, vos scriuré una cosa metexa altres vegades e per diverses letres, tota vegada que haga avinenteia de portador. Perquè placiaus la multiplicació de letres no haver en anuig, majorment, atesa la distància e la difficultat de portadós, lo pus remet a les altres letres assats largues. Scrita en Gènova, a...

Placiaus fer dressar les letras a casa de Martí de la Cavalleria.

AHCB. CCO., vol. 7, año 1435, f. 139.

51 Génova, 9 septiembre 1435

Carta de Francisco Castelló a los conselleres.

Molt honorables...: Per les altres letres vos he scrit assats larch, fetes a VI, VII e VIII de setembre. Per aquesta he poch que scriure, sinó que per avisament vostre, e perquè milor hi puscau provehir, vos certifich que, assí's diu que deuen partir de assí sinch grosses naus armades per anar en cós. Dien alguns que n'an en Serdenya, per socòrrer Castell Genovès; e aximetex, en lo Alguer e altres parts de Serdenya, les quals cuyden haver prestament, e cuyden confiar del marquès quant vena les V naus armades.

E assí en la presó, segons dien, han sodegat mossèn Salvador, frare del marquès, que ells lo traurien de la presó e li darien muler, ab gran riquesa, si volia ésser ab ells, e que lixàs lo rey de Aragó. E lo dit mossèn Salvador, no u ho ha volgut fer, ans ha més amat romandre pres. Aximetex, dien deuen anar en Sicília e singularment en Messina, la qual dien tenen per lur, e, per aquest esgart, assí han lexats anar de la presó libramment tots los massinesos en general. Hani alguns notables homes de Messina que aprés són stats relaxats, se'n són anats a Sahona, al senyor rey, per seguirlo llà ont sia, e no desempararlo. Altres n'i ha que se'n deuen anar ab una nau justiniana, qui van en Sicília, carregada de gra, ab licència del senyor rey, la qual nau pres lo senyor rey, e per la bona companyia que li féu, hali feta aquella gràcia que hi puscha carregar de gra, e que sia franch de tretes o portes. Aquests massinessos qui s'entornen fan lo gall per la ciutat quax menyspreant los catalans. Aiximetex, volen relaxar alguns del realme de Nàpols, ab què jurassen que no farien valensa al senyor rey, de Gènova, e no n'han volgut fer, e per ço [só]n romasos a la presó.

Aquesta gent de Gènova han gran pahor de Cathalunya, e singularment de Barcelona, e lo duch, aximetex, car dien alguns genoveses, que si lo rey de Aragó hagués vensut e fos vengut en Gènova, tots se foren donats a ell per la mala senyoria que han del duch de Milà. Hoc més dien, que per aquesta rahó lo duch de Milà no ha volgut lo rey de Aragó sia vengut pres en Gènova, perquè los genoveses si'l vehessen en Gènova,

encara que fos pres, no cridassen, *¡Lo rey de Aragó!,* rebellantse contra lo duch, e que deliurassen lo rey de Aragó. E per ço dien, que li aperelaven gran festa, e que'l volien fer entrar ab pali ab stat real, e per ço lo duch lo ha fet metre a Sahona. Encara no sich sab si a partit.

Así ha venguda alguna infanteria de Lombardia, que lo duch hich ha feta venir. Dien alguns que és, perquè sia pus segur de la ciutat, e que hich volen fer algunes grans justícies. Dels altres, dien que hiran en les v naus armades, la qual cosa negú no creu, màs crehen sia per ésser pus fort en la ciutat, si negú se movia.

A molts de assí semblaria gran bé al senyor rey, e encara als qui ab ell són presos, si Cathalunya e singularment Barcelona, mostraven haver sentiment de assò, la qual cosa los genoveses no creuhen; o per convocament de Corts per la senyora reyna e per tocament del seny per la Cort. E que assò se fes precipitosament, e mostrar gran diligència, e cuytarse a tocar lo seny, car ab lo gran dupte que han de Cathalunya, axí lo duch e Gènova, deliurarien, milor e pus prest, e pus honorosament, lo senyor rey. De tot assò vos he volgut avisar, per ço que vostres grans savieses puxen a tot milor provehir e prest.

Mossèn Johan Bussot no és encara vengut, ni de la nau no's sab encara res cert. Per tost que sapia nova certa, o sia vengut vos scriuré. Altres coses a present no m'occorren, sinó que la Santa Trinitat... Scrita en Gènova, a VIIII de setembre any M.CCCC.XXXV.

Aprés hagui scrita la present letra, he saubut certament, que dimecres per lo maytí, qui era vigília de Santa Maria, lo senyor rey partí de Sahona per anar a Milà, ab sincens cavals que lo duch hi ha tremeses. De so que aprés ne saubré, per mes letres vos ne avissaré.

Aiximetex, he saubut, que saubuda assí la nova de la presó del senyor rey e de les sues naus, lo Comú de Gènova, vos ha scrit, la qual letra devets haver haguda, e vuy la còpia de aquella me deuen mostrar.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 140. Comentada por CAMÓS CABRUJA, *Historia dramática...*, pp. 29-30.

52 Génova, 12 septiembre 1435

Carta de Francisco Castelló a los conselleres.

Molt honorables...: Per dos correus vos he scrit, lo un qui partí a X del present mes demaytí, e l'altre qui pertí per lo vespre. Aximetex, vos he scrit per aquesta nau, fetes a VI e a VII; e perquè la nau és stada detenguda fins la nau Doria fos partida, qui dien va a Càdis, la qual partí dissapte. La dita nau fins vuy no és poguda partir. Dien partirà en la nit, e per ço vos torn scriure per la dita nau, certificantvos que mossèn Johan Bussot no és encara vengut. Si plau a Déu vos ne scriuré.

Del senyor rey despuy que és partit de Sahona, que fou lo die de la

Nativitat de Santa Maria, per lo maytí, no's sab encara si és a Milà o ont és. Dien que el menen a petites jornades, tres leugües tots dies. Per tost que sapia nova que haga efficàcia de scriure, vos ne scriuré. Lo Senyor rey de Navarra és encara assí al Castellet. De mi vos certifich e d'en Pere dez Pla, qui és ab mi, que som sans a la mercè de Déu. Stam encara enfermensats.

Hir que era dicmenge, comensam de hixir de casa, que les robes foren fetes, en lo qual die aní visitar, los senyós de officials qui són assí per lo duch, axí com és Loldra, e mícer Lopessa, e los batllius, e los quatre, a qui los fets dels presonés són remesos. Si mossèn Johan Bussot era vengut, strenyeríem los nostres fets, perquè pus clar vos puscam scriure. Los presonés qui stan a la Mala Paga són encara presos. Treballen de hixir a manleuta, si poden, e crech alguns hi seran donats, si fermanses troben, entre los quals serà mossèn Fransi dez Valls. Pus que jo hisch de casa treballaré, aximetex, hischan en Galceran Osselló e en Baltesar Romeu, qui eren en nostra companyia.

Ja per altra letra vos he scrit com en Malla, en Luys e Guillem Romeu, e en Bernat Pol, e lo nostre scrivà són junts en Florensa, sans per gràcia de Déu. Perquè si la nau hi era abans que'ls correus, vos ne torn scriure. Altres coses a present no m'occorren, sinó que la Santa Trinitat...

E placiaus de scriurem, molt honorables senyors, vostra intenció que's plaurà fassam nosaltres, si cas era, fossem deliures, segons per altres letres, pus larch vos he scrit. Scrita en Gènova, a...

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 144. Publicada parcialmente por Camós Cabruja, *Historia dramática...*, doc I; véase Comentario, pp. 25, 27.

53 Génova, 16 septiembre 1435

Carta de Juan Bussot y Francisco Castelló a los conselleres.

Molt honorables...: Per moltes altres letres vos és stat scrit de les coses seguides fins assí. Per aquesta, vos certificam, com jo Joan Bussot, lo die de Santa Creu, hora de vespres, a XIIII del present mes, intré assí en Gènova, ab la nau de mícer Luquet Ytalià, sans per gràcia de Déu.

Havem stat en la mar de Gayeta assí ben XL jorns, e havem correguda fortuna, que dues vegades som cuydats perir, e la entena de la nau se trencà. Havem corregut fins a Baya, X miles de Nàpols, e aprés en Còrsegua, e altres parts que, fins lo dit die no som poguts venir, e som ensems assí en Gènova en la Casa del Cònsol dels Cathalans, apellat mícer Pere Pelomar, qui'ns ha lexada tota la sua casa fornida, e's se mudat en altra casa devant, lo qual nos fa de grans plahés e treballa molt per nosaltres. Stam enfermesats per IIM ducats ab fermanses de alguns mercaders de nostre regne, e de altres de assí, axí com som mícer Francisco Escarsafiga e mícer Jerolimo de Grimaut, qui, aximeteix, nos fan de grans plahés,

e de dinés, e de altres coses, als quals la ciutat e nosaltres, lo som molt obligats. E molts altres de la ciutat, notables homens, nos fan de grans offertes, e som tractats favorablement.

E aximetex, nos paria que los jenovesos, qui són aquí guiats, e lurs béns, deurien ésser aquí ben tractats. E de assò vos pregam, segons bé ha custumat aquexa ciutat, e assí són ben tractats los mercadés que hic són, e per algunes novitats qui's diuen ésser fetes en Càler e en Sicília, contra guiatge los affers de aquells qui són presos assí ne són empatxats. Perquè placiaus que, almenys aquexa ciutat, atena que aquí tals novitats no sien fetes. E placiaus, molt honorables e de gran saviesa senyors, de scriurens que's plaurà fassam.

Per aquestes novitats que sic dien de altres parts, los genovesos de assí dupten de donar dinés a cambi per Barcelona, jatsia no's presten assí tots aquells dinés que hagam mester. Perquè, molt honorables senyós, havem ab ells acordat que aquí sien donats los dinés a Pere de Ytanti, e que ell scriva assí a mícer Francisco Escarsafiga o a Gerolimo de Grimaut o altres, que'ls donen assí a nosaltres, ont com nosaltres siam tots despullats, e aquells de nostra companyia, e hayam tots a vestir e calsar, e hayam a fer grans despeses, vos placia fer donar al dit Pere Ytanti trecens florins de Aragó, com per moltes despeses, e perquè no sab hom que s'ha a seguir. Bé los havem mester e pendremne de ells assí, axí com los haurem mester, o que lo dit Pere Ytanti, scriva assí als dessús dits, que per ell donen a nosaltres los dinés que haurem mester. E de assò placia fer scriure decontinent. Nosaltres anam per tot ab la dita fermança. Placia a Nostre Senyor que en breu siam deliures.

Lo senyor rey de Navarra és assí encara al Castellet. Del senyor rey encara no sich sab certament sia a Milà. Altres coses a present no'ns occorren, sinó que la Santa Trinitat... Scrita en Gènova, divenres hora de vespres, a ....

Lo present correu partex demà al sol hixit de maytí, a XVII del dit mes, si és aquí en dotze jorns, ferli heu dar compliment vuyt florins, e si és aquí en onze jorns, ferli heu dar compliment deu florins, per la gran distància, e perquè ha trobat poch altre recapte, no n'havem poscut haver milor mercat, assí li havem ja bestret tres ducats, qui valen quatre florins e mig. E si és aquí en deu jorns, feuli dar compliment de dotze florins. Placiaus fer donar decontinent la letra d'en Johan de Lobera, qui és dins lo present plech.

Apperellats a vostra honor e servehi, Johan Bussot e Francesch Castelló embaxadós vostres.

AHCB. CCO. vol. 7, año 1435, f. 145. Citada por CAMÓS CABRUJA, *Historia dramátca...*, p. 23.

54 Génova, 23 septiembre 1435

Carta de Juan Bussot y Francisco Castelló.

Molt honorables . . .: Moltes letres havem trameses, axí per mar com per terra, e algunes per correus ab avantatge. E lo derrer correu appellat Luquese de Lucha, partí a XVII del present mes, despux que jo, Johan Bussot, som arribat assí en Gènova, que arribí a XVI (?) del dit mes ab la nau de Luquet Ytalià, per les quals letres sots stats informats de les coses fins aquella jornada seguides.

Ab gran desig, speram haver letra de vosaltres, com despux que pertim de Barcelona no hagam hagudes letres vostres ni de altres, pensam que, hagudes de les dites letres nostres, a la hora de ara en lo camí sia lo correu ab vostres letres, les quals ab gran affecció speram. A present no havem altres coses que scriure, sinò que lo senyor rey és a Milà, en la qual entrà dijous a XV del present mes, segons letra de un factor cathalà. Hisquè la gent notabla innumerable. Posa en la posada de la duquessa. Mossèn governador de aquesta ciutat nos ha dit que lo senyor rey té la sua cambra ab la cambra del duch de Milà paret migera; e que lo senyor rey e lo senyor duch se sarian vists; la qual cosa lo duch no ha volguda fer ab lo emperador ni ab altra, car, a més dien que nos vehé ab lo emperador quant fo a Milà. Aprés se és seguit que lo duch ha scrit a aquests senyós de Gènova que vullen trametre a Milà quatre embaxadós per part de la ciutat, ben instruits sobre lo fet de la pau, com ell entena a tractar de pau ab lo senyor rey. E de fet, decontinent rehebuda la letra, que fou la vigília de Sent Mateu per lo maytí, lo deprés dinar, la Comunitat de Gènova ha elegits sinch notables homens, los quals treballen a spatxarlos tant quan poden, que no s'i pert temps; los noms dels quals són en la cèdula interclusa.

Lo senyor rey de Navarra és encara assí al Castellet, spera tots jorns que'l menen a Milà. De les coses que's seguiran per avant per nostres letres tots dies ne sarets avisats.

Assí ha un abat, barbut de molt gran barba, de Sicília, mongo, ab un companyó seu, e mícer Tomàs Spíndola, qui són venguts de Sicília a Gayeta, missatgers del senyor infant don Pedro al senyor rey, e de Gayeta assí són venguts ab una nau amb mícer Francisco Spíndola, los quals entraren assí lo die de Sent Mateu a XIIII del present mes. La causa perquè, no la sab hom encara. Placia a Nostre Senyor que bona sia, perhò assí ha grans clamós de Sicília, del mal tracte que's diria ésser fet a genovesos contra guiatge en detenció de les persones, e venda de lurs béns, la qual cosa seria mal feta, e *non* als qui assí són presos en lurs affés. Placiaus fer que aquí no sia feta novitat.

Altres coses a present no'ns occorren, sinó que la Santa Trinitat . . . Feta en Gènova, a . . .

Encara som detenguts en la manleuta en què som e no som relaxats.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 150. Publicada por Camós Cabruja, *Historia dramática...*, p. 36, doc. II.

55 Génova, 25 y 28 septiembre 1435

Carta de Juan Bussot y Francisco Castelló, a los conselleres.

Jhesús Maria. Molt honorables...: Per altres vos havem scrit de les coses seguides fins la jornada de aquelles. Per aquesta vos certificam, com vuy que és dicmenge a xxv de setembre, lo senyor rey de Navarra se n'és anat a Milà ab mícer Lopessi, comissari en aquesta terra per lo duch, qui lo dit senyor se n'ha menat ab alguna gent.

Nosaltres hi som montats algunes vegades en lo Castellet per visitarlo, obtinguda primer licència del governador, com en altra manera, no hi pusqués algú intrar. E hir deprés dinar, hi anam per visitar e pendre son comiat. Placia a Nostre Senyor que endrés en tal manera los affés, que sia a lahor sua e honor del senyor rey, e utilitat de sos regnes e terres.

Assí han fet compartiment dels presonés, la una part a la ciutat, e l'altra part als patrons e botí, e alguns dels presonés deuen ésser assignats a la ciutat per la sua part, e la altra als patrons. Encara no sab hom com són compartits, e aquella dels patrons seran liurats als patrons que'ls tinguen ont volran fora la presó en la qual vuy són. De nosaltres encara no sentim que volen fer.

A nosaltres paria, molt honorables senyós, que si per vosaltres era scrit al duch de Milà que nosaltres manàs relaxar, e aquells qui en companyia e servici nostre eren, atès que som embaxadós vostres, qui deuen ésser guiats, e no deuen ésser mal tractats, que lo duch nos manaria encontinent relaxar sens rescat. E pensam que'ns faria restituhir la roba qui's porà trobarsi. Aximetex, li n'és scrit, car en lo rescat no ha res al duch, com res no l'in toch a sa part, e ferne ha bon mercat per contemplació de aquexa ciutat, si li n'és scrit, majorment ab justa causa, com nosaltres embaxadós no degam anar al comte dels altres. E de aquests senyós de aquesta ciutat, duptam per lur interès nos relaxen sens rescat, e al present no som massa ben contents d'ells, e no volríem en res haver a fer ab ells, si possible és. Perhò assò remetem a vostres grans savieses, e placiaus prestament deliberar e provehir en so que nos parrà ésser fahedor, com los fets de tots los presonés se estrenyen ab gran diligència. E placiaus fer que hiscam de assí, si cas és delibereu de scriure al duch de Milà. Lo correu pot anar a Milà dreta via sens venir assí, perquè les letres no hagen ésser registrades assí, e pertint de Milà, segons sarà spatxat porà venir assí a nosaltres.

Pensam aximetex, que si n'era scrit al senyor rey que fàcilment ho obtindria del duch, ajudant a la letra que seria scrita al duch, com lo

senyor rey en tot quant ha pogut sia vengut molt favorable a nosaltres, e lo senyor duch ha manat assí, que sia donat al senyor rey lo secretari qui era assí pres a la Mala Paga, lo qual s'en va ab lo senyor rey de Navarra.

Aximetex, s'en van ab lo dit senyor, los sinch missatgers elegits per aquesta ciutat sobre lo tractament de la pau, dels quals per altra letra feta a XXIII del present mes vos havem scrit. Placiaus prestament de les dites coses hagam vostra resposta, ab certificació de vostra intenció. Més coses a present no'ns occoreren de scriure, sinó que la Santa Trinitat...

Scrita en Gènova, a XXV de setembre any M.CCCC.XXXV.

Aprés scrita la present han stret lo fet del rescat, e ja han fet alguna part del compartiment, e dirias que nosaltres devem ésser en lo compartiment.

Perquè, molt honorables senyors, prestament provehïu en so que serà provehidor, car si estrenyiment no s'era fet, nosaltres no poríem sperar per gayre dilació, car assats ne havem passats de destrenyimens. Scrita, a XXVIII de setembre.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 151. Comentada y parcialmente publicada por CAMÓS CABRUJA, *Historia dramática...*, pp. 28, 33, doc. III.

56 . Barcelona, 26 septiembre 1435

Carta de los conselleres a Juan Bussot y Francisco Castelló.

Als molts honorables e molt savis senyors mossèn Johan Buçot e místser Francesch Castelló, ambaxadors de la ciutat de Barchinona al senyor rey tramesos en Jènova, en casa de Martí de la Cavalleria. Molt honorables...: De vos místser Francesch Castelló, absent vos mossèn Johan, havem reebudes en diverses jornades, e axí per mar com per terra, set letres scrites en Jènova a VI, a VII, a VIII, a VIIII, e a VIIII (*sic*) e a XII e a XIIII present mes de setembre, contenints afectualment, e en special les de VI e de VII, narració de la nova molt nova e cas de molt dolorosa e amara memòria de la presó de nostron rey e senyor e de sos frares, lo senyor rey de Navarra e del infant don Enrich. E de la manera com se seguiren les dites presons e dels altres presoners, e com alsguns són escapats, designant aquells. E de la mort del honorable mossèn Guillem Romeu, companyó vostre en la ambaxada, la mort del qual és stada molt desplasent, atteses la sua gran prohomenia e virtuts, de les quals Nostre Senyor Déu lo havia dotat, al qual per sa infinida clemència sie acceptable donarli en Paradís la glòria desijada. E moltes altres coses en les dites letres contengudes, les quals no curam açí recitar per esquivar prolixitat. E responents a les dites letres en los caps més afreturants de resposta, vos certificam que sabuda per nosaltres a XXVIIII del mes de agost prop passat, la dita desastrosa nova e sens tota comparació o en tota extremitat plenissima

de tristor, desconfort e desolació. Aprés haguem recobrades alsgunes forçes d'abans postrades e del tot alienades, ne scrivim ab nostres letres a la senyora reyna, als jurats de València, al archabisbe, als jurats de Ceragossa, a mossèn Francesch d'Aranda, als pahers de Leyda, als procuradors de Tortosa, als jurats de Gerona, als cònsols de Perpinyà, a mossèn lo governador de Cathalunya, qui hic ere absent. La dita senyora reyna ha mostrat larch e bestant poder a ella jaquit per lo senyor rey. Hans scrit segons ha a altres ciutats, que li tramatassem dos missatgers de aquesta ciutat per aconsellarla com és procehidor en tal negoci.

Decontinent reebuda la sua letra, per auctoritat del Concell de Cent Jurats, foren elegits dos missatgers, los quals són ja partits, e al jorn de vuy deuen ja ésser ab la dita senyora, ço és, los honorables mossèn Francesch dez Pla, cap nostre en la conselleria, e mísser Bonanat Pere, als quals havíem trameses les dites letres. Confiam en Nostro Senyor Déu que'n sortiran tals provisions que seran a lahor de Déu, total reparació de la honor e cas del dit senyor, e renom e fama de totes les sues terres e senyories.

E tornant a vosaltres, molt honorables senyors, vos dehim ab tota veritat que'ns és molt greu tant, que no porie ésser més lo cas inopinat esdevingut en vostres persones, les quals havem per molt cares. És ben mester vos guarniats de scut de paciència e qu'en recorregats a Déu, lo qual per sa infinida clemència no defallirà als ops.

Però romanim molt aconsolats del gran e bon aculliment, bona humanitat e comiseració a vosaltres mostrades e exhibidas, per lo cònsol dels cathalans, e per les altres persones en les dites letres a nosaltres trameses nomenats, als quals ab nostres letres cordialment ho regraciam, reputans tota favor a vosaltres feta ésser stada feta a nosaltres en persones vostres, els oferim nosaltres a aquesta ciutat, a tots lurs beneplàcis e honors. E a tots altres qui humanitat e bon voler vos haien mostrats, retrets de part nostra, plenitud de gràcia, e'ls farets semblants ofertes matexes.

E finalment, satisfaent a 1 toch dels pus principals tochants en alguna de les dites letres, són de intenció fundada en gran rahó, que per vosaltres sots stats ambaxadors elets per anar al senyor rey, e hi sots anats, e ab la sua reyal maiestat sots stats *in carcerem et in mortem,* que si delliures sots, devets dar a sentir al dit senyor o personalment, si és possible, e ab vostres letres si serà plasent a la sua senyoria, que partischats o si li serà plasent que romangats ab la sua senyoria, e que de tornarvosen o de romandre se seguesque, enseguischats tot quant ne serà delliberat per lo senyor rey.

Pregantvos que tant com aturarets nos continuets de scriure, certificantnos del continuat stament del dit senyor, en gràcia e mercè del qual humilment nos recomanarets. E sie lo sanct Spirit vostra protecció per molts anys. Scrita en Barchinona, a...

AHCB. Ll. C., VI-4, años 1435-1436, ff. 133-133 v.

57 Génova, 29 septiembre 1435

Carta de Juan Bussot y Francisco Castelló.

Jhesús Maria. Molt honorables...: Moltes letres vos havem trameses, certificantvos de les coses fins assí seguides. Pensam les haurets hagudes, majorment aquelles dels correus, als quals fahiem fer avantatge.

Per aquesta, vos certificam com lo senyor rey ha scrit de Milà assí en Gènova, a tots los presonés una letra tota scrita de sa mà, per consolació lur, de la qual vos trametem trenslat. Lo portador de la letra devia ésser mossèn Johan Risso, segons la letra fa menció, e par que hala portada en Sort, qui hir vench, lo qual de part del senyor rey nos ha mostrada la dita lletra, axí com als altres presonés. E de part del senyor rey nos ha fetes moltes bones paraules, e que si lo senyor rey de Navarra era junt a Milà, lo qual hi deu vuy intrar, segons diu, los affés deuen pendre conclusió bona si plau a Déu. De so que's seguirà, per nostres letres ne sareu avisats, jatsia pensem, aximetex, que lo senyor rey vos dega haver scrit per consolació vostra, per dos correus que dien ha tramesos a la senyora reyna, e segons, que en Sort nos ha dit, lo senyor rey se ha aturat lo persavant o araut que la senyora reyna li ha tramès, fins los affés hagen conclusió, e que per aquell la trameta.

Altres coses a present no'ns occorren, sinó que la Santa Trinitat... E placiaus de scriurens com despux que partim de Barcelona no havem hagudes letres vostres, les quals molt desigam. Scrita en Gènova, a...

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 154.

58 Pisa, 5 octubçre 1435

Carta de los mercaderes catalanes de Pisa a los conselleres.

Molt honorables...: Pus a Déu plau, que sobre lo cas afortuit del nostre senyor, del qual ja fos plasent a Déu no agéssem occasió de scriuren nosaltres, axí com aquells dels quals destrènyer natural fealtat cobegats squivar tots insidens, los quals se poden enseguir del primer masa gran e fort, sentintnos axí com aquells qui cobegen la exaltació de la nostra reyal corona e de tota la fell nació, stant ací pres de Millà, tenim aquelles millors e pus abtes maneres secretes que podem, de saber les novitats secretes que creem se enseguiran a utilitat e honor del senyor rey e de tota la nació, e a total minva, dan e confusió de nostres enemichs, de alguns dels quals som avisats, e perquè és de necesitat avisarne tots los regnes e súbdits del dit senyor, avisanne a vos e a cascun de vos en la forma infra següent.

Et primo, som avisats com lo senyor rey entrà en Millà a xv de setembre e ab ell lo mestre, son frare, e lo duch de Cessa, lo príncep de

Taranto, ab lur companyia, los quals foren mesos ab gran honor al palau de la duquesa. Item, som avisats com lo duch de Millà, així com aquell qui viu en lo món per cors de strologia, e fent tots sos fets, segons cos de aquella, a stat fins a XXV del dit mes, que no ha vist lo dit senyor, ne sabem cert fins havuy haia parlat ab ell. Item, som avisats com lo duch cobejant portar a fi sa intenció biana e deceptiva, per confondre e aterar tota la honor e prosperitat del senyor rey e nostra, sots collor de amicicia, incessantment fa solepne festa al dit senyor. Item, som avisats com lo duch sots la dita collor, tracta e engerenya partit ab lo dit senyor e ab totes ses gents e senyoria, ço és, terma de quatre meses per fornir la sua terra e nostres enemichs de forment e d'altres vitualles, de les quals ha present, en Gènova e en tota Ribera, en gran fretura, e d'altra part no'n poden haver. Item, som avisats, com lo dit duch tramet sos capitans, ço és, Nicholo Priximiu e d'altres, ab IIm cavalls en lo realme de Nàpols, per aver aquell si porà. Item, som avisats, com en Gènova se armen naus, qui dien són X, qui diu que són cinch, e no's pot saber encara perquè ne on van. Item, som avisats, com lo senyor rey ha scrit al cardenal de Sen Sixt, e al bisbe de Leyda e als altres enbaxadors qui eren ab lo papa, que vagen a ell. Creem que sia a tracte del duch per fer sos fets e aver del senyor rey lo que volrà. Item, som avisats, com jatsia que Port Venres e Lerig, sien stats fornits ara novament per les quatre galeras de algunes viandes, però que no són en tal cantitat que més e més no'n fosen mester, com sia notori que aquests castells sien pedra en hull al duch e als genoveses, la conservació e guarda dels quals, és molt hútill e necessària a conservació de la honor, estament del senyor rey e de tots sos sotsmesos e confusió de nostres enemichs. Item, som avisats, com lo senyor rey ha tramès a Port Venres mícer Johan Rizo, de Mecina, e ab ell és vengut un comesari del duch per levar les ofeses, e de allí partint van en lo realme e en Cicília, e ço perquè van no's pot saber.

Per totes les quals coses, molt honorables e molt savis senyors, és molt necesari, que per vostra natural e loada saviesa, la qual per diverses parts del món an aquí stada honor e gran felecitat, e ha humiliat domdats tots superbis e ergullosos enemichs, sia prenent ab cor e hull hubert: primo, a la honor e prosperitat dell senyor rey e de sa fell nació, que en cars que ell a present vulla ho man algunes coses, seguint la volentat del duch, vostra saviesa prevega si's deu fer o no, car lo senyor rey, de present és fora de sa libertat, així com sabets, e prometrà e farà moltes coses, les quals li seran demanades per lo duch e per genoveses, en destrucció e desonor dell dit senyor e de la nació, com se diga que genoveses demanen Sicília, Cerdenya e Port Venres e d'altres coses.

E aximatex, que per cosa dell món no cregats promesa ni promeses, encara que fosen fermades per sagrament, fetes per nació italiana, e majorment genovesa o lombarda, que avisantvos, que tot quant lo duch e genoveses fan e dien, no és als sinó fer metigar e cessar e refredar lo cor,

e lo reall e bon principi que avets fet sobre les dites coses, la fama dell qual ha mesa e met tan gran terror e spant en tota Itàlia, que no's poria dir ni creure, perquè és mester de proseguir aquell incessantment, per castigar e batre los enemichs, axí com ells engenyen e an tostemps engenyat contra la reall nació nostra. E aximatex, per cobrar e doblar les antigues honors e fama que nostres precessors, Déu migançant, e Savi Consell, han per lo món aquistades e guanyades, de les quals moltes cróniques e autèntiques, ne són fetes e ordenades a gloriosa e benaventurada memòria de la nostra anticada feeltat.

Encara més, sia proveït que forment ni altres necessitats humanes, no permetats exir de Cicília, Cerdenya ne altres regnes e ter[r]es dell senyor rey sotsmeses, per no ésser decebuts, perquè no sia lo fet de Troyera, la qual per fer moltes treves e complaure los grechs, fonch donada occasió de lur destrucció, seguint los bons exemples antichs e autèntichs, dient abans té guarda, que guarda no't prenga e a carn de lop salsa de cà, car no és injust fer caure en la fosa aquells qui als altres la preparen. Feta en Pisa, a . . .

Molt honorables e molts savis senyors los mercaders catalans habitants en la ciutat de Pisa.

Rebuda a XIX de octobre M.CCCC.XXXV.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, ff. 160-160 v.

59 Génova, 11 octubre 1435

Carta de Juan Bussot y Francisco Castelló a los conselleres.

Jhesús Maria. Molt honorables . . .: Per moltes letres vos havem scrit, e de vosaltres no havem cobrada resposta, de què stam maravellats, com haga tant de temps passat despux que scrit vos havem, que posquerem haver cobrada resposta. No sabem si seria defalliment dels correus que fossen presos o empatxats. Perquè vos pregam nos vullau scriure.

De nosaltres, vos certificam, que som encara en Jènova detenguts ab fermanses, axí com de abans, treballam sobre nostre relaxió, somnos fetes bones respostes, volent fer més specialitat de nosaltres, perquè som embaxadós, que als altres. Mas perquè a nosaltres tarda massa nostra relaxació, per dues letres no havem scrit al senyor rey, que li placia obtenir nostra relaxació. Encara no havem resposta. Pensam, Déu migansant, que o assí o de Milà, serem tost relaxats, majorment atès los fets del senyor rey qui serien per gràcia de Déu en bona conclusió.

E lo senyor rey de Navarra és ja relaxat e vasen a Port Venres, ont deu trobar les galeres, e hir dien devia partir de Milà e de Port Venres. S'en va en Cathalunya, e si no troba les galeres a Port Venres, ab una galera de assí de Gènova deu passar en Serdenya, ont deu trobar les galeres, e de Serdenya en Cathalunya.

Tots aquests affés se dien ésser finats ab matrimoni de la filla del duch ab don Pedro. Perhò tots aquests affés crehem que lo senyor rey haurà scrits a vosaltres, per consolació vostra e de la ciutat. E aximetex, molt milor los no i porà comtar lo reverent mestre Miró, portador de la present, qui és assí tremès per Malorcha, e vasen a Milà per informació de les coses, e de Milà aquí, lo qual a Milà serà pus larch e veredícament informat dels dits affers.

Per dues letres vos havem scrit de CCC florins que'ns fesseu donar assí, més per ço com no sabem si haurem anar per terra, que seria cosa de major despesa, car hauríemnos en cavalcar. Placiaus provehir, no solament als CCC florins, car no'ns bastarien, més de tans com ne hagam mester, perquè no siam assí empatxats per dinés, e que prest hagam vostra resposta, e que fassau que Pero Ytanti o altre, per ses letres nos fassa assí donar recapte de tans dinés com haurem mester. Altres coses a present no'ns occorren, sinó que la Santa Trinitat... Scrita en Jènova, a...

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 164. Publicada parcialmente por CAMÓS CABRUJA, *Historia dramática...*, p. 40, doc. V. Sobre esta misma tragedia este mismo autor transcribe otras cartas que omitimos publicar. Véase pp. 38, 40, 45, 47, 48, 50, 51; documentos IV, VI, XII, XV, XVI, XVII y XVIII, que comprenden desde 5 de octubre de 1435 a 6 de febrero de 1436.

60 Barcelona, 14 octubre 1435

Carta de los conselleres a Juan Bussot y Francisco Castelló.

Al molt honorables e molt savis senyors mossèn Johan Bussot e místser Francesch Castelló, ambaxadors al senyor rey, tramesos en Jènova, a casa de místser Pere Palomar, cònsol de cathalans...: Ab letra nostra de XXVII de setembre prop passat, vos scrivim segons se conté en la còpia interclusa dins la present, la qual vos trametem a fi que si no hauriets hauda la dita letra, que veiats ab la dita còpia la nostra intenció, de la qual som encare e en aquella perseveram. Aprés vos notificam com nosaltres trametem al lochtinent de duc e al Concell dels Ancians de Jènova, una letra responsiva a una que'ns tramateren aprés lo cas seguit del senyor rey, volents mostrar lur justícia. De açò encarregam ab nostra letra a místser Pere Palomar, cònsol de cathalans, pregantlo que la dita responsiva vulle donar de part nostra.

Per ço us pregam molt afectuosament, que tingats esment al continent lur, e que se'n rahonarà entre ells e que'ns hen certifiquets. E tengueus lo sanct Spirit... Scrita en Barchinona, a...

AHCB. Ll. C., VI-4, años 1435-1436, f. 142.

61 Barcelona, 14 octubre 1435

Carta de los conselleres a mícer Pedro Palomar, cónsul de los catalanes en Génova.

Al molt honorable e de gran saviesa mísser Pere Palomar, cònsol de cathalans en la ciutat de Jènova.

Molt honorable . . .: Nosaltres trametem als spectables e magnífics senyors lo lochtinent ducal e Concell dels Ancians e ofici de la batlia de la ciutat de Jènova, una letra responsiva a una lur que'ns han tramesa, aprés lo cas seguit de nostron rey e senyor, la qual si us plaurà los donarets. Trametemne altre als nostres ambaxadors qui són aquí, la qual semblantment los donarets.

E segons ja ab altra letra nostra vos havem scrit, vos regraciam, tant com podem, la gran humanitat e habundant cortesia per vos exhibida e mostrada als dits nostres ambaxadors, les quals reputam a nosaltres ésser fetes en persones lurs, d'on nos retenits obligats. E no pus, màs que'l sanct Spirit vos tenga en sa guarda, benaventuradament e votiva. Rescrivintnos fiablement de tot quant puxam fer per vostre pler e honor. Scrita en Barchinona, a . . .

AHCB. Ll. C., VI-4, años 1435-1436, f. 142.

62 Génova, 17 octubre 1435

Carta de Juan Bussot y Francisco Castelló a los conselleres.

Molt honorables . . .: A XIII del present mes rehebem una lletra vostra, de la qual som molt consolats, com ab gran desig sperassem lletres vostres. Per aquella fom certificats de la bona voluntat vostra e d'altres coses en la dita lletra contengudes.

De nosaltres, vos certificam, que som sans a la mercè de Déu, màs encara no som relaxats, màs pensams, Déus migansant, que fort prest o siam. E no us maraveleu de algunes letres conguxoses que nosaltres vos havem trameses, car assí se ha mudats de molts vents, e nosaltres scrivíem segons lo vent que era, perhò per intervenció de notables persones, mogudes de bon zell e de sana intenció, los affés foren pux mesos en bons tèrmens, é tornats al primer camí, màs hannos tenguts en dilacions de relaxarnos, de què nosaltres havem scrit al senyor rey, e al duch de Milà, al qual fos donada ab voluntat del senyor rey, e encara no havem resposta. E tant quant podem, conguxam, e assí e allà, que siam relaxats, perquè puscam ésser ab lo senyor rey, e fer segons en vostra letra se conté.

Del senyor rey crehem hagau letres de sa relaxació car, segons som informats, a la senyora reyna e a totes les ciutats ne ha fet, e aximetex

ne scriu en Sicília per lo frare barbut qui de Sicília era vengut al senyor rey, per embaxador del senyor infant don Pedró, lo qual ab una nau hic deu vuy pertir. Diu lo dit frare, lo senyor rey tramet en lo regne de Sicília, que scriuen al senyor duch de Milà, regraciantli la notabla liberació e bon tractament que ha fet del senyor rey. E pensa lo dit frare, que Sicília li farà embaxada al dit duch, e que mossèn Ramon de Perellós serà un dels dits embaxadós, qui allà es, car axí los ne scriu lo senyor rey, e ja s'en porta salconduyt, lo dit frare, per lo dit mossèn Ramon. E aximetex pensa, que de Cathalunya serà tramesa embaxada.

Lo senyor rey és, per gràcia de Déu, relaxat, e lo senyor rey de Navarra e lo senyor infant aximetex. E lo senyor rey de Navarra e lo senyor infant, aximetex. E lo senyor rey de Navarra, partí dimecres passat després dinar de Milà, e vench a Pavia, e aquí fou molt festegat. E lo dijous, deprés dinar, partia de Pavia, fahent la via de Port Venres, ont deu trobar algunes galeres, ab les quals s'en va en Cathalunya. Lo senyor rey ha tramès per les altres galeres, ab les quals s'en deu anar, no sab hom en quina part, si aquí o en Sicília o en lo realme.

Si erem relaxats e podíem ésser ab ell a Milà, treballaríem contínuament tornàs aquí en sos regnes d'essà mar, segons so perquè som tremeses. Placia a Nostre Senyor, que us do avinentesa e que'ns fassa tanta de gràcia, que lo y puscam tirar.

Vuy lo senyor rey stà en sa plena libertat e tostemps és festegat; e hir hagué VIII jorns que és deliure, e aquella jornada se feren en Milà grans juntes e gran jochs, axí com si fos *Corpus Christi,* e molt gran festa, e lo senyor duch, tots jorns li fa presens, e lo fa star ab tant gran honor com si fos en son regne, e major. E lo rey lo apella com a pare, car bé l'in fa les obres. Veureho en un trenslat de una letra que als presonés ha tramesa, de la qual vos trametem trenslat.

Dels presonés, vos certificam, com lo senyor rey e lo senyor duch han tramesos dos mencionats en la dita letra per tractar e finar de lur relaxació; ço és Grabiel Maravella, comissari per lo duch, e Pere Martínes tramès per lo senyor rey. Aquest Grabiel Maravella ha comissió de fer relaxar sens rescat, aquells qui no són de rescat; e dels altres de rescat, faran una soma pagadora per lo senyor rey e lo duch, he entra fermansa, e prest deuen star relaxats, e crech que nosaltres no serem de condició deterior de los altres, majorment, com hagen per clar que nosatlres no'ns havem a rescatar, atès que som embaxadors. Si erem relaxats, decontinent ne scriurem a vostres grans savieses. Lo príncep de Taranto e lo duch de Sesse, e Menecutxo de la Àguila e altres capitans de Ytàlia, són, aximetex, relaxats e admonestats per lo senyor duch que sien bons e leyals al senyor rey, segons són stats fins assí, e que'l servesquen bé.

Los affés passan tant larch que no's poria hom scriure tot quant ne és. E lo duch de Milà ne ha volguda fer grantment sa honor, que major honor li és reputada de la relaxació, axí notable, que la presó. E crehem

que per les letres del senyor rey ne sereu pus largament certificats. Altres coses a present no'ns occorren, sinó que la Santa Trinitat... Scrita en Gènova, a...

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 166. Publicada parcialmente por CAMÓS CABRUJA, *Historia dramática...*, p. 41, doc. VII. Comentada, pp. 30-31. El correo cobró 3 florines de los 8 convenidos por su viaje a Génova. Consta hizo un alto de 4 horas en Perpinyà. *Manual de Novells...*, I, p. 329, 29 noviembre 1435.

63 Génova, 18 octubre 1435

Carta de Juan Bussot y Francisco Castelló a los conselleres.

Molt honorables...: Per mestre Miró, del Orde dels Prehicadós, qui és stat assí tramès per Malorcha, vos havem assats larch scrit, lo qual de assí se n'anà a Milà, e de Milà s'en tornà aquí. E hir vos scrivim molt pus larch, per lo comanador de Sent Anthoni, qui era tramès a Milà, segons diu, per vosaltres e per los deputats; e de Milà és vengut assí, e de assí s'en tornà a Milà, e pux en Barcelona. Màs perquè lo present correu pensam hi sarà pus post, vos fem la present. Certificantvos, havem rehebuda a XIII del present mes, vostra letra feta a XXVII de setembre, de la qual havem haguda gran consolació, com havem saubuda vostra bona sanitat, e de les altres coses en les dites letres contengudes.

De nosaltres, vos certificam, que som sans a la mercè de Déu, mas encara no som relaxats, mas fort prest ho speram, majorment, com lo senyor rey e lo senyor duch sien ja concordes; e lo senyor rey e lo senyor rey de Navarra, e lo senyor infant són ja relaxats. E lo senyor rey de Navarra és pertit de Milà. És partit dimecres passat a XII de octobre, e és anat a Port Venres, ont deu ja ésser, e d'aquí ab les galeres qui hi són, s'en va en Cathalunya. Poria ésser que abans hi fos lo dit senyor, que les letres. De nosaltres, si erem deliures hirem decontinent a Milà al senyor rey. Dels altres presonés pensam que seran tost deliures, car lo senyor rey hi treballa ab gran sollicitut, segons veureu per un trenslat de una letra del dit senyor, qui és dins la present, la qual és de gran consolació als presos, e per ço vos ne tremetem trenslat. E aximetex, per lo dit comanador, vos ne trametem altre trenslat. Nosaltres speram altres vostres letres, perquè puscam haver los dinés, dels quals vos havem scrit. Placiaus de trametrelos, si ja no y havets provehit. E sia la Santa Trinitat... Scrita en Jènova, a...

Lo hoste de correus de assí, nos demana dos florins per lo correu qui ha portades les letres vostres, e dins les letres ni defora, no s'en fa menció, perquè no'ls hi haven volguts donar, jatsia dessús la letra hagués dos senyals redons, fets segons diu per lo hoste de correus de aquí, perquè scriviu si aquí li són stats promesos pagadós assí e saranli donats, car axí som romassos.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 169.

64 Barcelona, 21 octubre 1435

Carta de los conselleres al rey Alfonso.

Molt alt e molt excellent príncep e poderós senyor: Dimarts prop passat, feste del gloriós evangeliste sanct Luch, que's comptave XVIII del present mes de octubre, de vostra gran senyoria reebem una letra dada en lo Castell de Portaronis, de Milà, a V del dit mes, specificant com vos senyor erets cert, que en los dies passats havíeu soffert gran dolor e subiran despler de vostre sinistre e infortunat cas. E aprés certifficannos per nostra consolació, com per gràcia divinal, vos senyor, e lo illustre rey de Navarra e lo ínclit don Enrich, frares vostres, erets ben sans e molt bé e honorífficament tractats per lo duch de Milà. E com lo dit rey de Navarra, per gràcia de Déu e voluntat del dit duc, havie obtenguda libertat; e que devia partir dins dos o tres jorns, per venir a les parts d'eçà, refferidor a vosaltres alsguns tractes concorrents sobre la delliberació de vostra reyal maiestat e del dit infant don Enrich, e dels altres presos familiars, servidors e súbdits vostres, segons en la dita letra de mà vostra signada és contengut. E responents, a vostra gran excellència, affermam ab veritat, que venguda a sabuda nostra la nova molt nova e cas seguit de vostra molt excellent persona, defelliren súbitament en nosaltres totes les potències sensitives.

Mas lo Sanct Spirit Subirà, aconsolador, influintnos aprés ros de la sua gràcia, e sentints consolidar nostres forces, recorreguem al divinal adjutori, lo qual so breument faem, ja sie inconsiderades aquelles provisions qui'ns occorregueren, scrivint ab correus molt cuytats a la molt illustra reyna consors vostra, a totes les ciutats, viles e lochs, e a alsguns prelats e singulars de vostros regnes e terres, notificantlos tal infortuni ab exortacions e induccions pròpries e pertinents, en tant que de lavós ençà, per nostra continuada instància, tenint al denant la innada fidelitat e gran naturalesa nostra e de aquesta ciutat, de les quals som tenguts a vos nostre príncep, rey e senyor, se és seguit que, anant de virtut en virtut, la dita senyora reyna, ab consell de aquesta ciutat, de tots los dits regnes e terres d'eçà mar, constituits, ab molt gran voler e unitat concordes, ha convocades Corts generals a tots los dits regnes e terres, prefigint terme al quinzen die del mes de noembre prop següent, e loch de la vila de Montsó. E creem senyor fermament, conformantnos ab vostra opinió, que lo dit cas se és seguit pel sol juy divinal, lo qual és incrustable e no's deu per algú investigador, perquè Déu Omnipotent ho ha permès.

De la sanitat de vostra molt excellent persona e dels dits frares vostres, e del delliurament del dit illustre rey de Navarra, som romasos senyor molt aconsolats, e confiam en Déu Omnipotent, qui ha dit: *jo fariré, jo sanaré;* que molts salutables remeys occorren e's continuaran de bo en millor. E semblantment esperam ab gran desig, la venguda del dit rey de

Navarra, lo qual ve en molt bona sahó per rahó de la celebració de les dites Corts, on hoydors e entesos los tractes de vostra delliurança, molt alt senyor, e dels altres sobredits, serà en tal manera delliberat, que serà a glòria de Déu, honor vostra, senyor, e ben avenir de tots vostres regnes e terres.

Més avant, senyor, notificam a vostra senyoria, com los nostres missatgers tramesos a vostra gran excellència, los quals són presos en Jènova, desijosos molt de ésser personalment ab vos senyor, e són stats per nosaltres certificats que, si a Déu ere plasent, fossen soltats del arrest o presó en què són, s'en vagen decontinent llà on vostra senyoria serà, e de vostre servey e companyia no's pertesquen tant com a vos senyor serà plasent e agradabla. E si per obtenir pus fàcilment lur desig ere vist ésser expedient a vostra senyoria pregar per lur delliurança. Açò, senyor, remetem totalment a disposició e àrbitre de vostra reyal maiestat, la qual l'Àngel de gran consell, vulle en tots vostres actes e beneplàcits consellar e dirigir benaventuradament e votiva. Scrita en Barchinona, a...

ACB. Gabriel Canyelles, bolsa 2, actos de la ciudad de Barcelona.

65 Barcelona, 21 octubre 1435

Carta de los conselleres Juan Bussot y Francisco Castelló.

Molt honorables...: Aprés vos havem scrit e respost per dues vegades a moltes letres a nosaltres trameses, havem reebudes en diverses jornades quatre letres vostres, la una de XXIII; l'altre de XXV; l'altra de XXIX del mes de setembre prop passat, e ab aquesta, translat de la letra per lo senyor rey tramesa als presoners qui són en Jènova; e la quarta de III del present mes de octubre. E creem sens falta, que vosaltres scrivint, les nostres respostes eren en lo camí, les quals devets a la present jornada haver reebudes, e almenys la primera resposta, e la segona no deurà tardar molt. E regraciamvos molt la continuació de vostres letres, demanantvos del vostre stament e de la successió dels affers.

Lo senyor rey ab letra sua, dada en lo Castell de Milà, a V del present mes, signada de sa mà, nos ha certificats de la sua sanitat e de sos frares, e com és molt bé e honorífficament tractat per lo duch de Milà; e com lo rey de Navarra és delliure de la presó, e que devie partir dins dos o tres jorns per venir a les parts d'eçà, segons porets mils percebre per tenor de la resposta que fem al dit senyor, de la qual vos trametem còpia dins la present, en la qual resposta fem cert toch de vosaltres, e pensam que s'en seguirà lo fruyt per nosaltres e per vosaltres desijat, però havem ommés de scriure al duch de Milà, com sie pus pertinent recorrerne al dit senyor rey. E és molt gran, tota fretura en què siats constituïts, creents fermament que vostres attinents e amichs hi provehiran e proveexen degudament.

Aprés vos certificam com la senyora reyna, a consell de aquesta ciutat,

per mijà de mossèn Francesch dez Pla, e mísser Bonanat Pere, missatgers a la sua senyoria tramesos, e a tots los regnes e terres del dit senyor de ça mar, constituhïts, ha convocades Corts generals, e ha assignat terme al quinze de noembre prop següent, e loch a la vila de Monçó, però la letra de la convocació no'ns és encare presentada, mas speram les haver e de... Aprés, senyors molt honorables, segons vos havem ja fet saber, nosaltres alsguns dies ha, havem tramesa al lochtinent de duc e al Concell dels Ancians de Jènova, una letra nostra responsiva a una que'ns havien tramesa. E perquè no fou bé advertit de trametre un translat, ab la present la us trameteren contengut en la pàgina següent.

E tengueus lo sanct Spirit en sa guarda. Rescrivintnos fiablement de tot quant puxau fer per vostros plers e honors. Scrita en Barchinona, a...

ACB. Gabriel Canyelles, bolsa 2 de actos de la ciudad de Barcelona.

66 Génova, 23 octubre 1435

Carta de Juan Bussot y Francisco Castelló a los conselleres.

Molt honorables...: Moltes letres vos havem scrites, e de vosaltres no havem rehebuda sinó una letra a XIII del present mès, feta en Barcelona a XXVII de setembre. Speram ab gran desig vostres letres. Darrerament, vos havem scrit per lo Comanador de sant Anthoni, tramès per vosaltres, segons dehia al senyor rey, lo qual és vengut de Milà assí per visitar nosaltres e altres assí presos. E aprés se n'és anat a Milà, ont dehia que devia trobar lo spatxament prest del senyor rey, e decontinent s'en devia tornar, per lo qual vos havem molt larch scrit del deliurament del senyor rey e del senyor rey de Navarra e del senyor infant, e del duch de Sesse, e del príncep de Taranto, e dels capitans de Ytàlia, e com lo senyor rey de Navarra se n'era anat a Port Venres, per anarsen en Cathalunya ab algunes galeres. De les quals coses pus larch serets certificats per lo dit comanador, lo qual sens falla, vos deurà portar letres del senyor rey, car, aximetex, som certificats que lo senyor rey hauria per correus scrit a vosaltres e altres universitats del seu bon deliurament. Perquè fratura poch més avant de scriuren.

Lo senyor rey de Navarra ab les grans pluges que ha fetes e fa tots dies, és hagut a venir de Milà a la Specia; mas de la Specia devia venir a Port Venres, e la hora de ara ja hi deu ésser. Les galeres encara no hi eren. Lo que'n saubrem de la sua partida vos scriurem, tota vegada que hagam per que.

Del senyor rey en quina part deu anar de Milà en fora, encara assí no ho sabem; crehem per ses letres vos ne deurà haver certificats de sa intenció.

De nosaltres, vos certificam, com per gràcia de Déu som sans, mas

no som encara deliurats, speram de die en die que siem deliurats, e contínuament hi treballam, e per moltes letres ne havem scrit al senyor rey e al senyor duch. Encara no havem cobrada resposta. Si erem deliurats, decontinent, hirem al senyor rey e farem contínua instància, ab multiplicades suplicacions, que vulla tornar en sos regnes e terres per consolació lur, segons que havíem en vostre memorial, e per la qual rahó fom tramesos. Placia a Nostre Senyor que axí sia. Dels altres presonés, aximetex, crehem seran prest deliurats, car lo senyor rey affectuosament hi treballa, segons veurets per la altra letra, que per un altre correu vos devíem trametre, e fou partit abans que fos feta, dins la qual ha un trenslat de una letra del senyor rey que havia tramesa als dits presos.

Per altres letres, vos havem scrit de dinés que'ns trametesseu, fahent fer a Pero Ytanti o altre, letres assí a mercadés que'ns donassen assí aquells diners que hauríem mester. Sabem que havets haguda la letra del dit correu, qui anava ab avantatge. E de hora en hora speram vostra resposta e letres del dit Pero Ytanti o altres, car molt nos són necessaris per les grans despeses que havem fetes e havem a fer majós, majorment, si per terra nos ne havem anar, e stam maravellats, que a tal necessitat nostra, no hagam encara hagudes letres. Perquè placiaus prestament provehirhi, si ja no hi havets provehits, car serians massa gran dan e laguí, si per la dita rahó havíem assí gens aturar, e si assí ne pusquessem, per nosaltres metex, trobar tans com ne havem mester, no'n congoxe nosaltres, més attès lo temps e les grans despeses que havem a fer, cové vosaltres de aquí hi provehiscats. Altres coses de present no'ns occorren, sinó que la Santa Trinitat...

Scrita en Jènova, a...

A Milà són venguts lo cardenal de Sent Sist, e lo bisbe de Leyda e mícer Jacme Pelegrí. Vuy havem rehebudes algunes letres de singulàs per un correu que ha vengut, perquè stam maravellats que no hagam hagudes letres vostres per lo dit correu, perquè placiaus scriurens.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 170. Publicada parcialmente por Camós Cabruja, *Historia dramática...*, p. 42, doc. VIII.

67 Génova, 25 octubre 1435

Carta de Juan Bussot y Francisco Castelló a los conselleres.

Molt honorables...: Segons som informats en Johan Tomàs, tendria or en secha, de Andria Escarsafiga, lo qual li seria stat liurat per amonedar, e lo dit Johan Tomàs, retriga liurar lo dit or al dit Andria o a sos jovens, de què mícer Rigo Escarsafiga e son fill mícer Francisco Escarsafiga, nos han parlat, pregantnos volguéssem fer que lo dit Andria Escarsafiga o sos jovens, per ell qui aquí són, cobren lo dit or. E nosaltres no vehem milor manera e pus presta, que scriuren a vostres grans savieses,

que, per altres letres nostres, sots ja informats dels grans plahés, honors, e favors que a nosaltres hic han fetes, e fan contínuament, que scriure no us ho poríem. E per part de vosaltres li havem retudes aquelles gràcies, e fetes les offertes, que per vostra letra nos haviets scrit, mostrantlos a abdosos la dita letra en lo dit capítol, e fahentlos mostrar la letra del cònsol, qui aximetex se dressava a ells.

Perquè molt honorables senyós, pregamvos tant affectuosament quant podem, que lo dit Johan Tomàs, mestre de la Secha, vos fassau decontinent venir e fassau ab ell, que sens dilació alguna, lo dit or sia deliurat al dit Andria Scarsafiga o a sos jovens, e que res no li sia empatxat ni dilatat. E aximetex, lo dit Andria, e sos jovens, e lurs fets, vullats haver en singular recomendació, en manera que coneguen per vostres letres ésser aquí comendats, e en lurs affés favorablement tractats, espatxats, car ells són tals persones, que per lurs loables mèrits e serveys o merexen; e nosaltres vos ho reputarem a molt singular plaher.

Altres coses a present no'ns occorren, sinó que la Santa Trinitat... Scrita en Jènova, a...

Rebuda a XVI de noembre del any M.CCCC.XXXV.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 171. Citada por CAMÓS CABRUJA, *Historia dramática...*, p. 26.

68 Génova, 25 octubre 1435

Carta de Juan Bussot y Francisco Castelló a los conselleres.

Molt honorables...: Despux que rehebem vostra letra a XIII del present mes, feta a XXVII de setembre, no havem haguda alguna letra vostra, mas ab gran desig les speram. De nosaltres vos certificam que som sans a la mercè de Déu, mas no som encara relaxats. Speram, Déu migansant, que en breu ho siam. Placia a Nostre Senyor axí sia. Pus tost que siam relaxats, si plau a Déu, hirem al senyor rey, e farem segons per vosaltres nos és scrit per la dita vostra letra.

Placiaus sovint hayam letras vostres, de les quals nos fareu singular plaher. Altres coses a present no'ns occorren. sinó que la santa Trinitat... Scrita en Gènova, a...

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 172.

69 Génova, 29 octubre 1435

Carta de Juan Bussot y Francisco Castelló a los conselleres.

Molt honorables...: Per altres letres vos havem scrit, les quals gran temps ha havets hagudes, de les quals speram resposta, pregantvos nos scrivau. Certificantvos per la present som sans a la mercè de Déu, mas no

som encara relaxats. Speram, Déus migansant, que siam prest relaxats per aquests notables senyós, qui a vosaltres per contemplació de aquexa ciutat fan tots jorns grans prorrogatives, specialitats e favós. E ara en aquesta semmana com haguéssem celebrat que tots aquells qui staven ab fermanses entrassen en la presó de la Mala Paga, per ço com havien noves que los jenovesos eren maltractats en València, e en Malorcha e en Sicília, contra lurs guiatges specials, nosaltres e tots los barcelonins som stats preservats de la dita presó, per ço han saubut que los jenovesos no són maltractats en aquexa ciutat contra guiatge, ans los són servats e ben tractats.

Crehem, aximetex, que prestament nos relaxaran, atès que som embaxadós qui no erem venguts per guerra màs per pau, e tostemps nos han favorablement tractat e faran encara e milor, si plau a Déu. E aquest beneffici havem nosaltres e los de aquexa ciutat, per ço com aquexa ciutat se n'és regida ab altre seny que no són en les altres. Pregantvos que per res no sien fetes algunes novitats, majorment, com segons saben vostres grans savieses, lo senyor rey e lo senyor duch són concordes, e tals novitats no porien sinó torbar les coses que, per gràcia de Déu, han pres bon camí e donar massa vexació als qui assí són presos. A present altres coses no'ns occorren fins hagam hagudes letres vostres, sinó que la santa Trinitat...

E placius haver per recomanats los fets de mícer Escarsafiga e de Gerolimo de Grimaut, e a lurs jovens e factós, axí com a nostre propi, car diemvos que ells e altres notables homens de aquesta ciutat nos hic han feta e fan gran honor e favor. Scrita en Gènova, a...

Pregamvos tant quant podem que en València e en Malorcha, tant com en vosaltres sia, fassats cessar los maltractes qui assí dien ésser fets a lus genovesos contra lurs guiatges.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 175. Citada por Camós Cadruja, *Historia dramática...*, p. 22; Comentario, p. 32.

70 Génova, 30 octubre 1435

Carta de Juan Bussot y Francisco Castelló a los conselleres.

Ihesús Maria...: Aprés vos haguem scrit e ja donada la letra al correu, havem haguda una letra vostra, vuy dada de la present, feta a XIIII del mes, per la qual no'ns responeu a les tantes letres que vos havem trameses. Perquè a present no havem que scriure sinó com havem rehebuda la dita letra, speram quant nos hayau respost de scriurenos, segons nos fareu a saber. Pregantvos nos scrivau. E sia la santa Trinitat... Scrita en Jènova, a...

Rebuda a XIII de noembre M.CCCC.XXXV.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 176.

71 Palermo, 3 noviembre 1435

Carta de Antonio Amat a los conselleres.

Jhesús. Mossenyors . . .: De la presó de Gayeta ansà, que s'és seguit, so és, com s'és donada a la duquesa d'Enjou e Nàpols, axí bé foragitantna a tayl d'espasa a los lombarts e janovesos. Trametvosho tot en I memorial tramès delà.

Aprés monssenyors, vos avís, com vuy digous a III de noembre, és entrat lo príncep de Rantoll, que era pres ab lo senyor rey, desliurat, e aporta dos letres del rey nostro, de Navarra e del duch de Milà, com són desliures, e com lo rey de Navarra deu partir tantost de Port Vendres, un és ja, que no spera sinó II galeyas, les qualls partiran tantost d'assí, perquè per ordinació del senyor rey an de levar mossèn Ramon de Perellós en e'n Salmos III leuges de Perpinyà, per fer lo que ordenarà. E no plus, sinó que de Jènove o de Milà, sertificaré vostres saviesas al lonch. Así s'an fetes grans alimares, axí al temporal per cases, com en lo spiritual per esgleyas. Scrita en Palerm, a . . .

A servir vostre mossenyors prest Antoni Amat.

De místser Anthoni Amat, de Palerm, a III de noembre de M.CCCC. XXXV.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 178.

72 Barcelona, 8 noviembre 1435

Carta de los conselleres a Juan Bussot y Francisco Castelló.

Als molt honorables e molt savis senyors mossèn Johan Bussot e místser Francesch Castelló, embaxadors de la ciutat de Barchinona al senyor rey tramesos, presents en Jènova. Molt honorables . . .: Vuy que és dimarts a VIII del present mes de noembre, havem reebudes quatre letres vostres per I mateix correu, la una de XI; l'altre de XVIII; l'altre de XXIIII, e l'altre de XXV del mes octobre prop passat, en les quals nos fets menció de les noves bones que sabets del senyor rey, de les quals ab letres del dit senyor som semblantment ja stats avisats. Stam ab molt gran consolació, axí de les bones noves del dit senyor, com de la bona sperança de vostre delliurament, si plaurà a Nostre Senyor, en molt breu serà a semblança sua, lo qual despullà infern e se n'anà ab tota la presa dels Sancts Pares e profetes qui llà stavan preses.

Vosaltres senyors stats strenyorats com no havets de nostres letres, e nosaltres stamne molt merevellats, car sab Déu diverses vegades vos havem scrit per diverses correus, e la derrera vegada vos havem scrit per Desiros, portavant o haraud del senyor rey. E dies ha és stat provehit per vostres parents e amichs haguessets aquí CCC florins. E are se done

recapte vos sien complits cinchcents florins. Pregamvos que en vostra delliurança, vostre camí sie al senyor rey e siats a totes ses planes voluntats. E faceus Déus tanta de gràcia, que la fi de vostra ambaxada venga a son degut acabamet. E no pus per cuyta del correu. Mas tengueus lo Sanct Spirit en sa guarda. Scrita en Barchinona, a . . .

AHCB. Ll. C., VI-4, años 1435-1436, f. 150.

73 Génova, 11 noviembre 1435

Carta de Juan Bussot y Francisco Castelló a los conselleres.

Molt honorables . . .: Per moltes letres vos havem scrit, de les quals no havem cobrada resposta. Per aquestes, vos certificam, que per gràcia de Déu som sans, mas encara no som relaxats.

Assí és stat Nicola Pictini, capità general del senyor duch de Milà, per part del senyor duch, per lo qual speraven tots los presonés ésser relaxats, segons era stat scrit per lo senyor rey, que lo dit capità general havia comissió del senyor duch sobre lo fet de la relaxació dels presonés e de altres fets. Ha aturat assí, tres o quatre jorns, e vuy per lo matí és hic partit sens alguna provisió que sapiam. Speram quant sia tornat a Milà que s'i fassa alguna bona provisió, Déus migansant, car aximetex, hi van los v embaxadós per aquest ciutat, que enguany, aximetex, hi foren tramesos, ab los quals crehem se concordaran los affés de la concòrdia e liga entre lo senyor rey e aquesta ciutat, de la qual a concordar, finar e fermar. Lo senyor rey havia tramès assí, plen poder a mícer Francisco Pandoni, e a mícer Nichola Special, e a nosaltres misatgés, ab ells ensemps. Mas, perquè aquests missatgés van a Milà ab poder, llà crehem se finarà, lo senyor duch migansant.

Lo maior contrast que és a la relaxació de tots los presonés, és la detenció dels mercaders jenovesos feta en València, e Malorcha, e en Sicília e en Serdenya; e la occupació de lurs béns, les quals coses nohen del tot a tots los presonés.

Si a Déus plahia, que fossem relaxats, decontinent vos ne scriurem e hirem al senyor rey a Milà, o llà ont sia, car lo senyor rey diu nunqua hic partirà, que tots los presonés no sien relaxats e que s'en vagen ab ell.

Lo senyor rey de Navarra és encara a Port Venres. Spera aquí galeres ab què s'en vaja en Cathalunya, car ab una galera que hi havia venguda, se n'és passat lo príncep de Taranto en Sicília e aprés en sa terra; e ab altra galera del senyor duch, se n'és passat lo duch de Cesse en sa terra, en lo realme. Aximetex, sich diu que les galeres del realme han presa una galera de mossèn Bellvis, al Gallirano qui és prop de Gayeta.

Més avant, senyós molt honorables, vos havíem scrit per moltes letres, com havíem molt necessaris dinés, ab assats gran despesa, e somnos haguts a vestir del tot, e tota nostra companyia, e los dinés que teníem nos

som stats presos la hora que fom presos ab tots nostres béns. En tant que dels dinés que haguem de occorriment de la ciutat, no'm tenim gens, e per tot aquest mes en què som, seran complits, perquè atesa la necessitat, havem deliberat de tremetreus un cambi de trecens florins o de la valor de aquells. E de fet, per aquest correu o per lo primer, lo us trametrem, car trobat haurem qui na dona, los dits CCC florins a cambi, los quals vos diem que ja són per despeses. E cascun de nosaltres, ultra los dits CCC florins, ixen per si cambi de docens florins, los quals cascú remet a complir en casa sua de sos dinés, majorment, que no sabem com finaran aquests afers, ni quant han a durar, ni si'ns en hirem per mar o per terra, e no seríem tots jorns a temps de trobarlos a cambi per ventura, axí com ara. Perquè placiaus si les dites letres de cambi dels CCC florins, vos eren presentades que hagen bon compliment. Altres coses a present no'ns occorren, sinó que la Santa Trinitat... Scrita en Jènova, a...

Placiaus, molt honorables senyós, que aquestes letres qui són ligades a la nostra, fassau donar a la lur mà pròpia de aquells aquí van decontinent, car són de amichs nostres intrínsechs, aquí som no poch tenguts, de qu'ens fareu singular plaher. E placiaus de scriurens com saran donades, perquè los ho puscham dir.

Dels missatgés del senyor rey, de XI de noembre M.CCCC.XXXV, faent menció de cambi de CCC florins.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 185. Comentada y parcialmente publicada por CAMÓS CABRUJA, *Historia dramática...*, p. 31, doc. IX.

74 Génova, 24 noviembre 1435

Carta de Juan Bussot y Francisco Castelló a los conselleres.

Molt honorables...: A XXII del dit mes, havem rehebuda una letra vostra feta a VIII del dit mes, per la qual nos féu menció, que per moltes letres nos haveu scrit per diversos correus, e la derrera vegada per Desiros, persavant. A la qual cosa vos responem, que de vosaltres no havem hagudes sinó tres letres, ço és, la primera que'ns tremeteu; e la segona en la qual era trenslat de la primera interclús, e ab aquesta, era una letra qui'is dressava al cònsol dels cathalans, ab la resposta que tremetíeu als regidós de aquesta ciutat; e la terça letra, és aquesta, que a XXII del present rehebem. Les letres del dit Desiros, persavant, no havevm rehebudes, ni sabem si és encara junt a Milà.

Per aquesta vos certificam, que som sans a la mercè de Déu, mas encara no som deliurats. Speram Déus migansant, que fort prest ho siam, car anit passada és vengut assí lo secretari del senyor rey, ab un conseller del senyor duch, sobre nostre desliurança e altres affers del senyor rey, los quals són en bon apuntament. A present res cert no us podem scriure fins vegam la conclusió, que speram bona, si plau a Déu. Lo se-

nyor rey de Navarra deu ésser ja partit de Port Venres per anar en Cathalunya. E lo senyor rey, aximetex, deu partir de Milà. Segons que's seguiran les coses, ne sarets certificats per nostres letres, mes a present no res podem més scriure, com solament nos sia presentada, vuy per lo maytí, una letra de crehença escrita de mà del senyor rey, la qual encara no'ns és splicada.

Per la dita letra vostra, nos scriviu dels D florins de que'ns haveu fet gran plaher. Nosaltres ne pendrem tans com ne haurem mester, car ja de altres nos havem trameses dos cambis de LXXX lliures barceloneses cascú, que mícer Rigo Escarsafiga e Gerolimo de Grimaut nos havíem assí bestrets, ço és D ducats per LXXX lliures barceloneses. E la un cambi se dressa a pagar aquí a Andreu Escarsafiga o a sos factós; e l'altre a Johan Franch, alamany de qui lo dit Jerolimo los ha presos a cambi. E ultre açò cascun de nosaltres ne ha presos CC florins, que trametem a pagar a nostres cases de nostres dinés, car atesa la despesa ja feta e la que s'ha fet, tot ho haurem mester.

Si nosaltres erem solts, si plau a Déu, hirem al senyor rey, e farem la instància de nostre poder, perquè som tramesos, e placia a Déus que'ns fes gràcia. Altres coses a present no'ns occorren, sinó que la santa Trinitat... Scrita en Jènova, a...

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 199. Comentada por CAMÓS CABRUJA, *Historia dramática...*, p. 31.

75 Génova, 26 noviembre 1435

Carta de Juan Bussot y Francisco Castelló a los conselleres.

Ihesús Maria. Molt honorables...: Aprés vos havem scrit per lo present correu, és assí arribat lo senyor rey de Navarra, vuy hora de vespres dites, ab dues galeres del senyor duch de Milà, e ab les sues banderes, del duch e dels patrons, los quals han donada la scala al moll. E abans que lo dit senyor rey de Navarra sia hixit de la galera, són stats al moll per recebrelo, lo governador, e mícer Opessí, e los ancians, e de la batllia de la ciutat, ab molts notables ciutadans ben vestits ab un pali de carmesí, brocat d'or que tenien aquí apparellat.

E hixint de la galera lo senyor rey vestit de una cota de vellut carmesí forrada de vays grissos, ab un gipó negre de setí, e ab soletes de grana, ab un capell de feltre al cap folrat de vellut negre, lo governador e altres de la ciutat, lo han rehebut ab gran honor, e nosaltres ab los altres presonés qui aquí herem femli reverència e besamli la mà. E partint de aquí, ab lo dit governador e altres de la ciutat, anant deius lo dit pali, que portaven los ciutadans per lo Consell assignats, e de loch en loch los mudaven. Hanlo axí menat, molt honorablement, al palau ab sis trompetés devant qui continuadament sonaven; e aquí al palau, en la posada de

mícer Opessi, ont posa, han pres son comiat. Nosaltres, qui totstemps lo havem acompanyat, hi havem aturat fins a la nit ab lo dit senyor, ab molts dels altres presonés. Ans dit, que demà en la tarda cuyda partir ab les dites galeres per anar aquí, Déus migansant, e que demà per lo maytí ha parlar ab aquests de la ciudat. Placia a Nostre Senyor, que sia tot bé, e que de lur rahonament se seguescha nostra liberació. Perquè lo correu diu partirà demà, vos fem la present, que si cas era hi fos abans que lo dit senyor, ne siats avisats per nostres letres.

Aximetex, lo senyor rey deu partir de Milà diluns o dimars, al pus larch, per anar a Port Venres. Assí se strenyen los affés de la liberació de tots los presonés, que pensam sarà presta, si plau a Déu, e pensam hi ajudarà molt la venguda en aquesta ciutat del senyor rey de Navarra, que hi donarà gran calor, com alguns molt s'en entreyorassen que la un o l'altre dels reys no's recullís en aquesta ciutat, o almenys que no hic vengués.

Nosaltres, aximetex, vos scriurem per les dites galeres del dit senyor rey de Navarra, per so que per la una o [l'altra], siats avisats de so que seguit s'és. Altres coses a present no'ns occorren, sinó que la Santa Trinitat... Scrita en Jènova, a...

Per lo senyor rey de Navarra sareu aquí avisats largament de totes les coses, e per ço no curam pus larch scriure.

Les letres del persavant per lo qual dehits nos havets scrit, no havem encara hagudes, jatsia nos hagan dit és a Milà. Cant siam a Port Venres lo senyor rey aprés nostra liberació, si aquí és lo persavant les demanarem.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 203. Publicada parcialmente por Camós Cabruja, *Historia dramática...*, p. 43, doc. X.

76 Génova, 27 noviembre 1435

Carta de Juan Bussot y Francisco Castelló a los conselleres.

Ihesús Maria. Molt honorables...: Jatsia per un correu vos hayam assats larch scrit, perhò perquè aprés hic és arribat lo senyor rey de Navarra, vos tornam scriure, certificantvos com hir, ora de vespres dites, lo senyor rey de Navarra arribà assí ab dues galeres del senyor duch de Milà, ço és la galera de la Gardia, e una altra galera ab banderes del senyor duch e dels patrons. E quant foren en lo moll, abans que lo senyor rey hisqués de la galera, foren en lo moll per recebrelo, lo governador e mícer Opessi, comissari en aquesta terra per lo duch, e los ancians de la ciutat e de la bayllia, acompanyats de notables ciutadans ben vestits, qui aximetex, tenien un pali de vellut carmesí, o brocat d'or, apperellat en lo moll, e devant la scala de la sua galera en lo moll, lo dit senyor hisqué, vestit ab una roba de velut carmesí, folrada de vays grisos, ab soletes de grana, e ab un capell de feltre folrat de velut negre. E lo governador e

altres, receberenlo ab gran honor. Nosaltres, ab molts dels presonés, erem aquí en lo moll quant hisqué, e femli reverència, e besamli la mà. E lo dit senyor, axí acompanyat deius lo dit pali, lo qual portaven honorables ciutadans per lo Consell deputats, mudantlos de loch en loch, hanlo menat per la ciutat fins al palau, ab sis trompetés qui anaven contínuament sonant devant. E quant foren al palau ha posat en la posada del palau ont stà mícer Opessi, e los ciutadans hanli tenguda companyia, e hanlo visitat contínuament, e hir e vuy han stat molt en consells ab ell. Pensam, Déus migansant, que tot bé ne hixirà.

Vuy, per lo maytí, lo dit senyor, oyda misa en la posada, ha stat en consell ab los de la ciutat. Aprés és anat a la sèu, ont li han mostrat molt honorablement lo Sant Grasal, en lo qual són stats tots los del Consell o la major partida, e los officials del duch, e los presonés qui assí són qui poden anar per tot. Diuse que partirà a la nit o demà, al pus larch, per anar aquí. Lo pus saubreu pus larch ab lo dit senyor quant aquí sia. Nosaltres pensam, Déus migansant, que en breu siam deliurats, car assí s'en tracta tots jorns e los fets són en bon apuntament, e la venguda del senyor rey de Navarra, que hi donarà gran calor. E pensam que, fort prest, si plau a Déu, tots los presonés sien relaxats.

Lo senyor rey deu partir de Milà demà o dimarts, al pus larch, per anar a Port Venres. Nosaltres si erem relaxats, entenem anar al senyor rey a Port Venres decontinent, e farem segons per vosaltres nos és scrit, e per nostres letres ne sarets certificats. Altres coses a present no'ns occorren, sinó que la santa Trinitat... Scrita en Jènova, a...

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 205. Publicada parcialmente por Camós Cabruja, *Historia dramática...*, p. 44, doc. XI. Este mismo autor trascribe una posdata de la anterior, p. 45, doc. XII.

77 Génova, 11 diciembre 1435

Carta de Juan Bussot y Francisco Castelló a los conselleres.

Ihesús Maria. Molt honorables...: Per la galera del senyor rey de Navarra, vos havem scrit assats largament, qui partí de assí x jorns ha, lo qual pensam, Déu migansant, deu ésser aquí, atès lo temps que hagut; les quals letres donam a mestre Miró, del Orde dels Predicadós, qui ab la dita galera se n'és anat. E aprés vos havem scrit per un correu, perquè a present fretura poch que scriure, sinó com lo senyor rey per gràcia de Déu és a Port Venres. Speram que de allà trametà assí, per part del senyor duch, qui deliure tots los presonés e per consegüent nosaltres. Placia a Nostre Senyor que en breu sia, com affectuosament o desigem. Si erem solts decontinent hirem al senyor rey, e farem segons per vosaltres nos és scrit.

Del senyor rey sentim que si eren vengudes les galeres e havia spatxat

lo que ha de fer, vol passar en lo realme de Nàpols, e sis naus que fa assí metre a punt dels jenovesos, per passar la gent d'armes e los cavalls en lo realme, car lo dit senyor, ha gent d'armes de aquella del senyor duch de Milà, e lo fill de Nichola Piccini deu passar ab la dita gent e ab les naus. Segons que's seguirà per nostres letres, Déus migansant, tant com hic siam, ne serets certificats. Lo Senyor Mestre de Sant Yago, roman en Milà, fins que sien solts los jenovesos qui, en València e en altres parts, són detenguts contra lur salconduyt, e lurs béns restituïts, la qual dien se ha de fer per tot lo mes de jener.

De la sanitat nostra vos certificam com, per gràcia de Déu, som ben sans tots, mas ab gran afecció desigam ésser aquí. Placia a Nostre Senyor que en breu sia. Speram tots jorns que vinga la galera en què venen mossèn Bernat de Corbera e mossèn Biure, com segons letres, alguns de particulàs per la dita galera nos hagan scrit, de la qual no's sab nova alguna, ans stam maravellats de molts correus qui, de XV jorns ensà, són arribats que alguna letra vostra no hagam haguda; perquè placiaus de scriurens. Les letres que per lo persavant Desiros nos trametés, segons per altres letres vos havem scrit, no havem encara haguda, si erem en loch ont sia les hi demanarem.

Altres coses a present no'ns occorren, sinó que la Santa Trinitat... Scrita en Jènova, a...

Dels missatgés qui són en Jènova, de XI de Desembre M.CCCC.XXXV.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 218. Comentada y parcialmente publicada por CAMÓS CABRUJA, *Historia dramática...*, pp. 31, 45, doc. XIII.

78 Monzón, 15 diciembre 1435

Propuesta de la reina María a las Cortes Generales de Monzón, sobre la libertad del rey Alfonso.

Nos havem convocada la present Cort general, per rahó del cas infortunat seguit, axí com sabets, a la persona del senyor rey, sabents que los vassalls e sotsmesos de la reyal corona d'Aragó, per lur innada faeltat, amor e naturalesa que porten a lur rey, príncep e senyor, de totes prosperitats de aquell, se aconsolen, e s'alegren e de totes adversitats han gran desolació e sentiment. E per la salut de la sua persona e benavenir de aquella, no solament ha despés affluenment, segons la exigència de les cosses, grans quantitats de monedas, mas encare han exposat a mort e a grans perills les lurs persones.

E jatsie que aprés lo dit cas, e aprés encara de la convocació de la present Cort, lo dit senyor haie scrit, que ell és stat deliurat e restituït en sa plena libertat, emperò nos sabents certament e essent certificada per letres e persones que freqüentadament venen del dit senyor e de altres parts, que'l dit senyor és e stà en la ciutat de Milà.

E havents grans congoxes e dolors del cas passat, e no menors de molts altres qui's porien fàcilment seguir, ço que a Déu no placia, per los quals la persona del dit senyor rey no seria fora totalment de molts perills, que en tals cassos poden seguir, e lo total deliurament del dit senyor porie ésser empetxat.

E crehents fermament que vostra gran amor, feeltat e naturalesa que portats al dit senyor, axí com los vostres anteccessors han portat e mostrat, loablement e gloriosa, als predecessors del dit senyor rey, done e incutex en los coratges de vosaltres sobre açò gran gelosia e sospita, e per consegüent que volrets attendre, axí com de bons e leyals vassalls se pertany, a la total e absoluta deliurança del dit senyor, e a la presta recuperació de la sua persona.

Per ço us pregam, axí affectuosament com podem ne sabem, que guardant los perills que's porien seguir al dit senyor stant axí com stà, e al dampnatge de sos regnes e terras, vullats donar a nos posats en gran contristació e dolor, per la dita rahó, aquell consell, favor e ajuda, que lo dit senyor rey e nos speram de vosaltres, e de la gran naturalesa e amor que de vosaltres se pertany, e en manera que a la total deliurança de la persona del dit senyor, e a la presta recuperació de aquella, sie segons se pertany e lo cas requer, degudament provehït e a la honor sua e de la sua corona, e encara a la vostra e al benavenir de tots sos regnes e terres, axí com se mereix, sia pertinentment satisfet.

AHCB. Proceso Cortes Generales de Monzón, años 1435-1436, f. 39. Véase Coroleu e Inglada, José; Pella y Forgas, José. *Las Cortes Catalanas*, p. 246.

79 Barcelona, 29 diciembre 1435

Entrada del rey de Navarra en Barcelona.

Vinguda del rey de Navarra qui exia de presó. Dijous a xxviiii de deembre m.cccc.xxxvi [1435], arribà en la plaia de la mar de Barcelona, lo illustre don Johan, rey de Navarra, ab iii galeres, lo qual exia de poder del duch de Milà que l'havia tengut pres, per ço com en aquest temps lo dit duch era senyor de Jènova. E eren aquestes iii galeres, la una de jenovesos, ço és la galera de la Guàrdia, de Jènova, e les altres dues eren galeres de cathalans. Fonchli fet pont de fusta devant Lotia, en lo Puig de les Falcies, e fonch prop de hora del sol post com desembarchà.

BC. Ms. 978, f. 19. ACA. G. 4, f. 32 v, 2.ª foliación.

80 Barcelona, 31 diciembre 1435

Carta de los conselleres a Juan Bussot y Francisco Castelló.

Molt honorables . . . : Novellament havem reebudes dues letres vostres, la una de xxiiii e l'altre de xxvii del prop passat mes de noembre, e

dins aquesta una ànima de III del present mes, pes les quals nos avisats de la contingència e stat, axí del senyor rey de Navarra, lo qual és stat en Jènova, e de la honor ab la qual és stat reebut. E de ço que havets sabut del senyor rey, lo qual és partit de Milà, e és a Pavia, e s'en deu venir a Port Vendres. E finalment, de la gran sperança que havets de vostra breu delliurança, la qual nosaltres creem fermament serà axí per moltes rahons evidents, e somne molt aconsolats.

E jassie [els] molt honorables e molt savis senyors nostres inmediats precessors en la conselleria, ab tres letres lurs, ço és, de XXVII de setembre, e de XIII de octubre, e de VIII de noembre prop passats, vos haguessen scrit, que aprés vostra delliurança donassets a sentir al senyor rey, si li ere plasent que partissets o que romanguessets ab la sua senyoria, e que'n seguissets tot quant ne fos per ell delliberat, perquè us fes Déus tanta de gràcia, que la fi de vostra ambaxada vengués a son degut acabament, ço és, que'l dit senyor totalment se retregués de entrar e romandre en les parts itàliques e s'en vengués en les sues terres e senyories. E nosaltres siam certs que'l dit senyor, ab tot que sie delliure, ha tota la sua intenció girada en entrar en lo realme, d'on nos dubtam que la sua venguda sie axí presta com grantment desijam.

E les instruccions en vostra partença a vosaltres liurades, haien expressament, que on no stiguessets en alguna esperança de poder acabar ab lo dit senyor, s'en vengués e tornàs entre'ls seus feels súbdits e vassalls, ans stigués en sa oppinió de no venir e de empenyerse en les dites parts itàliques, prenguessets son comiat e us hen venguessets a la bona ventura. Per aquesta rahó e per ço com és loch, sahó e hora que tornets a la ciutat qui us ha tramesos.

Per ço, molt honorables e molt savis senyors, ab la present, vos pregam e us donam licència e plena facultat, que promesa primerament una supplicació en les dites vostres instruccions mencionada, de la qual a maior cautela vos tramatem translat dins la present, de la qual farets levar carta pública. E aprés recomenant nosaltres a aquesta ciutat molt humilment al dit senyor, e en sa gràcia e mercè, ab paraules e manera molt reverencials, pertinents e degudes, prengats son benigne comiat, e Déu migençant, que sie vostra guia e endreça, prengats e continuets vostre camí, e sans e sauls pervengats a nosaltres, e al repòs e solaç de vostres cases e amichs per vosaltres longament desijats.

Scrita en Barchinona, a XXXI de deembre del any M.CCCC.XXXVI [1435].

AHCB. Ll. C., VI-4, años 1435-1436, ff. 172 v-172.

81 Barcelona, diciembre 1435 ?

Carta de los conselleres al rey Alfonso.

Sacre Regie Aragonum et Sicilie Maiestati.

Molt alt e molt excellent príncep e poderós senyor: Si a la vostra reyal maiestat fos stat e era plasent certificarnos del stament de vostra molt excellent persona, de la qual gran temps ha no sich hag res sabut de cert, sabem certament que les nostres penses molt desijoses de hoyr e saberne noves benaventurades, serien constituhïdes en gran tranquilitat e repòs, e fora stat, molt excellent senyor, molt propri, pertinent e degut a vostra gran excellència, havernos notificat vostre cas e en tota manera haver més visites de vostres letres clements e benignes, de les quals foren ... romandrien molt aconsolats, no tant ... faríem, sens tota comparació com faríem, si personalment podíem vostra reyal maiestat contemplar, a semblansa del Rey de Glòria, que aprés la sua gloriosa resurreció, per diverses aparicions visitava los seus apóstols dexebles exhibint aquells la sua dolça presència, de la qual romanien molt aconsolats, dient la Santa Scriptura en persona lur *gavisi sunt apostoli viso Domino* (Cfr. Ev. S. Io. xx.)

Aquesta exhibició e visió corporal, serà senyor molt excellent, com plaurà a Déu, en mà del qual són los coratges dels reys. *Visit nos.* Donchs senyor vostra reyal maiestat, per ses gracioses letres ens certifich del desijat stament de sa excellent persona, la qual, l'Àngel de gran consell, vulle en tots sos actes aconsellar, e aquells dirigir al regiment de sos regnes e terres, e benaventuradament e votiva, ab exalçament de la sua reyal persona. Scrita *(sin fecha).*

Cobejants nosaltres, aprés nostra novella elecció al offici de consellaria de aquesta ciutat, saber noves bones del stament de vostra molt excellent persona, havem hauts alsguns sentiments serie stada detenguda de egritud corporal e supposada a alsgunes cessions febriatants e assats longues.

Supplicam a Déu Omnipotent, qui diu *jo fariré e jo sanaré,* la vulle restituir al benefici desijat de santa pristina sanitat. E si senyor molt excellent...

ACB. Gabriel Canyelles, bolsa de actos de la ciudad de Barcelona.

82 Génova, 3 enero 1436

Carta de Juan Bussot y Francisco Castelló a los conselleres.

Jhesús Maria. Molt honorables ...: Per altre correu vos havem scrit, lo qual fins vuy no pogué partir, com de assí hagués a partir per mar fins a unes xx o xxx milles, e lo temps no era dispost en la mar. Mas per ço com nos occorre lo present correu, e a vegades les letres se perden,

vos tornam scriure del cas qui seguit, so és, como lo die de Sent Johan a XXVII de dehembre, en aquesta ciutat devia entrar novell governador per lo duch de Milà, de maytí quasi ora de dinar, als quals hisqueren tots los officials e ministres qui assí eren per lo duch, e quant foren defora per recebrelo, los de la ciutat se són levats ab armes cridans: *¡Sent Jordi, Libertat e Visca lo Poble e lo Comú!* E en assò són stats tots de la ciutat encontinent en una concòrdia e en una voluntat, e no han permès que lo dit governador sia entrat, ans se són ensenyorits decontinent del palau e de tota la ciutat, exceptat lo Castellet, en lo qual se és recollit lo dit governador qui venia ab la sua gent e mícer Blasi Atzerac qui fou capità de les naus armades quant fou pres lo senyor rey.

E aquella jornada mícer Opecí, comissari en aquesta ciutat per lo duch, sentint la remor quant era deffora ab lo governador, tornantsen en la ciutat cuytadament, ab la spasa treta, ab alguns qui l'acompanyaven ab bons rossins, quant fou dins la ciutat intrat per occòrrer al palau, ab pedrades e coltellades matarenlo, la qual cosa, jatsia fos molt gran r[e]-mor e gran cas.

Perhò pus tots foren decontinent en lo dit fet concordes e de una voluntat, fou fet en menys de dues hores, entant que tota la senyoria del duch de Milà hic han foragitada, e ara regessen los ancians e VI capitans que han fets, tres dels gentils homens e tres del poble.

E aximetex per tota la ribera e per les montanyes se són levats, e a Sahona, e de tres castells que hi ha, dien han ja presos los dos, e del tercer qui és a la marina són en tractes. E aximetex dien de les altres fortaleses que's són ja hagudes, axí aquelles de la marina com aquelles que eren fetes en los passos per la montanya.

Nosaltres aquella hora per gràcia de Déu nos trobam a la posada, que herem venguts del offici dels frares menós, e fem tancar nostra porta e no'ns moguem de aquí, e fom decontinent visitats per lo cònsol, e per mícer Rigo Scarsafiga e altres, axí com lo insult comensava, dientnos que era, e que no'ns moguéssem, que no'ns calia duptar de res, e per gràcia de Déu nosaltres havem fins assí stat segur, que alguna novitat no'ns és stada feta, ni a alguns de la companyia, ans som ben tractats fins assí, e tots los altres presonés, e som tots ben sans per gràcia de Déu.

Lo Castellet se ten encara e bombardegen contínuament contra la ciutat ab grans bombardes, e a vegades hixen a escaramussar contra aquells de la ciutat e nosaltres stam prop de frares menós qui són desús lo Castellet, qui sovint sentim aquesta remor, perhò los de la ciutat prestament los ne fan tornar dins Castellet.

Lo senyor rey és a Port Venres sa, per gràcia de Déu, sperant les galeres de die en die, encara no sabem que hi sien. Mossèn Biure e mossèn Bernat de Corbera hi són junts ab una sagetia, segons dien, car la galera han lixada al senyor rey de Navarra que han trobat al camí. Aximetex dien hi és mossèn Raquesens.

De la nostra liberació a present no s'en parla despux que aquest cas se és seguit, per lo qual tot quant hic ha stà torbat encara; ni sentim encara dels affés quin camí tindran sinó que's diu volen de aquesta ciutat trametre al senyor rey per tractar pau e concòrdia. Placia a Nostre Senyor que la'ns do bona e que siam tots en breu relaxats, com sobiranament ho desijam, e que ab salut nos vegam en aquexa ciutat. De les altres coses segons se seguiran per nostres letres sarets avisats si plau a Déu tota vegada que tropiam portador. Pregantvos tant quant podem, aquí no sien fetes novitats; segons que per la dita letra que per lo dit correu vos havem tramesa vos havem scrit. E sia la Santa Trinitat... Scrita en Jènova, a...

Placiaus de scriurens, com ab gran desig sperem vostres letres, car dies ha que no n'havem hagudes, jatsia creheguam que per la galera de mossèn Biure e de mossèn Corbera, nos hagau scrit segons per altres letres havem menció, les quals encara no havem hagudes.

AHCB. CCO, vol. 8, año 1436, ff. 1-1 v. Una copia de la carta anterior en ff 2-2 v. Publicada por Camós Cabruja. *Historia dramática...*, p. 45, doc. XIV.

83 Portovenere, 4 enero 1436

Carta del rey Alfonso a los diputados de Cataluña.

Als reverends e venerables pares en Christ, religiosos, nobles, amats e feels nostres, tots los staments e braços del principat de Cathalunya, residents en les Corts Generals.

Lo rey. Reverends, venerables, nobles, amats e faels nostres: Avisamvos que aprés que nos som stats junts en aquests nostres castells, sperants axí algunes naus, que per nos eren stades nolieiades e paguades en Jènova, e meses a la Colla per venir ací a recullir gent d'armes e cavalls, en assats nombre, que havem haguda a nostre sou en Lombardia; com aci mateix l'infant don Pedro, nostre molt car frare, qui ab nostres galeres ha dies a Iscla detengut, segons crehem per temps contrari.

La ciutat de Jènova s'és rebellada al duch de Milà, ab tota la ribera de levant a ponent, solament si tenen per aquell, fins en aquesta jornada, lo Castellet de Jènova e lo Castellaço, dos castells de Sahona, lo de Porto Fi, Mònago e de Cestri.

Creem que és stada comesa la dita novitat, tant per la iníqua voluntat que han a nos e a nostres vassalls, e desplaer extrem de nostra prosperació, veents que erem en disposició de obtenir totalment lo realme, quant per odi que concebut ha contra'l dit duch de Milà, per causa de nostra liberació e de la bona disposició de aquell vers nos e nostres afers. Speram de dia en dia, lo dit infant e galera, ab les quals iunctes que sien, entenem, Déu volent, d'ací partir.

En aquell mateix dia que haguem nova de la dita rebellió, són junts

a nos mossèn Bernat de Corbera e mossèn Andreu de Biure, nostres amats consellers; hannos explicat amplament moltes coses, per part de nostra molt cara e molt amada muler la reyna, e encara en diverses privades e singulars persones, havemlos oyts molt alegrement.

Entenem, Déu volent, prestament desempatxarlos e provehir, axí en coses per ells explicades, com en altres, inspirant la gràcia divinal, en tal manera, que serà servey de Déu, honor e servey nostre e ben avenir de tots nostres regnes e terres.

E per tant, com scrivim per altra manera segura algunes coses, que us seran, per part nostra explicades al rey de Navarra, nostre molt car e molt amat frare e a la dita reyna, vos pregam que a les paraules de aquells e cascun d'ells, donets fe e creença com fariets a nostra persona pròpria, obrant en exequció de aquelles, axí com de vosaltres confiam. Dada en Port Vendres, a ... Rex Alfonsus.

AHCB. Procesos de las Cortes de Monzón, años 1435-36, f. 116.

84 Portovenere, 6 enero 1436

Carta de Bernardo de Corbera y Andrés de Biure a los conselleres.

Molt honorables ...:Jatsia per altres vos haiam escrit de les novitats occorrents e d'açò que en la present és contengut, per ço, car dubtam que les ditas letres sien passades en segur. Altra vegada vos notificam, com a XXVIII del mes de deembre prop passat, nosaltres arribam ací al senyor rey, lo qual havia XV jorns que y era junt acompanyat per gran nombre de gent d'armes del duch de Milà. És bé sa e alegre, per gràcia de Nostre Senyor Déus.

Feta per nosaltres reverència al dit senyor, e reportada a aquell les recomendacions, senyaladament de la senyora reyna, e aprés de vosaltres, mostrant haver pler de nostra venguda, e demanantnos del estament de la terra e de moltes altres coses. Feta per nosaltres la relació que Déus administrà, si mostrà lo senyor ésser ben content de vosaltres e de aquexa ciutat, e haver voluntat en totes coses que sien benavenir, honor, utilitat de tots sos regnes e terres, e senyaladament d'aquexa ciutat e principat, metentnos en alguns particulars rahonaments de coses qui toquen benavenir e reparació grantment de aquells. De què nosaltres romanguem e som molt aconsolats, e de les quals per nosaltres, qui vengut lo infant don Pedro, lo qual lo dit senyor espera de dia en dia, creem serem desempatxats per tornar de les parts dellà per affers del dit senyor. Si plaurà a Nostre Senyor Déus serets personalment e estesa informats.

Aprés nos notificà lo dit senyor, com no eren passades dues hores que havia hauda nova com Gènova s'ere rebellada contra lo duch de Milà, de què mostrà haver enuig lo dit senyor, axí per lo destorp que'n venia a sos affers e a la expedició de nou naus, les quals tenia pagades, nolieia-

des e exarciades, per passar gent d'armes en lo reyalme, conduhïda per lo dit senyor en la Lombardia; com per la deliuració dels presoners qui eren en Gènova, la qual lo duch volia e manava fer sens algun rescat; com més encara, per la perdua que fahia lo dit duch, la qual ell havia per pròpria, car era cert que li venia per lo bon tractament que havia fet a ell e a sos frares, lo qual no poria ésser maior de pare a fills. E encara, per lo favor que li donava lo dit duch en obtenir lo realme, la qual cosa los dits genovesos no havien poguda tollerar.

Lo sendemà que fom arribats, sabem com Gènova e tota la ribera, axí de levant com de ponent, s'ere rebellada fins ací a la Especia inclusivament, la qual nos és a IIII milles, exceptat los castells de Gènova e alguns altres fort pochs per la ribera. Fets compte, honorables senyors, que vuy lo senyor rey és ací assitiat per terra, car res no y ha al entorn que no sia enamich. Ha nova lo senyor rey com VI naus armades estan a la Colla esperant temps per a partir. Creem que vindran ací, attès que saben que no y ha una fusta ab què lo dit senyor ne puga exir.

Gran és, honorables senyors, lo parill en què vuy està lo senyor rey, com sia fort mal acompanyat de naturals seus. Vuy no y ha XX o trenta naturals seus de qui puxa bonament confiar, e aquest nombre podets comptar: bisbe de Leyda, nosaltres e mossèn Blanes, de què ha haut assoldeiar e metre ací CC infants a peu, però són ytalians. Abasta senyors, que lo perill que y vehem és tant, que no'l poríem escriure, bonament ne som bastants a provehirhi, sinó quan remeten a disposició divinal.

Lo duch de Milà tramet gran gent d'armes a cavall e a peu sobre Gènova. Si lo senyor rey tingués ací galeres, no és menys que d'esta volta no'ls fessen de grans dans. Si la terra dellà se volia concordar a reparar los càrrechs e minvas que'n reporten, no fou may tal disposició a destrucció de genoveses e de llur ciutat, com ara, atteses les bones voluntats e unions de ànimes que y han aquests senyors, de totes aquestes novitats occorrents e encara de la intenció del dit senyor.

Lo dit senyor e nosaltres escrivim larch a la senyora reyna e al senyor rey de Navarra. Crehem ne sarets a ple avisats, perquè us placia en totes coses que conexerets ésser expedients e necessàries, attès lo cas, vullats ésser directós propicis e sollícits, car bé hi és mester.

Escrivint la present, lo senyor rey ha hauda nova certa, com l'infant don Pedro, Minacucho de l'Àguila, ab d'altres barons del realme, han hauda a mans del senyor rey la ciutat de Gayeta, e haguerenla a XXVII del prop passat mes, fou lo dia que's rebellà Gènova.

Dels perills de nosaltres e desayres que passat havem, no us curam escriure. Solament vos avisam que sinó que Déus e las mans nos ajudaren, forem anats en la Mala Paga ab los que y eren, car navegant ab un bergantí de XXX rems, nos isqueren certs lahuts armats, nosaltres no sabent la rebellió de Gènova. E no pus, per la present, sinó que som prests a tots vostres servirs e ordinació.

Scità en Portvèndres, a . . .

A tots vostres plaers, serveys e honors Bernat de Corbera, Andreu de Biure.

AHCB. CCO, vol. 8, año 1436, ff. 7-7 bis.

85 Pisa, 11 y 18 enero 1436

Carta de los mercaderes catalanes en Pisa a los conselleres.

Molt honorables . . .: En los dies pessats a les vostres reverències, havem scrit a sofaciència de so que sentíem dels fets del nostra poderós e excellent senyor rey, e a present la vera fidelitat, de la qual li som tenguts e la naturalesa e ben havenir de nostra nació, nos promou evisar del ésser e astament en lo qual a present sa troba, a fi que les vostres providències promtament puxíem provehir en les coses necessàries. E com ja en lo pessat, per diverses letres aiats auda vera notíssia, com lo senyor rey, a X de deembre, liber e expedit del molt illustra duch de Millà, entrà en lo seu castell de Port Vendres, he asparant, lo senyor rey, de Gènova les sis naus feya armar, per pessar la sua gent d'armes en lo reyalma, e les suas galleres, sus les quals pogués montar per seguir la sua empresa.

És saguida novitat astranya de la ciutat de Gènova e de tota la ribera, la qual, a XXVII de deembre, contra lo duch de Millà s'és rebetlada, en forma tots castells, villes, fortalesses en dos jorns sa són perduts. Resta solament lo castell de Mònech, los dos castells de Sahona, lo castellet de Gènova, lo castell de Porthofi, lo castell de Sestrí, los quals són asatiats e en gran perill breument de ésser perduts, per la qual novitat lo senyor rey stà ab gran ansia e astrem perill.

Com nosaltres siam havisats en Gènova s'arman sis naus e altres fustes per a venir a asatiar lo senyor rey en Port Vendres, lo qual de les sues galleres he altres fustes és abendonat.

Perquè, honorables senyors, és cossa molt nacessària, ab àrdua voluntat e astrema diligència, fer pronta provessió de armar naus, galeres e totes altres fustes haversa poran, per trametre a Port Vendres al senyor rey, per traurell del gran perill en lo qual stà, e per poder puchnar contra la perversa nació genovessa, per venjança de la irreparable vergonya e dessonor an comessa contra la santa magestat e corona de Aragó e vessals de aquella, per la qual són dignes haver totall ruhïna e destrucció. E com per effecte saveu, Déus vos haia preservat la via, loch he temps contra ells, devets ivarsosament procehir, com sia cossa certa que lo poderós duch de Millà sa troba ab molta jent d'armas, la qual per terra tramet sobra Gènova, e havent de vosaltres per mar la favor de aquella, la dessolació mencar no pot.

Perquè, honorables senyors, ara és lo temps de vostra gloriosa potència, e fama sa deu per tot lo món astendra, com aiats Déu en vostra favor

e ajuda, com per obra se mostra, que migençant la sua potència al molt alt ínclit infant don Pedro haia comessa gloriosa victòria de la ciutat de Gayeta, dins la qual personalment entrà, a XXIIII de deembre, ab X galeres, una galiota, per mar, e molts barons del reyalme, per terra, entre los quals són lo duch de Cessa, lo comta de Fondi, Minagutcio della Aguilla, lo Rizo e molts d'altres, e en breu jorns esperam sentir de bé en millor. Emperò nosaltres creem que jenovessos de la dita victòria avent notícia, ab perfeta solicitut sa hauran venir sobra Port Vendres per empedir lo senyor rey de allí partir no's puxa.

Perquè, honorables senyors, vist que de Port Vendres correus axir no poden, los honorables mossèn Bernat de Corbera e mossèn Andreu de Biura, ultra la nostra volentat, de Port Vendres nos an scrit e donada comessió per part del senyor rey, de totes les dites novitats per correus ab avantaies, per terra ho per mar, altres pessatges vos degam avissar, a fi que en tot puxats fer la provessió necessària, en la qual pregam la gràcia supernal donada bona andressa e a nosaltres en stament de gràcia aumenti. Scrita en Pissa, a XI de janer M.CCCC.XXXVI.

Aprés aver scrit, havem sabut per letra, feta en Jènova a XIIII del present, com si arman vuyt naus e deu galleres. Crehem hiran sobra Port Vendres e Gayeta. Siatsna avisats. Clossa a XVIII de janer.

A vostra honor e servir prests los mercaders catalans residens en Pisa.

Dels mercaders cathalans qui són en Pisa, scrivint noves del senyor rey. Rebuda a XXVII de febrer M.CCCC.XXXVI.

AHCB. CCO, vol. 8, año 1436, ff. 9-9 v.

86 Barcelona, 16 enero 1436

Carta de los conselleres a Juan Bussot y Francisco Castelló.

Molt honorables . . .: Alsguns dies ha que ab nostra letra, scrita en Barchinona a XXXI de deembre prop passat, vos scrivim notificantvos que en vostra delliurança prenguessets comiat del senyor rey, e aprés vos en vinguessets a la bona ventura, no contrestant una letra de nostres inmediats precessors en la consellaria, ab la qual volien que posassets en elecció del senyor rey, si li ere plasent de licenciarvos o que ab la sua senyoria romanguessets. E trametiemvos translat de una supplicació, la quel presentassets al dit senyor, suplicantlo vos en volgués atorgar carta pública o que us en venguessets. E ara com siam certs que'l dit senyor és a Port Vendres, e no ha en propòsit de venir, mas que s'en vol anar en Nàpols, per ço, altre vegada, ab aquesta vos pregam, que en tot cas prengats comiat del dit senyor, e que vingats e us hen tornets ab la gràcia de Déu, no sperada alguna altre licència nostre. E tengueus lo Sanct Spirit en sa guarda. Scrita en Barchinona, a . . .

AHCB. Ll. C., VI-4, años 1435-1436, f. 177.

87 Monzón, 21 enero [1436]

Carta de Bonanato Pere a los conselleres.

Dirigitur honorabiles consiliariis Barchinone. Tramesa per en Ramon Batle.

Molt honorables . . . : Divendres, entre X e XI hores ans de mig jorn, que comptavem XX del present mes, per un correu he reebuda una vostra letra de XVIII del dit mes, ab tres translats de letres intercluses dins aquella, per los quals són stat avisat de la rebellió de Jènova contra lo duch de Milà e del cas assats perillós en lo qual és lo senyor rey, contenguts en los dits translats. E no curant notificar les dites noves a la senyora reyna, segons vostra letra havia, delliberí comunicar aquelles decontinent a mossèn Francesch de Aranda, pus per la dita vostra letra me ere permès altres que a mi fos vist aquelles comunicar, lo qual haguda de mi notícia del dit cas e sabent pus de aquell, la dita senyora no ere encare avisada per lo senyor rey de Navarra, ne per algú altre, elegí per molts esguards denunciar les dites coses a la dita senyora, aprés de son dinar, la qual molt extremament congoxada de tal novell tramès per mi, e volgué en tot cas que los dits translats li fossen comunicats e voler legir ella matexa lo translat de la letra d'en Johan Cortina, on la dita rebellió e altres coses subseguides són stesament contengudes.

De la qual lletra, a petició de la dita senyora, li fou feta una còpia prestament, ab la qual la dita senyora per alguns de son Consell fenyent ella haver hagut lo dit avís, ha comunicats vuy de matí a tots los staments del principat de Cathalunya e dels regnes de Aragó e de València, separadament, la rebellió e cas perillós dessus dits, pregants aquells, que prestament volguessen elegir certes persones de cascuna de les dites provincies, qui fossen ab la sua senyoria, ab les quals ella puxe comunicar sobre lo dit cas, e pensar e cogitar alguna presta e deguda provisió faedora a aquell.

A la qual és stat respost per lo Braç Reyal del principat de Cathalunya, que's condolen molt del dit cas, e que's dispondrien decontinent ab los altres braços del dit principat, en fer la elecció de persones per la sua senyoria demanada.

Perquè, senyors molt honorables e molt savis, creent que per lo dit cas urgent, la dita senyora reyna, molt congoxosa e dolorosa, no sens causa, instarà la cort que alguna provisió saludable e deguda proceesca de aquella, la qual satisffaça a la acustumada faeltat e innada naturalesa, e de tots los vassalls e súbdits del dit senyor rey, en tanta necessitat posat, he delliberat avisarvos de totes les dites coses y a fi que així sobre lo dit cas, com sobre los altres casos, per mi, en dies passats, a vostres honorables savieses notificades. Mossèn Huc Fivaller e yo, siam certificats de vostra intenció e voler, e com vos splaurà que'ns regescan, ne us hagan

en los dits affers, és diu que clamant que la mara del senyor rey és morta, però la senyora reyna encara no se n'és assenyalada ja sia que y sic, etc. Que ha fet venir draps dits de Saragoça, per vestirne si mateixa e los de casa.

Are venint de la cort e capvespre, me és stat dit per un hom qui és vengut de Leyda, que mossèn Huc Fivaller, jau anit en un loch apellat Biniffer, qui és a una legua d'esta villa, e que entrarà ací demà aprés dinar, lo qual Déu volent, serà de molta notable gent acompanyat. Aquí va lo senyor en Ramon Batle, qui s'en porta la present, per lo qual vostres honorables savieses poran ésser certificades de moltes coses qui toquen los affers de la present cort. E sie lo Sanct Sperit en vostra guarda special. Scrita en Muntçó, dissapte a vespre XXI de janer [1436].

A tots vostres manaments e ordinacions apperellat Bonanat Pere.

AHCB. CCO, vol. 7, año 1435, f. 7. Incluida por error en la colección de cartas del año 1435.

88 Barcelona, 28 enero 1436

Carta de los conselleres a Juan Bussot y Francisco Castelló.

Als molts honorables e molt savis senyors mossèn Johan Bussot e místser Francesch Castelló, ambaxadors al senyor rey tramesos per la ciutat de Barchinona, presents en Jènova.

Molt honorables...: A XXIII del present mes de janer, per dos correus, havem reebudes sengles letres vostres, la una de XXVIII de deembre prop passat; e l'altre de III del present mes de janer, cascunes quasi de una tenor mateixa, per les quals havem entesa la ramor seguida en Jènova, lo jorn o feste de sanct Johan Evangeliste, e com la terra s'és alçada, la qual nova no havie molt se hic ere ja sebuda per altra via, però lo cas se variave e és diversitave en alguna manera. E moltes altres coses havem sabudes en la letra derrera en data contengudes. E havem haut singular pler, com la hora que'l cas se seguí erets dins casa, e maior lo havem hagut com fosseu visitats e posats en segur, e reposats de tot dubte.

E per vostre esguard e en altre manera, procurarem totes vies e maneres, per les quals los janovesos sien segons són favorablement pertractats. Pregamvos que de vostre stament nos certifiquets, si res si ha variat aprés que Gayeta és stada presa e és a mans del senyor rey. E semblantment, quant a Déu sie plasent, que vostra delliurança sie seguida, la qual desijam molt, vullats pendre comiat del senyor rey e venirvosen a la bona ventura, segons altres vegades vos havem scrit. E tengueus lo Sanct Spirit en sa guarda benaventuradament e votiva. Scrita en Barchinona, a...

AHCB. Ll. C., VI-4, años 1435-1436, f. 182 v.

89 Florencia, 6 febrero 1436

Carta de Antonio Amat a los conselleres.

Jhesús. Molt honorables...: Per avisarvos de les noves de les parts d'essà, sertifich vostres grans saviesas, com stant lo senyor rey a Port Vendres, se manave que anàs per una galea de mossèn Pardo a Jènova, per tractar del fet dels presonés, a la fi ells trameteran per salvoconduyt, lo qual no agradà a degú, car era capciós. A la fi no se n'a res fet.

Lo senyor rey a mudat lo capità en Port Vendres, ço és, que y a més n'Esplugues, gentilhom de Lobregat, qui era ab mossèn Ramon de Perellós, levantne mossèn Flos, e pres segrement hi homenatge del castellà, e provehintlo de gent, tirà la via del castell de Alerig, un a fer avie scala, e ach aquí missatgeria del duch de Milà, so és, lo seu secretari, lo qual tantost aquella nit avià. Aprés tirà la via de Liorna, e aquí stech 11 jorns, e los florentins li feran present dos bous confits, 1 brocat, 1 carmesí e altres coses, però no'ls esperà, si bé lo y portaren o trameteran fins a Thalamo.

E aquí, los senesos avian deliberat ferli un present, però ell no u espera. A la fi, el trobà aquí. 1ª nau de florentins que venia carregada de forment, la quall li conta nova serta com en Johan Porta, conservador de Cicília e scrivà seu de ració, és passat de aquesta vida, de què ell tantost n'a provehí mossèn Far e s'enportà ab si la nau a Gayeta, offerintli la paga. E jaquí alí una galea de mossèn Pardo, per portarsen mossèn Bernat de Corbera e mossèn Biura, a'n Serdenya, e d'elí a Mallorcha, a'n Cathalunya, e a'n Monssó a les Corts, ab ample poder que s'enportan de la senyora reyna, e al rey de Navarra. E yo l'e vista e regoneguda la procuració, e de ordinació lur afegides moltes coses, perquè per lo poder per defeliment no hagués a fi a tornar açí.

Si les hi auran meses no sé, però crecho, majorment, que lo senyor rey dix mi present, que ell avia intenció de passar lo fet de la justícia e arreglar en tal forma que'n seriats contents tots.

Hoc lo capítoll de les naus dels strangès que no poguessan sinó les nostrades portar los avers; e lo capítoll de les monedas, però la obra o mostrarà.

Disapte a nit, lo senyor rey partí, segons lo temps que y fo, presumí tothom que el fonch lo diluns matex a Gayeta. E lo bisbe de Leyda e yo nos ne partim per Florença lo diluns matí, pus per gràcia de Déu, nostra ambaxada a presa bona fi, e la que desigave. La nit devia[n] partir ab la galea los dits mossèn Corbera e mossèn Biura.

Así monsenyors, no us pux altres noves scriura, sinò que la voluntat del senyor rey és més inclinada en lo fet del reyalme de Nàpolls, que may e tant que la sua tornada a n'aquexas parts, yo la veg massa longua, ans he sentiment que s'en farà venir la senyora reyna en les parts d'assà.

Del papa vos dich sert, que no fa gens de cara al senyor rey en lo dit fet, ans hi mostra trobar tant anuig, que veu hom li darà lo destorb que porà. El a fet matrimoni ab Ramon de Caldora ab son nebot, de la filla de aquel, lo qual el Macobutxo Caldora, frare de dit Ramon. Són grans capitans de gent d'armes són contra lo senyor rey.

Florentins e venecians stich a en clar faran, ajuda als jenovesos, però que lo duch no contre lo rey. Asò bé's pot entendra que vol dir. A n'asò se diu dóna causa lo gran anuig que ells an trobat en la ligua e concòrdia dels dits nostre rey e lo duch, o per dubte que aydat lo duch, al rey aver lo reyalme, el no li aydàs aver Venècia e Florença.

Lo duch de Millà a aiuda del duch de Savoya e del duch de Burgunya. I capità de M.D homens d'armes del duch de Millà, s'és partit d'el, e s'en va a servir los venecians.

Así a gran missetgeria de Jènova al papa e a florentins, demanant les vistes. Són bé XL de caval, són stats notablement rebuts e fetslos grans presents. Hom d'ells no pot res en forma sentir, per la afecció e liga d'els se manifesta massa. Lo papa ha anbaxada de Roma que torne là, e provehescha en lur protecció, sinó que el sa daran brasa, qui vol clar dir se daran a altri. Lo papa stà per anarsen a Bulunya prest.

De así deuen tantost partir D homens d'armes, per anar a'n Jènova en lur favor. Són de la gent de Jacobutxo Caldori. Los jenovesos mateys sich comten que an tornats tots los nostros cathalans, e presonés e los misetgés a la Mala Paga, prenent color que forsa los n'a costrets que no poguesan subvenir als del duch i'lls donan guerra. An dat la calt als del duch, qui tenian lo Castellet. Anhi morts molts dels genovesos. Los del Castellet an dat I[a] de les forts torres a I dels jenovesos, e aquell als dat dins I fill lur, e an pres temps los del duch per consultar XV jorns, e si no han ... retre los lo Castell, e que *interim* no faran novitat.

Así a venguda nova que a Cathalunya se fa gran aparell de armada. Tots stan ab gran e major resell que de res de la armada aquexa, que tota Ytàlia ne viu ab resell. Los jenovesos an soltat mossèn Far ab traylla que dins I any s'aia a tornar a la presó. E la causa si és, perquè lo senyor rey li a feta comisió, que insta a'n Cicília que als jenovesos guiats, sia servat lo guiatge e tornats los béns qui'ls són estats executats per los officials de Cicília. Si u porta a fi viu ab opinió que'l soltaran, serà un avantatjós partit que de I n'aian ells XV, però axí o usan. Del papa és ver que a fets seura los misetgés del duch d'Enjou, en aquel propri loch, com si fossen misetgés del rey de Nàpolls. De què mossèn de Leyda, procurador del rey, tant com ells hic són stats, no y és volgut anar.

Lo papa en dar las candelas lo jorn de sancta Maria, a proposats los misetgés del rey de Anglaterra, als de Castella, de què se seguí que aquells mudats per lo papa se n'isqueren e no volg[ue]ran tornar, estan per anarsen, però són ja mesos alguns per adobar.

Als mossenyors no ych veg de importància per avervos de scriura,

sinó que tota Ytàlia va per lo fet del reyalme e de Jènove, e pot hom veure que s'esperan grans e congoxosas empresas e guerres. Placia a Déu que proveescha en tal forma que nostro rey, e consegüentment nosaltres, sia preservat de sinistre, e d'aquí avant, mentre así aturaré an deliberaré anar per mar o per terra. Manatsme tot lo que us sia plasent. Scrita en Florença, diluns a...

A servir de la ciutat hi de vosaltres mossenyors, prest Anthoni Amat.

Jacobutxo Caldori c'en pertex prest per anar a'n Nàpolls contra lo senyor rey, ab serta gent d'armes. Así's diu que Nàpolls auria levades banderas de Aragó. Are plagués a Déu e a tot lo reyalme fos en l'altro món que no fos viure ab tribulació. Lo papa a fets II cavalés, fills d'aquests Caldoris. No sé com se funda tal fet.

De místser Anthoni Amat. Rebuda a XVII de març del any M.CCCC. XXXVI.

AHCB. CCO, vol. 8, año 1436, ff. 25-26.

90 Florencia, 7 febrero 1436

Carta de Antonio Amat a los conselleres.

Jhesús. Mossenyors: Así a scrit n'Anthoni Magieri, de Pisa, com el Pere Català, pare, a sabut que jenovesos an pres lo Castellet a pactes e tractes, los quals apprés no an servat, però que an jaquits anar los lombarts seguidament e aviantlos. He que en Jènova an gran carestia que no y an forment, ni formatges, ni carns frescas, ni carnssaladas, sinó que menjan colls ab oli e galines. E que I home se menga XII diners de pà. Item, que Nicolo Pitxoli hi és ab XIIII^{m} o XV^{m} cavalls, II mules de la ciutat. Ell stà tant oppresiós que's massa, e ells se agaytan de nit e de dia. E los amanade I nau de Privello nova, que era per varar, e era de M.CC botes. E aximatex II galeaçes velles. E que té la Torra e Coll de Far, e que degú no y gosa antrar, que enport que ell no'lls pux a fer dan. E que diluns VII de febrer, vench I nau de jenovesos a Liorna, armada de CC homens, e és venguda aquí carregar de gra, que an del Maresma. Ells an mesos CCC balestés de gardia dels nostros presonés que an tornats de la Mala Paga, perquè no puxan dar dan a ells, ni aiudar als contraris. Así hic és vengut, mentre lo correu s'en triga anar fins vuy dimarts VII de febrer.

AHCB. CCO, vol. 8, año 1436, f. 26.

91 Génova, 9 febrero 1436

Carta de Juan Bussot y Francisco Castelló a los conselleres.

Ihesús. Molt honorables . . . : Per moltes letres vos havem scrit, e de vosaltres dies ha no havem hagudes letres, pregantvos nos scrivau. De nosaltres vos certificam que som sans a la mercè de Déu, desigant affectuosament ésser aquí. Placia a Déu Nostre Senyor que en breu sia, e que ab salut nos vegam. De la nostra liberació a present no podem res cert scriure, car no són venguts assí mossèn Bernat de Corbera e mossèn Andreu de Biure, qui per part del senyor rey hic devien venir per tractar de la liberació de tots, e ja los era tramès salconduyt per part de aquesta ciutat, e par que s'en són anats de larch en Cathalunya. Quant seran aquí poreu ab ells saber molt dels affés, més que nosaltres no sabem.

Del senyor rey som informats que partí de Liorna a XXVII de janer e féu la via del realme, e despux no sabem res. De aquesta ciutat vos certificam que aprés que fou expellida la senyoria del duch de Milà, que fou lo die de sent Johan Evangelista de festes de Nadal, de què per dues letres vos havem scrit largament per dos correus, la un qui partí a II de janer e l'altre a IIII.

Los del Castellet bombardejaren contínuament, de dies e de nit, contra la ciutat; en lo qual Castellet se eren recullits lo governador qui aquell jorn se n'anava e lo governador qui aquell jorn intrava, e lo capità qui era stat de les naus armades e alguna gent que ab ells era. E aprés alguns dies lansarenlos lurs cavals del Castellet perquè no'ls fessen messió.

E a XXVII de janer los de la ciutat, amb gran gent lur pròpia ben armada e ab gran [multi]tud de ballestes, combateren lo dit Castellet, en tant, que aquella jornada prengueren les barbacanes o ravalins del Castellet, qui eren molt forts e de gran deffenció, e lo mur de les barbacanes molt gros, e los merlets bé enmantellats, de què los del Castellet foren molt sperduts, e comensaren de moure tractes que duraren tot lo deprés dinar del dit die, cessant de combatre, com ja per lo maytí haguessen preses les dites barbacanes.

E a XXVIII del dit mes de jener, partida per armes e partida per tracte, los de la ciutat hagueren tot lo dit Castellet, car tractat que los del Castellet donassen una de les IIII torres del Castellet als de la ciutat, en la qual tinguessen certa gent, e que'ls fo donat spasi de trametre al duch de Milà. E quant hagueren la dita torra, per ço com dien que no la devien donar desgornida ne no'ls havien servats los pactes, montaren en la dita torra molta gent ab scales de naus que hi van metre; e de aquella torre combateren les altres torres del Castellet, e per aquella torre hagueren intrada, en tant que lo dit die de XXVIII de janer, abans de dinar, los del Castellet se reteren, e aquells tenen vuy presos en lo palau, lo qual Castellet era molt bé fornit per gran temps de totes vituales, bombardes,

pedres, balestes, e altres armes, e tot so que fos necessari, que per fratura no'l los calia retre; e en aquel dien havien sobre cent homens. Aprés que és stat pres aquell han derrocat en partida, e dien del tot derrocaran, e aximetex dien que fan dels Castells de Sahona e de Portafi. La ciutat és vuy preservada de la remor del dit Castellet, en lo qual los anava tot.

Aximetex de Milà hic és vengut Nichola Piccini, capità general del duch de Milà, ab molta gent armada, los quals fan gran dan per la ribera cremant cases e talant, e a Sent Pere de Arenes han cremada una gran nau que si fahia de M botes, e algunes galeres velles qui temps ha hi són tretes en terra. Los de la ciutat dien ho presen poch, gordant bé la ciutat, e van aixi ben vestits, com si no havien regart de algú, e dien que lo dan que daran los lombarts, se pagarà dels censals que han los lombarts sobre lo Comú de Jènova, de preus ultre C^M florins. Altres coses a present no'ns occorren, sinó que us placia pensar en nostra liberació e provehirhi, segons vos parrà fahedor, en altra manera poria massa durar, e nosaltres som hic extremament hugats. E sia la Santa Trinitat... Scrita en Jènova, a...

Dels embaxadors que són en Gènova.

Rebuda a xx de març M.CCCCXXXVI.

AHCB. CCO, vol. 8, año 1436, ff. 29-29 v. Comentada y publicada por CAMÓS CABRUJA, *Historia dramática...*, pp. 31, 52, doc. XIX.

92 Florencia, 28 febrero 1436

Carta de Antonio Traginer a los conselleres.

Jhesús. Molt honorables . . .: Sertifich a vostres grans savieses, com l'onorable místser Fransés Castelló, m'a tramès de Jènova en Pissa, un seu scuder, ab huna sua letra, ab la qual m'a tramès aquest plech de letres qui's dressa a vosaltres, recomanantlom molt afechtuosament, e ab comisió que per lo primer correu lo'ns deguets trametre, e fasentli II florins d'avantatge, perquè agesen millor recapte. He axí mossenyors he fet. Jo us tramet dites letres per lo present correu, qui avem dit qui a nom Diegue de Saguovia, lo qual deu ser aquí dins XVII jorns. E ab tant no he més que a vostres savieses fratur de dir més, que som a tot vostre manament prest. E prech la Santa Trenitat sia tostemps en vostra protechsihó e garda. Escrita en Florença, a...

A tot vostre manament prest, qui a vosaltres molt honorables senyors, se recoman Anthoni Traginer.

Dats al coreu dos florins.

AHCB. CCO, vol. 8, año 1436, f. 41.

93 Barcelona, 12 marzo 1436

Carta de los conselleres al rey de Navarra.

Molt alt e molt excellent senyor: Per letra de mossèn Johan Buçot e mísser Francesch Castelló, los quals foren tramesos al senyor rey embaxadors, havèm sabut que per lo dit senyor rey fou pres cert cambi de Oddo Raho, pagador açí, als hereus de Pere Ytantí, per en Casafrancha, per rahó del qual cambi entraren fermanses, entre los altres, los dits Johan Buçot e mísser Francesch, cascú en cinchcents ducats. E per ço com lo dit cambi no és stat complit, volenho haver de les fermanses. E com ells ja tribulats de lur detenció, no meresquen ésser vexats per la dita rahó, qualsevol via haia tenguda la quantitat a cambi presa. Per ço senyor a vostra excellència humilment sepplicam, que us placie provehir que'l dit cambi sie complit als dits hereus del dit Pere Ytanti, o per altra manera que les dites fermanses, especialment los dessus nomenats, ne sien de tot dan preservats. E la vostra molt illustra persona vulle la sancta Trinitat tenir en sa protecció e guarda btnaventuradament e votiva. Scrita en Barchinona, a...

Senyor de la vostra serenitat humils servidors, qui's comanen en gràcia vostra, los consellers de Barchinona.

AHCB. Ll. C., VI-5, años 1436-1437, f. 2v.

94 Barcelona, 13 marzo 1436

Carta de los conselleres a los síndicos de Barcelona en las Cortes de Monzón.

Als molt honorables e molt savis senyors los síndichs de la ciutat de Barchinona, presents en les Corts de Montsó.

Molt honorables...: Certificham vostres savieses, com dimecres prop passat, que teníem VII del present mes de març, havem reebuda una letra de mossèn Johan Bussot e de mísser Francesch Castelló, detenguts en Jènova, la qual és de la tenor següent:

Molt honorables...: Per altres letres vos havem scrit assats larch, per a que a present freture poch de scriure, sinó perquè occorre portedor, perquè vos certificam, com per gràcia de Déu, som ben sans, desijants molt ésser solts e ésser en nostres cases, perquè placieus entendre en nostra liberació.

Nosaltres treballarem açí lo que porem. Mas creem lo consell e adjutori de vosaltres hi serà ben necessari, lo pus remetem a les altres letres, pregantvos nos scrivau altres coses. A present no'ns occorren, sinó que la sancta Trinitat...

Scrita en Jènova, a XIIII de febrer any M.CCCC.XXXVI.

E d'altra part ne haver reebuda una altra, de la qual vos trametem translat inclús en la present. Aprés recepció de les quals letres, alsguns dels amichs dels dits mossèn Johan Bussot e místser Francesch Castelló, són a nosaltres recorreguts, exposantnos lo gran dubte que han, que si altres remeys no's prenen en la delliurança lur, que aquella no sie allongada per a molt temps, attès que per lo senyor rey no si ha donat algun recapte en lo passat, ans la rebellió dels janovesos feta contra lo duch de Milà, los propòsits, axí del senyor rey, axí en procurar, com dels janovesos en fer la dita delliberació, deuen haver preses grans mutacions, de que's segueix, que'ls dits mossèn Johan e místser Francesch, romanen molt tribulats e anciosos de la gran dilació de llur delliurament, perquè som instantment pregats per los dits amichs volguéssem donar loch a tractar de les dites coses. E és stat dit per alsguns, que fore ben pertinent, que per part de aquesta ciutat, fos scrit als ancians e Concell de Jènova, volguessen delliurar los dits detenguts, e que vostra letra fos causada ab motius propris e pertinents, significants com eren embaxadors tramesos al senyor rey per aquesta ciutat, e la causa perquè eren tramesos, e los privilegis e prerogatives que han e deuen haver los qui són tramesos.

Nosaltres no volents sols pendre càrrech de açò, havem appellades alsguns notables persones, a les quals havem les dites coses explicades, demenantlos nos volguessen sobre aquelles donar consell e dir lur delliberació. E rahonat molt ensemps de aquesta matèria, són stats finalment de aquest acord, que tro ací no ha haud loch que aquesta ciutat degués entendre e trebellar en açò, car lo senyor rey havia principiat, e tota vegada entès en la delliberació, no solament dels dits mossèn Johan e mícer Francesch, ans encare de tots los presoners detenguts en Jènova, e de açò menave molts tractes ab los janovesos.

Mas com la delliurança llur no's sie obtenguda, e la rebellió se sia seguida contra lo duch de Milà, poria ésser que no hi serie ara lo loch que ere debans, maiorment com lo dit senyor sie fora de Milà e de Port Vendres, perquè ells eren de parer que aquesta ciutat ab cautela deguda, devie procurar la liberació dessus dita, e entendre en aquella, principalment per dos esguarts; la 1, per ço com pensen que lo senyor rey d'ací avant no haurà la opportunitat que havie stant en Milà e ans de la rebellió, en entendre en la sua delliurança, e per ço aquesta ciutat no devie desemparar de tractar aquella, com fossen missatgers per ella tramesos. La segona per lo gran càrrech que a la dita ciutat ne romanie dels salaris, messions e despeses, que eren a son càrrech.

E per aquestes rahons veyen ésser pertinent, propri e degut, que per nosaltres, en nom de la dita ciutat, degués ésser feta una bona letra als ancians de Jènova, per los tochs de la qual, ells soltassen e jaquissen anar los dits mossèn Johan e místser Francesch, però ans que aquesta letra se espetxàs, fossen servades les qualitats següents, ço és, que mossèn Font Cuberta fos tramès per lo senyor rey a les parts d'eçà, per soltar tots los

janovesos que sien en València e en Mallorques, lo dit mossèn Font Cuberta fos sperat, lo qual hic devie ésser fort prest, com fos ja en Perpenyà. E ab ell se hauria certa notícia e ardit del stament dels presoners e de lur delliurança, la qual porie succehir en tal manera, que en breu se porie obtenir, e tot altre treball porie cessar e'n serien fora de sperança. Item, que com fos delliberat que la dita letra fos tramesa als dits ancians de Jènova, que de açò per vosaltres honorables senyors, lavós fos consultada la senyora reyna si li serie plasent e agradable que nosaltres fessem la dita letra, e si no li ere plasent que cessassen de fer aquella.

Per ço, molt honorables e molt savis senyors, certificantvos de les dites coses, vos pregam ab tanta afecció com podem, que com nosaltres parlat primerament ab lo dit mossèn Font Cuberta, haurem delliberat de fer la dita letra, de la qual cosa vos avissarem decontinent, lavós ne consultets la dita senyora reyna e saberne son voler e delliberació de ço que li'n serà plasent. E que ara solament nos responats a les dites coses, e que sapiam de vosaltres quina intenció ne haurets, e'ns certifiquets de vostre consell, vot e delliberació, los quals volem saber ans que proceheschan a altres coses. Aprés del dit conçell per nosaltres appellat, nos és stat dit que'l dit mossèn Font Cuberta serie ja ab la senyora reyna. Si axí és porets ab ell saber lo fet dels dits presoners en quin punct, per ço que n'haiam tal avís, com haguérem de ell mateix si fos ací.

Aprés senyors... E tengueus, senyors molt honorables e molt savis, lo Sanct Spirit en sa guarda. Scrita en Barchinona, a...

AHCB. Ll. C., VI-5, años 1436-1437, ff. 3-4.

95 Monzón, 22 marzo 1436

La reina María concede licencia a los consellers para negociar la liberación de los embajadores de Barcelona.

Licencia per dominam reginam concessa consiliariis civitatis Barchinone, quod non obstante guerra, super liberacione ambassatoum Barchinone, posint cum januenses tractare.

Nos Maria Dei gracia, regina Aragonum, Sicilie, etc. Quia fidelis nostri Johannis Buçot et Franciscus Castilionis, legum doctor, cives Barchinone, quos civitas Barchinone, per nunciis seu ambassiatoribus ipsius civitatis miserat ad dominum regem, capti fuerunt per januenses, et capti hodie in civitate Janue detinentur. Tenore presentis concedimus vobis consiliariis et probis hominibus dicte civitatis Barchinone, quod non obstante guerra que est inter serenissimum dominum regem et eius vassallos et subditos, ex parte una; et dictos januenses, ex parte altera, possitis officialibus et rectoribus et aliis dicte civitatis Janue, pro liberacione dictorum Johannis et Francisci semel et pluries scribere et cum eis tractare.

convenire et concordare per omnes vias et modos quibus vobis fuerit bene visum usque ad totalem obtentum liberacionis dictorum nunciorum et recuperacionem eciam bonorum et rerum omnium eorumdem. In cuius rei testimonium hanc fieri jussimus nostro sigillo secreto munitam. Datam in villa Montissoni... La Reyna.

ACA. Reg. 3129, f. 69 v.

96 Génova, 23 marzo 1436

Carta de Juan Bussot y Francisco Castelló a los conselleres.

Ihesús Maria. Molt honorables...: Per altres letres vos havem scrit per via de Pisa, del cambi que lo senyor rey pres assí de Oddo Raho, en lo qual lo senyor rey de Navarra se sotscriví de sa mà, com a principal, e nosaltres cascun entram fermansa per D ducats, e mícer Nichola Special per M florins, e mossèn ardiacha de Pallars per M, e mossèn secretari per M, mossèn Fransi dez Valls per VIIIe, mossèn Franci d'Arill per CCCC, mossèn Cabanyelles per VIIIe, mossèn Fontcuberta per VIIIe e molts d'altres de les fermanses, cascuns per certa quantitat. La qual fermansa fem per que traguesse lo senyor rey de Milà e de aquestes parts, e ferem encara molt més per la honor en aquell cas que tocava a la honor de tots, e molt més conguxa passàvem de què de nosaltres, e perquè confiavem que lo senyor rey de Navarra hi donarie recapte quant fos en Barcelona, qui ab la sua galera s'enportava les letres del dit cambi, en les quals se era sotscrit com a principal, e del dit cambi no preníem tota la quantitat fins aquella que havien presa fos complida en Barcelona.

E lo qual cambi no hagut compliment, ans dien que alleguen seria de bona guerra, e que axí ne hauria scrit lo senyor rey al senyor rey de Navarra, la qual cosa parlant ab humil reverència no és de bona guerra, car Oddo Raho, de qui han pres lo dit cambi es pisà, e aturà assí ab guiatges; e aquell a qui se ha complir lo dit cambi és lo hereu de Pere Ytanti, qui stava en Barcelona, e llà ont fos de bona guerra, so que no és. No's pot excusar, en alguna manera, la solució del dit cambi, car considerar devenir que les fermanses del dit cambi san assí preses, als quals convendrà, per forsa e destrenyiment de presons, pagar lo dit cambi, recambi, dans e interessos, per la quantitat la qual cascú ha fermat fins íntegrament sia pagat.

E lo senyor rey cuydarà goanyar e perdra massa grossament en lo recambi, dans, interessos e messions, majorment vuy que lo ducat val per aquí a cambi més de XX sous barceloneses. E lo dit Oddo conguxa despux que haguda la carta del protest, de procehir contra les dites fermanses per destrenyiment de presons, de la qual cosa nosaltres scrivim al senyor rey de Navarra.

Perquè molt honorables senyós, placiaus de trametre al senyor rey de

Navarra la dita letra, e scriuren als vostres síndichs en la cort que fassen ab lo dit senyor que lo dit cambi sia complit, e preserve les dites fermanses de tanta vexació e dan, car pijor los seria aquesta vexació, que la que han haguda fins assí, dels quals speraven haber liberació, e no més vexació. E placiaus de trametre la present als vostres molt honorables síndichs. quant los scriureu per informació lur.

Altres coses a present no'ns occorren, sinó que la Santa Trinitat... Les altres coses remetem a les altres letres que trameses vos havem. Scrita en Jènova, a...

AHCB. CCO, vol. 8, año 1436, f. 57.

97 Barcelona, 7 abril 1436

Carta de los conselleres a Juan Bussot y Francisco Castelló.

Molt honorables...: Pus la mutació del temps ha donada causa que'l senyor rey no ha acabat lo tracte en lo qual entense sobre la liberació dels presoners qui són detenguts en Jènova, ha convengut que aquesta ciutat entene en obtenir liberació de vostres honorables persones, e per aquesta rahó tramet aquí letra als ancians e altres regidors en Jènova, per mossèn lo comanador de sanct Anthoni, per ço que així per scriptura com per viva veu, la dita liberació se puxe, si a Déu serà plasent obtenir. E trametemvos translat de la ditta letra, la qual trametem inclusa en la present, per lectura de la qual e encare de les instruccions per nosaltres fetes al dit comanador e per relació sua, veurets e entendrets clarament lo negoci.

Perquè pregats sens intermissió Nostre Senyor Déu, e esperats la sua gràcia, e confiats que no sabent defellir als sperants en ell, complirà los nostres e los vostres desigs, com sien justs e conformes a la sua divina voluntat. Aprés, senyors molt honorables e molt savis, vos certificam com lo cambi que haviets pres derrerament és stat complit, e d'altra part havem scrit als nostres síndichs, que fessen obra ab tot acabament, que vosaltres fossets fora de la fermansa que haviets feta en lo cambi pres per lo senyor rey. E trametemlos la letra que vosaltres haviets dreçada al senyor rey de Navarra. E aprés los dits nostros síndichs hannos rescrit, com han tramesos sobre açò lurs letres al dit senyor qui ere a Çeragossa, ensemps ab la vostra, e aprés com ne han cobrada resposta, dient lo dit senyor, que una de les coses precípues que ell té a cor és aquesta, e que no stigats ab alguna ancia, quan dins molt breu temps serets fora de la fermansa per vosaltres feta. D'altra part, vos certificam com les vostres cases e de tots los frares, parents e amichs són contituïts per gràcia de Nostre Senyor, ab bona sanitat. Solament los resta fossen aconsolats de la visió de vostres persones, en manera que poguessen dir ço que canta Santa Mara Esglea aprés representació de la sancta Resurrecció: *gavisi sunt apostoli viso*

Domini. (Cfr.: Ev. S. Io. xx.) E tengueus lo Sanct Spirit per tots temps en sa guarda. Scrita en Barchinona, lo Dissabte Sanct, a . . .

En Johan Thomàs, mestre de la secca, per mijà nostre, ha feta la rahó de la quantitat del or que havie reebuda. Lo dit mossèn lo comanador vos reciterà com ere ja partit, e en lo camí ha haut cert embarch, per lo qual és haut a tornar ací.

AHCB. Ll. C., VI-5, años 1436-1438, f. 19.

98 Gaeta, 2 mayo 1436

Carta del rey Alfonso a los diputados de Cataluña.

Lo rey.

Venerables pares en Christ, religiosos, nobles, amats e feels consellers nostres: Perquè sabem que y trobareu plaer, vos avisam en alguna manera per vostra consolació, com per gràcia de Nostre Senyor Déu, som ben sans e alegres, ab la aiuda del qual creem que molt prestament obtindrem pacífica e quieta possessió de aquest realme, en honor de nostra reyal corona.

E perquè havem a cor e voluntat castigar los genovesos antichs enamichs de nostra casa, abaxar e deposar la supèrbia de aquells, haurem a plaer e a gran servey, que molt prestament se desempatxassen de armar les més fustes que possible fos, per anar dirruir e metre en total extermini e ruina la ciutat de Gènova, la qual, segons som avisats per lo illustre duch de Milà, stà molt distreta de gents sues per la terra. E vuy no reste sinó levarli lo seccors e sosteniment que ha per la mar, la qual cosa, si fustes armades venien de aquí, segons speram e desijam, ab les que nos hi trametrien de les que havem ací, leugerament se exequtarien los afers en llur punició e càstich, glòria e honor de tots vosaltres.

Perquè us pregam e encarraguam, axí affectuosament com dir podem ni sabem, que recordantsvos de vostra innada fidelitat e natural amor que portats a nostra reyal corona e maiestat e la pròpria honor de vosaltres, a la qual may haveu acostumat fallir, que si jamés nos entenets a servir e complaure, tots altres affers apart posats, entengats en la presta exequció de la dita armada, e aquexa trametats en les pars de Gènova avisantnos de vostra intenció, a fi que nos puxam fer metre a punt, en l'endemig, les galees e altres fustes que tenim ací, perquè a la jornada sien ensemps per exequtar los dits affers. Certificantvos que açò haurem a tant e tant gran servey, que al present altre maior fer no'ns poriets. Dada en la nostra ciutat de Gayeta, a . . . Rex Alfonsus.

AHCB. Procesos de Cortes, año 1436, f. 5 v.

99 Génova, 11 mayo 1436

Carta de Juan Bussot y Francisco Castelló a los conselleres.

Jhesús Maria. Molt honorables . . .: Per moltes letres vos havem scrit, vos plagués entendre en nostra liberació, e encara no conexem hi hayats provehït de què conegam algun effecte, e jatsia alguns hagen scrit que vostres grans savieses havien provehït degudament e partinent a nostra relaxació e de nostra família.

Perhò tant de temps ha que n'han scrit, que stam maravellats per effecte no sentiam en quina manera per vosaltres hi és stat provehït, e que siam relaxats, e les coses se porian massa laguiar e madurament pendre. Dieu aximetex, speràveu informació de mossèn Fontcuberta qui era a Montsó, del qual ne podeu haver informació en nostre fet, de que's seguescha effecte algú, sinó occasió de dilació e laguí. Perquè vos pregam, tant affectuosament com podem, que tota dilació apart posada, ab contínua e effectual diligència vos placia entendre en nostra liberació, car si cas era que aquesta Comunitat per causa de relaxació dels jenovesos en València, o en Malorcha detenguts, per los quals és stat tramès mossèn Fontcuberta, o en altra manera nos volia relaxar, decontinent per correu propi ne sereu certificats, mas entretant no volríem temps s'i perdés. Scrita, en Jènova, a . . .

AHCB. CCO, vol. 8, año 1436, f. 73. Comentada por Camós Cabruja, *Historia dramática . . .*, p. 32.

100 Génova, 21 mayo 1436

Instancia de los mensajeros barceloneses Juan Bussot y Francisco Castelló al duque y Consejo de Génova, solicitando su liberación, y respuesta de éste accediendo a dicho ruego.

Illustris et magnifice domine, vosque spectabiles et magne circunspectionis viri domini anciani et de Consilio, est verum quod magnifica civitas Barchinonia, missit nos Johannem Bussot et Franciscum Castilionis, legum doctorem, simul cum honorabili domino Guillermo Romei, quondam, ambasatores ad maiestatem serenissimi domini nostri regis Aragonum, et hoc tempore pacis que erat inter eamdem maiestatem et hanc magnificam Comunitatem et sub confidencia dicte pacis, missique fuimus pro pace et non pro guerra, et nostra magnifica civitas antequam recederemus pro observacione dicte pacis, mandavit et fecit omnes ianuenses in galea per civitatem conducta per . . . vi detentos relaxari quare XVI vel XX numero, sciunt hoc plures ianuenses huius civitatis qui illo tunc ibi erant et transferando cum eadem galea, reperimus aliquas naves et ligna ianuensia et libere abire permissimus nulli mallum inferendo, et cum vi tempes-

tatis dicta galea ad portum Oristagni aplicuisset in quo reperit quandam navem ianuensem iam onustam, et motu dicte galee iam inciperet exonerare, missimus ad eam quod nullo non timeret quia pocius eam iuvaremus si opus esset, et post quam sumus hic detenti mercatores illius navis Albingie, nobis de hoc gracias egerunt, et cum crederemus eandem maiestatem in Insula Scilie invenire, transferando oportuit nos ire ad civitatem Gaiete, ubi eadem maiestas erat, que nobis mandavit assendere navem suam ut essemus ibi ubi ipse erat, quia missi eramus ad eandem maiestatem et cum eadem maiestate capti fuimus, sui pro pace et non pro guerra missi fueramus, et ducti fuimus ad hanc civitatem, suntque novem menses vel inde circa quod detinemur in hac civitate.

Et est verum quod per hanc magnificam Comunitatem et per clarissimos cives illius, fuimus bene semper et honorifice tractati, taliter quod nichil nobis deffuit, sicut si essemus in nostra propia civitate, excepta libertate quam de die in diem obtinere credebamus, fuit tamen usque nunc dilatata et nos noluimus vestram illustrem dominationem et spectabiles et circunspecciones vestrorum dominorum ancianorum atodiari, sed, spectavimus, quod ianuenses Valencie et in Maioricis debenti contra salvosconductos essent liberati, sicut liberati fuerunt sed, Barchinone nulli detenti fuerunt; sed per civitatem et consilliarios et rectores illius deffensi et bene tractati, sciuntque hoc plures cives huius civitatis, nunc autem quia satis videtur vobis durasse nostra detencio, quam nostra magnifica civitas de die in diem fieri spectavit per hanc magnificum Comunitatem indubitanter.

Attento eciam quod eius ambassatores tempore pacis et pro pace misi: venimus ad eandem illustrem magnificentiam et spectabiles circunspectiones vestras, supplicando quanto possumus, quod nos et familiam nostram ab hac detencione liberare velitis et libere abire permittatis et quascumque securitates pro hiis prestitas cancellare, tutumque reditum nobis concedere sicuti nostra magnifica civitas indubitanter confidit, quam relaxacionem nostra magnifica civitas valde gratam habebit et suo casu recordabitur et facerit pro vobis et pro hac Comunitate similia et maiora. Suplicantes nobis fieri breve felixque reversum ut indubitantur confidimus.

✠ cccc.xxxvi° die xxi may.

Responsio illustris et excelsi domini Thome de Campofragoso, Dei gracia januensis ducis, et liberatis defensoris; et spectabilis Consili Dominorum Ancianorum de officii provisionis civitatis Ianue in sufficientibus et legitimis numeris congregatorum.

Est quod dictis supplicantibus fiat ut petitur. Attenta mutua caritate et dileccionis affeccione qua continuo idem illustris dominus dux officia et singulariter omnes cives ianuensis rei publice prosecuti sunt, magnificam Comunitatem Barchinonie civesque et incolas eius, coram sic exigentibus meritis et benivolencia erga cives, et ipsam rem publicam ianuensem. Subiungentes prefati illustris dominus dux et officia quod pari modo

relaxari debeant familiares et domiceli predictorum supplicancium illi scilicet qui denunciabuntur a circunspecto officio butini, merito relaxari debere intuitu rescripti et concessionis sepedicte.

Ex certum est actis publicis cancellarie dominus Ianue.

Matheus de Bargalio, cancellarius.

AHCB. CCO, vol. 8, año 1436, f. 73. Comentada por Camós Cabruja. *Historia dramática...*, p. 34.

101 Barcelona, 25 mayo 1436

Carta de los conselleres a Juan Bussot y Francisco Castelló.

Als molts honorables e molt savis senyors mossèn Johan Bussot e mísser Francesch Castelló, al senyor rey ambaxadors tramesos per la ciutat de Barchinona, ara detenguts en Gènova.

Molt honorables...: Diverses letres havem reebudes vostres, e axí per aquelles com per altres a vostres amichs trameses, havem entès lo gran anuig, lo qual havets, axí per esguard de vostra detenció, com per la fermansa feta entre'ls altres per vosaltres a Oddo Raho, e per lo estrenyer que havets, dients que despuys que som en la consellaria no havets haudes letres nostres.

E volents satisfer a les dites coses, vos certificam, com aprés que sabem que lo senyor rey no poch entendre en vostra delliurança e dels presoners detenguts en Jènova, fou ací delliberat e en Consell conclós, que aquesta ciutat entenés en la dita delliurança. E de fet haguem mossèn lo comanador de les cases de sent Anthoni de aquesta ciutat, persona ben bastant a tals coses, per lo qual scrivim als ancians de Jènova sobre vostra detenció, ab certes instruccions a ell liurades, lo qual partí de aquesta ciutat lo dilluns de Pascha de Resurrecció prop passada, ab les letres dels dits ancians e instruccions, e ab letres vostres, en les quals vos tramatien translat de la dita letra. E pensants nosaltres lo dit comanador ésser ja en Jènova, ell fou tornat açí dient, que ell no ere pugut passar de Arlet en Prohensa avant, quar llà e a Taraschó ell fou pres e detengut, e le obriren totes les letres que portave, e si no fos entreveniment del prebost de París, lo hagueren tengut massa a noves.

Nosaltres reportants tal cas ab gran despler, encare nos som esforçats de tornar varar la barcha, ço és, que havem tornat trametre lo dit mossèn lo comanador, lo qual s'enporte letres nostres al duch de Jènova, com haiam sabut que duch havien elegit, e als dits ancians e a vosaltres, e creem certament que a la hora de ara lo dit comanador deu ésser aquí. E en altra manera entendrem tant com a nosaltres sie possible, proseguir vostra delliurança. E ultra les dites letres vos ne havem trameses moltes altres, ans que'l dit comanador partís, e stam merevellats com no les havets reebudes.

Del fet del cambi de Oddo Raho, havem ja scrit al senyor rey de Navarra, al qual havem trameses les letres vostres que'ns haviets trameses, les quals se dreçaven a ell. E les respostes que fa contenen que lo fet haurà tan bon recapte, que vosaltres ne los altres no n'hauran dan algú. Nosaltres ne tornarem scriure al dit senyor cascuna vegada que habilitat hi haurà. Los cambis de que'ns havets scrits hauran tots bon compliment e no hi dubtets gens. E tengueus lo Sanct Spirit en sa protecció per molts anys. Scrita en Barchinona, a ...

AHCB. Ll. C., VI-5, años 1436-1437, ff. 29-29 v.

102 Barcelona, 26 mayo 1436

Carta de los conselleres al rey de Navarra.

Al molt alt e molt excellent lo senyor rey de Navarra.

Molt alt e molt excellent senyor: Ab altra letra nostra de XII de març prop passat, supplicam a vostra excellènncia fos de sa mercè fer complir lo cambi que'l molt alt senyor nostre senyor lo rey pres de Oddo Raho, lo qual se havie complir als hereus de Pere Ytanti. E de açò supplicavem signament per interès de mossèn Johan Bussot e místser Francesch Castelló, detenguts en Jènova, cascú dels quals entrà fermansa en cinchcents ducats. E com senyor no's pugue excusar que no haien a pagar, per ço com los volem exequtar sens fixarhi res.

Per ço a la vostra gran serenitat humilment supplicam, sie de vostra mercè provehir en les dites coses, a fi que tribulació no sie ajustada més avant als tribulats dessus dits. E la vostra molt excellent persona vulle la sancta Trinitat en sa protecció e guarda conservar benaventuradament e votiva. Scrita en Barchinona, a ...

Senyor de la vostra serenitat humils servidors, qui's comanen en gràcia vostra, los consellers de Barchinona.

AHCB. Ll. C., VI-5, años 1436-1437, f. 29 v.

103 Alcañiz, 5 junio 1436

Carta del rey de Navarra a los diputados de Cataluña.

Lo rey de Navarra, infant e governador general de Aragó e de Sicília.

Reverents e venerables pares en Christ, nobles, amats e devots nostres: En lo temps que arribam de Portvenres en aquexa ciutat, donam special càrrech al amat nostra en Bartholomeu de Navel, que fes tallar fusta o llenyam en algun covinent nombra, perquè si naus o galeras se devian fer per servey del senyor rey e benefici públich dels seus regnas e terras, e cercàs la dita fusta fos presta, e per defalliment de aquella los affers no aguessen dilació, e per donar exequció presta en lo dit fet, ma-

nam bastraura e lliurar al dit en Barthomeu de Navel, mil florins de Aragó, és se sagit que per les nou personas daputades a la expedició de la armada, és stat pres de la dita fusta, segons som informats, per fer quatra galeres, e la restant roman a càrrech del dit en Barthomeu de Navel.

E com per donar desampatxament a la presta partida de les galees de mossèn Galseran de Raquesens e de mossèn Franci de Raxach, lo dit en Barthomeu de Navel, ab gran instància nostra, aia tornats e restituhïts los dits mil florins, pregamvos per ço e us encarregam, ab tanta affecció com podem, que per servey del senyor rey e contemplació nostra, vullau pendre per lo General de aquex principat, tota la dita fusta, e manar pagar per aquella al dit en Barthomeu de Navel, los dits mil florins, pus los ha tornats per servirne lo senyor rey e complaure a nos. E serà cosa que us reputarem a singular complacència. Dada en Alcaniç, a ...

AHCB. Procesos de Cortes, año 1436, f. 8.

104 Barcelona, 19 junio 1436

Carta de pago otorgada por el mercader Matías Catalá, a Juan Bussot, del importe del flete de la nave del vizcaíno Rodrigo Romo que les condujo desde Génova.

Sit omnibus notum. Quod ego Mathias Cathalani, mercator, civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis honorabili Johannis Bussot, civi Barchinone, uni de ambassiatoribus ad serenisimum dominum regem missis per civitatem Barchinone. quod dedistis et solvistis michi, quinquaginta quinque libras barchinonenses, quas recepi pro Iacobo Pont, mercatore Maioricen., per nauleo vestro et honorabilis Francisco Castilionis, coambassatoris vestri, et familie et bonorum vestro et vestrum, quos cum navi Rodorici Romo, bischahini, conducta per dictum Jacobum Pont recedendo a civitate Ianue transuexit ad locum Sàncti Felicis Guixolensis, pro quibus quinquaginta quinque libris michi, pro dicto Iacobo Pont, complendis per honorabiles consiliarios civitatis Barchinone, vos honorabilis Franciscus Castilionis, coambaxatam vestram direxistis ..... ipsis honorabilibus consiliariis, quam vobis tradidi de presenti, et quod michi non fuerunt completi nec ... honorabilibus consiliariis, fuit ipsa litera presentata. Et ideo, renunciando excepcioni non numerate et non solute pecunie, et dolo malo, facio inde vobis, in testimoniam premissorum, presentem apocam de soluto.

Actum est hoc Barchinona ...

Sig✠num: Mathie Cathalani, predicti, que hec laudo et firmo.

Testes: discretum Anthonius Laurenciis et Francischus Martini, notariis cives Barchinone.

AHCB. Manual, 16, años 1433-1437, f. 170 v. Comentada por Camós Cabruja, *Historia dramática...*, p. 34.

105 Barcelona, 4 septiembre 1436

Entrada en Barcelona del infante don Enrique.

Venguda del infant don Enrich. Dimarts a IIII de setembre M.CCCC. XXXVI entra en Barchinona lo illustre infant don Enrich, mestre de Senthiago, germà del senyor rey, lo qual exia de presó de poder del duch de Milà.

BC. Ms. 978, f. 19 v. ACA. G. reg. 4, f. 48 (2.ª foliación).

106 Barcelona, 22 septiembre 1436

Carta de los conselleres al infante Pedro.

Al molt alt e molt illustre senyor don Pedro, infant d'Aragó e infant e viçrey de Sicília.

Molt alt e molt illustre senyor: Bé creem recorde a vostra senyoria, com ab letra nostra scrita en Barchinona a XXVII del mes de maig prop passat, vos supplicam que per vostra acostumada benignitat, vos plagués favorablement pertractar tots los mercaders cathalans, los quals aturassen en qualsevol parts del regne de Sicília, ab totes lurs mercaderies, havers e béns, e haverlos per esguard e contemplació nostra favorablement recomenats. E açò, molt illustre senyor, eren moguts, no solament per favor dels mercaders ciutedans nostres e dels altres domiciliats en Cathalunya, mas encara per esguard del ben públich de aquesta ciutat, lo qual per tots temps se és augmentat per la art de la mercaderia, axí com I dels precipuus e principals membres del cors públich, e per lo qual membre lo dit cors públich se és contínuadament sustentat e conservat en totes ses potències e virtuts, e per lo qual ha empreses, e empeses e meses avant, molt loablement e virtuosa, notables empreses e actes dignes de gran renom e fama, e farie vuy en die e d'aquí avant, maiorment en lo temps present molt tenebrós, per lo sobre l'orrible e molt espentable cas de la presó de nostro rey e senyor, al qual és provehidor, segons per altra letra nostra esparça lo present jorn mateix scrita a vostra senyoria, notificam, e com torn en impossible que cessàs la mercaderia e lo acustumat exercici de aquella, e abatuda e postrada e del tot, per alienas mans asportades, la qual cosa referm ab gran dolor lo dit cors públich puxe haver vida, ans cessant son principal aliment, cové de necessitat e s'ha a concloure, que semblantment pereix e han a çessar del tot les operacions adjutoris que de semblant cors en lo passat acustumaven procehir.

Açò, senyor molt illustre, dehim no sens causa, ans per parlar en ubert ho referm, per ço com lo dit regne de Sicília, ja en lo temps de la dita letra a la vostra senyoria per nosaltres tramesa, les mercaderies, robes e béns dels mercaders habitants en Sicília eren, ab humil reverència de

vostra senyoria parlants, tretes de mans e poder lur e contra lur voler tractades e en altres usos convertides, axí per via de imaginats prèstechs, com en altra manera.

E aprés stant nostron rey e senyor en lo siti, lo qual jamés fos stat imaginat ne seguit, de Gayeta, són stades arrestades naus nostrades carregades de diverses mercaderies, robes e béns en gran valor, de diversos mercaders ciutedans nostres, e aquelles fetes descarregar e a encant públich certa part és stada venuda. E tot açò per subvenir al dit nostro rey e senyor, la subvenció del qual devie ésser procurada, no ab plors ne ab lurs suors de singulars vassalls del dit senyor, mas ab altra justa provisió. E com convengue a nosaltres, axí com a pares e regidors de nostra ciutat e dels ciutedans de aquella e de son ben públich, a posarnos a la defensió del dit membre tan singular de la mercaderia, e per reparació dels casos sobredits interposar nostres justes intercessions.

Per ço, molt alt e molt illustre senyor, a vostra senyoria humilment supplicam, que per esguard e contemplació nostra e de aquesta ciutat, vos placie disposar e ab tot acabament entendre, que'ls mercaders nostres dampnificats, segons dit és, o en Johan Avinent, qui per ells és dreçat a la dita vostra senyoria, sien per deguda e operosa restitució de lurs mercaderies, havers e béns reintegrats, posant la lur recuperació en tals partits axí rahonables, que totes querimonies cessen e's puxen glorieiar que en las vostre esguard és stada a ells justícia favorablement ministrada. E ja sie les dites coses se degen justament obtenir, si ho reputàrem a gràcia a la vostra molt illustre persona, la qual la sancta Trinitat vulle conservar beneventuradament e votiva.

Scrita en Barchinona, a ...

De la vostra senyoria humils servidors, los consellers de la ciutat de Barchinona.

AHCB. Ll. C., VI-4, años 1435-1436, ff. 129-129 v.

107 Càpua, 12 noviembre 1436

Carta del rey Alfonso a su esposa reina María.

Illustra reyna molt cara e molt amada muller. Certificamvos com nos tantost que arribam en aquesta ciutat de Càpua, haguem nova com la armada de Cathalunya, sabent en la Ferreyra que nos eram en bona sanitat de nostra persona, per voler fer son deuta de naturalesa, e per mostrar la affecció, la qual deuan mostrar bons e leyals vassalls a son senyor, era arribada en lo port de Gayeta, de la qual cosa havem agut gran pler e consolació. He vehentnos axí les instruccions per vos fetes al amat consaller e camarlench nostra mossèn Berenguer d'Olms, com aquellas de les Corts sobre la guerra dels janovesos. E volentnos conformar ab aquelles com consarnescan gran honor de vostra corona reyal, nostra intenció

e voler, és que la dita armada s'entorn prestament en la ribera de Gènova per dampnificar, charregar a aquella, tant com posible sia. E per més sforçar aquella, havem acordat ab la dita armada la maior part de nostras galeas, per tal que pus fàcilment pugam dampnificar e exterminar los dits janovesos.

És ver que attès que lo, temps dels iverns és indispost, en lo qual la dita armada no pot fer lo dit dampnatge als dits nostras anamichs, que merexan e és necessari de fer, e havem sentit certament que los dits janovesos se preparan per la primavera qui ve, de armar les més naus hi galeres que pugan, per dampnificar nostros regnas e terras.

Per tant és necessari, e axí us pregam e encarregam, proveiscau ab les Corts de Cathalunya, que en tot cas del mont, doli loch e matèria de sostenir la dita armada per aquest yvern, e per res no permeteu aquella desarmar, com segons som informats serà inposible la primavera, aquella tornar a armar, ans vullau en la dita primavera augmentar he crèxer, com si axí no's fahia, los genoveses armarien a llur plaer e sens contrari algu, e trobantse la dita armada en aquella ribera e encontrades, empatxarlos ha que no poran armar ne fer ço que tenen en llur mal propòsit e forçar la dita armada segons és dit. E nos fahents lo sforç que entenem a fer, en les parts d'açà aquest stiu, speram a Nostre Senyor per tal dampnatge, que serà causa de llur total destrucció.

E sobre les coses dessus dites, nos scrivim als de les dites Corts, e altres particulars personas, ab creença a vos comanada, als quals los referirets sobre aquelles la dita nostra intenció per paraules pertinents, axí com vos serà ben vist ésser expedient a nostre servey e honor e conclusió votiva dels affers. E aprés que lo dit mossèn Berenguer d'Olms, lo qual entenem prestament desempatxar sobre les coses per vos a ell accomanades e altres, les quals no podem bonament acomenar a la ploma, serets informade de nostra intenció. E sia reyna, nostra molt cara e molt amada muller, vostra curosa guarda la Sancta Trinitat. Dada en la ciutat de Càpua, a . . . Rex Alfonsus.

AHCB. Procesos de Cortes, año 1436, f. 25 v.

108 Barcelona, 24 noviembre 1436

Carta de los conselleres al rey de Navarra.

Al molt alt e molt excellent lo senyor rey de Navarra.

Molt alt e molt excellent senyor: Alsgunes vegades vos havem supplicat vos plagués donar manera que mossèn Johan Bussot e mísser Francesch Castelló, los quals entre los altres, entraren fermanses en lo cambi que'l molt alt senyor rey nostre pres de Oddo Raho, fossen servats indempnes de la dita fermança, e no és stat fet, ans los ha convengut pagar cascú la part o quantitat en la qual se eren obligats e n'han hauda cessió.

E com senyor no sie rahonable ells haver reportat lo dit dan, per ço, senyor molt alt, vostra excellència supplicam humilment, vos placie fer e provehir que als dessudits sie restituït e tornat ço que ha convengut pagar, e ja sie procehesque de justícia, ho reputerem senyor a gràcia singular a la vostra senyoria, la qual la sancta Trinitat tenga en sa protecció per molts anys benaventuradament e votiva. Scrita en Barchinona, a . . .

Senyor, de la vostra serenitat humils servidors, qui's comanen en gràcia vostra los consellers de Barchinona.

AHCB. Ll. C., VI-5, años 1436-1437, f. 59.

109 Barcelona, 11 enero 1438

Carta de pago firmada por el mercader Berenguer de Roda, del importe del suministro de parches de seda para la indumentaria de Francisco Dez-Pla.

Sit omnibus notum. Quod ego Berengarius de Roda, mercator civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis honorabili Francischo de Plano, civi Barchinone, pridem ambaxiatori deputato una cum honorabile Iohanne Lull, cive ipsius civitatis, deputatis per eandem civitatis Barchinone ad dominum regem in regno Neapoli, personaliter constitutum, quod solvistis michi triginta duos solidos et sex denarios monete barchinonense de terno, pretextu de tres parxes de sede nous mitians, unius quorum est viridus, altero violat et relictus niger, quos a me in operatorio meo emistis, habuistis et recepistis pro faciendo seu fieri faciendo, tres corrigias ad opus vestri et seu pro ornamento vestre persone pretextu dicte ambaxiate. Et ideo . . . Actum est hoc Barchinone . . . Sig✠num: Berengarii de Roda predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt: Francischus Ripoll, mercator, et Petrus Mascharo, libraterius, cives Barchinone.

AHPB. Juan Franch (mayor), leg. 18, man. 27, año 1438.

110 Barcelona, 11 enero 1438

Recibo firmado por el mercader Nicolás Miró, del importe del suministro de pieles para la indumentaria de Francisco Dez-Pla.

Sit omnibus notum. Quid Nicholaus Miro, mercator civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis honorabili Francischo de Plano, civi Barchinone, pridem ambaxiatori per eandem civitatem deputato una cum honorabile Iohanne Lull, cive ipsius civitatis, ad dominum regem in regno Neapoli, personaliter constitutum, quod solvistis michi in tabula cambii Iacobi de Podio, campsoris minutorum, sexdecim libras et decem solidos barchinonenses de terno, pro precio de dotze marts gibellins que deservierunt per una portapisa, collar e punyets posats en una cota de vellud

negra, racione dicte ambaxiate ad opus vestre persone facte. Et ideo... Actum est hoc Barchinone... Sig✠num Nicholai Miro predicti qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt: Francischus Ripoll, mercator civis et Michael Ferran, scriptor Barchinone.

AHPB. Juan Franch (mayor), leg. 18, man. 27, año 1438.

111 Barcelona, 11 enero 1438

Recibo subscrito por el pañero Juan Font, del importe del suministro en paños para la indumentaria de Francisco Dez-Pla.

Sit omnibus notum. Quod ego Iohannes Font, draperius civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis honorabili Francischo de Plano, civi Barchinone, pridem ambaxiatori per eandem civitatem deputato una cum honorabile Iohanne Lull, cive ipsius civitatis, ad dominum regem in regno Neapoli, personaliter constitutum, quod solvistis michi in tabula cambii Iacobi de Podio, campsoris minutorum, triginta tres libras, novem solidos et duos denarios barchinonenses de terno, videlicet, quinque libras et quatuor solidos barchinonenses, racione quatuor cannarum panni viridi scur, ex quo facta fuit tunica quedam sive cota. Item, eciam duas libras, sexdecim solidos et tres denarios, pro septem palmis et medio panni lividi, de quo facti fuere tria paria caligarum. Item, eciam viginti tres libras, tres solidos et quinque denarios, per mil e onze vays blanchs, qui positi fuerunt in quadam mantellum de grana pro vobis facta. Item, eciam duas libras, quinque solidos et tres denarios, restantes ex dictis triginta tribus libris, novem solidis et duobus denariis, racione trium cannarum et medie panni albi no tirat, ad racionem terdecim solidorum pro canna, qui proxime dictis pannus albus servivit per folrar la dita cota verda, que omnia a me emistis, habuistis et recepistis pretextu dicte ambaxiate, videlicet, ad opus vestri et pro ornamento vestre persone. Et ideo... Actum est hoc Barchinone... Sig✠num: Iohannes Font, predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt proxime dicti.

AHPB. Juan Franch (mayor), leg. 18, man. 27, año 1438.

112 Barcelona, 11 enero 1438

Recibo firmado por el pañero Juan Font, del importe del suministro de paños para las libreas de los escuderos y servidores de Francisco dez-Pla.

Sit omnibus notum. Quod ego Iohannes Font, draperius civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis honorabili Francischo de Plano, civi Barchinone, pridem ambaxiatori per eandem civitatem Barchinone depu-

tato una cum honorabile Iohanne Lull, cive ipsius civitatis, ad dominum regem in regno Neapoli, personaliter constitutum, quod dedistis et solvistis michi in tabula cambii Iacobi de Podio, campsoris minutorum, triginta quinque libras, sexdecim solidos et septem denarios monete barchinonense de terno, michi per vos debitas causis et racionibus sequentibus, videlicet: Primo quatuordecim libris per una pessa de drap vert scur de Sant Johan, del qual foren fetes x lureyes per los qui devien anar ab vos, en la dita ambaxada, per scuders e servidors. Item, eciam septem libras et novem solidos, videlicet, sex libras et quatuordecim solidos, per una pessa de drap blanch de Sant Lorens, del qual foren folrades les dites lureyes. Et residuos xv solidos, quos pro vobis bistraxi per bollar lo dit drap blanch. Item, eciam quinque libras et septem denarios per VIIII° canes e mitge de drap blanch a raó de deu solidos et VII denarios, pro canna bollat, del qual tant per tant, com lo dit primer drap blanch no bastava a folrar les dites lureyes, foren folrades les lureyes qui y restaven a folrar. Item, eciam novem libras et septem solidos, per VIII canes e mitge, entre drap blanch e violat, a raó de XXII solidos pro canna, lo quel drap serví per les corters de les dites lureyes. Que omnia a me seu ab operatorio meo pretextu dicte ambaxiate emistis, habuistis et recepistis. Et ideo... Actum est hoc Barchinone... Sig✠num: Iohannis Font predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt proxime dicti.

AHPB. Juan Franch (mayor), leg. 18, man. 27, año 1438.

113 Barcelona, 11 enero 1438

Recibo firmado por el pañero Juan Serra, del importe del suministro de tela para el forrado de una cota de pieles de ciervo de Francisco Dez-Pla.

Sit omnibus notum. Quod ego Iohannes Serra, draperius, civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis honorabili Francischo de Plano, civi Barchinone, pridem ambaxiatori per eandem civitatem Barchinone deputato una cum honorabile Iohanne Lull, cive ipsius civitatis ad dominum regem in regno Neapoli, personaliter constitutum, quod dedistis et solvistis michi in tabula cambii Iohannis de Plano, campsoris minutorum, duas libras et quatuor solidos barchinonenses de terno, pro quatuor cannis de friso blanch, ad racionem undecim solidorum pro canna, qui pannus de friso deservivit per folrar una cota de pell de servos, factam ad servicium vestri corporis. Et ideo... Actum est hoc Barchinone. Sig✠num: Iohannis Serra, predicti qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt proxime dicti.

AHPB. Juan Franch (mayor), leg. 18, man. 27, año 1438.

114 Barcelona, 11 enero 1438

Recibo firmado por el peletero Pedro Jutglar, por el suministro de materiales para el ornamento de una cota de piel de ciervo para Francisco Dez-Pla.

Sit omnibus notum. Quod ego Petrus Jutglar, pelliparius, civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis honorabili Francischo de Plano, civi Barchinone, pridem ambaxiatori per eandem civitatem deputato una cum honorabile Iohanne Lull, cive ipsius civitatis, ad dominum regem in regno Neapoli, personaliter constitutum, quod solvistis michi realiter numerando viginti tres solidos barchinoneses de terno, per quatre grans vebres les quals serviren per fil de collar e punyets posats en una cota de servos vostra, quam ad opus vestri fieri fecistis pretextu dicte ambaxiate. Et ideo ... Actum est hoc Barchinone ... Sig✠num: Petri Jutglar, predicti qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt: Iohannes Serra, draperius; Francischus Ripoll, mercator, cives, et Michael Ferran, scriptor Barchinone.

AHPB. Juan Franch (mayor), leg. 18, man. 27, año 1438.

115 Barcelona, 11 enero 1438

Recibo firmado por el cuchillero Juan Gombert, del valor de una cuchillera suministrada para el servicio de la embajada de Barcelona.

Sit omnibus notum. Quod ego Iohannes Gombert, cultellarius, civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis honorabili Francischo de Plano, civi Barchinone, pridem ambaxiatori per eandem civitatem deputato una cum honorabile Iohanne Lull, cive ipsius civitatis ad dominum regem in regno Neapoli, personaliter constitutum, quod solvistis michi realiter numerando triginta solidos barchinoneses de terno, per una cultellera nova quem fes fer a servicium vestrum, e per rahó de la dita embaxada. Et ideo ... Actum est hoc Barchinone ... Sig✠num. Iohannis Gombert predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt. Francischus Ripoll, mercator, civis, et Michael Ferran, scriptor Barchinone.

AHPB. Juan Franch (mayor), leg. 18, man. 27, año 1438.

116 Barcelona, 14 enero 1438

Recibo firmado por el arnesero Martín Fet, del importe de arneses y otros materiales suministrados para el servicio de los embajadores de Barcelona.

Sit omnibus notum. Quod ego Martinus Fet, armuserius, civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis honorabili Francischo de Plano,

civi Barchinone, pridem ambaxiatori per eandem civitatem deputato, una cum honorabile Iohanne Lull, cive ipsius civitatis ad dominum regem in regno Neapoli, personaliter constitutum, quod dedistis et solvistis michi viginti solidos barchinonenses de terno, pro arnesia vestra, videlicet, arnés de cama e de cuxa, uns avant brassos, dos perells de manyopes e una barreta de acer, que vobis feci pulcram et nitidam ex causa dicte ambaxiate et pro deffensione vestre persone. Et ideo ... Actum est hoc Barchinone ... Sig✠num: Martini Fet predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt: Francischus Ripoll, mercator, civis et Michael Ferran, scriptor Barchinone.

AHPB. Juan Franch (mayor), leg. 18, man. 27, año 1438.

117 Barcelona, 14 enero 1438

Recibo firmado por el coracero Pedro Martorell, del importe del suministro de corazas a Francisco Dez-Pla.

Sit omnibus notum. Quod ego Petrus Marthorelli, cuyraterius, civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis honorabili Francischo de Plano, civi Barchinone, pridem ambaxiatori per eandem civitatem deputato, una cum honorabile Iohanne Lull, cive ipsius civitatis ad dominum regem in regno Neapoli, personaliter constitutum, quod dedistis et solvistis michi unam libram et terdecim solidos barchinonenses de terno, pro quibusdam cuyrasses vestris, quas pretextu dicte ambaxiate ad opus vestre persone michi exemplare fecistis. Et ideo ... Actum est hoc Barchinone ... Sig✠num: Petri Marthorelli predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt predicti.

AHPB. Juan Franch (mayor), leg. 18, man. 27, año 1438.

118 Barcelona, 14 enero 1438

Recibo subscrito por el tendero Guillermo de Berch, del importe de un birrete para Francisco Dez-Pla.

Sit omnibus notum. Quod ego Guillermus de Berch, butiguerius, comorans pro nunc in botigia Mathei Destany, butiguerii civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis honorabili Francischo de Plano, civi Barchinone, pridem ambaxiatori deputato per eandem civitatem una cum honorabile Iohane Lull, cive ipsius civitatis ad dominum regem in regno Neapoli, personaliter constitutum, quod dedistis et solvistis michi triginta tres solidos barchinonenses, pro quodam birreto de agulla violat, quem a me et seu a dicta botigia mea emistis, habuistis et recepistis et seu emi, habere et recipere fecistis ad opus vestri et pretextu dicte ambaxiate.

Et ideo ... Actum est hoc. Barchinone ... Sig✠num: Guillermi de Berch, predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt.

AHPB. Juan Franch (mayor), leg. 18, man. 27, año 1438.

119 Barcelona, 14 enero 1438

Recibo firmado por el peletero Durán Querol, del importe de pellicos para Francisco Dez-Pla.

Sit omnibus notum. Quod ego Durandus Querol, pelliparius, civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis honorabili Francischo de Plano, civi Barchinone, pridem ambaxiatori deputato una cum honorabile Iohanne Lull, cive eiusdem civitatis per eandem civitatem ad dominum regem in regno Neapoli, personaliter constitutum, quod solvistis michi unam libram et terdecim solidos barchinonenses, pro quadam pellissa facta ad modum de pellisses de Aragó, abta et pertinente ad portandum in galea, quam dicto precio a me pretextu dicte ambaxiate et pro vestro servicio emistis atque habuistis. Et ideo ... Actum est hoc Barchinone ... Sig✠num: Durandi Querol, predicti, que hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt proxime dicti.

AHPB. Juan Franch (mayor), leg. 18, man. 27, año 1438.

120 Barcelona, 14 enero 1438

Recibo subscrito por el mercero Juan Francesch, del valor de pieles de ciervo, para la confección de una túnica para Francisco Dez-Pla.

Sit omnibus notum. Quod ego Iohannes Francisci, mercerius, civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis honorabili Francischo de Plano, civi Barchinone, pridem ambaxiatori deputato una cum honorabile Iohanne Lull, cive eiusdem civitatis, per eandem civitatem ad dominum regem in regno Neapoli, personaliter constitutum, quod solvistis michi duas libras et quatuor solidos barchinonenses de terno, pro pretextu pellium cervorum quas dicto precio a me emistis, et de quibus fuit facta quedam tunica sive cota pretextu dicte ambaxiate et pro servicio vestri corporis. Et ideo ... Actum est hoc Barchinone ... Sig✠num: Iohannis Francisci predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt proxime dicti.

AHPB. Juan Franch (mayor), leg. 18, man. 27, año 1438.

121 Barcelona, 14 enero 1438

Recibo firmado por el mercader Gabriel Carmau, del valor de telas para la confección de un jubón y una túnica para Francisco Dez-Pla.

Sit omnibus notum. Quod ego Gabriel Carmau, mercator, civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis honorabili Francischo de Plano, civi dicte civitatis, pridem ambaxiatori deputato una cum honorabile Iohanne Lull, cive dicte civitatis, per eandem civitatem ad dominum regem in regno Neapoli personaliter constitutum, quod dedistis, et solvistis michi quinque libras, octo solidos et septem denarios barchinonenses de terno, videlicet, quatuor libras, sex solidos et septem denarios, pro sex palmis de cetí ras carmesí a me emptos, ad racionem centum quindecim solidorum et undecim denariorum pro canna, qui deservivit per fer mitges mànegues, collar e puntes in quodam diploide sive jupó ex fustaneo nigro facto ad opus vestri pretextu dicte ambaxiate. Et restantes unam libram et duos solidos, pro duobus palmis de vellud negre, ad racionem octuaginta octo solidorum canna, qui deservivit pro adaptando quendam tunicam sive cota vestra de vellud, quamdiu est habebatis, quam tunicam adaptare fecistis ad opus vestri pretextu dicte ambaxiate. Et ideo... Actum est hoc Barchinone... Sig✠num: Gabrieli Carmau predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt proxime dicti.

AHPB. Juan Franch (mayor), leg. 18, man. 27, año 1438.

122 Barcelona, 14 enero 1438

Recibo firmado por el peletero Pedro Miró, por la confección de una manta de grana y otras labores en una túnica de pieles de ciervo de Francisco Dez-Pla.

Sit omnibus notum. Quod ego Petrus Miro, pelliparius, civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis honorabili Francischo de Plano, civi dicte civitatis pridem ambaxiatori deputato una cum honorabile Iohanne Lull, cive dicte civitatis, per eandem civitatem ad dominum nostrum regem in regno Neapoli, personaliter constitutum, quod dedistis et solvistis michi tres libras barchinonenses de terno, michi debitas et pertinentes pro tolerando quandam mantellinam de grana factam pro vobis et pro ornamento vestre persone ex causa dicte ambaxiate; et pro faciendo la portapisa de marts gibellins in quadam tunica sive cota de velluto nigro facta ad opus vestri et pro arresamento vestre persone, eciamque pro faciendo perfils, collar e punyets de vebres in quadam tunica facta de pellibus cervorum, ad opus vestri et pretextu dicte ambaxiate. Et ideo... Actum est hoc Barchinone... Sig✠num. Petri Miro, predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt: Michael de Sancto Iohanne, civis, et Michael Ferran, scriptor Barchinone.

AHPB. Juan Franch (mayor), leg. 18, man. 27, año 1438.

123 Barcelona, 15 enero 1438

Recibo firmado por el sastre Dionisio March, por la confección de una túnica, reparación y forrado de otra y composición de una manta de grana, a utilidad de Francisco Dez-Pla.

Sit omnibus notum. Quod ego Denisius March, sartor, civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis honorabili Francischo de Plano, civi Barchinone, pridem ambaxiatori deputato una cum honorabile Iohanne Lull, cive dicte civitatis per eandem civitatem ad dominum regem in regno Neapoli, personaliter constitutum, quod dedistis et solvistis michi tres libras, decem solidos et tres denarios, michi debitos, videlicet, unam libram et quatuor solidos pro faciendo quandam tunicam sive roba de cervos folratam de blanquet. Item, quindecim solidos, pro adaptando quandam tunicam vestram de vellud et per folrarla de friso. Item, alios quindecim solidos, pro faciendo quandam tunicam sive cota ex panno virido scur folratam de friso. Et restantes sexdecim solidos et sex denarios pro faciendo ad opus vestri una mantellina de grana. Que omnia predicta fuerunt facta ad opus vestri et pro ornamento vestre persone pretextu dicte ambaxiate. Et ideo... Actum est hoc Barchinone... Sug✠num: Denisii March, predicti, qui hec laudo et firmo Testes huius rei sunt: Petrus Ferrarii, civis et Michael Ferran, scriptor Barchinone.

AHPB. Juan Franch (mayor), leg. 18, man. 27, año 1438.

124 Barcelona, 15 enero 1438

Recibo suscrito por el sastre Dionisio March, del importe de la confección de diez libreas para los servidores y escuderos de Francisco Dez-Pla.

Sit omnibus notum. Quod ego Denisius March, sartor, civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis honorabili Francischo de Plano, civi Barchinone, pridem ambaxiatori deputato una cum honorabile Iohanne de Lull, cive dicte civitatis, per eandem civitatem ad dominum regem in regno Neapoli, personaliter constitutum, quod dedistis et solvistis michi septem libras barchinonenses de terno, pro faciendo decem lureyas, ad racionem quatuordecim solidorum pro qualibet lureya, de quibus induere et seu arresare debebantur decem persone servitores et scutiferi vestri ire intendentes in comitiva vestra pretextu dicte ambaxiate ad dictum dominum regem. Et ideo... Actum est hoc Barchinone... Sig✠num: Denisii March predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt predicti.

AHPB. Juan Franch (mayor), leg. 18, man. 27, año 1438.

125 Barcelona, 16 enero 1438

Recibo firmado por el sastre Eyna Hostrelinch, por la reparación de un jubón de Francisco Dez-Pla.

Sit omnibus notum. Quod ego Eyna Hostrelinch, sartor degens in presenti civitate Barchinone, confiteor et recognosco vobis honorabili Francischo de Plano civi Barchinone, pridem ambaxiatori deputato per civitatem predictam una cum honorabile Iohanne Lulli, maiore dierum, cive eiusdem civitatis, ad dominum nostrum regem in partibus ultramarinis, personaliter constitutum, quod solvistis michi tres libras et sex solidos barchinonenses de terno, quas et quos dare et solvere michi tenebamini per un troç de vellut negre meu, de quo feci un collar, puntes, e unes mànegues ... per me facta, posidi et adiungi sive sui, in quadam vestra diploide sive jupo veteri, et pro adaptando ipsam ex eo quare in aliquibus partibus erat rupta et dissuta. Et ideo ... Actum est hoc Barchinone ... Sig✠num: Eyna Hostrelinch, predicti qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt: Francischus Ripoll, mercator, civis, et Michael Ferran, scriptor Barchinone.

AHPB. Juan Franch (mayor), leg. 18, man. 27, año 1438.

126 Barcelona, 16 enero 1438

Recibo subscrito por el orfebre Gabriel Talesa, del suministro de materiales para el ornato de unos parches de seda y guarnecido de una espada de Francisco Dez-Pla.

Sit omnibus notum. Quod ego Gabriel Talesa, argenterius, civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis honorabili Francischo de Plano, civi Barchinone, pridem ambaxiatori per civitatem predictam una cum Iohanne Lulli, maiore dierum, cive ipsius civitatis, per eandem civitatem deputato, ad dominum nostrum regem in regno Neapoli, personaliter constitutum, quod dedistis et solvistis michi unam libram, quinque solidos et sex denarios monete barchinonense de terno, videlicet, decem octo solidos michi debitos et pertinentes pro laboribus pro me sustentis in gorniendo de platonis, capitibus et sivelles ex argento tria parxia nova ciricis, que parxia ad opus et pro servicio vestro gorniri fecistis. Et residuos septem solidos et sex denarios, quos pro vobis bistraxi a'n Luranca, spaserio, civi Barchinone cui eidem solvere tenebamini pro gornimento quod fecit in quadam vestre ense. Et ideo ... Actum est hoc Barchinone ... Sig✠num. Gabrieli Talesa predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt: Anthonius Sent Fores, mercator, civis, et Michael Ferran, scriptor Barchinone.

AHPB. Juan Franch (mayor), leg. 18, man. 27, año 1438.

127 Gaeta, 3 marzo 1438

Carta circular del rey Alfonso a Juan Bussot y otras personalidades.

Lo rey. En Johan Buçot. Jatsia per los embaxadors per nos aquí ultimadament tramesos, vos sia assats largament recitat lo present estament en què eren los affers que así tenim entre mans per la empresa de aquest realme, en lo temps que ells de nos partiren. Encara emperò perquè los dias affers Déu ne sia loat, aprés lur partida han pres e cascun dia prenen pròspera successió, havem manat al feel scrivà nostre en Barthomeu Sellent, plenament sobre açò informat, que per vostra consolació e plaer ho recompte a vos o a alguns altres de aqueixa ciutat, los quals ultra la naturalesa e vassallatge havem sentit e conegut havernos affecció singular de servirnos. E no resmenys vos diga algunes coses tocants grantment nostre servey e honor, sobre les quals vos pregam li donets plena fe e creença, sperants en Nostre Senyor, que breument ne oyrets novelles que seran a vos e a tots nostres vassalls, súbdits e parcials molt agradables.

Dada en la ciutat de Gayeta, a . . . Rex Alfonsus.

Al feel nostre en Joan Buçot. Dominus rex mandavit michi. Arnaldo Fonolleda.

ACA. Reg. 2651 f. 27. En forma similar fueron expedidas cartas a Pedro de Santcliment y Pedro de Darnius, diputados del principado de Cataluña; a Francisco Llobet y a Jaime Ça-Pila, conselleres en Barcelona; a Huguet Fivaller, «conseller en cap»; a Pedro de Sans Climent, consejero y maestro racional de la corte del rey; a los ciudadanos barceloneses Juan Llull y Francisco Dez-Pla y al canónigo de nuestra seo Pedro Palou.

128 Gaeta, 14 marzo 1438

Respuestas del rey Alfonso a Jaime Gerard, enviado de la reina María.

Respostes fetes per lo senyor rey a les coses a ell explicades per mossèn Jacme Gerart, per part de la senyora reyna, en virtut de les instruccions per aquella al dit mossèn Jacme comanades.

Quant al fet de la embaxada de Barchinona, de què la dita senyora reyna consulta e vol saber la intenció del dit senyor, respon lo dit senyor, que no és intenció sua que la dita senyora inste per res la dita embaxada, on emperò la dita ciutat vulla trametre aquella, serà content lo dit senyor que vinga, pus la dita senyora avise o faça avisar als de la dita ciutat, que venint lur embaxada de ça, sien attens en no explicar al dit senyor en públich, ne en altra manera, dir alguna cosa qui tornàs en desfavor de la sua empresa, ans mostren favorir aquella, car en tal cas, cuydantli fer servey lo deservirien grantment. Emperò si a de part e en secret volian dir algunes coses, és content lo dit senyor puxen dir lo que comès los serà. Arnaldus Fonolleda, secretarius.

Dada en Gayeta, a . . . Rex Alfonsus.

ACA. Reg. 2651, ff. 30 v-31.

129 Barcelona, 28 mayo 1438

La infanta Leonor, hija del conde de Urgel, embarca en Barcelona para Nápoles, para contraer matrimonio con el conde de Nola.

Comtessa de Nola: Divendres a XXVIII de maig MCCCCXXXVIII, se recullí en la plaia de Barchinona en dues galeres, ço és, ab la de mossèn Requesens e del procurador reyal de Mallorques, la infanta dona Elienor, filla que fonch del comte d'Urgell, la qual anava en Nàpols, per fer noces ab lo comte de Nola, a qui l'avien dada per muller.

BC. Ms. 978, f. 20 v. ACA. G. reg. 4, f. 18 v (3.ª foliación).

130 Barcelona, 24 julio 1438

Embarcan en Barcelona los enviados por los consellers cerca del rey Alfonso en Nápoles.

Dijous a XXIIII dies de juliol [1438]. Aquest jorn se reculiren los honorables en Johan Lull e Bernat Ça Pila, ciutadans de Barchinona, missatgers elets per la ciutat de Barchinona per anar al senyor rey, en les naus de què són capitans mossèn Riambau de Corbera, mossèn Franci Torrent e en Johan Ça Bastida alias Stelrich, en les quals naus van aximatex lo reverend bisba de València, e lo honorable mossèn Corella, e mossèn Moncayo, governador de Aragó e molts d'altres, e l'infant don Ferrando, qui aprés és stat rey de Nàpols.

ACA. G. 4, f. 22 v (3.ª foliación). *Manual de Novells...*, L, p. 376. BRUNIQUER, *Rúbriques...*, II, p. 181.

131 Barcelona, 24 julio 1438

Instrucciones de los consellers de Barcelona a sus embajadores al rey.

En nom de Déu e de la Sagrada Verge, Mara sua. Amen. Jassie que'ls honorables mossèn Johan Lull e mossèn Francesch dez Pla, ambaxadors elegits per la ciutat de Barchinona per anar al senyor rey, sien persones notables e de tan gran saviesa que no afreturassen de algun memorial o instrucció.

Emperò com per fragilitat de natura humana moltes coses cayguen en oblit, e per maior descàrrech lur, los honorables consellers de la dita ciutat, fan e liuren als dits honorables ambaxadors les instruccions següents:

Primerament, per ço com, Déu volent, los dits ambaxadors seran juncts en lo loch on lo dit senyor rey serà, sens dreçarse a alsgunes posades, vagen dreta via fer reverència al dit senyor, en manera honorable e pertinent e segons ambaxadors de la dita ciutat han acustumat, reco-

manants molt humilment la dita ciutat e los honorables consellers de aquella, en gràcia e mercè del dit senyor rey.

E feta e exhibida la dita reverència, offerran al dit senyor la letra de creença, la qual s'en porten. E aquella, per lo dit senyor supplicaran, li placie assignarlos hora, en la qual li puxen explicar les coses que per part de la dita ciutat e dels dits consellers les són comeses per explicar al dit senyor.

E assignada per lo dit senyor a ells hora, en aquella los dits ambaxadors explicaran al dit senyor, com la ciutat de Barchinona e los consellers de aquella, han entès ço que expliquen ab gran amaritud de cor, com la sua reyal maiestat aprés lo cas seguit, per permissió divinal, en lo conflicte dels navals estols del dit senyor e dels janoveses, serie encorreguda en diverses casos o perills, de què són romasos molt desolats, però recorrents a Déu Subirà endreçada, lo han supplicat e contínuament lo suppliquen, lo vulle conservar al regiment de sos regnes e terres benaventuradament e votiva.

E axí com a naturals vassalls han delliberat que la sua gran excellència sie per la dita ciutat e per los dits consellers per mijà dels dits ambaxadors visitada.

Aprés explicaran al dit senyor, lo gran entrenyorament que la dita ciutat ha contínuament hauda e ha, veent ell lur príncep, rey e senyor, per tant e axí lonch temps, absent de sos regnes e terres de ça mar. E dubten molt e han gran reçell de més longa absència, detengut per la gran afecció que li ha plaguda concebre de haver e possehir lo reyalme de Nàpols, en lo qual ha convertit son studi, no advertint, parlant ab gran honor e reverència de la sua senyoria, com tal propòsit és a la sua senyoria molt esquivada, que és ple de molts laços, atteses les pràtiques damnades tengudes en lo passat a altres reys, prínceps e senyors encare naturals.

E desijant lo dit senyor veure e aconseguir la fi de tal propòsit s'en roman frustrat de aquell a gran sa minva e desonor, e supposat a molts grans perills e casos sinistres, attesos los grans destorbs e inconvenients que contínuadament ixen e's contínuen per los grans tractes qui per obviar a son propòsit són fets, per los grans adversaris e de gran potència que'l dit senyor ha per en açò aconseguir lo dit reyalme.

E lo socors que'l dit senyor ha no és de naturals vassaylls, sinó màs són de les nacions itàliques inclinats per natural influència lur e de lurs regions, a procurar, tractar e deduhir a exequció, trahicions e maleses infinides, de los quals lo Omnipotència Divinal vulle lo dit senyor per sa clemència preservar.

E per ço com la dita ciutat per tots temps, per sa innada fidelitat e indeficient naturalesa ha acustumat mirar en les coses, les quals tornen en servey e honor de son príncep, rey e senyor, e en utilitat e ben avenir seu e de la cosa pública de sos regnes e terres, desige que fos obviat e provehït a les coses que serien vistes ésser destructives e preservatives de

la sua reyal maiestat, e minvoses e ignominioses en tots sos regnes e terres, trameten a dir e consellar al dit senyor, que abstenintse del dit propòsit que ha concebut del dit reyalme de Nàpols, e desemparant tots altres partits, los quals lo posquessen enllaçar e envisthar en les dites parts ytàliques, li plaie donar prest orde de venirsen en sos regnes e terres de ça mar, e visitar e aconsolarlos de la sua reyal presència, quar ací és lo seu gran repòs, açí és tota la sua felicitat, de açí són lunyats tots tractes, dominats desordes e errors sempiternals, los quals prenen lur naxença, nodriment e exequció en les parts ytàliques sobre dient.

E aprés explicaran al dit senyor, que per complir lo desig gran e appetit desiderabla que la ciutat ha haudes de la sua visió facial, ha temps pensat que ambaxada solempna fos stada empresa tramesa al dit senyor per tot lo principat de Cathalunya, segons era ja stada deliberada e offerta en las Corts Generals, començades e aprés dissoltes derrerament en la vila de Muntçó, on la dita ambaxada offerta fou en altra espina comutada.

E semblantment, se fos concordada en la Cort aprés continuada al dit príncep en la dita ciutat, que fora cosa pròpia, pertinent e deguda e fulada de gran equitat e rahó, que per tot lo dit principat fos feta, com que ço que toqua a per tots deu ésser aprovada, la qual cosa no s'és poguda fer, [no] obstant diverses pràtiques turbatives ortes e seguides durant la dita curia. donanthi rahó e causa la prorrogació derrerament feta, concebuda segons experiència ha mostrat per dissolució de aquella.

E que plagués a Déu que tals pràtiques de porrogacions e dissolucions de Corts, fossen dejus terra e no fossen axí introduhïdes e praticades segons són, que'n són molt enamigues de la honor e glòria del dit senyor e de tota la cosa públiqua de tots sos regnes e terres, que com inconvenients s'en seguexen, segons en ubert se són seguits, lo dit principat vehentse descusit e desaplegat, no pot supplir als casos e perills accorrents. per los quals la dignitat reyal e tot lo ben públich jaen postrats e sens deffensió.

E los adversaris del dit senyor ne prenen gran gosar e audàcia, veents que la virtut, la qual deurie ésser unida entre lo dit senyor e sos súbdits e vassalls, roman dispersa e separada, no és per empendre ne metre en exequció, actes notables e fets meravellosos, segons farien si la dita virtut romania unida.

E valrie més que la bosa comuna del General de Cathalunya, supplís les despeses habundantment faedores per lo honor del senyor príncep, rey e senyor, que com ha venir a càrrech particular de ciutats, viles e lochs, cascunes e cascuns, de la[s] quals, per lurs càrrechs propris, són axí ja oppresses, que bonament a les necessitats del dit senyor no poden axí supplir com volrien e desigen.

De les coses en lo present capítol contengudes, no calia fer menció alguna, ne axí escusa, com per gràcia de Déu, los dits ambaxadors són ja plenament imbuhïts e ho tenen tot al denant com per lur continuat entreveniment e són *precipuus* entre les altres, en haver notícia del dits actes,

axí que lo vexell que ja és tot ple no affreture ne sosté més plenitud.

Aprés per millor inducció de la venguda del dit senyor rey, li poden explicar com en ministrar justícia en sos regnes e terres, la gran differència entre ésser no luny lo dit senyor o ésserne prop. Que com tothom se té per dit que lur rey, príncep e senyor, los mire e'ls és prop, tothom stà recelós, e la justícia és mils ministrada e temuda, com lo senyor és prop, e injustícies no's poden axí radicar. E fanho com lo senyor és luny.

E més deuen induhir lo dit senyor a venir, perquè visit personalment la molt alta senyora reyna, ab la qual segons Déu e lo gran deute de matrimoni requer, és tengut fer personal e acomplida residència. E lo donador de gràcies Déu Omnipotent, farà tanta de gràcia a ell e a sos regnes e terres, li darà fills legítims successors, los quals aprés los dies del dit senyor *utinam* lonchs e benaventurats per dreta successió se esperen benaventuradament regnar.

E per ço attesa la gran distància e remoció de les parts on lo dit senyor és a la dita ciutat on se ha a travessar mar, lo navegar de la qual és incert, e és quasi impossible o molt difícil que'ls dits ambaxadors poguessen consultar dels mijans occorrents al cas per lo qual són tramesos, confiants los dits consellers de la prudència e gran avisament dels dits ambaxadors, remeten totalment a ells per quant temps deuen sperar rahonablement la delliberada e final resposta del dit senyor, e vulles lo dit senyor los volgués aturar per acompanyarlo, adés en 1 loch adés en altres, vulles que'l dit senyor delliberàs de venir e dilatava massa la venguda.

Bé són de intenció los dits consellers, que si lo dit senyor los volie fer massa aturar o fer parença o donar entenent que los dits ambaxadors són ab ell per aconsollarlo, en qualsevol partits o actes que entenés a proseguir e que sos affers ne vendrien millor. Per ço com tal acte serie totalment contrari als motius per los quals la dita ambaxada és stada feta, e que'ls dits ambaxadors ab sàvies pertinents e degudes paraules recusen complir tal voler del dit senyor, dientli que no són tramesos per tal acte, sinó per consellarli que jaquesque les dites parts perilloses e que a la bonaventura s'en vengue.

E stant lo dit senyor en sa oppinió, que decontinent prengue son comiat, però ans que pertesquen per descàrrech de la dita ciutat presentaran al dit senyor la supplicació la qual s'enporten.

E on se seguís delliberadament que'l dit senyor no volgués venir, e axí ho haien en cert los dits ambaxadors, en tal cas e no en altre manera, diran al dit senyor, que pus no vol aconsolar la dita ciutat de sa venguda, n'el poden contemplar corporalment ne personalment, supplicarlo de obtenir les gràcies deius designades, supplicaran lo dit senyor, que almenys puxen obtenir e portarsen les concessions devall contengudes, de les quals ja hauran ja fet supplicar lo dit senyor en lo passat per mossèn n'Andreu le Biure e no han sabut si lo dit senyor les havie otorgades . . .

ACB. Gabriel Canyelles, pliego de negocios de la ciudad de Barcelosa.

132 Barcelona, 26 julio 1438

Salida de los enviados de la ciudad de Barcelona hacia el reino de Nápoles.

Tres naus armades de mossèn Riambau e mossèn Baçtida e de mossèn Torent. Dissabte a XXVI de juliol MCCCCXXXVIII, a la primera guayta diana, se perlongaren de la plaia de Barchinona aquelles tres naus armades, de una de les quals fonch capità mossèn Riembau de Corbera, de l'altre mossèn Johan Ça Bastida, e de l'altre mossèn Franci Torrent. E ab aquestes tres naus passaren l'infant don Ferrando, lo qual se diu que és fill bastart del senyor rey, qui aprés és stat rey de Nàpols, e portaloy mossèn Corella. E més hi passà lo reverend bisbe de València, e los missatgers que la ciutat de Barchinona trematia al senyor rey en Nàpols, los quals eren mossèn Johan Lull e mossèn Bernat Çapila. E per semblant hi passà mossèn Johan de Montcayo, governador d'Aragó. E desembarcaren en Ghaeta.

BC. Ms. 978, f. 20 v. ACA, G. reg. 4, f. 22 v.

133 Barcelona, 31 julio 1438

Carta de los conselleres a sus embajadores en Nápoles.

Molt honorables . . .: Nosaltres vos trametem la letra interclusa en la present, scrita en manera juncta, per notícia de la qual és mester haiats lo honorable n'Arnau de Fonolleda, secretari del senyor rey, com se digue que sinó ell altre no ho sabrie declarar. E tingueus lo sanct Spirit en sa guarda. Scrita en Barchinona, a . . .

Los consellers de Barchinona a vostra honor apparellats.

Als molt honorables e molt savis senyors mossèn Johan Lull e mossèn Bernat Sa-Pila, ambaxadors de la ciutat de Barchinona tramesos al senyor rey.

AHCB. CCO, vol. 9, años 1437-1439, f. 129. Véanse dos cartas de la misma fecha, VI-6. Ll. C., años 1437-1440, ff. 20, 22.

134 Gaeta, 27 agosto 1438

Carta de los mensajeros barceloneses Bernardo Ça-Pila y Juan Llull a los conselleres.

Molt honorables . . .: Dimarts entre dues e tres hores aprés mig iorn, e comtàvem XVIIII° del present mes d'agost, arribam en la ciutat de Gayeta, sans e alegres per gràcia de Nostre Senyor Déu ab tota nostra família. E axí prest desembarcam e fonc reebuts assats honrosament per

mísser Nicholo Special, visrey de Gayeta ab molta notable gent, axi de la dita ciutat com d'altres, acompanyantnos fins a la posada, la qual en Jachme Oliver, scrivà del senyor rey nos ha liurada. E allí fom decontinent informats per lo dit mísser Nicholo, com lo dit senyor era en los camps, e que alguns lochs se eren donats al dit senyor. E decontinent, senyors molt honorables, delliberam de scriure al dit senyor per notificarli, com nosaltres ambaxadors, erem junts en Gayeta ab tres naus armades capitaneiades per mossèn Riambau de Corbera, mossèn Franci Torrent e Johan Ça Bastida, e que fos de sa mercè degués delliberar que fora plasènt a la sua senyoria deguéssem fer.

Aximateix som avisats com havie tres jorns passats que mossèn Bernat de Requesens era alí junt ab la sua nau, la qual lo dia passat féu la via d'Iscla, per rahó com en Nàpols havien cert ardit de nosaltres segons presumpció de molts. Duptantse que quatre naus de jenoveses qui eren en Nàpols no'ns isquessen al encontra, e per aquella rahó donam orde fost prest que les nostres tres naus fessen la via d'Iscle, hon ere lo dit mossèn Bernat, e que tirassen totes ensemps la via de Nàpols sobre les dites quatre naus de jenoveses.

Aprés l'endemà que som junts, vench nove com certes galeres e galiotes del senyor rey havien presa la galera d'en Johan Boto, e cremada la de Grimaut, carregades de mercaderia, les quals segons sich és dit devien anar en Tunis. Sónhi estats presos lo dit Johan Boto, e son fill, la qual nova és certa; e l'endemà fou axí refermada per letra dels patrons de les dites galeres.

Lo diumenge següent vench altre nova e certa, com les nostres naus armades han entrada la nau que solia ésser d'en Garro, e l'altra nau Sizera, la qual havien ja desemperada, que los nostres no se'n curaven de acostarsi, e ab barques e lauts fornirenla de gent, e tirarenla bé a terra, e per aquella raó l'han perduda. L'altra nau qui era de Julià, corso, los de la lur nau hi meteren foch. Lavors la gent de les galeres del senyor rey muntarenhi e no's curaren de apagar lo foch sinó de robar; e com han volgut pagar lo foch no han poscuch, e axí la dita nau s'és cremada. Per vostre avís ací se són fetes allimares per rahó de les dites bones noves e de nostra bena venguda. Déus per sa clemència nos lex ben finar sobre los affers que som venguts.

Dimecres a XXVII del dit mes reebem tres letres del senyor rey dades, ço és, la primera en lo seu camp assats prop Pistina, feta a XXIII del dit mes d'agost, avisantnos com havia reebuda nostra letra de què havia hagut singular pler de nostra venguda. E per relevarnos de nuig e treball, nos pregava no'ns moguéssem de Gayeta, car dins breus dies sperave en Nostre Senyor haver victòria de aquesta província, e per consegüent de tot lo reyalme; o que pendrie partit de calarse en aquestes parts hon nosaltres som, e que lavors podrie comunicar ensemps de les coses sobre les quals nosaltres som venguts.

L'altra letra fou dada a XXIIII del dit mes, feta en lo camp prop lo Peschio, notificantnos com havie donat orde de lexar en les sues parts Ursino de Ursins, comte Dulcí, Ritzo, Palermo, Gatzeta e Vasco, ab totes lors companyes en custòdia e deffensió de les terres que novament havie adquisides en aquesta província.

Ultra Josia de Aquaviva, Leonello de Perosio, e altres gents d'armes súbdits del dit senyor, delliberaren per aquella hora partir ab tota l'altre gent, e tirar la via de Terra de Lavor per entendre ensemps ab los qui eren allí sobre alguna empresa contra la ciutat de Nàpols. E ésser partit de Pestina, e aplegats en aquell aleujament, qualques tres hores aprés, vingué al dit senyor Proença, heraut del duch de Bar, lo qual per part del dit duch presentà la batalla, e request de aquella entre lo dit senyor ab tot son poder, e lo duch ab tot lo seu poder. De què, senyors molt honorables, lo dit senyor ha acceptada aquella alegrament e usant del dret atorgat als requests, atorgantlos la plaça en Terra de Lavor en loch compatent.

E la jornada assignada, ço és, a VIIII de setembre, que serà l'endemà de Nostra Dona propvinent, de la qual ab la ajuda de Déu lo dit senyor spera victòria, d'on se seguirà pau e tranquilitat de tots sos regnes. L'altra letra fou dada, e derrera, en los camps denant Achino a XXV del dessús dit mes, la qual contenia crehença que s'havie comanada al honorable en Johan Lull, menor de dies, armer del dit senyor, continent en effecta axí del pler que havia trobat de nostra venguda, com de la batalla demunt mensionada, e que nosaltres fossem a Càpua, hon lo dit senyor rey seria fort prest. E de fet nos disponem de partir d'ací de present sapiam que lo dit senyor hi sia. Placia a Nostre Senyor Déus que us endreç en los affers sobre los quals havem càrrech per aquexa ciutat. E tengueus, senyors molt honorables e molt savis, la Santa Trinitat... Escrita en Gayeta, a...

Aprés senyors molt honorables, lo die present, lo senyor rey ab letra sua trametia lo dit Johan Lull als capitans de les dites tres naus, pregant e encarregantlos que, a la jornada per ell empresa, fossen ab ell cobeiant lo dit senyor que hi fossen. E de fet lo dia mateix, envers hora de vespres, entrà ací la nau de mossèn Bernat de Requesens, dientnos com les tres naus armades, havien pres partit de anarsen, e que en la nit s'en devien ésser anades. E lo dit Johan Lull los va derrera ab un bergantí, aportantlos una letra del dit senyor, e una altra nostra per férlos tornar ací prestament. A Déus placia que lo haia trobats per ésser a la dita jornada.

Dels ambaxadors al senyor rey tramesos per la ciutat de Barchinona. Rebuda a XII de octobre any M.CCCC.XXXVIII.

AHCB. CCO, vol. 9, años 1437-1439, ff. 135-136. Sigue un duplicado de la misiva anterior (ff. 137-137 v).

135 Gaeta, 22 septiembre 1438

Carta de Bernardo Ça-Pila y Juan Llull a los conselleres.

Molt honorables . . .: Per via de Sicília, vos havem tramesa una letra de la qual duptam haiats reebuda, per la qual rahó vos trametem translat dins la present. Notificantvos, com aprés que us haguem scrit retrobam lo honorable en Johan Lull, lo qual lo senyor rey havia tramès als capitans de les tres naus armades ab crehensa del dit senyor e nostra. E explicada la dita crehença, decontinent los dits capitans, per honor e servey del dit senyor e contemplació nostra, partirem d'Iscle, tornant la via de Gayeta, los quals foren junts a XXVIII dies d'agost, prop passat, ab la nau que amanaven presa d'en Garro, hon era ja venguda la nau de mossèn Bernat de Requesens, e les galeres del dit senyor. Per rahó de la qual venguda, tothom romàs grantment aconsolat, com lo dit senyor, la jornada de la dita batalla se trobàs ab tal esforç de gent de peu, vassalls seus, per servey e garda de la sua persona.

E a XXXI del dit mes d'agost, reebem una letra del dit senyor, dada lo seu Camp Reyal prop la Font de Supo, havent en affecte, com per relació del honorable en Johan Olzina havie sabut la voluntat e affecció que nosaltres havíem en anar a la sua senyoria, e encare lo bon zel de amor que nosaltres havíem en sos affers, segons havíem mostrat en lo fet de les naus armades, regraciantnos molt les dites cosas. E per tant, com ell entenie pertir d'enllà hon ere, l'endemà, que era diluns, primer dia de setembre, per aleujarse prop Càpua, romàs content que ab una o ab dues de les sues galeres nosaltres nos ne vinguessen a Castellamar de Botorno, car, entre tant, serie procehït que haguéssem en lo dit loch cavalcadures necessàries a nosaltres, e semblantment de nostra posada. E lesta per nosaltres la dita letra, decontinent donà orde que partíssem de Gayeta per fer la via de Càpua, e per aquella hora nosaltres ab tota nostra companya nos recullim en la galera de Thomàs Thomàs; e lo bisbe de València, e los missatgers lurs, en la galera de mossèn Galceran de Requesens; e mossèn Corella, en la galera de Palerm.

E lo dimarts en l'alba, fom junts devant Castellamar, e allí prenguem aleviament fins passat mig die, que foren arribades les cavalcadures, e axí prest cavalcam ab tot lo nostre carruatge, tirant la via de Càpua, hon fom junts gran hora de nit.

E l'endemà, que ere dimecres, informats que lo dit senyor havia cavalcat sobre certa empresa en la nit passada, parlam ab lo honorable n'Arnau Fonolleda, secretari del dit senyor, lo qual nos vench a veure en la nostra posada, offerintse a nosaltres, e donantli càrrech de part nostra, que com lo dit senyor fos vengut nos informàs de la hora que lo dit senyor serie pres dispost per ferli reverència. E de fet nos tramès a dir, que lo dijous per lo matí fossen ab lo dit senyor en lo camp per fer la dita reve-

rència. E de present, provehím en cavalcadura, així per nosaltres com per nostra família, les quals foren prestes lo dit die de dijous, e comptavem quatre del present mes de setembre, acompanyats de alguna notable gent, tirant la via del dit camp reyal, hon ere lo dit senyor. En ésser junts, assats prop la tenda reyal, descavalcam, e allí fom reebuts per alguns nobles e barons de la companya del dit senyor, lo qual vehem un tros fora de la sua thenda vestit de grana, e al seu costat l'infant don Pedro. E fetes per nosaltres reverències, justes e pertinents, al dit senyor, li besam la mà, e al dit infant don Pedro, dient al dit senyor les recomendacions segons en vostres instruccions és posat, presentantli la vostra letra de crehença.

De què, senyors molt honorables, vos avisam, com lo dit senyor nos donà la cara molt franca, demostrant haver pler de nostra venguda, demanant de vosaltres, e de la ciutat. E en aquell instant, lo dit senyor, a supplicació nostra, se apartà ab nosaltres. E per tant, senyors molt honorables, nosaltres sentints que lo dit senyor entenie contínuament en tot ço que havie a fer per la jornada assignada de la dita batalla, haguem ja delliberat que no li perlàssem sinó tant solament de la visitació contenguda en vostres instruccions. E ab aquelles millors paraules e pus pertinentes, nosaltres li explicam lo punt de la dita visitació, dient a la sua senyoria que, com a Déus fos plasent, passada la jornada de la dita batalla, li plagués de volernos hoyr largament de les altres coses contengudes en vostres instruccions, conserners grantment lo servey de Déu, honor sua, e benefici de tots sos regnes e terres. E lo dit senyor ho atorgà fort graciosament.

Aximatex, senyors molt honorables, li fem algún bo e pertinent rahonament sobre la jornada de la dita batalla, e signantment li diguem que erem grantment congoxats de la dita jornada, per esguard de la sua persona, com fos assats que la persona del dit infant si trobàs, atès lo seu contrapés per molts e diversos esguards; e si a la sua senyoria hagués plagut de pendre altre camí honorós a ell que'n foren grantment contents; e si encare, la sua senyoria, sens càrrech algú podie llunyar la sua persona de tot contrari, que nosaltres en nom d'aquexa ciutat ho hauríem a singular gràcia e mercè. Supplicamlo, humilment, que lunyantse de totes altres occupacions, justificant so, primerament envers Déu, volgués entendre, tan solament, en totes les coses pertanyents a la dita jornada de la batalla, ordonant aquelles ab gran delliberació e consell; per ço que en aquella jornada no hagués entendre, sinó en confortar la sua gent, supplicant la sua senyoria, que entre les altres coses, principalment li plagués ordonar que la sua persona fos lunyada de tots contraris. E a la derreria, li diguem que nosaltres havíem delliberat ésser la dita jornada ab la sua senyoria en lo loch hon ell ordonarie.

A les quals coses, demunt dites, lo dit senyor respós fort graciosament, loant totes les coses que per nosaltres li eren stades dites, dientnos com

ell havia convengut de acceptar la dita batalla offerta per lo duch d'Enjou, mostrant estar en gran confiança que ab la ajuda de Nostre Senyor exiar ab gran honor de la dita jornada de la batalla, e de totes les coses que se haurien a fer en aquella. Dientnos a la fi que havía pler que nosaltres no's trobàssem ab ell, e que aprés nos avisarie com mudarie lo camp, que tenie dues milles assats prop de Càpua, per ço, que posquéssem ésser ab ell la dita jornada.

E axí partim de la sua senyoria tornantnos en la dita ciutat de Càpua, avisant vostres grans savieses, com lo dit senyor ha trobat gran pler en la gent de les naus armades qui arribaren en Càpua, lo diumenge següent que havíem VII del present mes de setembre, entrant ab fort bon orde, e per aquella nit se alleujaren en lo dit loch de Càpua. E en aquell die mateix reebem dues letres vostres, ab la una de les quals som stats avisats de les quatre naus de jenovesos qui són exides de ponent, e ab l'altra sobre lo fet de l'abadiat de Roses, de què, senyors molt honorables, nosaltres ho havem bé a memòria e ferhi aquell bé que porem com loch haia. E decontinent que les dites letres haguem reebudes, parlam ab lo dit senyor com per vosaltres erem estats avisats que les dites quatre naus eren exides de ponent, e los tochs contenguts en la dita letra, supplicant lo dit senyor, que fos de sa mercè que de present fos passada la dita jornada de la batalla, volgués desliurar los capitans de les naus armades ab tota lur gent, per ço que s'en posquessen tornar prestament a lurs naus, e partir decontinent per provehir a la dita nova.

Aprés lo jorn de Nostra Dona, lo dit senyor féu gran festa en lo seu camp, ço és, que féu benehir les sues banderes per lo bisbe de València, hon nosaltres fom presents, en què havie alguns comtes d'aquest reyalme, los quals lo dit senyor se aturà al seu dinar. E partint del dit senyor nos dix com havia sabut que lo duch Reyner ere en part hon bonament no podie ésser a la jornada, però que ell l'endemà mudaria lo seu camp, en lo qual faria alguns actes pertanyents a la dita jornada, e que nos ne tornàssem a Càpua, e l'endemà que fóssem ab ell per ésser a la dita jornada. E en lo vespre de Nostra Dona, lo dit senyor nos tramès a dir que atès que son adversari no serie a la dita jornada, que ere l'endemà, per no donarnos anuig e treball, volie que romanguéssem en Càpua, e axí seguim la ordinació sua.

E lo dit senyor, tirà l'endemà, que ere la dita jornada, ab tota la sua gent, axí de peu com de cavall, posant lo seu camp reyal denant Matalon, hon lo dit senyor estech tot aquell die sperant lo dit duch Reyner. E vehent, lo dit senyor, lo dit duch no comparer en aquell lloch, lo qual ere pus aventaiós al dit duch que al dit senyor, no sabent hon podie ésser, dins Terra de Lavor féulo cridar per los seus arauts, e féu fer los actes necessaris lo dit dia posant aprés camp sobre Arpayo una gran força, loch de CC fochs. E per consolació nostra, lo dit senyor, nos avisà com lo havia hagut per força d'armes, e místser Marino Bofa, qui ere senyor del dit

loch. E aprés, lo compte Caserta, e altres que s'eren mesos en mà del dit senyor havent los castells de Ayrola e Darpayo, hahon la gent de les tres naus armades se són mostrats molt bé, a gran honor d'aquexa ciutat, axí com és stat ben necessari.

Diumenge a XIIII del dit mes, reebem altra letra del dit senyor, responsiva a una letra que nosaltres li havem tramesa, avisant la sua senyoria, com eren stades vistes tres naus de jenovesos denant Iscle, e que fahien la via de Nàpols, suplicantlo fos de sa mercè, volgués attendre sobre los dits affers, e que provehís en lo pus necessari. E lo dit senyor, nos regracià lo dit avís, certificantnos com trametrie la gent de peu, axí de les naus, com de les galeres a Càpua, e que fahessen la via de Gayeta, e aprés que fossem en Gayeta que'ns recullissem en les galeres, e ensemps ab les nostres naus nos ne vinguéssem a Castellamar d'Estabia, lo qual és aprés Nàpols, en manera que lo dit senyor prestament posqués comunicar e dar spatxament als affers de nostra ambaxada. E axí, prestament, senyors molt honorables, donam orde que partíssem de Càpua per complir ço que lo dit senyor nos manave, e fom a XVII del mes dessús dit tornats a Gayeta, hon fom informats com les dites tres naus de jenoveses eren ja fore de Nàpols, dos jorns havia.

Entenem a partir vuy dada de la present, a la primera guayta, si bon temps serà ab totes les dites naus e galeres per anar al dit lloc de Castellamar, per estrènyernos sobre nostra ambaxada ab lo dit senyor. Placia a Nostre Senyor que'ns hi endreç segons vosaltres desitjats. E tengueus, senyors molt honorables e molt savis, la Santa Trinitat... Escrita en Ga[ye]ta, a...

La senyora reyna ab letra sua nos ha pregats li volguésseu scriure dels affers del dit senyor, e de nostre stament... Placieus voler donar recapte ab la letra que li trametem.

Dels ambaxadors los quals són ab lo senyor rey.

Rebuda a XXVIIII de octobre any M.CCCC.XXXVIII.

AHCB. CCO, vol. 9, años 1437-1439, ff. 140-141.

136 Castillo del «Ouvo», de Nápoles, 20 octubre 1438

Carta de los embajadores de Barcelona a los conselleres.

Molt honorables...: Aprés vos haguem scrit per en Salvador Geroni, ab letra de XXII de setembre prop passat, lo dissapte següent que comptàvem XXVII del dit mes, partim de Gayeta ab la galera de Thomàs Thomàs, ensemps ab les altres galeres del senyor rey, en una de las quals muntà dona Elionor d'Urgell, e arribam lo die següent a Castellamar d'Estabia, vers lo migiorn, e en la hora baxa arribaren les quatre naus nostres, e la de mossèn Requesens, pensam trobar lo dit senyor segons nos havie scrit, al dit loch, assignant per parlar ab la sua senyoria.

E venint lo dimarts següent, fom avisats com lo dit senyor devie partir Destafat per posar lo seu camp reyal sobre la ciutat de Nàpols, manant als capitans e patrons de les fustes que, al pus prest que posquessen, fossen denant la ciutat. E seguís que dit senyor posà en lo seu camp, però les fustes no's posqueren portar, per contrari de temps, fins lo dissapte següent, que havem quatre del present mes d'octubre, e fonch lo dit die a posta del sol, denant de la dita ciutat de Nàpols, e per aquella nit nos aleujam al Castell de l'Ou.

E l'endemà, arribaren les dites naus, que ere diumenge, per lo matí, e nosaltres tiram llà hon lo dit senyor tenie lo seu camp per ferli reverència e supplicarlo que fos de sa mercè li plagués donarnos jornada e hora, per poderli acabar explicar les coses per part d'aquexa ciutat e vostra nos són stades comeses. E lo dit senyor, reebentnos, fort graciosament, dient que lo després dinar ell iria al Castell de l'Ou, per veure la dita dona Elionor e que allí porien parlar ab ella. E axí's seguí, que aprés lo dit senyor hac parlat ab la dita dona Elienor, la qual ere destresiada, exint de la cambre nos féu cridar e metentse en una altre cambre féu entrar a nosaltres, fahent apartar tots los altres que eren ab ell, e romanent ab ell a soles tanchada la porte de la dita cambre, cehent denant la sua senyoria, nos donà plena audiència.

Tot ço que'ns restave dir, a compliment de la crehença per vosaltres comesa, qui fou en dos caps principals, la un dels quals fou donantli la rahó de la tarda de la ambaxada, narrantli tots los fets que s'eren seguits segons particularment són contenguts en les vostres instruccions. Lo altre cap fou sobre la supplicació de la visitació de sos regnes e terres, ab totes les induccions que li posquem metre al denant. E signantment, li reduhim a memòria la promesa que lo dit senyor féu, alguns dies ans que partís d'aquexa ciutat, estant a Sent Bertran, fet algun rahonament per lo dit senyor a algun de la Cort, presents los consellers d'aquexa ciutat qui lladonchs eren. E feta alguna resposta al dit senyor per aquells, lo dit senyor, replicave que tota vegada fos necessari hon se vulla que ell fos, ere apparellat de venir en sos regnes e terres.

A les quals coses, senyors molt honorables, lo dit senyor respòs, mostrant ésser informat de tot, metense en rahonament de recitar lo propòsit que lo dit senyor havie, estant en Sicília, de la anada d'aquexes parts, e los casos que s'n seguiren, entre los altres de les morts del duch d'Enjou, e aprés de madama Johana, ab la volentat dels barons d'aquest reyalme que mostrava volerlo en tot cas, de què li covench venir en les parts d'açà. E aprés, nos respós a les rahons e induccions que li eren estades fetes en la visitació de sos regnes e terres, e signantment si volia pendre la empresa de Jènova, etc., dient que havent ell la ciutat de Nàpols, la qual confiave en Déu, haurie en breus dies, fàcilment porie haver Jènova. Però atès que sos vassalls havien maior voluntat de la empresa de Jènova que d'aqutst reyalme, que ere del parer matex de nosaltres, mostrant vo-

luntat fer la visitació de sos regnes e terres, atorgantnos la promesa dessús dita, la qual haguera complida llà hon hagués vist fos estat necessari. Remetent lo dit senyor a altre rahonament per que ere vespre e's matia mal temps en la mar, e ell congoxat que partís del dit castell per tornar en lo seu camp. E així partim del dit senyor en aquella hora.

E volent, senyors molt honorables e molt savis, continuar nostra supplicació, lo dimecres següent a VIII del dit mes d'octubre haguda hora del dit senyor nos ne anam per lo matí del Castell de l'Ou, hon és nostra posada al dit camp, ab una galera que lo dit senyor nos tramès, lo qual trobam en una capella que té per son aleujament, lo qual aprés hac parlat ab frare Julià, nos donà loch que parlassem a soles ab ell, supplicantlo que fos de sa mercè nos volgués fer bona resposta. E lo dit senyor, de present nos atorgà la anada, emperò que stave en dues coses, ço és, en lo modo e en lo temps, de que's seguiren alguns rahonaments, crehent nosaltres que u dilatave, perque volie veure lo fet de Nàpols com exirie. E regraciantli per part d'aquexa ciutat, com li havie plagut atorgar la anada, l'im bessam la mà, comenantnos en gran secret que no'n donàssem sentiment algú per rahó dels ytalians que'l dubten perdre. Perquè us placia senyors molt honorables, tenirho en sobiran secret segons podets veure és necessari.

Aprés, senyors molt honorables, és stat parlat ab lo dit senyor algunes vegades, e lo dit senyor mostrave que no entenie ne volie entendre en alguns affers, sinó en estrènyer lo combat de la ciudat de Nàpols, e sperant alguna bona disposició per poder obtenir del dit senyor la fi de nostra ambaxada, s'és seguit, senyors molt honorables, que divendres, que comptàvem XVII del dit mes d'octubre, en la matinada, anant lo senyor infant don Pedro per lo camp a cavall fou desparada una bombarda de la dita ciutat de Nàpols, la pedre de la qual ferí lo dit senyor infant al cap, de què morí tantost sens que no parlà. E nosaltres, de present, haguem sabut lo leig cas e desestrat, muntam en un laut per anar al dit camp per visitar lo senyor rey, e com fom a mig camí nos fou dit, per mossèn Ramon de Perellós e per mossèn Ramon Boyl, que lo dit senyor fahia aportar lo cors del dit infant ací en lo Castell de l'Ou ab la galera de mossèn Francesch Gilabert Sentelles, lo qual nos passant lladonchs per lo costat, acosellantnos que atès que no podíem parlar ab lo dit senyor, per ço com anave cavalcant per lo camp per confortar la gent qui stave en si esmeyada, li faríem major servey que tornantnos al dit castell, reebéssem lo dit cors.

E així es féu de fet, que ensemps ab alguns nobles e cavallers e ab un missatger de la ciutat de València, com l'altre fos malalt, nos ne montam lo dit cors en la església del dit castell, e allí haguem aturar tota la dita jornada, per ço que ere necessari al dit cors.

E l'endemà que ere dissapte, per lo matí, festa de Sent Luch, fom en lo camp per visitar lo dit senyor, lo qual trobam en lo seu aleujament parlant ab los ytalians. E aprés hac parlat ab ells, ans que cavalcàs nos

hi acostam, dientli algunes bones paraules, però breus, de consolació, supplicantlo fos de sa mercè volgués gardar la sua persona, en altre manera que fins ací no havie gardada. E lo dit senyor nos respós algunes bones e breus paraules, per ço com lo congoxaven de cavalcar. De què us avisam, senyors mol honorables, lo dit senyor mostra bé en sa cara que ha haguda gran alteració de la mort del dit senyor infant, e que jatsie ell mostràs gran esforç, així per confortar la gent del camp, com per no donar audàcia als enemichs, ell segons som stats informats n'a fet gràcia d'ell volch besar aprés que l'hac vist mort.

D'ací avant, nosaltres, senyors molt honorables, entenem a continuar nostre càrrech, tant com en lo mon porem e sabrem. Placie a Déu Nostre Senyor que us hi endreç, car duptosos estam que la mort d'aquest senyor no'ns tolgue algun remey per rahó de la disposició lo senyor rey havie l'exir en aquest reyalme. És ver, senyors molt honorables, que segons som informats lo senyor rey, ha dit als ytalians que farà venir d'eçà l'infant don Enrich. E d'altra part som stats informats que en les parts de Castella se mouen algunes coses preparadas a scàndels les quals vosaltres senyors devets millor sentir. E aximateix, stan ací en gran reçell de la dilació que's dóna así, duptantnos de alguns contraris, así per mar com per terre, com per mal temps. A Déus placie vulla gardar lo dit senyor de tots siniestres.

Lo propdit die los capítols del comte de Nole, e de dona Elionor són estats fermats, ere stat acordat que les sposalles se fahessen lo diumenge següent, e lo matrimoni se devie complir decontinent, mas per rahó del cas seguit en persona del dit infant no ha hagut loch fins ací. Del rey Rayner hic ha nova que és a Bruça, e que no pot entrar per Terra de Lavor que no sie sentit, com los passos sien vuy en die en mà del dit senyor.

Més, senyors molt honorables e molt savis, vos certificam com lo diumenge següent, aprés dinar, fom ab lo dit senyor al dit camp, en lo seu aleujament, ab lo qual parlam supplicantlo de algunes coses necessàries e pertinents, segons disposició del affers. E signament lo supplicam de dues coses: la una és que fos de sa mercè nos volgués obligarne estrènyer a alguna cosa que li empatxàs son franch àrbitre, e açò fahem per algun resell que havíem del dit rahonament que havie fet als dits ytalians; l'altre fou com sich digués que jenovesos armaven VII naus per venir ací en Nàpols, que fos de sa mercè volgués provehir prestament en strènyeer sos affers, e aximateix trametés qualque fusta de rems per sentir nove certa de la dita armada. E lo dit senyor, aprés que no hac respost a les altres coses, nos dix que lo rahonament que ell havie fet als dits ytalians, solament havie fet per reposar e assegurarlos per rahó de la mort del dit infant, però que ell no s'ere obligat ne stret a res, ne s'estrenyeria, que no hagués son franch àrbitre de fer tot so que li plagués de què nosaltres romanguem be aconsolats.

Aximeteix nos respós a la armada dels dits jenovesos com ell ne havie nove, e que dins dos o tres jorns haurie strets los fets de Nàpols, com ell no hic posqués molt aturar per moltes indisposicions que hi concorrien, dientnos que hi provehirie de present en trametre alguna fusta per ésser avisat de la dita armada de jenovesos.

Placieus, senyors molt honorables, de comunicar les noves contengudes en la present a la senyora reyna, segons vos semblarà, car nosaltres li scrivim assats curt, remetentho a vosaltres, per ço com la dita senyora nos ne encarregà com partim d'aquí que li scrivíssim, com nos ne haie scrit per algunes letres. E tengueus, senyors molt honorables e molt savis, la santa Trinitat en sa guarda, manantnos so que plasent vos sia. Escrita en lo Castell de l'Ou, a...

Des ambaxadors, los quals són ab lo senyor rey. Rebuda dicmenge a XXIII. de noembre any M.CCCC.XXXVIII.

AHCB. CCO, vol. 9, años 1437-1439, ff. 148-149. Registremos como menudean las cartas de los conselleres a sus envados en Nápoles: VI-6, Ll. C., años 1437-1440, folios 32 v, 40 v, 43 v, 44 v, 51 v, 57; 24 y 30 septiembre, 31 octubre, 20 y 28 noviembre 1438 y 14 y 20 enero 1439.

137 Gaeta, 20 noviembre 1438

Venta autorizada por el notario Ferrer Verdaguer.

Die iovis..., in civitate Gayete.

Vendicio facta per honorabilem Petrum de Ladesma, et Gondissalvum de Nava, milites, manumissores honorabili Ferdinandi d'Almassano, quondam, militis, honorabili Bernardo Albert, militi domiciliato in villa Perpinani, de castro et loco vocato Luccenich, sito in regno Aragonie precio quinque mille octingentorum florenorum auri Aragonie. Testes honorabilibus Iacobus de Villanova, miles, algutzirius, Iohannes de Merles, domicellus et Alvarus de Cruce Forti, civibus.

AHPB. Ferrer Verdaguer, leg. 4, man. 9, años 1437-1438.

138 Gaeta, 22 noviembre 1438

Contrato autorizado por el notario Ferrer Verdaguer.

Die sabbati... licet hic notetur, in Gayeta.

Contractus factus per et inter nobilem Raymundum de Rivossico, vulgariter nuncupatum Franciscum Gilabert Centelles, militem, dominum baroniarum de Oliva et de Nules, in regno Valencie, ex una; et honorabilem Bernardum Alberti, militem, domiciliatum in comitatu Rossilionis partibus ex altera, super castro et loco de Mosset, etc. Est in nota. Testes sunt in nota.

AHPB. Ferrer Verdaguer, leg. 4, man. 9, años 1437-1438.

139 Gaeta, 2 diciembre 1438

Carta de los enviados barceloneses a los conselleres.

Molt honorables . . .: Nosaltres havem scrit, als honorables consellers inmediats precessors vostres, diverses letres per moltes parts, ab les quals som stats avisats de totes les coses seguides sobre nostra ambaxada. Are per lo present, senyors molt honorables, no us podem avisar de altres coses, sinó que lo senyor rey nos ha licenciats, sperant lo pus prest passatge que haver puscam, segons als dits honorables precessors vostres és stat ja scrit.

Com a Déu placia siam junts aquí, serets per nosaltres largament informats. E tengueus, senyors molt honorables e molt savis, la Santa Trinitat en la sua garda. Escrita en Gayeta, a . . .

Aprés, senyors molt honorables e molt savis, havem pres ací un cambi de cent sexanta ducats corrents d'en Joan Bertran. Placieus complir al temps a'n Johan Breveria, argenter, ciutadà d'aquexa ciutat, cent trenta sis liures barceloneses, segons veurets en la letra del cambi. la qual vos deu ésser presentada per lo dit Johan Breveria.

Dels ambaxadors tramesos al senyor rey sobre cert cambi. Rebuda a XVIII de febrer M.CCCC.XXXVIIII essent ja vinguts los dits ambaxadors.

AHCB. CCO, vol. 9, años 1437-1439, f. 154.

140 Gaeta, 16 diciembre 1438

Capítulos autorizados por el notario Ferrer Verdaguer.

Die martis . . . licet hic notetur in civitate Gayete.

Capitula facta et firmata et iurata per et inter honorabilem Bernardum de Requesens, militem, ex una parte; et venerabilem Bartholomeum Pisa, patronum navis, civem Barchinone, de ac super compromiso facto inter eos, etc. Est in nota. Testes sunt in nota.

AHPB. Ferrer Verdaguer, leg. 4, man. 9, años 1437-1438.

141 Gaeta, 17 diciembre 1438

Recibo autorizado por el notario Bartolomé Costa.

Die mercurii . . . in civitate Gaiete.

Sit omnibus notum. Quod nos Iacobus Gerardi, miseracione divina, olim canonicus et precentor, nunc vero electus et confirmatus in episcopum Sogobricensium et sancte Marie Dalbarracino ecclesiarum in vicensi Canonice unitarum, necnon subsidi centum mille florenorum in Terrachonensis et Cesaraugustanensis provinciis nonnullique aliis partibus in-

sulis, locis atque terris dicioni serenissimi domini regis Aragonum subiectis auctoritate apostolica impositi generalis collector, confitemur et in veritate recognoscimus. *(Texto inacabado.)*

AHPB. Bartolomé Costa (mayor), leg. 15, man. 1, años 1438-1444.

142 Gaeta, 17 diciembre 1438

Poderes autorizados por el notario Bartolomé Costa.

Dicta die ... in dicta civitatis Gaiete.

Ego Andreas Gassull, scriptor domini regis, nunc habitator in civitatis Gaiete, ex certa sciencia constituo et ordino procuratorem meum certum et specialem vos venerabilem Anthonium Cases, mercatorem, civem Barchinone, absentem, tanquam presentem, videlicet ad presentandum quibuscunque personis quascunque literas cambiorum, etc., recambium et recambia super bonis dictarum personarum recipiendum, etc. Et pecunias ex dictis cambiis proveniencium recipiendum, etc. Ed de illis firmandum apochas, etc. Et omnia que in hiis requirantur faciendum. Promittens, etc. Testes discreti: Iacobus Oliverii, scriptor domini regis et Bernardus Lopis, notarius, habitatores Barchinone.

AHPB. Bartolomé Costa (mayor), leg. 15, man. 1, años 1438-1444.

143 Gaeta, 17 diciembre 1438

Poderes autorizados por el notario Bartolomé Costa.

Ego Iacobus Oliverii, scriptor domini regis, nunc habitator in civitatis Gaiete, ex certa sciencia, constituo et ordino procuratores meos certos et speciales vos honorabiles Matheum dez Soler, et Franciscum Martini, notarii, cives Barchinone, et utrumque vestrum insolidum, ita quod occupantis condicio pocior non existat, etc., videlicet, ad presentandum coram domina regina seu suis officialibus, ac coram quibuscunque aliis personis, quascunque literas seu provisiones, mihi per dominum regem usque nunc concessas seu in posterum concedendas, etc. Et quascumque literas seu provisiones contra me faciencia seu facientes emparandum, etc. Et quascunque pocessiones de quibuscunque scribaniis seu officiis recipiendum, etc. Et pro premissis et eorum pretextu coram dicta domina regina et suis officialibus et personis comparendum ius semel et pluries firmandum, etc. Unum quoque et pluries procuratores substituendum, etc. Promittens, etc. Fiat ita generalis super predictis quemadmodum dicti procuratoris vel alteri eorum voluerit. Testes discreti Andreas Gassull, scriptor domini regis, et Petrus de Muntroig, notarius, habitatores Gaiete.

AHPB. Bartolomé Costa (mayor), leg. 15, man. 1, años 1438-1444.

144 Castillo de Cáller, 9 enero 1439

Poderes autorizados por el notario Bartolomé Costa.

De veneris ... in villa de Scampaix, castri Calleris, insule Sardinie.

Ego Catherina, uxor Iohannis Casade, habitatoris ville de Scampaix, castri Calleris, insule Sardinie, ex certa sciencia, agens in hiis cum assensu et voluntate dicti viri mei, hiis presentis et consencientis, constituo procuratorem meum certum et specialem vos Guillelmum Urgelli, marinerium, civem Barchinone, hiis presentem, videlicet, ad petendum, exhigendum, recipiendum et habendum pro me et nomine meo omnia et singula bona et iura mea, tam michi pertinencia ut heredi Iacobi Guarrell, fratris mei ab intestato deffuncti, quam aliis quibuscunque bonis et rebus, etc. Et ad firmandum apochas, etc. Et ad littes cum posse substituendi. Promittens, etc. Ad hec ego dictus Iohannis Casade consencio. Fiat ita generalis quemadmodum dictus Guillelmus Urgelli voluerit. Testes huius rei sunt Iohannes Riera et Iohannes Cavell, marinerii, cives Barchinone.

AHPB. Bartolomé Costa (mayor), leg. 15, man. 1, años 1438-1444.

145 Castillo de Cáller, 18 enero 1439

Poderes autorizados por el notario Bartolomé Costa.

Die lune ... in castro de Caller dicte insule [Sardinie].

Ego, Eulalia, filia Francisci Bellot, quondam, mercatoris, et domine Anthonie, quondam, habitatricis civitatis Panormi, insule Sicilie, ex certa sciencia, constituo et ordino procuratorem meum certum et specialem, vos Dominicum Mari, mercatorem habitatorem dicte civitatis Panormi. Testes Petrus Terrassa et Guillermus Lombardi, habitatoris dicti castri.

AHPB. Bartolomé Costa (mayor), leg. 15, man. 1, años 1438-1444.

146 Barcelona, 20 enero 1439

Carta de los conselleres a Juan Llull, menor.

Al molt honorable senyer en Johan Lull, menor de dies, en la cort del senyor rey.

Molt honorable e savi senyer: Nosaltres scrivim al molt alt senyor rey e als ambaxadors de aquesta ciutat, e dreçam a vos les letres, pregantvos molt affectuosament, que si los ambaxadors són en la dita cort del dit senyor, o en tal loch, que sens gran treball e difficultat puxen ésser ab lo dit senyor, vullats donar als dits ambaxadors les dites letres, axi del dit senyor com la lur. E si per ventura los dits ambaxadors no hi eren, e bonament no hi podien ésser, en tal cas, vullats abolir e cremar la letra

dels dits ambaxadors, e donar de part nostra al dit senyor la sua letre, permeses humils e degudes recomendacions, e certificarnos de ço aprés porets sentir se seguirà é's provehirà per lo dit senyor. E tengueus lo Sanct Espirit... Scrita en Barchinona, a...

AHCB. VI, 6, Ll. C., años 1437-1440, f. 57 v.

147 Barcelona, 2 febrero 1439

Llegada a Barcelona de los enviados de los conselleres procedentes de Nápoles.

Dilluns a II de febrer M.CCCC.XXXVIIII°, arribaren en la plaia de Barchinona aquelles III naus armades de mossèn Riambau de Corbera, de mossèn Johan Çabastida e de mossèn Franci Torrent, qui havien aportats los missatgers de Barchinona en Nàpols, ab les quals naus los dits missatgers vengueren.

BC. Ms. 978, f. 21. ACA. G. reg. 4, f. 36 (3.ª foliación). *Manual de Novells...*, I, página 384. Bruniquer, *Rúbriques...*, p. 181.

148 Barcelona, 28 junio 1440

Embarque de 300 ballesteros enviados por la reina al rey Alfonso.

Dimarts a XXVIII de juny [1440]. Aquest dia partí la galeassa nova de Perpenyà, per anar al realme de Nàpols, per passarhi CCC ballesters los quals la senyora reyna trametia al senyor rey.

ACA. G. reg. 4, f. 74 (3.ª foliación). BC. Ms. 978, f. 22.

149 Aversa, 8 noviembre 1440

Carta del obispo de Urgel Arnaldo Roger de Pallars, a los conselleres.

Molt honorables e molt savis senyors: Aquí ve mossèn Arnau Alamany de Toraylla, cavaller, portador de la present, largament instruit sobre alguns affers, los quals ell de ma part vos explicarà. Placieus volerli donar plena fe e creença, en lo que per ell vos serà referit, com a ma persona pròpria.

E si algunes coses, molt honorables e molt savis senyors, poré fer per vosaltres de les parts d'açà, ab tota confiança me n'scriviu, car hi posaré tot treball en la forma que vosaltres volreu ordonar. E sie la sancta Trinitat en protecció vostra. Scrita en Aversa, a... Prest a tot vostre voler e ordinació lo bisbe d'Urgell.

Del reverent bisbe d'Urgell. Conté creença comenada al honorable mossèn Arnau Alamany de Toralla. Rebuda a XXVIII de janer M.CCCC.XLI.

AHCB. CCO, vol. II, año 1441, f. 5.

150 Aversa, 2 enero 1441

Carta del obispo de Urgel Arnaldo Roger de Pallars a los conselleres.

Molt honorables e molt savis senyors: Ja per altres letres, axí ab correu propri, com per mossèn Arnau Alamany de Toraylla, ab letra de creença, he largament avisades vostres savieses sobre los affers de ma ambaxada. Perquè us prech molt affectuosament, que ab tota instància vuyllats sollicitar de la Cort General de Catalunya en desempatxarme la resposta a mi faedora sobre los dits affers, la qual és de gran necessitat per la importància del negoci, e altrament me sia promptament e sens dilatió desempatxada. Més avant, molt honorables e molt savis senyors, perquè són cert que saber la prosperitat e bon stament del senyor rey és consolació a vosaltres, vos notific com ara novament lo dit senyor ha hagut a sa obediència lo ducat de Bar, e lo comptat de Cupersana, en Pulla, e la ciutat de Pescara, en Aprutzo, la qual cosa és a exalçament gran de sa reyal maiestat. E per la present, molt honorables e molts savis senyors, no us scriu més, sinó que són prest a tota ordinació vostra. Scrita en Aversa, a...

Prest a tot vostre voler he honor lo bisbe d'Urgell.

Del senyor bisbe d'Urgell, pregant de resposta a ell per la Cort del principat de Cathalunya faedora per rahó de la sua ambaxada. Rebuda a III de març any M.CCCC.XLI.

AHCB. CCO, vol. II, año 1441, f. 2.

151 Barcelona, 29 abril 1441

Carta de los conselleres a Juan Llull.

Al molt honorable e savi senyer en Johan Lull, ciutedà de Barchinona, present en la cort del senyor rey.

Molt honorable e savi senyer: Nosaltres trametem al senyor rey alsgunes letres, les quals dreçam a vos, per ço que haien millor recapte e venguen en mans del dit senyor. Perquè us pregam molt affectuosament, que les dites letres, permesa humil e deguda recomendació, presentets de part nostra al dit senyor, ensiats ab lo honorable n'Arnau Fonolledà, secretari, al qual semblanttment ne scrivim, a fi que en tota manera les dites letres venguen en mans del dit senyor. E d'açò'ns farets pler molt singular. E tengueus Déu en sa guarda. Rescrivintnos de quant pugam fer per vosaltres pler e honor. Scrita en Barchinona, a...

AHCB. Ll. C., VI-7, años 1440-1441, ff. 191 v-192.

152 Barcelona, 23 junio 1441

Los diputados y oidores del General de Cataluña eligen a Aimerico de la Via para ir al rey en Nápoles.

Divenres a XXIII de juny M.CCCC.XXXXI, los deputats e oïdors de comptes, deliberaren que per los fets e enentaments dels comissaris de les usures, anàs al senyor rey qui era en lo reyalme de Nàpols, n'Aymerich de la Via.

BC. Ms. 978, f. 23. ACA, G. reg. 5, f. 22 v.

153 2 junio 1442

El rey Alfonso conquista la ciudad de Nápoles.

Dissabte a II de juny [1442]. Aquest die lo senyor rey n'Alfonso, per força d'armes scalà e pres la ciutat de Nàpols. E lo duch Reyner, comte de Prohença, qui la tenia la lexà e retresche dins lo Castell Nou de la dita ciutat. E alguns jorns aprés se recullí ab II naus de genoveses e anassen en Prohença.

ACA. G. reg. 5, f. 51. BC. Ms. 978, f. 23 v.

154 Gaeta, 4 junio 1442

Carta del tesorero real Mateo Pujades a los conselleres.

Molt honorables . . . : Per la letra del senyor rey, de la qual és trallat dins la present, veureu la nova gloriosa que Nostre Senyor Déu, per sa gràcia e mercè, ha permesa, per la victòria que'l dit senyor ha obtenguda de la ciutat de Nàpols, bellicosament e per gran força d'armes, que és stat un gran fet e victoriós. Nostre Senyor Déu sia glorificat de tot, al qual placia per sa mercè, açò sia causa de donar fi en aquesta empresa, en manera que'l dit senyor rey, axí com desiga, puxa anar visitar sos regnes e terres de part d'ellà. E si algunes coses vos seran plasents que yo faça en les parts deçà, scriviume ab bona confiança. Scrita en Gayeta, a . . .

Prest a vostre honor e voler. M[ateu] Pujades, tresorer.

De mossèn Matheu Pujades, tresorer, per la bona nova del senyor rey. Rebuda a XXVI de juny M.CCC .XLII.

AHCB. CCO, vol. 12, año 1442, f. 61. Boscolo, *Inviati* . . . , p. 4.

155 Barcelona, 26 junio 1442

Llega a Barcelona la noticia de que el rey Alfonso había conquistado la ciudad de Nápoles.

Dimarts a XXVI de juny M.CCCC.XXXXII, vench nova en la ciutat de Barchinona que lo senyor rey a II del present mes havia fet dar l'asalt en Nàpols, e que l'havia entrat per força d'armes e n'havia tret lo rey Rayner, lo qual havia fet recullir dins lo Castell Nou.

BC. Ms. 978, f. 23 v. ACA. G. reg. 5, f. 53.

156 Barcelona, 24 julio 1442

Carta de los conselleres a Juan Llull.

Al molt honorable e molt savi mossèn Johan Lull, armer maior del senyor rey.

Mossèn Johan: Nosaltres trametem al molt alt senyor rey n'Anthoni Vinyes, notari e sotsíndich de aquesta ciutat, lo qual havíem delliberat de trametrel ja ans que sabéssem la benaventurada nova de la victoriosa presó de la ciutat de Nàpols, per saber e refferirnos lo stament del dit senyor, attediat e supposat a diverses treballs per proseguir e a fi deduhir la sua visceral empresa, a la qual Déu Omnipotent vencedor de les batalles, ha donada gloriosa fi e per obra sua, si plasent li serà, se complirà nostre desig, veent e fruhint la presència corporal de nostre rey, príncep e senyor. E com lo dit Anthoni Vinyes de nostra part dege suppliquar al dit senyor, per obtenir de la sua senyoria alsgunes gràcies havents esguard a la honor del dit senyor e al benavenir de la utilitat pública de aquesta ciutat. Per ço us pregam ab molt gran affecció, que en totes coses per les quals lo dit Anthoni recorrerà a vostra saviesa, vullats aquell ab lo dit senyor, e en altra manera endreçar e haverlo favorablement recomenat, e hauremho a pler singular, lo qual molt vos grahïrem. E tengueus lo sanct Spirit.

Scrita en Barchinona, a . . .

AHCB. Ll. C., VI-9, años 1442-1444, f. 4 v.

157 Barcelona, 3 agosto 1442

Carta de los conselleres a Antonio Vinyes.

Al discret senyer n'Anthoni Vinyes, notari e sotsíndich de la ciutat de Barchinona.

Senyer: Com reputem ésser cosa pertinent e deguda, lo molt alt senyor rey ésser certificat de dues letres, les quals havem fetes a la senyora

reyna, ço és, la una a x del propassat mes de juliol, sobre cert tracte mogut per la reyna de França en ésser tractat per la dita senyora reyna e per la dita reyna de França, alguna concòrdia entre lo senyor rey e lo duch Rayner, e sobre cessar lo entrament de les gents d'armes de França en les terres e senyories del dit senyor. E l'altra, de la jornada de vuy, que tenim tres del present mes de agost, contenint resposta, la qual fem a la dita senyora sobre certa creença per part de la dita senyora, e ab letra sua comesa a mossèn Perot Mercader, e per ells a nosaltres explicada, vos trametem sengles còpies de les dites letres, en la present incluses, les quals liurarets de nostra part al dit senyor per sa certificació. E tengueus lo sanct Spirit en sa guarda.

Scrita en Barchinona, a . . .

AHCB. Ll. C., VI-9, años 1442-1444, f. 8. Además de esta carta, los conselleres le remitieron otras dos a 7 de septiembre y 5 de octubre de 1442 (ff. 15-15 v, 24).

158 Colliure, 9 agosto 1442

Carta de Antonio Vinyes a los conselleres.

Molt honorables . . .: Aprés per lo correu a mi tramès vos scriví són arribades ací totes les VI galeres que enam en conserve. En tant que no speràm sinó temps per fer nostre bon viatge. És ver mossenyors que sobre lo fet de la capitania hich ha hagut debat, com don Johan no volgués anar sots capitanie de mossèn Requesens. E lo dit mossèn Requesens vehent açò ha dit que ell no vol perturbar los fets del senyor rey, e que ere content que elegissen qui's volgués en capità, però que no hagués a veure sobre ell. A la conclusió per no dar càrrech a negú, és stat desliberat que anem sens capità, però que ans de nostra partida cascuna galea per jornades tenguen nom de ensenye. E axí pren enfreschament fins ací la cosa s'és practicada. Si als de aquí que anant hi occorrerà jo'n scriuré a vostres honorables saviesas, qui manen a mi tot lo que plasent los sie. Esta nit crech al rem nos metrem en mar, e si lo vent ho diu passarem avant, XV jorns ha que hich regnen narboneses forts. Escrita en Cobliura, a . . .

De n'Anthoni Vinyes, notari. Rebuda a XVII de agost M.CCCC.XLII.

AHCB. CCO, vol. 12, año 1442, f. 85.

159 Niza, 18 agosto 1442

Carta del subsíndico Antonio Vinyes a los conselleres.

Mossenyors . . .: Per ço que vostres grans savieses sien avisades fins la present jornada de nostre passatge, vos certiffich com partint lo jorn de Nostra Dona en la guyta diana del port de Port Venres, venint dret

camí per costa, arribam açí esta nit passada que comptàvem XVII del present. Havem trobada açí una galea armada del papa Fèlix, e tres ambaxadós del dit papa que tramet ab dita galea al senyor rey, ço és, lo bisbe de Taurinensis, e mícer Nico de Mento, governador de Niça e Francesch de Thomatis, cavaller e doctor. He sabut de *profundiori* e ab secret, són tremesos al senyor rey per tractar matrimoni de una de las infantes, filla del dit senyor, ab lo comte de Gènobe, fill del duch de Saboya, que és de edat de X en XII anys. Pensau mossenyors lo papa Fèlix cerca totes vies e maneras lo senyor rey sie en sa obediència, e diuse li deu ésser offert que lo dit papa, lo farie governador de tota sa terra. La dita galea e ambaxada s'en van en nostra conserva. Més ha de XX jorns nos speràvem que no gosaven passar tots sols, e n'han pler de nostra venguda.

Mes, mossenyors molt honorables e molt savis, hich ha arribada nova certa com Sahona o lo poble són molt divisos, e axí stant, la una part ha dada entrada a mícer Raphael Adornos, jenovès, que entrà solament ab CC homens, jatsie fos fama que venia al IIM homens. E axí stant dins, los de la part de Fargoso, tremeteren secretament a Nicolau Fargoso que vengués e entràs, car lo dit Raphael ere ab pocha gent. E de fet lo dit Nicola Forgoso, vench a Sahona ab son poder, e entrà per la una part, e lo dit mícer Raphael isqué e fogí per l'altre anassen, VIII milles fora Sahona. Lo dit Fargoso romanent dintre, lo poble venint ab lurs mullers e infants d'emagat se exien de Sahona, fins lo dit Fargoso los ha inhibit, offerintlos fer bona companya, però stà ab portes tancades. Fem compte mossenyors sich diu Sahona stà ab fort tribulació e divisió, staven en aquell cars sperant aquestes nostres galeres que ere fama venien X galeas. Veig aquestas galeas han delliberat anar devant Jènova, de discorrar tota la ribera.

Nosaltres som bona companyia, però quasi, a de cert anam sens cap, car don Johan e mossèn Requesen no's poden soldar. E per ço és presumidor que encare haiam avinentesa façam res ab sabor. Mossèn Requesen mich cala bandera de corter en senyal de capità, e jurvos que nich ha que s'en cuydan desesperar, però la galea de don Johan no pren son nom. Déus nos don bon salvament fins en Napicols, e puys ells avenguensen a blat o a diners. No hich ha als de nou sinó com la nau grossa dels burguenyosos que ere en Rodes, és arribada açí. Del que per avant sabré, certifficaré vostres grans savieses que ordonen de mi lo que plasent vos sie. Nosaltres speram vuy e demà que serà diumenge la dita galea de la ambaxada. Scrita a Niça, a . . .

Fins así tots de les galeas som sans, sinó un negre del justícia que és mort cuytat en nostra galea.

De n'Anthoni Vinyes, notari, scrivint de Niça. Rebuda a VI de setembre M.CCCC.XLII.

AHCB. CCO, vol. 12, año 1442. f. 88.

160 Campo de Tocco, 22 agosto 1442

Carta del rey Alfonso a los conselleres.

Amats e feels nostres: Vostres letres havem reebudes, per les quals nos supplicau que considerat que's diu que'ls franceses volen entrar per invahir e damnificar hostilment aqueix nostres regnes e principat, hi volguéssem personalment anar per provehir e assistir a la defensió e guàrdia de aquells.

A les quals dites letres, vos responem, que jatsia nostre desig e voler, sia anar visitar lo pus prest que bonament puscam, aqueixs dits nostres regnes e principat, sens esguart de subvenció ne servey, ne donatiu algun, per necessitat qualsevulla que'ns occorrega, pur sens negun dubte exigintho lo cas e necessitat dessús dita, no deferirem, ne menys denegarem, la dita nostra anada, car no us sabríem, o poríem oblidar, ne abandonar en tal cas, ans nos esforçarem fer sempre nostre degut devés nostres súbdits. E, de fet, dada conclusió total en los affers de aquesta nostra empresa, la qual ja per gràcia de Nostre Senyor Déu, tenim en fi e conclusió, entenem dar orde com puscam en nostra absència, perpetualment conservar, defendre e possehir pacíficament aquest reyalme, lo qual creem no ignoreu ab quants perils, trebals e despeses haiam aquí stat. E entenem, aximatex, dar orde primer de la dita nostra partença, en haver peu, a poder suplir, e satisfer, e pagar alguns deutes, en assay gran quantitat, que per la dita rahó havem causats, sens satisfació dels quals no'ns seria honest de açí partir. E donat, lo dit orde, e compliment les dites coses sens falla nenguna, requerint o no requerintho la dita necessitat, nos dispondrem anar visitar los dits nostres regnes e principat. Dada en nostre camp contra Tocho, a... Rex Alfonsus. *(Firma autógrafa.)*

Dominus rex mandavit michi, Johanni Olzina.

Del senyor rey. Rebuda digmenge a XVI de setembre any M.CCCC. XLII.

AHCB. CRO. Serie A, núm. 438.

161 Barcelona, 20 octubre 1442

Carta de los conselleres a Antonio Vinyes.

Al honorable e discret senyer n'Anthoni Vinyes, notari e sotsíndich de Barchinona, present en la cort del senyor rey.

Senyer: Vostra letra havem reebuda, de la qual havem haut singular pler, com siam certificats de la manera sàvia vostra. Pregamvos que tota hora que habilitat haiats de scriure, nos certifiquets de tot ço e quant se seguirà. Ensemps ab aquesta ha letres qui van o's dreçen a mossèn

Ramon Boyl, les quals li donarets decontinent e procurastne haver resposta, la qual nos trametrets per la via que aquestes hi van, e donatshi bon recapte, quar molt hi va a la honor del senyor rey. E tengueus Déu en sa guarda. Scrita en Barchinona, a . . .

AHCB. Ll. C., VI-9, años 1442-1444, f. 31.

162 Manfredonia, 7 noviembre 1442

Carta del rey Alfonso a los conselleres.

Lo rey. Amats e feels nostres: Creem haiau sabut com aprés la victòria, que ab la aiuda de Nostre Senyor Déus, haguem del comte Anthoni Caldora e Fortistos, muntam en la província de Apruto, e reduím a nostra fidelitat, ultra les terres que eren stades del dit comte Anthoni, Lanchano, Ortonomar, Francavila, Latessa, Guàrdia, Grelis, Buchanico, Piscara, Civitasantàngelo, Silvi, la ciutat de Acri e moltes altres terres que tenia occupades lo comte Francisco. E aprés Montereale, Campli, Toccho, e últimament la ciutat e tot lo comtant de la Aquila, en tant que en Apruço, no resten rebelles, sinó Teramo e Civitella, les quals perquè són molt confines a la Marcha occupada per lo dit comte Francisco, deliberam lexar perquè lo temps era ja en principi del ivern e indispost per a campejar en Apruço, per ésser província molt freda. Lexam, emperò, primerament lo illustre Nicholo Pitzini d'Aragó, nostre loctinent e capità general en la Marcha, per perseguir lo dit comte Francisco, per causa del qual havem conduït lo dit ilustre Nicholo, ço és, ab quatre mil cavalls, e IIM infants que ha de nostra conducta. Lexamhi encara a altra part, lo noble e amat conseller, camarlench e visrey nostre mossèn Ramon Boyl, ab D lances, e D infants, perquè lo dit capità Nicholo, a una part, e lo dit nostre visrey a altra, strenguen lo dit comte en la dita Marcha. E daquen deliberam devallar en la província de Capitanata, per haver les terres de Manials e altres que lo dit comte Francisco e sos adherents tenien occupades. E de fet se són reduïdes a nostra fidelitat en la prop dita nostra venguda, la ciutat de Nuchera, e Terra de Sant Sever, com ja haguéssem haguda Fotgia, e aprés totes les terres de Montegargano, entre les quals són la ciutat de Veste e honor de Montesantangelo.

Aprés, havem hauda la ciutat de Manfredonia, e a altra part s'és conduyt a nostre servey e stipendi, lo magnífich Cèsar de Martinengo, ab CCC lances, per lo acordi del qual som . . . ts de haver la ciutat de Troya e terra de la Ursara. Encara speram haver Ariano, e Apici, per . . . que no'ns resta a fer, sinó és que passantes en Calàbria haiam Turpia e Rijols per dar fi [a la] guerra e turbació, que era en aquest realme, e siam vists haver aconseguida la pau e tranquilitat de aquell. Avisamvos de totes aquestes coses per vostre plaer. Speram, en Déus, fervos sentir contínuament, semblants e altres bones noves de nostra prosperació

e bon stat. Dada en la nostra ciutat de Manfredonia, a ... Rex Alfonsus *(firma autógrafa)*.

Dominus rex mandavit michi Iohanni Olzina.

Del senyor rey denunciant la conquesta de certs lochs. Rebuda a XI de janer del any M.CCCC.XLIII.

AHCB. CRO. Serie B, núm. 78.

163 Nápoles, 16 febrero 1443

Certificación librada por el subsíndico barcelonés Antonio Vinyes, de la entrega por un correo de una carta de los conselleres.

A setze dies del mes de febrer any M.CCCC.XLIII, jo Anthoni Vinyes, rebí per correu una plica dels molt honorables los consellés de Barchinona e letra dels dits honorables consellers, scrita en Barchinona a XXI de deembre any M.CCCC.XLII, les quals reebí en la ciutat de Nàpols lo dit die. E per ço ne fas la present certifficació scrita de la mia pròpia mà.

Certificació de n'Anthoni Vinyes de la tramesa feta al senyor rey a XXI de deembre dels actes seguits fins aquella jornada en la Cort.

AHCB. CCO, vol. 12, año 1442, f. 118. Cfr:. Boscolo, *Inviati* ..., pp. 4-5. Véase el texto de la carta recibida por Antonio Vinyes. Ll. C., VI-9, años 1442-1444, folios 57-57 v.

164 Nápoles, 28 febrero 1443

Carta de Antonio Vinyes a los conselleres.

Ihesús. Molt honorables ...: Per tant com és cert que per innada e fael naturalesa vostres coratges se són alegrats, e s'alegren de les grans victòrias, per lo molt alt e molt excellent príncep e poderós senyor, lo senyor rey, triumfalment, en e per temor e migà de la sua spasa obtengudes.

És donchs pertinent que vostres grans savieses sien avisades de la grandíssima e triunfal festa e solemnitat, feta al dit senyor en la entrada que de present ha feta en la sua ciutat de Nàpols, la qual bellicosament en lo present any, segons a tot lo món és notori ha entrada, e a ses mans subjugada. La dita festa e solemnitat tant com n'e pogut compendre és sots la forma següent: Lo senyor rey aprés hach a sa mà, segons dit és, e conquistada la dita ciutat de Nàpols, discorrent e cobrant ab sa mà poderosa les ciutats, viles e castells sotsmesos al domani de Nàpols, axí en les parts de Abruço e de Puylla, com de altres parts, e aquelles a sa reyal mà sotsmeses, és retornat en la dita ciutat de Nàpols, la qual lo ha reebut altament com a lur rey e senyor.

E dissapte que's comptave XXIII del mes de febrer lo dit senyor vench en lo monastir de Sent Anthoni, qui és assats prop la dita ciutat, e aturant

aquí los digmenge e dilluns prop següents, les grans dances e alegria se comencen per los setges e altres parts de la ciutat.

E aprés lo dimarts dematí vers VIIII° hores, que's comptave XXVI del dit mes de febrer, lo dit senyor volent entrar en la dita ciutat, per la part de la plaça del Mercat vers lo Portal del monastir del Carme, los ciutedins e ministres de aquesta ciutat de Nàpols hagueren fet derrocar aquí gran troç de mur, e al encontra del dit senyor ans que fos entrat, li fonch presentat un gran carro molt magnífich de IIII rodes, ab gran bastiment dessús dites rodes fet a manera de cadafal. Lo dit carro e rodes dalt a baix ere deurat, e dalt havie una molt rica cadira cuberta de brocat d'or e dos coxins del dit brocat, lo I per seure, l'altre per los peus, e lo siti perillós. E lo dit senyor venint en caballs, vestit de roba carmesí roceguant folrada de martes, ab cara molt ardent, clara e alegra, descavalcant de son cavall, pujà sobre lo dit carro, e sech en la dita cadira, e prestament li fonch posat dessús per los pus magnífichs homens de la ciutat, un molt rich pali de brocat d'or qui tenie XXII bordons, lo qual coste mil CCCC ducats. E axí lo dit carro tirat per IIII molt bells cavalls blanchs en dos, ab cordons de seda e ab sengles coxinets de carmesí, vench fins al mur tranchat. E aquí aturat li vench un molt poxant entremés ab gran cadafal, fet per los mercaders cathalans, sobre lo qual entremés eren les IIII Virtuts, e lo siti perillós que lo dit senyor fa per sa divisa o empresa. E la una de les dites Virtuts ab alta veu significà e parlà al dit senyor que la dita empresa del dit siti perillós, per la benaventurada conquesta havie son obtente, com algun altre rey, príncep ne senyor no ere stat digne de seure sobre aquell siti, sinó lo dit senyor qui havie supeditat e obtengut lo dit rey[al]me. E discorregut lo dit entremés ab moltes naturas de jochs que hi feren, vench altre entremés fet per los mercaders florentins, e sobre un cadafal hagueren posat un home armat de ernés, com qui stave de peus sobre un pom gros, en designació del món, estant devant lo dit senyor ab alta veu li dix en substància semblants paraules: *Re Alfonso, re de pau, Déus te mantengue en ta prosperitat, e la bella Florença en sa libertat. E no't vulles altificar de tanta glòria, car béns són de fortuna, e lo món és qui rode.*

E dites aquestes o semblants paraules, artificialment feren rodar lo dit gran pom, fet a manera de món. E discorreguts ...

Lo comte de Sant Valentino, lo comte de Mareri, lo comte de Lauria, lo comte de Bochu, lo comte de Calatanoxeta, lo comte de Aderno, lo comte de Calataballota, lo compte de Olivito, lo comte de Mirabella, lo comte Gilabert, Romeo Caldora, Iacobo de Lagonisa, Carbo di Campobaixo, lo almirall de Cicília, lo almirall de Aragó, lo mestre justier de Cicília, lo conservador de Cicília, lo mestre portalà de Cicília, los embaxadors de Florença, lo embaxador de Jènova, los embaxadors de l'Àguila, mestre Iacobo Gayatano, Francisco de Montragono, e molts altres homes generosos e magnats.

E axí altament, lo dit senyor, entrant e passant per la dita plaça del Mercat ont ere començat lo arch triumfal que fan per memòria de la dita entrada, tirà la via dels Cambis o Banchs, e tots los carrés empaliats, tirà la via del Setgia de la Porta Nova, e aquell setgia altament empaliat e acompanyat de damas molt poxantment e ricosa vestides de carmasins e altres draps de seda, e lurs manyoses fornides de perles e fermalls e molts ministrés. Per mostrar la gran festa al dit senyor les dites dames dançaven. E axí discorrent lo dit senyor los setgias de Porto, e de Nido, e de Capuana, que aximateix eren empaliats e fornits de damas e ministrés, e continuant les grans dançes, lo dit senyor, molt alegrement, entrà en lo Castell de Capuana, ont havie aximateix de g[r]ans entremeses, dances e alegries. E aquella nit matexa lo Castell de Sent Elm, lo Castell Nou, e lo Castell del Ou, e encara tota la ciutat han fetes grans luminàries e alimares.

Aprés, mossenyors molt honorables, aquella nit matexa, vengueren al dit senyor los dits prínceps, duchs, comtes e barons, e suplicarenlo que fos de sa mercè que, aprés son óbit, volgués proveyir e heretar don Ferrando de Aragó, del reyalme de Nàpols; e aquell en lo dit cars, los donàs per rey e senyor, car ells se offerien decontinent ferli homenatge, la qual cosa, lo dit senyor, molt liberalment atorguà.

Aprés, inmediadament, los dessús dits prínceps, comtes, duchs e barons, feren al dit senyor altre suplicació, que attès que lo papa e lo dit senyor no's podien concordar, que fos de sa mercè darlos licència que ells poguessen trametre o scriure al dit papa, que's concordàs ab lo dit senyor. En altra manera ells li significarien que no podien viure axí, e d'aquí avant lo papa los hagués per excusats, etc. E feta aquesta suplicació lo dit senyor molt benignament, la admeté, e ho atorguà segons ere demanat. De les altres cosas que per avant occorreran jo n'avisaré vostres grans savieses, qui ordonen de mi tot lo que plasent vos sia.

Scrita en la ciutat de Nàpols, a XXVIII de ffebrer, any M.CCCC.XXXXIII.

Molt honorables . . . : A XXII del mes de febrer he reebuda una vostra lletra de XI de janer, ensems ab la letra e plica que venie al senyor rey per vostra part sobre lo fet de las Corts, etc. E lo càrrech de aquesta letra, per vostras grans saviesas a mi dat, ere solament que donàs la dita letra e plica al dit senyor, e si mester fos informàs lo dit senyor, etc.

A que, mossenyors molt honorables, responch, que la hora que reebí dita vostra letra lo dit senyor stave axí torbat per la entrada que de present ha feta en la ciutat de Nàpols, que no entenie ne volie entendre sinó en coses de pler e de festes. Però, mossenyors, jo estant ab extrema congoxa per tant com sabie que d'aqueix material ell ere per altre via, e sots altre forma consultat. E sabent alscunes paraules que lo dit senyor havie dites, a ma audició, no molt plasenter, he volguda experimentar, tota extremitat, que ans lo dit senyor entràs en Nàpols per mi li fossen dades, dita letra e cèdulas.

E de fet, mossenyors, dilluns que comtàvem XXV del dit mes de febrer, un die ans de sa entrada per migà de mossèn Fonolleda, al deprés dinar, venint lo dit senyor del sol, jo hagui en una cambra audiència del dit senyor a tot mon pler. E ab les humils e subiectes recomendacions vostres jo doní al dit senyor sa letra e altres scriptures. La dita letra de *verbo ad verbum* fonch bé legida e examinada per lo dit senyor, en què trobí gran consolació com axí s'i reposa.

Aprés, lo dit senyor, legí tots los principis de cascuna de las dites cèdulas, e vehent que eren prolixes, liuraho al dit secretari, e manali que apuntàs totes les dites cèdules quals ere prima, II, III, etc. E aprés que lo y portàs, car ell matex ho volia tot veure. Aprés giràs a mi, dixme que ell apuntarie aquex fet, e aprés me darie quina scriura s'en farie. E axí jo partí de sa senyoria. Déus per sa mercè lo y f[a]ce ben obrar e bon reposar. Sab Déu quin parlar he haut de la gran e notable provisió que haveu feta en consultar, car entre los altres jo sabie lo dit senyor com ere mal informat, etc. Am molt plagut e sens falta aprofiterà molt a fer e reposar lo dit senyor, com lo haveu informat, e mostrau ésser custudis de las peccúnias del General, e que no servesquen extraordinaris, car jo sé que lo dit senyor no vol que en aquexas peccúnias si façen avarias, com les vulle fer e conservar per ell, etc.

Ja, mossenyors, vos he scrit com rebí la letra e plech sobre lo fet d'en Pere Johan dez Pou e del prelat. E vehem lo dit senyor en tal opinió com ere, m'a convengut sperar altre disposició e sahó.

Del què per avant sic seguirà jo n'avisaré vostras grans savieses que ordonen de mi tot lo que, plasent vos sie. De la present fas dues, la una va per mar, l'altre per terra. Scrita en Nàpols, a...

Jo mossenyors perquè la present galea fa moltes girades, e per consegüent serà largua per terra, ab correu vos scrich larch com a XXVI del present lo senyor rey, entrà per mur tranchat e sobre carro ab gran festa en la ciutat de Nàpols. E aquell jorn matex a suplicació dels barons ha atorgat a don Ferrando de Aragó aquest reyalme de Nàpols, aprés óbit del dit senyor rey.

De n'Anthoni Vinyes. Comte com lo senyor rey hac la primera certificatòria dels actes de la Cort. Rebuda a XXII de mars any M.CCCC.XLIII.

AHCB. CCO, vol. 13, año 1443, ff. 18-19. Cfr.: Boscolo, *Inviati...*, p. 7.

Observamos como Antonio Vinyes en esta carta acusa recibo de otra de los conselleres de 11 de enero de 1443 (véase Ll. C., VI-9, años 1442-1444, ff. 72 v-73), si bien no se hace mención de la remitida a 27 de noviembre de 1442, en la que hacían elogios a su gestión, ya que manifiestan: *havem trobat gran pler de la manera e pràticha que havets tengudes e tenits saviament en vostre procés* (*Ibidem*, f. 49), y otra no menos interesante, calendada a 21 de diciembre de 1442, sobre una denuncia que el rey proyectaba presentar al Concilio de Basilea contra el obispo de Barcelona Simón Salvador: «*...de la supplicació o denunciació per part del dit senyor rey offeridora al Concili de Basilea contra lo bisbe de aquesta ciutat*».

»E és stat deliberat en la forma següent: ço és, que serie massa lonch camí e de molt gran temps no s'en veurie la fi, que'l dit bisbe fos deposat del bisbat, atteses molts intermedis fictes, e incerts que's seguirien.

»Más ab nostra letra supplicam al dit senyor per aconseguir abans lo obtat de la

ciutat, que hi sie provehit per via de translació a qualsevol altre esgleya cathadral faedora. E aquesta via serie a nosaltres pus agradabla. E per obtenir aquella farets extrem del poder, o si aço no ere plasent al dit senyor, que al menys per ordinació del Concili fos rebuda una sumaria informació de les coses denunciadores... » (*Ibidem*, d. 57).

165 Nápoles, 3 marzo 1443

Carta de Antonio Vinyes a los conselleres.

Molt honorables...: Pochs dies ha he scrit a vostres grans saviesas del que occorrie. Are no m'afretura als scriure, com los affers de ma venguda stiguen en aquell punt mateix de què he scrit, ço és, que lo senyor rey, encare no m'ha volguda declarar sa intenció de volerho atorgar o no. E lo bisbe de València, e lo secretari, anme consellat que per al present no'm mogue, ne'n face instància alguna, fins altre disposició hi haie fortuna o ventura, ha volgut que la hora que hauda vostra llicència de contractar lo senyor rey, entre la primera paga del ducat per foch, novament imposat, e arrendaments de Duanas, e contractes de mercaders, s'és trobat tant opulent en moneda que no li delite molt escoltar partit algun. Déus per sa mercè mich trasque prest ab honor.

Lo senyor rey, entrà divenres passat a Terracina, per tractar ab lo cardenal, missatger del papa, concòrdie entre lo dit senyor e lo papa. Déus ho vulla illuminar, car prou hi va, a les ànimes e al món. Bé pens per letres qui partiran de Terraçina, ne sereu plus larch avisats del que a la hora se'n sabrà, car lo present correu passa per allà. Açí no ha als de nou, sinó que vostres grans saviesas ordonen de mi tot lo que plasent vos sie. Scrita en Nàpols, lo jorn de Cincogésima.

De n'Anthoni Vinyes. Rebuda aprés que's sabé la concòrdia de nostre sant pare e del senyor rey. Ab III sous per al correu pagats a XXIX° M.CCCC.XLIII.

AHCB. CCO, vol. 13, año 1443, f. 38.

166 Nápoles, 15 marzo 1443

Carta de Antonio Vinyes a los conselleres.

Molt honorables...: Per mar e per terra per via de Florença, he escrit a vostres grans saviesas, com havie reebuda vostra letra ensems ab la letra del senyor rey e actes de la Cort. E com aquellas letra e actes per mi foren dats al senyor rey, un die ans que lo dit senyor entràs ab la gran magnificència, en Nàpols. E com lo dit senyor, de *verbo ad verbum*, bé reposadament, havia legida vostra letra e part de las cèdulas, e aquelles acomenà a mossèn Fonolleda, son secretari, que li reservàs e apuntàs, com ell ho volie veure tot, e com aprés me dix lo dit senyor que vists per ell aquells actes me diria quina scriptura s'en porie fer.

Més, mossenyors, vos he scrit, com los barons de aquesta terra congregats per lo Parlament, han offert al senyor rey I ducat per foch l'any, que són entorn CCCCM fochs comprenenthi Nàpols. Però lo dit senyor, los ha a dar un tumo de sal per foch l'any, que stimen puijara XXVM ducats. Lo dit Parlament a VIII jorns que lo senyor rey és stat en Nàpols, és stat finat entre lo dit senyor e los barons, e lo dit senyor los ha licenciats.

Mes, mossenyors, vos he scrit, com lo senyor rey havia dat lo offici de la vegueria de aquexa ciutat a mossèn Bernat Çalbà. E aprés informat de sa bandositat, scriu a la senyora reyna que faça son poder de mitigar aquella bandositat, ont no's puxe fer que coman lo dit offici de vegueria o regència a mossèn Gispert de Guimerà, qui ja hich és partit ab la galea de mossèn Salvador.

Aiximateix, mossenyors, vos scriví dies ha, com en Bernat Viloça, volia ací offici reyal, e açò jo'm som oposat per ço com en aquexa ciutat ell no hi pot tenir offici triennal, per ço com encare no ha porgada la taula de l'altri trienni. E encara que la hagués porgada, no pot obtenir unque offici triennal. per ço com en la dita taula és stat condempnat en II o III sentències. E a mon parer per Constitucions de Cathalunya provehexen sobre aquest fet. Ell s'en va aquí obtenir la capdeguaytia del veguer, o ferla obtenir per altri, e aprés que ell, la regesque. Placieus provehirhi, car ja vahets lo senyor rey, o sos officials, si saben allegar e traure cars a conseqüència.

Lo senyor rey ir, e vuy ha fetes fer XXVI stepes per XXVI galeas que a gran cuyta vol fer ací a la Traçana. No pux sentir son motiu, etc. Fa pintar les dites stepes, e són nomenades sots les invocacions següents: Santa Maria, Sent Miquel, Sent Jordi, Sent Anthoni, Sent Alfonso, Sent Nicolau, Sent Barthomeu, Sent Andreu, Sent Matheu, Sent Mercuri, Sent Benet, Sent Bernat, Sent Genaro, Sent Elm, Sent Luys, Sent Quello, Sent Spren, Sent Johan Evangeliste, Sent Johan Babtista, Sent Pere, Sent Pau, Sent Sever, Sent Jacme, Sent Martí, Sent Lorens e Sent Vicens. E les VI fa de la divisa de la gerreta de nostra Dona e V del siti perillós, e V dels libres, e V dels mils, e V dels grobs e nuus. Déus per sa clemència les hi faça bé e armar a exaltament de sa reyal e a utilitat de sos pobles. Dies ha que ha provehït, que totes les galeas ont se vol que sien vinguen ací, e que hich sien per tot lo mes de abril.

Mossèn Anthoni Bertran es açí, que per rahó de la jurisdicció dels cònsols de la mar de aquexa ciutat, me tribola e'm congoxa ab lo senyor rey.

E sab Déu, per lo present, trobaré pler me jaguís estar fins a Déu placia, mich tropie ab altre calor ab lo dit senyor, car segons ja he scrit a vostres grans saviesas, aquest fet de les Corts fan estar lo senyor rey axí ensenyat vers aquexa ciutat, que ne del fet del bisbe, ne de altres cosas que sien d'aquí, no li pux venir denant que de sa senyoria, puxe

sentir alguna calor. Açò serà remés a Déu, e a la disposició del temps qui'ns mostrerà lo camí del què per avant hauré de fer. Moltes coses tench en lo ventrell, que per ploma no pux pahir a notifficar, etc., però si plaurà a Déu, com sie aquí, jo parlaré ab vostres grans saviesas.

E lo bisbe de Urgell, partex vuy d'ací per mar, fins a Tàlamo, va per missatger en Florença. Lo senyor rey ha dat en esbatiment de juntes, e sabent la fama de mossèn Franci dez Valls e d'en Johan Lull, los ha significat trobarie pler que junyissen. E ayr, otra captada, lo senyor rey exint del Consell ab molts ytalians e altres gens, lo dit senyor tirà la via de Sent Anthoni, e aquí trobà ja lo dit mossèn Valls armat e preparat ab un cavall sens sella, solament ab ultrera o cingles. E axí per la riera lo dit mossèn Valls, present lo dit senyor e los ytalians, féu molt belles carreres, e en tal endret que, no si poch posarsi, de què lo dit senyor romàs tant content e tan alegra com dies ha fos, e los ytalians ne romangueren tots ensenyats que alguns d'ells no fonch aquí per empendre tal acte. Aprés lo dit senyor volgué que lo dit honorable en Johan isqués ab seylla, lo qual féu per merevelles ses carreres, de què lo dit senyor romàs axí content que hach a dir als ytalians que en aquexa ciutat havie dels bells junyidors del món.

Are, mossenyors, tornant al fet de la letra e actes de las Corts, avís vostras savieses, com dimarts prop passat, lo senyor rey ab alguns del Consell, se apartà, e discutiren e legiren les dites letres e actes. Veig mossenyors ne han treta la conclusió que lo senyor rey ab sa letra vos scriu. Bé haguera trobat pler cantàs altre so aquexa cançó, però no si pot plus fer. Bé us avís, mossenyors, que si dur se podie encare ere plus aspre lo so que no canta la lletra. Jo he sabut que lo dit senyor de aquest material propi scriu a la senyora reyna, avisantla de vostra letra e cèdulas de les quals, e de la letra que lo dit senyor vos tramet, ne tremet translats a la senyora reyna, e li scriu que d'aquí avant ella ne faça ço que li apparegue. Açò, mossenyors, penseu és cert he ho *a profundiori*, per ço si us plaurà *sit in secreto* car per fer pler e honor, etc., no volrie dar dan ne càrrech a algun.

Ab desig sper mon spatxament, crech ja vengue ont no fos. Placieus, mossenyors, haverme per excusat e licenciat, car segons ja he scrit a vostres saviesas aquesta maleyta terra és contra ma calitat que no hich pux viure sa. E recomananme a vosaltres. Scrita en Nàpols, a . . .

De n'Anthoni Vinyes, certificant de la resposta que lo senyor rey fa als honorables consellers de altres coses.

Rebuda a XXVI de abril any M.CCCC.XLIII.

AHCB. CCO, vol. 13, año 1443, ff. 24-24 v. Cfr.: Boscolo, *Inviati* . . . , pp. 7, 10.

167 Nápoles, 23 marzo 1443

Carta de Antonio Vinyes a los conselleres.

Molt honorables . . . : Pochs dies ha, per lo balaner de mossèn Rodrigo, he scrit a vostres grans saviesas, e us he tremesa una letra que lo senyor rey vos fa responsiva a la vostra sobre lo fet de les Corts. Aprés, mossenyors, per en Guillem de Gualbes he reebuda una vostra letra de XIX de febrer, per la qual rest avisat, com per gràcia de Déu, hauríeu dada conclusió en los actes de ma venguda, la qual per la partida cuytada del dit Guillem de Gualbes no'ns haveu poguda trametra. A que mossenyors vos responch, que he trobat singular pler en la dita desliberació, la qual si plaurà a Déu, serà tal que serà a servey del senyor rey e beneffici de la cosa pública. Item, mossenyors, lo senyor rey ha rebuts per aquest balaner d'en Monmany, tots los actes de les Corts, fins a la prorogació inclusive, tremesos per la senyora reyna. E per vostre pler e consolació, vos avís que lo senyor rey estant en son retret, e vehent los punts o capítols aposats en la dita prorogació, e legint lo derrer de aquell qui conclou que sobre lo fet de la venguda del senyor rey se sobresegués, etc.

Lo dit senyor mal content de qui és vulla, ha haut a dir que are creu que ço que Barchinona li ha scrit, ere ver, etc.

Sab Déu quanta consolació és stada a mi, qui per aquexa ciutat present mich trob, car ja us he scrit en dies passats que ere. An scrit al dit senyor *inter alia* los juristes de aquexa ciutat que en lo fet, e en special en los motius de la prorogació an votat e ordonat entre los altres, me recorde que y he legits mícer Ramon dez Papiol, mícer Francesch d'Alçamora, mícer Jacme Pau, e mícer Anthoni Demesa. Lo senyor rey ha comenat tots aquests actes a mícer Ferrer Ram, son vicecanciller que'ls regonegue e que l'in faça relació. Son estat ab ell, entre los altres, com l'e pregat que no s'obmete de dir, al dit senyor, com al principi de la Cort, los greuges qui foren dats, se daren corcodablement per tots los Braços. Am promès que ho farà, que ja ho havia legit en los actes. Jo mossenyors, romanch molt content del dit vicicanceller, que si ere natural e fill de aqueixa ciutat no y serie plus affectat. E per ço, mossenyors, dies ha vos scriví que fesseu letres al bisbe de València, al vicecanceller, a mícer Babtista, a mossèn Fonolleda, regraciant, etc., car jo sé que cascuns d'ells se tenen per honrats de vostras letres, e nuncha letra alguna hich ha venguda. Homens són que contínuament stan a la fas del príncep, e a la jornada poden servir a molt.

Placieus, mossenyors, no haver trobat enuig en mes congoxoses letres, car mig any ha que romanguí ab lo senyor rey sobre vostre determinació, e venint de aquí fustes e correus, e sabentho lo senyor rey, e vehent que yo no li deye res oya alguns mots, etc., en tant que a mi venie ja star

hich per no res, a mig empeguiment. Però are si plaurà a Déu se esmenarà tot. Crech mossenyors, ja siau informats com lo papa és fora de Florença, és a Cena, plus d'ellà és fora. Speran concòrdia del papa e del rey. Nicolo Pitxoli qui és factura del rey és ja ab lo papa.

Mossèn Anthoni Bertran e yo nos donam de las astes, e plus m'a mes en la bregua. He menades les mans en tal manera que ja he obtengut del senyor rey, e per mitjà de justícia, que lo almirall ne visalmirall no han a veure res sobre les fustes armades de mercaderia. E pus mi tench proseguiré lo fet dels juys de promens que sa havie occupat.

Lo senyor rey, aprés tant treball que ha haut, trobe vuy gran pler en festes e alegries. Vol enar veure lo castell de Gayeta que ha fet fer. Non sé si irà deçà Pasque. Aquests barons per sobre de festes e juntes no lo y jaqueren exir. Del què per avant occorrerà jo n'avisaré vostres grans savieses, qui ordonen de mi tot lo que plasent vos sie.

Scrita en Nàpols a XXIII de març.

Aprés mossenyors vos haguí scrit, pus haguí més temps, ab la pluija me n'ení al dit vicicanceller per saber si havie feta relació del dit senyor del dit procés de la Cort, e per sa bona cortesia. Am dit qui enit passada lo senyor rey volch saber per son mitjà tot lo dit procés.

A la conclusió vengueren: Primo, a la dació dels greuges dats al principi de la Cort per tots los Braços. Aprés, com los Braços se aderiren a la voluntat de la senyora reyna, al qual acte Barchinone no consentí, ans protestà, etc. Aprés als capítols offerts en què *inter alia,* havia offerta, de IIIM florins. Item, que fessen capità, etc. E crech que sol se tractàs de la deffensió dels franceses.

He sabut o sentit, mossenyors, que lo dit senyor, ni en la dita offerta de IIIM florins, e ja menys en la dita capitania no ha trobat pler, car sa intenció seria la bossa del General li sie conservada, axí per algun cars urgent com per sa anada de aquí. Item, he sentit com ha trobat enuig com la Cort se ha callat, o apart posat lo fet del tractar de la sua venguda. Açò mossenyors no m'he volgut jaquir de scriure, perquè és aherent a mon parer, a la intenció de aquexa ciutat, conforme vuy ab la del senyor rey.

Lo senyor rey ha fet veure en lo procés los síndichs de aquexa ciutat si havien consentit o contradit en les dites offertes e capitania e actes. És li estat dit que los síndichs de aquexa ciutat, sempre hi han contradit. He relació que lo dit senyor hi ha trobat pler. E la santa Trinitat sie custodi e deffensió de aquexa ciutat qui hi va a sana e bona intenció.

Ab quatre sous per lo correu.

AHCB. CCO, vol. 27, año 1457, ff. 73-73 v. Incluida equivocadamente en la serie de cartas fechadas en 1457, debido a la falta de la indicación previa del año en que fue expedida. Véase el texto de la carta de los conselleres de 19 de febrero. Ll. C., VI-9, años 1442-1444, ff. 86 v-87.

168 Barcelona, 30 marzo 1443

Carta de los conselleres a Juan Llull y Galcerán Dusay.

Als molt honorables e savis senyors en Johan Lull, armer major del senyor rey e en Galceran Dusay, ciutedans de Barchinona.

Molt honorables . . . : Pregam cascun de vosaltres ab molt gran affecció, vos vullats offerir a n'Anthoni Vinyes, notari, al senyor rey tramès per aquesta ciutat, per obtenir alsguns privilegis e gràcies, prests e voluntaris de fer fermança per la dita ciutat fins en quantitat de deu milie florins inclusive o de la vàlua de aquells e la dita fermança de bon grat. E si mester serà a emprarne de altres pars ciutedans vostres a fer consemblant fermança, sabents que aquesta ciutat vos ho grahirà molt. E tengueus lo Sanct Spirit en sa gràcia benaventuradament e votiva.

Scrita en Barchinona, a . . .

AHCB. Ll. C., VI-9, años 1442-1444, f. 97 v. En esta mìsma fecha, los conselleres escribieron a Antonio Vinyes (ff. 96 v-97).

169 Nápoles, 4 abril 1443

Carta de Antonio Vinyes a los conselleres.

Ihesús. Molt honorables . . . : Pochs dies ha he scrit a vostres grans saviesas per la escarçella. Axí que no m'afretura de necessitat molt scriure sinó per bon custum, e encare per alguna reformació del què jo he scrit, ço és, com lo senyor rey, jatsie, mal informat fos en dies passats, algun tant mal content, entre los altres de aquexa ciutat per raó de la contradicció de las Corts. Però segons jo he scrit, informat aprés a ple de tots los actes de la Cort fins ab la inserta de la prorogació al dit senyor tremeses per lo balaner d'en Monmany.

Lo dit senyor repasat en lo fet, com a rey e príncep virtuós, ha discernit e conegut, quals de la Cort li procuràvem honor e utilitat de sa Reyal Corona. Adonchs perque's vulla haie dit e scrit sa senyoria, mostre reposarse, en haver trobat pler, en alguna contradicció qui s'és feta en la dita Cort, per part de aquexa ciutat; e haver trobat enuig en la offerta dels CCC^{M} florins, e en la pràtica e demanda de elegir capità per la deffensió de la terra. E plus fort al derrer capítol dels motius de la prorogació qui parle, que sobre la venguda del senyor rey se sobresegue, o que no s'en parle. Féu compte, mossenyors, lo dit senyor e los de son Consell, han haut aquex capítol per dampnat. És estada a mi entre los altres alguna e assats gran consolació, com la voluntat del dit senyor se conforme en les suplicacions e demandes de aquexa ciutat qui han continuat e continuen, en tots lurs actes, letres e suplicacions, en demanar la beneventurada venguda del dit senyor, en la qual lo dit senyor ha trobat e trobe pler.

De tot açò, mossenyors, per la dita escarçella ja n'he escrit, però perquè lo dit senyor s'és continuat e's continue en aquest bon propòsit, vos n'e volgut scriure per algun vostre repòs, attès lo que em passat, jo us havie scrit, e aximatex per la letra que lo dit senyor vos havie feta. La present fas per via de Cicília; bé crech serà larga.

Aprés no sich ha als innovat lo jorn de Nostra Dona de Març, lo senyor rey, aprés vespres, acompanyat de tots aquests prínceps, duchs, comtes e barons, anà a la Terçana e ficá XXVI stepes per XXVI galeas. Lo dit senyor de sa mà, ficà les primeres stepes de la sua galea, la segona féu ficar a don Ferrando de Aragón, son fill. Les altres ha establides entre aquesta generació de prínceps e comtes.

Ha ja tramès a boschar, e com sien armades vostres savieses o oyran dir. Fins ací no's sap certament, per quin significat se fan. Lo papa és exit de Florença; és a Çena. És presumpció, assats veríffica, se concorde ab lo senyor rey. Les juntes e grans festes sich continuen. Com a Déus placie sie aquí, parlaré ab vostras grans saviesas pus larch, etc. E recomanme a vosaltres mossenyors.

Scrita en Nàpols a IIII de abril [1443].

Item, mossenyors, dilluns qui's comptave lo primer dia del present mes de abril, lo comte de Montoro, gran senescal; lo comte de Fundi, prothonotari; e lo duch de Melfi, tengueren açí un molt poxant rench de junyir. Durà de matí fins al vespre. Isquerenhi entorn XC avanturés. E lo senyor rey, estant aquí a les juntes, se féu venir lo honorable en Johan Lull, e aquí en presència de molts comtes, duchs e barons, lo féu governador de Sorrento, de Maço, de Bicio, e de Crapi. És la pus bella e magnífica terra de marítima de aquest reyalme. E aquí matex mena les provisions a mossèn Fonolleda.

E aprés lo dit senyor partint de las juntas, torná al Castell de Capuana, e aquí aquella nit mateixa finà e fermà matrimoni de sa filla maior, dona Elionor ab lo marquès de Ferrara. Lo dit senyor li dóne en dot XXV^{M} ducats e I^{M} ducats de renda per a sa filla. La manera de la paga no le sé. E fetes les cartes se féu aquí gran collació. Diuse és un gran e bell matrimoni, com aquest sie de moltes riques ciutats. És ver e és presumpció que venecians no troben pler algun en aquest matrimoni, car la terra del dit marquès, frontereija ab Venècia.

De n'Anthoni Vinyes. De Nàpols, a...

AHCB. CCO, vol. 13, any 1443, ff. 31-31 v. Véase extracto: Puiggarí, *Memorias...*, p. 126, col. 3.ª. Cfr.: Boscolo, *Inviati...*, p. 11.

170 Nápoles, 1 mayo 1443

Carta de Antonio Vinyes a los conselleres.

Molt honorables...: A vostres grans savieses, certifich com per lo honorable en Xatanti, he reebuda una gran plica vostra en la qual havie

II letres del senyor rey, ço és, la I tocant lo fet de la Cort, l'altre per la qual scriviu al dit senyor retens gràcies a Déu de la fi de la sua gloriosa empresa. Aximatex mossenyors he rebuda vostra letra, he aquella bé entesa.

Jo, mossenyors, he presentades al dit senyor vostres letres ab les recomendacions acustumades. Aprés per mijà de mossèn Fonolleda som entrat en los mérits de obtenir los V privilegis per part de aquexa ciutat demanats. He relació fins açí que lo senyor rey no ho ha volgut escoltar, no contrastant ho hagués promès. E açò perquè segons ja per altre via he scrit lo dit senyor ere informat, e are axí per la galea d'en Riba, com per lo balaner d'en Melxior Yteruz, és informat de aquí que vosaltres, mossenyors, com a mermassors de la senyora reyna Yolant li destorbau I contracte de qui sperave tocar XXV^{M} florins, dient lo dit senyor que lo arcabisbe de Saragoça e dona Elienor de Cervelló, que aximateix són marmassós, hi consenten e que vosaltres hi contredehiu. Exí n'an scrit al dit senyor, lo qual are ha volgut dir que aquexa ciutat de certa sciència, no's mira sinó en ferli enugs, e ell de aquests XXV^{M} florins feye compte de haverlos are a la emprestança; e apenes s'en pot aconortar. Déus sap lo enug que n'he. És axí, mossenyors, jo ab aquella via plus millor e reposada que poré, faré mon poder de obtenir los dits privilegis, e on a sa senyoria no li sie plasent, jo en lo nom de Jhesús m'entornaré, segons e en la forma que per vosaltres mossenyors m'és manat.

Vosaltres, mossenyors, en vostra letra me haveu dada comissió que obtenguts los dits V privilegis e hauts aquells vers mi, realment, oferís donar al senyor rey, deu millia florins comprenenthi sagell, etc. No donantme forma aquesta quantitat com se haurà per via de cambi, ne en altre manera. E pensar poden, vostres grans saviesas, que jo contracte ab lo dit senyor e de present he haver vers mi los privilegis, que lo dit senyor volrà de present tocar la quantitat, en altre manera que temps hi hagués haver nuncha haurie fi. E per ço he desliberat, si lo cars ho requerrà, pendre la quantitat ací a cambi, complidora per vosaltres mossenyors, o per vostre clavari, donanthi tal orde que no contrastant lo desavanç del cambi, la quantitat no pug més avant de ma comissió, e axí si lo cars ho requerrà ho entench a practicar.

E venint, mossenyors, al fet dels actes de la Cort, jo he dada la letra al dit senyor. E segons ja he scrit lo dit senyor, per los actes complits tremeses a ell per la senyora reyna, ere informat largament de tot, e haver reduhïda en sa oppinió la bona intenció de aquexa ciutat. Are vahentlo axí algun tant friçat, no'm som curat de plus, e fas mon compte ans de ma partida, e trobanthi disposició, encare, ne comunicaré ab lo dit senyor.

Ací no m'occorre als de nou, sinó com lo fill de Nicolo Pitxoli, que era ací en la cort del senyor rey, quasi a manera de resenes sens licència del dit senyor se n'és anat la via de son pare, que és vers lo papa. E lo

dit senyor e lo dit Nicolo, són vuy fora de la concòrdia que havien feta, ço és, que lo senyor rey li dave per any cM ducats, e lo dit Nicolo havie tenir certa gent d'armes en servey del dit senyor. E are, lo dit Nicolo, diu que ell se volia conduhir ab lo papa, però que son fill tengués son loch en al conducta del dit senyor. E lo senyor rey vahent que lo papa és son enemich, no ho ha volgut acceptar; així an rot.

D'altre part, se tracte concòrdia entre lo papa e lo dit senyor, e per ço lo senyor rey, fort prest, deu anar a Terraçina vers Roma per praticarne ab certa persona que'n deu venir per part del papa. Déus hich don bon endrés, que com lo un forat és tapat, l'altra sich destapa. E recomanme a vosaltres, mossenyors, qui ordoneu de mi a tota vostra voluntat. Scrita en Nàpols, lo primer de maig 1443.

Per lo correu quatre solidos.

AHCB. CCO, vol. 13, año 1443, f. 37.

171 Nápoles, 15 mayo 1443

Carta de Antonio Vinyes a los conselleres.

Molt honorables . . . : Per la escarcella scrivia a vostres grans savieses, com havie rebudes totes les scriptures per vosaltres a mi tremeses per lo honorable en Xatantí, e lo sentiment que haguí del senyor rey. E fonch així que decontinent ab aquella nau mateixa lo dit senyor fonch avisat com vosaltres, mossenyors, me trametieu compliment de la intenció de la ciutat.

E per a aquell digmenge dematí, anant lo dit senyor a la missa, me féu appellar dientme si havie letres de Barchinona. Dixli que sí, e pus així fonch donili primer la letra patita vostra, reservantme aquella dels fets de las Corts, la qual aprés li doní, de la qual ne comunica molt a mi, com segons ja he scrit dels dits actes lo dit senyor ere ben informat. Aprés, en aquell instant, volgué saber lo secretari si hich havie peccúnia per los fets. Dixli que hoch, però que no sabia quanta e que aquexa ciutat demanave alguns privilegis. E per ço en aquella hora matexa, lo dit senyor me féu dir que fes memorial, de tot quant demanave, e que lo y portàs a les juntes, e que'l donàs al secretari. E així's féu aquell matí matex. E aquí lo dit senyor, dix, ço que ja he scrit, no dient que ho atorgàs ne ho ho atorgàs, solament clamantse al acustumat dels honorables consellés de aquexa ciutat, que nuncha li fan sinó enuigs, e are per lo fet de Borga, de què ja he scrit. E així la cosa resta. Aprés, vehent tal intenció del dit senyor, no li he dit ne fer dir res, per no mostrarmen gens congoxat, car pus lo dit senyor sab que hich ha diners. Amaré més que ell ma somoga.

Però, mossenyors, vahent are que lo dit senyor s'en va la via de Roma o a les parts de Terraçina perquè he comunicat ab lo secretari, si havie res sentit de la intenció del senyor rey. Am dit ab prou enuig que y mos-

tre haver que lo dit senyor stà e persevera ab aquella oppinió mateixa, e que no'n pot traure och ne yo. Am consellat lo secretari que no'm mostre gens congoxat, e pus lo dit senyor deu tornar açí, que no li vage detràs, ans romangue ací; car si per lo camí lo dit senyor hi haurà voler, ell m'en farà un correu que hi vage. E axí, mossenyors jo stich vuy, si com lo dit senyor serà ací, en veig disposició li plaurà a entendre en lo fet, no s'i perdrà hora per mi. On al dit senyor no placie, ab lo primer bon passatge, Déus volent, me n'iré.

Lo dit senyor vuy habunda assats ab florí, e res no'l congoxa, e per ço fa lo que fa. E lo dit senyor va de present vers Terraçina per concordarse ab lo papa qui li tramet en aquellas parts un patriarque. E no als per la present, sinó que vostres saviesas ordonen de mi a tota lur voluntat. Scrita en Nàpols, a...

De n'Anthoni Vinyes, notari, scrivint de Nàpols. Dada a mi, Gabriei Canyelles, per los honorables consellers a XVII de juny any M.CCCC.XLIII.

AHCB. CCO, vol. 13, año 1443, f. 46.

172 Sena, 20 junio [1443]

Carta del arcediano Pedro Santa Eularia a los conselleres.

Molt honorables e magnífichs senyors: Per consolació de vostres reverències vos avís com és conclosa la concòrdia entre nostre sanct pare e la magestat del senyor rey, de la qual havem ací letres del legat, mijançant del qual s'és feta la dita concòrdia [com pe]r altres de la casa del senyor rey. E per confirmació de la dita novella vos tramet còpia de la letra que ha tramès lo legat a monsenyor lo cardenal de Tarragona. Als no havem de nou, e si negunes coses seran plasents a vostres reverències de les parts d'eçà manaume ab confiança de cumplir. En Sena, a...

A vostres ordinacions servid[or vostre] Pere Santolaria, a[rdi]acha de Ba[rchinon]a.

AHCB. CCO. vol. 13, año 1443, f. 87.

173 Gaeta, 21 junio 1443

Carta circular del rey Alfonso al veguer, conselleres y prohombres de Barcelona.

Lo rey. Prohomens: Perquè som certs de açò haurets plaer, vos avisam que per dar manera com aquest nostre realme en nostra absència se puxa mils conservar e perpetuar en contínua obediència e fidelitat nostra, e perquè puscam haver mellor opportunitat de anar prestament visitar aquex principat, havem fermada perpétua e inviolable pau e bona concòrdia ab nostre sant Pare papa Eugeni per medi e intercessió del molt

reverend pare en Christ e car amich nostre lo senyor cardenal de Aquilea, legat apostolical, de què speram se seguirà servey accepte a Nostre Senyor Déu e gran benefici no solament a nos, màs encara al stat universal de Sancta Mare Eclésia, e occasió a nos pus fàcil e més presta de podervos personalment anar visitar, segons dit és, com sia un dels principals desigs que nos haiam, lo qual speram en Nostre Senyor Déus haurà pus prest efecte forse que no pensariets. Dada en la ciutat de Gayeta, a... Rex Alfonsus.

Dominus rex mandavit michi, Iohanni Olzina.

ACA. Reg. 2652, f. 55 v. El texto de dicha carta fue asimsmo remitida al veguer, paeres y prohombres de Lérida; al veguer, procuradores y prohombres de Tortosa; veguer, jurados y prohombres de Tarragona, Vich y Gerona, y al veguer, cónsules y prohombres de Perpinyà.

174 Nápoles, 24 junio 1443

Carta de Antonio Vinyes a los conselleres.

Ihesús. Molt honorables...: Per la scarçella he rebuda una vostra letra de XVI de maig, per la qual, vostras saviesas, me reciten haver reebudes mes letres sobre lo fet del avís de la intenció del senyor rey, en lo fet de las Corts. E més com cobeijats saber la intenció del dit senyor sobre lo fet dels privilegis que aquexa ciutat demane. E ja[t]sie, mossenyors, per moltes ne haia ja certifficades vostras grans savieses, e no s'i haia plus evantat fins ací, stich sperant en Déu, are, com lo senyor rey serà al Maço de la Rosa, saber sa final intenció, la qual fins açí no he poguda sentir, ans mi és anat axí súbtil e cautelós, e adés ab bona cara e, e contra que no l'he pogut entendre, en tant que occorregui a consell dels qui ja he scrit, e fo que no'm mogués, ne digués res, n'em congoxàs. E axí, fins açí s'és fet, si ans que la escarcella partesque res si innovarà, jo n'scriuré a vostres grans saviesas.

Crech, mossenyors, ja siau certifficats com lo senyor rey és anat a Terraxina, per obtenir del papa concòrdia. E aquí és vengut lo legat del papa, e ans que entràs, lo dit legat tremès a dir al senyor rey si'l reebria com a legat, al qual respós que'l volia reebre com a legat. E axí lo dit legat entrà. E lo senyor rey li isqué a camí a cavall fora lo Portal de la vila, ab més de I^{m} entre ballestés e spingardés, e reebel com a legat ab gran honor, e axí abdós deius lo pali, enant lo legat a la part dreta entraren. E aquí ha estat lo dit legat bé IIII jorns, en lo qual temps los dits senyors e legat se són concordats, e s'han fermat certs capítols. No'm sé que's contenen. Bé és ver se diu, lo senyor rey ha tot lo que ha volgut, e axí lo dit senyor fet gran convit al dit legat, lo dit legat se'n torne al papa molt alegra. E com lo senyor rey és stat a Gayeta, ab crida, ha fet publicar la dita pau. E més, stant lo senyor rey a Terraxina, és vengut aquí Nicolo Pitxoli, lo qual lo senyor rey ha reebut ab gran honor, e lo dit Nicolo aximateix ha cabut en la dita concòrdia.

E perquè vuy, en totes aquestes parts no hich ha altra contradicció, sinó del comte Francischo. Se diu que Nicolo ha induhït lo dit senyor vage a la Marca d'Ancona contra lo comte Francischo, e que tot aquell, plus ha pau ab lo papa està pacíffich aquest reyalme, e lo dit senyor, o met ya en ordre, car ve són al Camp del Maço de la Rosa, ont ja és don Ferrando, son fill, e aquí ajuste sa gent. D'aquí avant, attès que son gran poder res no li estarà denant. Ací ha molts florentins e venecians, com han sabuda aquesta concòrdia; mostren estar molt atronats. Déus vulla que algun qui no és convidat a la festa no pach lo eschot, etc.

Jo, mossenyors, vos scriví de la mala contentació del senyor rey sobre lo fet de Borija. En vostra letra no m'i haveu satisfet. Dich ho solament, que stich en recel que lo senyor rey per aquexa raó no'm detengués la conclusió dels altres affers principals, però informat per lo honorable en Johan Lull, que de aquests affers ab ells ne haveu refferit, que vosaltres ab letres duplicades ne scrivieu al senyor rey, les quals letres totes en I jorn açí són arribades.

Jo n'he trameses les unas al secretari que aquellas do al senyor rey, a fi que com jo prest me dege veure ab lo dit senyor per migà de vostres letres la favollia li sie passada. E axí placia a Déu, si entre ... Als hich occorrerà jo n'avisaré vostres grans saviesas que ordonen de mi tot lo que plasent vos sie.

Scrita en Nàpols, lo jorn de Sent Johan.

Los honorables cònsols de la mar m'an scrit, los trametre la provisió he obtenguda contra lo visalmirall. Per la scarçella, si plaurà a Déu, la remetré a vosaltres.

De n'Anthoni Vinyes, sobre concòrdia del papa e del senyor rey. Rebuda a XX de juliol any M.CCCC.XLIII.

AHCB. CCO, vol. 13, año 1443, ff. 88-88 v. V. PUIGGARÍ, *Memorias*..., p. 126, col. 3.ª Véase el texto de la carta de los conselleres de 16 de mayo. Ll. C., VI-9, años 1442-1444, f. 113.

175 Nápoles, 28 junio 1443

Carta de Antonio Vinyes a los conselleres.

Ihesús. Molt honorables ...: Per la nau de Talaurí, novament partida, he scrit a vostres grans savieses, responent a una vostra letra de XVI de maig. E perquè en aquella mostrau haver gran voler saber la intenció del senyor rey, sobre lo fet dels privilegis per part de aquexa ciutat demanats, jatsie en aquests dies ne haie scrit a vostres grans saviesas bé larch, are no'n pux als scriure, attès que lo senyor cuytat, no volent entendre en altres fets, anà a Terraxina per la concòrdia d'ell e del papa, la qual mossenyors segons ja per correus qui, aquí són anats volant, crech ne sots ja certifficats. E la dita pau, s'és publicada e cridada ja a Gayeta, lo jorn

de *Corpore Christi,* e de aquella crida, ab la nau d'en Taularii ne remés I translat a vostres saviesas. Aprés, lo bisbe de València, que de allà és vengut, e per migà del qual la dita concòrdia s'és feta, me ha dit que lo senyor rey ne ha scrit a la senyora reyna, e remeses letres en aquexas parts, specialment a Barchinona, de la publicació de la dita pau.

Are lo senyor rey és arribat al Maço de la Rosa, per a instar aquí tota sa gent. Diuse que per inducció de Nicolo Pitxolí, ab ell novament conduhït, e perquè aximatex en tot aquest reyalme no hich ha altre contrari, vol enar vers la Marcha d'Ancona contra lo comte Francisco.

Lo senyor rey pus és concort ab lo papa, és vuy ab tanta de poxança e poder que res no li està al encontre, florentins e venecians hich estan fort ensenyats, an dupte algun no meng a les noçes sens convidar, etc. Açí no occorre de present res de nou.

Item, mossenyors, ja per altre vos he scrit, com los honorables cònsols me an scrit los tremete la provisió que novament he obtenguda del senyor rey, en favor e reintegració, o recuperació de lur jurisdicció usurpada en lo pessat per mossèn Anthoni Bertran, visalmirall, sobre les fustes anant mercantívolament armades. La qual he obtenguda axí larga com he volguda, mijençant justícia, e present e appellat lo dit visalmirall. Per ço, mossenyors, aquella provisió, remet a vostres grans savieses, la qual conté més que a prima fas no appar. Si dirse pot, més treball ne haut que de alguna altra que haie obtenguda. E per ço la he fete veure e reveure. E València ne demanava ja altre semblant. E pus lo dit visalmirall y yo, fom en la dança, lo proseguí sobre lo fet del juhí de promens dels acordats, lo qual segons ja he scrit he obtengut present, e appellat lo dit visalmirall. E ja tench més bonas e copiosas provisions, e axí, lo dit visalmirall, se n'és enat, de què he trobat pler com mich haia importunat e denant lo senyor rey de paraules carregat massa a gran càrrech seu. Però en tot axò lo dit senyor és stat content de la justícia.

Aximatex, mossenyors, vos he scrit, com en aquests dies pessats contrectam ab lo senyor rey del fet dels privilegis, obtenguí de ell revocació de la donació feta a mossèn Pere de Fontcuberta en preiudici del contracte dels L^{m} florins. A Déu prest puxe obtenir lo que mich reste, e que m'en puxe enar. E vosaltres, honorables mossenyors, ordonau de mi, tot lo plasent vos sie.

Scrita en Nàpols, a...

Per lo correu un florí. De n'Anthoni Vinyes. Rebuda a XXXI de juliol any M.CCCC.XLIII.

AHCB. CCO, vol. 13, año 1443, f. 89. V. PUIGGARÍ, *Memorias...*, p. 127, col. 1.ª

176 Nápoles, 8 julio 1443

Carta de Antonio Vinyes a los conselleres.

Ihesús. Molt honorables . . . : Aprés haguí scrit a vostres grans savieses, se és seguit, com dilluns primer del present mes de juliol, lo senyor rey tornant de Terraxina, entrà en la present ciutat de Nàpols, e axintli ja dematí a camí, fahent la reverència, me assignà hora aquell die mateix, aprés menjar, a darme audiència. En la qual hora, dades primer, al dit senyor per lo honorable en Johan Lull e per mi, vostres letres responsives, axí sobre lo fet de les Corts, com saber lo fet de Borga, e aquellas per lo dit senyor lestes, per sa gran clemència e benignitat, en presència de gran multitud de barons e altres curials, me appartà dins un seu scriptori petit, e aquí sens mijà de altre persona, tancats ab porta tancada, me tench per spay de III hores, parlant primer dels privilegis per aquexa ciutat demanats, e aprés de altres affers tocants aquexa ciutat, los quals per letra no's poden comunicar. E jatsie mes conclusions fossen en obtenir los dits privilegis, però lo dit senyor, mostranthi venir dur, se aturave desliberació. E axí, aquella nit precehints molts parlaments, nos departim.

Aprés, mossenyors, lo divenres següent, lo dit senyor en la dita hora estant en la dita cambra de parament, acompeyat de bisbes e barons de aquest realme, e trobantme jo aquí, lo dit senyor, per sa acustumada clemència e humilitat, departintse de la gent, me appartà en lo dit seu scriptori, e aquí ab porta tancada a soles, sens mixtura de altre persone, me tengué de hora de vespres fins enceneren les entorxes. Pensen vostras saviesas en tant temps quantes rahons discorrregueren, parlant tots temps de aquexa ciutat, etc. E jatsie, la mia conclusió o fi de mon parlament, declinàs tota hora en obtenir los dits privilegis. Però, aquells, lo dit senyor al present no m'ha volguts atorgar, jatsie sos parlaments no'm mostrassen denagació més conclusió que al present no ho podie fer. Més informantme de sa intenció sobre moltes coses tocants aquesta ciutat, desliberà que me'n tornàs, e de sa intenció informàs a vostres saviesas. Lo dit senyor, hach ab mi, axí graciosos rahonaments e tals, de què romanguí molt aconsolat, però pus content fora estat me hagués otorgats los dits privilegis.

E lo dit senyor, partex vuy de ací. Vassen en camp, al Maço de la Rosa per replegar sa gent de armes. Deu enar vers la Marcha contra lo comte Francischo.

E axí en lo nom de Jhesús, lo dit senyor, me ha licenciat molt graciosament, e ha manada fer una letra a vosaltres, a creença mia, informat de sa intenció. E jo, mossenyors, Déus volent mich isch ab la nau del Botiffarrer, la via de Cicília, com no hich haia altre plus prest passatge, però si entretant hich hix passatge de galea, pendré aquell per qualsevulla via. Déu me aport aquí ab bon salvament. E de la present, fas dues, la I va per mar, l'altre per terra.

E l'Sperit Sant sie garda de tots. E ordonau de mi a vostre voluntat. Scrita en Nàpols, a...

Lo senyor rey ha assegurada la plaça a'n Vallsecha per les armes que vol fer ab mossèn Sureda.

De n'Anthoni Vinyes. Rebuda a v de juliol any M.CCCC.XLIII.

AHCB. CCO, vol. 13, año 1443, f. 95. V. Puiggarí, *Memorias*...., p. 127, col. 1.ª Amétller y Vinyas, *Alfonso V*..., II p. 496. El epistolario de los conselleres a Antonio Vinyes se completa con las cartas expedidas a 14 de junio, 16 y 31 de julio de 1443, en la última de las cuales se indicaba a aquél como presente en la corte del rey de Nápoles o donde éste estuviere, «*present en la cort del rey de Nàpols o llà on lo dit senyor sia*». AHCB. Ll. C., VI-9, años 1442-1444, ff. 120, 120 v, 121 v, 126 v, 127, 135 v.

177 Barcelona, 17 septiembre 1443

Carta de los conselleres a Juan Llull.

Molt honorable e molt savi senyer en Johan Lull, armer major del senyor rey...:

Nosaltres scrivim al molt alt senyor rey ab nostra letra, ab la qual certificam la sua senyoria de la ambaxada elegida per aquesta ciutat destinadora al dit senyor, excitantlo a la sua benaventurada venguda. Per ço us pregam, molt affectuosament, que la dita letra, la qual ab la present vos remetem, presentets al dit senyor, permeses humils e degudes recomendacions nostres e de aquesta ciutat. E tengueus lo Sanct Spirit... Scrita en Barchinona, a...

AHCB. Ll. C., VI-9, años 1442-1444, f. 153.

178 Barcelona, 20 febrero 1444

Caución prestada por el patrón Ferrer Bertrán, para emprender viaje en su galera, con Francisco Dez-Pla y Guillermo Dez-Torrents.

Dicta die iovis... Venerabilis Ferrarius Bertran, patronus galee grosse, cum qua honorabiles Francischus de Plano et Guillelmus de Torrentis, cives Barchinone, ambasatores electi ad visitandum serenissimum dominum regem transficare debent et navigare ad civitatem Neapolis, constitutus in presencia honorabiliorum dominorum consiliariorum existencium in Domo Concilii dicte civitatis vocata de xxx^{te}, constituit et promissit ipsis honorabilibus consiliaris ac etiam ambassatoribus, ibi similiter presentibus, quod per totam diem martis proxime futuram, que erit tercia deis marcii proxime futuri, ipsius patronus recollige sive se recullirà, in dicta sua galea, nec ab inde exiet immo recollem confestim facte velum elevare et principiabat ac continuabit viagium, suum sub pena quingenturum librarum, in quam voluit incidere si contrafacerit. Et hec iuravit ab sancta Dei Quatuor Evangelia manibus suis corporaliter tacto. Et fecit pro inde homagium ore et

manibus honorabili Bernardo Splugues, militi vicario Barchinone, nomine domini regis recipienti. Et eciam dicti honorabiles ambassatores promiserunt, sub dicta pena, quod per totam diem martis predictum se personaliter recollegerit animo transeundi in galea predicta. Testes: Petrus Ferrarii et Petrus Cabal, vergarii dictorum consiliariorum.

AHCB. Manual 17, años 1442-1447, f. 51.

179 Barcelona, 28 febrero 1444

Acta del juramento prestado por los mensajeros electos por los conselleres Francisco Dez-Pla y Guillermo Dez-Torrents.

Die veneris... honorabiles Francischus de Plano, et Guillelmus de Torrentis, cives Barchinone, ambassiatores electi per civitatem Barchinone, ad visitandum dominum regem, constituti personaliter intus Domum Concilii de xxx^te^ civitatis predicte, coram presencia honorabiliorum dominorum consiliariorum, ubi fuit presens honorabilis Bernardus Esplugues, miles, regens vicarium Barchinone, prestiterunt iuramentum et homagium infrascriptum.

Los honorables mossèn Francesch dez Pla, e mossèn Guillem dez Torrent, ciutadans de Barchinona, ambaxadors elegits per auctoritat del Concell de Cent Jurats, celebrat a xi del mes de setembre prop passat, per anar visitar lo senyor rey en nom de dita ciutat, e per supplicarlo que vulle visitar sos regnes e terres d'açà mar, constituïts, juren a Déu e als Sants iiiie Evangelis, per llurs mans corporalment tocats, que en alguna manera, durant lo temps de llur ambaxada, sens licència del Concell de Cent Jurats de la dita ciutat, no demeneran, obtendran, ne acceptaran, per a si mateys del dit senyor rey, algun offici, gràcia o benefici, n'en faran parlar a altre, ne hi daran alguna obra, per si o per altra, directament o indirecta.

E de açò fan, los dits ambaxadors, sagrament e homenatge, en poder del honorable mossèn Bernat Splugues, cavaller, regent la vegueria de Barchinona, reebent en nom del senyor rey, e s'enposen pena de c lliures, e de perdre lo salari pertanyent per rahó de la missatgeria, lo qual salari s'i contrafahien, haien a tornar a la dita ciutat. E no resmenys, *ipso facto,* sien privats del Concell e de tot offici o benefici de la dita ciutat.

Però, si los dits ambaxadors, licenciats per los honorables consellers, axí per llurs instruccions, com per letres los daven licència e facultat de supplicar, obtenir e acceptar qualsevol gràcies o benefficis, no pas per ells mateys, màs per qualsevol altres presents e en favor llur, los dits ambaxadors ho puxen exequir.

E semblantment, si los dits ambaxadors o algun d'ells, en la audiènsia, consistori o conçell del senyor rey, o en altra manera parlant, en tal forma que la ambaxada, no'n valgués menys per la justícia, o sich o de son

amich, o d'altres no hagués tranchats los dits sagrament e homenatge, ne hagués encorregudes les altres penes dessús dites.

Testes: honorabiles Raymundus de Ville et Franciscus Castilionis, legum doctor, cives Barchinone.

AHCB. Manual 17, años 1442-1447, f. 51.

180 Barcelona, 3 marzo 1444

Los enviados de los conselleres a la corte del rey Magnánimo embarcan hacia Nápoles.

Dimarts a III de març [1444]. Aquest die, envers VIIII hores ans de mig jorn, se reculliren en la plaia de Barchinona, e en la galera grossa de mercaderia, la qual patronaiava en Ferruix Bertran, los honorables en Francesch dez Pla e en Guillem dez Torrent, ciutadans, los quals los honorables consellers e Consell de Sent Jurats de Barchinona, han elegits per embaxadors per anar al senyor rey, qui és en lo reyalme de Nàpols. E aquel mateix die, en la nit, se perlonguen de la dita plaia.

ACA. G., reg. 5, f. 8 v (2.ª foliación). BC. Ms. 987, f. 25. *Manual de Novells...*, I, página 462. BRUNIQUER, *Rúbriques...*, II, p. 181. CARRERAS CANDI, *Geografia... Catalunya*, p. 993.

181 Barcelona, 3 marzo 1444

Carta de los conselleres a Bautista de Platomón.

Al molt honorable e de gran saviesa mísser Babtite de Platomonte, conseller e vicicanceller del senyor rey...

De la vostra gran affecció e bon voler per vos demostrats vers aquesta ciutat en los negocis per los quals n'Anthoni Vinyes, notari e sotsíndic de aquesta ciutat, per part de aquella, fou tramès al senyor rey, refferim a vostra gran saviesa plenitud de gràcies, pregantvos, molt affectuosament, vos placie la dita ciutat e los negocis de aquella, los quals seran proseguits per los honorables mossèn Francesch dez Pla e mossèn Guillem dez Torrent, ambaxadors per aquesta ciutat al dit senyor tramesos, e haverlos en aquella recomendació que certament confiam de vostra gran saviesa, la qual, la Sancta Trinitat tenga en sa protecció benaventuradament e votiva. Rescrivintnos ab tota confiança de quant puxam fer per vostre pler e honor. Scrita en Barchinona, a...

AHCB. Ll. C., VI-10, años 1444-1445, f. 5. Siguen dos cartas similares de la misma fecha, dirigidas a «mísser Ferrer Ram, conseller e prothonotari del senyor rey», y a «mossèn Arnau Fonolleda, conseller e secretari del senyor rey».

182 Mallorca, 9 marzo 1444

Carta de Francisco Dez-Pla y Guillermo Dez-Torrent a los conselleres.

Molt honorables . . .: Vostres grans savieses, notificam com divendres, entre les VII e VIII hores de matí, e comptaven sis del present mes de març, arribam en la ciutat de Mallorques ab tota nostra família, e molt extremament destresiats de mal de mar, e no sens causa per rahó del mal temps que havem hagut, aprés que fom partits de aquexa ciutat. E així, prests que són estats junts, fom reebuts assats honorosament de molta notabla g[ent d']aquesta ciutat, acompanyantnos en nostra posada.

Aprés, senyors, molt honorables, havem entés e entenem proseguir nostre bon viatge com pus prest porem, a fi que nostra ambaxada sie presta en la ciutat de Nàpols, hon segons som informats és lo senyor rey. Pensam partir, Déu migençant, de aquesta ciutat, per demà, tot die, que comptarem X del present mes de març, e fer nostra via a la dita ciutat de Nàpols o llà hon lo dit senyor sie. Està en veritat que aquesta voleiada s'és guanyada per lo partir que fem de aquexa plage, entre les VIIII e X ores de la nit, contra la voluntat de alguns mariners, qui'ns significaven que no ere temps per empendre de trevessar lo golf, mas de devíem tirar la via de Salou, e que de Salou, ab un bell temps travessassem a Mallorques. Però Déu, mercè a la Verge Maria, la cosa se és emprest e ben avenguda.

Avisant vostres grans savieses, com aprés som estats junts, havem sentit e vist que la galera és mal amarinada, ço és, de pochs mariners, e molt menys de companyons, com no sie en nombre sinó de XIII. Per aquesta rahó a nosaltres és massa desplasent com dita galera no ha son degut. Déus perdó a aquells qui així ho han fet e mal hi merexen, però no contrastant la dita galera no haia son compliment, nosaltres, Déu donantos bon temps, entenem partir lo die dessús designat . . . E tengueus, senyors mol honorables e molt savis, la Santa Trinitat en sa garda.

Escrita en (Barchinona) [Mallorca], a . . .

Dels ambaxadors tramesos al senyor rey, certificans de la jornada que arribaren a Mallorques. Rebuda a XVII de Març any M.CCCC.XLIIII.

AHCB. CCO, vol. 14, año 1444, f. 35.

183 Barcelona, 23 marzo 1444

Carta de los conselleres a Francisco Dez-Pla y Guillermo Dez-Torrent.

Molt honorables e de gran saviesa senyors . . .:

Segons sab[en] vostra[s] gran[s] saviesa[s], en Bertran Nicholau, quondam mercader de aquesta ciutat, en sa vida fundà e instituí I monestir sots invocació e títol de sanct Jerònim, en la parròquia de Badalona, en

certa partida appellada la Murta, lo qual dotà convenientment e assats notabla de certa renda. E volch e ordonà que jamés per qualsevol cas o necessitat, ne per auctoritat no's pogués mudar ni variar en altra qualsevol part, ne per auctoritat apostolical ne en altre qualsevol manera, ans lo prior e frares del dit monestir, haguessen a fer e continuar lo servey divinal en lo dit loch, axí com elegit e triat per ell, àbil e dispost al dit servey divinal e per al repòs dels dits prior e convent, en loch lunyat e separat de comunió, participació e confluència humanal.

E si per ventura algú per qualsevol auctoritat feya lo contrari, ço és, si lo dit monestir se mudave, variave o's transportave en qualsevol altre part, lavós *ipso facto,* volch e ordona incomutablement lo dit Bertran Nicholau, que tal cas ell privave e havie per privat, lo monestir dessus dit, de la renda tota, la qual per dot havia donada e assignada al monestir dessus dit. E la dita renda volgué en lo dit cas, fos donada e applicada, e la donà e applicà al Espital de sancta Creu de aquesta ciutat, per títol de pura e perfecta donació e irrevocable entre vius, que'n féu al dit Hospital, segons totes aquestes coses són pus estesament contengudes en la carta de la fundació e dotació del dit monestir, en lo qual, segons podem fer testimoni a veritat, se continua lo offici divinal ab tanta devoció, tranquillitat e repòs, que són ja quasi constituïts en lo repòs de la glòria celestial, en tant que's pot dir del dit monestir e verificar lo dit del psalmiste, parlant en bocha de Déu: *Hec est Domus Domini ibi habitabo quoniam elegi eam.*

Aprés emperò, senyors molt honorables, se seguí que deffunct lo dit Bertran Nicholau, e haud loablement sa perfecció la devota esglea del dit monestir, e convertida gran part de la percepció annual de la renda assignada, en fabricació de cetles e officines del dit monestir, alsgunes vegades, la molt alta senyora reyna, a supplicació del prior del monestir de semblant títol de sanct Jerónim de la Vall d'Ebron, fundat deçà e aprés lo Coll de Cerola, ha fets moure alsguns tractes als dits prior de la Murta, que ells se mudassen en lo dit monestir de la Vall d'Ebron, e aquí fessen e fassen 1 convent, e que serie 1 notable monestir; e la renda lur pus copiosa que del monestir de la Vall d'Ebron, fos mesclada e incorporada ab la dita renda de la dita Vall molt exígua en esguard de la altra. A la qual cosa per moltes vegades temptada, no és stat alguna vegada loch ne's pot donar, obstantho la ordinació axí crua condicionalment feta e posada per lo fundador dessus dit, havent ab exprés, segons dit és, la privació de la dita renda, la qual en lo cas dessus dit, és unida e applicada al dit Hospital de Sancta Creu, al qual Hospital, seguintse lo dit cas, és dret que sie e guanye en la renda dessus dita.

E com sie stat que al dit senyor se confer e va 1 frare del dit monestir de la Vall d'Ebron, lo qual no sabem s'i va. En cas que hi vage per la dita rahó, bé creuríem prima fas que hoc. Per tant vostra[s] honorable[s] saviesa[s], pregam tant affectuosament com podem, vullats ab pensa es-

vetllada, sentir e saber, si de tal negoci se parlaria o's tractaria aquí, ne si ab supplicació del senyor rey ne serie recorregut a nostre sanct pare.

E posat no ho sentissets, que per vostre propri motiu ne parlets ab lo dit senyor, quar pories seguir que s'en tractaria que vosaltres no sabriets. E que hi vullats obiar e opposar tal parés de barrera conclutinat e encuyrat de les dites privació e adquisició al dit Hospital, e de altres bones rahons que los que volen córrer en contrari no puxen acabar lur cors. E entre les altres rahons opposadores, se pot allegar que la Seu Apostolical, jamés no acustume de metre la mà en alguna institució feta per lech, quar serie retraure los devots fundadors de lurs pies ordinacions e voluntats. Scrita en Barchinona, a...

AHCB. Ll. C., VI-10, años 1444-1445, ff. 15-16.

184 Nápoles, 30 marzo 1444

Carta de Francisco Dez-Pla y Guillermo Dez-Torrent a los conselleres.

Molt honorables...

A vostres grans savieses, notificam som junts en la ciutat de Nàpols, disapte que havíem XXVIII del present mes de març, ora axí tarda, que era ja foscant. E decontinent som avisats com lo senyor rey no era en la dita ciutat, ans era en un loch aprés Puçol, hon cassave porchs. E vehent, nosaltres, que la ora era axí tarda delliberam no exir de la galera, car no'ns fora fet lo aculliment que custumat fer a ambaxadors de aquexa ciutat.

E diemvos, senyors molt honorables, que lo sentdemà, com isqué en la dita ciutat, envers les VIII ores ans de dinar, ne foren riba de la mar molta notable gent, entre los altres era la comte Johan de Vintimilla, e lo fill del comte de Modica, car lo pare no's troba ací, ans és anat en Sicília per encavalcarse; mossèn Bernat de Requesens, los secretaris, lo tresorer, e mossèn Ram, e molts altres, axí curials com molts de aquexa ciutat, los quals no entendia de specificar, com seria cosa molt prolixa; e tots per lur bondat nos volgueren acompanyar fins que'ns haguerem mesos en nostra posada. E aprés, nos volgueren certificar ab lo secretari n'Arnau Fonolleda, e ab lo tresorer, com lo senyor rey devia ésser decontinent en la dita ciutat de Nàpols, e som avisats en gran secret com lo dit senyor fore ... Nàpols, lo dissapte a nit que nosaltres arribam, sinó com se havie sentida una poca de febre, però lo dit secretari e tresorer trameteren, per aquella ora matexa, al dit senyor un cavalcador, fahent[lo saber] com nosaltres erem arribats.

E lo endemà, volents trametre a nosaltres una persona al dit senyor per saber ab la sua senyoria si volria que anàssem allí hon era, o si l' sperarem ací en Nàpols, fom avisats per los dits secretari e tresorer, com lo dit senyor, en part, per esguerd de nostra venguda, fore ací al depús

dinar. E de fet se seguí axí, car a les quatre ores aprés dinar, fou ací, però vench ab unes andes cubertes, car los metges lo y donaren de consell, per ço que no's refredàs. És ver que nosaltres nos hi volíem fer a camí a la sua senyoria, axí com fore de rahó, mas founos donat sentiment que ell no trobave pler que negú li fahés, attès la manera en què venia. E com fou junt volguem saber, per los dits secretari e tresorer, quant li fore plasent li anassem fer reverència. E founos dit per los dessús dits, que aquella vesprada, attès que lo dit senyor rey havie hagut per lo camí una pocha de reprehenció, are no hi anassen més que lo endemà, que ere dilluns, ell serie molt content, e que sperave ab gran desig de rebrens.

E quant vench lo endemà per lo matí, que ere dilluns, nosaltres nos aparallam de anarhi, sinó que'ns fou dit per los dessús dits secretari e tresorer, ab los quals nosaltres havem presa tota vegada l'euga, lo dit senyor havia pres un crestiri dematí, e que per aquella ora no li podíem fer la reverència fins lo depús dinar. E com vench, senyors molt honorables e molt savis, lo depús dinar, envers les quatre ores, nosaltres anans al dit senyor, acompanyats de molta notable gent qui per lur cortesia nos acompanyaren fins allí, e no'ns volgueren inquir fins fom tornats a nostra posada. E fehem al dit senyor rey la reverència que's pertany per missatger de aquexa ciutat, ab aquella millor e pus pertinent manera que a nosaltres és stat possible, e ab les recomendacions acustumades, lo qual trobam en un lit de repòs.

E diemvos, senyors molt honorables e molt savis, ab tota veritat, que lo dit senyor per sa mercè nos reebé ab cara molt alegre, e mostrà haver gran pler de nostra venguda e d'açò que dit li havem. E entre les altres coses, nos demanà de vosaltres, senyors, e del stament de aquexa ciutat. E nosaltres li responíem, com vosaltres senyors e tota la dita ciutat, estave bé, Déu mercè e la Verge Maria, però que no era res al món que tan desijaven, ne que en tant de pler trobassen com veure la sua senyoria.

E lavors ab cara molt alegre, nos respòs, que en sa fe aquell desig matex se havia ell; de les quals paraules molts curials qui les hoyren, se alegraren molts, com no sie res en lo món que ells més desigen que exir de aquesta terra, e que crehem e oppinem que res al món no baste tant com aquexa ciutat, e que pensen que si nosaltres no'n fem no's farà d'ara. E aprés fet aquest rahonament, lo qual durà fort poch, perquè erem avisats per alguns no'l fahessem lonch, per tant com ell en aquella hora no era ben quiti de febre, e . . . nos fom levats de peus.

Diguerennos com don Ferrando ere al cap del lit del dit senyor, que li fahessen reverència, lo qual no havíem vist, per ço com ab veritat ne fa gran comú. E lavors, nosaltres, tiram la via del dit don Ferrando, e fahemli reverència e li besam la mà, car lo dit senyor nos féu dir per los dits secretari e tresorer, los quals nosaltres li havíem tramesos per saber ab la sua senyoria, quina reverència volia que li fahessen, segons per vosaltres fou dit e ordonat, ans que partíssem de aquexa ciutat.

Diemvos, senyors molt honorables, que de aquest infant és feta tanta de menció, e per lo dit senyor, e encare per tots los maiors homens que hic sien, que és obre de massa, e massa maravellar. Despuys, senyors molt honorables, lo dit senyor ha hagut aquest accident, crehem nosaltres, e encare tots aquells qui stan en servey del dit senyor, que de açò hauran anades diverses letres per tota Itàlia. Jatsie son mal sie poch e no'ns pensem sie res, pus crehem que los italians, e los qui desigen son mal, hauran scrit que és molt més VII vegades que no és.

E pensam nosaltres, que, aximatex, ne porien anar letres en aquexa ciutat, qui metrien vostres grans savieses en prou congoxa, havem acordat de fervos la present ab correu, al qual havem fet cert aventatge, per tant senyors, que vosaltres sapiau tota la cosa com passa, a fi que nos fos donat entenent un per altre, e per lunyarvos de congoxa. E de fet, senyors molt honorables, en aquell poch rahonament com haguem ab lo dit senyor, li fahem menció de aquest scriure e de les rahons que dessús nos movien, lo qual mostrà haverne un gran pler, e no solament per lo dit senyor, màs encare per tots aquells qui ho han sabut, han hagut per una cosa molt pertinent a aquexa ciutat, e nosaltres qui som ací per ell, aquest escriure e avís que us fahem. E stà en veritat a nosaltres, vos volem avisar de la disposició del accident del dit senyor, ço és, que lo dit senyor partí d'ací lo sendemà de Nostra Dona de Març per matí a cassa de porch, la via de Puçol, e parria que plogué aquella jornada, e ell mullars fahent la dita cassa.

E com vench lo divendres a vespre, lo dit senyor arribà en un castell pres Puçol, molt hujat, castat, e sentís aquella nit una poca de febre. E aprés entre ací lo diumenge segons vos avisam dessús. E de aquella oraençà fins la present jornada, no és romàs quiti, ans ha hagudes algunes reprehençionetes, però segons dien los metges, no ho han per res. De açò que per avant s'en seguirà, cerets certificats per nosaltres, pus sovin que no ferem, e singularment, per la escarcella qui partirà de ací dos o tres jorns.

Lo present correu partex d'ací dimarts, que és lo derrer jorn de març, a les VI ores de matí, ans de dinar. Ha de aventatge per ésser aquí dins XXIIII jorns, qui comencen a córrer lo dit jorn e hora, deu florins, dels quals li havem ací bestrets sinch florins. Perquè us placia donarli los restants sinch florins si compleix...

Scrita en la ciutat de Nàpols, a...

Dels ambaxadors qui són ab lo senyor rey, certificant de la jornada que arribaren a Nàpols. Rebuda divendres a XXIIII de abril any M.CCCC. XLIIII

AHCB. CCO, vol. 14, año 1444, ff. 47-48. Para más referencias de la enfermedad del rey Alfonso, véase ZURITA, *Anales*..., III, f. 286 v. COMENGE FERRER, *La Medicina*..., p. 8.

185 Nápoles, 9 abril 1444

Carta de Francisco Dez-Pla y Guillermo Dez-Torrent a los conselleres.

Molt honorables . . .: A vostres grans savieses, notificam com aprés vos haguem scrit ab nostra letra, ab la qual sots stats avisats lo die que arribam en Nàpols, e del accident del senyor rey, s'és seguit que lo dit senyor ha contínuament febreiat, en tal manera, que lo dijous a vespre, que comptàvem dos del present mes de abril, la febra l'a représ, donantli a salt exir, en tal manera que's soltà en lo lit que no n'hac sentiment. De què us dehim que tots quants som ací, dels regnes e terres del dit senyor, en aquexes parts, ne stiguem ten esbahïts e espeventats, que apenes dirvos ho podrie. E a que pijor és, que'ns és stat donat entenent, tostemps, que lo mal del dit senyor rey no ere res, e quant ne demanàvem, nos ere donat entenent que ere frisque.

E lo pijorament de aquella vesprada, senyors molt honorables, no l'hagueren gens sabut sinó per ja qui és del nombre stret de son servey qui'u divulgà a un, lo qual ho dix a mossèn Johan Ferrandis, al senyor bisbe d'Urgell, comte Johan de Vintimilla, e a nosaltres. E de açò, senyors, merria mal lo camarlench don Pedro de Cardona, qui ha special càrrech del servey de sa persona, al qual fou acordat per nosaltres fos fet cert rahonament, qui fou aquest en substància, que'ns maravellave molt d'ell, qui havia principal cárrech de la persona de nostron senyor e rey, per son offici de camerlench, e que no divulgàs a nosaltres missatgers de aquesta ciutat, e a uns semblants del bisbe d'Urgell, de València, de mossèn Johan Ferrandis, e del comte Johan de Vintimilla, de hora en hora, lo mal del dit senyor, e lo punt en què stave, con nos en calgués més que persones qui's tropien en aquestes parts, ne a tot lo restant no'n calie ne hi anave tant com fahie a nosaltres; e que'l pregaven que, d'aquí avant, ell servís e tingués altra pràtica e manera que no havie servada fins aquella jornada, e que, de punt en punt, fossem avisats la sua senyoria com se trobave per nostre pler e consolació.

De aquest rahonament, senyors molt honorables, som stats molt contents. Tots los qui ho han sabut ens ne han molt comendats e loats dients, que açò eren de les obres de Barchinona acustuma de fer. E dehimvos, senyors, ab tota veritat que, lo dit don Pedro, no hac altre replicat en la resposta que'ns féu, sinó que'ns dix, que vertaderament ell devie haver fet açò que nosaltres li havíem dit, més que ere stat ten torbat del mal e accident del dit senyor, que no li anave en cor en res; mas que d'allí avant, ell ne seguiria ço que li havien consellat, fahentnos gràcies d'açò que li havem dit.

Aprés, senyors molt honorables, sie fet açò, nosaltres fahem exir los metges, ço és, mestre Quinta e mestre Gaspar, e volguem saber ab ells intrínsechament lo dit senyor rey com stave, hoc encare digué a ells, lo

rahonament que nosaltres havíem fet al dit don Pedro de Cardona, lo qual ells nos loaren molt, e'ns digueren que ja entre ells se ere parlat, que ere stat mal fet, com lo accident del dit senyor de pas en pas no e[ra] stat divulgat a aquelles persones que reiteradament lo amaven, mas que haurien a fer ab gent jove.

E en conclusió, los dits metges e nosaltres, romanguerem que cascun jorn ells farien a nosaltres personalment relació de la cossa que l'accident de dita senyoria tendria, lo qual accident senyors és stat febre contínua ab reprehencions, e començali anant a cassà a Puçol a XXVI del mes de març, segons vos havem ja scrit.

E veus senyors, quant aprofitaren aquests rahonaments, que decontinent nos faheren entrar dintre per visitar lo dit senyor, lo qual trobam que jahie en un lit de repòs, e decontinent que'ns viu nos cridà e feunos seure en un banch qui stave devant lo dit lit, hon sehien molta notable gent, als quals manà que s'en levassen. E seguemnoshi tres, ço és, nosaltres dos e lo dit mossèn Johan Ferrandis; e demenamli la sua senyoria com stave. E lo dit senyor resposnos que fort bé, e en aquella hora hi estiguem per poch spay ab ell, per ço que no l'anuiassem.

Despuysençà, senyors molt honorables, lo dit senyor ha haguda la febre en la manera dessús dita, però les reprehensions com més és anat se són aleujades, e ja vuy que és lo Dijous Sant, per gràcia de Déu, totes les reprehencions li són passades, e son mal és tornat a terçana simple. E ja aquesta cessió darrera que ha haguda, no li ha durat pus de quatre hores, perquè fan conclusió los metges que dins dos o tres jorns ell serà quiti e desliure.

Placie al Crehedor de tot lo món que axí sie, car ab veritat, senyors, son mal e accident nos ha mesos a tots, quants ací erem de sana e bona pensa, ço és, als de sos regnes e terres naturals, en ten estrema basca e congoxa, que apenes sabíem que fahíem ne dehíem; e no ere maravella, tant era la tempesta e núvol que vehíem star apparallats, los quals remetem, a dir com a Déus placia, siam ab vosaltres.

Stants, senyors, lo dit senyor en aquesta malatia, es ací arribat, lo germà del marquès de Ferrara, per sposar e manarsen la filla mayor del dit senyor rey, la qual serà muller del dit marquès. Dehimvos, senyors, que ab tot que lo dit senyor rey fos malalt, segons demunt vos dehim, en les sposalles e begudes se féu grandíssima festa, e axí bella li fou feta com entrà en aquesta ciutat, en les quals dites festes, fou feta de nosaltres missatgers una molt gran e streme menció. Apellas lo dit germà del dit marquès qui és ací vengut, lo senyor Beort, lo qual és partit de aquesta ciutat ab la sposada, filla del senyor rey, que s'en menà diluns a VI del present mes d'abril.

Més avant, senyors y molt honorables, vos certificam, com dimarts, que havíem VII del present mes de abril, lo senyor rey fermà bona e perpetual pau ab lo Comú de Jènova, presents los missatgers de Jènova, qui

ja eren dies havie ab lo dit senyor. Voliemvos trametre translat dels capítols de la dita pau, car en Johan Ulzina, en poder del qual se són fermats, nos ha promès que nos ne darà un translat, però per ço com havia a desempatxar los dits missatgers de Jènova qui havien pressa de anarsen, no'ls vos havem poscuts trametre per aquest present correu. Mas, féu compte que per lo primer qui partescha los haureu, però senyors, avisamvos, ab tota veritat, que lo pus principal e millor capítol qui és en favor del dit senyor, és aquest que us trametem, dins la present interclús, lo qual nos ha donat lo dit secretari. Pens vostra gran saviesa quins són los altres, que aquest sie lo millor, Beneyt sie Déu qui en aquest temps nos ha portats.

De altres coses, senyors molt honorables e molt savis, no podem avisar vostres grans saviesas, car fins al jorn de vuy, no havem poscut res explicar del nostra ambaxada al dit senyor rey, sinó que supplicam Nostre Senyor Déu, vos tinga en la sua beneyta garda e protecció. Escrita en la ciutat de Nàpols, a...

En la ciutat de Cena, molt honorables e molt savis senyors, se són avistats, e instància de nostre Sant Pare Eugeni, totes les grans Comunes, Ciutats e grans homens de Ytàlia, dien que lo dit ajust se fa per metre en pau, repós e tranquilitat tota Ytàlia. Éshi per missatger per part del senyor rey, místser Batista del Patrimoni. D'açò que s'en seguirà, per avant ne sereu avisats.

Nosaltres, senyors, vos scrivim de Càller, com lo bo d'en Ferruix Bertran, nos havie fetes algunes tecanyeries e atreviments stants en la galera, les quals dehíem que en l'esdevenidor les vos faríem a saber. Però ara, com stats ací en Nàpols, som stats tant pregats que non ne deguessem pus scriure, que'ls ho havem hagut atorgar, e per tant que nos meravellassets com les dites coses, no us havem fetes a saber, segons vos havíem scrit, vos ne havem volguda donar aquesta rahó. Com a Déus plaurà siam aquí, ho sabrets tot bastant, que entre lo gran mal que'ns ha fet la mar a tots, e los perlers e delits del dit Ferruix Bertran, nosaltres som ten cansats e huiats de entrar en mar que no podem pus.

Lo present correu partex d'eçà, Divendres Sant, a VI hores de matí, e deu entrar aquí en XXV jorns. Perquè us placie donarli deu florins, com nosaltres li haiam ací bestrets sinch florins.

Aquest viatge aventatge, senyors molt honorables, li havem donat per tant com certs que ja inf... són... lo món és gran usura, restant lo mal... ne contrestant sic stat prou. E almenys ab la present ne sabreu tota la veritat e no n'stareu ab congoxa.

Dels ambaxadors tramesos al senyor rey per la ciutat, informant del stament del senyor rey e de les noces del marquès de Ferrara. Rebuda dimecres a VI de maig any M.CCCC.XLIIII.

AHCB. CCO, vol. 14, año 1444, ff. 55-56.

186 Nápoles, 29 abril 1444

Carta de Francisco Dez-Pla y Guillermo Dez-Torrents.

Molt honorables . . .: A vostres grans savieses certificam com havem reebudes set letres vostres, diumenge que havíem XXVI del present mes d'abril, de XIIII, de XVIII, de XX, de XXIII e de XXVI, del passat mes de març, ensemps ab la forma del privilegi obtenidor en son cas e loch del governador general de Cathalunya, etc. E semblantmet, la forma de la supplicació offeridora al senyor rey, llà hon lo dit senyor delliberàs de no anar en aquexes parts per visitar sos regnes e terres dellà mar constituïts; e translat del privilegi que aquexa ciutat ha en provehir los consolats ultramarins, e translat de una provisió, que lo dit senyor ha feta, en virtut de la qual haurie provehir a donar lo offici de cònsol de Cathalans en Jènova, a místser Johan de Fredericis, de la ribera de Jènova, e a sos hereus, en gran preiudici de aquexa ciutat, per les quals letres som certificats del parer vostre sobre los dits affers. E semblant havem vist e legits los translats interclusos en les dites letres.

Però senyors molt honorables, perquè lo jorn passat, abans que rebessem vostres letres, lo senyor rey nos havia donada jornada per hoyrnos, e perquè li explicàssem lo càrrech de nostra ambaxada, diluns que havíem XXVII del present mes d'abril, de matí, haver hoyda la Missa, nos curam gens de parlarli [res] de què vos haguessen scrit, sinó que nosaltres, la dita jornada, fom assats gran matí al Castell Nou, e trobantlo que encare dehie hores com nosaltres hi fom. E hoym la sua Missa, la qual era la primera Missa que havie hoyde de fore la cambre despuys que havie hagut lo mal. E de continent que fou dita, lo dit senyor parlá, de peus e fort breu, ab dos missatgers que hic són venguts de nostre Sant Pare.

E aprés, metentse primer, dix a nosaltres que el seguissem, e mesnos dins un petit retret, en lo qual no volch negú hi aturàs, ans féu tothom exir deffora, sinó don Ferrando que féu star en una finestra, assats luny de nosaltres. E lo dit senyor se segué en una cadira que li havien apparallade, e volch que nosaltres nos assiguessem en un banch qui stave al devant de la sua cadira, cubert ab un bancal de ras.

E llavors nosaltres, molt honorables e molt savis senyors, li començam explicar, dientli, primerament e ans de totes coses, les recomendacions acustumades que vosaltres senyors de consellers e prohomens de aquexa ciutat fahieu a la sua senyoria. E aprés, li diguem e li explicam, en aquella millor manera que posquem, ne Déus nos administra, tot lo càrrech que havíem en nostra ambaxada per part de aquexa ciutat, ço és, de visitar la sua gran senyoria, e de supplicarlo que li plagués venir visitar sos regnes e terres, dels quals tant de temps ere absent, e la senyora reyna. E açò, senyors, li fou dit, seguint la forma e manera que per vostres grans savieses nos és stada donada, en les vostres instruccions. Certificantvos,

senyors molt honorables, com lo dit senyor nos hoy ab un ten gran pler e consolació que apenes vos ho poríem scriure.

E aprés, quant haguem dit e explicat a tota nostra guissa, e molt reposadament, la sua senyoria nos respós, com ell havie un molt gran grat als consellers e prohomens de aquexa ciutat, de la bona voluntat que mostravem haver a la sua persona; e encare del molt gran desig que havíeu de veurel e recobrarlo; e que sabie Déu, al quàl ell no podia mentir, que aximatex havie ell desig de tornar en sos regnes e terres, e de veure e vesitar aquells, e encara la senyora reyna, molt cara e molt amada muller sua, la qual ell desija molt veure. E que aquesta voluntat e desig ell havie molts anys ha, e singularment aprés que ell havia haguda la ciutat de Nàpols e tot lo reyalme a sa mà. E per aquexa rahó ell s'ere concordat ab lo papa, e havie feta pau ab los jenoveses, però que algunes coses occorrents et aquest reyalme, en lo qual ell havie tant treballat per obtenirlo, a ell havie convengut no poderho metre en exequció. Mes que no passarie molts dies, ell nos dirie e'ns specificarie clarament e sens vel negú, sa oppinió, la qual se pensave serie tal que aquexa ciutat e nosaltres ne seríem bé aconsolats. Per la qual resposta nosaltres, senyors, li besam la mà, e'n romanguem molt aconsolats. En les altres coses, senyors molt honorables e molt savis, que'ns haveu scrit, entenem a donar lo recapte que'ns serà possible, sercanthi opportunament avinentesa e manera.

És ver que en lo fet de mossèn Francesch dez Pla, perquè vehiem que en la tarda havie perill, li parlam decontinent reebuda vostra letra, segons e en aquella, forma que vostres grans savieses nos havien scrit. E la resposta sua fou aquesta, que ell se certificarie ab nostre Sant Pare, los affers del bisbe, en quin punt staven vuy, e llà hon lo dit bisbe hagués de ésser remogut del bisbat, ell entenie e complare aquexa ciutat, pus ab honestat ho posqués fer. E per nosaltres, li fou replicat que la sua senyoria sabie la vida e pràtica del dit bisbe, e que per part de aquexa ciutat li n'era ja stat parlat alguna vegada. E lavors, lo dit senyor nos respós, ab cara rient, com ell era ben certificat de la sua pràtica e manera, en què no curàssem de pus, car tota vegada que remoure se hagués, ell hauria a memòria la supplicació que aquexa ciutat li'n fahie, de la qual cosa nosaltres per la bona voluntat que la sua senyoria hi mostrà ne li'n besam la mà. E diguem a mossèn Bastida, qui'ns par ha special càrrech dels affers de místser Francesch dez Pla, la resposta que lo dit senyor nos havie feta, lo qual mossèn Bastida treballa ací, per totes aquelles vies que li és possible, que la cosa vingue bé.

Item, senyors molt honorables, nosaltres nos trobam así a peu, e havem, sovin e molt sovin, muntar al Castell Nou, hon lo dit senyor stà, e muntanthi a peu és una cosa tan desfavorida que no us ho podríem dir ne rahonar, car tot lo món hic va a cavall. E no us dehim, senyors, que la preheminència e honor de aquexa ciutat no hi és pas salvada, ans és ben denigrada, e maiorment si u continuàvem. E per tots aquests esguards,

nosaltres, senyors, havem delliberat, e de fet havem ja començat de comprar unes sis o set bèsties, e no n'entenem a comprar pus, car ací en aquesta terra viuen en aquesta manera, axí prelats, duchs, comtes, barons, que alguna part d'ells e la pus patita van a cavall, e la restant, que és la maior, van a peu, e aquesta usança e pràctica entenem nosaltres a servar.

Tot açò, senyors molt honorables, havem fet nosaltres, segons ja demunt vos dehim, per conservar la honor e extima de aquexa ciutat, e maiorment que ja d'açò s'en comunicà e s'en parlà ab los consellers de aquexa ciutat, e ab alguns prohomens. E founos dit que fos tot remès a nosaltres, e que fahessem segons la disposició que veuríem, salvada tostemps la honor de aquexa ciutat, per la qual nosaltres nos som meses en aquest tret e no per pus.

D'aquí avant vegen vostres grans savieses, si haureu per bo e per acceptable ço que fet havem, e placieus scriurens en vostre parer e voluntat, car si no us està bé no hi haurà pus sinó vendre les dites bèsties, car a nosaltres tot nos en vindrà bé, pus haiam satisfet a la honor e prehemiència de aquexa ciutat.

Més avant, senyors molt honorables, havem donat càrrech e pregat al senyor en Francesch Pujada, portador de la present, que sie ab vosaltres, e que us compte e us digue totes les noves occorrents en aquestes parts d'açà, com haie major manera de saberles, que negun altre, per lo gran loch e favor que son fill, en Guillem Pujada, ha ab lo senyor rey, qui vol que l'anomenen en nom de tresorer.

E dehimvos senyors ab tota veritat, que la favor que aquest ha, és obre de no creure. E més senyors, vos pregam tant com nos és possible, vullats donar fe e crehença al dit Francesch Puiada, sobre certes coses que us ha a dir de part nostra sobre la anada, si a Déus serà plasent, e a vosaltres, que nosaltres volríem fer per terra, llà hon emperò Déus no's fahés tant de mal, no'ns en manàssem lo dit senyor rey, tostemps, emperò, senyors és nostra intenció que la ciutat no hi faça tornes, sinó que'ns do ultra los xxx solidos, ço que costaria una fusta qui'ns tornàs aquí.

E encare, que haurem gran pler que vosaltres senyors siats los aforadors del cost de la dita fusta, car som certs que no volreu de nosaltres hi façam tornes. Scrita en Nàpols, a...

Rebuda lo derrer de juny any M.CCCC.XLIIII per la nau Negrosa.

Sigue una copia de la anterior, pero con la siguiente postdata:

Nosaltres mossenyors, vos trametem per en Francesch Puiada, una letra semblant de aquesta present, per tant com se perden moltes letres per lo gran camí qui és d'ací aquí. E aximatex, lo haiam pregat que ell vulle parlar ab vosaltres sobre la tornada que nosaltres avem gran voluntat posquessem fer per terra, llà hon Déu ne fos plasent que lo senyor rey no se n'anàs. Perquè us pregam, senyors, molt affectuosament, que aprés que l'haiats hoyt, nos certifiquets per letra de vostra intenció, car

si acordavets de no ferho, ço que no crehem, atès que u demenam sens negun dampnatge de la ciutat.

Nosaltres hauríem voler de anar veure Roma, perquè és stada e és encare vuy de les grans ciutats del món; e la dita anada volríem fer a nostra despesa e no gens de la ciutat. És ver que almenys la meytat de la gent lexeríem ací, car anarhi ab tots no serie obra singular. E veiats senyors, quina avinentesa ne havem que d'ací a la dita ciutat de Roma no ha sinó sinch jornades petites, e de Gayeta dues e mige. Però ab tot açò ne volem avisar, vostres grans savieses; perquè veiats ab quina manera vos serà plasent nos arresem del papa, car sinó per aquesta raó ja crehem ho haguérem exequtat, attès que lo senyor rey, tots jorns, a fore sovin s'en va a Puçol, e a una casa que dien Bellveder, per cassar porchs e servos, e aturahi x, xv e xx jorns, a al Maço de la Rosar e en altres lochs, hon atura de grans temporades, perquè nosaltres vistes e acaptades de aquestes avinenteses ans que no'n perdriem neguna natura de affers, veuríem aquesta ciutat ten singulàs.

Dels honorables ambaxadors qui són ab lo senyor rey, certificant el jorn que feren la explicació de la principal deuta al senyor rey. Rebuda dissabte, a mig jorn, a XXIII de maig any M.CCCC.XLIIII.

Dat al correu vuyt florins qui deu ésser aquí a XXV de mayg, si complex e sinó complex no res.

AHCB. CCO, vol. 14, año 1444, ff. 64-67. Véanse los textos de las cartas de los conselleres remitidas a sus enviados. AHCB. Ll. C., VI-10, años 1444-1445, ff. 9-9 v, 11 v-12 v, 13 y 16; 14, 20 y 26 marzo 1444.

187 Nápoles, 11 mayo 1444

Carta de Francisco Dez-Pla y Guillermo Dez-Torrent a los conselleres.

Molt honorables . . . : Per tant com per vosaltres en nostra partida fom molt pregats e encarregats, que sovint e molt sovint, vos deguéssem scriure, nos havem tengut predit, que tota vegada, que hic ha haguts correus, e encare altres persones de què posquéssem confiar de sovinejarvos de letres, e tota vegada ho entenem a fer axí, si a Déu serà plasent. Per ço, ab la present, vos certificam com lo senyor rey stà vuy en bon punt e ben sà en sa persona, e en tal forma que diríeu no ha hagut negun mal. E tostemps, enten en festeiar e are de present, ço és, diumenge, que teníem tres del present mes de maig, ell ha volgut fer noces de la sua filla menor, ab lo fill del duch de Cessa, en les quals noces lo dit jorn que prengueren la benedicció, foren tots los barons de aquest reyalme, que no n'hic fallien sinó tres o quatre. E entre los altres, lo dit senyor, hic féu venir lo príncep de Theranto, e ultra açò hi fou tota la flor de les dones de aquest reyalme. De què us dehim, senyors molt honorables, que ere una cosa molt bella de veure, e no solament en la hora que anaren e tornaren de la missa, mas encara en lo gran e molt sollempna convit, e en

les grans dances e festeiar qui's féu en lo depús dinar. En les quals noces nosaltres nos trobam presents en tot, car lo dit duch de Cessa, nos féu pregar e convidar fossem a la benedicció e en lo dinar. E diemvos senyors molt honorables, per vostre pler e consolació, que en la graduació qui's féu en lo anar de la missa, e en lo seure de la taula, de nosaltres se féu tanta de menció que és obre de no creure, car per vostre avís, derrera nosaltres sehien dos duchs e VIII o IX comtes, e de nobles homens e de cavallers, així de aquest reyalme, com de cathalans e de regne de València, e de aragoneses, matenni. E moltes altres singularitats nos foren fetes, les quals sabreu com a Déu placia siam aquí. Diemvos, senyors, que lo dit duch de Cessa, s'és portat ab nosaltres fort graciosament, e'ns ha fetes de grans offertes e profertes, e mostra bé que té en una gran reputació aquexa ciutat, car tostemps l'a anomenada ciutat gloriosa. Ens ha pregats, molt affectuosament, que nosaltres lo deguéssem molt recomenar a vosaltres consellers e regidors de aquexa ciutat.

Vertaderament, senyors molt honorables, tots quants som de aquexa ciutat, devem molt regraciar a Nostre Senyor Déu, de la gran estima e reputació en què aquexa ciutat és tenguda así, e encara per tot lo món. Placia al dit senyor, que per molts anys, e bons, le hi vulla conservar e mantenir.

Lo senyor rey ha finat matrimoni de don Ferrando, son fill, ab la neboda del príncep de Theranto. Lo endemà de la benedicció, que fou diluns, lo dit senyor rey féu tenir ací un rench de junyir al comte Deriano, e al batle general d'Aragó, e a don Pedro de Gurman, e a dos italians. Féu cobrir tota la plaça de Carbonayre, de draps de lana de diverses colors, e donà a cascú dels taulagers, sengles paraments e cassots de vellut carmesí.

Volch lo dit senyor, que don Ferrando, son fill, aquella jornada junyís ab sí sinquesme, e foren los següents: ço és, lo vescomte de Gallano, don Luís Corney, mossèn Jacme Romeu e en Galceran Dusay. E vench lo dit don Ferrando ab los dessús dits, dessús un carro ab quatre donzelles, qui's dehien eren les quatre Virtuts, e anaven devant lo carro gran colp de turchs e cavalls cothoners. Doná, lo dit senyor al dit don Ferrando e als quatre qui foren en sa companyia, sengles paraments e cassots de vellutat blau. Féu sinch carreres lo dit don Ferrando, en les quals en contra les tres, e rompé dues lanses. Diemvos senyors, que lo fet de aquest fadrí és obre de no creure, ha hagut en lo dit rench ensús LXXX aventurers, e romperensi ensús CCL lançes, car cascun aventurer ha a fer quatre carreres. Però stà en veritat que aquests de aquesta terra, e encare los de la cort, han per los millors junyidors que hic sien los de aquexa ciutat.

Més avant, senyor molt honorables, vos certificam com alguns jorns aprés que haguem explicada nostra ambaxada, fom ab lo senyor rey, e suplicamlo de dues coses, que vostres grans savieses nos havíeu scrit, perquè vehiem que havien maior cuyta que negunes de les altres, ço és, del

consolat de Gènova, e de les robes e mercaderies que los anchonatans tenien emparades de alguns mercaders de aqueixa ciutat. E lo dit senyor nos respós, com stave en veritat que ell enten scriure fort prestament a vosaltres senyors, e que ja'ns ne haguera scrit, sinó que spere que les galeres sues, qui han aportats los ambaxadors de Gènova sien tornades.

Pregantvos affectuosament, vullats provehir lo dit consolat de Gènova, a mísser Johan de Fredericis, de que'ns haveu scrit, matentnos al devant alguns assenyalats serveys que aquest havie fet a la sua senyoria, les quals són aquests: Primo, que com ell fou pres en la batalla dels genoveses, lo dit mísser Johan Fredericis, se trobà patró de una nau dels genoveses, e que li dix que no hagués dupte ni recell de res, car si los genoveses lo s'en volguessen menar en Jènova, ell lo s'en passare en la sua nau e'll libertare.

Més avant, que aquest és stat bo en metre en duch a Adorno, qui vuy és duch de Gènova, per ferne favor e servey a ells, hoc encare que ha més en la Ribera de Lavant, que home que hi sie, hoc e que s'és fet son vassall, e que lo duch de Milà lo ha asseiat de haver ab dons, e serveys e officis que li prometia, que may lo ha puscut haver, ans tostemps ha respost que ell no vol ésser d'altre sinó del senyor rey; e que per totes aquestes coses, ell no pot desemparar, ne lo desampararie, que no scrivís a vosaltres senyors que per contemplació sua, volguésseu elegir aquest en cònsol. És ver que nos dix, que per sa fe li sabie massa greu, que no pusqués complaure, que aquest Pere Palomar qui vuy lo té, que hi aturàs, però que les rahons que fetes nos havia eren tantes e ten grans, que ell no hi podie fallir, si donchs no volgués ésser un senyor molt desconexent, e que crehia que vosaltres senyors, vistes e sabudes aquelles l'en complauríeu.

Per nosaltres senyors, li fou replicat ab aquella millor manera que'ns feu possible, metentli al devant lo interès e força del privilegi que aquexa ciutat ha, e encare lo bon servey que aquest Pere Palomar havie fet. Però no contrastant tot açò, lo dit senyor, estech e persevera en ço que ja nos havie dit, dientnos que ell no volie tocar gens en lo dit privilegi. Mas que per via de prechs hi volie entrar, e que crehia que vosaltres qui açò havíeu a fer, no'l ne descomplaríeu, per tant servey seu.

En lo fet de les robes e mercaderies que los anchonatans, se han aturades del mercaders de aquexa ciutat sobre guiatge, nos respós lo dit senyor, que ell diverses voltes havia parlat ab un missatger anchonatà, qui encare és açí en aquesta ciutat, e no hic és per pus sinó per això, e li haguera dit com ells se havien aturades aquestes robes de sos vassalls sobre guiatge. E que lo dit missatger li respondrie tota vegada, que ell sabie bé que la nau lur, que mossèn Jacme de Vilaragut e en Gabriel Ça Plana havien presa sobre guiatge, que la sua senyoria los havie fet, e que pus sobre guiatge havíem reebut aquest dan, que stave en gran rahó que pus trobaven robes en la lur terra de sos vassalls que les aturassen, encare que fossen guiades. Del qual rahonament lo dit senyor nos dix que stave

tot ensenyat, car conexia que aquell li dehia rahó, e maiorment que los dessús dits patrons havien començat trancar lo guiatge com prengueren la dita lur nau, però que ab tot açò, ell havie provehït que les robes fossen ben guardades, e que no si tocave, e que havie scrit a la senyora reyna, e encara de present li n' scriurà, que fahés pagar aquest dampnatge dels béns del dits mossèn Jacme de Vilaragut e d'en Saplana. E que no vehia altra provisió al present hi posqués fer, però que per la sua fe entre les altres, ell hi plavia molt en Miquel de Roda, perquè lo havie per un gran e affectat servidor. Diemvos, senyors, ab tota veritat, que tant com toca en aquest fet no podem veure per al present s'i pusque fer altre provisió, attès la cosa com és passada. Però vegen vostres grans savieses, que y deurien fer d'aquí avant, car tots temps hi ferem tot ço que vosaltres ordonàreu.

Més avant, senyors molt honorables, vos certificam com stant nosaltres en la Episcopia o Sèu de aquesta ciutat, la jornada que lo fill del duch de Cessa, pres benedicció ab la filla del senyor rey, nos trobam ab lo secretari, e parlant e rahonant de moltes coses devant l'altar, ell nos més en noves dels sinch privilegis que n'Anthoni Vinyes, havie ací meneiats ab lo dit senyor, e dixnos la ciutat quina intenció hi havia, ne nosaltres si ne havíem negun càrrech. E vehent nosaltres lo motiu del dit secretari, li diguem ab aquella millor e pus pertinent manera que'ns fou possible, la intenció de aquexa ciutat, seguint la forma de vostres instruccions, remententho, tostemps, a la libertat del senyor rey, però que si a la sua senyoria fos plasent, amarem més fossen perpetuals. E llavors lo dit secretari nos dix, que ell qui tota vegada havie treballat en aquests affers, segons sabie bé lo dit Anthoni Vinyes, pendrie càrrech de parlar dels dits affers ab lo dit senyor rey, e que hi farie aquell més bé que li serie possible, car tengut e obligat hi era perquè ere fill de aquexa ciutat.

E de fet, senyors, lo dimarts aprés dinar, lo dit secretari fou ab nosaltres ensemps ab lo tresorer, e que lo dit senyor ere de oppinió que los dits privilegis se haguessen, però stant e perseverant tostemps que fossen, ab carta de gràcia, e ells abdosos feren bé lur punya, segons nos digueren que fossen perpetuals, però lo dit senyor rey no's volch mudar de aquella opinió. E llavors, ells dos foren ab nosaltres, e diguerennos com lo dit senyor rey los havie atorgada los dits privilegis ab carta de gràcia, e no en altra manera. E haver haguda nosaltres, senyors, aquesta resposta, pensau que hi trobam enuig, car ho podíem pensar que pres axí liberalment lo y havíem més en sa libertat que no'l nos donàs perpetuals. E acordam axí que pus als no hi podíem fer, que en aquests x florins enpenguéssem lo privilegi dels juristes. E de fet ne parlam ab lo demunt dit tresorer e secretari, pregantlos que ells volguessen pendre càrrech de parlarne ab lo dit senyor rey, los quals nos digueren que u feren fort volenterosament. E de fet l'endemà, ells dos tornaren a nosaltres, dientnos com lo dit senyor era content que lo dit privilegi dels juristes anàs

en compte dels xM florins, però que'l posqués reembre. E haver fet, senyors, tot açò, lo dit secretari nos dix, que nosaltres haurem a pagar de tots aquests set privilegis, dret de segell, lo qual dret fahent nostra gran covinentesa costasen D florins E llavors, nosaltres li responguérem qual de aquest seten privilegi, car no hi veiem sinó los sinch principals e lo dels juristes: E ell resposnos, que nostra bona sort e ventura havia aportat, que un memorial que ell havie fet en dies passats, ell havia mesos los sinch privilegis que nosaltres volíem, e lo altre de poder elegir terne de la batllia de Barchinona, etc. E que aquest memorial ara novament havia mostrat al dit senyor rey, e e que lo dit senyor los havie atorgats, així que cuydantnosne aconseguir sinch, ne aconseguim sis, e set ab lo dels juristes.

E d'açò, senyors, ab veritat nosaltres ne haguem molt gran pler, crehent que ere gran aventatge per la ciutat, però vinguem a respondreli sobre ço que demanave del dret del segell, dient e afermantli, que lo dit Anthoni Vinyes, tota vegada haguera dit e afermat dels consellers e Conçell de aquexa ciutat, que los dits sinch privilegis eren stats atorgats franchs e quitis de dret de segell, e de totes messions; e que per aquesta rahó, nosaltres, erem estrets en nostres instruccions de no donarhi un petit diner. E lo dit secretari nos respós, que per la sua ànima jamés entre ell ni lo dit Vinyes, hac tal rahonament, allegantnoshi moltes de forts rahons, les quals a nostre parer, havien gran fonament. Però ab tot açò, nosaltres, stiguem e perseveram dientli com no hi poríem fer altre cosa, pus no havíem lo poder. E vehent en Guillem Puiada, lo tresorer, qui mostra haver una gran voluntat en aquexa ciutat, que nosaltres estàvem en aquesta deceptació, nos hac a dir V de senyors, e set privilegis semblants de aquests lexerets anar per D florins de dret de segell, per cert molt hi devets gordar, e en special, que jo m'i vull metre, per fervosne haver millor mercat. E així'ns partim per aquella hora.

E lo endemà, ell torna de nosaltres, e dixnos com ab gran afany, ell havie ginyat ab aquells qui han càrrech del dret de segell, com ell ho havie finat per CCC florins. E nosaltres ab tot que li grahïm son treball e entreveniment, li haguem a dir que no hi podíem donar un petit diner, attès que no havíem poder. E vehent, senyors molt honorables, aquest debat en què estàvem, pensau que fom mesos en un gran labarint per poder triar e elegir lo millor de aquests affers, car en cascuna part vehiem pro e contra. Però en conclusió nos reposam e'ns acordam en aquesta manera, que los sinch privilegis de què nosaltres havíem càrrech, nos fossen donats franchs e quitis de segell, e d'altres messions, pagant per aquells la ciutat xM florins e no pus, segons és la oppinió e intenció vostra. E los dos altres, ço és, lo de la batlia, qui és vengut per bella sort, e lo dels juristes, romanguen ací en poder del dit tresorer, e en poder nostre los metien, sinó que no'ls havem volgut pendre. E si'ls volrets, havets senyors a pagar los dessús dits CCC florins per dret de segell

de tots set. E llà hon no vullau pagar lo dessús dit dret, no'ns daran los dos dits demunt dits que hi havien afegits.

Mas havem haguts los sinch de què havíem càrrech, segons ja demunt vos dehíem, los quals, senyors, vos trametém per lo present correu ab les exequtòries de cascuns, e ab la letra que lo dit senyor rey mana a la senyora reyna que de les exequtòries que volrets ne haurets mester, perquè reebuts los dits sinch privilegis, e la exequtòria de tots set, e la exequtòria que volrets de la dita senyora reyna.

Placieus, senyors molt honorables, donar en Jacme de Casasage, mercader, ciutadà de aquexa ciutat, car així ho vol lo dit senyor rey, deu milia florins, e scriure prestament a nosaltres si volrets aquests qui són ja en poder del dit tresorer, e si'n fets que puscàm donar al dret de segell per los VII privilegis los dits CCC florins.

La veritat, senyors, és aquesta que en obtenir los dits VII privilegis que fossen perpetuals, nosaltres en tots los rahonaments que havem haguts ab lo dit senyor rey, per aquesta rahó, havem feta ben nostra punya e diligència, e en special en los dos atorgats de nou, e singularment en lo dels juristes, car dels sinch en sa libertat ho havem mes, tota volta, seguint la orda de vostres instruccions, però sab Déu que no si ha poscut més fer. És ver, senyors, que los dos privilegis, çó és, lo de la batlia e dels juristes, lo dit senyor rey, ab tot qui no'ls no hage perpetuats, los nos ha donats fort graciosament, e ab bona cara.

Del altre fet, senyors, etc., que voliets mesclassem ab aquests sinch privilegis, si vehíem que hi hagués sahó, e qui si affegissen sinch milia florins, no n'havem volgut gens parlar, per tant com fins ací no n'havíem vista avinentesa ne sahó alguna, com [so]m certs que lo governador hauríe tramès ací memorial de moltes coses, e entre les altres se deu presumir que hi és lo seu fet, pux certs cuydam ésser que lo privilegi dels juristes se fore hagut perpetual, sinó que en lo dit memorial lo dit governador ne hauríe avisat lo dit senyor rey, de què som massa maravellats que tals coses se senten. E diemvos, senyors, que cuydam sentir, e de bon loch que lo dit senyor, no'ns darà res perpetual. Vostres grans savieses, pensen que algú li deu bufar a la orella. E així veiau e acordau aquí, que és de fer, e siam avisats de vostra voluntat e intenció, e Déus que'n sia tostemps lo andraçador. La forma del privilegi de la dita batlia havem trobada ací en poder den Francesch Martí, notari, qui'ns ha afermat que com los honorables mossèn Johan Lull e mossèn Bernat Ça Pila, vingueren ací, le s'enportaren, e segons aquell del qual vos trametem translat, lo havem fet traure.

Senyors molt honorables e molt savis, nosaltres havem pres en cambi de CCC ducats corrents d'en Johan d'Olivella, mercader, ciutadà de aquexa ciutat. Placieus complir aquí al dessús dit Jacme de Casasage, CCXXXII lliures X solidos barchinonensis, segons veurets en la letra del cambi, la qual vos deu ésser presentada per lo dit Jacme de Casasage. E tengueus . . . Scrita en la ciutat de Nàpols, a . . .

Nosaltres senyors, vos scrivim ab aquesta matexa, no havem puscut empènyer lo privilegi que sabets com fins ací no n'haiam vista sahó, e per tant com nos havets donar càrrech que aquest e dos altres, ço és, lo de la mercaderia e lo dels corredors de orella, vos haguéssem, car lo dels juristes ja lo havem. Volem saber ab vosaltres, si cas ere que lo maior, e en què més va no's podie haver, si volrets que aquests dos, ço és, lo de la mercaderia e dels corredors haguéssem, ne fins en quina quantitat volrets nos hi stenam; ne si los volrets ab carta de gràcia, e la hon no'ls posquéssem haver perpetuals. E si axí ho acordats, pregamvos perquè la cosa no's pusque arrar, ne posquéssem dir, açò fall o no fall, los nos trametats ordonats de aquí, e en aquesta manera la cosa no's porà haver que sia errada.

Aprés senyors, molt honorables, que haguem feta e closa la present, s'és seguit que lo tresorer en Guillem Puiada, nos dix li fessem una letra de cambi, que vosaltres senyors reebuts que haguessets los v privilegis que us trametem, donassets per ell en Jacme de Casasages, los xᴹ florins, car axí ho volie lo senyor rey. E nosaltres diguemli que erem contents, però que en la dita lletra de cambi, metriem que haver reebuts los dits privilegis e la exequtòria de la senyora reyna, tal com la haurien mester. E llavors, ell nos dix que la letra de cambi fore condicionada per rahó de la exequtòria de la reyna, e que ell no la volia en aquexa manera, perquè ha covegut a nosaltres pendre aquest remey, ço és, que lo dit tresorer dressa e tramet, al dit Jacme de Casasage, los dits v privilegis, e que'ls do e los liura a vosaltres, senyors molt honorables, tota vegada que li donerets, xᴹ florins. Perquè vosaltres senyors veiats que haureu mester de la senyora reyna, e provehïtshi segons vostres grans savieses serà vist fahedor. Però, senyors, placieus mostrarvos ben liberals en donar los dits xᴹ florins, pus haiau ço que haveu mester, e açò no us dehim sens causa.

Aprés, senyors molt honorables, que haguem closa la present, s'és tengut al depús dinar, lo senyor rey ha publicat lo matrimoni que ha fet de son fill don Ferrando, ab la neboda del príncep de Theranto, filla de mossèn Tristany de Claramut, devant tots los barons que sich són trobats de aquest reyalme, e de moltes altres notables persones. Entre les altres, hi som stats nosaltres convidats e appellats per part del senyor rey. E aprés, exint de la dita publicació nos han convidats per part de dit senyor que siam a les sposalles que's faran demà dijous que haurem xiiii del present mes de maig, jassie que la donzella no hic sie, lo príncep de Theranto, té poder bastant per ella e ab procura. E per aquesta manera les dites sposalles se faran. Fets compte hi haurà gran festa e ajust.

Més avant, senyors, lo jorn present per lo matí, abans de dinar, és entrat ací un ambaixador de nostre Sant Pare que és abbat de monges negres, e són venguts ensemps lo dit ambaxador e mossèn Batiste del Patrimoni, lo qual lo dit senyor rey, havie tramès al dit Sant Pare. E han aportada la rosa que lo papa acustuma de donar en la Coresma, lo diu-

menge que diu hom de la Rosa, la qual rosa lo papa ha tramesa e donada al dit senyor rey. Ha volgut lo dit senyor rey que tots quants barons, comtes e altres notables persones, e entre los altres ho tramet a dir a nosaltres, se sien fets al dit ambaxador. E ab grans trompetes al devant. lo dit ambaxador és entrat, portantli la rosa al devant un scuder de honor del dit nostre Sant Pare, e ab aquesta festa e solemnitat, tiram la via de la Sèu o Epicopia de aquesta ciutat, hon lo dit senyor rey sperave lo missatger e la rosa. E allí descavalcant tots e lo dit missatger [féu] gran reverència al dit senyor; ab moltes e notables, e grans, e affectuoses paraules, que li dix de part del dit nostre Sant Pare. E aprés que lo dit senyor li hac feta sa bona resposta e gràcies grans, pres la dita rosa en les mans e anala a posar en lo altar, donantla al bisbe de València, que li dehie la Missa, lo qual novament és stat fet cardenal. E aprés lo dit senyor ab lo dit missatger e ab tota la notable gent que hi ere, hoyren la Missa e tot lo offici que s'i féu molt solemnement. E dita e acabada la dita Missa, lo senyor rey, cavalcà ab lo dit missatger e ab tota la altra notable gent, e féu una molt gran volta per tota la ciutat ab la rosa que li aportave devant don Ferrando, son fill e ab gran colp de trompeters, car vertaderament senyors, no sich oblidà res que hic sie de penseria ne de fama. E en aquesta manera fou acompanyat lo dit senyor fins al Castell Nou. E puys haguem acompanyar lo dit ambaxador fins a la sua posada, car lo dit senyor ne féu pregar a tots quants hi erem. Fets compte senyors, que aquella matinada nosaltres la haguem ab tots sos drets, car més de mig jorn ere com nos vinguem a dinar e ab prou sol e calor.

Senyor, así's diu, per alguns que lo senyor rey d'aquesta volta tot quant ha volgut del Pare Sant, e entre les altres coses diem que la reformació de aquest reyalme per a don Ferrando. E per alguns, e entre los altres, lo secretari en Fonolleda, nos ho haurie dit que lo senyor rey se coronaria fort prestament.

Placieus, senyors molt honorables, que aquesta letra qui va Luís Vives, hage bon compte, car per persone a quí nosaltres som molt tenguts, nos és stada comenada.

Dels ambaxadors qui són ab lo senyor rey, certificant de les grans festes que aquí's fan e de moltes altres coses.

AHCB. CCO, vol. 14, año 1444, ff. 71-74.

188. Barcelona, 18 mayo 1444

Carta de los conselleres al prior de «Scala Dei».

Al molt honorable e molt honest religiós mossèn lo prior de Escala Déu, del orde de Cartutxa.

Jassie noves contràries de la persona del molt alt senyor rey se reeten vulgarment en aquesta ciutat, emperò no les havem axí per certes que hi

degam donar fe fins ne haiam letras dels ambaxadors de aquesta ciutat, los quals no ha molt nos scriviren com lo dit senyor ere quiti del tot de alsgunes cessions febricitants que havie haudes. Però volentse en tot cas recorrerne a la Clemència Divinal, vos pregam de cor e ab molt gran affecció, que en vostres divinals officis, així de la missa com dels altres, vullats fer special comemoració e oració a Déu per la sanitat e salut de la persona del dit senyor. E tengueus la Divinal Providència en sa protecció. Scrita en Barchinona, a...

AHCB. Ll. C., VI-10, años 1444-1445, f. 45. Siguen cartas similares dirigidas a los abades de Poblet, Santes Creus y Sant Cugat del Vallès, y a los priores de Sant Jeroni de la Vall d'Hebrón y de Sant Jeroni de la Murta.

189 Barcelona, 19 mayo 1444

Carta de los conselleres a la reina.

A la molt alta e molt excellent senyora la senyora reyna:

Per ço com vulgarment sic ha comptades alsgunes noves contraries a la salut de la molt precara e preleta persona del molt alt senyor rey, de les quals noves no procehien de algun fundament cert. Però a gran consolació de vostra senyoria vos notificam com vuy scrita la present, és arribat açí I castellà, lo qual prestament nos havem fet venir. E compte en cert, com lo jorn de Sanct Jordi, que fou a XXIII del prop passat mes de abril, en lo qual jorn partí de Nàpols, ell ocularment e clara, viu e mirà lo dit senyor rey, stant a la finestra de son Castell Nou de Nàpols, ben guarit de son accident, mirantse ab cara molt alegra, certa festa que li feyen de I porch que li corrien per la plaça denant lo dit Castell. E lo dit castellà anà per terra en Jènova e de aquí és arribat vuy ací per mar.

E axí, senyora molt alta, començatvos de alegrar, e Déu tot poderós, continuans per sa gràcia, donar e influir a vos senyora e a nosaltres e a tots sos súbdits e vassaylls, subirana letícia e consolació per continuació próspera de la pristina salut e sanitat del dit senyor, per la qual nosaltres havem provehït esserne feta certa comemoració e oració contínua, per cascun jorn, a Déu Omnipotent, per totes les esgléyes de aquesta ciutat e per totes les esgléyes dels monestirs de tot lo bisbat de Barchinona. E tengueus senyora molt excellent, lo Subiran Déu Consolador Jhesús, en sa protecció, benaventuradament e votiva. Scrita en Barchinona, a...

Senyora: Vostres humils servidors e vassaylls, qui besants vostres mans, humilment se recomanen en vostra gràcia e mercè. Los consellers de Barchinona.

AHCB. Ll. C., VI-10, años 1444-1445, ff. 46-46 v.

190 Barcelona, 27 mayo 1444

Carta de los conselleres a Francisco Dez-Pla y Guillermo Dez-Torrent.

Molt honorables e de gran saviesa senyors: A nostra intercessió és recorregut lo reverent mossèn l'abat del monestir de Sanct Cugat de Vallès, del orde de sanct Benet, del bisbat de aquesta ciutat, molt congoxós e desolat del cas, a sabuda sua, pervengut notòriament molt injust e deviant de tot orde de dret, així, divinal com humanal, e molt luny de tota equitat e rahó, lo qual és aquest que urgent jussió del molt alt senyor rey e gran compulsió de la sua senyoria, lo dit mossèn l'abat volgués o no hac e li convench de anar al Concili de Bala, segons los altres prelats dels regnes e terres del dit senyor, ab semblant jussió e compulsió hagueren e'ls covench anar e en lo dit Concili se incorporassen, e en tots altres negocis conciliaris entrevinguessen, ab imposició de grans penes. E del dit Concili e de tots los actes e negocis de aquell, no's partissen sens exprés manament del dit Concili e del dit senyor rey. E jassie lo dit mossèn l'abat, así per ell com per mijà de sos amichs, faés extrem de poder ab ses humils supplicacions dreçades al dit senyor que fos de sa mercè no hagués anar al dit Concili, sabent ja que la congregació del dit Concili ere cosa odiosa a nostre Sanct Pare. Però tant no féu, que jamés no poch obtenir. E así compuls e forçat ell hac anar e entrevenir en lo dit Concili e en los actes conciliaris de aquell. I así no hac a prometre e solempnament a jurar.

E aprés per discors de temps, se seguí que'l dit mossèn, así contret e obligat, fou elegit per lo dit Concili, ensemps ab mossèn Tortosa, mossèn Vich e mossèn l'abat de Muntserrat e molts d'altres, a entrevenir en la privació del dit nostre Sanct Pare, e en elecció de Fèlix. E en los quals actes hac entrevenir lo dit mossèn l'abat, segons dit és, stret e forçat per les rahons forts e evidents dessús dites.

E a ohïda del dit mossèn l'abat, sie pervengut que nostre Sanct Pare hauda fi lo Concili dessús dit, haurie excomunicats e privats de lurs dignitats, tots aquells qui entrevengueren en les dites privació e elecció, entre los quals és lo dit mossèn l'abat de Sanct Cugat, e no reste sinó la exequció faedora. E açò sie cosa no hoïda e de gran inhumanitat e desplaent a Déu e a tot lo món, que lo dit mossèn l'abat forçat, manat e contret per lo dit senyor rey, e ab imposició de penes, e per lo Concili dessús dit volgués o no haie e sie haud entrevenir en los actes dessús dits, jassie a ell molt desplaent. E aprés aquells fets lo dit senyor ho haia regraciat molt a tots los dits prelats, pregantlos que romanguessen en lo dit Concili, quar de res no li podien fer major servey.

E sie consonant a rahó, equitat e justícia, que la deffensió dels prelats dessús dits e empararse de lur justícia e bon dret se pertanga e deu pertànyer al dit senyor rey, lo qual sens intercessió e qualsevol supplicació

s'i deu opposar e'n deu pendre singular e lo principal càrrech, e ferho cessar e servar los dits prelats illesos, quar sinó ho feye se porie verificar lo dit del apòstol: *Per unum hominem mors.* (Cfr. I Cor. XV-21.) E si lo dit senyor ho pren virilment se verificarà la continuació del dit apòstol dient: *Et per unum hominem resurrectio mortuorum.* (Cfr. I Cor. XV-21.)

Per ço, senyors molt honorables e de gran saviesa, vos pregam ab molt gran afecció e us donam licència e plenària facultat, que en ajuda del dit mossèn l'abat, vullats ésser liberals intercessors ab lo senyor rey, supplicantlo sie de sa mercè vulle scriure e supplicar nostre Sanct Pare, per a que per sa benignitat vulle cessar e anutlar las anantaments dessús dits, e tornar aquells al primer e degut stament, significant al dit senyor rey, que nosaltres e aquesta ciutat ho haurem a gràcia e mercè a la sua senyoria, ja sie les supplicacions faedores sien de si molt justíssimes e degudes. E tengueus lo sanct Spirit en sa protecció benaventuradament e votiva. Scrita en Barchinona, a . . .

AHCB. Ll. C., VI-10, años 1444-1445, ff. 52-52 v. Recordemos como los conselleres remitieron varias cartas a sus representantes en Nápoles. AHCB. Ll. C., VI-10, años 1440-1445, ff. 33, 34-34 v, 41 v-42, 43 v, 47: 24 y 29 abril, 10, 16 y 20 mayo 1444.

191 Nápoles, 6 junio 1444

Carta de Francisco Dez-Pla y Guillermo Dez-Torrent a los conselleres.

Molt honorables . . .: Jassie fort pochs dies ha, vos havem scrit per correu, però encare per complir lo de què tant nos pregàs en nostra partida, ço és, que molt sovin vos volguéssem scriure.

Ab la present, certificam, vostres grans savieses, com despuys que us haguem feta la derrera letra, lo Bon Home al qual havíem divulgat lo privilegi dels VM florins, vos hauríe dit que ell planyie e dolie molt, com nosaltres no havíem comissió bastant en poder despendre alguna bona quantitat per rahó del dit privilegi, com ell vehés vuy lo rey posat en la maior necessitat de diners que jamés fos per rahó de la emprestança que a fer per exir en camp, e que crehie que jamés féu ten bona sahó per obtenirlo. E nosaltres lavors, vehent ço que ell nos dehie, e que fiablement li podíem parlar, li volguem dir lo fet dels VM florins, lo qual ell nos lança fort luny, dientnos que la quantitat ere tan petita que no poria pus, e que crehia dues coses que jamés lo rey per una molt maior quantitat dels dits VM florins no'l nos atorgarie. L'altre ere que si atorgarlo havie per qualsevulla quantitat, no serie perpetual sinó ab carta de gràcia, e tornant dir altre vegada que planye molt com nosaltres no havíem plena comissió de finar aquests affers, car tota vegada no hi és bona la sahó.

Perquè nosaltres, senyors molt honorables, vehent aquest rahonament, som venguts delliberats de fervos la present, pregantvos molt affectuosament, siam per vosaltres lo pus prest que us serà possible, e ab correu

molt cuytat, avisats d'açò que derrarement vos havem scrit, ço és, fins en quina quantitat volrets nos stanam en haver lo dit privilegi.

E aprés, pensen vostres grans savieses que en haverne aquell millor mercat que'ns serà possible treballarem, axí per Déu hi gordarem com si'ns ne havem a salvar n'en devien scampar la vida. E no solament, senyors, menan cuyta que siam avisats prestament d'açò, per la sahó e avinentesa que vuy hi vehiem bona. Mes encara, ho dehiem per un rahonament que ir haguem ab lo senyor rey, en lo qual strenyem e supplicavem la sua senyoria de la sua beneventurada tornada.

E hacnos a dir que encare ell no'ns podie dir res en ferm, més que aprés que ell fos axit en los camps, ell nos diria la sua intenció e oppinió; e que serie que llà hon prestament s'en posqués anar que lo speràssem, e llà hon no, que'ns n'en farie retornar en bona hora. Perquè, senyors, vostres gran savieses, poden veure que la cuyta que nosaltres menam de ésser avisats d'aquí és molt justa e rahonable. La exida de anar en camp, lo dit senyor, crehem se allergarà a XV o a XX del present mes de juny.

Lo senyor rey, senyors, haurie feta delliberació en son consell de socòrrer los jenoveses o lo duch qui vuy és, de quatre galeres e M infants de peu; e açò per guerreiar lo duch Vell Campo Fragosa, e alguns forexits, los quals se diu que lo senyor duch de Milà, los vol emparar e deffensar ab certa gent d'armes, que los vol trameta. E açò fa lo dit senyor perquè lo dit duch qui regex vuy los jenoveses lo haurien ací tramès a supplicar que les dites quatre galeres e M infants en llur socors e ajuda los trametès. És ver, senyors, que d'açò no'n farien evicció ne fermança car vuy no sich meten sinó fames, e dirvos han que han delliberada una cosa e fanne altra. Veiau, senyors, com va bé que no solament s'és fet llur amich, mes encare s'és fet valador.

Nosaltres, senyors, ab veritat no us volíem nomenar la persona a qui havem comunicat lo privilegi dels VM florins, però perquè ell ab una grandíssima voluntat treballa en aquests affers, convé de anomenarlo, e és místser Batiste del Patrimoni, lo qual, senyors, vos dehim que pren tots los affers de aquexa ciutat ab ten gran voluntat e affecció, que apenes vos ho poríem scriure ne explicar. E per ço, senyors, creuríem nosaltres que si los dits affers ixen bé, que li deu ésser donada alguna cosa per satisfer a sa bona voluntat e treball, ultra los cent florins; emperò de què nosaltres havem comissió de donarli, los quals fort pochs dies aprés que fom ací venguts li significam li donaríem. Però alló no's podia dir que's donàs per pus sinó per ço que havie fet en lo passat. Mas, per ço que ara fa, portantho a bon port, nos semble que dege haver alguna cosa rahonable perquè us placia certificarnos ja quina és vostra intenció. Scrita en Nàpols, a ...

Dels ambaxadors qui són ab lo senyor rey. Rebuda a XII de juliol any M.CCCC.XLIIII.

AHCB. CCO, vol. 14, año 1444, f. 91.

Carta de Francisco Dez-Pla y Guillermo Dez-Torrent a los conselleres.

Molt honorables . . . : Despuys que us havem feta la derrera letra closa a VI del present mes de juny, se és seguit que mísser Bastiste, e encare lo secretari en Fonolleda, lo qual dit mossèn Batista ha volgut mesclar per tant com se troba pres del senyor rey, en la hora que ell li parlave de aquests affers, són stats ab nosaltres, e ansnos dit com en lo fet del privilegi qui sabets del v^{m} florins, ells han parlat ab lo senyor rev, lo qual ha feta alguna cara en donar lo dit privilegi, emperò ab carta de gràcia per la gran e extrema necessitat en que's troba de diners, més que'ls haurie dit que per un ten petita quantitat, com som v^{m} florins, ell nos volrie haver pensat de donarla. E que's meravella molt de aquexa ciutat, qui nunque per gran necessitat en què l'haie vist lo havie volgut socòrrer de un diner, ne de malla, ans tostemps havie volgut mercadeiar e primeiar ab ell. E per abreviarlos, dix de les lementacions acustumades, de les quals en neguns dels rahonaments que havem haguts ab la sua senyoria, jamés no s'ha parlat, car si ho hagués, fets compte que hi haguerem satisfet en la manera que's pertany, repetida emperò la reverència e honor ab que's deu parlar ab lo dit senyor. Però, aprés molts rahonaments que entre ells foren, nos digueren que creien e presumien que lo dit senyor no par que haguéssem algun sentiment d'ell. E axí ho adveraven, presumia que per XII^{M} florins e no per menys, no darie lo dit privilegi, però ab carta de gràcia, segons damunt vos havem dit. E que consellaven a nosaltres, si voluntat hi havíem, axí com significàvem que ab correu volant certificassen vostres grans savieses de tots aquests affers.

Perquè, senyors molt honorables, vehent e hoynt nosaltres totes aquestes coses no'ns ha aparegut altre camí, sinó que havem acordat de avisarne vostres grans savieses perquè, en tot e per tot, puscats delliberar e acordar; e Déus que'ns faça gràcia vos en leix triar lo millor, car, vertaderament, attès les pràtiques que así's tenen, e les condicions de aquest senyor apenes pot hom ne sab triar lo bon camí. És ver senyors que ab tot que ell nos anomenen XII^{M} florins, vosaltres podets pensar que nosaltres ho scaçaiarem tant com si nos ne havíem a salvar. Però si voler hi haurets, a nostre parer, la comissió deu venir fins en aquella quantitat, per tant com la distància és ten gran d'ací aquí, que no pot hom dir que en VIII o X jorns haguéssem resposta. E cert és, senyors, si nostra comissió no fos stada axí streta en dos jorns fora stat finat aquest contracte, attès la gran necessitat que vuy se troba de diners, la qual havem dupte gran que no's perde, e en manera tal que lo dit senyor ne fore stat molt content, e are nunque se met alre al denant, sinó que aquexa ciutat vol mercadeiar en manera manudera e streta, e donen, senyors molt honorables, lo dit mísser Batiste, e secretari, e nosaltres, qui no'ns lunyan gayre

de aquella, que si per una ten petita quantitat com són vᴹ florins, ne encare VII ne VIII, un tal privilegi se havie, que lo dit senyor rey no hagués una voluntat gran de quitarlons, e encare que's trobarien més de set, que lo y empenyarien e lo y matrien al cap. Placieus, senyors, lo pusprest que puscats, haiam vostra resposta, car gran dupte havem de perdre la sahó, e d'altre part, per tost que, l'en fassats en la hora que la haurem haguda, serà temps de anarnos, més maiorment ab los ayres que hom sent qui tiren tots de no anarsen lo dit senyor, car tots jorns li crexen affers, e en special ara que fort scaradament lo duch a Milià, e ell són enemichs mortals, e per honra del senyor rey, segons ja vos havem scrit, lo dit duch de Milà haurie trameses en ribera de Jènova gran colp de gent de peu, per guerreiar los jenoveses. E lo dit senyor per deffenció dels dits jenoveses hi tramet tres o quatre galeres, de les quals ha càrrech mossèn Bernat de Requesens, ab M infants a peu. E tot açò, se diu que fa lo dit duch de Milà per un extrem enuig que ha com los dits genoveses se són pacìficats ab lo senyor rey.

Que's vulle senyors que acordeu donar al senyor rey, per aquest privilegi vos tenits predit que haurets a pagar dret de segell, car ab veritat, segons ja us havem scrit per no volerne pagar los privilegis que us havem tramesos, se n'ha fet ací tan gran crit e menció, que és obre de fer perdre la auctoritat e preheminència de aquexa ciutat, e de rabuar a tots aquells qui havien voluntat a servirla. E demanats en Fonolleda que us ha dit de açò que en Vinyes havia adverat e dit aquí, e malviatge fasseu CCC florins, car no eren pas per tan gran preu reemedors, e moltes voltes cuydant hom avensar que desenvanse hom, e pert hom, e no pot més perdre una ciutat, a nostre parer, que perdre la auctoritat e preheminència, e maiorment que sie en la stima e reputació que aquexa per gràcia de Déu és.

Nosaltres, senyors, sentim que lo senyor rey, despuys que la pau dels jenoveses és feta, haurie gran voluntat de donar orde e manera que los navilis de sos vassalls, singularment los de aquexa ciutat, fossen aventaiats, e açò perquè s'en fessen moltes. E de açò ha fets molt rahonaments, e entre'ls altres ho sabem per mossèn Johan Ferrandis de Heredia, qui en açò ha molt gran voler perquè vegen vostres grans savieses, si are ab aquesta fusa que lo dit senyor mostra, se podie haver ne obtenir alguna cosa, ab què fos favor e endreça dels dits navilis per benefici de aquexa ciutat. Però si res no acordats, trametelsnoho dictat e ordonat d'aquí, per tant que si res hi fallie, no fos en culpa de nosaltres.

Mes avant, senyors, vos certificam, com havem parlat ab lo senyor rey dels affers de mossèn Bernat Turell, de què'ns haveu scrit, e aximateix del abat de Banyoles, en aquella millor e pus pertinent manera que'ns és stat possible. La resposta del dit senyor, és stada que ell donarà càrrech special a fra Puig, qui deu partir dins dos jorns, e lo y metrà en les instruccions, que ell parla ab la senyora reyna, d'aquest fet e que hi farà fer tal provissió que vosaltres, senyors, ne romandrets contents. Si u

farà hoc o no, remetem a la veritat, car per Déu, no hic pot hom fer fermança de res, si donchs hom no's metie en perill de ésser exequtat. És ver, emperò, que per metrel en maior obligació, li n'havem besada la mà de la provisió que hi fahie. En lo fet del abbat de Banyoles, nos respós que, ell volie que la sua fe e paraule fos haguda per article de fe, e que si ell ere guiat, així com se afermave, que volie que lo dit guiatge li fos servat. Però que lia havien scrit d'aquí que lo dit abbat havie delinquit aprés lo guiatge; mes que ell, volia remetre tot açò a alguna persona que vehés quina provisió devie ell fer en lo dit fet, e que algú, de part nostra, lo tingués aprop, e ell anomenarlihi a la persona a qui u remetia. Per qui, nosaltres vehent que la resposta que lo dit senyor havie feta, parlamne ab mossèn Cruylles que ha gran voluntat en los affers del dit abbat, donantli càrrech que per part de nosaltres tingués aprop lo dit senyor que li anomenàs la persona ab qui ell volie fer aquests afers. E lo dit mossèn Cruylles, senyors, ha acceptat lo nostre càrrech, ab gran pler, és té predit treballarhi, tant com sie possible. D'aquí avant, de la provisió que si serà feta, ne avisarem vostres grans savieses. E tengueus la Divinal Providència...

Escrita en Nàpols, a...

Nosaltres, senyors, perquè lo senyor rey nos havia dit, que dels affers de mossèn Bernat Turell donarne càrrech a fra Puig, parlam ab lo dit fra Puig, pregantlo, tant com nos fou possible, ho volgués haver per recomenat. E ell nos respós que per contemplació d'aquexa ciutat, la qual ell desitjave servir, e per amor de nosaltres, ell hi farie lo més bé que porie. La qual offerta nosaltres li regraciam molt, e creuríem, senyors, que en la hora que serà en aquexa ciutat, hon nos han dit que pendrà ans de anar a València, lo preguets lo dit fet haie per recomenat, e li regraciets ço que ha offert ací a nosaltres. E per tant com lo dit fra Puig ha anar en Castella, aprés que haia parlat ab la senyora reyna, nos semble lo deiats encarregar que de continent ell sie en València, don recapte en lo dit fet. Aximateix, senyors, havem pregat lo secretari en Fonolleda, que en les instruccions que farà a fra Puig, faça recomendació favorable del fet del dit Bernat Turell; lo qual secretari nos ho ha promès ab gran grat e voler.

Aximatex, vos certificam, com fins a la present jornada, dada de la present, no havem reebuda neguna letra vostra qui sie responsive a moltes que us ne havem trameses, despuys que som arribats en aquesta ciutat de Nàpols, de què som massa maravellats, e en special que cascun de nosaltres, e molts de nostra companyia, havem letres fetes de XVIII de XX e de XXI de maig, e totes responsives a algunes que'ls havem trameses despuys que som ací.

En Sallent, senyors va aquí e us porta la present. És scrivà de manament del senyor rey, e persona ben disposta, e sab e sent les demés coses que sich fan, car ha prou favor ab lo secretari en Fonolleda, perquè s'il

volrets demenar de noves, crehem que ell vos pot dir les coses que passen ab veritat.

Dels ambaxadors, los quals són ab lo senyor rey. Rebuda per en Sellent, scrivà de manament del dit senyor, dimars a XV de juliol any M.CCCC.XLIIII.

En la misma fecha fue remitida otra carta a los mismos destinatarios, copia de la anteriormente transcrita, con supresión de la postdata, supliéndola por la expresada en los términos siguientes:

Lo present correu, senyors, partex, d'ací, vuy, dada de la present, que és dijous e festa del Cor Preciós de Jhesu Christ, a les quatres hores de matí, ans de dinar, e deu ésser aquí en vint e quatre jorns. Perquè si compleix, placieus ferli donar vint florins, però perquè ell sol ésser un aventejós caminador, e per ferlo bé estirar, li havem offert e promès que, per cascun jorn que entrerà menys dels XXIIIIe jorns, haie sinch florins per jorn.

E aprés, senyors, vos placia que si havets a trametre altre correu, per aquests afers, o per altre, que fessats que aquest vingue, car ultra que és un aventatior caminador, nos semble sie aventeiat, perquè té muller e infants en aquexa ciutat.

Dels ambaxadors qui són ab lo senyor rey, faent mensió del privilegi, e de la marcha, del cost de aquell. Rebuda a III de juliol any M.CCCC.XLIII dematí.

Dels ambaxadors los quals són ab lo senyor rey faent menció del privilegi e de la marcha e del cost de aquell.

Rebuda a III de juliol any M.CCCC.XLIIII.

AHCB. CCO, vol. 14, año 1444, ff. 92-93 v, 95.

193 Nápoles, 20 junio 1444

Carta de Francisco Dez-Pla y Guillermo Dez-Torrent a los conselleres.

Molt honorables...: Aprés quatre o sinch jorns que haguem closa una letra que s'enportà en Sallent, portador de la present, som venguts delliberats de fervos aquesta, ab la qual certificam, vostres grans savieses, com mossèn Felip Boyl, qui és tramès per ambaxador al emperador d'Elamanya, al rey d'Anglaterra, e alguns altres senyors de christians, serie stat ab nosaltres e'ns haurie dit com lo dit senyor rey, entre'ls altres càrrechs que li dona, que ell parle ab lo rey d'Anglaterra, si és si's podie donar orde e manera, que lo debat de aquestes marques, que és entre sos vassalls, e singularment entre alguns singulars de Barchinona, e lo duch de Cousestre, se levàs de carrera.

E que ell, sabent que aquexa ciutat, en lo passat, haurie mostrada una gran voluntat en la dita concòrdia, car a mi Guillem dez Torrent, stant jo conseller en cap de aquexa ciutat, lo dit mossèn Felip ne fou ab mos com-

panyons e ab mi, e sobre la dita avinença nos féu una gran offerta e proferta, la qual nosaltres li regraciam molt, e donam orde que en Pere Grau, qui no havie molt que ere vengut d'Anglaterra, ahon era anat per rahó de la galera de mossèn Johan Lull e de la nau d'en Francesch Puiada, se vehés ab ell perquè are recordantse de totes aquestes coses, lo dit mossèn Boyl nos fahie la demunt dita proferta. La qual nosaltres, senyors molt honorables, li havíem regraciada tant com nos és stada possible, e li havem dites de nostres bones paraules, e en conclusió som romasos que n'scrivíssem a vosaltres, senyors, e que llà hon haguessets voluntat en la cosa, axí com crehem que ho haurieu, li scrivirets una letra ab un gran e stret memorial de tota la intenció de la ciutat, la qual letra dreçàriau e trametríau a los mercaders de Bruges, que la l'i donassen quant ell passarie. E si passat era, que la li trametéssem en Londres.

Perquè, senyors, si res d'açò vos abaleix ne res par bo, scrivits e trametetslo, pus prest, que us serà possible, la dita letra en Bruges, dreçada al dit mossèn Felip, ab la qual lo certifiquets de vostra intenció e voluntat, car vertaderament nosaltres conexem que ell ab una grandíssima voluntat ferà se puya de ben conduhir e endreçar aquests affers. E nosaltres, senyors, qui lo havem bé animat, e encare que li havem dit que si la cosa va axí com anar deu, que los mercaders de aquexa ciutat, hi hauran algun esguard, e crehem que seran diners ben esmerçats, car ja cascú de nosaltres ne havem hoyt parlar algunes vegades com erem aquí.

És ver, senyors molt honorables, que hauríem a propri, nosaltres, que en Pere Grau, qui sap molt en aquests affers, ne fes una letra al dit mossèn Felip, en què'ls avisàs de tot ço e quant, en lo món li acorraria, com hi sapie més que persona alguna. En Johan Ulzina, lo secretari, senyors, aprés que lo dit mossèn Boyl hac parlat dels dit affers, fou a nosaltres e'ns dix, com lo senyor rey li havie menat que metés en les instruccions del dit mossèn Felip Boyl lo demunt dit fet, ab una gran voluntat que la sua senyoria hi ha.

Fins a la jornada de vuy, que tenim xx del present mes de juny, nosaltres, senyors, no havíem haguda letra alguna vostra, responsiva a neguna que us haiam tramesa despuys que som arribats en aquesta ciutat de Nàpols, de la qual cosa som molt e massa meravellats, car havem resposta de parents, de amichs, e de servidors, tantes com sol vos vullau, als quals haviem scrit, e de vosaltres no neguna. E tengueus . . . Scrita en Nàpols, a . . .

Dels ambaxadors, los quals són ab lo senyor rey en Nàpols. Rebuda a xv de juliol any M.CCCC.XLIIII.

AHCB. CCO, vol. 14, año 1444, ff. 102-102 v.

194 Nápoles, 4 julio 1444

Carta de Francisco Dez-Pla y Guillermo Dez-Torrent a los conselleres.

Molt honorables . . .: Fins a la jornada de la data de la present, nosaltres no havem reebuda letra alguna de vosaltres, que sie responsiva a neguna que us haiam feta, despuys que som arribats en aquesta ciutat de Nàpols. De la qual cosa som, tant e tant meravellats, que a penes scriure, ne explicarvos ho poríem; e maiorment que som certs com ne haveu reebudes tres, e per ventura quatre, pur les tres no ha negun dupte, car havíam hagudes letres de parents e de amichs nostres qui són anades ab aquelles que trametem a vosaltres. Perquè us pregam, senyors, lo pus affectuosament que'ns és possible, que prestament e sens tarda neguna, e ab correu volant, haiam resposta d'açò que us havem scrit per en Pericó, lo Volador, la qual resposta crehem, si bé deu anar que haurem reebuda abans que reebats la present.

Però per la bundància del cor parla la boca, car nosaltres, senyors, vehent que lo senyor rey partí d'ací a xxv de juny prop passat, e s'engolfa dins terra ab la sua gent d'armes, li entenem anar derrera, e per bé que u cuytem, nos hi haurem empènyer unes sinch o sis jornades. E açò, senyors, fem per strenyernos ab la sua senyoria, de la sua benaventurada venguda, per la qual, principalment, segons vostres savieses saben, nosaltres som venguts así; però havem ayres e sentiments, que ell nos dirà que per lo present no pot, e que nos ne anam en bona hora. És ver, senyors, que nosaltres abans de sa partida, de aquest fet lo havem volgut strènyer, e tota vegada nos ha respost que no's poria res dir, fins a tant se fos empès anar en camp, perquè ho ha fet sie per què no, no us ho sabríem dir. Si donchs, no u havie fet per fernos stirar, perquè les persones de nosaltres ho han ben mester, e maiorment en lo mes de juliol que hic fa ten grans calors, que és obre de morir. És ver que'ns dehie que vertaderament no'ns porie res de sa venguda, com lo strenyem, abans que partir d'ací tro sus que fos en camp, per tant, com dehie que lavors veuríe los affers com li vendrien. Però, senyors, encara que haiam la resposta que speram haver d'ell nunque partirem d'ací, de aquesta ciutat de Nàpols, fins haiam la resposta d'en Petrico, car encara vuy se continuen aquells ayres, que hauran lo privilegi, que sabets, per aquella quantitat que us havem scrit. Però Déu sab quina sahó sic ha perduda per fretura de no haver comissió, de la qual per bons ayres que haiam, encare vivim ab pahor que axí's seguesque.

E haver haguda, senyors molt honorables, la resposta del dit Petrico, de continent, Nostre Senyor ajudant, entenem a partir d'ací, car en lo endemig que la speram, fem nostres preparatoris per haver passatge. Nosaltres, senyors, vos havem ja scrit com mossèn Felip Boyl, és tramès per lo senyor rey, al rey d'Anglaterra, e lo dit senyor vol, e axí lo y ha

mes en les sues instruccions, que ell fin ab lo duch de Cousestre, lo debat qui és de les Marques, en què's done dret lo dit duch e de la nau d'en Francesch Puiada, e d'en Johan Lull, e d'altres interessats si n'i ha, car nosaltres no'n sabem pus. Perquè us placia, senyors, scriure al dit mossèn Boyl, quina és vostra intenció sobre aquets affers, car lo senyor rey, vol que los maneig a consell de vosaltres, e la letra que li farets, fetslali donar en Bruges o en Anglaterra, lo pus prest que porets. E tengueus... Escrita en Nàpols, a...

Des ambaxadors qui són ab lo senyor rey. Rebuda a III de agost any XLIIII.

AHCB. CCO, vol. 14, año 1444, f. 108.

195 Nápoles, 31 julio 1444

Carta de Francisco Dez-Pla y Guillermo Dez-Torrent a los conselleres.

Molt honorables...: Dues vostres letres havem reebudes, la una reebem a una ciutat que ha nom Tiano, qui és del duch de Cessa, ahon nos trobam perquè erem anats a visitar lo senyor rey, qui és en camp, a la Font del Xopo, lo qual camp es aprés la dita ciutat de Tiano, mige leuga. L'altre havem reebuda ací en la ciutat de Nàpols per en Galceran Carbó. E vist, senyors, lo contengut en aquelles, vos responem en ço que havets delliberat que comprem deu bèsties per nostre cavalcar, que havem hagut gran pler de vostre acort e delliberació car sembla que és molt bona e loable. Emperò, per tant com lo senyor rey no sich troba, ne hic és la gent que hic solia ésser com el hic ere, nosaltres vindrem delliberats d'estrènyerho, encare molt més que vosaltres no'ns scrivits; e açò sie jaquit a nostrem càrrech, car si los diners de la ciutat eren propis nostres no'ls poríem mils stalviar e gardar, tostemps, emperò, gardanthi la honor de aquesta ciutat.

Aprés, senyors, venint a la delliberació que havets feta de no anarnosne per terra, ne axí poch de lexarnos anar en Roma, als no us dehim, sinó que cové de tenir vostre delliberació, com no hi puscam altre fer. Bé us dehim, ab tota veritat, que nosaltres crehiem, per la dita anada de Roma, magnificar, e fer reputar, e stimar aquexa ciutat, e maiorment, ab los sentiments que havíem per un capellà que és vuy en nostra companyia, e ha stat en Roma ben dos meses, e per altres, al qual lo papa demanà dues vegades, perquè sabie que ere capellà nostre, nosaltres si anàrem a ell. E lo camerlanch del papa, qui governa vuy tota la Cort, ho demanà al dit nostre capellà, tres o quatre vegades, present mossèn Sent Eulàlia, ardiacha maior d'aquí, dientli, com nostre Sant Pare e ell, e tota la Cort speraven, ab gran pler, que nosaltres hi anàssem.

En les dites coses, senyors molt honorables, que'ns fets a saber en la segona letra, vos responem sobre lo fet de mossèn Pere Palomar, com

despuys que us scrivim ne havem parlat ab lo senyor rey, e stà e persevere ab una gran voluntat que ha que lo dit mísser Fredericis ho sie. E dixnos com havie manada una letra que trametia, a vosaltres senyors, per aquesta rahó. Si la havets haguda o no, no u sabem. Bé us dehiem, com ell ha massa lo voler soberch que aquell haie lo dit consolat, car a supplicarlo havem hagut que fes una letra al dit mísser Fredericis que no usàs del offici de consolat, lo qual stave tot jorn per usarne. Veiau com pot anar bé, que ell permeta, que ús del dit offici, e d'altre part diu a nosaltres que us scriurà que aquell ho sie, ab vostre voluntat.

Aprés, molt honorables, havem reebudes set formes que'ns trametets sobre los VII privilegis que volets, certificantnos d'açò que fallia en aquells que us havem tramesos. E decontinent, senyors, haver reebudes les dites vostres formes, havem treballat e procurat per donar la expedició, que's mereix, en los affers que en Pere Baucells, qui ere romàs ací en aquesta ciutat de Nàpols, e no entenie anar de aquest bon dies en camp. Per amor de nosaltres pren càrrech de partir, vuy dada de la present, ab les dites VII formes que s'enporte, e de donarnos recapte en los dits VII privilegis. Açò, senyors molt honorables, havem fet, per tant com lo dit en Bauvells, és persona en qui lo secretari se reposa més que e neguns dels altres scrivans, e podemvos dar ab tota veritat que ha una grandíssima voluntat en servir aquexa ciutat. Decontinent los haiam reebuts, ab tot lur degut compliment, los vos trametrem per correu cuytat. La rahó, senyors, que'ns és stada donada d'açò que no us ha stat bé en los dits privilegis, és aquesta que hi havíem cuydat metre paraules pus sustencials, e qui comprenien més que no aquelles que vosaltres hi havíeu meses.

Sobre açò que vosaltres senyors, nos scriviu que volen que us stimen fins en quantitat de VIIIM florins, vos dehim que entenem a sobreseure, tro a tant haiam cobrada resposta vostre. Daçò que us havem scrit per en Petrico, lo Volador, per tant com moure ara açò, attès lo sentiment que us havem scrit, no serie sinó emburlar los affers.

Però, senyors, som molt maravellats, com no'ns havets trameses les formes dels dos privilegis que volets demenàssem, segons vos havem ja scrit, ço és, del privilegi de la mercaderia, e lo dels corredors de orella. E pus que tant s'és si haverlos porem, ferlosem ací ordonar, axí com mils porem. Cert és, senyors, la maior sahó sich és perduda si la comissió nostra fos stada bastant. Placia a Nostre Senyor, que encare hi siam a temps.

Venint, senyors, al fet de mossèn Bernat Turell, del qual moltes vegades nos havets scrit, e are singularment per en Galceran Carbó, que'ns par no hic sie vengut per altre rahó, vos certificam, com diverses e moltes vegades, havem supplicat lo senyor rey, e singularment, ara com lo havem anat a visitar en lo camp qui és denant la Font del Xopo, lo havem molt supplicat que'l nos vulgués donar a manleuta segons vosaltres demanats. La qual cosa no ha volgut fer, ans expressament l'ens ha denegada. Però,

vehent la gran affecció e voluntat que nosaltres lo supplicàvem, nos hac a dir que ell per amor de nosaltres devallarie a fer la gràcia de una cosa de què ere stat supplicat diverses vegades per alguns, la qual jamés havia volguda atorgar, e és que darie loch que lo dit mossèn Bernat Turell vingués ací denant la sua senyoria. La qual offerta nos féu star ben empatxats, car si bé vehiem, que per esguard de la nostra supplicació, devallant en açò duptàvem de acceptarho, attès que vosaltres, senyors, jamés nos havets scrit de altre, sinó que'l demanàssem a manleuta, ne en la letra que lo dit Galceran Carbó nos ha aportada no ha menció sinó de manleuta, e havem hagut dubte e havem encare, que vosaltres senyors, ja acordadament no'ns se n'havets volgut scriure, per tant que la sua venguda d'ací no fos contra leys de la terra o privilegis de la ciutat. Però ab tot açò, prenguem aquest remey, que regraciam a la sua senyoria la offerta que nos fahie, més qui per tant com nosaltres no havem altre menció, sinó de sola manleuta que li pagués de atorgarho en aquell, qui de la dita venguda de ací lo havien diverses voltes supplicat. E ell lavors dixnos que ho acordaria. E aprés, partimnos d'ell, e diguem tot aquest rahonament en Galceran Dusay, lo qual decontinent hi anà, e hac decontinent del dit senyor la provisió, la qual havia offerta a nosaltres, la qual provisió, senyors, lo dit Galceran Carbó tramet aquí, dreçada a mossèn Guillem de Sentcliment, ab lo present correu.

La quantitat de diners que havem a pendre per les coses de què us havem scrit, e per altres messions, pendren en aquell maior aventatge que porem, e ja speràvem bé apersebuts del avís que'ns havets fets, car en bona fe per la gran muntada que los cambis havien fet ací, qui eren pujats a XVIII e a XVIIII° solidos, la qual ha durat per spay de un mes. Nosaltres no havem volgut pendre ningun cambi per aquí, si be havíem mester diners, sinó que'ns som mesos en manlevar de alguns mercaders. E com veurem la cosa serà tornada en sa rahó, lavors entenem a pendre la quantitat que mester haurem.

Nosaltres, senyors molt honorables, aprés XII jorns que lo senyor rey fou partit d'ací, per que'ns semblave fos propi e molt necessari, lo havem anat visitar al camp, lo qual té sobre la Font del Xopo qui és a VIII leugues d'ací de Nàpols, segons vos havem scrit. E dehimvos, senyors ab tota veritat, que com nos viu entrar per la sua tenda, que solament se ere levat mostrà haver gran pler de nostra venguda, ens demana en quants jorns erem venguts, és pres a burlar ab nosaltres. E aprés, exint de la tenda per anar a la missa, ell se girà a nosaltres, e dixnos com solament havie reebuda una letra de Nàpols, en què li fahien a saber com la nau Mallina era junta ab lo bací d'or que los jenovesos li trametien, e que'ns pregave que nosaltres deguéssem aturar allí, fins a tant que lo bací fos vengut, car ell volie que nosaltres nos hi trobàssem, e vehéssem la manera com li serie presentat. E per nosaltres li fou respost, que pus a la sua senyoria era plasent, nosaltres, hi aturaríem, però que aprés hagués

hoyda missa, volíem parlar ab ell un poch. E de fet, aprés que hac hoyda la missa se més, dessús una enramada, o enfrescada que appellen ací, e cridans. E nosaltres, lavors, diguemli com erem venguts a la sua senyoria per visitarlo, e per tornarli dir altre vegada, òo que ja li havíem dit ans que partís de Nàpols, que ere cosa que no podíem callar, com nos thocàs dins les entramenes e les frexures, e ere que ell metia massa a gran estrall sa persona, qui havie haguda ten gran malaltia, com ell sabia, qui lo scusave, bé ell scusave per aquest any, no exir en camp. E maiorment que devie pensar que ere una cosa ten descominal, que no havie neguna proporció, que ell qui ere un dels maiors senyors dels reys del món, isqués en camp, ne volgués anar al encontre de un capità roter tirant, e de no res, ço és, lo comte Francisco, e que ell havie cent capitans en sa companya, qui cascun de aquells bastarà per anar contra lo dit comte Francisco; e que la sua senyoria no'ns paria pas rahonable, que degués exir sinó contra un altre rey. E moltes altres paraules, senyors, li foren dites, segons a nosaltres fou possible, en les quals ell mostrà trobar pler, e les nos grahí molt. E aquell rahonament quaix nos significà, que ell no s'allunyaria gayre per aquesta anyada.

Are ja havie provehït que lo legat camerlench del papa vingués parlar ab ell. E per aquella ora, nosaltres lo strenguem si us poríem rescriure de la sua benaventurada retornada. E lavors ell *ad is que supra* nos dix que no'ns porie res dir, tro sus a tant hagués aturat algun temps en lo dit camp. E lavors, nosaltres, nos partim d'ell. És ver, senyors, que stant en lo loch de Tiano, uns quatre o sinch jorns, sperant lo bací, segons ell nos havie pregats, lo anam a visitar en lo camp dues vegades, e cascuna volta stàvem ab ell burlant e perlant de moltes coses, e ell mostrave tota vegada haver gran pler de nostra venguda e rahonaments. Aprés, senyors, se seguí que'l sinquen jorn que fom junts en lo camp, que fou diluns, que havíem XIII del present mes de juliol, al despús dinar stant lo senyor rey deius la dita gran enramada, qui és denant la sua tenda, acompanyat de molta notable gent, entre les quals nosaltres erem, car ell nos hi féu acostar bé aprés d'ells. Crehem que ho fahie perquè ho posquéssem ben recitar.

Vengueren los jenovesos, que eren dos homens de cap, acompanyats de alguna notable gent de casa del dit senyor rey, los quals lo dit senyor hi havie fets exir ab algunes quantes trompetes que los anaven devant. E faheren tres vegades reverència al dit senyor. E aprés, com foren denant la sua senyoria, pres lo bací d'or, lo pus ancià jenovès, de un scuder de honor, qui anave al costat d'ell ab lo dit bací alt, e tenintlo en les mans, dix al senyor rey, unes semblants paraules: *Sacre Maiestat, lo illustre duch de Jènove e la Inclita Comunitat se recomanen grantment a la vostra Maiestat, e trametenvos aquest bací d'or «in signum humilitatis, veneracionis et amoris», supplicantvos que no vullats haver esguard en la cosa poca qui és presentada, més a la bona voluntat.*

La resposta del senyor rey fou aquesta: *Que ell prenia lo present ab aquella voluntat e afecció que lo dit duch e Comú lo donaven.* E dit açò, féu pendre lo bací, ha un de aquells qui li staven al seu costat e portarenlosen, lo qual bací pot pesar de X en XII marchs nostres. E aprés que açò fou fet, fort poch instant, vehent nosaltres, que havíem prou aturat ab lo dit senyor en lo camp, diguem a la sua senyoria si volie manar res en Nàpols, o prenguem son comiat.

Sobre açò, senyors, de què us havem scrit que suppliquem lo senyor rey per lo offici que té mossèn Ferrer de Gualbes, que do a son fill, etc.; vos dehim que ho farem tota vegada que veiam opportunitat. És ver, emperò, que'ns tenien predit que no hi farem res, car lo dit senyor de unes coses tals vol diners, per pochs encare que'n pugue haver. E tengueus... Scrita en Nàpols, a...

Lo camerlench del papa, senyors és stat ab lo senyor rey en lo dit Camp del Xopo III jorns. Dihem que són partits concordes sobre los affers de què havien a parlar, los quals negú no pot saber quins són, o pur nosaltres no sabem. Placie a Déu que sien bons.

Lo tresorer, senyors, tramet de present a'n Jacme de Casasage, los sinch privilegis, en e segons les formes que'ns havets trameses sens fallarhi res, car nosaltres mateys los havem volgut comprovar sobre ço que hi fallie, e encare sobre altres coses vos haguérem scrit, sinó que'ns ho speram per un correu, que us entenem a trametre dins fort poch dies.

Dels ambaxadors que són ab lo senyor rey.

És de XXXI de juliol any M.CCCC.XLIIII. E és aquella de la qual los dits ambaxadors ab altra letra lur de II de agost propassat [han] feta menció e no la han poguda haver fins la present jornada.

Rebuda per en Ramon Amat, mercader, a XVII de setembre de M.CCCC. LIIII.

AHCB. CCO, vol. 14, año 1444, ff. 115-116 v.

196 Nápoles, 2 agosto 1444

Carta de Francisco Dez-Pla y Guillermo Dez-Torrent a los conselleres.

Molt honorables...: Jassie, lo derrer de juliol, vos haiam feta una letra, la qual s'enportà lo correu, qui aportà los sinch privilegis, en Jacme de Casasage, que li tramet lo tresorer. Los quals privilegis senyors són stats refets segons les formes que vosaltres nos havets trameses sens fallir res. Açò dehim, perquè nosaltres, personalment, los havem volguts aprovar, e aximatex, havem hagut lo de la batlia, segons la dita forma que tramesa nos havets. És ver, emperò, senyors molt honorables, que lo privilegi dels juristes no'ns han volgut refer ne tocharni gens, sinó en la forma que us és stat ja donat.

E perquè, senyors vosaltres, sapiats tota la veritat en lo dit privilegi

dels juristes, fallen algunes coses segons la forma primera que nosaltres havem aportada ací. E en aquella hora que vosaltres nos scrivís que en los sinch privilegis fallien algunes coses, nosaltres ho diguem al secretari en Fonolleda; e ell dixnos que no's podie fer, que res al món hi falgués, si donchs no en lo dels juristes que el senyor rey no'l nos havie volgut atorgar ten larch com lo demanaven. E per nosaltres li fou dit v de mossèn lo secretari, e perquè no'ns ho havia dit abans que n'escrivíssem a Barchinona, car ara no s'en podran donar algun càrrech, e si a la primeria los ne haguéssem scrit no u faherem. E la sua resposta fou, que per la sua fe no li ere recordat.

Ara, senyors, està en veritat que lo secretari en Fonolleda, fos qualque altre secretari qui no fos fill e natural de aquexa ciutat, aquest cas, axí de aquest privilegi qui no ens stat atorgat, ten larch com lo demanàvem, ne encara de açò què fallie en los altres no'ns fore esdevengut, mas perquè nosaltres confiávem d'ell, axí com de nosaltres mateys, e li diguem si los dits privilegis staven bé ne si'ls qualie comprovar per nosaltres. E ell dixnos tostemps ens fahie dir que la cosa stave bé, e que no curàssem res, e lexatsho a tot mon càrrech.

E veus açí, senyors, tota la forma com la cosa és esdevenguda. És ver que cert és ara com havem hagut aquests altres, no'ns forem may contentats, si per cascun de nosaltres personalment ne fossem stats passats e regoneguts. D'aquí avant vegen vostres savieses que us plaurà fassam d'aquest dels juristes, del qual cos trametem translat, interclús dins la present, afermantvos que lo senyor rey no'l passarà sinó en aquesta manera. E placieus fernosen prestament resposta, car ja és fet segons aquesta forma, e és en poder del dit tresorrer ensemps ab lo del batle, lo qual és refet e stà en la forma que derrerament nos haviets tramesa. E tengueus... Scrita en (Barchinona ?) [Nàpols], a...

Aprés closa la present és ací arribat en Johan de Maella, vuy que és diumenge, e comptam dos del present mes de agost, entre les III e quatre hores aprés migiorn. E haver reebudes vostres letres vos dehim senyors, que en lo que és contengut en aquelles fareu tot ço e quant nos sie possible, axí com si nos ne havíem a salvar no hi poríem més fa.

E del què se'n seguirà prestament ne avisareu vostres grans savieses.

Senyors placieus donar al correu, portador de la present, Anthonello Romano, dos florins. Dels ambaxadors, los quals són ab lo senyor rey. Rebuda a diluns XXXI de agost any M.CCCC.XLIIII.

AHCB. CCO, vol. 14, año 1444, f. 119. Registremos las cartas enviadas por los conselleres a sus representantes en Nápoles. AHCB. Ll. C., VI-10, años 1444-1445, folios 64, 66 v, 71 v, 73, 76-77, 80, 82-82 v, 87-87 v, 100 v-101, 101 v-102, 102-102 v, 109 v, 133 v: 5, 8, 23 y 25 junio; 4, 7, 16 y 28 julio; 3 y 16 septiembre, y 27 octubre 1444.

197 Barcelona, 3 octubre 1444

Llegada a Barcelona de los enviados de los conselleres procedentes de Nápoles.

Dissabte a III [octubre 1444]. Aquest jorn arribaren en la plage de Barchinona, ab la galera de mossèn Gonsalvo de Nava, los honorables mossèn Francesch dez Pla, e mossèn Guillem dez Torrent, missatgers de Barchinona, tramesos al senyor rey qui era en Nàpols.

ACA. G., reg. 6, f. 26 (2.ª foliación). BC, Ms. 978, f. 25 v. CARRERAS CANDI, *Geografia ... Catalunya*, p. 993. Cfr. *Manual de Novells...*, I, p. 468. BRUNIQUER, *Rúbriques...*, II, p. 181. El Dietario del Antiguo Consejo Barcelonés señala al castellano García de Grayera como conductor de la embarcación.

198 Campo del Castillo de Cotrone, 22 diciembre 1444

Privilegio del rey Alfonso a la ciudad de Barcelona.

In Dei nomine. Pateat universis huiusmodi publici instrumenti seriem audituris quoquomodo seu.

Quod nos Alfonsus Dei gracia rex Aragonum, etc. Recolentes dudum ad humilem supplicacionem maiestati nostre factam per dilectos et fideles nostros Franciscum dez Pla et Guillermum Deztorrent, cives et oratores civitatis Barchinone, per universitatem illius ad nos dimissos, impignerasse seu vendidisse instrumento tamen gracie redimendi mediante predicte universitati et hominibus dicte civitatis Barchinone, iurisdiccionem omnem civilem et criminalem, merum et mixtum imperium et aliam quamcumque gladii potestatem, quam gubernator generalis principatus Cathalonie in predicta civitatis Barchinone et toto districtu vicariatus illius exercebat seu exercere poterat atque debebat, precio scilicet seu pro quantitatem decem milium florenorum auri Aragonum, recteque ponderis, volentes quod ex inde nihil predicte iurisdiccionis civilis vel criminalis meri feci mixti imperii et alterius cuiuscumque gladii potestatem, dictus gubernator exercere posset in predicta civitate Barchinone et districtu vicariatus eiusdem absque assistencia et consensu consiliariorum eiusdem civitatis, ut in privilegio seu carta, quam tunc expediri iussimus fecimus et ad quam nos referimus lacius continetur. Attendentesque quemadmodum informati fuimus quod predictum impigneramentum seu vendicio cedit michi? non parum detrimentum curie et regaliarum nostrarum.

Tenore presentis de nostra certa sciencia et consulte confisi ad plenum de prudencia, fide et probitate animi vestri magnificorum militum consiliariorum nostrorum dilectorum Galcerando de Requesen, gubernatoris, et Ioannis de Corbera, baiuli generalis dicti principatus Cathalonie, vos eosdem Galcerandum et Ioannem absentes, velut presentes, simul et utrumque vestrum insolidum absente altero, ita quod, primitus occuppan-

tis condicio pocior non existat sed quod per alterum vestrum inceptum fuerit per alium mediari valeat prosequi et finiri, procuratores et commissarios nostros certos et speciales, et ad subscripta generales, facimus, constituimus, creamus et pariter ordinamus, ita quod specialitas generalitati non deroget nec egera, videlicet, quod possitis et libere valeatis nomine nostro et pro nobis tot solidos barchinonenses censuales, rendales et annuales, franquos, liberos et exemptos ab omni peyta, imposicione, questia, sisa, dono, servicio, subsidio et alia quavis subvencione sive solucione super iuribus, introitibus et redditibus regalibus nostris in dicto principatu vendere et alienare, instrumento tamen gracie luendi et redimendi illos mediante quibusvis universitatibus vel singularibus personis, ac precio seu preciis in presenciarum? currentibus, et vobis benevisis, que precia summam sexaginta mille florenorum auri capiant et non ultra. Et inde quascumque, vendiciones, impignoraciones et contractus cum quibuscumque promissionibus, obligacionibus, iuramentis in animam nostram, renunciacionibus, clausulis et cautelis ad predicta necessariis et pariter opportunis nomine nostro et pro nobis facere et firmare. Necnon predictos omnes nostros introitus, redditus et proventus atque iura et regalias dicti principatus, specialiter et expresse pro predictis sexaginta mille florenis. Et generaliter omnia iura et bona nostra, mobilia et inmobilia, seseque movencia habita ubique et habenda, obligare et ypotecare de firma et legali eviccione predictis emptoris seu emptoribus teneri, promitere et inde alia quevis facere promittere atque iurare, nomine nostro et pro nobis, et in animam nostram que pro habicione predictorum sexaginta mille florenorum auri ut premittur necessaria et opportuna fuerint, quibus sexaginta mille florenis habitis per vos aut aliorum vestrum quitamentum et luicionem illorum quinquaginta mille florenorum quos universitas dicte civitatis Barchinone habet super iuribus, introitibus, redditibus et regaliis nostris in dicto principatu predictis primum et deinde predictis iurisdiccionis civilis et criminalis, merique et mixti imperii et alterius gladii potestatis per nos, ut predicitur, impigneratis seu venditis predictis universitati et hominibus civitatis Barchinone, cum dictis decem milibus florenis restantibus faciatis et firmetis solvendo eisdem universitati et hominibus predicta sexaginta milia florenos, et recuperando ab eis cartas vendicionem seu impignamentorum, tam scilicet dictorum quinguaginta milium florenorum, quam dicti impigneramenti seu vendicionis iurisdiccionis, necnon apocham seu apocas de recepto predictorum sexaginta milium florenorum racionibus predictis. Volentes tamen quod si predicti universitas et homines dicte civitatis Barchinone superante dictis iuribus, redditibus, introitibus et regaliis nostris onerare voluerint dicta decem milia florenorum ultra predicta quinquaginta milia ad opus predicte luicionis et quitamendi iurisdiccionis vendatis eis ut supra per? tot solidos censuales et annuales, qui summam dictorum decem milium florenorum ascenderint et non ultra, super iuribus antedictis, ita quod teneant obligata predicta iura et introitus

pro precio et suma sexaginta mille florenorum, et inde predictan luicionem iuridiccionis ut premitittur faciatis et alia predicta in illa necessaria et opportuna. Et demum ac generaliter in predictis et circa predicta faciatis et facere libere possitis omnia et quecumque fuerint necessaria et pariter oportuna, et que nos facere possemus personaliter constituti eciam si talia forent que de iure vel de facto mandatum exhigerent magis speciale et sine quibus predicta vel eorum aliqua ad efectum debitum produci nequirent. Nos enim in premissis omnibus et singulis et quolibet premissorum, cum incidentibus, dependentibus et emergentibus ex eis eisdemque annexis vices et voces nostras omnimodas ac plenum posse vobis dictis procuratoribus simul et utrique vestrum insolidum ut permittitur, concedimus, commitimus atque conferimus serie cum presenti. Promittentes vobis et utrique vestrum sub nostra bona fide regia, licet absentibus tanquam presentibus ac iurantes eciam ad sancta Dei quatuor Evangelia manibus nostris tactis eorum sacrosanctis Scripturis, in posse secretarii et notarii intrascripti, hec a nobis pro vobis omnibus et illis quorum intersit seu interesse poterit quomodolibet in futurum recipientis, acceptantis et legittime stipulantis, quod quitquid per vos dictos Galcerandum et Ioannem, procuratores nostros prefatos, simul seu alterum vestrum insolidum ut supra in premissis et quolibet premissorum et circa ea actum, factum, firmatum, iuratum et procuratum fuerit sive gestum, gratum, ratum, semper validum atque firmum habebimus et nullo unquam tempore revocabimus nec revocari promittemus aliqua racione vel causa, sub bonorum et iurium nostrorum omnium, mobilium et inmobilium seseque movencium habitorum ubique et habendorum obligacione et pariter ypotecha.

Quod est datum et actum in castris nostris felicibus contra Castellum civitatis Cutroni, die XXII° mensis decembris anno a Nativitate Domini M°.CCCC°.XXXXIIII°, regnorum nostrorum anno XXVIIII°, huius vero nostri Sicilie citra farum regni anno X°.

Signum: ✠ Alfonsi, etc. qui hec laudamus, firmamus atque iuramus huicque publico instrumento sigillum nostrum comune pendens apponi iussimus, Rex Alfonsus.

Testes sunt qui predictis presentes fuerunt domnus Petrus de Cardona, regni Sicilie ultra farum, magister iusticiarius, Guillelmus Raymundus de Montecateno, comes Adernionis, milites consiliarii et camarlengi, et Luchas Bonet, uxerius serenissimi domini regis predicti.

Dominus rex mandavit michi Francisco Martorell, in cuius posse firmavit et iuravit.

Fuit duplicata in una quarum fuit sequens clausura.

Sig✠num mei Francisci Martorell, serenissimi domini regis predicti secretarii, eiusque auctoritate per totam terram et dicionem suam, notarii publici, qui de ipsius mandato premissis interfui eaque scribi, feci et clausi. Corrigitur in linea prima Hierusalem, Hungarie et alibi comes.

In altera fuit sequens clausura.

Sig✠num Francisci Martorell, etc. ut supra. Corrigitur in linea XVII[a] dicti impigneramenti seu vendicio in prima linea testium erunt dominos.

Dominus rex mandavit michi Francisco Martorell, in cuius posse firmavit et iuravit.

ACA. Reg. 2655, f. 30 v.

199 Campo del Castillo de Cotrone, 23 diciembre 1444

Carta del rey Alfonso a Galcerán de Requesens.

Lo rey. Governador: Vostra letra havem reebuda, de la qual havem haut plaer, e quant a lo de la iurisdicció per nos empenyorada o venuda ab carta de gràcia als de la ciutat de Barchinona, vos responem que nos coneixem ésser bé ver lo que'ns en scriviu. És veritat que nos havents necessitat de diners per pagar nostres gents d'armes fem lo dit empenyorament o venda de jurisdicció ab carta de gràcia, e havíem e havem haut a cor de quitar aquella lo més prest bonament posquéssem, e per ço nos ha molt plagut lo bon expedient partit trobat aquí per vos e nostre balle general mossèn Johan de Corbera, trametentvos per tant lo poder, comissió e potestat per a vos e al dit batlle que'ns havets tramès demanar sobre la luició e quitament faedor de la dita jurisdicció, fets que metats en execució aquella, ço és manlevant de la dita ciutat de Barchinona, e carregantlos sobre los drets, entrades e esdeveniments nostres reyals en lo dit principat, deu milia florins damunt los cinquanta milia, que la dita ciutat hi ha, si aquella los voldrà prestar, o manlevantlos de altri, pus la dita ciutat hi preste son consentiment. On emperò aquella no'ls volgués prestar ne volgués consentir que de altri los haguessets o manlevassets, la hora manlevarets e carregarets a censal sobre'ls dits drets nostres sexanta milia florins, e dels cinquanta milia, quitarets los dits cinquanta milia florins que la dita ciutat ha sobre los dits drets, e dels restants deu milia, la dita jurisdicció, juxta serie e tenor de la dita nostra commissió o poder, e fets que no y haia falla. Regraciamvos molt les ballestes, stralles, passadors e matraços que'ns havets trameses.

Dada en lo nostre Camp contra lo Castell de Cotro, a . . . Rex Alfonsus.

Dirigitur gubernatori principatus Cathalonie, Galcerando de Requesen, militi

Martorell

ACA. Reg. 2652, f. 107.

200 Castillo Nuevo de Nápoles, 23 junio 1445

Carta del rey Alfonso a su esposa la reina María.

Illustríssima reyna, etc. Per diverses letres vos havem scrit pregant e encarregantvos que lo privilegi ab lo qual havem empenyorada a la ciutat de Barchinona la jurisdicció del governador, fos quitat decontinent; de

la qual cosa no n'havem hagut fins ara certenitat de vos si és stat quitat o no, bé creem emperò que sí. E on no u fos vos pregam e encarregam tan affectuosament com podem, que decontinent per totes vies a vos possibles e expedients, façats quitar, com nos sia gran dan e periudici la dita jurisdicció star empenyorada, car nos ab nostres altres letres ne scrivim al dit governador que us ne sollicite, e al batle general de Cathalunya, que decontinent si fet no serà, faça per sa part tot lo que a ell sia possible, per ço que totes vies lo dit privilegi sia quitat. E per ço com lo dit governador nos ha demanada licència de venir ací a nos, e aquella li havem atorgada, e per Constitució de Cathalunya ell no's puxa partir, sens que primer no renunciave lo dit offici de governador sobre altri, vos remetem potestat de pendre la dita renunciació e de poder provehir del dit offici a aquell qui lo dit governador vos nomenarà. Pregamvos per tant affectuosament que aquella persona que lo dit mossèn Requesens volrà, deiats provehir del dit offici de governador e no altri algú. E sia illustríssima reyna nostra molt cara e molt amada muller, en vostra guarda la Santa Trinidad. Dada en lo Castell Nou de Nàpols, a ... Rex Alfonsus.

A la illustríssima reyna nostra molt cara e molt amada muller e loctinent general Martorell

ACA. Reg. 2652, f. 115.

201 Tívoli, 15 febrero 1447

Carta del rey Alfonso a los conselleres y prohombres de Barcelona.

Prohomens: Per alguns sguarts, que no curam explicar, havem donada licència e pleníssima potestat al feel nostre Jacme Borbós, mestre dels fadrins de nostre capella, que ultra aquelles cabres que ell per rahó del offici de guarda del leons de aquexa ciutat, e sos predecessors han acostumat, e pot tenir franques de pastura, dins lo territori de aquexa ciutat, ne puixa tenir tantes més fins a que prenguen summa de trescentes, ab special inhibició que negú per causa, o sots color del dit offici, dins lo dit territori, no puixa tenir cabres franques de pastura, sinó lo dit Jacme Borbós, o procurador seu per ell, segons en lo privilegi que de açò li havem fet, largament se conté. Manamvos, per ço que la dita provisió o gràcia juxta sa sèrie e tenor observeu e quant a vosaltres de sguard façau observar tota consultació e contradicció cessant com aquesta sia nostra ferma intenció e voluntat. Dada en Tybuli, a ... Rex Alfonsus *(firma autógrafa)*.

Dominus Rex mandavit michi Arnaldo Fonolleda, protonothario.

Rebuda del senyor rey a XXIII de maig any M.CCCC.XLVII sobre I privilegi atorgat a Jacme Borbós, mestre dels fadrins de la capella del dit senyor, e guarda dels leons, que puxe tenir CCC cabres.

AHCB. CRO. Serie A, núm. 527.

202 Barcelona, 8 agosto 1447

Embarca en Barcelona Juan de Marimón, enviado al rey por las Cortes de Cataluña.

En aquest die se recullí ab la nau d'en Oliva, lo honorable en Joan de Marimón, ciutedà de Barchinona, tramès al senyor rey per la Cort de Cathalunya.

ACA. G., reg. 5, años 1440-1449, f. 30 (3.ª foliación).

203 Campo de Passarano, 21 agosto 1447

Carta del rey Alfonso a los conselleres.

Lo rey d'Aragó e de les dues Sicílies, etc. Prohomens: Vostra letra havem rebuda sobre los negocis de les marques entre Aragó e França, e senyaladament sobre la imposició de dos diners per liura feta a obs de les messions e despeses de les dites marques, per la qual letra vostra e encara per altra via, havents entès aquesta matèria hi havem decontinent feta la provisió que si pertany, e tal que satisfarà a la indemnitat de la cosa pública de nostres terres e vassalls, e degut càstich en son cas de qui mancat e fallit hagués.

Dada en lo camp prop Passarano, de les pertinències de Roma, a ... Rex Alfonsus.

Als amats e feels nostres los consellers e prohomens de la ciutat de Barchinona. Dominus rex mandavit michi Arnaldo Fonolleda.

ACA. Reg. 2657, f. 2 v.

204 Campo de Passarano, 21 agosto 1447

Carta del rey Alfonso a los conselleres.

Lo rey d'Aragó e de les dues Sicílies, etc. Prohomens: Vostra letra havem rebut contenint la prova del ensay dels florins ab lo mestre de la seca e altres feta, e que's troben molt diminuïts los florins que's baten en la seca de Mallorques, lo qual avís nos és stat accepte haverlo hagut. Sobre lo qual attès que ja ne havem alguns sentiments per altres vies, decontinent havem provehït que sia sobresegut en lo batiment dels dits florins, fins a tant per nos sia en altra manera provehït. Certificantvos que havem a plaer e servey tals e consemblants avisos per vosaltres a nos fets.

Dada en lo nostre camp prop Passarano, a ... Rex Alfonsus.

Als amats e feels nostres los consellers e prohomens de la ciutat de Barchinona. Dominus rex mandavit michi Arnaldo Fonolleda.

ACA. Reg. 2657, f. 3.

205 Barcelona, 3 septiembre 1447

Carta de los conselleres a Juan de Marimón.

Al molt honorable e molt savi mossèn Johan de Marimon, ciutadà de Barchinona, en cort del senyor rey.

Mossèn . . .: Nosaltres scrivim al senyor rey nostra letra, de la qual per vostre avís vos trametem translat interclús dins la present. E com haiam molt a cor que la dita letra vingui en mans del dit senyor e sia lesta per ell. Per ço ab gran afecció vos pregam que vullats donar e liurar la dita letra al dit senyor a fi que puscham obtenir per aquella lo fruyt desijat, e que n'haiam resposta. E serà cosa que grahïrem molt a vostra gran saviesa, la qual la sancta Trinitat vulle tenir en sa protecció e guarda per molts anys. Rescrivintnos ab confiança de quant puscham fer per vostres plaher e honor. Scrita en Barchinona, a . . .

AHCB. Ll. C., VI-13, años 1447-1449, ff. 10-10 v.

206 Campo de «Montepesulano», 23 octubre 1447

Carta de Juan de Marimón o los conselleres.

Mossenyors . . .: Per temps contrari que he agut en la mar, he perquè lo senyor rey s'és ampès la via de Florensa fins ha XIIII del present, no so pogut aconseguir ab lo dit senyor ab molt gran desayra he affany que he passat, e la dita jornada que fuy ab lo dit senyor trobí un coreu qui'm donà una letra de vosaltres, mossenyors, dins la qual avia un trellat de una letra que vosaltres feyau al dit senyor, e una altre del senyor rey, la qual letra ensemps ab una altra de les VIII persones, e dells deputats de Cathalunya, qui hera de la matèria matexa, doni al dit senyor e li fiu la suplicasió, sagons en dites letres se contenia, he ab affany ell me atorgà, fora content scriura a la senyora reyna d'equí avant continuàs la Cort, e que pus prorogasions no's fessan, e ab difficultat gran, e treta dita letra, e resposta a la vostra, e açò per raó del cavalgar que caschun jorn fa, e com hés al camp caschú a tant a fer [en] darse recapta per poder viura que no an temps de scriura ne de res a fer, la qual letra vos tremet per lo portador.

Lo dit senyor, va tostemps lo camí de Florensa, diu que per aver pau, pars vol de les ligua contra totes persones, e ancara vol li paguan despeses ha fetes per causa lur. Creuse ne aurà bona e grada, e sinó que les darà al desús, e ab veritat ha disposició gran de ferlos grans dan[s], car ell se troba molt bella companya, car vuy ha an camí, passats IIII^{m} cavalls de jent, de fet passats altros IIII^{m}, que tots jorns lur spera, he sort ha aportat que los florentins no an un capità, car Simonet que hera conduyter lur, hés vuy assí ab lo senyor rey. Féu vostre comta nosaltros nos enfangam tant, que tot lo món creu jamés lo dit senyor no

tornarà pus en Nàpols, lo que a ell serà sanyor de tota Ytàlia, ho que ell se perdrà de aquesta volta. Plasia a Déu lo andreç, car a gran perill meta sa persona, e son stat.

Totes aquestes coses venan ha causa de la mort del duch de Milà, car l'amperador, duch Dorlins, venesians, duch de Savoya comta fer, e lo senyor rey. Tots fan preparatoris fersen sanyors, hi ells volen ésser comuna, amperò per fet se ha dins tres mesos de nesasitat ells han a pendra pertit hi an aver senyor, e los que de aquest mester senten, no veuan camí lo senyor rey pusca aver la senyoria, mes creuan li és molt neçasari per qualsevulla lo aya, e no venesians, car ab lo poder que ja an, e ab lo poder de Milà, serian per ésser sanyors de Jènova, lo primer jorn, e de quí avant ésser senyors de la mar, sens ambarch de nagú. E ab veritat crech jo s'entena bon juy, e per tant se creu que là unt lo dit senyor no veya disposició en aver ça senyoria si liga ab algú dels qui concorren per ajudarla y haver a fi que ab quell romanga ab ligua, tot açò hés vanaxar, car ab veritat jo no crechs negú sinta en sert res de aquests fets, hi e dupta lo dit senyor sapia que'és sinó que va a la ventura. E ab tant dixme de novas, car molt aurà que dir. E per la present, mossenyors no dichs pus sinó que si per aquest siutat ne per vosaltres, jo puch fer negunas cosas que hordoneu.

E lo Sperit Sant... Scrita an lo Camp de Montepessulano, ha...

E feta la present, e treballat tant, e ab bona ajuda de mossèn Fono-[lleda], e obtengudas letres del dit senyor per la senyora reyna, e resp[ecte] vosaltros mossenyors, e vol d'assí avant la dita senyora continui la Cort sens pus porogasions, e semblant als VIIII deputats.

Rebuda de mossèn Johan de Marimon estant en la Cort del senyor rey, a XVII de novembre del any M.CCCC.XLXVII sobre affers de les Corts.

AHCB. CCO, vol. 17, año 1447, f. 153.

207 Campo del Baño de Repollo, 29 octubre 1447

Carta de Juan Marimón a las nueve personas elegidas por la Corte y diputados del General de Cataluña.

Cortes de los..., XXI, pp. 489-492. Véase JAVIERRE MUR, Aurea. *Aportación documental a las relaciones entre Alfonso V de Aragón y el Ducado de Milán.* IV Congreso de Historia de la Corona de Aragón. Mallorca, 1955. Actas y Comunicaciones, I (Palma de Mallorca, 1959), pp. 96-111.

208 Castillo de Castiglione de la Pescara, 4 enero 1448

Respuestas del rey Alfonso a las súplicas de Juan de Marimón.

Respostes donades per lo sereníssimo senyor rey d'Aragó e de les dos Sicílies, etc., a les supplicacions a ell fetes per en Johan de Marimon,

en nom e per part de la Cort general del principat de Catalunya, per la qual al dit senyor és stat tramès embaxador.

Primerament, quant a la supplicació feta que'l dit senyor vulla visitar personalment e presta lo dit principat. Respon lo dit senyor, que segons per diversos sos embaxadors e letres han pogut compendre lo dit senyor ha gran voluntat poder lo dit principat e altres terres e vassalls seus en aquelles parts visitar, e ho hagera sens lur supplicació ia executat, si la pau de Itàlia se fos seguida, en la qual lo dit senyor ab gran voluntat ha treballat e treballa e ha confiança en Nostre Senyor Déu, que prestament aquella se seguirà, la qual seguida per manera que'l dit senyor puxa lo seu regne de Sicília deçà far, lexar en repòs durant la absència sua, entén ab la aiuda de Déu anar visitar lo dit principat e los regnes e terres sues de part dellà.

Quant a la reparació del greuge que pretén la dita Cort esserli fet per la presó e arrest per la illustríssima reyna, muller e loctinent general del dit senyor, celebrant la dita Cort, fets de la persona del vezcomte de Illa e de Canet, deputat del General del dit principat, sens demanar la dita Cort la qual stava congregada e sens haver consell de aquella ni en res ferlay participar. Respon lo dit senyor que és content, e de fet per ses letres ha manat a la dita illustríssima reyna que si lo dit cas és greuge, aquell deia decontinent reparar e revocar tots actes daquen seguits, ab tota integritat, segons que per Constitucions de Catalunya e actes de Cort ferse deia.

A la suplicació feta perquè lo dit senyor vulla ordonar lo Consell de la dita senyora reyna. Respon lo dit senyor, que ell de present scriu a la dita senyora reyna que decontinent deia ordenar per al dit son Consell, aquelles persones que li aparia ésser dispostes per servey del dit senyor e benefici de la cosa pública, així legues com letrades, e decontinent ne avise al dit senyor, perquè li puxa rescriure si li plauran o si li aparra alguna se n'hi ha dita.

Quant a la provisió que demana de alguna persona notable que sia regent la cancellaria e celebre l'audiència e administre la justícia en la casa és loctinència de dita senyora reyna. Respon lo dit senyor que per contemplació del dit principat ha provehït que mícer Rodrigo Falcó, en absència de mícer Johan de Funes, sia vicecanceller, e li ha manat que stiga ab la dita senyora reyna, e entenga en la administració de la justícia E per ço essent present lo dit mícer Rodrigo Falcó, vicecanceller, no afretura provehir de regent cancellaria.

Quant a la anada d'en Pere de Besalú, conservador del patrimoni reyal. Respon lo dit senyor que no és intenció sua per lo present trametre lo dit conservador en lo dit principat, e on deliberal trametrel, seria per entendre en lo exercici e regiment del offici de conservador e altres coses concernents servey del dit senyor e sens preiudici de algú.

Quant a la revocació demanada de les provisions atorgades als homens

propis del principat de Catalunya. Respon lo dit senyor, que sobre la observació e execució de les dites provisions, ell provehirà per tal forma que algú no haurà justa causa de querelarse.

Quant a la inquisició que's demana ésser feta contra los juristes del dit principat per los governadors de Catalunya e dels comtats de Rosselló e de Cerdanya, ço és, per cascun en sa iuridicció a consell dels deputats del dit General. Respon lo dit senyor, que sobre açò entén madurament deliberar, e del què deliberant haurà scriure a la dita senyora reyna.

Quant al fet d'en Jacme Ferrer. Respon lo dit senyor que és content provehir per manera que sabuda la veritat, aquell sia punit e castigat, si sos demèrits o culpes o requerran, e haurà fet cosa perquè ho meresca, e de present ha manat fer comissió a'n Pere de Santcliment, mestre racional; místser Ferrer Ram, prothonotari; mossèn Perot Mercader, receptor general de les peccúnies; e a'n Bartomeu Stayo, loctinent de mestre racional de la cort del dit senyor, que prenguen informació de les peccúnies reebudes e administrades per lo dit Jacme Ferrer e altres coses per aquell fetes. E la dita informació presa la trameten al dit senyor, no procehint entretant a absolució o condemnació de aquell, fins a tant que lo dit senyor, vista la dita informació les rescriva de la intenció sua.

Quant al frau que's diría ésser comès en lo batiment dels florins que's baten en la seca de Mallorques, perquè's diu serien de menys ley e liga que ésser no deuen. Respon lo dit senyor que ia en dies passats, sentint algunes clamors de açò provehí e menà a mossèn Pere Callar, mestre de la dita seca, que cessàs de batre los dits florins. De present, emperò per provehir a la indemnitat de la sua cort e de la cosa pública del dit principat e de sos regnes e terres, per ses letres ha comès e manat a son Consell en Nàpols, que ab lo mestre de la seca de aquella ciutat, facen lo ensay dels dits florins, e avisen lo dit senyor de lo que en veritat trobaran.

E aximateix lo dit senyor scriu a la dita senyora reyna que faça fer ensay dels dits florins en la seca de València, de Barchinona e de Perpenyà, e hauts los vots dels mestres de les dites seques e de altres persones que de açò entenguen, aquells faça reduhir en scrit, e'ls trameta al dit senyor, car hauts aquells, ell provehirà per tal forma que los culpables qui's trobaren seran punits e castigats, e a altres serà terror o eximpli.

Quant als drets imposats novament per lo rey de França en les species e altres mercaderies, que del dit principat de Catalunya, són mesos en sos regnes e terres, e de les penes aposades contra los metents aquelles per altra part sinó per Aygües Mortes. Respon lo dit senyor que sobre açò ell scriu a la dita senyora reyna, que servada certa forma hi deia provehir, segons que per lo dit Johan de Marimón, la dita cort serà informada.

Sobre la provisió que demana ésser feta sobre lo abús que's diu ésser fet en lo sagramental, lo dit senyor scriu per ses letres a la dita senyora reyna, que informada de la veritat proveesca als abusos que si fa, segons per les Constitucions de Catalunya e privilegis del dit sagramental trobarà

ésser fahedor, per manera que los dits abusos cessen, e algú no haia manera ni causa justa de querelarse. Rex Alfonsus.

Expeditam in regiis felicibus Castris apud Castilionum de la Piscara, die quarto ianuarii, anno a Nativitate Domini M°.CCCC°.XXXXVIII°.

Dominus rex mandavit michi Arnaldo Fonolleda, protonotario.

ACA. Reg. 2657, f. 29.

209 Barcelona, 16 febrero 1448

Llegada a Barcelona de Juan de Marimón, enviado al rey por las Cortes de Cataluña.

En aquest dia lo honorable mossèn Johan de Marimon, retornant del senyor rey, al qual ere stat tramès per la Cort de Cathalunya, entrà en Barchinona.

ACA. G., reg. 5, años 1440-1449, f. 46 (3.ª foliación). *Cortes de los...*, XXI, página 494. BC. Ms. 978, f. 28.

210 Barcelona, 4 marzo 1448

Declaración jurada del gobernador general de Cataluña Galcerán de Requesens.

Die lune... licet hic continetur.

Dicta die, in presencia mei Stephani Mir, notarii infrascripti et testes subscriptorum, constitutus personaliter honorabilis et magnificus dominus Galcerandus de Requesens, miles, gubernator Cathalonie generalis, intus quandam suam galeam et in popa eiusdem, qua galea erat in plagia maris Barchinone, extra et satis prope taschas eiusdem maris, dixit et exposuit ibidem hec vel similia verba in effectu:

N'Esteve Mir: Com la senyora reyna me hage manat e fet assegurar pochs dies ha, que yo hage anar al senyor rey. E per aquesta rahó jo vuy dematí me sia recullit en la present galea ab propósit e intenció de tirar via dreta al dit senyor. E are de present, axí com haveu vist lo batle de Barchinona sia vengut per volerme empatxar ma anada, o no sé per quina rahó.

Per tant, vos requir que'm fassau acte públich que yo susare de present m'en vull partir, e pertesch per tirar dreta via al dit senyor, per actendre e complir lo que he promès en la dita seguretat. E axí ho jur a Déu e als Sanctus Quatre Evangelis.

Et hiis dominus dictus honorabilis Galcerandus de Requesens, iuravit in manu et posse mei, dicti notarii, ad Sancta Dei Quatuor Evangelia per ipsum corporaliter tacta, se attendere et complere omnia et singula superius per ipsum prolata. De quibus, etc. Testes: venerabiles Michael Romeu, domicellus, patronus dicte galee et Iacobus Bertrandi, mercator civis Barchinone.

AHPB. Esteban Mir, leg. 13, man. 5, contr. com., años 1447-1448.

211 Barcelona, 7 marzo 1448

Llegada a Barcelona de unos enviados del rey a las Cortes de Cataluña.

Missatgeria. Dijous a VII de març M.CCCC.XXXXVIII, entraren en Barchinona, mossèn Berenguer dez Pasens, e en Johan Lull, embaxadors tromesos per lo senyor rey qui era en lo comdat de Pisa, sobre lo setge de Plumbi, a la Cort de Cathalunya qui de present se celebra en lo Capítol de la seu de Barchinona.

BC. Ms. 978, f. 28. ACA. G., reg. 5, f. 47 v (3.ª foliación).

212 Castiglone de la Pescaia, 18 mayo 1448

Carta de Galcerán Dusay a los conselleres.

Senyors molt honorables . . .: Despus ir, que comtàvem XVI de maig, en l'altra camp, rebí una letra de vostras saviesas, ansemps ab una qui anava al senyor rey, per la qual me pregàveu donàs dita letra al dit senyor, e'l soplicàs la legís. E aprés volie certificar, yo, senyós molt honorables, perquè aquella ora que la rebí no era disposta de darley, fins vuy que he vista saó, no la y e dada. E vuy la y dada, e devant mi l'a legida. Perquè us sia avís vos ne ascriu.

Més avant, senyós molt honorables, del altre càrrech que'm donàs del fet de Rodas, avís vostres savieses, que pochs dias passaren, aprés que yo fuy así qu[a]nt que yo doní la letra al senyor rey, veie que mossèn Fonolleda ni el conservador de Cicília, no y eran, el sopliquí fos de sa mercè hi volgés proveir. E més lo sopliquí volgés parlar e ancaregar, d'aquest fet lo cardenal de Macina, qui así lavós era present, los quals masa de bona voluntat, m'atorgà. E decontinent manà les letras, que yo volgés a'n Valls, qui vuy és secretari, e fa los fets de mossèn Fonolleda. E aprés, davant mi, pregà lo cardenal agés aquets fets per recomanats. E aprés decontinent yo parlí ab lo dit cardenal, e'l sopliquí, per amor d'aquexa ciutat, e encara de tot l'astament real dels regens eterns de senyor rey, ell volgés aver aquests fets per recomanats, e dar orda la cosa agés bon compliment. E li comtí largament, tot lo fet, e l'interès que, nosaltres hi preteniam, e la reó perquè, e largament com mils e sabut lo informat. Lo qual m'a respòs, que ell és molt content de pendra càrech, e treballarí e darí aquell recapte, com si la cosa fos pròpia sua. E aprés n'e dat càrech a místser Sentaulària, qui per amor de aquexa siutat volenter aprés de tenirme aprop dit cardenal, e aver dita provisió o declaració, e trametalam asi. Ara com lo cardenal se n'és anat, yo e dadas al dit Santaulària totas las letres, en què una que lo rey fa al papa, tal com vosaltres aveu ascrit, e dins la soplicació vostra matexa que tramets dins la del senyor rey, e una altra al cardenal de València, e altra al patriarcha, una e altra, las quals

totes e dadas al dit Santaulàlia, qui a pres càrech dari recapte, e que aprés trametremo así decontinent e aga vos trametre. Déus volent. E si altres cosas, senyors molt honorables volíeu de asò, sie d'altre part, que yo fasa ascriviume, que de molt bona voluntat ne pendré tot càrech.

En Camp IIII millas de Castelló, a XVIII de maig.

Rebuda del honorable en Galceran Dusay, a XVIII de juny del any M.CCCC.XLVIII.

AHCB. CCO, vol. 18, año 1448, f. 74. Véanse las cartas enviadas por los consellers a Galcerán Dusay. AHCB. Ll. C.. VI-13, años 1447-1449, ff. 92 v, 102 v, 127 v, 133 v: 13 y 27 abril; 18 y 29 junio 1448.

213 Sitio de Plumbi, 19 julio 1448

Carta de Arnaldo de Vilademany y de Blanes, a Hugo Fivaller, sobre el combate naval de Plumbi.

AHCB. CCO, vol. 18, año 1448, f. 99. Publ.: BOSCOLO, *Inviati...*, pp. 17, 30, doc. II.

214 Barcelona, 17 enero 1449

El obispo de Barcelona Juan Girard, embarca para visitar el rey.

E aquest mateix dia se recullí lo reverend bisbe de Barchinona ab la nau d'en Melchior Mates, per anar al senyor rey.

BC. Ms. 978, f. 29. ACA. G., reg. 5, f. 74 (3.ª foliación).

215 Barcelona, 25 mayo 1449

Regresa a Barcelona de retorno de Nápoles Bernardo Aybri, encargado de tratar los negocios de los payeses de remansa.

Dicmenge a XXV de maig M.CCCC.XXXXVIIII°, retorna de Nàpols mossèn Bernat Aybrí, lo qual era anat al senyor rey per lo fet dels pagesos de reemença.

BC. Ms. 978, f. 29 v. ACA. G., reg. 5, f. 74 v (3.ª foliación).

216 Perpinyá, 10 septiembre 1449

Carta de Ramón de Gilabert a los conselleres.

Molt magnífichs...: Ans de res dir me recoman a vosaltres prest a fer lo que de mi volreio ordenar, e perquè so cert aureu sabut lo gran perill en qu la seniora reina és stada de sa persona, que és venguda en pus fort cars que may sie stada, e trobareu plaer saber com és ben garida, vos notifich que aprés moltes e diverses malauties e pus fortes que jamés,

e an durat prest hun mes e mig, e ha convengut sa senioria sagnar e purgar e fer bayans, e mercè de Nostre Senyor Déus, és ben garida e tornada, e està tan bé com may, e crech jo, que si lo bon temps ere aquí, ab pocha de ajuda tornarie en aquexa ciutat. No ha dengun de sos servidors, ni homes ni dones, no aiam aquex desig, perquè Nostre Senyor Déus lo ys complesque.

Noves del senyor rey a vengut coreu dins XIX jorns, comte, com és ben sans, e stà per la infecció que és a Nàpols a camp ascaffat.

An tramès lo claver fra Pug, en Lonbardia, ab dotze milia ducats ? per la gent d'armes que tramèt en ajuda de milanessos. Francisquo Pritxoli a aguda una rota del comte Francisquo, e n'aguts mil e cincents cavals, e diuse lo comte Francisquo s'és tornat a rera ben XVIII milles.

Lo senyor rey mane cridar la gerra ab venecians, e diuse arme dotze galeres, e la nau grosa armada és ja fora ab les altres fustes, presominse contra venecians. Mossèn Vilamarí, ab tres galeres és aribat a Niça, aportants los misagers del duch de Savoya, que és de acort ab lo senyor rey. Les Corts se continuen de XV en XV jorns. Vos deman, sinó ... e los dotes de les filles.

De França hi ha noves com de tot cert, la gera uberta e s'an e preses moltes places per los francesos, e los anglessos per no perdre Roani, e l'altra part de Normadia, an tramès Talabor ab V milia anglessos, lo qual davant Roani hon se n'és entrat, los ha parada batayllla.

E perquè mils sapia tot çò com és pasat al senior arquebisbe de Tarragona, jo tramet totes les letres que són vengudes del bastard Dorlens e dels altres capitans al rey e a l'Argenter, el los vos mostrarà. La conclusió és que la gera és tant fort com may sie stada, e ara se diu pasen ben VIII milia anglesos.

Lo duc de Burgunya se diu governe França. Los englessos han presos ben LX fustes. Lo Rayner és en son ducat agarda[n]t sa frontera. No sé pus de què pusque avissar vostres magnífiques saviesses, sinó que Nostre Senyor gart aquexa ciutat de tot sinistre. De mà mia, en lo Castell de Perpinyà, a ...

Rebuda de mossèn Ramon Gilabert, a XV de setenbre any M.CCCC. XLVIIII, sobre convalescència de la senyora reyna e de noves.

AHCB. CCO, vol. 19, año 1449, ff. 165-165 v. Véase Boscolo, *Inviati...*, p. 16. Para referencias del «Argenter», es decir, de Jacques Coeur, véase Marinesco, Constantin. *Nouveaux renseignements sur Jacques Coeur.* Hommage à Lucien Febvre (París, 1954), pp. 163-174).

217 Barcelona, 10 diciembre 1449

Carta de los conselleres a Juan de Marimón.

Al molt honorable e molt savi: Per cert negoci molt arduu e preiudicial e n'aquesta ciutat, que no és en memòria dels vivents ésserli fet

tan preiudici, haiam necessari vostre consell. Per ço, molt honorable e molt savi, ab tanta affecció com podem, vos pregam que tentost decontinent pertiscats per venir açí e sciats ab nosaltres per la dita rahó, com jatsia farets lo degut e açò a que sots tengut, però encara vos ho grahïrem molt. E tengueus ... Scrita en Barchinona, a ...

AHCB. Ll. C., VI-14, años 1449-1450, ff. 173-173 v. Una carta similar aparece dirigida a Bernardo Ça-Pila.

218 Barcelona, 23 marzo 1450

Carta de los conselleres a Juan Parers y Berenguer Carreres.

Als molt honorables senyors en Johan Parers e Berenguer Carreres, mercaders e ciutedans de Barchinona en Nàpols.

Molt honorables ...: Nosaltres e lo Concell de Cent Jurats de aquesta ciutat, havem elegits en missatgers per anar al molt alt senyor lo senyor rey, los honorables mossèn Johan de Marimon, e mossèn Bernat Çapila, ciutadans de aquesta dita ciutat, los quals Déu migençant partiran entorn del xv del mes de abril prop vinent. E com sia necessari que los dits missatgers haien alguna bona posada en aqueixa ciutat de Nàpols, ben fornida, en tal forma que si pusquen collocar xxv persones. Per ço honorables senyors, ab afecció vos pregam, que procurets en aquexa dita ciutat de Nàpols alguna bona posada ben fornida qui sia ydónea per ells, e que tant com porets sia prop lo Castell Nou. E que entre les altres hi haie dues bones cambres qui sien per les persones dels dits missatgers, e que hi haie altres cambres a obs de aquells qui'ls serviran e seran en lur companyia. E placieus que n'haiats aquell bon mercat que porets. E si per aquesta rahó haviets a donar senyal a aquell d'aqui serà la posada, placieus que bestrascats ço qui serà necessari, car los dits missatgers vos restituhiran tot ço que haurets bestret la hora que seran junts aquí. E totes les dites coses vos grahïrem molt. E tengues ... Scrita en Barchinona, a ...

AHCB. Ll. C., VI-15, años 1450-1451, ff. 26 v-27.

219 Barcelona, 31 marzo 1450

Alistamiento de la tripulación de la galera en la que embarcarían los embajadores de la Diputación del General de Cataluña.

Dimarts a ... En aquest dia, de ordinació e manament dels senyors deputats, fou començat de acordar la gent per la galea, ab la qual los reverent abbat de Ripoll, mossèn Franci dez Pla, caveller, e Pere Johan de Sanctcliment, ciutadà de Barchinona, per los dits deputats elets, han anat per embaxadors al senyor rey en lo realme de Nàpols. Los quals

acordaments són stats fets en la casa del General, en la qual se leven los drets en la present ciutat de Barcelona, ço és, devant Lotge.

ACA. G., reg. 6, f. 17.

220 Perpinyá, 21 abril 1450

Carta del síndico Guillermo Jordá a Juan de Marimón.

Ihesús. Molt honorable mossèn e de gran saviesa: Permesa recomendació, vostre letre rehebí d'aquests dies, a la qual no he pugut respondre fins assí, e ara he scriura be curt per nostres occupacions. E al fet de vostre venerable e religiós fill satisfent, he ordonada la supplicació, segons lo efecta de las paraulas de la dita vostre letra, la quall vos tremet interclusa ab la present. Fets supplir los defelliments que en aquella seran.

Del fet del Studi, e molt gran pler, e com los honorables mossèns de concellers, e lo Concell són de aquex propòsit, placie a Déu que aport a bona fi. Jo, mossèn molt honorable, traball quant temps me basta en haver la forma e capítolls del Studi de aquesta vila. Emperò a mi dóna de parer que vosaltres mossenyors, deuríeu haver provisions, una del papa e altra del senyor rey, ab les quals provehissen e ordonassen ab aquelles, que en la ciutat de Barchinona agués Studi Generall de Theologia, Cànones, e Leys, car de Madacina e Arts ja ni ha, e purian a en aquelles facultats de Medecina e Arts, aprovar aquell Studi. E que donassen auctoritat alls qui pendrien lurs graus en la dita ciutat, aguessen tanta e ten gran auctoritat com aquells que prenen lurs graus, en altre qualsevoll Studi Generall. E que la ordinació de capítolls e forma del dit Studi, en les dites facultats, cometessen alls concellers de la dita ciutat, a Capítoll de la Sèu. E a ells mateys cometra de fer, e elegir canceller del Studi, ab potestat de dar la auctoritat, alls qui pendrien los graus, e de elegir rector quiscun any, e de pagar los drets que haurien a pagar los qui pendrien los graus, e totes altres coses neccessàries, e oportunes. E de fer e crear badells, emperò, que lo rector del Studi no haya neguna jurisdicció, contenció, sinó que los studians sien del for que serien sinó studiaven, car pus la potestat, e comissió fos comesa alls honorables senyors de concellers, e al Capítoll, ells ordinarien lo Studi, en forma deguda e pertinent. Enperò, ten prest com puga, jo us trametré los capítolls de aquest Studi. Placie a Déu que us hi endrés, e que per migà de vosaltres, mossenyors de missatgés, tant de bé se obtengue, molt honorable, e meritori.

Alls per la present, no puch significar a vostra gran saviesa, com dells affés de la cort per les nostres letres que tremetem alls molt honorables mossèns de concelleres, ne és vostre honorable saviesa informada, sinó que us placie de recomanarme en gràcia de mes dones, vostres mara e muller, e de místser Francesch, e del senyor en Johan, e de madona vostra nora, e del senyor vostre nebot en Bernat de Marimon.

Scrita en Perpenyà, a . . .

Rebuda de místser Guillem Jordá, a XXVII de abril del any M.CCCC.L sobre lo Studi.

AHCB. CCO, vol. 20, año 1450, f. 99.

221 Barcelona, 27 abril 1450

Contrato de fletamiento de la galera de Galcerán Dusay, destinada a los embajadores de la Generalidad de Cataluña.

Die lune . . . Per tant com los reverends e honorables deputats del General de Cathalunya trametten embaxadors al molt alt senyor lo senyor rey stant en lo realme de Nàpols, la qual embaxada és deliberat vaie ab galea ben armada. Per ço és concordat e avengut, entre los dits reverend[s] e honorables deputats del dit General, de una part; e lo honorable en Galceran Dusay, ciutadà de Barchinona, qui és patró de la dita galea, de la part altra, en la forma següent, ço és, que los dits deputats liuraran al dit patró una galea ab ferrera be spalmada e mesa en mar. E aximateix li haie donar lo dit General les banderes qui seran meses ab senyal del dit General en la dita galea, e no resmenys hun patró reyal, les banderes e panó, cobrarà lo dit General acabat lo viatge.

Més avant, donaran los dits deputats al dit patró, per quascun mes que la dita galea starà en servey del dit General. . . . . DC lliures

E lo dit patró promet a son cost e a sa messió armar e manar la dita galea, e que manarà ab si per son servey dos scuders.

E que haurà e tendrà per servey de la dita galea la companyia e xurma següent, e ab lo sou specificat per quascun mes.

Primerament, còmit, a raó de . . . . . X florins
Item, sotacòmit, a raó de . . . . . VI florins
Item, conseller, a raó de. . . . . VIII florins
Item, barber, a raó de . . . . . VIII florins
Item, trompetes, dues, a raó . . . . . VI florins
Item, notxers XII, a raó . . . . . VI florins
Item, proers VI, a raó . . . . . V florins
Iem, aliers VI, a raó de . . . . . IIII florins
Item, companyons d'escandelar, comprés lo algutzir XXX, a rahó de . . . . . IIII florins
Item, remès simples CL, a raó de . . . . . III florins
Item, C quintars de pa, a raó de XV sous lo quintar . .

Item, lo dit patró d'açò del seu, pagarà les banderes qui ab son senyal seran meses en la dita galea, e aquestes banderes acabat lo viatge sien pròpies del dit patró. Los dits emperò deputats liuraran al dit patró lo tendal, lo qual tendal a fi de viatge cobrarà lo dit General.

Item, lo dit patró haie a fer de ses propries pecúnies lo despenç a

aquells qui acustumen de maniar a taula de patró.

Item, que lo dit patró haie a pagar tot lo sou de la dita companya e xurme.

Però és concordat, entre les dites parts, que los dits reverends e honorables deputats bestrauran al dit patró, de present, la paga de tres mesos qui són DC lliures perquascun mes, comptant a rahó de XXX jorns lo mes.

ACA. G., reg. 475, f. 34.

222 Perpinyá, 2 mayo 1450

Carta de Francisco Castelló a los conselleres.

Jhesús Maria. Molt honorables . . . : Per absència del rector del Studi e de son loctinent he trigat de haver la còpia dels privilegis del Studi fins ara, que de la caxa del Studi he haguts haver los originals, com no posqués haver lo libre dels privilegis. Per aquells veureu com s'és introduhït aquest Studi. Però a mi paria que vosaltres deuríeu impetrar dues provisions de Studi General de Teulugia, Cànones, Leys, Medecina e Arts, la una del Papa, e l'altra del senyor rey, car impetrades aquelles ordonaríeu de les altres coses aquí.

E per milor provisió e profit del Studi me semblaria, segons és a Tolosa, que lo rector no hagués jurisdicció sinó en los actes del Studi, e que en totes altres coses fossen de for e juridicció del senyor rey o del bisbe, car per lo debat de juridicció en lo Studi de Leyda e de assí, s'en seguexen de grans inconveniens e ingratituds de la ciutat de Leyda e de aquesta vila a vegades. Altres coses a present no m'occorre sinó que són prest a tots vostres manaments. Scrita en Perpenyà, a . . .

Rebuda de mossèn Francesch Castelló, a IIII de maig del any M.CCCC.L,— sobre lo Studi que's diu que sia fet en aquesta ciutat.

AHCB. CCO, vol. 20, año 1450, f. 115.

223 Barcelona, 1 junio 1450

Acta de la entrega de pertrechos al patrón Antonio de Vilatorta, antes del viaje a Nápoles.

Diluns a . . . Les coses devall scrites són stades liurades al honorable n'Anthoni de Vilatorta.

Primo, dos sparsines e hun troç, de pes de IIII quintars X lliures, stimat per n'Anthoni Corder, corder de Barchinona, a raó de XXVIII solidos lo quintar, són. . . . . X lliures, XIIII sous VIIII

Item, quatre trossos d'esparsines, de pes de I quintar e X lliures, stimat per lo dit Anthoni, a raó de onze sous lo quintar són. XV sous V

Item, quaranta dos servelleres de metzem, stimades per en Johan Tolosa, cuyracer de Barchinona, a raó de III sous la pesa.

VI lliures, VI sous

Item, quatre scarsaveles, quatre ramanyoles e quaranta lances longues, stimades totes, unes ab altres, a raó de III sous la peça, per en Bernat Font, lancer, són . . . . . VIII lliures, IIII sous

Item, XV talles de dos vulls, ab perns de fust, stimades per en Francesch Vilardell, taller, a raó de II sous, VI la peça, són.

I lliura, XVII sous VI

Item, V talles matallades, cascuna de dos vulls, stimades per lo dit taller a raó de IIII sous VI la peça són . . . . . I lliura, II sous VI

Item, V talles, cascuna de hun vull, matallades, a raó de dos solidos la peça, són . . . . . X sous

Item, una talla de tres vulls, matallades, per . . . . . III sous

Item, tres talles redones, cascuna de hun vull matallades, a raó de II sous VI la peça, són . . . . . VII sous, VI

Item, XXVII dotzenes de darts, stimats per en Bernat Font, lancer, a raó de tres sollidos la dotzena, són . . . . . IIII lliures, I sou

Item, VI dotzenes de astes de darts, a raó de I sou, VI la dotzena, són.

VIIII sous

Item, dos busons de matall, stimats per en Matheu d'en Olm, courer, a raó de XX sous la peça, són . . . . . II lliures

Item, denou cuyrasces de matzem, stimades per en Johan Tolossa, cuyracer, a raó de XVI sous la peça . . . . . XV lliures, IIII sous

Item, un rampagoll ab sa cadena, de pes de LVIII lliures, stimat per en Bernat Maior e Anthoni Moragues, ferrers, a raó de X diners la lliura, són . . . . . II lliures, VIII sous

Summa: XX lliures, I sou IIII.

ACA. G., reg. G. 132/2, f. 112.

224 Barcelona, 3 junio 1450

Contrato para el armamento de una galera que la ciudad de Barcelona enviaba al rey para cierta mensajería.

Die mercurii... Per tant, com la ciutat de Barchinona tramet certa missatgeria al molt alt senyor, lo senyor rey, estant en lo realme de Nàpols, la qual missatgeria és deliberat vage ab galea ben armada. per ço, és concordat e avengut, entre los honorables consellers, de la dita ciutat, de una part, e aquell qui serà patró de la dita galea, de la part altra, en la forma següent: [*Añadido de otra mano:* Antoni de Vilatorta, ciutadà de Barchinona, patró de la dita galera]. Ço és, que la dita ciutat liurarà al dit patró, una galea a la farrera, be espalmada e mesa en mar.

E aximateix, li haie a donar, la dita ciutat, les banderes qui seran meses ab senyal de la dita ciutat, en la dita galea, e no resmenys un panó

reyal. Les quals banderas e panó, cobrerà la dita ciutat acabat lo viatge.

Més avant, donarà la dita ciutat al dit patró, per quescun mes que la dita galea estarà en servey de la dita ciutat, siscentes lliures barchinonines.

E lo dit patró promet a son cost e a sa messió, armar e menar la dita galea, e que menarà ab si per son servey dos escuders.

E que haurà, e tendrà, per servey de la dita galea la companya e xurme següent e a lo sou devall especificat per quescun mes:

Primerament, còmit, a rahó de	x	florins
Item, sotacòmit, a rahó de.	VI	florins
Item, conseller, a rahó de	VIII	florins
Item, barber, a rahó de.	V	florins
Item, trompetas, dues, a rahó de	VI	florins
Item, notxers, XII, a raó de	VI	florins
Item, proers, VI, a rahó de	V	florins
Item, aliers, VI, a rahó de	IIII	florins
Item, companyons d'escandaler, comprés l'algutzir, XXX, a rahó de.	IIII	florins
Item, remés simples, CL, a rahó de	III	florins

Item, cent quintars de pa, a rahó de XV sous lo quintar . . . . . .

Item, lo dit patró, de ço del seu, pagarà les banderas qui ab son senyal seran meses en la dita galera.

E aximateix, lo tendal. E aquestes banderes e tendal acabat lo viatge sien pròpies del dit patró.

Item, lo dit patró, haie a fer de ses pròpies pecúnies lo despens a aquells qui acostumen de menjar a taula de patró.

Item, que lo dit patró, haie a pagar toto lo sou de la dita companya o xurme.

Però és concordat, entre les dites parts, que los dits honorables consellers, bestrauran al dit patró, de present, la paga de tres mesos, qui són DC lliures per quescun mes, comptant a rahó de XXX jorns lo mes.

AHCB. Caja Marina, s. XIV-XV. Pliego de contratos.

225 Barcelona, 10 junio 1450

Notas de pagos de gastos derivados de la mensajería enviada por los consselleres a Nápoles.

Item, XXXII sous que ha pagats en Galseran Ricart, scrivent, ço és, XII sous per I trenslat que ha fet de serts actes de cort, que s'en portan los honorables missatjés elets per anar vessitar lo senyor rey, lo qual ocupa XI fulles; e XX sous per altre trenslat de altres actes que ocupa XXVIII fulles.

Item, XXXII sous que ha pagats en Gaspar Martorel, ço és X sous per I treslat de paper que és fet de IIII messes..., e los restants XI sous que ha pagats en Prats, prom dels barquers, per satisfacció dels trebals per el sostenguts per portar una letra nostra als dits missatgers qui s'eran reculits an galea...

AHCB. *Clavaria,* vol. 65, f. 108 v.

226 Barcelona, 15 junio 1450

Los embajadores de Barcelona Juan de Marimón y Bernardo Ça Pila, embarcan en la galera patroneada por Antonio de Vilatorta.

Missatgeria. Dilluns a XV de juny M.CCCC.L, se reculliren en la galera que la ciutat de Barchinona havia armada, e de la qual era patró mossèn Anthoni de Vilatorta, mossèn Johan de Marimón, e mossèn Bernat Çapila, elets en embaxadors per anar al senyor rey per fets de la ciutat de Barchinona.

BC. Ms. 978, f. 29 v. ACA. G., reg. 6, f. 23 v. Cfr. *Manual de Novells...*, II, p. 102. CARRERAS CANDI, *Geografia...* p. 993. CAPMANY, *Memorias...*, IV, ap. 7. Este autor equivocadamente señala el mes de julio en vez del de junio.

227 Barcelona, 15 junio 1450

Carta de los conselleres a sus enviados.

Molt honorables...: Una qüestió s'és menade, entre lo honorable mossèn Phelip de Ferrera, ciutadà de aquesta ciutat, de una part, e lo síndich de la vila de Perpenyà, de la part altra, per les causes e rahons en lo procés daquen actuat contengudes, en la qual, com lo dit mossèn Phelip, ha obtenguda sentència, en la Audiència de la senyora reyna, e de aquella ha supplicat en la dita Audiència lo dit síndich de la dita vila, e de aquella, lo dit mossèn Felip, ab causió ha obtenguda execució plenària. E ara, som stats informats que la vila, entre a remètrer al senyor rey, místser Johan Dalmau, advocat lur en aquesta causa, o algú altre, ensemps ab lo transllat tabellionat del procés de aquella, a fi que puxen fer tirar la dita causa al dit senyor, o trauren provisions per empatxar la justícia del dit mossèn Phelip.

Per ço, molt honorables, e molt savis senyors, ab affecció vos pregam, vos interposets en aquestes coses havent la justícia del dit mossèn Phelip, favorablement per recomenada, com en aquests afers vage molt a les Constitucions de Cathalunya e altres drets de la terra. E tengueus... Scrita en Barchinona, a...

AHCB. Ll. C., VI-15, años 1450-1451, f. 78.

228 Barcelona, 15 junio 1450

Recibo firmado por Antonio Cases, heredero universal de su abuelo Antonio Cases a favor de sus curadores, de una suma de dinero por las expensas del embarque en la galera de Antonio de Vilatorta para ir a Nápoles.

Sit omnibus notum. Quod ego Anthonius Cases, civis Barchinone, heres universalis honorabili Anthoni Cases, quondam, civis Barchinone, avique mei paterni, confiteor et recognosco vobis honorabilibus [Bernardo Çapila et Iohanni de Aquilario, civibus Barchinone, curatoribus una cum venerabile domina Eulalia . . .] , quod de bonis dicte hereditatis, dedistis et solvistis michi, per manus vestri dicti honorabilis Iohannis de Aquilario, inter diversas vices sive soluciones, numerando, tam pro expedicione mea pro eundo cum galea patronitzata per honorabilem Anthonium de Vilatorta, civem Barchinone, cum qua de presenti, Deo volente, iturus sum ad partes Neapolis, quam eciam alias viginti septem libras, quatuordecim solidos, et sex denarios monete barchinonense de terno. Et ideo [renunciando excepcioni peccunie non numerate et non solute, et doli, in testimonium premissorum presentem vobis facio apocham de soluto].

Actum est hoc Barchinone . . . Sig✠num: Anthonii Cases, predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt: venerabilis Iohannes de Aquilario, iunior, civis; Andreas Soler, mercator, et Franciscus Borrell, scriptor, habitator Barchinone.

AHPB. Bernardo Pi, leg. 14, man. cartas de pago de diferentes testamentarias, años 1446-1450, f. 77 v.

229 Barcelona, 19 junio 1450

Demostración en la playa de Barcelona de la galera de Galcerán Dusay destinada a conducir a Nápoles a los embajadores de la Generalidad de Cataluña.

Dimecres a XVIIII [junio 1450]. En aquest dia de matí, entre VIII e VIIII° hores, féu la mostra en la playa de Barchinona, la galea ab la qual han anar los embaxadors al senyor rey, e de la qual és patró lo honorable en Galceran Dusay, ciutadà de Barchinona. Fou present en la dita mostra lo honorable en March de Montagut, donzell, oïdor de comptes del General.

ACA. G., reg. 6, f. 24.

Carta de Juan Dez-Vall a la Corte General de Cataluña.

Molt reverents . . . : Per ço que vostres honorables saviesses sien informades de tots los haffers depuys partim de Barchinona, e fom aribats ha Maó, e de Maó, ab tot l'estoll, aribam e[n] Castell de Càller la nit de *Corpus Christi.*

Trobat havem qui lo senyor rey sa he e'n bont punt de sa persona. E dites per mi les recomendassions degudes per vostra part, lo dit senyor ach parlar de haquellas, jatsie que ha gran temps que ell stave ab gran stòmech dell temps que perdie assí. D'ell sé d'equest vostre recors, e de qu'ell de Sisílie, he a fet senescall de tote le ost mossèn Pere Torelles, tot l'estoll és vengut sa e saul, sinó le quoque d'en Massià, la quall se n'entrà ha fons.

Jo supliquí lo senyor rey que encontinent me laxàs hanar ha Tunis, un havia una gran nau de llas que havian fet mals ha catalans, e no n'ha volgut, atlegant que Nixique Fustrini, gran, no voll pertesque d'esí tro sus ell haia cavalcat, e que tothom sie lo jorn de la batalle ab ell, la quall ell ha sigut lo VIIIe jorn que fom vanguts. Lo VIe jorn qui ere abans que la jornade que lo senyor rey havie dade, cavalcà mossèn Xanso Ruis ab M.D rossins, hon foren tots los barons e cavallers, axceptat lo vescomte de Castell Bo, mossèn Bernat de Cabrera, mossèn Pere Torelles e en Bages. Be és ver que haprés de une hore cavalcaren tots solls lo dit vescomte, e'n Bernat de Cabrera, e'n Ramon de Bages, gran, tros de camí derere la batalle, però ab une guie, he ells s'entornaren en Càller.

A l'albe del jorn le batalle fou danant guarde de CCC rossins, los qualls davian ésser en enbosque en sert loch, e davian trametre XX corredós e Sent Luri un davia ésser tote le grosse batalla dels sarts, han exí de peu com de cavall, e si ells axissen a la enpressa, que els fessen lur dagut. E sinó que tirassen a la nostre batalle, la quall ere de intenció que si tot lo poder del jutge de cavall hi ere, els poguessen desviar dells de peu que'ls combatessen. E per ço anam sens homens ha peu e lances en Puyer los guias feren falir bé davant guarde que no fou la un davie, per que'lls covench de pendre lur partit e la batalle son partit.

La batalle fou en IIII he e en V lochs aturà denant Sent Luri, tot temps cuydantçe que tot lo poder hi fos, he com la rereguarde fou ha quart de letgua. De Sent Luri isqueren entorn, C paons, e XVI de cavall per hanarnos detràs, e los haguí ere comanade la rereguarda. Havíam de acort de no laxar scaramussar ningú, per ço que no fos mastris dells de dins qu'ens tirassen tro a sent Luri, e que tot lo poder isqués. Però a Déus plach que entorn XX o XXV se ascaramussaren ab ells, e cridant que la havantguarde que tornàs, com brega hi havie, hi lavant guarde ab l'estandart tornà. Per ço que entre morts e pressos negun, un santanar dels

nostres, no y hach naffrat, sinó un hom que li passaren la cuxe, e IIII rossins.

Cavalquam aprés e de la aygua baguem e donam a maniar als rossins, e ha n'aquella Baguda Nagua, lo nabot d'en Muntcorp e Pereden (?), lo fill manor de mossèn Ramon de Paguere, no sabent si se dormí, ho si perdé lo camí, portam mossèn entorn IIMD caps de bous e V ho VIm caps de bastiar manut. Depuys nos ne som tornats en Càler ansignastàs L ho LX rossins. De què lo senyor rey ha hagut ha laguiar lo cavalcar, be que ha donade jornade sens nanguna falte, de cavalcar dimarts per lo matí.

Ja sabets senyors honorables per letre que Girardo vos deu haver tramessa, com mossèn Colome, capità de les VIII gualeres del senyor rey de Sisília, ha presses les IIII gualeres, qui entrant en Sisílie, yo supliquí lo senyor rey com la nove fou venguda, qu'em laxàs hanar a les IIII naus qui havien portade la gent, en companyie de les IIII gualeres. E lo dit senyor no n'ha volgut tro la jornada sie feta, mas si le jornade ere fete, diu ell que li plau. Que'm serà per havant Déu volent sabrets, ho si negunes quosses manats seran complides.

Escrite en Càller ha XX de juny [1450].

Ha vostre servey e manament prest, Johan dez Vall, capità de las III naus vostres.

Diuse que hans que nosaltres vinguéssem, encontinent que l'estoll de Sisílie fou vengut los anamichs vingueren parar plaça ... Càller ... puys que nosaltres loch som no icha barques.

Als molt reverens nobles e honorables senyors los de la Cort Janeral de Catalunya.

AHCB. CCO, vol. 20, año 1450, ff. 143-143 v.

231 Barcelona, 1 julio 1450

Carta de los conselleres a Juan de Marimón y Bernardo Ça-Pila.

Molt honorables ...: Lo honorable en Johan Farrer, fill del honorable en Johan Ces Avaçes, ciutadà de aquesta ciutat, ha a entendre en cert negoci ab lo senyor rey per rahó de la heretat e béns qui foren del honorable en Raphael Farrer, quondam ciutadà de la dita ciutat, del qual lo dit Johan Farrer, és hereu. E per aquesta rahó, és stat recorregut a nostra intercessió per part del dit en Johan Farrer. Per ço, molt honorables e molt savis senyors, ab affecció, vos pregam, que axí ab supplicació per vosaltres fahedora al dit senyor com en altra manera que us serà vist fahedor, haiats lo dit en Johan Farrer en sa justícia per recomenat. E tingueus ... Scrita en Barchinona, lo primer de juliol del any M.CCCC.L

AHCB Ll. C., VI-15, años 1450-1451, ff. 86 v-87.

232 Ferrara, 2 julio [1450] (?)

Carta de Jacobo de Constanzo y Claver de Montesa al rey Alfonso.

Sacra e victoriosísima maiestat. Huy dijous a II de juliol, a XIIII hores, per la gràcia de Nostre Senyor Déu e a glòria e exaltació de la prefata vostre maiestat, és stada conclusa e fermada la pau simple entre aquella e la illustre senyoria de Venècia, segons tenor de la letra de vostra maiestat feta a XX del mes prop passat, e ab alguns altres capítols que creem acceptes a vostra maiestat, les quals prestissímament li trametrem. Tothom loa la vostre singular providència e immensa liberalitat, de la pràtica servada, tant en aquesta pau com en la dels florentis. E speram que aquella, mijançant la gràcia de Déu ne provendrà óbtimo fruyt. En Ferrara, a II de juliol a XV ores.

De vostra majestat, humils vassalls e servidors, Jacobo de Costanzo, Claver de Muntesa.

AHCB. CCO., vol. 20, año 1450, f. 149.

233 Campo del Castillo de Sangro, 5 julio 1450

Carta del rey Alfonso a los mensajeros de Barcelona.

Lo rey d'Aragó, de les dos Sicílies, etc.... Amats e feels nostres: Vostra letra havem reebuda, per la qual nos notificau vostra venguda en Nàpols, desijant de nos saber que'ns plaurà façau. A que vos responem, que per tal, com ab la aiuda de Déu, entenem ésser aquí, molt prest, és nostra voluntat nos spereu aquí, e no us mogau per venir a nos. Dada en lo nostre Camp prop Castell de Sangro, a... Rex Alfonsus *(firma autógrafa)*.

Arnaldus Fonolleda prothonotarius.

AHCB. CRO, Serie A, núm. 621. ACA., reg. 2.658, f. 43.

234 Nápoles, 6 julio 1450

Carta de Juan de Marimón y Bernardo Ça-Pila a los conselleres.

Molt honorables...: Divendres per lo matí, a tres del present mes, nosaltres, ab bon salvament, arribam en la ciutat de Nàpols, e isquens a reebre molta notable gent, entre los quals foren primers mossèn Pere de Sant Climent, mossèn Franci dez Valls, e molts cathalans, e aprés molts curials. E per lo camí nos isqué lo Consell del senyor rey, que té format en la dita ciutat, ço és, sis comtes e sis juristes qui'ns acompanyaran fins a la posada.

E decontinent fom informats com lo dit senyor era al Castell de Sango.

lo qual és setanta milles luny de Nàpols, e com ha fermada pau e liga ab florentins e venecians, e s'és concordat ab lo comte de Tallaroso, lo qual donà al dit senyor XXXM ducats, ço és, de present XXVM, e XM al cap del any. Aximateix s'és concordat ab lo senyor de Plumbi, lo qual ha a donar al dit senyor rey, cascun any, vexella d'or valent D ducats. E és cert que lo dit senyor rey, ha convocat Perlament de barons en aquesta ciutat, d'ací a X del mes de agost, prop vinent. Diuse que abans ell deu ésser açí, emperò, pertant com en Gayeta se han a fer unes grans nosses del virrey, és dupte que lo dit senyor no pas per la dita ciutat de Gayeta. E pertant, lo dia que nosaltres fom arribats, spetxam un correu, e scrivim al dit senyor, com nosaltres erem junts en Nàpols, aon havíem sabut com la sua senyoria se sperava molt prest en la dita ciutat, supplicantlo que fos de sa mercè, volernos scriure, que serà plasent a sa gran excellència, que nosaltres fassam, car segons la sua reyal magestat ordonarà, nosaltres exequtarem. E per la present no havem alre de nou que a vostres grans saviesas puscha scriure. Del que's seguirà per avant, si plaurà a Nostre Senyor Déus, seretsne avisats. Scrita en Nàpols, a . . .

Aprés que haguem scrit a vostres grans saviesas, vuy que és dimarts, que comptam VII del dit mes de juliol, hora de migjorn, cobram lo correu que havíeu spatxat al senyor rey, e hans aportades dues letres, una del dit senyor, e altre de mossèn Arnau Fonolleda, prothonotari, les quals trametem dins la present intercluses a vostres grans reverències.

Rebuda, dels honorables missatgers tramesos al senyor rey, a XXVIIII de juliol del any M.CCCC.L.

AHCB. CCO, vol. 20, año 1450, f. 154. La misiva de los mensajeros barceloneses al rey fue entregada por el correo napolitano Juan Dosama, el cual se dirigió a un campo cercano al Castillo de Sangro (doc. 239).

235 Nápoles, 6 julio 1450

Compromiso de venta y poderes autorizados por el notario Francisco Terrassa.

✠ Instrumenta infrascripta fuerunt recepta in civitate Neapolis per me Franciscum Terraça, notarium infrascriptum, licet hic continuentur usque ad annum millesimum CCCC.LI.

Die lune sexta iulii anno a Nativitate Domini M°.CCCC°.L° fuerunt recepta sequencia instrumenta in civitate Neapolis, licet hic continentur.

Ego Iohannes Lull, civis Barchinone, armeriusque serenissimi domini regis Aragonum nunc feliciter regnantis, gratis, etc., convenio et promito vobis Guillermo Marcho Cervello, curritori auris, civi dicte civitatis, pro nunc degenti in civitate Neapolis, quod infra unum mensem postquam honorabiles Iohannes de Marimon et Bernardus Ça Pila, nuncii sive ambaxiatores per civitatem Barchinone missi serenissimo domino regi reversi fuerint seu aplicuerint in dicta civitate Barchinone, faciam et firmabo seu

procurator meus habens ad hec plenum posset faciet et firmabit vobis dicto Guillermo Marcho Cervello et vestris et quibus velitis perpetuo vendicionem, de toto illo hospicio cum introitibus, exitibus et omnibus iuribus et pertinenciis suis, quod ego habeo et possideo in dicta civitate Barchinone, in vico vocato den Carabassa, pro illo precio quo honorabili Iohannes Lull, quondam civis dicte civitatis pater meus, ipsum emit... Testes: honorabiles Franciscus Lobet et Bernardus Iohannes Çapila, cives Barchinone.

Item, alio instrumento ego dictus Iohannes Lull, ex certa sciencia, constituo et ordino procuratorem meum, certum et specialem, vos honorabilem Iohannem de Marimon, civem Barchinone, hiis presentem, ad faciendum et firmandum pro me et nomine meo dicto Guillelmi Marcho Cervello et suis et quibus ipse velit perpetuo vendicionem de predicto hospicio pro precio supradicto, possessionemque, etc....

Item, alio instrumento ego dictus Guillermus Marchus Cervello, de certa sciencia, constituo et ordino procuratorem meum, certum et specialem, vos honorabilem Bernardum Çapila, civem Barchinone, hiis presentem, ad acceptandum et recipiendum pro me et nomine meo, possessionem corporalem seu quasi dicti hospicii, et ad firmandum dictam obligacionem dicto honorabili Iohanni Lull de servando istium et bona sua penitus sine dampno racione dicti censualis mortui et de redimendo ipsium censuale mortum, et solvendo anno quolibet donec dictum censuale mortuum fuerit redemptum dictas annuas pensiones, etc.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451. Esta venta tuvo efecto el 13 de enero de 1451, según es de ver en el mismo protocolo del antedicho fedatario.

236 Nápoles, 9 julio 1450

Carta de Juan de Marimón y Bernardo Ça-Pila a los conselleres.

Molt honorables...: A VI del present mes, és stat per nos scrit a vostres grans saviesas, com eren stats informats, que lo senyor rey havie fermada pau e liga ab florentins e venecians. E vuy, mossèn Pere de Sant Climent, mestre racional, nos ha monstrada una letra a ell tramesa per mossèn Arnau Fonolleda, prothonotari, feta en Camp prop lo Castell de Sangro, a VIII de juliol, avisantlo, com los embaxadors per lo senyor rey tramesos, havien scrit al dit senyor, com ells havien fermada pau simple, entre lo dit senyor e la illustre Senyoria de Venècia, tramatentli translat de la dita letra dels dits embaxadors. De la qual letra dels dits embaxadors, nos havem aturat translat, lo qual vos trametem dins la present.

Més avant, per la dita letra, lo dit mossèn Fonolleda, ha scrit al dit mestre racional, que pus la dita nova han haguda dels dits embaxadors, que prestament haurem açí en Nàpols lo dit senyor, e que creu no starà IIII dies a partir. Del que's seguirà, per avant, vostres grans savieses, ne

seran avisades. E per la present no pus, sinó que lo Sant Sperit... Scrita en Nàpols, a...

Rebuda dels missatgers de Barchinona, tramesos al senyor rey, a XIIII de agost del any M.CCCC.L, sobre la pau de venecians.

AHCB. CCO, vol. 20, año 1450, f. 160. BOSTOLO, *Inviati...*, p. 17. Para referencias de Francisco Sforza, véase PEYRONNET, Georges. *La rivalité entre Alphonse le Magnanime et François Sforza.* IV Congreso de Historia de la Corona de Aragón. Palma de Mallorca, 1955. Actas y comunicaciones, I (Palma de Mallorca, 1959), p. 117.

La noticia de indicios de la proyectada liga de venecianos, florentinos, genoveses contra el duque de Milán, fue anunciada con posterioridad al 20 de abril, como es de ver por el siguiente texto.

Genovesos armen X galeras e seran a punto a XX d'abril, su exequcion es màs presta que la nuestra no'm maravillo si han honra e fama, ni si nosotros la perdemos. Fama és que se farà liga entre venecianos, florentinos, genovesos contra'l duch de Milà. Solament el capitan Nicholo Pichilino destruye toda la Ribera de Génova. Si por mar havia fustas ya Génova seria tomada. Car no convé sinó lo que con barcas acarrean e mueren de fambre.

AHCB. CCO, año 1435, f. 15: hoja suelta sin fecha ni nombre del destinatario.

237 Nápoles, 9 julio 1450

Recibo de la venta de un rocín a los embajadores de Barcelona.

Sit omnibus notum. Quod ego Iohannes de Ortega, domicellus in Castro Calleris, regni Sardinie, domiciliatus, maiordomus egregii domini comitis de Quirre, confiteor et recognosco vobis honorabili Bernardo Çapila, civi Barchinone, et ambaxiatori una cum honorabili Iohanne de Marimon, cive dicte civitatis, per dictam civitatem Barchinone missis serenissimo domino regi in civitate Neapolis, quod solvistis michi numerando duodecim ducatos currentes ad racionem de liliatis decem pro ducato quolibet monetis Neapolis, valentes octo libris et quatordecim solidos monete Barchinone de terno, ad racionem quatuordecim solidorum et sex denariorum pro quolibet ducato, pro quibus seu quarum precio, die presenti, vendidi dicto honorabili Iohanni de Marimon, et vobis ut ambaxatioribus predictis in dicta civitate Neapolis, quendam ronzinum de pilo castany. Et ideo renunciando... Actum est hoc Neapoli... Sig✠num: Iohannis de Ortega predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt: honorabilis Iohannes Çapila, civis Barchinone; et Petrus Sabater, scutiffer civitatis Dertuse.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

238 Nápoles, 9 julio 1450

Recibo de la venta de una mula a los enviados de Barcelona.

Sit omnibus notum. Quod ego Bernardus Borrell, hostalerius, civis Neapolis, oriundusque ville Balagarii, diocesis Urgellensis, confiteor et recognosco vobis honorabili Bernardo Çapila, civi Barchinone, ambaxiatori una cum honorabili Iohanne de Marimon, cive dicte civitatis, per dictam civitatem Barchinone missis serenissimo domino nostro regi in dicta civitate Neapolis, quod solvistis michi numerando triginta ducatos currentes ad racionem de liliatis decem pro ducato quolibet monete Neapolis, valentes viginti unam libris et quindecim solidis monete Barchinone de terno, ad racionem quatuordecim solidorum et sex denariorum pro quolibet ducato, pro quibus seu quarum precio vendidi die presenti dicto honorabili Iohanni de Marimon et vobis ut ambaxiatoribus predictis in dicta civitate Neapolis, quandam mulam de pilo castany. Et ideo renunciando, etc. Actum est hoc Neapoli, die ... Sig✠num: Bernardi Borrell predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt: Iohannes Lombart, scutiffer comorans cum honorabili Francisco Lobet, civi Barchinone; et Petrus Darquos, curritor animalium, civis prefate civitatis.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

239 Nápoles, 10 julio 1450

Recibo de un correo enviado por los embajadores al campo del Castillo de Sangro.

Sit omnibus notum. Quod ego Iohannes Dosama, correnus habitator in civitate Neapolis, confiteor et recognosco vobis honorabili Bernardo Çapila, civi Barchinone et ambaxiatori una cum honorabili Iohanne de Marimon, cive dicte civitatis, serenissimo domino nostro regi per dictam civitatem missis in dicta civitate Neapolis, quod dedistis et tradidistis michi numerando quatuor ducatos cum dimidio, ad racionem de liliatis decem pro ducato quolibet monete Neapolis, valentes tres libras et quindecim solidos monete predicte Neapolis, pertinentis pro quodam viagio sive anada pro me de mandato dicti honorabilis Iohannis de Marimon et vestri ut ambaxiatorum predictorum facto seu facta dicto serenissimo domino nostro regi apud campum quem tenebat prope Castrum vocatum del Sangro in dicto regno Neapolis. Et ideo renunciando, etc. Actum est hoc Neapoli ... Sig✠num: Iohannis Dosama predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt: Galcerandus Merques, apothecarius, et Nicholaus Quintana, faber, cives Barchinone.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

240 Nápoles, 10 julio 1450

Recibo de la venta de una mula a los enviados de Barcelona.

Sit omnibus notum. Quod ego Marino Anthoni Capostroffa, civis Neapolis, confiteor et recognosco vobis honorabili Bernardo Çapila, civi Barchinone et ambaxiatori una cum honorabili Iohanne de Marimon, cive dicte civitatis serenissimo dominio nostro regi per dictam civitatem Barchinone missis apud dictam civitatem Neapolis, quod solvistis michi numerando triginta ducatos currentes, ad racionem de liliatis decem pro ducato quolibet monete Neapolis, valentes viginti unam libras et quindecim solidos monete Barchinone de terno, ad racionem quatuordecim solidorum et sex denariorum pro unoquoque ducato, pro quibus seu quarum precio vendidi dicto honorabili Iohanni de Marimon et vobis ut ambaxiatoribus predictis, die presenti, quandam mulam de pilo nigro... Et ideo renunciando, etc. Actum est hoc Neapoli... Sig✠num: Marino Anthonii Capostroffa, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt: honorabilis Bernardus Iohannes Çapila, et Petrus Darquos, curritor animalium, cives Barchinone.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

241 Nápoles, 11 julio 1450

Recibo de la venta de un rocín a los enviados de Barcelona.

Sit omnibus notum. Quod ego Enricus de Sant Aloarn, venditor animalium, habitator Neapolis, confiteor et recognosco vobis honorabili Bernardo Çapila, civi Barchinone, et ambaxiatori una cum honorabili Iohanne de Marimon, cive dicte civitatis, per dictam civitatem Barchinone serenissimo domino nostro regi missis apud dictam civitatem. Neapolis, quod solvistis michi numerando duodecim ducatos currentes ad racionem de liliatis decem pro ducato quolibet monete Neapolis, valentes octo libras et quatuordecim solidos barchinonenses ad racionem quatuordecim solidorum et sex denariorum pro uno quoque ducato, pro quibus seu quarum precio, die presenti, vendidi honorabili Iohanni de Marimon et vobis ut ambaxiatoribus dicte civitatis Barchinone, quendam ronsinum de pilo sauro. Et ideo renunciando, etc. Actum est hoc Neapoli... Sig✠num: Enrici de Sant Aloarn, predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt: venerabilis Bernardus Serra, filius honorabili Petri Serra, civis Barchinone, et Petrus Darquos, curritor animalium, civis dicte civitatis.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

Carta de los conselleres a Juan de Marimón y Bernardo Ça-Pila.

Molt honorables, e molt savis senyors: Ja vostres honorables savieses, són bé informades de la novena del Concell contenguda en los capítols concordats per la Cort, e com per vosaltres, e altres qui entrevingueren en cert conçell, qui per açò fou tengut, hi foren trobades grans dificultats, en tant que no era espedient que la dita novena fos appartada, e que y fossen affegides altres coses, e que lo donatiu, sens la dita novena fos fet al senyor rey. E aprés arribats en aquesta ciutat lo senyor archebisbe de Tarragona, lo vezcomte d'Illa, e mísser Guillem Jordà, tramesos per la dita Cort, per no venir a distrasia ab los altres de la dita Cort, foren delliberats madurament e digesta, certs capítols sobra la dita novena de Concell. E aprés, per benavenir dels affers retornats a la dita Cort, los dits senyors archabisbe, vezcomte d'Illa, e mísser Guillem Jordà, los XXVII de la Cort han abilitat lo capítol de la elecció de la dita novena, fort differenciat de aquell, qui per aquesta rahó era estat ordonat açí concordablement ab los dits senyors archabisbe, vezcomte d'Illa, e mísser Guillem Jordà, car en lo prop dit capítol, açí ordonat, era mencionat, que si era vist en lo primer bienni no ésser útil la dita novena, que no consentint aquesta ciutat en altra elecció espirava. E en aquest que ara han abilitat los dits XXVII han feta abilitació en tal forma que si ha differències, entre los electors, que dura per tostemps, segons ho porets veure en los translats dels dits capítols, que us trametem interclús, dins la present.

De e per la qual rahó s'en porà seguir gran dan a la cosa pública del principat, que's vulla que sia nosaltres havem scrit als honorables síndichs, qui per aquesta ciutat entrevenen en la dita Cort, que per res no passen en lo dit capítol, sinó en la forma açí ordonada, no sabem emperò com ho pendran bé. Crehem que tot se fa misterialment, e per supeditar aquesta ciutat, car segons som informats per los dits honorables síndichs de aquesta ciutat, molts de la XXVII mostren gran odi a aquesta dita ciutat, e entre los altres los síndichs de Leyda e de Perpinyà. E los síndichs de aquesta ciutat han haut sentiment que alguns de la XXVII per carregar aquesta ciutat, volien trametre, al senyor rey, alguna persona secretament per informarlo que aquesta ciutat destorba e dilata los affers de la dita Cort.

Per ço, molt honorables e molt savis senyors, ab gran afecció, vos pregam que les dites coses estiguen en vosaltres, però si a vostra hoyda era pervengut, que algú volgués carregar devant lo dit senyor aquesta ciutat per les dites coses, o en altra forma, que y vullats satisfer e manifestar al dit senyor que la dita novena de Conçell, no és en alguna manera plasent a aquesta ciutat, crehent que no sia en alguna forma útil a la cosa pública, màs per comport dels altres de la Cort havia comportat lo dit

primer capítol, pensat que aprés lo primer bienni, pus no fos útil, lo fahera espirar. Segons les coses se succehiran, que haien necessitat de consultar Déus migençant, ne informarem vostres honorables savieses, les quals la Divinal Magestat vulle tenir en sa protecció e guarda. Scrita en Barchinona, a . . .

AHCB. Ll. C., VI-15, años 1450-1451, ff. 95-96.

243 Nápoles, 17 julio 1450

Carta de los enviados de Barcelona a los conselleres.

Molt honorables . . .: Per una letra a vostres gran saviesas tramesa, per la galera grossa de mossèn Anthoni de Vilatorta, feta a VII del present mes, vos és stat scrit, com mossèn Arnau Fonolleda, prothonotari del senyor rey, havie tramesa una letra a mossèn Pere de Sent Climent, mestre racional, com los ambaxadors tramesos per lo dit senyor rey, havien scrit al dit senyor, com ells havien fermada pau simple, entre lo dit senyor e la illustre Senyoria de Venècia, tramatentvos translat de la dita letra al dit mestre racional tramesa. Avisantvos, més avant, com lo dit prothonotari havie scrit, que pus la dita nova havien haguda dels dits embaxadors, que prestament hauríem açí en Nàpols lo dit senyor rey. E per ço, com la dita galera no és stada partida, axí prestament com pensàvem, havem delliberat de tornar scriure, altre vegada, per la dita galera, a vostres grans saviesas del que aprés s'és seguit, ço és, com les galeres qui eren anades en Levant, de les quals era capità mossèn Bernat de Vilamarí, arribaren la sepmana que us scrivim, e stigueren dellà lo Castell d'Alou.

E lo dit senyor rey scriví al Consell format, e al regent de aquesta ciutat, que lo digmenge, lavors aprés vinent, que's comptava XII del present mes, ells ab los notables homens de aquesta ciutat, e curials reebessen ab gran honor lo dit mossèn Vilamarí, capità, e aquell, ab tots los patrons de les dites galeres amanassen a la Episcopia, o sgleya major, per la gran honor e victòria que havien haguda dels venecians. Al qual capità a reebre nosaltres som convidats. E haguem de consell que attès açò concernia, principalment honor del dit senyor, nosaltres hi devíem anar per honor de aquexa ciutat.

E lo digmenge per lo matí, isquém a reebre lo dit capità al moll de la dita ciutat, aon eren ajustats lo Consell format del dit senyor, e molta altre notable gent. E les dites galeres, ensemps ab la galera de nostra ambaxada, e ab la galera de mossèn Pachs, de Mallorques, partiren del dit Castell d'Alou, e ab gran triumpha se acostaren al moll de dita ciutat, aon lo dit capità fou rebut ab gran honor, e ab gran gent a cavall. Ab tots los dits patrons fou amanat a la dita Episcopia, o sgléya major, anant agraduats en aquesta forma, ço és, lo comte de Fundís, cap del Consell,

del senyor rey, Johan de Marimon, e lo dit capità al mig. Aprés lo comte de Prohença, Bernat Çapila, e mossèn Gonsalbo de Nava, un dels dits patrons. En aprés, moltes notables persones e curials del dit senyor, per son orde. E aquell die matex, lo dit senyor rey, manà publicar ab veu de crida en aquesta ciutat, la dita pau de venecians e la pau dels florentins. E manà fos festa dos dies arreu, ço és, lo dilluns e lo dimarts, e fahessen alimares. Les quals festes e alimares, són stades fetes, tochant les campanes, e fahent fochs e luminàries.

E lo dimecres, aprés sagüent, és stada feta gran professó general per la dita ciutat per tot lo clero e ordens de aquesta ciutat, per rahó de la dita pau. E lo dimecres, lo dit senyor rey, fou vengut a Versa, e scriví com ell volia entrar lo dijous per lo matí qu'és comptava XVI del present mes en aquesta ciutat, e que li apperellasen triumpha. E per lo matí, nosaltres ab lo dit mestre racional, e ab mísser Francesc Lobet, e ab molta gent a cavall, isquem per anar a fer reverència al dit senyor rey. E quasi una leuga luny de Nàpols, trobam lo dit senyor qui venia ab lo molt illustre senyor, lo senyor don Ferrando, duch de Calàbria, e ab molta altre gent. E decontinent, descavalcam, e fem reverència al dit senyor rey, ens acompanyam ab sa gran senyoria. Da que lo dit senyor, nos reebé molt alegrement, monstrant haver gran pler de nostre venguda, e messe al mig de nosaltres, demanantnos del stament de aquexa ciutat e de vosaltres, mossenyors molt honorables. E axí, anam per tot lo dit camí fins aprop de la dita ciutat. E trobam lo dit comte de Fundís, ab molts altres comtes, barons, cavallers, e gentils homens, e altre notable gent, ab molts trompetés e ministrers, e ab qualques cent infants de peu, ab jorneyes blanques ab la creu de Sant Jordi, ab lurs ballestes al coll ab penons; e ab molts juglars e tamborinos, qui eren exits a reebre lo dit senyor cridant tots los dits infants de peu: *¡Viva lo senyor rei d'Aragó!*

E ab tota la dita gent, lo dit senyor rey pertí, e entrà en la dita ciutat per lo Portal de Capuana, ordonant la dita gent en aquella manera, ço és, los dits infants de peu, primers, ab los juglars e tamborinos; aprés, molts trompetés; e aprés, molts curials e altre notable gent; e aprés, lo Consell format del dit senyor; e aprés, los reys d'armes e arauts; e aprés, los ambaxadors de Presta Johan [1]; e aprés, nosaltres, ab lo dit mestre racional; e aprés, lo dit senyor Ferrando ab lo qui aportava la spasa devant lo dit senyor rey; e en aprés, lo dit senyor rey. E a la porta del Castell de Capuana stava la molt illustre senyora la senyora ducessa, muller del dit senyor don Ferrando, ab moltes notables dones e donzelles, e isqué a fer reverència al dit senyor rey e lo dit senyor rey descavalcà acompanyantse ab la dita senyora. E feta la reverència, lo dit senyor rey tornà cavalcar, e féu la via del Setge de Capuana, lo qual era empaliat de draps d'or, e

[1] Título sacerdotal que se identifica con el del rey Isaac de Abisinia. SOLDEVILA, Ferran. *Els catalans en les Illes Afortunades i a la Terra del Preste Joan*, «Revista de Catalunya», II (Barcelona, 1925), pp. 435, 436.

de seda, e de ras, aon staven los grans senyors e dones del dit setge, notablement arresades, densant ab ministrers, e isqueren a fer reverència al dit senyor rey, besantli lo peu e la mà. E lo dit senyor pertit del dit setge, anà a la *Mater Ecclesie,* aon lo senyor archabisbe de aquesta ciutat, ab gran professó, isqué a reebre lo dit senyor rey, e descavalcà, e deiús un pali anà a fer oració a la dita sgléya.

En aprés tornà a cavalcar, e anà al setge de Muntanya, al setge de Nido, e al setge de Portanovo, e al Setge de Porto, los quals eren molt notablement empaliats, e acompanyats de moltes notables dones, ben aresades, densant ab ministrers, e fahent reverència al dit senyor rey, en la manera damunt dita. E los preveres e religiosos de les sgléyes qui són en los carrers per on lo dit senyor rey passà, isqueren ab professó, cantant ymnes e tochant campanes, a fer honor e reverència al dit senyor. E com fou en l'entrant del Castell Nou, la gent cridà ab grans crits: *¡Viva lo senyor rey d'Aragó! ¡Viva lo senyor rey!* E nosaltres descavalcam, e acompanyam lo dit senyor fins dalt en lo Castell. E per ço com era molt gran die lo dit senyor dixnos que anàssem en bona hora a dinar.

D'açò perquè som tramesos fins açí no havem res explicat, màs ab mijà del dit mestre racional ésnos stada donada jornada a demà, aprés dinar. Del que's seguirà, per avant, vostres grans savieses, ne seran per nos avisades, les quals, Nostre Senyor Déus vulla prosperar beneventuradament. Scrita en Nàpols, a...

Rebuda dels honorables missatgers de Barcelona, tramesos al senyor rey, a XIII del mes d'agost del any M.CCCC.L.

AHCB. CCO, vol. 20, año 1450, f. 163. Publicada por Boscolo, *Inviati...*, pp. 17, 34, doc. III.

244 Nápoles, 17 julio 1450

Compromiso firmado por el cómitre, subcómitre y contramaestres de la galera «San Beltrán», armada para el servicio de los embajadores de Barcelona.

Petrus Amar, marinerius, civis Barchinone, comendator sive comit cuiusdam galee per civitatem Barchinone armate vocate sant Bertran, que nunc est in plagia maris civitatis Neapolis, ad opus et pro servicio honorabilium ambaxiatorum civis Barchinone, cuius galee est patronus honorabilis Anthonius de Vilatorta, civis prefate civitatis Barchinone, agens in hiis de et cum expressis consensu et voluntate dicti honorabilis Anthonii de Vilatorta, patroni, ibidem presentis, convenit et promisit honorabilibus Iohanni de Marimon et Bernardo Çapila, civibus dicte civitatis ac ambaxiatoribus per dictam civitatem Barchinone domino regi missis, quod ipse comendabit dictam galeam bene et legaliter sicut decet, et stabit dicto et ordinacioni dictorum honorabilium ambaxiatorum dicte civitatis et non alterius per-

sone donech dictus honorabilis Anthonius de Vilatorta reversus fuerit de civitate Rome in dictam civitatem Neapolis, et obediet eis in omnibus et per omnia sicut obedire tenebatur dicto patrono, obligando pro hiis, etc., omnia bona sua, etc. Et iuravit, etc. El prestitit homagium ore et manibus comendatum in posse dicti honorabili Iohannis de Marimon, etc. Et dictus honorabilis Anthonius de Vilatorta predictis omnibus consenciit, etc. Testes: honorabiles Michael Ça Torra et Galcerandus Merques, apothecarius, cives Barchinone.

Similem securitatem prestiterunt Laurencius Amar, subcomes sive sotacomit dicte galee; Petrus Morell et Nicholaus Lagostera, marinerii, cives Barchinone, notxerii sive consiliarii dicte galee dictis honorabilibus ambaxiatoribus nomine dicte civitatis, etc., obligando pro inde omnia eorum bona, etc. Et iurarunt, etc. Et prestiterunt homagium ore et manibus comendatam in posse dicti honorabilis Iohannis de Marimon, etc. Testes: honorabiles Petrus Lull et Melchior Cama, barberius, cives Barchinone.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

245 Nápoles, 17 julio 1450

Recibo de la venta de un rocín a los enviados de Barcelona.

Sit omnibus notum. Quod ego Geraldus de Cervilione, domicellus de domo domini regis, confiteor et recognosco vobis honorabili Bernardo Çapila, civi Barchinone, et ambaxiatori una cum honorabili Iohanne de Marimon, cive dicte civitatis, per dictam civitatem Barchinone serenissimo domino nostro regi missis apud dictam civitatem Neapolis, quod solvistis michi numerando sexdecim ducatos currentes ad racionem de liliatis decem pro quolibet ducato monete Neapolis, valentes undecim libras et duodecim solidos monete barchinonense de terno, ad racionem quatuordecim solidorum et sex denariorum per uno quoque ducato, pro quibus seu quarum precio vendidi dicto honorabili Iohanni de Marimon et vobis ut ambaxiatoribus predictis, quendam ronsinum de pilo ensaginat. Et ideo renunciando, etc. Actum est hoc Neapoli...

Sig✠num: Geraldi de Cervilione predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt: nobilis Geraldus Alamannus de Cervilione, dominus Castri de Subirats, diocesis Barchinone; et Iacobus Cortey, scutiffer comorans cum honorabili Iohanne Lull, cive Barchinone.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

246 Nápoles, 20 julio 1450

Recibo de gratificaciones satisfechas, por orden de los embajadores de Barcelona, a los trompeteros del rey, duque de Calabria y Antonio de Vilatorta.

Sit omnibus notum. Quod ego Galcerandus Marques, apothecarius, civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis honorabili Bernardo Çapila, civi dicte civitatis et ambaxiatorem pro dictam civitatem Barchinone, ad serenissimum dominum regem destinato, una cum honorabili Iohanne de Marimon, concive vestro, quod dedistis et tradidistis mihi numerando undecim florenos auri Aragonie, valentes sex libras et unum solidum monete Barchinone de terno, quos de voluntate dicti honorabilis Iohannis de Marimon et vestri ut ambaxiatorum predictorum, dedi pro strenis in civitate Neapolis, subscriptis personis in modum infrascriptum, videlicet, sex florenos duodecim tubicenis sive trompetis dicti serenissimi domini nostri regis; et unum florenum duobus tubicenis sive trompetis illustrissimi domini Ferdinandi, ducis Calabrie; et unum florenum aliis duobus trompetis galee honorabili Anthoni de Vilatorta, civis dicte civitatis, erina die que erat dies dominica sonuerunt in domo seu pausata vestra in pradio vestro. Item, alium florenum que dedi custodibus sive guardiis camere dicti serenissimi domini regis. Et restantes duos florenos dedi porteriis dicti domini regis. Et ideo renunciando... Actum est hoc Neapoli... Sig✠num: Galcerandi Marques, predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt: venerabiles Anthonius Cases, et Iohannes Bernardus de Junyent, cives Barchinone.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

247 Nápoles, 22 julio y 1.º agosto 1450

Carta de los mensajeros barceloneses a los conselleres.

Molt honorables...: A XVII del present mes, per la galera de mossèn Anthoni de Vilatorta, havem escrit, a vostres grans saviesas, de la entrada o venguda del senyor rey que havie feta en aquesta ciutat, e de totes les coses qui s'eren seguides fins la dita jornada, e com lo dit senyor nos havie assignada jornada a XVIII del present, aprés dinar, per explicar nostre ambaxada.

Ara, per la present, certifficam aquellas, com dissapte, deprés dinar, que comptàvem XVIII del dit mes, nosaltres anam al dit senyor al Castell Nou, per explicar la dita nostra ambaxada. E lo dit senyor donans audiència en la sua cambre [de] dalt, appellada Glorieta, aon era ajustat son Consell de molts comtes, barons, cavallers e altre notable gent. E havíem hagut

algun sentiment del dit senyor rey que trobaria pler, nosaltres, explicàssem devant son Consell. E per tant, nos devant lo dit senyor e en presència del dit Consell, explicam solament dues coses, la una, com erem venguts per visitar la sua alta e reyal maiestat; la segona que fos plasent, a sa excellent senyoria, anar visitar sos regnes e terres de aquexes parts, dels quals la sua maiestat és absent mes ha de XVIII anys. E lo dit senyor, respós, com ell, tostemps, havie haguda voluntat com hagués disposició de anar visitar sos regnes e terres de part dellà, e que, ell delliberava ferho e per consagüent treballava metre en orde aquesta terra; e que com ho hagués fet, era apperellat de anar visitar los dits regnes e terres, e la senyora reyna, muller sua. Lo qual orde, molt honorables e molt savis senyors, porie algun tant, per occupacions, retardar, mas Déu mijençant, nosaltres treballarem de nostron poder en fer aquell spatxar. E per tant, vehent nosaltres, la dita sua bona resposta, per aquella rahó li besam la mà, e li volguem besar lo peu, sinó que la sua maiestat no'ns offerí. Suplicantlo, més avant, que de les altres coses, per les quals erem tramesos a sa gran senyoria, nos volgués donar audiència en explicar aquellas devant la sua maiestat tant solament.

E vuy, que és dimecres a XXII del present mes, nosaltres som anats al dit senyor rey, lo qual és de dilluns proppassatençà a la Torra del Grech. E havemlo tornat supplicar que plagués a la sua maiestat, de voler anar fer la dita visitació dels dits regnes e terres de aquexes parts, e de volernos donar termini, fahentli moltes rahons, que a la sua senyoria és fàcil de poder metre en orde aquest regne. E lo dit senyor hans respost, que ell ara bonament no'ns pot parlar clar dels dits affers, e açò per tant com ell ha convocat Parlament general de aquest regne en aquesta ciutat, a X del mes de agost propvinent; e açò per principi de metre en orde aquest regne. E que vuy lo seu treball, no és pus sinó en metre en orde aquest regne; e que fet lo dit Parlament, ell nos porà mils comunicar la sua intenció. E en lo dit rahonament, senyors molt honorables, la sua senyoria nos ha tochades algunes matèries de temps passat, a les quals és stat satisfet a la sua maiestat, en tal manera que per la sua senyoria no és stat pus replicat. Entant que crehem que com la nostra ambaxada no hagués fet altre fruyt, sinó aquest, que serie be smerçada. De tot açò qui aprés se seguirà, vostres grans savieses, ne seran avisades, les quals Nostre Senyor Déus, vulla conservar en la sua amor, e gràcia beneventuradament. E de la present havem feta altre còpia, la qual per altre persona vos serà aportada, per tant que per la una o per l'altre, vostres grans saviesas, sien pus prestament de les dites coses informades. Scrita en Nàpols a XXII del mes de juliol any M.CCCC.L.

Vostres grans saviesas, per altra letra, són stades informades del bon aculliment que lo senyor rey nos ha fet. E per ço com lo dit senyor contínua cascuna vegada que y anam aquell de bo en millor. Per tant, per la present, la qual fins açí no us havem puscuda trametre, per ço com no

havem trobada persona qui anàs aquí, certifficam a aquellas, com ir que era divendres, lo darrer die de juliol, nosaltres anam al dit senyor rey al Castell Nou per visitar sa gran senyoria, e acompanyanlo a missa. E aprés tench audiència, e féu seura nosaltres devant la sua maiestat.

E aprés que hac tenguda audiència, lo dit senyor anà a la Dreçana, e amostrans les galeres e las naus que fa fer, e aximatex una bella casa que ha feta de exarcia, monstrantnos aximatex totes les altres coses que vol fer obrar. E dientnos que aprés, que fossem dinats, com ell hagués dormit, nosaltres fossem ab sa gran senyoria, car ell nos volia monstrar les sues joyes. E de fet, com fom dinats, nosaltres tornam a la sua maiestat, e amostrans les dites joyes, les quals molt honorables e molt savis senyors, són molt bella cosa e de molt gran vàlua. En aprés, lo dit die, lo senyor don Ferrando, duch de Calàbria, nos tramès a dir, que'ns pregava que digmenge, primer vinent, nosaltres dos li faessem crestiana una filla sua, la qual la senyora ducessa, muller sua, ara ha pochs dies ha parida. E havem sabut que aximatex ho ha tramès a dir al mestre racional. Scrita en Nàpols, lo primer de agost [1450].

Reebuda dels missatgers de aquesta ciutat tramesos al senyor rey a XVIIII de setembre del any M.CCCC.L.

AHCB. CCO, vol. 20, año 1450, f. 168. Sigue una copia de la carta anteriormente transcrita, pero sin la posdata, en el fol. 169. Véase PUIGGARÍ, *Memorias*..., página 158, col. 2.ª. BOSCOLO, *Inviati*...., p. 18.

248 Nápoles, 23 julio 1450

Recibo de las gratificaciones satisfechas a dos reyes de armas y dos heraldos del rey, por cuenta de los enviados de Barcelona.

Sit omnibus notum. Quod ego Galcerandus Marques, apothecarius, civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis honorabili Bernardo Çapila, civi dicte civitatis et ambaxiatori per dictam civitatem ad serenissimum dominum regem destinato, una cum honorabili Iohanne de Marimon, concive vestro, quod dedistis et tradidistis michi numerando quatuor florenos auri Aragonie, valentes quadraginta quatuor solidos barchinonenses, quos de voluntate dicti honorabilis Iohannis de Marimon et vestri dedi in civitate Neapolis pro strenis duobus regibus d'armes et duobus arauts dicti serenissimi domini regis. Et ideo renunciando... Actum est hoc Neapoli... Testes huius rei sunt: Melchior Cama, barberius; et Petrus Manchos, cochus, cives Barchinone.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

249 Nápoles, 4 agosto 1450

Carta de los mensajeros barceloneses a los conselleres.

Molt honorables . . .: Per altre letra havem scrit a vostres grans saviesas, com lo senyor don Ferrando, duch de Calàbrie, nos havie tramès a dir que'ns pregava que lo digmenge, lavors primer vinent, nosaltres dos, li fahessem cristiana una filla sua, la qual la senyora ducessa, muller sua, ara ha poch dies havia parida, e com havíem sabut que, aximatex, ho havie tramès a dir al mestre racional.

Ara per la present, vos certifficam, com digmenge, prop passat, a dos del present mes, aprés dinar, lo senyor archebisbe de aquesta ciutat, dins lo Castell de Capuana, batejà molt discretament la dita infanta, la qual ha nom Elionor. E fom compares nosaltres dos e lo dit mestre racional, e comares dues comtessas e la muller de mossèn Fonolleda, prothonotari. E fet lo dit bateig, nosaltres pujam dalt per visitar la senyora ducessa, e stiguem gran stona ab ella. E aprés vench lo senyor rey per visitar la dita partera, e la infanta, e donali la benedicció. E a cap de stona, lo dit senyor rey devallasen en una gran sala molt bé empaliada, e al cap de la sala havie un gran sitial de fust, ab scalons, ab un bell dosser a la peret, ab una cadira aon sech la sua maiestat; e a la part dreta, un banch aon se segué lo dit senyor archabisbe, e nosaltres. E aprés, vingueren gran colp de dones napolatanes, molt bé arresades, e lo dit senyor duch féu tornar ministrés, e ab molts cavallers, e moltes dones ballaren, e dansaren a la usança de aquesta terra. En aprés, fou feta en la dita sala, gran collació de confits de sucre a tothom generalment. E aprés, lo dit senyor duch féu tornar ministrés, e ab moltes dones de nostra terra densaren a la guisa nostrada. E axí pres fi la dita festa.

Més avant, senyors molt honorables e molt savis, lo dit senyor rey nos ha dit e notifficat, que tengut lo Perlament, lo qual ell ha convocat a x del present mes als barons de aquest realme, la sua senyoria s'en passarà en la ille de Sicília, ab les galeres que són açí armades, per visitar aquell regne, e lexarà son fill don Ferrando ab son Consell a n'aquest regne per experimentar com se regirà, per ço que, aprés pus fàcilment, la sua maiestat puxe passar en los regnes de aquexas parts. E per tant, com havíem hagut sentiment, que lo dit senyor rey feye compte de la galera de aquexa ciutat, nosaltres lo havem volgut prevenir, offerintli la dita galera ab nosaltres, ensemps de acompanyar la sua senyoria en lo dit passatge de Sicília. Da què lo dit senyor ha trobat molt gran pler en nostra offerta, e ab bona cara, aquella nos ha molt graciosament acceptada, e fetes moltes gràcies de aquella. Aprés, havem supplicada se gran senyoria, que li placia de provehir en dues coses, la una en lo fet de les species que no poden entrar en França per causa del Argenter de França, e l'altre en lo fet dels florins de Mallorques, les quals dues coses són un

gran dan de la sua senyoria e de la cosa pública. E lo dit senyor rey, vahen algunes rahons que nosaltres li havem fetes sobre les dites coses, hans dit que ell nos vol oir per spau, e que demà que serà dimecres, aprés dinar, nosaltres siam devant la sua maiestat, la qual nos hoirà a ple, e que haiam pensat sobre les dites coses, que ab nostre consell ell hi vol provehir. Placia a Nostre Senyor Déus, que'ns vulla endressar en tot ben avenir de la cosa pública, e conservar vostres grans saviesas en la sua amor e gràcia. Scrita en Nàpols, a . . .

Rebuda dels missatgers de Barchinona, tramesos al senyor rey a II de setembre del any M.CCC.L.

AHCB. CCO, vol. 20, año 1450, f. 180. Puiggarí, *Memorias* . . . , p. 171. Boscolo, *Inviati* . . . , p. 18.

250 Nápoles, 4 agosto 1450

Carta de los enviados de Barcelona a los conselleres.

Molt honorables . . . : Lo senyor rey nos ha dit com ell fa de compte de pertir per anar en Sicília a XVIII del present mes. Crehem nosaltres que haurà mester tot lo dit mes. Perquè si a vostres grans saviesas serà res plasent de scriurens trametetsnos les letres en Sicília, en Palerm. E si res cuytat hi havie que axí prestament no'ns pusquesseu trametra per no haverhi fustes, rematets les letres açí en Berenguer Carreras o Johan Parers, mercaders de aqueixa ciutat, que ells han càrrech de nosaltres, que prestament ells nos ho trametran. Scrita en Nàpols, a . . .

AHCB. CCO, vol. 20, año 1450, f. 179.

251 Barcelona, 5 agosto 1450

Carta de los conselleres a Juan de Marimón y Bernardo Ça-Pila.

Molt honorables . . . : Reebuda havem una vostra letra de VI del mes de juliol, prop passat, sobra la entrada que fes en la ciutat de Nàpols, de com molta notable gent vos isqué e de la concòrdia del senyor rey ab los venecians e florentins, e ab lo comte de Tallarosso, e del senyor de Plumbi. E com havets reebuda letra del senyor rey, e altra del prothonotari, com al dit senyor plau que l'sperets en Nàpols. E com havets haut sentiment, que lo senyor rey ha desempatxat mossèn Perot Mercader, tresorer, manantli, que de algunes peccúnies que deu traure de València quitàs lo privilegi obtengut per aquesta ciutat del dit senyor per rahó del portantveus de governador en Cathalunya, segons aquestes coses són estesament contengudes en la dita vostra letra. A la qual, vos responem, que havent trobat sobiran pler com per gràcia de Déu, sots arribats ab salvament en la dita ciutat de Nàpols, del havisament que'ns fets del privilegi

del portantveus de governador, vos grahïm molt, e creem que res sia, serà per avís del portantveus qui pretendrà que no li havem volgut prorogar lo temps del romandre en aquesta ciutat, e que ho haurien fet per les apprehencions que a fetes dels lochs de la dita ciutat.

E és cert, e vosaltres sabets bé, que no s'és fet per aqueix esguard, sinó per tant que la ciutat fos en possesió del privilegi de semblant ús, e a mostrar que no sia en voluntat del dit portantveus, de haver tal prorrogació que la demanava, mas que és a àrbitre dels consellers. E per nosaltres és pensat, que duptam no sia cautela, car lo senyor rey, acustume de fer assignacions a cambis de peccúnies qui li provinguen de part d'eçà. Però sia que's vulla, vos pregam ab affecció, que de açò que sintrets en cert, nos en vullats havisar de tot, a fi que y puscham deliberar.

En aprés, certifficam, vostres grans savieses, com som informats que molta gent de la part forana de Mallorques, ço és, de aquells qui estan fora de la dita ciutat, se és levada, e han alçada bandera e criden: *¡Vischa lo senyor rey, e lo poble, e muyren los traydors!* E demanen que'ls sien liurats VI homens de la dita ciutat e recusen pagar la dret de la farina, e altres càrrechs de la dita ciutat, la qual està ab los portals tancats e ab gran recel, maiorment que dins ha manestrals pobres, e los opulents amaguen diners, argent e joyes e estan duptoses de un gran avelot, ruïna e destrucció de aquella ciutat e regne, qui és cosa molt perniciosa e de mal exempli. Per ço, molt honorables, e molt savis senyors ab gran affecció, vos pregam que les dites coses, axí mal fetes, vullats denunciar al senyor rey, e que'l suppliquets, molt humilment, que sa gran excellència hi provehesca, segons se mereix. E tingueus ... Scrita en Barchinona, a ...

AHCB. Ll. C., VI-15, años 1450-1451, ff. 102 v-103 v.

252 Barcelona, 5 agosto 1450

Embarcan en la galera del General, los embajadores de las Cortes de Cataluña enviados al rey.

Dimecres a V ... En aquest dia lo reverend frare Bertran, abbat de Ripoll, mossèn Franci dez Pla caveller, deputats; e mossèn Pere Johan de Santcliment, ciutadà de Barchinona, ambaxadors per la Cort de Cathalunya al senyor rey, se reculliren en la galea del General, per fer lur embaxada, la qual galera patronaiava en Galceran Dusay.

ACA. G., reg. 6, f. 28 v. BC. Ms. 978, f. 30.

253 Barcelona, 6 agosto 1450

Zarpa de la playa de Barcelona la galera del General que conducía a los embajadores.

Dijous a VI ... En aquest dia circa hora del mig jorn la galea del General, ab los embaxadors se perlonga de la plaia de Barchinona.

ACA. G., reg. 6, f. 28 v.

254 Nápoles, 7 agosto 1450

Recibo del importe del aprovisionamiento de vituallas y otras cosas necesarias para el servicio de la embajada de Barcelona.

Sit omnibus notum. Quod ego Petrus Sabater, scutiffer comorans in domo vestri honorabili Bernardi Çapila, civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis dicto honorabili Bernardo Çapila, civi dicte civitatis, ambaxiatori pro dictam civitatem Barchinone ad serenissimum dominum regem destinato, una cum honorabili Iohanne de Marimon, concive vestro, quod dedistis et solvistis michi numerando viginti unum solidos et quatuor denarios monete Barchinone de terno, quos de voluntate dicti honorabilis Iohannis de Marimon et vestri, bistraxi et exsolvi pro aportando ad mare victualia et alia fornimenta necessaria ad opus dicte ambaxiate, et ipsa carricando in galea dicte civitatis dum erat in plagia maris dicte civitatis Barchinone, ad opus predicte ambaxiate armate. Et ideo renunciando ... Actum est hoc Neapoli ... Sig✠num: Petri Sabater, predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt: venerabiles Bernardus Iohannes Çapila et Petrus Darquos, curritor animalium, cives Barchinone.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

255 Nápoles, 7 agosto 1450

Recibo del importe de la provisión de cebada para el servicio de la embajada de Barcelona.

Sit omnibus notum. Quod ego Petrus Darquos, curritor animalium, civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis honorabili Bernardo Çapila, civi dicte civitatis et ambaxiatori pro dictam civitatem ad serenissimum dominum regem destinato, una cum honorabili Iohanne de Marimon, concive vestro, quod dedistis et tradidistis michi numerando, octuaginta carlinos sive aragoneses argenti monete Neapolis, valentes centum solidos dicto monete, pro quibus seu quarum precio de voluntate dicti honorabilis Iohannis de Marimon et vestri emi in dicta civitate Neapolis quadraginta

tumulos ordei, ad racionem duorum carlinorum sive aragonensium pro quolibet tumulo.

Item, ex alia parte, dedistis et tradidistis michi numerando, octo carlinos sive aragonenses dicte monete, pro portando cum quadam carreta dictos quádraginta tumulos de ordei ad domum seu pausatam vestram, que servivint pro bestiis seu animalibus vestris. Et ideo renunciando... Actum est hoc Neapoli... Sig✠num: Petri Darquos predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt: venerabilis Bernardus Iohannes Çapila, civis, et Petrus Sabater, scutiffer Barchinone.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

256 Barcelona, 8 agosto 1450

Carta de los conselleres a Juan Marimón y Bernardo Ça-Pila.

Molt honorables...: Lo honorable en Johan de Conomines, batxiller en Theologia, qui fou fill del honorable mossèn Francesch de Conomines, quondam ciutadà de aquesta ciutat, s'en va en Cort Romana, e és recorregut a nostra intercessió, per tant que nostre sant pare e encare lo senyor rey, axí en obtenir beneficis, com en altre forma lo haien per recomenat. Per ço, molt honorables e molts savis senyors, ab gran affecció, vos pregam que humilment suppliquets lo dit senyor rey que, ab les letres supplicatòries, vulle scriure al dit nostre sanct pare, que en obtenir gràcies e beneficis, e en altra forma, haie lo dit Johan de Conomines, favorablement e benigne per recomenat, e aquella mateixa supplicació, vos placia fer vosaltres al dit senyor. E açò serà cosa que grahïrem molt a vostres honorables savieses, les quals la Sancta Divinitat tengue en sa protecció e guarda. Scrita en Barchinona, a...

AHCB. Ll. C. VI-15, años 1450-1451, ff. 105-105 v.

257 Barcelona, 13 agosto 1450

Zarpa de Colliure la galera que conducía a los embajadores de las Cortes de Cataluña.

Dijous a XIII... En aquest dia la galea qui porta los embaxadors se alonga de Cochliure, cerca hora de mig jorn.

ACA. G., reg. 6, f. 29.

258 Barcelona, 14 agosto 1450

Carta de los conselleres a Juan de Marimón y Bernardo Ça-Pila.

Molt honoeables...: Jatsia, per altra nostra letra vos haiam scrit de la comoció que, en los dies passats, fou suscitada per les gents de la part

forana de Mallorques. Però ara havem deliberat de les dites coses, informarne pus clarament, vostres honorables savieses, les quals certificam com a XI del present mes de agost, foren ab nosaltres, lo noble en Guillem de Santa Pau e lo honorable en Pere Vivot, donzell, ab letra de crehença que portaren dels honorables jurats de la ciutat e regne de Mallorques, la qual crehença contenia, en effecte, que la gent de la part forana del dit regne, se eren aiustats ab armes en nombre de VIIIM ensús, e seguints lo moviment e compulsa de passions, e lexant lo dit dret de la rahó, s'en vengueren devant la ciutat qui estava ab los portals tencats, e trenquaren la ciquia de la aygua, ab la qual molen los molins; en tant que, aquells de la dita ciutat, se agueren a soccòrrer de molins de sanch, e no estaven gens segurs dels manestrals qui eren dintre, qui en gran part, eren parents e afixes a aquells de part de fora.

Deu pensar quiscú de sana pensa, ab quina e qual congoixa estaven aquells qui eren dins la dita ciutat, maiorment, que havien ayres, que los de part de fora, publicaven de partirse lurs mullers, filles, e béns. Emperò, per la gràcia divinal, per mitjà del reverent bisbe d'Urgell, lo qual en aquells dies se trobà en aquelles parts, los dits homens de la part forana se reposaren, però lo governador, forçant la necessitat, hach a fer ço que ells volgueren. E que aprés, axí los uns com los altres, han elegides missatgeries al senyor rey, segons aquestes coses pus estesament nos foren recitades per los dits noble, e Pere Vivot, los quals per aquests affers van a la senyora reyna, e per aquesta rahó s'enporten letra nostra als honorables síndichs de aquesta ciutat, jatsia, per altre los ne haguéssem ja scrit, que suplicassen la dita senyora que y volgués provehir pertinentment e deguda. E podets pensar, senyors molt honorables e molt savis, en quanta turbació, són estats nostres coratges, de aquestes coses, com sien senyal de gran infortuni, e si no s'i fa provisió deguda, se n' speren seguir grans inconvenients, car los lamps e trons, són primícies de esdevenidora pluya.

E com tals escàndols no degen passar sens lo degut, per ço, molt honorables e molt savis senyors, ab gran affecció, vos pregam, que suppliquets humilment, lo senyor rey que, sa gran excellència, vulle provehir en les dites coses, segons se mereix, en tal forma que aquell regne, que és un joell e una vestedura que està molt bé al senyor, sia conservat. E tengueus ... Scrita en Barchinona, a ...

AHCB. Ll. C., VI-15, años 1450-1451, ff. 108 v-109. Publicada por DAMIANS MANTÉ, *Revolució dels pagesos* ..., p. 134.

259 Nápoles, 18 agosto 1450

Recibo firmado por el maestro en Medicina Jaime Quintá, por el importe de la asistencia facultativa a Francisco Ça-Tria, alias Merquet, fallecido en Nápoles.

Die martis... Ego Iacobus Quinta, magister in Medicina et fisicus domini regis, confiteor et recognosco vobis honorabili Iohanni de Marimon, civi Barchinone, quod dedistis, solvistis michi numerando, tres florenos auri Aragonum, valentes triginta tres solidos barchinonenses, racione visitacionum et ordinacionum medicinarum per me factarum in infirmitate venerabili Francisci Çatria, alias Merquet, quondam civis dicte civitatis, qui erina die de dicta infirmitatis decessit in presenti civitate Neapolis. Et ideo renunciando... Testes: Galcerandus Marques, apothecarius, civis, et Petrus Çabater, scutiffer comorans cum honorabili Bernardo Çapila, civi Barchinone.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

260 Nápoles, 18 agosto 1450

Recibo del importe del ataúd del difunto Francisco Ça-Tria.

Ego Anthonius Cassar, fusterius, civis Neapolis, confiteor et recognosco vobis honorabili Iohanni de Marimon, civi Barchinone, quod solvistis michi numerando septem liliatos argenti monete Neapolis, pro quadam caxia cum qua corpus venerabili Francisci Çatria alias Merquet, quondam civis Barchinone, qui erina die migravit ab hoc seculo fuit sepultus. Et ideo renunciando...

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

261 Nápoles, 18 agosto 1450

Recibo del importe de los cirios y candelas para la sepultura de Francisco Ça-Tria.

Ego Iulianus Sorrentino, apothecarius, civis Neapolis, confiteor et recognosco vobis honorabili Iohanni de Marimon, civi Barchinone, quod dedistis et solvistis michi numerando viginti unum liliatos argenti monete Neapolis pro quatuor cereis et sex libris candelarum cere, qui servierunt pro sepultura venerabili Francisci Çatria alias Merquet, quondam civis Barchinone, qui erina die ab hoc seculo migravit. Et ideo renunciando...

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

262 Nápoles, 18 agosto 1450

Recibo del importe del derecho de parroquianaje correspondiente al entierro de Francisco Ça-Tria.

Ego Dominicus Atharius, presbiter, procurator discreti abbatis Thome de Offerio, presbiteri, rectoris ecclesie parrochialis beate Marie Rotunde civitatis Neapolis, confiteor et recognosco vobis honorabili Iohanni de Marimon, civi Barchinone, quod solvistis et tradidistis michi numerando, duodecim liliatos argenti monete Neapolis, pro iure dicto rectori pertinentis pro sepultura venerabili Francisci Çatria alias Merquet, quondam civis Barchinone, qui in dicta civitate Neapolis erina die decessit, et pro extrema uncione sibi data per dictum rectorem. Et ideo renunciando . . .

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

263 Nápoles, 18 agosto 1450

Recibo del importe de la excavación de la fosa, y limosna para el sepelio y píos sufragios de Francisco Ça-Tria.

Ego frater Iulianus de Gayeta, guardianus monasterii sancti Laurencii civitatis Neapolis, ordinis fratrum minorum, confiteor et recognosco vobis honorabili Iohanni de Marimon, civi Barchinone, quod dedistis, solvistis et tradidistis michi numerando, quinquaginta liliatos argenti dicte monete, pro sepultura dicti venerabili Francisci Çatria alias Merquet, quondam civis dicte civitatis Barchinone, qui erina die in dicto monasterio fuit sepultus, et pro fratribus dicti monasterii qui corpus ipsius detulerunt ad sepelliendum; et pro faciendo fossam et pro anniversario die presenti facto in dicto monasterio; et pro sex missis privatis hodierna die in dicto monasterio celebratis pro anima dicti deffuncti; et pro quocumque alio iure dicto monasterio pertinenti pro dicta sepultura. Et ideo renunciando . . .

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

264 Nápoles, 18 agosto 1450

Recibo del importe de las medicinas suministradas durante la enfermedad de Francisco Ça-Tria.

Ego Iohannes Saguer, apothecarius, civis Barchinone, comorans pro nunch Neapoli, confiteor et recognosco vobis honorabili Iohanni de Marimon, civi Barchinone, quod solvistis et tradidistis michi numerando, quindecim liliatos argenti dicte monete, pro medicinis per me factis in infirmitate dicti venerabili Francisci Çatria alias Merquet, qui erina die decessit. Et ideo . . .

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

265 Nápoles, 18 agosto 1450

Recibo del importe del hábito franciscano con que fue amortajado el cuerpo de Francisco Ça-Tria.

Ego frater Iohannes Cervosa, magister in sacra pagina, ordinis fratrum minorum, confiteor et recognosco vobis honorabili Iohanni de Marimon, civi Barchinone, quod dedistis, solvistis et tradidistis michi numerando, viginti septem liliatos argenti monete Neapolis, pro quodam habitu religionis beati Francisci, cum quo corpus venerabili Francisci Çatria alias Merquet, civis Barchinone, qui erina die decessit extitit tumulatum. Et ideo... Testes: Galcerandus Marques, apothecarius, et Petrus Darquos, curritor animalium, cives Barchinone.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

266 Nápoles, 20 agosto 1450

Recibo autorizado por el notario Francisco Terrassa.

Die iovis... Ego Simeon Ros, parator pannorum lane, civis Barchinone, comorans pro nunc Neapoli, confiteor et recognosco vobis Galcerando Marques, apothecario, civi dicte civitatis Barchinone, quod debeo vobis triginta tres solidos et undecim denarios monete Barchinone de terno, vobis restantes ex maiori pecunie quantitate racione vini virmilii pro me a vobis empti. Et ideo... Testes: Petrus Manchos, cocus, civis, et Petrus Sabater, scutiffer comorans cum honorabilii Bernardo Çapila, cive Barchinone.

AHPB. Francisco Terrasa, leg. 2, man. 5 años, 1450-1451.

267 Barcelona, 25 agosto 1450

Carta de los conselleres a Juan de Marimón y Bernardo Ça-Pila.

Molt honorables...: Ja per altres letres havem scrit vostres honorables savieses de la comoció de la gent forana del regne de Mallorques, contra aquells de la ciutat, però per gràcia de Déu, los affers han pres algun repòs. E de tot nos és stat scrit per lo honorable governador del dit regne, qui'ns han tramès translat de certs capítols que ha fermats als dits homens de la part forana.

E aximatex, nos ne ha scrit lo reverent bisbe d'Urgell, qui en aquells dies se trobà e y féu molt de bé. E per tant, com és anat al senyor rey, e és bé informat dels affers, li havem scrit deprecantlo que'n vulla comunicar ab lo dit senyor, e'l vulle supplicar que y provehesca, segons se pertany. E vosaltres, si plasent vos serà, porets saber ab lo dit reverent bisbe, los

dits affers quina prosequció han hauda. E per tant, com ara som estats informats, que axí per la ciutat, com per los homens de la part forana, e encara per los manestrals de la dita ciutat de Mallorques són tramesos missatgers al dit senyor per lo dit negoci. Per vostre havís, vos trametem translat de unes instruccions, que per part dels dits jurats, nos són stades liurades. E los dits translats vos trametem dels dits capítols que ha fermats lo dit governador als dits homens.

E aximatex, vos trametem, translat de unes instruccions que per part dels dits jurats nos són estades liurades. E los dits translats, vos trametem, no per intenció que'ls publiquets a algú sinó solament que siats havisats de tot, e que us haiats, generalment, a tot benavenir del regne e de la cosa pública de aquell. Per ço, molt honorables e molt savis senyors, ab gran affecció, vos pregam que una vegada e moltes, vullats supplicar humilment, lo dit senyor, que sa gran excellència hi vulla provehir pertinentment e deguda, en tal forma que aquell regne romangue en repòs, e y cessen tots escàndols, e inconvenients, com no y vage poch. E la Divinal Magestat, vos tingue en sa protecció e guarda. Scrita en Barchinona, a ...

AHCB. Ll. C., VI-15, años 1450-1451, ff. 113 v-114.

268 Gaeta, 25 agosto 1450

Llegada a Gaeta de los embajadores de Cataluña.

Dimarts a XXV... En aquest dia los embaxadors de Cathalunya ab la galea armada, arribaren en la ciutat de Gayeta, e no trobanthi lo rey, tiraren la via de Nàpols.

ACA. G., reg. 6, f. 30.

269 Nápoles, 26 agosto 1450

Recibo del importe de unas gratificaciones satisfechas a unos ministriles de cuerda del rey, por orden de los embajadores de Barcelona.

Sit omnibus notum. Quod ego Petrus Darquos, curritor animalium, civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis honorabili Bernardo Çapila, civi predicte civitatis, et ambaxiatori per dictam civitatem ad serenissimum dominum regem destinato, una cum honorabili Iohanne de Marimon, concive vestro, quod dedistis et tradidistis michi numerando tres florenos auri Aragonie, valentes triginta tres solidos barchinonenses, quos de voluntate dicti honorabilis Iohannis de Marimon et vestri, dedi tribus citaritzantibus sive ministrers de corda dicti domini regis pro strenis, eo quare die presenti citaritzarunt in domo seu pausata vestra in vestro prandio. Et ideo... Actum est hoc Neapoli... Sig✠num: Petri Darquos, predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt: Fran-

ciscus Vitalis, barberius, civis Barchinone, et Iohannes Navarro, scutiffer, comorans cum dicto honorabili Bernardo Çapila.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

270 Torre del Greco, 26 agosto 1450

Los embajadores de Cataluña visitan al rey Alfonso en la Torre del Greco.

Dimecres a ... En aquest dia los predits embaxadors ab la dita galea, arribats vers la Torra del Grech, on lo senyor rey ere, anaren fer reverència al dit senyor, lo qual no permeté li besassen lo peu, segons usança del reyalme, solament li besaren la mà a costum de Cathalunya.

ACA. G., reg. 6, f. 30 v.

Dimecres a..., los prop dits missatgers arribaren a la Torra del Grech, qui és a IIII milles dellà la ciutat de Nàpols, on era lo senyor rey per visitar la sua anemorada na Lucrècia del Anyo. E allà hi anaren besar la mà e fer reverència, e li donaren les letres de creença que li aportaven.

BC. Ms. 978, f. 30.

271 Castillo Nuevo de Nápoles, 28 agosto 1450

Los embajadores de Cataluña explican su embajada al rey Alfonso.

Divendres a XXVIII ... En aquest dia los dessús dits embaxadors explicaren al senyor rey lur embaxada dins lo Castell Nou de Nàpols.

ACA. G., reg. 6, f. 30 v. BC. Ms. 978, f. 30.

272 Nápoles, 29 agosto 1450

Escritura de donación autorizada por el notario Juan Ginebrat.

Die sabbati..., intus civitatem Neapolim.

Nos Franciscus de Erillo, pro nunc vicerex et gubernator insule et regni Sardinie, gratis, etc., insequendo pactum et condicionem appositam in vendicionis instrumento michi facto per honorabilem Iohannem de Muntbuy et de Tagamanent, militem, cum instrumento per notarium infrascriptum recepto die, etc., dono et assigno Domino Deo et benefficio sive altari constructo intus ecclesiam monasterii Castri Callaris, sub invocacione sancti Michaelis Arcangeli, et illius beneficiato et suis, triginta libras monete callerienses, habendas et percipiendas anno quolibet, a die presenti ad unum annum, et sic deinde anno quolibet, etc., ab hereditate et bonis que fuerunt honorabile domine Iohanne, uxor honorabili Marchi

de Muntbuy, michi venditis cum dicta vendicione, et a nobis et a bonis nostris et heredibus et successoribus vestris, etc. Promittens...

Testes: honorabiles religiosus frater Iacobus de la Altru, de ordine beati Iohannis Iherusalem, comendator ville Franche Penitensis, et Galcerandus Duray, civis Barchinone.

AHPB. Juan Ginebret, leg. 2, man. 23, años 1450-1451.

273 Nápoles, 3 septiembre 1450

Recibo del importe de las herraduras de los rocines y mulas de los embajadores de Barcelona.

Sit omnibus notum. Quod ego Bartholomeus Terrago, manescallus domini regis, civis Barchinone, comorans pro nunc Neapoli, confiteor et recognosco vobis honorabili Bernardo Çapila, civi Barchinone et ambaxiatori pro dictam civitatem ad serenissimum dominum regem destinato, una cum honorabili Iohanne de Marimon, concive vestro, quod solvistis michi numerando, decem septem carlinos sive aragonenses argenti, valentes viginti unum solidos et tres denarios monete Neapoli, michi debitos pro ferrando et refferrando ronsinos et mulas, quos et quas tenetis in domo seu pausata vestra in presenti civitate Neapolis, videlicet, tresdecim aragonenses pro tresdecim ferraturis, et quatuor aragonenses pro quatuor decim referradures, ad rationem quatuordecim tornesiorum, pro qualibet ferratura. Actum est hoc Neapolis... Sig✠num: Bartholomei Terrago, predicti qui, hec laudo etfi rmo. Testes huius rei sunt: Iohannes Moner, olim apohtecarius, civis, et Iohannes Lombard, scutifer comorans cum honorabili Francisco Lobet, cive Barchinone.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

274 Nápoles 4 septiembre 1450

Carta de los embajadores de Cataluña a las 27 personas elegidas por las Cortes, residentes en Perpinyá.

Molt reverends, nobles i honorables senyors: A XXV del prop passat, entorn les set hores de matí, ab bon salvament e sanitat, de nosaltres e de tots los de la galea, arribam en Gayeta, hon aturam fort poch per saber noves del senyor rey. E aquí fom informats com lo dit senyor era a la Torra del Grech a VIII milles d'allà Nàpols. E decontinent proseguim nostre bon viatge, e lo dia matex, entorn les VIII hores de part de nit, arribam al Castell del Ou, hon delliberam romandre aquella nit, e tramatem prestament en Nàpols per ordre lo dit senyor, e si era a la dita Torra del Grech, e per haver sentiments si al dit senyor fora plasent anàssem ferli reverència a la dita Torra. E informats los ambaxadors de

Barchinona de nostra venguda, gran matí ab llur galea ensemps ab en Guillem Pujada e altres, són stats a nosaltres, ab los quals havem hauts molts avisos. Fonchnos concellat que ans desembàrquessem en Nàpols, tiràssem a la dita Torra del Grech, per fer reverència al dit senyor. E així, ho havem fet exequtar, acompanyantnoshi la galea dels dits ambaxadors de Barchinona, restats los dits ambaxadors en Nàpols. E fom a la dita Torra, entorn les nou hores dematí, e trobam lo dit senyor que solament havia oyda missa, fom receptats ab pertinent honor d'aqueix principat, car a la scuma de la mar, llà hon desembarcham, foren los mestre racional e batle general d'aqueix dit principat.

E poch aprés, de manament del dit senyor, foren a nosaltres lo príncep de Salern, ab tres o IIII comtes acompanyats de molta gent de honor. E així ab companyia llur, nosaltres entram en la sala hon era lo dit senyor, e insaguints vostres instruccions, permeses humils e subiectes recomendacions, per part de aqueix principat al dit senyor, per nosaltres és stada manifestada la gran e fervent volunttat, la qual los poblats en aqueix principat, han de haver e obtenir presencialment sa real maiestat, e les incomoditats insaguides en aquell, per tanta e tan longuiça absència, trahents lo dit principat de moltes congoxes en què era constituït no poder obtenir perfecta curació, sinó per mijà de sa beneventurada retornada, e moltes altres bones e pertinents paraules a parer nostre, ab arenga en latí al dit senyor recitades en persona de tots per lo reverend abbat de Rippol, com ambaxador nostre. Aprés, de les quals, li és stada per nosaltres liurada la letra de crehença, la qual lesta per lo dit senyor, e aquella donada a son prothonotari, receptantnos molt affablement, e mostrant en sa cara e gests, trobar pler de nostra venguda. Nos ha respost com informada, sa senyoria, de les tirannies, les quals eren fetes en aquest realma, li covench venir en les parts d'açà, e affectant retornar en aquest principat, e altres sos regnes e terres, contínuament ha entès en metre tranquilitat e repòs en aquest realme de Nàpols. E que pus a Déus havia plagut, e migençant son auxili, ell havia obtengude victòria de sos anamichs, mes en algun orde lo dit realme, affectava molt anar visitar los dits principat e regnes, e que curtament no tardaria, ho exequtarà per obre.

E de aquesta resposta, nosaltres mostram haver inmensa alegria, e l'in besam la mà, e significam a sa senyoria los poblats en aqueix principat participar en aquella quant ho sabessem. E que per obtenir sobre açò de sa senyoria pus amplia resposta enteniam, per altra volta, strènyernosne ab sa maiestat, stants ab gran fiança la obtendrem. E en aquest replicat lo dit senyor nos ha satisfet que segons los affers succehirian s'i faria, significantnos per lo present haver anar en Sicília, e que era principi de anar visitar aqueix principat, e sos altres regnes e terres. E demanada, per nosaltres, jornada a poder explicar, a sa senyoria, pus amplament, les coses per les quals erem tramesos, nos assignà jornada a hoyrnos dins Nàpols divendres prop passat, que teníem XXVIII del passat, en la qual

jornada, per sa benignitat, nos donà audiència en lo Castell Nou. Volch saber nostra intenció si volíem dir lo que enteníem splicar, en públich. Fonchli respost que lo que se havia dir en públich, fonch fet a la Torra del Grech, e decontinent tothom féu loch, sinó don Ferrando, qui tots temps entrevé en tots fets per secrets que sien.

E precehints les serimònies acustumades, explicava a la sua senyoria, com nostra venguda era principalment per visitar a la sua real maiestat, e per informarnos del bon stament de sa real persona e de sos bellicosos e pròspers actes, continuant la suplicació de sa benaventurada retornada. E no delliberam passar pus avant, fonch per sa benignitat, respost molt affablement, mostrant prendre pler en lo que per nosaltres, per part de aquex principat, era stat exposat, e molt amplament nos vench e comunicar son stat de sa real persona, e de sos pròspers e bellicosos actes, continuant la suplicació de sa benaventurada retornada.

E aprés, dellibaram prosseguir vostres instruccions, e dir a sa maiestat, com per obviar a totas differències que seguirse poguessen en perturbar son servey, la Cort havia apartats multiplicats greuges qui concorrien, si bé ab justa causa se pogués e's degués aturar, entre los altres per causa de la exacció dels maridatges, e dels procehiments dels homens de reemença, era pensat perquè ab maior repòs se pogués entendre al seu servey, que fos de sa mercè provehir, que lo temps que a sa senyoria semblàs, novitat alguna no's seguís en los dits fets. Sa maiestat respós, que no u faria, com fos injusta provisió e contraris interessos de part, car no podia denagar justícia. Molts replicats foren fets, lo fi fonch la sua senyoria, e star en delliberació. E fonchnos assignada jornada per lo dimarts, aprés següent. En lo endemig, delliberam haver concell ab los síndichs de Barchinona, que era de fer, e tant stuciosament com pusquem nos forsam de sentir la intenció del senyor rey. E ab lo que sentim e motius qui'ns han occorreguts, a tots ha semblat dubtar los fets principals no'n volguessen menys, d'ahont sa metia en dilació, e los fets requerien abreuiada contensió, pus nostres instruccions nos strenyien. Delliberam e axí nos fou concellat, no ferhi punt ferm e passar avant en nostres instruccions. E axí és stat exequtat.

E a la jornada assignada, en lo dit Castell per nosaltres fonch exposat per quals motius los dipputats de aqueix principat elegiren la embaxada, e quals coses lo bisbe de Terraçona e lo batle general d'Aragó, splicaren en la Cort per sa letra de crehença, e ab qual diligència se havia entès en lo seu servey, e com per sa absència en molts demanans la justícia era periclitada, per redreç de la qual, a gran dezcàrrech de sa consciència, eren stades pensades algunes cosas, les quals havien sguard al servey de Déu, e exelçament de la sua real corona, e al rapòs dels súbdits seus poblats en aqueix principat. Les quals, se crehia ésser totes tant justes que per sa mera liberalitat, era sa senyoria tenguda atorgarles, però desijant attendra al seu servey, los convocats a la Cort foren contents, havents

les dites cosas pensades llur degut effecta donar e servir a sa real persona de les peccúnies del General cent milia florins, e no procehim en dir pus avant, com axí fos delliberat.

Sa maiestat, ab cara molt clara e ab gests molt affables, respós haver gran desig de administrar justícia, e di si mateix, sabent ésser feta alguna cosa injusta redreçarla. E la intenció sua, era que lo que seria de justícia, liberalment atorgarho, lo que seria de gràcia, pus no fossen contra ses regalies esserne liberal, les que serien perjudicials a ses regalies volerhi bé advertir. E que si lo dit principat, havia alguna consideració envers ell, li semblava fer lo degut mesclanthi alguns motius de estrènyer de longitut de temps. Fonch, però, conclós per sa senyoria, que les coses passades fossen oblidades, e que fessen libre nou, mostrant una grandíssima voluntat attendre a tot repòs de aqueix principat, dientnos que les coses pensades, donassen a mossèn Pere de Sentcliment, mestre racional. Fonch replicat lo que'ns accòrrech a tot dezcàrrech de aqueix principat, regraciant a sa maiestat lo conclusió per ell presa, e li'n besam la mà, e ab molts altres rahonaments, fora de la matèria, molt affables e benignes, prengué conclusió, pertints de sa senyoria molt aconsolats. Crehem novitat alguna aquí no's seguirà, manaiant nosaltres los fets, haver donat al mestre racional les coses per vosaltres pensades, e a nos liurades. Crehem les hage liurades, no sentim res ne hi basta temps.

Lo senyor rey nos ha dit e expressant afferma, partirà dins x jorns per fer la via de Palerm per reposar lo insult mugut. Haych xiiii galeas, havemlo a saguir. Dien entén aturar entorn tres meses, ve'ns fort mal, però cové pendreu ab paciència. Per al present no concorren altres novitats de què us pugam donar avís. Per vostra consolació, vos scrivim quant fins a la jornada havem fet, e segons los fets subseguiran si us havisats. Stam ab bona speręnça que migençant la aiuda de Déu, e la clemència del senyor rey, los fets pendran bona conclusió. E sie senyors molt reverends e honorables la Trinitat Sancta e protecció vostres specials. En Nàpols, a...

E placieus senyors, donar orde les letres dressades als diputats sien decontinent tremesas.

Als molt reverends honorables e de gran saviesa senyors los xxvii elets per la Cort del principat de Catalunya, residents en la vila de Perpenyà.

A vostres ordinacions e servir, sempre apparallats: Abbat de Ripoll, Francesc dez Pla, e Pere Johan de Sant Climent, ambaxadors de Cathalunya.

AHCB. CCO, vol. 20, año 1450, ff. 203-204 v.

Carta de los mensajeros barceloneses a los conselleres.

Molt honorables . . .: Ja per altres letres havem scrit a vostres grans saviesas, com nosaltres havíem supplicat lo senyor rey, que fos de sa clemència voler anar visitar los regnes e terres de aquexes parts, e com la darrera vegada que'l supplicam, la sua senyoria, nos respós que ell no'ns podie perlar clar bonament, fins hagués tengut lo Perlament que havia convocat en aquesta ciutat, a x del mes de agost. Ara, per la present, vos certifficam, com a xi del dit mes foren açí ajustats tots los staments de aquest regne, en què foren molts barons e moltes de les universitats. E lo rey proposà, devant lo dit Perlament a la Coronada, e volgué que nosaltres fossem en la proposició. E a cap de qualques x dies lo dit Perlament pres conclusió, e proferí al dit senyor de donatiu setanta milia ducats.

E aprés, nosaltres, som anats al dit senyor a la Torra del Grech, e havemlo tornat supplicar que fos de sa mercè dirnos, quant li serie plasent de fer la dita visitació dels dits regnes e terres. E lo dit senyor, hanos respost, com segons ja us ha dit, és sa intenció prestament de anar a la illa de Sicília, per visitar aquella, la qual visitació serà principi e introducció de anar visitar los dits regnes e terres de aquexes parts, e que és sa intenció de aturar en la dita illa de Sicília, dos o tres mesos, e aprés de tornar a n'aquest regne per metre en orde a aquell, car ell fa compte, que si nagú no s'a a moure contra lo dit regne, serà d'açí a la primavera. E que si dins lo dit temps nagú no s'és mogut que en lo istiu vinent, la sua senyoria s'en passarà en los dits regnes e terres de aquexes parts. E vahent nosaltres la sua bona resposta l'in besam la mà.

En aprés, nosaltres, som tornats al dit senyor rey a la dita Torra del Grech, e havemlo supplicat ab aquella humilitat e reverència que havem puscut, que fos a sa gran benignitat, voler restituir a n'aquexa ciutat los lochs de Terraça, Sabadell, e lo terme de Moncada, los quals per lo governador són stats levats a la dita ciutat per rahó del fet de les reemençes dels pagesos. E lo dit senyor, continuant lo bon aculliment que'ns ha acostumat fer, del qual nos tenim molt contents, hans respós com açí és en Jacme Vila, secretari de la senyora reina, lo qual l'a supplicat per part de la dita senyora, que en lo dit fet no volgués tocar fins la sua senyoria lo hagués hoit. E que ell volia, que nosaltres, e lo dit Jacme Vila, fossem, ensemps, devant la sua magestat, e que havennos hoits a tots, ell hi provehirie. E assignans certa jornada, en la qual per occupacions del dit senyor la cosa no hac loch.

E aprés, donans jornada a dos del present mes, en la qual jornada, nosaltres fom devant la sua excellència a la dita Torra del Grech, per ésser en lo dit affronta, e lo dit Jacme Vila no y fou.

E per ço com lo dit senyor ha dies que és a la dita Torra, la qual

és luny de aquesta ciutat vuyt milles, e ab gran affany les gents parlen ab la sua sanyoria, car per lo matí lo dit senyor ou missa, e solament fins a la hora de dinar hom pot parlar ab ell, car en lo deprés dinar ell se tancha que nagú no'l pot haver. E vehent, nosaltres, que lo dit Jacme Vila, no y era, supplicam lo dit senyor que fos de sa clemència, voler atorgar a n'aquexa ciutat Studi General, segons lo memorial per vostres saviesas a nos donat. La qual cosa lo dit senyor, molt liberalment ha atorgada, manant essernos fetes les provisions en açò necessàries, les quals provisions nosaltres treballarem prestament de haver, e darem orde en fer haver de nostre Sant Pare les provisions que sien master per rahó del dit Studi. E continuant nostre supplicació, tornam supplicar lo dit senyor, que en lo fet de la apprehenció dels dits lochs nos volgués provehir. E lo dit senyor, donans jornada a IIII del present mes, que fossem devant la sua maiestat a la dita Torra, que lo dit Jacme Vila hi serà. Haiats per cert, senyors molt honorables e molt savis, que nosaltres entendrem, e entenem de tot nostre poder en lo dit negoci. D'açò s'en seguirà, per avant vostres grans saviesas ne seran avisades.

Del que'us havem scrit com havíem supplicat lo dit senyor rey, sobre lo fet de les spècies que no poden entrar en França, per causa del Argenter de França, sinó per Aygües Mortes; e sobre lo fet dels florins de Mallorques. Lo dit senyor ha manades fer dues letres sobre lo dit fet de les spècies, la una se dreça a la senyora reyna, e l'altre a la Cort de Cathalunya, les quals letres, ensemps ab translats de aquellas, vos trametem. Sobre lo fet dels dits florins de Mallorques, lo senyor rey, vehent nostres rahons ha coneguda la veritat, e ha monstrat ferhi bona cara, e hans dit que ell trobarà pler que altre jornada ne siam a la sua senyoria, que ell hi vol aplicar algunes persones sobre açò expertes, e que ya provehirà. E per les grans occupacions que lo dit senyor ha, e per la indisposició del loch on stà, fins açí no ha haguda manera de ferho.

Màs avant, a XXVI del mes passat, reebem per la galera del General, una vostra letra de V del dit mes, per la qual nos avisavets de dues coses, la una del fet del governador, e l'altre del fet de Mallorques, a la qual vos responem, com és ver, que nosaltres erem certs, per persona digne de fe, com lo dit senyor havie manat a mossèn Perot Mercader, de quitar lo dit privilegi de governador. E aprés, que havem rebuda la dita vostra letra, som stats al dit senyor rey dientli com erem informats com la sua senyoria havie manat quitar lo dit privilegi de governador, la qual cosa aquexa ciutat no tenie gens a greuge, com fos en facultat de sa senyoria ferho, mas que crehem que lo dit governador havie informada la sua maiestat, que la dita ciutat, no li havie volgut prorrogar lo temps de romandre en la dita ciutat, e que ho haurie fet per les apprehencions que ha fetes dels lochs de la dita ciutat; e que si axí era lo dit governador no l'havie informat ab veritat. E lo dit senyor, resposnos que és ver que la sua senyoria ha manat quitar lo dit privilegi, e açò per tant com ell havia

haguda informació del dit governador que la dita ciutat abusava del dit privilegi, car adés lo feyen exir de la dita ciutat, adés lo feyen tornar, que semblava que'n jugàs a la cordella, e que jatsie la dita ciutat ho pogués fer no'n devie així usar. E nosaltres, havem replicat al dit senyor, informantlo de tot lo contrari, e com aquexa ciutat no ha jamés usat mal del dit privilegi, ans ne ha usat degudament e pertinent, segons clarament se pot ben monstrar. E l'havem informat de algunes coses que lo dit governador fa, e de tot ço que dix al Portal de Sant Anthoni, e de les sues pràtiques, e que és stat un gran senyal com mossèn Johan Torrelles, és stat pres en la vila de Molins de Reig. Da que com lo dit senyor ho hac oit, dix: *No curets que nos ne informarem, e us juram que'l castigarem, e y provehirem.* Perquè, molt honorables e molt savis senyors, nosaltres hauríem a bo, que vostres honorables saviesas, nos trametessen trenslat de tots los actes de què la dita ciutat ha usat en virtut del dit privilegi, e que fossen auctenticats, per ço que'ls puscham monstrar al dit senyor rey, e que'l nos tramatats per la primera fusta en Palerm. E si així, prestament no y havie fusta tramatessetslosnos a n'aquesta ciutat a'n Berenguer Carreres o a'n Johan Parers, mercaders, car cascun d'ells ha càrrech de nosaltres de tramatrensho en Palerm, car lo senyor rey deu pertir d'açí, per anar en Sicília, d'ací a xv del present mes. E si per fet de ventura, nosaltres no y erem, que fossem spatxats, fossen donats a mossèn Pere Johan de Sant Climent, lo qual ho amostrarà al dit senyor. Ens pensam, que si auctènticament és monstrat al dit senyor, que la sua senyoria hi sobreseurà. Emperò vostres saviesas pensen si algunes altres provisions hi són fahedores.

Del fet de Mallorques, vos avisam, com nosaltres ne havem perlat ab lo dit senyor rey, lo qual ha monstrat ignorar lo dit fet, dient quina informació ne havíem nosaltres, e que alguns li n'havien perlat. E per nos li fou dit, ço da que vostres saviesas, nos havien avisats. E lo dit senyor respós que no crehe que tant hi hagués, com lo governador ne los jurats no'l ne havien avisat de tant de temps ençà.

En aprés, havem reebuda, una altre vostre letra de xv de juliol, per correu, ab un translat dels capítols fets sobre lo fet de la novena de Consell, de la qual nota som curats, e açò per tant com dies ha era feta, e los ambaxadors de la Cort eren aprés pertits an concòrdia. Los dits ambaxadors arribaren açí ab la dita galera a xxv del passat, gran hora de nit e per lo matí, aprés següent, pertiren detràs lo Castell d'Alou, e intraren per la plage de aquesta ciutat e anaren al dit senyor rey a la dita Torra del Grech. Sap Nostre Senyor Déus, que, nosaltres, stàvem molt merevellats, e'ns scruxíem com tant tardaven. Lo dit senyor, los ha notablement reebuts, e'ls ha fet bon aculliment. Ells han ja explicat, devant lo dit senyor, e li han donats los capítols de la Cort, e la sua senyoria los regonex. Placia a Nostre Senyor Déus, que la conclusió sia bona a tot profit de la cosa pública.

Vostres honorables saviesas, segons crehem, són ja informades del insult que lo poble de Palerm ha fet contra los regidors dela ciutat, e com aprés lo dit poble tramès certs missatgers al senyor rey stant en lo Castell de Sangro. Da que lo dit senyor ha tenguts a noves los dits missatgers, fins que és stat en aquesta ciutat, e aprés ha fets pendre aquells, e encare vuy en die los té presos, e ha provehït ab lo vizrey de Sicília que ha feta pendra molta gent en la dita illa qui ha sabut en lo dit insult. Perquè crehem que per aquesta rahó, principalment, lo dit senyor va en Palerm, e creu hom que y farà grans exequcions, e vuy en die ha fuytes de la dita ciutat més de dos millia persones. E sie la Sancta Trinitat en vostre protecció e guarda. Scrita en Nàpols, a . . .

Lo senyor rey nos havie vuy dada jornada per hoirnos per lo fet de les apprehencions dels lochs. És hagut entrar en ciutat, e tantost és s'entornat perquè la cosa no ha hagut loch per avuy, ans dada jornada per a demà.

Rebuda dels missatgers de Barchinona qui són ab lo senyor rey a primer de octubre any M.CCCC.L.

AHCB. CCO, vol. 20, año 1450, ff. 205-206. Publicada por DAMIANS MANTÉ, *Revolució dels pagesos* . . . , p. 151, doc. XVIII. Véase BOSCOLO, *Inviati* . . . , pp. 18-19.

276 Nápoles, 4 septiembre 1450

Recibo autorizado por el notario Juan Ginebret.

Die veneris . . . , intus civitatem Neapolim.

Sit omnibus notum. Quod ego Guillermus Arnaldi de Palou, domiciliatus in episcopatu gerundensi, confiteor et recognosco vobis Marcho Calabuix, maiordomo reverendi et honorabilium embaxiatorum Generalis Cathalonie, quod dedistis et solvistis michi, quinque ducatos currentes, valentes decem gillats pro quolibet ducato, insolutum prorata illorum decem ducatorum, quos per accurrimento Bertrandi Biernes, curreni, dare et solvere teneamini pro defferendo ad villam Perpiniani directas. Et ideo . . . Testes huius rei sunt: discretus Iohannes Cortadelles, presbiter, et Berengarius Granell, scriptor Barchinone.

AHPB. Juan Ginebret, leg. 2, man. 23, años 1450-1451.

277 Nápoles, 5 septiembre 1450

Escritura autorizada por el notario Juan Ginebret.

Die sabbati . . . , intus dictam civitatem Neapolim.

Ego, Petrus Iohannes de Sancto Clemente, civis Barchinone. procurator, ut assero, legittime constitutus, ab honorabili Galcerando Burgues, alias de Sancto Clemente, milite, in dicta civitate domiciliato, fratre meo, cum instrumento, ut assero, recepto per discretum Nicholaum de Mediona, notarium Barchinone, die . . . Testes: reverendus et religiosus frater Ber-

trandus, Dei gracia, abbas monasterii beate Marie Rivipulli; Franciscus de Vallo, miles, in civitate Barchinone domiciliatus; et Iohannes de Olivella, mercator; Petrus Conomines, cives Barchinone; et discretus Iohannes Cortadellas, prebiter, beneficiatus in sede ilerdensi.

AHPB. Juan Ginebret, leg. 2, man. 23, años 1450-1451.

278 Barcelona, 9 septiembre 1450

Carta de los conselleres a Juan de Marimón y Bernardo Ça-Pila.

Molt honorables . . .: Reebudes havem v vostres letres, continents en effecte les coses devall scrites, ço és, la una de VI de juliol, prop passat, com a tres del dit mes entràs en Nàpols, e com fóssem notablement acullits, e ab voluntat del senyor rey, esperàs aquí lo dit senyor. E l'altre, és de VIIII del dit mes de juliol, sobre certitud de la concòrdia feta per lo dit senyor ab venecians e florentins. E l'altre de XVII del dit mes, sobre la entrada feta per lo dit senyor en la ciutat de Nàpols, e com fos reebuts per lo dit senyor molt graciosament. E l'altre de XXII del dit mes sobre la proposició, en part feta, per vosaltres al dit senyor, dels affers de vostra ambaxada, e dels colloquis fets de vosaltres ab lo dit senyor. E la v de quatra del mes de agost, prop passat, com sots estats compares del senyor duch de Calàbria, e dels actes aprés subseguits, e com lo senyor rey vos havia denunciada la anada de Sicília, e de la offerta, per vosaltres feta, a sa senyoria, de acompanyarlo ab la galea de aquesta ciutat. E com lo dit senyor vol lexar lo dit senyor duch per governar lo realme de Nàpols, e com havets supplicat lo dit senyor per rahó del dret imposat en les espècies per lo rey de França, e per los florins qui fora de ley, són estats batuts a Mallorques, segons aquestes coses e altres, pus estesament són contengudes en les dites vostres letres, les quals havem fetes legiir en lo Concell de XVIII promens, elegits per rahó de la dita ambaxada. De les quals letres e de les coses en aquelles contengudes, nosaltres, e lo dit Concell, havem trobat sobiran pler sopplicants l'Altíssim, que obtingats del dit senyor ab tot compliment les coses contengudes en vostres instruccions.

E jatsia, senyors molt honorables e molt savis, siam certs que vosaltres ab esvellada cura e diligència, entengats en los dits affers, e que no hi havets menor voluntat que nosaltres, però per tant com per sobre habundància del cor la bocha parla, per ço, a sobrehabundant cautela, ab gran affecció vos pregam, que tinguats aprop los dits affers, e en special que obtingats del dit senyor, que vulle venir visitar sos regnes e terres de part de çà, car seria gran reparació de aquells, la qual no podem haver sens la beneventurada vinguda del dit senyor, qui no és menys desijada, que aquella del Redemptor de humana natura que los sants Pares quant estaven en los Lims. E no resmenys, vos placie, supplicar lo dit senyor, una vegada e moltes, de aquells dos fets, que ja lo havets supplicat, ço és, del fet del dret imposat en les espècies per lo rey de França, e dels

fets dels florins batuts fora ley en la Secca de Mallorques, com en aquests dos fets vage molt al útil del principat de Cathalunya, e special a aquesta ciutat.

Més avant, vos pregam que haiats a memòria lo fet de la comoció del poble de la part forana de Mallorques, del qual ja per altres letres vos havem scrit largament a les quals nos referim. E per tant, com lo camí és larch, e les letres se poden perdre, de la present fem fer dues, e la una trametem per una persona, e l'altre, per altre persona. E la Santa Divinitat, vos tingue en sa protecció e guarda. Scrita en Barchinona, a . . .

AHCB. Ll. C. VI-15, años 1450-1451, ff. 117 v-118 v.

279 Barcelona, 9 septiembre 1450

Carta de los conselleres a Juan de Marimón y Bernardo Ça-Pila.

Molt honorables . . .: Bé us recorda que en les instruccions qui per nosaltres foren fetes a vostres honorables savieses, la hora que pertís, hi són mencionats los affers de frare Francesch dez Torrent, per rahó de la Comanda de Banyoles. E ara siam stats informats que frare Pere Cases, suscite qüestió al dit frare Francesch dez Torrent, per causa de la dita Comanda e n'hauria obtingudes certes provisions del senyor rey, e en gran preiudici de la justícia del dit frare Francesch, e qui's dirien ésser contra Constitucions de Cathalunya. Per ço, molt honorables e molt savis senyors, ab gran affecció, vos pregam, que suppliquets lo dit senyor, humilment, que los dits affers vulle remetre a justícia, la qual supplicació és molt honesta, e pròpia de fer a vostres honorables savieses, les quals la Santa Trinitat, tengue en sa protecció e guarda. Scrita en Barchinona, a . . .

AHCB. Ll. C., VI-15, años 1450-1451, f. 120 v.

280 Nápoles, 12 septiembre 1450

Carta de los mensajeros de Barcelona a los conselleres.

Molt honorables . . .: A IIII del present mes, havem scrit a vostres grans saviesas, com havíem, diverses vegades, supplicat lo senyor rey sobre la restitució dels lochs de Terraça, e Sabadell, e del terme de Moncada; e com lo dit senyor nos havie donada jornada, lo dit die, e que per ço com lo dit senyor ere entrat lo dit jorn en ciutat, per certs affers, e tantost s'entornà, la cosa no hac loch.

Ara, per la present, vos certifficam, com lo dit die, nosaltres haguem jornada del dit senyor, per lo endemà, que comptàvem v del dit mes, a la Torra del Grech. E de fet, la dita jornada, fom devant lo dit senyor, e en Jacme Vila, aximatex. E lo dit senyor hac aplagat son Consell, e devant aquell nos volgué hoir. Da què nosaltres acordam, solament, de

supplicarlo, simplament, de la restitució dels dits lochs, e així ho fem. E lo dit Jacme Vila, dix moltes coses sobre lo dit fet de la apprehenció dels dits lochs, los quals no passaven ab veritat, a les quals li fou per nosaltres bé e degudament replicat. Da què lo dit senyor nos dix: *no curets ahitsvosne que nos hi provehirem e prest.* En aprés, a x del present mes, nosaltres fom ab lo dit senyor rey al Castell Nou, e tornamlo supplicar dels dits affers. E lo dit senyor resposnos que no curàssem que abans que ell no s'entornaria a la Torra del Grech, a la qual s'en deu tornar d'ací a IIII o v jorns, ell nos hi provehirà, en manera que serem contents; da que l'in besam la mà. Tenimnos predit, segons ayres que havem hagut que, migençant Nostre Senyor Déus, nosaltres aconseguirem del dit senyor, ço que'n desiyam.

Més avant, a x del dit mes, lo dit senyor aplagà son Consell, en lo qual hac molts barons e cavallers, de aquest realme, e altres, e appelahi los ambaxadors de Cathalunya e nosaltres, e dix com ja erem certs com la sua senyoria havie delliberat de anar en Sicília, e introduí en lo dit Consell certs motius sobre los quals demanà que li'n consellàvem. E per certs sguards fou per tots consellat, al dit senyor, que més valia que a present romangués en aquest realme que si passava en Sicília. E així la sua senyoria ha delliberat totalment de romandre. Perquè, molt honorables e molt savis senyors, si vostres honorables saviesas nos han res a trametra dels actes que us havem scrit sobre lo privilegi de governador, tramatetsho a mossèn Pere Johan de Sant Climent, que ell ho monstrarà al dit senyor.

Aximateix, vos havem scrit per la dita letra, com lo senyor rey, ha atorgat a n'aquexa ciutat Studi General, e que treballam de haver les provisions del dit senyor, e que darem orde de haver aquellas qui sien necessàries de nostre senyor, lo papa.

Perquè, ab la present, certifficam a vostras grans saviesas, com havem donat açí càrrech a mícer Pau Alamany, canonge de Vich, que és fill de aquexa ciutat, lo qual per certs affers anava en Cort Romana de haver de nostre Sant Pare, ço que sie necessari per rahó del dit Studi, e que y puxe despendre fins en quantitat de cent ducats, e no més avant. E que si, per C ducats, o menys, ho pot haver, que trameta aquí a vostres honorables saviesas les bulles que traurà del dit nostre Sant Pare, per rahó del dit Studi, ab la letra de cambi que pendrà dressada a vosaltres. E si costava més dels dits cent ducats, que fos tingut de scriuren a vostres grans saviesas, e de seguir ço, que per vosaltres serà ordonat, tenimnos per dit que les dites bulles costaran ben tros més dels dits cent ducats. Però no'ns en som volguts de més plenir, ramatentho a vostres saviesas.

Certifficantsvos, més avant, com havem fet que lo senyor rey ha fetes fer dues letres signades de sa mà, la una dressada a nostre Sant Pare, e l'altre al cardenal Molinensis, sobre lo desempatxament de les bulles necessàries per rahó del dit Studi.

Per la nau del Abbat, la qual fou juncta açí a VIIII del present mes, havem sabut com los affers de Mallorques se eren reposats. E aprés, havem sabut de cert, com despuys són stats pijors que no eren d'abans, da què molts mallorquins qui són açí, foren air ab los embaxadors de Cathalunya, e a nosaltres, pregantnos que'n volguessen perlar al senyor rey.

E de fet, vuy per lo matí, tots sinch, som stats al dit senyor, informantlo dels dits affers, e supplicantlo que fos de sa mercè volerhi degudament provehir, com tals coses sien de fort mal eximpli. Da què lo dit senyor nos ha respost, com ell bé informat de la veritat dels dits affers, e que ell hi fa ja la provisió deguda, la qual provisió no havem sabuda fins açí quina és. E tingueus ... Scrita en Nàpols, a ...

Rebuda dels missatgers de Barchinona qui són ab lo senyor rey, a XVI de octubre del any M.CCCC.L, sobre los affers de lur ambaxada.

AHCB. CCO, vol. 20, año 1450, f. 213. Publicada por DAMIANS MONTÉ, *Revolució dels pagesoss...*, p. 151, doc. XIX.

281 Nápoles, 12 septiembre 1450

Acta de la colocación de una capellanía autorizada por el notario Juan Ginebret.

Die sabbati..., intus civitatem Neapolim.

Collacio et provisio facta per reverendum fratrem Bertrandum, Dei gracia, abbatem monasterii beate Marie Rivipulli, honorabili Iacobo Çamaso, decretorum doctori, de capellania sancte Leodie de Algavia, constituta intus diocesis gerundensis, vaccante, de iure, pariter et de facto per obitum discreti Ferrarii Comellas, ultimi obtentoris. Testes venerabilis religiosus frater Iohannes Solanes, monachus et sacrista dicti monasterii, et Michael Sala, familiares et domestici dicti abbatis.

Acceptacio factam cum protestacionibus assuetis de dicta capellania per discretum Raphaelem Rafart, clericum diocesis vicensis, et fuit provisus de ea per dictum fratrem Iohannem Solanes, subexecutorem in hiis electum. Testes: honorabiles Iacobus Çamaso, decretorum doctor, et dictus Michael Sala.

AHPB. Juan Ginebret, leg. 2, man. 23, años 1450-1451.

282 Barcelona, 18 septiembre 1450

Carta de los conselleres a sus mensajeros Juan de Marimón y Bernardo Ça Pila.

Molt honorables...: A nostra intercessió, són recorreguts los senyors e crehadors de les rendes reyals de la Illa de Mallorcha, per una gran novitat qui'l és stada feta, ço és, que mossèn Alberti, qui's diu loctinent

de governador en la dita Illa, e procurador reyal, sens conexença de dret, ha preses e ocupades, a mà del senyor rey, les dites rendes, contra Usatges de Barchinona, Constitucions, Capítols e Actes de Corts...

Per ço, molt honorables, e molt savis senyors, ab gran affecció vos pregam, que, humilment vullats supplicar lo dit senyor, que sia de sa mercè, faça tornar les dites coses a loch, e provehir sobre aquelles, en tal forma que no sia feta lesió, ni preiudici als dits drets de la terra, e los dits senyors, e crehadors, aconseguesquen lur justícia. E de açò, vos en tindrà aprop algú, per part dels dits senyors creadors, e per ells vos en serà scrit ab plena informació. Emperò, en cas que no hi hagués algú, per ells, placieus que en tota manera ho haiats a memòria, e que sobre les dites coses haiats sollicitud e cura, segons de vosaltres confiam. E tingueus... Scrita en Barchinona, a...

AHCB. Ll. C., VI-15, años 1450-1451, f. 126 v.

283 Barcelona, 28 septiembre 1450

Carta de los conselleres a sus mensajeros.

Molt honorables...: Certifficam, vostres honorables savieses, com per letres de mossèn Pere de Relat, procurador general en la vila de Elig, e en lo loch de Crivillén, los quals aquesta ciutat posseix en regne de València, dellà Sexona, som estats informats que lo dit procurador fahia certa exequció en los béns de Ali o Bençafot, moro, olim alcadí de les Moreries dels dits vila e lochs, e de les fermances per ell donades per rahó de certa quantitat de peccúnia que, lo dit olim alcadi, devia a la Moreria de la dita vila d'Elig, e açò per virtut de algunes sentències daquen donades e passades en cosa jutgada. E per aquesta rahó, los dits olim alcadí e fermances sues, per tant com pensaven evitar la dita exequció, se són fets vassalls del comte de Consentayna, e la comtesa, muller del dit comte, ab sa letra scriví al dit mossèn Pere de Relat, procurador, que la causa del dit alcadí recensís ab concell de alcadís; en altra forma cominava de marcar contra dit procurador, e vassalls de la ciutat.

A la qual letra, lo dit procurador, respós que les dites sentències eren pasades en cosa jutiada, e que no havian loch recensir la dita causa, e en aquesta forma replicaren la una part contra l'altra. Però lo dit procurador se offeria sempre estarne a conexença del senyor rey de Navarra, loctinent general, per lo molt alt senyor rey en los regnes de Aragó e de València. E seguís que la dita comtessa féu pendre vassalls de la dita ciutat, així crestians com moros, ab alguns béns lurs, los quals per lurs negocis, eren venguts, així en la terra del dit comte, com en la terra del noble en Luys Cornell. E aprés certa jornada, alguna gent de la dita comtessa, así de cavall, com de peu, entraren dins los termens de dita vila d'Elig, e metrerense en aguayt dins l'orta de la dita vila, e prengueren

alguns moros, e aquells s'en menaren, segons totes aquestes coses són pus estesament contengudes en un translat de les dites letres trameses de la dita comtesa al dit procurador, e e contra, e encara en una letra per lo dit procurador a nosaltres tramesa; lo qual translat, vos trametem ensemps ab la present.

E podets pensar, senyors molt honorables e molt savis, com aquestes coses són stades fetes per la dita comtessa e sos ministres, ab gran audàcia e gosar, sens alguna declaració de marqua, que nosaltres sapiam, e sens altres deguts procehiments, en forma e manera bellicosa. Com segons veure podets, en la letra de la dita comtessa, ella haie cominat, de nafres e de morts de persones en gran iniúria del senyor rey, e de ses preheminències com ha algun no sia permès indir batalla, ni cominar de aquella, sinó al príncep. E aximateix, ha procehït, la dita comtesa en gran dan e iniúria de la dita ciutat. E no és memòria que tal, ni semblant iniúria, sia stada feta fins açí a la dita ciutat.

Més avant, lo dit procurador, nos certiffica que per la terra del dit comte és mesa fama, qui s'és escampada en altres parts, que lo senyor rey, hauria transportats la dita vila e loch, al dit comte, sens que no's pagarà ni restituirà a aquesta ciutat, lo preu que li costà, que no és de creure que lo dit senyor fahés tal iniustícia, e tal fama, no és menys de càrrech de la excellència del dit senyor.

Per ço, molt honorables e molt savis senyors, ab gran affecció, vos pregam, que les dites coses vullas denunciar al dit senyor, e'l suppliquets molt humilment, que sia de sa mercè que hi vulle provehir, segons és pertinent, e que dels dits affers, axí pernicioses, se faça punició condigne. E més avant, que'ns entremetats, si proceheixen ab veritat les coses de què és estada mesa fama de la transportació qui seria feta dels dits lochs en lo dit comte. E si res ha de veritat, que y provehïscats segons serà vist fahedor, a vostres honorables savieses, les quals la Santa Trinitat... Scrita en Barchinona, a...

AHCB. Ll. C., VI-15, años 1450-1451, ff. 135-135 v.

284 Nápoles, 29 septiembre 1450

Carta de los enviados de Barcelona a los conselleres.

Molt honorables...: Nosaltres contínuament treballem, en nostro desempatxament, e crehem fermament que en breu serem desempatxats, en tal manera que vostres honorables saviesas ne seran contentes.

Certifficantvos, com a nosaltres són stats molts e diversos mercaders cathalans, clamantse grantment del cònsol dels cathalans de aquesta ciutat, lo qual ha nom Bernat Gaucelm, de la vila de Perpinyà, e dient com en totes les causes qui venen devant ell, encontinent ell pren part formada ab la una part, e que'ls fa de grans injustícies, e açò per tant, com de son juy no se n'ha nagun recors.

Perquè, molt honorables e molt savis senyors, nosaltres hauríem a bo, que vostres grans saviesas, volguessen provehir de qualque notabla persona en cònsol de aquesta ciutat qui no fos axí appasionat a naguna de les dites parts, com és aquest, car nosaltres li podem fer testimoni com devant ell se manava una qüestió, entre dos cathalans, e la una part tenintse per entrenyorada dels procehiments del dit cònsol, occòrrech a nosaltres, pregantnos que'n daguessen perlar ab lo dit cònsol, e que no'l volgués frustrar en sa justícia.

Da què trametem al dit cònsol e vench perlar ab nos, e hoym la part d'açò que's clamava d'ell, e les satisfaccions que lo dit cònsol fahïe, e conaguem vertaderament que lo dit cònsol li fahïe gran injustícia, e pregamlo tant com poguem, que ho tornàs a loch, car ell matex conaxeria bé la veritat, e la injustícia que li fahïa, segons oppinió de diversos mercaders, e tant no'l pregam, may ho volgué fer, rahonant e deffanent lo dret de la altre part, axí com si fos seu propi.

E jamés la dita part qui a nosaltres havia ocorregut, ne ha puscuda haver rahó ni justícia, fins a tant que lo dit cònsol hi és pertit, e ha stat uns quants jorns fora aquesta ciutat, e lavors son loctinent ha ho tornat tot a loch, e li ha administrada justícia. E la present no pus, sinó que la Sancta Trinitat... Scrita en Nàpols, a...

Rebuda dels missatgers de Barchinona qui són ab lo senyor rey a XIX no noembre del any M.CCCC.L sobre los affers del cònsol dels cathalans en Nàpols.

AHCB. CCO, vol. 20, año 1450, f. 233.

285 Nápoles, 29 septiembre 1450

Recibo de la gratificación satisfecha a cinco ministriles de «xaremies» del rey, por cuenta de los mensajeros de Barcelona.

Sit omnibus notum. Quod ego Galcerandus Marques, apothecarius, civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis honorabili Bernardo Çapila, civi dicte civitatis et ambaxiatori pro dictam civitatem ad serenissimum dominum nostrum regem destinato, una cum honorabile Iohanne de Marimon, concive vestro, quod dedistis et tradidistis michi numerando, quinque florenos auri Aragonie, valentes quinquaginta quinque solidos monete Barchinone de terno, quos de voluntate dicti honorabilis Iohannis de Marimon et vestri, ut ambaxiatorum predictorum, dedi pro strenis quinque ministrers de xaremies domini regis, que sonuerunt hodierna die in domo seu pausata vestra in vestro prandio. Et ideo... Testes huius rei suntt: Petrus Darquos, curritor animalium, civis Barchinone; et Petrus Sabater, civis Dertuse.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

286 Nápoles, 1 octubre 1450

Recibo firmado por el cirujano Melchior Cama, por el importe de su asistencia facultativa a varias individuos del séquito de los enviados de Barcelona.

Die iovis ... Sit omnibus notum. Quod ego Melchior Cama, cirurgicus, civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis honorabili Bernardo Çapila, civi dicte civitatis, et ambaxiatori per dictam civitatem ad serenissimum dominum regem destinato, una cum honorabile Iohanne de Marimon, concive vestro, quod dedistis et solvistis michi numerando, duos florenos auri Aragonie, racione certarum curarum per me factarum de aliquibus postemis in personis venerabilium Iohannis Ferrer, Anthonii Cases, civium Barchinone; Anthonii Caselles et Guillermi Raymundi, scutifferorum honorabilis Iohannis de Marimon; et Francisqueti, comorantis cum honorabili Bernardo Çapila, filio vestro; et Jeorgii, servi et captivi vestri, qui fient in societate dicte vestre ambaxiate. Et ideo ...

Actum est hoc Neapoli ... Sig✠num: Melchioris Cama, predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt: Garcias Muntanyes et Petrus Darquos, curritor animalium, cives Barchinone.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

287 Nápoles, 2 octubre 1450

Recibo de las medicinas suministradas durante la enfermedad de Francisco Ça Tria.

Die veneris ... Ego Galcerandus Marques, apothecarius, civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis honorabili Iohanni de Marimon, civi Barchinone, quod dedistis et solvistis michi numerando, octo carlinos liliatos argenti monete Neapolis, pro diversis medecinis et crestiriis, pro me datis et administratis venerabili Francisco Çatria alias Merquet, quondam civi Barchinone, in sui infirmitate, de qua decessit hiis diebus in domo seu pausata vestra presenti civitate Neapolis. Et ideo ... Testes: Petrus Sabater, scutiffer, comorans cum honorabili Bernardo Çapila, et Tnthonius Caselles, scutiffer, comorans cum dicto honorabile Iohanne de Marimon.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

288 Barcelona, 5 octubre 1450

Carta de los conselleres a Juan de Marimón y Bernardo Ça-Pila, y en ausencia de éstos a Pedro Juan de Santcliment.

Als molt honorables e molt savis senyors, mossèn Johan de Marimon e mossèn Bernat Çapila, missatgers trameses al senyor rey, per la ciutat

de Barchinona, o en absència lur al honorable mossèn Pere Johan de Sant Climent, un dels ambaxadors del principat de Cathalunya, tramesos al dit senyor.

Molt honorables . . . : Reebuda havem una vostra letra, de IIII del mes de setembre, prop passat, sobre comunicació feta ab lo senyor rey per vosaltres de molts actes toquants vostra embaxada, e altres coses, segons en la dita vostra letra són largament contengudes. E aximateix, havem reebudes dues letres del senyor rey, que'ns havets trameses, la una dreçada a la senyora reyna, e l'altre a la Cort de Cathalunya, sobre lo dret imposat per lo rey de França en les espècies qui hi són portades de aquestes parts, les quals letres havem decontinent trameses a la dita senyora, e a la dita Cort.

E per tant, senyors molt honorables e molt savis, com fets menció en la dita vostra letra del parlament qui s'és seguit entre lo dit senyor e vosaltres, per rahó del privilegi fet per lo dit senyor a aquesta ciutat per rahó del governador de Cathalunya, e per aquella rahó hauriets mester translat dels actes fets per aquesta causa. Per ço, senyors molt honorables e molt savis, vos trametem lo dit translat, ensemps, ab la present. E supplicam la Divinal Magestat, que los actes e la dita vostra embaxada vinguen ab lo fruyt desijat, e que us tingue en sa protecció e guarda. Scrita en Barchinona, a . . .

AHCB. Ll. C., VI-15, años 1450-1451, f. 138.

289 Nápoles, 5 octubre 1450

Recibo autorizado por el notario Juan Ginebret.

Die lune . . . , in dicta civitatis Neapolis. Sit omnibus notum. Quod ego Franciscus de Plano, miles in civitate Barchinone domiciliatus, procurator olim domini Berengarii de Fonte Coperto, quondam prioris Cathalonie, confiteor, et recognosco vobis Petro Gomiç, de villa Perpinani, presenti et acceptanti, quod de peccuniis vestris que penes me erant et de voluntate et comissione vestra, ego tradidi et seu pro vobis mutuavi dicto priori, trescentos florenos auri Aragonum, quos vos iam aliis obtuleratis dicto priori dictos trescentos florenos mutuare. In cuius rei testimonium . . . Testes huius rei sunt: nobilis Geraldus de Cervilione, miles, et Anthonius de Puigmija, scutifer cum dicto Francisco de Plano, comorans.

AHPB. Juan Ginebret, leg. 2, man. 23, años 1450-1451.

290 Nápoles, 6 octubre 1450

Poderes autorizados por el notario Francisco Terrassa.

Die martis . . . : Ego Anthonius Bonet, argenterius, civis Barchinone, comorans pro nunc in civitate Neapolis, ex certa sciencia, constituo et

ordino procuratorios meos, certos et speciales, vos dominam Sibiliam, uxorem Iohannis Calbo, quondam magistri de relotges, quondam civis Barchinone, matrem meam, et dominam Eufrasinam, uxorem meam, licet absentes tanquam presentes, et utrumque vestrum insolidum ... Testes: venerabiles Iohannes Traginer, Ieorgius Raynart et Petrus Bou, mercatores ville Perpiniani.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

291 Barcelona, 10 octubre 1450

Carta de los conselleres a Juan de Marimón y Bernardo Ça-Pila, o en ausencia de éstos a Pedro Juan de Sant Climent.

Als molt honorables e molt savis senyors, mossèn Johan de Marimón e mossèn Bernat Çapila, missatgers tramesos al senyor rey per la ciutat de Barchinona, o en absència lur al honorable mossèn Pere Johan de Sant Climent, un dels ambaxadors del principat de Cathalunya, tramesos al senyor rey.

Molt honorables ...: En lo passat, per los honorables ladonchs consellers de aquesta ciutat, per virtut de privilegi a la dita ciutat per lo senyor rey en Jacme, de alta recordació, atorgat, e per sos successors, e per lo molt alt rey, vuy benaventuradament regnant, loat, confirmat, e jurat, fou provehït, en cònsol de Contestinoble, mossèn Pere Rocha, cavaller. E aprés, per sos demèrits, dels quals ne fou reebuda informació per los honorables cònsols de la mar de aquesta ciutat, per virtut del dit privilegi per altres consellers, fou revocat, e fou provehït del dit consolat, lo honorable en Johan de la Via, mercader, lo qual ha tengut e regit lo dit offici, e estat en possessió de aquell.

E hara havem sabut que lo dit mossèn Pere Rocha, és anat al dit nostre rey e senyor, e ha obtenguda, de sa gran excellència, provisió, com lo dit senyor, vol e mana que lo dit mossèn Pere Rocha, sia cònsol dels súbdits del dit senyor en la dita ciutat de Constentinoble, e en ses pertinències, e aximateix com cert lochtinent regeix lo consolat de Constentinoble. E per aquesta rahó, lo dit en Joan de la Via nos ha feta certa letra. E no resmenys, nos ha tramès translat de la concessió o provisió novellament feta, per lo dit senyor al dit mossèn Pere Rocha. E aximatex, nos ha tramès dos translats de dues provisions, qui fan per aquest negoci. E per havís de vostres honorables savieses, vos trametem translat de totes les dites coses, e no resmenys del dit privilegi atorgat a aquesta ciutat per lo dit rey en Jacme, com los consellers poden elegir e posar cònsols per totes les parts de Levant, lo qual privilegi tots los reys passats, e lo dit senyor, vuy beneventuradament regnant, han loat, confirmat, e jurat. E aximateix, vos trametem translat de la informació qui fou reebuda dels abusos fets e comesos per lo dit mossèn Pere Rocha en lo regi-

ment e exercici del dit offici de consolat, per los quals meresqué ésser revocat.

Per ço, molt honorables e molt savis senyors, ab gran affecció, vos pregam que per lo gran interès de aquesta ciutat, e per conservació del dit privilegi, vullats humilment supplicar lo dit nostre rey e senyor que sia de sa mercè, vulle revocar la dita provisió novellament feta al dit mossèn Pere Rocha, en tal forma que lo dit en Johan de la Via, provehint legítimament del dit consolat, romangue e sia mantengut en sa possessió de regir aquell. E no resmenys que sia provehït en lo regiment per la ciutat de Pera qui era de pertinències del dit consolat. E totes les dites coses, e la provisió de aquelles remetem a vostres honorables savieses, les quals la Divinal Magestat, tengue en sa protecció e guarda. E de aquestes coses vos en tindrà aprop, Johan de Calataiu, lo qual per aquest negoci ha tramès lo dit en Johan de la Via. Placieus de liurar al dit Johan de Calataiu, les provisions que obtindrets del dit senyor, per aquesta rahó, a fi que ab letra que vosaltres si us plaurà ne farets al dit en Johan de la Via, s'en puxe apportar bon compliment. Scrita en Barchinona, a . . .

AHCB. Ll. C., VI-15, años 1450-1451, ff. 141 v-142 v.

292 Barcelona, 13 octubre 1450

Carta de los conselleres a Juan de Marimón y Bernardo Ça-Pila.

Molt honorables . . .: Informats som estats com temps ha passat. fugiren alguns esclaus de aquesta ciutat, entre los quals ni ha un d'en Francesch Guerau, mercader, e altre d'en Bernat Sartre, notari, los quals dos esclaus són arribats en Serdenya, e són detenguts per los oficials reyals de la dita Illa, ço és, per mossèn Jacme de Besora, olim procurador reyal, e per mossèn Flós, governador de Sàcer, pretenents com los dits esclaus los són demanats serien confiscats al senyor rey, per tant com fugiren en Barbaria, qui perlant ab lur honor seria cosa de gran abús.

Per ço, molt honorables e molt savis senyors, ab gran affecció, vos pregam que humilment suppliquets lo senyor rey, que sia de sa mercè ab ses provisions, vulle manar als dits sos officials que restituesquen los dits esclaus a aquells de qui són, com açò vulle rahó e equitat de justícia. E tengueus . . . Scrita en Barchinona, a . . .

AHCB. Ll. C., VI-15, años 1450-1451, f. 144 v.

293 Nápoles, 14 octubre 1450

Poderes otorgados por el abad de Montserrat a Francisco Llobet y Eimerico de la Via.

Die Mercurii . . . Nos Anthonius, Dei gracia, abbas Monasterii Beate Marie de Montserrato, vicensis diocesis. Ex certa sciencia, constitui-

mus et ordinamus procuratores nostros, certos et speciales, vos honorabiles Franciscum Lobet et Eymericum de la Via, cives Berchinone, licet absentes, tanquam presentes, et utrumque vestrum insolidum, ita quod occupantis condicio pocior non existat sed quod pro unum vestrum inceptum fuerit, pro alium, etc., ad tradendum, pro nobis et nomine nostro, quocienscumque adepti fuerimus, possessionem corporalem, seu quasi, de toto Abbaciatu Beate Marie de Montserrato ad quem nunc promoti fuimus, seu de maiore parte ipsius, et non autem venerabilibus fratri Ferrario de Marimon, conventus monasterii Beate Marie Rivipullensis diocesis vicensis, possessionem corporalem seu quasi prioratus de Mayano, et fratri Bernardi Çapila, possessionem corporalem seu quasi Prioratus Sancti Petri Oscensis, cum prioratu de Villelles eidem prioratui annexo. Et de dictam possessionem infra fieri faciendum, etc. Est in cedula. Testes honorabiles Anthonius de Vilatorta et Bernardus Johannis Ça Pila, cives Barchinone.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

294 Nápoles, 15 octubre 1450

Escritura autorizada por el notario Juan Ginebret.

Die iovis . . . , intus civitatem Neapolis. Nos Franciscus Derill, vicerex regni Sardinie, de certa sciència. Testes: discretus Iohannes Cortadelles, presbíter, et Christophorus Serra, scriptor Barchinone.

Item, cum alio instrumento, dictus nobilis Berengarius (*sic*) Derillo, convenit et promisit.

AHPB. Juan Ginebret, leg. 2, man. 23, años 1450-1451.

295 Nápoles, 16 octubre 1450

Proceso apostólico autorizado por el notario Juan Ginebret.

Die veneris . . . intus civitatem Neapolis.

Quidam processus apostolicus factus per reverendissimum in Christo patrem et dominum Gasparem, miseracione divina archiepiscopum Neapolitanensem, super archidiaconatu maiori ecclesia Barchinone. Est in cedula, etc.

AHPB. Juan Ginebret, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

296 Nápoles, 17 octubre 1450

Escritura autorizada por el notario Juan Ginebret.

Die . . . intus dictam civitatem Neapolis.

Collacio et provisio facte per reverendum fratrem Bertrandum, Dei gracia abbatem monasterii beate Marie Rivipulli, etc. Est large in cedula.

AHPB. Juan Ginebret, leg. 2, man. 23, años 1450-1451.

297 Nápoles, 17 octubre 1450

Escritura de definición de cuentas autorizada por el notario Francisco Terrassa.

Die sabbati . . . Neapoli. Ego Iohannes Perers, mercator, civis Barchinone, comorans pro nunch Neapoli, ex una parte; et Iohannes Saguer, apothecarius, civis dicte civitatis Barchinone, ex parte altera, confitenur et recognoscimus una pars nostrum alteri et adinvicem, quod venimus ad verum, rectum, iustum, legale et finale compotum ad veridicam et legitimam racionem, super omnibus et singulis peccunie quantitatibus pro unam partem nostrum alteri et adinvicem debitis, tam racione mutui quam aliis quibuscumque racionibus, titulis sive causis, inter nos dictas partes sequtis usque in presentem diem. Et ipso compoto facto . . . Testes: Bernardus Ricard, mercator, civis Gerunde, et Galcerandus Marques, apothecarius, civis Barchinone.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

298 Nápoles, 18 octubre 1450

Carta de los mensajeros de Barcelona a los conselleres.

Molt honorables . . .: Per altres letres havem scrit a vostres grans saviesas, com nosaltres enteniem contínuament en nostron desempatxament, e que crehem que en breu seríem desempatxats. E com lo senyor rey stant al Castell Nou nos promès, a x del mes passat, que abans ell no s'en tornarà a la Torra del Grech, que ell nos provehirà en lo fet de les apprehensions dels lochs de Sabadell, e de Terraça, e del terme de Moncada, en tal manera que'n forem contents; da que li'n besam la mà. E per aquesta rahó, nosaltres, havíem en lo comensament del present mes, ieta spalmar la galera. E lo dit senyor, ha dies que se n'és tornat a la dita Torra del Grech, e fins ací no havem obtenguda de la sua senyoria naguna provisió de les dites apprehensions. E per los grans affers que lo dit senyor ha, e per les moltes embaxades qui són a n'aquesta ciutat, així de la terra, com de diverses parts, ab gran affany hom pot perlar ab la sua majestat,

majorment que en lo matí, com ell ha hoïda missa no ha de spay de fer affers ab les gents qui l'han mester, sinó entorn dues hores; e al deprés dinar, ell se tancha en un verger que nagú no pot comunicar de affers ab la sua senyoria. E som certs que per aquesta rahó, algun tant, los nostros affers han presa dilació, e majorment per la embaxada de la terra, car ha mes de xxx dies, que nosaltres contínuament no entenem sinó en lo fet de les dites apprehensions. E entre lo dit senyor, e nosaltres, ha certas differències, per la qual rahó lo senyor comte de Consentayne, e mossèn lo prothonotari, se són mesos a tractar entre lo dit senyor e nosaltres. Havem ayres que, Déus mijansant, nosaltres nos ne irem contents.

Del fet del Studi, vos certiffícam, com ja tenim les provisions del senyor rey e de nostre Sant Para, e per pagar la bulla, havem pres ací cambi de cent e hun ducats e mig corrents, a rahó de xiiii sous ix°, pagadors aquí a'n Johan Urgellés. Dels altres affers da què havem càrrech, crehem que de la maior part de aquells nosaltres nos ne irem bé desempatxats. Dels affers de la ambaxada de la terra no curam al present de scriuren, a vostres honorables saviesas, car del apuntament que los ambaxadors romandran ab lo senyor rey, ells ne scriuran a la Cort, e per los síndichs de aquexa ciutat, vostres saviesas ne seran informades.

Més avant, a xiiii del present mes, reebem dues vostres letres, en la una de les quals nos donavets càrrech que entenessem ab diligència en lo fet de França, e en lo fet dels florins de Mallorques, e en l'altre sobra la novitat que és stada feta en lo fet dels crehedors de Manorcha per mossèn Alberti. A les quals, vos responem, ço és, que del fet de França ja us havem tramesas dues letres que lo dit senyor ha fetes sobre lo dit fet, la una a la senyora reyna, e l'altra a la Cort. Del fet del florins de Mallorchas, moltes vegades ne havem perlat ab lo senyor rey, ens ha dades moltes jornades, dient que s'i volia asseura, e ab la stada de la dita Torra, e ab los molts affers que ha, no n'ha res fet fins açí. Però la sua senyoria hic serà dilluns que ve a la dita Torra, tenintnos predit de parlarli dels dits affers, e de la dita novitat de Manorcha, e de les altres coses, en guisa que abans que ych pertiam ho haiam stret ab la sua maiestat, en tal forma, que vostres honorables saviesas ne sien contentes, les quals la Sancta Divinitat vulla conservar en la sua gràcia. Scrita, en Nàpols, a . . .

Rebuda dels missatgers de Barchinona qui són ab lo senyor rey, a x de noembre del any m.cccc.l, sobre los affers de la missatgeria.

AHCB. CCO, vol. 20, año 1450, f. 250.

299 Barcelona, 19 octubre 1450

Carta de los conselleres a Juan de Marimón y Bernardo Ça-Pila.

Molt honorables . . .: Sabut havem que nostre sant pare Benet, papa XIII vené a molts crehadors diverses censals morts, reebadors sobre

la Cambra Apostolical, e en special sobre les Pabordries dels meses de abril e maig de la Seu de València, les quals lo dit Sant Pare a ses mans retenia. E feuse a voluntat e consentiment del molt alt rey en Martí, ladonchs regnant, lo qual ab letra sua patent, dada en Barchinona, a XXII de deembre del any M.CCCC.IIII, notiffichà a sos vassalls, e manà a tots sos officials, que les obligacions fetes als dits crehadors en los contractes dels dits censals, tenguessen e servassen e fahessen exequció prompta, de tots aquells qui y fossen tenguts, e dels béns e drets daquen obligats. E allò mateix volgué, ordonà, e provehí lo senyor rey, vuy beneventuradament regnant, ab letra sua dada en València a V de janer del any M.CCCC.XVIII. E la senyora reyna, loctinent del dit senyor, ne féu certa exequtòria, manant e provehint quiscú, que los contractes dels dits censals fossen servats e romanguessen en sa força e virtut. E ara per rahó dels dits censals, per part dels dits creadors, entre los quals ne ha molts de notables homens de aquesta ciutat, monastirs, obras pies, vídues, e pubills, nos és estada feta gran complanta, com per certs comissaris del senyor rey en la dita ciutat de València, lus serien fetes algunes novitats e impediments en la recepció de les pensions dels dits lurs censals, manant als recebadors per causa dels dits censals que són en lur poder, façen depòsit, e als obligats que no'ls responguen de les rendes e drets de les dites pabordries, les quals los dits crehadors tenen espècialment obligades, e vuy no serien béns ecclesiàstichs, màs profans, e pertanyents als dits creadors, e no al papa ni a clero algú. Es, emperò, ver que en temps passat, eren béns ecclesiàstichs, màs ab les dites qualitats són fets profans, tant com dureran los crèdits dels dits crehadors, los quals bé ha passats XXXVI anys los poseheixen, e no'ls basten a lurs pensions, ans los resten grans quantitats qui'ls són degudes. E per les dites coses, los dits crehadors sien recorreguts a nostra intercessió.

Per ço, molt honorables e molt savis senyors, ab gran affecció vos pregam que humilment suppliquets lo senyor rey que de sa mercè vulle provehir e manar que sien tolts e levats, qualsevol empatxaments fets en la recepció dels censals venuts per lo dit papa Benet XIII, per los quals foren fets specials obligacions e assignacions en los regnes de Aragó e de València, en lo principat de Cathalunya, en que no és la intenció del dit senyor que als dits crehadors sia fet algun impediment en los dits censals, ni en la recepció de les rendes e drets daquen obligats per lo dit papa Benet. E les dites coses remetem a vostres honorables savieses, les quals la Santa Trinitat tengue en sa protecció e guarda. Scrita en Barchinona, a . . .

AHCB. Ll. C. VI-15, años 1450-1451, f 149. Con anterioridad, a 13 de octubre, los conselleres les enviaron otra misiva (f. 144 v).

300 Nápoles, 19 octubre 1450

Recibo firmado por el mercader de Nápoles Pablo de Paulo Rosellay, a Bernardo Ça-Pila, en pago de un cambio para la expedición de la Bula del Estudio General.

Sit omnibus notum. Quod ego Paulus de Paulo Rossellay, mercator de Neapoli, confiteor et recognosco vobis honorabili Bernardo Çapila, civi et ambaxiatori per civitatem Barchinone ad dominum regem destinato, una cum honorabile Ioanne de Marimon, concive vestro, quod dedistis et solvistis michi nonaginta quatuor ducatos auri de camera, volentes septuaginta quatuor libras, decem septem solidos et duos denarios monete Barchinone de terno, quos honorabilis Paulus Alamany, canonicus vicensis, accepit in civitate de Acis ad cambium, pro expedicione bulle Studii Generalis, per sanctissimum dominum nostrum papan dicte civitate Barchinone concessi, a Anthonio de Pazzi et Company de Corte, mercatoribus.

Et de quibus nonaginta quatuor ducatis dictus honorabilis Paulus Alamany, fecit literam cambii dictis Anthonii de Pazzi et Company de Corte, solvendis et complendis michi in presenti civitate Neapolis per dictum honorabilem Iohannem de Marimon et per vos, ut ambaxiatores predicte civitate Barchinone, prout in dicta litera de cambii, que data fuit in dicta civitate de Acis, tercio die presentis mensis octobris continetur, quam literam cambii vobis cum presenti trado. Et ideo ... Actum est hoc Neapoli ... Sig✠num: Pauli Rossellay, predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt: venerabiles Berengarius Carreres, mercator, civis Barchinone; Lucas de Christofono de Cenis, comorantes pro nunc Neapoli.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

301 Nápoles, 20 octubre 1450

Recibo del importe del suministro de confites, azúcar, antorchas, candelas, etc., para la provisión de los mensajeros de Barcelona.

Sit omnibus notum. Quod ego Iohannes Saguer, apothecarius, civis Barchinone, comorans pro nunc Neapoli, confiteor et recognosco vobis honorabili Bernardo Çapila, civi dicte civitatis Barchinone, et ambaxiatori per dictam civitatem ad serenissimum dominum regem destinato, una cum honorabile Iohanne de Marimon, concive vestro, quod solvistis michi numerando, decem novem ducatos, unum tarenum et duodecim grana, ad racionem de liliatis decem pro ducato quolibet, monete Neapolis, valentes quatuordecim libras et unum denarium monete Barchinone de terno, ad racionem quatuordecim solidorum et sex denarios dicte monete Barchinone, michi debitos pro diversis confectis et panibus zucari, antorxiis et candelis cere, et aliis rebus pro me vobis venditis in presenti civitate Neapolis, usque in hodiernum diem, prout in computo pro me vobis dato spe-

ciffice continetur. Et ideo ... Actum est hoc Neapoli ... Sig✠num: Iohannis Saguer, predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt: discretus Ferrarius Verdaguerii, notarius, et Galcerandus Marques, apothecarius, cives Barchinone.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

302 Nápoles, 20 octubre 1450

Poderes autorizados por el notario Francisco Terrassa.

Neapoli ... Ego Iohannes de Clasqueri, domicellus in Vallensis domiciliatus, confidens de fide et legalitate vestri honorabilium Iohannis de Marimon et Galcerandi Oliverii, thessaurarii serenissime domine regine, civium Barchinone, ex certa sciencia, constituo et ordino procuratores meos generales et ad infrascripta certos et speciales ita quod specialitas generalitati non deroget nec et contra vos dictos honorabiles Iohannem de Marimon et Galcerandum Oliverii, et utrumque vestrum insolidum, ita quod occupantis condicio pocior non existat, etc. Testes: venerabiles Petrus de Splugues, domicellus in Lupricato domiciliatus, et discretus Ferrarius Verdaguerii, notarius, civis Barchinone.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

303 Nápoles, 22 octubre 1450

Nombramiento de notario otorgado por el abad de Montserrat a favor de Domingo Arahull.

Die jovis XXII octobris anno M.CCCC.L Neapoli. Nos Anthonius, Dei gracia abbas monasterii Beate Marie de Monteserrato, diocesis Vicensis. Gratis, etc., eligimus, accipimus et creamus vos discretum Dominicum Arahull, notarium ad nostri tamen beneplacitum in notarium tocius nostri abbaciatus, et locorum, seu terrarum, ac terminorum eiusdem. Ita quod in omnibus terris et locis dicti abbaciatus, possitis recipere et conficere quevis acta, attestaciones, instrumenta, testamenta, et scripturas, tam iudiciales quam extra iudiciales, convenientes et promittentes vobis dare illa salaria et emolumenti pro vestris laboribus que predecessores nostris in dicto abbaciatu soliti fuerint dare aliis notariis qui Artem, seu officium Notarie, seu dictam scribaniam dicti abbaciato rexerunt et exercerunt. Et pro hiis complendis, etc., obligamus vobis et vestris omnia bona nostra, mobilia et immobilia, habita et habenda.

Et ego, dictus Dominicus Arahull, convenio et promitto, vobis dicto reverendi domino Abbati, ac etiam promitto per Dominum Deum et eius Sancta Quatuor Evangelia, etc., quod bene et legaliter me habebo in predictam Arte notarie, etc., fiat largo modo.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

304 Nápoles, 23 octubre 1450

Poderes autorizados por el notario Francisco Terrassa.

Die veneris ... Neapoli.

Ego Bernadus Mathes, mercator cathalanus comorans in civitate et insula Iscle, regni Sicilie, citra farum, ex certa sciencia constituo et ordino procuratoreos meos certos et speciales vos Petrum Arnaldi Mathes, parrochie sancti Iohannis de Pinu de Lupricato, diocesis Barchinone, fratrem meum, licet absentem tamquam presentem, et Galcerandum Marques, apothecarium, civem Barchinone, sororium meum sive cunyat, hiis presentem, et utrumque vestrum insolidum ... Testes: Iohannes Moner, mercator, civis Barchinone, et Anthonius Maior, parator pannorum lane ville Perpiniani.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

305 Nápoles, 24 octubre 1450

Poderes autorizados por el notario Francisco Terrassa.

Die sabbati ... Neapoli.

Ego Guillermus Lull, bacallarius in sacra theologia, rectorque ecclesie parrochialis de Benicarlo, dertusensis diocesis, ex certa sciencia sive tamen revocacione aliorum procuratorem per me hactenus constitutorum, constituo et ordino procuratorem meum generalem et ad infrescripta, certum et specialem, vos honorabilem Petrum Lull, civem Barchinone, fratem germanum meum, hiis presentem, ad acceptandum pro me et nomine meo, omnia et singula beneficia cum cura et sine cura, canonicatus et prebendas, et alias quasvis dignitates ... Testes: venerabilis frater Iohannis Ianerii, ordinis sancti Iohannis Iherolimitanensis, et Iohannes Ferrarii, civis Barchinone.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

306 Nápoles, 24 octubre 1450

Recibo del suministro de sillas y cubiertas para los rocines y acémilas de los embajadores de Barcelona.

Sit omnibus notum. Quod ego Petrus Xavanell, cellerius, comorans in civitate Neapolis, confiteor et, etc., vobis honorabili Bernardo Çapila, civi Barchinone, et ambaxiatorem per dictam civitatem ad serenissimum dominum regem destinato una cum honorabili Iohanne de Marimon, concive vestro, quod dedistis et solvistis michi numerando sex ducatos currentes, ad racionem de liliatis decem monete Neapolis, valentes qua-

tuor libras et septem solidos monete Barchinone de terno, ad racionem quatuordecim solidorum et sep[tem] denariorum dicte monete, michi debitos pro aliquibus celles et singlis per me vobis venditis, et quibusdam cohopertis cellarum quorumdam ronsinorum et mularum vestri dictorum ambaxiatorum. Et ideo ... Actum est hoc Neapoli ... Sig✠num: Petri Xavanell, predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt: Garcias Muntanyes et Petrus Darquos, curritor animalium, cives Barchinone.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

307 Nápoles, 25 octubre 1450

Carta de Juan de Marimón y Bernardo Ça-Pila a los conselleres.

Molt honorables ...: Segons som stats informats, lo consolat de Arragossa vague. Som stats molt pregats de scriureus que fos provehït del dit consolat en Dalmau Davó, lo qual és fort bona persona. Perquè pregam, molt affectuosament, a vostres grans saviesas, que us placia de provehir lo dit Dalmau del dit consolat, car a gràcia vos ho tindrem, e som certs que lo senyor rey hi trobarà pler, e axí matex lo'n provehirà. E tingueus ... Scrita en Nàpols, a ...

Rebuda dels missatgers de Barchinona qui són ab lo senyor rey a XXIIII de noembre del any M.CCCC.L sobre lo consolat de Arragossa.

AHCB. CCO, vol. 20, año 1450, f. 255.

308 Barcelona, 26 octubre 1450

Carta de los conselleres a Juan de Marimón y Bernardo Ça-Pila.

Molt honorables ...: Reebuda havem una vostra letra de XII del mes de setembre prop passat, ab la qual nos havisats, com diverses vegades havets supplicat lo senyor rey sobre la restitució dels lochs de Tarraça, Sabadell e del terme de Muntcada, e com havets bons ayres que, Déu migençant, obtindrets del dit senyor vostre obtat. Més, avant com lo dit senyor roman en Nàpols, e no va en Sicília, e com lo dit senyor ha otorgades les provisions per Studi General en aquesta ciutat, e havets donat horde que per aquella rahó se n'haien de Nostre Sant Pare. E no resmenys, com vosaltres e los ambaxadors de la Cort de Cathalunya, havets parlat ab lo dit senyor sobre los actes de Malorques, segons aquestes coses e altres, són estesament contengudes en la dita vostra letra, de la qual havem trobat singular pler, e confiam en Nostre Senyor Déu, que obtindrets, del dit senyor, les coses de què havets càrrech, de les quals aconseguirets lo fruyt desitjat.

Ja abans de la present, vos havem tramesa, certa letra ab translat de alguns actes attentats de fet, e no de dret, per la comtesa de Consen-

tayna contra la vila d'Elig, que aquesta ciutat posseheix en regne de València. E aximateix vos havem tramesa una altra letra, ensemps ab translat dels actes fets per aquesta ciutat, per virtut del privilegi obtengut del dit senyor per causa del governador de Cathalunya. E la Divinal Magestat, vos vulle dirigir ab compliment de vostra voluntat, en los actes de vostra ambaxada, e us tingue en sa protecció e guarda. Scrita en Barchinona, a ...

AHCB. Ll. C., VI-15, años 1450-1451, ff. 152 v-153.

309 Barcelona. 26 octubre 1450

Carta de los conselleres a Juan de Marimón y Bernardo Ça-Pila.

Als molt honorables e molt savis senyors mossèn Johan de Marimon, e mossèn Bernat Çapila, missatgers tramesos al senyor rey per la ciutat de Barchinona, o en absència lur, al honorable mossèn Pere Johan de Santcliment, un dels ambaxadors de la Cort de Cathalunya.

Molt honorables ...: Una letra havem reebuda dels honorables jurats de Mallorques, de la qual per havís de vostres honorables savieses, vos en trametem translat, interclús dins la present. E de les coses en aquella contengudes havem haut gran anuig. E per tant com havem gran voluntat que en les coses contengudes en la dita letra fos feta provisió deguda, vos pregam ab gran affecció que vullats supplicar humilment lo senyor rey que y vulla provehir, segons a sa gran excellència se pertany. E tingueus ... Scrita en Barchinona, a ...

AHCB. Ll. C., VI-15, años 1450-1451, f. 155.

310 Nápoles, 29 octubre 1450

Escritura de revocación de poderes y sustitución de mandato autorizada por el notario Francisco Terrassa.

Die iovis ... Neapoli.

Ego Iohannes Saguer, apothecarius, civis Barchinone, comorans pro nunc Neapoli, confidens ad plenum de fide, industria et legalitate vestri venerabili Petri Soler, de officio magistri racionalis, civis dicte civitatis Barchinone, et domine Gabriele, uxoris, mee, revocandoque quoscumque procuratores meos pro me hactenus constitutos, et laudandoque et approbando quitquid per vos dictos venerabiles Petrum Soler et dominam Gabrielam, uxorem meam, pro me et nomine meo procuratorem et actum extitit usque in presentem diem, ex certa sciencia constituo et ordino procuratores meos generales et ad infrascripta certos et speciales, vos dictos Petrum Soler et dominam Gabrielam, uxorem meam, et utrumque vestrum insolidum, ita quod occupantis condicio pocior non existat ... Tes-

tes: discretus Franciscus Torro, notarius, et Anthonius Petrus Soler, apothecarius, cives Barchinone.

Item, die lune XXIII[a] novembris anno predicto [1450], comparuit dictus Iohannes Saguer, et revocavit predictos venerabiles Petrum Soler et dominam Gabrielam, uxorem suam, a dicta procuracione per ipsum eis supra firmata, presentibus testibus; Iacobus Morell et Iacobo Gil, apothecarius, secum comorantibus.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

311 Nápoles, 30 octubre 1450

Recibo firmado por el veterinario Bartolomé Terragó, por el importe del herrado y sangrías practicadas en los rocines de los enviados de Barcelona.

Sit omnibus notum. Quod ego Bartholomeus Terrago, manescallus domini regis, civis Barchinone, comorans pro nunc Neapoli, confiteor et recognosco vobis honorabili Bernardo Çapila, civi dicte civitatis Barchinone, et ambaxiatori pro dictam civitatem ad dominum regem destinato, una cum honorabile Ioanne de Marimon, concive vestro, quod solvistis michi numerando viginti unum carlinos sive aragonesos argenti, et duos tornesios monete Neapolis, valentes viginti sex solidos et quinque denarios dicte monete, michi debitos, videlicet, decem septem aragonesios pro decem septem ferraturis, et tres solidos et octo denarios dicte monete, pro undecim refferraturis, ad racionem quatuor tornesiorum pro qualibet refferradura, et unum solidum et sex denarios pro tribus segnies animalium seu ronsinorum vestrorum. Et ideo... Actum est hoc Neapoli... Sig✠num: Bartholomei Terrago, predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt: Iohannes Moner, mercator, civis Barchinone, et Iohannes Destella, scutiffer comorans cum dicto honorabili Bernardo Ça Pila.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

312 Nápoles, 30 octubre 1450

Escritura de indemnidad autorizada por el notario Juan Ginebret.

Die veneris...

Nos frater Anthonius Petrus, Dei gracia abbas monasterii beate Marie de Monteserrato, ordinis sancti Benedicti, diocesis vicensis; Iohannes de la Via, decretorum doctor, prepositus in ecclesia Barchinone; et Franciscus Vithalis, cirurgicus, civis Barchinone, quia vos honorabilis Franciscus de Vallo, miles in civitate Barchinone domiciliatus, instancia amore et precibus nostris; vos subscripsistis in quadam cambii litera facta et scripta per honorabilem Narcissum de Sancto Dionisio, militem, domici-

liatum in civitate Gerunde, de nonaginta ducatis currentibus receptis a Berengario Carreres, mercatore Barchinone, quos compleri habet intus civitatem Barchinone venerabilibus Iohanni et Gaspari Carreres, fratribus, mercatoribus, civibus Barchinone iuxta usanciam prout hec in dicta cambii litera scripta in civitate Neapolis, vicesima nona presentis octobris lacius continetur. Pro tanto volentes vos prout convenit supradicta scripcione servare indempnem quilibet nostrum insolidum convenimus et promittimus vobis dare operam cum effectum quod absque damno et missione vestris cambium predictum complebimus, etc. Quod si non fecerimus damus vobis facultatem et posse plenum recipiendi super nobis et bonis nostris de et pro quantitate racione dicti littere cambii per vos solvende cambium et recambia semel et pluries et per illas mundi partes quibus vobis videbitur. Convenientes et promittentes vobis quod ipsa cambia et illorum interesse, solvemus et satisfaciemus vobis sine dilacione, etc.

Testes firmis dictorum reverendi Anthonii, abbatis et honorabilis Iohannis de la Via, predictorum, qui firmarunt die XXXI[a] octobris sunt: honorabilis Iacobus Ça Maso, decretorum doctor, clericus diocesis gerundensis, et Berengarius Granell, scriptor Barchinone.

Testes firme dicti Francisci Vitalis, qui firmavit die XXX[a] octobris sunt: Nicholaus Portell, scriptor, et Landis de Parra, scutifer comorans cum dicto honorabili Francisco de Vallo.

AHPB. Juan Ginebret, leg. 2, man. 23, años 1450-1451.

313 Nápoles, 3 noviembre 1450

Carta de los mensajeros de Barcelona a los conselleres.

Molt honorables...: A XVIII del mes passat, havem scrit a vostres grans saviesas, cum sobre lo fet de la novitat feta als crehedors de les rendes reyals de Manocha e de Eviça, de la qual per vostre letra nos havets scrit devíem parlar ab lo senyor rey.

Per aquesta, vos certifficam, com havem perlat ab lo dit senyor dels dits affers, e lo dit senyor se n'ha aturada delliberació. E segons ayres que n'havem, crehem, que la sua maiestat hi provehirà degudament, que'n serem contents.

Més avant, nosaltres, contínuament entenem en nostrom desempatxament, e segons ja per la dita letra vos havem scrit, dies ha que pensàvem ésser desempatxats, sinó que entre lo senyor rey e nosaltres ha hagudes certes differències. Som certs que forem ja desempatxats, sinó que los affers, han presa dilació per la ambaxada de Cathalunya, e ha dies que lo senyor rey devie fer resposta als dits ambaxadors, e fins lo primer die del present mes no la haguérem, de la qual resposta, ne los dits embaxadors, ne nosaltres, no som gens contents. Per la qual rahó, los dits embaxadors són tornats al dit senyor, suplicantlo fos de sa mercè que la dita resposta no anàs per dada. E a fi de moltes rahons lo dit senyor los

ha respost que ell és content que vage per no dada, car ell si vol aseura altre vegada, ab repòs, e ferlos tal resposta da què rahonablement ne deuran ésser contents. E dels dits affers, los dits embaxadors, ne scriuen largament a la Cort, e per los síndichs de aqueixa ciutat vostres grans saviesas, ne poran ésser pus stesament informades.

Crehem, nosaltres, que açò leguiarà uns quants dies lo nostro spatxament, lo qual si plaurà a Nostre Senyor Déu, serà tal que vostres honorables saviesas, e aquexa ciutat ne seran contentes, les quals la Sancta Divinitat vulla conservar en la sua amor e gràcia. Scrita en Nàpols, a...

Rebuda dels missatgés de aquesta ciutat qui són ab lo senyor rey, a II deembre del any M.CCCC.L.

AHCB. CCO, vol. 20, año 1450, f. 268.

314 Nápoles, 10 noviembre 1450

Poderes autorizados por el notario Francisco Terrassa.

Die martis...

Ego Iohannes Lull, civis Barchinone, armerius domini regis, comorans pro nunc Neapoli, confidens ad plenum de fide, industria et legalitate vestri venerabilis Petri Lull, civis dicte civitatis, fratris germani mei, citra tamen revocacionem aliorum procuratorum pro me hactenus constitutorum, ex certa sciencia, constituo et ordino procuratorem meum generalem et ad infrascripta certum et specialem, ita quod specialitas generalitati non deroget nec et contra vos dictum honorabilem Petrum Lull, fratrem meum, hiis presentem, et unus huius procuracionis in vos sponte suscipientem, super omnibus et singulis bonis, rebus, causis, litibus et negociis meis... Testes: honorabiles Iohannes de Marimon et Bernardus Çapila, cives Barchinone.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

315 Nápoles, 11 noviembre 1450

Carta de los mensajeros barceloneses a los conselleres.

Molt honorables...: A III del present mes, reebem una vostra letra de XXVIII de setembre, ensemps ab un translat de procés, e de una letra per lo honorable mossèn Pere de Relat, com a procurador de la vila de Elig e del loch de Crivillén a vostres grans saviesas tramesa, certifficant aquellas de certa novitat que la comtessa de Consentayne, com a procuradriu del comte, marit seu, e sos ministres, haurien feta en los termes de la dita vila de Elig, e com haurien apresonats certs cristians e moros, vassalls de aqueixa ciutat, ab lurs béns; e pregant a nosaltres que de aquestes coses ne deguéssem informar lo senyor rey, e supplicarlo, molt

humilment, que fos de sa mercè hi degués, degudament e pertinent, provehir, segons que aquestes coses en la dita vostra letra, pus stesament són contengudes.

A la qual, molt honorables e molt savis senyors, vos responem, que per ço, com lo dit comte de Consentayna, despuys que nosaltres som a n'aquesta ciutat, ab gran e extrem voler ha tostemps treballat per honor de aqueixa ciutat, e de fer a nosaltres molts honors; e hage per molts dies treballat ab mossèn lo prothonotari, en lo fet de les recuperacions de les jurisdiccions dels lochs de Sabadell, e de Terraça, e del terme de Moncada, per ço que nosaltres nos ne anàssem bé spatxats, a honor de aquexa dita ciutat. E per causa e intervenció sua, e del dit mossèn lo prothonotari, digmenge prop passat, a VIII del present mes, lo senyor rey a supplicació de nosaltres, ha provehït e manat, que les dites jurisdiccions dels dits lochs e terme, sien restituïdes a la dita ciutat, e que'ns fossen spetxades les provisions de les dites restitucions, les quals, per gràcia de Nostre Senyor, són tals, que són a gran honor de la dita ciutat. E per aquests sguarts, haiam fetes al dit comte, moltes profertes, e li haiam promès de passarlo ab la galera de aqueixa dita ciutat, en Cathalunya, per ço com dies havie que ell hic era pertit ab una nau e per mal temps se cuydaren perdre, sinó com Déus los féu grácia que tornaren a Gayeta. E siam certs, que lo dit comte, no sap res, en los dits affers fets per la dita sa muller e sos ministres.

A consell de algunes notables persones, desijant lo bé e honor de la dita ciutat, som anats al dit comte, e havemli amonstrada la dita letra del dit mossèn Pere de Relat, a vostres grans saviesas tramesa. Da què lo dit comte com hac vistes, e hoïdes les dites coses, en la dita letra contengudes, dix que ell no sabia res dels dits affers, e que crehie fermament que la dita comtesa e sos ministres han gran culpa, e que hi trobava fort gran anuig. E per aquesta rahó ell ne scriu a la dita sa muller, e a son fill, e a sos ministres, manantlos que ho tornen a loch. E ha promès, totes aquestas coses metre en mans e poder de vostres honorables saviesas, e de starne a determinació vostre. E axí u scriu ab una letre a vostres grans saviesas, les quals ab les que tramet a la dita sa muller, e a son fill vos trametem.

De açò que'ns havets fet a saber com haurien més en fama que lo senyor rey haurie donats la vila de Elig e loch de Crivillén, al dit comte, vos certifficam com nosaltres nos en som entramesos, e no y ha res ver, e aquexa ciutat ne pot star en repòs.

Sobre lo fet dels florins de Mallorques, lo dit senyor rey ne scriu una letra a la senyora reyna e altre a la Cort, encàrregantlos que s'i dege degudament provehir, les quals ab la present vos trametem. E per ço, com no havem hagut temps de ferne fer translats de les dites letres per trametrelasvos, nosaltres los nos enportàrem, però certifficantvos com les havem vistes e regonegudes, e stan molt bé.

De les altres coses que havem càrrech, e del fet dels crehedors de Manorcha, nosaltres som per grácia de Nostre Senyor Déus, quasi en lo tot bé spatxats, en tal manera que vostres honorables saviesas ne seran bé contentes, e treballam contínuament de fer traure e spatxar totes les provisions que'ns en havem aportar. E crehem que d'ací a V o a VI jorns, Déus volent, nosaltres pertirem d'ací. E tingueus... Scrita en Nàpols, a...

Rebuda dels missatgers de Barchinona, qui són ab lo senyor rey a XXI de deembre del any M.CCCC.L.

En una hoja suelta incluida en la carta anterior aparece el siguiente texto:

Huy a XI de noembre, aprés que havem scrit a vostres honorables saviesas, havem reebuda una vostra letra de XXV de agost, ab un translat dels capítols fermats per lo governador de Mallorques ab los de la part forana, e ab un translat de certes instruccions, e ab una letra del senyor bisbe d'Urgell, la qual decontinent li tramatem. A la qual vos responem com dels dits affers nosaltres ne havíem ja comunicat ab lo senyor rey, e per nosaltres vos és stat scrit de la resposta que lo dit senyor nos féu, però ara informarnosem millor, ab lo dit senyor bisbe e altres, e treballarem en ferhi dar aquell recapta que a nos sie possible.

AHCB. CCO, vol. 20, año 1450, f. 277. Damians Manté tan sólo publica la posdata de la carta anteriormente transcrita. Damians Manté, *Revolució dels pagesos...*, p. 166, doc. XXV.

316 Nápoles, 12 noviembre 1450

Recibo del suministro de azúcar y confitura a los mensajeros de Barcelona.

Sit omnibus notum. Quod ego Iacobus Serdanya, apothecarius, civis Barchinone, comorans pro nunc Neapoli, confiteor et recognosco vobis honorabili Bernardo Çapila, cive dicte civitatis Barchinone, ambaxiatori pro dictam civitatem ad serenissimum dominum regem destinato, una cum honorabile Iohanne de Marimon, concive vestro, quod dedistis et solvistis michi numerando, quatuordecim ducatos currentes, ad racionem de liliatis decem monete Neapolis pro quolibet ducato, valentes decem libras et sex solidos, et sex denarios monete Barchinone de terno, ad racionem quatuordecim solidorum et novem denariorum dicte monete pro unoquoque ducato, michi debitos racione panorum zucari et confectorum zucari et aliarum rerum pro me vobis venditorum in presenti civitate Neapolis usque in presentem diem. Et ideo... Actum est hoc Neapoli... Sig✠num Iacobi Serdanya, predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt: Iohannes Moner, mercator; et Galcerandus Merques, apothecarius, cives Barchinone.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

317 Nápoles, 13 noviembre 1450

Poderes autorizados por el notario Francisco Terrassa.

Die veneris ... Ego Iohannes Ferrarii, civis Barchinone, filius Iohannis Çes Avasses, mercatoris, civis dicte civitate, tenens et possidens iustis et certis titulis omnia bona que fuerunt honorabilis Raphaelius Ferrarii, quondam thesaurarii serenissime domine regine, nunc feliciter regnantis, ex certa sciencia, constituo et ordino procuratores meos certos et speciales vos venerabilem Iohannem Perers, mercatorem, consobrinum germanum meum, et Guillermum Marchum Cervello, curritorem auris comorantem pro nunc Neapoli, civesque Barchinone, coniunctim et non separatim ad petendum. Testes: Iohannes Moner, mercator, et Galcerandus Merques, apothecarius, cives Barchinone.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

318 Nápoles, 17 noviembre 1450

Poderes autorizados por el notario Francisco Terrassa.

Die martis ... Ego Franciscus Vitalis, barberius, civis Barchinone, confidens ad plenum de fide et legalitate vestri domine Eulalie, uxoris mee, ex certa sciencia constituo et ordino procuratricem meam generalem et ad infrascripta certam et specialem ... Testes: Iohannes Moner, mercator, et Iohannes Saguer, apothecarius, cives Barchinone.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

319 Nápoles, 17 noviembre 1450

Recibo autorizado por el notario Juan Ginebret.

Die martis ... intus civitatem Neapolis.

Sit omnibus notum. Quod ego Bertranetus de Lune de Reta, currenus, confiteor et recognosco vobis Marcho Calabuix, maiordomo predicto, quod dedistis et solvistis michi quatuor ducatos currentes pro defferendo quandam epistolam reverendorum nobilium et honorabilium XXVII[a] personarum, directam dictis reverendo et honorabilibus oratoribus Cathalonie, in presenti civitate Neapolis degentibus. Et ideo ... Testes huius rei sunt: Christoforus Serra et Berengarius Granell, scriptores Barchinone.

AHPB. Juan Ginebret, leg. 2, man. 23, años 1450-1451.

320 Nápoles, 19 noviembre 1450

Acta notarial de la entrega de la reliquia de Santa Cándida, ofrendada por el arzobispo de Nápoles a los embajadores de Barcelona.

In presencia mei Francisci Terraça, auctoritate regia notarii publici Barchinone, infrascripti, et in presencia eciam honorabilium Petri de Sancto Clemente, alias de Gualbes, domicelli, Johannis Ferrarii, Bernardi Johannis Çapila, Anthonii Cases, Johannis Moner, mercatoris; Galcerandi Merques, apothecarii et Petri Coll, causidici, civium Barchinone, testium ad hec specialiter vocatorem et assumptorum, reverendissimus in Christo pater et dominus dominus Gaspar, Dei gracia archiepiscopus Neapolis, ad ingentem benignam et per humilem supplicationem sibi factam, pro parte honorabilium Johannis de Marimon, Bernardi Çapila, ambaxiatorum per civitate Barchinone, serenissimo domino regi in civitatis Neapolis destinatorum, ac Petri de Sancto Clemente, consiliarii domini regis, ac pro eodem domino magistri racionalis, constitutus personaliter in quadam capellam sui episcopalis palacii ubi erant aliqui canoni[ci] ecclesie Neapolis et aliqui cives dicte civitatis, tradidit dictis honorabilibus Johanni de Marimon, Bernardo Çapila et Petro de Sancto Clemente, unum ex ossibus digiti manus gloriose ac Beate Candide, adeo ut ipsum defferant in dictam civitatem Barchinone pro devocione Christi fidelium et ponant in aliqua ecclesia. Dando et concedendo omnibus Christis fidelibus, devotis orantibus, qui dictam reliquiam visitabunt ad honorem Omnipotentis Dei, et eius gloriossissime Matris Virginis Marie ad dicte Beate Candide, cum consensu tamen reverendissimi domini Barchinone episcopi, si et in quantum facere potest quadraginta dies indulgencia. De quibus omnibus et singulis sicut factis et gestis superius nominati honorabiles Johannes de Marimon, Bernardus Çapila et Petrus de Sancto Clemente, verbo pecierunt et requisiverunt eis in aliis quorum interfit fieri et tradi unum et plura instrumenta per me notari, etc.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

321 Nápoles, 19 noviembre 1450

Recibo firmado por el cocinero Pedro Manchos, del importe de suministros a los embajadores de Barcelona.

Sit omnibus notum. Quod ego Petrus Manchos, cochus, civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis honorabilii Bernardo Ça Pila, civi prefate civitatis ac ambaxiatori per dictam civitatem ad serenissimum dominum regem destinato, una cum honorabile Iohanne de Marimon, concive vestro, quod solvistis michi numerando viginti unum solidos et decem denarios monete Barchinone de terno, michi debitos pro viginti

libris de oruga, ad racionem novem denariorum pro libra et pro octo libris sinapis, ad racionem octo denariorum pro libra, pro me dicto honorabili Iohanni de Marimon et vobis, ut ambaxiatoribus predictis venditis, que servierunt vobis et familie vestre durante tempore dicte vestre ambaxiate. Et ideo... Actum est hoc Neapoli... Sig✠num: Petri Manchos, predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt: Iohannes Moner, mercator, civis Barchinone, et Garcias Muntanyes, scutiffer comorans cum dicto honorabili Bernardo Çapila.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

322 Nápoles, 19 noviembre 1450

Escrituras autorizadas por el notario Juan Ginebret.

Die iovis... intus civitatis Neapolis.

Sit omnibus notum. Quod ego Iacobus Prats, canonicus ecclesie Barchinone. Testes: venerabilis Galcerandus Janer, domicellus domiciliatus in civitate Barchinone, et discretus Iohannes Peyro, scriptor mandati domini regis.

Similis confeccio et renunciacio facta per dictum honorabilem Iohannem Merquet. Testes: venerabilis Guillermus Conjuncta, mercator, civis Barchinone, et dictus Iohannes Peyro.

AHPB. Juan Ginebret, leg. 2, man. 23, años 1450-1451. Textos inacabados.

323 Nápoles, 20 noviembre 1450

Recibo del suministro de antorchas y candelas de cera a los enviados de Barcelona.

Sit omnibus notum. Quod ego Iulianus Sorrentino, candelarius cere de Neapoli, confiteor et recognosco vobis honorabili Bernardo Çapila, civi Barchinone et ambaxiatori per dictam civitatem Barchinone ad serenissimum dominum regem destinato, una cum honorabile Iohanne de Marimon, concive vestro, quod solvistis michi numerando, octo ducatos currentes et quindecim grana, ad racionem de liliatis decem pro ducato quolibet monete Neapolis, valentes quinque libras et decem octo solidos et duos denarios monete Barchinone de terno, ad racionem quatuordecim solidorum et novem denariorum pro uno quoque ducato, michi debitos et debita racione octuaginta unius librarum antorxiarum et candelarum cere pro me dicto honorabili Iohanni de Marimon et vobis in dicta civitate Neapolis venditarum. Et ideo... Actum est hoc Neapoli... Sig✠num: Iuliani Sorrentino, predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt. Iacobus Cortes de Neapoli, et Petrus Darquos, curritor animalium, civis Barchinone.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

324 Nápoles, 23 noviembre 1450

Recibo autorizado por el notario Francisco Terrassa.

Die lune... Neapoli. Ego Anthonius Petrus dez Soler, apothecarius, civis Barchinone, comorans pro nunc Neapoli, confiteor et recognosco vobis Iohanni Saguer, apothecario, civi dicte civitatis Barchinone, comorante pro nunc Neapoli, quod solvistis michi numerando, ducatos currentes septem, et tarenos duos monete Neapolis, ad racionem de liliatis decem pro ducato quolibet, michi debitos, tam racione mutui pro me vobis gratis et bono amore facti, in emendo citrillos sive ponsema, et unam cathedram, quam eciam racione solidate michi per vos debite usque in presentem diem, quam eciam aliis quibuscumque aliis racionibus, titulis sive causis. Et ideo... Testes: Bernardus Vilarnau, Albertus Atzuara, calsaterii, cives Valencie; et Iacobus Morell, apothecarius, et Iacobus Gil, scutiffer, comorantes pro nunc Neapoli.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

325 Nápoles, 23 noviembre 1450

Poderes autorizados por el notario Francisco Terrassa.

Ego Iohannes Saguer, apothecarius, civis Barchinone, comorans pro nunc Neapoli, confidens ad plenum de fide industria et legalitate vestri domine Eulalie, uxoris Francisci Gomis, quondam lancerii, civis Barchinone, socrus mee, et domine Gabriele, uxoris mee, ex certa sciencia, constituo et ordino procuratrices meas generales et ad infrascripta certas et speciales... Testes: Iacobus Morell, apothecarius, comorans cum dicto Iohanne Saguer, et Iohannes Gil, scutiffer, comorantes pro nunc Neapoii.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

326 Barcelona, 23 noviembre 1450

Anotación del pago de un cambio tomado por los mensajeros de Barcelona, en pago de los derechos de la bula del Estudio General.

...fiu dir e scriure en la taula del cambi de la dita ciutat en Johan Urgelés, mercader, ciutadà de la dita ciutat, LXXIIII lliures, XVII sous barcelonins, a el degudes per rahó de I cambi de semblant quantitat que los honorables mossèn Johan de Marimon e mossèn Bernat Sapilla, com a missatjés de aquesta ciutat, han pres per pagar la bulla novament obtanguda per los dits missatjés de nostre sant pare, per rahó del Studi General, lo qual se deu principiar en aquesta ciutat, reebudes d'en Miquel

Batla, en la ciutat de Nàpols, segons apar del dit cambi per letra dels dits missatjés, scrita en Nàpols a XVII de octubre prop passat . . .

AHCB. *Clavaria,* vol. 66, f. 99 v.

327 Nápoles, 24 noviembre 1450

Poderes autorizados por el notario Francisco Terrassa.

Die martis . . . Neapoli. Ego Guillermus Marchus Cervello, curritor auris, civis Barchinone, comorans pro nunc Neapoli, confidens ad plenum de fide, industria et legalitate vestri honorabilium Iohannis de Marimon et Bernardi Çapila, civium dicte civitatis, ex certa sciencia constituo et ordino procuratores meos generales et ad infrascripta certos et speciales . . . Testes: honorabiles Bernardus Iohannes Çapila et Petrus Darquos, curritor animalium, cives Barchinone.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

328 Nápoles, 25 noviembre 1450

Recibo del importe de la provisión de la posada de los enviados de Barcelona.

Sit omnibus notum. Quod ego Berengarius Carreres, mercator, civis Barchinone, habitator pro nunc Neapoli, confiteor et recognosco vobis honorabili Bernardo Çapila, civi dicte civitatis, et ambaxiatorem per dictam civitatem Barchinone serenissimo domino nostro regi destinato, una cum honorabile Iohanne de Marimon, concive vestro, quod dedistis, solvistis et tradidistis michi centum viginti octo ducatos currentes, ad racionem de liliatis decem pro ducato quolibet monete Neapolis, valentes nonaginta sex libras monete Barchinone de terno, ad racionem quindecim solidorum pro uno quoque ducato, insolutum prorata illorum ducentorum octuaginta unius ducatorum, unius tareni et decem granorum dicte monete Neapolis, qui et que michi debentur pro dictam civitatem Barchinone, tam pro fornimentis in domo seu pausata, quam tenetis in presenti civitate Neapolis necessariis; quam eciam pro logerio dicte domus seu pausata, per me bistracto; quam eciam aliis racionibus et de causis, prout in quodam compoto pro me vobis data speciffice continetur. Et ideo . . . Actum est hoc Neapoli . . . Sig✠num: Berengarii Carreres, predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt. Garcias Muntanyes, et Petrus Sabater, scutifferi, comorantes cum dicto honorabili Bernardo Çapila.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

329 Nápoles, 26 noviembre 1450

Recibo suscrito por el escribano real Juan Peyró, por el importe de los derechos de expedición de las provisiones del Estudio General y de la restitución de las jurisdicciones de Tarrasa, Sabadell y Castillo de Montcada.

Die iovis . . . Neapoli. Sit omnibus notum. Quod ego Iohannes Peyro, scriptor domini regis, et receptor iurium sigilli scribanie dicti domini regis pro magnifico viro domino Arnaldo Fonolleda, prothonotario dicti domini regis, confiteor et recognosco vobis honorabili Bernardo Çapila, civi dicte civitatis, et ambaxiatori per prefatam civitatem Barchinone ad serenissimum dominum regem destinato, una cum honorabile Iohanne de Marimon, concive vestro, quod dedistis et solvistis et tradidistis michi, dicto nomine recipienti, ducentos quinquaginta quinque ducatos currentes, ad racionem de liliatis decem pro quolibet ducato, valentes centum octuaginta novem libras, duos solidos et sex denarios monete Barchinone de terno, ad racionem quatuordecim solidorum et decem denariorum pro uno quoque ducato, tam racione provisionis pro dictum serenissimum dominum regem dicte civitati Barchinone seu vobis eius nomine concessa, de habendo seu tenendo Studium Generalem in dicta civitate, quam eciam racione provisionum eiusdem civitati per dictum dominum regem concessarum super restitucione locorum seu villarum Terracie et Sabadelli et termini Castri de Montecatheno, quas et que fuerunt dicte civitati apprehensa seu apprehense, per multum honorabilem Galcerandum de Raquesen, militem, vices gerentem gubernatoris Cathalonie; quam eciam racione aliarum provisionum per vos nomine dicte civitatis, nunc a dicto serenissimo domino rege obtentarum et per me ordinatorum; quam racione iuris sigilli dicto domino regi pertinentis pro omnibus dictis provisionibus; quam eciam pro registrandis ipsis provisionibus; quam eciam pro diversas laboribus per me sustentis pro dictis provisionibus habendis. Et ideo . . . Actum est hoc . . .

Sig✠num: Iohannis Peyro, predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt: Gaspar Fabregues et Iohannes Moner, mercator, cives Barchinone.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

330 Nápoles, 26 noviembre 1450

Recibo firmado por el consejero real Valentín Claver, del importe de sus honorarios con motivo de la restitución de las jurisdicciones de Tarrasa, Sabadell y Castillo de Montcada.

Sit omnibus notum. Quod ego Valentinus Claver, legum doctor, consiliarius domini regis, et pro eodem domino regens cancellariam ipsius do-

mini regis, comorans pro nunch Neapoli, confiteor et recognosco vobis honorabilis Bernardo Çapila, civi Barchinone et ambaxiatori per dictam civitatem ad serenissimum dominum regem destinato, una cum honorabile Iohanne de Marimon, concive vestro, quod dedistis et solvistis michi numerando viginti quinque ducatos currentes, ad racionem de liliatis decem pro ducato quolibet monete Neapolis, valentes decem octo libras, decem solidos et decem denarios monete Barchinone de terno, ad racionem quatuordecim solidorum et decem denariorum dicte monete Barchinone pro uno quoque ducato, pro diversis laboribus per me sustentis tam in restitucione locorum seu villarum Terracie, Sabadelli, ac termini Castri de Montecatheno seu iurisdiccionum ipsorum pro multum honorabilem Galcerandum de Raquesens, militem, serenissimi domini regis consiliarium, et pro eodem domino gubernatorem Cathalonie generalem, dicte civitati Barchinone apprehensorum, et per dictum serenissimum dominum regem dicte civitati restitui mandatorum, quam eciam pro obtinendo aliquas alias provisiones seu gracias, quas obtinuisse nomine dicte civitatis a dicto serenissimo domino rege. Et ideo ... Actum est hoc Neapoli ... Sig✠num: Valentini Claver, predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt: Honorabiles Martinus Boffa, et Iacobus de Lauxano, legum doctores, de Neapoli.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

331 Nápoles, 26 noviembre 1450

Recibo firmado por el consejero real Nicolás Fillach, del importe de sus honorarios con motivo de la restitución de las jurisdicciones de Tarrasa, Sabadell y Castillo de Montcada.

Sit omnibus notum. Quod ego Nicholaus Fillach, legum doctor, consiliarius domini regis, comorans pro nunc Neapoli, confiteor et recognosco vobis honorabili Bernardo Çapila, civi Barchinone, et ambaxiatori per dictam civitatem ad serenissimum dominum regem destinato, una cum honorabilis Iohanne de Marimon, concive vestro, quod dedistis et solvistis michi numerando, viginti quinque ducatos currentes, ad racionem de liliatis decem pro quolibet ducato monete Neapolis, valentes decem octo libras decem solidos et decem denarios monete Barchinone de terno, ad racionem quatuordecim solidorum et decem denariorum pro uno quoque ducato, pro diversis laboribus per me sustentis, tam in restitucione locorum seu villarum Terracie et Sabadelli ac termini Castri de Montecatheno seu iurisdiccionem ipsorum per multum honorabilem Galcerandum de Raquesen, militem serenissimi domini regis consiliarum, et pro eodem domino gubernatorem Cathalonie generalem, dicte civitati Barchinone apprehensorum, et pro dictum serenissimum dominum regem eidem civitate restitui mandatorum, quam eciam pro obtinendo aliquas alias pro-

visiones seu gracias, quas obtinuistis nomine dicte civitatis, a dicto serenissimo domino rege. Et ideo... Actum est hoc Neapili... Sig✠num. Nicholai Fillach, predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt: Leonardus de Tribunia, fisicus, de Neapoli, et discretus Dominicus Arahull, notarius.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

332 Nápoles, 26 noviembre 1450

Recibo suscrito por el consejero real Rodrigo Falcó, del importe de sus honorarios por la restitución de las jurisdicciones de Tarrasa, Sabadell y Castillo de Montcada.

Sit omnibus notum. Quod ego Rodericus Falcho, legum doctor, serenissimi domini regis consiliarius, comorans pro nunc Neapoli, confiteor et recognosco vobis honorabili Bernardo Çapila, civi Barchinone, et ambaxiatore per dictam civitatem, ad serenissimum dominum regem destinato, una cum honorabile Iohanne de Marimon, concive vestro, quod desistis, solvistis et tradidistis michi numerando, viginti quinque ducatos currentes, ad racionem..., pro diversis laboribus pro me sustentis, tam in restitucione locorum seu villarum Terracie et Sabadelli et termini Castri de Montecatheno, seu iurisdiccionum ipsarum, per multum honorabilem Galcerandum de Raquesen, militem serenissimi domini regi consiliarium, et pro eodem domino gubernatorem Cathalonie generalem, dicte civitati Barchinone apprehensorum et pro dictum serenissimum dominunm regem eidem civitati restitui mandatorum, quam eciam pro obtinendo aliquas alias provissiones seu gracias, quas obtinuistis nomine dicte civitatis a dicto serenissimo domino rege. Et ideo... Actum est hoc Neapoli... Sig✠num: Roderici Falcho, predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt: Ludovicus Cubells, notarius, civis Barchinone, et Matheus Falco, frater dicti honorabili Roderici Falcho.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

333 Baya, 27 noviembre 1450

Poderes autorizados por el notario Francisco Terrassa.

Die veneris... in galea civitatis Barchinone anchoris affixa in porticu de Baya, regni Sicilie citra farum.

Nos Iacobus Carros, comes de Quirra, ex certa sciencia constituo et ordino procuratorem meum certum et specialem vos honorabilem Petrum de Torrente, civem Barchinone, licet absentem, tanquam presentem, ad emendum pro nobis et nomine nostro ad imperpetuum sive perpetuo, a nobili viro domino Raymundo de Montecatheno, iurisdiccionem altam et

baxiam ac mero et mixti imperium baronarium seu encontratarum de Mermille et de Monreal, regni Sardinie, et totum ius eidem nobilis pertinens et spectans in dictis baroniis seu encontratis, precio tamen sive dum taxat, sex mille florenorum auri Aragonie, et non amplius, solvendorum in Castro Callerii et non alibi. Et pro ipsis ... Testes honorabiles Iohannes de Marimon et Bernardus Çapila, cives Barchinone.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

334 Gaeta, 3 diciembre 1450

Poderes autorizados por el notario Francisco Terrassa.

Die iovis ... in civitate Gayete.

Ego Petrus Mathei, mercator, civis Barchinone, ex certa sciencia, constituo et ordino procuratorem meum generalem et ad infrascripta certum et specialem vos Anthonium Mathei, candelarium cere, civem dicte civitatis patrem meum, licet absentem tanquam presentem ... Testes: honorabilis Iohannes de Marimon, civis Barchinone; discretus Bernardus Planas, presbiter Barchinone, et discretus Petrus Perello, notarius ville de Falceto, comitatus de Prades.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

335 Barcelona, 27 diciembre 1450

Recibo suscrito por Antonio de Vilatorta, del importe de las propinas dadas a los trompeteros del duque de Génova y de dicha ciudad.

Sit omnibus. Quod ego Anthonius de Vilatorta, civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis honorabili Bernardo Çapila, civi dicte civitatis, et ambaxiatori per prefatam civitatem ad serenissimum dominum regem destinato, una cum honorabilem Ioannem de Marimon, concive vestro, quod dedistis et tradidistis michi numerando, quinque florenos auri Aragonie, valentes quinquaginta quinque solidos monete Barchinone de terno, quos de voluntate dicti honorabilis Iohannis de Marimon, et vestri, ut ambaxiatorum predictorum, dedi pro strenis, videlicet, duos florenos, duobus tubicenis sive trompetis illustris ducis Ianue; et tres florenos sex tubicenis sive trompetis tam capitanei quam aliorum magnificorum hominum Ianue. Et ideo renunciando ... Actum est hoc Barchinone ... Sig✠num Anthonii de Vilatorta predicti, qui hec laudo et firmo. Testes huius rei sunt: Iohannes de Lisbona, marinerius, et Copinus de Bruxelles, sartor, cives Barchinone.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

336 Barcelona, 28 diciembre 1450

Recibo del importe de las gratificaciones satisfechas el día de Navidad, al cómitre, subcómitre y trompeteros de la galera de los embajadores de Barcelona.

Sit omnibus notum. Ego Galcerandus Marques, apothecarius, civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis honorabili Bernardo Çapila, civi dicte civitatis et ambaxiatori per prefatam civitatem ad serenissimum dominum regem destinato una cum honorabilem Iohannem de Marimon, concive vestro, quod dedistis et tradidistis michi numerando, quinquaginta quinque solidos monete Barchinone de terno, quos de voluntate dicti honorabilis Iohannis de Marimon et vestri ut ambaxiatorum predictorum dedi pro streniis die Nativitatis Domini proxime preteriti, videlicet, Petro Amar, comit galee dicte ambaxiate, viginti duos solidos; et Laurencio Amar, sotacomit dicte galee, undecim solidos; et tribus tubicenis sive trompetes dicte galee, viginti duos solidos. Et ideo renunciando ... Actum est hoc Barchinone ... Sig✠num: Galcerandi Merques, predicti, qui hec laudo et firma. Testes huius rei sunt: discretus Iacobus Baroni, notarii, et Iohannes Agell, scriptor, cives Barchinone.

AHPB. Francisco Terrassa, leg. 2, man. 5, años 1450-1451.

337 Barcelona, 28 diciembre 1450

Llegada a Barcelona de los embajadores de dicha ciudad enviados al rey.

Dilluns a ... Aquest dia arribaren en la plaia de Barchinona ab la galea armada de la ciutat, mossèn Johan de Marimon e mossèn Bernat Ça Pila, embaxadors tramesos al senyor rey per la ciutat de Barchinona.

ACA. G. 6, f. 40 v. *Manual de Novells* ..., II, pp. 117, 141. BC. Ms. 978, f. 30 v. Carreras Candi, *Geografia ... Catalunya*, p. 993.

338 Barcelona, 31 diciembre 1450

Anotación del pago de un cambio tomado por los embajadores de Barcelona.

Item, nos en data les quals ab albarà dels honorables consellers scrit a XXXI de decembre M.CCCC.LI, fiu dir e scriure en la taula del cambi de la dita ciutat, en Ramon dez Pla, ciutadà, major de dies, e Anthoni Matheu, candeler de sera, procurador de Pere Matheu, mercader, fill seu, LXX ducats corrents, a raó de XIIII sous, VIII diners ducat, qui valen L lliures, VI sous VIII barchinoneses, a els degudes per rahó de I cambi de semblant quantitat que los honorables en Johan de Marimon,

Bernat Sapilla, com missatgés de aquesta ciutat, les quals en passats dies, són stats tremesos per part de aquesta ciutat al senyor rey al realme de Nàpols, an rebudes de Pere Matheu, mercader, segons apar del dit cami per letra dels dits messatjés, scrita en Nàpols a XXXI de octubre prop passat...

AHCB. *Clavaria,* vol. 66, f. 119 v.

339 Barcelona, 2 enero 1451

Anotación del pago de un cambio tomado por los mensajeros de Barcelona.

Item, pos en data, les quals ab alberà dels honorables consellers, scrit a II de janer M.CCCC.LI, fiu dir e scriure en la taula del cambi de la dita ciutat, a la dona na Alianor, muller d'en Joan Roig, quondam ciutadà de la dita ciutat, C.XXVIII ducats corrents, a raó de XV sous ducat, que valen XC° VI lliures barchinoneses, a ella degudes per rahó de I cambi de semblant quantitat que los honorables en Johan de Marimon e Bernat Sa Pilla, com a missatjés de aquesta ciutat, los quals en dies passats són stats tramesos per part de aquesta ciutat al senyor rey, al realme de Nàpols, an rebudes d'en Berenguer Carreres, mercader, segons que apar del dit cambi per letra dels dits missatgés, scrita en Nàpols a XXV de noembre prop passat...

AHCB. *Clavaria,* vol. 66, f. 119 v.

340 Barcelona, 2 enero 1451

Pago al atarazanero Jaime de Bonet, por la extracción de la galera de la ciudad patroneada por Antonio de Vilatorta.

...fiu dir e scriure en la taula de cambi de la dita ciutat, en Jacme de Bonet, drasaner de la dita ciutat, trenta lliures barcelonines, les quals de present per ordinació nostra, deu convertir axí en fer sert scar en traura la galera de la ciutat patronejada per mossèn Anthoni de Vilatorta, la qual en passats dies es juncta en la plaja de la mar de aquesta ciutat, venint de la ciutat de Nàpols, portans los honorables mossèn Johan de Marimón e mossèn Bernat Sa Pilla, embexadors tramesos per part de aquesta ciutat al senyor rey...

AHCB. *Clavaria,* vol. 66, f. 119.

341 Nápoles, 5 enero 1451

Escritura autorizada por el notario Juan Ginebret.

Die martis . . . , intus civitatem Neapolis. Iohannes Agullana, civis Gerunde, procurator assertus venerabili Petri Garriga, presbiteri, rectoris. Testes sunt: venerabilis Petrus Galcerandus de Vilafraser, domicellus domiciliatus in diocesis gerundensis, et Alfonsus Sans, barbitonsor civitatis Xative, pro nunc in civitate Neapolis comorans.

AHPB. Juan Ginebret, leg. 2, man. 23, años 1450-1451. Texto inacabado.

342 Barcelona, 11 enero 1451

Anotación del pago de un cambio tomado por los embajadores de Barcelona.

Item, pos en data, les quals ab albarà dels honorables consellés, scrit a XI de janer M.CCCC.LI, fiu dir e scriure en la taula del cambi de la dita ciutat, en Johan Carreres e Gaspar Carreres, mercaders, CCLIIII lliures, XV sous barchinonenses, a el[s] degude per rahó de I cambi de semblant cantitat que los honorables mossèn Johan de Marimon e mossèn Bernat Sapilla, com a missatjés de aquesta ciutat, los quals en dies passats són stats tramesos per part de aquesta ciutat al senyor rey al realme de Nàpols, han rebudes d'en Berenguer Carreres, mercader resident en Nàpols, segons apar del dit cambi per letra dels dits missatgés, scrita en Nàpols a XXVI de noembre prop passat . . .

AHCB. *Clavaria*, vol. 66, f. 122 v.

343 Nápoles, 12 enero 1451

Donación autorizada por el notario Juan Ginebret.

Die martis . . . , intus dictam civitatem Neapolis.

Ego Iohannes Augustini, de oficio scribe porcionis domus domini regis, civis Barchinone, gratis, etc., propter plura, grata et accepta servicia per vos dominam Iohannam, uxorem Iacobi Sala, quondam coqui domine regine, civis dicte civitatis, michi impensa et aliis, propter fraternalem amorem quem erga vos gero donacione simplici, etc., de et sub pacto et condicione infrascriptis, dono vobis eidem domine Iohanne, sorori mee, licet absenti, et honorabili Francisco de Plano, militi domiciliato in civitate Barchinone, procuratori vestro, presenti, et pro vobis recipienti et acceptanti et vestris, etc., quoddam hospicium meum cum duobus portalibus extra in via publica aperientibus, cum introhitibus, etc., quod ego certis titulis habeo et possideo in civitate Barchinone, in vico vocato beate Marie

de Pinu. Quod teneo ... Testes: venerabilis Petrus de Sancto Clemente, domicellus, domiciliatus in civitate; Petrus Conomines, civis; Gaspar Peyro et Berengarius Granell, scriptores Barchinone.

AHPB. Juan Ginebret, leg. 2, man. 23, años 1450-1451.

344 Barcelona, 14 enero 1451

Pago al atarazanero Jaime de Bonet, por la extracción de la galera de la ciudad patroneada por Antonio de Vilatorta.

Item, por en data, les quals ab albarà dels honorables consellers scrit a XIIII de janer M.CCCC.LI fiu dir e scriure en la taula del cambi de la dita ciutat, en Jacme de Bonet, dressaner de la ciutat XX lliures barchinonenses en paga e prorrata de això que s'erà dagut per rahó del traure de la galera de la dita ciutat patronejada per mossèn Anthoni de Vilatorta, en la qual són muntats mossèn Johan de Marimon e mossèn Sa Pilla, com embaxadors de aquesta ciutat en lo realme de Nàpols per vessitar lo senyor rey ...

AHCB. *Clavaria,* vol. 66, f. 121.

345 Nápoles, 27 enero 1451

Escritura autorizada por el notario Juan Ginebret.

Die mercurii ..., intus civitatem Neapolis. Ego Georgius Ferrarii alias Batle, bacallarius in decretis, clericus diocesis gerundensis. Testes: venerabilis Iohannes del Bosch et Guillermus Gerona, cives Barchinone.

AHPB. Juan Ginebret, leg. 2, man. 23, años 1450-1451. Texto inacabado.

346 Castillo Nuevo de Nápoles, 14 febrero 1451

Carta del rey Alfonso a los conselleres.

Lo rey, etc. Prohomens: Vostra letra havem reebuda e vist per aquella ço que'ns scriviu de la dilació donada per lo amat conseller nostre e regent la batlia general en aqueix principat de Cathalunya mossèn Jaume Giner, en executor tot ço e quant per nos li era stat scrit e manat sobre los fets de Molins de Reig, vos responem que considerades les causas de la dilació e encara les rahons davant nos apposades per part del amat conseller nostre mossèn Galceran de Requesens, governador en aqueix dit principat, de present ací en nostre sacre consell, precehint deliberació matura del dit nostre consell, havem manada ésser spatxada certa letra de justícia dreçada a la sereníssima reyna, nostra molt cara e amada muller e loctinent general, per la qual per nos li és manat en açò en ministre

degut compliment de justícia, tota dilació apart posada. E axí som certs la dita sereníssima reyna ho executarà sens altra nostra consulta. Dada en lo Castell Nou de la ciutat de Nàpols, a ... Rex Alfonsus.

Als amats e feels nostres los consellers e prohomens de la ciutat de Barchinona.

Dominus rex mandavit michi, Arnaldo Fonolleda.

ACA. Reg. 2655, f. 121.

347 Nápoles, 24 febrero 1451

Recibo autorizado por el notario Juan Ginebret.

Die mercurii ..., intus civitatem Neapolim. Sit omnibus notum. Quod ego Thomas Carreres, scutifer, civis Barchinone, confiteor et recognosco vobis Marcho Calabuix, maiordomo reverendissimi et honorabilium ambaxiatorem Cathalonie principatus, presenti civitate Neapolis residencium, quod dedistis et solvistis michi ad meam voluntatem realiter numerando quindecim ducatos veneticos, racione et occasione aspense usque ad Cathaloniam fiende. Eet ideo ... Testes huius rei sunt: Christoforus Serra el Berengarius Granell, scriptores Barchinone.

AHPB. Juan Ginebret, leg. 2, man. 23, años 1450-1451.

348 Vilafranca del Penedés, 2 marzo 1451

Carta de Juan de Marimón a los conselleres.

Molt honorables e de gran providència senyors: Stant lo honorable mossèn Bernat Çapila e yo, en Nàpols, embaxadors al senyor rey per aquexa ciutat, per lo dit senyor, en nostra partida ab gran affecció nos fonch comenada certa crehença per part de sa senyoria a vostres grans savieses explicadores sobre certs affers tocants la ciutat de Vich. E per ma venguda açí en les Corts, la dita crehença e la letra, del dit senyor, sobre aquella emanada, és stade per ma part remesa al dit honorable mossèn Bernat Çapila, la qual per tant com certs homens de Vich qui lavors eren ab lo dit senyor, són venguts en aquexa ciutat, aquella dita crehença ha explicada a vostres grans saviesas.

Per ço, senyors molt honorables e de gran saviesa, adherintme en la dita crehença splicada sobre los dits affers, vos notiffich lo dit senyor haverhi una grandíssima affecció e voler, e que si sens preiudici de aquexa ciutat se porà donar orde en los dits affers, segons la voluntat del dit senyor, serà cosa que lo dit senyor ho haurà a aquexa ciutat, a gran grat e a complacència molt singular. E sie, senyors molt honorables de de gran saviesa, la Sancta Trinitat vostra contínua guarda. Scrita en Vilafrancha de Penedés, a ...

A tota vostra ordinació e voler prest, Joan de Marimon.

Rebuda de mossèn Johan de Marimon, a III de març del any M.CCCC.LI, sobre los affers de Vich. *(Sello con el escudo de un león rampante propio de la familia Marimón.)*

AHCB. CCO, vol. 21, año 1451, f. 51.

349 Nápoles, 3 marzo 1451

Debitorio autorizado por el notario Juan Ginebret.

Die mercurii... Ego Iacobus de Çamaso, canonicus et prepositus ecclesie Maioricensi, confiteor et recognosco vobis reverendo religioso fratri Bertrando, Dei gracia abbati monasterii beate Marie Rivipulli, ordinis sancti Benedicti, diocesis gerundensis, germano colendissimo, quod debeo vobis nongentos quindecim ducatos currentes civitatis Neapolis, racione mutui per vos inter diversas vices et diversis de causis et racionibus graciose ac fraterno amore michi facto. Et ideo renunciando, etc. Testes: venerabilis Thomas Taqui, mercator ville Perpiniani, Raphael Rafard, clericus diocesis vicensis et Berengarius Granell, scriptor Barchinone.

AHPB. Juan Ginebret, leg. 2, man. 23, años 1450-1451.

350 Nápoles, 19 marzo 1451

Debitorio autorizado por el notario Juan Ginebret.

Die veneris... Nos Geraldus de Cervilione, miles, dominus Baronie de Carol, site in vicaria Penitensis, confiteor et recognosco vobis honorabili Francisco de Plano, militi, pro nunc deputato Generalis Cathalonie, quod debemus vobis trecentos florenos auri Aragonum, racione mutui per vos nobis grato et bono amore facti. Et ideo renunciando, etc. Testes: Guillermus Marchus de Cervilione, curritor auris, civis Barchinone, pro nunc in civitate Neapolis comorans, et Berengarius Granell, scriptor.

AHPB. Juan Ginebret, leg. 2, man. 23, años 1450-1451.

351 Nápoles, 25 marzo 1451

Escritura autorizada por el notario Juan Ginebret.

Die veneris..., intus civitatem Neapolis. Nos Geraldus Alamannus de Cervilione, miles dominus Baronie de Carol, situate in vicaria Penitensis, quia vos magnificus Franciscus de Plano, miles, domiciliatus in civitate Barchinone, vos amore et precibus nostris subscripsistis in quadam cambii littera centum sexaginta ducatorum currencium qui compleri ha-

bent in civitate Barchinone venerabili Bernardo Dalgas, mercatori Barchinone, post quatuor menses ... Testes: venerabilis et discretus Michael Fabregues, clericus, et Berengarius Granell, scriptor Barchinone.

AHPB. Juan Ginebret, leg. 2, man. 23, años 1450-1451.

352 Nápoles, 6 abril 1451

Convenio autorizado por el notario Juan Ginebret.

Die ..., intus civitatem Neapolis. Instrumentum convencionis et promisionis factum per magnificum virum dominum Franciscum de Plano, militem, pro nunch deputatum et embaxiatorem Principatus Cathalonie, ut procuratorem legitime constitutum a circunspecto et provido viro domino Francisco de Plano, decretorum doctore, canonico et precentore ecclesie Barchinone, avunculo suo colendissimo, reverendissimo in Christo patri et domino domno Anthonio, miseracione divina tituli sancti Gricogoni Sancte Romane Ecclesie presbitero cardinali ilerdensi vulgariter nuncupato. Est in cedula.

AHPB. Juan Ginebret, leg. 2, man. 23, años 1450-1451.

353 Nápoles, 16 abril 1451

Escritura autorizada por el notario Juan Ginebret.

Die veneris ... Ego Guillermus Marchus Cervello, curritor auris, civis Barchinone, gratis, etc., per firmam et solemnem estipulacionem, et sub pena trescentarum librarum barchinonensium, quam michi gratis impono, convenio et promitto vobis Francisco Vithalis, cirurgico, civis Barchinone, quod dabo operam cum efectu quod serenissimus dominus rex providebit vobis pro triennio proxime venturo, quod currere incipiet in Carniprivio proxime venienti, de officio capdeguaitie civitatis Barchinone, vulgariter dicta la capdeguaytia real, de quoquidem officio inter cetera officia dictus dominus rex quoddam albaranum ut assero mihi fecit, convenients et promittens vobis, sub dicta pena, quod officium predictum nemini donabo nec de ipso contractum aliquem faciam quinymo omnibus dolo et fraude cessantibus operam dabo quod vobis et nemini alteri conferatur et de illo vobis provideat. Et predicta faciam et operam cum effectu dare promitto sub dicta pena, cuius pene, etc. Testes: Iohannes Saguer, apotecarius, civis Barchinone, et Raphael Maçot, mercator, civis Maioricarum.

AHPB. Juan Ginebret, leg. 2, man. 23, años 1450-1451.

354 Nápoles, 19 abril 1451

Escritura autorizada por el notario Juan Ginebret.

Die lune..., intus dictam civitatis Neapolis. Sit omnibus notum. Quod ego magister Salvator Sanctafe, prothocirurgicus domini regis, manumissor et executor, una et insolidum cum reverendo religioso fratre Petro Çacasa, priore de Mecina, ordinis Hospitalis sancti Iohannis Iherosilitanensis, consiliario et cancellario dicti domini regis, testamenti seu ultime voluntatis honorabilis Andree de Mallorques, domicelli, oriundi ville de Blanis, diocesis gerundensis, filii honorabilium Raymundi de Mallorques et domine Michaele, eius uxoris, deffunctorum, familiaresque dicti domini regis, habensque ut manumissor predictus, plenam potestatem inter cetera, petendi, exhigendi, recipiendi et habendi quascumque peccunie quantitates predicto Andree de Mallorques, quacumque racione debitas, prout de ipsa mea manumissoria et potestate predicta, plena constat per testamentum dicti Andree de Mallorques, quod fecit et ordinavit in civitate Neapolis, in posse venerabili et discreti Petri de Monterubeo, scriba serenissimi domini regis, eiusque auctoritate notarii publici per totam terram et dominacionem suam, prima die mensis, ianuarii duodecime indicionis, anno a Nativitate Domini millesimo quadringentesimo quadragesimo nono, nomine manumissorio predicto, confiteor et recognosco vobis honorabili Berengario Spesen [1], egregii et magnifici domini comitis de Modica, quod in modum subscriptum, dedistis et solvistis michi, dicto nomine recipienti centum et tres ducatos currentes et unum tercium, computato quolibet ducato ad decem gillatos... Testes huius rei sunt: magnificus Franciscus de Plano, miles, pro nunc deputatus et embaxiator principatus Cathalonie, Christophorus Serra et Berengarius Granell, scriptores Barchinone.

AHPB. Juan Ginebret, leg. 2, man. 23, años 1450-1451.

355 Nápoles, 20 abril 1451

Compromiso autorizado por el notario Juan Ginebret.

Die martis..., intus civitatem Neapolis. Quoddem compromissum firmatum inter nobiles vicecomitem de Gallano, regni Sicvilie, ex una, et nobilem Ludovicum de Perellos, partibus ex altera. Est large in nota.

AHPB. Juan Ginebret, leg. 2, man. 23, años 1450-1451.

[1] Otra variante de grafía de este mismo apellido aparece escrita en el mismo documento de la siguiente manera: «Berenguer Despench».

356 Nápoles, 29 abril 1451

Compromiso autorizado por el notario Juan Ginebret.

Die iovis ... Quoddam promissionis instrumentum firmatum per venerabilem Petrum Cimart, campsorem sive banquerium civitatis Neapolis, oriundum ville Celsone, diocesis Urgellensis, magnifico viro Francisco de Plano, militi, pro nunc deputato et ambaxiatori principatus Cathalonie, etc. Est in cedula.

AHPB. Juan Ginebret, leg. 2, man. 23, años 1450-1451.

357 Nápoles, 1 mayo 1451

Capítulos autorizados por el notario Juan Ginebret.

Die sabbati ... Quedam capitula facta et firmata inter magnificum Franciscum de Plano, militem, pro nunc deputatum et embaxiatorem Cathalonie, ex una parte; et magnificum Bernardum de Requesens, militem, dominum castri et loci Daltafulla, situati in diocesis Terrachonensis, parte ex altera. Sunt dicta capitula largo modo in cedula.

AHPB. Juan Ginebret, leg. 2, man. 23, años 1450-1451.

358 Nápoles, 3 mayo 1451

Capítulos autorizados por el notario Juan Ginebret.

Die lune ... Quedam capitula firmata inter venerabilem Petrum Xuriguer, civem Barchinone, dominum et patronum cuiusdam navis vocate sanctus Iacobus, portus centum quinquaginta butarum, ex una parte; et venerabilem Anthonium Oliver et Martinum de Salines, mercatores, cives Barchinone, parte ex altera. Sunt in cedula.

AHPB. Juan Ginebret, leg. 2, man. 23, años 1450-1451.

359 Nápoles, 6 junio 1451

Loación de capítulos matrimoniales autorizada por el notario Juan Ginebret.

Die dominica ..., intus civitatem Neapolis. Laudacio et approbacio facta per venerabilem Petrum Cimart, mercatorem, civem Barchinone, de capitulis matrimonialibus firmatis inter suos procuratores et venerabilem Isabelem, domicellam, filiam honorabili Iacobi de Sos, civis Barchinone, et quia inter cetera capitula est quoddam capitulum quod per totas nupcias mensis ianuarii proxime venturi teneatur celebrare in facie sancte Matris Ecclesie predictum matrimonium, quodquidem capitulum laudare

intendit sub hoc pacto et condicione quod si ipsa Isabel, fuerit personaliter intus civitatem Neapolis erit paratum dictum celebrare matrimonium cum... propter ardua negocia que habet in presenti civitate que deserere non potest ipse accedere nec potest ad civitatem Barchinone pro dicto celebrando matrimonio. Testes: honorabiles Galcerandus Oliver, thesaurarius domine regine Aragonum; Iohannes Xanxis, mercator; et Petrus de Gualbes, cives Barchinone.

AHPB. Juan Ginebret, leg. 2, man. 23, años 1450-1451.

360 Nápoles, 9 junio 1451

Escritura autorizada por el notario Juan Ginebret.

Die mercurii... Simile instrumentum firmatum per honorabilem Petrum Iohannem de Sanctoclemente et Guillermum Marchum de Cervilione, curritorem auris, cives Barchinone, quale fuerat per ipsos in posse meo firmatum quinta septembris proxime lapsi mutato, quod complementum vendicioni in dicto instrumento descriptis necessarium habeat fieri propter absenciam honorabili Francisci de Plano, ad cognicionem honorabilis Iohannis de Marimundo et mei notarii, et absente dicto Iohanne de Marimundo, ad noticiam venerabilis Anthonii Guardia, mercatoris, civis Barchinone, et ipso absente ad noticiam honorabili Bernardi Çapila, civis Barchinone. Testes: reverendus religiosus frater Bertrandus, Dei gracia abbas monasterii beate Marie de Rivopullo, ordinis sancti Benedicti, diocesis vicensis, et Bernardus *(en blanco)*, scutifer dicti honorabili Petri Iohannis de Sanctoclemente.

AHPB. Juan Ginebret, leg. 2, man. 23, años 1450-1451.

361 Torre de Octava, 11 junio 1451

Credencial del rey Alfonso al conde de Cocentaina, a Juan de Moncayo y Pedro de Santcliment.

Lo rey de Aragó e de les dos Sicílies, etc., Prohomens: Bé creem per los amats e feels nostres en Johan de Marimon e en Bernat Çapila, missatgers per aqueixa ciutat a nos tramesos, vos fou referit lo gran desig nostre de anar a visitar la illustríssima reyna, nostra molt cara e molt amada muller, e equeixos nostres regnes, e en specialitat aqueix principat, e les causes empachants, lo dit nostre desig, poderse axí complir, axí prest com volguerem. E perquè, ab summo studi, entenem en disposar totes coses a preparar la nostra anada a fer la dita visitació. E tramatem sobre açò, e altres coses tocants nostre servey, e honor, e benefici de la cosa pública de aqueix principat, e altres nostres regnes e terres, los spectables, magnífichs e amats consellers nostres, don Eximén Pérez de Corella,

comte de Cocentayna; mossèn Johan de Moncayo, governador en lo regne d'Aragó; e en Pere de Sancliment, mestre racional de nostra Cort, los quals ab vosaltres, de nostra part, comunicaran. Pregamvos, per ço, e manam que a tot lo que los dessús dits, de nostra part, vos diran, donets plena fe e creença, com a la nostra pròpia persona, e quant a aqueixa ciutat se sguart, ho executeu e endreçeu, segons sempre aquexa ciutat ha acostumat, e de vosaltres confiam. Dada en la Torre d'Octava, a . . . Rex Alfonsus. *(Firma autógrafa.)*

Rebuda del senyor rey a 2 de juliol del any M.CCCC.LI sobre creença comanada al comte de Concentayna, mossèn Johan de Muntcayo, e mossèn Pere de Santcliment.

AHCB. CRO. Serie A, n.° 638. Juan de Moncayo fue un valeroso caballero y conocido poeta. PUIGGARÍ, *Memorias* . . . , II, p. 459.

362 Nápoles, 12 junio 1451

Escritura autorizada por el notario Juan Ginebret.

Die sabbati . . . intus civitatem Neapolis. Fuit concordatum inter dictos honorabiles Petrum Iohannem de Sanctoclemente et Guillermum Marchum Cervello, revocando et cancellando predictum instrumentum sub kalendario VIIII^{a} iunii firmatum, quod complementum vendicioni in ipso instrumento mencionate habet dari ad cognicionem pro parte principalis dicti Petri Iohannis honorabilis Philippus de Ferraria et discretus Bernardus Muntserrat; et pro parte dicti Guillermi Marchi Cervello, venerabilis Anthonius Guardia, mercator, civis Barchinone, et ego Iohannes Ginebret, notarius dicte vendicionis. Testes: Marchus Calabuix, mercator, civis; et Berengarius Granell, scriptor Barchinone.

AHPB. Juan Ginebret, leg. 2, man. 23, años 1450-1451.

363 Barcelona, 28 junio 1451

Llegada a Barcelona de los mensajeros enviados al rey por la Corte General de Cataluña.

Dilluns a . . . Aquest jorn retorna de Nàpols la galera del General, ab la qual vench lo honorable en Pere Johan de Senctcliment, hu dels IIII missatgers tramesos al senyor rey per la Cort General de Cathalunya. E d'altra part vingueren ab dita galera mossèn Johan de Moncayo, governador d'Aragó, lo comte de Cosentayna, e lo honorable en Pere de Santcliment, mestre racional del senyor rey e molts altres.

ACA. G., reg. 6, f. 55 v. BC. Ms. 978, f. 30 v.

364 Nápoles, 1 septiembre 1451

Carta del síndico Antonio Vinyes a los conselleres.

Molt honorables...: Vostras grans saviesas, certiffich com vuy som arribat en la ciutat de Nàpols. E perquè lo senyor rey és a la Torra del Grech, demà dematí, si plaurà a Déu, hi iré per ferli reverència e darli vostra letra. E si plaurà a Déu principiaré los affers perquè som tramès. E del què succehirà yo n'avisaré vostres grans saviesas. Mossèn Requesens dies ha que és açí, ab los secaços menestrals, han parlat segons m'an dit. E perquè no som cert de res que haien dit, no vull scriure pus larch. Prest, si plaurà a Déu, sobre moltes cosas, e hauré forma de scriure. E no pus per la present, sinó que, vostras grans saviesas, ordonen de mi tot lo que plasent vos sie. Scrita en Nàpols, lo primer de setembre.

Rebuda de n'Anthoni Vinyes, notari e síndich de Barchinona a XXII de setembre del any M.CCCC.LI sobre com és arribat en Nàpols.

AHCB. CCO, vol. 21, año 1451, f. 175.

365 Nápoles, 15 septiembre 1451

Carta del abad de Ripoll y Francisco Dez-Pla a los conselleres.

Molt honorables senyors e de gran saviesa: Vostra letra havem rebude per n'Anthoni Vinyes, per miyà de la qual nos pregau endressem e ajudem lo dit Vinyes, lo qual ve açí síndich per los fets de aquexa ciutat, la honor de la qual havem axí care. Quant se deu haver de la pròpria pàtria, havem fet abans de la sua venguda en los fets lo que vostres molt grans saviesas hauran sabut per miyà de la XXVII[a] a qui ne havem scrit per dues voltes. Aprés lo dit Vinyes és stat vengut ha conferit ab nosaltres. Havemlo consellat e avisat de ço que'ns ha ocorregut a honor de aquexa ciutat ajudarlem, endreçarlem en lo esdevenidor tant quan li serà mester e a nosaltres serà possible. E altres coses farem molt volentarosament que per vostres grans savieses nos seran acomenades. Scrita en Nàpols, a...

A vostre honor apparellats abat de Ripoll e Franci dez Pla.

Rebuda del abbat de Ripoll e mossèn Franci dez Pla, a XII de octubre del any M.CCCC.LI, sobre los affers per los quals n'Anthoni Vinyes, síndich, és anat al senyor rey.

AHCB. CCO, vol. 21, año 1451, f. 181.

Carta de Antonio Vinyes a los conselleres.

Molt honorables...: Ja per altre he scrit a vostres grans savieses, com era junt ab bon salvament en la ciutat de Nàpols, e com ja molts dies havia pessats, ans de mi, eren arribats lo governador en en Pere Camós, mercader, e en Ribes, texidor, habitants de aquexa ciutat, e ja, a Guayeta, fuy informat com lo senyor rey los havia dada una ample audiència.

E aprés, mossenyors, lo endemà que fuy arribat, que era dijous, que's comptave a II del present mes, jo acompanyat de mossèn Fonolleda, prothonotari del senyor rey, aní a la Torra del Grech per fer reverència al dit senyor. E com vench vers III hores passat migiorn, retornat lo dit senyor de un apartament que té fora la dita Torra per jugar a la fletxa, decontinent que fonch descavalcat, li fiu reverència, e li reportí les recomendacions vostres, e de aquexa ciutat. E axí cuytat se n'entrà en lo gerdí de la instància de na Lucrècia, e decontinent me féu demenar e entrar dins lo dit gerdí, e aquí tots sols stants, sinó lo dit prothonotari e mossèn Milà, qui de nostra parlament eren apartats, li doní vostre letre al dit senyor. La qual per ell lesta, ab gran repòs de son propri motiu, me dix qut era prest de hoyrme decontinent, e que pensàs de dir ço que dir volia.

E axí, mossenyors molt honorables, jo rehiterantli les recomendacions vostres e d'aquexa ciutat, seguint la forma de mes instruccions, li spliquí la gran voluntat e desig que vosaltres mossenyors e los prohomens d'aquexa ciutat havien de sa beneventurada venguda envers aquexes parts, comemorantli tots los motius en les dites mies instruccions specifficats. E a la conclusió suplicantli fos de sa mercè volgués exequtar la sperança e sperançes per sa senyoria promeses de vesitar sos regnes e terres d'aquexes parts.

En açò, mossenyors molt honorables e molt savis, molt alegrement, e ab bona cara me respós, commemorant e atorgantme la sperança e promesa que sobre lo dit fet havia feta als honorables mossèn Johan de Marimon e mossèn Bernat Çapila, ambexadors derrerament tramesos al dit senyor per part d'aquexa ciutat. E aprés sortí al fet de sos ambaxadors tramesos aquí, ço és, del comte de Coscentayna, governador d'Aragó, e mestre racional de Cathalunya. E que complint lo principat de Cathalunya, regne d'Aragó e de València, lo que ell demanave, ço és DCM florins, que ell era prest de anar aquí, e que d'aquí avant no steguera per ell, sinó per aquexes terres, si açò purament no volien complir, e que d'açò hagués resposta dins lo temps als dits seus ambaxadors prefigit. E donem de parer que digués que tal resposta havia a cobrar per tot lo present mes de setembre, anedinthi que axí havia ell gran desig e voluntat de anar vesitar aquexes parts, com sos vessalls de cobrarlo. E que ell bé veya que attesa la forma en que entén anar no li basteran los dits DCM

florins, mas que ell hi suplirà d'altres peccúnies sues pròpries. Moltes altres rahons, sobre aquest material, foren entre lo dit senyor e mi, les quals al present no afreturen scriure.

E hoyda sa deliberació e propòsit, pus que'm trobí en tan gran loch e avinentesa, e apartat de tota natura de gents, e trobantlo bé alegra e dispost en hoyrme, no volguí sperar altre hora, ans continuant mon procés, li diguí que pus se senyoria, axí prest no era disposta per anar en aquexes parts, fos de se marcè provehir en lo que per part de aquexa ciutat per mi seria suplicat. E primerament, lo supliquí del fet de Molindareig, comemorantli la provisió atorgada als dits ambaxadors d'aquexa ciutat, e la revocació que aprés per part de se senyoria per mossèn Requesens era obtenguda, e que si sa senyoria fos informada de la veritat e dret del dit senyor, e d'aquesta ciutat, tal revocatòria no hagera manada, offerint al dit senyor, que jo venia axí instruhït, per part d'aquexa ciutat, del dret del dit senyor que si sa senyoria hi volia provenir sens tot dubte, Molindareig tornave a son patrimoni, del qual obstant lo contracte fet ab aquexa ciutat lo dit senyor no l'havia pogut separar ne alienar. E que de tot açò, jo tenia bons títols, e compliment de cartes. E que attès, que açò era causa pròpria del dit senyor, aquexa ciutat no n'havia volgut ne'n vol pladegar ab lo dit mossèn Requesens, mas el dit senyor, que fins açí les altres alienacions que havia fetes durant lo dit contracte, per se mercè, e per deute de justícia, e per complir son jurament e prometença fetes en aquexa ciutat havia revocades, que axí revocàs ell la dita donació feta a mossèn Requesens. E que jatsia fahent açò, lo dit senyor, feria justícia e observaria son jurament, e prometença, encare [que] aquexa ciutat, lo y reputeria a gràcia singular. En açò, lo dit senyor, me respós, que fins açí ell havia servat en aquexa ciutat lo dit contracte, e que si justícia o volia, ell volia recobrar Molindareig, e ço que dat li havia, e que no y duptàs en res. De açò, mossenyors molt honorables, jo li basí la mà, encantant lo dit senyor que guardàs e pensàs bé a quí remetria a veure aquest fet, e que fos persona no sospitosa ne parcial del dit mossèn Requesens, ne a sos aderents, car ell era tan inportú, que era mester que aquell qui n'hagués càrrech temés e amàs Déu e se senyoria, e encare hauríe prou fet que lo dit mossèn Requesens ab ses stúcies no'l tragitàs. En açò, lo dit senyor, me respós que no curàs de res que ell pensava en tal persona que seria segura.

E continuant mon parlament e supplicacions, spliquí al dit senyor les causes contra lo dit mossèn Requesens en les dites mies instruccions contengudes. Les quals, lo dit senyor, ab gran repòs, scoltà, offerint jo, al dit senyor, que si a se senyoria pleya fer comissió en aquexes parts, que ço que per mi li era dit de peraula, e encare molt més se trobare per enquesta e testimonis dignes de fe. E per ço, a la conclusió, supliquí, a la sua gran senyoria, que revocàs lo dit mossèn Requesens del ofici de la governació, en que'n provehís altre persona qui temés e amàs Déu e se senyoria, e regís

lo dit offici, e ministràs justícia, bé e degudament, en tal manera que fos a servey de Déu, e honor e útil del dit senyor, e beneffici de la cosa públicha. En açò, lo dit senyor, me respós un poch fret, dient que ell no acustumave de levar officis a negú sens causa procedent.

Per mi, li fou replicat, que axí era la intenció de vosaltres, mossenyors, e d'aquexa ciutat, però per mostrar més la justificació d'aquexa ciutat, e que encare se senyoria sebria molt més que jo, no li havia dit. Que per ço, havia ja suplicat, sa senyoria, que per informarse dels altres fets per lo dit governador, contra privilegis de Barchinona, Capítols de Cort, e Constitucions de Cathalunya, e altres actes contra tota justícia e rahó, havia ja damenada a se senyoria la dita comissió. E lavors, lo dit senyor, me dix, que ell era content de fer la dita comissió, e que pensave a qui la fahera. E jo, mossenyors, no li volguí exprimir, aquelles hores, que la fahés al vaguer o batle de Barchinona, per ço com ell és molt sospitós. Com lo cars o requerrà faré lo que poré.

En aprés, mossenyors molt honorables, pus tal plaça tenia a mon pler, en la qual lo dit senyor stave ab gran delectació, e sabent certament que los dits en Camós e en Ribes, havien parlat al dit senyor, e que fama públicha era per Nàpols, que los dessús dits eren venguts per missatgers de tots los manestrals de Barchinona, de què en aquestes parts s'en feya un gran murmur, jo en aquelles hores mateixes, ne parlí ab lo dit senyor, signifficantli la veritat que aquests dos homens, qui eren venguts, eren venguts per lur cap ab inducció de alguns pochs homens de Barchinona pobres, per volerse anar deportar e gallofegar enemichs de tota netura, de bon negociagar, e que vehentse perduts e no havent remey de viure per lur pigrícia e mals vicis, sercaven remeys assats desonests de diffemar aquexa ciutat e los regidors d'aquella, que fins açí, a gran honor e servir del dit senyor, e benefici de la cosa públicha havien regit bé aquesta ciutat, e lo poble d'aquella, en tal manera, que Nostre Senyor Déus n'és stat loat e servit, e la fidelitat del dit senyor és intacte.

Affermant, al dit senyor, ab veritat que de la venguda dels dits homens, vosaltres mossenyors, no n'havíeu feta, ne'n feyeu stima neguna, com vos sintau indempnes de tot acte criminós o carregós que us pogués ésser posat. E que sentint, vosaltres senyors, lo lur mal zel, vos havíeu fets venir tots los caps de tots los officis d'aquexa ciutat, dientlos ells si sebrien ne sentien res en lo mal zel de aquells qui amen en poch lo honor del dit senyor, e volien en lur mal propòsit scandalitzar les ciutats e viles del dit senyor. E que tots los caps dels dits officis, respongueren que no y sabien res, ne plagués a Déu, ans se tenien bé per contents del regiment d'aquexa ciutat. Tot açò lo dit senyor ab gran diligència scoltà.

Mes, diguí, al dit senyor, que aquests mals homens tal audàcia *unque* hagueren haguda, si alguna persona de quirat no'ls hagués donada o prestada orella, els hi induhís. En que entre, los altres, e lo pus principal, era presumidor, que era lo dit mossèn Requesens, qui secretament, e encare

palesa, se feye venir axí en Barchinona, com a Leyda, com a Vich, a Vilafrancha de Penadés, e a Sent Cugat de Vallès, los dits homens, havents mal zel e propòsit. E açò, és presumidor, que feya lo dit mossèn Requesens, per la mala voluntat que havia contra aquexa ciutat e los regidors d'aquella. E que, per més creure açò, lo dit mossèn Requesens, en se companya havia amenats los dits homens en gran diffemació e càrrech del dit senyor e d'aquexa ciutat, qui de tal malaltia és indempa. E que aquesta era una de les causes, per les quals, li demanave la dita comissió contra lo dit mossèn Requesens.

E per strènyer lo fet, supliquí, al dit senyor, que entretant, que pensaria en la dita comissió, e hiria o vendria, que plagués a se senyoria, de fer apartar aquests dos homens, la un del altre, e que prengués lur depposició, e aximatex del dit mossèn Requesens, e strenyentho per los remeys deguts, començaria a trobar la veritat. E que entre lo que trobaria açí ab la comissió d'aquí se trobaria la veritat. E que sens falta lo dit mossèn Requesens se trobaria tant criminós, que per mèrits de procés merexeria de perdra la persona e los béns. En tot açò, lo dit senyor, me dix que no curàs de res, que ell ho reposeria tot. E vahent, mossenyors, que en aquell punt havíem ja parlat per spay de una hora e mige, no'l volguí pus fatigar de més faeynas.

Mas, per entrar en matèria de pler, e perquè jo m'i trobí present, lo die que la senyora reyna vengué a la Casa de la Ciutat per parlar ab vosaltres mossenyors, fiu relació al senyor rey, ab les millors peraules que poguí, de ço que lo comte de Coscentayna dix aquí, present la senyora reyna, e vosaltres senyors, sobre la venguda del senyor rey e com la senyora reyna, era disposta e sofficient, per consebre creatures, etc. Açò, mossenyors, lo dit senyor pres a tant de pler, e's pres tant fort a riure, e jo ab ell, que una stona stiguem que no parlam d'altre material. E demenam de la dita senyora com stave de sos mals, ne si stave bé. E per conformarme a la rahó del dit comte, li diguí que gran temps havia no s'era trobada millor que feya are.

E d'aquí, mossenyors molt honorables, sortim al fet de les Corts, e de la voluntat que aquexa ciutat havia en fer la offerta liberal en més quantitats que tots los altres. E açò, mossenyors, li expliquí segons per vosaltres me fou comenat. E açò li volgué dir perquè altre no s'en fes bell, jatsia que en tota veritat, lo comte de Coscentayna ha scrit, e scriu al dit senyor, en gran favor e honor d'aquexa ciutat.

Perquè si aquí serà li'n podeu regraciar, car aquest senyor, és de tal calitat, que tot ho hauram mester, car a quescuna part vol festegar e fer belles obres. Ço que demanen aquests dos homens qui són venguts, de veritat jo no he pogut saber, e per ço no u vull scriure, car no vull dir res si possible és en va. Com ho sabré jo n'avisaré vostres grans savieses.

Jo, mossenyors, d'aquests affers, he comunicat ab los missatgers de Cathalunya, qui'm par, com a virtuosos homens, sentints la gran diffàmia,

ans de me venguda, n'avien ja parlat ab lo senyor rey. E hanme dit que d'eçò que havien pogut sentir perquè eren venguts los dits homens, ja n'an scrit aquí. Los dits ambexadors m'an feta gran offerta per aquexa ciutat si res haurà mester, que *unquem* falliran. Ja'ls n'e fetes moltes gràcies per part d'aquexa ciutat, e los empraré totes vegades, e tantes, com lo cars ho requerrà, car tal rey e senyor havem, que tot hi serà mester.

E ja, lo endemà, que fonch divendres bon matí, cavalquí e aní a la Torra del Grech, qui és luny d'ací, bones dues letgües, per saber e sentir, e fer tot lo que pogués, e als no poguí fer, ni sentir, sinó que lo senyor rey stant apartat ab son Consell, acompanyat de alguna iniquitat e informat per qui's vulla, dix tant de mal d'aquexa ciutat que no podie pus, dient entre les altres coses que ab gran stremitat abusaven del privilegi de les vitualles, e que les naus qui volien venir açí carregades de sal per servey e necessitat d'ell, los consellers les feyen desliurar. Pensau, mossenyors, quant anuig me fonch, com me foren reputades tals peraules. De açò, jo entench a parlar ab lo dit senyor, e li entench a dar bona rahó de vosaltres mossenyors, que no haveu culpa de res. E és veritat que, en lo dit Consell, axí bé carregà la nau de la senyora reyna com a vosaltres.

Item, mossenyors, com jo partí d'aquí no poguí haver d'en Sartre, scrivà de la Lotge, la provisió que la senyora reyna féu per lo abús que féu lo governador del guiatge de les vitualles del deutor d'en Johan de la Seda. E perquè l'e de gran necessari per mostrar que la ciutat no abusa, sinó los officials del dit senyor.

És necessari decontinent m'en trametau translat auctèntich, car gran dupte he que aquesta informació feta al senyor rey no sia procehïda del dit mossèn Requesens. E pus les armes nos hinch havem a còrrer, ajudarme de tots los remeys que poré.

En lo dit Consell del dit senyor, so bé cert que lo bisbe d'Urgell, parlà ab prou desfavor d'aquexa ciutat. Crech feyeu per comportar lo senyor rey perquè li donàs més favor que no fa. Mossèn Requesens stà prou fret en la Cort, pur en les stretures del rey, però lo dit senyor, segons dit he, ho vol tot temporegar. És veritat, que ell hinch va molt empaguit per la gran fama que'nch és, que ell és parseguit per la terra, e aximatex molt diffamat, e tengut en mala oppinió, axí per son frare mossèn Bernat de Requesens, mentra hinch era, com per totes les altres natures de gents, per esguart dels dos manestrals que ha menats en sa companya. E com le y diuen, ell nega que no y sab res.

En lo primer parlament que fiu ab lo senyor rey, me vench a tret, stant ell axí alegra, li comuniquí lo servey que aquexa ciutat li fa. E perquè coneguí hi trobava pler, e perquè ell m'en mes en rahons, lo speciffiquí la forma de la concha e del bestiment, peus e altres circunstàncies, e aximateix, de la figura de Sancta Eulàlia. E venint a certes espècies, li diguí, com la concha era gallonada, e que lo un galló era daurat e l'altre blanch, e que en quescun galló, havia una de les sues empreses. Diguili

que, se senyoria, ne stegués maravellada de la tarda, car attès que a tal rey e senyor, com les dites coses havien a servir, volien que fos ab tot acabament obrat, e que no s'en levava la mà. De tot açò, lo dit senyor, mostrà haver gran pler, e accepte, dient que molt bé havien vist com lo un galló era blanch, l'altre daurat, car si tot fos daurat paraguera que fos de lautó. Dixme si la obrava en Lahopart. Responguili que per poderho ell fer, vosaltres mossenyors, havíeu dilatat algun temps de principiarho, per ço com lo dit Leopart per son accident era a Caldes. E per poderho mils desanpatxar havien hagut altre argenter ben sofficient.

Item, lo dit mossèn Requesens ha logada una barracha o pallar a la Torra del Grech, e nit, ni dia no's mou d'ella, e per ço me cové anarhi pus sovint, que no's feria, per tenirli esment a les sues mans. E are tem aquest art e crech que sia per dar entenent a la gent, que no és així passeguit com és en oppinió. Que com jo so llà hon lo senyor rey és, hon se vulla que'm tropia, me pren per la mà, e per lo bras, e fa a pares de bé fastagarme, però *nunque* se obmet de interrogarme de sos fets dienme quines coses fas ne tinch contra ell. E així rient, o fayent riure, com m'o diu, així li do lo callar per resposta. E ell sempre me pregua que'm desisque de ço que fer he. He fiança en Déu, que si lo senyor rey me té la plaça segura, e attès que'm sent bé armat de mon títol e justícia, jo'l faré desliurar a tot son malgrat, e gran honor d'aquexa ciutat. Ab gran congoxa stich del senyor rey, que la un jorn fa bona cara e l'altre lo contrari, però jo faré tot lo que poré. E del què hich succehirà jo n'avisaré vostres grans savieses.

Aprés, mossenyors molt honorables e molt savis, a VIIII° del present mes de setembre, stant jo ab lo dit senyor a la dita Torra del Grech, lo dit senyor rebé letres de Barchinona, per las quals fonch avisat de la gran novitat attemptada contra los coronats, etc. E perquè en aquelles hores, jo encare no havia rebuda vostra letra, no diguí res a se senyoria. Mes, en aquell die mateix, venint lo dit senyor, de la dita Torra en la ciutat de Nàpols, e jo en se companya, li hisqueren a camí los dits missatgers de Cathalunya, als quals, e a mi, anant per lo camí nos avisà del dit fet dels coronats, e de la contradicció subseguida, concloent en se oppinió que pus que's volien alegrar del privilegi de la corona, bé era rahó participassen en lo subsidi. En açò, los dits embaxadors, e jo, replicam que se senyoria devia molt pensar en açò, e que tal acte era molt preiudicial a se senyoria qui los homens de son for e juredicció volie sotsmetre, e fer trahutar al papa, e moltes altres rahons que li foren dites en açò contràries. A la conclusió, que lo dit senyor dix que almenys rahó seria que aquells qui s'en volen alegrar de la corona que pegassen. E així, entram en Nàpols, sens més replicar.

E aquella nit matexa, lo dit senyor s'entornà a la dita Torra, la qual té molt per familiar. E com fuy a ma posada, rebí una vostra letra, e altre del senyor rey, e altre del prothonotari sobre lo dit fet de les corones. E

l'endemà, dematí, torní a la dita Torra, e doní al dit senyor la sua letra, e de paraula lo supliquí fos de sa mercè provehir en lo dit fet, segons per vosaltres, mossenyors, li era stat scrit.

Aprés, sobre açò lo dit senyor, en son Consell, ha molt praticat, e he entén, vulgarment, que l'abbat de Sent Joan Çes Abadessas dies ha vench al dit senyor ab letra de part de la Cort de tot lo principat de Cathalunya, qui's diria que scrivia al dit senyor que los dits coronats participassen en lo dit subsidi. E ab aquexa fe lo dit senyor hi davellà, e axí la bulla del papa és exida. Però, are, en lo dit Consell, e per algunes altres persones, seria stat dit que la dita letra de la Cort no era stada spatxada de voluntat ne saber dels brassos militar e reyal, sinó que lo bras de la Església havia desempatxada tal letra en nom de la Cort.

En açò, mossenyors, jo no y sé res, sinó per hoyda dir de la conclusió, he sentit que pus lo dit senyor ten avant se és empès, ha desliberat que la monició feta, sia amoderada, ço és, que'n sie levada la pena del vet, e que los qui's volran alegrar de la corona que paguen. De açò, encare jo no he resposta del dit senyor, però faré tot mon poder de obtenir se resposta al pus prest que puxa.

De totes les altres coses que he suplicat lo dit senyor, fins açí no m'a feta resposta, ne he hagut manera de poder parlar ab se senyoria ab repòs, no contrestant que tots dies jo sia ab sa senyoria, e'l ne suplich. Responme quescuna vegada que prest de bon grat s'en parterà ab mi, he m'hoyrà. Quant que a Déu placia que sia hora, faré mon poder de obtenir conclusió en tot, o en part, o a troços, com mils poré. E del què serà jo n'avisaré vostres grans savieses.

Aprés, mossenyors molt honorables e molt savis, lo die de Santa Creu, jo aní a la Torra del Grech, gran matí per assegar ma ventura, si poguera parlar ab lo senyor rey reposat. E de fet vuy tal hora allà demetí, que partí, ab lo dit senyor, axint de la cambre, lo qual me assignà hora per hoyrme al després dinar. En la qual hora lo dit senyor se apartà en lo dit gerdí de na Lucrècia e aquí lo dit senyor me féu entrar. Al qual supliquí fos de sa mercè, menàs metre en exequció los fets dels quals lo primer dia l'avia suplicat. E primer, del fet de la sua venguda per aquexes parts, me dix que estave e perseverave en lo que dit me havia, e que no steria per ell gens, sinó per aquexa terra, e moltes rahons, les quals mostrave haver voluntat en exequtarho.

En aprés, venguem al fet de Molindareig. Dixme lo dit senyor que ell havia pensat que ho fahés veure e regonèxer a mícer Rodrigo Falchó, e a don Valentí Claver, dels quals lo dit senyor podia ben fiar. Per mi fonch replicat, al dit senyor, que açò eren faheynes sues, e que's guardàs de persones que la extrema stúcia de mossèn Requesens, no'ls corrompés. E lo dit senyor, me dix, que no curàs de res, car ell sabia bé que feya. e que ell dit senyor encare volia que pessàs per son Consell, en lo qual personalment, volia ésser axí per la justícia, com per son interès. E axí,

mossenyors, d'aquí avant d'aquest fet me prepararé als mils que poré, sens plet algú, metren a la execució, maiorment, pus veig la gran voluntat del senyor rey.

E successivament, en lo fet del procehir contra lo dit mossèn Requesens, per enquestes, etc., lo dit senyor me dix que era content e que en ço que s'auria a fer entrevenguessen los dits mícer Rodrigo Falchó e Valentí Claver, e per aquí pensaria a qui seria la comissió. E perquè en açò no'l veya massa calent, no'l volguí més estrènyer ne congoxar, sperant altre sahó o disposició, car ací és en Ledó, que per los fets pessats, que crech vostres savieses saben, de què li fonch fet gran procés, contínuament fa gran instància devant lo senyor rey, dient al dit senyor, que mossèn Requesens l'a robat, e ha fets de grans fraus en son offici. E lo dit senyor, en açò donà gran orella, e per ventura serà causa que tots los fets plegats se exequtaran. E per ço vull sperar alguna sahó o disposició, e segons lo temps que veuré si procehiré abasta que lo dit mossèn Requesens stà barres a pits, si bé lo senyor rey lo temporega.

En lo fet dels coronats, dels quals vosaltres, honorables mossenyors haveu scrit al dit senyor e a mi, lo dit senyor, me ha respost e dit, segons demunt ja havia dit, que ell era desliberat que la monició fete se levàs tant quant tocave lo vet, e que tots aquells qui's volrien alegrar de la Corona, o denunciar aquells que participassen en lo subsidi. Per mi fonch replicat a se senyoria, que en tal acte devia molt pensar com seria vist ésser molt preiudicial al dit senyor, e a ses priminences e senyorias, car ses terres e vessalls, no eren sotsmeses, e súbdites a altra senyoria, sinó a la sua, e que entreduhir tal acte, sens fellir, seria molt preiudicial per are e per esdevenidor. En açò, lo dit senyor, me respós que ell ho havia ben pensat, e que una de les causes perquè u feya era perquè sos vassalls laichs, sots color de corona no declinassen de son for. E en aquesta oppinió, lo dit senyor, en aquelles hores romàs.

En lo fet dels dos homens menestrals, qui són venguts, etc., los quals nit e die no's mouen de la Torra del Grech, o pur en Camós, supliquí sa senyoria que per levar si mateix e aquexa ciutat de tanta infàmia e càrrech, los aviàs al mils que pogués, com ells fossen homens de poch bé, e venguts per lur propri motiu e ab inducció de poques persones, més zelant la honor del dit senyor, ne d'aquexa ciutat, ans d'açò que havien atemptat merexien tal càstich que fos aximateix d'altres. Però que aperia a mi, que per reposarho tot los degués aviar dientlos que pus se senyoria anave de les part de llà, ell daria bon recapte en tot ço que rahonable fos, e que administraria a quiscuna part justícia. En açò, lo dit senyor, me respós que ben spedient havie pensat, e que per se fe, encare no sebia que's demanaven, però que ell, ho veuria tot, e que aprés ell ho metria en tal repòs que aquexa ciutat, e jo ne romandríem contents. En açò li volguí replicar, que per se mercè, no volgués creure moltes falsias e ficcions que li serien dites contra vosaltres, mossenyors, e altres d'aquexa

ciutat. En açò, lo dit senyor, me replicà que no curàs de res, que en se fe podia star segur. Per la qual rahó, besí la mà al dit senyor, e li reputí a gràcia e mercè singular, per part d'aquexa ciutat, la bona intenció que ell hi mostrave. Los dits Camós e Ribes no han parlat ab lo senyor rey, ne n'ha permès, sinó la primera volta que vengueren. És veritat que tot die tiren per la falda que'ls hoga, e lo dit senyor passe avant, e diu que s'n ferà.

E per ço, la vigília de Senta Creu, trobantme jo a la dita Torra, a la qual tots jorns so anat demetí e vinchmen de vespre, los dessús dits dos homens menestrals, speraren lo dit senyor com volia entrar al dit gerdí. E aquí ells digueren que pus que no'ls volia hoyr, lo y donaven en scrits. E presentarenli una cèdula, la qual lo dit senyor pres en la mà, e pessà avant que no'ls dix res, e no contrastant que ells sien dressats a mossèn Reus, secretari del dit senyor.

Lo senyor rey com fonch dins lo gerdí, donà la dita cèdula a mossèn Fonolleda, la qual no m'a encare volguda comunicar, sinó que m'a dit de paraula que hay tot lo món de pagueses. E entre les altres, hi han exprimit que jo no era síndich, ni havia poder de tota Barchinona. Del què més avant sabré jo n'avisaré, vostres grans savieses.

Aprés, mossenyors molt honorables e molt savis, pus lo temps me besta, e coneguí que lo dit senyor nos tediave de mon parlament, no contrestant que fos ja capvespre, ab aquella pus humil e subiecta manera que poguí, diguí a se senyoria, que entès havia que lo endemà que jo li haguí feta reverència e splicats los actes de ma venguda.

E se senyoria, me hac feta tal resposta, que jo romanguí molt content e aconsolat. Stant ell dit senyor en lo Consell s'era molt clamat d'aquexa ciutat, e dels regidors d'aquella, que'ls havia molt carregada la mà, que jo li suplicave se gran senyoria, que'm digués de què's clamave de vosaltres, ne d'aquexa ciutat, car tals coses, porien ésser que jo l'in daria açí bona e sofficient rahó, e sinó jo n'scriurie a vosaltres mossenyors, qui sens falla me deríeu bona rahó e compte. E que no pensàs que *unque* aquexa ciutat entenia, sinó en ferli servirs e honors. E que suplicave, se senyoria, que axí leusment no volgués creure sinistres informacions.

E dit açò mirí lo dit senyor en la cara, lo qual stech un poch ensenyat e quasi rient, me dix que no curàs, que no era nada. E lo que havia dit era que era informat que abusaven sobre lo guiatge de vitualles, e en gequir anar fustes armades d'aquí, sensa seguretat de no fer mal a amichs del senyor rey. E que açò feya e deya, perquè, segons se sebia, ell vol anar aquí, e vol gequir en pau, si possible és, tota la terra, a fi que no hage enamichs. E que alguns de sos vessalls, ab naus e bergantins, no curen, sinó de pendre robes de janovesos e altres amichs seus, e aprés los dampnifficats hauran aximatex pendra fustes, e robes, de sos vessalls. E axí la guerra de jenovesos e d'altres torneria en camp, e que aprés, que les dites fustes anaven aquí e eren guiades per lo guiatge de vitualles.

E de tals guerras vosaltres seríeu en culpa, e moltes altres rahons, molt largues, que sobre açò me splicà, les quals serien molt largues d'escriure.

En açò, mossenyors molt honorables, repliquí que se senyoria era mal informada, e que aquelles persones, qui tal informació li havien dada amaven poch lo dit senyor, e ja menys aquexa ciutat. E que parlant, ab humil e subiecta reverència de se reyal magestat, lo havien informat contra veritat. Bé era ver, que com alguna fusta ve en aqueixa ciutat carregada de forment e altres viures, per privilegis specials atorgats a la dita ciutat per los reys pessats de gloriosa memòria, e per sa senyoria jurats e confirmats, tals fustes, persones, robes, e béns eren guiades. E així tostemps era stat praticat e servat, car poch aprofiteria haver privilegis, e libertats, si no eren servades y servats, e que així ho devia voler se senyoria. E en tals actes e guiatges, los consellers, o síndichs d'aquexa ciutat, no han als a fer sinó fer instància que los dits o tals guiatges sien servats. E aprés los dits guiatges eren exequtats e servats inconcussament per lo dit senyor, senyora reyna, governador, e altres officials seus. E que tals privilegis, no eren otorgats ne obtenguts perquè se n'alegressen homens de sancta vida, ne mercaders, ne altres persones planes, sinó per ladres, homeyers e altres persones qui han temença de [sa] senyoria. E que jo podia fer fer a se senyoria, que de tals coses, los consellers d'aquexa ciutat no abusaven gens, ans en semblants actes procehexen en medur e digest consell, ans que instància alguna fahessen o fer fahessen per lur síndich. E que d'açò jo'n feya certa se senyoria.

E que dies havie que no s'i havie guiade neguna nau, sinó are novellament stant jo aquí, una nau del comte de Adriano, qui era venguda aquí carregada de forment e de vi, la qual alguns ministres del dit senyor, volien que anàs carregar de sal a Hiviça, per venir açí, e que vosaltres senyors havíeu pregat o fet pregar, al patró que'n fes servir al senyor rey, pus la nau era de familiar seu. E en açò vos eren interposats, tant ab la senyora reyna, com ab lo dit patró, e lo dit patró no u volch tollerar, com hagués pres partit de lanes, e que lo dit càrrech de sal, li fou molt dampnós. E per so, requerí a vosaltres mossenyors, que fahesseu instància que lo dit guiatge, li fos servat. E así covench a vosaltres, per observació dels dits privilegis, suplicar la senyora reyna, que lo guiatge de vitualles li fos servat. E así la senyora reyna, graciosament lo gequí anar.

De altres fustes qui haguessen preses robes dels amichs del senyor rey, jo era cert que gran temps havia no havien allegat lo dit guiatge, car lo cars no havia request. Tant com tocava de exir fustes armades de Barchinona, sens prestar seguretat, li diguí, que no contrestant, que açò fos càrrech principal de la senyora reyna, e de son batle general, jo fehia cert lo dit senyor, que decontinent que a notícia de vosaltres, senyors, pervenia que alguna fusta, así nau, com de rem, se armava, no solament en aquexa ciutat, més encara en tota la costa, que vosaltres senyors feyeu una gran instància a la dita senyora reyna e ab lo batle general, que tal

fusta no gequissen partir, sens que no prestàs bona seguretat de no dampnifficar amichs del dit senyor, car los qui més se alegren de la pau, e més anuig e dan han de les guerres, són aquexa ciutat e los mercaders de aquella.

E és ver que, lo dit senyor, tanbé hi mesclà lo fet d'en Prexana, però és stat informat que la senyora reyna lo havia guiat ab certes qualitats. E han dit, lo dit senyor que trobe pler que la nau d'en Prexana, vengue açí, e que pus n'és stat cert que ve açí, ha provehït ja en Gènova, que's guarden de dampnifficar vessalls del dit senyor, car pus la nau ve açí, ell los farà justícia.

E en lo dit parlament, no m'obmetí lo abús que lo governador féu del fet d'en Johan de la Seda, lo qual lo dit senyor li grahí poch.

En totes les altres coses dessús dites, lo dit senyor, no'm volch replicar, sinó que jo que us scrivís que en tot los dits affers vos vullau arreglar, en manera que per causa o culpa vostra, guerres no's seguesquen.

E perquè, molt graciosament, lo dit senyor se desisqué d'aquest parlament, molt humilment li supliquí que pus aquexa ciutat no en tenia en als, sinó en suplir a se senyoria d'açò que rahonablement possible li era, e a tota honor e servey de se magestat, que li plagués no la volgués maldir, ne ja menys maltractar, car volentla se senyoria maldir, troberia molts legoters amants poch Déu e se honor, qui lo y induhirien. E si amave aquexa ciutat, axí com de fet e en lo cor amave, que la volgués bendir, e lavors conexeria que tals aduladors no l'i venrien devant. E que pensàs tostemps hi tingués en se mamòria aquexa ciutat quanta honor havia feta a la Casa de Aragó, e era prompta de fer tostemps que a se senyoria, fos plasent e necessari. E lo dit senyor, dix, que axí ho praticharia, però que si algunes vegades per congoxa, o males informacions s'en clamave, que se intenció era fer bones obres en aquexa ciutat.

E dites aquestes paraules [com] stiguéssem ludosos de peus, me aienolli devant se magestat dientli que si a senyoria plagués, pus causa vera en contrari no fos, bendir aquexa ciutat palesament, e ferli bones obres, segons se senyoria havia dit, fora cosa que vosaltres mossenyors e tota aquexa ciutat, lo y reputare a gràcia e mercè singular. E que d'aquí avant, pus ten gran amor mostrave en aquexa ciutat, la pràticha fos remesa a se gran senyoria. A que lo dit senyor, me replicà, que no curàs de res, que vertaderament ell amave e volia amar aquexa ciutat, e la tracterie bé. E que vosaltres, senyors de regidors, vos guardàsseu scientment ferli desserveys ne anuigs. E dit açò, ab aquella pus humil manera que poguí, li basí la mà e lo peu, regraciantli molt, de part de aquexa ciutat, la sancta e bona intenció que vers aquella mostrave. E axí jo'm departí de se senyoria. Del què per avant, se senyoria ne ferà e'n praticharà, serà remès a netura, car vosaltres mossenyors, mils da mi conexeu les pràtiques e condicions del dit senyor.

E més, mossenyors, certiffich vostres grans savieses, com lo die de

Sancta Creu lo dit senyor provehí lo dit don Valentí Claver, vicecanciller, per mort de mícer Johan de Funes, que vol dir per aquexes parts e per açí, e axí m'o ha atorgat lo dit don Valentí. Havem parlat del jurament que ha prestar, segons les Constitucions de Cathalunya, diu que és content. Perquè, mossenyors, si a Déu serà plesent, hich trasque provisions ab signe de vicecanceller haien lur perfecció. Pensau si'n parlareu ab los diputats, si jurerà açí. E que tremeteu açí la forma dels juraments o translat de la carta del jurament dels altres vicecancellers, per ço que mils se puxe praticar.

Mícer Babtiste de Platamone, és mort en Cicília, qui's deye açí vicecanceller ans de sa mort, ha restituhïts stant al lit IIIM ducats que tenia de torts.

Aprés, mossenyors molt honorables e molt savis, parlí ab lo dit mícer Rodrigo Falchó, al qual lo dit senyor havia dat càrrech principal del dit fet dels coronats. Ham dit que lo senyor rey ab deliberació de son Consell, ha desliberat que la dita bulla obtenguda del papa, sobre lo dit fet sie revocada o pus no sie exequtada. E que serà content que se obtengue altre bulla del papa axí simple, que tots aquells clergues no benefficiats qui's volran alegrar del privilegi clerical, ho puxen fer, e que aquells tals contribuesquen en lo subsidi, per rahó tant solament de la persona e no de lurs béns, que són profans.

Item, mossenyors, com fuy junt açí hoy, que lo senyor rey, feye encantar e exequtar la nau d'en Madrenchs. Aprés, guià lo dit Madrenchs, patró, qui és açí, posantlo en alguna bona speransa. Are ha desguiat lo dit en Madrenchs a III dies que havia aprés lo desguiament. Déus li ajut e a tots aquells qui ab lo dit senyor han a pratichar.

De mi mossenyors, vos dich que stich ab gran congoxa, que no contrestant fins açí, hage bones paraules, que les obres bones succeguesquen. Açò, mossenyors, dich que no contrestant, jo scrisque a vostres grans savieses, les bones speranses que lo dit senyor me pose que he dupte, etc. Però tot sie remès a Déu. E per la present, molt honorables e molt savis senyors, no he pus a dir ne scriure a vostres grans savieses, e ordonau de mi lo que plasent vos sie. Scrita en Nàpols, a ...

Rebuda de n'Anthoni Vinyes, síndich qui és eb lo senyor rey, a XI de octubre del any M.CCCC.LI, sobre los affers per los quals és stat tramès lo dit Vinyes.

AHCB. CCO, vol. 21, año 1451, ff. 182-185. Véase Boscolo, *Inviati...*, pp. 22, 25. Batlle, *La ideología...*, pp. 168, 181.

367 Nápoles, 23 y 29 septiembre 1451

Carta de Antonio Vinyes a los conselleres.

Molt honorables. Ihesús...: Per correu qui és partit de ací, a XX del present, he ha ésser aquí a XII de octubre, he scrit molt larch a vostres

grans saviesas, en tant que fins açí als no occorre scriure, com no sente res més del què he scrit. Però si per ventura la present serà aquí, ans del dit correu, encare que per Capsous, vos avís com som stat molt bé reebut per lo senyor rey, e aprés, per discors de alguns dies, lo dit senyor me ha oyt plenament, del qual he haudes tals respostes que som romàs molt content e seré, si plaurà a Déu, pus content dels affers perquè són tremès.

Lo fet de Molins de Reig, segons ja he scrit a vostres grans saviesas, lo dit senyor ha molt abraçat, ha volgut que mícer Rodrigo Falcó e don Valentí Claver, regoneguem tots los procés e actes, e aprés que en façen relació al dit senyor. E axí lo fet se contínue, e al present yo no entench en als, axí com nos fa lo adversari. En lo fet de la enquesta, sper disposició, segons ja he scrit, e entretant veuré lo dit senyor, pus ja he suplicat si'n serà pus calt que no ere.

Del fet dels menastrals que són venguts fins açí, als no'n sent. En Camós, nunque's mou del senyor rey, però si lo dit senyor està ferm en lo que m'ha dit, la cosa haurà repòs. Are dien que som contents que lo regiment stigue en mà de ciutedans, però que los regidors en la forma que regexen destrohexen lo poble. E per axò e per als, demanen licència del senyor rey que los menestrals se puxen ajustar e tenir consells. E sobre açó, he yo molt suplicat, lo dit senyor, que si tal acte permetie, metrie la destrucció, no solament aquexa ciutat, més encare totes ses terres. E lo dit senyor me respon que no cur de res. Are ja s'enugen e criden devant lo dit senyor, que ells per son servir són açí, a lur cost e messió. e que ja no sich poden sostenir.

Del fet dels coronats, ja he scrit a vostres grans savieses, la intenció del dit senyor, ço és, que la primera butlla sie revocada, o no executada. Més que serà content, que ab altre butlla, los qui de bona voluntat se volran alegrar del privilegi clerical, que paguen, per rahó emperò de la persona, e no dels béns que són profans. E per la present, molt honorables, e molt savis mossenyors, no he res scriura a vostres grans saviesas, ordonant de mi tot lo que plasent vos sie. Scrita en Nàpols a XXIII de setembre M.CCCC.LI.

Aprés, mossenyors molt honorables e molt savis, haguí scrit, lo senyor rey és stat avisat de las novitats de Castella e Navarra, e de Beyona, de què lo dit senyor, ha estat bé ensenyat. E ha volgut que lo prothonotari comunicàs les letres moltas d'aquelles parts e de aquí, al dit senyor, sobre lo dit fet, vengudes als ambaxadors de Cathalunya e a mi. E lo dit senyor fa lo present correu per respondre. E vuy és entrat en aquesta ciutat I embaxador del rey de Castella per al dit senyor, lo qual és entrat, axí secretament que lo dit senyor ne altre no n'ha hagut sentiment. E per ço, lo dit senyor, vuy és entrat en Nàpols, per darli audiència al Castell Nou. Encare no's sap res de la dita embaxada. Del fet dels coronats lo dit senyor, se diu ha haut altre colloqui. Crech ab lo present correu scriu de sa intenció, ont no no'n sé als. Bé és veritat que los dits embaxadors de Catha-

lunya per sí e yo, d'altre part, havem suplicat lo dit senyor que y provehís a fi que la Cort de Cathalunya per causa sua no stigue empatxada.

Jo, mossenyors, vos he scrit, com les letres del comte de Coçentayne, fetes en favor de aquex principat e de aquexa ciutat, hich fan gran bé, per lo que sich ha per tractar, per negocis d'aquexes parts. Scrita a XXVIIII del dit mes de setembre.

Placieus, mossenyors, fer desempatxar la concha de Santa Eulàlia, car fiança he en Déu, vendrà en bona disposició.

Rebuda de n'Anthoni Vinyes, síndich, a XII de octubre del any M.CCCC.LI, sobre lo parlament que ha haut ab lo senyor rey.

AHCB. CCO, vol. 21, año 1451, f. 187.

368 Nápoles, 6 octubre 1451

Carta de Antonio Vinyes a los conselleres.

Molt honorables . . .: Vostres grans saviesas, certiffich, com ayr, trobantme yo a la Torra del Grech, rebí una vostra letra de VIII de setembre, avisantme del comoviment popular, etc. Aximatex, mossenyors, dins la dita letra attrobí la enqueste a mi remesa. E tot mossenyors per mi és estat ben entès. E per ço, que aquell die, ere encare dels dies festivals de las noçes del germà de madama Lucrècia, e tenien a la dita Torra solemne rench de juntes, e lo dit senyor no ha permès que durant la dita festivitat, que ha ja IIII dies que duren, algun no li parlàs de feynes. Aquell die no li parlí, com stigués lo dit senyor tot lo die en I cadafal, e la dita Lucrècia, en altre cadeval denant lo dit senyor.

Però, mossenyors molt honorables e molt savis, vuy que és dimecres, bon matí yo fuy ab lo dit senyor. E fins are vespre, no he poguda haver audiència, la qual dins lo jardí de la dita dama he hauda. E he informat lo dit senyor de tot lo material largament, e m'offerí de legirli la enquesta. Dixme lo dit senyor que prest hi proveyrie, e que mostràs la enquesta a don Valentí Claver e a mícer Rodrigo Falchó, e que a consell lur, ell hi proveyrà. E per ço, mossenyors, aquesta nit he tornat en Nàpols, e si bé és gran nit, he fet veure als dessús dits la dita enquesta, e'ls trobats de bona intenció. Hanme promès que demà iran al senyor rey, e li faran relació del fet e li consellaran so que Déus los administrarà. E perquè m'an dit que aquesta nit hich partex correu, per vostra consolació e repòs vos fas aquesta patita letra.

Demà hich partex altre correu. Si temps ni i basta de tornar de la dita Torra, scriuré del què sabré. Los dos manastrals açí venguts, no han res fet fins açí, ans sich anugen de mort, e crech faran are menys. Placieus, mossenyors, pendre en paciència com tant curt scric, car prop de mige nit és, e som fatigat dels dits affers. Per altre si plaurà a Déu scriuré pus larch. E lo Sant Sperit . . . Scrita en Nàpols, a . . .

Rebuda de n'Anthoni Vinyes, síndich, a XXVIIII de octubre del any M.CCCC.LI, sobre los affers de què ha càrrech per la ciutat.

AHCB. CCO, vol. 21, año 1451, f. 194.

369 Nápoles, 7 octubre 1451

Carta de Antonio Vinyes a los conselleres.

Jhesús. Molt honorables . . . : Per altre correu qui partí la nit pessada, he scrit a vostres grans savieses curt, avisantvos com havia rebuda la letra e l'anquesta que m'aveu tramesa, e lo que fins en aquella hora havia pogut fet. Are, mossenyors molt honorables, vos avís dels altres affers qui concorren de mossèn Requesens, ço és de Molindareig, com lo dit mossèn Requesens, ab tota extremitat hi ha entès e hi entén ab totes aquelles stúcies que fer pot. E no contrestant lo fet, açí no's faça n'és puxa fer judicialment, però *ad partem* ha donades a quescun dels juristes més de x fulls de allegacions fetes per juristes de Ceragoça, de Leyda, de Cervera, e per mícer Pere Ferrer, de Barchinona, e és predit que ab aquelles allegacions se obtendrà.

Jo mossenyors, no tench allegacions jurídiques, ne en mes instruccions e memorials n'e trobades. Però som fornit a mon parer de bon dret, qui stà per cartes e instruments, e per rahons naturals, e per los memorials que me n'e portats. E per ço he fiança en Déu, que si als no hix en contrari, aquexa ciutat obtendrà, maiorment si lo senyor rey contínua lo bon propòsit que y mostre. Lo dit mossèn Requesens ha procurat e procura, ab lo dit senyor, que ell vage per embaxador al rey de Castella, e si obtenirho pot ans que lo fet de Molindareig no sie desempatxat, no'm sé lo senyor rey quina intenció hi haurà. Jo he dupte que lo dit mossèn Requesens açò no'u faça per no voler veure la fi del dit fet, e aximateix per procurarse honor. E per ço, mossenyors, nit e die, jo no entench ordinàriament sinó en lo dit fet de Molindareig.

Item, mossenyors, recordem que per altra letra jo scriví, a vostres grans savieses, com havia suplicat lo senyor rey que ací començàs inquirir del fet dels manestrals de mossèn Requesens. Aprés, ne comuniquí ab lo antich amador de aquexa ciutat. Consellam que no'n fes cas, si aquests dos menestrals no deposaven, lo que jo havia affermat al senyor rey, levaré la voluntat al dit senyor, de açò que, jo he supplicat, fes inquirir aquí contra los dessús dits, etc.

Are, mossenyors, manegant aquestes faheynes, veureu que s'en porà fer, car tot mon poder fas e faré de encontrar lo dit mossèn Requesens, per totes aquelles vies que poré. E si açí he forma de principiar, no spere que's comens en aquexes parts. E dies ha que ell ha sentiment d'aquests strígols, e per ço, mortalment treballa que puga haver la dita ambexada. Moltes voltes ha parlat e parle ab mi, entre les altres coses, scusantse del

fet dels manestrals, dient que ell hi ha fet més bé que home del món en reposarlos. E que sinó per ell ja s'i haguera seguit qualque sinistre. E que del què fins ací si és seguit, és càrrech de la senyora reyna qui no y ha fet lo degut. E açò, lo dit mossèn Requesens, ha dit e diu públichament al senyor rey, e a molta gent, e a mi que de res no s'en cobre. E així vertaderament ho podets adverar a la dita senyora reyna, e que és veritat que los dits menestrals, moltes voltes, són stats ab ell, e que ell com official, no'ls podia denagar audiència. Per mi, entre les altres paraules, li fou respost que possible era que algunes voltes hi fossen stats així com ell dehia, però que més pugaven les voltes que ell, de son propri motiu, los se havie fets venir a Vich, e a Sant Cugat de Vallès, e a Vilafrancha, e en altres parts, per induhirlos a tot mal contra aquexa ciutat, e que per tornes, los havia acompanyats ací. E que tot acò era manifest, e en son cars, ell n'auríe sentiment, maiorment de tanta infedelitat que cometia contra son rey e senyor. Déus per se mercè, meta en les orelles del dit senyor, lo vulla ponir segons sos demèrits.

Item, mossenyors, per los missatgers de Cathalunya, qui han scrit aquí a la Cort, haureu sebut com han offert al senyor rey, los quatrecents milia florins, però que en tot, me so atrobat, vos avisaré del què he sebut e sentit. E stà en veritat que, lo jorn de Sent Miquel, stant lo senyor rey en la missa de la Torra del Grech, e jo trobantme aquí en la església, arribà a mossèn Fonolleda un alberà dels dits missatgers de Cathalunya, avisant com correu havia arribat d'aquexes parts, e que la offerta dels CCCCM florins era venguda. E així, acabat lo sermó per mestre Epila, lo dit mossèn Fonolleda se acostà al senyor rey e li denuncià lo dit fet. E en açò, lo dit senyor tornà molt blanch en la care. Deuse creura que fonch per pler que n'agué. E aprés, aquell die matex, deprés dinar, arribà un correu d'equí, ab XII dies e mig, que portà la nova de Castella e de Navarra. E así lo dit senyor hac prou noves.

E aquell die metex tremès lo dit prothonotari en Nàpols, que digués als missatgers de Cathalunya que lo endemà, que era die de Sent Gerònim, los dits missatgers, fossen a la Torra del Mig, qui és mig camí de Nàpols a la Torra del Grech, car aquí'ls hohiria. E de fet, dematí foren llà, ab lo dit senyor, al qual present lo senyor bisbe de Barchinona, e lo dit mossèn Fonolleda, e mi, faheren la dita offerta dels dits CCCCM florins al dit senyor, primerament de paraula, e aprés en scrits, ab les qualitats e condicions per la Cort destinades. En açò, lo dit senyor, respós que no acceptave la dita offerta ab les dites condicions, maiorment que los CCM florins se haguessen a convertir en patrimoni, e a consell de les XVII persones, car fins ací havia bé regit e administrat sos regnes e terres sense curador, o que s'is fahera d'equí avant.

E aximatex que no y volia la condició que si entretant entraven homens d'armes que la offerta fos haguda per no feta, car pories seguir cas, que XXV o XXX homens, o poch més o menys, principiarien guerra,

en que ell dit senyor seria anguanat, o seria en facultat de la terra de volerli donar res. E discorrent son parlament, dix que pus dilació en aquest fet ja concorreria, que ell seria content que si la terra li offeria los dits CCCCM florins purament sensa condició, que ell se obligaria de ésser aquí de setembre qui ve a un any, axi que ell prorrogà ja se anada altre any. Però que si avans hi podie ésser que no speraria lo dit temps. E los dits ambaxadors, hoyt lo dit senyor, lo suplicaren que fos de se mercè hi volgués pensar, e fer altre resposta, qui fos pus accepta al principat de Cathalunya. E lo dit senyor dix, que era content de aturarse acort, prometentlos que prest ell los splicarie sa intenció, la qual, a consell de dit mossèn Fonolleda, aprés los dits missatgers, han demanada en scrits. E fins ací tal resposta encare no han haguda. Però he hagut sentiment jo, que demà lo senyor rey hi entendrà. Déu li faça gràcia que sia tal, que sia accepta a Nostre Senyor Déu e al dit principat. És veritat, mossenyors, que d'aquest poch sentiment que he cuyt conèxer que lo dit senyor, no contrestant, faça demostracions en haver voler de anar aquí que la execució se puga exequtar en son coratge. Placia nostre senyor Déus que'n triy lo millor en aquex principat, e a sos regnes e terres d'aquexes parts, car moltes voltes no sab hom que's demane. Tot sia remès a la Potència Divina.

Aprés mossenyors molt honorables, continuant la exequció del dit fet dels manestrals, o de la dita letra que hir tremetí, vuy aprés dinar son anat al senyor rey per tenir aprop don Valentí Claver e mícer Rodrigo Falchó, que fessen relació al dit senyor de la enquesta que tramesa nos avets. E és veritat, mossenyors, que vuy dematí, jo comuniquí la dita enquesta e vostra letra, als missatgers de Cathalunya, los quals de bon grat me offeriren de anar ab mi al senyor rey altre volta. E axí, tots plegats ne som anats, los quals ambaxedors primerament demanaren la dita resposta de la Cort al dit senyor, e aprés continuaren los actes, per mi principiats, sobre la dita enquesta, e ab molt gran affecció, e ab peraules ben pertinents, suplicàrem lo dit senyor sobre lo repòs d'aquexa ciutat. Als quals, lo dit senyor respós, que jo li n'havia ja parlat, e que molt prest ell hi provehiria. E en aquella hora matexa, los dits juristes, volgueren fer la dita relació de la enquesta e prestar bon consell al dit senyor, lo qual en aquelles hores no los volgué hoyr. Però mana'ls que hi fossen l'endemà dematí. He fiança en Déu, segons lo sentiment que he dels dits juristes, que li prestaran consell seludable, axí, sobre los dos menestrals qui són ací, com sobre la dita enquesta, e altres dependents dels negoci. E si provisions seludables poré traure, decontinent per correu, les remetré a vostres savieses.

Item, mossenyors, stant aquest deprés dinar a la Torra del Grech, he sebut com lo senyor rey, ha elegits per ambaxedors per al rey de Castella, lo comte de Coscentayna, lo justícia d'Aragó, mossèn Galceran de Requesens, e mossèn Reus. E axí, mossenyors, poreu pensar com caminarem en los fets. Lo dit mossèn Galceran, en tot això, fa gran continent de voler

spetxar los fets de Molindareig. No'm sé si haurà manera ans de se partida, o com ne dispondrà lo dit senyor. Del què subseguirà jo n'avisaré vostres grans savieses.

Ja crech, mossenyors, sereu stats informats de la gran festivitat que lo senyor rey ha feta de les noces del germà de na Lucrècia, les quals han durat, dissapte, diumenge, diluns e dimarts, prop pessats, ab gran abundància de dances, convits e juntes. Arbitreu que ha costat al dit senyor XVM ducats, e pus la roba de brocat d'or forrada de gibillins qui portà lo primer die madama Lucrècia, fonch arbitrada costar IIM ducats.

E lo diluns, la dita madama, vestí altre roba de brocat nova, folrada d'arminis de gran cost. E totes les germanes de la dita a Lucrècia, e encare algunes perentes, totes foren vestides de brocat d'or. Açò és stada la pus magnífica festa que gran temps ha fos. Lo dit senyor ho pren en gran pler e deport. E ab tant, mossenyors molt honorables e molt savis, l'Esperit Sant, sia en guarda de tots. Scrita en Nàpols, a...

Per al correu un florí e mig. Rebuda de n'Anthoni Vinyes, síndich, a v de noembre del any M.CCC.LI, sobre los affers en què ha càrrech.

AHCB. CCO, vol. 21, año 1451, ff. 195-196. Véase BATLLE, *La ideología...*, páginas 182, 183. BOSCOLO, *Inviati...*, p. 22.

370 Nápoles, 14 octubre 1451

Carta de Antonio Vinyes a los conselleres.

Molt honorables...: Per dos correus he scrit a vostres grans saviesas, com havie reebuda una vostra letra, ensemps ab la enqueste dins aquella interclusa. La qual letra e enqueste, decontinent notiffiquí al senyor rey, e segons ja he scrit a vostres grans savieses, lo senyor rey, remès la enquesta a don Valentí Claver e a mícer Rodrigo Falcó, qui d'aquella li fahessen relació, la qual fins açí, no s'és feta, no contrestant cascun die façe anar a la Torra del Grech al dit senyor los dits juristes, e yo ab ells. E lo dit senyor ho occupat de altres negocis o per no voler entendre en affers, del matí los prorroga per al després dinar, al després dinar, pus ha jugat a la fletxa se n'enclou en l'ort de madama Lucrècia, e aquí s'spatxa feynas pròpries o altres a ell plasents, per spay de una hora, e aprés havie tothom, e lo dit senyor se roman en son jardí sens sperança de fer affers.

Per cascun jorn dematí e depús dinar, suplich lo dit senyor que provehesca en lo dit fet, e més lo n'he fet suplicar als embaxadors de Cathalunya, per dues voltes, que per fets de la Cort hi són stats, e a cascun respon que de bon grat hi provehirà prest. Yo mossenyors, pus he bones respostes del dit senyor, he bon sentiment dels dits juristes. Nuncha cessaré fins obtengue provisions saludables o par no resterà per ma diligència. Los dos homens que açí són, provisió alguna no han obtenguda,

ne de la primera volta que al dit senyor se presentaren fins açí. Lo senyor rey audiència alguna no'ls ha volguda dar, no contrestant los desús dits ab suma diligència tenguen aprop lo dit senyor que'ls desempatix. E del dit senyor altre resposta fins açí no han, sinó que prest los desempatxarà. De les altres circunstàncies d'aquex fet ja n'he scrit a vostres grans saviesas, e axí no afretura replicar.

Del fet, mossenyors, de Molins de Reig, ja per les dites letres he scrit, com se streny ab suma cura per cascuna part, car segons ja us he scrit mossèn Requesens se ha procurada embaxada per al rey de Castella, car lo senyor rey solament havie desliberat de fer embaxadors lo comte de Cocentayna e lo justícia de Aragó, e que de açí los tremetrés les instruccions. E lo dit mossèn Galceran, per fugir si pogués al fet de Molins de Reig, e encare segons se creu a la enqueste de què ha hagut sentiment, se ha procurada a tot son despens la dita embaxada. Però yo he fiança en Déu, que ans de sa partida, lo senyor rey, haurà fet veura en lo dit fet de Molins de Reig. E lo dit mossèn Galceran, bascha de mort que ans de sa partida, ne romangue clar o fosch.

Ja mossenyors, vos he scrit com ha dades per via de memorial als dits juristes més de VIII fulles de paper de allegacions que ha fetes per a Saragoça, Leyda, Cervera e a mícer Pere Ferrer, de Barchinona. E yo mossenyors som vengut sens allegacions jurídiques, sinó ab cartes e memorials. Bé serà mester que Nostre Senyor Déu, e lo bon dret nos ajut. Lo dit mossèn Requesens d'emagat havie obtengudes provisions de sobresahiment de totes ses causas, e haviahi embardat Molins de Reg. E com fonch al segell, trobà aquí empara general, que yo obtenguí, decontinent que fuy vengut, per a totes provisions que ell dit mossèn Requesens, ne singulars de aquexa ciutat o altres obtenguessen contra Barchinona. E axí mossenyors, jo lo fiu revocar o abilitar lo dit sobresahiment que no comprèn en res ni Molins de Reig ne aquexa ciutat. Item, mossenyors, lo senyor rey, diumenge passat secretament, volgué entendre en la resposta que havie a fer a la offerta de la Cort de Cathalunya. E de fet, lo dit die, delliberà e couglé sa resposta, la qual ayr lo dit senyor, stant a la Torra del Grech, present mi, donà, als dits embaxadors de Cathalunya, e la qual los dits embaxadors trameten per lo present correu a la Cort. No'm sé quin fruyt aportarà, encare que la offerta sie pura, car gran dupte, fas, attès lo que hom veu e sent açí, la anada del dit senyor se puxe preparar o metre en obra. Déus, ne tem e al dit senyor, e aquexa terra lo millor.

Lo dit senyor per lo comte de Cocentayna o per ses letrcs, e açí lo jorn de la offerta, en la qual jo'm trobí, per los embaxadors de Cathalunya, és stat informat, com en la dita offerta dels cccc^{m} florins, aquexa ciutat se és hauda molt bé. E que lo bras ecclesiàstich e militar, e Barchinona, e altres del braç reyal, foren stats bé contents que la dita offerta fos anada pura sens condició, sinó aquella que lo dit senyor havia dita.

E lo dit senyor respós que ell era bé informat de tot, e que los síndichs de Leyda ab pochs adherents ho havien desijat.

Per ço, mossenyors, lo amich qui ame aquexa ciutat, serie de intenció que si aquexa ciutat dellibera a condecendre a la cèdula o resposta del dit senyor, e los altres hi venen contraris, que de sa intenció façe fer acte. E que los síndichs d'aquexa ciutat, ab gran esforç, demanen la venguda del senyor rey, car de això no serà menys que lo dit senyor no'n romangue molt content. En aquestes coses, mossenyors, vosaltres desliberareu e fareu lo que Déu vos administrarà. Déus perdó als qui han contrastat que la dita offerta no sie venguda pura, segons los embaxadors del dit senyor havien aquí offerte, car si axí se fos seguit, lo dit senyor, en obligació ere pres.

E ja per altre, mossenyors, vos he scrit, la hora que la nova vench que la Cort ere de acort, lo dit senyor ab quina bascha stave que la Cort, sots la dita forma no hagués acceptat. E aprés és se regonegut, he ha respós ab peu de poll, o pur en manera que encare que no vage, no roman obligat, entés he a dir no'm sé però si ver és, que mossèn Requesens ho ha mes en la teste del dit senyor.

Jo mossenyors, ab la present vos tremet la dita resposta a acceptació feta per lo dit senyor. A Déus placie mete al cor del dit senyor, que haie per recomenats sos regnes e terres d'aquexas parts, més que no ha, e que no'ns vulle axí oblidar, del patit fins al gran, qui hich són, per affers hich stan mig desesperats e perduts, car no hich desenpatxe nengú sinó ab rot de sanch. Però bé ho saben los honorables mossèn Johan de Marimon e mossèn Bernat Sa Pila. A tothom qui ve de fresch, fa bona cara e posa en bona sperança, aprés los farte de bones e cominals respostes.

Aprés mossenyors, vuy dematí que haguí scrita la present, ensemps ab los dits juristes, aní al senyor rey a la Torra, per assegar nostre ventura de poder fer la dita relació. E de fet lo dit senyor, dix que ere content aprés missa. E no hach loch, e prorogà al deprés dinar, e aximatex perquè se ere encauat dins lo jardí, etc., l'on fiu suplicar per lo prothonotari. Dix ere content, però sobrevench lo vespre e no haut loch.

Jo mossenyors, no m'entench, ne sé açò a que tira, car no puix divisar si és dilació ab delliberació intrínseca, e que lo senyor no y haie a rebre, o si és per causa de ses grans occupacions, attès ses bones respostes. Vostres grans savieses presumesquen lo que us apperegue. E provehïu *interim* aquí al que us apparà saludable, car açò jo faré tot lo que poré e sabré. E per la present, mossenyors molt honorables e molt savis, no m' occore més scriure, e vostres grans saviesas ordonen de mi lo que plasent vos sie. Scrita en Nàpols, dimecres gran nit a XIIII de octobre.

Rebuda de n'Anthoni Vinyes, síndich, a VII de noembre del any M.CCCC.LI, sobre los affers de què ha càrrech.

AHCB. CCO, vol. 21, año 1451, ff. 200-201.

371 Nápoles, 15 octubre 1451

Postdata a una carta de Antonio Vinyes a los conselleres.

Aprés mossenyors molt honorables e molt savis, haguí scrit, he sabut que mossèn Requesens s'en deu anar aquí per la dita missatgeria ab la nau del senyor rey, qui carregue ací de forment. E més he sentit vuy, que lo dit senyor, ha consignats al dit mossèn Requesens IIII^{m} ducats, que li són stats promesos per la Comanda de Muntalbà, la qual consignació li ha feta per quitar lo privilegi obtengut per aquexa ciutat, que lo governador no puxe aturar en aquexa ciutat sinó, etc. Scrita dijous a vespre, a XIIII (?) [XV] de octubre.

AHCB. CCO, vol. 21, año 1451, f. 199.

372 Nápoles, 19 y 23 octubre 1451

Carta de Antonio Vinyes a los conselleres.

Molt honorables . . . : Dins pochs dies, per molts correus he scrit a vostres grans saviesas, de tot lo que occorrie, entant que are poch afretura scriure, però perquè és pertinent que die en die siats avisats del qui subseguex, certiffich vostres saviesas, que aprés de la festa e festes grandíssimas, que lo senyor rey ha fetes, de les noces del germà de na Lucrècia, lo dit senyor ha preparada altre festa, a la Torra del Grech, per altres noçes de una parenta de la dita Lucrècia, la qual festa jatsie fos mol differenciada de la primera, però entre dances e junyir, ha durat e dura fins vuy, que són V dies E per ço, lo dit senyor, o per son delit, o per fugir a feynes de què us scriví, no ha volgut entendre en affers. Però, mossenyors, ayr, trobantme yo a la Torra, e vehent que allà eren presents mícer Rodrigo Falcó e mícer Claver, a consell de mossèn Fonolleda, supliquí lo dit senyor, fos de sa mercè oyr la relació dels dits juristes, sobre lo fet de la enquesta d'equí a mi tramesa. Lo dit senyor me respós, que ere content, e stant axí, me dix que ell occupat de negocis no podia desempatxar los fets axí com lo gent volie. E que si are axí prest no'ns desempatxave, que vosaltres ne merieu mal, que en sos fets eren prou larchs en desempatxarlos.

En açò, mossenyors, vahen que tenie moscha, no li repliquí, attès que molta gent nos stave a la redor, per ço que no asqués contra aquexa ciutat, axí com sovint acustume. De açò, mossenyors, vosaltres ne compendreu lo que us apparrà. E per ço, senyors, ja per altre vos he scrit que sobre lo dit material siau aquí bé attents, e provehits al que puxau, e ab la senyora reyna, o per ço que vostres savieses coneguen, car aquest senyor no l'entench, sinó en haver poch voler en aquexa ciutat, no contrastant, que, moltes voltes ses paraules sien bones, però en les obres se coneix, e yo

crech que per alguna iniquitat quità lo privilegi del governador. E no contrastant fins açí, los dos manastrals no haien fet res, però ell los té a noves, que'ls farà resposta. Presumiu, mossenyors, vosaltres aquí perquè ho fa, car açí la mia cervellera no abaste a compendre aquest misteri. Bé emperò, crech que aquest bou de governador, nit e die, li canta a la orella, e l'indueix a tot molt. Però, mossenyors, a les hores que poré e conexeré, yo continuaré mon procés, e qualque hora trobaré lo dit senyor, axí dispost, que ell per sa mercè, me oyrà reposat, he stich sperança en Déu, de treure'n algun fruyt.

Lo fet de Molins de Reig se continue, e yo nuncha entench en als, però he a fer ab dos homens, asats diversos cascun en sa calitat, car mícer Rodrigo Falcó, ja sabeu, quanta mar corre sens cloura, e l'altre de no res és occupat ab son offici de regir la cancelleria, o que's vulla. Però cové que axí se ha a pahir. Ja mossenyors vos he scrit, com lo governador ha dats *ad partim,* als dits juristes VIII o X fulls de allegacions, les quals encare no m'han comunicades. Però crech sien per ço com lo dit governador pretén, que attès que en lo privilegi que lo senyor rey féu a la vila de Molins de Reig, los promès e jurà, que nunca los vendrie, obligarie, ne empenyorarie, e alienarie, etc., que per ço no los poch obligar, ne empenyorar en aquexa ciutat, e que en lo contracte de Barchinona per la dita rahó, no pot ésser compresa la dita vila, etc. Item, que fonch lícit, e permès a la universitat de la dita vila, ab licència del senyor rey de renunciar al dit privilegi, ab intenció que lo domini se transferís en lo dit mossèn Requesens. E no contrastant, del die de la renunciació al dia de la donació, hagués XI dies, o quantsevulla, que ja per axò *ius non recadit in dominum regem nec in contractum civitatis, seu in obligacione dicti consuale potest comprehendi.*

E jatsie, mossenyors, sobre açò, per rahons en mon memorial contengudes, yo serie prou instruhït, però pus l'altre part allegue leys, seria pertinent, que ço que yo tench per memorials, fos acompenyat de allegacions de leys. Yo crech, mossenyors, que attès que tant ha que n'he scrit, proveyt hi haureu, sinó provehïuhi si temps hi bastarà.

Ab gran desig, sper fos açí la concha e santa Eulàlia, e si hich fos stat la concha, haguera servit a la dita primera festa, en la qual se dinaren tots quants embaxadors hich havie, e per ço lo dit senyor, féu allà parar, tot lo seu tinell. Lo qual, sens falla, fora stat mils acompenyat de la dita concha, que no de una altre mal forgada que hi posaren.

Ací, mossenyors, no ha res de nou, sinó com axí lo dit senyor rey hach letres per via de Venècia, com mossèn Vilamarí capità de las suas galleas, ere en Súria, e havie pres un altre castell de moros en la marítima que appellen lo Sunyo o Suro. E que aprés, pujà la via de Damiata, e cremà XIIII fustes de moros, e aprés tornà al dit Castell, e aquell té pres e fornit. Lo dit senyor, ne és stat e és molt allegra. E crech, mossenyors, ja sabeu, com lo dit senyor, per migà del dit mossèn Vilamarí,

ha fet obrar en Turquia, Castell Roig, del qual ha are nova com de çech havia ja xxx palms sobre la terra.

Item, mossenyors per lo present correu, lo senyor rey de sa mà, scriu al senyor rey de Navarra, e al arcabisbe de Saragoça, e altres, com sobre lo fet de Castella, ell prest hi trametrà embaxada, los que ja ha he scrit ço és, comte de Cocentayna, justícia de Aragó, e governador de Cathalunya. Scrita a xviiii de octobre.

Aprés, mossenyors molt honorables e molt savis, a xxi del present mes a cap vespre, per mans de Nicolau dely Stroci, reebí una vostra letra de xxiiii del pessat, de la qual sab Déu som romàs molt aconsolat, scrivintme larch dels actes subseguits en bona unió en lo Consell de Cent Jurats. E aquella nit matexa, lo Amich, gran nit, arribà açí, venint de la Torra, al qual mostrí la dita letra, de la qual hach singularíssim pler e consolació, com de tanta prudència e discreció havien usat, e que açò vol dir, vosaltres, e los regidors d'aquexa ciutat, voler viure en repòs, e que algun superior no us puxe carregar la mà. E axí abdosos comunicam si ho denunciarie al senyor rey, ne com fom de acort que attès los tèrmens en què vuy lo món és, no s'en parle per part d'quexa ciutat al dit senyor, és la causa, que's presumex que lo dit senyor ha alguna delectació en discòrdia, etc., per poderne fer mils sos fets, e per ventura, per suscitar lo fet darie açí algun suffragi als indiscrets açí venguts. E per ço, és presumidor que és pus saludable sperar que los ne tramete, o que yo obtengue alguna provisió escusa de la dita enqueste, que si al present feye la dita denunciació, la qual, en son cars e loch serà bé pertinent que's faça. E de açò, lo dit Amich e yo, fom de acort que yo'n parlàs ab los embaxadors de Cathalunya, e que n'hagués lur consell, los quals són stats de nostre oppinió. E axí, mossenyors molt honorables e molt savis, als no m'occorre en scriure, sinó que vostres grans saviesas ordenen de mi tot lo que plasent vos sie. Scrita en Nàpols, a xxiii de octobre any m.cccc.li.

Placieus senyors, no ésser admirats, si adés scrich agre, a adés dolç, car segons cascuna volta scrich segons lo que sent, e per ço que vostres grans saviesas sien de tot lo que poré informades.

Lo senyor rey, ha atorgat guiatge a tots aquells qui vendran al perdó de la gloriosa verja madona santa Eulàlia, lo qual guiatge lo senyor bisbe portarà aquí o'l trametrà.

Rebuda de n'Anthoni Vinyes, scrivà, a xviiii de deembre del any m.cccc.li. Per al correu mig florí.

AHCB. CCO, vol. 21, año 1451, ff. 202-203.

373 Torre Octava, 30 octubre 1451

Carta del rey Alfonso al conservador general.

Lo rey, etc. Conservador. Per part de la ciutat de Barchinona, la qual per aquesta rahó nos ha tramès lo feel nostre d'Anthoni Vinyes, síndich de aquella, som stats informats [de] la donació feta per nos al magnífich e amat conseller nostre mossèn Galceran de Requesens, governador en lo principat de Cathalunya, de la villa de Molins de Reig e altres coses en aquella contengudes ésser molt preiudicial al contracte de venda per nos fet a la dita ciutat de cert censal ab carta de gràcia per preu de L^{m} florins d'Aragó, e a les obligacions de aquell e contra forma del jurament per nos fet e prestat, supplicantnos que aquella deguessen revocar per observació del dit contracte e jurament nostre.

E perquè nos havem remés aquest negoci als magnífichs e amats consellers nostres mossèn Valentí Claver e mossèn Rodorico Falcó, e vullam per interès de nostre patrimoni e observació del dit contracte e jurament nostre, vos hi vejau e lo advocat de nostre fisch. Vos pregam e encarregam e manam que sobre açò deiats veure e fer veure per los dits sguarts e ésser per lo interès de nostre patrimoni e observació del dit jurament ab los dits mossèn Valentí e mossèn Rodorico, e hi façats ésser lo advocat de nostre fisch e informarlos de tot lo que per conservació de nostre patrimoni e observació del dit contracte e jurament nostre vos apparra a fi que hauda per nos lur relació sobre açò, puxam deliberar e provehir lo que fer deiam en aquest negoci. Dada en la Torre de Octavo, a . . . Rex Alfonsus.

Arnaldus Fonolleda, prothonotarius

Sub simili forma in lingua italiana mutatis mutandis, fuit scriptum Nicholao Antonio de Montibus, advocato fisci.

ACA. Reg. 2658, f. 168.

374 Nápoles, 8 noviembre 1451

Carta de Antonio Vinyes a los conselleres.

Ihesús. Molt honorables . . . : Ab gran congoxa scric del què les vostres orelles hoyran. Pochs dies ha, senyors molt honorables, que yo he sentit e vist, que lo senyor rey, a gran inducció de mossèn Requesen, se ha molt acostat los dos homens ací venguts, e yo estant axí reçelós, nit e die, per totes aquellas vias que he pogut, he traballat en poder saber e sentir, tot lo que pogués. Entant, senyors molt honorables e molt savis, que he sabut que lo dit senyor ací, en la present ciutat, secretament ha destinat cert consell, ço és, lo bisbe d'Urgell, e mossèn Bosulú, mossèn Requesen, mícer Rodrigo Falcó, e mícer Valentí Claver, en lo qual sens

intervenció de altre persona, se ha tractat de açò que los dits dos homens han aportat.

Aprés, trobantme yo a la Torra del Grech, sabí com lo senyor rey apartà los desús dits per tenir ab ells consell, als no he pogut sentir sinó que lo dit senyor vol proveyr que la elecció de consellés de aquexa ciutat, fahedora a la festa de sent Andreu, prop vinent, o que no's faça, o que's faça sots altra forma. Aquest secret yo no'l pux saber però so cert per moltes coniectures, que és proveyt que lo dit senyor hi fa anit, o deu fer volant correu que sie aquí ans de sent Andreu. De açò he haut algun consell secret ab persones assats fiables en aquexa ciutat. És stat delliberat que yo, ab correu volant, de tanta novitat consultàs vostres grans saviesas, a fi que si lo dit senyor, tal provisió aquí executar volrà, siats prevists dels remeys que Nostre Senyor Déu vos illumenarà.

E perquè del present correu ne's puxe haver lengüe, ací ne aquí, he provehït ab Nicolau del Ystroci, que'm faça correu sol per Roma, ab dos jorns. E de Roma se fa altre correu cuytat fins Alella, e aquí és dreçat ab letra de mossèn Franc dez Pla, a home seu o a sa muller, qui la present metrá en vostres mans, o del honorable en Johan de Aguilar. Lo correu d'ací en Roma yo'l pagaré açí, e lo que costerà de Roma aquí fareu pagar tant com per Francesch del Ystroçi, serà aquí scrit, car altra letra no s'enporta, sinó la present. Aquesta nit partexen tres correus per la dita rahó, a fi que lo I se pert, que l'altre hi sia. Cascun, s'enporte letres patents. No sé què's contenen, però és sobre lo dit material. Si us plaurà tendreu prests los privilegis de la elecció de consellés, e de tots altres aprés subseguits, a fi que si a hora streta los haureu aquí necessaris sien prestes.

Tot açò, sie remès a la Potència Divina, e a les grans savieses del notable Consell de aquexa ciutat. Açí se ha feta en alguns parlaments, gran querela als ciutadans qui aquí sehen en lo banch dels mercaders. Placieus provehir per tot. E la Sancta Trinitat, senyors molt honorables e molt savis, sie guarda de aquexa ciutat, e de tots los qui la amen de bon cor. Scrita en Nàpols, dilluns a mige nit, a VIII del mes de noembre, any M.CCCC.LI.

Lo fet de Molins de Reig se contínue fins açí, molt son stat content de bones paraules. Los fets seran tals com a Déu plaurà. Mossèn Requesens no pens que hich isque de I mes car la nau no és presta. Bé cuydave ell ésser aquí en los dits actes, si temps li abastàs.

Rebuda de cuyta de n'Anthoni Vinyes, notari e síndich, a II de deembre del any M.CCCC.LI.

AHCB. CCO, vol. 21, año 1451, f. 214. Véase BATLLE, *La ideología...*, páginas 183, 187.

375 Nápoles, 9 noviembre 1451

Carta de Antonio Vinyes a los conselleres.

Jhesús. Molt honorables . . .: Aquesta nit passada a la miga nit, vos he desempatxat I correu propri, lo qual deu enar molt cuytat, e lo qual és remès a Lella a la muller de mossèn Franci dez Pla, e d'aquí lo plech és dreçat al honorable en Johan d'Aguilar. Bé crech ans del present hi serà, ont no certiffich vostres grans saviesas, com lo senyor rey ab deliberació de bon consell, ço és del bisbe d'Urgell, mossèn Requesen, mícer Rodrigo Falcó, mícer Valentí Claver, mossèn Bosulú, migençant mossèn Reus, sacretari, segons se presumeix, ha provehït metre la mà en la elecció de consellés per a la festa que ve de sent Andreu, o que sie, per impedir la elecció, e per mudar forma de aquella. Açò yo ignor, com se façe molt secret, però per metreho en execució lo dit senyor, ne fa per aquí II o III correus ab letres patents moltes, signades de mà del dit senyor, però yo ignor lo contengut en aquellas.

De açò per tantes vias com poré avisaré vostres grans savieses, car no contrestant que sie presumidor que lo senyor rey en açò no y farà sinó lo degut, com axí per sa clemència ho ha bé acustumat. Encare és necessari que vostres grans saviesas ne sien informades, e que preparen vostres privilegis e confirmacions, a fi que si lo cars o requeria, de aquells e de la virtut de fortalesa que los savis entichs de aquexa insigne ciutat han acostumat, puxats loablement e condigne usar.

Aprés, haguí scrita la dita prima letra, altre sentiment als no he pogut sentir, sinó per coniectures que en les dites letres del dit senyor, no y ha res de mal, axí placie a Déu, però en tot axò si us plaurá, stareu attents. Yo fins açí, content so de bonas speranças e paraules, les obres seran com a Déu plaurà. Tot açò pot ésser grahït de mossèn Requesen, car lo dit senyor, per sa clemència bé mostrave e mostre, haver bona voluntat en aquexa ciutat, segons vosaltres senyors no ignoreu. E per la present, no he plus a dir, sinó que la Santíssima Trinitat sie guarda de aquexa insigne ciutat e de vosaltres. Scrita en Nàpols, a . . .

Açí s'es feta gran querela com los ciutedans sehen en lo banch dels mercaders, si e us avís, provehint en axò, e tot qui vostres saviesas coneguen sien impeditives, etc.

Item, lo senyor rey prest deu tremetre aquí a'n Miquel Bru, scrivà de la sua thesoreria, per composar los mercaders qui durant la guerra de florentins contractaren ab ells. Fa compte de haver, entre Perpinyà, Gerona, Barchinona e Tortosa XL o LM florins.

Item, senyors molt honorables e molt savis, perquè los desús dits affers són de gran importància, e per dupte que lo primer correu no sie impedit, he desliberat que la present va ab correu de la cort, sots plech d'en Taquí, fins a Perpinyà, e d'aquí a'n Ramon Mestre, factor del dit

en Taquí. Ha càrrech de fer correu propri cuytat per la present fins aquí, dreçat al dit honorable en Johan d'Aguilar.

Perquè, senyors, si us plaurà fareu pagar ço que costerà lo dit correu, e encare si fins a Perpinyà lo dit Ramon per avantatge de ésser allà prest res haurà pagat, segons per lo dit Ramon lo dit en Johan d'Aguilar serà avisat. Açò he fet perquè he dupte que com lo correu de la cort fos aquí, nos detenguessen les letres.

Rebuda de n'Anthoni Vinyes, síndich, a XXVII de noembre del any M.CCCC.LI.

AHCB. CCO, vol. 21, año 1451, f. 215. Véase BATLLE, *La ideología...*, p. 183.

376 Nápoles, 9 noviembre 1451

Carta de Antonio Vinyes a los conselles.

Molt honorables...: Anit passada, a la miga nit, per correu propi; e aprés, vuy, per correu de la cort dreçat a Perpinyà, e d'aquí per altre correu dreçat a vosaltres; e encare, vuy, per correu altre de la cort, sots plech de Nicolau del Ystroci, he scrit a vostres grans saviesas, avisant de I matex e deius scrit material. Però perquè susare, que és ja de nit mossèn Franci dez Pla e yo havem sentit e sabut, que los dos correus que la cort per aquest fet fa, encara susara no són partits, ans havem sabut que lo tresorer qui'ls desempatxe, vol que sien aquí dins XV jorns, havem prese més suspita de la que havíem, e duptant que algun sinistre no vengue al primer correu propri per mi fet, és stat delliberat, per no posar aquexa ciutat en tant gran perill, fer lo present correu propri qui vage volant, si volant pot.

Sper dir mossenyors molt honorables e molt savis, lo que per los dits correus he scrit, és que lo senyor rey, segons s'és dit ab consell del bisbe d'Urgell, e de mossèn Requesens, de mossèn Bosulú, de mícer Falcó, e de mícer Claver, hauríe delliberat de metra la mà en la elecció de consellés, començant a la festa, primer vinent, de sent Andreu. Presumexse que és, o per impedir la elecció, o mudar de alguns privilegis antichs atorgats a aquexa ciutat, sobre la elecció de consellés, Los quals privilegis antichs se dirie haurien açí aportats los dos homens açí venguts, confiants que la ciutat aprés no n'haie obtenguts altres. Si de altres coses han tractat no conclòs, no's pot saber, sinó que de res no he bon senyal, attès lo desempatxar de correu I derrera altre, que fan per ésser aquí ans de sent Andreu.

E la causa principal de mon scriura és que, vosaltres senyors, siats avisats e attents, tenint a mà tots vostres privilegis, a fi que si lo fet vos venie lo die de la festa, haiats haut algun temps de poder ésser prevists en tot lo necessari. De tot açò, és causa mossèn Requesen, qui dies ha ne ha congoxat lo senyor rey, car lo dit senyor sinó fos la importunitat del dit mossèn Requesen, reposat stave vers aqueixa ciutat, e yo del dit se-

nyor. Fins açí, pur de bones profertes e paraules content romanie, sperant que les execucions fossen bones. D'aquí avant, vostres grans saviesas, ne compendran lo que los apparrà.

Ací s'és fet gran motet que com alguns dels ciutadans sehen en lo banch dels mercaders. Placieus d'això e de als que moure pux a la jornada, star bé atents. Mossèn Franci dez Pla, ha volgut pendre cárrech de desempatxar ab I seu amich, mercader, secretament, lo present correu qui deu anar molt cuytat. E per ço no sé que coste. Ell diu que us ne avisarà. Placieus mossenyors fer pagar segons per sa part sereu avisats. Per altre, menys de ell, e de mi, és stat consellat, que attès que en açò va lo estat de aquexa ciutat no plangués despeses de correus, car los camins no són segurs, e sovint correus se empatxen. E als per la present no m'occore. La Santa Trinitat... Scrita en Nàpols, dimarts gran nit, a...

Rebuda de n'Anthoni Vinyes, notari e síndich, a XXVIII de noembre del any M.CCCC.LI.

AHCB. CCO, vol. 21, año 1451, f. 216.

377 Nápoles, 10 noviembre 1451

Carta de Antonio Vinyes a los conselleres.

Jhesús. Molt honorables...: Entre ayr e l'altre die, per correus vos he scrit per IIII letres, avisamvos com lo senyor rey, a gran inducció de mossèn Requesens, ha fet veure ço que los dos homens açí venguts han aportat. E haguí sentiment per presumpcions que al present han volgut dir, que en la forma de la elecció de consellés se ha abusat contra forma del privilegi sobre açò atorgat. E per ço lo dit senyor hauríe aquí proveyt per impedir la elecció de consellés per a la festa de sent Andreu prop vinent, segons plus larch en les dites letres és contengut.

Aprés, mossenyors, he vuy sentit que I dels caps que és pretèn que se ha abusat del dit privilegi, és que en lo Consell general no deuen ésser sinó C jurats e sónhi més de CCL, e que passarien la forma del privilegi del rey en Jacme. E per ço, mossenyors molt honorables, per les dites letres vos he encantats que apperellasseu tots vostres privilegis antichs e aprés subseguits, a fi que al dit impediment que attentat serà, puxau provehir.

A mi recorde que ans que lo senyor rey anàs als Gerbes, aquesta ciutat, obtengué sobre la forma de la dita elecció cert privilegi o provisió, e en açò, entrevench en Bernat Splugues. E aprés, me dóna de parer que n'havíau obtenguda provisió de la senyora reyna. Tot açò, mossenyors, vosaltres e altres honorables ciutedans, e lo senyor en Johan Franch, sabeu millor de mi, però congoxa e affecció me restrenyen encare de reduhir ha memòria a vostres grans saviesas. E si plaurà a Déu, tendreu apperellades tals armes de bons privilegis e provisions, que lo impediment que

hi va d'ací, no contresterà a la loable elecció de consellés, de la qual com feta serà reputaré a gràcia. Ab algun avantatge de correu, me vullau avisar, per ço que jo e molts altres, ne cobegen lo bé, honor, e repòs de aquexa ciutat, ne haiam consolació, e los adversaris, dolor e tribulació.

Lo fet de Molins de Rey, se és molt estret a gran inducció de mossèn Requesens, e are ha amat més entendre en executar lo dit contracte, però pus he bon sentiment fins ací. Pus sie un poch reposat hi entendré e hi speraré disposició e sahó. Lo dit mossèn Requesen no pens que partesque d'aquest un mes. La present mossenyors va a la ventura. E lo Sant Sperit... Scrita en Nàpols, dimecres a vespre, a...

Sie prest donade. Rebuda de n'Anthoni Vinyes, síndich, a XVIIII de deembre del any M.CCCC.LI.

AHCB. CCO, vol. 21, año 1451, f. 217. BATLLE, *La ideología...*, p. 178.

378 Nápoles, 26 noviembre 1451

Carta de Antoniò Vinyes a los conselleres.

Jhesús. Molt honorables: Per correus II propis e altres a la ventura, spatxats d'ací a VIIII, X e XI del present he avisades, vostras grans saviesas, del què occorrie. Aprés de aquest material ver ab perfecció no he pogut sentir, car les letres per lo dit fet spatxades, encare no les han meses en registre per ço que no venguen a notícia de algun, e axí, bé pens que ans ho haureu sabut o sentit aquí, que yo açí. Jo per moltes vias, he açò scrutat, als no he pogut sentir, si ver emperò seria, sinó com vench al strènyer que lo senyor rey atorgà les dites provisions exides, dix als importunants: Vegau o mirau que de açò no surta scàndol o avalot, car per res no ho volria.

Aprés, lo dit senyor, ha dit a certa persona, e açò podets tenir per ver, que bé és stat mester que no haie cregut o executat, ço que los manastrals li han dit. Déu sab los qui açí són en bona voluntat, ab quin desig, speram saber que's serà seguit lo jorn de sent Andreu, maiorment, si los que han dat entenent al senyor rey, lo dit fet lo hauran informat de fals, e no's pot presumir que aquexa ciutat, qui ab tanta discreció e saviesa, en son regiment totstemps ha succehït, que haia abusat en la forma de la elecció, com ultra lo privilegi del rey en Jacme, del qual he sentit an pres fundament, aquexa ciutat sens falta haurà obtenguts altres privilegis, e que puxen ésser màs de C jurats en lo Consell.

Del fet de Molins de Reig, mossèn Requesens, qui's trobe en alguna calor del dit senyor per esguart de sa embaxade cuyta e yo dilat lo que pux, per poder pessar aquesta fúria, no contrestant que del dit senyor haie bones paraules, axí com fins açí de tots los altres fets he haudes, e entretant sper d'aquí les allegacions, ja per altres letres scrites si a temps hi seran. Açò ve ja a una fort stretura, e la plus fort que en lo privilegi

atorgat a Molins de Reig, hi ha expressament que lo senyor rey no pogués alienar, obligar, ne empenyorar la dita vila, rendes, e drets de aquella, etc. E per ço, se allegue per lo contrari que lo dit senyor no ho pogué obligar a Barchinona, ne cau en lo contracte de la ciutat. Jo m'ajut en lo que puix de las rahons de mon memorial, les quals fore stat propri fossen vengudes folrades de allegacions, car segons he scrit, l'altre part ha portades més de VIII fulls de allegacions. Jo mossenyors he de consell, que per res de les dites provisions, pus axí són secretes, no'n digue res al dit senyor, ne li faça mala cara, ans faça ficció que ho ignor, fins lo cars ho requerà.

Açò, mossenyors, és món incogitat o ignot, e és beneventurat lo mariner qui en estes mars sab navegar, maiorment are com aquest senyor se trobe en tanta prosperitat. Déus per sa mercè mich l'endrés, e que ha honor d'aquexa ciutat hich puxe exir prest. De los altres affers per mi principiats de la enquesta, etc., per al present, per no haver neganda, és delliberat, no digue res fins lo món sich regir.

Aprés, mossenyors molt honorables e molt savis, a XXI del present, he rebudes dues vostras letras, fetes a XXII del pessat, e no'm sé quina ventura és que les plus velles letres que sich donen ho he rebudes són les vostres. Placieus provehirhi e que venguen, per migà de persones fiables, car açí s'en fan moltes baraterias. De las dites dues vostras letres, la una és responsiva a moltes mias letras, encantant e pregantme, don bona cura als affers perquè som tremès, e que hi sie bé diligent. E que moltes vegades lo cavall encare que sie bon corrent és ferit de sperò.

Fins açí, mossenyors, cuyt haver per tractats los affers ab tota aquella sollicitud e cura que he pogut, però mossenyors segons mils de mi sabeu, en tots grans negocis, e maiorment denant tal príncep e senyor, per volerlos apportar a bona conclusió, se ha sperar disposició e temps oportú. E per ço, responent al dit fet del cavall seria dupte, que si per lo sperò ab trempe no és ferit que no entrepeçàs. Abaste mossenyors, que per ma cura e diligència, e sollicitud no s'i perdrà res. La reste haurà ésser remesa a la voluntat de Déu e a la determinació del senyor rey.

L'altre vostre letre, mossenyors, dins la qual he trobats uns capítols, és sobre lo fet de la qüestió de las forques, quí's mene ab mossèn Requesens. E aximatex, sobre aquest material, hi ha una letra per al senyor rey, la qual encare no li he presentada, per ço com V o VI dies ha, que lo dit senyor no entén sinó en caçar e cercar delits, e no permet li sie parlat dels affers. Però, senyors, molt prest, le y donaré e provehiré, segons per vosaltres és ordonat.

Ací's diu per lo senyor rey o per altres, com liga nova és feta entre lo duch de Milà, Florença e Jènova. Lo senyor rey mostre haver pler com aquex principat se prepara a fer naus, e per ço ne ha manada fer ja, per lo prothonotari, una letra a les Corts de Cathalunya, la qual los ambaxadors de Cathalunya deuen aquí trametre. E per la present, molt hono-

rables o molt savis mossenyors, no m'occorre més scriure. E vostres grans saviesas ordonen de mi tot lo que plasent vos sie. Scrita en Nàpols, a , , ,

Rebuda de n'Anthoni Vinyes, síndich, a XVIIII deembre del any M.CCCC.LI.

AHCB. CCO, vol. 21, año 1451, ff. *222-222* v.

379 Génova, 12 diciembre 1451

Carta del duque Pedro de Campofragoso y los ancianos de Génova a los conselleres.

Als magnífichs e notables homens les senyors consellers de la ciutat de Barchinona, amichs nostres molt estimats.

Magnífichs e notables homens amichs nostres molt cars: Com per dita digna de fe haguéssem per clar que lo senyor en Berenguer de Arill, lo qual la magestat del sereníssim rey vostre, pochs dies ha nos havia tramès, del tot oblidat de la dignitat e ofici seu e de la pau, la qual ab la sua sereníssima magestat havem, homens hagués temptats, los quals Bonifici, vell e feel castell nostre, per trahició a ell liurassen. E moltes altres coses hagués pensades e que són contra la cosa nostra pública, deliberam de aquell havedora éser interrogació, com açò maiorment en alguna forma no dubtàssem que sens pense de la magestat sua aquell era fet, la qual ab singular afecció e reverència tots temps prosseguim. E com devant nosaltres fos presentat e interrogat que digués quin frau contra nosaltres hagués pensat, presents nosaltres e altres molts ciutadans en aquest fet apellats, no neguà aquesta malvestat de ell ésser pensada e attemtada. La qual cosa hoyda, aprés gran admiració, deliberam aquest cas, diligentment encercar, per tant que a se sereníssime magestat aquests seus pocs honests consells per orde pusquessen enarrar, e aquelles coses per açò fer que a la dignitat e honestat nostra se pertanguen. La qual cosa no molt aprés que pus habundoses letres a la sereníssima magestat sua declererem, a la qual aquestos errors del senyor Berenguer, no en altre manera que a nosaltres ésser odioses pensam.

E totes aquestes coses no indigne és stat vist a nosaltres a la magnificència vostra manifestar, per ço que aquest cas entengués primer de nosaltres que per altres. E per tant que sapia nosaltres l'antich coratge quant en nos és a la pau e tranquillitat de les coses retenir. Apparellats sempre a totes coses a vostra magnificència agradables. Dat en Jènova... Pere de Campfraguoç, per la gràcia de Déu, duch de Jènova e lo Consell dels ancians.

Rebuda del duch e ancians de Jènova a III de janer del any M.CCCC.LII sobre los affers de mossèn Berenguer d'Arill.

AHCB. CCO, vol. 21, año 1451, f. 226. Véase la carta original en latín, en el folio 227.

Carta de Antonio Vinyes a los conselleres.

Jhesús. Molt honorables . . . : A XXV del mes pessat, scriví a vostres grans saviesas, del que occorrie. Aprés als no sich ha innovat pus que haie pogut saber ne sentir.

Lo fet de Molins de Reig a gran instància e importunitat de mossèn Requesens, se és stret e s'estreny, però fins açí la relació al senyor rey fahedora per los doctors qui n'han càrrech, encare no s'és feta, no contrestant que III dies arreu lo dit senyor de la Torra del Grech haie fets anar los dits doctors per fer la dita relasió.

Açò mossenyors, segons ja us he scrit, yo volie dilatar per dues rahons, la una per sperar altre millor temps ho disposició, l'altre si *interim* reebere d'aquí les allegacions, de las quals molt ha e moltes voltes he scrit als honorables precessors vostres.

Entretant, senyors molt honorables e molt savis, fas e ajutme del què pux, e és veritat que duptantme que lo vicicanceller e mícer Rodrigo Falcó, vagen prou lests en aquests affers, per moltes coses que sentí, obtenguí del senyor rey que en açò entrevengués, mícer Cola Anthoni, advocat fischal o del patrimoni del dit senyor. Aprés, lo dit mossèn Requesen, obtengé del dit senyor, que lo dit mícer Cola no y entrevengués. Aprés yo parli larch ab lo dit senyor, dientli que açò eren mes affers de sa senyoria o de son patrimoni que no d'aquexa ciutat, e que si en açò no havia voluntat, que fos de sa mercè me parlàs clar, car per al present yo m'en jaquiré; e si voluntat hi havie, que hi mostràs altre calor que fins açí no havie. A la conclusió lo dit senyor me respós que si la obligació de Molins de Reig ere comprese en lo contracte de Barchinona, ell volie attendre ço que havia promès aquexa ciutat. Però, mossenyors, a la fi yo he obtengut que lo dit mícer Cola Anthoni és romàs en lo dit fet, del qual he més sperança si res valrà que de totes los altres. Lo dit mossèn Requesen, molt prest sich deu partir ab la nau del senyor rey, carragada de forment, per aquí, e per ço ell cuyta que lo dit fet de Molins de Reig se façe ans de sa partida.

Del altre fet, ço és, de las provisions reyals aquí tremeses per a la festa de Sent Andreu, als fins açí no he pogut saber ne sentir més avant del què he scrit, ans los que hi han çabut ho volen tenir bé secret.

Però, mossenyors, és veritat que la vigília de la Concepció de Nostra Dona, stant yo a la Torra del Grech, en lo retret segon del senyor rey, lo dit senyor stant apartat en altre retret, present mossèn Balsabú, mícer Valentí Claver, vicicanceller novell, instà e soplicà lo dit senyor que fos de sa mercè volgués desempatxar los dos manastrals. E lo dit senyor respós, que ere lo que demanaven. E lo dit vicecanceller respós que ells eren mal tractats per los regidors, e que ere spedient si provehís. Item, que

lo dit senyor donàs licència als manastrals que's poguessen ajustar e fer sindicats, etc. En açò, lo dit senyor, respós a qui aprofitaria tals ajusts e sindicats, dient açò ab còlera. E los instants vehents, lo dit senyor així somogut, digueren que lo governador de Cathalunya l'in darie rahó. E així, prestament, lo dit senyor féu cridar lo dit governador, qui ere present en lo dit segon retret, al qual lo dit senyor dix a quina fi se demenave aquesta licència de ajustar e fer sindicat. Al qual, senyors, lo dit governador respós que per reposar la ciutat, e perquè poguessen fer servirs e donatius a sa senyoria.

E lavors lo dit senyor ab assats còlera, respós que si d'açí surtie inconvenient o scàndol, lo dit governador, ne encare la senyora reyna no serien bestants a reposarho; e que als no y serie ne és bestant, sinó la presència del dit senyor. E per ço, ell, no atorgaria tal licència, ni en res no procehiria, ans volie sperar resposta de las letres o provisions que li havien fetes fer per aquí, dientho de las provisions de sent Andreu, etc. E girantse ab còlera al dit governador, li dix que entre la senyora reyna e ell, havien prou dolentament menegats aquests affers, e que eximpli tenie al denant de Mallorques, e que la dita senyora hi volie veure ab ulleres d'or, car açí no havie maçicagat, per temptar de poder haver diners de cascuna partida, en tant, mossenyors, que lo dit senyor los avia ben sullats.

Açò, aprés, per via del cel, vench a ma notícia, e a altre no he denunciat, sinó als embaxadors de Cathalunya, qui sens falta han pler del bé de aquexa ciutat, e congoxa del contrari. Aprés, lo dit governador, vahentse d'açò convençut per mostrarse bell, és vengut als dits embaxadors, e aprés al prothonotari, dientlos tot lo contrari del dessús scrit, affermant ab sagrament que en lo fet dels manastrals, no sabie ne cabie, e en les provisions que aquí eren anades, ell hi contrastà, però que no sich poch pus fer, pus lo senyor rey ho volie. E més que are novament lo senyor rey, volie dar licència als manestrals de poderse ajustar, e que ell havie consellat al senyor rey que per res al món no ho consentís. E que Déu sab, que ell ha bona voluntat aquexa ciutat, més los regidors no'l volen pendre a mercè, tantes scuses no'ls ha fetes. Abaste, mossenyors, que ell se dóna gran vergonya de dir veritats. Ell congoxa de exir hich, però yo crech que encare lo y aconseguirà resposta. Del què serà seguit aquí per les dites provisions, he fiança en Déu, que serà tal, que ell e los altres consemblants romandran confusos.

E per la present, mossenyors molt honorables e molt savis, no reste plus a dir ne scriura, ordenant de mi a tota vostre voluntat. Ab gran desig sper saber qui seran consellers. Scrita en Nàpols, a XII de deembre any M.CCCC.LI.

Vuy qui és digmenge tot lo die he stat a la Torra del Grech perquè lo senyor rey hi havie fet anar lo Consell. E duptantme que no's praticàs del fet de Molins de Reig, m'i som volgut trobar. Però de res de axò

no s'i ha parlat. A la dita Torra se començen de morir de pestilència, e per ço lo dit senyor, demà que serà festa de Santa Lúcia, de tot s'en va en Nàpols, e d'aquí va a la caça fins III dies ans de Nadal. Féu compte que madama Lucrècia pren a gran molèstia com lo dit senyor se ix de la dita Torra.

Per altre correu, que partex dins dos jorns, que spatxen los embaxadors de Cathalunya, vos tremet la present replicada. E per lo dit correu, los dits embaxadors tremeten aquí III letres del senyor rey, I per a la senyora reyna, altre per a la Cort, altre a mossèn lo mestre racional.

Lo dit senyor scriu ab gran effecció que lo fet de la mercaderia se redreç, e que les naus se façen, e de açò encarrega molt la senyora reyna e lo dit mestre racional. Aquestas letras, vuy se són desempatxades a la Torra, pus aquí seran. Per migà dels honorables síndichs d'aquexa ciutat sereu informats del contengut en aquellas, però no us vull jaquir que lo senyor rey ab sa letra, ne encarregue molt la dita senyora, segons dit he.

En una copia duplicada de la misiva anterior se añade la siguiente postdata:

La dessús dita letra, per altre correu que partí lo dit die, he tramesa a vostres grans savieses, però per dupte de perdres, pus no he haut temps, la he duplicada.

E aprés, mossenyors, als no hi ha subseguit, sinó com lo senyor rey ayr dematí, que ere festa de Santa Lúcia, entrà en Nàpols per una sepultura que's feya a Sent Johan de Carbonayra de la duquessa de Cenosa. E com fonch prop de la dita sglésia, stant encare a cavall, lo dit senyor cridà en Camós, I dels manastrals qui aquí ere a cavall, e a apart lo dit senyor parlà ab ell. No he pogut sentir de què parlaven com algun no ho oys. No'm sé si serà, perquè los menastrals lo han molt congoxat, que'ls aviàs, e ell los responie que prest los respondrie o si los haurà trets de sperança o dilatat.

Sobre lo fet de poderse ajustar, açí és tot devinar, car segons ja per altra he scrit, tot ho temporega, e apenes basten brúxules de poder saber navegar per aquests vents. Lo dit senyor fa a mi bona cara e aculliment com al primer jorn.

Ayr sabí, com, lo dit senyor, ha delliberat que la nau ab la qual s'en deu anar lo governador, no partesque ans de festes de Nadal, e cuyt sentir que lo dit senyor rey lo fa aturar fins haie resposta del què serà enseguit aquí sobre la elecció de vosaltres mossenyors.

Dins la present, mossenyors molt honorables, serà còpia de las letres que lo senyor rey fa a la senyora reyna, a les XXVII persones, e al mestre racional sobre lo dit fet del redreçament de la mercaderia. Ajudarvosnen del què poreu, per avís vostre e de vostre consell, pus sie secret que de mi haiau tals còpies, car són de letres closes, e no volrie algun ne hagués càrrech, etc. Ab gran desig sper la concha e la Santa Eulàlia fossen açí.

E per al present, senyors molt honorables e molt savis, als no afretura scriura. Scrita en Nàpols, a XIIII de deembre any M.CCCC.LI.

AHCB. CCO, vol. 21, año 1451, ff. 228-229. BATLLE, *La ideología...*, pp. 173, 182.

381 Cáller, 4 enero 1452

Carta de Miguel Dez-Pla a los conselleres.

Jhesús. Molt honorables...: Certifich a vostres grans savieses, com dilluns, que comptàvem a XXVII de dehembra, arribam ab bon salvament a Cap de Pula, en la ylla de Serdenya, en lo qual loch per contrast de vent qui'ns empatxava la entrada de Càller, havem aturat fins a dimecres XXVIIII del dit mes, en lo dit dia som entrats en Càller, on havem aturat sperant temps fins avuy, que és dimarts IIII de gener, que'ns tenim per dit fer vela, si a Déu serà plasent, si temps no'ns contrasta en aquesta nit. Perquè avís vostras saviesas, que'm som trobat fort bé en la mar, la qual no m'a mogut, ans he bé meniat e dormit, e la maior part del dia star alt en cuberta, de què'n fas grácies a Nostre Senyor Déu. E per aquesta no dich pus. Si a Déu serà plasent de Nàpols vos scriuré pus copiós. En Càller, a...

Prest a tots vostres manaments, Miquel dez Pla, miçatger per la ciutat de Barchinona.

Rebuda de mossèn Miquel dez Pla, primer die de març del any M.CCCC.LII.

AHCB. CCO, vol. 22, año 1452, f. 1. BOSCOLO, *Inviati...*, p. 23.

382 Nápoles, 12 enero 1452

Carta de Antonio Vinyes a los conselleres.

Molt honorables: Pochs dies ha he scrit per dues letres, e la última per lo correu propi dels embaxadors de Cathalunya, a vostres grans savieses, del què occorrie. Aprés, mossenyors, s'és seguit que anant lo senyor rey a la caça e stant allà, tremès en Nàpols als de son Consell, que certa jornada fossen a la ciutat de Càpua, a la qual jornada yo mi volguí trobar duptantme del que s'és seguit. Entant, senyors molt honorables, que lo diumenge ans de Nadal al deprés dinar, stant mossèn Requesens e yo dins lo retret del senyor rey, se ajustà lo Consell. E a cap de poch, digueren de part del dit senyor que qui no era de Consell hisqués deffora. E axí lo dit mossèn Requesens e jo ab d'altres hisquem defora. Aprés decontinent sebí que lo dit senyor stave apartat ab lo vicicanceller, prothonotari, conservador, mícer Rodrigo Falcó, mícer Cola Anthoni. En lo qual Consell fonch proposat, absents lo dit mossèn Requesens e jo, lo fet de Molindareig. He sabut que lo vicicanceller començà a fer la relació contra la

ciutat, e lo dit senyor decontinent se adonà a ell ésser e successive per semblant de mícer Falcó, que dit senyor apenes lo jaquí parlar sinó molt poch que decontinent parlave en favor del dit mossèn Galceran. Però en tot això, ab bona licència del dit senyor, mícer Cola Anthoni, advocat del patrimoni del senyor rey perlà, e fonch de contrària oppinió de tots los altres. Més en tot això, lo dit senyor stech en sa oppinió, ço és, que Molindareig no era comprès en lo contracte de Barchinona. De aquesta delliberació acte algú lavors no's féu, ne yo no hi fuy present, ne lo senyor rey no m'en dix res ne m'o féu dir, axí ab prou anuig jo m'en torni en Nàpols.

Aprés lo dit senyor venint de la caça, vench reposar una nit a la Torra del Grech. E lo endemà que fonch dijous ans de Nadal, lo dit senyor e la dama Lucrècia, ensemps e o *separatim*, vengueren la via de Nàpols, per la grandíssima festa, que per la nit de Nadal, lo dit senyor ha preparada a la església de Santa Clara. Al qual senyor isqueren los embaxadors de Cathalunya, ensemps ab lo prothonotari, e jo ab lur companyia isquem fins a la Torre del Mig, que és a IIII milles de Nàpols. E més isqueren a reebre lo dit senyor, gran multitud de embaxadors de moltes parts del món, prínceps, comtes, duchs, barons e homens de honor. E com fom a II milles de Nàpols, jo m'acostí al dit senyor, lo qual ab molt alegra cara me reebé, he'm demanà de noves. Al qual responguí, que les noves sperave saber de se senyoria qui de moltes parts del món era informat. Aprés me dix, si sabia noves d'aquexa ciutat. Responguí, que hoc aquelles de les quals se senyoria era informat, ço és, que per lo correu qui ha portada la offerta dels CCCC^{m} florins per part del principat de Cathalunya, lo qual correu partí d'aquí lo die de Sent Andreu, a hora de tèrcia, e per letra tramesa ací al tresorer del dit senyor, mossèn Pere de Capdevila, per n'Olivella, mercader, hic hi havia nova com lo Consell General stave ab gran repòs congregat per fer la elecció de consellers d'aquexa ciutat. Lo dit senyor, respós, que ya havie viste la dita letra, e que havia molt gran pler, com ab bon repòs la dita elecció se fahia.

De açò sortí que jo haguí forma de dir al dit senyor, donchs perquè sa senyoria havia tremeses tant cuytat provisions en contrari a la senyora reyna. Respós que açí havien mostrat lo privilegi del rey en Jacme, affermant que contra aquell gran temps havie se abusave de fer la elecció. En açò responguí, que sa senyoria podia pensar que de tant de temps ençà, aquexa ciutat havie obtenguts altres privilegis o licències reyals, e que segons aquelles procehïen en fer les eleccions. Respós en açò lo dit senyor, que les provisions que ell havie menades per aquí als no contenien sinó que la elecció se fes segons forma de privilegis e concessions, e si n'havien abusat que fos a càrrech vostre. Responguí que aquells qui l'havien induhït o consellat en tals actes, temien molt poch Déu e amaven poch sa senyoria, en posar aquexa ciutat en peril de scàndol que lo jorn de la elecció fossen presentades tals o semblants provisions, encare que

fossen les pus justificades del món, attès maiorment lo punt en lo qual aquexa ciutat stave per alguns dels pobles, car encare que haguessen abusat, ço que no era, altre temps de l'any se podie sperar e que sempre son dret hera salve. E axí aquest parlament entre lo dit senyor e mi pres fi, e fom ja prop del Portal del Carme, en lo qual axí per esguart del dit senyor, com per veure la dita Lucrècia qui magníffícament arreada e acompanyada derrera lo dit senyor entrave havie gran multitud de poble.

E continuant lo dit senyor son camí discorrent la plaça del Mercat e anant per los banchs e per alguns setges e fahent algunes voltes per ciutat anà al Castell Nou. E entrant lo dit senyor per lo Portal del Carme, ell me interrogà de algunes rahons e entre les altres me dix que'm paria de na Lucrècia. E axí ab aquexas rahons e altres que hoyren lo dit senyor per tota la dita via, me menà al seu costat, sens que no permès que altre persona si acostàs, rient e burlant ab mi de moltes coses que al present no affreturen scriure.

E perquè mossenyors tals audiències o demostració de favor venen *de raro contingenti* per intervalls axí cavalcant, e li diguí que menave sa senyoria se fahés al fet de Molindareig. Dixme que ell havie hauda relació dels doctors que no era comprès en lo contracte de Barchinona. Diguili que si ell hagués permès que jo fos stat present en la relació, axí com sa senyoria havie promès, que yo l'haguera informat del contrari. E per ço li supliquí fos de se mercè, perquè la cosa fos mils digesta e examinada, ho remetès aqui e que per justícia fos vist. Sobre açò lo dit senyor me dix que ell ne parlarà larch ab mi altre volta. E axí tornam a nostre parlament de pler e esbatiment.

Aprés a cap de poch trobí disposició de interrogarlo del fet dels manestrals, dientli que bé era stat mester que se senyoria hagués ben previst en no dar licència de ajustar als menastrals, no contrestant ne fos stat molt congoxat. Dixme que nuncha tal cosa faria, e que no curàs, que ell darie orde que tot se reposarie.

Aprés mossenyors, a cap de stona, com fom a l'altre Portal de la ciutat que hix a la Encoronada, jo diguí al dit senyor, que entès havie que ell havie quitat o volie quitar lo privilegi del governador que pogués entrar liberament en Barchinona. Dixme que era ver que l'havie quitat. E axí prest digui al dit senyor que sa gran senyoria no ignorava la mala voluntat que lo governador apportava vers aquexa ciutat e los regidors de aquella, e les males obres e scàndols que per ses forces li preparave. E per ço lo suplicave molt humilment, per lo bon repòs d'aquexa ciutat, volgués exhimir la dita ciutat e singulars de aquella, de dit mossèn Requesens, e que açò aquexa ciutat li reputarie a gràcia singular. En açò lo dit senyor me respós, que de açò e del als demunt dit, ell volie molt parlar en mi, e que prest pessades festes ell me darà audiència. E axí lo dit senyor rahonantse en mi entrà al Castell Nou.

En haver aquesta audiència speraré sahó e disposició, si a Déu serà

plasent, res de bo se puxe obtenir. Fins açí, segons ja he scrit, del dit senyor sempre he hagudes bones paraules e molt gracioses. Reste obtenir bones obres, les quals en aquest tan gran parlament ha offertes o pur li isque de la bocha que per al present ell romanie content de aquexa ciutat.

Discorrent per la ciutat, me dix que ell preparave un gran convit e que trobare pler hinch fos la concha que aquexa ciutat li tramet, car dit li havien que molt era bella. Diguili que prest hich devie ésser e que sens falta li plaguera bé. E encare m'interrogà de la granea e disposició de aquella. Diguili lo que m'apariguí, segons la mostra que jo aquí havia vista.

Item, senyors molt honorables e molt savis, la vigília de Nadal, demati, los embaxadors de Cathalunya al Castell Nou, presentaren al senyor rey la offerta dels dits cccc^{m} florins. E lo dit senyor rey per art volgué que és fes palesament denant tots los qui allà eren, e entre los altres, los embaxadors de Venècia. E lo dit senyor de peraula respós que lo principat de Cathalunya, tostemps a sos predecessors reys, e a ell havie servit e socorregut, e que are feyen ço que bons e feels vassalls acustamaven de fer. E que ell al pus prest que porie, metrie en orde lo repòs de aquest reyalme, per ço que pogués anar vesitar sos regnes e terres d'aquexes parts. Aquesta resposta féu o mostrà fer, ab gran alegria e contentació.

Lo governador partex d açí a VIII dies al pus larch, ab la nau del senyor rey carregada de forment per aquí. Crech que aximatex se n'iran los dos manestrals pus no han ne poden obtenir la licència que demanaven de poderse ajustar, despuys que han la negativa van mig aterrats, e per banchs e altres lochs de ciutat són per la gent motegats e scandalitzats. Vagen a malgunay tots, que prou tempestes me han dades, que per tenirlos esment o per sentir que feyen, tots dies havie anar e venir a la Torra, ab pluges e fangues que són IIII letgües entre anar e venir. E encare que los menestrals o lo I de ells romanguen, pus lur guia s'en va, ço és, lo governador, seran fora d'esme.

Jo mossenyors, d'aquí avant entendré ab summa cura ab mon desempatxament, axí sobre los dits fets com altres contenguts en mes instruccions, e aprés ab lo primer bon passatge, si plaurà a Déu, m'entornaré aquí. Però attès que al present no hich ha axí fusta presta, bé senyors molt honorables e molt savis haureu temps d'escriurem si als vos occorrerà ans de ma partida. Jo gran temps ha, que no he haguda letra de vosaltres mossenyors, la última és de XXII de octubre.

Per moltes letres scriví a mossenyors de precessors vostres, demanantlos sobre lo fet de Molins de Reig me soccorreguessen de allegacions, attès que segons vos scriví, l'altre part ne havie portades més de VIII fulles. Aximatex, demanava la provisió de la senyora reyna com lo governador contra la forma de la pràticha del privilegi de vitualles, havie tret, lo deutor d'en Johan de la Seda, de la presó, nuncha res d'açò he hagut, e

per ço sperant ho dilatave tant com podie lo fet de Molindareig car molt perillós entre lo cavaller sens armes en la batalla.

Ja mossenyors per altre vos scriví que no us meravellàsseu si algunes voltes vos scrivie adés agre adés dolç, car scrich segons lo temps que veig e sent. E yo no'm sé aquesta sobredita audiència tan favorable a mi dada, a que traurà cap, si per axò me volrà haver contentat, car segons ja per moltes he scrit aquest senyor a tots comporte, però prest si plaurà a Déu ne veurè la fi. Entretant volria hich arribàs la concha e la santa Eulàlia, car molt ajudaria a verar la barcha.

Sabut he mossenyors, que ab les letres o provisions que anaren aquí per enberrerar la elecció vostre, anaven IIes letres closes del senyor rey dreçades, la una a'n Robió, l'altre a'n Francesch Riera, bayner. Crech lo senyor rey se tenie per dit o lo y han dat per entenent que fossen homens de bé o de compromís. Però la primera volta que parle ab lo dit senyor, si a tret me vendrà, jo'l ne metré en rahons. Jo encare mossenyors, no sé que que's contenen les dites provisions o letres, car mossèn Reus encare les té secretes, però pus s'en va gequirà los registres. Lo senyor rey me dix, aquesta última volta, que ell les me faria mostrar. E açò'm dix, quant me digué que no y havie menades provisions sinó que elegissen segons forma de vostres privilegis. Ací's diu, que ab les dites provisions, ne havia una ab la qual lo senyor rey revocave la forma de la elecció del Consell e de les sorts. Crech per via de vosaltres mossenyors o de açí, qualque die ho sabrem.

Lo senyor rey ha nova com mossèn Berenguer d'Arill, qui per embaxador del dit senyor era en Jènova, és detengut en Jènova com a presoner, e açò, per tant com se diu, o li han posat que ell tractave que Bonifaci vengués en poder del senyor rey. Encare no's sap lo dit senyor hi hage provehït. Aquestes festes lo dit senyor és stat occupat en les festes, convits e dances fetes per reverència de la festivitat e de la dama.

Lo dit senyor és stat informat del punt en què les illes de Mallorques e de Manorque stan, e de la novitat seguida a Manorque. He sentit e sent que pus stan a la extremaunció hi vol provehir secretament, per ço que si los pagesos *interim* ne havien sentiment no fahessen alguna follia. En açò lo senyor rey ha demanats los embaxadors de Cathalunya, per ço *inter alia* com present mi li fonch offert per los dits embaxadors que per socòrrer la ciutat de Mallorques, lo General hi bestrauria. Del què serà e quant remet ho a la disposició Divina.

Aprés mossenyors molt honorables e molt savis, haguí scrit lo dessús a XXX del mes de deembre prop passat, rebí una vostra letra de III del dit mes, per la qual fuy avisat de la elecció de vosaltres senyors, feta ab gran tranquilitat e repòs. Déu sab quanta consolació és stada a mi e a altres tal nova.

Dins vostre plech havia una letra del senyor rey, al qual decontinent aní per veure si'l trobave en tal disposició que ab repòs legís la dita letra

he m'hoys. Trobi'l tot encare de festes, no volent entendre en res de negocis, sinó de plers, ne encara signar letres. Però yo li diguí, que yo tenia letra que venia a sa senyoria de part vostra, e que tota hora que a sa senyoria fos plesent yo le y donarie. Dixme molt alegrament, que prengués paciència fins ell m'o digués, e que ja era informat de vostra elecció, de què havia pler. Aprés fins ací no sich parle sinó de dances, festes i alegries.

Lo senyor rey dematí entén en hoyr missa e aprés al dinar. E aprés hix del Castell Nou, e va a les dances a la Episcopia hon posa madama, etc.

Vosaltres senyors e tot lo honorable estat d'aquexa ciutat, haveu stat e stau ab gran congoxa, e no sens causa, dels actes precedents. Però, mossenyors com haureu vista la provisió que [d']aquí anà del senyor rey, conforme al que ell me ha dit moltes voltes és justa. E si no fos per la prava intenció dels impetrants, e per la jornada que so havien sperat, no se n'esperave lo inconvenient que se n'és cuydat seguir.

Però, senyors molt honorables, vahent la dita provisió, e sabent yo açí aprés de paraula, la intenció del dit senyor, la qual declina, bé a tot bé, he fiança en Déu e en la sua Gloriosa Mare, ab intercessió de la Verge Patrona e Custodi d'aquexa ciutat, madona santa Eulàlia, que lo fet vendrà e declinarà a bon repòs de aquexa ciutat e dels regidors d'aquella. E de açò he sperança en Déu ans de ma partida. Entretant e sempre, placia a vosaltres mossenyors, entendre en lo que justament se puxa fer en lo servir del dit senyor e lunyarvos de fer lo contrari, car mils de mi sabeu aquest món qui'n comport ha necessari.

Quant hauré dada la letra vostra al senyor rey, e del què sabré jo n'avisaré vostres grans savieses, e jo en dar la dita letra no saré cuytat, pus lo dit senyor és avisat de vostra elecció, e com li scriviu, car he dupte si are li dava la dita letra fes de més apares de legirla que no de saber que conté. De la resta e del que en ma letra són per vosaltres mossenyors avisat empraré lo temps als mils que poré.

Are com alguns dels adarents als perversos contraris d'aquexa ciutat, han vist que han errat lo salt, que contrari en vostra elecció no és vengut, venen a mi dient que han pler de tot bé de aquexa ciutat, offerintme si res vull. Jo mossenyors accepte tot, e ús de què bé'm ve.

Jo mossenyors he dada vostra letra que venia en mon plech draçada al senyor bisbe d'Urgell, e una altre de vos. Mossèn Francesch dez Pla haní fetes de grans profertes. Bé serà mester ho faça mils que no ho farie ací. Però pus haia la aiuda de Déu e la bona intenció del senyor rey nongue qui puxe. Lo senyor rey remet a mossèn Janer, la potestat de quitar lo privilegi del governador. E aximatex lo dit senyor ne escriu a vosaltres.

Aprés, mossenyors molt honorables e molt savis, haguí scrit la vigília de Apparici, exint lo senyor rey de les vespres e de la capella del Castell Nou, e stant al pati fora la capella, denant gran multitut de gent, lo dit

senyor me cridà dientme, que li donàs vostra letra, la qual aquí molt reposadament legí, e aprés ab molt alegra cara dix al prothonotari e a mi, que ell hauria bé percebuda la letra, e encare bé entès lo que yo de peraula li havie dit, e que havia gran pler com vostre elecció se era feta ab bon repòs, e que havia hagut anuig de la pràticha que s'era tenguda en la provisió que ell aquí havia tramesa. E més, senyors molt honorables, aprés haguí scrit, he sabut certament com a VI del present, lo senyor rey ha socorreguts los dos manestrals açí venguts, de I ducat. De açò vostres savieses, comprenguenne lo que us apparegue.

Lo dissapte pessat deprés dinar, lo dit senyor ab una gran contentació e pler me féu anar ab ell per ensenyarme, e galeas, e pontons e les naus grosses que fa, que stiguem més de una hora e mige. Açò és obre incomprensible que no sé que mariner puxe navegar per aquestas mars. Placie a Déu que prest hich puxe exir bé ho cominal desempatxat.

La dessús dita letra mossenyors vos deig tremetre per correu, e la present que és còpia d'aquella, vos tramet per la present nau.

E axí mossenyors molt honorables e molt savis, per la present als no m'occorre scriure. La Sancta Trinitat... Scrita en Nàpols, a...

AHCB. CCO, vol. 22, año 1452, ff. 4-6. Boscolo, *Inviati...*, pp. 22, 24, 26.

383 Nápoles, 13 enero 1452

Capítulos autorizados por el notario Antonio Vinyes.

Die iovis..., fuerunt firmata et iurata inter partes subscriptas capitula infrascripta et omnia instrumenta ex ipsis deppendencia in civitate Neapolis, et eciam fuit prestitum subscriptum homagium.

Instrumentum capitulorum factorum et firmatorum ac iuratorum per et inter egregium virum dominum Bernardum Iohannem de Cappraria, comitem de Modica, in regno Sicilie; et vicecomitem de Cappraria, in principatu Cathalonie, ex una parte; et honorabilem Bertrandum Crexells, mercatorem ville Perpiniani, ex parte altera, de et super aliquibus peccunie quantitatibus ad sumam XXV^{m} ducatorum ascendentibus per viam cambiorum per dictum Bertrandum dicto comiti daturis. Quequidem capitula sunt huiusmodi seriey:

En nom de Jhesús e de Nostra Dona sancta Maria. Capítols fets, concordats, fermats e jurats entre lo molt egregi senyor don Bernat Johan de Cabrera, comte de Modica, etc. Inserantur, etc. Ex quibus siquidem capitulis deppendent certa instrumenta ideo ordinentur iuxta formam ipsorum capitulorum.

Testes firmaran dictorum comitis et Bertrandi Crexells, qui firmavint et iuravit et dictum homagium prestiterunt in dicta civitate Neapolis dicta XIII ianuari: honorabiles Gispertus dez Far et Francisco de Jonquers, milites, Asbertus de Barbarano, domicellus, Georgius Moner, utriusque

iuris bacallarius, et Petrus Paulus Solenelles, notarius habitatoris ville Aqualatis.

Testes firmi dicti honorabili Francisci de Plano, qui firmavit et iuravit in dicta civitate Neapolis dicta die iovis: venerabiles Ludovicus Solsona et Franciscus Reniu, mercatores cives Barchinone, Anthonius Stephani, comorans cum dicto Bertrando Crexells et dictus Petrus Paulus Solenelles.

AHPB. Antonio Vinyes, leg. 25, manual 35, años 1452-1453, f. 1.

384 Nápoles, 13 enero 1452

Escrituras autorizadas por el fedatario Antonio Vinyes.

Dicta die iovis..., in civitate Neapolis sequencia duo instrumenta.

Egregius dominus Bernardus Iohannes de Capraria, comes predictus, ex certa sui sciencia, constituit procuratores suos, certos et speciales honorabiles Gispertum de Faro, militem, et Petrum Falco, in legibus licentiatum, scilicet ambos insimul et non insolidum, scilicet, ad habendum et procurandum nomine ipsius per viam cambii seu cambiorum ad implendorum in civitate Panormi usque ad quantitatem VII^{m}.CCCC.XXX ducatorum. Est in cedula. Testes honorabilibus Franciscus de Ionquers, Georgius Moner, Asbertus de Barbara et Petrus Paulus Solenelles.

Item, cum alio instrumento dictus dominus comes, fecit et firmavit instrumentum indempnitatis dictis honorabilibus Gisperto de Faro et Petro Falco, racione certe fideiussionis quam ipsi pro dicto domino comite fecerunt de presenti in iudicio apud Guillermum Marchi de Cervilione, pretextu cuiusdam peticionis iudicialis dicti Guillermi Marchi contra dictum dominum comitem facte. Fiat large cum obligacione bonorum et iuramento. Testes proximi dicti.

AHPB. Antonio Vinyes, leg. 25, manual 35, años 1452-1453, f. 1 v.

385 Nápoles, 21 enero 1452

Carta de Antonio Vinyes a los conselleres.

Jhesús. Molt honorables...[1]: Aprés, mossenyors molt honorables, me an dit, no'm se però si serà veritat, que en Ribes 1 dels manastrals se n'és anat vers aquexas parts per terra. E en açò don alguna fe, per ço com yo tenint los spies en lurs passos e negocis, dies ha que sentí que cercaven un rocí per comprar. En Camós reste ací. Anme dit que no gosa tornar aquí per deutes. E dies ha que ell tregué d'ací moratòria o sobresehiment. E aximatex, lo dit Camós entorn tres dies ha me dix, que no

[1] Se inicia la carta con la reproduccion del mismo texto de la anterior (doc. 382) hasta el párrafo «e cominal desempatxat», con algunas ligeras variantes.

hich aturave sinó per sos fets. Lo governador partí d'ací ab la nau del senyor rey, a XV del present. Dixme ans que partís, que los manastrals li havien dit que s'en volien tornar per terra. Vuy me han dit los qui són açí per Mallorques, que cuyden sentir que la provisió secreta que lo dit senyor fa per a les ylles de Mallorques e Manorque, és que secretament prepara V galeas que hi tremet. Açò mossenyors dich *referendo,* car bé sé que la provisió que lo dit senyor fa és molt secreta.

Ab lo present correu va la resposta que lo senyor rey fa a la cèdula de la oblació dels CCCC^{m} florins per lo principat de Cathalunya offerts, de la qual no he temps de trametreusne còpia, però veureu que és tal que tota la cort ne serà contenta. E no'm vull obmetre per ço com ho sé certament que totes les paraules de la conclusió de la cèdula de la dita resposta són procehïdes de propri motiu del dit senyor. Placie a Déu que axí com ho diu ho feçe.

Jo mossenyors, a la fi de la conselleria passada, per los fets que sabeu, spatxí molts correus e scriví que pagàsseu aquí alguns, segons seriets avisats per en Thomàs Tequi. Aprés lo dit Thomàs Tequi me ha dit que no us he fet complir o pagar res aquí, car ho ha pagat açí, ço és XX ducats, los quals he yo açí pagats. De l'altre correu que fiu spatxar per via de Roma, dreçat a vos mossèn Johan d'Aguilar, qui denotave que havíeu ésser conseller, som avisat açí per Nicolau del Ystroçi que l'havíeu contentat, no contrastant que no complís al temps.

Lo senyor rey lo endemà de sent Anthoni partí de açí, va a la caça la via de Treyeto. Starà XV dies o més, si donchs madama Lucrècia no'l cuyta de tornar a Puçol aont ella se n'anà aquell die mateix. La nau d'en Prexana per execució sich és venuda per II^{m} ducats venecians. Hanla feta comprar lo senyor rey. Han fet patró en Luys Solsona d'aquexa ciutat. Tots los patrons de totes les naus del dit senyor, així de aquellas qui són en mar, com de las dues grosses que fa açí, són de aquexa ciutat. Jo he gran confiança en Déu, que lo dit senyor, se declinarà en anar e honrar aquexa ciutat, tant com may fes. E per la present senyors molt honorables e molt savis, no he plus a dir.

La Sancta Trinitat... Scrita en Nàpols, a...

Rebuda de n'Anthoni Vinyes, síndich, a XI de febrer del any M.CCCC. LII, sobre los affers per los quals és ab lo senyor rey. Per al correu dos florins.

AHCB. CCO, vol. 22, año 1452, ff. 9-11 v.

386 Nápoles, 27 enero 1452

Concordia autorizada por el notario Antonio Vinyes.

Dicta die iovis..., in dicta civitate Neapolis.

Instrumentum concordie facte et firmate inter multum nobilem Franciscum de Fonolleto, vicecomitem de Roda, ex una parte, et nobilem Lu-

dovicum de Perellos, filium nobilis Raymundi de Perellos, quondam militis, ex parte altera, et eciam promissiones facte per dictum vicecomitem dicto Ludovico de Perellos. Est in cedula in romancio scripta incipientes: Com ab carta rebuda per n'Anthoni Vinyes, notari de Barchinona, deius scrit, lo die present, lo molt noble mossèn Franci de Fonollet et de Perellos, etc. Ordinetur iuxta formam ipsius cedula. Testes predicti: honorabilibus Guillermus Raymundus de Perapertusa, Franciscus Martorell, Georgius Moner, Bertus Agostini et Petrus Paulus Solenelles, notarius.

AHPB. Antonio Vinyes, leg. 25, man. 35, años 1452-1453, f. 2 v.

387 Nápoles, 27 enero 1452

Escrituras autorizadas por el notario Antonio Vinyes.

Die iovis . . . , in dicta civitate Neapolis.

In Dei nomine. Instrumentum capitulorum factorum, firmatorum et iuratorum per et inter multum nobilem Franciscum de Fonolleto alias de Perellos, vicecomitem de Insula et de Roda et de Perellos, ex una parte; et honorabilem Bertrandum Crexells, burgensem ville Perpinani, ex parte altera, super vendicione facta et firmata per dictum vicecomitem dicto Bertrando Crexells, precio quadraginta septem mille florenorum, sive XXV^{m} D.CCCL librarum monete Rossilionis currenti, de villa et locis de Millas et de Naffrach, situatis in Rossillione principatus Cathalonie, prout continetur large in dictis capitulis, etc.

Testes firmarum dictorum nobili vicecomiti de Roda, Ludovici de Perellos et Bertrandi Crexells, qui firmarunt et iurarunt ac eciam dicti vicecomes et Bertrandus Crexells, dictum homagium prestiterunt in civitate Neapolis die iovis XXVII^{a} ianuarii anno predicto a Nativitate Domini M°.CCCC.L secundo, honorabiles Guillelmus Raymundus de Pera Pertusa, miles in Rossilione domiciliatus, Franciscus Martorell, regius sacretarius ac magister portolanus regni Sicilie, et Petrus Sala, in legibus licenciatus, Georgius Moner, utriusque iure bacallarius et Bertus Agosti, mercator ville Perpiniani, dierum minor, et Petrus Paulus Solenelles, notarius habitator ville Aqualate.

Ex quibus siquidem prescriptis capitulis deppendet instrumentum dicte vendicionis facte et firmate per dictum vicecomitem et Bertrando Crexells, de dictis villa et locis de Millas et de Naffrach, precio predicto dictorum XXXXVII^{m} florenorum ac XXV^{m}.D.CCCL librarum monete Rossillionis, in que vendicione consenciit et firmavit nobilis Ludovicus de Perilionibus. Fiat et ordinetur large iuxta formam ipsorum capitulorum. Testes predicti.

Item, dictus nobilis vicecomes firmavit apocam dicto Bertrando Crexells, de quatuor mille florenis monete Rossilionis, quos sibi tradidit ac dici et scribi fecit in banco Martini la Cavallaria, campsoris sive banque-

rii civitatis Neapolis. Et quos quatuor millem florenos dictus vicecomes confessus fuit recepisse in solutum prorratis dicti precii dicte vendicionis de Millas et de Naffrach, quam ditam ratum et quantam habuit et habeat atque firmam. Et ideo, etc.... Testes predicti ut in predicta vendicione.

Item, cum alio instrumento dictus nobilis vivecomes, constituit procuratores suos discretum Iohannem Rotlan, presbiterum degentem in villa de Ceret, Guillermum Vives, paratorum pannorum lane loci de Llerç, et Petrum Ebreart, ville de Millas, et quemlibet eorum insolidum, ad tradendum possessionem corporalem seu quasi dicto Bertrando Crexells de dictis villa et locis de Millas et de Nafrach sibi venditis et in cedula large ordinatis. Testes prescripti ut in prefata vendicione.

Item, cum alio instrumento dictus Bertrandus Crexells, constituit procuratores honorabilem Bernardum Riambau, burgensem ville Perpiniani; Iohannem de Stanybos, domicellum; Iacobum Bover, Iacobum Comes et Iohannem Crexells, eius fratrem, mercatores ville Perpiniani, et quemlibet ipsorum insolidum, etc., ad petendum, nancissendum, recipiendum et habendum possessionem corporalem seu quasi de dictis villa et locis de Millas et de Naffrach, per ipsum emptis. Est large in cedula. Testes proxime dicti.

AHPB. Antonio Vinyes, leg. 25, man. 35, años 1452-1453, f. 1 v. Véase docs. 395. 396, 398.

388 Gaeta, 30 enero 1452

Carta de Antonio Vinyes a los conselleres.

Molt honorables...: Certiffichvos com en Nàpols rebí un vostre plech en lo qual havie letres duplicades sobre lo fet del Consell e de vostra elecció, e de aquellas no cur respondren per ço com ja per altre correu he scrit a vostres grans saviesas de tot lo que occorrie. Item més, en lo dit plech havia altra letra vostra del XVII del pessat avisantme com la senyora reyna vos havie demanats los privilegis, etc., e que per res no fes juhi açí. A que, mossenyors molt honorables e molt savis responch, que axí me tenie e tench ja per dit.

Però per aquell correu matex la senyora reyna ha tramès al senyor rey tots los actes fets per lo Consell e elecció. E açò ha reebut lo dit senyor stant a Treyeto. E de açò yo fuy avisat en Nàpols, per la qual rahó decontinent cavalquí e venguí al senyor rey, lo qual trobí ayr que ere dissapte a la stassa del Garellano que anave a la caça. E aquí li fiu reverència. Dixme, que tiràs dret a Gayeta, que aquella nit fora allà. E axí s'és fet vuy tot die, que és digmenge, stich ab lo dit senyor, no m'ha res dit dels affers, ne yo no'l n'e interrogat per no suscitarlo, però he sabut que los dits actes ha mesos en mans del vicicanceller e de mossèn Bosolú. E fins ací res no sent.

E perquè segons vosaltres mossenyors me scriviu, mossèn Miquel dez Pla ve ab lo present, e crech de açò aporterà alguna instrucció vostra. Per al present si als no sent, no'm curaré de res, ans speraré lo dit mossèn Miquel sie vengut.

Los missatgers de Cathalunya, aximatex són junts a Gayeta per a denunciar al dit senyor lur retornada, e aximatex per los fets de Mallorques e Menorcha, segons la Cort de Cathalunya los ne ha scrit. Sobre lo fet de Mallorques vos havie scrit que I dels missatgers de Mallorques me havia dit, que lo senyor rey hi trametie V galeas, açò és truffa, ans hi devie tremetre una galiota ab mestre Guerau I cirurgià qui secretament emprenie de fer reposar los pagesos. Are aprés vuy, los dits embaxadors han parlat ab lo dit senyor dels dits fets. He sentiment e per altra via que lo dit senyor de present hi vol provehir com ne com no, açò encare ignor. Del què per avant hich succehirà jo n'avisaré vostres grans saviesas. Los missatgers de Cathalunya han delliberat de enarsen per mar, però han cercar passatge, car al present no nich ha. E l'Esperit Sant . . . Scrita en Gayeta, digmenge, a . . .

Los dits embaxadors de Cathalunya són romasos molt contents vuy de les bones paraules e profertes que lo senyor rey los ha fetes sobre la sua armada de aquí, e del repòs de tota aquexa terra. Si així ho fa com ho diu la cosa va molt bé.

Rebuda de n'Anthoni Vinyes, síndich, a XXIII de febrer del any M.CCCC.LII.

AHCB. CCO, vol. 22, año 1452, f. 12.

389 Gaeta, 31 enero 1452

Poderes autoriazdos por el notario Antonio Vinyes.

Die lune . . . , in civitate Gaiete, regni Neapolis actum.

Ego Agata Alfonsina Camilla, domicella filia honorabilis Iohannis de Castellbisbal, domicelli, illustrissimi domini Aragonum regis rabostorii, castellanique Castri de Gayeta, sponsa per verba de presenti venerabili Geraldi Ivanni dez Torrent, domicelli, ex ceta sciencia constituo et ordino vos dictum honorabilem patrem meum, et honorabilem Iohannem de Copons, legum doctorem, militem, et utrumque vestrum insolidum, procuratores, etc., videlicet, ad faciendum, iniendum, concordandum, firmandum et iurandum super conclusione dicti mei matrimonii quecumque instrumenta seu capitula pro inde necessaria, sub et cum illis penis, promissionibus, pactis, stipulacionibus, obligacionibus, . . . et renunciacionibus, de quibus benevisum fuerit. Ee eciam vos dictus honorabilis Iohannis de Copons, possitis acceptare quascumque donacionem seu donacionis per dictum patrem meum contemplacione dicti matrimonii michi fiendas. Fiat large ad omnia circa conclusionem dicti matrimoni necessaria. Testes: Laurencius Çafont, burgensis castri Calleris, Petrus Oliver, vicecastella-

nus dicti castri Gayete; Bernardus Ponç, loci de Bitulona, et Galcerandus Anthonii, civis Barchinone, ac Petrus Paulus Solanelles, notarius habitator ville Aqualati.

AHPB. Antonio Vinyes, leg. 25, man. 35, años 1452-1453.

390 Nápoles, 8 febrero 1452

Carta de Antonio Vinyes a los conselleres.

Jhesús. Molt honorables . . .: De Gayeta per ma letra de XXX del pessat, scriví a vostres grans saviesas del què occorrie, e responguí a una vostra letra de XVII de deembre, la qual a XXII de janer reebí.

Aprés, mossenyors molt honorables e molt savis, stant lo senyor rey a Treyeto e yo en sa cort, lo jorn de Nostra Dona de Febrer, a la missa, e mentre se preycave, axí stant en la sglésia reebí I correu del honorable en Miquel dez Pla, avisantme com ere junt en Nàpols. E aximatex lo dit mossèn Miquel, ne féu una letra al dit senyor, la qual decontinent per mi li fonch presentada. Lo dit senyor mostrà haver gran pler de la venguda del dit mossèn Miquel, e aximatex com la ymatge de la Verge santa Eulàlia e la concha eren ab bon salvament arribades. E aquí matex dix que la dita imatge ere venguda en bon temps, que prest fora la sua festa. E per ço mossèn lo prothonotari e yo suplicam lo dit senyor, que volgués e li plagués festivar la festa de la beneyta santa Eulàlia. E açò lo dit senyor molt liberalmente atorgà.

Aprés lo deprés dinar a les vespres, lo dit senyor cridà lo dit prothonotari e mi, e aquí denant lo capellà maior e tots los de sa capella, ell publicà que ell volie fer festa de Santa Eulàlia, e que si preparassen per la primera que venie, e que ho continuassen en los officis ordinaris de la capella. E axí prest lo capellà maior que és monge de Santas Creus hi gira e troba que los reys passats, de gloriosa memòria, la tenien en veneració e gran devoció e la colien, och hi troba aquí en los officis de la capella, offici format de la Verge santa Eulàlia, de què lo dit senyor mostrà haver gran pler. E per açò aquí matex per més solenitzar la festa, comenà la sermó per aquell dia a mestre Epila, frare solenne preycador aragonès. E tot açò mossenyors fonch a Treyeto. Aprés lo que se n'ha seguit per continuar la dita festa, e solenitzar aquella me remet a la letra del dit mossèn dez Pla.

Aprés mossenyors molt honorables e molt savis, a IIII del present, entrí en la ciutat de Nàpols, e decontinent fuy ab lo dit mossèn Miquel dez Pla, qui'm donà dues vostres letres, la una de XVI, l'altre lo XX de deembre. E per la de XVI som avisat, que ací ve en nom de aquesta ciutat lo honorable mossèn Miquel dez Pla, per presentar al senyor rey lo present e que li comès los fets de què yo he càrrech, e que l'informés, a fi que si per lo senyor rey ne ere interrogat hi pogués satisfer. En açò mossenyors responch, que decontinent li legí e comuniquí totes mes instruc-

cions, e lo informí de tots los fets largament e del punt en què eren. He ha molt singular pler de sa venguda e comunicació, car persona és notable e tal, que sa intervenció, no porà sinó molt aprofitar.

Per la dita altra letra de XX de deembre, vosaltres mossenyors, me avisau com haveu reebudes tres letres mias, la una de XXIII de octubre, l'altre de III, e l'altre de XXVI de noembre, etc. E per ço com sobre les coses contengudes en la dita letra, aprés he scrit duplicat a vostres saviesas, no afretura molt a respondre, sinó en lo que scriviu sobre lo fet del quitament del privilegi del governador, que sots maravellats, que en alguna de mes letres no he feta menció que jo haie suplicat lo senyor rey que revocàs mossèn Requesen de la governació, e que de açò mossenyors, vosaltres sots massa maravellats, etc.

Vosaltres mossenyors qui sots entrats novells en la consellerie alguna causa haveu de ignorar lo que yo sobre aquex material e altres, scriví a vostres honorables precessors consellers, però pus no ha recordat ne recorde al senyor en Johan Franch, placieus mossenyors, e axí us ne suplich que façau legir mes letres, special la primera gran letra que fiu del primer parlament e suplicacions que fiu al dit senyor, e successivament del què s'és seguit, e aquí mossenyors molt honorables, trobareu si he avisat o no avisat, e en açò mossenyors don les dites letres per resposta. E del fet de la execució del dit governador, com disposició hi ha hauda ja n'he suplicat, segons que per mes letres, vosaltres senyors haureu vist.

E vosaltres mossenyors, e principalment aquells de vosaltres qui per embaxades e en altra manera havem praticat lo dit senyor, sabeu e sentiu aquest senyor, com se desix de feynes, maiorment en aquests pochs dies pessats. A la concorrència del temps no ho comportave per no haver mala resposta, però aprés com opportunitat, loch e sahó ha haguda, no m'he obmès de suplicar de tot lo que ere necessari e yo càrrech havia, segons per mes letres de XXI de janer vosaltres mossenyors haureu vist. E d'aquí avant mentre hich sie faré lo que poré. De la gran contentació que lo dit senyor ha mostrada de la presència del dit mossèn Miquel dez Pla, e del bon acullimet e respostes que ha fetes, me remet a la letra del dit honorable mossèn Miquel. E per la present, molt honorables e molt savis senyors, no occorre als scriure a vostres grans saviesas, ordonant de mi tot lo que plasent vos sie. Scrita en Nàpols, a . . .

Rebuda de n'Anthoni Vinyes, a VII de març del any M.CCCC.LII.

Aprés mossenyors molt honorables e molt savis, haguí scrit, lo endemà, lo dit mossèn Miquel dez Pla, presentà al senyor rey la ymatge de santa Eulàlia e la concha. De açò yo'm remet a sa letra. Lo dit senyor en aquell instant legí la supplicació que la dita ymatge tenie en lo títol que comence: *Domine veni e noli tardare*. Açò mossenyors és stat inventiva e acte molt singular e lo dit senyor ho pres accepte, e per molta noble gent bé comendat. A Déus placia s'en seguesca lo fruyt desigat.

AHCB. CCO, vol. 22, año 1452, ff. 14-14 v.

Carta de Miguel Dez-Pla a los conselleres.

Molt honorables . . .: Vostres grans savieses sertiffich, com a XXXI del passat mes de janer, reebí ab bon salvament en la plaga e ciutat de Nàpols, en la qual no trobí lo senyor rey, com en aquells dies fos vers les parts de Gayeta. E aximatex no y trobí n'Anthoni Vinyes, síndich d'aquesta ciutat, com fos ab lo dit senyor rey. Per ço, senyors molt honorables, aquella nit matexa, decontinent fuy exit en ter[ra], de què fuy rebut e acompanyat per tots aquells que si trobaren de la cort e d'altres d'aquexa ciutat e d'altres parts, e mossèn Bestida, qui ab mi ensemps hisqué he m'acompanyà ab tots los altres fins a la posada. Desliberí de fer un correu al senyor rey per avisarlo de ma venguda, remetent lo dit correu al dit Anthoni Vinyes, qui era ab lo dit senyor rey, del qual senyor decontinent haguí resposta per sa letra, sertifficantme com havie gran pler de ma venguda e que no'm mogués de la dita ciutat de Nàpols, car per mossèn lo prothonotari e per lo dit Anthoni Vinyes seria informat de se intenció, e que donés plena fe e crehença en ço que ells me dirien de part de la sua senyoria.

E a cap de tres dies, lo dit prothonotari e Anthoni Vinyes foren en la ciutat de Nàpols, los quals per part del dit senyor me digueren que la intenció del dit senyor era, que lo diumenge següent jo fos a Puçol, en lo qual loch lo dit senyor fore, e que li fes portar la ymatge de santa Eulàlia e la concha. E fonch desliberat per lo dit prothonotari e mi e lo dit Anthoni Vinyes, que attès que la concha havie ten gran volum que no era spedient ne havia forma aquella jornada per mar ne per terra, poder bé anar, maiorment havent esguart a la honor d'aquexa ciutat. Mas fonch desliberat per los demunt dits, que jo aquella jornada matexa, ço és, del diumenge, anàs a Puçol per fer reverència al dit senyor, e per darli vostre letra.

E axí, mossenyors, se seguí, que lo dit diumenge acompanyat del dit prothonotari e de alguna altra notable gent, ensemps ab lo dit Anthoni Vinyes, jo tiri la via de Puçol. E com fuy a una milla de Puçol, jo trobí per lo camí lo senyor don Ferrando, duch de Calàbria al qual, axí a cavall, fiu reverència e li reportí les recomendacions vostres e de aquexa ciutat, en què lo dit duch trobà gran pler, he'm rebé molt honorablement, he'm demanà de vosaltres mossenyors e de aquexa ciutat. E se offerí fer per aquexa ciutat totes aquelles coses que fer pogués. E jo regracihiley molt per part d'aquexa ciutat.

Aprés, mossenyors, tirí ma via al senyor rey, lo qual trobí que stava al sol en un gran pati de la sua posada. E axí en presència de prínceps, duchs, comtes e barons e altre molta notable gent, qui en companyia del dit senyor staven, e ab mossèn Burgeçot, que per tot lo camí tocant lo

temborino me anà denant. E jo molt humilment fiu reverència al dit senyor rey, lo qual ab molt bona cara e alegra me reebé. E donada al dit senyor la letra que de part vostre li portave, e reportades a ell les recomendacions vostres e d'aquexa ciutat, les quals ab molt gran pler acceptà, me damenà de vosaltres mossenyors e d'aquexa ciutat.

E perquè lo dit senyor rey se volia muntar a dinar, per la sua senyoria me fou dit que al després dinar me hoyria de bona voluntat. E axí lo deprés dinar lo dit senyor retrahentse en una cambre, me féu cridar dient: *Féu entrar lo embaxador de Barchinona.* E de fet mossenyors jo entrí tornant fer reverència deguda, e retorní fer al dit senyor les dites vostres recomendacions e d'aquexa ciutat. E axí stant ab lo dit senyor, per mi li fou dit tot ço que havie càrrech de dir a se senyoria per part d'aquexa ciutat. E encara, attès que no u trobí en vostres instruccions, li diguí que no contrestant que vosaltres fosseu certs del apuntament en què lo dit senyor era ab la Cort de Cathalunya sobre lo fet de la sua anada, qui ésser del agost primer vinent a un any, lo supliquí, per part d'aquexa ciutat, fos de se mercè, si possible era, volgués algun tant abreugar lo temps de la sua beneventurada visitació. E lo dit senyor, en totes les dites coses, me respós, que tant com tocava la anada de aquexes parts, ell havie volgut pendre lo temps larguet, perquè mils se pogués dispondre en fer aquella. E tant com tocava en lo present que la dita ciutat li feya, que ell ho regraciave molt a la dita ciutat, e que per amor de Déu e per reverència de santa Eulàlia, e per amor d'aquexa ciutat, ell volie fer festa de la gloriosa santa Eulàlia, qui era lo dissapte sigüent, e lo bisbe d'Urgell qui si atrobà, per amor d'aquexa ciutat volia dir la missa aquella jornada. E que lo dimecres següent, jo tingués preperat lo dit present en lo Castell Nou de Nàpols, com ell volgués venir aquí, per veure e acceptar lo dit present. E moltes altres rahons que entre lo dit senyor e mi foren, demanantme d'aquexa ciutat e del bon stament de aquella.

E aprés lo dit senyor, a poch instant hisqué de la sua stància e féu la via de la Marina, bon tros luny de la sua posada, anant tostemps jo al seu costat, e lo dit Anthoni Vinyes prop de mi, burlant e prenent gran esbatiment ab nosaltres, e comptantme dels seus triumfes e beneventurances d'aquest reyalme e de la gran pacifficació d'aquell, tostemps ab bona cara. E axí perquè la hora era ya tarda, jo m'entorní aquella nit matexa en Nàpols.

Item, senyors molt honorables, perquè començ a dar forma e pràticha en los affers de me venguda desempatxarme e per poder cessar messions e despeses en aquexa ciutat, ans que de les coses deius scrites suplich lo senyor rey, he volgut ratichar e comunicar secretament ab los dits prothonotari e Anthoni Vinyes sobre lo fet del privilegi e concessió que demanan de la elecció del Consell d'aquexa ciutat, e a Déus hagués plagut, que m'haguessen fet liurar la forma de la concessió que la senyora reyna féu sobre lo dit Consell, e sens falta si la me n'hagués aportada pus prest

fora desempatxat de hoch o de no., per ço com lo dit senyor volrà fer veure la forma de la concessió de la dita senyora, en cars que l'atorch. E per ço és necessari, senyors molt honorables, que per correu propri, vista la present o al pus prest que pugau, me vullau trametra la dita concessió, si possible és auctenticada. E jo confiu en Déu que los affers d'aquexa ciutat vendran bé.

Item, senyors molt honorables, decontinent fuy vengut, lo dit Anthoni Vinyes, m'a comunicades ses instruccions e tots los fets per los quals és stat tremès, e lo apuntament en què los affers eren. E tant com tocha lo fet de Molindareig, per letres del dit Anthoni Vinyes, ja sots informat[s] laguament. E del fet de la revocació del offici de la governació, aximatex lo dit Anthoni Vinyes vos n'a ya scrit com lo dit senyor li respós que sens causa precedent, no acustumave de levar offici a negú. E en lo fet, mossenyors, de la exsempció del governador, de la qual vosaltres de paraula me parlàs, he comunicat ab lo dit Anthoni Vinyes. Ham dit que ell ne havia ya suplicat lo dit senyor rey, segons ell vos ha scrit per letres replicades, lo qual li respós, que altre hora ells ne parlarien, e que fins açí may ha haguda neguna disposició ne opportunitat de poderlin parlar, attès los grans affers que lo dit senyor manege e los deports que pren. E segons he aprés, per obtenir del dit senyor gràcies e benifficis s'an sperar disposicions o temps opportuns. Entretant, mossenyors, vegau si accordareu si's poria praticar que lo senyor rey, lo offici de la governació e mossèn Requesenç donantli aquexa ciutat los deu milia florins que cobrerà al quitament del privilegi del dit governador o altre quantitat. Açò sie remès a vosaltres, car de tot jo staré a vostra ordinació. E de açò, mossenyors, que he scrit derrer dels dits x^{m} florins del governador, no pensen vostres savieses, que ab persona del món n'age comunicat, sinó tant com lo dit Anthoni Vinyes e yo n'avem renegat secretament. Si bé us semblerà pendreuho, sinó vage per no dit.

Aprés, senyors molt honorables, vuy que és dimecres, lo dit senyor, ans de dinar, és entrat en Nàpols al dit Castell Nou, per veure e acceptar lo present que per part de aquexa ciutat yo li he presentat. E jo ya previst, de part de vespre ho fiu portar tot al dit Castell, en axí que lo dit senyor ho trobà tot apparellat, en manera però que persona del món no ho poch veure ans del dit senyor. E primer volgué veure la ymatge de santa Eulàlia e aprés la gran concha, en presència dels embexadors de Cathalunya e de molta altre notable gent. De la gran contentació e pler que lo dit senyor ha hagut del dit present no's porie descriure. E ultra que per ell és stat bé loat, encare per tots sos curials e altres, fonch aquí dit que lo present era magníffich e molt bé obrat, e que paria que Barchinona lo tremetia, de què altre volta lo dit senyor ho regracià molt a aquexa ciutat. E per la present... Scrita en Nàpols, a...

Rebuda de mossèn Miquel dez Pla, a VII de març del any M.CCCC.LII.

AHCB. CCO, vol. 22, año 1452, ff. 15-16 v. Véase Boscolo, *Inviati...*, p. 25.

392 Nápoles, 11 febrero 1452

Carta de Antonio Vinyes a los conselleres.

Jhesús. Molt honorables...: Ayr scriví a vostres grans saviesas del què occorrie. Aprés vuy he reebuda una vostra letra de XIII de janer, per la qual rest avisat com vosaltres senyós, havíeu reebudes dues letres mias, la una de XI, l'altre de XIIII, cascuna comemorants los fets de mossèn Galceran de Requesens e los tractes per ell suscitats contra aquexa ciutat. E que stau meravellats, attès que en mes instruccions havie expresse menció de obtenir del senyor rey revocació del offici de governació del dit mossèn Requesens o exempció per aquexa ciutat, que fins lo dit XIII de janer, de aquex material no havie feta menció alguna en les letres trameses a vostres honorables precessors consellers, ne a vosaltres. Sobre açò, senyors molt honorables, ja ayr ab la dita altra letra hi respongui, e encare per la present, responch pus estés, que decontinent fuy en la cort del senyor rey, seguint la forma de mes instruccions supliquí lo dit senyor, que fos de sa mercè revocàs lo dit mossèn Requesens del offici de la governació.

De la pràtica e motius e expedients, e resposta que lo dit senyor féu, ja n'scriví molt larch als dits molt honorables consellers inmediats precessors vostres, e la dita letra és scrita en Nàpols sots calendari de XVIIII de setembre any M.CCCC.LI, la qual mossenyors vos suplich vos placie legir, car per aquella, encare que sie la primera, poreu haver molts avisos qui poran servir a alguna execució del negoci. E aximatex, poran veure vostras saviesas, com no són stat negligent, ni en suplicar ni en scriure o avisar, axí a vostres honorables precessors com a vosaltres senyors.

E és veritat, senyors molt honorables e molt savis, que arribant yo açí, e aprés per algun poch de temps fins la offerta dels CCCC^{m} florins per la Cort de Cathalunya al senyor rey feta, ab les condicions que vostres savieses no ignoren, lo dit senyor me mostrà bona cara e m'havie per accepte, però vista la dita offerta condicionada, donà en oppinió que les condicions procehissen d'aquexa ciutat, no contrestant per mi e per los missatgers de Cathalunya li fos adverat que aquexa ciutat ere stada de intenció que la offerta fos pura. E axí sperant la segona offerta yo'm trobí ab molt poca calor ab lo dit senyor, e lavores mossèn Raquesens cobrà sperit e li sobrevench la sua embaxada de Castella que li ha dada assats calor en sos fets, quasi tanta, quanta ne ha volguda. E per ço, mossenyors, successivament en mes letres scriví a vostres honorables precessors, que no havia procehït durant aquell temps, en demanar la comissió de inquirir contra lo dit mossèn Requesen per poderli fer levar lo seu offici, car en aquell dit temps als no se n'sperave sinó neganda, e Déu sap tal paraula no volguera oyr, ans a mon parer és stat pus saludable sperar

altre disposició e sahó, maiorment que durant aquell traspàs de temps, vostres honorables precessors, me scriviren, que presentàs al dit senyor una lur letra e uns capítols, los quals lo dit mossèn Requesens havie ginyats ésser fermats entre ell e lo veguer de aquexa ciutat, en gran preiudici de la jurisdicció e preheminència reyal, e açò sobre la qüestió que's mene entre aquexa ciutat e lo dit mossèn Requesens, per causa de les forques.

E Déu sap en l'acte de tal presentació de letra e capítols, lo dit senyor quina cara me féu. E successivament, sobre una enqueste que los dits honorables vostres precessors me remeteren, feta contra alguns homens stranys, qui assats desonestament parlaven contra los regidors d'aquexa ciutat, e alguns d'ells per lo camí de Sarrià denant mossèn Thomàs Puijada cridaven: *¡Rochs! ¡Rochs!* E de tot fuy avisat que'n consultàs o informàs lo senyor rey que hy provehís, com hi provehí lo dit senyor, ne a la derraria ab quina iniquitat me respós. Remetho a les letres moltes que sobre açò fiu als dits vostres honorables precessors, no obmetentme que'm dix, que vosaltres vos ho mereixieu.

Si durant aquesta fúria, ere spedient per tractar los dits affers o sperar altre millor disposició, sienne jutges vostres grans saviesas. E per açò aprés, los dits senyors precessors vostres, scrivint de altres affers, me scriviren, que en dir e praticar aquells, speràs sahó e disposició. De totes les dites coses e altres subseguides, de die en die, hi ha infinides letres mias. Si a vosaltres senyors serà plasent de ferlesvos legir per vostra informació, sie remès a vosaltres. E aprés, segons ja per altres he scrit, com he cobrada calor del dit senyor, vostres grans savieses hauran vist si he emprat lo temps, e faré, si plaurà a Déu, mentre hich sie.

Jo mossenyors, segons ja he scrit, he comunicat e comunicaré al dit mossèn Miquel dez Pla, mes instruccions e tots altres affers de què he càrrech, segons per vosaltres mossenyors me és stat scrit, e ab sa bona ajuda e intervenció, continuaré tots los fets de mon desempatxament. E per la present, molt honorables e molt savis senyors, no afretura als scriure a vostres grans saviesas. Sentit sich és que per alscuns no zelant lo bé e honor de aquexa ciutat e del principiat, procuraven ab la sacra magestat, que la senyora reyna prorrogàs la Cort de agost que ve a un any.

Los dits embaxadors de Cathalunya e yo qui no los ere molt luny, de açò incautaren lo dit senyor, allegantli moltes rahons, per les quals, axí per honor e útil de dit senyor, com per conservació de la terra e de la mercaderia, e dels altres actes principiats, que lo dit senyor rey ha voluntat, segons haureu vist per los translats que us tremetem, no ere expedient que la Cort se mogués ne's prorogàs. E lo dit senyor romàs en aquesta intenció, ço és, que la Cort se contínui. Scrita en Nàpols, la vigília de la gloriosa santa Eulàlia [1451].

Lo senyor rey prepara per a demà en la sua capella, solenitzar la festa

de la dita sancta, la qual no hich ere coneguda, pus persones no han bestat a conduhir lo dit senyor és sperança que la dita Verge hi suplirà.

AHCB. CCO, vol. 22, año 1452, ff. 28-28 v.

393 Nápoles, 15 febrero 1452

Carta de Antonio Vinyes a los conselleres.

Jresús. Molt honorables . . . : Per correu que d'açí partí la vigília de santa Eulàlia, per lo honorable mossèn Miquel dez Pla e per mi, sots stats avisats de tot lo que fins en aquella hora occorrie.

Aprés mossenyors, lo die de la festa de la dita Verge lo senyor rey que ere a Puçol, vench bon matí en Nàpols. E a la capella del Castell Nou, lo dit senyor, hach preparada la solenització de la dita festa axí magníficament e mils que lo jorn de Nadal, car hach feta empaliar tota la capella dalt fins a baix, dels pus bells draps de Ras que tenie, e ni hach de nous que no havie molt havie reebuts de Flandes, los quals encare no havie esteses. E l'altar fonch perat en aquesta forma que al acustumat de sa capella. Hach posat al enfront, dalt del altar, lo bastiment fet a manera de grasons. En lo grasó plus alt, al mig, lo senyor rey designà que estigués la ymatge de la dita Verge, e a la part dreta sent Pere e a la sinistra sent Pau e successivament per orde tots los apòstols e àngels, e altres joyells que lo dit senyor per arreaament de la sua capella té. E per los extrems de las dites ymatges havie sis canalobres molt bells, ab sis ciris que sempre durant lo dit offici cremaren. Lo senyor bisbe d'Urgell dix la missa, mestre Epila lo sermó. Forenhi presents embaxadors del emperador e i gran duch de Alamannia, embaxador de Venècia, embaxadors de Cathalunya, prínceps, duchs, comtes, barons e altres moltes condicions de persones.

A la conclusió mossenyors, que lo dit senyor per sa clemència he benignitat hi volgué venir de Puçol, ha solenitzada la dita festa ab grandíssima devoció, e ab gran pler e alegria, e aquell die romàs molt pus content de la visió de la dita ymatge que no al primer die que la vahé, dient al dit mossèn Miquel dez Pla e a mi, aquí a la missa, que aquella ymatge de santa Eulàlia feya vergonya a totes les altres ymatges que aquí eren, tant ere bella e soberga. En veritat senyors, jo crech que açò fonch hobre de miracle de aquell die solenitzantse lo dit ofici, aquella ymatge stech encontinent e en son visatge que a tots qui la miraven anamoravẹn e pur lo dit senyor nuncha ne partia los ulls. A Déus placie, pus persones no y han bestat que lo misteri de la dita Verge vulga conduhir aquest nostre rey e senyor, que per tot bé affer, vulle prest anar visitar sos regnes e terres.

Jo senyors, segons ja he scrit a vostres grans saviesas, he comunicades mes instruccions e lo apuntament dels fets per son stat tramès al

dit mossèn Miquel, e axí ab son consell e intervenció, de die en die, cerch e cercaré disposició de poder enfornar los fets perquè som tramès. Lo senyor rey, segons ja per moltes he scrit, mostre star vuy bé reposat vers aquexa ciutat. És veritat que n'Olivella, mercader d'aquexa ciutat, ha scrit açí al tresorer del dit senyor, que vosaltres no haveu volgut reebre lo forment que lo dit senyor havie venut a aquexa ciutat, per ço com allegaven que no ere reebedor, mas havien bé rebut lo forment de mossèn Anthoni de Vilatorta, e que açò ere en dan del senyor rey.

De açò lo dit thesorer ha fets clams al prothonotari e a mi. Havemli dit que sens falta lo forment devie ésser molt dolent, car vosaltres senyors ereu pus promtes en servir lo dit senyor que no en deservirlo, però que si la culpa ere dels conduhïdors, no ere spedient ho comprés la ciutat o lo popular de aquella, però que encare pregam lo dit thesorer que no ho digués al senyor rey, car prest yo'm sabrie la veritat. Perquè açí no ha fusta ni passatge per aquí ne se ni hich spera, car havem nova que la galea de mossèn Vilatorta va en Levant. Los embaxadors de Cathalunya qui s'en volen anar per mar, e mossèn Miquel dez Pla e yo començam contractar que la nau d'en Junyent, exint de Cicília pas açieut per podernos hich treure. Del que'n serà per avant vostres grans saviesas ne seran avisades. Lo Sant Sperit... Scrita en Nàpols, ab cuyta, a...

Rebuda de n'Anthoni Vinyes, síndich, a VIIII de març del any M.CCCC.LII.

AHCB. CCO, vol. 22, año 1452, ff. 17-17 v. Boscolo, *Inviati...*, p. 25. La alusión a los nuevos tapices recientemente recibidos de Flandes coincide con la documentada referencia publicada por Constantin Marinesco. Véase Marinesco, Constantin. *Les affaires commerciales en Flandes d'Alphonse V de Aragon, Roi de Naples (1416-1458)*. «Revue Historique» (París, 1959), 36.

394 Nápoles, 17 febrero 1452

Poderes autorizados por el notario Antonio Vinyes.

Die iovis... in civitate Neapolis, acta sequencia II°.

Instrumentum procuracionis firmate per dictum nobilem vicecomitem Franciscus de Fonolleto, citra tamen revocacionem alterius procuracionis iam dictis Iohanni Rotlan, Guillermo Vives et Petro Ebreart, et cuilibet ipsorum, ad tradendum possessionem dicto Bertrando Crexells, de dictis villis seu locis de Millas et de Naffrach, etc. Est in cedula. Testes honorabilis Iohannis Darne, in Rossillione; Anthonius de Flovia, in vicaria Barchinone, domicelli, domiciliati; Anthonius Palau, mercator civis Barchinone; Petrus Palou, curritor auris ville Perpiniani, ac Petrus Paulus Solenelles, notarius habitator ville Aqualate.

AHPB. Antonio Vinyes, leg. 25, man. 35, años 1452-1453.

395 Nápoles, 17 febrero 1452

Poderes autorizados por el notario Antonio Vinyes.

Instrumentum alterius procuracionis firmate per dictum Bertrandum Crexells, dictis Bernardo Riambau, Iohanni de Stany Bos, Iacobo Bou, Iacobo Comes, Iohanni Crexells et cuilibet eorum insolidum, citra tamen alterius procuracionis revocacionem, ad recipiendum possessionem de dictis villis seu locis de Millas et de Naffrach. Est in cedula. Testes in cedula.

AHPB. Antonio Vinyes, leg. 25, man. 35, años 1452-1453.

396 Nápoles, 17 febrero 1452

Escrituras autorizadas por el notario Antonio Vinyes.

Dicta die iovis . . . , fuerunt recepta sequencia quatuor instrumenta in civitate Neapolis.

In Dei nomine. Ego Michael de Plano, civis Barchinone, gratis, etc., per me et meos, etc., vendo vobis Guillelmo Marchi de Cervilione, mercatori, civi dicte civitatis Barchinone, pro nunc in civitatem Neapolim, degenti, et vestris, perpetuo, totas ipsas domos meas cum botigiis, ex abisso usque in celum, et cum introhitibus, etc., omnibusque iuribus et pertinenciis suis, quas ego certis titulis habeo et possideo in civitate Barchinone, in vico de Basilia, satis prope vicum de Mari. Et teneo . . . Precium vero dicte vendicionis est quadraginta octo mille solidorum barchinonensium. Renunciando, etc. Testes honorabiles Guillelmus Raymundus de Perapertusa, miles in Rossilione domiciliatus; Petrus Cimart, banquerius; Anthonius Albo, Iohannes Sanxis, Anthonius Serradell et Bernardus Dalguas, mercatores cathalani.

Item, cum alio instrumento dictus honorabilis Michael de Plano, sub pena et iuramento subscriptis, promisit dicto Guillermo Marchi de Cervilione, quod ipse infra tres menses inmediate sequentes postquam ipse aplicuerit ad civitatem Barchinone, dabit operam cum effectu, omni excepcione remota, quod de pecunia sua propria emet a dicto honorabili Francisco de Vallo, seu a dicta eius uxore, ac ab altera persona cui dominium dictarum domorum pertineat, et seu dicto Guillelmo Marchi de Cervilione, vendi, absolviti et deffiniri faciet censum et dominium dictarum domorum, sit et taliter quod dicte domus sint et remaneant dicto Guillelmo de Cervilione et suis perpetuo, per purum liberum et franchum alodium . . .

In Christi nomine. Ego Michael de Plano, civis Barchinone, gratis, etc., vendo vobis dicto venerabili Guillermo Marchi de Cervilione, presenti, et vestris perpetuo, terciam partem integriter et quartam partem tercie partis mei dicti Michael, quam ego habeo et percipio et habere et percipere debeo

et consuevi in et de lezdis Barchinone vocatis de Mediona, etc. Hanc autem, etc. Sicut melius, etc. Et teneo in feudum domini regis et reverendi domini episcopi Barchinone, etc. Precium dicte vendicionis est XXXIIM solidorum Barchinone, quitiorum a laudimio, etc.

Item, cum alio instrumento, dictus honorabilis Michael de Plano, ex una parte, et dictus Guillelmus Marchi de Cervilione, ex parte altera, sub pena seu arris ac iuramento subscriptis promiserunt sibi adinvicem, scilicet, dictus honorabilis Michael de Plano, quod infra dictum tempus, scilicet, trium mensium postquam ipse aplicuerit ad dictam civitatem Barchinone, dabit complementum dictis vendicionibus . . .

AHPB. Antonio Vinyes, leg. 25, man. 35, años 1452-1453, f. 3 v.

397 Nápoles, 1 marzo 1452

Capítulos matrimoniales autorizados por el notario Antonio Vinyas.

Die mercurii . . . , fuerunt recepta sequencia nupcialia instrumenta in civitate Neapolis.

Instrumentum capitulorum factorum et firmatorum pretextu matrimoni facti et initi inter venerabilem Geraldum Yvannum dez Torrent, domicellum, filium honorabilis Petri Galcerandi dez Torrent, militis, ex una parte; et Agatam, domicellam, filiam honorabilis Iohannis de Castellbisbal, domicelli, consiliarii et rabosterii maioris domini regis, et per dicto domino, castellano Castri Gayete, regni Neapolis, et domini castri seu loci de Castro Episcopali, siti in Lupricato, ex parte altera. Ex quibus siquidem capitulis deppendent instrumenta subscripta. Testes firmarum dictorum honorabiles Petri Galcerandi dez Torrent et Geraldi dez Torrent, et Iohannis de Castell Bisbal, qui firmarunt et iurarunt in civitate Neapolis, die mercurii prima marcii, anno a Nativitate Domini M°.CCCC°. LII; venerabiles Franciscus de Ripis, domicellus domiciliatus in Valle de Ripis; discreti Raphael Ferrer, rector ecclesie de Solanellis, et Petrus Paulus Solanelles, notarius, habitator ville Aqualate.

AHPB. Antonio Vinyes, leg. 25, man. 35, años 1452-1453, f. 4 v.

398 Nápoles, 4 marzo 1452

Escrituras autorizadas por el fedatario Antonio Vinyes.

Die sabbati . . . , in civitate Neapolis, fuerunt recepta sequencia quinque instrumenta.

Instrumentum potestatis seu procuracionis facte et firmate per honorabilem Franciscum de Plano, militem, in civitate Barchinone domiciliatum, ut comunem personam electam per egregium comitem de Modica,

et per honorabilem Bertrandum Crexells, mercatorem ville Perpiniani, honorabili Iohanni Ça Bastida, militi in civitate Barchinone domiciliato, ad omniam ipsum honorabilem Franciscum de Plano tangencia, iuxta formam capitulorum per et inter dictas partes firmatorum. Est in cedula large. Testes: honorabiles Iohannes Lull, civis Barchinone; Marchus Calabutix, mercator dicte civitatis; Petrus Paulus Solanelles, notarius habitator ville Aqualate, et Anthonius Stephani, comorans cum dicto Bertrando Crexells.

Indempnitas facta et firmata per dictum multum nobilem Franciscum de Fonolleto, vicecomitem de Roda, dicto Bertrando Crexells, cui vendidit villam et loca de Millas et de Naffrach, pretextu cuiusdam contractus vendicionis facte per dictum vicecomitem venerabili Iacobo Bou, mercatori ville Perpiniani, del tayll de la lenya dels riberals de Millas et de Naffrach. Est in cedula in romancio ordinata que incipit: Com lo molt noble mossèn Franci de Fonollet, alias de Perellós, vezcomte de Roda, en temps pessat haie feta venda al honorable en Jacme Bou, etc. Testes: honorabiles Petrus de Planella, domicellus in vicaria Barchinone domiciliatus; discretus Petrus Paulus Solenelles, notarius, habitator ville Aqualate: Dalmacius de Palou, curritor auris ville Perpiniani, et Raymundus Larera, comorans cum dicto Bertrando Crexells.

Instrumentum prorogacionis facte per dictum vicecomitem dicto Bertrando Crexells, de residuo precii ville et locorum de Millas et de Naffrach. Est in cedula in romancio que incipit. Com en los capítols fets e fermats, etc. Testes proxime dicti.

Instrumentum capitulorum factorum et firmatorum, per et inter dictum multum nobilem vicecomitem de Roda, ex una parte; et dictum Bertrandum Crexells, ex parte altera; pretextu vendicionis facte seu fiende per dictum vicecomitem dicto Bertrando Crexells, de loco de Monner, sito in Rossillione, precio LX^{m} solidorum monete Rossillionis, prout continetur in dictis capitulis. Testes predicti.

Instrumentum aliorum capitulorum factorum et firmatorum, per et inter dictum multum nobilem vicecomitem de Roda, ex una parte: et dictum Bertrandum Crexells, ex parte altera, super vendicione facta per dictum viceconitem dicto Bertrando Crexells, de octo mille quintalibus ferrei, ad forum XXVI solidorum et sex denariorum monete Rossillionis pro quolibet quintali. Ordinetur iuxta formam cedule in romancio ordinatam. Testes proxime dicti.

AHPB. Antonio Vinyes, leg. 25, man. 35, años 1452-1453, f. 5 v.

399 Pozzuoli, 6 marzo 1452

Carta del rey Alfonso a Juan de Marimón y Bernardo Ça Pila.

Lo rey, etc. Amats e feels nostres. Nos per provehir pus fàcilment e pronta als affers del regne de Mallorques e de la illa de Menorques, scri-

vim de present a la Cort de aqueix principat, pregantsla affectuosament que per tant servey nostre e benefici del públich, nos vulla subvenir de aquella quantitat que poran, almenys fins en xxx^{m} florins d'Aragó, per convertirlos ab altres nostres peccúnies en la provissió que deliberada havem. E açò, entre altres coses, nos ha mogut lo que per vosaltres nos fou dit en la ciutat de Nàpols, en alguns rahonaments de la deliberació e conclusió feta per la Cort del dit principat, que ladonchs se celebrava, de subvenir e servirnos de xxx^{m} florins d'Aragó, per los mil ballesters que a la dita Cort havíem demanats per la guerra de Toscana. E jatsia cregam fermament la dita Cort per sa innada naturalesa e feeltat, e per la gran amor e fervent que sempre a nos ha mostrada e mostra, en aquest cas no mancarà ans nos complaurà liberament.

E encara a vosaltres pregam affectuosament e encarregam, que per lo entreveniment que féu en la dita Cort, en nom e per part de la ciutat de Barchinona, considerats los motius contenguts en la letra que a la dita Cort trametem, vullau dar tal endreça, que de la dita subvenció siam servits e complaguts, com en vosaltres havem ferma speranç̧a. Sobre açò vos parlarà e sollicitarà lo amat conseller e mestre racional de nostra cort en Pere de Sant Climent, dareuli plena fe e creença quant a la nostra propria persona.

Dada en Puçol, a . . . Rex Alfonsus.

Als amats e feels nostres en Johan de Marimon e Bernat Çapila, ciutadans de Barchinona.

Arnaldus Fonolleda, prothonotarius

ACA. Reg. 2659, f. 76 v.

400 Nápoles, 8 marzo 1452

Carta de Antonio Vinyes a los conselleres.

Jhesús. Molt honorables . . .: Vostres grans saviesas certiffich, com a III del present he reebuda una vostra letra de III del pessat mes de febrer, ensemps ab les allegacions que n'haveu trameses sobre lo fet de Molins de Reig. A, que, mossenyors molt honorables e molt savis, responch, que decontinent reebuda vostra letra, aquella comuniquí al honorable mossèn Miquel dez Pla, al qual, segons per vosaltres mossenyors, me fonch scrit, comuniquí e he comunicat, axí mes instruccions, com tot lo apuntament en què eren los fets perquè yo som stat tramès. E per ço fins açí, lo dit mossèn Miquel e yo, ab tota aquella sollicitut e cura que havem pogut, havem entès e entenem en suplicar lo senyor rey, de poder obtenir lo perquè cascun de nosaltres és stat tramès, e d'aquí avant hi entenem ab tota sollicitut entendre.

Del senyor rey sempre havem de bonas e graciosas paraulas, e cascuna volta que lo dit mossèn Miquel dez Pla e jo, ensems e depertidament som

denant la magestat del dit senyor, nos mostre reebre e parlar ab gran e favorable familiaritat, mostrant ésser al present molt bé content de aquexa ciutat. Però, mossenyors, com ve al strènyer, que'l suplicam del què havem càrrech de suplicar, ab ses belles e corteses paraules nos prorogue, que'ns respondrà altre jornada. E axí de jornada en jornada, nos fa anar a Puçol, aont lo dit senyor, per lo present temps habita. E perquè lo dit senyor fos pus induhït a desempatxarnos, lo dit mossèn Miquel dez Pla e yo, li havem notifficat, que nosaltres ab sa bona licència, havíem desliberat de tornarnosne aquí ab la nau d'en Madrenchs, la qual lo dit senyor ha destinada per portar aquí los embaxadors de Cathalunya, la qual nau tocarà en Càller e Mallorques, fahent compte que si are no'ns desempatxe ni's farie d'aquest un any. Lo sentiment que podem haver és, que havem dupte vulle en res procehir que sie contra lo governador. Però mentre hich siam lo dit Miquel e yo, hi farem tot lo que porem. La dita nau se diu sich spatxarà d'açí a festes de Pascha, si donchs lo dit senyor no ho fa, axí com de la altra nau que hich és partit lo governador, que de die en die la pessa tres meses. Però los dits embaxadors de Cathalunya lo congoxen da anarsen prest, e açò, pens que farà desempatxar la dita nau ans que no fere. Lo dit mossèn Miquel dez Pla me ha dit, que scrivia a vosaltres senyors, que no li afreture scriure a vostres grans saviesas, per ço com no ha hauda letra alguna de vosaltres senyors, e que son scriure remetia a la present letra. E per la present, molt honorables senyors, als no occorre scriure a vostres grans saviesas, las quals ordonen en mi tot lo que plasent los sie. Scrita en Nàpols, a VIII de març 1452 ✠.

Rebuda de n'Anthoni Vinyes, síndich, a XXX de març del any M.CCCC. LII, sobre tornada sua e de mossèn Miquel dez Pla e altres coses.

AHCB. CCO, vol. 22, año 1452, ff. 29-29 v.

401 Pozzuoli, 16 marzo 1452

Carta del rey Alfonso a los conselleres y prohombres de Barcelona.

Lo rey d'Aragó, etc. Prohomens. Creem bé haureu hagut notícia del grandíssimo desig que nos havem que la mercaderia se redreçàs en nostres regnes e terres, e special en lo principat de Cathalunya e aquexa ciutat, e de la forma e via per la qual a açò se pot fàcilment donar obra ab acabament, ço és fahentse naus e donantse aiuda per lo principat de Cathalunya o General de aquell, e aquelles persones qui empendran de fer les dites naus, segons que per los spectables, magnífichs e amats don Eximen Pérez de Corella, comte de Cocentayna, mossèn Johan de Moncayo, governador de Aragó e en Pere de Sant Climent, mestre racional de nostre cort, consellers e embaxadors nostres. E encara per diverses letres és stat per nostra part significat als de la Cort general del dit principat de Cathalunya qui's celebra de present en aqueixa ciutat per la sereníssima reyna, nostra molt

cara e molt amada muller, e loctinent general. E jatsia siam a ple informats de la gran affecció que los de la dita cort mostren haver cerca lo dit negoci, e com per ells se entén ab summa diligència de portarho a la conclusió per nos desijada, persuadintnos emperò e havents més que cert que fahentse instància per part de aqueixa ciutat en lo dessús dit, tant per ésser cap del dit principat, quant per lo gran benefici que a aquella se sguarda del dit redreçament de la mercaderia se donaria pus presta conclusió en lo dit negoci.

Per tant vos pregam e encarregam ab aquella maior affecció que podem, que per los dits respectes vullats instar e procurar ab los de la dita cort per la part que a vosaltres toca en aquella, e ab les XXVII persones a açò ja deputades, que lo dit redreçament de la mercaderia en la forma ja dita o altra millor si trobarse porà, se faça o vinga a aquella votiva conclusió que nos indubitadament speram. Certificantvos que ultra que satisfareu a lo que per vostre offici tenguts són o deuen, vos ho reputarem a molt assenyalat e accepte servey. Dada en ciutat nostra de Puçol, a . . . Rex Alfonsus.

Dominus rex mandavit michi Arnaldo Fonolleda

ACA. Reg. 2659, f. 77.

402 Nápoles, 16 marzo 1452

Convenio autorizado por el notario Antonio Vinyes.

Ihesus. Die iovis . . . , in civitate Neapolis.

Instrumentum convencionis face et firmate, per et inter egregium comitem de Modica, seu eius procuratores, ex una parte; et honorabilem Bertrandum Crexells, mercatorem ville Perpiniani: ex parte altera; de et super conmutacione cuiusdam specialis obligacionis per dictum comitem facte dicto Bertrando, in instrumentis capitulorum inter dictas partes firmatorum in posse notarii subscripti XIII die ianuarii proxime lapsi. Quequidem convencio est continuate in romancio in quibusdam capitulis sic incipientibus: Com de e per rahó de aquell cambi de vint e sinch milia sinch centes lliures barchinonines, e de aquell altre cambi de x^{m} lliure. Ordinetur iuxta formam ipsorum capitulorum. Testes firmarum honorabiles Gisperti dez Far, Michaelis de Gualbis et Petri Falco, procuratores dicti egregii domini comitis, et dicti Bertrandi Crexells, qui predicta firmarunt et iurarunt in civitate Neapolis dicta XVI die marcii: discretus Petrus Paulus Solenelles, notarius, habitator ville Aqualate, Dalmacius de Palou, curritor auris ville Perpiniani; Philipus Parrot et Raymundus Larera, mercatores, commorantes cum dicto Bertrando Crexells.

AHPB. Antonio Vinyes, leg. 25, man. 35, años 1452-1453, f. 6 v.

403 Nápoles, 16 marzo 1452

Carta de Antonio Vinyes a los conselleres.

Jhesús. Molt honorables...: Per tant com lo die present per altre correu, yo e per aquest present correu, lo honorable mossèn Miquel dez Pla, scrivim a vostres grans savieses del què occorie. Per la present als mi no occorre scriure, sinó com ja per altre a vostres savieses scriví, que per Thomàs, correu portador de la present, reebí a III del present, una vostra letra de III de febrer, ensems ab I plech de las allegacions a mi trameses per los fets de Molins de Reig.

E de las dites letra e plech, lo dit Thomàs, correu, me demanà pague, e perquè de vosaltres senyors no haguí comissió de pagarlo, no'l paguí. Am demanat per açò certifficació, la qual ab la present fas a vostres grans saviesas que ordonen de mi tot lo que plasent vos sie. Scrita en Nàpols, a...

Per lo dit altre correu que parteix lo die present, lo senyor rey scriu a la Cort, la qual empre de XXX^{m} florins per lo socorriment de Mallorques e particularment ne scriu a vosaltres senyors. Si la present serà aquí primer del altre serà per avís, etc. Rebuda de n'Anthoni Vinyes, síndich, a XX de abril del any M.CCCC.LII.

AHCB. CCO, vol. 22, año 1452, f. 37.

404 Nápoles, 20 marzo 1452

Escrituras autorizadas por el notario Antonio Vinyes.

Die lune..., in civitate Neapolis, sequencia V Instrumenta.

Instrumentum procuracionis firmate per honorabilem Iohannem de Castellbisbal, domicellum, dominum Castri Episcopalis, etc., revocando, etc., ex certa sciencia constituit procuratorem meum, honorabilem Petrum Galcerandum dez Torrent, militem, presentem, et dominam Constanciam eius uxorem, absencium, et utrumque insolidum, etc., ad petendum exhigendum, recipiendum et habendum, etc., omnia et singula bona, etc., et a quibusvis personis que aliquid de bonis suis tenuerint, etc., compotu et racione, etc. Item, a quibusvis suis vassallis..., etc.... Testes honorabiles Iohannes Merquet, canonicus et archidiaconus maior Barchinone; Raphael Ferrer, rector ecclesie de Solanellis, et Petrus Paulus de Solenelles, notarius, etc.

Item, cum alio instrumento dictus Iohannes de Castellbisbal, promisit dicto honorabili Petro Galcerando dez Torrent, quod ipse incontinenti cum inde fuerit requisitus, exsolvet et restituet sibi, omnes et singulas peccunie quantitates, quas ipse tam pro dicta procuracione quam pro factis et negociis ipsius Iohannis, licite et iuste bistrahet. Et hec facere promisit

sine aliqua dilacione, etc., quodque restituet, etc. Obligo bona, etc. Iuro, etc. Hec igitur, etc. Actum Neapoli, etc. Testes proximi dicti.

Geraldus Ivannus dez Torrent, domicellus, filius dicti honorabilis Petri Galcerandi dez Torrent, ex certa sciencia, constituo et ordino vobis dictum honorabilem Petrum Galcerandum dez Torrent, patrem, presentem, et dominam Constanciam, matrem meam, absentem, et utrumque vestrum insolidum, etc., videlicet, ad petendum, exhigendum, recipiendum et habendum, nomine meo et pro me, omnes et singulas peccunie quantitates, res, debita, bona et alia quelibet iura que michi debentur et debebunt ubique per quasvis universitates, corpora, collegia ac singulares personas quibusvis iuribus, titulis sive causis . . .

Geraldus Yvannus dez Torrent, predictus, ex certa sciencia, constituo et ordino vos dictum honorabilem Petrum Galcerandum dez Torrent, procuratorem meum, videlicet, ad regendum officium procuracionis et baiulie ville Martorelli et Castri Veteris de Rosanis, de quo per dominum regem provisus fui, vel dictum officium, alii seu alios comendandum; ac ipsum resignandum, etc. Est in cedula.

Item, cum alio instrumento dictus Geraldus Yvannus dez Torrent constituit procuratorem suum multum honorabilem Iohannem Pages, pro nunc vicecancellarium domini regis, videlicet, ad acceptandum donacionem sibi fiendam per dictam dominam Constanciam, eius matrem, ut in procuracionem suis capitulis matrimonialibus continetur. Testes iam proxime dicti.

AHPB. Antonio Vinyes, leg. 25, man. 35, años 1452-1453, f. 7.

405 Nápoles, 27 marzo 1452

Carta de Antonio Vinyes a los conselleres.

Jhesús. Molt honorables . . .: A VIII del present, per correu, scriví a vostres grans saviesas, del què occorrie. Aprés, sobre lo fet del spatxament del honorable mossèn Miquel dez Pla e de mi, als no sich ha subseguit, sinó que sempre havem al acustumat de fort gracioses respostes, acompanyades de prorogacions. No'm se lo senyor rey si permetrà nos ne anem ab les mànagues buydes.

Lo dit mossèn Miquel e yo, som delliberats, e axí ho havem denunciat al dit senyor, de anarnosen ab la nau d'en Madrenchs. E lo dit senyor és content, e a'ns tramès a dir per lo tresorer, que passem franchs de nólit. La dita nau és ja carregada de forment per a Mallorques, deu partir prest.

No'm se si'ns tarderà la venguda del emperador, lo emperador de Alamanya qui's diu rey dels romans. Se és coronat en Roma, e per ço aprés de la coronació se diu emperador dels romans. E per a la festa de la dita coronació havia emprat lo senyor rey, lo qual s'és excusat que no y podie anar. E per ço lo emperador ha scrit al senyor rey, que ell e la emperadriu,

que aximatex és en Roma, lo volen venir veure. E lo dit senyor ha respós, que és molt content. E per ço sich preparen grans festes, e entre les altres, lo dit senyor, ha fets emprar los mercaders dels quals se n'hich troben c qui's vesten de robes de seda. Item, ha emprades totes les dames dels setges per a dençar e festegar lo dit emperador ab la emperadriu. Venen ab gran nombre de gent. Aquesta festa e venguda costerà molt al senyor rey, car ja's fa preparatori, que axint de las terres del papa e venint en Nàpols, lo senyor rey li façe lo despens. Tantes de robes e vestits de seda per la dita festa sich han tallades, que ja no sich troba res de seda per a vendre.

Sobre los affers de Mallorques, ja mossenyors vos scriví lo preparatori que lo senyor rey hi havia fet, ço és, que havia tramesa una galiota a la illa ab I cirurgià, a qui dien Mestre Guerau, confiant ab consell del confés del dit senyor bisbe de Mallorques, que aquest mestre Guerau ho mitigarà tot. E aquest preparatori e no altre, lo dit senyor fins açí ha fet. E are, lo dit senyor, importunat o instat per los de la ciutat de Mallorques, ha desliberat de socòrrer la dita ciutat de Mallorques. E per açò ab sas letres, qui seran ab lo present correu, lo dit senyor, scriu e empre la Cort de Cathalunya de xxx^{m} florins. E ultra la dita Cort, lo dit senyor scriu a alscuns particulars e entre los altres a vosaltres senyors, e per ço ho remet al que lo dit senyor vos scriu. Entès he, emperò per I forat, e sé, que és veritat que lo senyor rey per lo dit socorriment hauria aquí remeses xx^{m} ducats a fi que si la Cort no volie suplir al dessús scrit son propòsit no c'és axí, placie a Déu que fins açí prou so ha mirat. Lo dit senyor cuyta que los dits embaxadors de Cathalunya e nosaltres hich ischam ab la dita nau, e açò significa que ço fa per lo dit socorriment de Mallorques, e cuyt sentir, que per ço fa lo present correu primer, a fi que la Cort haver desliberat si farà lo socors. La forma de la execució del dit negoci, e lo propòsit del dit senyor puxe trametre ab la dita nau.

Vuy ha VIII dies los embaxadors de Cathalunya, e mossèn Miquel dez Pla e yo, fom a Puçol ab lo senyor rey per poder sentir la intenció del dit senyor, ço és, si speràrem la venguda del emperador, car lo dit senyor expressament sens delliberació nos dix, que'ns metessem a punt per anarnosen e que no'ns calie sperar la venguda del emperador, car lo dit senyor havia provehït que lo emperador no entràs de Coresma, per ço com en aquest temps no havia forma de poderlo festegar ne masse bé acullir. Aprés lo senyor rey ha sabut que això no contrestant, lo emperador ab la emperadriu o és ja partit o deu partir, e féu compte quantes congoxes hich ha de preparar.

Lo senyor rey fa empedrar de nou los asseyalats carrers de Nàpols; II^{m} homens, festes e digmenges, fan feyna denant la Encoronada, car de Porta Patrutxa fins prop del Castell Nou fan una singularíssima plaça per fer juntes e torneigs e jugar a les canyes. E de terra fins al cap de la muralla fa fer artifficis de scalons o sitials de fusta per lo mirar de la gent.

Lo emperador se coronà lo digmenge de la Rosa. E mentre lo papa lo coronave, la corona del papa li caygué del cap. Lo senyor rey és tant occupat e tant torbat per les dites festes, que no faça compte algun que lo dit senyor vulle entendre en negocis. Lo senyor rey ha fets preparar x palis molt magnífichs, ço és v per lo emperador e v per la emperadriu, los quals li serviran per lur entrada de cascun loch de aquest reyalme. E lo primer començarà a Terracina. E per la present... Scrita en Nàpols de XXVII de març 1452✠.

Lo honorable mossèn Miquel dez Pla, per altre correu, que lo die present parteix, scriu a vostres grans saviesas, per ço que cascun haiau de nostres letres.

Rebuda de n'Anthoni Vinyes, síndich, a XVII de abril del any M.CCCC.LII.

AHCB. CCO, vol. 22, año 1452, ff. 36-36 v. Véase Boscolo, *Inviati...*, p. 26.

406 Nápoles, 28 marzo 1452

Carta de Miguel Dez-Pla a los conselleres.

Molt honorables...: No contrestant que de die en die stigam per partir, però perquè lo present correu ha stat en casa mia e he avinentesa de scriure, he desliberat de fervos la present e sertifficar vostres savieses del què fins açí ha accorregut. E segons, senyors, per letres que n'Anthoni Vinyes vos ha fetes per part de abdós, porets haver vist del bon aculliment, bones respostes e molt gracioses, lo senyor rey nos fa de die en die. Mas com ve al strènyer de la exequció de nostres supplicacions, lo dit senyor nos ho met en porrogacions, de hora en hora, e de dia en dia, en tant que a nostre parer stam ab pocha sperança de obtenir lo que demanam, e maiorment del què jo deman, qui és cosa ten justifficada e tant honesta, que és de meravellar que lo dit senyor si vulla tant aturar en pendren tants acorts e deliberacions. E si vosaltres mossenyors, no veyeu occularment, no creuríeu lo món com va açí, e de hora en hora sinch regira lo món, que jamés jo no m'o pensava sinó minch fos trobat, però per altres ne sereu largament informat[s]. E per aquesta rahó, senyors molt honorables, jo e n'Anthoni Vinyes, som desliberats de anarnosne ab la nau d'en Medrenchs, la qual molt prest hinch deu partir. E açò per levar de càrrechs e messions aquexa ciutat, fahent compte, aximatex, que lo que no porem obtenir are en nostra partida, no u obtindríem d'aquest a un any.

Item, senyors molt honorables, ja per via de Roma, vostres savieses seran sertifficades de la coronació del emperador e emperadriu feta en Roma. Però no'm pux obmetre de avisarvos, com los dits emperador e emperadriu venen açí en Nàpols e ja són partits de Roma, e dins VII o VIII jorns hinch deuen ésser. Lo senyor rey los aparella una grandíssima

festa e fa adobar e reparar quantes plaçes e carrés hinch ha, e han sinch cridades juntes per lo dimarts de Pasche. Tots lo de la cort del dit senyor se abillen molt bé e tots los mercaders se vesten de seda. Creu hom que serà una magnífica festa, segons l'aparell que hom ne veu fer, que nonch ha sastre ni sartrinyol, que la sua casa no sia plena de draps de brocats e de sedes. Perquè a mi ha convengut fer una pocha de despesa per honor d'aquexa ciutat, attès que'm trob ambexador d'aquesta ciutat, segons los altres embaxadors que vuy hinch són han fet altre tal, e entre los altres mossèn Franci Dez Pla de què a mi ha convengut seguir los altres, car altrement a mi fora un gran càrrech.

Crech senyors lo dit emperador nonch aturerá VIII jorns. Ve acompanyant, segons se diu, de tres milia persones o pus. D'equí avant del què serà de la dita festa, per nosaltres matexs ne sereu avisats. E ab tant, mossenyors molt honorables e molt savis, per la present no he pus a dir, sinó que lo sanct Spirit vos tinga en sa protecció e guarda. Per altre correu que lo die present partex, lo dit Anthoni Vinyes, scriu a vostres savieses, del què ha occorregut e occórre, a fi que haiau la una letra e l'altre. Scrita en Nàpols, a . . .

Rebuda de mossèn Miquel Dez Pla, a XX de abril del any M.CCCC.LII sobre moltes coses.

AHCB. CCO, vol. 22, año 1452, ff. 40-40 v. Véase Boscolo, *Inviati . . .*, p. 26.

407 Nápoles, 14 abril 1452

Poderes autorizados por el fedatario Antonio Vinyes.

Die veneris . . . , in civitate Neapolis.

Instrumentum procuracionis firmate per venerabilem Petrum Sirvent, patronum regie navis, ex certa sciencia, constituo et ordino vos honorabilem Ludovicum Sirvent, canonicum ecclesie Barchinone, fratrem meum, presentem, etc., videlicet, ad vendendum seu carricandum censuale mortuum seu censulia morta, etc. Est in cedula. Testes in cedula.

AHPB. Antonio Vinyes, leg. 25, man. 35, años 1452-1453, f. 8.

408 Nápoles, 15 abril 1452

Poderes autorizados por el notario Antonio Vinyes.

Die sabbati . . . , in civitate Neapolis, fuerunt recepta sequencia V instrumenta.

Iohannes Soler, magister in sacra pagina, et vicarius perpetuus ecclesie parrochialis ville Tamarite de Littera, citra revocacionem alio procuratorum per me hactenus atque ius acta seu negocia constitutorum, ex certa sciencia, constituo et ordino vos honorabiles Anthonium de Vilatorta,

Matheum Cavall, mercatorem, cives Barchinone; discretum Iohannem Bisba, presbiterum benefficiatum in ecclesia beate Marie de Mari et Petrum Solerii, ville Calidarum de Montebovino, fratrem meum, licet absentes, et quemlibet ipsorum, etc., videlicet, ad prosequendum quasvis gracias apostolicas et alias quascumque, etc., et processus factos et fiendos, etc., de quibusvis benefficio seu benefficiis ecclesiasticis, etc. Et possesionem ipsorum benefficiorum petere... Testes: honorabiles Iohannes Merquet, legum doctor canonicus et archidiaconus maior in ecclesia Barchinone, et Iohannis de Capdevila, canonicus ecclesie Ilerde.

Nos Bernardus, abbas monasterii sancti Felicis Guixellensis, gerundensis diocesis, ex certa sciencia, constituo et ordino vos honorabilem Iacobum Martini, domini regis secretarium, civem Barchinone, presentem, procuratorem generalem super omnibus et singulis factis et negociis meis... Testes: Franciscus Barbastre, de scribania domini regis; Franciscus Selles, familiaris dicti abbatis, et Petrus Paulus Solenelles, notarius ville Aqualate.

Instrumentum alterius procuracionis firmate per dictum reverendum Bernardum, abbatem sancti Felicis, nobili et religiosus fratribus Gaspari de Crudillis, monaco monasterii sancti Cucuffatis Vallensis, absenti; et fratri Iohanni Solanes, monaco et sacriste oleario monasterii beate Marie Rivipulli, presentem et cuilibet ipsorum insolidum, ad littes large, etc. Item, ad presentandum quasvis literas seu provisiones apostolicas et similia... quibusvis personis, etc. Et ipsas executari faciendum et requirendum, etc. Cum posee substituendi ad omnia et singula.

Instrumentum potestatis date per honorabilem Franciscum de Plano, militem, comendatarium et comunem personam electam per egregium comitem de Modica, seu eius procuratores, ex una parte, et Bertrandum Crexells, ex parte altera, honorabili Iohanni Çabastida, militi in civitate Barchinone, domiciliato...

Iacobus Ça Maso, canonicus et propositus ecclesie Maiorice, et rector ecclesie parrochialis de Incha insule Maiorice, ac eciam obtinens benefficium constructum in Castro de Montefalcono extra villam Cervarie, urgellensis diocesis, sub invocacione sancti Michaelis, necnon benefficium in ecclesia beate Marie de Turerio, ville Balneolarum, gerundensis diocesis, constituo et ordino vos honorabilem Iohannem Merquet, legum doctorem, archidiaconum maiorem; et Iohannem Narcissum Ça Plana, utriusque iuris doctorem et canonicos Barchinone, et utrumque vestrum insolidum, videlicet, ad resignandum dicta duo benefficia diocesis urgellensis et gerundensis, in manibus et posse reverendissimorum episcoporum Gerundensem et Urgellensem vel ipsorum vicariorum, etc.... Testes: honorabiles Bernardus Ça Maso, miles in villa Balneolarum domiciliatus; discreti Raphael Ferrarii, rector ecclesie de Solanellis, ac Petrus Paulus Solenelles, notarius habitator ville Aqualatem.

AHPB. Antonio Vinyes, leg. 25, man. 35, años 1452-1453, f. 8.

409 Nápoles, 15 abril 1452

Carta de Antonio Vinyes a los conselleres.

Jresús. Molt honorables e de molt . . . : Per letres del honorable mossèn Miquel dez Pla e mies, últimament trameses, vostras grans savieses, largament seran stades avisades del què fins en aquella jornada occorrie. Aprés mossenyors a VII del present reebí una vostra letra de XIIII del passat, la qual és responsive a III letres mias. E segons diu lo dit mossèn Miquel vos scriu.

Fins açí no havem res fet. E ja som tots dies per recullirnos ab la nau d'en Madrenchs, e lo senyor rey nos prorogue fins al recollir, no'm se a què's traurà cap. Lo senyor rey per la entrada del emperador e de la emperadriu és stat e és molt occupat, tantes de festes los ha fetes, segons de les dites festes e cerimònies lo dit mossèn Miquel dez Pla, qui en tot s'és trobat, personalment, per ses letres largament serets avisats. E de las dites cerimònies e festes yo scrich aximatex a la senyora reyna per ma letra, de la qual dins la present serà translat, a fi que entre tots, vostres savieses sien informades del què havem pogut veure ne compendre. Lo emperador s'en va dins III dies e la emperadriu II o III dies derrera ell, e cascun va per sa via. Lo emperador tira la via de Roma, e la emperadriu s'en va per terra fins en Puylla, e aquí ab algunes galeas tira per lo golf de Venècia fins en I loch del emperador. Bé presumesch que fins los dits emperador e emperadriu hich sien fora, lo senyor rey nos detendrà. E per la present mossenyors molt honorables e molt savis no he pus a dir. Ordonau sempre de mi a vostra voluntat. Scrita en Nàpols, a . . .

Rebuda de n'Anthoni Vinyes, síndich, a III de maig del any M.CCCC.LII

AHCB. CCO, vol. 22, año 1452, f. 54.

410 Nápoles, 16 abril 1452

Fragmento de carta de Miguel Dez-Pla a los conselleres.

Hinch som trobats e'ns ha dit moltes voltes, que'ns ha paregut de les dites festes, basta, mossenyors, que en totes quantes coses de festes lo dit senyor ha fetes, nunque los dits embaxadors de Cathalunya, hi havien falgut, pus conexíem que lo dit senyor hi prenia pler. E de aquesta matèria, senyors molt honorables, e molt savis no us vull dir pus perquè pens que ni ha prou.

Avisantvos de nostra partida, que crech fora ja stada, sinó per causa d'aquesta venguda del emperador e emperadriu. Pens serà nostra partida, al pus larch, dins VII o VIII jorns, car ya tenim la més part de la roba e totes les vitualles en nau. Certifficantvos dels affers per los quals n'An-

thoni Vinyes e yo havem càrrech, que fins açí no havem res fet, com lo dit senyor no us diu les millors paraules del món. E ha dit que dins un jorn ans de nostra partida, nos desembargarà. Com ne, com no, no sé què serà. E jo tenbé que no'l ne vull affexugar molt. Com yo seré aquí, si a Déus serà plesent, sebreu moltes coses de què us pensau poch, qui no són per scriure. E d'aquesta matèria no'n vull dir pus, car no'm vull massa alergar. E placia a Déu, que ell vulla ésser guiador d'aquexa ciutat, car bé y és mester. E als per la present, senyors molt honorables e molt savis, no affretura pus a dir, sinó que la Sancta Trinitat sia en guarda de vosaltres Scrita en Nàpols, a ...

Rebuda de mossèn Miquel dez Pla, a III de maig de M.CCCC.LII.

AHCB. CCO, vol. 22, año 1452, f. 57.

411 Nápoles, 18 abril 1452

Acta de presentación de bulas apostólicas autorizada por el notario Antonio Vinyes.

Die martis ..., in civitate Neapolis.

Instrumentum presentacionis butllarum apostolicarum facte per reverendum abbatem monasterii sancti Felicis Guixellensis, reverendo abbati monasterii beate Marie Rivipulli.

AHPB. Antonio Vinyes, leg. 25, man. 35, años 1452-1453, f. 9 v.

412 Nápoles, 19 abril 1452

Poderes autorizados por el fedatario Antonio Vinyes.

Die mercurii ..., in civitate Neapolis, sequencia duo instrumenta.

Iacobus Çamaso, canonicus et prepositus predictus, ex certa sciencia, constituo et ordino vos reverendum dominum Bertrandum, abbatem monasterii beate Marie Rivipulli, fratrem meum, presentem, ad omnia illa specialis mandato que volueritis, etc. Testes. Iohannes Marquet, canonicus et archidiaconus ecclesie Barchinone et Iohannes Peyro, domini regis scriptor.

Instrumentum alterius procuracionis firmate per dictum Iacobum Ça Maso, honorabili Francisco Goçet.

AHPB. Antonio Vinyes, leg. 25, man. 35, años 1452-1453, f. 9 v.

413 Castillo Nuevo de Nápoles, 20 abril 1452

Carta del rey Alfonso a los consellers y prohombres de Barcelona.

Lo rey d'Aragó. Prohomens: Reebuda havem en los dies proppassats vostra letra de creença e la ymage de or de la gloriosa verge sancta Eulà-

lia, cors sant de aquexa ciutat, e la conca d'argent que per vostra part nos ha presentat lo amat feel nostre en Miquel Dezplà per vosaltres, per aquesta causa a nos tramès. E oyt a plè, tot çò e quant en virtut de aquella nos ha volgut dir e explicar lo dit Miquel Dezplà, vos regraciam molt la boníssima voluntat e affecció que haveu circa nostre servey e stat, de la qual per vostra innada fidelitat sempre som stats certs.

E més, vos regraciam, quant més podem, la dita ymage d'or e conca d'argent, tant per ésser cascuna en sa spècie de singular perfecció e bellesa, quant encara per ésser coses dignes, axí a nos a qui ho haveu donat e fet presentar, com a vosaltres per part de qui nos són stades presentades. Aquestes coses havem a boca pus largament dites al dit Miquel Dezplà, qui de present s'en retorna en aquexes parts, e aquelles pus largament vos referirà. Dada en lo Castell Nou de Nàpols, a . . . Rex Alfonsus.

Dominus rex mandavit michi Arnaldo Fonolleda, protonotario.

ACA. Reg. 2660, f. 16.

414 Castillo Nuevo de Nápoles, 20 abril 1452

Carta del rey Alfonso a los conselleres y prohombres de Barcelona.

Lo rey, etc. Prohomens. En los dies passats ab altres nostres letres, havem a ple significada la gran voluntat e affecció que havem circa lo redreçament de la mercaderia en nostres regnes e terres, e specialment en aqueix principat de Cathalunya, e la forma per la qual par a nos lo dit redreçament ab gran utilitat de la re pública dels dits nostres regnes, e principalment de aquexa ciutat, se poria conduhir, ço és, faentse moltes naus, e per lo fer de aquelles donantse aiuda per aquex principat de Cathalunya a les persones qui empendre volran de fer les dites naus, e pregàvem a vosaltres e exortàvem que per lo gran e interers e utilitat que n' espera recaure en aquexa ciutat per la part que a vosaltres toca en la Cort general del present principat qui's celebra de present en la dita ciutat, volguésseu treballar e donar orde que en lo sobredit se donàs votiva conclusió.

E ab tot que siam més que certs vosaltres en lo sobredit, vos haureu per manera que aquest nostre gran desig concernent com dit havem special beniffici de aquexa ciutat vendrà a la fi que nos desijam. Emperò per mostrarvos millor la dita nostra voluntat, havem sobre açò largament comunicat ab lo amat e feel nostre en Miquel dez Pla, ciutadà de aquexa ciutat, lo qual de present s'en retorna en aquexes parts. Ell per nostra part vos notifficarà pus amplament la dita nostra voluntat e affecció. Per ço us pregam e encarregam quant pus affectuosament e streta podem, que en tot ço e quant vos dirà e referirà per nostra part lo dit Miquel dez Pla, circa lo sobredit, lo doneu plena fe e creença quant a nostra propria persona compintho per effecte, segons de vosaltres indubitadament

speram. Certifficantvos que ultra que fareu lo que de vosaltres per vostre offici se pertany, vos ho reputarem a servey singular.

Dada en lo Castell Nou de Nàpols, a... Rex Alfonsus.

Dominus rex mandavit michi, Arnaldo Fonolleda.

ACA. Reg. 2660, f. 16 v.

415 Castillo Nuevo de Nápoles, 20 abril 1452

Credencial del ray Alfonso a la reina María, a favor de Antonio Vinyes.

Sereníssima reyna, nostra molt cara e molt amada muller e lochtinent general.

Retornantsenne en aquexes parts lo feel nostrte n'Anthoni Vinyes, notari e síndich de le ciutat de Barchinona, li havem comeses algunes coses, les quals en nom e per part nostra vos referirà.

Pregamvos que a tot lo que lo dit Antoni Vinyes, vos dirà per nostra part, li donets plena fe e creença, com a nostra pròpria persona. E sia sereníssima reyna, etc. Dada en lo Castell Nou de Nàpols, a... Rex Alfonsus.

Dirigitur serenissime regine.

Dominus rex mandavit michi, Arnaldo Fonolleda.

ACA. Reg. 2660, f. 17.

416 Castillo Nuevo de Nápoles, 21 abril 1452.

Carta del rey Alfonso a los conselleres y prohombres de Barcelona.

Lo rey d'Aragó, de les dos Sicílies, etc. Prohomens: Aquests prop passats dies demanada a nos licència per lo amat e feel nostre en Miquel Dezplà, ciutadà de aquexa ciutat, per vosaltres a nos tramès per tornarsen en aquexes parts, ab la nostra nau patroneiada per lo feel nostre en Johan Medrencs, stant en desempachament la dita nau, lo dit Miquel ha reebudes letres vostres, per les quals li és stat per vosaltres donat càrrech que'ns supplicàs volguéssem atorgar a aquexa ciutat un privilegi sobre la elecció del Consell de Cent Jurats, consemblant al privilegi que en temps passats fou atorgat a la dita ciutat per la sereníssima reyna, nostra molt cara e molt amada muller, e loctinent general, a nostre beneplàcit e seu, e lo qual beneplàcit és stat aquests proppassats dies revocat per la dita sereníssima reyna.

E de fet lo dit Miquel Dezplà, decontinent nos ha suplicat per part vostra, volguéssem atorgar lo dit privilegi, e'ns ha presentada la còpia de aquell, e perquè occupats en altres grans affers nostres, e specialment en la recepció e acolliment per nos fets als sereníssimos emperadors e emperadriu dels romans, los quals nos són venguts visitar en aquesta ciutat, no

havem pogut entendre en fer veure la forma del dit privilegi, ne oyr la relació de la continència de aquell, havem dit al dit Miquel Dezplà, lexats la dita còpia al amat e feel conseller e prothonotari nostre mossèn Arnau Fonolleda, batle general de Cathalunya, al qual havem donat special càrrech qu'ens ho deia reduhir a memòria, car informats de aquell en lo que beneffici de aquella ciutat conexereu ésser, la haurem, per los mèrits e servey de aquella, en nos en special recomendació, segons totes les dites coses vos seran pus largament significades per lo dit Miquel Dezplà.

Dada en lo nostre Castell Nou de Nàpols, a . . . Rex Alfonsus.

Dominus rex mandavit michi Arnaldo Fonolleda, protonotario.

ACA. Reg. 2260, f. 17 v.

417 Castillo Nuevo de Nápoles, 21 abril 1452

Carta del rey Alfonso a los conselleres y prohombres de Barcelona.

Lo rey d'Aragó, de les dos, etc., Prohomens: En dies passats reebem vostra letra per lo feel nostre n'Antoni Vinyes, síndich de aquexa ciutat, lo qual nos ha supplicat sobre algunes coses per part de aquexa ciutat, a les quals fins al present dia occorrent, e sobrevenintnos moltes e diverses occupacions, no havem pogut provehir ni declarar nostra intenció, segons és nostra voluntat. Però prestament hauda nostra deliberació sobre les dites coses, en tot lo que bonament porem, provehïrem e declararem nostra intenció, no obstant la absència del dit síndich, per manera que conexereu que a totes coses concernents beniffici de aquexa ciutat som voluntaris complàureus, encara que instància o supplicació no nos sia feta. De açò pus particularment sereu informats per lo dit vostre síndich. Dada en lo Castell Nou de Nàpols, a . . . Rex Alfonsus.

Dominus rex mandavit michi Arnaldo Fonolleda, protonotario.

ACA. Reg. 2260, f. 17 v.

418 Barcelona, 21 junio 1452

Llegada a Barcelona de los embajadores de Cataluña enviados al rey.

Dimecres a . . . En aquest dia los reverend mossèn l'abbat de Ripoll e honorable mossèn Franci dez Pla, cavaller, deputats del General e dos dels ambaxadors de Cathalunya, per terra, vinent de lur ambaxada del senyor rey, entraren en Barchinona.

Dimecres a XXI de juny M.CCCC.LII, entraren en Barchinona, venints per terra del senyor rey, l'abbat de Ripoll e mossèn Franci dez Pla, deputats del General e dos dels embaxadors de Cathalunya.

ACA. G., reg. 6, f. 85. BC. Ms. 978, f. 31.

419 Barcelona, 29 junio 1452

Salida de Barcelona de Pedro Rubió, enviado de los hombres de la «Busca».

Dijous a . . . Aquest jorn se perlonga de la plaia de la mar de Barchinona, la nau d'en Raphel Julià, qui anava en Nàpols, on es lo senyor rey, ab la qual nau se n'anà en Pere Rubió, mandrater, missatger tramès al dit senyor, per part dels manestrals e alguns altres homens de la dita ciutat, vulgarment appellats los homens de la Buscha, los quals demanen que les monedes los sien muntades de for, ço és, que axí com los creuats valen XV diners, que sien muntats a XVIII, afermants e creents ells que axí com ara viuen flacament, que lavors serien tots richs e que scassament los cabria fer feyna ne jornal. És veritat que alguns altres afermen que la pobretat que han no'ls ve per lo for de les monedes, més per ço com ells són hy molt dissoluts en manjar e en beure e en altres vanitats, despanent més en un jorn que no gonyen en dos. E axí en tots temps sentirien pobretat per molt que'ls muntassen les monedes.

ACA. G., reg. 6, f. 85 v. BC. Ms. 978, f. 31 v.

420 Tierra de Foggia, 9 febrero 1453

Credencial circular del rey Alfonso al síndico de Barcelona Juan de Marimón y otros síndicos de las Cortes de Cataluña.

Lo rey, etc. En Johan de Marimon. Nos havem donat càrrech per nostres letres e instruccions als spectables e magnífichs consellers e embaxadors nostres don Eximen Pérez de Corella, comte de Cocentayna e en Pere de Sant Climent, mestre racional de nostra cort, que de nostra part vos degen parlar de alguns coses, en la bona conclusió de les quals vos podeu assats obrar, pregamvos per ço affectuosament que donant ferma creença a tot lo que los dits nostres embaxadors o lo un de ells de nostra part, vos diran, com si personalment vos ho deiem per nostre servey façau e procureu, per tal manera que les coses de què us serà parlat, vinguen quant per vos ferse puxa a la conclusió que esperam e segon[s] de vos confiam, la qual cosa reputàrem a un singular servey.

Dada en la nostra terra de Foggia, a . . . Rex Alfonsus.

Dominus rex mandavit michi Arnaldo Fonolleda.

Al amat e feel nostre en Johan de Marimon, hun dels síndichs de la ciutat de Barchinona, en la Cort general del principat de Cathalunya.

ACA. Reg. 2660, f. 93 v. En forma similar fueron remitidas cartas a Juan Lull, Jaime Ros, síndicos de Barcelona; Juan de Riambau, Bernardo de Castelló, Francisco Burgués, Jaime de Sant Celoni, T. Solanell y Jaime Babau, síndicos respectivamente de Lérida, Perpinyà, Tortosa, Gerona, Puigcerdà y Vilafranca del Penedés.

421 Barcelona, 8 mayo 1453

Salida de los mensajeros de Barcelona hacia la corte del rey Alfonso.

Missatgeria. Dimarts a VIII de maig M.CCCC.LIII, partiren ab la galera de n'Anthoni de Vilatorta, mossèn Bernat Fivaller e mossèn Pere Iohan de Sentcliment, missatgers tramesos per la ciutat de Barchinona al senyor rey qui era en Nàpols, por notificarli com mossèn Galceran de Requesens, portantveus de governador en Cathalunya, no tament Déu ne la correcció de sa senyoria, e en gran menyspreu del sacrament e homenatge per ell solemnament prestat, trencava los privilegis de Barchinona e altres libertats de la terra, ab molta malícia, e metra contínuament divisió entre los pobles de la dita ciutat.

BC. Ms. 978, f. 31 v. ACA. G., reg. 6, f. 23 v (2.ª foliación). *Manual de Novells...*, II, p. 166.

422 Castillo Nuevo de Nápoles, 27 mayo 1453

Carta del rey Alfonso a los consellers y prohombres de Barcelona.

Lo rey d'Aragó, etc. Prohomens. Vostres letres de XXVII del mes de abril prop passat havem reebudes, e aquelles entesses quant a la novitat que dieu ésservos stada feta en impedir e perturbar la elecció de cònsols de la mar e jutge de apells de aquexa ciutat, que a XXV del mes de abril que's celebra la festa de sent March evangelista, dieu la dita ciutat per privilegi e pràtica de més de cent anys acostumava cascun any fer. No sabents la causa o motiu perquè la sereníssima reyna, nostra molt cara e molt amada muller e loctinent general, se és moguda ha empacharvos en la dita elecció, la qual creem ésser stada e rahonable, no us hi podem respondre a present, però haventsne plenissima informació siau certs que no permetrem aquexa ciutat sia contra justícia en sos privilegis agreviada, ans hi provehïrem degudament.

La elecció que feta haveu de missatgers per a trametre a nos, tant per informarnos del stament en què la dita ciutat stà e de totes coses necessàries, quant encare en proseguir e continuar de solicitar la nostra anada en aquexes parts, havem per molt accepta, e'ns plau que vinga e exequteu quant pus prest sia possible, axí per haver la dita informació, com encara per solicitarnos de la dita nostra anada en aquexes parts, la qual segons per letres e encara de paraula vos havem tramès a dir per los missatgers que tramesos nos haveu, tant e més havem a cor e desijam que qualsevol altre cosa per visitar e metre en repòs aqueixa nostra ciutat, e les altres de nostres regnes e terres de ponent. Havem sperança en la aiuda de Nostre Senyor Déu, que constituhïts en bon orde e tranquillitat los nostres affers de part de çà molt prestament executàrem la dita nostra anada.

La perturbació e empaig que'ns scrivíu se dóna a que la dita missat-

geria no vinga a nos e los actes que per impedir e perturbar la venguda dels dits vostres missatgers se serien fets, havem pres a gran enuig, car no és nostra voluntat ne intenció que a neguns de nostres súbdits e vassalls sia empachada o perturbada la venguda e recors lur a nos, ans havem a gran plaer que tota vegada que'ls plaurà, e per qualsevol respecte puxen recòrrer liberament a nos com a rey e senyor. Per ço scrivim de present a la dita sereníssima reyna, declarants e manants als magnífichs e amats consellers nostres mísser Johan Pagès, vicecanceller, e mossèn Galceran de Requesens, portantveus de governador en aqueix principat de Cathalunya, que deien tolre e revocar qualsevols manaments, empares e altres enantamens que per impedir e perturbar la venguda dels dits vostres missatgers a nos haguessen fetes, axí a vosaltres e als XVIII prohomens elets per lo Consell de Cent Jurats, com en la taula de la Ciutat o al clavari de aquella, per lo desliurar de les pecúnies que han servir per lo desempachament de la dita missatgeria, com encara al notari o scrivà de la Casa de la dita ciutat que no spachàs instruccions ne altres scriptures concernents la dita missatgeria.

Som certs que e la dita sereníssima reyna, vicecanceller e lo dit governador, e encara altres qualsevols officials nostres, decontinent cessaran de les dites perturbacions, vista aquesta nostra voluntat no passaran un punt de aquella.

Dada en lo Castell Nou de Nàpols, a... Rex Alfonsus.

Dominus rex mandavit michi Arnaldo Fonolleda.

ACA. Reg. 2659, f. 123 v.

423 Castillo Nuevo de Nápoles, 13 junio 1453

Carta del rey Alfonso a su esposa la reina María.

Sereníssima reyna, etc. Aquests prop passats dies vos havem scrit significantvos com era nostra intenció e voluntat que los amats e feels nostres en Bernard Fiveller e en Pere Johan de Sentcliment, missatgers, per trametre a nos elegits per los amats e feels nostres los consellers e prohomens de la ciutat de Barchinona, no fossen per vos empachats en la dita llur venguda, ans los lexassets liberament venir a nos, cancellades e anullades qualsevols manaments, empares e altres actes e enantaments per vos fets per empachar la venguda dels dits missatgers. En aprés són arribats ací a nos los dits en Bernard Fiveller e en Pere Johan de Sentcliment, los quals jatsia no'ns hagen portada letra alguna dels dits consellers, obstants los dits manaments e empares, havem reebuts aquells com a missatgers de la dita ciutat, e per tals lo havem, reputam e tractam, de la venguda dels quals havem haut gran plaer, e'ns haguera grament desplagut que no fossen venguts. E entre les altres coses que los dits missatgers nos han explicades e dites, que per occasió dels dits manaments e empares no'ns han pogudes portar moltes e diverses scriptures auctèntiques que per infor-

marnos de la veritat dels negocis aquí occorrents era molt necessari nos veessem.

Per tant vos diem, pregam e en aquella pus affectuosa manera que podem, encarregam e manam strictíssimament que revocades e anullades, si donchs al reebre de les presents fet no serà, qualsevols manaments, empares e altres actes e enantaments per vos, segons és dit fets, e specialment al scrivà o notari de la Casa de la dita ciutat que no desempachàs instruccions ne qualsevol altres provisions o actes e scriptures faents per la dita missatgeria als dits consellers e altres qui de açò ensemps ab ells han càrrech, permetats liberament desempachar e trametre a nos e als dits llurs missatgés qualsevol letres, instruccions e scriptures, axí auctèntiques com privades, que trametre volran, sens curarvos de veure ne regonèxer lo contengut en les dites letres, instruccions, escriptures

E per quant havets car nostre servey, e'ns desijats complaure no fessets lo contrari. Certifficantvos que oyts plenament los dits missatgers, e vistes les dites scriptures e actes, e oyts encara los que per part del poble de la dita ciutat nos deuen ésser tramesos, provehirem per manera que ab la aiuda de Déu, la dita ciutat e república de aquella serà retituïda en bona tranquillitat e assossech. E sia sereníssima reyna, nostra molt cara e molt amada muller e loctinente general, la Sancta Trinitat vostra curosa guarda. Dada en lo Castell Nou de Nàpols, a . . . Rex Alfonsus.

Dominus rex mandavit michi Arnaldo Fonolleda.

A la sereníssima reyna nostra molt cara e molt amada muller e loctinent general.

Fuit duplicata.

ACA. Reg. 2659, f. 126 v.

424 Castillo Nuevo de Nápoles, 13 junio 1453

Carta del rey Alfonso a los conselleres y prohombres de Barcelona.

Lo rey d'Aragó, etc. Prohomens. Los prop passats dies vos havem scrit responent a vostres letres, haureu pogut veure per la dita resposta la provisió per nos feta a tolre los manaments, empares e altres empachos, axí per la sereníssima reyna, nostra molt cara e molt amada muller, loctinent general, com altres a vosaltres fets per empachar la venguda dels amats e feels nostres en Bernad Fiveller e en Pere Johan de Sentcliment, missatgers per trametre a nos per vosaltres elegits.

En aprés és arribada la galera del amat e feel nostre n'Antoni de Vilatorta, vostre conciutadà, en la qual són venguts los dits missatgers vostres, la venguda dels quals és stada a nos molt accepta e'ns ha plagut molt sien venguts, los quals, jatsia per occasió dels dits empachos no'ns hàien portada letra vostra, los havem reebuts com a missatgers de aquexa ciutat, e'ls havem, reputam e tractam com aquells. E a llur supplicació

havem manada desempachar letres a la dita sereníssima reyna, a nostre vicecanceller mísser Johan Pagès e a mossèn Galceran de Requesens, portantveus de governador en aqueix principat, manantlos que revocades les dites empares, manaments e altres enantaments que per empachar la dita missatgeria fetes haguessen, si ja revocades no seran; e assenyaladament al notari o scrivà de la casa de aqueixa ciutat, que no desempachàs ne liuràs letres, instruccions, scriptures e altres actes tocants la dita missatgeria, permeten que puxats trametre a nos e als dits missatgers qualsevol letres, instruccions e scriptures auctèntiques e altres que per plenària informació, e altres actes de la dita missatgeria nos volreu trametre. Dada en lo Castell Nou de Nàpols, a ... Rex Alfonsus.

Dominus rex mandavit michi Arnaldo Fonolleda.

ACA. Reg. 2659, f. 128.

425 Nápoles, 13 y 22 junio 1453

Carta de Bernardo Fiveller y Pedro Juan de Sant Climent a los conselleres.

Mossenyors molt honorables ...: Partits nosaltres la segona volta, a XXVIIII de maig de Copliura, ahón per la ruptura de la agulla, ab algun desayre, com ja vostres savieses saben, erem tornats. Nostre Senyor Déu, guiant ab bon salvament som junchs devant lo Castell del Ou, en Nàpols, divendres a VIII de juny, ora tarda, fi de la primera guayta. Aquella nit no isquem, ni la galera féu alguna perensaria de juncta. És veritat que com nosaltres, considerants no portàvem letra de crehença, la qual encontinent feta reverència se acustuma presentar, fossem en algun dubte que per la mutació del orde, no fos causada alguna oppinió a molts qui assò mirarien axí strengés com vassalls, la qual lo senyor rey hagués a deservey, deliberam avans de totes coses, per migà de mossèn Fonolleda, manegar lo dit article ab lo dit senyor, e procehir per aquell orde que conexeríem més plasent a sa majestat.

E per aquesta occasió, encontinent juncts, trameten en Johan Brujo al dit mossèn Fonolleda, ab lo qual ubertament comunicà de tot nostre dubte, e dels motius de aquell, remetent a ell de part nostre la conclusió, e pregantlo, com aquell lo qual aquexa ciutat no ha solament per fill e natural ciutedà, més encara, per protector, endressador e para, que ell, per contemplació de aquexa ciutat maneiàs aquest article ab lo senyor rey, e'n sabés sa voluntat, per tant que nostre procehir, no fos sinó la exequció de aquella. Mossèn lo protonotari havent per molt accepta nostra venguda, lohà nostre dubtar, e encara la deliberació que havíem feta. Emperò, com lo dit senyor fos ja sertifficat per vostres letres, de nostre elecció, e dels empatxaments a vosaltres fets, e aquells abhominant ja hi hagués plenament provehït, segons que per les provisions que davets haver rebudes, largament vostres savieses són informades. Fou de parer lo dit mossén lo

protonotari, no freturava de les dites coses perlar ab lo dit senyor, car pus lo dit senyor havia nosaltres per missatgers, no feya contrari lo no donar de crehença, com tots jorns se acustumàs differir, hoc encara pretermetre la exhibició de crehensas. E axí, nos remeté la nit matexa lo dit Johan Brujo, aiustanthi, emperò, que si no obstant les dites sues rahons, nosaltres voliem que ell ne perlàs ab lo dit senyor, ell era prest a exequtarho. A nosaltres paregué lo dit seu parer no haver contrari, e axí fou executat.

Lo sendemà, que era dissabte, la galera, fetes les acustumades perensaries, se acostà al moll. A consell del dit mossèn lo prothonotari e del conservador de Sicília, nosaltres isquem en terra, metentnos en la Dressana, en casa del dit conservador, sperant lo senyor rey isqués de missa, per anarli fer reverència. Com li fou vista la hora oportuna, lo dit protonotari, ensemps ab mossèn Berenguer d'Olms, lo dit conservador, e altres curials e homens d'estat, vengueren a nosaltres, ab los quals ben acompanyats nos ne anam al Castell Nou. A poch tardar, complides les misses, lo senyor rey essent a la porta de la capella, ahon nosaltres acompanyats de molta notable gent lo speravem, concorrenthi infinides persones desigoses de veura, li fahem reverència per l'orde acustumat. Ab qual complacència, ab qual gest, ab qual gràcia, lo dit senyor nos acceptà. Per tolra paraules, aquesta sia descripció assats sufficient a vostres saviesas. Que tots los aquí presents hi són stats, axí vassalls com strengés, han haut a dir que temps ha, no y ha venguda missatgeria, ab tanta gràcia, ab tanta clemència, ni tan favorablement acceptada.

E jatsia que, lo dit senyor, mostrant una gran voluntat, de son propri motiu, aquí matex digués que lo deprés dinar nos hoyria largament, emperò, nosaltres nos en pujam ab ell perlant tota hora ab sa magestat, ab una gran contentació sua, fins en lo loch on se devia dinar, e aquí sa magestat se apartà a una finestra, continuant ab nosaltres son rahonament, ab una gran gràcia e reyal complacència, dientnos, que de present ell nos donarà audiència plenament, sinó que desigava hoirnos ab pler e repòs. E per ço, nos assignava la hora deprés dinar, axí com nos havia ja dit, mostrant tant bon gran grat envers aquexa ciutat e nosaltres, que tots los qui eren presents, axí strangés, com vassalls, ho tingueren per un gran fet. E nosaltres, significantli ésser nostre desig poder perlar ab sa magestat spaciosament e ab repòs de sa reyal persona, li regraciam molt la hora que per sa clemència nos havia assignada.

Los missatgers strangers, los duchs, los comtes, barons e altres curials, qui aquí eren, vehents e admirants la gràcia, la favor, la bona contentació, ab los quals, lo dit senyor, nos havia acceptats, tots se acostaren a nosaltres acompanyantnos, e magnifficant aquexa ciutat, offerintse quescuns per aquella, e per nosaltres, fer ço que los fos possible. E de totes aquestes coses, lo dit senyor, qui en tot era present, mostrava una gran contentació. Per occorriment de necessaris affers, axí del dit senyor, com de missatgeries strangeres, qui ací són XIII o XIIII, lo deprés dinar, jatsia nosaltres

fossem solícits, lo dit senyor no'ns pusqué hoir, ans per necessitat li convengué porrogarnos al diluns, aprés mengar.

Essents ja, nosaltres, lo diluns, devant sa magestat, explicadors nostra missatgeria, sa filla, princesa de Salerno, vingué e parlà ab ell, entorn tres ores, dexant lo dit senyor molt fatigat. Aprés, lo dit senyor, apellà a nosaltres, e agreviantse, sens ficció, segons bé's conexia, com no'ns havia puscuts hoir, nos dix, li faríem pler se prorogàs nostre parlament fins lo sendemà, que seria dimarts, com ell desigàs hoirnos a son plaer e ab repòs. E nosaltres, responguem, que açò era cosa la qual reputaríem a gràcia e mercè de sa magestat, com tot nostre desig fos poder haver sa reyal orella, a pler de sa magestat, e no fatigada de altres negocis.

Lo dit dia, hora assignada, nosaltres fom ab sa reyal magestat, tots en lo retret de la Glorieta, ahon foren iterades al dit senyor, per nosaltres, les recomendacions d'aquexa ciutat, e de vosaltres. E per part de aquella e de vosaltres, fou suplicat, que jatsia per occular inspecció, e encara per relació de sos curials, nosaltres fossem sertifficats del bon stament de sa reyal persona, e prospes succesos de sa victòria, li plagués pus amplament per consolació vostra e de aqueixa ciutat, signifficarnos les dites coses, per tant que, ab maior sertitut de aquelles, pusquéssem scriure e satisfer a vostres desigs. Mes, fou suplicat lo dit senyor, de sa benaventurada retornada, signifficant a sa magestat per diverses e molts motius, quant era desigada, e quant necessària al repós e salut de sos regnes e terres. Aprés fou feta a sa excellència, relació del gran preiudici fet a aquexa ciutat lo dia de sant March, sobre la elecció dels cònsols e jutge de apells, no ometentsi res de les contingències e l'orda, forma e manera, com del dit preiudici per necessitar se era seguida la elecció feta de nosaltres en missatgers a sa magestat. Forenli, més avant, recitats los manaments e altres a anantaments fets a nosaltres, als XVIII promens, als taulers, al scrivà e altres, per obstar que nostra missatgeria no pusqués venir devant sa magestat. E com per aquesta occasió erem nosaltres partits furtivament, sens crehença, sens instruccions, e sens altres coses acustumades a missatgers de aquexa ciutat, anadinthi alguns motius per confirmar com era cosa dura los vassalls ésser empatxats de venir a llur rey e senyor. E finalment, fou sertifficat lo dit senyor, de altres moltes e diverses coses, de les quals nos era vist portava necessitat sa magestat fos informada. Les quals coses assats, al nostre perer copiosament explicades, per lo present fou lo dit senyor suplicat de dues coses: Que jatsia, sa magestat sertifficada per les vostres letres dels dits empatxaments, per sa clemència hagués provehït, que aquells tolts e anullats, instruccions e altres coses qui a nostra missatgeria haguessen sguart, fossen deliurades e a nosaltres trameses, ab son effecta li plagués que ab provisions noves, confirmants aquelles, e pus expressament designants son reyal propòsit hi volgués provehir. Item, que com aquexa ciutat indegudament fos stada, axí com li era stat explicat, preiudicada e expoliada en les eleccions de cònsols e

jutge de apells, li plagués provehir que stants los privilegis e libertats en lur validitat, la ciutat continui sa possessió de fer les dites eleccions, axí com és acustumat, fahent al dit senyor, sobre assò, moltes rahons persuasives que plagués a sa magestat voler aquexa ciutat en ses libertats conservar, e no volgués que per divisions fos destruïda.

E lo dit senyor qui nostres rahonaments, molt attentament sens dir un mot, per spay de més de dues hores havia scoltats, mostrant trobar un singular pler en aquells, responent passà per totes les coses a ell explicades: Primo, de les recomendacions de aquexa ciutat e vostres, dix ab moltes e diverses paraules, que les havia per molt exceptes, anadint que no cregués algú, que ell desigàs res tant com conservar aquexa ciutat, la qual amava davant totes les altres. Aprés, nos notificà lo son stament de sa reyal persona, de la qual sien sertes vostres savieses, stà ab una reyal e molt gentil disposició.

A la suplicació de la sua beneventurada retornada respós, e isqué en tantes paraules demostratives de tant amor e de tanta voluntat envers sos regnes e terres, e de tant desig de visitarlos, que apenes s'en sabia lexar, e nosaltres provocà a làgrimes. Successivament vingué a la provisió iteradament fahedora sobre lo nostre desampatxament, e dix que ell se meravellava que algú, e signantment, aquexa ciutat fos empetxada de visitar sa persona, màxime com a ell fos molt acceptable, e que ell volia que y fossen fetes novelles provisions, confirmant aquelles ja fetes, e encara aiustanthi, com ell nos havia per missatgés, e volia fossem tractats com a missatgers, e lo contrari tindria a deservey, e moltes altres peraules, encara més expresses que aquestes.

Finalment, venint lo dit senyor al fet del preiudici del privilegi del Consolat, dix que si no y fos la nova que aqueys senyors vinguessen e fossen ja en camí, sa magestat, nos hi provehirà encontinent a tota conservació de les libertats de aquexa ciutat, més pus, que aqueys senyors sic speraven prestament, periali los degués sperar, e que no haguessen de res basca, que ell provehirà, no ten solament en lo dit preiudici, més encara a total repòs de aquexa ciutat, en tal forma que Nostre Senyor Déu ne seria lohat, e aquexa cosa pública seria preservada de tot contrari, anadinthi que en alguna forma, no creguessen ni pensàsem que per torsadors de divisions, ni en altra forma, ell tingués l'ull en destruir aquexa ciutat, ni encara en haverne alguna quantitat o quantitats, que ans en tota forma desiga aquella conservar en tranquillitat e repòs, e que nosaltres ne veurem prompta exp[er]iència.

Aquestes e semblants peraules moltes, dix lo dit senyor, perlongant son rahonament per spay de una hora, mostrant tanta voluntat a aquexa ciutat, que de punt en punt, havíem treball de contenirnos de làgrimes. E axí li fou dit, ab degut tall de peraules en lo regraciar de ses bones e reyals respostes. Tant mostrava sa excellència, bona e reyal voluntat, tant per un amor paternal se comunicava vers aquexa ciutat, que's mostrava quasi

com un natural ciutedà de aquella. En tant que jatsia, nosaltres li significàssem per moltes voltes dubtàvem de massa fadiga de sa reyal persona, encara durà lo rahonament de nosaltres ab sa magestat entorn tres hores naturals, e en la cort no s'i perlava d'alre.

Nosaltres, e per les paraules e per los gests de sa reyal persona, crehem fermament que la conclusió dels affers serà a lahor de Nostre Senyor Déu, e a instauració, conservació e repós de aquexa ciutat. De les quals coses vos havem volgut explicar lo present nostre perer per maior consolació de vostres savieses. Placieus, per tant, com cau en gran necessitat que axí de les instruccions, com de altres coses necessàries nos sia tramès prompte recapte, continuantnos, en tot cars, correus e de passatge, e ab avantatge, car semblant farem nosaltres. E assò, par a nosaltres, és necessari no haia falla, com sia total endressa de aquexa ciutat e de la sua cosa pública. Recomanamnos en gràcia de vostres savieses, e aximatex als XVIII honorables prohomens per nostra missatgeria elegits, e a tots aqueys altres honorables senyors. E dirigesca Nostre Senyor Déu, vostres actes a la sua sancta voluntat. Scrita en Nàpols, a XIII de juny...

Trametemvos senyors, molt honorables, quatra provisions closes, una a vosaltres, altra a la senyora reyna, altra al governador, altra al vicicanceller, per lo senyor rey dressada, e trellat de la letra de la senyora reyna, qui totes consernexen los affés dessús dits. E darets, senyors molt honorables, al correu per avantatge, VII florins. Scrita ut supra.

Rebuda dels missatgers de Barchinona, qui són ab lo senyor rey, a XXV d'agost, del any M.CCCC.LIII, sobre los affers de la missatgeria, e dins és un translat de una letra de la senyora reyna.

En otra copia de la carta anterior, calendada al día siguiente, la postdata aparece sustituida por el siguiente texto:

Translat és, lo dessús, fins açí. Mossenyors molt honorables, de altre, a vostres saviesas tramesa per correu partit a XV del present, ab avantatge de VII florins. Pensam la haurets rebuda, ensemps, ab quatra provisions del senyor rey closes, totes fahents per los affers, e ab còpia de aquella dressada a la senyora reyna. De les altres no freturava, com sien, totes en affecte de la dessús dita, consemblants, en la forma que totes les dites coses, ara duplicades per ocòrrer a tots dubtes, vos trametem. Placieus, com ja dessús és dit, e de instruccions, e de altres coses, haiam copiós e prompte recapte, e los correus sien continuats. De les naus en què los altres venen, no se n'ha nova. Desigam per nostre més prompte expedició fossen assí.

Pensants en los negocis, e havents devant los ulls privilegis, constitucions, e libertats, nos ha occorregut dubte si serà cars, lo senyor rey de propri motiu e forsa, a instància dels qui ja tals libertats rumpudes desigen, volia o per si, o per Consell, o al fer conexensa iudicial de algun dels articles qui's menegen, nosaltres com procehiríem. En deliberarhi, molts sguarts nos impedexen, la disposició e temporada de aquí, qui'ns

presenten moltes cosas. La oppinió concorrent, la qual tots jorns, oblidat lo bé, pensa lo mal, si argüirsen pot per traura'l a conseqüència. Si protestacions o altres cauteles hi basten, de vostres savieses, se pertany deliberar.

Perquè us placia, mossenyors molt honorables e de gran saviesa, desliberar sobre assò, e promptament vostra conclusió nos sia notifficada, per tant que per aquesta occasió los affers no haguessen pendra dilació. Emperò, *interim,* stats reposats que nosaltres fins haiam vostra conclusió, procehirem en tal forma, que no'n porà seguir algun contrari. En Nàpols, a XXII de juny...

Ja feta la present, és venguda nova certa que les dues naus, ab les quals les altres venen, són arribades a Gayeta. De ora en ora sic speren.

Rebuda dels missatgers de Barchinona, qui són ab lo senyor rey, a VI de juliol del any M.CCCC.LIII per los affers de la missatgeria.

AHCB. CCO, vol. 23, año 1453, ff. 45-48 v.

426 Nápoles, 20 junio, 1453

Carta de Bernardo Fiveller y Pedro Juan de Sant Climent a los consellers.

Mossenyors...: Qual fou la ocassió que'ns impelli servar en nostre desempatxament insólitas pràticas. Vostres savieses res no n'ignoren. Sol sé dir, que novells casos de noves provisions afreturen. Entre les altres coses, les quals sens sebuda de vostres grans savieses, deliberam pujar a la galea de mossèn Anthoni de Vilatorta, passatge com s'és mostrat molt prest, ço que los affers requerien, prometents a aquell, per nostres persones, famílias e béns D florins de nólit. Lo dit mossèn Anthoni, per contemplació de aquexa ciutat, no solament nos ha tractats bé, més encara la galea, sa persona, família e ses fortunes totes, en poder e mans nostres, metent de peregrins no ha fet senyors, cosa meritant molt maior premi.

Placieus, per assò, mossenyors molt honorables e molt savis, lo dit mossèn Anthoni sia pagat, segons aquexa ciutat lohablement acustuma. E per tant, com lo dit mossèn Anthoni, home prudent, ciutedà fael e molt desigant lo bé de aquexa ciutat és stat present, e a ull ha vist, ab qual modo e gràcia lo senyor rey se és haut en la recepció de nosaltres, e encara ha sebudes algunes coses, dignes de maior secret que scriptura no reté. Daran vostres grans savieses, si'ls plaurà, al dit mossèn Anthoni, sobre açò que us denunciarà per nostres parts, de les dites coses, aquelles fe e crehensa que daríeu a nostres persones. E dirigesca Nostre Senyor Déu, vostre regiment e actes, a la sua santa voluntat. Scrita en Nàpols, a XX...

Rebuda dels missatgers de Barchinona qui són ab lo [senyor rey] a VI de juliol del any M.CCCC.LIII, sobre lo nòlit [de la] galea de mossèn Anthoni de Vilatorta, ab la qual [són] anats los dits missatgers.

AHCB. CCO, vol. 23, año 1453, f. 50.

427 Nàpoles, 30 junio 1453

Carta de Bernardo Fiveller y Pedro Juan de Sant Climent a los conselleres.

Mossenyors . . .: Considerants per un correu avans de nostre junta, per altra aprés, e terçament per la galea de mossèn Anthoni de Vilatorta, vos són stades trameses les provisions del senyor rey, tolents tots empaigs de les instruccions, e altres coses havents sguart a nostra missatgeria, arbitrat havem seria superfluu iterarles. E per la matexa rahó de les coses a vostres savieses lavors scrites, no curam rescriure. Axí com vos fou scrit, ja lavors aquests senyors, diemho, d'en Manresa e dels altres, eren solament junts. Aprés, són anats fer reverència al senyor rey a la Torra del Grech, e han perlat ab sa magestat.

Nosaltres acordadament, per foragitar tota oppinió de torp, havem sobresegut per tres jorns de anar al dit senyor. A XXVIII del present, som stats ab ell, e colligant les coses passades ab les presents, havem suplicada se magestat, generalment del repòs de aquexa ciutat, e en special del fet del Consolat, persuasint e suplicant ab pertanyents motius, sa excellència, tal e tant preiuhí, promptament li plagués redressar, com la tarda pusqués portar molts contraris, màxime que los dessús dits, los quals sa magestat havia manats sperar eren arribats, signifficantsli, que com fos a sa magestat plasent, eren disposats donar rahó de totes coses que sa excellència ordonaria.

Lo dit senyor mostrant, per sa clemència, haver un bon grat e bona contentació de nosaltres, respós que ell havia desig de complaura, e bennifficar aquexa ciutat, e que per ço dins dos jorns, sa persona vindria en Nàpols, e promptament daria tal repòs en los affers, que aquexa ciutat e nosaltres seríem bé contents. Sos gests e ses paraules eren tant consonanants, e en tal modo nos tractava, que nosaltres ne stam ab una bona sperança, la qual volem sapiats. Per vostra consolació, seran vostres saviesas sertifficades, del qui més se seguirà. Placieus de instruccions e altres coses, promptament haiam recapte. Lo capità, mossèn Johan Lull, lo qual hic era exit ab dues naus armades. En Julià e en Prexana, és junt lo dia present, ab una nau de M.D.CCC botes, ha presa de jenovesos patroneiada per Scarsafiga, val CLM florins o més. Que'n serà, en mà stà del senyor rey. Nostre Senyor Déu, dirigesca vostres actes a la sua santa voluntat. En Nàpols, a . . .

Rebuda dels missatgers de aquesta ciutat, qui són ab lo senyor rey a XXVI de juliol del any M.CCCC.LIII, sobre los affers perquè són ab lo dit senyor.

AHCB. CCO., vol. 23, año 1453, f. 57. Véase BATLLE, *La ideología* . . ., p. 184.

428 Nápoles, 6 julio 1453

Carta de Bernardo Fiveller y Pedro Juan de Sant Climent a los conselleres.

Mossenyors . . .: Sol un filial amor, una íntima dilecció e pia naturalesa, havem vers aquexa ciutat, e subiran desig, de punt en punt, vostres savieses sapien, nosaltres com som, que fem, que cogitam e altres circumstàncies, com si erets assí, nos exciten, e'ns mouen en fervos les presents, car los affers no'ns daven motiu, digne de vostra sabuda, com siats ja de tot, mot a mot, fins lo present dia certifficats.

Nosaltres, de dia en dia, sperant les bones, copioses e sanctes instruccions de vostres savieses, sol nos servam al vent, no sentints e menys crehents los altres fassen res, serà mudat de pràctica, servades aquelles, encontinent sien assi. Los gests, les paraules, la gràcia e contentació, que ha mostrada lo senyor rey vers nosaltres, se fa tots jorns maior. Crehem sa magestat ha ordonada, molt bona e molt sancta intenció vers aquexa ciutat, e volrà aquella reposar, o pur aquesta és nostra speransa, e no'm poden cogitar lo contrari.

De la indigna e detestable nova de Contestinopoli e Empera, les ha trahiut un janovès, preses lo turch, e ha fet tellar los christians de XII anys, ensús, etc. No curam scriure, car per lo gran moviment que per tot lo món s'en fa ne son ia, axí com crehem, vostres saviesas, massa e massa certifficades.

Com haiam hagut bestraure LXXXII ducats per un any de la casa que havem logada, car en altra forma ni per menor loguer no se n'ha puguda trobar, tantes missatgeries e quasi infundes altres gents hic havia. Ab tot havem tollerat menjar per alguns dies en casa del conservador de Sicília, e per alguns dies en casa de n'Arnau Massana, rodant assats vergonyosament. E encara haiam comprades robes per forniment, cosa al nostre parer, de més útil que si u logassem. E aximatex, ultra assò, haiam comprades bésties e fetes altres despeses, totes havent sguart a la bossa comuna, a les quals coses la quantitat que'ns fou scrita a ops de la dita bossa, encara que fos rebuda, ço que no és, no'ns parria ésser sufficient. Per tant, vos placia, de mossenyors molt honorables e de molt gran saviesa, pus vostres mans són ara sens empaig, trametre ultra lo que fou scrit, tal quantitat que sia a les coses dessús dites sufficient, o scriurens si la us trametrem a cambi, serà assò fet, que u ordonaran vostres savieses. Nostre Senyor Déu. dirigesca vostres regiment e actes a la sua sancta voluntat. En Nàpols, a . . .

Rebuda del missatgers de Barchinona qui són ab lo senyor rey, a VIIII° de agost, del any M.CCCC.LIII, sobre los affers de lur missatgeria.

AHCB. CCO, vol. 23, años 1453. f. 59.

429 Nápoles, 23 julio 1453

Carta de Bernardo Fiveller y Pedro Juan de Santcliment a los conselleres.

Mossenyors . . .: Ja per altres diverses e multiplicades letres foren vostres grans savieses, com més se pusqué, plenament certifficades, e de nostra juncta, e de la bona contentació mostrà e tota hora ha mostrada lo senyor rey vers nosaltres, e de nostra primera explicació fahem a sa magestat, e per dirho ab un mot, de tot e quant per nosaltres, en nom e veu de aquexa ciutat, era stat fins lo die data de aquells procehït. E signament, lexant totes les altres, per aquella de VI del present, signifficam a vostres grans savieses, com nosaltres sperant de die en die vostres instruccions, sol stàvem en ala, visitants quescun dia la sacra magestat, e offerintsli ésser disposts donar rahó per aquexa ciutat, de quant ordonaria sens procehir en més. Ab quanta clemència nos ha tota hora acceptats, e ab quanta reputació nos ha hauts e fets haver, e per strengers e per vassalls, ja us ne havem copiosament scrit.

Dimecres, die divuytè del present, continuants nostres visitacions, fom a sa magestat, e algun tant més ampliants nostre perlar, en son loch e cars, lo suplicam iteredament de sa beneventurada retornada, deduhints a sa gran excellència, ab los més persuasius e probables motius sabem, quant era necessari sa magestat anar regonèxer e visitar, no solament aquexa sua ciutat, la civilitat de la qual per la absència sua, que'es cap e integració de aquella, quasi ésser no pot, sens alguna monstruositat, més encara tots sos altres ultramarins regnes e terres. E més avant, ab aquelles paraules, orda e manera, nos foren vistes més pertanyents, signifficam a sa reyal magestat, com sperants nosaltres saber per vostres instruccions de ora en ora rebedores, la voluntat de aquexa ciutat, cosa a missatgers molt pertanyent, no havíem fins a la jornada procehït més avant ab sa reyal persona, e per so, no obstant sa magestat sabés la causa, encara nosaltres li ho havíem vulgut dir, perquè no'n consebés admiració alguna.

Sabuda la intenció de aquexa ciutat, de la qual erem serts, seria a total servey de sa magestat, servant aquella, com de missatgers se pertany, comunicaríem ab sa excellència més secretament, sobre la tant desigada e tant necessària quietació de aquexa ciutat, la qual suplicàvem sa magestat volgués metre en execució, axí com stava en ferma sperança aquexa ciutat, e ell per sa clemència o ha a nosaltres offert. No ometentnos offerir, axí com ja moltes vegades havíem offert, ésser promptes, entretant donar rahó a sa magestat, de tot ço e quant li fos plasent, per qualsevulla sinistres informacions a sa magestat fetes. Lo dit senyor, mostrant attentament nos havia scoltats, ab molt gracioses peraules respongué, sens mudar orde, a quescuna de las dites coses.

Sobre la sua tornada féu tals gests, dix tals peraules, usà de tals

rahons, e mostrà haver tanta voluntat, que judicam en lo dit senyor un gran e molt gran desig, de anar e visitar los seus pobles, significant tirar quant fa en aquex senyal.

E és cert, mossenyors molt honorables, car axí'ns fou dit per lo dit senyor que nostre Sant Para, tramet dos legats cardenals. Són a la sacra magestat e d'eçí ha anar en Venècia, altra a Milà, e d'equí a Florença. Que'n serà los successors esdevenidors o mostraran.

Lo dit senyor, tenint l'orda de sa responsió, dix prenia gran pler fossen sperades vostres instruccions, per tant fos per aquelles pus expressament sabuda la intenció de aquexa ciutat, dient ab gest de tanta voluntat que més no s'en poria mostrar, e ab tantes e tals peraules que de més expresses no's porie usar: *Que stigam reposats, que molt prest,* sa magestat, *volia entendre en lo repòs de aqueixa ciutat, en tal forma, que aquexa ciutat e nosaltres seríem ben e ben contents,* mostrant per sa clemència haver en les dites coses tant bona voluntat, que'ns ha duplicada nostra sperança. Volem de totes les dites coses haver scrit a vostres savieses, perquè de tantes consolacions, aquelles fassam participants.

No us mogue en res, mossenyors molt honorables, si per ventura vindrà a vostres orelles, que'l dit senyor ha comeses les coses que en Mandresa e sos companyons demanen al senyor bisbe d'Urgell, a mícer Valentí Claver, e a mícer Fillach, a mícer Falchó, car venim a sentir, no és fet per pus, sinó per lunyar sa magestat de preximolació, e aquests no han a fer pus, sinó fer relació de so que ells los hauran dit, e per tant no s'estima, com tal valega ésser informat lo senyor rey per ells mateys, com per aquests quatre.

No us volem ometre de dir, que so que sentir podem, tot ha gran sguart al repòs de aquexa ciutat, car lur natura de perlar no deffall de probació a la contra, e la fi qui'ls mou ja és coneguda generalment per tothom. La gloriosa verge patrona nostra, que no dorm, e en tots los fets d'essí ne havem clará evidència, e termen Nostre Senyor Déus, tots vostres actes, a la sua sancta voluntat. En Nàpols, a . . .

Darets si us plaurà al correu, un florí. Rebuda dels missatgers de Barchinona qui són ab lo senyor rey a XXVI de agost del any M.CCCC.LIII sobre los affers de lur missatgeria.

AHCB. CCO, vol. 23, año 1453, f. 66. Véase *Manual de Novells . . .*, II, p. 170.

430 Campo de Fontana «del Chopo», 5 septiembre 1453

Carta del rey Alfonso a los cónsules del Mar de Barcelona.

Lo rey d'Aragó, etc. Cònsols. Vostra letra havem rebut per lo amat e feel nostre en Thomàs Puiades, cònsol aquest any de aqueixa ciutat e missatger vostre. E vist lo que per vostra part nos ha dit e suplicat, entre nos e ell, són estats concordats certs capítols, e li havem manades spachar

certes provisions per redreçament de la mercaderie e en favor de aquella, segons per lo dit Thomàs sereu informats, al qual dareu fe e creença, com a nostra pròpria persona. Dada en lo nostre Camp prop la Fontana del Chiopo, a . . . Rex Alfonsus.

Dominus rex mandavit michi Arnaldo Fonolleda.

Als amats e feels nostres los cònsols de la mar de la ciutat de Barchinona.

ACA. Reg. 2660, f. 108 v.

431 Teano, 7 septiembre 1453

Carta de Bernardo Fiveller y Pedro Juan de Santcliment a los conselleres.

Mossenyors . . .: Per altra tramesa per la galea appellada del Ferrer, foren sertifficades vostres grans savieses, de quantes coses per nosaltres eran stades fetes fins a XII de agost, data de aquella, e per tant fugins totes coses, de les quals anuig algun vos posqués sortir, no curam res de aquelles iterar. Aprés, a XIII del dit mes, per la galea de mossèn Anthoni de Vilatorta, e a XIIII per correu propri, rabem vostres letres, cascunes ab les instruccions de vostres grans savieses, e altres coses havent sguart al càrrech de nostra missatgeria. Aquelles legides, considerades e enteses, havem compresa la gran gràcia e inmèrita honor, les quals aquexa ciutat e vostres grans saviesas fan a nosaltres, menors en totes coses, de la gran confiansa, saber e facultat que'ns són attribuïdes.

Sieu certs, mossenyors molt honorables, vostres grans savieses, que si en tant grans fets nostre saber e inginy falirà, no'ns falirà la voluntat, e ja menys nos atterriran treballs. Ab tot, vos haguérem a molt singular gràcia, pus stesament fossem informats de vostra voluntat. Homens som pochs en nombre e mal exercitats, ço de què tot lo contrari és en vosaltres, e en tant grans e tant perillosos fets, a nos par fora millor vostres savieses se fossen més declarades.

Quant rebem les dues coses, ja lo senyor rey, com havíem a vostres savieses scrit, era en camp a Almaso de la Rosa. Forem encontinent cavalcats per anar a sa magestat, sinó que jo Pere Johan de Sant Climent, stava assats indispost de flux de ventre, lo qual trobantme encara flach de mals passats, me ha dade assats fadiga, ans tardats alguns dies, però no'ns par sia stat temps del tot perdut, car entretant, mossèn lo protonotari és tornat en Nàpols, e ab ell, com un fill de aquexa ciutat, havem pensat, disputat e conclós, lo tall qui per salut dels affers és necessari tenir ab lo senyor rey, ço que no'ns par sia poch, màxime ab tal persona, qui no ignora la qualitat del dit senyor. Encontinent, jo dit Pere Johan de Sant Climent, so estat dispost, havem cavalcat al dit senyor. És se levat d'Almaço, e attendat a dues milles de Càpua. Jatsia los seus affers sien molts e de

gran pes, emperò a la segona suplicació, per sa benignitat, nos ha dada audiència, attès que és en camp, e attès ço que fa dels altres, e strengés e vassals, assats reposadament.

Digous a xxx del dit mes de agost, jornada per sa magestat a nosaltres assignada, avans de dinar, isqué lo dit senyor del retret de la sua tenda, e tractant ab alguns de son Consell de affers propris, passagà una stona per lo camp al sol, fahentsli rotle, en forma de no poder hoir algunes missatgeries, los més de sos curials e altres persones en nombre sús de sinchsents. Com li fou plasent, lo dit senyor nos cridà, lunyantse de sa magestat, tots lo qui ab ell eren. Nosaltres nos acostam a sa reyal persona, qui luny dels altres entorn xxv passos, al mig del camp, tot sol, nos sperava. Juncts ab ell, e agenollantnos devant sa magestat nos féu levar. E'ns demanà avans que diguéssem res de la disposició de mi, dit Pere Johan, per tant com de ma novella indisposició era stat certifficat, conquerintse lo dit senyor que reuma li era venguda en la galea, e que li era inflada. Dissolt aquest perlament, per nosaltres, seguints vostres instruccions, li foren explicades les recomendacions de aquexa sua ciutat e vostres. E besada vostra letra, la donam en ses mans. La qual legida, dix lo dit senyor: *Assò és creença.* E lavors, nosaltres, seguints l'orde de vostres instruccions, narram al dit senyor, la visitació, la qual aquexa ciutat manà per nosaltres ésser feta a sa reyal persona.

E com, per tant, com nosaltres vistes la bona acceptació e bon tractament sa magestat havia fets e fahïa de nostres persones, en nom de aquexa ciutat, e encara les provisions que promptament havia manades per los nostres desempatxaments, havíam scrit de totes les dites coses a vostres savieses, la ciutat e vosaltres havents les dites coses a una, e gran, e singular gràcia, nos haviets en nostres instruccions encarregats e manat, que no obstant lavors nosaltres fahents per les dites coses humils accions de gràcias a sa magestat bessem sa mà e peu, encara volia la dita ciutat que en son nom les dites gràcies iterassen bessant per semblant ses mans e peu.

E de fet per iteració de les dites gràcies nos calam besantli la mà e lo peu, jatsia del peu dit senyor ho recusàs. Aprés, seguints los motius de vostres instruccions, e ab aquell millor e més pertanyent tall de peraules sabem, lo supplicam, referintnos a les altres suplicacions que ja per nosaltres sabents com aquells qui eren stats presents, la intenció del Consell de Cent Jurats e vostra, li havíem fetes de la sua beneventurada retornada, repetintsli, servades dites instruccions, alguns dels dans que són stats, qui són e qui maiors se speren per la sua tarda, e aximatex les grans benificis e los grans profits, tranquilitat e repòs, qui a aquexa ciutat, e a tots sos regnes e terres, se seguirien de la sua beneventurada tornada, coses molt pertanyents e per Déu comeses a sa reyal cura. Aprés, fou explicat al dit senyor, servants les dites vostres instruccions, e referintnos al que ia li era stat dit, lo gran e molt notori preiuhí a aquexa ciutat fet, en la suspensió de la elecció de cònsolls e jutge de appells, no omeses tant

com possible és stat algunes de les contingències. Aprés, considerades moltes coses, entre nosaltres e lo dit mossèn lo protonotari menagades, ab aquella maior subiecció e congruència de peraules pusquem, fou exposat al dit senyor, com aquexa sua ciutat, recordantse de la gran dignitat, del clar renom e insigna fama, les quals sos regidors fins vuy per ben regir, per totes les parts del món han dellà expandides.

Considerant encara, la gran reputació, la qual per causa d'ella fins vuy és resultada al dit senyor, e als altres reys e senyors passats, tot sortint de la fama del bon regiment dessús dit, se dol grantment, que en aquesta temporada, regnant sa magestat, per vanes clamós de alguns a ella strangés, e per malmerexents fills, ferla perda tanta dignitat, e per lo món sia de mal regiment divulgada. E encara molt més la dita sua ciutat, sempre parlant ab subiecta e deguda severència del dit senyor, se complany a ell mateix, com sa reyal magestat per importunitat, axí com se creu, dels dits clamants ha volguda dar fe a tals coses, procehint sens hoir la dita ciutat, en revocar los beniplàcits ab motius expressos de abusos, a gran lesió, e in norma factura del clar renom e gloriosa fama, que fins vuy d'ella per lo univerç són stats, cosa que dels reys e prínceps passats, jamés és stada hoyda, car jatsia sa maiestat pusqués ben fer sens algun motiu la dita revocació, e com cosa qui solament stava en sa líbera voluntat, emperò, és dura cosa, hoir que la dita ciutat, que en lo passat meresqués los dits beniplàcits, ara se digua haia merescut perdre aquells ensemps ab tota sa fama e dignitat.

Per tant, com sia vist a la dita ciutat, que si los seus regidors o algun d'ells, han dellinquit en llur regiment, no és just ella ésser punida, més los malfaytós, suplicà a sa majestat reyal, axí com per ella, ja nosaltres havíam suplicat, que li placia en les dites coses metre les mans, e que penesqua los qui trobarà culpables en tal forma sia càstich a aquels e eximpli als altres. Si trobarà los regidors no ésser culpables en aquell, en tot cars li placia tornar a la dita ciutat lo renom e fama que axí li són stats levats, per peraules contràries de veritat e molt vanes, car no par a la dita ciutat, que sens discutir primerament aquest article, dege ni pusque ésser passat a altres pensaments, que la dita ciutat ha, axí conservents lo repòs seu, com lo servey del dit senyor. Ornants, senyors molt honorables e molt savis, e confirmants les dites coses, ab aquelles millors sentències e orde de peraules que'ns fou possible. Lo dit senyor, lo qual, per se benignitat, molt attentament havia les dites coses scoltades, servant l'orde mateix, respós a cascuna de aquelles.

Les recomendacions e visitació de aqueixa ciutat e vostres. acceptà molt benignament.

En lo fet de la retornada respós ab una gran demostració de voluntat, dient que de res no havia tant desig, e que quant fahia tirava a aquexa fi, car ell, dit senyor, dix havia per cert sa empresa, ni res que hagués fet no havia compliment fins fos tornat aquí. E que ell no desconfiava haver

molt prests assats opportunitats, e que no'ns fos faresa lo burbull qui s'és mogut en Ytàlia, car no y faria contrari, metentnos en una molt gran speransa.

Del fet del preiudici del privilegi del consolat, e encara del altre, repòs de aquexa ciutat, dix que molt prest ell hi matria les mans, e axí en lo fet del consolat, com en altres coses, posaria la ciutat en daguda tranquilitat, com fos sa reyal voluntat aquexa ciutat, com aquella que sa magestat molt ama, fos en tot cars quietada e preservada de contraris. Anadinthi lo dit senyor, que ell és rey, e ha scoltar totes coses, més que si algun havia informada sa magestat de falç, no seria sens gran culpa. Exint lo dit senyor en cascuna de les dites coses, en tant bones e tant gracioses peraules, que'ns partim de sa magestat, fetes primerament degudes gràcies, de ses bones respostes, molt e molt contents, e ab una gran fiansa de ésser molt prest desampatxats, ab tot repòs de aquexa ciutat.

Lo dit senyor a XXXI de agost ha levat lo camp, e és se mudat a la Fontana del Xopo. Nosaltres havíem tirat tantost ab ell, e somnos mesos a Tiano, loch que és a IIII milles de la dita Fontana.

A V del present, havem perlat ab sa magestat en lo dit camp de la dita Fontana, explicantli com nosaltres eram stats e som molt aconsolats, e per semblant aquexa sua ciutat e vostres savieses, de la gran e molt justificada voluntat sa magestat havia mostrada, en voler reposar e conservar aquexa ciutat. Emperò, a nos era vist ja ésser temps per la salut de aquexa ciutat, sa magestat matés en obra les dites coses, car stant la ciutat axí preiudicada e descapdellada, no se n'esperava algun servey a sa maiestat.

Perquè suplicam sa excellència, que volgués principiar per obra de fet en reposar aquexa ciutat, per tant que per la galea de mossèn Vilatorta, la qual se desempatxava, pusquessem trametra o scriura a vostres savieses, alguna consolació de repòs efectual, stranyents molt, servats orda e forma, sa magestat en la necessitat de aquestes coses. Lo dit senyor, mostrant haver molta voluntat en lo repòs de la ciutat, dix que ell sperava son Consell, e que encontinent ell daria efectual compliment a totes les dites coses. Fouli replicat, ab deguda subiecció, que tant com tocava lo preiuhí tant manifest del consolat, en lo qual notoriament la ciutat era despulada de ses libertats, a una tal e tanta intelligència, com és la sua, no freturava altre consell, car sa magestat hi sabia més que tots, e per la observació del jurament per sa magestat prestat, no devia tollerar tal redreç prenés dilació, com hagués de directe sguart a la consciència e fe de sa magestat, anadint en aquestes coses, altres moltes peraules assats stretes, emperò, de molta subiecció. Lo dit senyor iteradament dix que no'ns conguoxassem, que molt prest ell volia desempatxar los dits affers, a tot repòs de la ciutat.

Aprés, havem sabut que demà, que serà divendres, mudarà lo camp, no sabem encara en quina part. Nosaltres stam deliberats tirar llà on sa maiestat vaga, fins agam quant en nos serà obtengut lo repòs de aquexa ciutat. És veritat, mossenyors molt honorables, que fins ara per tolra

messions a la ciutat, nosaltres nos som fluxats ab poches cavalcadures, e ab pochas atzembles, car havem lexada la meytat de nostra gent e roba en Nàpols. E aximateix la hu se n'és vengut primer, e aprés, ha trameses les bèsties a l'altre, era cosa qui és comportava, attès erem prop de la ciutat de Nàpols, destoravant no's pot pus praticar ni seria honor de la ciutat, màxime en la forma que nosaltres per tothom som acceptats e reputats, e los afers ho han gran necessari, havem delliberat metre'ns a punt, a honor de la ciutat, sens fer alguna superfluïtat.

No creem que la ciutat ni vostres savieses nos fassen dupte en unes tant necessàries despeses, com són aquestes, màxime que'ns és consellat per lo protonotari e altres qui amen aquexa ciutat, que si favor volem haver, e fer los fets de la ciutat, que anem com de missatgeria de tan insigne ciutat se pertany, car en res lo senyor rey no troba tant pler.

En lo camp venen missatgeries e altres gents, e lo dit senyor troba pler star acompanyat de gent que stiguen en orde, et màxime de aquexa ciutat, de la reputació de la qual se fa stima. Volriem de aquestes coses saber vostra voluntat. Per tant, vos placia, mossenyors molt honorables e molt savis, scriurens sobre les dites coses la voluntat vostre e de aquexa ciutat, car nosaltres, ne seguirem vostra ordinació e voluntat.

Saben, vostres grans saviesas, mossenyors molt honorables, com foren a mi Pere Johan, scrits en la Taula, per occasió de la bossa comuna cc florins, dels quals avants de pertir aquí, s'en despengueren entorn xv lliures. La resta, ramesa per cambi en Nàpols, respongué entorn cxxx ducats venecians, ha convengut, com ja us havem scrit, bestraurer en lo loguer de la casa lxxxvii ducats, havem comprat moble e cavalcadures, e ara ne havem a comprar més, e adzembles, tendes e moltes altres coses, per occasió del campagar, qui han sguart a la dita bossa, de les quals serà dat compte per manut. E per ço, havem deliberat, mossenyors molt honorables e molt savis, pendra d ducats de cambi a rahó de xvi sous ducat, jatsia la plaça vuy sia Nàpols molt streta, e cambis haien corregut e corren a xvii sous, e a xvii sous, vi. Emperò per tant com jo dit Pere Johan, los prench de diners meus que'm tenia assí en Thomàs Taqui, com attès que eram absents no trobàvem bé altre prompte recapte, he volgut que vagen al dit for, qui és vuy la menor de la plaça. Van a complir a la muller de mi dit Pere Johan.

Placieus, al temps haien bon compliment. E sien certes vostres grans savieses, que pegades totes les dites coses, poch serà qui restarà dels dits d ducats, e de tot serà dada, Déu migençant, bona rahó. E dirigesca Nostra Senyor Déus, vostres grans saviesas, regiment e actes a la sua sancta voluntat. En Tiano, prop lo camp del senyor rey, a . . .

Rebuda dels honorables missatgers de Barchinona, qui són ab lo senyor rey, sobre los affers de la missatgeria. E fou a xix de octubre del any m.cccc.liii.

AHCB. CCO, vol. 23, año 1453, ff. 80-80 v.

432 Preansano, 10 septiembre 1453

Carta de Bernardo Fivaller y Pedro Juan de Santcliment a los conselleres.

Mossenyors . . . : Aprés haguem feta a vostres grans savieses una altra letra, la qual ab la present vos trametem, venguem a sentir que lo senyor rey havia atorgada licència a la senyora reyna de anarsen en Castella, e ja les provisions eran desempatxades, e liurades a certa persona que s'era reculida en al galea d'en Vilatorta, ja pertida, emperò era a Pussol. De què nosaltres, considerants los grans e quasi irreparables contraris, qui de tal anada sortexen, axí a aquexa ciutat e a tot lo principat, com encara al dit senyor e a sa reyal corona, car resta lo principat sens persona la ymaga del dit senyor, e se maiestat sufficientment representat. Resta la justícia sens cominal director, resta aquexa ciutat e encara tot lo dit principat, en assats tribulació.

Les Corts les quals vuy se continuen, per tal anada spiren. La qual cosa, attès lo burbull qui vuy se mou en Ytàlia, e atteses altres coses qui no són de poch importànsa, no fa poch a considerar, car és tolta tota pràtica de poder servir lo dit senyor, en qualsevol cars fos posat. Considerant, no resmenys que aquexa ciutat o nosaltres que vui a aquella assí representam, callarse de tals e tants contraris no seria tant solament desservey del dit senyor, més encara quasi una spècia de infidelitat, e en lo sdevenidor la dita ciutat ne poria ésser notada, raptada e maldita. Per ço deliberam de les dites coses perlar ab lo dit senyor, essent encara sa maiestat ab son exèrcit en lo camp prop la Font del Xopo, dientsli com a nosaltres sentints la dita licència havien occorreguts los dessús dits contraris e molts d'altres, los quals on pus e ordonadament sabem, explicam a sa magestat crehiem bé que sa reyal persona, que és de summa intelligència, era passada per totes les dites coses, emperò que nosaltres per la fidelitat de aquexa ciutat e nostra, ho havíem volgut a maior cautela reduir a memòria a sa magestat, per tant que llà on les dites coses, o per les grans occupacions o altres, no fossem stades previstes, e encara sa maiestat ne ordonàs, avans de maior contrari, supplicant sa maiestat les dites coses no'ns imputàs a entrecuyt.

Lo dit senyor, lo qual ab una gran attenció nos havia scoltats, per sa benignitat, hac a gran grat com les dites coses li havíem notificades, mostrant que y havia pres un gran pler, e dient expressament que ell nos havia a un gran servey pensàssem en les coses sues, e li'n diguéssem tota hora, ço que'ns occorreria, specificantnos com stava en veritat que per certs bons respectes ell havia atorgada dita licència, e que havia provehït que lo governador regís la loctinència, e continuàs las Corts, però que si contrari hi veyen que'ns encarregava li ho diguéssem e'l consellässem. E lavors nosaltres li moguem molts contraris en la dit provisió, e signantment que la persona de mossèn lo governador no'ns paria per qualsevol

títol li fos donat, pusqués continuar la Cort sens acte de Cort, e tal cosa jamés no és stade permesa, sinó a hom semblant del príncep, e que no faria lo dit senyor, sinó en burbullar los seus fets, e que poria venir redundar a son desservey. Lavors, lo dit senyor, nos dix que lo sendemà, vigília de madona santa Maria, ell sa levaria e attendar sia a VIII milles de aquí, en la silva prop Veyano, e que'ns pregava, entretant nosaltres pensàssem en ço que'ns paragués més servey sobre les dites coses, car aquí seria son Consell, e que sa maiestat, presents e consellants nosaltres, ne faria conclusió. E axí prenguem licència a sa magestat.

Lo dia de la Verge Maria, ja quasi vespre, sabut per nosaltres que la galea lo sendemà dematí, devia pertir de Pussol, perlam ab lo dit senyor, dientli la pertida de la galea, e com nos paria fos molt contrari en la deliberació, sa magestat volia fer sobre les dites coses, que les provisions se n'anasen. E lavors sa magestat ordonà ésser feta letra a mossèn Anthoni de Vilatorta, manantli no pertís fins per tot lo dimecres, primer vinent. E axí mateix nosaltres li scrisquem, e fou encontinent desempatxat un correu per la Cort qui caminà tota la nit. Dix lo dit senyor a nosaltres que lo sendemà, que seria digmenge, fossem ab ell. Nosaltres hi fom. Sa magestat no pusqué entendre en los dits affers. Dixnos que lo diluns dematí, ell mudaria lo camp a una silva prop d'equí, entorn una milla, devant Prensano, aon nosaltres som aleugats, encarregantnos fóssem ab sa maiestat, car ell volia tenir Consell sobre les coses dessús dites, e volia nosaltres hi fóssem en tot cars a la hora assignada. Nosaltres fom a sa excellència, e com ell fos molt occupat, e no us fahïa appellar per los dits affers, perlam ab sa magestat, sol dientsli com lo temps per sa excellència dat a la galea era molt curt, e que nosaltres sperants la conclusió dels dits affers no havíem scrit, perquè fos plasent a sa magestat, dirnos si'ns calia sperar, car nosaltres véhiem los grans affers de sa excellència, e duptàvem que lo temps discorrentse, la galea no se n'anàs sens nostres letres. Lo dit senyor dix que occupacions havien tolt a sa magestat de poder lo present dia entendre en les dites coses, emperò que nosaltres, entretant scrisquéssem, car lo sendemà, que seria dimarts, lo deprés dinar, ell daria conclusió als dits affers, sens dupte e desempatxaria la galea. Nosaltres duptants que per les grans occupacions que lo dit senyor ha la galea no se n'anàs avans de conclusió dels dits affers, havem dada conclusió a la present letra, per tant que llà on los dits affers no fossen concloses avans la dita galea se n'anàs, al demenys, vostres savieses, fossen certifficades del punt en què són los dits affers fins lo present die. Del qui's seguirà, certifficàrem vostres savieses per altre letra. E dirigescha Nostre Senyor Déus, vostres grans savieses en totes coses a la sua santa voluntat. En Preansano, a . . .

Rebuda dels missatgers de Barchinona qui són ab lo senyor rey, a XIX de octubre, del any M.CCCC.LIII sobre los affers de lur missatgeria.

AHCB. CCO, vol. 23, año 1453, f. 82,

433 San Víctor, 14 septiembre 1453

Carta de Bernardo Fivaller y Pedro Juan de Santcliment a los conselleres.

Mossenyors . . . : Pensam són vostres savieses en gran admiració, per tant com per la galea de mossèn Vilatorta, si juncta és, no havets rebudes letres de nosaltres. Certament no n'és stada causa necligència, e ja menys oblit, car stà en veritat ja era fet, clòs, e desempatxat lo maç de les dites letres. Emperó, com nosaltres, ja feta la primera letra, essent lo camp del senyor rey en la Font del Xopo, vinguessen a sentir la licència dava lo senyor rey a la senyora reyna de anarsen en Castella, e'n perlassen ab lo dit senyor. E sa maiestat oïts los contraris que legirets en les letres, digués no volia fer maior delliberació. E aprés, mudat lo camp en la silva devant Veyrano, nosaltres diguéssem a sa maiestat, la galea stava en fer vela, decontinent provehí lo dit senyor, per sa letra, la qual féu anar per correu volant, que la dita galera se speràs tres dies, dient lo dit senyor, que dins lo dit temps ell ab consell nostra faria deliberació de les dites coses. Nosaltres, duptants que per les grans occupacions del dit senyor la dita deliberació no's dilatàs, e per consegüent la galea se n'anàs sens nostres letres, delibéram de scriure a vostres savieses lo fet fins al punt en què lavors stave, e que així cloguéssem e tramatéssem nostres letres e de fet cloguem.

E stant ja lo correu a cavall per portar lo maç de les dites letres a la galea, sabem per relació del correu, qui havia portada la letra del senyor rey, que lo dit mossèn Vilatorta, ab tot hagués rebuda dita letra, no havia volgut aturar, ans encontinent havia feta vela e se n'era anat. De açò nosaltres fom ab un gran anuig, no solament per lo romandre de nostres letres, la qual cosa no havíem a poch. Més encara, duptants en les dites coses no hagués alguna cosa occulta, encontinent fom deliberats fer un correu volant a vostres savieses per les dites coses, com aquelles les quals no són de pocha importància, emperò deliberam primer devallar al camp, lo qual lo dit senyor ha mudat en una silva devant Sent Víctor, on nosaltres som aleugats, per parlar ab lo dit senyor e haver maior sentiment de les dites coses. Encontinent fom en camp, sentim ab mossèn lo protonotari, lo dit senyor havia haut a gran deservey la partida de la galea, e que havia propòsit fer per los dits affers la provisió sots scrita.

Demanam audiència al dit senyor, lo qual ab tot de negocis innumerables e de gran pes fos occupat, encontinent donà a nostro pler spaciosa audiència. E perlantli nosaltres dels dits fets, lo dit senyor mostrant haver a greu la pertida inobedient de la dita galea, volgué de nou li repetíssem los motius e contraris qui'ns occorrian sobre los dits affers. Hoït attentament nostron assats larch rahonament, aprés moltes peraules que dix lo dit senyor en comendació de les coses per nosaltres a sa maiestat dites, vench a dir no volia ni entenia fer algunes coses que directament ne indi-

recta vinguessen en inquietació del principat, ni per les quals les Corts prenguessen alguna alteració o turbació, més que ell volia que si la terra fahïa algun contrari en la provisió que era stada feta, en aquell cas lo rey de Navarra, son frare, regís per nosaltres. Li fou respós que attès que son frare era una altra, sa magestat, hom crehia la terra per los medis deguts hi vendria bé. Aprés de moltes peraules, a la fi lo dit senyor, per tant que pus reposadament segons dix sa magestat, presents e consellants nosaltres en les dites coses pusqués provehir, manà a mossenyor lo protonotari, lo qual en totes les dites coses era stat present, encontinent fos feta una letra a la senyora reyna, notificantli com era la voluntat del dit senyor que les provisions que sobre los dits affers eran stades trameses per la dita galea, no sien executades fins la dita senyora haia altre certificació de sa voluntat, volent lo dit senyor, e manant al dit protonotari que per la dita occasió sien desempatxats dos correus, hu per via de Alamanya, altra que sia tramès en Toscana a mossèn Vilamarí, lo qual ab les galeas lo pos en part que sia fora de perill de tot ampaig, mostrant lo dit senyor en les dites coses haver una gran voluntat. Nosaltres mossenyors molt honorables, havem deliberat trametre lo plech de les nostres letres ab lo correu tramès a mossèn Vilamarí, crehents seria pus prest e ab menys perill. Femli de avantatge XXXX florins per lo correu qui va per Alamanya, per tant com creem trigarà més. Solament vos tramatem translat de la present. Femli lo avantatge mateix.

Lo dit senyor mostra e tota hora ha mostrat, haver gran voler de reposar aquexa ciutat, e encara fetes les dites coses, nos confortà la bona speransa, e dix que avans no's mudaria altra veguada ab lo camp, nos desempatxeria. No sabem què serà, car tantes són les occupacions del dit senyor, que no y pot hom res dir en ferm, pur sien sertes vostres grans savieses, que nosaltres no havem causa alguna de diminuir la bona speransa, que tota hora havem hauda. Per les letres encloses dins lo dit plech, seran vostres grans savieses, de les altres coses copiosament sertificades, les quals Nostre Senyor Déu en totes coses dirigesca a la sua santa voluntat. En lo loch de Sanct Víctor, devant lo camp del senyor rey, a . . .

Brujo

La letra la qual va ab la present fa lo senyor rey a la dita senyora reyna sobre dites coses, ha ordonat lo dit senyor e a nosaltres ha bé plagut, que vosaltres la donets o la fassats donar. Sia fet segons ordonaran vostres savieses. Darets al correu los dits quaranta florins, si serà aquí dins vint e quatre jorns, los quals se compten del die present a dues hores aprés mig jorn; e tres florins per quascun jorn qui avansarà més avant dels XL florins.

Rebuda dels honorables missatgers de aquesta ciutat qui són ab lo senyor rey, sobre los affers de lur missatgeria. E fou rebuda a XIX de octubre del any M.CCCC.LIII.

AHCB. CCO, vol. 23, año 1453, f. 85.

Carta de Bernardo Fivaller y Pedro Juan de Santcliment a los conselleres.

Mossenyors . . .: Per dubte, o de triga o de pèrdua de les letres, les quals tramatem per correu, pertí a XIIII del present, ha a junyir dins XXIIII jorns, ab aventatge de XL florins si complirà; e més tres florins per cascun jorn que avansarà, havem deliberat fervos la present. Si les dites letres hauran vostres grans savieses rebudes, no duptam nos haurets per scusats, com no havets rebudes letres nostres per la galea de mossèn Vilatorta, car de tanta egualtat són vostres grans prudències, que no imputaran culpa a qui no ha comesa necligència. Per obviar al cars que rebudes no les haguessets, sertifficam vostres grans prudències, que res no havíem més a cor que scriureus per la dita galea, e sentints devia pertir scrisquem nostres letres.

Emperò aquelles encara no liurades, sentim dava lo senyor rey licència a la senyora reyna de anarsen en Castella, per la qual cosa, vehents nosaltres sortien innumerables contraris a aquexa ciutat e a tot lo principat, e encara al servey del senyor rey, deliberam avans de dar les dites letres perlarne ab sa maiestat, era lavors lo camp a la Fontana del Xopo, perlamne ab sa excellència. Hoïts los dits contraris qui li foren on pus copiosament sabem exposats, dix lo dit senyor nos ho havia a un gran servey, e explicantnos com stave en veritat que per bons respectes havia atorgada licència a la dita senyora de anarsen en Castella, e havia provehït en sa absència lo governador regís la loctinència, e exercís les coses pertinents a sa magestat, emperò que per causa de ço que nosaltres li havíem dit, ell tantost avans la galea se n'anàs si aseuria, e presents e consellants nosaltres ne faria maior delliberació.

Mudàs lo dit senyor ab son exèrcit, en una silva devant Veyrano, e com nosaltres sentíssem la galea stava en pertida perlam ab sa magestat, significantli com la galea stava en pertida, e que'ns paria seria gran contrari a la deliberació sa magestat volia fer, si les provisions ja fetes anaven ab la dita galea. Lo dit senyor mostrantse congoxat de les dites coses, dix què negocis occorrents li havian obstat en fer deliberació de les dites coses, emperò, que ell faria la galera se aturàs alguns dies. E de fet manà ésser feta una letra a mossèn Vilatorta, manant e encarregantli se speràs per tres dies, dient lo dit senyor que dins lo dit temps, presents entervenints e consellants nosaltres faria deliberació dels dits affers. Fou per la cort desempatxat un correu, que volant portà la dita letra a Pussol, on lavors era la dita galea.

Discorrentse los tres dies lo dit senyor mudà son camp a una silva devant Prehensano. Affers de molt gran importànsa li occorregueren.

Nosaltres duptants que per la turbació de tantes occupacions lo dit temps del qual ja un sol dia restave, no passàs sens fer la dita deliberació, e per consegüent se n'anàs la galea sens nostres letres, deliberam cloure nostres letres dels affers en lo punt que lavors eren, e per correu tremetreles a la dita galea, e sertificar aprés a vostres grans savieses dels affers segons se seguirien per altre via.

E stant jo a cavall lo correu portantsen lo maç, per relació del correu qui havia portada la dita letra del senyor rey, sabem que mossèn Anthoni de Vilatorta, ab tot li era stada presentada la letra no havia volgut aturar, ans havia feta vela, e present lo correu ere pertit, trobamhi molt gran anuig, e encontinent deliberam fer correu volant a vostres savieses sobre les dites coses. Emperò per sentir més en lòs affers devallam al camp, lo qual ja era mudat en una silva devant sent Víctor. Avans de perlar ab lo dit senyor rey, sentim ab mossèn lo protonotari, lo dit senyor haver haut a molt greu la pertida de la dita galea, e que per correu volant volia provehir en les dites coses.

Perlam ab lo dit senyor, lo qual aprés que per manament de sa magestat li haguem iterats tots los contraris al nostre perer, insurgints de les coses dessús dites, manà fos feta una letra a la senyora reyna ressegués se pertida, e totes les altres coses contengudes en les provisions per la dita galea trameses.

Fou fet un correu qui devia tirar a mossèn Vilamarí, emperò offerintse lo dit correu, per altra via més segura arribar aquí en lo dit temps de XXIIII jorns, fou acceptat, e nosaltres deliberam per avantatge darli la meytat del què havia haver, ço és, XL florins si arriba dins lo dit temps. Pertí, a XIIII del present, a II hores aprés mig jorn. Són remeses les letres a vostres savieses per lo dit senyor, per tant les presentets o les fassats presentar. Per lo dit correu haureu rebut lo maç, lo qual devia anar per la dita galea, e per les letres en aquell encloses hauran sabut vostres grans savieses, la jornada que al Maço splicam a la magestat reyal, les coses en vostres instruccions expressades, visitant se reyal persona en nom de aquexa ciutat, e aquella recomanant a sa magestat, e suplicantlo de redressar lo gran e notori preiudici del Consolat, e de voler examinar e sentir los càrrechs que a sa magestat eran stats recitats, dels qui en nom e loch de sa excellència havien cabut en lo regiment de aquexa cosa pública, e que punint los culpables, e absolent los ignoscents, segons de son càrrech reyal se pertany, metés aquexa ciutat en repòs, e no volgués sa magestat que la clara reputació e gloriosa fama que fins vuy en totes les parts del món era spandida de aquexa sua ciutat, axí temeràriament e sens causa li fos levada. Mes hauran vist, vostres grans savieses en les dites letres, lo dit senyor ab quanta gràcia e ab quanta benignitat acceptà vostres visitació e recomendacions, e en quanta speransa nos més de promptament reposar aquexa ciutat, axí en lo fet del consolat, com de totes les altres coses, fahentnos pertir ab una gran contentació de sa magestat.

Aprés, mossenyors molt honorables e de molt gran saviesa, nosaltres assats continuadament havem solicitada sa magestat, sobre les dites coses. Tants són los negocis del dit senyor, e de tanta importànsa. E aximatex, que un dia part, altre muda lo camp, que lo dit senyor no ha puscut entendra en nostra desempatxament, ans de camp en camp ha diferit fins vuy, que lo camp és una silva a IIII miles de Ponticorvo.

A XX del present perlam ab sa magestat, streyentlo molt, ab aquella pertinència que millor sabem, sobre totes les dites coses. Lo dit senyor, quasi excusantse de tanta dilació nos dix, que ja nosaltres havíem puscut sentir les sues grans occupacions, e com per occasió de son mudar sovint lo camp, ell no havia puscut entendra en los affers de aquexa ciutat, mes que ara sa magestat, entre aquest camp e lo qui's seguirà staria per alguns dies, e que axí sobre lo fet del Consolat, com sobre altre total repòs de aquexa ciutat, ell avans de pertir darà bona conclusió. E axí, fetes humils gràcies de la bona resposta, prenguem licència de sa magestat. Sien certes vostres grans prudències, que nosaltres no desconfíam los affers no prenguen bo e saludable fi, emperò, atteses moltes coses, duptam de longa dilació. De tot ço qui's seguirà seran vostres savieses plenament sertificades.

Nosaltres per seguir lo dit senyor havem haudes a fer molt grans despeses havents sguart a la bossa comuna. És stat necessari pendre un cambi D ducats, a rahó de XVI sous ducat, pus bax for qui lavors se manegave en la plassa de Nàpols. Van a pagar a la muller de mi, dit Pere Johan de Sant Climent, segons en dites letres hauran vostres savieses pus largament vist. Si per aquelles no era stat pagat, placieus vistes les presents haia bon compliment. E dirigescha Nostre Senyor Déu vostres grans savieses a la sua santa voluntat. En Ponticorvo, a XXII de setembre . . .

Translat és lo dessús, mossenyors molt honorables e de gran saviesa, de una letra ja a vostres savieses tramese, per una calavera qui tirava a Copliura. Devetsla haver rebude per correu de Perpinyà. A maior cautela, vos tramatem lo present translat.

Aprés de les coses desús expressades, nosaltres en nom e veu de aquexa ciutat, havem perlat ab lo senyor rey, congoxantnos, ab pertanyents peraules, devant sa magestat, de tantes e de tant larges dilacions que són donades en nostre desempatxament. Lo dit senyor, mostrant les dites dilacions, sol ésser per los grans e molts affers de sa magestat, los quals lo tenen en tal forma occupat, que no havia pugut entendre en les dites coses. Ab una gran expressió de peraules, nos dix que per la sua reyal fe, ell personalment se aseuria en los affers de aquexa ciutat, e la matria en tall repòs, que nosaltres ne seríem bé contents, matentnos lo dit senyor, per sa benignitat, an una gran speransa. Molts són los seus affers, per los quals duptam nostre desempatxament no prengua alguna dilació. Emperò som en gran speransa que serà bo, e a conservació de aquexa cosa pública. Seran vostres grans savieses del qui's seguirà, plenament

sertificades. En lo Castell d'Archo, frontera del realme, a XII de octubre...

Rebuda dels missatgers de Barchinona qui són ab lo senyor rey, a XXI de noembre del any M.CCCC.LIII, sobre los affers de lur missatgeria.

AHCB. CCO, vol. 23, año 1453, f. 87.

435 Castillo de «Archi» de la Frontera, 17 octubre 1453

Carta de Bernardo Fivaller y Pedro Juan de Santclimet a los conselleres.

Mossenyors...: Quals e quantes veguades e quasi ab quines peraules, nosaltres en nom e veu de aquexa ciutat, havem perlat ab lo senyor rey, e ab quant clements, humanes e gracioses peraules, sa magestat, responentnos nos ha mesos en una gran sperança. Vostres grans prudències no ignoren, car aprés, de moltes altres veguadas, derrerament per hun correu ab aventatge de XL florins, deu ésser arribat a VIII o VIIII° del present. Aprés, per una calavera, e ultimadament per altra correu, vos ne havem copiosament de tot scrit.

Com per aquest derrer correu deuen vostres savieses haver sabut, a X del present, nosaltres perlam molt largament ab lo dit senyor, congoxantnos devant sa magestat, ab deguda subiecció de les tant grans e tant multiplicades dilacions, sa magestat ha donades en provehir en lo repòs de aquexa ciutat, mostrantli ab les rahons més evidents e més stretes, que sabem com ab tot sa magestat haia molts altres negocis de gran importànsa, emperò que no n'ha algun maior, e qui més haia sguart a la dignitat e reputació de sa reyal corona, que és la unitat e repòs de aquexa ciutat, e que no sol nosaltres, més encara tots los qui venen a sentir la tribulació de aquexa sua tant insigne e tant reputada ciutat, han molt e molt gran meravella com sa magestat, dilata tant la provisió, e maiorment atteses les tant clements e tant gracioses respostes sa magestat ha tota hora fetes a nosaltres sobre los dits affers. Lo dit senyor, com ja a vostres grans savieses havem scrit, hoydes ab gran benignitat e pler, segons mostrave, los dessús dites e altres moltes coses, per nosaltres a sa magestat, precedents degudes subieccions, assats stretament dites, nos respòs ab una gran clemència quasi volentnos reposar, affirmant e attestant en sa dignitat e fe reyal, que ell era desigós del repòs de aquexa ciutat, com de aquella de la qual ha sortida e sorteix a sa corona, e en tots sos fets, una gran reputació, e la qual ell molt carament més de totes les altres ama. E que les dilacions, de les quals, nosaltres nos conqueríem, no eren stades dades per fer extorsions, ni per algun occult artifici, més per molt grans e quasi infinides occupacions, que com nosaltres havíem puscut sentir li eran occorregudes. Emperò que a ell convenia de exir molt prest, ço és, dins dos o tres jorns, del regna, e havia moltes coses a fer e desempatxar, així per la custòdia de aquell, com per se exida, e, per ço no poria entendre

en nostre desempatxament, més que encontinent fos exit, en lo primer camp, se magestat, postposats tots altres negocis, entendria en lo repòs de aquexa ciutat, e'ns desempatxeria en forma, que nosaltres seríem ben contents. E moltes altres peraules dix lo dit senyor, mostrant molt ubertament, desigar e voler aquexa ciutat prestament ésser reposada. E així, presa licència, nos pertim de sa magestat.

Lo dit senyor, lavors ja's clamava de una exidura que li és feta en la cama, e alguna fredor en lo coll. Aprés se és augmentat, emperò, ab tot això, no essent curat, sa magestat havia deliberat, lò present dia, ab andes exir del regne, e ja y havia feta crida. A Déu no és stat plasent, car dilluns a XV del present, en la nit, al dit senyor, ha venguda febre, creuse per la congoxa de la cama. Los metges li han consellat se fes portar a un Castell appellat Fontana. Lo die passat lo y portaren, e nosaltres no'ns pertim de sa magestat, fins fou en lo lit, dins lo dit Castell. Interrogam sa excellència de la disposició de sa reyal persona, mostrà haver un gran pler com lo havíem acompanyat, e resposnos com per gràcia de Déu, se trobava bé, donantnos licència que'ns anàssem.

Lo die present, som stats dematí ab sa magestat. Havem trobat que, migensant Déu, se persona no ha algun perill. És veritat que és oppinió que sa magestat de aquests bons dies no serà per entendre en affers. Nosaltres assagarem si per lo entretant porem obtenir algun remey per lo repòs de aquexa ciutat, del qual no som fora d'esperança. Si serà obtengut prestament vos serà tramès. De la exida e exèrcit del dit senyor, que'n serà, moltes oppinions ne són, *ex causa,* no'n volem scriure. Nosaltres no havem cessat ni cessarem entendre continuadament en lo repòs de aquexa ciutat. Seran del qui's seguirà, vostres savieses copiosament sertificades. E conserva Nostre Senyor Déu, vostres regiment e actes, a la sua sancta voluntat. Del Castell d'Arxi, frontera del reyalme, a . . .

Rebuda dels missatgers de Barchinona qui són ab lo senyor rey, a XXVI de noembre del any M.CCCC.LIII, sobre los affers de la missatgeria.

AHCB. CCO, vol. 23, año 1453, f. 94.

436 Castillo de «Archi», 26 octubre 1453

Carta de Bernardo Fivaller y Pedro Juan de Santcliment a los conselleres.

Molt honorables . . . : Ja per altre de XVII del present, sertifficam vostres grans savieses, com stant lo exèrcit del senyor rey en lo camp de Ponte Latro, frontera del reyalme, essent ia deliberat per lo dit senyor, e assignada jornada de intrar en Campanya Romana e tirar via de Toscana, certa apostema que de matèria assats furiosa, ja alguns dies havia, era exida en la cama squerra del dit senyor sots lo genoll, se era ensprida, donant gran passió al dit senyor, de què li era venguda febra de assats aguda e maliciosa spècia, en tant que al dit senyor havia convengut per

conservació de sa reyal persona, ferse portar a n'hun seu Castell appellat Fontana, prop lo dit camp. Nosaltres lo acompanyam, no pertintnos de sa magestat fins fou arribat e mes en lo lit dins lo dit Castell, axí com aquestes coses pus largament veuran, vostres savieses, continuat en la dessús dita letra.

La present, senyors molt honorables e de gran saviesa, vos fem sol per certiffícar vostres grans prudències, com despuys que lo dit senyor és en lo dit Castell, cascun jorn nosaltres, havem visitada sa magestat, demanantli de sa disposició, la qual cosa lo dit senyor ha mostrat pendre ab un gran pler. Està en veritat que lo vespre que lo dit senyor arribà en lo dit Castell, la febre pres alguna diminució, obrirenli lo apostema, ab tot que no fos la matèria assats digesta, per relevar passió al dit senyor. Trobasi bé, emperò los metges han stat alguns dies ab gran rassell e pahor no s'i mesclàs alre, e la febre qui li dava molta fadiga. Aprés per gràcia de Déu, la matèria se és més digesta e abundat molt. La febre ha pres tal diminució que ja no sent sinó algun ascalfament als vespres, de què se ha molt bona sperança, e ja los metges, en la relació dels quals nosaltres entrevenim, no stan, mercè a Déu, en algun dubte. Volemho haver scrit e notificat a vostres grans savieses, per maior consolació vostra e de aquexa ciutat.

Los affers axí propris del dit senyor com tots altres, han sobresegut e sobresehen en tal forma, que persona alguna no'n gosa encara perlar al dit senyor. Nosaltres stam en apuntament que los primers affers de què li serà perlat, seran los de Barchinona, ab sert medi de haver remey per lo present, del qual ab tot sia lo temps curt, no som fora del tot de sperança. Seran vostres grans savieses del qui's seguirà, copiosament e ab tanta promptitut com ferse porà sertificades. Les quals Nostre Senyor Déu conserva per larch temps per complir la sua santa voluntat. Del Castell del Archi, a . . .

Rebuda dels missatgers de Barchinona qui són ab lo senyor rey, a XXVI de noembre del any M.CCCC.LIII, sobre los affers de la misatgeria.

AHCB. CCO, vol. 23, año 1453, f. 97.

437 Castillos de «Archi» y Fontana, 6 y 9 noviembre 1453

Carta de Bernardo Fivaller y Pedro Juan de Santcliment a los conselleres de Barcelona.

Molt honorables . . .: Per altra de XXVI de octubre, la qual creem havets rebuda per en Johan de Lobera, mercader de aquexa ciutat, són ja vostres grans savieses plenament certificades de la disposició de la persona del senyor rey, qui per certa apostema en la cama squerra e alguna pocha febre, lavors jahïa, emperò, ab bona convalescència en lo Castell de Fontana, frontera del reyalme. E com per la dita occasió tots affers cessaven

devant sa magestat, emperò, que nosaltres ab cert medi treballàvem e stàvem en alguna speransa de algun remedi del repòs de aquexa ciutat, segons les dites coses pus largament han vostres grans savieses en la dita letra ligides.

Aprés, molt honorables e molt savis senyors, lo dit senyor, de dia en dia, mercès a Déu és succehït en millor, en tal forma, que lo die present s'es vestit e ha volgut, com aquell qui totalment se té per gorit, que de sa gorició se fassen gràcies a Nostre Senyor Déu e generals alimares per tot lo reyalme. Nosaltres quiscun jorn, havem visitadà sa reyal persona, e jatsia vehéssem e en la cort fos notori que lo dit senyor no volia entendra en alguna spècia de negocis, e que los seus propis staven sobreseguts. Emperò, considerants lo temps tant ésser discorrent, e los perills qui's poden encòrrer, stant la cosa com vuy stà, en la jornada de sanct Andreu, fehem dir a sa magestat si'ns atorgarà licència poderli perlar de les dites coses. Lo dit senyor ab tot tal licència a molts era stada denegada, per sa gran benignitat la atorgà a nosaltres. Essent devant sa magestat, ab aquell millor tall de peraules sabem, explicam a sa gran excellència, com nosaltres vista la indisposició de sa reyal persona, la qual és més cara a aquexa ciutat, que no lo seu propi repòs, ni altre cosa que sia sots lo cell, havíem cessat de perlar a sa magestat de qualsevolls perills stiguessen preperats a aquexa ciutat, havents arbitra que res no podia ésser de tant repòs com la salut e convalescència de sa reyal persona, la qual vivint no pot tant la dita ciutat pariclitar que la magestat no la puscha molt més prosperar.

Emperò ara vehents nosaltres sa reyal persona, per gràcia de Déu, star molt millor, notificàvem a sa magestat, que per tant com obstants los grans negocis, sa reyal persona no s'era puscuda aseura en lo repòs de aquexa ciutat, per la jornada de Sant Andreu, qui ja era molt prop, staven apperellats molts perills, los quals seguints, se porien redundar a hun gran desservey e diminució de la reputació de sa dignitat reyal, car jatsia aquexa ciutat, hagués bons e bastants privilegis de elegir consellers e Consell per lo regiment de la cosa pública, emperò pertant com tots los homens no basten assats en limitar e contenir llurs passions en la forma de elegir, poden sortir molts contraris, e per ço lo rey en Johan, atorgà cert altre privilegi de beneplàcit, e aximatex sa magestat ne haurà atorgat un altre, e la senyora reyna un altre, los quals tots eren stats impetrats per obviar als contraris qui en la dita forma de elegir se poguessen sdevenir, e per vigor dels dits beneplàcits los prohomens passats, e los que vuy són de la dita ciutat, de cent anys ençà, per ordinacions e en altra forma, han trebellat en limitar e limar la forma de la dita elecció, a fi que algú no's pusqués apropiar, per tirania ni en altra forma, lo regiment de la dita ciutat, e que no's posquessen seguir tumults ne altres coses consernents desservey de la senyoria.

L'any present, sa magestat, per importunitat, segons se creu de alguns

poch amants lo seu servey e lo repòs de aquella sua ciutat, ha remoguts los dits beneplàcits, e redunda la dita ciutat quant tocha la dita elecció en los dits privilegis perpetuals, de què's segueix la dita ciutat star en aquells perills, al repòs dels quals tant era stat trebellat.

Perquè suplicàvem sa magestat, a la qual per son càrrech reyal tals coses se pertanyen, li plagués provahir a maior repòs de aquexa ciutat, e que jatsia nosaltres, seguints la comissió que havíem de aquexa ciutat, havíem dit a sa gran excellència, volíem avans de totes coses, dar rahó de les coses passades, e purgar les culpes imposades, emperò que si sa magestat, volia per a present apertar lo dit article, tenint tostemps lo regna en la sua mà, en tal forma que en sdevenidor, quant li plagués sa majestat, s'i pusqués aseura, e que per lo present entenés a obviar als perills, los quals dit li havíem nosaltres explicaríem a sa magestat los pensaments havíem hauts per soplir per lo present, al repòs de aquexa ciutat. Lo dit senyor, volent explicàssem nostres pensaments, li diguem que si sa magestat volia tornar los beneplàcits a aquexa ciutat, a nosaltres paria que seria dar repòs e obviar a tots perills, e que'ns paria rahonable que la ciutat servís a sa magestat de alguna quantitat, migensant emperò carta de gràcia, e llà on sa magestat duptàs, sens maior delliberació atorgar los dits privilegis en la forma dessús dita, al demenys los atorgàs per l'any present, e aprés porien fer maior deliberació, emperò en semblant cars no'ns paria nosaltres haver forma de servirlo. És veritat que diguem a sa magestat que avans de totes les dites coses, convenia a sa magestat redressar lo preiudici del consolat, car stant la ciutat axí nafrada e despullada de sa possessió, no'ns paria pogués haver repòs, e la nostra principal comissió era suplicàssem sa magestat del dit redreç. E moltes altres peraules diguem al dit senyor, totes tirants a la fi e conclusió dessús dites. Lo dit senyor dient que tot son propòsit reyal era metra la dita ciutat en repòs, e que ja ho haguera fet, sinó per los grans negocis, los quals nosaltres havíem vist li eren occorreguts, e ultimadament sa corporal indisposició, se aturà sobre les dites coses deliberació.

Cascun die l'avem tengut aprop fins ahir, que essent nosaltres devant sa magestat nos dix que ell havia pensat en moltes formes de remey sobre les dites coses, e que a present, attès que ell no's podia asseura axí com volguera en los dits affers, res no li paria tant bo com seria que la elecció de sanct Andreu fos sospesa, e que lo regiment stigués en la mà de aquells que vuy és, sen res innovar fins per sa magestat fos plenament deliberat sobre lo total repòs de aquexa ciutat. Nosaltres jatsia a prima fas les dites coses ofenéssem grantment nostres pensaments, emperò per millor elegir lo que era spedient respondre, nos aturam deliberació, lo die present a sa magestat explicadora.

Infinits contraris nos són occoreguts, car com nostre principal comissió sia impetrar redreç de la suspensió del privilegi del consolat, no'ns par d'ever consentirne, ab paciència tollerar altra suspensió de un tal e tant

gran privilegi, com és aquell de la elecció del qual penja tot l'astat e totes les libertats de aquexa cosa pública. Item, nos és stat vist que en loch de procurar repòs, procurarien discensions, divisions, e tumults; seria vist a molts volguessen perpetuar o dilatar, lo regiment en mà de aquells qui vuy la tenen; seria expandida per lo univerç una molt sinistra fama de aquexa ciutat, car dir sia que tanta és la divisió que ja és fluxat en destroir les libertats, e que no'ns sots puguts concordar de la elecció, de què's seguiria una gran diminució de la reputació e dignitat, no solament de aquexa ciutat més encara de la magestat reyal. Per los quals contraris e molts d'altres, los quals per causa no volem ni fretura a vostres grans savieses explicar.

Lo die present som stats devant sa magestat e explicantli, segons pus copiosament sabem, aquells dels dits contraris qui'ns foren vists explicadors, e regraciantli humilment, en nom e veu de aquexa ciutat, com sos pensaments, per sa gran benignitat, nos havia manifestats, suplicam sa magestat, que tal propòsit no volgués exequtar, car nosaltres perlant sempre ab deguda subiecció de sa reyal magestat, duptàvem que aquells qui havien consellada tal cosa, haguessen tant areglada, e tant bona intenció en lo repòs de aquexa sua cosa pública, com havia sa excellència, e per ço iteradament lo suplicàvem no volgués exequtar tals pensaments, car llà on tal suspensió fos feta, duptaven succehís a tant repòs de aquexa ciutat, com a sa magestat era stat consellat.

Lo dit senyor explicant e notificantnos, ab molt benignes e molt clements peraules, la gran voluntat e ferm propòsit que tota hora ha haguts, e de present ha, en reposar aquexa ciutat, nos dix, que en quant ell havia puscut pensar, ell no havia trobats per lo present, tant saludable remey en les dites coses com és lo dessús dit, car nosaltres sabíem que aquests del sindicat havien impugnada la elecció dels consellers, dients que era stada violenta, e la creació dels Cent Jurats dients que era feta contra forma de privilegi, per la qual rahó pretenents los consellers e Consell freturar de tota potestat, suplicaren ésser feta la suspensió de la elecció dels cònsols e són stats aquí admesos. Més encara han impugnada la elecció de nostra missatgeria, la qual cosa, dix lo dit senyor, que ell no havia volguda admetra, per tant com no volia ésser tolta facultat a la ciutat de venir e sertificar de la veritat sa magestat, per les quals rahons paria al dit senyor que ell ara de present sens aseures en les dites coses, atorgant los beneplàcits, que en loch de reposar lo passat suscitaria maiors clamors, e que açò ell no ho dehia per haverne diners ni per altre intereç propri, ans ho dehia per la sola bona intenció e summa voluntat que sa magestat havia en lo repòs de aquexa ciutat, e que nosaltres devíem creure que ell qui havia volgudes reposar Massina, Siracussa e altres sues ciutats, qui no eren de tanta importansa, volria reposar molt més aquexa ciutat. la qual confessava era la més insigna que sa magestat senyoreiava, e aquella la conservació de la qual era quasi conservació de tot son reyal stat. E pas-

sant lo dit senyor per los contraris, los quals nosaltres havíem explicats a sa magestat, dix que jatsia que nosaltres fos cosa molt deguda moure e gordarnos dels dits contraris, emperò ell no era vist fossen tals per los quals ell degués star per son reyal càrrech provehir e obviar, per la dita forma, als perills qui a aquexa sua ciutat staven preparats, car ell havia propòsit molt prestament provehir, en tal forma, en lo repòs de aquexa ciutat, que's mostraria clarament que los dits contraris no haurian feta alguna sinistra operació.

E tornant ell ara los beneplàcits, sens altre deliberació, mostrar sia no fer stima de les dites clamors, e serie dupte no s'en seguissen maiors contraris que no eren aquells que nosaltres havíem explicats, e no serie satisfet al deute de sa dignitat reyal, e assehentsi ell reposadament, així com havia voler serien reposades e aplenades totes coses, en tal forma que la ciutat seria remoguda e preservada tots contraris. Nosaltres replicants, com pus degudament sabem, sobre les dites coses, diguem al senyor que llà on sa magestat se volgués aseura en les dites coses, li seria molt clarament mostrat que la elecció dels consellers, en tot o en part, no era stada violenta, ans era stada feta molt degudament e a tot servey de sa magestat e conservació de aquexa sua cosa pública. E aximatex li seria mostrat com la creació dels Cent Jurats, no era stada feta contra forma de privilegi, ans era stada feta segons aquell, e li seria dada rahó dels fets de la ciutat *usque ad ultimum* jota, ço és, de la grua fins al perdal, e que sabia sa magestat que tota hora lo havien suplicat que en les dites coses, se volgués aseura. E que la suspensió dels cònsols era stada feta per los clamors dels dessús dits, perlant sempre ab deguda subiecció e reverència de la senyora reyna qui ho havia fet, era stada cosa indeguda e molt preiudicial, car posat e no atorgat, les coses allegades fossen veres.

Los consellers e Consell, eren en possessió de llur regiment, e la ciutat era en molt antiga possessió de elegir los cònsols. E fer la dita suspensió com fou feta, és no solament preiudicar la ciutat e ses llibertats, més encara tot lo principat, e tots los drets, así comuns com municipals de aquell, e sa magestat perlant subiectament, avans de totes coses, devia no solament redressar lo dit preiudici, més encara tornar e atorgar a la dita ciutat, com a aquella la qual en res devant sa magestat no és culpable, los dits beneplàcits qui per tant vanes clamors e sens demèrits, són stats revocats en gran jactura del renom e fama de la dita ciutat, así com, sa magestat, diverses vagades per nosaltres era stada suplicada. E moltes altres coses foren per nosaltres dites al dit senyor, totes a aquesta fi.

Lo dit senyor, lo qual ab gran pler mostrave scoltar les dites coses, dix que encara que les coses per nosaltres dites fossen veres, paria a ell que si sa magestat provehia sens altra serimònia en les dites coses, seria ensendra lo foch que ell desigava apagar, e que per ço ell havia pensat que fahentse la dita suspensió de la elecció de sant Andreu, ell s'i poria asseura, e preservant la ciutat de tots contraris, constituirla en degut repòs. E que attesos

los privilegis antichs que la ciutat havia, los quals gran temps ha no s'eren praticats. E attès que segons la disposició de aquells, era perillós, en la present temporada ab rapòs se poguessen concordar, e llà on s'en concordassen era dupte lo regiment vingués en mans de persones no assats útils a la ciutat e dignitat de aquella, paria al dit senyor portava més contraris fer sa elecció la dita jornada de sant Andreu, cometent una tanta ciutat a la fortuna que no feya la suspensió per ell pensada, màxime attès que lo regiment vuy stave en deguda mà, e sa magestat molt prestament s'i volia asseura e provehir en tal forma, que la ciutat restaria reposada, e les libertats de aquella illesos. Nosaltres, perseverants en los motius a sa magestat explicats molt setretament, altra vegada lo suplicam li plagués no fer la dita suspensió. E com ell nos digués que llà on ell fahés lo dit acte, nosaltres poríem protestar e dissentir, e que sa magestat, nos hi daria tot aquell loch que volguéssem, en tal forma, que les libertats de aquexa ciutat, romendrien en llur forsa e valor. Nosaltres responguem que no havíem tal comissió ni havíem propòsit de fer ni voler tals coses, ans lo suplicàvem no les volgués fer exequtar, e que llà on sa magestat o fahés, ço que perlant ab deguda subiecció no crehïem, se pogués ni's degués fer. Vosaltres e lo Consell de Cent Jurats, qui havets tal poder, deliberariets e provehiriets en la inmunitat de aquexa ciutat e de ses libertats.

La sacra magestat, molt honorables e molt savis senyors, fou vista quasi romandre en lo dit propòsit, e duptam no l'exequt, e per ço na havem volgut sertificar vostres grans savieses, per tant que en lo cars, puscats pensar en la conservació de les libertats de aquexa ciutat. Déu perdó a aquells qui han introduïdes e principiades tals e tant no acustumades coses, no és tant pocha cosa com sa pensan haver mesa la barcha en joch.

Havem ferma speransa que lo senyor rey assehentse en veure les dites coses, li serà en tal forma la veritat mostrada, per ignorants que nosaltres siam, que migensant la aiuda divinal veurà sa magestat lo sentre, e crehem provehirà en tal forma en lo repòs de aquexa ciutat que serà laho- de Déu e conservació de aquexa cosa pública. E plasia a vosaltres, molt honorables e molt savis senyors, tant quant en vosaltres sia, provehir en ramoura qualsevulla vies qui posquessen portar inconvenients e contraris, a n'aquexa cosa pública que la temporada o requer, que advocanthi la aiuda divinal sia provehït en lo rapòs e tranquill stat de aquella. E dirigesca Nostra Senyor Déu, vostres savieses e actes a la sua santa voluntat. En lo Castell de Archi, frontera del reyalme, a . . .

No hagen a merevella vostres grans savieses, molt honorables senyors, com no us fem alguna menció dels fets del capdeguayta e altres, dels quals per vosaltres nos és stat scrit, car stà en veritat que attesa la indisposició del senyor rey, per la qual envides li havem gosat perlar dels affers dessús dits, e attès que managàvem los dits fets, los quals són de tal importansa que no'ns apparia deverhi mesclar altres coses, car a voltes qui moltes

n'amena no'n consegueix alguna, deliberadament no havem perlat de alguns dels dits fets.

Ara pus per gràcia de Déu, lo senyor rey serà gorit e stà en propòsit de metre decontinent aquexa ciutat en rapòs, perlàrem de les dites coses. Del que'n serà procehït seran copiosament sertificades vostres grans savieses. La letra dessús scrita, molt honorables e molt savis senyors, fou feta la dita jornada, en la qual entre lo senyor rey e nosaltres foren los rahonaments dessús dits. Emperò, per no haver correu, la havíem fins la present retenguda.

És veritat, que jatsia la cama del dit senyor fos sanada, e ell fos quití de febre, en tal forma que foren fetes per sa gorició generals alimares, segons dessús és dit. Emperò, aprés lo dit senyor se ha sentida dolor en la cama, e algun poch de scalfament, en tant que los metges són venguts a conèxer que la cama sol era sobresanada, e que y havia matèria, e per ço li han posada una pulta, e de fet s'és uberta e ha molt buydat, e encara stan en deliberació si li hauran més obrir la cama. És cert que lo dit senyor, per la dita occasió havia preses píndoles, e donant obra a la operació de aquelles són li pugats fums al cap e ha sincopitzat, emperò molt prest és tornat, e migensant Déu no se n'ha algun dupte. Los metges concordablement ne són en fort bona oppinió, e nosaltres qui molt sovint lo visitam, no se n'engendre algun dupte, havemne volgudes sertificar vostres grans savieses, per tant que si altres coses se n'scrivien, siats sertificats de la veritat. Darets senyors molt honorables al correu, si les presents vos darà, a XXVIII del present, avans de mige nit, quinze florins. Expedita en lo dit Castell de Fontana, a...

Rebuda dels missatgers de Barchinona qui són ab lo senyor rey, a VI de deembre del any M.CCCC.LIII, sobre los affers de la missatgeria.

AHCB. CCO, vol. 23, año 1453, ff. 101-102. Una copia de la carta anterior aparece transcrita en ff. 103-103 v.

438 Trayeto, 27 noviembre 1453

Carta de Bernardo Fivaller y Pedro Juan de Santcliment a los conselleres.

Molt honorables...: Per correu qui deu arribar la vigília de sanct Andreu, crehem hauran vostres grans savieses rebuda una letra nostra, desempatxada en lo Castell de Fontana, a VIIII° del present, per la qual serets copiosament sertificats de la disposició de la persona del senyor rey, qui lavors assats agreugat de una postema en la cama squerra jahïa en lo dit Castell.

Seran per semblant vostres grans prudències certificades per la dita letra, de cert rahonament passat entre lo senyor rey e nosaltres, qui suplicàvem sa magestat, que attès que per sos grans, varius e multiplicats affers, e per la indisposició de sa reyal persona, no s'era puscut aseura e plenament entendre en lo total repòs de aquexa sua ciutat, fos de sa mer-

cè, al demenys per lo entretant provehir e occòrrer a molts perills qui staven preparats a aquexa ciutat per la jornada de sanct Andreu. E com lo dit senyor nos notificà certa suspensió, sa magestat per poder aprés millor provehir, havia pensada, de la qual, car nos paria preiudicial, nosaltres ab aquelles rahons que'ns foren vistes pus pertanyents, per tres vegades suplicam sa magestat que no la volgués fer, segons pus largament en la dita letra, de la qual per dupta de pèrdua de aquella, vos tremetem translat ab la present. Totes les dites coses hauran vistes vostres savieses, o llà on rebuda no la haguéssets, en lo present translat ho porets veure.

Aprés molt honorables e molt savis senyors, a XVI del matex mes de noembre, per via de Roma, havem rebudes dues letres de vostres grans prudències, una de tres, altre de XXII, e aquesta duplicada, del mes de octubre, e aximatex les havem rebudes triplicades, a XX del mateix, ensemps ab los translats de certs protests e raquestes fahents per les coses en dites letres contengudes, per les quals nos són significades moltes congoxes, en les quals aquexa ciutat e encara lo principat vuy és, axí per la anada de la senyora reyna e per la dissolució de les Corts, com encara per la insólita loctinència feta en la persona del molt honorable mossèn Galceran de Requesens, e per los actes, per vigor de aquella procehïts. Déu per sa mercè ho perdó a mossèn Anthoni de Vilatorta, car per no voler aturar ell sol tres dies sens dan seu, se són seguides totes aquexes congoxes.

A XVII del dit mes, anam al senyor rey per parlar ab sa magestat de les dites coses. La qual com li diguéssem havíem rebut correu, el suplicàssem fos de sa mercè darnos audiència ab repòs, car algunes coses havíem a dir a sa magestat qui eren algun tant longues, e no volíem dar fadigua a sa reyal persona, ni torbar sa digestió, com se fos solament dinat. Lo dit senyor nos dix si i havia res de nou, mostrant haver un gran voler en saberho. E llavors ab les menys peraules pusquem, car havie molta gent e no'ns paria loch de molt perlar, diguem a sa magestat, que la senyora reyna se n'era pertida a VIIII° de octubre e havia licenciades les Corts, e com lo dit senyor, axí com crehem, hagués en lo fet de les Corts entesa prorogació dix que ha feta alguna larga prorogació, e lavors li fou replicat que avans eren del tot dissoltes. De què lo dit senyor mostrà haver una gran admiració, e lavors dix que lo sendemà fossem ab sa magestat aprés menjar, e que ell nos daria audiència a tot nostro pler.

La hora asignada fom ab sa magestat, a la qual avans de totes coses explicam, com aquexa ciutat e vosaltres, molt humilment, vos recomanavets en gràcia e mercè de sa excellència, les quals recomendacions, lo dit senyor, ab una gran benignitat acceptà e mostrà trobarhi un gran pler. E aprés que li explicam pus stesament les dites pertida de la senyora reyna e absolució de les Corts, e la manera en què eren stades fetes. Recitam més avant a sa magestat, la publicació per mossèn Galceran de Requesens feta de la sua loctinència, e com per tant que les coses se

managassen ab més repòs, li n'era stada demanada còpia, avans de la publicació, la qual no havia volguda dar. E aximatex, com avans de la mateixa publicació, li era stada notificada la voluntat del dit senyor, mostrantli la letra closa que sa magestat fehia per la dita rahó a la senyora reyna, e com lo dit mossèn Galceran per axò no havia stat de procehir. Forenli aximatex recitats los dissentiments a totes les dites coses fets, així per los diputats en nom de tot lo principat, com per vosaltres en nom de aquexa ciutat, per conservació de les libertats, segons totes les dites coses, per vostres grans prudències, a nosaltres eren stades significades, offerintnos mostrar sa magestat, tots los translats que de les dites coses nos eren stats trameses.

Les quals coses, íntegrament explicades ab aquell millor tall de peraules sabem, suplicam, sa magestat fos de sa mercè cogitar aquexa ciutat e tot lo principat, als quals durant la absència de sa magestat, qui era stada tant larga, quasi infinits greuges e perihuís eren stats fets per los ministres de sa excellència, ab quant repòs e ab quanta obediència usants de sa llur ignata fidelitat ho havien tollerat, stants ab ferma speransa que se gran excellència ho redressaria tot. Plagués més avant a sa reyal magestat cogitar durant la dita absència, ab quanta subiecció, ab quanta reverència, e ab quanta veneració la dita ciutat e tot lo principat per lo servey de sa magestat han tenguda, e ab repòs obeyda la illustre senyora, la senyora reyna consort e loctinent general de sa reyal magestat, e encara tots los officials e ministres de sa excellència, en tant que lo menor dels dits ministres, ab un petit manament ha conduhïts així los maiors com los menors, en tot ço e quant és stada voluntat e ordinació de la senyoria, sens sentirsen algun contrari. E que aprés de tant repòs, aprés de tanta fidelitat, obediència, e veneració, en les quals pensen la dita ciutat e principat haver servida sa reyal magestat e encara de la senyora reyna. E aprés que les Corts per tant temps se eren continuades, e aquell principat sol per haver e obtenir la beneventurada retornada de sa reyal magestat, és volgut venir en fer, tot ço que sa excellència ha ordonat, tant súbitament, ab humil reverència perlant la dita senyora, sens fer algun rahonament, sens dar alguna consolació als convocats, haia licenciada la dita Cort, e pas no y és venguda personalment, ans és stat fet per migà del vicecanceller, e hora captada dematí, e sens altre comiat del principat, qui tant la ha amada, obeïda e venerada, com si los cathalans fossen inhobedients, o malmerexents de sa excellència, se n'és anade. E aximatex que en loch de tanta speransa de redressar los dits greuges, ara sa gran excellència, ab humil e subiecta reverència perlant, haia feta una tal e tant preiudicial loctinència, pens sa magestat, lo dit principat e la dita ciutat en quanta desolació són constituïts. E aximatex ab aquella maior subiecció e reverència que sabem, suplicam sa magestat fos de sa mercè pensar quant temps ha. que nosaltres, en nom de aquexa ciutat, són devant sa magestat, suplicantslo del repòs de aquella, e ab quanta benignitat sa magestat tantes

veguades nos ha mesos en speransa. De les quals coses, nosaltres havem scrit a vosaltres, constituintvos en aquella mateixa speransa. E que ara, com de die en die, aquexa ciutat sperava lo repòs de ses congoxes e redreç, així del privilegi del Consolat, del qual incessantment en cascun rahonament, així com sa magestat sabia, lo havíem tot temps suplicat, com de altres coses, les congoxes e preiuhís vinguen en augmentació, pens sa magestat quina deu star aquexa ciutat.

E per més expressar a sa magestat los preiudicis e greuges per les dites coses preteses, foren reduhïdes a memòria de san gran excellència la Constitució e l'acte de Cort per vostres grans savieses a nosaltres tramesos, e altres libertats qui'ns accorregueren obviants a les coses dessús dites; aiustantshi ab les més pertanyents peraules sabem, que posat que nos y hagués libertats algunes qui y contrestassen, sa magestat sabia que los fets de Cathalunya tots se regien per eximplis dels passats, e que sa magestat no havia acustumat de preiudicar les custums e pràticas de aqueix principat, ni los reys e prínceps precessors seus, jamés los han preiudicats, ans són tots temps haudes per leys. E com ni en processos de Corts, ni en altres scriptures no's tropia, ni jamés se ha hoyt, que loctinent general de Cathalunya sia stat sinó reyna, primogènit, persones qui per gran conjunció poden ésser dites una ymage del príncep, e encare en aquells és stat necessari consentiment del dit principat, segons appar en dites Constitució e acte de Cort, sinó quant se n'ha abusat, e per scloure tot dupte fou fet lo dit ultimat capítol de Cort.

Pens sa magestat, si és dura cosa ara hoir, que tal loctinència vingua en mà de un home sens algun títol, e posat tal custuma e pràtica no fos, suplicam lo pensàs sa magestat si és pertanyent que un tal, e tant principat, lo qual tots temps és stat haut per un dels principals merlets de sa corona reyal, aprés que així en conquestes, com en altra forma ha fets tants serveys a la Casa de Aragó, haia merescut ni meresca ésser regit per un simple cavaller. E per tant que lo dit senyor pusqués més clarament conèxer per eximplis propinchs, quanta era la fidelitat e obediència del dit principat, lo suplicam més avant fos sa mercè considerar lo dit principat, en los temps passats, e signantment en los temps de tanta absència sua, qui n'era stat e ab quant poch dupte ne havia puscut ésser sa magestat. E aprés que li plagués considerar en XL dies que ara sa reyal persona era stada malalta, quins moviments se eren sentits en aquest reyalme, car nosaltres erem certs que sa magestat, la qual és de summa intelligència, considerant aquestes coses, ponderaria quant mereix aqueix principat ésser haut per car. Aquestes e moltes altres coses, molt honorables e molt savis senyors foren dites al senyor rey, totes tirants a la dita fi, suplicantslo fos de sa mercè en les dites coses volgués dar prompte ramey, com sa magestat podia conèxer era subiranament necessari, car vehents les coses que lo dit mossèn Galceran de Requesens principiave fer e tots jorns continuave, duptàvem no s'en seguís algun gran contrari.

E lo dit senyor, lo qual molt attentament nos havia scoltats, mostrà haver una gran admiració de la pràctica servada en la dissolució de les Corts, e encara en la la pràctica servada per mossèn Requesens, e signantment com sabuda la voluntat sua, per ço que los consellers li havien dit, mostrantli la letra closa, no havia cessat, ans havia volgut metra aquex principat en tanta congoxa. Emperò dix lo dit senyor que bonament en les dites coses ell no podia provehir, fins sabés quina rahó li'n seria dada, més que tantost com ell hagués rebudes letres sobre los dits affers, ço que crehia, segons dix, seria prest, ell provehiria en les dites coses, en tal forma que tot hauria bon repòs, e nosaltres seríem contents, persuasintnos ab molt benignes peraules, portàssem ab paciència si no provehia tantost que la rahó vol ell sper, qual rahó li serà de tot donade, la qual dix ab desig sperava com a prima faç vega no li pugua ésser donada sufficient, tornantnos confortar de prest e ben provehir, com indubitadament la intenció sua sia no voler en res dar loch ésser violades les libertats. E axí presa sa licència, nos pertim de sa magestat.

Aprés a XXIIII de aquest matex mes de nohembre, havem rebuda per la dita via de Roma, una altra letra de vostres grans savieses de XXVIIII° del dit mes de octubre, ensemps ab los translats dels actes dessús dits triplicats, e alguns altres de actes aprés procehïts.

En la qual derrera letra, aprés de la inserta de las dessús dita altra vostra letra, nos avisats de la resposta cobrada de la senyora reyna, e de la fustigació feta, sens juhí de prohomens contra libertat per lo honorable mossèn Galceran de Requesens, de un jove valencià, e com dels dissentiments lo dit mossèn Galceran, no permaté en Francesch Merti, testificàs carta, en preiuhí de altra libertat o constitució, stenentse a dir algunes peraules contra vostres persones, segons havem vist en la cèdula de la relació del sotsíndich. E encara del fet del capdeguayta, lo qual no havets puscut manar a conclusió, e de la vostra provisió del consolat de Nàpols, encarregantnos de diligència de totes les dites coses e altres tocants al càrrech de nostra missatgeria.

Lo die avans que rebéssem les dites coses, lo senyor rey se era fet aportar ab andes a Traheto, e encara no dava audiència sinó a pochs de affers. Emperò, cascun de nosaltres som stats devant sa magestat, e lo die present ab sa bona licència, li havem explicat com nosaltres havíem rebut correu de aquexa ciutat, la qual, sperant indubitat e saludable remey de sa gran clemència en totes ses tribulacions, se recomenave humilment en sa gràcia e mercè. Recitantsli per orde la resposta que havets cobrada de la senyora reyna, les presentacions fetes de la letra de la dita senyora al dit mossèn Requesens e el vicicanceller e la pocha stima que és stada feta. E finalment, totes les altres coses, novament per vostres grans savieses a nosaltres significades.

E no podent çelar al dit senyor, axí en nostres gests, com en nostres peraules, la gran dolor, e la gran tribulació, molestia o congoxa, en què

aquexa sua ciutat, tant devota al seu servey stà, e nosaltres per semblant en nom de aquella, on pus humilment e subiecte pusquem, diguem a sa magestat, que aquexa ciutat, e vosaltres stavets en gran admiració de la pràtica servada per mossèn Requesens, qui com li fou demanat translat de la provisió, ço qui fora stat de gran repòs, no'l volgué dar. Fouli per vosaltres feta occular demostració de la voluntat de sa excellència, no volgué per ço cessar. La senyora reyna, és cert, li ha scrit servàs la dita voluntat de sa excellència, no n'ha feta stima. E encara, ço qui és de maior admiració sa magestat ha e vol haver per indubitats los consellers, e tractà a nosaltres, elegits per aquells, per missatgers vertaders de aquexa ciutat, e que lo dit mossèn Requesens, dissonant totalment al orde e voluntat de sa excellència, haie sens algun fre, ab honor perlant, volgut dir que si per vosaltres era perseverat en la defenció de les libertats, ell vos mostraria que no sots consellers, e us levaria les gramalles.

Assò és de molta admiració, e quasi de infinita admiració, car bé era vist rahonable que lo dit mossèn Requesens qui representa, per lo offici de la governació a ell comès, la persona del dit senyor, principalment, deuria servar la sua voluntat, e conformarse en sos actes a las pràticas qui per lo dit senyor, ab tanta clemència, ab tanta benignitat trempansa e modèstia, són servades en totes ses reyals operacions, car fer lo contrari, ço que ell, dit mossèn Requesens fa, és posar aquexa ciutat, qui axí veu, contra voluntat del dit senyor, lesiar ses libertats, en molts grans pensaments e congoxes.

Si sa magestat per qualsevol respecta no's perjudicàs en alguna de les libertats, ço que per sa gran benignitat no vol ni ha custumat de fer, he rey és e senyor nostre en la terra, e no duptam sperarìem e obtendrìem de sa acustumada justícia, no solament redreç, més encara augment en tals libertats, més que mossèn Requesens, un simple cavaller, contra la voluntat de sa magestat, essents nosaltres assí per aquexa ciutat, per donar rahó de totes coses a sa excellència, en tal forma attenta aquella, e encara tot aquell seu tant noble principat preiudicar e desliberar. Certament assò és un fort transpars, perillós de molts contraris, offerints mostrar a sa magestat tot lo que dit havíem per actes auctèntichs, suplicants lo dit senyor fos de sa mercè, promptament provehir en lo repòs de les dites coses, car per ço, com sa magestat occupada de tants e tant arduus negocis no s'era puscuda aseura en les dites coses. Les tribulacions, de die en die, se eren augmentades, e duptàvem que tots jorns no's fossen, molt e molt maiors. Aiustantshi que ab tot la resposta feta per sa magestat fos molt justificada, ço és, que volia sperar quina rahó li serie donada de part de llà, era dupte, attès màxime que lo dit mossèn Requesens, ni los altres no curaven sertificar sa magestat, que la provisió no's dilatàs més avant que la necessitat de la cosa no tollerava. E altres moltes peraules foren per nosaltres dites al dit senyor, totes a fi de obtenir de sa magestat en les dites coses bona e prompta provisió.

Lo dit senyor, aprés de moltes peraules, per les quals tant clements e tant benignes, no solament nos duplicà la speransa, tantes vegades donada, més encara, l'ens dóna molt e molt maior que neguna altra veguada no l'ens havia donada, mostrant gran voluntat nos promès que ho hagués rebuda de aquí sertificació de les dites coses o no, sens tot dupte, tantost provehiria a tots los dits affers, en tal forma que la ciutat e la terra seria reposada, serien les libertats illeses, e nosaltres ben contents, encarregantnos l'on tinguéssem aprop.

Conexíem, molt honorables e molt savis senyors, en los gests e en les peraules del dit senyor, e encara per peraules e gests de molts de sos curials, que bé conexem de qual part és lo vent, que lo dit senyor nos dehia les dites coses ab gran voluntat e efficàcia. Del qui'n serà, vostres grans savieses ne seran plenament sertificades, les quals dirigescha Nostre Senyor Déu, en totes coses a la sancta voluntat. De Traheto, a . . .

Com veuran, vostres grans savieses, en la letra de la qual vos trematem translat dins la present, lo dit senyor, qui de sa gorió ja havia fetes alimares, recruà e vengué en assats fort disposició. Aprés, li han uberta altra vaguada la cama, e ja ha dies qui és quiti totalment de la febre, e la plague és ja en tant bon punt de sanar, que jatsia lo dit senyor no sie per cavalcar, per dupte de recruar, ans s'és fet portar ab andes en la present ciutat de Traheto, emperò tots los metges l'an per gorit.

Les presents tramatem en Roma a Miraballi, per remetreles aquí. Darets al correu tres florins, e ço que us serà scrit per lo dit Miraballi, que haurà pagat per lo port d'ací en Roma. Aprés mudam de pertit, perquè darets al correu quatre florins, si les presents vos darà dins XXVIII dies, qui comencem a XXVIII a miganit o a XXVIII en l'alba, del present mes de noembre.

Rebuda dels missatgers de Barchinona qui són ab lo senyor rey a X de janer del any M.CCCC.LIIII.

AHCB. CCO, vol. 23, año 1453, ff. 108-108 v.

439 Barcelona, 14 abril 1454

Salida de Barcelona de Pedro Miquel, enviado al rey Alfonso, en Nápoles, para tratar de los negocios de los hombres de la «Buscha».

Dicmenge del Ram, a . . . Aquest jorn se perlonga de la plaia de la mar de Barchinona, la calavera que patronaiava mossèn Bernat Çaplana, ab la qual se recullí místser Pere Miquel, doctor en decrets, missatger, tramès al senyor rey en lo reyalme de Nàpols per los reverents e honorables deputats, sobre los afers dels homens vulgarment appellats de la Buscha, qui's metien a fer protests e requestes contra los dits reverents e honorables deputats per rahó del muntament de les monedes fet a IIII de janer prop passat.

ACA. G., reg. 6, f. 51 v (2.ª foliación). BC. Ms. 978, f. 35.

440 Nápoles, 9 mayo y 4 junio 1454

Carta de Miguel de Manresa a los conselleres.

✠ Jhesús Maria ✠

Mossenyors . . . : Ab deguda recomendació precedent vos sertifich, com a XI del mes present, sots letres de Johan Urgellés, rebí una letra vostra, dada en aquexa ciutat lo primer del passat, ensemps ab un'altre dresada a la sacra magestat del senyor rey, ab la qual he entès lo soplicats sia de sa mercè permetre que, la elecció dels cònsols de la mar de la dita ciutat, se faés lo jorn de sent March prop passat, en la forma acustumada e segons lo privilegi de la dita ciutat, com fins la dita jornada la dita elecció sia stada porrogada. E més avant, he entès soplicats lo dit senyor ab la dita vostra letra, que sia de sa mercè no vulla tochar a la provisió per sa gran senyoria feta als cònsols e Consell de la Lotga, que les robes e mercaderies se agen a carregar ab fustes de cathalans, ho altres que sien de vassalls del dit senyor, e no de strangés.

Sertifficantvos mossenyors que per ésser hobedient a vostra hordinació he voler, jo liurí la dita vostra letra al dit senyor, lo pus prest poguí, e aprés que sa senyoria l'ach legida li fonch per mi dit que ha vosaltres mossenyors, era stat plasent darme càrrech que jo tengués approp sa magestat aguessets resposta com pus prestament ferse pogués de la dita letra, e encara me stenguí en dirli algunes peraules inductives sobre los dits fets, en els quals, lo dit senyor, mostrà trobar pler, e'm dix era molt content la y reduys a memòria, que ell vos faria tal resposta que n'auriets pler, perquè lo dit fet serà per mi tengut aprop tant com hic aturaré, en tal manera que, lo pus breu que's porà, aiats dita resposta ab compliment del què desigats. Però axí, com, vostres grans savieses poden veure, en lo fet de la dita elecció dels cònsols no bastave temps poguesets saber la voluntat del dit senyor, la qual perlant ab aquella honor que's pertany me par freturave poch, per les rahons que largament he scrites al honorable mossèn Pere dez Torrent. De l'altre fet ne duptam puxats aver bona resposta, car jo sent que los valencians, aragonesos, cicilians e los de Iviça, pretenen que açò seria stat fet contra lurs privilegis e en gran prejudici lur, tota volta, com dit he, per mi hi serà fet lo degut. E del què s'en seguirà, per altre, Déu volent, ne serets avisats.

Sertifficantvos mossenyors, com lo dit senyor és anat vuy al Strangol per fer la cassa de munt, e puys, aquell dia matex, s'entornà en la ciutat de Pusol, hon és madama Lucrèsia. Ha convocat en la dita ciutat, hun gran Perlament per lo diumenge, en lo qual seran tots lo de son Consell e una gran part dels barons de aquest realme, per fer desliberació sobre lo fet de la pau que venecians an feta ab lo duch de Milà e ab florentins, en la qual és comprés lo senyor rey, si ésserhi volrà. La qual pau s'és fermada en hun loch del dit duch de Milà, qui s'apella Lodi, a VIIII° del

present mes, de la qual pau lo dit senyor rey, ne fra Pux, mestra en Muntesa, qui és embaxador en Venècia per lo dit senyor, no an sàbut res fins que és stada feta, e per tant lo dit senyor ha mostrat ésserne molt mal content, ab una gran rahó, a perer de tot lo món. Creuse la loharà. Genovesos són també compresos en la dita pau, però an qua[tre] mesos d'espay de loarla. Dichvos mossenyors, que per açò e per altres coses qui fetes an, se comprèn en aquesta pau, ha de grans baguarots.

Lo dit senyor rey, deu pertir diluns de la dita ciutat de Pusol, e tirà cassant la via del Casal del Príncep e de Darnes. Deu ficar XX stepes per XX galeres. Ans que tot creuse starà XV jorns, ho més. Jo sent vol emperar moltes universitats, e entre les altres aquexa ciutat l'in do dues ho IIIes a la farrera. Creuse aquest stiu qui ve, se trobarà ab més de C galeres.

Ha empresa la croada contra lo Gran Turch, e Nostre Sant Pare li ha ja tremeses les butlles de les dècimes que li ha donades per dita rahó de tots sos regnes e terres.

Aver scrit fins ací, vos sertiffich mossenyors he rebut lo present jorn que tenim XXVI del present mes, per correu, hun plech de letres vostres, dins lo qual he trobades tres letres dresades, la una a la sacra magestat del senyor rey; l'altre al reverent senyor patriarcha de Alexandria, l'altre a mi, sertifficantvos mossenyors com totes los seran donades lo pus prest poré, e en los dits afers se farà lo posible, e no'n duptets. E no pus, sinó que'n rescrivats e'ns manets lo que plasent vos sia. Dada en la ciutat de Nàpols, a VIIII de maig...

Aprés aver scrita la present, vuy que comptam XI del sobredit mes he rebudes per correu, semblants letres de les dessús scrites, e una dels honorables cònsols de la mar de aquexa ciutat. Perquè mossenyors demà, Déus volent, partirem d'ací per anar a Puçol, hon lo senyor rey serà, e si manera aurà, totes les dites letres li seran per mi ben donades.

Lo dit senyor patriarcha ha agudes totes les sues. He molt perlat ab sa reverenda paternitat dels sobre dits fets. És de perer que vosaltres mossenyors, aurets fet bé aiats feta vostra elecció de cònsols lo jorn de sent March prop passat, crehent que pus feta sia no s'i dirà als. En l'altre fet de la statut, se creu al present no és per tenir per les rehons ja dites. Lo conservador general m'a dit a la fi de moltes rahons, que avent ell e jo agudes sobre dits afers, que ell sab certament que lo senyor rey hi a més voluntat que nosaltres, però que fins hi aga fetes tantes naus de vassalls e súbdits del dit senyor que basten a navegar, los avers que són en sos regnes e terres, que la dita statut no és per tenirse.

Avisvos, mossenyors, perquè so sert los sobredits en gran part, saben la voluntat intrínsequa del dit senyor, però com dit he, jo me n'strenyeré lo pus prest poré ab sa senyoria, el del què s'en seguirà, per avant, vostres honorables savieses ne seran per mi sertificades a Puçol. No he pogut res fer ab lo dit senyor.

Vuy que és diluns, hora tarda, sa magestat és venguda en aquesta ciutat. Creuse sich asegurarà, per ço com lo temps pasa ja de la cassa, perquè los dits afers se strenyaran, com dit he lo pus prest poré. Avisant-vos, mossenyors molt honorables, com ahir en la dita ciutat de [Pu]sol, se deliberarà per lo dit senyor, e per molts duchs, comtes e barons, e altres de son Consell que hi foren, que lo dit senyor lohàs la dita pau feta per los dits venecians, e atès que aquella no li constava autèntichament, que si algunes coses hi havia que fossen contra sa magestat, que aquelles no aprovava, ans espresament hi disentia, que e així s'és vuy cridada, açí en Nàpols. Dupte és que a la fi aquesta pau sia bona per los dits venecians que dit s'és, que los capitans, de venecians, e florentins, e del duch de Milà, se són tots ajustats, e que serien pasats XX^{m} cavalls, e que an tremès a dir al senyor rey, que'ls do per cap son fill lo duch de Calàbria, sens pus, que no volen de sa senyoria diner ni malla. Creuse que lo dit senyor ho farà, e si'u fa, tant gran poder no'n poden exir, sinó grans fets. Del què'n serà, per altre, Déu volent, mossenyors ne serets avisats.

Sertifficantvos mossenyors, com vuy que és dijous, que tenim XVI del present, jo he agut hun larch rahonament ab lo dit senyor rey, sobre los dits afers, e a la fi de moltes peraules, jo l'e portat en açò que sa senyoria serà contenta de fer servar dita statut, pus los valencians sien serts dels nòlits, que auran a pagar. E lo senyor patriarcha ab lo qual aprés n'e perlat, diu creu seria bo que los dits valencians, tremetesen dos homens aquí, los quals aguesen càrrech de concordar los dits nòlits ab los cònsols de la mar de aquexa ciutat, ho ab los que ells volguessen. E jo li he dit que'm par cosa inpraticable, car segons les fustes que són, e la manera com van acompanyades, si an a ésser los dits nòlits. Perquè vegau mossenyors que us ne semblarà, e scriviumen de vostra intenció, que mentre hich sia jo seré prest de fer ço que vostres savieses hordonaran.

Lo senyor rey és avisat per home propri, que en Turquia, segons sa magestat ha comptat, que lo Gran Turch se aperallava de exir aquest mes de juny, qui ve ab CCC^{m} homens a cavall, e C^{m} homens a peu, e ab CCCC fustes, en les quals aurà de LX en LXX^{M} combatents, e per neguna via no an pogut saber hon hirà. Placia a Déu no li lex fer tant de mal com fer volrien, e que meta al cor als senyors de christians que li isquen al encontre. Les letres són del primer de mag, arribarren ací a XX del matex mes. Lo marquès de Sirax, ha agut home propri de Turquia, lo qual co . . . e referma, ço que desús he dit.

Lo senyor rey m'avia dit entendria huy en los sobredits afers, e en los fets nostros del sindicat. Aprés, ha desliberat anar a Puçoll. És ja pertit. Nosaltres hi hirem, Déu volent, demà. Del què's seguirà, sereu per altre avisats.

Closa a IIII° de juny.

Susara, mossenyors m'[és] stat dit que lo senyor rey, ha refermat als malorquins hun priviletgi que avien de poder carreguar lurs avers,

ab qualsevol fustes. Però demà, Déus volent, jo u sabré pus sert, e veurem si's porà revenirsi.

[Rebuda de M]iquel de Manresa, a XIII de [juny?], any M.CCCC.LIIII sobre lo factor.

AHCB. CCO, vol. 24, año 1454, ff. 64-64 v. Una copia de la carta anterior aparece transcrita en el f. 91, con la posdata fechada el 17 de mayo, recibida por los conselleres el 4 de junio. En la citada copia se omite el último párrafo, relativo al privilegio de los mallorquines.

441 Barcelona, 10 julio 1454

Salida de Barcelona hacia Nápoles y Levante de las naves patroneadas por Ramón Dez-Pla y Melchor Mates.

Festa de Sent Christòfol. Dimecres, a ... Aquest jorn se perlongaren de la plaia de Barchinona per anar en Nàpols, e en Levant, les naus que patroneien los honorables en Ramon dez Pla e en Melchior Mates, mercader, ciutadans de Barchinona.

ACA. G., reg. 6, f. 58 v (2.ª foliación).

442 Barcelona, 12 julio 1454

Llegada a Barcelona de varias personalidades procedentes de Nápoles.

Divendres a ... vench la galeassa d'en Johan Bertran, de Nàpols, ab la qual vengueren mossèn Barthomeu de Reus, secretari del senyor rey, mossèn Berenguer Lull. E ab aquesta mateixa fusta vench de Mallorques mossèn Arnau de Vilademany qui havia stat per algun temps per governador a Mallorques. E ab aquest mossèn Barthomeu de Reus vengueren les provisions com lo senyor rey volia que lo rey de Navarra, son frare, fos son loctinent general, e que mossèn Galceran de Requesens perdés la loctinència, de què tant s'era orgullat, de què lo dit mossèn Requesens e tots los buscaris romangueren molt abatuts.

BC. Ms. 978, f. 36. ACA. G., reg. 6, f. 59 (2.ª foliación).

443 Barcelona, 30 julio 1454

Salida de Barcelona de dos carabelas con rumbo a Nápoles y Sicilia.

Dimarts a ... Aquest die se perlongaren de la plaia de Barchinona, les dues calaveres patronaiades per los honorables en Franci Xetanti, e Jacme Carbó, ciutadans de la dita ciutat, qui anaven en Nàpols e en Sicília.

ACA. G., reg. 6. f. 60 (2.ª foliación).

Carta de Miguel de Manresa a los conselleres.

Mossenyors . . . : Ab deguda recomendació precedent, vos sertifich com totes les letres que rebudes he vostres, per les calaveres d'en Xetantí e d'en Carbó, e per dos correus, e per les naus d'en Ramon Desplà e Melxior Mates, són stades, per mi ben donades al senyor rey, e al reverent senyor patriarcha de Alexandria, e al conservador general, als quals eren dirigides, les quals letres he conegut han feta hobra e faran encara més, si executats lo que'ls avets scrit.

Sertifficantvos mossenyors, com lo senyor rey ha mostrat trobar hun gran pler en les naus que's fan aquí e per la costa, car aprés, que jo agui dades les letres a sa senyoria, e les ach legides, ho dix públicament, e fonchli demanat per alguns duchs, comptes e barons que alí eren, si eren grans naus. E lo dit senyor los dix que n'i avia de M.D botes, e de M.CCCC, de M.CCC, en que la menor era de M botes. E per tots fonch respost que devien ésser belles naus, e lavors lo dit senyor dreçà les paraules a mi qui li stava agenollat devant, e dixme que gran pler trobare que així com una companyia faya una nau de M botes, ho de M.CC botes, que s'ajustasen dues ho tres companyies, e que les fesen magors. Per mi fonch respost al dit senyor que temps havia en aquexa ciutat no s'avia fetes tant grans naus com ara s'i fayen, e que de açò era causa la inhibició que sa magestat avia feta, creents los qui tals coses avien empreses, que sa senyoria la faria servar, com en altre manera en loch de ferne profit seria total destrucció lur, e que jo era avisat si agera fetes moltes més naus grosses, sinó per dupte que molts avien la dita inhibició se servàs, car avien sabut que la sua molt alta senyoria avia licenciats los valencians, e mallorquins, e los de Iviça, hoch e encara, cicilians que carregasen lurs avers ab aquells navilis que ben bist los fos. E que aprés sa magestat avia sotspesa la dita inhibició, e que si aquestes coses pasaven així, tornarien en gran desservey de la sua gran excellència, e dan de tots sos regnes e terres, e signantment de aquells qui s'eren ja mesos en fer los dits navilis així grosos, com vosaltres mossenyors aviets scrit a la sua molt alta senyoria.

E que així com ja en dies passats li avia dit, la sua sacra magestat se devia recordar que lo rey de Mallorqua, en temps passat per favorir los dits navilis e la mercaderia, se trobà en aquella illa CCC.LX fustes de gàbia, que la menor era de port de CCC botes, e XXXVI^{m} homens marítims, e que per rahó de aquesta gran potència que lo dit rey avia en la mar, era temut e reduptat per tot lo món, e tota Barberia se trentava a ell. E que aquesta potència, que lo dit rey avia, no era res en sguard de la que la sua real magestat auria, qui no solament senyorejava aquella illa, màs d'altres, e infinits lochs marítims. E per lo dit senyor me fonch atorgat jo deya gran veritat de tot, e que per la sua fe ell havia gran voluntat de

ferla servar, magorment pus era avisat hi havia prous navilis, entre los que fets eren e's fayen per navegar los avers de sos regnes e terres, e ja per la dita inhibició era proveyt en lo fet dels nòlits, segons jo li he amostrat per hun trenslat que n'e agut del prothonotari, màs que per rahó dels venecians, me dix ho volia hun poch temporegar.

Sertifficantvos mossenyors, com devant hir, jo'l torní soplicar per part vostra del dit fet, present lo duch de Calàbria e lo patriarcha. E dixme que prest ell proveyria en lo dit fet, en tal manera, que vosaltres mossenyors, seriets contents, e perquè de aquesta matèria diverses vegades he ja scrit ha vostres grans savieses, avia desliberat no scriureusne pus fins agués hobtenguda dita provisió, la qual me tinch per dit ab la ajuda de Déu no tardarà jo auré, perquè statsne ab bon cor.

Sertifficantvos mossenyors, com la causa de mon scriure és stat lo que aprés diré a vostres savieses. Nosaltres sentim en dies passats que mossèn Milà té albarà del senyor rey dels hoficis triennals que sa senyoria donà en aquexa ciutat, e par que de açò lo dit mossèn Milà no's fora curat, sinó per pregàries de alguns qui an gran voluntat que per aquest migà èn Carbó sia veger de aquí.

E per semblant sentim que mossèn Çaplana, portador de la present, tenia albarà de la dita vegueria, fet hun mes abans que lo de mossèn Milà, e per tant, com avem vist la justícia era de mossèn Çaplana, la agués qui era primer, e que lo servey del senyor rey, fora mills tractat e manegat per lo dit mossèn Çaplana, que per lo dit Carbó, e que fora persona pus agradable a la dita ciutat, per molts sguarts que a present no freturen de dir. Soplicam lo dit senyor de la dita vegueria en favor del dit mossèn Çaplana. E per sa senyoria nos fonch respost que avia trobat pler en tot lo que li avíem dit, e que seria ben recordant del dit fet de mossèn Çaplana, en tal manera que'n serieu contents. E de fet l'in besam la mà.

Sertifficantvos mossenyors, com al dit mossèn Çaplana, som tots molt hobligats, car en tot lo que ha pogut fer en honor e ben avenir de aquexa ciutat, no s'és tardat. Crech jo, soplicarà a vostres grans savieses, vos placia manar algunes letres dreçades al senyor rey favorables per a ell en lo dit fet, perquè us aurem a singular gràcia, vos sia plasent averlo per recomanat en tot lo que mester vos aurà. E no pus, sinó que rescrivats e manets lo que plasent vos sia. Dada en la ciutat de Nàpols, a . . .

La present és treslat de una altre vos he tremesa lo present jorn per Anthonet, correu sots letres de sindicat.

Rebuda d'en Miquel de Manresa, a XXII de octubre del any M.CCCC. LIIII sobre la inhibició de les naus e de la vageria de Barchinona.

AHCB. CCO, vol. 24, año 1454, ff. 136-136-v. Una copia de la carta anterior aparece transcrita en el folio 155, la cual consta como recibida a 9 de octubre de 1454.

445 Barcelona, 23 octubre 1454

El Consejo de Ciento de Barcelona elige a mícer Pedro Boquet como enviado al rey Alfonso en Nápoles.

Dimecres, a . . . , lo Consell de Cent Jurats, elegí mícer Pere Boquet, ànima que era de mossèn Galceran de Requesens, governador de Cathalunya, per missatger, e tramaterenlo al senyor rey en Nàpols, dients que y anava per la ciutat, e no era ver, ans hi anava per parlar tot mal dels ciutadans honrats, e per favorir e sustenir lo dit mossèn Requesens e sos sacasses. E stech tant d'allà ab lo senyor rey que lo seu salari pujà passats sinquanta milia sous.

BC. Ms. 978, f. 40.

446 Barcelona, 16 noviembre 1454

Referencias de algunos pagos ordenados por los conselleres.

Item, a'n Pere Robió, mandrater, per la primera anada qui féu en Nàpols . . . . . CCXXVII lliures, X sous, VI.

Item, al prop dit per la segona anada que féu en Nàpols . . . . . CXXI lliures, X sous.

... ...

Item, per diverses massions que los missatgers de la Buscha han fetes en Nàpols. E de aquesta quantitat n'a a rebra certa part mossèn Barthomeu de Reus, secretari del senyor rey, per tot. . . . CCCCL lliures.

... ...

Item, a místser Pere Boquet, assesor del governador. XXV lliures.

BC. Ms. 978, ff. 42-42 v.

447 Barcelona, 3 diciembre 1454

Contrato de fletamiento de la galera del patrón Juan Bertrán para conducir a Nápoles a Juan de Ixar y Pedro de Urrea.

Nos Iohannes de Ixar, dominus de Ixar, et Petrus de Urrea, ex una parte, et Iohannes Bertrandi, patronus cuiusdam galee grosse, ex parte altera, confitemur et recognoscimus nobis, scilicet, una pars nostram alteri et vicissim, quod super infrascriptis fuerunt inter nos facta et firmata concordia sive instrumenta sequencia prout esse: En nom de Jhesús. Concòrdia feta entre los molt nobles senyors lo senyor don Johan de Ixar, senyor de Ixar, e lo senyor don Pedro de Urrea, de una part, e lo honorable en Johan Bertran, patró de una galea grossa, de la part altre, sobre lo

passatge, lo qual, Déus volent, los dits senyors entenen a fer ab la dita galea vers les parts de la ciutat de Nàpols.

Primerament, los dits senyors, prometen al dit en Johan Bertran, que ells ab lur compenyia e família pugeran sus la dita galea per fer lo dit viatge. E que los dits senyors hi puxen puiar ab si cinquanta o LV persones.

E lo dit en Johan Bertran, promet als dits senyors don Joan de Ixar e don Pedro d'Urrea, que ell ab la dita galera, partirà de la present platge de Barchinona per fer lo dit viatge, de deman que serà divenres, e comtarem VI del present mes de deembre, a VIII jorns primer vinents, saul just impediment de temps. E partint de Barchinona farà son viatge via dreta de Mallorques, e a Mallorques aturarà tant solament sis dies fahenés. E aprés partint de Mallorques tirerà dreta via, sens fer altre girada a la ciutat de Nàpols.

E són de acort, les dites parts, que lo dit en Johan Bertran haie de nòlit de les persones dels dits senyors, e companyia, e família lur, que segons dit és, seran de cinquanta en LV persones, o de totes lurs robes, aquella quantitat e per aquellas pagues, e per aquella forma que lo dit senyor don Pedro de Urrea, en qualsevulla part dirà e arbitrerà. E açò, per pacte entre les dites parts convengut.

E les dites coses, totes e sengles, prometen les dites parts, ço és, la una a l'altre, e endessems tenir e observar, sots pena de dos milia florins de or de Aragó, la qual pena en cars que sie comesa, sie adquisida la meytat al senyor rey, o a aquell official reyal qui'n farie la execució. E l'altre meytat a la part que les dites coses complirà, o volrà complir e observar. E la qual pena sie comesa tantes voltes, quantes serà contrafet, etc. Obligantne, les dites parts, ço és, la una a l'altre, e endessems tots lurs béns, mobles e inmobles, hauts e havedors. E ho juren per Nostre Senyor Déu, e per los seus sants Quatre Evangelis, per lurs mans corporalment tocats, etc. E renúncien largament a tot dret, etc. Et ideo laudantes, etc. Testes: honorabiles Berengarius de Jassa, domicellus, dominus loci de Marran, et Petrus Torrelles, conservator regni Aragonum.

AHPB. Antonio Vinyes, leg. 19, man. 37, com. años 1454-1455.

448 Barcelona, 28 enero 1455

Anotación sobre el cese de percepción de salario de Pedro Miquel como mensajero de los diputados de Cataluña.

Dimarts a... Fins en aquest dia inclusive ha corregut lo salari de místser Pere Miquel, embaxador tramès al senyor rey per lo fet de les monedes, per deliberació daquen feta per los senyors deputats, continuada en lo libre de deliberacions sots lo dit kalendari.

ACA. G. reg., 6, f. 75 (2.ª foliación).

449 Castillo Nuevo de Nápoles, 5 abril 1455

Carta del rey Alfonso a los conselleres.

Lo rey d'Aragó, etc. Prohomens: Som certs no ignorau en los dies passats ésser stats a nos tramesos missatgers de la ciutat de Barchinona, per los consellers e prohomens qui ladonchs eren de la dita ciutat elegits, los amats e feels nostres en Bernat Fiveller e en Pere Iohan de Santcliment, per negocis tocants la dita ciutat, los quals havem hauts sempre per missatgers de la dita ciutat, e en totes coses los havem tractats per aquells, e dementres que ací han aturar ab nos, on los havem detenguts fins la present jornada, han continuada llur missatgeria, procurant la utilitat de la re pública de la dita ciutat e lo servey nostre, e de açò los podeu fer bon testimoni. De present los dits missatgers, obtenguda de nos licència s'en retornen en aqueixes parts per mar o per terra a llur discreció.

E com sia justa e civil cosa que per la dita ciutat sia satisfet en lo salari e altres coses a ells degudes per rahó de la dita missatgeria, per occasió de la qual, constituhïts fora de llurs cases, han sostenguts molts e diverses treballs e despeses, seguintnos per los camps, e en altres parts, procurants tota via lo benefici e repòs de la dita ciutat e lo nostre servey, vos pregam, encarregam a manam quant pus stretament podem, que decontinent los dits Bernat Fiveller e Pere Joan de Santcliment, seran aquí arribats, donets orde ab tot affecte, los sia satisfet tant en son salari, quant en qualsevol altres coses, que degudes los són per causa de la dita missatgeria, ço és, del dia que partiren de aqueixa ciutat per venir a nos fins al dia que y seran retornats, segons que aquella a semblants missatgers ha sempre acustumat satisfer. E açò façats no contrastant que per los consellers de la dita ciutat inmediats precessors vostres, los fos escrit s'en deguessen tornar e no usar de la dita missatgeria, com nos en contrari los haiam manat restassen e no ussasen de aquella, com ans de la recepció de la dita letra fahïen. Certificantvos que fahent vosaltres açò, axí com speram, ultra que fareu lo degut e la honor de la dita ciutat, vos ho reputarem a servey molt gran, on no hi hauríem provehir per forma que als dits missatgers restarà plenament satisfet en tot lo dessús dit. Dada en lo Castell Nou de Nàpols, a...

AHCB. Diversorum secundus», f. 304. Copia autorizada por el notario real Jaime García.

450 Castillo Nuevo de Nápoles, 14 abril 1455

El rey Alfonso concede libertad de pasaje a Bernardo Fiveller y Pedro Juan de Santcliment.

Alfonsus Dei gracia, rex Aragonum...
Universis et singulis passiun et rerum prohibitarum, custodibus m

confinibus regni huius constitutis et constituendis, passatgerisques, scaffaris, cabellotis ac ceteris, ad quos presentes pervenirent, presentibus et futuris, graciam nostram et bonam voluntatem. Cum magnifici et dilecti ac fideles nostri Bernardus Fiveller et Petrus Iohannes de Sanctoclemente, cives ac ambassiatores civitates Barchinone ad nos demissi, in presencia a nostra curia discedentes, ad propria remeare instituerint, vobis et cuicumque vestrum, dicimus et mandamus firmiter et expresse, quod dictos Bernardum Fiveller et Petrum Iohannem de Sanctoclemente, cum viginti equitanturis cuiuscumque pili, stature et specie, ac totidem familiaribus, eorumque famulis, duobusque sirvis nigris, peccuniesque auro, argento, iocalibus, valisiis, bulgis ac bonis omnibus que serum deferent, per quoscunque passus, pontes, stassas et itinera transire, et extra regnum hoc exire sinatis et promittatis libere et sine exaccione iuris cuiusquem dohane, cabelle, staffagii, pontagii, et passagii, ac alterius vectigale curie nostre pertinentis, et eciam spectantis. Nec contrarium faciatis quanto graciam nostram habeatis caram, iramque et indignacionem cupitis non incurrere.

Has litteras, parvo nostro sigillo in pede munitas, vobis dirigentes, penes ultimum passus custodem remansuras. Datam in Castello Nuovo Neapolis, die... Rex Alfonsus [*firma autógrafa*].

In comuni Neapolis XIIII° Vidit P. conservatoris generalis.

Dominus rex mandavit michi Arnaldo Fonolleda et viderunt... magnus camerarius et P. regii patrimonii generalis conservator.

AHCB. CRO. Serie B, n.º 105.

451 Barcelona, 19 mayo 1455

Salida de carabelas con rumbo a Nápoles y Rodas.

Dilluns a... Aquest die, hora d'alba, se perlongaren de la plaia de Barchinona, les calaveres d'en Franci Xetanti e d'en Jacme Carbó, qui anaven en Nàpols e en Rodes.

ACA. G., reg. 6, f. 84 (2.ª foliación).

452 Castillo Nuevo de Nápoles, 23 mayo 1455

Carta del rey Alfonso a los conselleres y prohombres de Barcelona.

Lo rey d'Aragó e de les Sicílies, etc. Prohomens. Vostra letra havem rebuda, e en lo contengut en aquella havem pus plaher e sempre speram vos regireu així pacífficament e reposada, que serà servey nostre e beneffici de aquexa nostra ciutat.

E així vos ne encarregam, quant a les recomendacions que demanau al illustríssimo rey de Navarra, nostre molt car e molt amat frare, lochtinent general, e al vicicanceller nostre, ja hi havem provehït, e de present los

scrivim, segons nos és demanat en vostra letra, e supplicat per part vostra per lo amat conseller nostre, mícer Pere Boquet, e som certs serets tractats favorablement. La stada del governador ací, serà poca, segons ja vos havem scrit, e molt prest lo desenpacharem.

Del fet de Bernat Devesa e altres, de qui'ns scriviu, nos hi provehírem, segons serà mester, vengut lo dit governador. En lo entretant, reposadament enteneu en nostre servey e redreçament de la cosa pública, sens novitat alguna, stants en l'orde que lo governador vos ha jaquits, car a molt servey vos ho haurem, e lo contrari nos seria massa greu, fahentvos certs que aquexa ciutat, e a tots vosaltres, sempre haurem en special recomendació segons havem acustumat. Treballeu donchs sempre en ben viure e en lo servey nostre, com de vosaltres indubitadament speram e confiam.

Dada en lo Castell Nou de la ciutat nostra de Nàpols, a XXIII de maig del any mil CCCC.LV. Rex Alfonsus [*firma autógrafa*].

In Curie II°.

Dominus rex mandavit michi Iohanni Valerio.

Rebuda del senyor rey, a XXIII de juny del any M.CCCC.LV sobre recomendacions per ell fetes dels consellers e ciutat.

AHCB. CRO. Serie A, n.° 683.

453 Nápoles, 28 y 31 mayo 1455

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Mossenyors molt honorables...: Ans de totes coses me recoman a vosaltres, avisantvos com a XXIII de aquest, rebí una letra de mossèn Johan Bach, conconseller vostre, dins la qual ne havia una vostra per al senyor rey. Encontinent doní la dita letra al dit senyor, e soppliquí sa senyoria hi respongués e provehís en lo contengut en aquella. Sa senyoria prés plaher en la dita letra, manà resposta tantost e provehí en lo que demanau. Yo viu la dita letra e legí aprés, parechme molt bona, e n'haguí gran consolació com axí havíeu scrit.

Ab lo present correu vos tramet la letra responsiva que lo senyor rey vos fa, e la letra que fa al senyor rey de Navarra, al vicicanceller e al sindicat, o a les XVIII persones, si plasent vos serà darlesen. De les dites letres dins la present, perquè sapiau lo que contenen, vos tramet trellat. Plaher hi penreu, car bones són, e molt affectades. Ja en cobrar e haver lo spachament de aquestes letres e altres coses, los scrivans m'en giren la squena e no m'ouhen, car no'ls don res. Haviausne scrit que del spachament tramès sobre tots los afers qui anà en febrer, los resten XXV ducats, car solament los ne havia bestret yo XXV. Ne açò ne a les altres coses no m'haveu respost, ne sinó una letra de vostra elecció. Des què sou elets, de vosaltres no he rebuda, stichne maravellat, mils de mi sabeu que ací majorment aquexa ciutat qui'ls ho ha mostrat en lo passat, los notaris

escrivans no fan res sens page, e ací que's fan ben pagar. Yo us prech hi provehescau, si voleu que affers faça, sinó girarmam la esquena de tot. Yo sper lo governador serà, Déus volent, ací prest, e que per ell haureu, forma e resposta de vosaltres, qual serà mester als affers. Tots stam sperants la dita venguda, e negú no sich mou, fins ell sia vengut, dels qui hich són per cada part e fem per lo present poch.

Mossenyors molt honorables, VIII meses haurà que yo partí de aquí. Per mon spachament me forem dades CC.LXXV lliures, com fuy ací per encavalcarme, pagar los nòlits, e loguer de casa, prenguí a cambi, remés a pagar aquí a la ciutat, cent cinquanta ducats. Aquests en les dites cavalcadures, nòlits, loguer de casa, X ducats de or, per dues voltes a aquest correu, antorches, e altres mímimes són ja despesos, e si res hi resta, és fort poch. Per lo semblant, m'e després lo que aquí'm fonch bestret, car gentilment sich despèn.

Yo he mester dinés ací per mon viure, si's vol haia anar o haja aturar, e per tant, vos sopplich que, prestament façau donar aquí, e bestraure alguna cantitat conpetent a'n Johan Serra, mon sogre, perquè tantost ell l'am trametе ací ab cambi, car altrament, si axí no a feyeu, convendria a mi pendre cambi ací ab dany e interesser. En açò, vostres grans savieses provehiran, segons be han acostumat, e la provesió sia presta, perquè com he dit yo'm trop ací sens dinés, e hauria a penre cambi yo de nou, perquè lo mig any del loguer passa, e molt prest hauré a logar per altre any, si vull haver casa bona, car en aquest mes, se fan ací los loguers, E sinó per cars que hom tropia de algú de aquests que s'en van reloguer, no'ls logarien sinó per a hun any. Yo faç compte de logar de nou, perquè no romangués en falta, car hon cas sia per vosaltres sia desliberat yo me'n torn, jaquintsi perdre alguna cosa, s'en trobarà reloguer. Avisvos de [què] bé haguera prés plaher sentir de vosaltres si havia atürar o romandre, car haguera pogut provehir en moltes coses, qualsevulla sia.

Yo són prest e prompte a tot lo servey de aqueixa ciutat e de vosaltres, encara que a ma disposició e calitat vingués millor lo tornar e star en ma casa. Yo en aquesta part tinch mon àrbitre, tot a la ordinació de vosaltres, supplicantvos que vista la bona cara e voluntat que lo senyor rey vos mostre, entenau sens cansarvos, en lo útil redreç e benefici de la ciutat, car per gràcia de Déus, disposició e saber teniu, e axí com molts qui us volen mordre, romanaran confusos. Açò no m'o hajau a entrecuyt, car bé sé sou tan virtuosos, que no freturaré scriure, però bona voluntat m'en força.

A propri hauria fesseu una bona letra al duch de Calàbria, offerintvos a ell, recomanantli la ciutat e mi, qui so ací per vosaltres. Sé hi pendrà plaher e aproffitarà. Ja haveu aquí forma de una que los passats consellers l'in fe[ren], e resposta hi ha del duch, que yo la tramet aquí, durant la absència del governador. Siau sollícits e vellants, que novitat e moviment algun no's seguesquen.

Lo papa fa armar deu galeres per socòrrer Rodes. Lo senyor rey e ell trameten mil infants en Albània a cert pas per socòrrerlos contra lo Turch. Diu sich l'arcebisbe de Tarragona va legat ab les galeres. Per lo semblant sich diu que lo compte Iacobo, ab bé set milia cavalls s'en ent[rà] per la Marca. Lo papa se prepare a la deffensió ab molts cavalls. Ha fet capità de la Sglésia en aquesta part lo compte Johan de Ventimilla.

Lo senyor rey és ací bèn san. Fa continuar la gran obra del gran moll, qui és singular e notable, fa spachar totes les naus e galeres, axí les de ací, com les de Darno; continuar espaxar la obra del Castell, en tot s'entèn que la h[una] no cessa per l'altra, e ab una gran pressa. Ja us he scrit com haureu aquí de Roma en fora que tira la compte de Prades, e crech l'arcebisbe, si la legació no'l deté. Res nou [occòrre] de què fretura scriure vostres grans savieses, maneume lo que plasent vos sia. Yo he dat, segons me és stat scrit per mossèn Johan Bach, al correu IIII ducats, e a aquell qui portà la nova de vostra elecció, e letres, qui és aquest mateix, ne doní sis, segons me fonch sc[rit]. Scrita en Nàpols, a XXVIII de maig.

Mossenyors molt honorables e molt savis, que a vosaltres me recomàn, Pere Boquet, advocat, e tremès v[ostre] a la m[aiestat] del senyor rey.

En Devessa ha fet poc, e a poc crèdit. Encara no ha parlat ab lo senyor rey. Al correu donareu per aquestes letres que s'enporte, quatre florins en or, quar a tant me som avengut ab ell.

Clossa lo darrer dia, dimars, perquè ab affany surten los correus.

Rebuda de místser Pere Boquet a XXV de juny del any M.CCCC.LV sobre certes coses.

AHCB. CCO, vol. 25, año 1455, ff. 44-44 v. Véase Boscolo, *Inviati...*, p. 27.

454 Castillo Nuevo de Nápoles, 1 junio 1455

Carta de don Alfonso al rey de Navarra.

Sereníssimo e illustríssimo rey nostre molt car e molt amat frare e loctinent general. Per nostres letres patents a vos e a nostres officials dreçades de la data de la present, veureu lo que volem per vos e manant per tots nostres officials ésser executat en lo fet de la denúncia o procés qui's fa a instància del sotsíndich dels tres staments de Barcelona, per commissió del governador de Cathalunya feta en vostre absència als amats nostres mícer Loys de Castellví e mícer Joan Ros, contra los amats e faels nostres en Johan de Marimon e Bernat Çapila, ciutadans de la dita ciutat, per causa a que's pretendria per lo sotsíndich, que essent ells en l'any mil CCC.L, a nos missatgers per part de la dita ciutat, per fets e negocis de aquella havien impetrats, ço és, lo dit Johan de Marimon, per hun fill seu, e lo dit Bernat Çapila, per un seu nebot, cascun hun priorat del orde de

sant Benet, la qual cosa pus stesament veureu en les dites nostres letres patents.

Perquè notificantvos sobre açò nostra última intenció e voluntat, vos pregam, encarregam e manam, que presentades a vos les dites nostres patents letres, façau aquelles sortir lur degut effecte, segons lur sèrie e tenor, e no permetau ésser en tot ni en part alguna de aquelles ésser perturbada o differida lur execució, com aquelles scientment e deliberada haiam manades spatxar. Avisantvos que tota bona e presta execució, que en açò fareu darnos serà molt accepta, e del contrari nos fareu desservey grandíssim, com ací procehesca de nostra firmíssima e deliberada intenció e voluntat, contra la qual no daríem loch fos res en alguna manera fet o attentat. E sia sereníssimo e illustríssimo rey la Trinitat Santa vostra guarda.

Dada en lo Castell Nou de la ciutat nostra de Nàpols, lo primer dia del mes de juny del any mil CCCC.LV Rex Alfonsus.

Dirigitur regi Navarre.

Dominus rex mandavit michi Arnaldus Fonolleda, protonotarius.

ACA. Reg. 2662, f. 178. Sigue una carta similar dirigida al gobernador de Cataluña, Galcerán de Requesens. Juan de Marimón obtuvo para su hijo fray Ferrer de Marimón el priorato de Santa María de Meyá, promovido por el papa Nicolás V, a propuesta del abad de Montserrat; y Bernardo Ça-Pila, el priorato de Huesca para su sobrino o primo hermano fray Bernardo Ça-Pila, a instancias de Guillermo Marco de Cervelló y el camarero real Gaspar Ça-Pila, hermano del prior electo. *Ibidem*, folio 177 v.

455 Barcelona, 22 junio 1455

Embarca hacia Nápoles el gobernador Galcerán de Requesens.

Diumenge a... Aquest jorn, hora d'alba, se reculli mossèn Galceran de Requesens, portantveus de governador de Cathalunya, ab una sua galera, qui era en la plaia de Barchinona, per anar al senyor rey, qui'l demanava, en lo reyalme de Nàpols. E aquesta hora per aquesta que ell se reculli féu terratrèmol.

ACA. G., reg. 6, f. 87 (2.ª foliación). BC. Ms. 978, f. 44 v.

456 Nápoles, 25 agosto 1455

Carta de los embajadores de los tres estamentos a los conselleres.

Mossenyors molt honorables e molt redubtables: Primerament nos recomenam, lo mils que podem, a vostres molt honorables saviesas, aquellas sertifficant, com a XXI del present mes de agost, per mans de mícer Pere Boquet, rebem una vostra letra, quasi responsiva a una altre nostre, ab la qual nos sertificau, mostrau trobar pler com havem perlat ab lo senyor

rey, sobre los salaris que demanan en Bernat Fivaller e Pere Johan de Santcliment, volent e pregantnos lo continuem e trabellem, axí en això, com en ajudar a obtenir certes provisions del senyor rey, per lo beneffici e repòs de aquexa ciutat, a místser Pere Boquet trameses, volent ne comuniquem al magníffich mossèn Galceran de Requesens. A les quals cosas vos responem, molt magníffichs e molt redubtables mossenyors, que nosaltres, ab gran voler e affecció treballarem en tot lo que vosaltres scriviu, e en totes altres coses que toquen interès de aquexa ciutat, segons ja havem tota hora, despuys que fou finida la consellaria d'en Carbó ençà, e cascuna volta, de tot lo occorregut, havem perlat ab lo senyor rey, e provehït a tot lo que'ns apparia. E aprés, que hich és stat místser Pere Boquet, tota hora en lo que havem vist ésser interès de la ciutat, hi havem provahït e trebellat, en lo que a nosaltres és stat possible, em perlat ab lo senyor rey, moltes vegades, segons la occorrència dels negocis, e segons místser Boquet nos deya era necessari. E ara som ja molt pus prests en treballarhi, mentre hich siam. De tot açò, havem tota vegada comunicat e ara comunicam, axí ab lo magníffich mossèn Galceran de Requesens, com ab lo dit místser Pere Boquet, car crehem tots tiran a un sanyal. Speram en Déu los affers pendran tots bona conclusió, e ara mils que jamay, per la venguda de mossèn lo governador, lo qual crehem és stat àngel que Déus hich ha tramès per direcció dels affers.

Lo senyor rey, l'a rebut molt bé, e ab gran cara, e li fa gran festa, och li ha feta una singularíssima honor tal, que encara que despuys que hich som, no havem vist l'age feta a duch, comte ni baró, ni a home que hich sia stat, car hali fet un convit, sol per amor de ell, al Castell del Ou, e aquí l'a convidat a dinar e sopar, en fastagarlo tot lo jorn, mostrantli tanta cara, com a una persona conjuncta s'en pot mostrar. Och, l'a fet seure en sa taula que fins ací no havem vist ho hage fet de negú, si donchs embaxadors de reys, o de aquestes comunitats de Itàlia no eran, aquells havem vist ha convidats alscunes vegades a dinar, però màs no a sopar, e seyen en sa taula, màs altres duchs, prínceps, comptes e barons no'ls havem vists seure en sa taula, si bé'ls ha convidats per amor de ell. Convidà lo mestre de Muntesa, e mossèn Pero Vacha, per ferli companyia. Seyen axí, lo senyor rey al cap de la taula, aprés don Ferrando, aprés lo mestre de Muntesa, aprés lo governador mossèn Requesens, e aprés lo dit mossèn Pero Vacha. E aprés com forem dinats en lo retret tostemps festeg[e] lo dit governador fins a sopar, e axí'l tench festegant fins fou gran nit. E aprés, tostemps, li ha feta e fa tanta de cara, e més què ell mateix no'n vol.

Féu compte, mossenyors molt magníffichs, que ell és lo pern del beniffici de aquexa ciutat, e ab migà seu, e provisions, e tot l'altre sa obtendrà del senyor rey, e vosaltres e nosaltres, e tota aquexa ciutat li som de molt tenguts, ultra que daveu fer cascun jorn oració per la sua salut. Ell ab jurament nos ha comunicades alscunes coses de las provisions obtenidores.

E dels fets comunicà ab nosaltres perquè siam informats del què havem a fer, e nosaltres fem lo que ell ordona, e segons ell diu axí passagam e perlam ab lo senyor rey de las cosas que ell diu, e segons ell ordona, axí u executam. Crehem aquesta setmana passada lo senyor rey haguera entès en aquests affers, car axí ho havia promès, però no s'és puscut fer, car han sobrevengudes al senyor rey, dues cessions de febre qui han torbat los affers.

Lo dit senyor, stà ara més bé, car no hagudes pus cessions, pensamnos demà sa levarà. E tantost entena en fahenes lo congoxarem entena en les nostres, deunos ohir a tots, ensemps, ço és, totes les parts, e a nosaltres que plau. E no pus mossenyors, molt magníffichs e molt redubtables, per la present, sinó que pregam la Sancta Trinitat, sia guarda vostra, e de aquexa ciutat, ordonant en nosaltres lo que us serà plasent. Scrita en Nàpols, a . . .

A vostre honor e servir tostemps apperellats, qui a vosaltres, molt magníffichs e molt redubtables mossenyors, nos recomenam, los embaxadors dels tres staments e altre poble de aquexa ciutat.

AHCB. CCO, vol. 25, año 1455, ff. 85-85 v. Véase el texto de la carta de los conselleres a los aludidos tres mensajeros. AHCB. Ll. C., VI-19, años 1455-1456, folios 58-58 v: 18 julio 1455.

457 Nápoles, 26 agosto 1455

Carta de Galcerán de Requesens a los conselleres.

Senyors molt honorables: Tantost que fuy ací aribat, vos scriví del bon acolliment que lo senyor rey m'avie fet, e com larch avia perlat ab sa senyoria, e que yo sperava en Déus, molt prest, ell provehirie en los afers de aquexa ciutat, a servey de Déu, e seu, e de la dita ciutat, en tal forma, que a vosaltres fore gran contentació. E de fet mícer Boquet, seguint lo que per vosaltres li ere manat, perlà largament ab sa senyoria, stant lo dit senyor a la Torre del Grech, e hoït aquell, remés lo spatxament dels dits afers, com fos ací en Nàpols, ahon dins tres o quatre dies devie ésser. E de fet hi fou, e per tant com lo comte Iacobo, s'és retret a Castello de la Pescayra, ab bé IIIm cavalls, seguintlo la gent del comte.

Lo papa és stat mal content del senyor rey, dient que en sa terra és favorit e socorregut, e sobre açò, e algunes altres coses de gran calor. Lo dit senyor és stat ocupat alguns dies, que en altres fahenes no podie entendre, e axí stant lo prés febre, que ha durat per alguns dies, però per gràcia de Déus, ell és fora de tot perill, e huy s'és levat, e stant gitat sobre un lit de repòs, a fet venir tots los barons, cavallers e homens de stat, fahentlos un bon rahonament en la cambra, la conclusió del qual és, com ell desliberave empenre contra lo Turch, e d'açò volie lur consell. Tots o an consellat, ab una gran voluntat, e axí lo dit senyor, metrà lo dit fet avant, ab la Croada a dit a alguns afers, que molt prest entèn anar aquí per

metre en orde los dits afers. Lo jorn abans de fer la dita proposició, en lo dit Consell General que huy a tengut lo dit senyor, avie tengut consell, aon no eren stats pus de XII, entre barons, comtes, entre los quals, sa senyoria, avie volgut yo fos.

Dichvos, senyós, qúe'm tinch per dit aquest yvern, sa senyoria hirà aquí. Huy m'a dit que demà vol entendre en mon spatxament, que de necessitat és. Ferma sperança he que seré spatxat prest, e en tal manera que vosaltres trobareu plaer.

E venint al qui aveu manegat dels afers de la Diputació vos avís, com rebut mícer Pere Boquet, les formes que li trametès per lo primer correu, tantost ell e yo ne comuniquem largament ab lo senyor rey, e li diguem tots los dits afers com anaven, e que sabíem que vosaltres aguereu a gràcia a sa senyoria sentir la voluntat que ell havie en lo dit fet, com de tot lo que fos servey de Déu e seu, e bé de aquest principat e ciutat, vosaltres avíeu una gran voluntat a saguirne lo que ell ordenaria. Mostrà trobarhi gran plaer, e açò fou a la Torre del Grech, dient que com fos ací ne comuniquerie ab nosaltres. E seguintse lo que dessús he dit de sa ocupació e malaltia, fins ahir no'n poguem tornar perlar. E ahir tornanne perlar ab ell, comuniquantli més avant, lo que derrerament aveu tramès per aquest correu, de què los dos Braços eren ja concordats. E fouli per mi dit, que era cert vosaltres aguereu a gràcia sa senyoria fos d'açò bé informat, e que per ço ho trametreu, e que volguereu molt sentir la voluntat de sa senyoria. Lo dit senyor dix que yo deya bé, e manà que així com lo rey de Navarra, avia tramès com lo que vosaltres avieu tramès, fos tot vist per lo vicicanceller don Ramon de Palomar, mícer Fillac, mícer Rodrigo Falcó. E de fet huy dematí, mossèn Pero Vaca, e un altre qui és ací, per lo rey de Navarra, mícer Boquet e yo, som stats ensemps ab los dessús dits, e comuniquades totes les cèdulas, és vist lo que vosaltres aveu tramès, e venint al strènyer sobre la derrera concòrdia, en què los dos Braços eren, e vista la cèdula donada per part vostra e dels adherents en aquexa ciutat, entre los dessús dits s'és dit vosaltres per part d'aquexa ciutat, tenir bona rahó, e par que de València, tots temps hi a haver un diputat, e encara d'Aragó aximateix, però as perlat com en Catalunya ha altres ciutats, e groses viles, açò és stat sols un rahonament de totes les formes de eleccions. E de tot lo que d'aquí és vengut, se fa trelat e quiscú d'aquests hi veurà lo qui li'n paria, e ensemps informaran lo senyor rey, en manera que sa senyoria vege qui atèn al qui deu, e mils puxe scriure al rey de Navarra del qui li'n par ésser rahonable. Açò us scriu per vostre avís.

Si posible ere, serie molt bo vos poguésseu concordar tots los tres Braços de la Cort, en tal forma que vengués bé a tots, que stant així la Diputació com stà, a tots és vist no star gens bé, así per servey de Déu e del senyor rey, e benavenir del principat e d'aquexa ciutat. Placieus bé mirarhi, e donar loch a tota bona concòrdia. Lo qui ací s'és manegat ab lo senyor rey, s'és fet e's fa perquè ell sie content de vosaltres e conegue

a son servey, teniu la cara girada, e a beniffici d'aquex principat, e de aquexa ciutat.

E de açò, e de moltes altres coses en què trobareu plaer si plaurà a Déus, yo qui seré aquí prest perlaré larch ab tots vosaltres, e fiau que en lo que poré no falré a tota honor e benavenir d'aquexa ciutat e de vosaltres. E de mi ordenau lo qui us placie. Scrita en Nàpols, a . . . .

Tot vostre e prest a vostra honor: Requesens, governador.

Abans que vosaltres no agau scrit, yo avia perlat ab lo senyor rey, com ere necessari ell scriure a la cort e al rey de Navarra. E de fet ell manà fer una letra a la cort, altra al rey, e perquè d'ací no partia correu, no són anades, ara les vos tramet. Féules dar al rey abdoses, o les hi dau. E trametvos trelat de la que lo dit senyor fa a la cort, per què placieus no comunicar ab negú agueu vist abans lo dit trelat ni que per mi vos sien trameses les dites letres. E ordenau lo que us placie.

[Rebuda del] magnífich mossèn Galceran [de Reques]ens, a XVIIII de setembre [del any] M.CCCC.LV sobra molts affers.

AHCB. CCO, vol. 25, año 1455, ff. 86-87. Publ. *Cortes de los...*, XXIII (Madrid, 1917), p. 443.

458 Castillo Nuevo de Nápoles, 14 septiembre 1455

Carta del rey Alfonso a los conselleres.

Lo rey d'Aragó, de les Sicílies, etc. Prohomens: Nos havem huyt lo magnífich e amat conseller e governador nostre en aqueix principat, mossèn Galceran de Requesens, e en Bernat Civeller, Pere Johan de Sant Climent, e Francesch Carbó, e mícer Pere Boquet, advocat e tramès vostre, e los embaixadors dels tres staments, largament, en tot lo que dit han volgut. E havem deliberat encontinent, spatxar lo dit governador, e trametrel en aqueixes parts, per servey nostre e benefici de la cosa pública. E irà talment spatxat que haureu causa de ésser ben contents, segons de tot largament per lo dit governador sereu informats. E sa partida de ací per anar aquí serà molt prest, car en la major part son spatxament és prest, e a pochs dies de tot serà expedit. Junt que sia, veurets quant és, ne qual l'ànimo nostre en lo redreç e benefici de vosaltres e de la ciutat. Continau donchs lo ben acustumat e ab degut e pacífich repòs vers nostre servey, e bona administració de la nostra re pública de aquexa ciutat. Dada en lo Castell Nou de Nàpols, a quatorze dies del mes de setembre, del any mil quatrecents cinquanta sinch. Rex Alfonsus *(firma autógrafa)*.

Dominus rex mandavit mihi Francisco Martorell.

Et Curie primo.

Rebuda del senyor rey a IIII de noembre del any M.CCCC.LV, sobre la venguda del governador.

AHCB. Serie A, n.° 684.

459 Castillo Nuevo de Nápoles, 3 octubre 1455

Carta del rey Alfonso a los conselleres y Consejo de Cien Jurados de Barcelona.

Lo rey d'Aragó, de les dos Sicílies, etc. Prohomens: Bé creem deiau haver a memòria e considerar los treballs e affanys que lo magnífich e amat conseller e camerlench nostre mossèn Galceran de Requesens, governador de aqueix principat de Cathalunya, ha sostenguts de tres anys ençà per lo bé avenir e repòs de aquexa ciutat, tant stant en la dita ciutat e principat, quant venint d'eçà a nos, no sens grans afanys e despeses per lo dit governador sostengudes e fetes, de les quals ha resultat e resulta benefici e utilitat grandíssima a la dita ciutat. E perquè de semblants fets nos par deia ésser haut sguart als ministres que hi treballen a conduexen tal faena, e tan útil a la re pública de tal ciutat com és aquexa. No obstant vos haiam per tals que haureu ben pensat e deliberat entre vosaltres, en haver sguart al dit governador dels treballs, afanys, e despeses que per lo benavenir, repòs e pacífich stat de aquexa ciutat e re pública de aquella, ha sostengudes e fetes. A maior cautela empêrò, vist lo que ell ha fet e treballat, e ab quant afany e despesa per aquexa dita ciutat, vos volem pregar haiau envers lo governador tal sguart e conexença que parega no haver treballat per gent desconexent e ingrata, e que com necessari sia, reste tengut e obligat a fer e treballar per aquexa dita ciutat e benavenir de la re pública de aquella, tot lo que porà. E no obstant que en açò fareu cosa rahonable e justa, ne fareu a nos plaer e servey molt acceptes, féu per ço no y haia falla.

Dada en lo Castell Nou de Nàpols, a tres dies del mes de octubre del any mil quatrecents cinquanta cinch. Rex Alfonsus *(firma autógrafa)*. Registrata in Comuni v°.

Rebuda per los consellers e Concell de Cent Jurats, a IIII de janer del any M.CCCC.LVI, sobre remuneració fahedora al magnífich mossèn Galceran de Requesens, governador de Cathalunya.

AHCB. CRO. Serie A, n.° 686.

460 Castillo Nuevo de Nápoles, 7 octubre 1455

Carta del rey Alfonso a los conselleres y Consejo de Cien Jurados de Barcelona.

Lo rey d'Aragó, de les dos Sicílies, etc. Prohomens: Nos trametem de present aquí lo magníffich e amat conseller nostre mossèn Galceran de Requesens, governador de aqueix principat de Cathalunya, ben spatxat, lo qual s'en porta lo regiment vostre de aqueixa ciutat, tal que som certs vos contentarà bé. Sforçauvos a viure pacíficament, e governar, e regir aquexa

ciutat, com millor fins ací haveu acustumat, car plaer e servir nos en fareu tan grans que major a present no porien. Sobre aquestes e moltes altres coses, vos informarà de nostra intenció e voluntat lo dit governador. Darli en fe e creença com a nostra pròpria persona, metent en execució e obra lo que de nostra part vos dirà, car ultra que serà benefici vostre, ne fareu plaer e servey a nos.

Dada en lo Castell Nou de Nàpols, a set de octubre del any mil CCCC.L cinch. Rex Alfonsus *(firma autógrafa)*.

Dominus rex mandavit mihi Francisco Martorell.

Rebuda per los conselleres e Concell de Cent Jurats, a IIII de janer del any M.CCCC.LVI, sobre un privilegi per lo dit senyor a la dita ciutat atorgat, e sobre crehença per lo dit senyor comenada al magníffich mossèn Galceran de Raquesens.

AHCB. CRO. Serie A, n.° 687. Una copia de la misma carta en el f. 14.

461 Nápoles, 20 noviembre 1455

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Mossenyors molt honorables e molt savis: Ans de totes cosses me recoman a vosaltres, e la present és solament per avisarvos que ab Clavaria, correu, e ab altre, que dos dies aprés aquell partí qui anava en Aragó, e aprés ab lo governador qui anà per terra, e aprés ab lo patró de sa galera, aurets rebudes letres mies responsives al qui demanavets, e per lo governador bon compliment del demanat. Placia a Déus que tan bé ayats obrat e provehït lo dia de sant Andreu, e ab tal concòrdia ho façats, que Déus ne sia loat, lo senyor rey servit e la re pública benefficiada això de aquests. E a XV he rebudes letres vostres. A tot he respost e provehït segons scrivets en vostra letra.

Lo senyor rey ha prés plaer molt en la pressa de les galiotes. Lo senyor rey és a Trayeto. Res nonch ha de què fretur scriure. Dau modo los scrivents, segons vos he scrit, sien contents, e que y a aya forma de dar alguna cossa als uxers, car los affers per honor de la ciutat s'en fan. E manau lo que plassent vos sia. En Nàpols, a . . .

[Rebuda de Pere Boqu]et, a XX de [desembre del a]ny M.CCCC.LV, . . . per que és tramès per lo senyor rey.

AHCB. CCO, vol. 25, año 1455, f. 115.

462 Barcelona, 28 noviembre 1455

Llegada a Barcelona de Galcerán de Requesens y los mensajeros de los hombres de la Busca procedentes de Nápoles.

Divenres a . . . Aquest die de matí entra en Barchinona, mossèn Galseran de Requesens, portantveus de governador en Cathalunya, qui vench

per terra del senyor rey, qui era en Nàpols, per los afers de la Buscha. Aquest mateix die, una hora passat lo seny de la Ave Maria, entraren en Barchinona, en Miquel de Manresa, mercader, e n'Anthoni Bells, argenter, qui ensemps ab en Ramon Mora, notari, eren anats per missatgers al senyor rey en Nàpols, tramesos per los pobles menuts de aquesta ciutat, qui vulgarment se deyen los homens de la Buscha. E romàs malalt per lo camí lo dit Ramon Mora.

ACA. G., reg. 6, f. 4 (3.ª foliación).

463 Barcelona, 2 diciembre 1455

Llegada a Barcelona procedente de Nápoles del notario Ramón Mora, mensajero de los hombres de la «Buscha».

Dimarts a... Aquest die, de nit, entra en Barchinone, en Ramon Mora, notari, qui vench per terra de Nàopls, lo qual ensemps ab en Miquel de Manresa, mercader, e ab n'Anthoni Bells, argenter, era anat per missatger al senyor rey en lo dit reyalme tramès per los pobles menuts, qui vulgarment se apellaven de la Buscha.

ACA. G., reg. 6, f. 4 v (3.ª foliación).

464 Nápoles (sin fecha)

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Jhesús. Est rescrit ... que les coses requestes procehides e matades, segons ses letres és contengut, són actes pertanyents al senyor rey e sos officials, e que lo que en aquest cas han scrit los consellers és una lletra inprecatòria que acostumen de fer, per lo enuig que ells han, que per los officials del senyor rey en aquesta ciutat se aga contra alguns declarar marques ho represalies, e axí per la amor que ells han ha aquex regne, com encara per la amigable pràticha e observància de aquesta ciutat, han scrit segons en una letra vostra és contengut, que si los procehiments del honorable regent la vegaria són de justícia, com és presumidor, ell dit governador, axí com aquell qui és ministre de aquella, e de tot cert avís aquella no diga haver a grau los dits procehiments. E si hon los dits procehiments del dit regent, són alguanment denunciats a justícia ací sia lo senyor rey de Navarra, lochtinent general del molt alt senyor rey, al qual par per la dita rahó ésser agut recors, que appar que tot remey de remarques ho repenyores ha cessar. E de açò lo preguem, e com ells consellers en aquests affers axí com aquells que concernexen actes de iurisdicció, no pusquen metre les mans, etc.

AHCB. CCO, vol. 25, año 1455, f. 45.

465 Barcelona, 23 enero 1456

El mensajero de los diputados de Cataluña Pedro Dusay, sale de Barcelona hacia el reino de Nápoles.

Divenres a . . . , partí de Barchinona mossèn Pere Dusay per anar al senyor rey a Nàpols, e trametienlo los de la Cort qui en aquest temps se celebrava en Barchinona.

BC. Ms. 978, f. 46 v. ACA. G. 6, f. 8 v (3.ª foliación).

466 Nápoles, 19 febrero 1456

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Mossenyors . . . : Vostra letra de XX de jener rebí a XIII de aquest, ab avantaie de dos ducats. E per lo semblant rebí les dues letres que feyeu al senyor rey. Rebí més una gran letra vostra de XXIII de deembre, contenent lo procehït e fet en la cort. E ja abans lo senyor rey partís de ací, havia rebuda una altra semblant letra, segons a tot açò ja us he respost. Aximatex rebí lo trellat de la letra feta per vosaltres a algunes ciutats e villes e les tres cèdules dels actes fets entre vosaltres e los dos Braços.

Perquè lo senyor rey no era ací, a mi ha convengut anar a Carnioli, en Terra de Lavor, on era en la caça. Expliquí les creences a sa senyoria e lo millor poguí, li digui tots los affers e la pràtica del abat de Ripoll e d'en Abri. Sa senyoria se mostrà contenta del modo tengut per vosaltres, e yo faré que molt prest haureu resposta a tot açò, e ja la haguereu, sinó perquè ell és en la via, e fins sia tornat a Trayeto no si spatxen affers. La voluntat del senyor rey és que la oferta dels quatre cents milia florins li sia feta a la porrogació del temps, sens conexerse de greuges alguns. E així n'a scrit e encara ara li'n scriu al rey de Navarra dientli que si així no's fa, que s'en vaia a Aragó e en València e no cur de pus. Açò sabreu pus stès per lo governador. Vosaltres contínuament ab les altres universitats aderents a vosaltres féu lo acostumat e que's mostre per bons actes, com no stà per vosaltres de la convinença. E de tot lo senyor rey és a plè informat. E de açò vos he scrit, e ab correu qui partí a XXVIIII de janer, e ab les naus d'en Salvador e d'en Prats, qui partiren.

Mijant *inter* haureu rebudes letres mies e letres del senyor rey sobre vostra bona conselleria. E més avant ab correu qui partí a VII de aquest, rebreu letres mies, avisantvos de totes aquestes matèries.

Jo us he scrit, com lo senyor rey importunat per aquests qui ací són sobre lurs salaris per què'ls havia promès los faria pagar ho'ls pagaria del seu, lo ha fet donar dos milia ducats, a com dix sa senyoria mostrant no haverho fet masa a son plaher. E perquè yo duptava no traguessen qualque provisió, yo metí en aquesta matèria lo senyor rey. E sa senyoria me dix: Açò so cert que si vosaltres havíeu fet aquí e clos lo que és de

fer, que ells nonch serien sostenguts pus, perquè lo benefici e repòs comú e de tots dan fi a afers, e lo temps no s'en vaia, car a les voltes e les més, no's pot cobrar.

Lo senyor rey e el papa stan al acostumat. Creuse lo papa haurà a tenir altre camí e a voluntat del senyor rey. Ara en sa partida lo senyor rey ha jaquit manat a deu persones, cinch de ací, e cinch de aquexes parts, que tots dies se avisten una hora a la Taraçana, per veure e entendre quina provisió és necessària de fustes, armes e altres mesters en la armada fahedora contra lo Turch, e que lo que aquests diran, per lò tresorer, officials e altres ministres, sia més en execució. Que'n serà lo temps ho mostrarà. Les persones són: comte de Fundi, comte de Bochino, comte de Sentangel, comte de Benafre e un altre comte, don Johan Dixer, mossèn Bernat de Requesens, mossèn Berenguer d'Erill, Bernat Civeller e Pere Johan de Sent Climent, e'n Guillem Puiades hi és per promovedor e solicitador de aquestes persones. Res no y ha nou, sinó que'l rey tramet ara quatre cents infants en Albània.

Jo mossenyors, vos he scrit que us placia ferme donar dinés aquí a mon sogre o hun prevere de ma casa. Placiaus si fet no és, ferho fer, car ja no tinch que despendre e hauria a pendre qualque cambi ab desaventatje, perquè provehïuhi. Si fet no fes yo haurla bé plaher lo negoci hagués fi, e aquí fos clos lo que és fahedor, pèrquè en bona hora m'en tornàs, car aquest treball he viure no és per ma qualitat e persona, maiorment haver anar per montanyes e aygües ab mal aleujament. Tinch sperança servexsch ciutat hi haurà degut sguart, com sempre bé ha acostumat. Per la mia fe e'n voluntat e treball, mossenyors, yo no manche. Poria ésser que lo saber e treball de la persona, quant al exercici, no fos tal com seria mester per aquesta pàtria, però siau certs, per mi no y mancha res. E manenme mossenyors molt honorables vostres grans savieses, lo que plasent vos sia. Scrita en Nàpols, a XVIIII de febrer *(sin indicación de año)*.

...ha a pagar al correu hun florí de or.

AHCB. CCO, vol. 20, año 1450, ff. 37-37 v. Véase Boscolo, *Inviati...*, p. 18. Incluida equivocadamente en la colección de cartas del año 1450, en vez de la del año 1456.

467 Nápoles, 7 marzo 1456

Escritura autorizada por el notario Gabriel Devesa.

Fuit receptum sequens instrumentum in civitatis Neapolis...

Nos Thomas, Dei gracia episcopus castrensis in regno seu insula Sardinie, attendentes nos habuisse et recepisse a vobis Iohanne Vives, mercatore, cive Barchinone, pro nunch vero in civitatis Neapolis morem trahente, ad cambium ducentos viginti sex ducatos, computando ad racionem

quinque tarinorum pro quolibet ducato, tam pro expedicione bullarum et provissionum nobis concessarum et concessorum per dominum nostrum summum pontifficem de predicto nostro episcopatu, quam eciam pro aliquibus actibus et negociis nobis multum urgentibus et necessariis. Et dictos...

AHPB. Gabriel Devesa, leg. 1, man. años 1452-1459.

468 Trayeto, 9 marzo 1456

Carta de Pere Boquet a los conselleres.

Mossenyors...: Venint a Trayeto, on era lo senyor rey, disapte que comtàvem VI de aquest, arribà en lo loch de Castellamar I correu, e donam hun plech de letres vostres e del governador. E encontinent fuy ab lo senyor rey doní aquelles, e lesta vostra letra e lo trelat del parer del stament eclessiàstich, e feta ampla relació per mi a sa senyoria, aprés dels greuges, com altres actes de la cort, e de la venguda d'en Pere Dussany. Lo senyor rey, prés gran plaer en lo avís, que'm dix avia, tant propici aquex fet de la ciutat e lo beneffici de aquella, no calia res dubtar, ni congoxar, e que ya speransava sa venguda com scusada, perquè lo servey bé sap a qui l'a de grair, e moltes altres bones paraules. Ell restà molt content de vostra pràtiqua, e vos respon a tot, e responia ya a les primeres letres e crehences, trametvosho tot, hoc encara, per dar sentiment als qui no y pendran plaer. Scriu al senyor rey de Navarra, e a vicicanceller en recomandació vostra; tremetvos les letres e trelat de aquelles, si servirvos ne voldreu serà a vosaltres. Aximatex scriu en recomendació del sindicat. Tot ho porets veure, ell stima tant vostra pràtiqua e servey, que no ho penssariets; e sap e creu, que per caussa vostra los affers, axí de la cort com altres van bé. Les gràcies són vostres, e axí ho ha dit e diu.

Lo Pere Dussay és vengut ab letra de diputats e del rey de Navarra, e encara ha reportat de part del abbat de Ripoll, e de altri, e de l'ardiacha Puyades, que ells són molt servidors al rey, e que ells faran la offerta, e prorrogació se farà, axí com lo senyor rey vol per a d'ací al mes tot de octubre primer vinent, pus sa magestat vaya, e sens curar de greuges, però que continue la cort a quatre messos. Ell en nom de aquelles ha asayat si pogera moure e tornar lo fet de les monedes. No ha poscut pendre terra, és stat remès per a Nàpols, com lo senyor rey hi sia. So cert ell no aurà res que vula lo dit Dussany. Creuse darà aquí orde que la cort confermerà sa venguda, e lo elegiran. Mirauhi per fer lo degut, car lo senyor rey, segons lo governador vos dirà, e encara vos signifficà en sa responsiva letra, no vol pus sinó que sens excepció, la offerta e prorrogació se facen per de ací, per tot octubre, e ell serà content tenir, o ferlos tenir la cort per quatre messos. Ha dit lo dit Dussay, que la Cort pendria plaer, que lo palau se obràs del senyor rey, e que si lo senyor rey scrivia al rey

de Navarra de sa voluntat, e mostrava pendrehi plaer, que pus la Cort ho sentís lo obraria, e de açò ha obtenguda letra del senyor rey qui va al senyor rey de Navarra. Avisvos de tot, parquè puscats dar lo degut. N'Abri, l'abbat de Ripol, e lo ardíacha Puyades, an volgut mostrar ésser los mestres e caps, però lo senyor rey ho graex a Barcelona ?, e conex d'on ve tot. Guardau la pràtiqua de aquexa gent quina és, no us sospiteu de res, car lo senyor rey en lo que us scriu e ha dit a mi, té lo voler ferm en lo que ha fet, e may lo viu tan ferm. E en lo fet del servey seu, ha provehït molt bé, segons veurets, a tot beneffici vostre, e veuretsho en la letra e crehença del governador.

Ans de vostres letres, yo sentint la venguda del dit Pere Dussay, avia ya ben provehït a tot, e pensí venia en la manera que és vengut, procurantho ab los diputats. Ell creu que la Cort aprovarà sa venguda e qu'ell farà misatger, e aprés ho ha sembrat. Axí yo dich lo contrari, e que la cort stà agreuyada de tal pràtiqua, e que hi provehirà. Cové façau vostre sfforch tal camí no sia permès, car gran novitat m'en par. De totes aquestes coses, amplament serets informats per lo governador, e de la bona voluntat e intenció del senyor rey.

De ací no congoxets, car yo'ls tinch, e sinte e provehesch per moltes vies, que he tant loch com ells en lo que he mester, mal me par vostres reverències an consideració a los grans trebals, pas per aygües, muntanyes, puials, alotgaments e veus, que lo que m'és degut no féu aquí pagar, per molt ne siats instats. Yo m'o mex acíi tot, perquè hic ha gran carestia, e encara no féu donar axí, no sé què dir. Yo no'm cansse de servir la ciutat, confiant aurà degut sguart a mos trebals, segons bé acostume, specialment, tals yo us soplich no mich façau pobreyar, car de v messos m'és degut, ultra lo loguer de la cassa de aquest any, e moltes bestretes a correus venguts. Yo sé que altrament ho feyeu los passats en los qui tenien acii, e no avien les congoxes e trebals que yo he. Placieus no me n'aya mal acontentar, car de aquí so avissat los passau de dia en dia. Confiu hi provehïreu si fet no és.

Lo senyor rey streny sa anada, fa fer bé XXI galeres noves e acabar naus. Lo fet va a da veres. E axí m'o ha dit al cert, e vos ho significa en sa letra. En Dussay possa ab en Puyades, a la Daraçana. Diu que en quatre hores fonch spatxat per lo senyor rey de Navarra e diputats, e que lo rey féu aturar, ab correu que hi féu, la nau d'en Puyades, I dia a Copliure. Ell és vengut en la dita nau fins a Plombi, e de alíi ab galera fins a Civeta, e de aquí a Roma, e per terra acíi. Fonch bé admès e hoït. E yo mils aprés, segons podeu veure en lo que us tramet, e lo governador vos dirà e mostrarà. Yo ya de Roma aquí, avís de la venguda de Dussay, e tantost provehí e avissí lo vostre correu de IIII jorns havian, car aquest correu qui'm porta tot aquest spatxament, partex a nou de aquest de ací. Ha anar en XXII jorns, e ha aver XXV florins de or. E tantost ab los primers, dar lo plech al governador. Feulo pagar. Aderiuvos les universitats,

poreu en la cort, e enteneu en lo servey e venguda del senyor rey, al ben acostumat. E manau lo que plassent vos sia. Scrita en Trayeto, a . . .

AHCB. CCO, vol. 26, año 1456, ff. 34-34 v. Véase Boscolo, *Inviati . . .*, p. 28.

469 Nápoles, 1.º abril 1456

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Mossenyors . . .: A IX° de març, vos scriví larch de Trayeto en fora, per correu appellat Petrico, de XI (*sic*) anys qui té muler aquí, anava en XXII dies, avia XXV florins d'or de avantatge. Portava resposta del senyor rey a vosaltres a totes vostres letres e avissos, e letra al rey de Navarra, e al vicicanceller, en recomendació de la ciutat e síndichs en la cort, e moltes letres, e altres actes al governador, a expedició bona dels affers, e demostració de la bona contentació que lo senyor rey ha aguda de la ciutat e de sos síndichs, com en lo servey per causa del privilegi. Tot sper en Déus ho aurets rebut, car lo correu era ben desenpatxat, e ab bona disposició.

Aprés arribà acíi, ha VIII del matex, correu ab tals letres com avia rebudes duplicades, e avia avantatge de tres ducats, e perquè yo era a Trayeto ab lo rey, forenmen allí ab avantatge de dos ducats tramesses les letres, les quals no aguí fins lo diumenge tornat acíi, perquè lo senyor rey partí a nou de Trayeto, la via de la Roqua e de Darnone, e yo ab ell, pus aquí spatxat lo correu de nou tornat acíi, yo fiu lo que vostres letres manaven, e informí lo senyor rey de tot lo que era mester. Aprés ab Molins rebí letres altres noves, e del cas de la Constitució que sentíeu volien demanar per migà de Pere Duray, diputats ussassen ya de aquella, lo senyor rey per mi, ab letra del governador, era avisat per lesta e mostrada la Constitució, e stava percebut. E ultra açò doní vostra letra, e lo informí, ell vos hi respon, e no'n cal congoxar.

Aprés rebíi altres letres sobre lo fet de mossèn Pere de Prexana, yo he fet lo que avets manat en tot e en açò de mossèn Prexana lo senyor rey és romàs en desliberació yo'l ne tendré aprop, e hi faré tot lo possible. A totes les cosses tramesses e manades he provehït, e informat de tot lo senyor rey. A tot avets resposta. Sa senyoria lohà en tot la pràtiqua de la ciutat, e stà content del modo, e conex que de aquí e altres universitats aderents li ve lo servey, e conex que la venguda del Duray és stada, perquè no an poscut ferla lur, e ara volentse agraciar e pacificar ab ell n'Abrí, mossèn de Ripoll, mossèn Pla, e místser Puyades, qui'm par li an tramès a dir, que pus sa senyoria vaya, seran contents, de acíi per tot octubre prorrogar la offerta, e ferla tantost, dels CCCC^{m} florins, sens curarse de greuges, però que feta la offerta e prorrogació, la Cort los sia continuada per IIII messos per lo rey de Navarra, e que junt lo senyor rey aquí lo General aya. E lo senyor rey passarà axí e no altrament. És ver que e fet de ciutat en monedes per remences, luicions e altres cosses,

ha asayats, si pogan fer star en suspès, ho se metès en greuge, però lo senyor rey ha entès e no vol res se faça, sinó segons damunt dich. Lo dit Duray ha procurat que lo senyor rey ha feta una letra al senyor rey de Navarra, que tracte e trebal ab la Cort li obren lo palau, e aquesta és ja anada. No sint als hic aya fet còrrer, an lançada fama que la Cort refermaria sa venguda, no se que's serà. Sentiment me és dat lo senyor rey los deu fer tornar prest. Ell ab letra e sabuda del senyor rey de Navarra és vengut. Yo sint mossèn Civeller s'en deu anar. Mossèn Santcliment me par se met en lo fet de la Daraçana, e és dubte no atur, procurantse qualque offici ab aquesta armada de mar, e preparatori que lo senyor rey fa. E lo senyor rey, stà molt ferm e content de vostra pràtiqua, bon servey e voluntat.

Yo ara ab lo present correu qui va en xx jorns, e partex a dos de aquest de acíi, vos tramet la resposta que lo senyor rey vos fa, e la procura que és mester al governador, a compliment del negoci que sabeu. Dauhi bona e presta conclussió, e féu iuxta los memorials que per lo governador vos tramès los scrivants, e aquell sian pagats per no averne enuix e dany. E yo que'm seria congoxat als uxers, me avets mal provehït, cossa és poqua a la ciutat, e bona, e útill, e de honor. E fan hom affers provehiuhi los xxv ducats de què fiu dita l'any passat, per lo spatxament que anà per Molins al febrer, vos placia trametrey als escrivants de mossèn Matheu Johan, perquè me congoxen, per sich més dura me daran congoxa mayor.

En dues vostres letres me dieu me fareu dar aquí diners e són assat per la darrera letra de aquí no era fet, ans los passavets de dia en dia. Yo us soplich si fet no és, s'i don compliment. E essent tant promte en servirvos, e trebalar ab poch profit, e molt desayre, e per caces e mals alotgaments, e esten tant tot lo dia, no vula aquí deferirme los pagaments, car de per cap de mix any, m'és degut, ultra que hi ha loguer de cassa, antorxes e correus, que adés III, adés dos, adés hu, e molts, segons occorra, ne féu acíi pagar, pus a Déus plau la cossa aya sa bona conclussió. Vayaus servir, encar parme prou sia stat fora ma cassa, e los affers són en tals tèrmens que mon anar no y farà fretura. Notifficantvos que la servitut de la ciutat no prench a enuix, ni pendré en lo que a mi serà possible, com segons ha acostumat sia, confiant hi aurà degut sguard. Lo senyor rey és avissat de la inhibició feta per diputats, e de la revocació, e de tot halí plasent vostre bon repòs e pràtiqua, e acort. Lo dit senyor s'en va diluns a la caça, o a Trayeto, o a Ponticorbo. Res no n'ha nou, sinó misatgeria del emperador sobre lo fet del Turc.

Al correu pagarets xx florins corrents, que tant li he promès, perquè partís prest, e anàs en xx jorns. E partex a II de aquest. Lo tresorer no y sint res, e sinó per lo avantatge meu e de Próxida per València, nonch fora exit de deu dies, car lo tressorer no'ls lexa exir e axí o té enpatxat. E no pus, sinó que vostres grans saviesses me manen lo que plassent los

sia. Lo governador vos comunicarà ses letres, e lo que scrich, sia entre vosaltres, car axíi són avissat axí e baste ho sentiu tot secret. En Nàpols, lo primer dia de abrill.

AHCB. CCO, vol. 26, año 1456, ff. 49-49 v.

470 Nápoles, 12 abril 1456.

Poderes autorizados por el notario Gabriel Devesa.

Die lune . . . , in dicta civitatis Neapolis.

Petrus de Solerio, de officio magistri racionalis curie domini regis, civisque Barchinone, in presenti civitate Neapolis moram trahens, ex certa sciencia, constituo et ordino procuratores meos certos et speciales vos Iohannem Seguer, apothecarium, hiis presentem, et Anthonium Petrum de Solerio, de theseuraria dicti domini regis, fratrem meum, absentem, in dicta civitate degentes, tanquam presentem, et utrumque eorum insolidum, videlicet, ad petendum, exhigendum et habendum pro me et nomine meo a Francisco de Gracia alias Iuvencio Alberdano, quasvis peccunie quantitates michi restantes ad solvendum ex illis . . . Testes: discretus Michael Bramona, prebiter benefficiatus in sede Barchinone, et Gaspar Servia, notarii, Neapolis residente.

AHPB. Gabriel Devesa, leg. 1, man. años 1452-1459.

471 Nápoles, 17 abril 1456

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Jhesús Maria. Molt honorables: A VII de aquest, ab correu, rebíi vostra gran letra de VIII de març, ab la que feyeu al senyor rey, e ab lo trelat de aquella; e ab la cèdula donada per vostres síndichs en la Cort, essent de acort ab lo Braç eclessiàstich; e ab lo trelat de la Novena del Consell que's demanava en la Cort de Perpenyà, apunctat per les XVIII persones, sens consentiment e intervenció vostra; e ab lo trelat de la Constitució del rey en Farrando, de què dubtau per part de diputats nos deman acíi ussarse. E per aquesta via aver conexença ells de moltes e totes cosses en què inplicarse vulen, e metrehi lo fet de Barchinona.

Totes aquestes cosses, vistes e lestes, e entessa vostra letra, encontinent parlí ab lo senyor rey, e largament lo informi de tot, e li fiu legir la cèdula dada per los síndichs, e la . . . de la Constitució, e de la cèdula de la Novena, li doní a entendre. Ell restà content de la pràtiqua vostra e modo. E vos respon a tot largament prou. E me dix que del fet del ussar de la Constitució, ne encara atorgar tal Novena, no prejudicar en res sa preminència ni toquar a monedes, o fet de Barchinona, ne en res provehït agés, no calia duptar, car ell era ben sans, e no avia mester pecúnia, e

que CCCC^M florins no l'i feyen fretura, e que ell los acostuma dar a hun capità e que per ferse tal prejudici, quantitat alguna no l'i inclinaria en res. Ab molt ferma e bona cara m'o dix, e que de la venguda del Duray, no se agués dubte algú, car ell guardaria lo suyo. Diguili lo que diputats avien fet en lo fet de Gerona, e feyen en lo procés del edicte contra florentins, e com inadvertidament en Joan Planes, sotssíndich hi era caygut. Ell ac plaer del avís, e diu provehirà a tot, e que mils auria rahó ell fer procés de infidelitat als qui via de generalitats, així prorrogant, estenent aquella jurisdicció qui no ha loch, en tals cassos volen enpatxar tal edicte, e los processos qui's fan per evitar lo participi de sos enamichs florentins que no ells, per una tal via voler dir que lo General ha tal dany, car així no y auria cossa que no caygés en tal jurisdicció, si permès los era. Molt se mogué de açò, e pens ho sint per aquexas qui aquí són, ell si provehirà. Vosaltres, ab peu ferm, repòs, e ab consell anau e féu lo que féu, e lo Planes e vostres síndichs, deuen ésser cauts e certs de no fer res en nom de ciutat que no pas per vosaltres e bé acordat, car en lo que serà degut fer cara e deffensió, lo senyor rey no pendrà enux, màs fer unes tals extenssions algú s'en previdrà, segons lo que yo sint. Aquestes cosses de què vos scrich, sint així per aquest modo e forma, e encara mes letres, no s'i veyen ni's sinten, sinó per vosaltres, e per lo governador, car sentirse per altres, tota via poria moure e no aprofitar. E per ço cové aquestes cosses totes estar en vosaltres, e les letres, e tot, e sentirse per pochs en la letra del senyor rey, e altres tremesses per los correus fets, avets resposta clara a tot, e sou prou certs de la voluntat del senyor rey.

Lo governador, vos mostrarà una letra que lo senyor rey li fa de totes aquestes cosses, que és pus larga. Jo ab correu qui serà stat aquí a XXI de aquest, vos he scrit larch, e tramesses les dites respostes que lo senyor rey fa a vostres letres, e la procura que era necessària a dar fi al fet e bona conclussió.

A mayor utilitat de la ciutat dauhi donchs bon fi, e l'ordre e regiment sia bo, perquè lo senyor rey ne sia servit, e hi pregua plaer, e la cossa pública ben endreçada, e aquests mals parlants ayen a callar.

Mossèn Duray, parlà a VII de aquest, ab lo rey. Volia lo rey lo spatxàs. Dixli lo rey: Lugo a Nàpols a la fi d'este mes, que hi seré. E així ab cara bruna se n'anà. Lo títol de *dilationibus* comensa a sentir, e sentia com més irà, així de aquest, los altres perquè aguessen forma de demanar e aver los M ducats qui són que lo senyor rey los ha promessos en recompensa de lurs salaris, demanaren licència de anarsen. Lo rey los mostrà bona cara, e li bessaren dues vegades la mà. Yo vehent, e prou prop a Puçol, on eren, baix en la cambra, ells, van així de sperança en sperança, e crech auran los M ducats quiscú, e ab affany. E creuse lo Civeller se n' irà. Per lo Pere Johan cercarà camí romandre a la Daraçana, però lo senyor rey los té així en suspés fins los affers sien clossos aquí. Aquesta cogitació ne tinc, e altres ab mi semblant. Yo he sentit açò per hu que

participa ab ells, e per altri qui ho ha del senyor rey, axí que dau fi a affers, pus hi és lo que avets mester. Lo senyor rey vos haya scrit ne volia fer anar en Pula . . . una grossa terra, volia hi anàs per conseller e jutge ab mossèn Guillen Mercader, qui hi va per vissrey, perquè la ciutat és divisa ab vostre promessa e jurament, e moltes altres rahons que hi fiu me són scussat e he agut molt a fer.

Yo he attès al perquè hic són, e a fer lo servey degut a la ciutat, e veg no'n tractau, e perdonenme vostres reverències de mon parlar, car forçaume de averho dir, com yo pens meritarho, car abdues letres fetes de febrer me avets scrit, dariets diners a mon sogre, ho al capellà de ma cassa, e són avissat, al cert que encara a XVI de març, no n'aviets fer dar recapte. Mos treballs són grans e excessius, e són sols, e del què voleu provehesca e avís, e faça respondre, al senyor rey, vos dic no'm qual cessar, e sab Déus quin yvern he agut fora Nàpols.

E ara qui stam jorn a Puçol, per tenir esment, e sentir, e provehir a tot, yo ab hun gran desig sper me'n façau tornar. E placieus si fet no és, darme recapte, car de mix any m'és degut, e per la mia fe acíi he pressos ara per ma despesa a la Pascua, crehent dins festes agera de aquí recapte C ducats. Yo us soplic no'm dilateu lo degut, car no us ne cuyt dar rahó. Lo senyor rey met en cert sa anada. Res nonch ha nou, sinó misatgeries de emperador, e de arcabisbes, e bisbes, e altres grans senyors de les parts orientals, tot sobre lo fet del Turc. Acíi ha missatger del duc de Borgunya, per haver licència que lo duc qui ve ab XXV^{m} homens de armes pusca passar per acíi per certa part de aquest realme. Als scrivants per les scriptures e sagell dau recapte, e al fet dels uxers, sinó tothom me girarà la esquena. E féu que yo aya aquells XXV ducats que són deguts als scrivants de mossèn Matheu Johan, per lo spatxament de la conselleria del any passat. Yo sper que ab lo primer correu aya recapte de diners. Si no avisvos que a vostre càrrech yo pendré canvi pus axí va.

Lo senyor rey, legida la cèdula dada per vostres síndichs, en la aderència he concòrdia ab lo Braç Eclesiàstich, m'a dit que lo senyor rey de Navarra, li ha scrit, a sentiment li seran dats III messos per la Cort pusca prorrogar, e anar en València e Aragó. Veus com se maneya. Pens que tot ho sentiu aquí. Lo abbat de Ripol, e Puyades, ardíacha, an volgut acíi scriure e fer signifficar al senyor rey, ells ésser causa, lo Braç Eclesiàstich ésserse aderit ab vosaltres per fer lo que ha fet.

Lo mossèn Duray, ha messa acíi veu que la Cort confermarà sa venguda, e que altri vendrà e serà ab ell. Avisvosne acíi no n'estregut, e ya sint quin temps hic ha. Lo senyor rey no ha permès roba ni persones en manera alguna puyar ho carregar en la nau de Thomàs Puyades, perquè les naus seues van aquí prest, ans com lo temàs, l'on soplicà l'i jaqués carregar e puyar gent, molt fellonament li dix: Que no queria, e que si roba ni algú hi puyava, ho faria lançar tot en mar. E axí hac a fer loch. Tots possen a la Daraçana ab lo Puyades que [és] conservador de Cicília. Lo

senyor rey de Navarra, vos deu parlar de la faena de Junqués, sobre les guardes de Castellví he salari de aquells . . . qui s'en va del rey de Navarra, ab la calavera de Puyol, s'enporta instrucció del rey, que lo Junqués ho ha fet per scrich vostre, perquè siats prevists.

Aquest correu va en XXIIII jorns a València, e a ésser aquí en XX jorns, e partex a XIIII de aquest. Portassen lo present maç dreçat a mossèn Francesch de Pere Arnau, ho al governador. Darli habets, cinch florins corrents, car a tant me són avengut ab ell.

Lo senyor rey se n'és anat caçar a Darnone e al Cassal del Príncep, nonch serà fins a la fi de aquest mes. E no pus, sinó que'm maneu lo que plassent vos sia. Scrita en Nàpols, a . . .

Lo correu qui avia a partir a XIIII no l'a jaquit partir lo tressorer. Lo més affany del món és, que sens voluntat del tresorer negun correu no s'espatxa. Aquest va en XXII jorns e partex a XVIII. Dauli quatre florins corrents, car a tant són de acort ab ell.

Rebuda de mícer Pere Boquet a VII de maig M.CCCC.LVI.

AHCB. CCO, vol. 26, año 1456, ff. 70-71. Véase Boscolo, *Inviati . . .*, p. 27.

472 Nápoles, 17 abril 1456

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Molt honorables . . .: Lo present correu partex de acíi a dehuyt de aquest, e va en dehuyt jorns. E perquè porta letres en què pendreu plaer e va axí prest. Si complex, dins lo dit temps, ha aver deu florins corrents, e si més stà anant en XXII jorns, ha aver dos florins corrents. Stant més no haver sinó lo que darli voldreu. E manau lo que plassent vos sia. Scrita en Nàpols, a . . .

Lo senyor rey és al Cassal que caça.

Rebuda de mícer Pere Boquet a VII de mag M.CCCC.LVI.

AHCB. CCO, vol. 26, año 1456, f. 72.

473 Nápoles, 5 mayo 1456

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Ihesus Marie Filius. Mossenyor . . .: A XXV de abril, trobantme ab lo senyor rey en Puçoll, e dins sa cambra, arribà correu de aquí, e vench en XV dies. E aprés ac donat lo maç al tressorer que alíi era, que portava del senyor rey de Navarra donà a mi I mas vostre e del governador. E lesta la letra del rey de Navarra per lo senyor rey. Tantost yo doní vostra letra e la del governador, lo senyor rey prés gran plaer en la nova molt gran, e notifficà alíi a tothom la bona nova, e de aquelles hores ançá strenya molts affers e prepara sa anada.

Aprés, a XXVIII de abril, arribà Clavaria ab I maç de letres vostres e del governador, aventhi I ducat que yo pagàs en lo dors per lo dit mas per la ciutat, e axí ho fiu. E lestes les letres que eren duplicades, tantost doní la letra al senyor rey, e sa senyoria per amor de la ciutat, ya que ab la primera letra del governador, de IX de abrill que hy avia comunicat per amor de la ciutat, car axí me n'avia scrit lo governador ho fes, ho avia atorgat. Fonch content que los processos que's fan aquí per caussa del edicte fet contra florentins, tant com toquava mercaders e altres de aquexa ciutat, cessassen e sobreseguessen, e sobre açò, manà les letres necessàries e respostes a totes vostres letres, e són molt bones. Ab gran affany he poscut obtenir correu hic isqués, e perquè la faena, quant als dits processos cessar, avia cuyta e noncha affers, e tothom se guarda de despessa. A mi am convengut spatxar aquest correu appellat Johan Victori, lo quall partex a sis de aquest de ací, e a ésser aquí en XVIII jorns. E avetsli e dar quaranta florins corrents. E no pot dar letra neguna sinó lo vostre mas, e primer e aprés a star XXIIII hores en dar les altres letres que porta, si donchs no ha licència de vosaltres, pus tal avantatge sie agut a fer. E veig que ací ni aquí, no pusch aver letres sinó com al tressorer plau. Lo he volgut axí strènyer, pus aquí sia, e ayau vostres letres sia fet de les XXIIII hores a vostra voluntat.

Lo senyor rey scriu a'n Bru e a'n Bac, e ab los mots de la prechmàtiqua que tantost cessen, scriu al rey de Navarra, scriu al lochtinent de tressorer, scriu al governador, scriu a vosaltres e al sindicat, e regraciaus lo bon servey en la Cort. De nou vos torna recomanar, còpia vos tramet, que les letres totes que són set, perquè vosaltres e lo governador sintau que hi ha, e vos servi stan del què serà mester.

De aquestes letres me demanen sagell e paga. Yo he fet dita perquè la cossa se spatxàs, però veus que poch me responeu a res que scriga, car ni ha uxers, ni als qui deg los XXV ducats de què tant he scrit, res no avets tramès. No sé quina pràtiqua és aquesta, ni menys a mi trameteu recapte de mon salari, qui m'és degut de mix any, huy ultra que en la conselleria passada e en aquesta vostra, en correus de propri me avets fet bestraure bé XXXX ducats, e avetsme scrit dues vegades dariets recapte auria diners, e segons veg per obra no's met en execució.

Yo he manlevat acíi a cambi per Roma, e sper aver recapte de aquí ab lo primer correu, siau certs que vengut lo primer correu si recapte no m'és tramès, lo que'm serà degut pendré a cambi, e trametré aquí a pagar a vosaltres. No'm par que yo pusca ben star ací sens despessa. Per la mia fe yo voldria lo fet agués bona conclussió, e aver licència, e ésser aquí, e servirvos aquí, car de aquest trebal e vida, yo n'he prou, axí que soplichvos me tracteu altrament. Fins ací cuyt aver ben trebalat e provehït justa mon poder al manat, yo de acíi no pusch exir que no aya pecúnia, e pac lo que deig a les gents, e per mon camí diners he mester, ab tot que com vos he dit de mix any m'és degut, perquè provehïu no aya pus a parlar

de açò. Lo comandament que'm féu aya per recomanats los fets de Cervera servar, e plaume molt an ac seguida vostra voluntat per moltes vegades, los ne scrit de acíi faran bé en totes cosses vos seguesquen car no erraran.

Ab tot que mossèn Duray diu acíi, e tota lur partida que lo síndich de Cervera no gossa fer, sinó lo que vosaltres voleu, e avisvos que ells tots ab lo germà del abbat de Ripol, són ben contraris als affers de Cervera no gossa fer, però no n'an agut sentiment que Cervera ha obtengudes cosses bones e molts útills a fàstig lur. Mossèn Civeller e en Pere Johan de Sent Climent signiffiquen aturar, e pus lo senyor rey va anarsen ab ell, e sperar fins lavors. Tots tres van, e a la Daraçana és lur mayor star ab en Puyades, e alíi menya mossèn Duray qui nonch és sinó ab son fill e 1 bort, e possa a la Daraçana on en Puyades li ha feta una cambra de fusta, e alíi stà. Ix poch, comença conèxer lo temps de ací stà felló, e diu moltes cosses perquè sint que aquí se trebala s'entorn, e lo poder li sia levat.

Bé serà degut se faça, car per la mia fe no lança sinó foch e verí, però alà on se troba entre ells e ab los qui li seguexen la volta, dient que ell no ha càrrech del fet de la ciutat, que solament hic és per diputats, màs que tant és lo desordre aquí entre vosaltres que no pot durar e relíqua son parlar fa poch, e ell veu lo temps però la passió no'l legxa. Lo correu que diputats li feyen, és vengut 1 jorn e mig, aprés lo primer, no'l vol pagar, està felló ab les letres que lo senyor rey fa, scriu prou clar, e podets veure sa bona voluntat, dau fi a affers, e aprés traheuhic a mi, car com vos he scrit mon desig no és aturar hic. A mi plau bé que fins acíi cuyt aver ben servida la ciutat, e provehït a tot lo necessari, e lo temps que hic serie justa ma possibilitat no mancaré. E avisvos que és bé mester tenir e sinte a tot cor y avets quins competidors hic ha, esperar si porien res fer. Los II^{m} ducats encara no'ls an.

Lo senyor rey e lo papa se creu seran de acort, e lo comte Iacobo se levarà del camp de Senessos. Dessús la nova de la offerta dels CCCC^{m} florins és venguda, tot açò s'és fet e stret, per certs mots que en la letra del governador legíi scrits de sa mà, passats entre vosaltres, e ell.

Yo he parlat ab lo senyor rey. Sa voluntat és si la senyora reyna ve aquí tractarla e ferli aquella honor acostumada, com a muler sua. En lo fet de ussar ya ella no ussa en Aragó ni ussarà aquí, axí que regina és e muller sua, la honor que li devets fer ya l'avets, e aquesta és la voluntat del senyor rey. Ací no ha res nou de què fretur scriure. Tots aquests dies vos he scrit larch, e tramesses moltes letres, e a res no'm responeu. Recomananme a vosaltres, e manam lo que plassent vos sia. Scrita en Nàpols, a . . .

AHCB. CCO, vol. 26, año 1456, ff. 89-89 v.

474 Nápoles, 10 mayo 1456

Escritura autorizada por el notario Gabriel Devesa.

Die lune . . . , in dicta civitate Neapolis.

Nos Berengarius Derill, miles in Pallariensis, principatus Cathalonie domiciliatus, pro nunc vero in civitate Neapolis, moram trahens, confiteor et recognosco vobis Iohanni Vives, mercatori.

AHPB. Gabriel Devesa, leg. 1, man. años 1452-1459. Sigue un encabezamiento de escritura otorgada por el mercader Juan Vives, fechada a 11 de mayo de 1456 en dicha ciudad de Nápoles.

475 Nápoles, 18 mayo 1456

Carta de Guillermo Ramón de Erill a los conselleres.

Molt magnífichs mossenyors e de gran savieses: Per donarvos avís dell que és fet ab la magestat del senyor rey, aprés que li aguí donada vostra letra, a al qual sa senyoria ab molt plaer ha asceptada, e legida haquella, m'a respost vos regracie los serveys que tant en obra com en ofertes li aveu fets, e que ell a clara conexença de vostra bona vollentat. E li dit de la venguda estada d'en Pere Durall, que's cosa que's molt enuig a la major part de aquexs estaments congregats per sa magestat en aquexa ciutat, e que serie bona cosa sa senyoria l'aviàs, pus li és manifest com és vengut, e done despesa all Generall sens nengun útill. Am respost de tot cert que dins haquest mes ell l'aviarà. Ell vos scriu de ço que yo e fet ab sa mercè, e si ells de mi ordenar vollreu so prest. Per la cuyta dell correu no puch dir més. Per altres sereu largament per mi avisats, oferintme a vosaltres de què puga. De Nàpols, a . . .

Dell qui és molt prest al que vostres savieses de mi ordenar vollreu, qui coman en vostra bona gràcia, Guillem Ramon d'Erill.

Per les fetes qu'ell vex fa no's torbe, no s'i poran ésser acabades, sinó per altre los aureu.

Rebuda de mossèn Guillem Ramon de Erill, a III de juliol M.CCCC.LVI.

AHCB. CCO, vol. 26, año 1456, ff. 94-94 v.

476 Nápoles, 21 mayo 1456

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Ihesus Marie Filius. Mossenyors . . . : Ab lo correu qui darrerament és anat, qui ha nom Johan de Victòria, e anava en XVIII jorns, e avia ésser aquí lo XXIII de aquest, car a VI parti, e aviestli dar complint XL florins corrents, vos he scrit larch e tramesses letres del senyor rey, e recapte per fer cessar lo procés aquí se feya per lo edicte de florentins, lo senyor

rey vos scrivia molt favorablement. Sper en Déus tot ho aurets rebut. Per fer cessar aquexos processos me convengués spatxar aquell correu, e ferli tal avantatge, car altrament no'nch fora exit, e despuys fins ara no n'ich a exit.

Aprés ab les naus he rebudes letres sobre la matexa matèria de florentins, e tals letres com les primeres tornim donar una al senyor rey. Sa senyoria havia manat altra vegada ésservos scrit de açò. Trametvos ab lo portador, qui és correu qui va en XX jorns, e partex de acíi a XXII de aquest. La dita letra és molt bona segons veurets. Mostrau la vostra al senyor rey. Lo senyor rey lo ha ben hoït, e respon a vostres letres e a les altres dels braços. Lo senyor rey restà bé content de vosaltres.

Ab lo primer correu aureu les dites letres. A la vostra letra del fet de la concòrdia de la Cort ya avets resposta ab lo correu tramès. Yo sper vostra bona letra de aver clós lo fet del comdat, car del temps de la procura a messa fins ara XXXII jorns ho pus an passats. Regraciantvos lo que avets fer bestraure per mon salari, com ver que per la mia fe al rebre de la letra del cambi ab desavantatge me n'avia pressos per Roma CL ducats, perquè ne avia manlevats C sperant de dia en dia aver recapte.

Air que comptàvem XXI de aquest present, lo prothonotari e mossèn Martorell, lo mestre de Montesa, qui n'avia càrrech per lo rey de Navarra, e ab letra sua, dix al senyor rey que lo rey de Navarra se maravellava com avia jaquit, e dix e cruelment Taraça, Tàrrega e Sabadell qui eren bé rendossos per lo comdat qui no volia res de renda. Lo rey respós que la cossa stava en sa facultat e voluntat, e perquè la ciutat era prompta a son servey, e per no agreuxar ja que en novell tal no's metés, que ell amava més açò, complaent la ciutat, e ne era content. E tothom callà, miran lo món e lo bon çell. Aquesta mà fia si és ab vosaltres, e no'n parlen. Aquests senyors sintran la voluntat del rey en açò, car lo prothonotari hi era, e no'm desplau dar fi a affers, si fet no és, car lo senyor rey stà bo e ferm. Los contraris speran anarsen ab lo rey. Axí passan tots lo món. E no pus sinó que maneu lo que plassent vos sia. Scrita en Nàpols, a . . .

Rebuda de mícer Pere Boquet a III de juliol M.CCCC.LVI.

AHCB. CCO, vol. 26, año 1456, f. 97.

477 Nápoles, 7 junio 1456

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Mossenyors . . .: Ab Jordi Xampana, vos he scrit, e larch del què necessari era. Aprés s'és seguit que desliurats lo moro e mora que avia obtenguts ab prou favor de la ciutat, los ha pressos glànolla, e no an viscut sinó tres jorns, lo mesquí de pare stà trist e desesperat, erasen sinó mor també ab lo primer pasatge. Veus quin temps hich ha puyats són a XXVII,

XVIII, X, XII, V, IIII, e axí tornen e a XXVIII he a XX. Déus nos ajut, car vist la ciutat és buyda, e molta gent fora. Lo temps no és bo.

Lo senyor rey aprés vos he scrit ha agut cessions de febra, e una prou fort e ab singlots. Ha XXXI jorns jau. Air stech molt bé e sens febra. A la nit hac congoxa prou, e huy matí li han dat un christili Ara stà bé. Déus li ajut per sa mercè, car molt nos hi va. Acíi ha moltes congoxes, morts e forts. La malaltia del senyor rey qui és gran fet que hi va molt e moltes opinions e parlars. Déus nos do bon remey a tot, e specialment a la disposició del senyor rey que li tremeta molta sanitat. Hun bon metge estròlech del senyor rey, és mort dins dos jorns, creuse de peste. Altres diuen que és mort de squinència, avia nom mestre Alberto Lombart se diu era. En Devessa stà com feya prés Figuera, e mossèn Ça Plana. e en Cervera trebalaven isqués per lo temps a manleuta, contractavenho ab lo duc. Lo duc e lo Consell és avisat res no s'i ha fet ni'n pens si toc. Si lo senyor rey no stigués axí, ya s'i agera provehït, altrament lo temps és vengut axí Déus sap perquè.

Yo mossenyors partesch demà Déus volent. Partesch, no sens molta congoxa e anuix, perquè lo temps és calt e indispost per cavalcar per la pesta que hic és de on partesch, e considerada principalment la indisposició del senyor rey. Déus per sa mercè, me don tota dreça e bon viatge. Vui partim de companya, fac camí, faça poques jornades.

Yo jaquesch empares e memorials, a tots los affers, e bé tot recomanat a mossèn Martorell.

Lo comte de Coscentayna vos scrivia, ans de la mort del moro e mora, prou benignament, e mostrant molt voler repòs ab vosaltres, segons pus stessament per mi Déus volent sabreu, desliurats lo moro e mora. la sort s'és seguida, són morts, segons damunt he dit. De Gènova no y ha res a present, sinó asò, com abans als nonch ha de què fretur scriure, sinó que vostres grans savieses me manen lo que plassent los sia. De Nàpols, a . . .

AHCB. CCO, vol. 26, años 1456, f. 99. Publicada en *Cortes de los Antiguos . . .*, XXIII, p. 458, con algunas deficiencias, errores de lectura y de transcripción, que hemos procurado subsanar.

478 Nápoles, 10 junio 1456

Poderes autorizados por el notario Gabriel Devesa.

Die mercurii . . . , in dicta civitatis Neapolis.

Michael Prats, patronus navis, civis Barchinone, ex certa sciencia, constituo et ordino procuratorem meum certum et specialem, vos Gasparem Gilbert, mercatorem, in civitatis Neapolis moram trahentem hiis presentem . . . Testes: Iohannes Vives et Michael Salavert, mercatores Neapolis residentes.

AHPB. Gabriel Devesa, leg. 1, man. años 1452-1459.

479 Nápoles, 13 junio 1456

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Mossenyors . . . : Tots aquests dies passats vos he scrit mol larch, e ab aventatge fet a correus e tramesses provissions e letres. Pens tot ho aurets rebut. És ver que resposta alguna de vosaltres no he. Stichne maravellat, car atès a tot lo demanat, avets recapte, e dies ha, propri fora, resposta se n'agués cobrada, e lo negoci agués pressa conclussió, e lo senyor rey la sabés. Ab la present me resta poch dir.

Sabut he que lo senyor rey vos scriu, e yo he vistes les letres que fa a vosaltres e al governador, que si li voleu comprar XXM corteres de forment les vos vendrà, e encara pus, car ell n'a molt en guany, e la annyada és molt bona ací. Vol li bestragau aquí la meytat del què serà acordat, e darà seguretat al acostumat, e al temps, enprés lo blat serà aquí.

Açò diu fa per amor a la ciutat, e perquè sigau opulents. Avisvosne de açò aurà càrrech en manegar e cloureho Francesch Ferrer, corredor, ab les letres que rebreu ho sintreu tot. Acíi no ha res nou, sinó que lo papa, los senessos, e comte Iacobo són de acordi, e la pau finada, e acíi feta festa. La comte Iacobo aurà ara L^m ducats, lo rey li'n dóna X^m, los restants li donen lo papa e senessos. E lo dit comte vasen ara acíi en Abruço, e alí starà fins lo rey lo aya mester. Lo senyor rey se stà a la Torra, ara diu que pus pau ha en Ytàlia, certament ara los adversants stan acíi, tots stan en calma mirant lo món. Sint que lo rey cerca camí per ferne tornar en Duray.

Vostra tarda de respondre de la conclussió de aquí, me par fa star lo senyor rey no dar licència a aquests altres, ab tot que tots signifiquen que aturaran, e no anarsen sens ell. E per la present no pus. Les bulles de les dècimes sobre lo clero aurets tantost aquí. Recomanantme tota via a vostres grans savieses.

Scrita en Nàpols, a . . .

Rebuda de mossèn Pere Boquet a VIII de juliol M.CCCC.LVI.

AHCB. CCO, vol. 26, año 1456, f. 101.

480 Nápoles, 16 agosto 1456

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Mossenyors . . . : Aprés vos haguí scrit per Martí de Córdova, correu qui partí a VI de aquest de ací, e va en XX jorns, e complint ha haver XXV florins corrents dels mermessors de la heretat d'en Porta, car per los dits affers lo spachí. A X de aquest rebí hun mas de letres vostres. Sobre lo fet dels forments de què yo us havia scrit ab letres del governador, e encontinent aní parlar ab lo senyor rey, e donili una vostra letra

que tenia ja vostra de x de juliol, e fiuli legir la letra gran mia sobre lo fet dels dits forments. Lo dit senyor me hoy a ple, e aturàs deliberació en respondre al contengut en les dites letres, e ha tardat IIII jorns en fer la resposta, la qual és segons poreu veure en la letra que us fa. Ací són puiats los blats, car lo thumon hic val v carlins e mig, e l'anyada no és tant bona com se crehia, e per ço m'a dit que en aqueix for ell hi perdria massa, e que en nom de Déu, la ciutat se fornesca d'allà on li placia.

Ací és fama pública que en Guàrdia e en Coniuncta vos han venut forment de Calàbria, qui és lo qui menys val, a XII sous, III diners, e que haveu comprat lo de Sicília a XII sous, qui val menys que lo de aquest realme, I sou comunament. Axí lo puiament del forment, ací com encara perquè's creu que serà guerra entre lo senyor rey e jenovesos, han dat causa que lo senyor rey vos fa aquesta resposta, però alegrament e ab bona contentació la resposta és stada feta. Totes les altres coses contengudes en vostra letra li he explicades. A tot vos respon. En lo fet del vicicanceller e d'en Devesa, yo continuaré segons ordenau e scriviu.

Aquest correu appellat Joan Comí, qui és d'Oriola, faç partir per portarsen aquestes respostes e letres. Partex a XVI de aquest, e va en XVIIII jorns. Complints havetsli a dar XXX florins corrents, e no gosa dar letres fins haia dades les vostres, e tot primer, e encara ha star hun jorn que no pot dar altres letres sens licència vostra.

Lo senyor rey ha letres com lo rey d'Ungria hauria descomfit lo Turch a Bellgrado. Serien stats morts més de LXX^{m} turchs, e hun gran capità llur, preses moltes artelleries al Turch, e specialment bombardes grosses. Lo Turch és tornat molt atràs ab los qui ab ell eren. Placia a Nostre Senyor Déus, sempre don victòria als christians, car la nova és bona. Los jenovesos aquests dies passats han feta una indiscreta letra al senyor rey, dients ell haver rota la pau. Lo senyor rey lus ha feta una bona resposta. Creuse serà guerra.

Ab lo primer correu de totes aquestes coses vos tremetré trallat, car ara no'ls he pogut haver per la cuyta de aquest. Lo patriarcha e mossèn Martorell stan mal contents, com a lurs treballs e aiudes en aquests affers de la ciutat no s'ha degut sguart, e los scrivans, per lo semblant, e tothom se enuge. Són amichs cars e benvolents de la ciutat, e dels affers, aquests fallints haych poques persones amigues, e segons lo temps e la matèria, aquests qui n'an dada de rahó e l'an donar, e no fallen ni han fallit al degut, par a mi, vostres reverències, deuen conservar e dar forma, no pèrdrela. Veig que en res vos ne haia scrit, ni de uxers ni altres, may me haveu respost. De açò largament yo scrich a mossèn lo governador.

Placieus tots conferir e comunicar de la matèria, e ferhi aquelles provisions e conclusió, que lo temps e negoci importen e volen, avisantvos que fallint aquests s'en trobarian pochs de tan affectats al benefici e repòs dels afers. Preneuho, mossenyors, a aquella part e intenció bona, perquè u dich vostra intelligència és tal que sens dupte yo so entès.

E per la present no he més a dir, sinó fer e complir, tot lo que ordenareu. A mi plaguera bé ésser aquí, però veig en vostres letres no me n'scriviu yo prestaré pasciència en tot lo que volreu per servey de la ciutat, car pens que lo pus breu poreu, dareu orde, yo me'n torn. A mi ha convengut, perquè ara a Nostra Dona de Agost, és l'orde e temps de logar casa de nou e fornirme, faent monició necessària. Haureus a gràcia en lo mes de setembre, o com pus prest vos parra, me façau trametre diners, car casa e tota la monició s'és hagut a pagar ara.

En los affers d'en Bach e d'en Porta fins ací res no se ha innovat. Tota via yo faré lo que m'és manat per vosaltres. Yo scrisc als mermessors, ells comunicaran ab vostres reverències del què per mi senten. Fins ahuy no he haguda forma de spachar aquest correu. Scrita en Nàpols, a . . .

AHCB. CCO, vol. 26, año 1456, ff. 136-136 v. Publicada en *Cortes de los . . .*, XXIII, p. 445. Véase Boscolo, *Inviati . . .*, pp. 27-28. Para referencias de la conmemoración de la batalla de Belgrado, véase Madurell Marimón, José M.ª *Concilios Tarraconenses (1455-1469)*, «Analecta sacra tarraconensia», 20 (Barcelona, 1947) 125.

481 Nápoles, 3 octubre 1456

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Mossenyors . . .: Aprés haguí feta la altra letra gran del derrer de aquest, cuytadament per la pertida del correu qui era feta, e ere molt nit, crehent pus lo correu era pertit que fes sa via, axí com feya, s'és seguit que procurantho aquest[s] senyors de contraris qui açí són, ab mitjà del compte de Cosantayna, segons he sentit amich molt d'ells és stat tramès al correu pertit que aturàs allà hon fos aconseguit, no contentantse del què sentien anada e s'era provahït. E de fet aquest correu al pas de al Garillano aconseguí l'altro, e féu restar aquí, e axí ha stat per quatre jorns.

En aquest temps tothom ha traballat, e s'an tengut tres o quatre Consells strets, hoynt a nosaltres apart. So cert s'a molt traballat que la inhibició feta per lo senyor rey de Navarra se lavàs, e la crida feta per lo veguer se revocàs. E avisvos s'i tirava per moltes vies e mitjatgans prou forts. Però vista la bona voluntat del senyor rey, lo qual ha a aquexa ciutat, e en la conservació del regiment, volent quant la honestat permetrà aqueix fet fevorir, e axí m'o ha dit. Tothom amirat son perlar, e los contraris no han pugut obtenir lo que volien. A tots a part és stada comunicada la provisió petent, ab la qual lo senyor rey, fehentse jutge de açò, tot suspén tot lo negoci fins personalment sia aquí, loha, gratiffica e retiffica la inhibició feta en aquesta matèria per lo senyor rey de Navarra a xxx de agost, inibeix diputats, veguer, vosaltres e tots officials, e que res en aquest negoci no s'innou, volent que lo senyor rey de Navarra, ne algú de aquesta matèria no s'entramete, ans la reserva a audició e conaxença sua, essent aquí ab decret de nullitat e irritant, etc. E ultra açò

que los contraris no'n saben, ne n'han vist scriu ab ses letres closes en molta recomendació de la ciutat al senyor rey de Navarra, e que fassa servar aquesta provisió petent, e que a la Constitució en manera al món no sia tocat, ne en Cort ne en altra manera. Hay per la semblant letra closa al governador, tal en effecte letra a vicicanceller e al regent, de semblant forma letra a vosaltres e al sindicat que serven aquestes provisions, e que lo senyor rey no'ns mencarà en res que la honestat permeta.

Hay letra a diputats que per lo semblant serven la provisió, e que essent se maiestat aquí, vista la veritat, actes, e hoydes les parts, que y ferà justícia. Letra per al veguer semblant, e que exercesque a ús de son offici e serve la dita letra. Hay una altre letra closa per al senyor rey de Navarra, que si per la crida feta contra lo veguer per les vegueries a instància de diputats era en res dubtat, lo senyor rey de Navarra lo deffen en son offici, e lo fassa haver per tal cridar e publicar com era debans, no contrestant les dites crides.

És aximateix s'a intenció del dit senyor, que attès totes aquestes coses són suspeses fins ell sia aquí, que encara que draps sien tellats strengers, res no's digue ni's fassa. En açò stà tot lo empetxament, e és remès a mossèn Cathalà, loctinent de tresorer qui n'ha a presentar e dar aquí, e ferme fer actes. La provisió patent la qual la part ha vista en aquests quatre dies, no es venie bé ne'ls és venguda bé perquè lo senyor rey se fa jutge, e ells pretenen diputats, en aquesta matèria, haver tant poder com lo rey e la Cort. E sobre açò han mostrats memorials e molts actes, és los stat satisfet per los privilegis vostres. E encara aquest cars, no ésser de Generalitat, no han pugut pendre terre. A la derraria han molt traballat, que al menys lo senyor rey fes revocació açí de tot lo fet per lo veguer e per lo senyor rey de Navarra, e que aprés inhibís, estiràs la causa. No n'han obtengut, ans la feyna va segons demunt he dit.

E axí aprés dels consells, som restats en aquests perlaments, e en la vista de la provisió, mossèn Durall ha applicats mossèn Civeller e mossèn Pere Juhan. A mi no m'ha desplegut, perquè ab mon perlament n'e fet molt fundament, dihent, primerament, que ço que yo era deffench per la ciutat, que veguer ha star e seguir Consell de consellers per privilegis primer de la Diputació, jurament e homenatge en la admissió al veguer, ans de tot altre prestats. E encara per la observància de la Constitució, mossèn Durall en altre temps havia deffensat, e com a conseller, e com a ciutadà consellat. E que la Diputació ne privilegis de aquella, capítol de cort, o constitucions, no y podien derrogar per les salvetats e protestacions que sempre Barchinona havia fetes en les Corts, e que mossèn Pere Johan e mossèn Civeller, qui's diuhen ésser açí per los ciutadans, la rahó volguera en açò, fossen ab mi qui ych so per la ciutat, e en deffensió dels privilegis. Però que en açò, e altres coses, se mostrave vertaderament perquè ych eran, e que no sercaven sinó poder recobrar lo perdut, liguantse ab diputats, cosinjarmans e perents llurs, pus les altres vies, moltes

experimentades, no'ls eran rehaxides. E moltes altres coses diguí, segons me occorregué a beniffici del negoci.

Aquesta part contrària ha fet gran fundament en lo Consell, entre vosaltres haver gran desordre, e que la ciutat va a total rohïna, e que haveu donat entendre al senyor rey, perquè no hagués Eylch e Crivileny, e altres lochs, que fos sa mercè per no haverse imposar tall novell, pendre en loch de açò lo comdat, e que obtengut del senyor rey, ço que volíeu, haveu mes hun gran tall, e pujades molt les imposicions en los honors, en lo forment, en la civada, e en la carn, en suma de totes aquestes coses bé tretze o XIIII diners, que seria una gran summa l'any, e que aquests diners guastau e destrohïu. E que ara perquè veia que ab la Cort lo desorde de aquesta crida de la Constitució se mostrave, e tot se fora reperat per a fer prorrogar la Cort, e axí sgirar lo donatiu ab ficta venda de blats, e compra, e simulades fermançes, haviau donades, sis milia lliures al rey de Navarra, hoc encara seguit e abolir cert sensal de Montblanch, e que tot se anava a perdre.

Al fet de les imposicions, yo'ls he satisfet que en lo fet de les honors, ell hanaven franchs a qui tocha, e en altres coses tembé, e que era falcia ésser ten gran cantitat. E que hon res haguésseu imposat la necessitat e despeses de aquests negocis importaven, e que lo que s'era imposat era en coses que no afleigien lo poble, ans comprenien més los foresters e vihendants. E que la feyna de Elix e Crivileny era vera que sens novell pagament no's pudia restituir, pegador tentost a la Taula, e que de necessitat se haguera a posar novell tall.

E més, que de la benignitat e gràcia que lo senyor rey feya a la ciutat, que ne hauran ells aturar, que en açò no mostraren sinó llur passió. E quant de les altres coses de les VI^{m} lliures e censal, que tot eran falcies, e que la ciutat per gràcia de Déu stave ab bon horde e punt, e molt al servey del senyor rey promptíssima, apertades totes altres senyories e dominis, qui en altre temps, hi solien ésser a astúcia de aquests qui axí mal parlen. E axí ab moltes altres rahons, diguili lo que me occorregué, e fuy ben scoltat. Hoc encara los signiffiqui los mals perlars e decrimentacions que m'era stat dit mossèn Durall havia fetes contra los qui regeixen, e altres de sindicat.

Lo Consell prés pler en mes informacions, e axí quiscuns havem fet nostron l'onor. És necessari mossenyors, al bon acustumat, vostres savieses ab tota bona paciència e obediència, vosaltres e lo poble, prengau, tengau, e serveu aquestes provisions, segons és menat per lo senyor rey, car sa maiestat apart m'a dit, e encara present lo Consell, ab hun bon ànimo e affecció, que ell vol conservar, e fevorir, e ajudar aqueix regiment e ciutat, en tot lo que la honestat permetia, e no mencarvos en res, e que axi'ns ne scrivies. E que pus que sa beneventurada anada al cert és ten presta, que ell aquí ab vosaltres, axí en lo fet de aqueixa Constitució, com encara altres coses tocants lo beneffici públich de aqueix poble

e ciutat, darà tota cura e ferà tota ajuda honesta, e ho veureu per obre, e que viscau ab repòs e sossech, e'ns guardeu de novitat. Perquè mossenyors avisvos de tot.

Jo no'm se diputats com pendran les dites provisions. Aquests senyors açí aderents a ells, mala contentació mostren. Crech tots feran lo degut e hobeiran. Vosaltres per vostra part fets lo que la maiestat del senyor rey vol, e del contrari lo càrrech sia de aquells qui'u feran.

Vists los actes e processos, e encara modo de la poblicació de la crida, e vista la inibició a xxx de agost, feta en aquests affers per lo senyor rey de Navarra, al senyor rey e son Consell, és stat vist no poderse altrement provahir, maiorment, considerada sa presta anada. Per la mia fe, a mi apar segons tot lo que haveu tramès, e diputats han tramès que ab molta fevor de la ciutat açò va, e segons la voluntat explicada del senyor rey, prou clara a mi, sper essent aquí los affers pessaran, ab honor e útil de la ciutat.

E en lo fet de la Diputació e altres coses, tinch sperança en Déus se mete horde, e haiau per ferm lo senyor rey extimar molt e tant, que no us ho poria dir lo fet de aqueix regiment, perquè viviu ab bon horde, sempre de bo en millor, e féu notable consellaria, pacíffica e reposada, car los adversants no poden haver maior confusió, e lo contrari és fer los affers d'ells. La crida axí feta, tant solament en les drepades de lana, divisint lo tenor de aquella, e de la exequtòria, par al Consell no poder star en tal Consell deures dar per vosaltres, car posat la Constitució en lo cap de la crida no sia servada, pus en la publicació totes davia publicar en l'axecutar, e penes ab dissimulació passar en la crida que no se era servada, o si acte hi havia que's fos publicada en altre temps, axí com ara solament en les drepades de lana poguerenho haver fet en aquella forma e haver tramès l'acte, e fores defés, ho havery fet per via de ordinació en la ciutat e territori, o haverne consultat lo senyor rey abans que y haguera provahït. Fet és Déus he lo senyor rey hi faran bona provisió. Juxta ma possibilitat he trabellat en aquesta matèria, nit e dia, so és, e ab molta congoxa, car pochs amichs hic ha a aquesta voluntat, e bé és mester la voluntat del senyor rey nos sia ten ferma com és, e lo bon traball de mossèn Martorell, que haguessen exequtòria de la Constitució, e de les altres coses que demaneu. La exequtòria ab la rahó e degut no podia exir, sinó tal com jau la Constitució *simpliciter,* e no divisida, e traurela tal no era setisfer a vostra petició. Ha convengut per tot lo qui aquí s'és fet, e encara per la inibició del senyor rey de Navarra contentarse de açò que s'és fet. E fasvos certs que abans de la venguda e nova de la dita inibició e porrogació de la Cort, se menajave per altres térmens pus propinques a açò que demenaveu, segons sintien ab mossèn lo governador, als juristes, e altres consellants ab açò. És stat tembé provahït en la provisió petent en recomendació de la ciutat. Per als altres ja y són les letres.

En lo que demenaveu de la privació de batle e sotsveguer, e encara de

la dominació e provisió per a nous no m'ha aparegut, jatsasia ho haia atemptat e introduyt metreu pus avant, perquè sentia me petició no haguera fundament, car tals actes e privacions no's fan açí en aquest Consell, e altre part hon justícias meneja sens hoyr e sitar, o *saltim* legítim procés. E haguda aquesta consideració, e vist encara lo desliberat per lo senyor rey, que tot lo fet reserve a sa beneventurada anada, som axí aturat. Però no m'e jaquit dir del batle o sotsvaguer, lo que han fet contra llur jurament e homenatge e encare la renumeració que diputats han feta al sotsvaguer, e altres coses en vostres instruccions contengudes.

En lo fet de la prechmàtica sobre lo florí, e en lo fet del privilegi sobre los menuts, e encara en lo fet de mossèn Bernad Çaplana per los algutzirs, feie ma instància e diligència, segons me maneu. En los affers de mossèn Pere Torrent, o comanda de son frare, feré lo que me escriviu.

Aquest correu qui ha aturat al Garillano quatre jorns, havia ésser aquí en XX jorns, e pertia lo derrer de setembre, passada mijanit. Havietsli a dar, complint, X florins corrents, perquè l'an fet aturar, e no a sa culpa. Cové no li compteu los XX jorns, sinó de la data de la present enlà. E no depús a dir, sinó que meneu tot lo que plasent vos sia. Hauré pler la present comuniqueu a mossèn lo governador. Scrita en Nàpols, a . . .

No'm vull oblidar, perquè tot ho haiau sentit, que aquests senyors en lo Consell han dit que per la butigua de mossèn Francesc de Pere Arnau, hi haveu mes, tant solament drepades de lana, e també se han hoyt lo fet de les butigues d'en Font e Rocha, companys e perentat.

AHCB. CCO, vol 26, año 1456, ff. 160-161 v.

482 Nápoles, 9 octubre 1456

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Jhesús. Mossenyors . . .: Ab Xanxiquo, correu, axí ab plech dreçat a vosaltres, com ab plech dreçat a mossèn lo governador, vos he scrit larch, de tot lo que acíi fins a IIII de aquest se era fet, avisantvos com lo darrer de setembre, ab lo que ara aprés també és anat, lo correu era partit, però que aprés si avia tramès e fet aturar aquell al Algarilano, e açò avien procurat alguns qui volien favorir la faena de diputats. Lo correu ne va, e deu ésser aquí a XXIII ho a XXIIII de aquest, perquè lo temps dels XX jorns que avia no li ha corregut sinó de IIII de aquest anlà, perquè lo enpatx li ha fet la Cort. Aquest correu porta tota la provessió e spatxament de vostre altercació ab diputats, al loctinent de tresorer mossèn Arnau Català, e ell ha càrrech presentarho tot.

Ay provessió patent ab que lo senyor rey fahentse jutge, e conexedor de tota la faena, suspén tot lo que s'és fet per tots, e perquè stants fins ell sia aquí, e reservas la caussa e inhibeix a tots, e vol que fins ell sia aquí feta la suspenssió per lo rey de Nav[a]rra, ni lo dit senyor ni altre

de açò no s'entrameteu, e inhibeixi a tots, e diputats, e veguer, vosaltres, governador e tots altres, e no aprova res del fet per los tots ho qui som, e salva así dret en ses preminències e regalies. Ay pens grans... als contrafahents. Ay altra provessió patent, ab què lo senyor rey ha grata e ferma, e vàlida la inhibició a xxx de agost, feta per lo senyor rey de Navarra, e mana aquella ésser servada, però vol que tot stiga reservat fins ell sia aquí, e que en res no s'evante per algú... Ay letres closses al senyor rey de Navarra, al governador, al vicicancellèr, al regent, que totes aquestes provessions sien servades, e que a la Constitució, ni en Cort, ni fora, sia toquat. E aquestes letres són totes de un effecte dirho que vista la del governador, totes són tals. E en aquestes letres ha recomendació de la ciutat a tots, referintse a les altres.

Ay letra per a la ciutat, e altra al sindicat que les provessions sien servades, e que lo senyor rey no mancarà en lo degut, e tota favor de la ciutat e poble. Ay letra a diputats, que les provisions sien servades, e que essent aquí, ell farà justícia en lo dit fet. Ay letra clossa al veguer que serve les provessions e que's regesca bé, e tinga en repòs la ciutat, e que ell farà justícia en lo fet. Ay una letra clossa, més avant, al senyor rey de Navarra que si en les vegueries en la crida, per instància dels locals diputats, contra veguer s'és feta, se duptava de res que faça fer crida, ayen lo veguer per veguer, com de abans, ans la dita crida fos feta.

Tot aquest spatxament hic isqué lo darrer de setembre, però detràs lo correu anà altre correu que aturàs, perquè s'a molt trebalat per tots aquests tres senyors, que la inhibició feta per lo senyor rey de Navarra fos levada, e la crida feta per lo veguer revocada. Però no n'an poscut obtenir. És ver, ultra totes les dites letres closses, damunt dites darrerament, de IIII de aquest, va letra clossa al senyor rey de Navarra, que lo veguer sia agut per veguer, e sia mantengut en son offici e exercici, en totes les vegueries on lo contrari s'era cridat, e que si mester serà ho faça axí cridar, e que sia tal com era abans de la crida. E també que atès tot lo fet és suspés, que no prohibesca la ivassió? dels draps, ans stiga com de abans. En açò he molt cridat, e fet lo possible, però sens mi, e apart s'és fet, e ab tot la suspensió feta obre açò, però la expressió és pus fort qui s'és mes en aquest fet de nou e no demanat, ho ha fet fer, e favorex los altres qui tots temps li van a la coha.

Lo patriarcha s'és apartat de aquesta matèria, qui no s'ha ha fet prou fretura, solament una petita letra responsiva de vosaltres a la sua. may ha rebuda, ni me[n]ys altra de unes petites gràcies. Penssau com resta content. E per lo semblant me dupte no sia tal matex de mossèn Martorell, ab qui solament restam, e és molt amic de la ciutat, e ha gran loch. Scritvos ne veg no s'i provex. Yo'n són scussat, car per moltes n'e scrit, e ya de sa scrivania no façau comte sens pagar a la mà, res se traga. Per lo que diuen an vist fins acíi, e mon bon parlar ya no ha crèdit, ab ells, e diuen que qui scriu ha a viure de sos trebals.

Lo senyor rey com vos he scrit, té molt a cor la faena del regiment ciutat e poble, e així m'o ha dit per dues vegades en aquesta matèria, e que en tot lo que la honestat permetrà, vos vol sostenir e favorir la publicació de la Constitució, així tant solament a les drapades de lana, si donchs ya altre temps així no's mostrava publicada. És vist a tot lo Consell no poderse sostenir, car lo Consell vostre, al veguer no basta divissir la Constitució, e possat no's sia servada en la seda, pur en lo cridar e publicar no aviets tal Consell ho arbitre, mas tota se devia publicar, e aprés en la execució podia restar lo cap de la seda, ho per ferho pus segur, per via de ordinació se podia fer e extenne ab la vostra, ho aver consultat e scrit abans.

Ara no par als de acíi, e semblen la rahó ésser ab ells, que per los privilegis que dien que són consellers del veguer e batlle, e que batlle e veguer an jurar star a vostre Consell, e aprés jurat que lo Consell vostre pusca divissir la Constitució, e ferla tenir e publicar en la lana, e star en la seda, así mayorment que la executòria tramessa no diu así, ans parla de tota la Constitució, ultra que los privilegis quant al consellar diuen. lo del rey en Jacme *ad fidelitatem nostram, et utilitatem publicam.* Los dos altres, la hu *salvis mandatis nostris,* l'altre *salvo domino nostro;* ara açò no y nota si *simpliciter* se fos publicada.

Ab tot se fa hun gran contrari e de la ytestació que fonch feta a la Constitució per part de la ciutat, e de la declaració aprés seguida, per lo prevelegi del rey en Jacme que ciutadans e habitants de Barcelona, liberament puxen comprar e vendre, anar e portar, ho almenys, *simpliciter,* se fos publicada. Jo us dic volgera que n'agués costat un gipó de seda que no's fos fet, sens consultar ho scriure, car camí s'i fora trobat al honor e útill de tots fet és. Reste lo remey trobar, e sper en Déus, lo senyor rey, en ço que mostra e sent aver gran [voluntat]. Vosaltres mossenyors. en lo mig teniu e servau ses bones provessions, car ell se fa jutge de tot. e leva aquella opinió a diputats, e inhibexlos.

Huy lo senyor rey ha segut en son tribunal dins lo Castell, en la petita sala, e tots los duchs, comtes, prínceps, e barons, en forma de Cort, e alí als fetes moltes gràcies dels serveys fins acíi fets, donatius e bones obediències. E aprés los a notifficada sa anada aquí, e que'lls jaquia lo duc son fill, creats entre ells, e que prest tornaria d'eçà per la bona voluntat que'lls té. E lo duc de Calàbria ha parlat per tots, e así, an fet fi a la Cort, e toqua lo senyor rey per any de axíi avant, ultra lo que avia cxx^{m} ducats venecians, e altres, fetes aprés algunes gràcies, e tothom s'en tornà a sa casa. Lo comte Iacobo és entrat anit per mar ab molta festa que hés stada feta, e gran honor sa gent per la via de là, és en Abruço. Lo arcebisbat de Saragoça se mostra per obra que lo senyor rey vol sia de don Enrich, fill del duc. És bastart legitimat. Diu sic al papa no ve bé. Que serà temps lo temps s'o mostrarà.

Mossenyors a x de setembre, Johan de València, oste de correus de

aquesta ciutat me donà un mas de letres vostres, e par a mi que segons que aprés lo dit Johan de València ha significat aquest mas avia portat Anthoni Monpahó, qui també ne portà de diputats a'n Pere Dussay. Aquest Monphaó, fins a v de aquest no ha demanada certificatòria mia, e soptantme de açò yo dubtant ya cerquí la cuberta, e no la trobava. Aquell Monpahó me dix, e encara lo dit Johan de València que certament a VII de setembre lo mas m'era stat dat, e que així ho tenia en son libre. Yo l'e cregut e fiu la certificació de set, e tantost lo Monpahó partí, qui m'avia offert no partir sens letra que us volia fer.

Ell partit, cercant tot mon scripturi e scriptures, yo trobí les dues cubertes de aquell mas, e guart tot lo rebut per terra en lo mes de setembre. E lo primer és a X e és lo fet de Monpahó. Hun altre a XI, e altre a XXII, així que en lo Monpahó y'an son errat revera que de set no'n tinc negú, e encara que dubte que en açò no aya agut falta, però en les letres tramesses per Xanxiquo de XI anys, correu que partí de acíi a XII ho XIII de setembre, responch a les primeres, e alí ne veurets la veritat. Avisvosne e trametvos la una de les cubertes perquè no pagueu sinó ab l'orde degut, car certament fins a X jo no rebí lo dit mas, e així auria mancat I jorn dels XX jorns, dins los quals hi cavia ésser, e venint a set anticipen II hoc III ab lo jorn que atén. Certament yo'm són errat en la certificació per lo correu, per ço ha stat del dia que venc fins a V de aquest, e són XXV jorns, perquè yo no y pensàs. En lo fet de la prachmàtiqua per lo florí a XIII sous, e en lo privelegi per ordonar en lo minut, e en la executòria del fet dels algotzirs, faré lo que manau, e del què trobaré vos avissaré.

Placieus la present comunicar a mossèn lo governador, noves no n'aya sinó que lo... seria..., e s'és stada una gran tala. Mossenyors, molt és necessari, pus lo senyor rey va precipuament, que al ben acostumat se entena en fer bona e concordable conselleria, savis sots, e de més és scriure, que yo crech que molt prest aurets aquí mossèn Guillem Ramon de Erill. Ab la present no pus, sinó que'm maneu lo que plassent vos sia, e prech Déus que prest nos veyam tots abaix. Scrita a...

La nau de Çatorra era en vista del Castell Nou, e demà intrarà. Ac nova lo prior ho comanador de Monçó era mort. Rebuda de místser Pere Boquet.

AHCB. CCO, vol. 26, año 1456, ff. 162-163 v.

483 Nápoles, 31 octubre y 1.º noviembre 1456

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Mossenyors...: A XXII de aquest rebí vostra letra de XVII de setembre, ab la que feyets al senyor rey. Encontinent doni aquella a sa maiestat, e sa senyoria prés pler en lo avís de la Vall de Aran, e en la bona offerta

feta per vosaltres. Suppliquí sa maiestat provahís en totes les coses contengudes en vostra letra e memorial, ja tramesos (contengudes). Dixme que s'i ferie. Yo'l ne continuaria, ara que és tornat de Castellamar, e continuaré perquè haiau la precmàtiga demenada sobre lo fet de mossèn Bernad Ça Plana, sobre la algutziria. Per mon traball no resterà, e obtengut, tentost, vos serà tramès.

En lo fet de la Diputació s'a provahït. Segons haureu vist molt trabal hi ha hagut, e molta congoxa, e molts contraris. Lo senyor rey ha volgut provahir axí, e creu a honestat del negoci e sua, e contínuament me diu que no dubteu que ell ha per cara aqueixa ciutat e aqueix regiment, e ho vol conservar, e que ell provahirá en lo fet de diputats, en manera que sereu contents, e ell ho té més a cor que no pensau. De açò yo scrich pus stesament al governador. Ab ell ne sentieu coses en què pendreu pler.

En lo fet del batle e sotsvaguer, la rahó a present no permatrà poderse fer provisió, però no dubteu que tot haurà seguida. En lo fet del vicicanceller he fet lo menat. Lo senyor rey diu hi provehirà, e m'a dit que pus ell va, e sa anada és ten presta, que tots sos officials fan memorials de *culpis,* e cascú derà rahó.

Los diputats més de deu jorns abans de vostra letra, havian scrit al senyor rey del fet de la Vall d'Aran, trametent lo tralat de una letra a ells feta per mossèn Franci d'Arill. Placieus mossenyors en tals actes e avisos, tota hora ésser primers e promptes, car so sert lo senyor rey pren gran pler en vostres letres.

De la letra que haveu feta a mossèn Martorell he prés pler, e ell és bon amich de la ciutat, e no manca en res, e altres nonch haveu vuy pus affectat. Placieus fer per guisa sia altrement content que fins ací no és stat, e dau horde, si plasent vos será, que so que és apertat per a ell e a sos scrivans en la Taula, sia tramès ací a cambi algun mercader, car hordes derà, pus hic sia nos liurarà sens que no fassen àpocha, e traureume de molta congoxa que'm donen sos scrivans.

A molta gràcia us hauria e parme la rahó ho vulla, donàsseu horde que a l'acustumat, fos dada qualque cosa als huxès, car molta honor e favor és de la ciutat, e dels qui açí són per aquella, per haver millor, e pus prompta entrada en la cambra. Aximateix provahir que xxv ducats restants a pagar als scrivans de mossèn Matheu Johan, per l'espetxament que, prest haurà dos anys vengut yo açí, vos trametí, de què hisqué la consellaria de mossèn Ramon dez Pla e altres, molt n'a són congoxat, e traureume de aquest traball. De tot açò yo scrich a mossèn governador, qui us na perlaré, e ho sab tot. Per lo semblant, vos hauré a gràcia que si ja no és fet, me fessau fer bestreta, e trametra diners per mon salari degut de pus de mig any, ultra loguer de casa e altres coses, car ja no ynch tinch que despendra.

Lo preparatori de la anada del senyor rey se fa contínuament, e tothom creu serà certament aquesta primavera. Nonch ha res de nou de què

fretur scriure, sinó que prech Déus e la bona patrona sancta Eulália, vos jaquescha fer tal elecció de consellers e Consell aquest sent Endreu e any sdevenidor, e ab tanta unitat e concòrdia, e prestament que Déus ne sia loat, lo senyor rey servit, e la re pública benefficiada, e los que desijan lo contrari romanguen confusos. E menaume, mossenyors, lo que plasent vos sia. Scrita en Nàpols, lo derrer die de octubre M.CCCC.L sis.

Mossenyors: Perquè hun juriste de Puigcerdà que acíi és, e era síndich aquí en la Cort, m'a dit tota hora seguia los síndichs de la ciutat acíi. Per aquesta rahó li ajut en lo que pusch. Avisvosne. E fins acíi li són estar bo en moltes cosses per honor de la ciutat. En la faena de frare Francesc Torrent, per vostra letra faç lo semblant. Clossa lo dia de Tots Sants a la miga nit.

[Rebuda de mícer Pere Bo]quet a XXVIII de ... [del] any M.CCCC.LVI sobre al]guns affers de sa tramesa.

AHCB. CCO, vol. 26, año 1456, ff. 168-168 v.

484 Nápoles, 4 noviembre 1456

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Mossenyors ...: De aquesta matèria ya pocha avia scrit a vostres grans savieses, e al honorable mossèn Johan Bac, companyó vostre. Aprés he rebuda sus ara aquesta letra de mossèn Miquel Fàbregues, e vista aquella, atès que so cert que ya la ciutat ha bulla e indult del papa Clement, *datum* en Avinyó *idus maii pontificatus eius anno XIIII°* (*sic*?), que vol *quod clerici coniugati et alii emientes inpossiciones ipsius civitatis, quod recusantes solvere quod debent stent capti, et si restitui habent suis iudicibus, quod illos capti teneantur sic restituti donech id quod debent solverint.* E axí açò ha penes e censures.

E hi ha altre bulla e indult del papa Benet, *datum Avinione IIII° kalendas aprilis pontificatus eius anno 3.°, quod in omnibus instrumentis et contractibus et mercanturis inhitis in Barchinone, in quibus clerici coniugati simplices beneficiati et alii se personam et bona obligaverint capcioni in quibus soliti sunt capti, et sic hiis se promiscrent contractibus et mercanturis, quod debitores tales pro his capiantur, et capti si restitui eorum, iudicibus habent teneantur capti donech, quod debent solverint.* E aximatex, en aquest ha censures e penes.

Vist lo papa, segons lo scriure de mossèn Fàbregues, la letra del qual dins la present vos tremet, perquè tot ho veyau e sintau, no vol atorgar la bulla que demanau en vostra soplicació, la qual segons scriguí a mossèn Bac, e diguí ací al governador, e a'n Ramon Mora, sempre creguí en aquella forma no s'obtendria.

Yo he desliberat, ans bula altra no's tragua, de tot consultar vostres grans savieses, a fi que si la bulla que lo dit mossèn Miquell creu se

traurà, qui m'apar no és sinó executòria dels què damunt vos dich que aveu, tremetau trelat autèntich de aquells, e averlos fortes executòries, perquè lo bisbe, e sos officials *suo casu* facen lo degut de açò. Per lo governador poreu ésser avisats, qui'n par n'a parlat ab lo papa, segons lo scriure del dit mossèn Fàbregues. Vostres savieses acordaran en lo mix. E del desliberat e acordat, scriuranho a mi, ho al dit mossèn Miquell Fàbregues. E farem lo que manareu. Acíi no ha res nou, sinó de la creu pressa per lo senyor rey. És opinió comuna serà aquí aquesta primavera. Ab altres he scrit larch. E no fretura més a dir, sinó que maneu lo que plasent vos sia. Scrita en Nàpols, a . . .

Sia tantost donada per la galera del governador.

AHCB. CCO, vol. 26, año 1456, f. 171.

485 Nápoles, 4 noviembre 1456

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Jhesús. Mossenyors . . .: E ab dos correus e ab lo governador qui va per terra, e ab altra letra qui va en la galera, vos he scrit larch de tots los affers, e tremès lo qui per ara era necessari, ans de sent Andreu, e lo que s'és obtengut del demanat en vostra soplicació. Sper en Déus lo governador serà junct a bon temps e hora, e tot lo tremès aureu rebut, e dareu tal modo e forma als affers que Déus ne serà loat, lo senyor rey servit, e la cossa pública benificada, e vosaltres, e tots los qui regiu, aguts per virtuossos e prudents. E axí los qui dessigen lo contrari, romandran confussos. Placia a Déus que axí sia.

La present és per avisarvos, com lo papa e lo senyor rey són de bon acordi, e lo papa dóna a don Johan de Navarra, quiscun any x^{m} ducats venecians fins lo dit don Johan aya XXVII anys, e ara an XVI. E ara per lavors donali lo bisbat de València per títol, però fins aya los XXVII anys, no administra res ans roman en lo papa, e solament aquest ha los xv^{m} ducats. Monreal és del bisbe de Urgell, bisbat de Urgell, de mestre Epila.

Lo senyor rey, lo dia de Tots Sancts prés la creu de la sancta Crohada, e tots los cortessans ab ell. Nonch resta negu a péndrela. Tantost l'aureu aquí, car executors de aquella són mícer Fenollet, e mestre Soller. Negú no s'obliga ab vot, e axí tothom la pren. Aquí veurets la forma. Los qui són restats ací, mossèn Bernat Civiller e en Pere Johan de Sant Climent la an pressa, e en Carbó. No n'ach negú que no la port, sinó no seria cristià, car encara que no vaya a forma de donar e ferho per migà de altri si no pot ho val anar. La fama pública és aquesta primavera lo senyor rey serà aquí, e tothom ho creu, los preparatoris se fan ya grans. Placie a Nostre Senyor Déus, li do bona execució e promta en aquest fet e tots altres, a benefici de la Cristiandat e útill de ses terres e regnes.

Lo dia de Tots Sancts tornà lo missatger qui era anat al rey de Tunich.

Ha aportats alguns catius que lo dit rey ha donats al senyor rey, e II lehons, bé XX falquons, molts ginets, e selles, e dos frares de la Mercè qui avia molt eren detenguts allà. Creuse serà pau entre los dos reys.

Huy ha arribada ací nova en XI jorns del Turch que li són morts los més homens de cap, e que resta ab gent jove, e que lo governa hun metge que hi ha de Gayeta. Lo dit Turch diu que lo més desig que té ans muyra que veya lo rey de Aragó, e que si ell no va a ell, ell hirà a ell, e que fa fer a la Vellena CC barques grosses per passar e metres en orde de passar. Huy ha aguda aquesta nova lo senyor rey, axí que lo preparatori se fa per la vista. Als nonch ha nou de què fretur a present scriure.

Placieus provehir los scrivans no ayen querela de mi, e que yo aya intrada. E a tot açò vos placia provehir tantost per los primers. Aximatex dau orde me sien tremessos diners. Segons vos he scrit de la faena de mossèn Pere de Prexana, sabrets que és ab lo governador, e yo cotínuament inste acíi. Del què serà sereu avisats, e per mon trebal no restarà, però hom hic fa lo que pot, e no lo que hom voldria. E manaume lo que plasent vos sia. En Nàpols, a...

[Rebuda de mícer] Pere Boquet, ... [ge]ner del any M.CCCC.LVI, sobre los affers perquè és tramès al rey.

AHCB. CCO, vol. 26, año 1456, f. 172. Publicada en *Cortes de los...*, XXIII, página 447.

486 Nñpoles, 10 noviembre 1456

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Mossenyors...: Pochs dies ha vos he scrit ab hun correu appellat lo Navarrico, sots letres de mosse'l governador. E per la present me resta poch a dir. És ver que a set de aquest mossèn Pere Durall, rebé correu de diputats, qui és vingut en XXII jorns. Ha portades lo dit correu fort poques letres, pur de vostres no ni ha haguda alguna.

És obre de meravella e tot lo món ne parla, com la ciutat no fa los avisos tent prests com diputats almenys. E he conegut yo dues vegades en aquesta matèria de differència de diputats ab vosaltres, perquè los avisos vostros són venguts aprés dels diputats, e molt tart. Lo senyor rey haverho a necgligència, e encara us avís que ha nongut, car de les primeres informacions molt resten a les voltes edifficats. Placiaus no havermo a mal com axí scrich, car cové avisarvos del què veig e hoïg.

Ab aquest correu és venguda la nova de la prorrogació de la Cort fins al janer. Letra alguna no y ha del rey de Navarra fins açí de açò, ni del governador. Mossèn Durall e los contraris volen açí fingir que aquestes porrogacions e altres actes fets, per vosaltres e aderents se fan perquè lo senyor rey no vaia; e que vosaltres, ne lo governador no'l volríeu aquí. En tot açò llà hon és mester és satisfet, e dic que açò fan ells,

e ells són aquells qui per la pasció del regiment fan fer aquestes coses, desviant lo servey del senyor rey e lo beneffici públich.

Si vosaltres de quiscun acte, segons de abans era acustumat, e des que yo so açí, he vist avisàveu e scrivíeu promptement al senyor rey, qui haveu axí bé forma, com ells açí no resteria que yo no informàs primer, car tostemps que y ha letres vostres, yo he entrada e loch, e tentost are us avís que dos jorns ha que lo dit Durall ha lo correu, e no ha puguda haver encara forma de poder perlar, sinó axí axint lo rey a la missa, e vuy hun poch als Peduls. Sé que no ha resposta, ni ses letres no són legides si ara de nits no's fa.

Lo senyor rey no ha prés pler en les porrogacions en lo fet de la ciutat e dell regiment. Se senyoria està molt bona e ferma. A Déu sia plasent la elecció sia bona enguany al servey de Déu e del senyor rey, e beneffici públich.

Lo senyor rey a XV de aquest s'en va a Fotge, en Pulla per cassar terra a vol e vil. Segons tothom diu, lunyes de affers, e entén en sos plers. Diuse starà allà bons dies, car axí u ha acustumat anant en aquella part. Yo traball ans que pertesque haia les tres provisions que demenau. Diume com l'in dich que si serà mossèn Martorell ab mi, hi fa lo pussible. Tot lo món hic stà en calme, e menys affers sic fan que jamés. Molt me sebrà greu haia anar en Pulla, car ma disposició no és per a tal traball, e duptem qualque malaltia no m'asitiàs en qualque pallara, car diuhenme és terra de grans fanchs e aygües, molt freda, e no y ha lenya, e prou mal recapte. Yo de açí provahiré als mils poré, ab los qui hiran hi vendran de casa de mossèn Martorell, e quant la necessitat ho importarà hi hiré e feré lo possible ansades aquesta vida de qui la vol ab lo contínuu ploura que ych fa.

Aquesta anada de Pulla ha mudat lo ànimo de molts, en duptar lo senyor rey vaia sa senyoria contínuament diu hirà, e los preparatoris se fan. E més diu que ara més que may, vol anar encara que no y haia donatiu. Yo me'n remet a la vista, bé us dich que pocha gent hirà en Pulla de sa Nadal ab ell, car tothom redupte lo temps, e la mala disposició de la terra que és tota pantans, là hon cassa. A present als no m'occorre de què scriure, si no que us placia que tota via lo scriure e avisos vostros sien primers. no pot sinó aproffitar. E menaume tot lo que plasent vos sia. Yo scrich stesament a mossèn governador, ab ell sentíeu algunes coses. Jhesucrist en tots vostros actes vos don unitat e concòrdia, e recta disposició al bon regiment de aqueixa ciutat, perquè Déus ne sia loat, lo senyor rey servit, e la re pública benifficada, e los qui volrian lo contrari romanguen confusos.

Scrita en Nàpols, a...

...pagat I florí, dic XI sous.

AHCB. CCO, vol. 26, año 1456, f. 174. Publicada en *Cortes de los...*, XXIII, página 448.

487 Nápoles, 17 noviembre 1456

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Mossenyors ...: A XV de aquest arribà vostre correu a la nit, e per aquell rebíi vostre maç de letres ab cuberta encerada, e tots los actes e scriptures, així de la Cort, com de açò que toqua lo fet de diputats. A mi apar, e així sic mostra per experiència, que vostres correus, de hun temps ençà són tornats coxos, e a los de diputats volants, car ya a VII de aquest, arribà correu de diputats, ab molts actes e letres, e donen les primeres informacions al acostumat, e que vosaltres donau tot lo destorb a la venguda del senyor rey aquí, e a sa benaventurada anada e al donatiu. E que a suplicació vostra les prorrogacions se són totes fetes, e jatsia a tot açò sia respost ésser fals, e provehït als mils se pot que lo senyor rey no'ls crega, però ells diuen an tals letres e actes que ho mostraran, e fingesen mostrar. E així mostren ho pur edifiquen com mils poden en molts de la Cort, totes aquestes prorrogacions e diferències venir a causa vostra e del governador, e si vosaltres ereu primers ab la veritat, e ereu prevists en lo avissar e spatxar correus, tot açò aprofitaria molt, e a la opinió, e a fer cessar tals edifficacions. E par a mi que ab lo rey de Navarra e governador, se poria provehir correu no partís sens sabuda lur, ho del lochtinent de tressorer, e ladonchs la nova de tots vendria justada almenys, car aquests parlan, edefficiis e pràtiques, també les se lancen contra lo rey de Navarra, que fa ço que fa a suplicació vostra. Ara de açò no cur pus, car prou n'e scrit.

Lo senyor rey és en Pulla. Yo ab tots los actes e letres vaig per provehir a tot lo que manau, e informar a ple de tot lo senyor rey. E ya lic he fet fer correu alà on és, que yo avia letres vostres e tots los actes vers, e que per servey seu, la prorrogació s'era feta, e que sa senyoria pendria plaer en tot, perquè speràs e res no fes, fins mossèn Martorell e yo fossem ab sa senyoria, que partíem prestament ab tot açò per vosaltres tramès.

Mossèn Martorell ha plaer com així passa tot, e de la pràtiqua tenguda, ara restarà veure com plaurà al senyor rey. A mi bé'm plau, e bona rahó se pot dar de tot, e veg que per son servey s'és fet tot, e que se mostra qui són los torbadors de açò, e volgera que així com hiq són stats los actes a XV fossen venguts a VII que temps hi bastava, així com ha bastat al correu de diputats, e acíi ans la partida del senyor rey yo aga fet provehir a tot. Ara no s'i pot pus fer. Yo faré lo possible, e per mon trebal no restarà, e sper en Déus, vos faré fer bona resposta a tot.

Jo són tot sol, e trameteume prous affers, e de la ciutat e altres he a fer ab tres contínuus adversaris, e dos ho tres ajudants lurs. Acíi passàvaho tot, e no'm calia vagar anar ara en Pulla, ab tal temps, fanc, e contínues aygües, e la pus freda terra de aquest realme, e mals alotga-

ments, molt més greu, e en mi per trebalar, no pot aver més que Déus hi homes. La voluntat al servey de la ciutat gran e ferma és, però no'm par que ma força e persona se pusca stendre a més que no basta, car yo no tinc dispossició anar així, que prestament no sia malalt, e ma persona no sia en promte enconvenient. Déus per sa mercè me'n guart, yo sé per los mals anars del ivern passats, que no era terra així péssima quin stiu me n'ha tangut. Yo partesch e iré, e no staré per res, perquè faça lo que manau e ayau vostres bones respostes, e si sabia morir no mancaré en res, e demà partesch.

Fins acíi mossèn Duray no ha fet res, ni ha agut loch a fer legir sos actes però ya ha qui fa per ell, car ab lo prothonotari an lo govern en lo fet de la Diputació, ya avets aquí lo que lo senyor rey hi ha provehït, e són cert tira a metrehi la mà, e redreçarho tot, e ha plaer de vostra instància, bé aga plasent que ab los primers actes aguessets tramessos les ordinacions que ladonchs los diputats feren, car fan bé al fet de aló que tothom ha agut acíi per desorde, tan solament a les drapades de lana fet és. A tot hi ha loc e temps, yo faré lo senyor rey e lo Consell ho sinta tot lo procés del veguer, e altres actes, tot és estat vist. E vos avís sic ha trebalat molt, lo veguer no ussàs, però la lur no és passada. Tots vostres actes faré sien vists, e lo senyor rey ho sapia e veya tot.

En lo fet de mossèn Pere de Prexana, tota via, he fet lo que avets manat, e ab persones terceres presents davant lo senyor rey, ço és, mossèn Martorell, e tressorer, e dir lo que me scriviets al senyor rey. E de açò si mirau les letres vos he respost, e mossèn Pere de Prexana n'a respostes e letres mies de la intenció del senyor rey quant era dura. Si no s'és obtengut fins acíi lo que's demanava, no ha restat per mi. Yo faç lo que pusch, e no lo que vul, com al senyor rey no ve bé. Yo ara daré la letra vostra, e faré lo manat, e auré resposta ho no restarà per mi. E per la mia fe pendré tant plaer lo obtats de mossèn Prexana se n'obtenga com si era per mi. Del què serà serets avisats. Per lo semblant, en lo fet de frare Francesc Torrent, donant vostra letra, he fet lo que he poscut ab lo senyor rey. An remès a don Ramon Palomar vers los actes. La relació no és feta encara. Ara se insta se faça, car lo dit don Ramon va a Benavent. Tota via hi faré lo manat e possible. Les letres del patriarcha, de mossèn Martorell e altres, són rebudes. És stat bé provehït, car no poden sinó aprofitar. Mossèn Martorell és a mi, e molt affectat a la ciutat. Fareu bé provehir sia altrament content que fins acíi no és.

Lo senyor rey se lunya dels affers, tot lo món va stentant de aquesta vida de què do qui'n vol, car yo fart ne són, e sens caussa, car tres anys corren són fora ma cassa fins ara fahent la present, perquè la volia jaquir feta per ma partida, e que anàs ab lo primer correu.

He sentit que aquest correu fa Bac sobre la heretat de Arnau Porta, e que ha bulles del papa, que la heretat servesca la mayor part a la Croada, e dóna una gran quantitat e certa cossa a ell, e diuse ha letres

closses e executòria del senyor rey, que és anat a Benevent air. Yo sé que acíi ab tots sos processos fins acíi no avia fet res, si bé's prestava IIII^{m} ducats, solament que lo senyor rey li provehís de justícia. Yo ho tenia tot enparat e tot li n'avia torbat, informant lo senyor rey de la veritat. E axí lo senyor rey se era aturat, e yo volia scriure aquí se provehís per la part de Roqua e Maçanet, marmessors, que préstech se fes, que lo fet fos remés aquí, axí com vol la justícia. Ell acíi no trobava camí, e per ço se diu ha provehït a Roma. Alí no pas dubten perquè lo papa stà *pauperrimo,* e si ell ha promès que no aya fet avís, vos ne ell no pot pactar del què no és seu. Aquesta heretat per fama és féu tantost aquí provehir, e avisaune Capítol e los marmessors yo axíi, pus ho sint saber com passa, e faré la millor provessió que poré. Déus per sa mercè, vos faça fer bona conselleria.

Ab cuyta, a XVII de noembre M.CCCC.LVI, a les V ores de la nit. De mi ordonau lo que plassent vos sia e serà complit.

En lo fet del vicicanceller no ha restat per mi fins acíi, ni per por ne per amor no he estat, màs lo senyor rey m'a dit tota via que pus ell anava, que no freturava provehir. E axí may he poscut pendre terra. Ara tornaré e faré lo que manau ho pur no restarà per mi. Placieus si fet no s'és, provehir yo aya diners perquè a ma despessa me sia tramès recapte. Scrita ut supra.

... reu a XVIII ... en XXII jorns ... florins, si més stà dauli I florí.

AHCB. CCO, vol. 26, año 1456, ff. 177-178.

488 Nápoles, 18 noviembre 1456

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Mossenyors ...: Per moltes vos he scrit e respost a totes vostres letres, e ab lo correu Claveria aurets agut aquell milor recapte que s'és poscut obtenir. E aprés trelat de al matex ab altre correu, perquè per al dia de sent Andreu sabessets que aviets a fer de açò matex. Ab lo governador e ab correu qui va ab ell e ab los dels tres staments, aurets també forma, e ab lo dit governador rebrets lo bo e ample spatxament sobre tot. E aximatex, per via de la galera del governador, ne va lo semblant ab letra per a vosaltres que us serà dada per lo patró. Per totes aquestes vies he provehït e ab prou temps. Confiu en Déus que al temps, e molt abans, serà tot vengut a vostra mà. Placie [a] Nostre Senyor Déus, ab bona concòrdia ayats fets tal elecció que sia servey de Déu e del senyor rey, e beneffici de la cossa pública.

Ara a IX° de aquest arribà acíi vostre correu ab dos maços de letres. Vostra letra ha aguda lo senyor rey, e ha prés plaer en aquella e en la pressa de les galiotes, e no solament sa senyoria, màs tota la Cort, e tot lo món creus per sa mercè vos jaquirà bé continuar tals actes. Aprés a XV

de aquest, he rebuda ab altre correu, una letra vostra de XI de octubre. A aquestes letres totes, ya he respost e no fretura pus dir, car segons dessús he dit, e ab los correus, e ab lo governador, e altres provessions fetes restau aconsolats del què aviets a fer.

Lo senyor rey és a Trayeto. Res nonch ha nou de què fretur scriure. Placieus dar orde que totes les cosses tramesses, ayen bon compliment, e que los scrivants sien contents, e yo aya forma de dar els uxers per aver fàcill intrada, e que's faça lo que aquexa ciutat ha acostomat per los qui hic són per aquella sien favorits, com és degut. E manaume mossenyors molt savis lo que plassent vos sia. Scrita en Nàpols a XVIII de noembre [1456].

Mossenyors.

Lo correu que és atès a nou de agost, entrà ha vuyt, però lo meu mas no'm fonch dat fins a nou, e quasi eren vespres. E lo senyor rey per lo tressorer ac primerament lo avís de la pressa de les galiotes. Si mirau la certifficació que yo he feta de tot fa menció.

AHCB. CCO, vol. 26, año 1456, f. 176.

489 Nápoles, 30 noviembre 1456

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Mossenyors . . . : Ab vostres letres e ab tots los actes tramesos, yo són stat ab lo senyor rey e dades vostres letres, són stat a ple hoyt, e vostres actes són stats vits. Lo senyor rey restà molt content de vosaltres e del Consell de Cent Jurats. Molt prest ab correu propri haureu bona resposta a tot lo demenat, car la maior part és ja menada. A mi ha convengut tornar açí ab mossèn Martorell qui és tornat per pegar la masada, e sens ell mon fet no pudia pendre contensió.

Lo senyor rey és a Asculí, en Pulla, a tres jornades de açí. Tantost m'antorn e prest, haureu lo dit correu ab bones noves, e letres a vosaltres e al Consell de Sent Jurats, e ab bona contentació del fet fins açí la veritat subpedita la falcia. És ver que les primeres informacions e avisos ediffiquen moltes coses, que aprés ab affany se retornen. Stau alegres, car ab lo primer correu, en les letres que rebreu, pendreu molt pler. Scrita ab cuyta, en Nàpols, lo die de sanct Andreu M.CCCC.LVI.

Dins sis jorns spatxaré lo correu Déus volent.

. . . aquí e dóna la present . . . dauli deu florins . . . tant li e promès e . . . no y és dauli dos florins, pus hi sia ans de Cap d'Any.

AHCB. CCO, vol. 26, año 1456, f. 180.

Carta de Pedro Boquet a los consegeres.

Mossenyors . . . : Ab correu qui poch a partí de acíi, e fiuli avantatge de x florins corrents, si lo dia de Nadal vos dóna ma letra, vos scrisquí, com era stat a Benavent, ab vostres letres, actes, e cosses tramesses, e a ple hoït e bé per lo senyor rey; e que sa senyoria restava molt bé contenta de vostra pràtiqua tenguda; e que responia a tot, e regraciava a vosaltres e Consell de Cent Jurats, tot lo fet, e que molt prest faria correu proprii, trametent recapte a la mayor part dels affers, e bona contentació, e que yo avia a tornar en Pula. Ara perquè aquest correu va, e per Gènova, e prest per ocassió de hun genovès qui acíi és mort, torn scriure siau alegres mossenyors, car vistes vostres actes, e veritat, e letres, lo senyor rey resta bé content de la ciutat, e scriu a tots.

De hora en hora sper, dues provessions que he tramesses per signar a Fotga, e Déus volent, de acíi a divendres a nit les auré, e prestament, aureu correu propri, perquè la faena ho vol. Mossèn Martorell és anat, e ell farà signar, e hom propri hi ha per mi, qui té aprop lo fet, e yo ho he tramès tot fet, e com he dit de hora en hora sper aver recapte, car tot és stat manat e acordat. Yo fora anat de Benavent avant, si bé me stava prou flach e desbaratat del mal temps, que dos messos ha que no hic fa sinó ploure, e les vies són péssimes, e la terra aquella péssima, e fugidíssima. Però pus mossèn Martorell tornava, fonc acordat que només cobrat recapte e spatxat lo correu, iré alà, ab tot que lo senyor rey se lunya de affers, e no vol que a Fotga algú, sinó caçadors, sia acollit, e la pus prop terra és Notxera. Axí mi les, e ell va dematí, ans de dia a la caça, e torna a la nit. Guardau com és vida per ha hun tal com yo. Yo n'he prou, però pus hic són aturat, e la cort ho vol, faré lo possible. e no mancaré al servey de la ciutat.

A v de aquest mossenyors, entre x e onze ores, que són segons lo toquar de acíi III hores ans de dia, féu gran terratrèmol, durà bona vagada que fora dit hun *Miserere*. Caygueren, e moltes sglésies, e moltes casses. Moriren ab la cayguda de les casses, entorn XL persones. Acíi lo dany és gran, e la terra molt spatada, e gent. En Abruço ha fet gran dany, ho axí's diu morta molta gent, e derroquades viles e castells. A Benavent, e entorn Benavent, s'an derocats molts edificis e morta molta gent. Lo senyor rey és a Fotgia, luny de acíi IIII jornades, e lo duc ab ell. Stan bé, e alà no s'a fet dany, bé hi an sentida la terratrèmol.

Dos messos ha que acíi contínua lo ploure. Los blats sembrats se gasten, e no poden sembrar, e los viures cars, e sobre tot blats. Déus nos ajut que bé és necessari.

Huy dia de Concepció, acíi s'a feta piadosa e molt, per rossa processó, e dejuni ab la pluya e tot cridant misericòrdia. Tota la ciutat hi era, a no

restar negú en les casses, tot lo món hic stà spantat. Déus per sa mercè nos ajut.

La sanitat per gràcia de Déus, bona hic és, però ab la pahor del terratrèmol, la més gent jau defora, e lo temps és pluyós, e de ivern. Sperensen promtes e grans malties. Axí's vol dar fama. Ara per en Duray e sos aderents, que la senyora reyna deu ésser aquí a continuar la Cort. En ço que he poscut sentir no u pusch saber al cert molt me n'entrametem, e ab lo primer correu, que dic faré, vos ne avissaré.

Aquest correu va a Gènova, ach promès anar aquí en XX jorns, e partex a VIII de acíi, però no comte fins a IX°, si en XX jorns va a darli eu XV florins corrents, que tant li e promès, però XII hores abans que don altra letra, ha a dar les vostres.

E no pus si no que'm maneu lo que plassent vos sia de manar. En Nàpols, a VIII de deembre M.CCCC.LVI°.

Lo fet de la regina de continuar la Cort no y ha res cert. Al governador ne scrich pus larch. E tramet hun albarà de hun amich susara vespre e rebut. Lo correu sens licència vostra de XII hores, no gossa dar letra, sinó les vostres. Clossa a VIIII en l'alba.

Aquest correu va en vint dies, e partex a nou ... XV de aquest. Ha aver quinze florins correns e de mig jorns ... no gossa dar letra sens aquesta.

Rebuda de mossèn Pere Boquet a XXX de deembre del any M.CCCC. LVII, per los actes rebuts e letra rebuda del Consell de Cent Jurats e avisos del terratrèmol.

AHCB. CCO, vol. 26, año 1456, ff. 181-181 v. Véase Boscolo, *Inviati* ..., p. 28.

491 Nápoles, 22 diciembre 1456

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Mossenyors ...: La present és per avisarvos com per moltes vies vos he scrit, axí ab correus, com sots letres del loctinent de tressorer, com ab lo senyor de Xerica, e vos e tramessa una letra que lo senyor rey nos fa responsiva a la vostra. A present no occorra de què fretura scriure. Sper ab gran desig aver letres vostres de la bona nova e concordable conselleria, que sia a lahor de Déu e servey de nostre rey, e senyor e benefici de la re pública. Res nonc ha nou, sinó que lo senyor papa, ha dat les dècimes a II anys al senyor rey, però ells no són de tot acordi, segons la comuna opinió. Lo senyor rey mostra pus caldament, huy que may, la anada de aquí. Mossèn Carbó tira a Çaragoça. Los altres speren la nova de aquí, ho la anada del senyor rey. Lo temps mostrarà que serà. Huy lo senyor rey entrà fa sic pochs affers. Yo sper vostres bones letres, car segons lo acostumat, lo temps és prop. E manaume lo que plasent vos sia. Scrita en Nàpols, a ...

Aprés aguí clos, rebíi letra de mossèn Bac, com aviets rebut lo que

vos avia tramès, hehi prés plaer, mayorment, que ab lo correu qui ha trobat lo governador he sabut com lo trobà prop Perpenyà. Déus vos aya fet fer tot bé, a útill de les ànimes e beneffici de la cosa pública. Bé agera prés plaer per Molins me aguessets scrit, pus aviets agut temps aprés de la venguda de dar carta.

Rebuda de mícer Pere Boquet, a XXVI de janer M.CCCC.LVII.

AHCB. CCO, vol. 26, año 1456, f. 187.

492 Barcelona, 30 diciembre 1456

Carta de los conselleres a la reina María.

A la molt alta e molt excellent senyora la senyora reyna. Lo die present que comptam XXX de deembre, entre les XI e les XII hores de mig jorn, havem reebuda una letra de místser Pere Boquet, scrita en Nàpols a VIII del dit e present mes, ab la qual som informats com a V de aquest mes de deembre, a les tres hores del matí féu en Nàpols un gran terratrèmol, lo qual durà per tant temps que fora dit un *Miserere mei.* Diu que en Nàpols son caygudes moltes esglésies e cases. Hanhi mortes entorn XXXX persones. Lo dan diu és gran e la gent stà molt spantada. En Abrutço e a Benavent, e al entorn, diuse se ha[n] enderrochats molts hedifficis e castells e morta molta gent.

Lo illustríssimo senyor rey és a Fotgia, luny de Nàpols IIII jornades, e lo duch de Calàbria ab ell. Scriu stan bé, a Déu bones gràcies e mercès. E là hon lo dit senyor és algun dan no si ha seguit. És ver si han sentida la terratrèmol.

Més avant scriu que lo die de la Concepció de la Verge Maria fou feta en Nàpols una molt piadosa e plorosa prossessó e deiuni, no contrastant hi plogués, tot lo die ajenollantse e cridant: *¡Déus misericòrdia!* Éshi stat tot lo poble de la ciutat no restant algú per les cases. La més gent diu jau deffora e lo temps és plujós, que dos mesos ha que no y fa sinó ploure, ab manera que no s'i pot sembrar. E sobre ivern creuse que jatsia la sanitat hi sia bona vuy, se spera concorrerhi malalties per lo desayre que la gent passa.

Per quant, senyora molt excellent, les males noves són abans reportades que les bones, havem delliberat, rebuda decontinent la dita letra del dit místser Pere Boquet, avisar vostra altesa de les coses sobredites. Per tant que aquella sia apartada de tot anuig e pensament, lo qual rahonablement prenguera del illustríssimo senyor rey. Quantes gràcies e leors vostra excellència, e nosaltres devem fer al Subiran Donador de gràcies, com li ha plagut per sa misericòrdia lunyar lo dit senyor de la dita ciutat de Nàpols e altres lochs hon aquesta tribulació ha concorregut, exprimir no ho podem, pregam contínuament la Divinal Majestat, que axí com ara li ha plagut preservar lo dit senyor del dessús dit inconvenient, per avant

li placia volerlo'n apartar e conservar per lonch temps al regiment de sos regnes e terres, segons vostra senyoria e nosaltres molt desijam.

De la elecció nostra per altra, senyora, vos havem scrit, la qual crehem vostra majestat haurà reebuda. Tota hora suplicam a vostra altesa sia mercè sua voler haver aquesta ciutat e lo regiment de aquella en special recomendació. E la sancta Trinitat vulle conservar vostra excellent persona prósperament e per lonch temps al seu sanct servey. Scrita en Barchinona, a . . .

Senyora: Vostres humils servidors e vassalls, qui besants vostres mans, humilment se recomanen en vostra gràcia e mercè.

Los consellers de Barchinona.

AHCB. Ll. C., VI-20, años 1456-1457, ff. 60 v-61 v. Una carta similar fue dirigida al rey de Navarra, infante y gobernador general de Aragón y de Sicilia y lugarteniente general del rey Alfonso.

493 Foggia, 2 enero 1457

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Mossenyors . . .: Per altres vos he ya scrit e larch. La present és solament per avisarvos que air dia de Cap d'any, ab correu remès per hun meu hom de Nàpols acíi, rebí lo mas vostre e de vostra nova conselleria per Molins qui par venc a XXIX de deembre a Nàpols. E per lo semblant rebíi moltes altres letres e mas vostre de XXII de noembre, e actes e scriptures, e paguí per les dites letres, e correu de Nàpols acíi XXI carli. Totes les dites letres agueren recapte.

E lo senyor rey ha prés plaer. Sper en Déus axí sia, per quant en la letra del senyor rey, se fa menció de la provessió del Consolat feta a'n Guillem Çapila, e també en la mia, e que l'an trametrets e la donàs al senyor rey. Tal provessió no he vista ni és venguda a ma mà. Avisvosne dos dies ans Nadal, ac axí correu del Lobera, ab què sabi lo que aquí s'ere fet, e lo senyor rey de açò scrivia. De nou aquest correu ha portat nova lo governador ésser malalt. Passiu huns dies, fins lo dia que rebí vostres letres molta congoxa que massa hi anava. Mossèn Erill ne va e bé spatxat molt prest, e ne aurets plaer a vostres letres e tot lo mester respondre prestament sia spatxat, e vos faré correu. Acíi tinc bon temps. Axí ho diré e ab vostres letres més milorat. Déus sia loat de tot, e no dic pus per ara recomanme a vosaltres. Lo senyor rey stà molt bé e caça sempre, e no vol fer affers. Manaume lo que us placia. De Fogia, lo segon dia de gener M.CCCC.LVII.

Rebuda . . . janer de LVII.

AHCB. CCO, vol. 27, año 1457, f. 2.

494 Nápoles, 25 enero 1457

Carta de Pedro Boquet a Juan Ginebret, escribano del Consejo de Barcelona.

Ihesús. Mossenyor molt honorable e car frare: A XVI de aquest tornat asíi en Nàpols de Pulla, on he hagut bon temps, tal lo aya qui mal me vol, he rebudes tres lettres vostres, totes de hun matex effecte, e les dues provessions de Guillem Ça Pilla, ab los dos ducats del avantatge del correu, los quals se auran a metre al comte de la ciutat, car lo correu de mi los vol, e lo Ça Pila no és acíi. E a mi ha convengut per servar la comissió, trametre la una comissió a mossèn Martorell, e ab letra mia la do al senyor rey. E axí s'és fet, e desplaume que ya de Fotgia en fora ab dues letres, avia scrit a consellers, que tal comissió, que's diga a mi tramessa, no avia vista ni era venguda en ma mà, com nos era, segons veurets per l'orde de la gran letra que faç a mossenyors de consellers. E axí per quant no pusch fer lo que m'scriviets sobre açò me desplau, però a la possessió del Pilla, e al respondre de aquí, a tot ha temps per no ésser vos ne poscut dar càrrech. E plaume molt, com la scrivania de la ciutat és vostra per mort d'en Franch, *cuius anima in pace quiescat*. Déus vos faça regir e possehir aquella a beneffici de la ánima, útill e honor del cors.

E venint als altres caps de les letres, vos regraciu molt la bona voluntat mostrada, e a parlarvos clar e ab ferm propòssit, no contrestant que de tan trebal, angústia e pena, considerat lo que fins acíi yo he fet en aquests affers, yo deya bé restar content del què, en la letra de XXII de noembre e del primer de deembre, m'és stat scrit, e de la bona opinió e contentació que de mi s'a, no pas enux ni congoxa de vergonya alguna en fermen anar, e apartarmen dels affers, que aquí me pogués ésser feta, car sé que lo senyor rey, son Consell Sacre, patriarcha, mossèn Martorell, mossèn Bernat de Requesens, tota la Cort, hoc los stat manat e tramès fer. E si de tot he parlat, ni feta instància, ni fet veure letres e memorials, e si he fet lo degut, e més avant, e vist yo són ab la veritat, e aquí la sinistra opinió obrant ells, segons me scriviu, la vergonya restarà en ells, e averar s'a lo bon orde, e altres moltes cosses que acíi's dien, que yo deffench e he deffesses de què, segons lo que m'és scrit e vostre avís, he bones gràcies. Déus sia loat de tot.

A mi desplauria massa e desplau, no que m'en facen anar, car això cert temps ha, e pus per la vida nonch aturaria, màs perqué fahenthi ma diligència, e més, e enuyant tot lo Consell, e importunant, perquè no'ls he obtengut la crida qui acíi en lo Consell, vists tots los actes perquè departia la Constitució ab dicció tatxativa. Solament m'an dit no's podia fer, ni sostenir, ni privar batlle e sotveguer, sens procés, citació e cognició, e no deas lo fet principal causarne amiràcia, e pecúnia, e corupció aver fet fer açò, e yo no lo degut fer fer una tal seguida. Açò me desplau que sé

que és vula facen, e acíi han la veritat és vista, e aquí com se sabrà lo que perquè a mi no poden fer càrech ni vergonyam, ans lo faran a sí matexos, e miran lo temps que així serà. Loat sia Déus que sab perquè fa aquestes cosses.

Llunyen al governador de sí e de lurs procehiments, e tant com l'on lunyen, e no'l complauen que sé que són entrevenir no fa fins tot bé. E ell sabenthi nunqua errada se farà, e sí en la crida agés cabuts e sabuts no's fora seguit així. E sieu certs que temps ha la matèria aquesta fora vessada sinó per ell, e ara prenen contra mi aquesta opinió, que si bé lo ésser de acíi tramès e advocat, així com hic stava en Vinyes *in illo tempore,* e a bon salari, més honor e gràcia considerada la ciutat, perquè hic són e pagat. Jo sé e acíi's sab, quant hic he fet e a quí, a sindicat, processos, e tot e acíi en enpatxar lo fet d'en Durany, contra monedes e altres cosses, e com vinguí trametrelles lo regiment, e aprés celar los affers tots per moltes voltes, e processos, en Consell, present lo senyor rey e contraris; e dar modo lo fet de Elig e Crivillén, restàs e passàs al comdat, e defendre, en molts lochs acíi, lo que's diga contra mossèn Bernat? Toro? e altres. La cossa va bé, per la mia fe Déus me vol bé, e stic, e *tempora mostrabint.* Alegre stich perquè he camí de exirhic si a Déus plaurà, e per la vida nonch aturaria pus, e pus ma sort és tal que aquí per negligent e adormit son agut e mudat, e encara *spe sutere numeracionis vel iam receptis, et ex amiciciis michi infans et incognitis,* e que mon ésser ací i és stat infructuós *civitatis et michi, et manumissorie fructuossum et reliqua,* e acíi són agut per massa diligent, et *verius* importa, *apud regem et Consilium et reliquos* e aver fet més del degut. *Et hec veritas et hic nota his quam gaudes.*

Algú vendrà qui aurà altra sort e abilitat, e farà lo que la ciutat vol, e són cert que lo temps me mostrarà no'm farà càrrech, ans honor, e per lo que he vist e començ ho aurem. Jo scrich larch a mossenyors de consellers ab dues letres. Tot ho veurets ut... don aquella rahó que pusch de mi matex, si'm serà pressa, sinó de la veritat rest content, qui és ací nota.

Tot mon pensser és en exirhic, e aver ma licència, e anarlos servir aquí, si mon servey los plaurà, sinó de tot he fet ya comte e firma. E per la mia fe, tant reposat ne són, com si nunqua agués cabut ni entrevengut en aquest fet, sinó que fos stat hun sopni.

La mia intenció sab Déus, qui tot ho mira, e a principi, e a la migania, e fi, e tota cosa és stada recte e a bon fi, si la matèria se muda e no de així com la intenció edifficativa e concebia, *hoc in manu Dei sunt creditur propter me hora quem omnia que firmiter aut iusto iudicio, aut suo promissu,* lo que he poscut fer, e ara, e tota hora sens ficció e perdre temps, e ferme correu, e moço e notari, e jove de taulell, los tramet, e per por ni per amor, ni amicicia, ni pecúnia de Maçanet, ni de Roqua, que yo sé res ni'ls conech, no he stat, si tot no n'am complidament greu més massa.

Però lo senyor rey, príncep e senyor nostre, fa e atorga lo que li

plau, e pus per mi no stà, ni per mon trebal, no penssava ésserlos tengut de evicció, e parme, segons lur scriure e vostre avís, que aquí s'en creu altre *veritas in eternum manet, et Deus est veritas et vita, sine qua nemo pervenit quo tendit.*

Yo són content de tot lo que Déus ordonarà en aquesta matèria, e per mon partir, exir de acíi on stich, no prou sans, ans indispost de ma persona, e temps ha hic volia ésser fora. Jo he per sanes e útils a mi, e les letres predites, e vostres avissos, e pens que aquella marmessoria d'en Porta, en la qual he trebalat e obrat per ordinació de mossenyors consellers, e bé a lur parer a fet aquest fruyt, a mi que mich trau, e me fa tornar prest en ma cassa, e aquest heffecte ha obrat, car de a mi stat e pecúnia no li sé.

E faç fi, pregant Jhesús prest que a tots nos faça axí ben obrar, pospossat lo interesser proprietari que donen bon comte a Déus e a la re pública, e nostres ànimes ne sien meritades e premiades, e que prest nos veyam aquí. Pregantvos tots temps que en mes letres de licència, siau promte, e ajudeu que vinguen prest, com a bon amich, car yo stich acíi molit, ab aeanux meu e indispost, e si açò tardava, ultra lo temps que scrich, auria a cercar altres migants per exirhic en tota manera. E pus lo governador vos és amich e li sou servidor, ajudaulo a portar en aquesta matèria, que prest me sia scrit yo m'entorn.

Avissantvos que lo governador té huy mayor crèdit ab lo senyor rey que jamés, e sintretsho en la hora qu'ell apartaran de la matèria. Ells veuran quant durarà lo món, e pus no'ls seran tenguts, mirau lo temps e no curen de pus. No'm vul oblidar lo que m'scriviu de mossèn Bernat Miquell, nunqua a ell ni als altres fiu sinó serveys e plaers, e aquí e acíi són stat convidat moltes voltes. Sobre lo fet de la quistia de Manressa, eu lunyat e fet lo que devia vers ell. Si en res és mal content de mi, és per una sentència, que ab míster Marquilles doní, e justament a mon parer que certs crehedors d'en Cardona e la regina, ac CCCC florins per ells. De açò lo governador sab la veritat e rahó, ab Déus ne són bé e ab la veritat façen lo que ben vist los sia, car lo món és gran, e lo principal és fer lo degut. E faç fi, car molt he scrit, e a molts. Déus me traga de aquest cahos, e me torn al repòs de ma cassa, e tot l'als vaya detràs, car vist he, e aquí e acíi de aquest fet, molt e veure més si visch, e si hi he e fet yo acíi profit, los entrevenidors ho saben, e lo fet e tramès ho mostra. E si res voleu de mi *mandetis. Ex Neapoli, a . . .*

Per comte se troben acíi XXXXVII terres, entre ciutats XVI^{m} persones, e ultra en Nàpols, acíi e altres terres e lochs molts enderroquaments. Déus nos ajut et *misereatur nostrum.*

Vostre altre *frater,* tots jorns *qui vobis michi recomendabo, Petrus Boquet.*

Per los dos maços de aquestes provessions d'en Pilla, he pagats III ducats, II, per lo d'en Carreres, e I per altre la ciutat màs vostre. Tot açò

he a metre al comte de la ciutat, car així me's scrit, en lo mas que pac, e yo no sé a qui demanar, e los correus donantme les letres pagats an ésser, e lo Pila no és acíi ni pens pac.

Al molt magníffich mossenyor e car frare en Johan Gynebret, scrivà del honorable Concell de Barchinona.

AHCB. CCO, vol. 27, año 1457, ff. 98-99.

495 Nápoles, 27 enero 1457

Carta de Pedro Boguet a los conselleres.

Ihesus, Marie, Filius. Mossenyors . . .: Tornat de Benavent del senyor rey, e remès lo spatxament que alí avia fet a vosaltres, per hun correu appellat Claveria, qui anava en XXIIII jorns, e avia aver XXXX florins corrents, volent partir per anarmen en Pulla per dar conclussió als altres affers demanats. Rebíi una letra ab altra per al senyor rey, e còpia de aquella sobre la heretat e béns de n'Arnau Porta, quondam. E eren les dites letres de XXII de octubre, e rebiiles a XXI de deembre. E aquell dia partí la via de Pulla, ab les dites letres, e junt en Fogia, on lo senyor rey era, doní les letres ya dites, e sopliquí sa majestat del què me scriviets. Remesme al Consell, mostrills les dites letres, e la còpia de les sentències, e la còpia de una letra que hi avia per al senyor rey del rey de Navarra.

Aprés quiscun jorn entenguí en expedició dels affers, altres tant demanats ab vostres letres, e per mi ab tota veritat molt instats. Totes les cosses foren vistes per lo Consell altra volta, car ya de abans eren stades vistes. E feta la vissió, e mi hoich altra e altra vegada, restà ferse relació de tot. E ans de la relació, parlí ab lo senyor rey dues vegades ab molt affany, perquè tot lo dia que no és festa caça e no fa affers, ya que de açò, e en Nàpols per moltes vegades, e a Benavent avia parlat, e tota via avia resposta que s'i provehiria. E així lo temps era passat, la relació se féu de tot per lo vicicanceller en Consell, e de letres, e de ordinacions, e de tots los memorials. E així stant los affers no conclossos, lo jorn de Cap d'Any, aprés dinar, yo rebíi correu de Nàpols, ab avantatge de dos ducats corrents, qui portà lo mas de les letres de vostra conselleria nova, e les letres totes e actes ab aquells tramessos. E tantost a poch instant, lo matex dia rebíi altre correu e maç, ab les letres de XXII de noembre, e tots los actes. Lestes mes letres, tantost doní les que venien al senyor rey. Obrí aquelles e legí, e mostrà pendre plaer en vostra presta, pacíffica e bona conselleria, demanats si erets affectats a son servey. Diguili que molt. Aprés tantost, li doní les altres letres de XXII de noembre. Legí aquella gran letra, e mostrà molt plaer pendre en la bona rahó que, a totes les cosses de què vos carregàvem, donavets. Aquella letra fonch aguda per molt bona, e a tot me par ben satisfet.

A les falses informacions que metien, yo fiu lo senyor rey se apartà.

Soplíquil de les congoxes que teníeu, e com aviets molta sperança en sa bona amor e voluntat, sempre mostrada a aquex regiment, e que fos sa mercè fer en tot lo demanat promta provessió, hom bé en tots los caps. Primo del no tallarse draps, e lo dany e profit que se n'esperava. Aprés en la prachmàtiqua del florí de or a XIII *sous*, e segons la volïets, quant era servey seu, e útill del públich. Aprés, en lo privilegi dels diners de ram e monedes stranyers, quant era necessari ordenarhi, e quins e qualls abussos s'en feyen. Aprés, en la inhibició feta de no guiar ni compossar ho remetre, quant era contra prevelegis de la ciutat, e lo fundament de desliberar que los contrariants al regiment ne fan e feyen, fornintlo de aquelles rahons que m'occorrien. Aprés li parlí del fet de Pere de Prexana, en lo qual a Benavent era romàs en desliberació. Aprés li parlí del fet de frare Francesch Torrent, donantli vostra letra, e en tot soplicantlo promtament provehís, e que manàs fer lo que la ciutat sperava en tot de sa mercè, com totes aquestes cosses fossen a servey seu, e molt útill de aquella ciutat, e que tot lo contrari e dilació, eren tirar la voluntat als qui eren affectats al seu servey. Resposme que donàs totes aquestes cosses al vicicanceller, e que lo Conşell ho veés e li u refferís, e que molt prest me spatxaria. E de fet, mossèn Martorell, donà totes les letres e scriptures al vicicanceller, mi present, e de tot a inportunitat e instància mia, lo diumenge aprés Epifania, car sinó lo dia que no caça no s'i fa res, ni ou negú.

De tot fonc feta relació e apunctament en Consell. E primo sobre lo fet de la prechmàtiqua del florí de or, lo senyor rey me dix ell feya ab molt dubte açò, perquè havia hoïdes e sentides moltes opinions pro e contra en aquesta matèria, e que no volgera dapneyar lo póblich, però per amor de la ciutat, li plaia que la prechmàtiqua, remogut aquest mot perpétuo, e més *ad beneplacitum suum*, se spatxàs, e que los pagaments en totes cosses fessen pagar, e dar, e rebre a XIII sous lo florí de or, e lo mix florii a VI sous, VI. E que si algú volia dar lo florí a menys de XIII sous, que ell no li u prohibiria, ni volia fos prohibit, ni encorregués pena, car que s'en pot dar lo seu, e que lo cambiador no pogués aver ho rebre més avant de XIII sous, I diner per florí, e per mig florí VI sous VI diners, ... E que pus la necessitat era, e conclussió los pagaments en dar o rebre, averse a fer a XIII sous barcelonins bastava, e que altrament no u passarà.

Yo diguí al vicicanceller que en la prechmàtiqua, que's feya *in camera et consilio regio*, no y nota lo perpétuo, car faentne altra contrària era revocada, e que açò no y nota a la cort e feya útill al póblich que no y toquàs e aximateix que en l'als no y toquassen. No'n fuy cregut, e axí ac passat, e la prechmàtiqua avets, e lo florí s'a a pendre a XIII sous de necessitat, e lo mix a VI sous e VI, e per los cambiadors no s'i pot rebre sinó I diner més per lo cambi, ni aver en res no us an toqua, sinó en açò. Si cregut ne fos a res no s'agera toquat. Fet he mon poder passàs a vostra guisa.

Lo senyor rey ha volgut anàs axí, príncep e senyor nostre és, som agut a contentar del què sa maiestat ha ordonat. Aprés he dit, e abans, lo que m'a occorregut, e per ara no he pogut aver pus.

He acceptat açò, faent comte que per avant aurets més si necessari serà, car en la cort huna hora ha hom, ço qui s'és sperat e demanat per anys e dies.

Al fet dels menuts de ram e moneda extranya, me dix que ell e son Consell no sabien sobre aquesta matèria que se podia seguir, ni si era útill ho dapnosa, e que no otogaria tal prevelegi com volíeu, e que ordonar sobre monedes pertanyia a sa maiestat, però fora content que aquí fossen fetes les ordinacions que verets fossen útills, e aprés tramesses acíi a sa maiestat, e que a beneplàcit seu, essentli vistes justes, les confermaria e faria tenir. Repliquí e diguí ço que ya avia dit, que per privilegi podiets ordonar, e en civill e criminal indistinctament, e la ciutat era en tal possessió, e que açò no era mutació de peccúnia màs era provehir al abús e a la substracció dels menuts, qui per molts eren amagats, e axí lo poble no podia aver menuts, e que açò feyen los contraris al regiment per tirarse los pobles a retraurels de sa voluntat. E que en tal ordonar no avia dany algú, ans profit, e que no era prejudici a sa preminència, e que fos sa mercè fer aquesta gràcia a la ciutat. Ab molt affany, e sabenho los entrevenidors, e presents en açò, obtenguí que lo rey de Navarra, ab cert consell dat en strucció al governador, entreveninthi vosaltres tots, faça e se facen sobre açò totes ordinacions e provessions útills e necessàries al beneffici públich, e en favor de aquexa ciutat e terra, e que aquelles sien servades, executades e fetes servar, però ab beneplàcit seu; e que aquelles fetes e executades li'n sia tramessa còpia, e que fermarles ha si lo senyor rey de Navarra és present, ell ho ha executar, e ell absent lo governador. e lo consell donat és tal que vos ne deurets contentar sobre açò, e als hi ha instruccions grans al governador, e encara sobre fer servar la pracmàtiqua del florí de or a XIII sous.

En los caps que toquen la ciutat vos serà explicada creença per lo governador, e vos seran comunicades les instruccions. No he poscut més aver ni fer, som agut a contentar de la ordinació del senyor rey qui reduptant molt aquesta matèria de monedes hi és vengut dur, e ha hun tal orde sobre los carlins de Cicília e ducats, qui és moneda stranya alí, si bé las de Cicília paguen CCC^{m} florins de Cicília, ab fort poques altres cosses no n'han poscut obtenir sinó a beneplàcit. En lo cap de la inhibició de no guiar, e no remetre e compossar, me fonch dit, segons ya de açò vos he scrit, e me era stat dit que no era intenció del senyor rey inhibir que privelegis de la ciutat, e axí de Benavent en fora scrigué, en aquesta inhibició com se féu. Yo la sentí e la viu, fiuhi la instància deguda, e diguí lo que'm parech, e no solament alleguí lo privilegi ho C, que és CIIII^{o} en lo *Recognoverunt* e comença: *Item, concedimus... quod vicarii et baiuli...*, màs encara, acte consemblant de tal inhibició fet per lo rey

en Pere, ho per lo rey en Johan, e revocatòria de aquell, perquè avia inhibit lo veguer no compossàs, e en virtut del privilegi, tal inhibició fonc levada, e fora stat propri si aquesta provessió fos stada tremessa.

Yo fuy avissat e incautat que callàs, car lo senyor rey, no era content de la prorrogació de la Cort e expiració del donatiu, e que la inhibició se feya perquè lo fet de diputats no fos remès, e que la inhibició era general, e no ligava sinó ço que penyava *ex mero officio principis* e no toqua res de privelegi. Yo aguí a callar, e empares que tots temps tinc, ni parlars, ni instàncies, no m'i valgueren, ni abans ni aprés, sinó que avia scrit a vosaltres del què sentia, e que no ligava lo veguer ni batlle vostre, pus privelegii hi avia, e encara en la letra que lo senyor rey feya de Benavent a vosaltres, vos ne scrivia que no us entenia a derogar en res a privelegii, e perquè avia feta la inhibició. Aquesta inhibició se desliberà per lo senyor rey, la ora que de la nova que la Cort era prorogada, e lo donatiu expirat, e lo sotsveguer e altres solts de la pressó. E aquella matexa hora, se féu una letra clossa al rey de Navarra, que lo veguer ussàs e fos deffès en lo exercici de son officii, e si mester era, o fes publicar per les vegueries en la crida contrària se era feta per diputats. E de açò, hi avia una altra letra clossa al dit senyor rey sens pus. E en aquesta altra segona ajudanthi lo comte, fonch scrit al dit senyor rey, que també lo tallar dels draps anàs com de abans, no fentne concessió ni prohibició. Totes aquestes cosses sentí e hi fiu ma instància. Yo hi stava, e diga lo que'm paria feya per la ciutat. Lo senyor rey e son Consell scrivien tots los actes vists, e memorials, lo que com a jutges e senyors los paria ésser fahedor. De açò provessió altra no n'ha, ni en Duray, may ve, sinó la letra patent de la suspenssió de tot lo negocii.

Sobre lo fet de aquesta inhibició lo senyor declarant sa intenció, m'a atorgada una provessió, dreçada a veguer o batlle, sotsveguer e sotsbatlle. Anhi volgut aprimar, e per conservar lo dret del senyor rey, e per conservar lo dret de la ciutat, los del Consell, segons veurets. Però par a mi, si no m'i engany, ab ma grossitut que basta per al fet, segons bé us vendrà, e ordonarets presentarla ets als veguer, batlle, e altres. E veg lo que sobre açò he poscut obtenir, e fersen lo fet de les drapades, e que lo tallar ce's justa la crida, e que tot stiga en suspès, fins lo senyor rey sia aquí, e al principi e tota via, e ara ho he demanat, ab molta instància. Mostrats e fets legir tots los apunctaments e memorials tramessos per mossèn Martorell, mi present e tothom apartat al senyor rey, e aprés procés de veguer, actes, e tot lo tramès, e abans e ara, e les ordinacions tramesses tretes de la Cort de Gerona, qui són vistes fer bé al fet.

Tot vist e passat per Consell, e relat me's stat dit per lo senyor rey, que fins sia tornat acíi en Nàpols, no'm poden fer resposta conclussiva, ni provehirme, e ab tot yo aya dit e mostrat lo útill que se n'spera, e la gran voluntat del poble, que en açò té, e quant és tirarlos a la voluntat del senyor rey, e lo contrari reatraurellsne. Lo senyor rey e Consell m'a

dit que la voluntat és bona en fer conservar la Constitució, e per ço ha suspès e inhibit, e tirat tot lo fet assí, e que castigarà qui aurà peccat e errat, e que la honestat e degu volien. Vista la crida se era feta ab aquell tant solament tatxatve, si axí li era consellat, e que avia convengut axí provehir, e que directament, ni indirecta no era revocar, ni crida vostra, ni permetrer tallar ni indirecta no era revocar, crida de diputats, ni aver ben fet lo per aquells e vosaltres feta, ni per mal fet, màs que lo fet tot en suma stigués com de abans, e si's tallava que's tallàs, sinó que no, perquè deçà ni dellà no fos novitat neguna. E més, e lavors e ara me fonc dit, que la dita crida axí no's podia sostenir ni fer, e que si ans de ferla aguessets scrit, lo senyor rey ab son Consell, com an fet en lo florí e real, vos agueren dat camí. E encara, ara vistes les ordinacions tramesses, fetes ladonchs per deputats ab aquella forma, nich a en lo Consell que diuen se pogera aver caussada crida, però no departint la Constitució. Yo he molt demanat, ara pus veyen lavors, no ésser per los ladonchs deputats provehït e ordonat, sinó sobre los draps de lana que fessen alguna bona provessió, no s'és poscut obtenir, ans m'an dit que fins lo senyor rey sia acíi tornat, hon se creu serà prest, no'm daran resposta conclussiva, e ya que tota via agués demanat fos procehït contra lo batlle e sotsveguer.

M'és stat dit que tot açò ve en lo fet principal e suspensió, e se són rissos, e ara e abans de ma petició, e aquesta petició és en iustiu, com legida al senyor rey, deputats demanaven privació e càstich del veguer, e yo del batlle e sotsveguer, tots avem aguda una resposta e provessió. Molt m'a sabut greu com no he obtengut lo que demanau, car agera satisfet a vostra voluntat e fet lo perquè hic són, e la honor de la ciutat e mia, però los prínceps e senyors jutgen, e an lur àrbitre, e fan segons los és vist e concellat. Per la mia fe molt més de treball hi pens aver fet, e Déus m'o deman si axí no és, e ne port pena. Al fet del privilegi del rey en Martí, sobre los algotzirs per la executòria que demanau, m'és atorgada, però fins lo senyor rey sia acíi no'm serà spatxada, e serà content que los primers scrits ydoneus ussen e los altres cessen. Si ara ho agués poscut spatxar, fet ho agera, mes acíi se ha hom aretglar ab la voluntat del de qui ha de exir, e ab molt temps e trebal e estenta, encara ha hom goig. pusca hom fer affers. Ani de vosaltres que hic són stats he u an vist, e saben, bé de hun anyençà lo temps és pigor de fersic affers.

Al fet de mossèn Prexana, dada vostra letra, e encara una del senyor rey de Navarra, n'és pratique lo títol de *dilationibus*. Per la mia fe, he recitats e dits los bons serveys, e lo que m'a occorregut. Am dit que missatger de Gènova hic ha, que demana en aquesta matèria, e que ell no és desliberat encara, ni sab bé lo fet, e que Nàpols respondrà. En lo fet de frare Francesch Torrent, ha hun gran contrari continuu al costat, però m'a dit vol fer justícia, e aver la relació, e hoir la part dels Torroellas, e qui farà ço que la justícia voldrà. E axí us ne respon en lo fet de Porta.

Mossenyors, de què he rebut correu cuytat e propri de vosaltres a

XIX° de juliol passat, e moltes affectades letres, e per a mi e per al senyor rey. E aprés altres, e ara a XVI de deembre altres, de què tant de parentat e amistat s'a seguida, entre mi, lo batlle, qui may lo viu ni sé qui s'és, e en Bernat Roqua, que sinó pendre drap de sa botiga nunqua li parlí, e lurs letres e vostres, en aquesta matèria tinch bé stoyades, e de què tanta offerta e spera que no sé que s'és m'a fet, lo que m'i scriviu en opinió. Déus ne sia loat.

Yo per vostra ordinació e letres, axí affectades, duplicades e repetides, he fet ço que feya e he sempre acostumat de fer per la ciutat, desús són acíi. E molt més me sforcí, perquè lo Bac vengut, volia tornar lo fet del edicte dels florentins, e parlava molt indegudament, e de vostres precessors, e de tot lo sindicat e regiment, e encara del senyor rey de Navarra, e del Consell seu, obtenguí lo que demanàveu, trametiusho, e dreçat a vosaltres per averne la honor e ordinació, perquè sabia que acíi e aquí desplaia a molts, que per migà e orgues vostres, lo fet fos bé dirigit per aver fet lo manat, e en nom vostre. A mi par avets pressa bona opinnió vers mi, e yo'n deus restar ben aconsellat. Aprés en aquest fet yo he fet lo possible, e molt scrit del què sentia, e a vosaltres e a'n Roqua, e nunqua me era respost. Lo Bac ha tractat ab la Cort, e presta e dóna bé de ço que no és seu. A tramesses certes provessions e contra empara, e yo lo hoït que tenen cert seqüestre. De tot vos he scrit. La hu dela jutges místser Filach no y ha sabut ni hi ha signatura sua, car lo correu partí. Yo u sentí parlí ab mossèn Fonolleda. No poguí veure res.

Ara rebuda vostra letra, lo senyor rey és stat content se sobresega en lo fet de les provessions tramesses per lo Bac. Scriu al senyor rey de Navarra e al governador, e a quí són de ells, sobreseguen e facen sobreseure qualssevol officials e comissaris. Trametvos trelat de les letres, tal és, la una com la altra. Trametles a vosaltres, perquè si no us ve bé, les doneu, ho al Roqua ho al batlle. E tot sia a vostra ordinació ya de aquest fet. Si letra no tingués vostra darrera no'm curarà per no refermarvos en la pressa opinió, de la qual en contrari és massa certa la veritat de aquest fet, pus no curaré, si donchs novament no m'scriviu, e per la mia fe, lo bon grat que ne me devia bé recordar, e bona renumeració, hi ha del mal parlar que Bac feya, al qual segons sabí satisffeya per la honor de la ciutat, lo vostre scriure a mi de aquest fet, e lo que yo spatxí, ans que fos e sentís diferència entre diputats e vosaltres fonc, e axí se mostrarà.

Al fet del vicicanceller he fet e instat lo manat, e per moltes vegades, e tota hora fins a Benavent me fonc dat bon parlar, e molta dilació. Allí no poguí obtenir privació, segons volíeu e demanàveu, obenguí la exempció ampla. Per aquella m'en volien XV lliures de sagell. Obtenguí més certa comissió per ferse cert procés, segons lo senyor rey volc e mana. E aquí aurets scatit per lo governador, obtenguí respostes a vostres letres totes, e recomendació als qui era necessari, e demostració de la bona contentació que lo senyor rey ha de vosaltres e del Consell.

Per açò spatxar, e lo dit sagell, dari... Arnau Vidal als scrivans, en xx ducats corrents, pagadors per tot febrer, e yo fiu obligació al Vidal. Vostres saviesses hi provehiran segons és mester, perquè yo no n'aya enux. En aquest fet no he poscut fer pus, si aquí's dóna recapte a la comissió, lo senyor rey diu provehirà, segons se pertany. En lo fet de Abrí, abbat de Ripol, Francesch dez Pla, e altres tota hora he dit e demanat lo que manavets. Nunqua m'és stat respost ni provehït. Lo darrerament he fet. Lo senyor rey respon a totes vostres letres, segons veurets.

A mi tota hora desplau molt, com no pusch obtenir lo que demanau, e no hic són, sinó per executar lo que per vosaltres m'és manat e scrit. Però si no u pusch obtenir de nostre príncep e senyor, no'm par hi sia tengut de evicció, e encara que no obtenintho, fahenthi mon degut, e diligència, axí com sab Déus. Aquí no és res amagat, he fet en tot fins acíi, scriga de mon parer, e del què acíi m'és dit e hoig en lo Consell, no'm penssava fos erra, ne axí me fos prés com me's stat scrit.

Yo són massa cert aquí sou fornits de bo e notable Consell, e en speriència e pràtiqua, e saber, e an vist molt més de mi, e per tal me conech, però acíi també me hoig los motius e vots dels qui consellen lo senyor rey, e fan acíi lo juhí, e veg que en la pràtiqua de la crida de aquell, tan solament vists tots los actes deçà e delà fets, són molts diferents de la intenció tramessa de vostres primers actes e consells. Quant he poscut he he deffès lo que voliets e instat. No és stada ma sort obtenirho ladonchs. Si a Déus serà plassent en la tornada del senyor rey, veuré que poré fer, e si ma sort serà obtenirho algú pus àbill que yo ho obtendrà, car yo no'm luny del què me scriviu que pot ésser de aquesta matèria, yo no la he entessa, ho mir ab bon hull, ni conech quant pessa.

Bé us dic que en voluntat a tanta gràcia ho agera agut en obtenirho, com vosaltres, e ab tota veritat, dessús són acíi, si no m'engany, en lo servey de la ciutat, no pens aver manquat. Molt deig estar content, car acíi són notat per tota la cort de massa diligència e inportunitat, e aquí de molta negligència perquè no obtinc lo que voleu. Molt me desplau com no tinch migans per obtenirho, però cové contentarme, aprés de moltes soplicacions e instàncies, de ço que a la maiestat plau. En mon servey e obra tinc testimonis, Déus qui tot ho mira, aprés mon rey, és tot lo Sacre Consell, lo patriarcha, mossèn Martorell e sos scrivans, los uxers, mossèn Bernat de Requesens, e molts altres, hoc los contraris a aquesta faena, e ab açò me repós quines vula sien les opinions presses.

Mossèn Erill s'en va e bé spatxat. Porta letra de creença a vosaltres. En lo que porta pendrets plaer, ho pens. Ab lo governador, a qui és remès, sintrets moltes cosses intrínsicament, e lo crèdit del governador ab lo senyor rey, en lo que aquí li és remès, e aurà a fer fer per lo servey del senyor rey, és gran e tant, e mayor, que may fos, e sintrets matèries de què diputats auran congoxes. E aprés aquestes sintrets, a poch temps,

de les de la matèria e procés de drapades, e per batlle e sotsveguer. e qui aurà errat. E si mirau la letra clossa del governador, en lo fet de la suspenssió.

E aní altra tal per al senyor rey de Navarra. Expressament vol lo senyor rey que en Cort ni per neguna via no's toch a la Constitució de les drapades, axí salubrament feta, e són cert per lo que he hoït de sa senyoria, que ell la farà servar, màs vol fer son procés, e vol portar tot lo negoci junt, e al segur, e per mà segura, e de la cassa forma e orde sintreu, mirant lo món e temps, e a bon fi de tot açò sint e he sperits. Tornat de Pulla perquè lo rey s'era més a la Serhinyola, e yo stava ya malalt de cadarn, per lo mal temps, que XXXV jorns hi he agut ab fret e neu, e rampa m'i matava, e dolor de peus qui mi eren inflats, per lo bon recapte que ahí tenia de possada e altres cosses, ab lo bon confort e contentació que rebíi de vostres letres, de vostres precessors de XXII de noembre, e ab les vostres del primer de deembre, trobíi letres vostres per a mi, e per al senyor rey de XI e de XIX e XX de deembre. Reebíles a XVII de aquest, volgereles aver rebudes en Pulla, perquè del fet del Bon Hom agués, justa lo memorial, parlat ab lo senyor rey, però no'ns par ne calega congoxar. A present per lo que sintreu ab lo governador, e en ses instruccions, yo per servar la comissió ab hom meu propri he tramesses, e ab letra pròpria, vostres letres al senyor rey, e són cert al segur tot serà vist e lest per sa senyoria, e per mi cobrat, e del què respondrà vos scriuré, axí sobre lo fet del Bon Hom com del cars de Taraça.

De Fotgia en fora scriví lo cendemà de Cap d'Any, com avia rebudes vostres letres, e perquè en aquelles avia menció de la provessió que digets me trametrets de Pila, e aquella no reebí ni avia rebuda vos scriguí, com tal cossa no era venguda a ma mà. Aprés vengut e tornat, e la he rebuda acíi. A la Fotgia yo parlí ab lo senyor rey, com per caussa de ses letres, vosaltres obeint son manament aviats provehït lo Pila, e ell s'o legí en sa letra Dixme: *Sto no ha mester aqueix offici.* Yo he tornat scriure per Lobera, e vul que la ciutat me'n complaga. Diguili, Senyor con se farà açò que per caussa vostra e ordre se ha fet, e que ara vulau als. E em diu: *Axí ho vul.* E y no curí de pus.

Lo Ça Pila, en lo mix fonc atès, e fa son lavor ab Madama, e ab místser Marino. No'm sé què's farà, car lo Lobera ha prestats IIIm ducats. E ans yo rebés vostres letres, e dos dies ans de Nadal, correu venc al Lobera, e del Lobera a Fotgia, del què aquí s'era fet per vosaltres, e n'Escales, e en Taquí. Per lo Lobera tornaren aver altres letres del senyor rey ab mots per a vosaltres que revocassets lo fet. Yo no sé si lo Pila, s'i apoderarà, car també troba que li preste e prestarà al senyor rey. Yo ya he fet mon dever, aquí vosaltres farets segons vos serà vist, mirau com va açò. Yo he dat orde que prestament lo senyor rey ha sabut la provessió era acíi vostra, e ella és en mà del Ça Pila, e ells se combaten.

Lo Lobera stà acíi malalt. Yo'm trob, per ara, molt indispost a fer

aquest trebal e servey, e ya ab altra vos ne scrich larch. He de consell de metges no hic atur, sinó seria perillós de malaltia extrema, car de temps en temps, reuma me apodera, e ara rampa e dolor a les cames e peus. De ma indisposició, e encara en satisfacció a les dues letres, en ço que toqua a mi, ab altra vos scrich. Yo no sper sinó vostra licència e letra per anarmen al principi de abrill. Sper per vosaltres hi serà provehït, que yo m'entorn, e si ma voluntat fos stada seguida, com mossèn lo governador se n'anà, me'n volia anar. E aprés en moltes letres mies ho he signifficat, e perquè veg e conech ma stada no ésser profitosa, per ma indispossició, a la ciutat, e la despessa ésser gran, car yo no pusch axí fer lo trebal que com de abans solia ne los affers volen, no que manque en voluntat, màs com he dit per la indispossició. E perquè aquí no s'a res per difícil en averse de acíi tot lo demanat, vos soplich hi provehiscats, en manera que me'n torn aquí en lo dit temps, ho abans si voldrets.

La matèria ha importat son agut ésser larch. Yo us prech en la lectura de la present ayats bona paciència, e si plassent vos serà, legiu la letra de XXII de deembre, que vostres precessors m'an feta, e la del primer de deembre, feta per vosaltres, perquè sia vist, quant honestament me és stat scrit per restar bé aconsolat de ma aturada fins acíi, e de mon servey.

Ab tot no ignor hic són per ciutat, tal que m'és molta honor e gràcia, e pagat, però ma sort no és stada poder obtenir lo qui la voluntat vostra e de vostres precessors, an per fàcill obtenirse, e pus axí és algú vindrà pus àbill, e que mils percebrà la matèria, e aurets vostre obtat. Placia a Déus axí sia, solament sia provehït yo isqua de acíi. E de vosaltres, cinch ni ha qui saben açíi com sic fan affers, e lo senyor rey com entén en affers, e spatxa los qui hic són, e com prestament quiscú ha lo qui demana sens neguna dificultat, car tal me par la pràtiqua de aquesta Cort, segons lo scriure de aquí.

A mossèn Francesch Martorell he dit lo que manats de les LXXXX lliures. Ell és hom de molt de bé, hau gran loch, molt affectat a la ciutat e al governador, e fa tot lo bé que pot, e molt en aquests affers. Heli mostrades les letres a mi fetes per vosaltres. Diu que avets gran rahó de scriure, axí perquè en aquesta matèria m'a trobat molt bé adormit e negligent, e en tot lo que he fet en son poder, e que deig star bé alegre e content, e no enuyarmich. Ell ha presa sa quantitat, e de ell vos trametré les àpoques necessàries. No penseu aya mostrat ésser satisfet segons lo trebal que creu aver fet, màs per ma fe no li vul dar càrrech.

Tantpoch no ha dit pus, ans sens canssar fa tot lo que pot per la ciutat, e altri huy nonch avets sinó ell, ab la bona e ferma voluntat que lo senyor rey té huy més ferma que may, e me parla clar, però diu vol fer e atorgar e passar les cosses per migans honests e deguts, e ab processos, e segons les matèries importen, numqua mancant en tota deguda favor a la ciutat, e a aqueix regiment. Tornat he sabut que lo bo de Clavaria, qui s'en portava aquell spatxament fet a Benavent no és passat

de Roma enlà, peró que ha dat aquell a n'Arnau Guillem, correu, qui anava prest per la nova del cardenal nou de Çamora. Molt de enux ne agut. Sper en Déus per aquell Arnau Guillem aurets agut recapte.

Acíi ha hun síndic de Puigcerdà, qui'm diu e m'a dit sempre en la Cort és stat unànimes ab vostres síndichs, e serà tota hora. Per aquesta rahó lic he ajudat acíi, en lo que he poscut. Vasen bé spatxat contra vicicanceller e loctinent de governador de Rosselló. Ha aguts mester, e diners e trebals e amichs, e molt temps. Ab ell sabrets aquí com hic stà lo món, e com sic spatxa bé tothom, e lo star de Pulla quant es dolç e bo, e les exides e entrades milors.

Al liurar de la prechmàtiqua lo prothonotari volia ésser pagat del sagell. Yo he fet dita per la ciutat de tot lo degut e tatxat, e lo semblant per la provessió que tol la inhibició. Avisvosne, e manaume lo que plassent vos sia. De Nàpols, a . . .

AHCB. CCO, vol. 27, año 1457, ff. 10-13 v.

496 Nápoles, 28 enero 1457

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Jhesús. Mossenyors . . .: Perquè lo tresorer, e comte de Cocentayna, a XXVII segons en les altres letres scrich, no jaquiren partir lo present correu apellat Molins. A mi ha convengut prestar paciència que no sia partit fins aquesta nit a les V hores, que contam XXIII de gener M.CCCC. LVII. Portavus hun bon maç dreçat a vosaltres ho al governador, bé cubert ab drap encerat, e bé ligat, e sagellat ab mon sagell. Ha dins un maç vostre gran, bé ligat a dreçat a vosaltres. Ani hun altre dreçat al governador bé ligat e sagellat. Ani altre qui mossèn Martorell remet de cosses sues als Cavalleries, sia bé donat. Ani altre de Francesch Vidal qui moltes vegades me dóna recapte a letres vostres e del governador. E ani hun petit de Tollossa. Si plasent vos serà, farets dar orda tot aya recapte.

Aquest Molins va en vint dies, e partex a XXVIII de aquest, ha cinch hores. Complint ha aver trenta quatre florins corrents, e de aquests XXXIIII florins ne farets pagar sis al plech d'en Roqua, e hun altre plech que hi ha d'en Roqua e Maçanet, e la ciutat, pagaran los XXVIII. E si lo correu predit avançarà algun dia dels XX, per quiscun jorn, li he promès III florins corrents, los dos e càrrech de la ciutat, e hu a càrrech de la marmessoria d'en Roqua. Perquè hi són dues letres closses de sobresehiment, axí me són pactat ab aquest Molins perquè anàs prest, e perquè és conegut, car avisvos tant poch sic fa que ab força gran hic ixen correus. En lo mas vos scrich larch, e en la letra gran de què faç menció de una letra de vostres precessors, dient és de XXII de noembre, me són errat, car de XXIIII de noembre és. Aquí tenim lo original e la veurets. Acíi no ha

res nou, lo príncep de Navarra és ab lo senyor rey, ben rebut, ben vengut e molt festeyat. Creuse prest seran acíi, ho a Puçoll, perquè allà comencen a morir. En gràcia vos deman ma licència vinga prest. En lo mix yo instaré e procuraré, quant en mi sia, dar orde ayats compliment de tot lo que demanats, e resposta a les darreres letres. E manaume lo que plassent vos sia. De Nàpols, a . . . a les cinch ores.

Molins va en XX jorns. Partex a XXVIII de gener, a V hores. Ha aver de la ciutat XXXIII florins corrents, e ferneu pagar als plechs de Bernat Ça Roqua sis, e los XXVIII la ciutat, e de quiscun dia que avançarà als XX ha aver III *florins*. Ferneu pagar hu al dit Roqua, e los dos a la ciutat. Ha a dar primer, lo plech de la ciutat, ho maç e aprés lo del tresorer sols altres letres de sis hores no gossa dar sens licència vostra.

Arribà Molins, e donà lo maç dimarts a XXII de fabrer de matí, entre VIIII e X hores.

AHCB. CCO, vol. 27, año 1457, f. 14.

497 Nápoles, 28 enero 1457

Carta al obispo de Urgel a los conselleres.

Molt honorables e savis senyors e singulars amichs . . . : Molt temps ha no he rebudes letres de aquexa ciutat, sinó una que'n rebí l'altre iorn, per la qual me pregàveu los affers que concorrien de aquella, yo volgués haver en special recomendació, segons bé havia acostumat, car sempre aquexa ciutat fore molt conexent ves mi, de les bones obres que per aquella havia fetes. A la qual letra responch, com yo sempre he mostrat ves aquexa ciutat molta amor he voluntat, he tanta yo no pens nengú, aprés de la persona del senyor rey, s'en puxe egualar ab mi, car totes les honós he stat en què vuy aquest regiment és constituït, s'és obtingut més per vigilància, ho sollicitut mia, que no de persona del món.

He açò és veritat, però si ver volran dir los missatgers del sindicat de aquexa ciutat qui lavors eren, he la u dels quals vuy és en vostre nombre, no poran dir lo contrari. He açò matex poran afermar en Camós e en Rubió, he l'altre lur companyó, car ells no poran negar yo no'ls obtengués ab grandíssimes fatigues, lo sindicat, qui fou lo fundament de tot aquest negoci, he en aprés la prorrogació segona, e lo privilegi de les monedes, he en aprés lo spatxament finall, se mes en tèrmens altres que no fore, si yo no fos stat, car lo governador, ell sap quant ne stave congoxat. He fora quasi d'àrbitre per passió pròpia, quantes són stades les retribucions que yo de aquexa ciutat he agudes, fàcils són stades de veure, car solament aprés la partida dels dits embaxadors no m'haveu fet digna d'una sola letra, en la qual me regraciàsseu lo ben obrat, quant açò apar, cossa no digna de tanta ciutat, vosaltres mateixs ne siau jutges. Ans encara per los dits missatgers vos scriví, pregantvos que attenent yo per

la impetració del privilegi de les monedes me havia sentit molt dan bursal, car ne havia peiorada ma casa per causa dels cambis de circa del quant de quant havia; que us pregava vosaltres hi volguésseu haver algun degut sguart, per tant que yo de fer vostres afers no'n restàs ab aquesta congoxa he dan en ma casa. E per lo semblant sols no m'haveu fet digne de resposta bona ne mala, ans ab pocha stima de mes justes peticions, me haveu donat lo callar per resposta.

Tot ço quant recau mal en aquexa ciutat, vosaltres qui sou savis he podeu fàcilment veure, ne Déus no vulle que yo demanàs a vosaltres retribució de mos trebaylls he penes que he sostenguts per vosaltres, car no és tal ma condició ne natura que vena mos trebaylls, màs bé'n parrie just he honest que si per fer vostra honor e utilitat, yo havia sostenguts dans bursals manifests e clars, que vosaltres me'n restàsseu indempne. Yo no puch pensar que en la ciutat sia la culpa, car si u ere donaríeu mal exemple de vosaltres, e lavors serie ver lo exemple que diu: *que qui servex a infant e a comú, no serveix a nengú.*

He sap lo senyor en Manresa, qui vuy és conseyller de aqueixa ciutat, que vaticinant ia lo que me n'ha seguit, li rederia molt a la memòria lo exemple damunt dit. Sie però que's vuylle, senyor molt honorables, yo n'om penit gens haver fet per aqueixa ciutat lo que n'he fet, car lo bon obrar sempre ha retribució, maiorment com yo pens he fet offici de bon vassally del senyor rey. He encara he molt ampliades les leys de amitícia en les grans necessitats de aquexa ciutat ho del regiment qui vuy concorre. Si y volreu haver conexensa en restauració de mos dans, fareu lo dever, si no u fareu, donareune bon exemple als qui per aqueixa ciutat volien fer, he a mi a mon dan he cost, haureu mostrat de ésser saul.

Lo governador s'és fet ben pagar, ab tot que ell no sie stat sinó ministre de mes impetracions. Si ha ell haveu tant donat, he tant largament, més just fore stat a mi haguésseu smenat, lo que per honor he amor de aquexa ciutat, havia sostengut de dan de la pròpia bossa, e açò notòriament vosaltres sou si prudents, que pensàreu en tot hi satisfareu al deute a què sou obligats.

Mossèn Miquel de Gualbes m'és molt singular amich, he certament l'e en stima d'una persona molt acostada a mi de sanch. Té lo consollat de Saragoça, de Sicília, lo qual regex ab molta virilitat he discreció, he crech encert, dóne tall rahó del regiment de son offici, vosaltres ne deveu molt ésser contents. Per tant vos prech molt he molt affectuosament, que lo dit mossèn Gualbes he sa honor vos sie cara com la mia pròpria, car certament quant per ell per vosaltres he aquexa ciutat serà fet, ho reputaré a tant, com si ere fet per ma persona pròpria, car la virtud e bondat sua, me obliga justament de deurell vos molt affectuosament recomanar, he axí'l vos recoman altra volta. E per la present, molt honorables he savis senyors, no us scriu mes sinó que ordeneu de mi a tota vostra voluntat. De Nàpols, a...

Prest a tot[a] vostra voluntat he ordinació, lo patriarcha d'Alexandria, bisbe d'Urgell.

AHCB. CCO, vol. 27, año 1457, ff. 17-17 v.

498 Nápoles, enero 1457

Carta del obispo de Urgel a los conselleres.

Molt honorables . . .: Pochs dies ha he rebuda una letra vostra, en recomendació del germà de mossèn Antich Martí, conseyller de aqueixa ciutat, pregantme molt afectuosament, que yo volgués penre aquell e sos negocis en special recomendació. A la qual responch, com jo sempre so stat voluntari en satisfer a tot lo que he conegut ésser honor e contentació de aqueixa ciutat, segons ne cuyt haver donades claríssimes experiències, e per ço per amor e contemplació de vosaltres seré molt dispost, dirigir e adreçar los negocis del sobredit frare de mossèn Antich Martí, juxta mon poder e de molta voluntat, car per l'esguard vostre, e encara per la bona e singular amor que yo port al sobredit mossèn Antich Martí, m'esforçaré de ferhi talment se haurà plena notícia. La vostra letra en mi haver haguda molta força e efficàcia, e açò a les obres.

L'altre jorn vos scriví una letra assy congoxosa, e paríem molt justament, car me semblave, o que aquexa ciutat per nenguna manera no havie ves mi, aquell sguart e consideració que los trebayls meus, e los beneficis, que yo per aquella havia procurats merexien, car no solament no havie sguart a mos dans bursals, los quals notòriament havia sostenguts per una volta satisfer a vostres voluntats e apetits. Més encara, conexia vos venie bé apartarme de vostres afers, lo que a mi, sinó per lo interès vostre, no'm desplaïe gens, car fins açí de mon bon obrar ves aqueixa ciutat, e per ésser stat sols impetrador de tot quant haveu obtengut, no n'avia sentida nenguna retribució de vosaltres, e encara que ere pus fort, mostràveu haver en oblit lo que en altre temps havíeu tant stimat. He però sentit que açò no venie tant a culpa d'aqueixa ciutat, quant per obra de persones, les quals me deurien ésser, si en elles recahie virtud, obligades perpetualment, com sien notòries les obres que yo per ells he fetes. Sie però que's vulle, yo no vuyll per mal obrar de nengú, desistir de mon bon propósit e amor que he portade ves aqueixa ciutat, com per experiència, cuyt haver molt mostrat, ans sempre perseveraré de bé en meyllor, confiant vosaltres sereu tals no permetreu yo sostenga dans, specialment bursals, per yo haver satisfet tant a vostres voluntats, car si ho fahieu serie obra no digne de vosaltres, e donaríeu mala retribució a mi, e mal exemple a tots los que ho sabesen, e a la fi no seria bé d'aqueixa ciutat, ans ne reportarie molt dan e infàmia, la qual summament deveu evitar.

Jo sobre aquesta matèria he largament informat mícer Agostí de la Ylla. Prechvos li doneu crehensa, quanta a ma persona pròpria. E la pre-

sent molt honorables e savis senyors, no us scriu més, sinó que dispongau de mi com de cosa tota vostra. De Nàpols, a . . .

Prest a tota vostra voluntat he ordinació lo patriarcha, bisbe d'Urgell.

Als molt honorables e singulars amichs l[os] conseyllers.

Rebuda a III de març del any M.CCCC.LVII.

AHCB. CCO, vol. 27, año 1457, f. 49.

499 Nápoles, 3 febrero 1457

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Jhesús. Mossenyors . . .: Ans que totes cosses me recoman a vosaltres. La causa de la present és solament avissarvos, com lo molt noble e molt magníffich mossèn Guillem Ramon de Erill s'en va aquí, e en la maior part del perquè era vengut bé spatxat, e portassen cosses les quals ab ell sintrets, car crehença vos porta de la sua majestat, en e sobre lo que era vengut, en què pens pendrets plaer, e per quant en sa venguda m'en fonch scrit, e sentia ab letra vostra per al senyor rey venia, e tots vos enteniets, axí ab lo senyor rey, com ab mossèn Martorell.

Recordantme de vostres memorials que acíi tinc, he fet e ajudat lo que he poscut en los affers. E ell s'en va molt bé a punt, e ab tot lo que avia a fer sia honor, servey e útill del senyor rey, grantment e en què ell ha molta voluntat, per molta diligència que lo dit mossèn Arill aya aguda, e sa part del bon temps de Pulla, si hi ha messos huyt messos a conduirho acíi, e lo temps que hi és del venir e tornar, ultra per los pochs affers que acíi són en aquesta cort e contínua exhibició, que lo senyor rey fa de sí en entendrehi, e per lo promtíssimo spatxament que és dat e fet a tots los qui hic són. Ab lo dit mossèn Erill sabrets lo bon temps que a Benavent e hen Pulla he agut, e lo poch trebal, e cura ho diligència dels affers perquè hic són, e quant ab molt solaç e plaer pas lo món acíi, donantme bon temps no continuant la Cort, secretaris ne scrivanies, remetent los affers a natura.

E quant mon star és estat infructuós, e com misatgers de Cicília, misatger de València, en Valseca qui acíi és per crehedors, e los més que hic són, hoc mossèn Pere Duray e altres, tothom fa affers, sinó yo qui may cur de res, ni fac res que vulau, segons vostre scriure. Ell és persona que de aquest temps concorrent, vos podets de molt informar, e del què hic era si no li és oblidat, me par pot dir queucom de ma pràtiqua e manera en direcció del perquè hic són lo magníffic conconseller vostre mossèn Miquell de Menressa, e los dos qui ab ell hic eren, aquestes proves avets aquí. Ací tot lo món, e aquí, e ací los actes e letres tramesses de açò me jaquesch, car huy tota ma cura és exir de acíi, e anarvos servir aquí, si us serie accepte. E per tant vos prech e soplich ma licència vinga prest. Entretant faré lo que poré, e tot lo que manareu, si la maiestat del senyor rey m'o ator-

garà, homilment soplicada, car axí sic fa acíi. E per lo primer correu respondré a vostra bona letra e manament, lo que plasent vos sia. De Nàpols, a . . .

[Rebuda a . . . m]arç del any M.CCCC.LVII.

AHCB. CCO, vol. 27, año 1457, f. 21.

500 Nápoles, 5 febrero 1457

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Ihesus, Marie Filius. Mossenyors . . .: A v de aquest, entre XI [e] XXII hores, stant en lo lit e prou indispost, rebíi totes vostres letres de XII e de XIII del passat ab los actes que trametia lo governador sobre lo fet de la heretat de Porta. Aguí plaer com per aquelles sabí aviets rebut lo spatxament que avia obtengut a Benavent. A mi ha desplascut com yo no'm són trobat en altra disposició que no faç per dar yo matex totes aquestes cosses al senyor rey, qui és a Sent Cever, quatre jornades luny de acíi en Pulla.

Yo he dat modo que tantost ha partit correu a càrrech de la marmessoria, e va en dos jorns remès a mossèn Martorell, ab tot e alí, haya hom meu propri, e no dubteu que bé, e segons manats, tot aurà bon recapte, e fet de Bac, e fet de bisbe de Eulla, ab tot que lo rey s'és determenat que vol mestre Soller aya lo bisbat, e lo papa s'és aturat, e fet de mossèn Ça Plana, e fet de mestre Stacii per lo mol. A tot yo don modo aurets resposta, e totes les letres seran legides per lo senyor rey, e en tot se farà lo que volets, e per ma força se seguirà vostra voluntat, ho aurà a restar per lo senyor rey.

Lo senyor rey al cert partex diluns per venir acíi ab lo príncep. E axí anit ne aguí letra de mossèn Martorell, que me scric que en lo fet de Taraça aviets letras per al rey de Navarra e governador, tals com voliets; e resposta bona e complacència a vosaltres al fet del Bon Hom, e lo memorial lest hom hi tinc propri. E tantost auré açò, e vos ho trametré, Déus volent, pus lo senyor rey sia acíi strènyer la faena de Porta, de què tanta honor me donats, e les altres cosses necessàries.

Ab Molins vos he tramès lo mes que demanavets. Ab aquestes letres me avets tornada trametre per mostrar mils vostra bona voluntat, aquella tant honesta e pertinent letra de XXXI de deembre, ab los VIII capítols. Totes correccions, inculpacions, scriures e parlars, que de vosaltres aya, pendré ab bona paciència, com de mestres e mayors meus, e perquè acíi són e stich, e en res que scrit me sia, pus la veritat és acíi sabuda per lo senyor rey e son Consell, no'n donarà pus, ni aguera curat respondre, si de maldat e de violació de homenatge, jurament e fe no fos toquat. E per ço mossèn lo governador, qui'n par no és persona qui en açò e mayors affers no sia bon mediador e testimoni, ha càrrech de darvos certa letra

ho memorial meu, e legirlous a resposta e satisfacció de aquells VIII capítols e de aquella letra. E desplaume que lo invantari ho sumari que faç de ço que he fet specífficament en aquesta matèria, per vosaltres lealment e bé, e ab molta diligència e trebal, no pusch acabar e tremetre per la cuyta del correu e per ma indisposició, verets yo si he fet per vosaltres, ho affers de altri.

Açò no digera ni firmara, sinó perquè al clar me scriviu que res no he fet per vosaltres, e Déus a qui res no és amagat ne sab la veritat, e los registres ho mostraran, e lo que aquí teniu per mi tremès,e no'm desplau averho fet, e molt més volgera aver fet e faria, si ma voluntat era seguida. Però he enuix que en tal comte me sia prés, e par a mi e a altres, que tals letres, ni a vostre registre hon romanen, ni acíi als qui les sinten, atessa la gravitat de vostra persona, àbit e presidència no fan molta honor, car en axí fos que la colpa fos mia, que acíi s'en sab la veritat si u és. La forma vostra era fermen anar, car yo no avia pus a fer, e aquí sabuda la veritat, fer la provessió pertanyent a una tal presidència, com la veritat volia, car yo acíi, com he dit, per vosaltres hic són, e no he a fer pus sinó la hora vos plaurà anarmen, e vostres tant honestes letres no donareu, ne ara ni sdevenidor caussa de molts parlaments. Yo he fet lo possible, e no crec a pus sia tengut, en loch són vengut que la veritat no pot ésser amagada, e lo obrar de qui s'en manifesta que és, si mal hi fet e negligent són stat ab lo senyor rey, de tots e lo seu Sacre Consell sabrets la veritat, e ab los actes e fets, e tramessos. E açò és lo ver procés. Ara no cur pus de açò.

Yo són dispost fer per vosaltres tot lo que manau, lo temps acíi seré, però perquè ho he de consell, segons vos he scrit, e ma persona no és disposta a fer lo servey que vosaltres meritau, e la despessa és gran, e no faria fruyt, perquè yo no pusch trebalar, yo us soplich, que segons vos he scrit, que licència vinga e prest, perquè yo isqua de acíi, e vos servesca aquí, si mon servey vos serà accepte. E aquesta és la mayor gràcia que fer a present me podets. A mi desplau, com he dit damunt, perquè stich axí indispost e prou flach, per ma fe, car rebudes vostres letres fora anat a Sant Cever, però a Déus no plau, e yo he a fer lo que pusch. És ver daré orde les cosses totes auran tant bon recapte, com si yo hi era, e veuretsho en les respostes. Per Molins vos he tramès moltes cosses sobre lo florí, sobre lo menut, sobre la inhibició e altres cosses que sintreu aquí. Fet he lo que he poscut, car de açò sic ha hom a contentar acíi.

Certament lo senyor rey ab lo príncep, serà acíi a XII ho a XV de aquest. Lo senyor rey vol mestre Soller per bisbe de Barcelona. Lo papa stà aturat que vol collocar son nebot. Lo temps mostrarà que farà. Yo provehiré al fet del bisbe de Elna al mils poré, e al fet de mísser Çaplana, al fet de mestre Stacii, e de la heretat de Porta, e als altres affers. Lo síndich de Puigcerdà per amor vostra ha aguda molta bona companya de mi, e tanta que vos ne resteu obligats, car ell s'en va molt bé spatxat,

e ell dirà, la ajuda que per caussa de la ciutat ha trobada, si la veritat vol dir, que si farà que hom és de bé.

Aquest correu va per les faenes del príncep, ab lo rey de Navarra. Déus los do bona concòrdia. Lo senyor rey ha asignats XII^{m} ducats al príncep per sa provessió, e ya aquest mes ha començat a rebre. E no pus mosenyors, per la cuyta del correu, sinó que de mi ordoneu lo que plassent vos sia, e si plassent vos serà ma licència vinga prest, car la necessitat de ma persona e la rahó volen yo me'n vaya. Scrita en Nàpols, ab cuyta, a . . .

[Rebuda a . . .] març del any M.[CCCC.LVII].

. . . sials dada . . . tantost.

AHCB. CCO, vol. 27, años 1457, ff. 22-23.

501 Nápoles, 18 febrero 1457

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Mossenyors . . .: Per la partida e cuyta de aquest correu qui va la via de Gènova, e prest no pusch scriure larch, però tenia una letra feta per a mossèn lo governador ab que li scrich larch, com lo fet de Porta va mal, perquè ab bulla fort lo papa de axò ha assignats XL^{m} fiorins al senyor rey per la Croada. Com va lo fet en la dita letra és larch, e en una que ne faç a'n Maçanet e Roqua qui seran ab vosaltres, e teniala doble, perquè lo avís anàs primer. Demà al cert irà correu, ab què scrich larch, e us tramet letres del senyor rey. Aquesta faç per sol avís.

Comunicau ab mossèn lo governador tantost, e ordonau lo que us placia. Yo ací faç e faré tot lo possible que exequtòria no toqua de la bulla. Fan dubte faça res. Ab lo correu sereu larch avissats. E placieus provehir en ma tornada, car yo no pusch pus, e ma servitut fal, e no'n vul càrrech. Notiffichvosho, perquè prestament hi provehiscats. Per la mia fe, yo stich molt indispost. Ab cuyta, a . . .

[Rebuda a . . . m]arç, del any [1457].

AHCB. CCO, vol. 27, año 1457, f. 33.

502 Nápoles, 21 febrero 1457

Carta del escribano Francisco Martorell a los conselleres.

Molt magnífichs senyors e molt savis: Dues letres vostres fetes a mícer Pere Boquet, advocat e tramès vostre, he vistes. E plaguéram bé ab tota veritat tals letres no fossen stades fetes, car no fan ne honor ne útil, e sé yo quant profit la aturada, stada e diligència del dit mícer Pere han obrat e procurat ací, en lo servey de aqueixa ciutat, en los affers de la qual no diligent màs contínuu importú és stat, e los spatxaments e coses

trameses ho mostren. E yo qui en tot he caḃut ho ferho, puch dir, e és stat ben necessari que per ell e altres, se haia tengut modo en sostenir no's revocàs aqueixa crida de què us congoixau, e ací fa molt qui en huyt meses fa, ço que en altra part se fa en un mes. Dicho perquè les fahenes que us ha trameses e bons spatxaments, e ferlin tal grat, me haveu fet molt maravellat de vostre scriure, e encara me haveu més en pensament. E per quant com la honor e benefici de aqueixa ciutat, vos scric de açò. Lo dit mícer Pere ha desliberat en tot cas anarsen, e stà molt congoixat de aquestes letres, e no sens causa. Ell absent serà vist sa stada quin fruyt feya, e quant era necessària. Per lo bé e honor que desig de tots, me plauria molt que puys s'en va, se anada fos ab altra sabor e contentació. E per açò vos prech que en reparació de les dites letres li scrigau, segons vos serà vist, e és pertinent a uns tals com vosaltres, perquè los qui serveixen aqueixa ciutat sien scalfats e no refredats en lo servey de aquella. Lo dit mícer Pere Boquet basta e congoixa molt de sa presta partida, e volia parlar ab lo senyor rey de aquella. Yo le detengut, fins haia letra de vosaltres. Provehiuhi, puys desliberat ha de anarsen, segons bé haveu acostumat, ell present e absent. Per lo servey útil e honor de aqueixa ciutat e de vosaltres, seré sempre prest a vostra ordinació. Scrita en Nàpols, a . . .

Prest a tota vostra ordinació Francesch Martorell.

[Rebuda a . . . de m]arç M.CCCC.LVII [de mossèn Francesch Mar]torell.

AHCB. CCO, vol. 27, año 1457, f. 34.

503 Nápoles, 22 febrero 1457

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Mossenyors . . .: Aquests dies passats vos he escrit, e prou larch. La present és per avisarvos, com los processos e actes tramessos sobre la heretat de Porta, són tots en mà del senyor rey, perquè los vol fer passar e veure en son Consell. E yo sperava que traguera qualque bona provessió, però en aquest instant és vengut en Bac, de Roma, on ha stat pus de LX jorns, e a relació del cardenal de Çamora, de místser Pintor, canonge de aquí auditor de Rota, e de Rosselló, e de hun altre auditor a qui lo papa ho ha comès. Ha obtenguda bula fort e rigorosa, ab la qual lo papa anulla lo testament fet en poder de Coromina, les tres sentències, e tot lo fet aquí, extinguex tot plet, e fa en part lo testament que és en poder de Sartre. E vol lo papa que fa fundament que ell por fer açò *in piis* que de aquexa heretat la Croada aya XL^{m} florins, e los parents, del restant, lo terç, la muler de Bac cert part, e lo papa, huns diuen M ducats a sa armada, altres dien VIII^{m}, car los XL^{m} són asignats al senyor rey per la Crohada e empressa.

Ab aquest entramés era anat aquí lo seqüestre de què me avets scrit. Aquest Bac, diu la heretat valler C^{m} florins, e diu ho mostrarà. Diu més

que a caussa de Roqua e de Maçanet, lo testament fet en poder de Sartre, que no's troba ésser falsat e amagat, e que de aquest dos que són dels richs de Barcelona, e del Sartre que ha que pagar la Cort, aurà XXX^{m} florins, e manega així aquesta matèria, és vengut ab letres del papa, e ab tot açò al senyor rey, volia executòries yo avia provehït ab lo tramès de aquí era ab lo correu.

Lo senyor rey ha remessa la faena per acíi al Consell, e serà hic a XXII de aquest, car ya és a Benavent. Al mils he poscut he provehït que executòria no isqua de tals bulles, faent fundament que si lo pàpa pot fer açò, és destrohí los Spitals e Almoyna, hoc gran preiudici a la jurisdicció real, car aquest Porta és laich mer, los béns profans, los marmessors laichs, los Spitals e Almoyna *res licet pia* no eclessiàstica, en los tèrmens que los béns ara se troben. E que així per dret comú, com per prachmàtiques, la Esgléssia no pot metre la mà en açò, e que és cossa scandalossa, exorbitant e nova, que súbdits seus puxen aver tal recors. La parada és gran, no sé si poré enpatxar. No resta que tot aquest stiu, e en mes letres primeres, e marmessors e altres, yo no haya signifficat acíi agués agut que agués prestat e donat, e agut poder. E com aquest anà en Roma, yo ne avissí als marmessors lo dia que partí per anar en Pulla.

Si acíi agués poder e comissió, yo prestara a IIII messos M ducats, per aver sobresehiment que executòria no isqués de IIII messos, perquè acíi agués persona qui e ab lo papa, principalment, e ab lo senyor rey tapàs açò. Costarà aquest préstech, aquests IIII messos, CL.XXX ducats. En parlat ha hun Planes, qui és amich de Roqua, que abdossos ho fessen. An dit clar que no u faria, que no té tal comissió. E així yo stich prou en açò enbaraçat, car yo tantpoch no tinc tal comissió. Aquests XL^{m} florins faran exir la executòria, car ya veg mon esforçar e parlar serà poch, però no restarà per mi ferhi lo degut de tota ma força, e no'm par a pus sia tengut. Acíi no ha procura ni procurador per lo interès del Spital, e per vostres letres faré tot lo que poré. Acíi ha altres que an càrrec de açò, però no veg que negú se moga, ni ha faça cara.

Avisvos de tot ab aquest correu, perquè aquí façats la provessió que porets e stats prevists. Açò és una cossa molt nova, però diuse per los que tenen la contrària opinió, que lo poder és del papa, e guart que atorga, car lo executòria del rey sobre la bulla serà fundada en dret e en fet. Yo diré e allegaré tot lo que m'ocorrerà, però com he dit, vista la gran parada, dubtem per ara faça res, lo que'm desplau massa, e ne pas molt enuix, perquè me par cossa exhorbitant e indeguda. És mester ab lo papa, prestament sia provehït, car alí és lo principal remey, e que hom vinga ab poder. E yo entretant, faré lo que poré.

A totes vostres letres lo senyor rey respon. Són per a signar. Si a nit les pusch cobrar, ab aquest correu les aureu, sinó ab lo primer que vaya. Certament aureu resposta a tot. Lo senyor rey en recomendació de la ciutat ha scrit de sa pròpria mà al rey de Navarra, scrivintli, és content

de ell e de la prorrogació, e de tot lo fet en la Cort, e que si axí no's fos fet, pus sap la caussa, ne agera agut massa anux, jatsia al principi no sabent la caussa, e de la prorrogació, e de la spiració del donatiu ans del temps, agués prés enux. Però vist, lo perquè s'és fet, pus enuyós li fora stat lo contrari, que en la Cort si entena ab vosaltres. Tot açò sabreu pus estés ab lo governador. Mestre Stacii no'l poden aver, fins lo mol de Palerm sia fet, on ara és, e ha empressa. Aquella obra dura per dos anys.

Lo senyor rey vos respon a vostra letra. Lo fet de mossèn de Elna no ha loch perquè lo senyor rey, lo primer dia ha sabuda la vacació ho ha volgut e scrit al papa per a mestre Soller, e aquell serà bisbe. En lo fet de mossèn Ça Plana, pens se darà modo per lo officialat, e per mon trebal no restarà. Lo senyor rey en lo fet del memorial, és content complaureus, e may hi penssa, per ara en lo Bon Hom. E responvos per lo fet de Tarraça, e aquexes bandossitats si faça deguda provessió e càstich. Scriu al rey de Navarra e al governador. Açò tot sia per signar, e hom hi tinc a Benavent qui sper, de hora en hora. Si ans de la partida del correu arribarà, tot vos serà tramès. Sinó ab lo primer ho aurets tot.

Anit és arribat hun moro de Elig ab letres vostres, per a mi e per al senyor rey. Yo hi faré lo que voleu, e possible, he a fer ab lo comte que huy té lo govern. La muler del moro e lo fillet de la filla moriren, essent ell lo dia del terratrèmol. La filla e fill són vius. Yo faré segons me scriviu. Als a present no m'occorra, sinó que segons vos he scrit, vos soplich, provehiscats prestament en ma exida de acíi que aya la licència, car per cossa en lo món, pus yo no aturaria. Són malalt e indispost, e mon star infructuós, e per la mia fe, yo no pusch pus, e no basta ma persona a tal trebal, e lo servey de acíi, avant no poria ésser fet, segons vosaltres e la ciutat meritau. E no'n vul càrrech, car la despessa és molta, e yo no bast de aquí avant a tal servitut.

E per aquesta rahó, altra volta, per mon descàrrech, vos soplich la licència vinga, e no tart, perquè a mi convendria provehirhi ab altres migans, car de consell he de metges m'en vaya, per lo gran reuma que m'apodera e dolor a les cames, e de mi vostres grans savieses no deuen voler faça més que no pusch, car fins acíi que ho crech aver fet, e ho averaran, si mester és. No'm par ho ayats en aquell comte, més aurets que dir, ara que la indisposicció hi és. Yo sper en Déus vosaltres hi provehirets. Ab Molins aurets rebut lo mas que demanavets. Tota via me desplau molt, com tot no ha compliment a vostra bona voluntat, però lo senyor rey e son Consell Superior, a tots atorga e fa lo que li plau. E yo no y se pus a e me n' contestar.

Avissat són que mossèn Pere Duray s'en deu anar ab la nau de Ça Tora, que de dia en dia, està per partir. Lo temps mostrarà lo que serà. En Devessa és acíi. Diu moltes bones rahons al acostumat en los affers que resten a fer. Com lo senyor rey serà acíi provehiré, e faré tot lo possible.

Ya feta la present fins acíi, a XVIII de aquest, me fonc intimat que

fos al Consell, que lo rey manava sens dilació la qüestió de Porta sobre la bulla spatxarse. Fuyhi la hora asignada e no fent juhí, deduint los interessos de constitucions, privilegiis, ussatges, prachmàtiques e capítols de Cort, fundí executòria no poder ni deurer exir sobre tal bulla, e que los actes e processos tramessos de aquí, fossen vists primo, e que açò era una gran novitat en aquex principat, e molt preiudici a la ciutat, Almoyna e Spitals, e que lo papa ho Església, vista la matèria profana, sentències e actes, no podia metre la mà en açò. Fuy hoït, màs duptem sia entès e cregut.

Diumenge per indispost que sia seré ab lo senyor rey, sobre açò. E diré quant aquesta pràtiqua és a desservey seu, e que may fonc vist en tals tèrmens lo papa metre la mà, e que sia sa mercè aturarse en açò. Ya li és stat dit per altri a Benavent, hon ne scriguí, sentint la venguda de Bac. Molt me dubte se aturen aquest Bac, e en Consell.

E per tot, aprés ha dit bé dels regidors, que axí parlari ha dit que ell ha tant en aquex regiment que si era aquí, ell me faria scriure cessàs, e no'm curàs de açò. Elli dit que e per la letra feta per vosaltres al senyor rey e per la mia, se mostra tot lo contrari, e que ell fa tals obres, que ell de la ciutat no aurà sinó que uns tals obrants deuen aver. Ell axíi ab aquesta priurada e ab la gran excomunicació de la Croada, troba qui l'hou, e li ajuda. De aquí avant avem star a la vista. Lo senyor rey ho sintrà tot. Déus li meta en lo cor la justícia e rahó, e que ab tals pràtiques e fiscalies tals, no sien favorits, car sinó ab lo enbaràç de aquesta bulla, lo Bac era fora de tot camí, i no puschí creure que si lo fet és anat bé aquí, e degudament que sabuda la veritat per lo papa, lo fet no torn a loch. Yo scrich a'n Roqua e a'n Maçanest, largament de tot açò, e a mossèn lo governador. Totes pens comunicareu, e degudament e pertinent provehireu e acordareu lo que ben vist vos serà, a la utilitat e honestat del negoci, e deute de la justícia. Lo dit Bac diu e ha dit, ha letres e avissos de aquí, e entre de vosaltres de ço que yo he avissat e he scrit. Yo don poqua fe en res que diga, màs atench a vostres letres e faç lo que m'és possible e a mon senyor e rey, plau, e de açò no n'acontentar.

Del fet del consolat, ya us he scrit larch, lo temps dels dos mil ducats . . . vos, car sperança tinc se farà en sdevenidor, e no tardarà que vostra voluntat se complirà, però remetho al temps, car axí s'an a maneyar les cosses. Aquest cònsoll és malalt diuse. Erich, Déus li ajut. Vol se dir se n'irà. Lo temps ho dirà. Mossèn Pere Duray avia mes en fama se n'anava ab la nau de Ça Torra. No u ha fet, ans és restat, e ara diu se n'irà ab la de Albó.

Aquest fet de Porta stà axí. Yo he dit al senyor rey e a son Consell, donchs serà axí que lo papa aurà poder de anullar tres sentències reals, e que de tals actes, processos e testaments se aurà recors a la Esglèssia. Stan axí aturats, però la parada hi és grossa. Huy res s'és finat. Lo fet de Cicília donen ccc^{m} florins de aquella moneda en certes pagues, e ultra

açò, de present XL^{m} ducats, per cert orde de la moneda que'lls atorgà ab beneplàcit. Lo senyor rey és acíi e lo príncep fa festa e gales moltes.

Yo us soplich ma exida de acíi sia presta, sinó a mi convendrà provehirhi per lo repòs e conservació de ma persona, e pus m'és consellat, per res yo no aturaria, car ma indisposició ho inporta, e mon servey no pot ésser segons era, perquè no pusch. Placieus donchs provehirhi prestament, e manau lo que plassent vos sia. En lo mix stant faré lo que poré, en lo que resta a fer, tal indispost com me stich. Clossa en Nàpols, a...

Les letres del senyor rey vos tramet per lo fet de Tarraça, e resposta a tot.

AHCB. CCO, vol. 27, año 1457, ff. 35-36 v.

504 Nápoles, 8 marzo 1457

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Jhesús. Mossenyors...: A v de aquest per hun mercader, apellat Avellaneda, me fonc dada una capça clossa e sagellada ab moltes scriptures dins, e una letra vostra per a mi, ab la qual volíeu e manàveu, molt affectadament, que fes en tota manera que lo honorable en Pere dez Pla, mercader, agués certa provessió, la qual dins la dita capça venia ordonada ya de aquí, sobre lo salari de la batllia dels cops. E de fet, vista vostra letra, e una que lo dit Pla m'en feya, executant lo que vosaltres manàveu, no prenent parer algú, car axí voleu e scriviu, vista, e que no cur sinó executar lo que manau, per certs migants e introduint la matèria, avia començat a pratiquar, però no res clós encara, car acíi no sic fa axí prest. Aprés se és seguit que a VII de aquest, e a la nit, yo he rebuda una certa vostra letra contrària a la primera, ab la qual manau a mi e voleu, que per les rahons en aquella contengudes, en manera alguna no cur ni sapia en aquell fet ni me n'entrametra, segons en vostra letra de IIII de febrer és de veure. La primera és de tres, la segona, contra, de IIII. Yo mossenyors, vista la darrera letra, tantost he cessat, e he a gràcia ésser fora ya de aquest pensser. E tantost he appellat lo dit Avellaneda, eli tornada la capça e totes les escriptures, dientli que yo avia certa forma, e que ya pus no curaria de aquest fet. E axí ell ha cobrat ses scriptures. De aquí avant en açò yo no he pus a fer, sinó seguir vostras voluntats, e de tal fet no curar pus.

Soplicantvos ma licència sia acíi prest, car la indispossició de ma persona és tal e tanta, que yo acíi no faç sinó despessa, e la ciutat de mi no pot aver lo servey que merita, e no'n vul pus càrrech de conciència, e pus la facultat és vostra, dau modo yo isqua de acíi, car si yo fos cregut en mes letres, temps ha hic fora. E manau lo que plassent vos sia. Scrita en Nàpols, a...

...in facto Petri de Plano.

AHCB. CCO, vol. 27, año 1457, f. 54.

505 Nápoles, 10 marzo 1457

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Yhesús. Mossenyors . . . : A VII de aquest rebíi vostres letres e tantost provech en lo que volets. La licència avets del forment traure de Cicília fins en x^m salmes granerals. Demà a nit deu partir correu que irà prest per les faenes del rey de Navarra e príncep. Ab aquells vos trametrí la provessió e licència ampla e bona, e la resposta que lo senyor rey fa a vostra letra. Ab Molins, Johan de Cardona e Otger de Cassal, correus, aurets rebudes las més coses que voleu tals com acíi les he poscudes obtenir.

Lo senyor rey fins acíi no ha atorgat executòria a la bulla de Bac, perquè li par segons lo que sent és preiudicial a sa jurisdicció, però perquè los processos tots són ací trebalàs per altra via anullarse tot lo fet aquí. Jo he informat lo senyor rey e Consell e fora juhí, e dit lo que m'occorria larch, ne als marmessors dubten e mon parlar non valega ab la parada que és feta. Lo que pusch fac en favor dels Spitals e Almoyna. Si hoc, ab comissió e poder fos vengut tot fora cessat e agera fi. Moltes cosses se mostren e dien de aquesta caussa, molt dubte faça bona fi.

Perquè aquest correu va per Genicova? e prest, fac lo present avís. Mossèn Erill serà ya aquí. Ab ell sintreu moltes cosses. A totes vostres letres ab lo correu que demà partex responch.

Jo sper am molt desig ma licència de exir de ací, car yo no són pus per aquest trebal a sostenir, attesa ma indisposició, e si a Déus plau, vul venir e no morir, e per ço en tot cars prest anarmen.

Lo senyor rey contínuament caça e se aparta de affers. Ara fa strènyer lo fet de l'anar aquí, e lo preparatori de fustes e altre mester. E no pus sinó que'm maneu lo que plasent vos sia. De Nàpols, a . . .

Pagau quatre croats al correu.

AHCB. CCO, vol. 27, año 1457, f. 59.

506 Nápoles, 31 marzo 1457

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Ihesus. Molt honorables . . . : A XXVI de març, reebí una vostra letra sobre lo fet de la heretat d'en Porta, e del greuge donat sobre açò per lo braç eclesiàstic, e lo dubte que aviets farie a enpatxar lo servey del senyor rey en lo donatiu, si la provessió tramessa no era revocada. Aviahi letra sobre açò per al senyor rey, e scriviets a mi vostra voluntat. Yo mossenyors en aquest fet, de què tantes bones letres he agudes, he fet lo possible, e de tot l'e seguit fins ací, he larch scrit, e a vosaltres, e als marmessors.

Lo fet de la bulla cessa inpetrada del papa, per lo preiudici que és vist feya a la jurisdicció real e a tot aquex principat. Però ara se pren fundament, que repentinament e sens orde, e hoir lo Bac, les sentències són dades, e los processos fets que són vists tots la sentència dada per bisbe de Vic s'és dada en XI jorns, la del vicicanceller en dos messos, e menys, e fora tots tèrmens de dret, e molt parcialment, e que s'a dat a patges, e distribuït tot lo que aquí's trobava en aquest temps, e açò tot cuytat per subplantar la Cort e dret de la part, e que açò dóna camí al senyor rey de reveures tot aquí e redreçarse. Yo dic no's pot fer per costitucions, prechmàtiques, dret comú e prevelegiis, perquè hi ha III sentències, e que tota via és prechissa al Bac, no són hoït, car diume no tinc poder. Yo fuig a fer juhí. Menys són entès que lo Bac és de acort ab la Cort, e dóna de present x^{m} florins ni II^{m} acíi, e VIII^{m} aquí, e en Rodes XXX^{m}. Sint és clós que format consell cert e dat president, lo fet serà remès aquí a reveure, e creuse tot se revocarà aquí lo fet, ab los motius que tramessos seran. Molt ho enpaix e he enpatxat fins acíi. Ara de nou lo Bac ha trobats acíi de la heretat en poder d'en Bernat de Cassaldáguila MXC ducats. Volials a sa mà. He provehït no's toquarà, ho així ho crech staran en depòssit en mà de la Cort, ho en Bac comú, si obtenirho pusch ab aquests e altres qu'és diu nich ha de la heretat. Aquest fa la guerra. Si me aguessen volgut entendre los marmessors, e respondre al interrogat, ab aquests e pochs altres agueren pau e repòs e fi, e ara de açò al cert exirà molta congoxa, e per a la heretat e per als marmessors, e a'n Sartre, Coromines e altres. Aquest promet molt de ço que li costa poch, més valgera aver despés així per aver pau e fi, que aquí on se offer averar s'an despés al desorde VI^{m} lliures, pur offiren mostrar ab àpoques XV^{m} sous de patges, e més de VI^{e}lliures en jutges e despesses. E moltes altres cosses oig dir. Moltes íntimes m'an fetes. Respost he e fora juhí. De les respostes tramet còpia de algunes íntimes.

Acíi lo món no és tal com aquí és judicat. Prou he scrit e parlat clar, no y ha pus mal sort que hoirnos vol. Yo fac e faré sempre lo possible, lo temps acíi sia a pus no pens ésser tengut, e Déus sab quant trebal he agut de aquesta causa, ultra la infàmia que ab vostres letres me inposen. Déus ne sia loat.

Lo fet del moro de Elig, m'a mes tantbé en molt treball. La muler del moro e net moriren en lo Castell de Sent Elm ab lo terratrèmol. La filla e fill restaren e bé naffrats. Lo comte los tenia amagats, adés acíi, adés, alíi, e Averssa e altres parts. Doní vostres letres al senyor rey, hom bé manà fersi justícia. Doní dues soplicacions, una per part del moro, altra per part de la ciutat, de què vos tramet trelats.

La caussa *verbo* per lo senyor rey fonc comessa a don Ramon de Palomar. Obtenguí ab molt trebal de la mora e fill se féu seqüestre, e huy stan a mà del senyor rey. Mossèn Corella menaça e comina. Té molt loch e favor e e per lo duc, e per los fills que regex, fiu guiar e asegurar

lo moro, perquè ell diga lo fera pendre, allega són tots catius, e que té dues sentències. Nosaltres diem lo contrari en la liça són. Desplaume que lo moro no ha duyt lo procés tabellionat. Yo sper en Déus tal justícia s'i farà. Mossèn lo comte lança tosques, però d'altra part té basqua e basquà molt la nit que la aprehenssió se féu de la mora e fill. A mà de la Cort tots los mes an aquest fet de durlos acíi per mal fet, però com he dit té molt loch.

La Cort és larga. Lo senyor rey may fonc tal. Fuig a affers. Obra és de morir. Si a us avís bé'n paria la provessió de aquí séria trametre les actes e processos autèntichs, trametent e scrivint al Elig, al que és procurador de açò fernets, segons vos serà vist. Açò dic si serà negat lo procés no fer fe.

A xxx de aquest entrà correu. Ha sic fet molt brogit e crit de la crida feta aquí de la prechmàtiqua, e que la Cort se defferia e donatiu per això. Yo no sabia, ni sé res, callava, dient ço que occorria. Rebíi IIII letres, e una a mi, ço és, per a vicicanceller. A místser Ramon Filac, a don Ramon, a místser Martorell, doniles e diguils lo que m'scrivieu. Digueremme avien plaer de vostra contentació, e farien sempre per la ciutat tot lo possible, ben agan plasent agués sabut aviets rebut tot lo tramès, car a tanta cuyta germinació de letres, e tals que lo tramès vos contenta. Bé volia la rahó que yo de qui tant de bé e ab tant bon still avets scrit, ho sabés.

És ver que ma congoxa a present no sia, sinó en la demanada licència, des què vostres contínues letres de XXVI de deembre, e de xxx, e del primer de aquell, e de xxx de què'm rebíi, e axí repetides. Nostra conciència me acussa yo no poder ni deurer pus aturar acíi per la vida, e de ma voluntat prou clar he scrit, e de temps que per ma indisposició hi és ab veritat, car yo visch malalt, e no pusch fer lo servey que la ciutat e affers volen e tramiten. A mi cové anarmen e per ço me serà molta gràcia, dins lo temps scrit, que hi basta, ab licència yo me'n pusca anar, e per metges e altres, si vul viure, m'és consellat a mi, per ma salut convendrà al temps pendre via. II anys e sis messos ha, so fora ma cassa. En voluntat e trebal, justa la possibilitat, no he mancat. Déus ho sap, ara no pusch, e que la dispossició no u comporta, e en mi no pot aver, sinó que Déus hi a mes, e més del possible, vostres reverències, no deuen ne acostumen voler. Lo senyor rey, huy més que may, streny sa anada.

Al més que demanat e escrit avets he respost, provehït e satisfet lo milç he poscut. Bé'm plaguera saber com restavets contents a tants correus han venguts. Ab la present als no n'occorra.

Dels xx ducats d'en Vidal, e xxv de mossèn Matheu Johan, ya he scrit en quin punt ne són, e dels IIII per la provessió de les tretes. E de mi ordonau lo que plassent vos sia. Scrita en Nàpols, a ...

AHCB. CCO, vol. 27, año 1457, ff. 83-84.

507 Nápoles, 26 abril 1457

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Mossenyors...: A XXV e XXVI de aquest he reebudes moltes letres vostres, e totes a hun matex effecte, e ani del senyor rey. A tot, Déus volent, lo que mester sia, e justa la forma que m'scriviu provehiré lo milor que poré.

Quant al fet de la Cort, ya les primeres letres són vistes per lo senyor rey, e los actes de la Cort, e parers, per a que respon a tot. E la prachmàtiqua de pessar tots los reals, vos tramet ab la modifficació, que si algú los vol pendre no de pes, que no incorrega pena ni lo prenent ni lo dant. Lo senyor rey ha volgut anàs així. La executòria dels algotzirs aguérau, si lo trelat del privilegi me fos tramès autèntich, així com no és, ans tan mal corregit, e ab falsos latins que envides sen li a poscut traure rahó. La executòria sagellada e a punt, ab lo primer altre correu serà remessa aquí per lo prothonotari, al loctinent de prothonotari, qui veya lo privelegii clar e autèntich, e ne prenga trelat, e aprés darvos ha pus sia tal. La executòria de açò yo us scriuré com vos serà tramessa. La pracmàtiqua fareu publicar per tot lo principat, si bé us vendrà.

En lo fet d'en Puyades e tots altres fets, que provessió vulau de observància de privilegii, és mester tota via autèntich, trametrels privelegii, car altrament, dit fet ni vicicanceller ni altres, no u volen passar en lo mix. Axí en lo dit fet d'en Puyades, com d'en Ossona, yo faré lo que poré.

De les dues letres fetes a vosaltres per lo senyor rey, sobre los desordens que seria informat aquí se fan, yo he parlat ab sa mayestat, e no us ne congoxeu, que bona resposta sper en Déus, vos serà feta. E prest lo senyor rey fa ab dificultat affers e se n'aparta. E tothom hic stenta. Yo faç lo que pusch, e no'm par a més sia tengut.

De vostres letres e scriure passat no'm congox, ans tot ho he per passat, e com de mestre e mayors, ab bona paciència ho vul portar. És ver que ma disposició no és per aquest trebal. Les faenes són moltes, e yo sols, e de vostres e de altres, sempre multipliquen. En voluntat no falch, ni faldré, però en mi no pot aver més, que Déus, hi ha mes molt sovint. Yo stich malalt e indispost. Yo conech no són per fer aquest trebal. No vul la ciutat sia decebuda en mon servey, crehent fos dispost e abte en fer aquell. Placieus, lo pus prest porets, provehir en ma exida de acíi, car la ciutat de mi no deu voler, sinó lo possible. Per la mia fe, pura necessitat e indisposició de ma persona me forcen de así scriure. E lo fet de les letres tot lo he per passat. Persones sou intelligents. Sper en Déus, provehireu, talment e así prest, en ma licència que yo restaré content. A mi és degut lo salari, depús de sis messos, ultra bestretes de correus, e loguer de casses. Aureus a gràcia, me façau trametre prestament diners, donantlos aquí, a mon sogre que'ls me trameta.

Bac, segons vos he scrit, s'en va aquí ab certes provessions. Ha pactat e dat son cert que si aquell empatxar, axí com avets modo en lo que's mostrarà contra constitucions, usatges e privelegis, que exintne consulta. e venint acíi persona presta ab poder de dar, finar e cloure, tot se tornarà a loch. De açò prou he scrit e per moltes letres, no n'an volgut entendre, axí que ara vinga poder e persona certa. En lo mix mon deurer faré en aver sabresehiment, lo que veg diffícill. Aquestes fiscalies e cosses de aquí ixen ab dos ho tres juristes, que hi tenen de aquí, qui so procuren, e dos mercaders hi ha en la companyia, qui s'entenen ab ells.

E açò d'en Ossona, fet de florentins, e d'en Porta, tots tiren una corda. Déus los do lo que meriten, car ells venen ab aquestes mostres acíi, e donen e prometen, e axí tot va en malgunay. Yo faré molt lo senyor rey novament sia informat de tot. La provessió que demanau per observància de privelegiis, faré molt se aya. E no pus, per la cuyta del correu.

Mossèn Ça Plana ha scrit ya, del Castell Sent Johan en fora, al senyor rey moltes cosses perquè aygües lo tenien enpatxat. Lo senyor rey, és ya avissat dies ha de sa pràtiqua. Ell se veurà quin món trobarà. Molt me desplau lo que's diu de ell, e mal se és recordat del benefici agut per caussa vostra, may lo senyor rey li agera scrit aquests dies passats, sinó a instigació e sollicita[ció] mia. E manau lo que plassent vos sia. De Nàpols, a...

En los fets de mossèn Prexana, de mossèn Menresa, e altres faré lo que manau.

Rebuda de místser Pere Boquet, a XVIIII de maig del any M.CCCC.LVII.

AHCB. CCO, vol« 27, año 1457, f. 93.

508 Nápoles, 13 mayo 1457

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Jhesús. Mossenyors...: Tots aquests dies passats he rebudes moltes letres vostres, a les més de les quals he respost. Yo he donades totes les letres tramesses per vosaltres al senyor rey, e splicades les crehences, e mostrats, e relats tots los parers, protestació e actes tramessos de la Cort.

Hom a ple darrerament diumenge a nit, en huna praderia, ans passàs la barqua de Darnau, sa maiestat vos respon a tot, e trametvos la resposta que us fa. Alí veurets sa intenció e parer.

En lo fet de la persona e nau de Pujades, no he poscut als fer, per molt aya dit per dues vegades, que per aquesta rahó hi són anat. Opinió tinc que si lo guiatge del batlle auténtich fos tramès, e lo de vitualles ab la informació, ne agera treta altra conclussió que no he. Lo que he poscut hi he fet. Greu m'és com altra provissió milor no us tramet. Ço que s'és poscut fer, veurets en la letra que us fa. E aximateix, en effecte, scriu al governador e al loctinent de tressorer.

Del fet de Ossona, ya us he scrit de les respostes que trob. Yo ho continuaré e faré lo que poré. Del fet de la provessió que demanau que lo senyor rey scriga al senyor rey de Navarra, governador, e altres officials, que per toller vexacions e consultes, signíffich que no entén res scriure e manar, que sia que privelegis, usatges, constitucions e capítols de Cort, demanat ho he *verbo*. M'a dit que tal és la intenció, e axí ne scriu a vosaltres, al governador, e loctinent de tressorer, demanaran provessió patent. Són se aturats, que lo Consell ne sia demana la executòria del privelegi del rey en Martí, sobre los dos algotzirs primers scrits que servesquen, e no altres vos tramet.

Lo plech és remès a mossèn Peyró, loctinent de prothonotari, e açò perquè lo trelat a mi tramès del privelegi no és autèntich ni corregit, e ans no us serà liurada s'a a corregir e aver trelat del privelegi, e aprés vos serà dada ab molta dificultat. La he feta anar axí, car que vol executòria de privelegi, trelat de aquell autèntich deu mostrar e aver. Donau lo plech a mossèn Peyró, car lo que voleu aveu, e dauli còpia corregida e autèntiqua del privelegi, e aprés cobrau la executòria, car a darla us ha. Lo sagell, registre e scriure és ya pagat. Axíi són tres ducats ab dita mia, a ell Andreu Vidal los ha pagats. Daulos aquí a son pare tantost, e dauli los quatre de la provessió de la treta dels blats, si fet no és, no n'aya yo dany ni enux.

Per la prechmàtiqua tramessa del florí a XIII sous, me és demanat sagell III^{m} sous per mossèn Fonolleda, e per aquesta prechmàtiqua del pessar dels reals, ara poch a tramessa CC sous. Yo he fet dita del què sia de justícia, car altrament, no les n'agueren dades. Aximatex he fet dita dels trebals e manaments, scriure, cera, veta e pergamins, e registres. Avisvosne lo prothonotari demane lo sagell del prevelegi del regiment, e de tot lo spatxament que lo governador s'enporta.

Yo tramet lo comte del què's demana al governador, e ell comunicarà ab vosaltres de ço. En lo míx perquè no'm par rahó lo que's demana, mossèn Martorell e yo parlarem ab lo senyor rey. Ab mala gana avem a fer capellans e notaris que tots an interesser en lo segell, e aurem molt a fer. Lo que poré hi faré.

Una letra clossa vos darà mossèn lo governador, la qual fa lo senyor rey al rey de Navarra, ab qui li scriu que la executòria e privelegi dels algotzirs sien servats, perquè si li constarà mossèn Bernat Ça Plana ésser dels primers scrits, que faça regir aquell. Yo us trameté lo que m'avets demanat. Avisvos que mossèn Ça Plana no fa obres acíi, que i lo degats favorir en lo que sint, si bé ell no s'o penssa, però en lo que poré e sintré no li faldrà seguida. E per avant vos scriuré pus larch de açò.

Yo mossenyors, he per passat tot lo scriure passat e letres vostres, e si era just e pertinent m'en remet a la veritat e a vosaltres. Ma congoxa no és de res de aló, tota és, perquè són e malalt, e indispost molt, e no són per fer aquest trebal, ans hic moria, servirvos he, no axí com la ciutat e

vosaltres meritau, màs com mils he poscut. Yo us deman en gràcia, e vos ne requer e inste, axí degudament, honesta e homil com pusch, prest doneu modo yo isqua de acíi, e que ma licència vinga, e que a mi per la salut mia no sia forçat sens licència, pus requesta e demanada, e tantes vegades, no n'és tramessa, ni menys sobre açò respost pendrela. A molta gràcia vos auré, e tant que no us ho poria scriure, la dita licència, e prest aya, e vostra bona resposta sobre açò, e tals com de tals, com vosaltres se pertany e ferme dar lo que'ns és degut fins acíi, si fet no s'és. Yo sempre e acíi lo temps hic sia, e fora de ach aquí fer lo que per vosaltres me serà menat. Ma exida e ab justa causa vista ma persona, e si vul viure més, consellada per metges, perquè placieus no voler de mi sinó lo que la rahó vol, com siau tals e la pràtiqua, bona de aqueixa ciutat, sia no voler servey per força, considerada ma indisposició.

Lo senyor rey arma XXXV galeres, car ab les que acíi són e fa venir, se comte aquest nombre CX naus. Diuse per anar aquí, e que serà per tot setembre en Cicília, e de alíi tantost aquí altres dies, que perquè Venècia arma Gènova e Florença, e ell per star a punt fa açò. Aximatex fa sis M roans, car lo comte Jacobo, és acíi. Lo món bull tot, e lo temps mostrarà que serà. Lo senyor rey és acíi, e no sic entén sinó en armar. Diumenge se benexen les banderes. Lo present correu va en XVIII jorns. Partex a XIII. Dauli VIII florins si en lo dit temps hi és, sinó si stà XX jorns, dauli quatre florins. E manaume lo que plassent vos sia. Scrita en Nàpols, ab cuyta, a...

(Sigue una hoja con el sumario del contenido de la carta anteriormente transcrita.)

Conté los caps següents: Primo, relació ampla feta al senyor rey, dels affers de la Cort e del fet d'en Pujades. Item, del fet d'en Osona. Item, de la provisió demanada que lo senyor rey res no fahés contra privilegis. Item, lo privilegii dels algutzirs. Item, la pracmàtica de no pesar los reals. Item, III ducats que ha pagats n'Andreu Vidal per la provisió dels algutzirs, e IIII ducats per la treta del forment. Item, per la pracmàtica del florí a XIII sous; III^{m} sous. Item, dret de sagell del privilegi del regiment. Item, licència de podersen tornar. Item, novas de armada de XXX galeas e X naus.

AHCB. CCO, vol. 27, año 1457, ff. 66-67. Véase Boscolo, *Inviati...*, p. 28.

509 Nápoles, 14 mayo 1457

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Mossenyors...: Air que teníem XIII de aquest, tenia ya lo plech prest que ara vos trameto perquè volia que Otger de Cassal, que és partit, lo s'enportàs, qui va prest per lo fet dels jurats de València, e enganam que solament miga hora no'm volc sperar. Ab aquell feya a XVIIII jorns

avantatge de VIII florins, però lo plech restà. Ara huy partex aquest qui spatxa lo visrey de Cicília, e va a Çaragoça en XXI jorns, e aquí en denou. Facli yo, de vostre maç, huyt florins si complex, paganlo ans de la partida de aquest. Susara he rebut letres vostres de XIX° de abril sobre lo fet d'en Puyades per lo guiatge, e dues letres al senyor rey sobre lo dit fet, e sobre lo fet d'en Ossona, e sobre lo fet de mossèn Ça Riera, e d'en Genís Miquell, e la letra per al papa. Yo faré en tot lo que comendau, e prest, e ab l'orde que dieu.

Al fet d'en Puyades lo mils avia yo scrit avia provehït, e ya us fac scriure al senyor rey de sa intenció. Opinió tinch que si la informació e guiatges aguessets tramessos, ne agera treta altra conclussió. Fet hi he lo possible, e tant com si me n'agués a salvar la provessió que's demana, e al rey de Navarra, e a governador, veguer, e batlle, fins acíi no s'és poscuda aver, però yo trebalaré se ayan en la clossa que va al governador e Katalà que és tal en effecte com la vostra. Lo senyor rey diu que no entén a preiudicar libertats, ussatges, constitucions, e privilegiis tot, extrem faré ne ayau provessió patent, si cregut ne seré.

En lo fet d'en Ossona me meten en sperança. Del què serà vos scriuré. Los moros e mossèn Corella les se peguen. Lo senyor rey ha comès la caussa a don Ramon de Palomar. Molt és necessari e prest, que autèntich trameteu lo procés fet sobre açò a València, ho al Elg e Crivelent, e encara instruccions e informacions dels advocats, del batlle e procuradors vostres de alà, perquè yo no sé los privilegis e furs que disponen sobre los moros de aquell regne. E és mester sia informat a ple, e no solament açò, màs tot lo que se mostrarà que lo comte, ho mossèn Joan, son fill, o mossèn Roquamora ayen fet, en perjudici de vostra vila e drets, car avisvos que lo comte no és propri ni favorable en aquest regiment. Ell ha tramès aquí als actes. Certes rahons an passades de mi a ell. An dit sic té *colmus sicut* nos vissitàs cassi caminant. Yo li diguí que faria ma comissió sens mancar, axí que féu fa bon procés, e scriviu al senyor rey dels cars, curt e que desliure aquest moro e mora, e hi faça justícia. Lo comte afferma acíi que lo alfaqui és vassall seu, e mostra cert acte autèntich. Yo dich que sens comtar ab senyor, per fur no's podia fer vassal, e que era per força. Ell diu que lo batlle de Elig, e en Realt procurador hi consentiren. Yo dich que no feren e en o fessen no podien ni evien de tal poder. Cové tots los actes e prest vinguen.

Lo senyor rey arma a gran pressa XI galeres, ab les que per açò ha tramès vinguen. Comtem seran XXXV e X naus. Ya arma e acorda, e fa paga ara de XXX^{m} ducats. Dimecres ha prorogat a beneyr les banderes. La fama és per anar aquí. Placia a Déus que axí sia. Del fet de la Cort és bé content de vosaltres. A tot vos respon.

Ab aquest correu ha vengut nova, la nau e persona d'en Puyades són desliurats, axí que no'n caldrà congoxar. Letres n'a lo conservador, son frare, e de les primeres ya dades.

Lo papa e lo senyor rey no stan repossats, ans tornen al que de abans, e jatsia la pronunciació de aquests prelats sia stada feta, però les bulles no's trauen ni s'espatxen. Ytàlia bull que's diu. Venecians armen XXV galeres, florentins V grosses, genovesos X, e així lo món se mou. Lo comte Jacobo és acíi. Té tres mil cavals en Abruço. Ara crech de IIII^{m}, e se farà tantost la enprestança. Lo senyor rey ab crida pública ha fet de sguiar tot lo món, e fustes, e tot. Don Johan Duxer, mestre de Montesa, e bisbe de Gergent van enbaxadors aquí a rey de Navarra e de Castella, e comte de Foix, per lo fet del príncep. E van per terra. Partiran prest.

De les faenes d'en Porta e Bac, per moltes vos he scrit, e larch. Dies ha lo Bac hic és fora, e anme dit ha stat en Roma. Molt ell és de acort acíi ab la Cort, e dóna si algú venia ab poder, lo fet se revendria tot, e aquí poríeu per constitució, e usatges ich enpetxar *interim*. tots los processos e fet.

Aquí sint que a lo Consell de acíi per mal fet e repentí ich. Yo'ls dic no fahent juhí, e he dit que yo no s'en podia aver rahó contra tres sentències, e que en ferse pogués a qui se avia reveure. Sint que aquí ho remeten, e ab cert Consell ferhi he lo que he poscut. Veg los marmessors ho an remès a natura, e segons són informat an dat aquí, e molt, e així n'an fet cert lo rey, e acíi on era dar fi a affers no m'an dat enux, ne car sotengut ho avia. E ab la present no pus, sinó que vostres grans saviesses me manen lo que plassent vos sia.

Placieus ferme dar diners, si fet nos s'és a mon sogre, jatsia yo stiga molt indispost, e per la mia fe no san. La bona sperança que tinc que pur de acíi per tot juliol, ho migants agost, auré vostra bona licència, me conforten de ma anada e exida. En voluntat no pensseu manque, màs la mia fe, yo he tant perdut de ma qualitat e persona, que no se per fer aquest servey, segons la ciutat merita. Mossèn Duray partex ab la galera d'en Mirabal, qui va diyous ho divendres. Fan la via de Cicília, perquè s'en porta missatgers de Cicília, e lo vissorrey; e de alí fa la via de aquí.

Lo present correu partex huy a XX hores. Les letres e maços del governador, e altres sien ben donades, si plasent vos serà. Contínuament féu letres de recomendació, e a mossèn Martorell, e al vicicanceller, a místser Filach, e don Ramon. Scrita en Nàpols, a...

Lo present conté en summa lo que és la letra de XIII de maig, e més lo que's sagueix: Primo, informació dels advocats, procurador e batle d'Elic e Crivilent, e los processos, etc., per rahó del alfaquí, etc. Item, nova de armada, etc., e d'altres coses. Item, lo fet d'en Bac. Item, que li sien donats diners, etc. Item, demana licència.

AHCB. CCO, vol. 27, año 1457, ff. 106-107.

510 Nápoles, 15 mayo 1457

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Mossenyors: Ahir vos scriguí larch, crehent lo correu partís, e ma enganat e a mi e al vissorrey, e altres. Ab ells avem a fer, e cové comportar lo temps, e pecúnia he agut alargar. Va en xx jorns, e partex a xv de aquest, e a les dues hores. Ha aver huyt florins de or complint.

La letra de nostre Sanct Pare tramet de mà a Roma, e ab persona segura la del senyor rey, huy ho bon matí. Dubtem vula scriure, perquè lo senyor Guismundo no li és amich, ans enamich, e no grat. Yo hi faré mon trebal. Però mossèn Martorell m'a dit no façau comte lo rey li scriga. Crech lo degut si farà. Lo gran tresteyg sic fa e trebal per la armada per anar aquí. Que serà lo temps ho mostrarà. E recomanam a vosaltres mossenyors. De Nàpols, a...

A la present no fretura respondre.

AHCB. CCO, vol. 27, año 1457, f. 108.

511 Nápoles, 22 mayo 1457

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Mossenyors...: Ab dos correus qui darrerament són partits, vos he scrit largament, e tramesa la executòria sobre lo prevelegi dels algotzirs, e una bona letra responsiva que lo senyor rey vos fa a vostres letres, e als affers e actes de la Cort, avissantvos de la nova armada que lo senyor rey fa per anar aquí, segons se diu. Ara la present no és per pus, sinó que los affers d'en Ossona són en lo Consell, e no resta sinó fersen relació. Sper en Déus ne trauré qualque bona conclussió. E del què serà prestament serets avissats.

A xxi de aquest, per en Galceran Ça Plana rebíi una letra vostra, sobre lo fet del officialat de aquí per son frare, místser... canonge de aquí. De aquest fet ya molt larch vos he scrit, del què fer avia poscut. Altra letra vostra m'a dada lo dit Galceran Ça Plana per al rey, mestre Pere Soller, bisbe. Yo donaré aquella e faré lo que manau. Dubte molt faça res, mentre en Duray hic sia. Segons lo parlament que de açò he agut dies ha ab lo senyor rey, yo no he pus a fer, sinó segons scriviu, si fer se porà, plaer ne auré, on no no restarà per mi.

Del fet d'en Porta vos he scrit larch, e ara ne scrich larch a'n Maçanet, qui m'ha scrit. Bac ne va aquí, vos he avissats dies ha. E del fet de la nau d'en Puyades, per los semblant. Als a present no m'occora, sinó que us soplich de ma licència de anarmen, siau recordans, segons per altres de ma rahó e caussa vos he scrit. E manaume lo que plassent vos sia. De Nàpols, a...

Aquesta parla del officialat e ja li és stat scrit en favor de mícer Augusti. *(Este párrafo aparece escrito de otra mano.)*

AHCB. CCO, vol. 27, año 1457, f. 115.

512 Nápoles, 5 junio 1457

Carta de Pedro Boquet a los consellers.

Ihesús. Mossenyors...: Tots aquests dies passats, e ab tres correus que ha partits, vos he scrit e respost molt larch a tot lo que mester era.

E en lo fet del camp de Rimini, encontinent donim o do. Vostra bona letra venc a mà del papa. E prestament sa sanctedat tramès mossèn Català, cubiculari seu al camp e al senyor Guismundo, e ab prechs e manaments, e ab obediència e excomunicació, ell ha presa la matèria molt caldament, e creuse lo camp no vindrà a fi. Placie a Déus axí sia. Açò ha obrat vostra letra. Provehït axí ab lo papa, doní vostra letra sobre açò al senyor rey, e parlí ab sa majestat, soplicantlo de part vostra del contengut en la letra. Dixme no scriuria al Guismundo, que no li era amich. Jo'l torní soplicar e dirli moltes cosses. Fonc conclós que dues letres, la una tal com l'altra fossen fetes als mossèn Pere Çariera, e altre al Genís Miquell, que sots la fe e naturalessa que eren, e són tenguts al senyor rey, e aman de la vida ans de fer lo camp, com los agués aquí sumament mester per son servey, vinguessen ab cominació, que feta relació per lo correu de la dació de letres se feyen lo contrari a la pena no faldria promta execució, e que daria fe sobre la presentació de aquells al correu. Aquests ab correu e cert avantatge trametí lo pus prest posquí a Rimini, e sper en Déus seran ben donades a quiscú, e aprofitaran si a Déus plaurà.

Ultra açò perquè acíi ha dos missatgers del Guismundo, fiu donar sentiment per cert migà a aquests que lo senyor rey auria a servey que aquest camp no hanàs avant, en manera que aquests ne ayen scrit. Aquesta és la provissió que en açò s'és feta. Lo senyor rey me dix que ans partissen de aquí de Katalunya ab pressó si devia aver provehït. Diguili que creya se eren absentats, e no s'era poscut fer ab les galeres del senyor rey que foren acíi.

A XXVIII del passat rebíi letres vostres sobre aquesta matèria, per al papa e al senyor rey, e per lo fet d'en Ossona, e de mestre Stacii. Les del papa e del senyor rey sobre lo fet del camp, no ha freturat donar perquè, segons damunt he dit justa vostre manamet, yo avia provehït. La de mestre Stacii, doní e parlí. Dixme clar lo senyor rey no avia modo anar mestre Stacii fins aya fet lo port de Palerm, e axí vos ne avia ya respost. Repliquí que fos mercè sua jaquirlo anar solament mix any per principiar, e que prest tornaria. Clar me dix que no's podia fer e que ara feya acíi los pontons per a Palerm, e que prest iria alà, e fet alò lo auriets aquí. Doní la d'en Ossona, e diguili com lo Consell avia vists los actes tramessos de aquí, en què era fet preiudici e a costitucions, privelegis e

drets de la pàtria, e que fos mercè sua ferho tot cassar e tornar a loch. Dixme Ossona és vengut e los processos, tot és acíi. Yo ho faré tot veure e hoir aquell, e yo hi faré justícia, e prest. E altra resposta no'n posquí treure als. En ço que sint dels del Consell, an prou per exhorbitants los actes fets per lo Ossona, si axí passen com avets scrit, però ara diuen que ab lo procés se veurà. Yo sint acíi que, ab Consell format de aquí e dels bons, lo fet se fa, e que justa lo procés no y ha res que sia contra libertats, car diuen és tot contra los officials qui l'an deffraudat de açò, ab lo procés que fan se veurà.

E yo faré ma instància segons vostre scriure, car lo senyor rey no'm par liberal, e volerho cassar ni menys atorgar lo que atorga del fet de florentins, car signiffiquenli se n'espera gran útill a la Cort. És ver que si yo crech que si lo fet de la Cort té camí, que qualque migà se'n trauria, axíi com moltes vegades vos he scrit, me acontentar del què obtenir pusch, e ésme massa greu com tot lo demanat no us pusch trametre.

En lo fet de la nau d'en Puyades, e en lo fet del pessar dels reals, e en la executòria del privilegi dels algotzirs, lo que he obtengut he tramès, e prest serà rebut. Placieus provehir en lo fet dels XXV ducats, car molt ne són congoxat. Ab les galeres del senyor rey he rebuda una vostra letra larga, que no'm congoxa de ma anada e moltes altres rahons. Ya ne avia rebuda altra semblant.

Yo mossenyors no'm congoxos, sinó per la indispossició que tinc, car en veritat, ne ara ni mentre accepte vos sia, no mancaré al servey de la ciutat ni per obra, quant mon poder e trebal bast. Màs per la mia fe yo conech ma persona no és per sostenir aquest trebal e no voldria altre ivern mich aturàs, e per vos auré a molta gràcia que ma licència vinga lo pus prest que porets, car tant vos ho grairé que no us ho poria... En lo mix en tot lo que occorerà e mester sia e bastar poré, yo faré lo possible.

Perquè genovessos an armades XI galeres, lo senyor rey arma també, e galeres e naus. Dius sic les XI galeas de genovessos aurien pressa la galera d'en Sparça e la galiota de don Johan de Corella e la d'en Vilardell, e que lo capità auria tirat la via de Cerdenya. E axí lo món stà en aquesta vista. Tres naus s'an armades acíi, la genovessa Pepinelli e en Salvador an hi messos D.CC homens. Lo senyor rey ha fet capità de aquesta mossèn Pere Johan de Sant Climent. No's sap hom on iran. Molts mostren, al vulgar, aver descontentació de la capitania, perquè hic ha barons e cavallers, altrament àbills e experts, e meritants, però ell no ix de la taraça, e mostra saber molt en lo mester de la mar segons se diu, e ab los aderents comte Corella, e companyó mossèn Bernat e altres de aquel Consell de mar, lo senyor rey ha volgut axí, si bé altres ni avia en nómina. Déus los faça fer la honor e servey del senyor rey. Molts parlars e fames, crech yo se daran de ací aquí no'n firmen res.

Lo senyor rey stà bo e ferm e son scriuren, e lo que us he tramès ho mostra, e molt prest aurets letra sua en lo fet de la Cort. Les galeres del

governador foren e serien benvingudes ara, e la tarda no fa bé ni fruyt. Déus los aport acíi perst.

Sint que mossèn Pere Duray s'en va, e lo cònsoll també ab la galera d'en Mirabal, qui de hora en hora stà per partir. Mestre de Montessa e don Johan de Ixer, stan per partir de dia en dia per los fets del rey de Navarra e del príncep.

Lo senyor rey stà molt bé e bo, e lo temps és bo acíi, e la anyada bona. Lo fet dels bisbats stà axí que a present les butlles no ixen, perquè lo senyor rey e papa no són prou de acort. Déus los do concòrdia. E no pus mossenyors sinó que recomam a vosaltres, e manaume lo que plassent vos sia. Scrita en Nàpols, a ...

Del fet del segell demanat per lo prothonotari, e altres cosses vos he scrit larch. Vostres grans saviesses provehiran a tot. En lo fet de la heretat d'en Porta, no he poscut als fer. Larch vos ne avissats. Los marmessors no m'han volgut creure ni entendre. Lo Bac ha promès e dat, e fa segons aquí veurets.

... correu anit ... de juny M.CCCC.LVII°.

AHCB. CCO, vol. 27, año 1457, ff. 132-133. Véase Boscolo, *Inviati ...*, p. 28.

513 Torre Octava, 9 junio 1457

Carta del rey Alfonso a los conselleres.

Lo rey d'Aragó, de les Sicílies, etc. Amats e feels ... Aquests dies prop passats havem reebudes moltes letres vostres ... amat Consell ... doctor en leys, advocat e tramès vostre en [Pere Boquet], ... contengut en aquelles, vos havem ... Pere Boquet, qual li scrivim de nostra st ... dit amat frare e lochtinent general ... e amat conseller e camarlench nostre mossèn Gal ... vos, segons bé haveu aostumat e de vosaltres confíam en [s]'ndichs e a ... derets tot lo que sia servey nostre, car gran plaer nos en fareu. Més ... nau per fer lo moll a present no'l podeu haver perquè ha a dar recapte al que's fa en Palerm, però mol[t] prest se darà orde lo haureu, puix aquella obra sia mesa en orde.

En lo que'ns haveu scrit d'en Bernat Osona, ell és ací ab los processos e altres actes. Nos ho farem tot ben veure e regonèxer en nostre Sacre Consell, e hauda relació provehirem degudament a tot lo que justícia voldrà, car nostra voluntat no és derogar a vostres libertats ne privilegis.

En lo fet del camp, dies ha, havem scrit a mossèn Çarriera e Genís Miquel. Creem obehiran nostres letres. Vosaltres atteneu a regirvos pacíficament e reposada a servey nostre, e útil e benefici de aqueixa re pública, segons haveu millor acostumat, car a molt plaer e servey ho haurem. Dada en la Torre d'Octavo, a ... Rex Alfonsus *(firma autógrafa)*.

In Curie primo.

[Rebuda a ...] juliol, del any M.CCCC.LVII.

AHCB. CRO. Serie A, n.º 211.

514 Nápoles, 13 junio 1457

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Mossenyors... Tots aquests dies passats assats vos he scrit ab correus, e tramessa la precgmàtiqua de pessar los reals, e la executòria sobre lo fet dels algotzir, e letres moltes responsives per lo senyor rey a vosaltres en lo fet de la Cort, e altres affers de què li avets scrit. Sper en Déus tot aurets rebut. De IIII e de V de maig ançà, yo no he letres vostres. En lo fet del camp de què me avets scrit provehís ab papa e ab lo senyor rey, ya us ne scrit, e a tot s'a provehït, e lo camp no és anat avant.

Mossèn Pere Dussay s'en va ab la galeaça de Mirabal. Partí a X de aquest de acíi, e lo cònsol també, e molt malalt lo cònsol. Lo dit mossèn Duray s'enporta letra a diputats que lo senyor rey los fa com l'a hoït, e que en lo que demana no ha poscut provehir, màs que Déus volent sa anada serà presta en aquexos regnes e principat, o que hi provehirà lavors en tot, e axí ell s'en va.

N'Ossona segons vos he scrit és junt ab en Brú, e ab lo notari del procés. Diu sic porta molts processos. Fa fundaments que ab vots de mísser Devessa, mícer Pere Vicents, advocat vostre, mísser Lois de Castellví, e de mísser Jacme Pau, ha fet tot lo que fa, e que aquests an per clar e axí votat, que la comissió no és contra libertats, privelegis ni constitucions, e axí tenir vots de aquests, e que menys lo que s'és procehït és contra constitucions, privelegis. Yo he informats los del Consell, e ab vostres memorials e letres, e los he informat per moltes voltes també. Tothom stà aturat ésme respost. Volen hoir lo Ossona, e veure los actes, e aprés serà provehït a tot. E axí la faena stà de aquest negoci se dóna a entendre se spera molt útill e en suma gran a la cort. Déus lo ho perdó aquests que aquestes fiscalies porten, car un... és aquí i e altre ací que se entenen en aquesta matèria. Yo faré en açò lo que poré de ma força a vostre acontentar, del què vendrà bé al senyor rey, car fins acíi ni suspenssió ni sobresehiment no se n'ha poscut obtenir, per molt ho aya demanat, com del fet dels florentins, e lo senyor rey tota hora m'a dit veuremoslo si a la cort sucehex. Bé pens que se obtendrà, axí com lo fet dels florentins, sinó molt me dubte que lo fet no pas avant, però daran forma pus streta en lo procehir. Ara se comença a regonèixer lo que lo Ossona ha portat. Lo senyor rey scriu aquí al senyor rey de Navarra sobre lo fet de la Cort continuar, ni qual és sa voluntat. Scriu a mossèn Erill e al governador. Ab lo governador qui ha càrrech de parlar de açò ab vosaltres, sintreu la voluntat del senyor rey en lo donatiu fahedor. E en lo procehir, letra vos tramet del senyor rey sobre açò, e responsiva a les tramesses darerament per vosaltres.

En lo fet de mestre Stacii no's pot fer res fins aya mes en orde lo fet de Palerm hon prestament torna. Mossèn Ça Plana és acíi. Treballa e

lança golades com vos he scrit. Volch aquestes diferències no fossen vengudes acíi.

Los genovessos an armat XI galeres, e an pressa la galera de Sparça, e dues galiotes, una d'en Vilardell, altre de mossèn Joan de Corella, e scapals la galera d'en Vinyes, qui també encalçaren, e aprés spalmada e a punt, anans cercar lo capità en la pressa. Lo capità és al Alguer ab VIII galeres. Ha aguda a jaquir ribera. Lo senyor rey de acíi ha fet anar al capità la galera del comte de Campobaxo, e la d'en Valentí Claver qui ere'n Pulla, e la del arcebisbe de Tarragona qui és acíi, e era ara juncta de Rodes, e les dues galeres qui de aquí eren vengudes acíi ab los draps del senyor rey, e axí aquests V van al capità, e alí que és la del comte de Alma e del conservador, seran XV ab lo capità.

Lo senyor rey segons ya us he scrit arma més galeres, unes VII. Dóna los buchs a la farrera, e presta M.D.CCC ducats. Comencen a armar, però acíi no auran forma axí prest de armarse. Ha armades III naus, la genovessa, la de Pipinnelli, e la de Salvador, e puyenhi D.CC homens. Ha fet capità mossèn Pere Johan de Santcliment, si bé en nómina li n'avien los del Consell de la Mar messos altres, és stat com lo senyor rey hi ha més aquest cavallers, barons e altres mostren, justa lo parlar que se nich fa ésser malcontents. Aquestes tres naus stan per partir dins dos dies no's sab hom on iran. Les galeres del governador foren stades ben vengudes sic fossen. La tarda no plaie al senyor rey. Lo món se embaraça no's sab hom que serà. Nova hic ha per via de Palerm que és venguda acíi de Saragoça que... res de nauc aurie prés en la Barberia squarima no sé hic ha més que la galera de València ab certa nau auria pressa una nau molt riqua de genovessos. Lo senyor rey e papa stan com de abans. Aquests bisbes no poden traure les bulles.

Acíi és lo temps bo, e la anyada bona. Fan sis processos, entre los de la sumària e mossèn Martorell, e altres, uns contra altres. De les sobornacions és dubte non isqua dany e destrucció per a molts. E axí lo món va en roda, e tots los hoís lo senyor rey. Del què Bac s'enporta ja us he scrit en general no m'an volgut creure ni entendre los mermessors. Aquest ha dat e promès, e de la heretat matexa, yo may he agut forma. E axí lo fet és tornat aquí ab cert president e consell parlàs an dat e al senyor rey de Navarra e al[tr]es en molta suma, so tengut ho he tant com he poscut per vostres letres e dat modo la bulla del papa que anulla tots los testaments, no ha aguda executòria. M.L.XXXXV ducats que avia acíi se són levats ab certa caució ab aquests sic fossen dats al príncep agueren aguda pau, e anne aguda guerra. Déus do la justícia a qui la ha.

Vostres letres m'an fet çaber e aver molt enux e trebal, e molts affronts e parlars. Ésme greu per la honor de tots lo fet surtir axí e seguirse axí. Ara mossèn Vals és acíi. He vist cert que memorial sen... a ell per marmessors, per tractar e firmar acíi. Si abans fos tramès, ab molt menys se fora fet. No'm sé ara si lo senyor rey volrà abraçar ni pendreho. Del

què sentia en aquest fet sempre he scrit e avissades vostres saviesses, e lo que marmessós, lo Concell acíi no ho agués per ben fets los processos aquí, ni per bons ni les sentències. És ver que mísser Fillach, hu dels jutges may ha consentit en res que vaya, ni s'és signat. Si ab lo memorial que lo dit mossèn Vals porta, res se porà fer ab lo senyor rey, prestament aurets sobresehiment ab correu. Yo may acíi he fet juhí que no podia ni devia, ni avia poder, màs fora juhí he allegat e rahonat lo que sabia de les tres sentències e justícia. Lo Bac fa però los farà tornar e L^m sous, e tot lo destribuït e donat matèria de fisch, e que port pecúnies a la Cort és bé accepte e hoïda. Déus nos do bon temps. E no pus, que vostres saviesses grans, me manen lo que plasent vos sia.

Del segell que's demana per lo prothonotari del tramès e altres cosses, vos he scrit vostres grans saviesses hi provehiran. Ma licència vos reduesch a memòria, la qual vos auré a molta gràcia aya prest, com yo no faça molta fretura acíi, e la indispossició de la qual, per moltes vos he scrit hi sia. Placieus proveirhi segons és degut. E manau lo que plasent vos sia. De Nàpols, a . . .

AHCB. CCO, vol. 27, año 1457, ff. 138-139.

515 Nápoles, 23 junio 1457

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Jhesús. Molt honorables . . . : A XX de aquest e a les XXII hores, rabí dos maços de letres vostres qui'm dóna n'Andreu Vidal. E era la hun plech de XXIII de maig, l'altri de XXX. E paguí per aquells mig ducat, car tant avia pagàs en la cuberta. Ab les dites letres ne avia tres per al senyor rey e trelat de aquelles. E rebudes les dites letres, a XXI fuy a la Torra on lo senyor rey és, e perquè s'i juhia e dançava no fiu res, ni aguí audiència. Tornihi a XXII e haguí loch e entrada sobrevengueren misatger de Gènova e del comte Stefano fonc ve sperar no fiu res e foncme asignat dia al divendres. E axí yo no he fet res fins acíi, perquè sperar temps per aver audiència en splicar les crehences. Yo mossenyors faré lo que ordonau, axí sobre lo fet del officialat de aquí com sobre lo fet del Bon Hom e parlat que aya e fet ab lo senyor rey faré ab lo senyor bisbe, car per tal l'an acíi aprés és stat pronunciat e com a bisbe va. Yo faré e diré segons voleu e del què serà vos avissaré, ya que fins acíi si ha fet lo degut, e per mi e per lo reverendíssimo patriarcha arcabisbe de Monreal, e ab lo senyor rey e ab lo bisbe, e avem fet poch. Però veuré ara ab lo cars de què scriviu si lo fet aurà loch. Vosaltres mossenyors dieu que no acustumeu de scriure fins les bulles són aquí ha pressa possessió, però par a mi que scrit li avets e letra hi ha vostra de açò per mossèn Çaplana, e a mi tramesa e dada no ha molt, car mossèn Çaplana, lo qui era veguer de Leyda la porta e l'an dóna. Açò me apar no us recorda, e aquest Galceran

Çaplana, ha aportat provessió vostra per así del consolat de Mecina, qui's diu tenia mossèn Busquets as fet axís crit de la remoció per hun frare Tere? que hic era, però lo Ça Plana ha agut sa exequtòria, e és fora de acíi, ya que lo que yo mossenyors vos trametí en lo fet del Bon Hom ya en desembre e espatxat a Benavent obtinguí ab molt affany e passà per Consell e present lo senyor rey e reputavas a molt, e demaniho moltes voltes, e aquella jornada fonch la sort, e dixse alíi era prou e larch lo fet, e massa avetsho tengut sis messos e com ho agués rebut scrivís regraciant al senyor rey lo que fet hi avia, e aguesho a bo. E ara scriviu del contrari e encara allegau per la indispossició dels dos no éssersé fet lo que lo senyor rey volia és obra de maravella, vulvosho tot reduir a memòria, perquè de tot vos recort a les voltes demanant més. Aquest senyor se atura mayorment que acíi ni vicicanceller ni secretari una tela no metrien que lo senyor rey no'n man. Spero hore e lo temps e spatxar tals cosses, hic com altre que no penssau, yo no he a fer pus sinó lo que manau, e axí daré les letres e instaré lo fet e faré tot mon poder ayats lo que voleu e si s'obte[n]drà, tantost vos serà tramès on so scriure del què trobaré. Ab correu que partí dies ha, e ab avantatge de v florins vos tramís la prachmàtiqua de pessarse los reals per tot lo principat, e vos tramís una letra que lo senyor rey vos feya responsiva a les vostres sobre los afers de la cort e actes de aquella tramessos, no n'avets respost ni scrit si u avets rebut, stichne ab congoxa. Lo correu qui u portava me par ha nom Montoyo. Aprés ab hun g^{mi}? e ab altri avantatge vos he tramessa altra letra que lo senyor rey vos feya responsiva a altres vostres, e la executòria del privilegi dels algotzirs, e tantpoch mi avets respost. Stich congoxat si açò aurets rebut. Aprés ab Rossa vos tramet certa letra que lo senyor rey vos fa sobre lo fet de la Cort. Placieus avisarme si tot açò aurets rebut.

Agraeschvos mossenyors com en totes aquestes letres me avisau prest provehirets sobre ma tornada aquí. No tinc cossa que huy més desig en lo món aprés ma salut, e per ço redohintvosho a memòria vos auré a molta gràcia la licència e desliberació ho provessió sia presta, car lo temps s'en va, e per la mia fe, segons ab altres vos he scrit, yo faç poch acíi, e hic affretur poch, car lo fet del regiment aquí avent bon orde entre vosaltres, e apartantvos de desordens, és tant car e tant recomanat al senyor rey que acíi basta pocha instància e sollicitut, e yo per la mia fe són indispost temps ha, e no bast per a tals trebals, cavalcades e stentes, e no voldria que tot no us fos mes al davant en voluntat, ni acíi ni aquí no entenc a mancar al servey vostre e de la ciutat, però en mi no pot aver sinó lo que Déus hi ha mes, e pus no són pus per a tals trebals notifichvosho, ya que he scrit. En mossèn Pere Duray se n'és anat ab la galeaça de Mirabal, e la letra que s'enporta per a diputats que lo senyor rey l'a hoït, e que sa maiestat serà prest aquí e hoirà, e veurà, e provehirà a tot.

Mossèn Pere Johan de Santcliment s'en va capità de tres naus armades

per lo senyor rey, no's sap hom quina via fan. Axí que acíi resta solament mossèn Xiveller, e sint yo se sperarà fins al agost ho setembre, e prestament se diu que si lo rey no parteix se n'irà, que mostra ésser hic molt huyat.

Acíi's fa poch, e lo que ab lo senyor rey se fa se maneya ab molta dilació. Ell ara juga la més part del dia al arch, e en l'ort, e aprés dances . . . , e axí lo temps ne va.

La bona voluntat en conservació de aqueix regiment ayatsla per firmíssima e capitania ni res no muda still, ni lo bon propósit tot lo fet stà en lo bo e ben regir de vosaltres. Del capità a present no's sab res. La armada dels genovesos és a Cestro. Lo senyor rey ha scrit a res de la nau pressa per València no's toc. Creuse tot ho farà venir ací. Los del Consell de la pecúnia fan procés de sobornacions e altres cosses a mossèn Martorell e altres. E mossèn Martorell ab los juristes del Consell, ço és, místser Filac, don Ramon e místser Cola Anthoni fan processos a los de la pecúnia que són cicilians. E axí lo senyor rey hou a tots, e provex a tots, e tot stà ple de passió, e los uns e los altres se creu seran destrohïts e toquats.

Sabut he que los IIII ducats de la provessió de les tretes del forment de Cicília, ni los tres altres de la executòria del fet dels algotzirs no són pagats a'n Vidal. Diu que no faça comte hun de lo me bestraga pus, que per tant mínima cossa l'aya a dir e demanar lo seu M vegades, no'm par mossenyors sia just. A l'altre fet que dieu provehireu dels scrivants la obra e execució si ho féu segons scriviu, vos farà promtíssimos al servey de la ciutat los qui us servexen. De mi vos auré a gràcia que si fet no és, façau dar recapte a mon sogre, car ultra pagament de correus, que hi ha alguna bona suma, e los loguers de la cassa de be VII messos, e pus m'és degut.

Los missatgers per al rey de Navarra se creu partiran prest. Del què lo senyor rey vol de la cort sereu avissats per mossèn lo governador. Mossèn Ça Plana, fins acíi ha fet poch en lo que sint. Ell volgera ésser sulat? e que aquí agués prés migà e fi son fet, e per la mia fe si la cossa fos tal hi comportàs a mi, agera molt plassent per cessar molts parlars, car qui no ha vist lo món de acíi, en tota manera deuria fugir hic, e cercar migans, a no aver hic a venir.

En Devessa stà com se feya, e parla de tort e de travers, segons son natural. En lo fet de Porta, mossèn Vals ha cert memorial, e cert modo. An parlat ab mi. Yo faré lo que poré e ajudaré. Si IIII messos ha yc l'agués ab molt menys que ara se dóna yo agera fet fero. E a respós de tots. No m'an volgut creure ni entendre. Per molt aya scrit, ara no'm sé què porem fer *quare cor regis in manu Dei est.*

Lo que aquí s'és fet ya us he scrit, que acíi no n'an agut per ben fet, e aquí perquè cost sien servades, ho manen ab cert Consell reveure, e ha promès bé lo Bac. N'Ossana stà axí, e no ha fet res. Si la Cort se acordava moltes fiscalies cessarien, e si expira moltes cosses se cominen

a fer. Déus nos do lo que sab avem mester a profit de les ànimes e cossos, e benefici principal de aqueix principat.

Perquè aquest correu m'an dit partex a nit, faç la present e ab l'altre scriuré del què dues ho tres cessions m'an toquat de febra, per lo anar de la Torra, e ab affany he fet la present, però ya'n són quití ara.

AHCB. CCO, vol. 27, año 1457. ff. 141-142.

516 Nápoles, 4 julio 1457

Carta de Pedro Boquet al escribano del Consejo de la Ciudad de Barcelona Juan Ginebret.

Mossèn molt magníffich e car frare: Vostra letra he rebuda e regracianvos lo bon avís e mayorment la bona nova de ma presta exida de acíi, qui és lo mes a present, yo desig e Déus me n'hoyc e prest e plaume bé que's vula vinga, e molt més que sia affectat e a la ciutat e al que sia prest e vinga en bona hora. Yo us regraciau lo fet de la cautella de VII ho VIII messos m'és degut, e ultra molt he pagat e a correus e als loguers de cassa. Sper en Déus a tot serà stat bé provehït. Lo temps de aquí me desplau e massa. Déus lo hi milor i li don bo aquí e en totes les parts dels christians. Jo us tramet la provessió demanada, aguda ab prou affany e trebal, tal com és demanada *non mutato aliquo verbo*. Lo senyor rey scriu a la ciutat *et bene in aliter facio et faciam quod potero et credatis,* que yo voldria que tot lo que és demanat se obtingués, però em a contentar del què al senyor rey plau e stas que obtenim més que neguns dels què hic són *de regnis et partibus ipsis*. Lo senyor rey stà e bo e ferm a la voluntat de aquex regiment *et sine dubio dominus faciat eum manere continuo in hac voluntate alia non ocurrentem*. Sua presta exide vos recoman. *Et quod rato fiat* de ma cassa e gent sé més per vos que per negú *valetis feliciter et mandetis*. Ex Neapoli, a...

Mossèn e car frare tot vostre Pere Boquet.

[Al molt magní]fich mossèn Johan Gi[nebret, no]tari e scrivà [del] Consell de [Barcelona].

AHCB. CCO(vol. 27, año 1457, f. 148.

517 Nápoles, 12 julio 1457

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Jhesús. Mossenyors...: A XXIII del passat rebem correu partia segons me era dit aquella nit, vos scriguí larch, responent a les letres que a XX avia rebudes. E fetes les dites letres, a XXIIII dia de sent Johan, yo agui loch de parlar ab lo senyor rey, de dar vostres letres, e explicar lo que volíeu. Fuy hoït a ple present mossèn Martorell e don Ramon de

Palomar que m'ajudaren bé a la provessió que us tramet del Bon Hom. Alíi stiguí ab sols aquests en lo retret a la Torra bé una hora. E lo senyor rey, molt alegrement, se mes a parlar ab nosaltres dels fets de Navarra e... que veya nos enuyaren estar tant agenollats, feunos porten tres scambells e seure... No féu aquella nit sinó legir vostres letres e hoir a mi.

Aprés moltes rahons alíi, fonc manada la provessió que tramet, e tal com és demanada res no mudat. Dix si com se avia tant tardat parlar de la altra sinó venia bé... que fonc manada, e ab aquest la tramet, e aximatex a vostres letres fonc manada resposta, la qual vos tramet.

E la aquella nit lo senyor rey sentí que aviets armades dues galeres per guardar la costa. Mostrà pendrehi plaer e dix: Temps ha deviets aver fet, e que era molt útill de aquexa ciutat per venirhi viures. Parlam del fet del official. Dixme que encara lo bisbe no avia les bulles, e que aquelles agudes se provehiria a tot y diguili lo cars e quant era necessari al official no restar perquè staria *vicens gerens* al regiment. Dixme que en tot se provehiria e axí n'escriu. Parlili de n'Ossona. Dix los processos són ací, veuremos lo... la matèria e...

Aprés a XXVI de aquest mes rebí semblants letres... e provehí a tot. E parlí ab lo bisbe, dientli lo que en vostra letra me scrivíeu axí sobre lo pretingut del scriure... de les bulles, e possessió. E aprés li recití lo cars del official sobre lo coronat en lo fet de la pena. Ell me hoí a ple, e ya era avissat del cars, e dixme que acte se trobava del... de mo... contra... veguer, quina forma se avia conservar..., en tal cars. Més me dix que lo official no avia fet res sense consell de Capítol. E que lo mestre Ferrando era cabut e stat en tot. E axí ne avia avís. Diguili que mestre Ferrando era persona notable e singular de açò que... actes. E ço... no sabia, e si ésserse fet ab Capítol e consell de haquell e en sabia sa senyoria li tenia huy... ego... de Capítol. E me dix... bones paraules e se offerí a la ciutat, e que ell promet en tot provehiria. E a... voluntat del..., e que volia... ab la ciutat, però per ara fins agués ses bulles e possessió que... provehir ni podia scriure, e que per lo semblant... scrit, e que de... se contraria... dita en lo beneffici comú que tots... e ab lo senyor rey, de mossèn Agostí, tot açò, ha ésser remès al temps... e si lo senyor rey farà ço que ha mostrats. Sper en Déus hi haurà camí... mateix.

He rebuda una vostra letra de XI del matex, per lo fet dels dans fets... genovessos e prohençals, e lo memorial de aquells. E del què duptàveu he parlat ab lo senyor rey ara a IIII de aquest. E dits... los e dit les galeres que aviets armades, e la voluntat, dixme... averhi plaer e vos scriu, e ya us ne feya... com en la letra de XXIIII de juny, ab la dita letra veureu sa voluntat segons son parlar no's qual congoxar de penes, car lo fet de les penes passa a X ab prohençals la guerra és uberta, ab genovessos per los capítols de la darrera pau de XX anys, del dia de

la ferma en avant no y pot aver guerra per neguna via, ni cridarsi ni publicarsi, màs que fa lo senyor rey, perquè ells donant quiscun any lo bací de or, cauen en grans penes, e per lo semblant cauen en penes, damneyant sos vassals, com per qualsevol via roba genovessa ve a mà, de on la pot aver, judicalas per la pena e penes.

E ara he sabut yo al cert que en la pressa de la nau feta a València sa maiestat provehia, axí com ell ho volia fer tot judicar per penes, e dar a la ciutat aprés tota la despessa e armament. E . . . bona part e aver así la nau e certa part, e axí avia fet . . . nos veens màs tot stigués a mà dels jurats e batle general, e acordaras ab ells, e ells no sperat res de açò an jugat ésser tot de bona guerra, e anho distribuït, e donen lo buc al rey. Açò no'm par li placia ni sich ha per ben fet no's sab hom com los ne pendrà que provessions n'en van e jutgare ésser guerra, al príncep venia declaraho, segons lo fundament que acíi s'en fa. Avisvos de tot per que sintau lo camí.

Lo senyor rey vos scriu vos defenau e offenau d'enamichs, e que danys vos farà, e vostra armada a prova al p . . . convendrà sperar lo temps segons vendrà, e sper en Déus, segons son parlar e scriure, que en tot lo que us per a favorir e complaure, vos favorirà e complaurà, e de voler acíi les galeres no mostra haver tal concepte, ni . . . present ni pren opinió alguna, e no m'a dit perquè a rasta a la costa, ell arma, e naus e galeres, e fa sos pagaments diu molt, e com prestament partirà de acíi al setembre. Per tot juliol se diu aurà acíi XXXVI galeres armades, entre sótills e grosses . . . creuse se fa més per genovessos e . . . , e que us creu anant . . . darà alíi. Lo que serà lo temps ho mostrarà. Acíi's fa fort poch. Lo que'm dieu de ma presta licència, vos regreciu molt, a molta gràcia vos auré sia prest.

Mossèn Martorell ha bona cara del senyor rey, e son fet a present va bé, en la cort féu fer a vostres síndichs la offerta absoluta e sens condició, segons . . . regnes, car axí ho vol lo senyor rey, e n'a scrit al governador vos ho diria. Per aquesta provessió yo he fet dita al sagell, e als scrivans ab albarà proprii, e ay més sagell que no pensau, per que és tant general . . . ací ya qui pac, que no no n'aya enuix . . . per la provessió . . . tretes . . . per la executòria del fet dels algutzirs . . . Vidal. Dix encara . . . pagats e los a demanats aquí son pare moltes vegades no'n . . . que de fer plaer sia tractat . . . per ço ara s'en lunya ab tot que yo li son tengut . . . ria bastar . . . os trebals hi fassen de anar e tempesteya . . . e per . . . e vent . . . que lo pagar no deuria aver congoxa . . . provehirhi, com de vosaltres se pertany en tot, perquè los . . . en prests al servey de la ciutat e altres que per aquella . . . La provesió del Bon Hom va sagellada ab lo sagell secret perquè no fos sentit, e axí li ha manat sagellarho lo senyor rey . . . La nau grossa velleya a VII de aquest faho maravellosament. Lo senyor rey ne stà molt content e entrà en aquella aquell dia.

Sentit he que lo abbat de Ripol, ne ve e que ya és a Roma. No'm sé

si's porta res per ho contra. Déus lo faça ben obrar a profit de les ànimes e benefici públich e si per bé ve, lo endreç. Dit m'an li cerquen ya acíi casa. També si és ya atès hun, altre abbat de sent Benet de Bayes, comte palam tota Katalunya ésser plena de bandors e mals, e no anar ni estar segur negú. *Si ita est,* és fort mala cossa, e gran defaliment de justícia.

Dies ha tinc totes aquestes letres fetes ab la provessió, e ab lo que lo senyor rey vos respon e scriu. De hora en hora stà per partir. Molins spera la resposta que lo misatger de València ha a fer a la ciutat del fet de la nau. E lo senyor rey és mal content de ells, e stà felló perquè an declarat ésser pressa de una guerra e no's pot fer, car ni la guerra és cridada, ni per los capítols de la pau per neguna via, no pot ésser en consells graciossament, e li offerien encara a dar com se auran no li ve bé lo que an fet, ans stà mogut contra ells, dient que per les penes ell s'o pot judicar e apressa a fer, e aprés los ferà gràcia per açò stà aquest Molins, e ha stat. E dies ha que correu algú nonch axi. E per tant aquestes letres ya fetes són velles, e les provessions en kalendaris. Ara m'an dit lo Molins partiria anit, non sé si se spera axí. Recomanme mossenyors a vosaltres, e prech Déus vos millor lo temps aquí. Scrita en Nàpols, a . . .

AHCB. CCO, vol. 27, año 1457, ff. 153-154. Documento en muy mal estado de conservación y de difícil lectura, por la delgadez del papel y corrosión de la tinta.

518 Nápoles, 16 julio 1457

Carta de Pedro Boquet a una personalidad de Barcelona.

Magníffich mossèn e car frare. Vostra letra de XXVII del passat rebíi a XIII de aquest, ab les de conssellers, per al senyor rey e per a mi. Hora per hora lo senyor rey hac sa letra de XXVII de la pressa de la nau e de la juncta de les XIII galeres, bona provessió e tot l'als fet aquí.

Lo senyor rey stech tant content que no us ho poria dir. Parlí e fuy bé hoït, e tantost manada resposta a tot. Tota la cort stà molt alegra, e amichs e altres e tot lo món loa aqueix regiment per la bona provessió en la letra del senyor rey, la qual ell ha manada e ordonada e feta adobar e ferlas legir per dues vegades ans signàs, veurets sa bona voluntat. Jo scrich larch a mossenyors de consellers, és mester, segons de ells se pertany, discretament tracteu aquesta matèria, e que lo senyor rey sinta de la mell perquè en altres cosses sia liberalíssimo, sapientla guiar.

Dies ha vos he scrit, e lo senyor scrivia a la ciutat e trametia la provessió del Bon Hom no és stada fort fins ara aya exit correu, car de dia en dia an p . . . at Molins per partir, e encara no és partit, e stà per lo fet de la nau de València que lo senyor rey és més content com an declarat ésser pressa de bona guerra. E axí ara cerquen quina via poran tenir per fer content lo rey, e asò que ha XV jorns que Molins stà per partir, e yo stava prest ab les altres letres e provessió que veurets del

Bon Hom la letra de XXIII que feyen al senyor de la nau de Ça Torra tenint... ab les galeres armades a la nau aquexa pressa nï la mia gran, fins ara no he rebuda ab aquestes de XXVII e veus com hon fan aquexos bons ostes. Per aquesta de XXIII he pagat I ducat que tant avia en la cuberta de ma cassa. De mon sogre ni de mossèn Laurador letra alguna no he rebuda, axí com en Vidal sabé lo avís, e a scrit prou larch. Del fet de la nau bé agera agut plaer aguessets fet dirho a mossèn Laurador ho a mon sogre, si volien scriure, car vist lo temps que aquí és, plaer me fora stat aver qualque letra de ma cassa, e fora stat pertinent aver qualque letra de ma cassa, en lo plech, axí com si és trobada la del dit Vidal. Per aquest poch temps auré aturar, plaer auré per qualque jove vostre, com scriureu, fer dir als de ma cassa, si volen scriure, e dar modo si letra vos serà dada, vinga en lo plech.

Lo temps de aquí me desplau massa. Déus per sa clemència lo us milor, e lo do bo aquex en tota part. Jo'm trob acíi sens diners. Ésme degut depus de VIII messos, ultra molta bestreta de correus. E al loguer de la cassa vos me scriviu ab letra de XII de juny que ya era manada la cautella e no veg me sien tramessos diners. Jo us prech se do orde me sien tramessos, e prest, e que sia provehït que la provessió de les tretes sia pagada, e la executòria del fet dels algotzirs, e la prechmàtiqua de pessar dels reals. E aquesta provessió ara, per la provessió de les tretes, e per la provessió del fet dels algotzirs s'an a dar a'n Vidal a qui VII ducats dels als y he fet dita acíi a vos. A tot vos prech sia provehït en XXV ducats, de què tant he scrit, e féu la licència vuy prest car dins mes, en agost som e a mi és necessari al principi de setembre partir, sinó lo iv[e]rn mich enclourà e aygües, e seria matarme, açò aya prou durat anys. altri de açò a tresegut. Jo us prech mi siau amich, lo que scriviu per l'obra mostrantmo.

Les galeres del senyor governador, de què pas massa e congoxa e enuix, no són junctes ni s'en sab res. Lo rey ne stà mal content s'i fossen vengudes li feyen molta favor, e foren stades bé socorregudes. No'm sé quin consell s'a agut, si ara venien... bé. Déus les aport prest. Lo cardenal e archebisbe de açí és mort a Rome de flux e febra.

Recomanantme a vos, e donau lo que plassen vos sia, recomanantme parts en la... magníffichs consellers letra neguna per a mi de amichs, si la vostra t[i]nch e rebuda ab aquest correu aveume fet mon plaer. Lo correu arribà acíi a XIII de aquest a la XXI[a] hora. Par complí. Scrita en Nàpols, a...

[Als molt magníf]ich mossenyor... en Johan... a de la ca... de Barchinona.

AHCB. CCO, vol. 27, año 1457, ff. 164-164 v. Posiblemente la misiva iría dirigida al escribano de la Casa de la Ciudad de Barcelona, Juan Ginebret.

519 Nápoles, 16 julio 1457

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Ihesús. Mossenyors . . .: A XIII de aquest, e a la XXI[a] hora, arribà acíi a ma cassa lo Navarro, correu, e aquella hora yo era al Castell ab lo senyor rey. Fuy avissat lo correu era en ma cassa, anihi tantost, e prenguí lo maç a mi dreçat. En dins avia una vostra per al senyor rey e altra per a mi, e eren letres e lo avís de XXVII del passat. He més hi avia hun maç altre ab avantatge de hun ducat. E eren letres per al senyor rey e a mi vostres, avissant de la armada de la nau, e dues galeres feta per aver la nau de Oria, e són letres de XXIII del passat. Guardau com ho fan aquí los ostes. Rebudes e lestes les letres que a mi venien, e vist lo avís, encontinent torní al Castell e doní les letres al senyor rey dues, e primer la de XXVII e aprés la de XXIII. Lo dit senyor rey se apartà, e hoim plenament e tantost publicà la nova a tothom, mostrà pendre gran plaer, e en la pressa de la nau, e en lo avís, e en la provessió feta sobre lo dit fet, mana ésservos scrit tantost, e que lo correu s'entornàs, mostràs molt content de la ciutat e de vosaltres, ha per molt ben feta la armada vostra e la loà molt, e no solament sa senyoria, màs tothom universalment. Altre avís ni letra fins acíi nonch a vengut. És ver que molt poch abans del avís vostre, de Pissa avia vengut hun fill de Cavallaro ab avís les galeres de Gènova tiraven la via de Katalunya. E axí dues hores aprés venc vostra letra com eren stades aquí a XXVIII.

Lo senyor rey per ell mon no vol se declar aquí la nau ni lo que de genovessos se pendrà ésser de bona guerra, car diu que ab capítol és prohibit de XX anys avant del dia de la ferma no poderse dir per neguna via ésser guerra entre ells. Màs atès ells contrafan als capítols, e no serven aquells que per penes ell se judicarà tot açò, e vos farà gràcia, e que de aquest ne ser[i]en en bé de acort, e mostrassen liberalíssimo. E diu que no vol nau, perquè alguns lo hi empenyen en ferla venir acíi perquè se diu és molt vella, e que de aquella blats e altres cosses de la pressa façau venda, e lo que vist vos sia, però que ell avisa, e tot a fi l'ajudicació se pusca fer. En la letra veureu sa voluntat del privelegi. E de tot lo que n'avets scrit lo he informat, e dels danys, e de tot ell diu que no us congoxeu, que ell vos vol, e ajudar, e favorir, quant mester sia, e que aquesta és la milor via, e la armada li plau molt e la loa, e de fer venir acíi les galeres no dupteu, segons son parlar, car molt li és car aquex regiment, e molt lo vol conservar. E axí ho mostra. Y yo moventho dic, vosaltres mossenyors ne fareu lo que ben vist vos sia, vist lo que val la pressa, e aguda consideració al cost del armament, avisantne de tot lo rey lo serviria del què la rahono e bona equitat vos mostràs fes liberament a servir e serviria a molta contentació per ara e per al esdevenidor. De açò vostres grans saviesses ne faran aquella conclussió que conexereu ésser, e pus

honesta e mils útill al benefici de la ciutat, e per ara e pel esdevenidor València li dóna liberament a son càrrech e a punt li tramet acíi la nau pressa novament, e li dóna son quint, no n'és content ni'n vol, perquè han pronunciat ésser de bona guerra, ans stà felló e no's sab hom que s'en seguirà. Avisvos de tot, perquè en tot deslibereu. Aquest avís és stat molt prest e vos fa molta favor.

Plaer he com per la letra gran de XXIII sint aveu rebut lo que n'he tramès. La prechmàtiqua del pessar no la posquí aver en altra manera, e parme vos pot servir, car general és e no escussa, sinó aquell que no voldrà, e no parla de vila ni comunitat, màs de singular que se pes e sens pes, lo voldrà pendre que sia sal de la pena, e lo dant a tal. Axí que la publicació no pot sinó valer, e no pot sinó aprofitar. De açò penssàu que si altra la pogués aver aguda no restarà perjuhí, màs e lo senyor rey e lo vicecanceller altrament no'n volgueren passar.

Placieus fer pagar e la provessió de les tretes e la del algotzir e tot l'als per los scrivants e sagell que resten contents. Fins acíi del sagell no he feta conclusió. Jo hi faré ab mossèn Martorell tot lo possible. Del fet de mísser Agostí, e lo senyor rey e lo senyor bisbe an offert lo que en les altres letres scrich del fet de Ossona e de Porta. Jo faré lo qui manau, e del moro lo semblant de què és mester lo procés sia acíi. En lo fet de mos diners, vos soplich si fet no és se faça prest, perquè acíi yo'm trob sens diners, e ya vets mossenyors ja l'agost som. Placieus ma licència se provehesca prest, car yo no voldria entrar al ivern ni aygües e al principi de setembre, és mester yo isqua, car ja cauen neus e aygües moltes, perquè vos deman en gràcia la provessió de la dita licència sia presta, car a molta gràcia vos ho auré.

Aquest correu matex vos torn remetre. Va en XVIII jorns, e partex de acíi a XVI de aquest a les XX hores. Ha aver complint XXXV florins. De X hores no gosen dar letra neguna sinó les vostres primeres sens licència vostra, e ha star les dites X hores. E si avança negun dia per quiscun dia ha V florins. És bon correu e ha bé servit. Ayaulo per recomanat.

Lo cardenal de Nàpols és mort cuytat a Roma de febra e fluix. No complint lo correu no a aver res. E no pus sinó que'm recoman a vosaltres mossenyors. De Nàpols, a XVI de juliol M.CCCC.LVII a les XX hores.

Legiu aquesta primera.

AHCB. CCO, vol. 27, año 1457, ff. 165-166.

520 Nápoles, 21 agosto 1457

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Mossenyors...: Per molts correus qui aquests dies són partits, he scrit larch e respost a totes vostres letres. A present res nonch ha nou. Ha alguns dies que no pusch axir de casa malalt de reuma e febra. Sper

en Déus no serà res. Los affers de què avets scrit auran aquella millor expedició que a mi possible sia, s sper am molt e extrem desig ma licència, car stic en terra que per ma qualitat justa lo consell que de metges he més verí. Déus sia loat de tot, car jo bé creya ésser ara aquí. Recomanamme a vosaltres e ordonau lo que plassent vos sia. Scrit en Nàpols, a . . .

Rebuda de místser Pere Boquet a XXIIII de setembre del any M.CCCC. LVII.

AHCB. CCO, vol. 27, año 1457, f. 202.

521 Nápoles, 10 septiembre 1457

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Jhesús. Mossenyors . . .: Tots aquests dies e rebudes letres vostres. E primo aprés que vos he scrit I mas ab avantatge de V duchats, aprés I altre mas ab avantatge de VI duchats. Aprés és vengut lo Torpi que i avie a ser ací en XVI jorns e avie aver XX duchats e ésser pagat aquí, e no acomplint abants a faltat de III jorns. E lo Navarrico hich és stat II jorns abans, en la sertificació que li faré ho veureu. Totes vostres letres e lo prossés de Crivillent e altres actes e rebuts. Les letres són estades ben donades al senyor rey les que venien a sa magestat, e ben lestes per sa senyoria. Reste molt content, molt alegre de vostra pràtiqua e serveys tant que no us ho poria dir.

Dies ha que a Déus a plagut jo jach de febre, reuma e desbaratament de ventrell. Escrit vos avia de ma indesposició e al ver no m'avets volgut creure en trauremich. Ara per migà de mossèn Martorell que me fas venir ací a casa, que sa benignitat ho comporte, jo he a dar les letres e manegar los afers, a Déu plau axí sie, ell sia loat de tot. Siats certs que per molt necligent que jo sia los affés de vostres letres en aquest tempts tant bo e de tanta contentació del senyor rey, revolut en molts affés, no en aquella expedició, e axí prompta com agueren si jo fas sanes. Ací a agut fort mal tempts, e a encara de moltes febres. Açò m'és romàs a mi de Poylla. Ab les altres coses ja prou parlades en liverenme, aveu mes, car tant so flach e posat fos quiti de febra, axí com no so fins ací, per tot hoctubre no'm call cavalcar, e encara m'aveu volgut fer torcedor de la vegueria per mossèn Bertran abans de mon anar e lecència. No dich pus si no que Déus sia loat de tot, al quall res no és amagat en bona fe sens torcedor. Fins ací ab tota diligència penes aver fet lo degut e possible, e per anar a la Torra cuytat, e de nits ab les letres que Campana aporta, so donat en aquest cas que e tramès en masa peryll hi no'm so forà, però esper en Déus que e m'ajudarà, e ma febra seserà, car molt és desmenoyda.

Lo senyor rey per complaure a la ciutat, si bé sia albarà de mossèn Ribes e de mossèn Guimerà, e's diu ni a d'altres, voll que la ciutat age lo veguer per lo trienni que ve a sa volentat, pus sie àbill al regiment de

aquella a fer tot son servey e a conservació de la matèria, e per quant a vist com afetrych lo fet de mossèn Çaplana, e lo fet del batlle està aturat, perquè tantbé ab moltes letres lo governador de aquesta matèria li avie escrit, voll que lo governador e vosaltres acordeu e deslibereu bé aquest fet, e desliberats e concordes li rescrivats, car ell proveyrà que la dita regència a vostra volentat, e axí n'escriu a vosaltres, e al governador. No'n sé si ab aquest correu poré aver les letres, sinó ab lo primer les aureu. En lo fet de mossèn Berenguer d'Oms, de Pere Johan de Sent Climent. de Bach, e aspitals, e de n'Osona, encara no he resposta. A tot, de ma posibilitat, faré proveyr a respondre e lo que serà vos trameté ma resposta. Vos soplich vingue letra per aver propria per a mi de vosaltres, e altre vostra per al senyor rey, que'm le teniu agudes aquestes letres si dispost siré, e en bona sanitat siats certes, no desyg de aturar acíi, significatsho per moltes letres, e agués plagut a Déu jo fos ara en ma casa. Als XXV duchats de mossèn Matheu Johan ne respost ni proveyt no aveu als IIII de la licència de traure dels forments de Cecília, ni als III de la receptoria dels algotzyrs que en Vidall ho demane a mi, pus aqui no s'és paguat. Ay altres costs de què vos hi escrit. Veg bé com hi responen, no y a pus mal sort que aquell que nos vol hoyr, *dummodo* que en ma partida los que an servit resten contents. Ara en aquests dies en IIII maços de letres m'avets fet pagar XI duchats solament en correus. Me féu tenir caball, de uns LX duchats. Del temps que ha que hinch so res no havent ha nou. Molt prest aureu letres del senyor rey. Recomanme a vostres grans savieses. Escrita en Nàpols, a X de setembre 1457.

Estant per cloure, ací avuy mossèn Fonolleda m'a tramès I hom, que pus fins ací lo segell no ere pagat, que ell penrie cambi sobre la ciutat, però que per menys despeses que jo que ho prengués pus era ací per la ciutat. Elli respost que ell vege ma disposició, e sabia axí per morts com per l'armada la indesposició de la ciutat, e quant entenien en lo servey del rey que lo degut a líquit li ere bé segur, e que comportàs dins dos mesos que jo escriuria, e al fet se darie recapte, e que ell ne pregava L'om m'a dit que ho reportarà a mossèn Fonoleda, però que dupte que comport, perquè per los de la capella és soptat ja tantost ab memoriall meu, e no notifficant açò a mossèn Martorell que soplich lo senyor rey, que tot sobresegue fins jo sia guarit. Escric a vosaltres, e cobrada resposta. No sé si o porà obtenir, perquè mon trebayll hi manque. E e sentit més que en Prats ab altres, ací trebaylle per I fet dels barquers en aver cert priveletgi contra lo que aquí s'és hordonat en los barquers. Ey feta fer empara, e ab memoriall avisant mossèn Martorell ne parlle ab lo senyor rey, que tot seb. Jo fas lo que pusch. Sabho Déus, però la presència e trebayll personall hi fa molta fretura. Déus per sa misericòrdia me ajudarà, prest trebayllaré en tot se face lo degut, però voyllvos avisar de tot.

Dau al correu onze sous vaya per Otger.

A continuación sigue otra carta de la misma fecha escrita por el mis-

mo mícer Pedro Boquet, dirigida a los mismos destinatarios, cuyo texto presenta algunas variantes y con otra posdata omitida en la anterior misiva.

✠ Jhesús ✠. Mossenyors...: Tots aquests dies... e lo procés de Crivalent e altres actes.

E rebudes les dites letres són estades ben donades al senyor rey, les que venen a sa magestat e ben lestes per sa senyoria. Reste molt content, molt alegre de vostra pràtiqua e serveys, tant que no us ho poria dir.

Susara l'om de mossèn Fonolleda, ... mes torna que no'n pendria altri partit, sinó pendre cambi sobre la ciutat per lo sagell. No y sé rahó sinó voluntat, car no és líquit. E mossèn Martorell li és obligat, e lo governador a mossèn Martorell. Yo he tramès ya al senyor rey. No'm sé com si provehirà. Sper que bé. Closa a x de setembre.

Dau al correu XI sous, dich onze sous.

AHCB. CCO, vol. 27, año 1457, ff. 215-218.

522 Nápoles, 24 septiembre 1457

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Mossenyors...: Tots aquests dies passats e rebudes moltes letres vostres, ab les que féu al senyor rey; e derrerament a XVI de aquest, a IIII hores de nits, ne rabí un maç del correu que ere partit a XXX de agost. Per ma indisposició que ha bé XL jorns jach de febres, e prou mal, Déu ne sia loat, per migà de mossèn Martorell e altres, jo he a fer dar aquelles al senyor rey, e menegar los affers bé m'és greu, però cové aderirse a la voluntat de Déu. Pensau que per negligent que sia stat e me trop, que los afers si yo fos sans agueren agut altra sollicitut e expedició. Lo senyor rey vos scriu segons veureu. E quant al fet de la vegueria, perquè temps ha, e per moltes letres lo governador li n'havia scrit ja, com scrigué del fet de mossèn Saplana, e de sa pràtiqua per persona que ja podeu entendre, e perquè vol que la persona sia a servey seu, benefici públich sucura al regiment e a plaher vostre. Vos scriu així, e no resta sinó que lo governador e vosaltres de bon acordi stigau, e aureu so que voleu. Al fet del capità en Pere Johan de Sent Climent ja a provehït e li ha scrit, e bé que no vol derogar a vostre privelegi. Al fet de mísser Agostí per sa rectoria s'a manat totes provissions favorables per lo dit mísser Agustí, e que torn a loch que fet sia contra ell, ja u e fet manifestar a son nebot qui jau malalt de quartana a casa del patriarcha reste que y doneu recapte. En lo fet del officialat al temps segons vos e scrit provehir sia segons la volentat del senyor rey. En lo fet de mossèn Miquel de Manresa dies ha que no si evanta des que jo doní uns grans articles, e produy un procés per ell tramès. Lo vicicanceller, e lo jutge don Ramon no y ha res a fer sinó prechs, perquè he sentit que aquest Pere Oriola té un jermà molt servidor de don Ramon. Lo temps, etc., sia yo y faré lo degut així per

vostre scriure com per la bona amor del dit mossèn Miquel e per la mia sens ficció, no solament lo degut, màs ultra hi e fet per preservarlo de la execució los qui u han vist e los actes són *testes*. En lo fet dels spitals e d'en Bach, lo senyor rey s'a aturada desliberació. Jo dupte la resposta sia bona, perquè hi ha corregut pecúnia si algú venia ab poder e dava pensme se farian afers sempre ne scrit als marmesós, e vista molta varietat en lur scriure e pocha provisió. Jo sempre faré lo que poré.

Del fet de n'Hosona ell ha més que dir que vosaltres ací ab graṇ afany, lo rey ha hatorgat que no s'evance en res quant als officials a altres d'aquexa ciutat, fins hi aja altre manament en contrari, perquè a mossèn Martorell e a mi és vist açò ésser poch, atès majorment que l'Osona és ací, e trau certes provissions que fins que ell sia partit per part vostra jo no traga res, e que el partit, e jo guarit, ab la bona ajuda de Déus asaix si poré més aver, sinó que us trameta açò. De la presó del pare de Osona, e de l'avantar contra místser Miquel e altres desliberat fins açí, no sint res. Ajau per ferm que res de açò lo Bon Hom no pendrà en paciència ni lo Consel. Açò dich per lo que ych e vist fugiuhi, hi quant més pusquau si res poré tal com m'estich faré aquel provissió que sentie. En lo fet de Crivilent fins ací no e poguda aver resposta. Lo procés és en mà de mossèn Martorell.

Lo rey és avisat de tot, l'atversari és dur e favorit, jau de quartana, però lo duch li és fill. Fins ací jo e fet poch en açò. Lo procés del moro fa molta fretura de què he prou scrit. Aquests dies passats vos e scrit del fet del sagell, quant ere congoxat, ells han stret mossèn Martorell, davant lo rey, perquè la capella concorre en açò la demanda, ultra la exempció tramesa del Bon Hom, e ultra altres provisions, ere xv^{m} sous barchinonins, e compten aver al sagel a xv sous barchinonins. Lo rey a volgut que per totes aquestes coses la ciutat pagàs x^{m} sous, e que mossèn Martorell qui havia asegurat e desliurat les scriptures pagàs perquè los capelans ajen se terça.

Mossèn Martorell ne's stat ab mi. Diuli a convengut pendre cambi, per açò e trametrel a pagar aquí a vosaltres. Jo li e respost que no podia fer res, e que sperasen fins vos hagués consultats. Dixme me havia que la executaven, e que lo rey volia fos així, e que de bon servey e plers no agués enuigs, e que no ne us scrigués, perquè lo cambi fos complit. Avisvos de tot, perquè la desliberació e provisió sia vostra. Al més és vist que atteses les coses trameses que són de gràcia sagel, que la gràcia és bona.

De les stelles de Gerona ho rems se vendrà, me pens aurà modo de aver sa licència. Del fet de mossèn Berenguer d'Oms, sint lo rey li scriurà en modo no'n serà content. Poch vos he scrit sobre la licència a mi donada ab aquel torcedor no'm par refuràs, però jo prest bona paciència hi e per ben fet tot lo que vosaltres m'escriviu.

Ab letra de xx de agost, de mossèn lo governador, so avisat e pus havia de xii jorns, y el sentia ma licència ere desliberada, e així us n'avia

scrit, e que creya que dies havia la devia aver aguda, e he vist lo contrari en vostres letres, car sens lo torcedor de la vegueria, e plena resposta sobre açò, e tal com la voleu, e ab tal qualitat jo no y veix letra de licència. Açò és joch de pilota. Déus ne sia loat.

Jo stich molt flach e masa indispost. Aprés de ma salut no és cosa en lo món que tant desig. Jo us prech e suplich que prestament l'aja, que no pot ésser sinó molta alegria, e jatsia jo stiga tal que d'aquest mes e mig no sia per cavalquar ni metrem en mar, pus me serà un gran confort lo aver lo que tant ha que deman. Aprés moltes letres, e coses que e hoydes en aquest beneyt any per mi, e aguda la disposició bé retornat poré partir, si los metges ho consellaran, pus la licència tinga, e Déus placia bé guarit, hon no speraré lo temps hi sia. A mi a convengut fer aquest avantatge en aquest correu, tant per la matèria de la vegueria, quant perquè mossèn Martorell ho ha instat per lo fet del sagell. Des que so ací no axí stretament com he pogut, e contractat ab los correus, e sinó per vostres letres no'n fora tant alerguat, jo les tinch, e se com voliau fes promtes respostes, e no plànyer despesa de correus, ara pus veig vostra voluntat tendré altre camí. En aquests dies per letres, repeticions, e duplicades de aquí, e vengudes en larch temps que no ni hi havia de determinat, e pagat XI o XII ducats segons manàveu. Aquest correu no fora exit, car nonch ha afers, sinó per l'avantatge vostre, e del governador.

Lo senyor rey streny sa enada. Fa fer mil tanques en les naus per metre M cavals. Ab la present no he més a dir, sinó que'm recoman a vosaltres, supplicant la Magestat Divina torn la sanitat aquí, e en tota part, e la restituesca a mi.

Scrita en Nàpols, a . . .

Mossenyors: En lo fet de mossèn Pontós, pus lo senyor rey és informat, ussan de vostres remeys, lo dit mossèn Pontós ha prés sou ací a III messos del senyor rey, e se n'és anat a les III naus qui eren a Saragoça, e irà ab aquells sots en Pere Johan de Sent Climent.

Aquest correu va en XVIII jorns. Nonc podrà exir sens aquest avantatge, e per hun poc que hi ha del governador perteschho ab ell e a la ciutat. Són XXV florins; XII e mig a quiscú complint pagar vostra part.

AHCB. CCO, vol. 27, año 1457, ff. 226-226 v.

523 Castillo Nuevo de Nápoles, 27 septiembre 1457

Carta del rey Alfonso a los conselleres.

Lo rey d'Aragó, de les Sicílies, etc. Amats e feels nostres: Certs som, haveu a memòria, com lo amat conseller nostre en Bernat Fiveller, ciutadà de aqueixa ciutat, ensemps ab lo amat conseller nostre en Pere Johan de Santcliment, per fets concernents aqueixa ciutat, lo . . . mes a nos missatger per los consellers de la dita ciutat, lo qual decontinent hagué letra dels consellers que lav[ors] eren succehits als qui'ls havien tra-

mès s'en tornàs, s'en fora tornat, sinó que per certs bons respectes, los quals de present exprimir no curam, nos lo fem aturar, e havem fins ara en nostra cort e consell detengut. E perquè és cosa justa e rahonable, que als qui treballen per la cosa pública de aqueixa ciutat, e són tramesos per part de aquella, sia de gratitut correspost, e en special a aquest, qui per ses virtuts, vida, e sufficència, és de molta honor digne a nos, molt grat e accepte.

Vos pregam, encarregam, e manam quant pus affectuosament e streta podem al dit en Bernat Fiveller, e tota sa família e casa, haiau en special recomendació per los sobredits respectes e contemplació nostra, vullau pagarli lo salari que li fonch constituït quant fonch tramès a nos, per tot lo temps que ací ha aturat, com justament li sia degut, e no se n'haia pogut tornar, sens expressa licència nostra, la qual fins ara li havem denegat. Certificantvos que us ho haurem a singular complacència e servey, tant asò que per nos de present fer poguésseu.

Dada en lo Castell Nou de la nostra ciutat de Nàpols ... Rex Alfonsus *(firma autógrafa)*.

Registrata in comuni v° Dominus rex mandavit mihi. Francis[co Mar]torell.

Rebuda del senyor rey a XXVIIII de noembre del any M.CCCC.LVII, sobre affers de mossèn Fiveller.

AHCB. CRO. Serie A, n.º 723.

524 Nápoles, 8 octubre 1457

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Mossenyors ...: Ab Molins he rebuda vostra letra e la que feyeu al senyor rey. E aprés ab an Bosom n'e rebuda una mia e tralat de la que feyeu al senyor rey, de la qual ja altres semblants ne havia dades yo al dit senyor. Totes han hagut bon recapte, e ja al tenor de aquella d'en Bosoms vos és stat respost. Jo no he vist en Bosoms ni m'a dit res, però per mossèn Mertorell he rebuda vostra letra. A la letra de Molins lo senyor rey vos respon, segons veureu. Trametvovs la dita letra. Mossèn Bernard Civeller pertí a sinch de aquest de açí. Vasen aquí. Ell ha fet tant que ha aguts en sa pertida perquè ha trobat qui'ls ha prestats a hun mes al que sich acostuma que ha haguts altres D ducats del senyor rey, per causa de la promesa sobre llurs salaris que sabeu portesen, ultra açò letres favorables e de prechs del senyor rey per a vosaltres e per al governador que li sie pagat lo salari del die que lo rey que li menà que s'eturàs. Aprés li fonch scrit de aquí per los lladonchs concellers que se n'anassen. La desliberació, provasió e resposta a qui és vostra yo sentia bé que si fos stat dispost, ell procurave lo senyor rey ma digués y'ns scrigués lo pegassen e que iniquitats romanguessen aquí m'o dix. Yo diguí digués al senyor rey la voluntat que en lo passat en les letres de cambi trameses, vosaltres

havíeu fonchli reportat. Pres se a riure e dix vaiau bonora. Mes s'en portà comissió a mícer Jachme Pau, e a mícer Castellvi *que partibus auditis* fasen justícia en la qüestió dels molins e si seran suspitosos a les parts, los jutges, que lo rey de Navarra ni mete altres. Portesen més letra favorable e de recomendació per al rey de Navarra e que l'en meta e fassa de son consell. Tot açò és de la graxa de açí, pus aquests senyors hic són fora. A mi par mon star és frustra, lo meu mal és stat gran e massa per a mi. Yo encara no so quiti de tot ni hisch de casa. Però per gràcia de Déu so molt millorat. Sopplichvos que per consolació mia la licència absoluta sie presta perquè bé reffermat, o per mar o per terra, dat lo temps oportú, e consellat per metges, pusque pertir, e ab la licència, placieus per ma expedició ferma fer bestreta aquí del degut, car a molta gràcie us ho hauré, e per la mia fe la necessitat hi és, car yo he molt despés aquest stiu. Déus sie loat de tot, qui així u ha volgut.

Así 's comensa a sentir que en Bach e en Masanet serien de acort amichades qui y han cabut en spetxarlo són mal contents de la nova, e encara m'an dit lo senyor rey no ésserne content si y haurà seguida. Remetme al temps. Yo no ses de treballar, así en aquest fet, com en lo d'en Hosona, com del offecialat en haver lo que voleu. Fasho así, indispost com stich, ab mossèn Mertorell, e ab aquells millors mijans que puch. Pens haguera fet altres coses si yo mateix ho pogués menajar, e quant a Déus placia hisque, hi feré lo possible. Lo fet de mossèn Mertorell stà ben reposat. Ell vos regresia vostra bona voluntat. Pregueus lo cambi del segell sie complit perquè ell no haia dan ni vergonya. Placieus mossenyors dar horde los set ducats d'en Vidal sien pagats los XXV de Ortis de què tant he scrit, e los scrivans contents de aquestes coses spatxades en aquest any, perquè yo no sie impedit ni haia vergonya en ma partida.

L'anada del senyor rey s'estreny més que may en los preparatoris, e creuse més perquè lo fet de Gènova stà molt stret, del capità e galeres, e creuse mudar l'estat, o per via de concòrdia que vuy se tracte ab aquest duch. Si asò és pla tothom creu lo rey hirà al cert prest. Lo comte Jacobo hix e va en camp bé socorregut per lo rey contra lo senyor Gismundo. Mossèn Ribes qui havia lo primer alberà de la vegueria de aquí, per aquest trienni qui ve és mort en Roma. Lo senyor rey és ací, stà ben san e sempre fa festes. Madama és en Roma, o en la via ab molta gent de gran stat a despesa del senyor rey. Los bisbes d'Urgell, Gerona, Barchinona e archebisbat de Monreyal stan *in confuso* com de abans. En la present no resta pus a dir, sinó que'm recoman a vosaltres, e prech Déus, vos restituescha la sanitat aquí, e vos fassa fer aquest sanct Andreu concordament, tal elecció que Déus ne sia loat, lo senyor rey servit e la cosa pública ben regida. Placia a Déu que así sie. Scrita en Nàpols, a VIII ...

Rebuda de místser Pere Boquet, a X de noembre del any M.CCCC.LVII.

AHCB. CCO, vol. 27, año 1457, ff. 240-240 v.

525 Nápoles, 18 y 22 octubre 1457

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Mossenyors . . .: A XV de aquest, e rebut un maç de letres vostres, ab avantatge d'un ducat. Eren les letres de XVIIII del passat.

Per quant lo senyor rey no és ací, que és al Casal a cassar, no he dada vostra letra. Demà, Déus volent, lo dit senyor, deu ésser ací, e per molt flach que jo sia, ab la bona ajuda de Déu, hiré al Castell, e daré vostra letra, e faré tot lo que manau. E per mi no restarà aver la provisió que mossèn Anrich demane, qui'm par de rahó e justícia. En lo fet d'en Ossona, fins ací no he pogut fer, sinó lo que us e scrit. Ara tornaré a treballar que les coses passen axí co[m] voleu, e pus partit lo Ossona treballaré ajau per a la ciutat aquell millor sobrehiment que poré.

Vista la porrogació de la Cort, e no contentantse lo senyor rey de la pràticha de aquella fa fer aquestes coses, e no's vol aturar en lo fet de n' Ossona ne altres, ans vos avís que levat e tolt lo sobresehiment dels homens de remensa e mals ussos van provisions forts aquí en la causa si a procehït. E encare un acte nou sobre aquelles servituts, segons sintreu aquí. En lo fet de mossèn Bertran, ja havem letra de la voluntat del senyor rey, no resta sinó rescriure e responre a la dita letra, e dar sa conclusió al dit fet. En lo fet de mossèn Miquel de Manresa jo faç e faré, lo que manau. En lo fet de mísser Agustí Jan . . . scrit en que stà aquests bisbats stan com davans.

A XVII de aquest, lo comte de Cozentayna morí . . . fet hereu seu universal don Johan *verbo,* dos jorns ans de sa mort. Per una letra que . . . tresorer a aguda, s'és divulgat ací, que essent vostres naus en les mars d'Elx e Crivillent, havian lançat M homens en terra; e aquells M homens haurien enderroquat un molí de mossèn Corella. Asen fet ací crit e qual ella ab lo que sabia per vostres letres primeres e procés . . ., e fetes mes informacions, e cara en lo fet.

Açí a missatger del duch de Jènova . . . de avinença e creuse se farà. Del què sentiré vos avisaré. Los de Jènova stan molt . . ., e poch ha, lo capità los ha presa una terra que a nom Noli. Ab en Molins vos he scrit . . ., e tramesa una letra del senyor rey.

E avisats de la partida de mossèn Fivaller, temps ha cert . . . ma licència, e vista la pràticha que m'és tenguda, tres mesos ha que stich en a la . . . mal disposat, molt flach, e encara no quiti. Los qui u han vist, saben qual stiu he ag[ut] . . . es quin punt so vengud per un hanar de Torra, e per aquests treballs exsesius de Pulla e al . . . nos en gràcia açò aja prou durat, perquè millorat e reformat, e dat lo temps co[n]gruo e dispost, e consellat per sperts, o per mar o per terra me puga partir, e que us placia, per ma expedició e partida, libera provehir a mon salari degut sia pagat e provehït als scrivans e altres, perquè ab dany e vergonya no

agués a pendre cambis. En gràcia vos deman a tot provehisquau, segons se pertany de vosaltres.

La demostració del senyor rey és que aplanat aquest fet de Jènova s'en va aquí e prest, e se creu huy més que may, per los grans preparatoris que fa. Donade aquesta letra que derrerament tinch estar al senyor rey, faré vos sia respost a tot. E manemme vostres grans saviesses lo que plasent vos sia.

Aquest correu va cuytat per la mort del compte de Cosentayna, e a mi convegut axí scriure ab cuyta. Recomanamme sempre a vosaltres.

Scrita en Nàpols, a XVIII de octubre M.CCCC.LVII.

Mossenyors: Lo senyor rey ha VII jorns és fora de ací al Casal. Creyas tornarà prest, però ell mostrà sperarma demà, qui torna de Roma, e ab ella tornarà. Jo he dat recapte a vostra letra.

Tornat lo dit senyor rey, yo parlaré e faré lo que manau. Tant són flach que al Càssal no son poscut anar, mayorment que tot dia plou. Clossa a XXII de octubre.

AHCB. CCO, vol. 27, año 1457, f. 268.

526 Nápoles, 6 noviembre 1457

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Mossenyors . . .: A vint e sis del passat e ja nits, rebí un mas de letres vostres, no ab lo correu propri fet per vosaltres, mas ab un altre qui de Roma açí fonch fet, e segons lo mas vostre no ha complit, ans ha mancat d'un jorn.

Lo senyor rey era absent de açí, car tot lo temps que Madama ha stat en lo viatge de Roma, lo dit senyor s'és stat al Casal del Príncep cassant. E aprés és anat a Càpua, a rebre Madama. E fins ahir, sinch de aquest, e a les sinch hores de nit són entrats açí. Yo rebut lo dit mas per mitjà de mossèn Mertorell, e ab letra e memorial meu, doní orde vostres letres foren ben donades e bé legides e lo senyor rey informat de tot. E açò fonch en Càpua, hon eran. És ver que segons lo que mossèn Mertorell m'a dit, ja lo senyor rey, hun jorn abans que vostre mas arribàs sabia la nova, ab altra correu de Roma, de vostres galeres e galiotes, però li scrivien que venien la via del capità, e vostres letres dien als.

Yo mossenyors, segons per moltes vos he scrit, stich encara tal per la gran malaltia que he haguda, que no gos cavalcar sinó hun petit que no bast a terç de milla, e ans de dinar, car dues vegades so recroat; la huna per axir de casa prest, l'altre per ferma la barbe. No stich dos jorns quiti, que no haia qualque pocha de febre, e per ço, ni al Casal ne a Càpua, no so puscut anar, car fasvos certs, que si yo fos dispost, axí com solia, haguéreu nostres respostes a totes vostres letres; e la provisió de mossèn Antich Martí e la de mossèn Pestor, de son cavall, car

són rahonables; e encara, resposta determenada del fet de la vegueria. Ara no puch res fer, sinó, així com vos dich, car so ten flach e débil, e encara ab les relíquies del mal, e sobre hivern, e pluyes, e no goso treballar. En mi no pot haver sinó, ço que Déu plau.

Vosaltres, mossenyors, segons mostrau en vostres letres, preneu admiració de la resposta feta per lo senyor rey, en lo fet de la vegueria, attesos los serveys de la ciutat. En sa letra, que us he tramesa, veureu la rahó, e haureu vista que l'a mogut, e crech sessarà la admiració, ell liberament mostra, e ha mostrat voler complaure la ciutat, e en això e les altres coses, que fins ací haveu vistes. Però en lo fet de mossèn Çaplana, e lo fet d'en Maçanet, batle, e perquè abans de vosaltres, per altri, lo governador avia scrit ans que mossèn Çaplana arribàs. Crech yo açò és stat lo mutiu del senyor rey, e per ço ha respost e stat axit. E jatsia se digua hi hagués tres alberans, los dos dels quals yo he vists, la hun de mossèn Ribes, qui poch ha és mort en Roma; e l'altre de mossèn Guimarà.

Lo senyor rey si vol complaure a vosaltres, segons vos ha scrit, e sens intervenció de altre persona, acordantvosne a qui vosaltres e lo governador fer lo que voleu. Ara, pus veig vostre intenció, e sa magestat és açí, yo treballaré que la resposta, sia tal, com demenau, e no restarà per mi. E per lo semblant trebellaré mossèn Antich e mossèn Pestor, haian llurs provisions, e que los affers de mossèn Miquel de Manresa, haian aquella millor direcció, que yo poré fer.

Lo fet de mícer Agostí per lo officialat, e lo fet de mossèn Çaplana per lo vicariat, treballaré haian la conclusió que diheu e voleu. Sobre lo fet de la treta del forment en Casaldaguilla, havem perlat, e yo fas fer tralat de la licència ab exequtòria, car així ha anar ara, e serali liurat, segons voleu. Dels affers de n' Hosona, ja us he scrit del què sentia. Ell s'en deu anar molt prest ab lo senyor rey de Navarra, e no sens ell, e ab tèrmens e camí jurídich, e no fahent contra constitució, privilegis e leys de la pàtria sint serà manejar lo negoci.

Lo senyor rey no'l n'a volgut traure, l'erbitre és seu, no ha restat que no haia sabut, qui ne qual és la persona. Aquest Hosona ab la companya que té aquí de Perpenyà e altres ha portades les fiscalies, e diu farà cobrar molt patrimoni al senyor rey, e ara va a Perpenyà per un fet del Call, contra los crehadors del dit Call, dihent que han a tornar una gran suma al senyor rey, e que són pegats, e allí se n'ha a fer cert juy e procés, e aquesta feyna ha a fer abans que sia aquí, e sint és feyna ardua que no serà clara de sis mesos. E encara és opinió de alguns no n'axirà mestre sie remès a la vista. Com ell serà pertit, yo treballaré en la provisió que m'és atorgada per la ciutat, de què ja us he scrit, e encara no restarà per mi la haia tal, que dur fins lo senyor rey sia aquí.

Yo mossenyors stich tal, que no so per fer lo servey e treballs acustumats a la ciutat. Quatre mesos he stats malalt aquest stiu, e vengut en mal punt e pronusticat a mort, perquè los metges me havien per cuch.

Déus m'a haiudat. So molt millorat. Comens a exir de casa e cavalcar, però les relíquies del mal no són fora de tot.

Lo senyor rey irà a Benevent, e aprés Treyeto. Yo no so per fer tals cavalcades. Maravellme, e port molta congoxa de açò, perquè me licèncie tarda tant, vist que yo no puch treballar. E us he avisats fas poch útil açí, e la despesa no cessa. Los adversaris hi són fora. Par a mi lo meu star a present fretura poch e temps ha scrit hic hisqué, e he vist com m'és stat respost, e ab qual pràticha e modo.

No dich pus, sinó que Déus sia loat de tot, pregantvos axí carament com pusch, vos placia la dita licència trametre, perquè bé refermat e dispost, e per mar o per terra, dat lo temps oportú e competent, o pessatge bo, yo me'n vaia, e que ans de ma partida, los scrivans e altres a qui és degut, sien contents e yo pertesca de açí, expedit de tot, perquè liberament e sens dan, hic hisca. A molta gràcia vos ho hauré.

Lo senyor rey contínuament entén en festes e triumfos ab Madama, queyt és, no entén en affers sinó en sos delits e ples. Vuy és pus fort lo fet de Madama que may. Ací ha hagut malt stiu e morta molta gent. L'ivern comença piyor de febres o de sentiris, e fora la ciutat, e no molt luny glànoles. Déus nos ajut. Lo fet de Gènova stà molt stret. Lo missatger fins açí no ha fet res. Del què sentie vos avisaré. E manamme vostres grans savieses, lo que plasent vos sia. Scrita en Nàpols, a . . .

AHCB. CCO, vol. 27, año 1457, ff. 296-296 v.

527 Nápoles, 8 noviembre 1457

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Mossenyors . . .: Dos jorns ha que crehense pertir aquest correu, lo qual ha stat amagat, segons aprés he sebut, vos scriguí larch, de la rebuda de totes vostres letres, e matí lo mas vostre ab avantatge de tres reyals, sots plech e letres d'en Francesch Vidal, mercader. Demenauleshi, car aquest correu les s'enporta.

Tal flach com m'estich, yo so anat fer reverència al senyor rey, e he comansat cavalcar. He parlat ab ell, e comansaré estrènyer les coses de què m'escriviu, perquè haian aquell compliment, quant en mi serà que vosaltres demenau, car lo dit senyor diu m'ohirà e'm derà loch. Stich sperant que pessades aquestes festes e gales, que duren dos o tres jorns, yo feré affers, e tramatreus recapte, e al fet de mossèn Antich, e al fet del guiatge d'en Puiades, e altres coses, o pur no restarà per mi. Supplicantvos vullau attendre a la pocha necessitat e útil que ma stada fa açí, vista ma indisposició, e lo parill en què so vengut aquest any. E no fassau compte que yo puga seguir ne cavalcar com feya debans, car no cabria sinó soterrarme lo primer jorn. Tal stich, perquè placieus trametrem la licència liberament e expedita, e que puga pagar lo que açí dech per bestreta de loguer de cases, que fins açí són cent e vint ducats; bestreta de

correus, que són pus de LX; entorxes, còpies e empares, que són prop de XXXX ducats, e lo salari degut fins açí, que saben vostres savieses, quant és, axí que en tot sie provahït per vosaltres, en tal manera que liberament, e sens dans e vergonya, yo me'n pusque anar e prest, pus sie ben reffermat, e los aquí açí és degut, resten contents. A molta gràcia vos hauré prestament hi provahiscau. E manemme vostres grans savieses, lo que plasent vos sie. Scrita en Nàpols, a . . .

AHCB. CCO, vol. 27, año 1457, f. 297.

528 Nápoles, 22 noviembre 1457

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Jhesús. Mossenyors . . .: A XIIII de aquest, e a les XVI hores, per Otger de Cassal, correu, rebí vostra letra de XXI del pasat e la que feyets al senyor rey, e paguí II ducats al correu, segons volíeu.

Encontinent lecta ma letra, yo doní la del senyor rey e doní modo que tota la legí, en la Cassa dels Paduls, on era en la caça, e solament hi era yo e mossèn Martorell apartats com la legí aprés, segons me scrivíeu. Aquella lecta yo la cobrí, e sopliquí sa maiestat provehís al que vosaltres li demanàveu. Ell respós que s'i faria, e prestament manà aquí provessions e per al rey de Navarra, e per al governador e per al regent la vegueria, e que fos respost a vostra letra. Mostrà pendre enux en lo cars, plaer en lo avís, e com lo poble sens dany e obra de fet se era tant reposadament regit. Ell vos respon. Trametvos la letra açí ans de aver vostra letra.

Lo tressorer avia letra de Aligsen, oste de correus, qui'm par alarga prou la ploma, segons lo vostre scriure, ha mostrat ésser altrament que la ost de aquí era exida furiosament, e avien cremada una sgléssia, on en Castellbell e la vídua avien pressa benedicció, e hoïda missa, e avien cremat un mas, on havien dormit, e que volien cremar, e era vengut a poch no's feren certes casses de mossèn Viladamany, e altres, a Caldes. Aquesta fama entrà tot lo matí, per aquell avís. Ya enguany, per altra letra de avís de aquell Aligsen, he sentit que lo tressorer ac letra que II homens eren exits de vostres naus, là en les mars de Elig e Crivelen, e avien derrocat los molins de mossèn Corella. Meten aquestes fames avisvosne, perquè per aquella via que us parà, ho digau, si vist vos serà al dit Aligsen, car ell spatxa los correus, e axí lo tressorer, a prima letra de ell, ans les vostres, e altres no són dades, perquè l'ost és diligent ací en dar primer lo maç de tressorer.

Encara seria bo, si scrivíem e avisàvem al *vero*. Aximatex per aquests avissos s'a mes fama acíi ab aquest correu, que la nau de Puyades era restada Alacant, perquè avia ferit, e avia adobar, e que adobant se n'era entrada, e que les altres naus desbaratades, e ab gran discòrdia. eren pasades aquí per la plagia, e eren a Sent Feliu, la de Çatorra per adobar,

e les altres a Palamós, e que lo poble stava mogut de açò. Vista vostra letra por lo senyor rey, e que de açò no feyen, menco no se n'ha cregut res.

Avisvos de tot, a molta gràcia vos he, com me féu cert de ma licència, e que'm meta a punt, e que no seré a punt que ma licència serà açí. Yo mossenyors són a punt, pus passatge bo hic aya, e per los metges me sia consellat pusca anar, car encara stich tal e axí flach de la gran malaltia que no pusch tornar, e lo mal temps que así és, e lo juren que hi ajuden.

E avisvos que los malalts de aquest stiu no poden tornar ni bé guoarir, però ab la gran voluntat que tinc e devoció de exirhic, pus mix refermat sia, yo tiraré, Déus volent, car esper en Déus, aquí seré prestament tornat és necessari, que perquè en ma partida, yo pac lo que deg acíi puschan mon salari sia pagat, e ultra LX ducats que acií, per lo temps he aturat he bestret, ab ordenació vostra, en correus, portants vostres letres, de tot tinch àpoques e les cubertes dels maços e letres ab què m'o avets manat pagar. E més he pagat per loguers de cassa bé CXX ducats. Ay nòlits de ma venguda bé XXX ducats. Ay antorxes, empares e còpies de actes e provessions e minutes del tramès. E açò passa pus de XXX ducats, sónhi los XXV ducats, de què tant he scrit, per lo spatxament fet per mossèn Matheu Johan en l'any que foren consellers mossèn Ramon Deżplà e mossèn Bac, e altres. E los VII ducats de la provesió de les tretes de Cicília e de la executòria del prevelegi dels algotzirs. A tot açò és mester provehiscau, perquè a mi no convenga pendre cambi, e liberament sia expedit, car per aquestes cosses, e encavalcarme en la venguda, yo no tinch de la ciutat, sinó CL ducats, que lavors vengut pres a cambi per encavalcarme. Levats aquests s'a pagar l'als que damunt dic, sinó no'm jaqueríem partir. Placieus a tot provehir, segons crech aurets fet, car de tot sou dies ha avissats, e ma exida de acíi sia presta, car no pusch bé tornar, e no pusch fer lo trebal e servey acostumats, segons ya us he scrit.

Lo missatger de Gènova stà acíi, res no ha fet. Lo capità té molt streta Gènova. Crecse lo stat se mudarà, e prest dues terres de la part do ponent an presses ara. Les naus del rey venen, que ja són en Cicília, e de dia en dia, se speren ací, no an fet res la que Junqueres patroneya, resta en Rodes, per adobar.

Acíi ha malt temps de febres e sentiri són puyats, dia hi ha agut a XXX. És mort acíi mestre Epila, qui avia ésser bisbe de Urgell, és mort en Roma, bisbe de Osca. Lo papa e lo senyor rey stan com de abans. Trebalasic per aquests bisbats que mils pot. No's sint com irà encara.

Ab lo primer correu, vos trametey recapte, tal com voleu, sobre lo fet del desguiar de Thomàs Puyades e sa nau, e recapte de sobresehiment, fins per lo senyor rey sia manat lo contrari. Al que en Bernat Ossona s'enporta car pau faç spatxar, e la provessió per a mossèn Antich Martí, e l'altra del caval de mossèn Pastor, car totes se fan. Quant en mi serà, yo daré orde, que lo di[e] que avets scrit, aya compliment, per la mia fe, yo no pusch fer lo servey.

Placieus provehir en ma exida, perquè no torn en pigor que no són stat aquest stiu, car lo temps hic és mal, e yo stich axí desbaratat que a hun dia de sans, n'e dos de mals, tant tinch lo ventrell desbaratat, e lo cap carregat de reuma, per la fe que tinch, no y ha res fich, ans vos parle, ver e massa vist, e sab Déus, e los que aquí m'an vist aquest stiu, yo en quin punt me són trobat. Dicvosho tantes vegades, perquè la provessió s'i faça, e yo me'n vaya en la bona hora. E manemme, vostres grans savies-ses, lo que plasent los sia.

Lo senyor rey és ací. Diuse se n'irà a Evoli per caçar fins' a Nadal. Lo temps mostrarà que serà.

Scrita en Nàpols, a . . .

AHCB. CCO, vol. 27, año 1457, ff. 325-326.

529 Barcelona, 28 noviembre 1457

Entrada de Bernardo Fiveller en Barcelona.

Dilluns a . . . , venint del senyor rey per terra, entra en Barchinona mossèn Bernat Fivaller, qui per part de la ciutat de Barchinona era stat tramès al senyor rey, ensemps ab lo honorable en Pere Johan de Sentcli-ment, qui era romàs dellà en servey del senyor rey, e de fet lo féu capità de dues naus armades qui anaren molt per les mars, sens que no feren res de bo. E stà en veritat que molts són stats de opinió que aquests dos missatgers erraren molt en dues coses que feren. La primera: que pren-gueren certa quantitat de diners que lo senyor rey los donà per dues vegades. E són molts de parer que missatger no deu pendre diners ne altres donatius d'aquell a qui és tramès. La segona, que durant lo temps de la sua legació o missatgeria no deu pendre ofici ni benefici algú, ne demanarlo per si ne per altre, ne deu entendre sinó solament en dar re-capte en ço per que és tramès. E ha huy per dret de compte que pertiren los dits missatgers de Barchinona quatre anys, VI mesos e XX dies, segons apar dessús en lo present llibre sots kalendari de VIII de maig M.CCCC.LIII.

BC. Ms. 978, f. 55.

530 Nápoles, 12 diciembre 1457

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

«Jhesús. Mossenyors . . . : A XXVII del prop passat, rebíi hun maç de letres vostres, on ne havia una per a mi, e altra que'm manavets dar al senyor rey. E encontinent lecta ma letra, doní la del senyor rey, e parlí ab sa maiestat, pres molt plaer en vostra letra e avissos. Ell vos respon e scriu larch, e ab aquest correu vos tramet sa letra per un correu Cam-pana appellat, que avia ésser aquí a XXVIII del present, vos he scrit larch.

Sper en Déus al temps serà junt... Letra vostra alguna no he aguda. Stichme maravellat, perquè ací's comte vostres no'ns aver feta certa pressa e ésser tornades aquí e fora stat propri si aprés lo senyor rey aver lo avís, per vosaltres. Poch ha partí correu, e ab aquell vos scriví també larch.

E tremís la resposta que lo senyor rey feya al fet de Castellbell, e de la vídua. Ara ans de rebre vostra letra de XXVII, lo senyor rey avia proveïth e scrit al senyor rey de Navarra, al governador, e al regent la vegueria, contra de sa voluntat de aquex fet, trametentvos les letres e daules o feules dar, axí com vos serà vist e parà. De la del senyor rey de Navarra, vos tramet còpia, lo effecte de les altres és tal mateix. Aximatex vos tramet tres letres, una per al senyor rey de Navarra, altra a mossèn lo governador, que lo guiage sia servat a'n Thomàs Puyades, segons avets scrit, e que sia sobreseyt en tot lo que n'Ossona porrà per instar en executar aquí contra los *olim* e presents officials e fermançes, manant procehesquen en aquella manera, e no l'otorga sinó als fills, habitants e ciutadans de aqueixa ciutat e fermançes. De la letra del senyor rey de Navarra, vos tramet còpia. Les altres són del mateix effecte. Daules, segons vist vos serà. Par a mi que no fretura a present dar la de Català, per no dar avís al Ossona, però sia fet com vos plaurá. Als a present no he poscut obtenir.

Per aquestes tres letres me són agut obligar, e a sagell per lo sobresehiment, e als trebalants; placieus dar modo que totom rest content, ans de ma partida, de açò, e yo no'n sia inpedit ni congoxat, també si és una provessió que lo Campana, correu, qui avia ésser aquí a XXVIII del passat, molt bona, e he fet dich a sagell e trebal, e hai bon sagell ateneu a tot. Yo sper, ab molt desig, vostra bona licència, perquè dispost, ho per mar o per terra, me'n vaya, car no pusch fer lo trebal acustumat, e és hora, car lo quart any me corra so fora de aquí, e fac hic de acíi avant poca fretura. Yo us soplich, si ya fet no serà, com crech ho sia, segons lo que m'avets scrit dies ha, que ma licència sia acíi prest, e que dat recapte que scrivents e lo que sich deu, sia pagat, e yo aya forma de exerich, sens impedició, e aya mos salaris, perquè pach lo que per mi mateix deig acíi. Vostres grans saviesses auran provehït a tot.

Diusic lo fet de Gènova, és molt stret, e lo stat mudarse, si ya no és fet, molt prest, e la nova se spera de hora en hora. E si açò és fet, se creu indubitadament lo senyor rey serà aquesta primavera aquí. Placie a Déus que axí sia.

Per lo fet de la Cort continuadora, sa maiestat scriu aquí al senyor rey de Navarra, e a mossèn governador, e vol lo donatiu simplement e sens contradicció alguna. E si aprés no's fa, que spir e no la continue, sinó per XXX jorns pague scriviu. Avisvosne perquè atenau a son servey.

Lo dit senyor és a caça Laenoli?, luny de ací L miles. Creuse serà tornat a Nadal. Als no'm occora de què fretur scriure, sinó que vostres

grans saviesses me manen lo que plassent los sia, e serà fet. Ma licència e expedició torn reduir a memòria.

Scrita en Nàpols, a ...

De XII de deembre del any M.CCCC.LVII, sobre los affers de n'Ossona e altres.

AHCB. CCO, vol. 27, año 1457, ff. 343-343 v.

531 Nápoles, 16 diciembre 1457

Carta de Juan Ruiz de Corella a los conselleres.

Molt magnífichs, honorables e molt savis senyors: Ja crech que haureu sabut, tant per les letres mies com per altres, la mort del senyor comte, mon pare, e la disposició de son estat e béns, feta a mi sens condició alguna. E com lo senyor rey, per sa clemència, decontinent, me ha confirmat lo offici de governador del regne de València, e tot quant lo dit senyor comte, mon pare, tenia e possehia, fins al regiment e govern dels illustres infants, fills del illustrísimo senyor duch de Calàbria. Crech aiximateix, que les vostres magnificències no ignoren la gran molèstia e congoxa que és stada e de present és, entre lo vostre procurador e la vila de Elg, e les mies terres, de què'm dol molt e tant, que no és stada ne és cosa de què haia passat ne passe més enuyg aprés la mort del dit senyor comte, de la qual so restat molt tribulat e congoixat.

Recordantme de la gran amicicia que entre lo dit senyor comte, mon pare, e vosaltres, e aqueixa ciutat era, la qual yo tostemps he desijat, e desije, conservar, e abans augmentar que diminuyr. E com yo sia stat informat que totes aquestes congoixes e desodis, entre vostres vassalls e los meus, sien venguts per causa del dit vostre procurador, tant afectuosament com puch ni sé, vos prech vullau proveyr de altre procurador, tal que sia home virtuós e reposat, que ame e tema Déus, e desije la honor del senyor rey e de vosaltres e lo beneffici e útil públich de vostres vassalls e dels meus. E del contrast e debat que és entre la dita vila de Elg e mos vassalls, e vostre procurador e vassalls per ma part, vos ne offir tota justifficació e conexença amigable, squivant tota matèria de plets e dilació, sinó sumàriament e de pla, e en tal manera, com per vosaltres e per vostres predecessors, molt virtuosament és stat e és acostumat, que de tots los fets de aqueixa ciutat, molt justifficadament haveu acostumat tractar e menejar.

E yo e los dits mos vassalls, serem molt volentaris desixirnos de nostra volentat, e no pendre opinió de neguna cosa, ans molt volenterosament staré faré star aquells, a conexença de totes persones rahonables, segons tals fets e concòrdies entre persones virtuoses, qui volen squivar plets e inconvenients, se acostuma fer e tractar. E so cert, vosaltres e vostres predecessors, sou aquells qui portan special glòria e corona, no solament

en vostres fets propriis. Mas entre los altres vassalls e súbdits del senyor rey, de vostre motiu, e per vostre loable costum, acostuman tractar pau e repòs tostemps que lo cas requer.

Recomanantvos tostemps ma casa e vassalls, per aquella special amor e affecció sobredita, offerintme tostemps prompta, per la honor de aqueixa ciutat e de vostres magnifficències, a tota vostra volentat, en totes les coses a vosaltres e aqueixa ciutat plasents e necessàries, que yo poré fer. E la Sancta Trinitat, sia en vostra contínua guarda. Scrita en Nàpols, a...

Ha la hordenasihó e voler de la savihesa de vosaltres prest: Joan Roiz de Corella, comte e governador.

AHCB. CCO, vol. 27, año 1457, ff. 347-347 v.

532 Nápoles, 18 febrero 1458

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Jresús. Mossenyors...: A XXII de aquest e a les IIII hores toquades, arribà acíi Rossa, correu, ab lo maç de letres vostres, a mi dreçat ab avantatge de IIII ducats, que li e ha pagar. Lecta ma letra, yo provehiré als mils poré, a tot lo que manau.

Lo senyor rey és a sent Cever, en Pulla. Diuse serà acíi a fi de aquest. Yo anit trameté los avisos, e vostres letres, e mos memorials a mossèn Martorell, ab home meu, perquè encontinent de tot, lo senyor rey sia avissat, car tal stich yo, que no seria sinó metrem en gran perill per ara qui no so encara per cavalcar tant camí. E al fet de la Cort, e de Tortossa, e de mossèn Ça Plana, e de Elig e de Crivelen, a tot provehiré lo mils poré. E si lo senyor rey tarda, yo iré alà prest per spatxar ma partida, e daré recapte aquell que poré abans a tot lo que'm manau.

Air dematí partí de ací Arnau Guillem, correu. Al spatxat mossèn Pere Torrella. Dubte no sia sobre la consulta de la Cort feta per lo senyor rey de Navarra, e no he poscut sentir quina és la resposta. Altres me dien és per lo fet del dit senyor e del príncep, si encontinent la proposssició ho prorrogació fo feta, ho ab aquell correu que lo dit senyor rey de Navarra féu me aguessen scrit e avissat del què ara voleu sobre la Cort, yo agera provehït. Ara si la resposta ne va, e és feta, serà difícil de retornarho sempre los avissos sien primers, yo faré lo que poré. Ab lo dit correu vos scrich larch e tramet a mossèn Pastor, lo privelegi de la vegueria, segons aveu demanat. Lo memorial de Elig e de Crevelen és bo e notable mostra si ell ni yo sereu creguts per lo Consell a qui lo senyor rey ho remetrà. Acíi ha processos de tot lo contrari fets per los de Oriola, e per lo governador ho aquex mossèn Roqua, e a dies yo sint per part del comte de Corella són donats al Consell, e de açò yo ya us avia scrit e larch, que era mostra que e bones informacions e processos de tot lo

abussat e malfet, trametessen e clossos ho autèntichs fefaents, e del fet del moro que tant ha que stà acíi e res no se n'ha fet. No'm sé lo Consell si'm creurà de darme provessions determinatives e executives del què demanau asola... sens privelegis, e actes, e informacions, allegats, qui lo memorial ha fet, l'a fet consellant e no jutgant, e aquests an a iutgar, e tinc hic un dur contrari e favorit, qui com lo pare feya governador lo príncep e tots los fills del duc. Don Lois e altres que tant hic an aturat no an poscut remoure aquest governador axí creat.

Yo mossenyors faré lo que manau, e per mon trebal e dir no restarà, mas molt me plagera que pus alà són stats, e procuradors e juristes e altres per la ciutat, que tots aquests cassos vinguessen ab informacions e processos, axí com an fets ells, e no requesta, segons damunt he dit, e yo no agués de tot scrit. Fins ara he sabut que lo senyor rey és a Venosa, mas stà de ora en hora per anar a Sent Cever.

De la anada del senyor rey aquí aprés, diu comunament, e que ara armarà v naus, e reffrescarà les galeres e varerà, e que ab xx galeres irà aquí, e les xx jaquirà al capità. Lo missatger de Gènova... és acíi ya tornat del senyor rey diuse strènyer la matèria, no'n veig més de mostra, com que de abans del què se mostrarà vos avissaré.

Nova hic ha per via de Roma, que lo papa ab lo consistori dels cardenals, auria fet e pronunciat inperador de Contestinoble, son nebot, mossèn Borge, e que faria matrimoni de aquell ab la filla del rey de Xipre. Açò sic diu, e prou cert lo temps mostrarà a que tira a bo.

Lo senyor rey és stat i petit malalt, però no és stat res, que tantost és anat a la caça. Déus li do, e salut e victòria, que molt és mester. Acíi no a res nou, que fretur scriure, quant en mi serà strenyeré ma anada, que desig més que res. E ya ab aquesta nau de Salvador, tramet, e ma roba, scriptures e libres. En lo mix manau lo que plassent vos sia.

De Nàpols, a...

Volent cloure la present, he rebuda aquesta letra de mossèn Francesch Martorell, qui és bé amich, e affectat de la ciutat. Trametvosne còpia, perquè sé que hi pendreu plaer. Lo original e pròpia letra, tramet a mossèn lo governador, feulaus mostrar que yo li scrich ho faça.

En la sotvegueria e en la sotbalia faré lo que poré, perquè tots sien a vostre plaer, però demanasen molt, e yo no tinch comissió maneyarho he lo mils poré. En lo fet de Elig, me apar fora stat pertinent aver tramesses les minutes de les provessions que's demanen, ab justificació e fundament e de informacions e processos, e de les prohibicions e provessions de la Albufera e aygua e prevelegi inpetrat per aquexos lochs, e comissió del mossèn Roqua, e compra de molí, e ús de aquell, perquè autèntiquament se mostràs tot per aver revocatòria del governador aqueix, e yo faré lo que poré, e a pus no són tenguts.

Rebuda de mossèn Pere Boquet, a v de abril del any M.CCCC.LVIII.

AHCB. CCO, vol. 28, año 1458, ff. 51-51 v.

533 Nápoles, 2 mayo 1458

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Mossenyors . . .: A XXVIII del passat, rebíi hun mas de letres vostres, ab una carta sobre la execució feta en los béns de Jacme Ferrer, ostaller, no aguda rahó de les opposicions fetes per la muler de aquell. E més rebí les dues letres sobre açò, e lo fet de la algotzeria de mossèn Castelló, e lo fet del vicecanciller, fetes al senyor rey. Tot ha agut recapte, e lo senyor rey fa resposta a tot, e scriu al reverend bisbe de Vic, segons és mester e veureu, e per lo primer correu aureu les letres. Propri fora stat, justa l'orde de vostra carta, e axí és vist acíi als qui la an vista, que pus aquell dia lo senyor rey de Navarra era partit, lo síndic fos anat a ell soplicarlo tornàs açò a loch . . . essent aquí vos diré los motius de aquests. Les letres que sobre açò voleu, aureu. Per correu, que partí a XXVI del passat, vos he scrit e larch, e Déus volent serà prest aquí. Devessa el acostumat obrant me avia dada certa cèdula, e yo respost a aquella, e ell aprés replicats, de la dita cèdula, e resposta. Mossèn lo governador té còpia.

Aquella cèdula toqua lo regiment vostre, e vosaltres, e lo governador, e a mi, e a tots los qui caben en lo regiment, e és prou deshonesta. Sabut açò per lo senyor rey e per lo Consell, lo Devessa, ab dos algotzirs és stat pres, e ab cadena al col, apartat stà en loch agre e scur. Demà serà examinat e interrogat, e bé que hi ha cabut, e sabut, e consellat, e ab qui se entén de aquí e scriure perquè hic és, serà demanat de moltes cosses. Déus, la justícia e la veritat, sien ab los qui bé obren, e bona intenció an. Ell ha trobat, ho ha crech lo que cercava. Avisvos de tot.

A Déus plau, que ma partida fins ací no és, de què stich a molt perill de ma persona, e ab molta congoxa, perquè de mort, y m'enuix acíi, e mich trop mal. Déus volent, dins huyt jorns partiré, que no speraria pus. E manemme vostres grans saviesses, lo que plassent los sia.

Nova hic ha, que Port Vendres e la Specia, són a mà del capità, e de aquella par a utilitat. De Nàpols, a . . .

La cèdula donada per lo Bernat Devessa vos serà comunicada per lo molt noble e molt magníffich governador, e par a mi, si vist vos serà, de aquella deveu scriure al senyor rey segons vos serà vist, remetentho sempre a vostra bona desliberació.

De mossèn Pere Boquet, a III de juny del any M.CCCC.LVIII.

AHCB. CCO, vol. 28, año 1458, f. 95.

534 Nápoles, 15 mayo 1458

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Jhesús. Mossenyors . . . : A XXVIII° de abrill, rabíi una vostra letra, ab altra per al senyor rey, e una carta pública sobre lo fet de la execució feta en los béns de Jacme Ferrer, ostaler, e la pràtiqua tenguda per lo reverend bisbe de Vic, com per aquell maç, paguí I ducat que tant avia en la cuberta.

E aquell dia, lo senyor rey, encara era a la Torra dels Sclaus. Vistes vostres letres, doní orde se fes lo que manaveu. E lo senyor rey vos respon e scriu al dit reverent bisbe. Trametvos trelat de la letra que li fa. Parme és bona per al mestre, e que lo dit reverent bisbe farà lo que deu on no per lo senyor rey al cert hi serà provehït. En lo fet de la inhibició del vicicanciller diu no toquarà. Bon temps la aveu tinguda e no s'a provehït a tot lo que és stat sobre açò tramès, que se agera fet fruyt, e acíi fansen altres judicis, attesa la bona voluntat que lo senyor rey té a aquex regiment e ciutat, no pens toc a la dita inhibició, mayorment que en lo spatxament de aquella provessió e de la altra, e altra que li fas fet procés tot lo Consell cabe e madurament, e present lo senyor rey de les dues e a Benavent fonc fet lo desembre passat, ha agut I any, la darrera me par fonc, ço és, aquesta de que ara aveu ussat lo juny passat, e aquest aurà I any, e en la Torra del Grech, e presents lo senyor rey, místser Filac, místser Valentí Claver, Vich, e don Ramon, axí que madurament, tot és exit, e no pens si toch e tal demostració ne fa lo senyor rey. Ací's diu lo vicicanceller ve ell hic trobarà lo que los altres hic troben, e no u voldria veure, car no sic fa res, sinó stentar, e ell no farà lo que pensa. Açò sia remès a la vista.

A VIII de aquest, ha entrat correu. Per aquell he rebut I maç vostre, ab letres de set de abrill, e ab set cartes, totes faents per la ciutat contra los capítols de batre moneda obtenguts per la vila de Perpenyà. Per lo dit maç he pagats III ducats, car tant avia en la cuberta. Lo matex dia sots letres de Arnau Vidal, rebíi una letra vostra de XIX° de abrill, per a mi, e cert memorial fet a Johan Simón tramès per lo Devessa, bo qui dies ha stà pres, car ya sentint la matèria yo de ell e de mossèn Ça Plana, qui diu tot bé de vosaltres, ab sa acostumada pràtiqua, la qual serà, Déus volent, bé coneguda, car ses obres o faran. Perquè avia dada certa cèdula, sentint ma partida, avia dat modo era stat mes en la pressó, e alíi stà. Vistes vostres letres e cartes e la gran justícia que la ciutat ha en lo fet de la moneda que no's bata a Perpinyà, ne en altra part del principat, sinó en aquexa ciutat. E viu lo memorial del tracte del Devessa e sos aderents. Quant al fet de la moneda e provessió que demanau és justa, però lo senyor rey, justa los capítols en açò fets per los M ducats rebuts, se tendrà e farà passar açò per Consell. E avisvos que des què stà axí

malalt e desbaratat, que del febrer ençà, dues ho tres vegades s'és bé destrempat, se aparta de affers, e lunyan a consell dels metges, que no'l pot hom aver. E per ço tornat acíi, ans de la Setmana Santa, caenthi la dita setmana, no volgué fer res, ni sia feta una relació, apartats los afers de on ix pecúnia promta a pagar les messades, tantost se n'és anat al Maço e Torra dels Sclaus, per mils fugirhi.

E tot aquest temps mossèn Martorell ha jagut ab mal de cama, que no cavalca sinó hun jorn, ans lo senyor rey partís, e aquell cavalcar l'a retornat que encara ara jau. E axí ne de affers de Elig e Crevelent, ne altres, yo no faç res, ni altres, pur yo sinó lo fet de aquestes letres missives e responsives, car n'e ab mossèn Fonolleda, qui no vol bé a aquex stat, ni ab Matheu Yohan, no gos res spatxar, car no's farien bé.

Ara lo dia de aquest correu és junt ab la crida de la moneda, e fet de Devessa, que ara. A VIII de aquest perquè lo senyor rey la nit passada, lo senyor rey avia menyat nates e flaons, e cogambres hic agut fret e febra. E lo dia aprés també, e altre dia, però poca màs ay agut, e fret e suor. Negú no li gosa dir res, ni dar letra, ni parlar de affers, car axí és aconsellat per los metges, e manat per lo duc, e fort pochs hi entren. E avisvos, que ajudantli Déus, axí com tots avem mester de aquest I mes no serà per fer affers, e yo no he gossat dar vostres letres darreres, però Devessa era ya pres, e la matèria és venguda a bona hora per a ell e a mossèn Ça Plana. E ya lo senyor rey ans de aver la febra, sentia la pressó e cèdula dada e sentia lo fet de scriure de mossèn Ça Plana aquí, e lo que's demanava poderse justar lo sindicat, e ya us hi ha respost e comunicat açò al Consell tot e a mossèn Martorell, en la cassa e cambra del qual quiscun dia se té lo Consell per lo mal de sa cama, e alíi ell fa l'offici de conservador.

Aquesta matèria s'és cautament comunicada e explicada, e tot lo Consell ha aquest fet per agre, e que deu ésser castigat e fora stat propri que axí com lo sindicat ha scrit al senyor rey de açò que vosaltres li n'agués-seu scrit, dic del memorial e fet del Devessa, axí com ne aveu scrit a mi. Si lo senyor rey darà audiència, totes vostres letres seran ben donades, e serà a tot provehït lo mils ferse porà.

En la letra de set de abrill, me dieu que per levar despessa a la ciutat, spatxe ma anada lo pus prest que possible sia. Yo mossenyors ab tota veritat, temps ha, tinc tanta voluntat ésser fora de acíi, que no desig pus ni més altra cossa, car ni hic stich a mon plaer, ne may sans e veg com hic stenta tothom, car lo senyor rey fuig a affers e ... paraules, e averne una petita audiència stam L jorns. Aquí de açò per los que s'en van, ne podeu aver avís, ma vida e salut sia reexir de acíi e la mia sort ha portat, que ab les indispossicions del senyor rey, star de Pula, e ab la cama de mossèn Martorell penssant faré e faré so vengut fins acíi, e no faç ni pusch aver conclussió del fet de Crevelent e Elig, yo he acordat sperar VIII ho X jorns, pur, per jaquir, e lo fet de Devessa, e de Elig e

Crevelent, en apunctament, e açò de la moneda de Perpenyan e jaquirne càrrech a mossèn Martorell, qui prest cavalcarà, e ell diu, que pus cavalgue hi darà recapte, e yo anarmen, car la gran calor ne ve, e com més va. en mayor perill me mete, e si sabia cavalcar lo juny e juliol jo vul exir de acíi, car opinió tinc tornaria al punt que fuy lo juliol passat de febra que fins al noembre me durà e me avien per ético.

Ayau mossenyors per ferm, que acíi se fa tant poch que és una gran congoxa e stenta ferhic res, sinó és fet de pecúnia, e per la mia fe, yo stich axí huy e trist e congoxat, com ya al març nonch so exit, que no us ho poria dir, però fiant e sperant clouria açò, les indisposicions hi són stades e se contínuen, e per mils adobar lo fet de mossèn Martorell, quí a mi e a molts fa, e ha fet, molt dany. Déus ne sia loat de tot, que fins acíi m'a fet aturar.

Acíi a Trana, s'a seguit hun mal fet, que certa partida que hi ha de Humisser Simio, an mort lo governador, hun bon hom, e XIII homens e altres ab ell, e guardan lo modo, primo lan degolat en cassa, aprés l'an penyat en una forca, aprés l'an despenyat, e tornat a cassa, e an mes foch a la cassa, e dada aquella cassa a saco, e altres, ans del foch, e són muntats en hun balaner, e tiren la via de Venècia ho de Selanovia. Encara de açò per no darli enux no s'a gossat parlar al senyor rey, mas lo duc n'a tengut cert Consell, e provex si *certo modo*.

A vostres passats mossenyors de consellers, per moltes scriguí que autènticament trametessen lo procés del moro que temps ha acíi és de Elig, e instrucció per los advocats vostres de València, que de furs e prevelegis, feyen per aquest fet, may si a provehït ni feta resposta. Aquest fet no's pot decessir acíi sens lo procés, e més hi ha mester declaració en cert cap de moros alcadis, perquè lo principi és de qüestió matrimonial de moro e mora. Yo doní orde vengut lo moro que la mora filla e I fillet són a mà del rey, e estan de manifest lo comte Corella té lo govern dels fills del duc e tot seu aquest moro no restarà bé acíi veure si poré fer stant a mà del senyor rey, com fa, sens periudici del dret de la ciutat, que la mora e fill stiguessen a mà del batlle general de València ho del mestre racional, e que a la per jutge no sospitós fos feta justícia, car acíi molt nos hic fan pratiquar lo títol *de dilationibus*. Veuré que s'hi pot fer sinó aquí provehirse al procés e al que mester sia somogut que totes qüestions entre la ciutat e comte prenguessen fi aquí, acordantvos de persones una per la ciutat, altra per lo comte, yo no he tal poder, car sia aquí sabreuho tot e fareu segons vos serà vist.

Com damunt he dit, lo senyor rey ha agudes algunes cessions de febra, e començà aquest darrer accident a VIII de aquest, diyous, que serian XI a la nit, ell hac mal de costat e febra, e no dormí molt, hac la nit molt congoxossa, e dóna lo accident que comtàvem XII de aquest, molt pensser, tristesa e enuix a tot lo món. A XII tot lo dia stech bé, e anit ha bé dormit e lo matí bé menyat, e stà ara bé. E huy s'a feta solempne professó per

tots religiossos e clero per la ciutat, e contínues pregàries per sa sanitat e portat per la ciutat lo cap e sanc de *Sancto Genaro*. Per gràcia de Déus son fet va bé. Déus li do molta sanitat, axí com és mester, e per aquíi e per acíi, al útil de tots. Ell és en dies e ha molt que ho porta, car tres messos ho pus ha que va de destressament en destressament. Avisvosne sa persona stà flaqua, però los metges ab bon regiment no an son fet per res. Placia a Déus axí sia. E tots l'en deuen homilment soplicar e pregar, car la sua salut és pau, repòs e salut de tots. Axí hi entrí per veure sa maiestat e stava bé aquelles hores, e a la nit ac la gran dolor e congoxa, e lo cendemà e aprés és anat al milor, e irà sempre si a Déus plaurà. Acíi's moren e soptat de glànola, e hic fa molta calor. Molta gent ix, vansen a la costa.

Si lo senyor rey no stigués axí, penssau la cort hic fora fora e sa majestat primer. E si creu si a punt serà per cavalcar, tirarà la via ho de Trayeto a Gayeta, ho de Abruço. Déus do acíi e en tota part bona sanitat.

Air lo Consell tot apuntà lo fet del memorial de Devessa, e la vostra letra e la del sindicat, interrogatoris an formats de açò, e lo Devessa serà examinat e altres. E sper en Déus que cobrada la sanitat per lo senyor rey, sa maiestat provehirà segons lo cars importa.

La febre ha errat lo senyor rey, e huy no ha hagut res faus. Déus molta e gran gràcia. Acíi se n'an fetes moltes professons e oracions devotes. Los parlars e penssers e plors eren moltes e matèries de no scriure. Ell stà bé, però és flac e vell. Tot stà en la mà de Déus. Tots devem pregar Déus per sa sanitat, car e aquí e acíi molt hi va no façau comte de aquest bon temps res si faça, si per cavalcar serà se creu hic exirà, car acíi's moren que sis que set lo dia e pus. E ara se mostrarà mils perquè an fet bando que malalts de tal mal no sien catxats ni maltractats, com de abans eren. Molta gent ix e fuig. Fan estrema calor e ma sort, indisposició del senyor rey e voler metre los affers en alguna conclussió de què aveu scrit m'an portat fins acíi penssant fer.

Déus sia de tot loat, car yo amaré més ésser aquí, e pus axí és ab memorials jaquiré los affers tots a mossèn Martorell e partiré avent besat la mà e peu al senyor rey.

Huy ha vengut nova del capità mossèn Vilamarí, que ha pres VI naus de genovessos, e axí ab les que del senyor rey són anades, són XIIII naus. Ay nova que també ab XI naus lo fill del duc Rayner fou junt a Gènova, e intrat dins, huns diuen ab CCCC altres ab M.D ay morts grans. Dius lo fet de Devessa stà com damunt dich, e no s'és encara a ple publicat al senyor rey lo tramès per vosaltres car no li's gossa parlar de affers, però lo Consell ho ha vist tot, e lo duc avissat de tot, e en tot m'an dit provehiran. Mossèn Çaplana lo deffèn quant pot, però publicada la matèria pens ne aurà sa part ell fingés aver molt en lo regiment e sindicat, ajudes del que pot e entén en tot bé per lo contrari. E ab la present no pus sinó que vostres grans saviesses me manen lo que plassent los sia.

La present comencíi a VIII de aquest, e quiscun jorn, segons ha ocorregut hi he possat, e en aquests dies vos avís hic ha aguts molts penssers e congoxes. Ara per gràcia de Déus des que la febra ha errat, lo senyor rey tothom stà alegre, e no sens caussa. Déus li do molta sanitat e victòria. De Nàpols, a ...

AHCB. CCO, vol. 28, año 1458, ff. 108-110. Publicada en *Cortes de los...*, XXIII, página 450. Véase Boscolo, *Inviati...*, p. 29. Para más detalles del proceso de la enfermedad y muerte del Magnánimo, véase Filangieri di Candida, Riccardo. *La malattia e la morte di Alfonso il Magnanimo*. IV Congreso de la Corona de Aragón, 1955. Actas y comunicaciones, I (Palma de Mallorca, 1959), pp. 127-134.

535 Nápoles, 30 mayo 1458

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Jhesús. Mossenyors...: Ab Molins, qui darrerament és partit, vos he scrit largament. La present és solament per avissarvos que des què Molins partí, lo senyor rey se agreuhyà pus fort, he ac entre les altres cessions, una cessió qui durà unes XXXII hores, e ac hi dolor de costat, mes en molta congoxa tot lo món e en moltes opinions. Aprés aquella cessió, per gràcia divina, sempre ha milorat, e tota hora stat molt bé, e huy és fora de perill, que IIII jorns ha que no ha punt de febre, resta flac de la malaltia, car huy, ha XXIIII jorns que jau, e ha agudes moltes cessions, e cové que stiga axí jahent, per bé refermarse per alguns dies, stant a bon regiment, com fa, car e brous e sopes, que no so ha may pendre, pren ara contínuament. Son fet no és res.

Air a les XV ores, entrí veure sa maiestat que avia V jorns, no avia agut modo poderlo veure. Stiguí la quarta part de una hora ab sa senyoria. Comanili la ciutat. Diguili lo fet de Devessa e de mossèn Ça Plana, lo fet de Elig, lo fet de Perpenyà. A tot me dix li recordava bé, e que seria provehit levada del lit sa senyoria. E que la ciutat li era recomanada, e que no dubtàs, e axí vos ho digués. Besili abdues les mans, e pres licència final. Dixme certes cosses e recomandacions que us he a dir de certa persona, quant a Déus placia sia aquí. E axí tornant bessar la má e peu, e ficat lo genol, stant ell al lit de repòs, me lançà la altra mà en les spatles, dient saluts per vosaltres, e que anàs en bona hora. Stava bo e clar de cara, e lo vis bo, e paraula, tot lo món l'a per desliure. Avisvos de tot, per consolació vostra.

Yo la hora que se agrehuyà axí de aquella cessió, ya tenia correu prest e propri per avissarvos, si pus avant anás lo fet, e anava dins XV jorns, per LXV florins de or. Déus li a dada milora per la salut e benefici de tots.

Ací ha morts puyen a XV, VIII, XI, X e axí tota la mayor part de la gent és fora a la costa de Malffa, que d'eçà qui delà, uns són fugits per la peste, altres per la por del mal del senyor rey, car molts parlars sic feyen, e de aquests parlarse e cominacions sic enquerex a gran pressa, car

opinió sic avia messa, que los catalans tots avien ésser tallats e coreguts. E digas, ço que no's creu, ni la rahó ho vol, que lo duc hi tenia moltes cares hic avia de açò se penidia algú, car molt se entre bé, xx són diputats, a saber la veritat de aquest fet, e xx altres a consellar lo duc, per lo stat del senyor rey e seu, e xx a ésser ab los metges a las collacions, vesites, e saber la sanitat e dispossició del senyor rey, pus se maiestat stà bé, los dos conssells cessaran.

Lo de la enquesta no crech, perquè lo senyor rey e duc, an açò a greu. E se creu, sabut qui ha més tal fama, s'en farà cástich. Prestament lo senyor rey puxa cavalcar tira la via de Gayeta, e tothom pren son camí, car alíi no y entrarà negú, sinó los qui són ab lo senyor rey en lo castell. E ya aquests dies molt poqua gent ha intrada en lo castell, per la peste que és en la ciutat. xx^{m} persones e pus, ha fora ciutat, que s'en són anats ab roba, e tot. Yo fins acíi, axí com vos he scrit, e per la malaltia del senyor rey, car no gossava anar, car la fama era que era mort. E Vilane, e altres feyen ultratges. Vist, aximatex, que era mes en sperança, clouria lo fet de Elig. E aximatex que volia que lo fet de Perpenyà e de Devessa, romanguessen en apunctament, no son poscut partir. E ab tota veritat en pasat molt enuxa e congoxa, e vaigmen ab molt perill, car som en juny, e lo temps calt, e partir de loch de peste, e yo que són flac, mirau ma sort quina és stada. Déus ne sia loats.

Tots los scrivans de mossèn Martorell, sinó ell, s'en són anats ab hu que ni ha restat, e la muler, e tothom és fora. Orde s'a dat lo vostre moro de Elig, ab sa filla e fill, va aquí, e fet jutge per lo senyor rey, lo governador de Katalunya, que vists los processos sobre açò fets, hoïts vosaltres e lo comte, e aquí en Barcelona, faça justícia en açò. Ab lo primer passatge, yo faç los dits moros van aquí, e seran a vostra mà, ab l'orde que yo us recitaré, quant, aquí sia. Açò me par va prou a honor de la ciutat. Los dits moros stan huy per d florins, a mà de la cort real. E aquí s'an a presentar al governador, dic de Katalunya. Axí que veus acíi lo fet dels moros, los altres affers de terme ocupat, de moli, de Albuffera, corregudes e altres cosses stan en cert apunctament que passarà a plaer e voler vostre.

Sper en Déus, segons aquí sabreu per mi lo fet de Perpinyan, resta apunctat e a càrrech de mossèn Martorell, e milorat de tot, lo senyor rey s'en farà conclussió. Lo fet de Devessa e de altres és bé edifficat en la pensa del senyor rey. E tot sabut per sa maiestat e bé. E lo Devessa stà pres e ali ajudat la malaltia del senyor rey, que yo crech que abans de ara, no li ageren falguts tratos iiii ho vi de corda.

Aquí no seria mal provehir a ésser segur de la persona de aquex Johan Simó, qui manegava aquexa matèria, e fer fer bon procés de tot lo que manegava. Yo me'n remet a la saviessa de vosaltres, perquè yo no pusch anar axí prest com aquest correu hi serà, jatsia en la letra una responsiva a les darreres vostres, que lo senyor rey vos fa, aya crehença per a mi; e per semblant, en lo que fa al sindicat.

Yo perquè stigau, e de la sanitat de sa maiestat, e dels affers pus aconsollats, les vos tramet, e còpia de aquells en lo plech de mossèn lo governador. Alí veureu la bona voluntat que lo senyor rey té als affers, e sa convalescència, e bona milora, que de aquell dia ençá ha pressa e pren.

Altres letres trach de VIII del maig, ab què partia. E aquell jorn lo prés la febra de aquest darrer accident e sempre aprés, ha jagut, e són stades les moltes congoxes. Aquestes port ab IIII que també si ha crehença, perquè he dit de aquests aureu plaer les tramet, cars sens falla moltes opinions seran anades aquí. E convé ab aquestes letres sintau e sapiau la veritat.

De Gènova nonch a pus a present, sinó que lo fill del duc Rayner és dins, e ha lo Castellet e homenatges a sa mà, per lo senyor rey de França, e levades banderes de França. Éshi ab poca gent. Creuse molt prest e ja se deu ésser fet aquesta hora, que lo capità aurà cremades les naus del port, e donat lo combat. Déus los do victória. Yo partesch ab Déus a III del següent, perquè si no he letra que m'acullguem, perquè partesch de loch de peste, no m'acullirien en part neguna, ni'm jaquirien entrar. Ab la present no m'ocorra pus sinó que vostres grans saviessas, me manen lo que plassent los sia. De Nàpols, a XXX dias de maig M.CCCC.LVIII, dematí perquè lo correu stava per partir ya a la nit passada, e cloguí dematí.

AHCB. CCO, vol. 28, año 1458, ff. 80-81. Publicada en *Cortes de los...*, XXIII. página 455.

536 Nápoles, mayo ? 1458

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Jhesús. Mossenyors...: Perqué dies ha aquesta matèria se maneyava e se diga màs no era certa e lo contracte no era finat, e moltes cosses se parlen que no venen a fi, fins ara que he sabut és certa, no he volgut scriure ne avissarvosne, ara vos ne avís perquè vos ne serviscau al que mester sia.

Segons la comuna opinió e vulgar parlar e la experiència mostra, temps ha que mossèn Guillem Ramon Ça Plana, per vendre Tous, e per traure partits al senyor rey, que en lo preu de dit Tous comprantlo sa maiestat no agués molt a pagar ho pur pagàs de cosses de què no frutria fos pagament, ha procurat ab lo Consell de la pecúnia fos feta certa prachmàtiqua servadora en aquexa pàtria, contenent en effecte, lo que daval se seguex. E en aquest affer ferse diu a cabut, lo prothonotari, e Vicent Vilardó, loctinent de mestre racional, e ha stat molt a caussarse, perquè a molts dels que hi cabien, e signantment a mísser Nicolau Filac, conseller real, paria derogava a constitucions e stills e stant així aquest fet, e no prenent fi, vengut mísser Miquell Pere, per los de la pecúnia e

prothonotari a sollicitat de mossèn Ça Plana, se diu n'és stat demanat, e aquest ha la dita prachmàtiqua ésser santa e laudable cossa. E axí s'és clossa e feta.

Diuse se conté açò en effecte per qui la ha vista. Primo, que tots los officials triennals en sa stació e offici, ayen a tenir caxa ab tres claus, e que dins aquella intren tots emoluments, peccúnies e esdeveniments que a lur mà provendran per aquell offici tal, e que lo scrivà de aquell offici tinga una clau, lo official altra, lo mestre racional altra, e que no's pusca obrir, sens tots tres presents, e demanat mossèn Çaplana, arrendador ho son procurador. Item, que s'obra a la fi de quiscun mes, e que tot primer del què serà en la caxa, se paguen los II sous per lliura del mestre racional, e de son offici. Aprés se pague lo que assessor e los ministres salariats de aquella cort an aver. Aprés ço que restarà açò fet, sia devissit en dues parts, e sia la una del official de aquella stació e offici, la altra part sia del senyor rey, e és axí que tal official de aquell offici ho stació no pot metre res en despessa al senyor rey, e lo senyor rey crexli lo salari més que no n'avia per aquesta rahó e crexlo a quiscun offici, e lo que crex és quassi la gràcia que quiscun official tenia e en alguns pus e aquest official se paga de aquesta part, que's diu li bastarà e ne sobrarà. Axí s'és fet creure acíi al senyor rey de aquella part que ve al senyor rey va axí que si lo mestre racional e son loctinent, no són pagats complidament ab los II sous per lliura, se paguen complidament, e lo senyor rey crexi lo salari al mestre racional, diuse que aurà x^m sous, e lo loctinent v^m sous. Altres diuen xx^m mestre racional, xx^m lo loctinent, e aquest o la hu de ells que fam més, an anar per contar e obrir la dita caxa, e si frau serà trobat en los officials que no n'hi meten tot, ay grans penes, lo que resta net, feta aquesta deducció, per al senyor rey.

Mossèn Ça Plana, ho ha arrendat a tres anys, e comença a cert temps la prachmàtiqua publicada e costali per aquest trienni LXXX^m sous barcelonins. E vahi en la prachmàtiqua tota Katalunya, dic ho per Rosselló e Cerdanya. Aquesta prachmàtiqua so avissat expressament va e axí ho ha volgut e dit lo senyor rey que per açò no stat fet per judici a constitucions, libertats e dret de la pàtria. Trebal en averne còpia per aquella milor via poré, però perquè és fet de cambra e no publicat fins acíi no s'és poscut fer. Diuse que lo salari del veguer de Barcelona seran M.D florins per any, va si n'exirà tant car tant ha a restar al senyor rey com al veguer. Acordada la prachmàtiqua e feta, s'an cercats compradors a Tous, e negú no s'a trobat, si bé molts ne són stats sodegats, sinó lo senyor rey, e lo senyor rey no agera comprat, segons se diu, sinó per lo avantatge que li par li és perquè paga de cosses de què no avia profit en la mayor part del preu. E compra axí que mossèn Ça Plana li venen Tous quiti e expedit de tots crèdits e deutes per XVI^m florins de or, e prometli dar possessió ab crida purgada ferma de muler e germans tots dins cert temps e no toqua mala lo mossèn Ça Plana. De present és ver

que perquè mossèn Ça Plana diu e ha affermat que los crèdits de Tous no basten al x^m sous.

Lo senyor rey dins sis messos li ha a dar aquí en la Taula e a obs de aquest quitament Lx^m sous barcelonins e lo restant del preu va així purgada crida dada possessió e complit tot lo capitulat, primo que per lo arrendament de la prechmàtiqua e emoluments ya damunt dits, pren en paga aquells $Lxxx^m$ sous de aquell trieniu, ho basten ho no basten, e si més hi ha és seu.

Item, lo senyor rey ab carta de gràcia que ho pusca loir li stablex la presó e presons de Barcelona ab II morabatins de cens e ab xxii^m sous barcelonins de intrada, e revoca totes concessions fetes a'n Christià appelat e altres, e vol que lo mo[ssèn] Ça Plana sia tengut *civiliter et criminaliter* de custòdia dels criminossos, e com a carceller iusta la forma de dret e constitucions e tinga taula e tot lo que la carceller ha a fer. Item més, lo senyor rey en paga de aquell preu, li stablex la questia que reb e met penyorant sobre Piera per xxxx^m sous barcelonesos sens derogació del contracte de Barcelona, al qual no vol ni entén perjudicar. però perquè mossèn Ça Plana, segons són avissat e m'an dit auria dit al senyor rey que scrivint sa maiestat a vosaltres e al Consell e al governador se darà modo. La ciutat consentrada en açò e lo dit Ça Plana deu ha tant lo regiment, lo obtendrà. Lo senyor rey és content ferli totes letres favorables a la ciutat e al governador perquè açò pas, e hon no pogués passar, que en aquell cars lo senyor rey dins hun any li aya a dar aquests xxxx^m sous. Item més, perquè mossèn Ça Plana tenia I pont de Corbins e avia mester confirmació nova, lo senyor rey li stablex e conferma ab carta de gràcia e ha cert cens e paga de intrada II^m sous barcelonins, e mort lo dit mossèn Ça Plana, pagantse los II^m sous, lo pont torna al senyor rey. Item més, lo senyor rey fa procurador fiscal e pagan certa cossa e de sa vida al dit mossèn Ça Plana, de la vegueria e veguer de Barchinona. Item, mossèn Ça Plana promet complir ab certs capítols tot açò, e lo senyor rey, per lo semblant, lo que li promet e la evicció que lo senyor rey li fa en açò són les cosses que ell matex li stablex e enpenyora. e de açò li fa special obligació, e lo dit mossèn Ça Plana és franc de terç.

Aprés provehint aquestes cosses se seguex que's diu que lo senyor rey deu al castellà del Castellnou mossèn Fanc bé x ho xi^m ducats e dies ha aquest castellà compra ara e ha comprat aquest castell de Tous de terç franc al senyor rey, per preu de vi^m ducats, e prestan a hun any vista la letra a cambi a XVII sous xi^m ducats al senyor rey, e són aquests deguts, segons se diu xi^m e vii^m són xviii^m ducats. Aquest vii^m se paguen ara, e lo senyor rey obligàs al castellà que no complintse lo contracte de Tous, pagarà *certo modo,* e més per lo servey que lo castellà li fa se diu que lo senyor rey li fa, ultra lo debitori del cambi dels xi^m gràcia de tres milia ducats, e per aquests li met penyorant la aloetat de Tous, así que lo castellà ha x^m ducats en Tous, e per aquells lo senyor rey ho pot

rembreho així com ho té sens pagar terç lo castellà ho pot vendre, e així lo senyor rey se serveg de present de aquests VII^{m} ducats, e ha I any per los altres XI^{m} altres. E en tot no li cal pagar sinó LX^{m} sous e ha VI messos, car dels presos diu no avia res, ni del pont, ni de la procuració fiscal, e de la quistia poch, dels emoluments dels officis menys. E així aquest útill ha dat caussa a la prechmàtiqua, e a la venda de Tous, e altres cosses, e la voluntat del senyor rey és en res que fet aya no derogar a libertats e privelegis, contracte de Barchinona, ne a dret adquisit a algú e veus, lo que de part de fora ne poscut saber e sentir en effecte, avisvosne perquè ho sintau tot.

Lo mossèn Ça Plana ab aquest contracte volia un albarà del senyor rey que com se vulla vagàs lo offici de mestre racional, que ara per lavors ech fas seu e a present avia capitulat lo senyor rey no u ha volgut passar fora va tot açò, e los stabliments e penyores avia fetes capitular perpétues, e ax'ís començava ya publicar lo contracte, ac hi qui ho ve e conech demanat, e tornarenho a cartes de gràcia, segons damunt dich. Açò vos dich perquè ayau lo avís de tot. A mossenyors de conselleres de Barchinona sia donat.

Rebuda de mossèn Pere Boquet, a XIIII de juny del any M.CCCC.LVIII a les VIIII hores ans de mig jorn.

AHCB. CCO, vol. 28, año 1458, ff. 129-130 v.

537 Nápoles, 1 junio 1458

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Mossenyors...: Aprés aguí scrit l'altra letra gran qui és de XXX del passat, crehent lo correu partís així com me avia dit, perquè lo príncep lo spatxava de Navarra qui és a Puçol, e així era la fama que partia aquell dia, e ab aquella letra scrivia larch e scrich larch.

He sabut e sentit que aquella nit de XXX del passat, lo senyor rey ac febra e repressa. E aximatex ne ha aguda a XXXI, qui és lo darrer. Aprés del menyar ses cessions van así qui forts qui flaques e erant, però ha XXIIII ho XXV jorns açò dura d'aquest accident darrer és en dies e ab poques, cars és hom e mortal e açò stà tot en la dispossició divina, molt ne stan tots los qui hic som, e congoxats e desconfortats, car en sa salut e vida, va molt. Déus li ajut per sa mercè, así com sab és mester, no solament a sos súbdits e regnes, màs a tota la christiandat, e tots ne deuen pregar Déus, que tant e tant va en sa salut que no's pot dir ni scriure. La darrera vegada que l'e vist lo avia per fora de tot perill, e lo trobí ab molt bona cara, vis e paraula, e prenguí sa licència. Parli bé per quart de hora, e'm dix e manà saluts a vosaltres e a mossèn lo governador, e me dix certes cosses e crehences per aquí a vosaltres e al senyor rey de Navarra e altres. E me parlà del fet de les qüestions de comte de Cocen-

tayna ab vostres villes de Elig e Crevelent. Ell stà fort e forçat en sa malaltia e disposició de ànimo com a senyor virtuós, e stant a la bona dieta se creu son fet no serà res. Però aquestes febres li venen axí e ell jau.

E aprés del scriure de la altra letra s'és seguit, lo que us scrich, an paregut lo avís no devia cessar, e he fet cuytar aquest correu, qui va en XVIII jorns aquí, e no gossa dar letra a Perpenyà a negú sinó jaquirles al oste ab jura que no'm darà fins ell sia fora de Perpenyà e XXX hores aprés, e com sia aquí ha a dar lo vostre maç primer que altre negú ni letra alguna e de hun jorn natural junt aquí no gossa dar letres altres, sinó lo vostre maç sens licència vostra, e si u fa, pert lo que ha aver, e complint, aveuli a dar XXII florins correns que hora per hora que rebau vostre maç, lo plech del governador sia donat també, perquè e ell e vosaltres siau avissats del stament del senyor rey.

Acíi contínuen les glànoles e tot lo món fuig. Moltes congoxes hic ha. Déus nos ajut e don salut al senyor rey, en què stà la salut e beneffici de tots. Yo dins tres jorns partiré. Però stich desliberant si per terra o per mar, vist lo món concorra huy Déus me faça triar la milor per sa mercè. E ab la present no pus, sinó que'm maneu lo que plassent vos sia. Lo correu ha nom Jordi Xampana, va a Saragoça. Si per ell voleu de res scriure alà, ell partirà prest de aquí. Ayaulo per recomanat.

Scrita en Nàpols, lo primer dia de juny M.CCCC.LVIII°, en la matinada, dues hores ans de dia e a la primera hora del jorn li comencen còrrer los XVII dies.

AHCB. CCO, vol. 28, año 1458, ff. 122-122 v. Publicada en *Cortes de los...*, XXIII, p. 457.

538 Roma, 18 junio 1458

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Mossenyors...: Per dos correus vos he scrit e larch, avissantvos de la malaltia del senyor rey, e la hu va en XVIII jorns, e partí lo primer de aquest; e l'altre en XIX°, e partí he a VII ho a VIII. Aprés lo senyor rey ha agudes algunes cessions e poques e fins lo diumenge que comtaven XI de aquest yo he aturat alíi en Nàpols. Lo diumenge aprés menyar so partit e en la via he sabut que lo diluns avia agut una petita cessió. Aprés acíi a XVII he sabut que stava bé. Placie a Déus que axí sia, car en ma partida los metges dubtossos staven, e la febra no avia camí segur, tant avia variat, pus no n'he sentit yo. Faç ma via per aquí ab Déus. E he hagut empares e memorials e càrrech de tot a mossèn Martorell.

Les morts al partir eren fortes a Nàpols, e la més gent fora. Moltes congoxes e parlars, hoc passant ara per lo comtat de Fundi he trobat e sentit se avien fetes CL lances, e comte de Fundi tenir ses fortalesses a

punt e fornides, e fornit per capità de Gayeta. Lo castell de Trayeto son passat ab molt affany, perquè partia de loch de moria, e he dormit dues nits fora poblat, e avia a gràcia agués pa e vi, possada. Taracina tot és *libero*. Ni letres de pas ni del rey no'm valien, yo son arribat axíi a Roma a XVI de aquest a dinar.

Trobí mossèn Guillem Ramon de Erill en Taracina. Parlam, diguili mon parer del què m'occorria justa lo de què parlam dixime del fet de la indulgència no avia poscut res fer, tant avia trobat dar lo papa. Axí he parlat ab mossèn Lambert son offert a ell si a res fora bo per servey e honor de la ciutat. Am dit serà ab mi. Jo he reposat ací aquests dos dies per la extrema calor que fa e mal temps, que és obra de morir. E aximatex he agut mudar hun rocíi. Vaigmen per més jornades caminar lo que poré, segons lo temps en què vaig e m'a convengut partir.

Mossèn Ça Plana és partit 1 dia abans de mi, e va com a correu. De ací en fora ha fet hun correu, va en XVI jorns. Pens és per lo fet de Tous, e per la prachmàtiqua, car entre ell e lo castellà an corregut requestes e protests, e ya van descontentantse, e per dar compliment a capítols la cuyta hi és de axí anar. Si res serà present per ell que sia contra privelegis e constitucions, apossanvos e consultauho féu sia consultat, car la voluntat del senyor rey és no volero derogar a res que sia contra prevelegis e libertats. E axí mo ha dit sempre, e de tot scriviu a mossèn Martorell, car ell farà provehir a tot lo degut. Açò dic sempre sens presumpció, remetent la desliberació de tot a vostres grans saviesses, qui mils aquí ho veuran tot e pus distinctament. Del fet del moro e mora cobrats, ya us avia scrit, e aprés com són morts de glànola, dins dos jorns ho tres. Devessa stà com de abans. Lo senyor rey és bé informat de tot e de ell e de altres. Yo us he tramessa certa letra del senyor rey sobre aquest. Ara per mi vos scrivim ab la present. Als no m'occorra sinó que vostres grans saviesses me manen lo que plassent los sia. De Roma, a . . .

Rebuda de mossèn Pere Boquet.

AHCB. CCO, vol. 28, año 1458, ff. 134-134 v.

539 Nápoles, 27 junio 1458

Muerte del rey Alfonso.

Morí lo rey Alfonso. Dimarts a . . . , hora d'alba morí lo rey Alfonso en lo Castell de l'Ou de Nàpols. E sabés la nova en Barchinona dimecres a XII de juliol primer vinent a VIIII^{no} hores ans de mitja nit per correu volant.

BC. Ms. 978, f. 56 v. ACA. G. reg. 6, f. 80 v. BOFARULL, *Los Condes*... II, p. 313.

540 Nápoles, 2 julio 1458

Carta del patriarca de Alejandría y obispo de Urgel a los conselleres.

Molt honorables senyors e cars frares: Per mícer Miquel Pere, amic meu confidentíssim, lo qual de present va aquí, sereu amplament avisats de la mort del senyor rey, qui morí gloriosament a XXVII del mes de juny prop passat. E per semblant de totes les coses, les quals aprés la mort del dit senyor ací's són subseguides e encara del stat e condició de ma persona. Precvos per ço, molt affectuosament, al dit mícer Miquel Pere doneu plena fe e creença com a la mia persona pròpria, car ell és tal vos porà e sabrà dir quant a ploma yo pogués scriure. E ab tant so sempre a tot vostre voler. De Nàpols a II de juliol 1458.

Lo tot frare vostre a tot vostre voler lo patriarcha d'Alexandria, bisbe d'Urgell.

Rebuda a II d'agost del any M.CCCC.LVIII, del bisbe d'Urgell, per rahó de la mort del senyor rey e dels actes aprés de aquella subseguits.

AHCB. CCO, vol. 28, año 1458, f. 144. ZURITA, IV, f. 51 v.

541 Vilana, 6 julio 1458

Carta de Pedro Boquet a los conselleres.

Molt magnífichs . . .: Essent arribat ací en Vilana, a la fi de la Lombardia, huy que comtam VI de aquest, és arribat correu qui ha nom Johan de Medina e am notifficat en secret que lo senyor rey era mort dimarts, ara VIII jorns, e que per aquesta rahó ell va aquí e prest spatxat per Franci Ferrer, procurador del senyor rey de Navarra. No sé què dir que la congoxa és molta. Déus sia loat de tot e sia sa mercè darnos aquell remey e orde que sia salut e de les ànimes e cossos. Per vostre avís faç la present. Ver és que com jo partí a XI de juny, lo senyor rey era flac e no sens febre. Déus per sa mercè nos do lo que sab avem mester, car may fonc tant necessari. E recomamme a vosaltres. Scrita en Vilana, ab molta cuyta e enux, a VI de juliol M.CCCC.LVIII°.

Aquest correu m'a offert, e axí he pactat ab ell, que serà aquí primer que Joan de Carmona. E jo dixere que li van III hores primer. E més m'a offert que serà aquí dins VII dies de açí en fora. E més que si la nova és vera sia pagat. Si m'a dit fas que no aya res. Complint dauli deu florins, e si hi serà dins VI jorns, daulin XII, ab los pactes damunt e ha dar primo vostra letra que neguna altra, e de hun jorn no'ns gossa dar altra, si donchs lo senyor rey de Navarra no era aquí, car essent aquí, darà primo la del senyor rey e tantost aquesta.

Rebuda de mícer Pere Boquet per Johan de la Mota, correu, a XII de juliol, a les X hores de nit del any M.CCCC.LVIII per la nova del senyor rey.

AHCB. CCO, vol. 28, año 1458, f. 148.

542 Cápua, 12 julio 1458

Carta de Francisco Martorell a los conselleres.

Senyors molt magnífichs e de gran saviesa...: Per altra us he scrit larch de la mort del senyor rey. Aprés no y ha succehït res aldre de nou, sinó que lo senyor rey don Ferrando ha haguda la obediència tota e íntegra de aquest regne. Perquè lo magníffich mossèn Guillem Ramon d'Erill serà portador de la present, ab la qual yo he parlat largament de moltes coses, no us cur scriure larch. Placius donarli fe e creença com a la persona mia. E si res per mi se pot fer, que sia servey de aquexa ciutat, tostemps me trobareu prest, recomanantme sempre en gràcia vostra. Scrita en Càpua, a XII de juliol 1458.

Prest a vostra ordinació e manament Francesch Martorell.

Rebuda de mossèn Martorell a II de octubre del any M.CCC.LVIII sobre crehença a mossèn Arill.

AHCB. CCO, vol. 28, año 1458, f. 152.

543 Barcelona, 21 noviembre 1459

Pregón publicado en Barcelona invitando a la solemne procesión para el traslado de la reliquia de Santa Cándida al Hospital de la Santa Cruz, traída por Juan de Marimón y Bernardo Çapila, a su regreso de la ciudad de Nápoles.

Per rahó del dit de Sancta Càndida.

Ara hoiats tothom generalment, que us fan a saber los honorables consellers de Barchinona: Com lo reverendíssim archabisbe de Nàpols, informat per los honorables missatgers de la present ciutat, lavors residents en Nàpols, tramesos a la maiestat del senyor rey, de la devoció, la qual lo poble de aquesta ciutat ha en la beneventurada sancta Càndida, haie donat a la dita ciutat certa relíquia del cors de la dita beneventurada sancta Càndida, la qual fins açí era stada en poder de la dita ciutat. E lo Concell de Cent Jurats de la ciutat, ultimadament celebrat, haie delliberat la dita relíquia donar al Hospital de Sancta Creu, de la dita ciutat, en lo qual serà construhida certa capella, sots invocació de la dita sancta, hon la dita relíquia serà reverentment tenguda. E per lo semblant, haie delliberat, aquella, ab sollempna processó portar al dit Hospital, divendres primer vinent que's compterà XXIII del present mes de noembre. La qual processó partirà de la seu, celebrat primerament en aquella sollempnament lo divinal offici, en lo qual haurà singular e notable sermó, exint per lo portal maior devant la casa del honorable deguà. E tirerà la via del palau del bisbe fins a la plaça de sanct Jacme, e per lo Call, tot dret, fins al dit Hospital. E jaquida aquí la dita relíquia, la dita processó, s'entornarà per lo carrer del Carme, anant via dreta a la dita seu.

Per tant, los dits honorables consellers, notifficant, a tothom generalment, les dites coses, moguts per los mérits de dita sancta, ab aquella més instància e affecció que podem, preguem e encarreguem, que per honor e reverència de Déu, e de la dita sancta, totes e qualsevol persones de la dita ciutat, vullen ésser, e acompanyar la dita processó, e colre e festivar la dita jornada. E ultra que'n guanyaran moltes e diverses indulgències e perdons, donats per lo reverendíssim patriarcha e altres, encara ne obtindran de la dita beneventurada sancta, gràcias, e adiutoris molt singulars.

E més avant, preguen, los dits honorables consellers, a tots los stants e h[abi]tants en los dits carrers, e encontrades, hon la dita processó passarà, vullen scombrar, denejar e enramar com millor poran aquelles.

Fou publicada, a XXI de Noembre del ant Mil CCCC.LVIIII°.

AHCB. *Ordinacions. 1456 a 1462,* f. 106.

544 *(sin fecha)*

Noticias dadas por el rey Alfonso sobre sus victoriosas conquistas.

E perquè de nostres prosperitats de las parts d'açà siats participant ab nos, vos avisam com aprés la mort de mícer Jacobo Caldola, rebelle nostre, e lo qual ab ses malícies e tradiments nos ha per molts anys dilatat en aquesa empresa. Nos prosseguints la victòria que Nostre Senyor Déu, per sa clemència nos demostre, havem continuat de campeiar, no tement les austeritats del ivern, e pochs dies són passats havem haut a nostra obediència e fidelitat la ciutat e castell de la Xerra. Aprés som ací venguts e havem streta de siti la ciutat de Avessa, la qual aprés sis dies que en aquella havem mes lo camp se és acordada reduhintse a nostra obediència e fidelitat, romanent lo castell acitiat, lo qual o per acordi o en altra manera, migençant la ajuda de Déu, entenem prest haver. Açò vos scrivim a consolació vostra e de tots nostres feels e servidors, als quals fareu notifficar les dites noves.

AHCB. CCO, vol. 14, año 1444, f. 118.

ÍNDICE ONOMÁSTICO

En la redacción de este índice alfabético se ha procurado evitar toda clase de confusionismo en los nombres personales, a causa de la poca fidelidad en la transcripción de los mismos en los documentos antiguos. Para abreviar, por la variedad de grafías de apellidos, se adoptan aquellas consideradas más correctas, aunque en muchos casos la identificación exacta de muchos personajes ha sido imposible, generalmente, por falta de documentadas referencias. Este índice contiene todos los nombres propios y apellidos, títulos de profesiones y dignidades. En cuanto a los nombres de lugar, señalamos tanto los de residencia fija o eventual si aparecen determinadas y que para abreviar indicamos con las siguientes siglas:

A = Aragón. B = Barcelona. C = Cataluña. Ca = Cáller. Ce = Cerdeña. G = Gerona. Gn = Génova. L = Lérida. M = Mallorca. N = Nápoles. P = Perpinyà. Pa = Palermo. S = Sicilia. T = Tarragona. To = Tortosa. V = Valencia. Vi = Vich. V. P. = Vilafranca del Penedès.

Para los casos en que las mujeres casadas suelen llevar en los documentos el apelativo familiar del marido, se indica solamente el nombre de pila de las mismas, seguido de una referencia de sus respectivos cónyuges.

Las cifras voladas de los números de los documentos corresponden a las de la segunda y sucesivas páginas de cada texto documental.

ABREVIATURAS: d., documentos del Apéndice documental; n., nota de pie de página del texto; p., página del texto; v., véase.

Abad: d. 280[3].
Abisinia: v. Isaac, rey de Abisinia.
Abri, v. Aybri, Bernardo.
Abu Amr Usman, rey de Túnez: p. 70, d. 485.
Acabut, protonotario: d. 536.
Aderno, conde de: d. 164[2] 198[3].
Adorno, duque de: v. Adorno, Rafael de.
Adorno, Rafael de, duque de Génova y de Adorno, p. 37, d. 187[3] 181 195[4 5].
Adornos, Rafael, genovés: d. 159[2].
Adriano, conde de: d. 366[10].
Agell, Juan, escribano de B.: d. 336.
Agost, mícer: v. Agustí, mícer.
Agostí, mícer: v. Agustí, mícer.
Agrigento, obispo de: v. Xarth, Domingo.
Aguila, Minacuccio de l', italiano, embajador del rey: p. 16, d. 29 46 62[2] 84[2] 85[2].
Aguilar, Juan de: d. 228 374[2] 375[1 2] 385[2].
Aguilar, Juan de (el Joven): d. 228.
Agullana, Juan, de G.: d. 341.
Agustí, Bertus de P.: d. 386[2] 387.
Agustí, mícer: v. Jan..., mícer Agustín.
Agustí, Juan, de B., escribano de porción del rey: d. 343.
Alagno, hermano de Lucrecia: p. 60, d. 368 369[4] 372.
Alagno, Lucrecia de: p. 60 62 67 71, d. 270 366[17] 368 369[4] 370 372 380 382[2 3 6] 385[2] 440 495[8] 526[13]; indumentaria de: d. 369[4].
Alagón, Jaime de, aragonés: d. 29.
Alasín, capitán de nave: d. 31.
Albarracín, obispo de: v. Girard, Jaime.
Alberdano, Juvencio (a) Francisco de Gracia: d. 470.
Albert, Bernardo, noble de P.: d. 45 137 138.
Alberti, mosén, lugarteniente de gobernador de M.: p. 53, d. 282 298[2].
Albó, nave de: d. 503[4].
Albó, Antonio, mercader catalán: d. 396.
Alcántara, maestro de: v. Sotomayor, Gutiérrez de.
Alegre, Francisco, mercader de B.: n. 123.
Alegre, Violante, de B.: n. 123.
Alejandría, patriarca de: v. Pallars, Arnaldo Roger de.

Alemania, emperador de: v. Federico III de Habsburgo, y Segismundo de Luxemburgo.
Alemania, emperatriz de: v. Leonor de Portugal.
Alemania, gran duque de: d. 393.
Alemany, Pablo, doctor en derechos y canónigo de Vi.: d. 282[2] 300.
Alemany de Cervelló, Gerardo: v. Cervelló, Gerardo Alemany de.
Alemany de Toralla, Arnaldo: v. Toralla, Arnaldo Alemany.
Alfambra, comendador de: d. 29.
Alfaqui: 509[3].
Alfonso, san: d. 166[2].
Alguer, gobernador de: d. 25.
Alí, moro «alcadí» de la Morería de Elche: d. 283.
Aligsen, huésped de correos: d. 528.
Alma, conde de: d. 514[2].
Almazán, Fernando de, caballero: d. 137.
Alsamora, mícer Francisco, jurisconsulto de B.: d. 167.
Altafulla, señor de: v. Dez-Pla, Francisco.
Altrú, fray Juan de la: v. La Geltrú, fray Juan de.
Amar, Lorenzo, subcómitre de galera: d. 244 336.
Amar, Pedro, cómitre de galera: d. 244 336.
Amat, mícer Antonio, jurisconsulto: p. 17 18 22, d. 71 89[13] 90.
Amat, Ramón, mercader: d. 195[5].
Ambel, comendador de, de A.: d. 29.
Ambú, Miguel de: v. Embún, Miguel de.
Amich: d. 372[4].
Amigó: d. 47.
Ana o Agneta: v. Collell, Ana.
Andrés, san: d. 166[2] 372[2] 374 375 376 377 378 380 382[23] 437[2356] 438[12] 461 483[3] 485 488 489 524.
Andreu, Francisco, cónsul de P.: d. 5.
Angulo, Lope de, castellano: d. 29[2].
Anjou, duque de: v. Renato de Anjou.
Anjou, duquesa de: d. 71.
Anjou, María de: v. María de Anjou, reina de Francia.
Anjou, Luis III de: v. Luis III de Anjou.
Antequera, Fernando de, rey de Aragón: v. Fernando I, rey de Aragón.
Antich, mosén: v. Martí, mosén Antico.
Antonet, correo: dfl 444[2].
Antonia, esposa de Francisco Bellot: d. 145.
Antonio, abad de Montserrat: v. Ferrer, Pedro Antonio.
Antonio, Cola, abogado fiscal del patrimonio del rey y jurista del Consejo Real: d. 380, 382[12] 515[3].
Antonio, comendador de San: v. Veenchia, Guigo de.
Antonio, san: d. 166[2].
Anyo, Lucrecia del: v. Alagno, Lucrecia de.
Apulia, virrey de: v. Mercader, Guillermo.
Aquaviva, Josia de: 134[3].
Aquilea, cardenal de: v. Scarampi-Mezzarola, Luis III.
Aragón, almirante de: d. 164[2].
Aragón, baile general de: v. Lanuza, Martín de.
Aragón, gobernador: v. Juan de Moncayo.
Aragón, infante de: v. Juan I, rey de Navarra.
Aragón, Jaime I, rey de: v. Jaime I, rey de Aragón.
Aragón, Juan I de: v. Juan I de Aragón.
Aragón, Juan II, rey de: v. Juan II, rey de Aragón.
Aragón, Martín I, rey de: v. Martín I, rey de Aragón.
Aragón, justicia de: d. 21[2]; embajador al rey de Castilla: d. 369[3] 370[2] 372[4].
Aragón, conservador del reino de: v. Torrelles, Pedro.
Aragón, gobernador general de: v. Juan I, rey de Navarra.
Aragón, lugarteniente general de: v. Juan I, rey de Navarra.
Aragón, infante Enrique de: v. Enrique de Aragón, infante.
Aragón, Infante de: v. Pedro, infante de.
Aragón, Fernando de: v. Fernando de Aragón.
Aragón, rey de: p. 16.
Arahull, Domingo, notario de la Abadía de Montserrat: p. 49, d. 303 331[2].
Aranda, Francisco de: d. 56[2], 87.
Arborea de Cerdeña: v. Oristany, marqués de.
Arborea, Salvador, de Ce.: p. 14, d. 29[2] 51.
Argenter: v. Coeur, Jacques.
Ariano, conde de: v. Guinar, Enyago de.
Arill, Berenguer de: v. Erill Berenguer de.
Arill, Francisco de: v. Erill, Francisco de.
Armenia, rey de: v. Juan II, rey de Chipre, Jerusalén y Armenia.
Arpayo, señor de: v. Bofa, mícer Marino.
Arragossa. cónsul de: v. Davó, Dalmacio.
Artau, Francisco, platero de B.: p. 60 63.
Atmarius, Domingo, presbítero de N.: d. 262.
Atzerac, mícer Blas, jurisconsulto y capitán de naves armadas: d. 82[2].

Atzuara, Alberto, calcetero de V.: d. 324.
Avelos, Fernando de, castellano: d. 29 [2].
Avellaneda, mercader: d. 504.
Avellaneda, Juan: p. 46.
Avellaneda, Lope, castellano: d. 29 [2].
Avinent, Juan: d. 106 [2].
Avinyó, fray Antonio de, abad de Montserrat: d. 190.
Avinyó, Bernardo de: d. 29 [2].
Aybri, Bernardo, encargado de negocios de los payeses de remensa: p. 42, d. 215 466 468 [2] 469 495 [7].
Aznares de Añón, García, obispo de L. y mensajero del rey: p. 17 27, d. 49 58 [2] 66 [2] 84 [2] 89.

Babau, Jaime, síndico de V. P.: d. 420.
Babtista, mícer: v. Platamon, mícer Bautista de.
Bach, mosén: v. Bach, Juan.
Bach, Juan, conseller de B.: d. 453 [13] 473 [2] 480 [3] 487 [2] 484 491 495 [6] 500, 503 [14] 505 506 [2] 509 [3] 511 512 [12] 514 [23] 515 [3] 521 [2] 522 [2] 524 [2] 528 [2].
Bages, Ramón de: d. 230.
Balsabú, mosén: v. Besalú, Pedro de.
Banyoles, abad de: d. 192 [2] 3.
Bar, duque de: p. 28, d. 134; heraldo del p. 28, d. 134 [2].
Barbará, Asberto de, doncel: d. 383, 384.
Barbará, Peyrot, galeote gascón: n. 44.
Barbastre, Francisco, de la escribanía del rey: d. 408 [2].
Barceló, Daniel, mercader de V.: n. 41.
Barcelona, baile de: v. Dez-Soler, Mateo.
Barcelona, comendador de: v. Barutell, fray Juan.
Barcelona, obispo de: v. Girard, Jaime, y Salvador, Simón.
Barcelona, procurador de: p. 71.
Barcelona, síndico de: v. Ros, Jaime.
Barcelona, veguer de: d. 173 178 [2] 179 536 [2].
Bargallo, Mateo, canciller del duque de Gn.: d. 100.
Baró, Jaime, notario de B.: d. 336.
Bartolomé, san: d. 166 [2].
Barutell, fray [Juan], comendador de B.: d. 29 [2].
Bastida, mosén: v. Ça-Bastida, Juan.
Bastida, Bernardo: v. Ça-Bastida, Juan.
Batista, mícer: v. Platamon, mícer Bautista de .
Batlle, Francisco: d. 29 [2].
Batlle (a) Ferrer, Jorge: v. Ferrer (a) Batlle, Jorge.
Batlle, Miquel: d. 326.
Batlle, Pedro: d. 29 [2].
Batlle, Ramón: d. 87 [12].
Baucells, Pedro: d. 195 [2].
Beatriz, esposa de Francisco Alegre, n. 123.
Beltrán, galera de San: p. 49, d. 244.
Beltrán, fray: v. Ça-Masó, fray Beltrán de.
Bellot, Eulalia, de Pa.: d. 145.
Bellot, Francisco, mercader de Pa.: d. 145.
Bells, Antonio, platero de B. y mensajero de los hombres de la *Busca*: p. 69, d. 462 [2], 463.
Bellvis, Franci de, de V.: d. 29 [2]; galera de: d. 73.
Bençafot, moro alcadí de las Morerías de Elche: d. 283.
Benafre, conde de, italiano: d. 29 462 [2].
Benedicto XIII, antipapa: p. 54, n. 109, d. 299 [12] 484.
Benicarló, rector de la parroquia de: v. Llull, Guillermo.
Benito, san: d. 166 [2] 190 349 454 [2].
Beort: d. 185.
Berch, Guillermo de, tendero de B.: d. 118 [12].
Berga, Antonio, sastre: p. 46.
Bernardo, escudero de Pedro Juan de Santcliment: d. 360.
Bernardo, abad de San Feliu de Guíxols, d. 408 [2], 411.
Bernardo, san, d. 166 [2].
Bernat, mosén, «companyó»: d. 512 [2].
Bernat, Juan, obispo de Turín: d. 159 [2].
Bertran, fray: v. Ça-Masó, fray Beltrán de.
Bertrán, mosén: d. 521 525.
Bertrán, Antonio: d. 166 [2] 167.
Bertrán, Antonio, vicealmirante: p. 32, d. 167 [2] 174 [2] 175 [2].
Bertrán, Ferrer o Ferruix, capitán y patrón de galera: p. 34, d. 178 180 185 [3].
Bertrán, Jaime, mercader de Barcelona: d. 210.
Bertrán, Juan, patrón de galera: p. 68, d. 139 442 447 [12].
Bertus, Agustí, de P.: v. Agustí, Bertus.
Besalú, Pedro de, conservador del patrimonio real: p. 59 61, n. 144, d. 208 [2] 374 375 376 380 388.
Besora, virrey de Ce.: d. 25.
Besora, Jaime de, procurador real de Ce.: d. 292.
Bicio, gobernador de: p. 31, d. 169 [2].
Biernes, Juan, correo: d. 276.
Bisbe, Juan, beneficiado de Santa María del Mar de B.: d. 408 [2].
Biure, mosén: v. Biure, Andrés de.
Biure, Andrés de, consejero del rey: p. 17 18 21, n. 3, d. 77 [2] 82 [23] 83 [2] 84 [12] 85 [2] 89 91 131 [4].
Biure, Arnaldo de, embajador, p. 18.
Blanch, Guillermo, abad de Santes Creus: d. 188 [2].
Blanch, mosén: d. 47 [2].
Blanes, mosén, de V.: d. 29 [2], 48 50 84 [7]

Bo, Juan Porta Lo: v. Porta Lo Bo, Juan.
Bocha, Pero, castellano: d. 29[2].
Bochino, conde de: d. 466[2].
Bochu, conde de: d. 164[2].
Bofa, mícer Marino, señor de Arpayo: d. 135[3].
Bofa, Martín, doctor en leyes de N.: d. 330[2].
Bofill, fray: d. 48[2].
Boil, Felipe, embajador al emperador de Alemania y al rey de Inglaterra: d. 193[12] 194[12].
Boil, Ramón, de V., consejero y camarlengo del rey y virrey de la Marca: p. 30, d. 29[2] 136[3] 161[1] 162.
Bon Hom: d. 191 517[23] 518[12] 522[2] 495[8] 503[3] 515[12].
Bonastre, Juan de, de V., guardarropa del rey: d. 29[2].
Bonanat, mícer: v. Pere, Bonanato.
Bonard, Esteban, calcetero de B.: d. 1.
Bonet, Antonio, platero de B. y N.: d. 290.
Bonet, Jaime de, atarazanero de B.: p. 56, d. 340 344.
Bonet, Lucas, «uxerius» del rey: d. 198[3].
Boquet, mícer Pedro, abogado y mensajero de los conselleres: p. 68-72, d. 445 446 452 453[13] 456[12] 457[12] 458 461 464 466 468 469 471-473 476[12] 477 479-496 499-501 503-522 524-528 530 532-538 541; suegro de: d. 518[2].
Borbós, Jaime, «mestre del fadrins» de la capilla real y guardián de los leones de B.: p. 38, d. 201.
Borgoña, duque de: v. Felipe III, duque de Borgoña.
Borija, Borja: v. Borja, Alfonso de.
Borja, mosén, sobrino del papa Calixto III: d. 532[2].
Borja, Alfonso de, cardenal-arzobispo de V.: p. 28, d. 130[13] 132 135 165 167 171 174[2] 175[2] 176 185 187[6] 212.
Borja, Alonso de: v. Calixto III.
Borra, Antonio Tallander (a), mosén: v. Tallander (a), mosén Borra, Antonio.
Borrell, Bernardo, hostelero de N. oriundo de Balaguer: d. 238.
Borrell, Francisco, escribano de B.: d. 228.
Bosch, Juan, cómitre de galera: n. 39.
Bosch, Juan del, de B.: d. 345.
Bosom, correo: d. 524.
Bosula o Bosulo, mosén: v. Besalú, Pedro de.
Botifarrer, nave del: p. 32, d. 176.
Boto (hijo): d. 134[2].
Boto, Juan, galera de: d. 134[2].
Bou, Gerardo, de V.: d. 29[2].
Bou, Jaime, mercader de P.: d. 395 398[2].
Bou, Pedro, mercader de P.: d. 290[2].
Bover, Jaime, mercader de P.: d. 387[2].
Bramona, Miguel, beneficiado de la seo de B., d. 470.
Brevería, Juan, platero: d. 139.
Bru, d.: 473[2], 514.
Bru, Miguel, escribano de la tesorería real: d. 375.
Brujo, Juan, escribano: d. 425[12] 433[2].
Bruselas, Copí de, sastre de B.: p. 46, d. 335.
Bruyenca, conde de: v. Caratxo, mícer Pedro.
Burgeçot, tamborilero: d. 391.
Burgués, Francisco, síndico de To.: d. 420.
Burgués (a) de Santcliment, Galcerán de: v. Santcliment (a) Burgués, Galcerán de.
Burgunya, duque de: v. Felipe III, duque que Borgoña.
Busquets, mosén, cónsul de Mesina: d. 515[2].
Bussot, Juan, mensajero de B. al rey: p. 11 13 15 17 22 24 27, n. 26 54, d. 23-25 29[2] 33 47[13] 48[1a4] 50 51[2] 52[12] 53-57 59 60 62 63 65-70 72-77 80 82 86 88 91 93 95-97 99-102, 104 108 127.

Cabal, Pedro, verguero de los conselleres: d. 178[2].
Cabanyals o Cabanyelles, de V., mensajero del rey al papa: d. 9[2] 29[2] 96.
Ça-Bastida, mosén: v. Ça-Bastida, Juan.
Ça-Bastida, Bernardo: d. 29[2] 48 50.
Ça-Bastida, Juan, caballero de B. y capitán de nave: p. 28, d. 130 132 134[2] 147 186[2] 398[2] 408[2].
Ça-Bastida (a), Estelrich, Juan: v. Ça-Bastida, Juan.
Çabater, Pedro: v. Sabater, Pedro.
Cabrera, Bernardo Juan de, conde de Modica: p. 12, d. 46 383 384. firma autógrafa de: d. 46.
Cabrera, conde de: d. 384.
Cabrera, vizconde de: d. 383.
Cabrera, Bernardo de: d. 230.
Ça-Casa, Pedro, O. S. Juan de Jerusalén, prior de Mesina, consejero y canciller del rey: d. 29[2] 354.
Ça-Font, Jaime, notario y escribano del general de C.: p. 13 68, d. 29[2], n. 1, 29[3].
Ça-Font, Juan, lugarteniente de la tesorería del rey: d. 17.
Ça-Font, Lorenzo, burgués de Ca.: d. 389.
Calabria, duque de: v. Fernando de Aragón.
Calabria, duquesa de: v. Clermont, Isabel de.

Calabuix, Marcos, mercader de B. y mayordomo de la embajada del general de C.: d. 276 319 347 362 398[2].
Calaforra, Juan de, galeote castellano: n. 44.
Calataballota, conde de: d. 164[2].
Calatanoxeta o Calatonoxet conde de, de S.: d. 29 164[2].
Calatiu, Juan de: d. 291[2].
Çalbà, Bernardo: d. 166[2].
Calbó, Juan, maestro relojero de B.: d. 290[2].
Caldora, conde: d. 162.
Caldora, Antonio: d. 162.
Caldora o Caldola, Jaime: d. 544.
Caldora, Jacobutxo: d. 89[23].
Caldora, Ramón de; sobrino de: 89[2].
Caldora, Romeo: d. 164[2].
Calixto III papa: d. 532[2].
Calvo, Pedro de, abad de Sant Joan de les Abadesses: d. 366[7].
Callar, Pedro: v. Castllar, Pedro.
Cama, Melchor, barbero y cirujano de B.: p. 49, d. 244 248 286.
Camarlengo, conde de, italiano, hijo del: d. 29.
Ça-Masó, fray Beltrán, abad de Ripoll y embajador de las Cortes de C.: p. 51 52 59 63, n. 144, d. 219 252 274[24] 277[12] 281 296 349 360 365 411 412 418 466 468[12] 469 471[3] 473[3] 495[7] 517[3]; hermano de: d. 473[3].
Ça -Masó, Bernardo, caballero de Banyoles: d. 408[2].
Ça-Masó, Jaime, doctor en derechos, clérigo de la diócesis de G., canónigo y paborde de la seo de M., rector de la iglesia de Inca: d. 281 312[2] 349 408[2] 412.
Ça-Masó, Juan, canónigo y paborde de la seo de M.: d. 412.
Ça-Mora, cardenal de: v. Zamora, cardenal de.
Camós, Pedro, mercader y mensajero de los menestrales de B. u hombres del bando de la «Biga»: d. 366[1389] 367[2] 380 385 497.
Campana, correo: v. Xampana, Jorge.
Campobasso, conde de: d. 29 514[2].
Campobasso, Carbo di: d. 164[2]
Campofregoso, duque: v. Campofregoso, Pedro de.
Campofregoso, Luis de, duque de Génova: p. 49, d. 335; trompeteros del: d. 335.
Campofregoso, Pedro de, duque de Génova: d. 379 525.
Campofregoso, Tomás de, duque de Génova: p. 21 22, n. 26, d. 100[2] 101.
Campofregoso el Viejo, duque de: d. 191[2].
Canals, Bernardo, pañero: p. 46.
Cándida, santa: p. 55, n. 133, d. 320 543.
Cándida, santa, madre de san Emerio: 133.
Cándida Romana, santa: n. 133.
Canet, vizconde de: d. 208[2].
Cantó, nave de: p. 20, d. 47[2].
Canyelles, Gabriel, notario de B.: n. 36 57 58 60 96, d. 64[2] 65[2] 81 131[4] 171[2].
Canyís, Marcos, notario de B.: n. 126.
Capdevila, Juan, canónigo de L.: d. 408[2].
Capdevila, Pedro de, tesorero del rey: d. 382.
Ça-Pila, Bernardo, «conseller en cap», síndico de B. y mensajero de los conselleres y de la reina María: p. 28 29 42 43 45 47 48 51 53 54 56-59 62 68, n. 107 119 135 138, d. 127 130 132-135 187[6] 217[2] 218 226 228 231 234 235[12] 236-242 243[2] 244-248 251 254 256 258 259 267 269 273 278 279 282 283 285 286 288 291 292 299 300 301 306-309 311 314 316 320 321 323 326-329 330[2] 331 332 333 335-340 342 344 348 360 361 366 370[3] 399[12] 454[12] 494[13] 495[8] 543.
Ça-Pila, Bernardo (hijo): d. 286.
Ça-Pila, fray Bernardo, prior de San Pedro de Huesca y de Vilelles: p. 68, d. 293[2] 454[2].
Ça-Pila, Bernardo Juan, de B.: d. 235[2] 240 254 255[2] 293[2] 320 327.
Ça-Pila, Francisco, d. 286.
Ça-Pila, Gaspar, camarero real y cónsul de N.: n. 157, d. 454[2].
Ça-Pila, Guillermo, cónsul: d. 493 494 495[8].
Ça-Pila, Jaime, conseller de B.: d. 127.
Ça-Pila, Juan: d. 237.
Ça-Plana mosén: v. Ça-Plana, Guillermo Ramón.
Ça-Plana, Bernardo: d. 481[5] 483[2] 508[2].
Ça-Plana, Bernardo, patrón de galera: d. 439.
Ça-Plana, Gabriel: d. 187[34].
Ça-Plana, Galcerán: d. 511 515[12].
Ça-Plana, Guillermo Ramón: d. 292[2] 444[2] 477[2] 500 503[3] 507[2] 514 515[123] 521[2] 522 526[2] 532 534[124] 535 536[1234] 538[2].
Ça-Plana, Juan Narciso, doctor en derechos y canónigo de B.: d. 408[2] 511.
Capostrofa, Marino Antonio, de N.: d. 240.
Capri, gobernador de: p. 31, d. 169.
Capsous, correo: d. 367[2].
Caratxo, mícer Pedro, italiano, conde de Bruyenca: d. 29.
Carbó, mosén: v. Carbó, Francisco.
Carbó, Francisco: d. 456[2] 458 491.
Carbó, Galcerán: d. 195[123].
Carbó, aime, patrón de carabela: p. 67 68, d. 443, 444[12] 451.

Carbonell, Lorenzo: d. 22.
Cardenal, mensajero del papa: d. 165.
Cardona, acreedores de: d. 494[3].
Cardona, conde de: n. 3.
Cardona, Alfonso de, conde de Regols, de S.: p. 10, d. 19 29.
Cardona, Hugo de, patrón de galera: p. 20, n. 42.
Cardona, Jaime I de, obispo de Vi.: d. 506[2] 533 534.
Cardona, Juan, correo: d. 505.
Cardona, Juan de, noble: d. 29[2].
Cardona, Pedro de, de S., conde de Golizano: d. 29.
Cardona, Pedro, camarlengo del rey y maestro justiciero del reino de S.: d. 185[12] 198[3].
Cardona, Ramón de: p. 44.
Ça-Riera, mosén: v. Ça-Riera, Pedro.
Ça-Riera, Pedro: d. 509[2] 512 513.
Carlo Magno, n. 133.
Carlos VII, el Victorioso, rey de Francia: p. 33 53, d. 208[3] 278 288[2] 535[3].
Carlos de Viana, príncipe de Navarra: p. 71, d. 496[2] 500[13] 503[5] 505 509[3] 512[3] 537.
Carmau, Gabriel, mercader de B.: p. 27, d. 121.
Carmona, Juan de, correo: d. 541.
Carnsalada, Arnaldo de, correo: n. 3.
Ça-Roca, Bernardo: d. 496[12].
Carrafa, mícer Carraffelo, italiano: d. 29.
Carrafa, mícer Gurillo, italiano: d. 29.
Carrafa, mícer Tomás, italiano: d. 29.
Carreres: d. 494[3].
Carreres, Berenguer, mercader de B. y N.: p. 47 50 52, d. 218 250 275[3] 300 312[2] 328 339 342.
Carreres Gaspar, mercader de B.: d. 312[2] 342.
Carreres, Juan, mercader de B.: d. 312[2] 342.
Carreres, Tomás, escudero de Barcelona: d. 347.
Carrós, Jaime, conde de Quirra: d. 237, 333.
Ça-Casa, fray Pedro, de la Orden de San Juan de Jerusalén, prior de Mesina, consejero y canciller del rey: p. 53, d. 29[2] 279.
Casade, Juan, de la villa de Scampaix, de Ca.: d. 144.
Casafranca: d. 93.
Casaldáguila, Bernardo de: d. 506[2] 526[2].
Casanoves, fray Juan de, O. P., cardenal de San Sixto y obispo de Elna: p. 17, d. 58[2] 66[2] 500[2] 503[3].
Casasage, Jaime de, mercader: d. 187[67] 195[6] 196.
Caselles, Antonio, escudero: d. 286 287.
Caserta, conde de: d. 135[4].
Cases, Antonio (abuelo): d. 228.
Cases, Antonio, mercader de B.: p. 47, d. 142 246 286 320.
Cases, Antonio (nieto), de B.: d. 228.
Cases, fray Pedro: v. Ça-Casa, fray Pedro.
Cassal, Otger de, correo: d. 505 509 528.
Cassar, Antonio, carpintero de N.: d. 260.
Castell, mícer Patrusso del, de S.: d. 29.
Castellbell: d. 528 530[2].
Castellbisbal, señor de: v. Castellbisbal, Juan de.
Castellbisbal, Águeda, Alfonsa y Camila, doncella: d. 389 397.
Castellbisbal, Juan, doncel, señor de Castellbisbal, consejero y repostero mayor del rey y castellano de Gaeta: d. 389 397 404.
Castellbó, vizconde de: d. 230.
Castelló, mosén, alguacil: d. 533.
Castelló, Bernardo de, síndico de P.: d. 420.
Castelló, mícer Francisco, doctor en leyes, síndico de B. y mensajero de los conselleres: p. 11 13-15 17 22 24 45, n. 26 54 107, d. 23-25 29[2] 33 47 48 50-57 59 60 62 63 65-70 72-77 80 82 86 88 91-93 94[12] 96-97 99-102 104 108 179[2] 222; escudero de: d. 92.
Castellví, mícer Luis: d. 454 514 524[2].
Castilla, Enrique IV, rey de: v. Enrique IV, rey de Castilla.
Castilla, Juan II, rey de: v. Juan II, rey de Castilla.
Castilla, María de, reina de Aragón: v. María de Castilla.
Castllar, Pedro, maestro de la Ceca de M.: d. 29[2] 208[3].
Castro, conde de, de Castilla: d. 29; hijos del: d. 29[2].
Catalá, mosén, cubicolario del rey: d. 512.
Catalá, mosén Arnau, lugarteniente de tesorero del rey: d. 481[2] 482 530[2].
Catalá, Matías, mercader de B.: d. 104.
Catalá, Pedro: d. 90.
Catalina, esposa de Juan Casade: d. 144.
Cataluña, baile general de: v. Fonolleda, Arnaldo.
Cataluña, gobernador y baile general de: v. Corbera, Juan de.
Cataluña, gobernador de: v. Requesens, Galcerán de.
Cataluña, gran prior de: v. Fontcuberta, Berenguer de.
Cataluña, maestro racional de: d. 366.
Cataluña, regente de la bailía general de: v. Giner, Jaime.
Cataluña, vicegerente de gobernador de: v. Requesens, Galcerán.
Ça-Torra, nave de: d. 482[4] 503[34] 518 528.
Ça-Torra, Miguel, de B.: d. 244[2].

Ça-Tría (a) Marquet, Francisco, de B.: p. 51, d. 259-265 287.
Caubi, Guillermo, galeote gascón, n. 44.
Cavall, Mateo, mercader de B.: d. 408[2].
Cavallero (hijo): d. 519.
Cavallería, Martín de la: v. Cavalleria, Martín de la.
Cavalleríes, los: d. 496.
Cavell, Juan, marinero de Barcelona: d. 144.
Caxino, Jaime, escribano del rey: d. 18.
Celerm, príncipe de: v. Salerno, príncipe de.
Genis, Lucas de Christono de, de N.: d. 300.
Cenosa, duquesa de: p. 61, d. 380.
Centelles, Francisco Gilaberto de: v. Riusec, Ramón de.
Cerdá, Antonio, cardenal de Mesina o de San Crisógono y obispo de L.: d. 212, 352.
Cerdá, Martín, obispo de Tarazona: d. 274[3].
Cerdaña, gobernador del condado de: d. 208[3].
Cerdanya, Jaime, noticario de B. y N.: d. 316.
Cerdeña, obispo castrense de: v. Tomás.
Cerdeña, virrey y gobernador de la isla y reino de: v. Erill, Francisco.
Cerdeña, virrey de: v. Besora.
Cervelló, Gerardo, doncel de la casa del rey y señor de la baronía de Carol: d. 245 289 350.
Cervelló, Gerardo Alemany de, señor de la baronía de Carol y del castillo de Subirats: d. 245 351.
Cervelló, Guillermo Marco de, corredor de oreja de B. y N.: p. 58, n. 138, d. 235[1 2] 317 327 350 353 360 362 384 396[1 2] 454[2].
Cervelló, Leonor de: d. 170[1].
Cervera: d. 477[2]; síndico de: d. 473[3].
Cervosa, fray Juan, O. F. M., maestro en Sagrada Página de N.: d. 265.
Çes-Avaços, Francisco: n. 107.
Çes-Avaços, Juan, mercader de B.: d. 231 317.
Çes-Cases, Luis, de la casa del rey: p. 26.
Cessa, duque de: v. Sessa, duque de.
Cimart, Pedro, cambista o banquero de N., oriundo de Solsona: d. 356.
Cimart, Pedro, banquero y mercader de B.: d. 359 395.
Ciscar, Alemany de, capellán de la capilla del rey: d. 7[2].
Ciscar, Francisco, de V.: d. 29[2].
Ciscar, fray Ramón, de V.: d. 29[2].
Ciurana, Juan, doctor en derechos de B.: d. 21[2]
Civiller, mosén: v. Fiveller, Bernardo.
Civiller, Bernardo: v. Fiviller, Bernardo.
Clara, santa: p. 62, d. 382[2].
Claramunt, Isabel: v. Clermont, Isabel.
Claramunt, Tristán de: v. Clermont, Tristán de.
Clasquerí, Juan, catalán: d. 29[2], n. 1.
Clasquerí, Juan, doncel de V.: d. 302.
Clasquerí, Pedro: d. 29[2], n. 1.
Claver, fray Montsoriu, maestro de Montesa: p. 48, d. 29[2] 232.
Claver, Valentín, doctor en leyes, consejero del rey, regente de la Real Cancillería y vicecanciller: p. 56, n. 135 144, d. 330[1 2] 366[7 8 12] 367[2] 368 369[3] 370 372 373 374 375 376 380 429[2] 514 534; galera de: 534.
Clavería, correo: d. 461 473[2] 488 495[1 9].
Clemente VI, papa: d. 484.
Clermont, Isabel de, duquesa de Calabria: p. 35, d. 187[7] 249.
Clermont, Tristán de: p. 35, d. 187[7].
Clescarí, Juan: v. Clasquerí, Juan.
Clescarí, Pedro: v. Clasquerí, Pedro.
Clos, Pedro, candelero de cera de B.: n. 122.
Cocentaina, conde de: v. Pérez de Corella, Eximén; y Ruiz de Corella, Juan.
Cocentaina, condesa de: p. 53, d. 283[1 2] 315.
Coeur, Jacques, «argenter» del rey de Francia: d. 216[2] 249 275[2]; coca de: d. 216[2].
Cola, mícer Antonio, abogado fiscal del patrimonio del rey y jurista del Consejo Real: d. 380 382 515[3].
Coli (a), Nicolás de la Hossoya: v. La Hossoya, Nicolás (a) Coli de.
Colome, mosén, capitán de las galeras del rey de S.: d. 230[2]
Coll, Pedro, causídico de B.: d. 320.
Collell, Ana, esposa de Antonio Tallander, alias mosén Borra: d. 7.
Collell, Pedro, capellán de la capilla real y párroco de Ciurana: d. 7.
Colliure, baile de: n. 40.
Comelles, Ferrer, capellán de la diócesis de G., beneficiado de la capellanía de Santa Leodia o Leocadia de Algama o Algaira: d. 281.
Comendador de la casa de San Antonio: v. Vianchia, fray Guigo de.
Comes, Jaime, mercader de P.: d. 387[2] 395.
Comí, Juan, correo de Orihuela, d. 480[2].
Conjuncta: d. 480[2].
Conjuncta, Guillermo, mercader de B.: d. 322.
Conill, nave de: d. 47[2].
Conill, fray Bartolomé, abad de Poblet: p. 36, d. 188[2].
Conomines, Francisco de, de B.: d. 256.

Conomines, Juan de, bachiller en Teología: p. 51, d. 256.
Conomines, Pedro, de B.: d. 277 [2] 343 [2].
Constancia, esposa de Pedro Galcerán Dez-Torrent: d. 404 [1 2].
Constantinopla cónsul de: v. Roca, Pedro
Constantinopla, emperador de: v. Mahomet II.
Constanza, Jacobo de: d. 232.
Copons, Juan de, doctor en leyes: d. 389.
Corbera, Bernardo de, consejero y embajador del rey: p. 17 18, n. 3, d. 77 [2] 82 [2] 83 [2] 84 85 [2 3] 89 91.
Corbera, Juan de, gobernador y baile general de C.: p. 12, d. 198 199 200 [2].
Corbera, Riambaldo de, capitán de nave: p. 20 22, d. 130 132 134 [2] 147.
Corbera el Joven, Riambaldo de, nave de: 28 29, d. 132.
Córdoba, Martín de, correo: d. 480.
Corder, Pedro, cordelero de B.: d. 223.
Corella, conde: d. 506 [2 3] 509 [2] 512 [2] 534 [3].
Corella, mosén: p. 28, d. 130 132 135 506 [2] 509 [2] 525 528 532.
Corella, Juan de, hijo del conde Corella: d. 509 [2] 512 [2] 514 [2].
Cornell o Corney, Luis: d. 187 [2] 283.
Coromina o Coromines, notario de B.: d. 503 506 [2].
Cortadella o Cortadelles, Juan, beneficiado de la seo de L.: d. 276 277 [2] 294.
Corte, Company de, mercader: d. 300.
Cortés, Jaime, de N.: d. 323.
Cortey, Jaime, escudero: d. 245.
Cortina, Juan: d. 87.
Costa, Bartolomé (mayor), notario de B.: p. 29 69, d. 141 [1 2] 142 143 144 145.
Costa, Francisco, platero de B.: d. 17.
Costanzo, Jacobo: p. 48, d. 232.
Cotro, marqués de, de S., hijo del conde Gilaberto: d. 29 [2].
Cotxo, marqués de: d. 14.
Cousestre, duque de: v. Gloucester, duque de.
Coxa, mícer Miguel, señor de la isla de Próxida: d. 29; hijo de: d. 29.
Creixells, Beltrán, burgués y mercader de P.: d. 383 [1 2] 387 [1 2] 394 395 398 [2] 402 408 [2].
Creixells, Juan, mercader de P.: d. 387 [2] 395.
Creuforta, Álvaro de, de B.: d. 137.
Cristià, carcelero: d. 536 [3].
Cristóbal, san: d. 441.
Cruïlles, mosén: v. Cruïlles, Martín Gerardo de.
Cruïlles, Luis Manuel de, abad de Sant Benet de Bages: d. 517 [4].
Cruïlles, Martín Gerardo de, comendador de B.: d. 29 [2], n. 1, d. 192 [3].
Cruïlles, fray Gaspar de, monje de Sant Cugat del Vallés: d 408 [2].
Cubells, Luis, notario de B.: d. 332.
Chipre, rey de: v. Juan II, rey de Chipre, Jerusalén y Armenia.

Dalgás, Bernardo, mercader de B.: d. 251 [2] 396.
Dalmau, Juan, abogado del rey: d. 227.
Dandoger, Miguel, galeote castellano: n. 44.
Dandria, duque de, italiano: d. 29.
Daredia, fray Fortuño de: v. Heredia, fray Fortuño de.
Darnau, barca de: d. 508.
Darné, Juan, del Rosellón: d. 395.
Darnius, mícer Pedro de, diputado de C.: d. 127.
Daroca, de: subrepostero del rey: d. 17.
Darquos, Pedro, corredor de animales de B.: d. 238 240 241 254 255 [2] 265 269 285 286 306 [2] 323 327.
Davó, Dalmacio, cónsul de Ragusa: p. 54, d. 307.
Degli Strozzi, Francisco: d. 374 [2]
Degli Strozzi, Nicolás: d. 372 [4] 374 [2] 376 385 [2].
Del Anyo, Lucrecia: v. Alagno, Lucrecia de.
Del Istroci, Francisco: v. Degli Strozzi, Francisco.
Del Istroci, Nicolás: v. Degli Strozzi, Nicolás.
Del Olm, Mateo, cobrero de Barcelona: d. 223 [2].
Demesa, mícer Antonio: d. 167.
Deriano, conde de: v. Ariano, conde de.
Derill, Francisco de: v. Erill, Francisco de.
Desiros, heraldo, «persavant», del rey: d. 72 74 75 [2] 77 [2].
Destany, Mateo: v. Estany, Mateo D'.
Destella, Juan de: v. Estella, Juan de.
Devesa: v. Devesa, Bernardo.
Devesa, mícer: d. 514.
Devesa, Bernardo: d. 452 [2] 453 [3] 477 [2] 480 [2] 503 [3] 515 [2] 533 534 [1 2 4] 535 [1 2].
Devesa, Gabriel, notario de B. y N.: p. 69, d. 467 [1 2] 470 474 478.
Dez-Bosch, Juan, de B.: d. 345.
Dez-Far, mosén, conservador de S.: d. 89 [1 2] 164 [2] 212 425 [2] 428.
Dez-Far, Gisberto, caballero de S.: d. 29 383 384 402.
Dez-Papiol, mícer Ramón: d. 167.
Dez-Pasens, Berenguer, conde de Módica, embajador del rey a las Cortes de C.: p. 41, d. 211 354.
Dez-Pench, Berenguer: v. Dez-Pasens. Berenguer.
Dez-Pla, Francisco, «conseller en cap», mensajero de los conselleres, síndico de Cortes, embajador del general de C., señor del castillo de Altafulla, camar-

lengo del rey y patrón de galera: p. 20 25 27 33 36 37 51 59 63, n. 42 107 144, d. 27[3] 56[2] 65[2] 109-127 131 178 179 181-187 190-198 219 252 274[4] 289 343 350-352 354 356 357 360 365 374[2] 375 376[12] 382[6] 383[2] 398[12] 406[2] 408[2] 418 469 495[7]; escuderos y servidores de: d. 112[12]; esposa de: d. 375.
Dez-Pla, Francisco, doctor en decretos y cánones y preceptor de la seo de B.: d. 352.
Dez-Pla, Juan, cambista: d. 113.
Dez-Pla, Miguel, enviado de los conselleres al rey: p. 61-63, d. 381 388 390[12] 392[2] 393[12] 396[12] 400[12] 403 405[123] 406[12] 409 410[12] 413[2] 414 416[12].
Dez-Pla, Pedro: d. 29[23] 47[2] 48[12] 50 52[2].
Dez-Pla, Pedro, mercader: p. 71, n. 405.
Dez-Pla, Rafael d. 29[2].
Dez-Pla, Ramón, conseller y patrón de lera: p. 25 26 67, d. 29[2] 48[12] 441 444 483[2] 528[2].
Dez-Pla, Ramón (mayor): d. 338.
Dez-Pou, Pedro Juan: d. 19[2] 164[4].
Dez-Puig, Jaime, cambista: d. 110 111 112[2].
Dez-Soler, Antonio Pedro, boticario de B.: d. 324.
Dez-Soler, Francisco, de V.: d. 29[2].
Dez-Soler, fray, de V., comendador de Tortosa: d. 29[2].
Dez-Soler, Galcerán, de V.: d. 29[2].
Dez-Soler, Guillermo: p. 44.
Dez-Soler, Luis, de V.: d. 29[2].
Dez-Soler, Mateo, baile de B.: p. 10 11 41, d. 210.
Dez-Soler, Mateo, notario de B.: d. 143.
Dez-Torrent, fray Francisco: p. 53, d. 279 483[3] 487[2] 495[5].
Dez-Torrent, Francisco, capitán de nave: p. 28 29, d. 130 132 134[2] 147.
Dez-Torrent, Gerardo Iván, doncel: d. 389 397 404[12].
Dez-Torrent, Guillermo, «conseller en cap», mensajero de los conselleres y capitán de nave armada contra corsarios: p. 33 36 37, n. 126, d. 178-187 190-198.
Dez-Torrent, Pedro: d. 34 333 440 481[5].
Dez-Torrent, Pedro Galcerán, regente de la bailía de Martorell y Castellví de Rosanes: d. 397 404[12].
Dez-Torrent, el Joven, Pedro: d. 29[2].
Dez-Vall, Francisco, caballero de B. y maestro racional: d. 29 47[23] 48[12] 52[2] 96 166[3] 230 234 277[2] 312[12] 396 514[23] 515[3]; esposa de: d. 396.
Dez-Vall, Juan, capitán de las naves del general de C.: p. 48, d. 230[12].
Dez-Voló, Arnaldo, diputado local de Voló: n. 41.
Diana, Gaspar de, cardenal-arzobispo de N.: p. 55, d. 243[3] 249 295 320 543.
Díez, Martín, de Aragón: d. 29.
Díez de Evolos, Martín, castellano: d. 29[2].
Díez de Mendoza, Ruiz, castellano: d. 29[2].
Dixer, Juan de: v. Ixer, Juan de
Domingo, santo: d. 29 47[2] 48.
Dorlins, duque de: d. 206[2].
Doria, nave de: d. 52.
Dosama, Juan, correo de Nápoles: d. 239.
Doy, nave de: d. 47[2].
Dulci, conde: d. 134[3].
Duque: v. Felipe María, duque de Milán.
Duquesa: v. Calabria, duquesa de.
Duquesa: v. Milán, duquesa de.
Durall, Pedro: v. Dusay, Pedro.
Durany, Pedro: v. Dusay, Pedro.
Duray, mosén: v. Dusay, Pedro.
Duray, Galcerán de: v. Dusay, Galcerán de.
Duray, Pedro: v. Dusay, Pedro.
Dusay, mosén: v. Dusay, Pedro.
Dusay, Galcerán de, de B., patrón de galera del general de C.: p. 31 41 42 48, d. 168 187[2] 195[3] 212[12] 221 229 252 272[2].
Dusay, Pedro, síndico de B. y mensajero de los conselleres: p. 69, n. 107, d. 465 468[12] 469[12] 471[2] 473[3] 475 479 481[23] 482 486[12] 487[2] 490[2] 494[2] 495[4], 499 503[34] 509[3] 511 512[3] 514 515[2].
Dusany, Pedro: v. Dusay, Pedro.
Duxer, Juan: v. Ixer, Juan de.

Ebreart, Pedro, de Millás: d. 387[2] 395.
Elche, moro de: d. 503[3] 506[23] 535[3].
Elmo, san: d. 166[2] 506[2].
Elna, obispo de: d. 500[12]; v. Casanoves, fray Juan de.
Emerio, san, fundador del monasterio de Banyoles: n. 133.
Embun, Miguel de, aragonés: d. 29.
Emperador: v. Segismundo de Luxemburgo y Federico III de Habsburgo.
Emperatriz: v. Leonor de Portugal.
Enjou, duque de: v. Anjou, duque de.
Enjou, duquesa de: v. Anjou, duquesa de.
Enrich, mosén: d. 525.
Enrique, hijo del duque de Calabria: d. 482[3].
Enrique de Aragón, infante, maestro de Santiago: p. 10 24, n. 34, d. 5[2] 14 19[2] 20[2] 29 34 36 39 42 44 47 48 50 56 58 62[2] 64 66 77[2] 105 136[4].
Enrique IV, rey de Castilla: d. 89 367[2] 369[13] 370[2] 509[3].
Enrique VI, rey de Inglaterra: d. 89[2] 193 194.
Epila, maestro fray Martín, aragonés,

obispo de Huesca y electo de Urgell: d. 369[2] 390 393 485 528[2].
Eredia, fray Fortuño de: v. Heredia, fray Fortuño de.
Erill, mosén: v. Erill, Guillermo Ramón de.
Erill, Berenguer de, caballero del Pallars y embajador del rey en Gn.: p. 61, d. 19[2] 29 379 382[5] 466[2] 474.
Erill, Francisco de, virrey de M.: d. 29 96 272 294 483[2].
Erill, Guillermo Ramón de: p. 70 71, d. 475 482[4] 493 495[7] 499 505 509[2] 538[2] 542.
Escala Deu, prior: v. Scala Dei, prior de.
Escarsafiga (hijo): v. Scarsafiga (hijo).
Escarsafiga (padre): v. Scarsafiga (padre).
Escarsafiga, Andria: v. Scarsafiga, Andria.
Escarsafiga, mícer Francisco: v. Scarsafiga, mícer Francisco.
Escarsafiga, mícer Rigo: v. Scarsafiga, mícer Rigo.
Esparça, galera de: d. 512[2] 514[2].
Esplugues, gentilhombre del Llobregat y capitán de galera: d. 89.
Esplugues, Bernardo, caballero regente de la veguería de B.: d. 178 179[2], 377.
Esplugues, Pedro: doncel del Llobregat: d. 302.
Espren, San: d. 166[2].
Estany, Mateo, tendero de Barcelona: d. 118.
Estany Bos, Juan de, doncel: d. 387[2] 395.
Estayó, Bartolomé, maestro racional de la curia real de S.: d. 22 208[3].
Estayó, Bartolomé, notario: d. 22.
Estella, Juan, escudero: d. 311.
Esteve, Antonio: d. 383[2] 398[2].
Eufrasina, esposa de Antonio Bonet: d. 290[2].
Eugenio IV, papa: p. 31 32 34 36, d. 173 174[12] 185[3].
Eulalia: d. 228.
Eulalia, esposa de Francisco Vidal: d. 318.
Eulalia, hija de Francisco Bellot: d. 145.
Eulalia, viuda de Francisco Gomis: d. 325.
Eulalia, santa: p. 42 60 61 62, d. 9[2] 366[5] 367[2] 372[34] 380 382[56] 390[12] 391[123] 392[2] 393 413[12] 483[3].
Eulla, obispo de. v. Elna, obispo de.

Fábregues, Gaspar, de B.: d. 329.
Fábregues, Miguel, clérigo: d. 351[2] 484[12].
Falcó, Mateo: d. 332.
Falcó, mícer. v. Falcó, Rodrigo.
Falcó, Pedro, licenciado en leyes: d. 384, 402.
Falcó, Rodrigo, doctor en leyes y consejero del rey: p. 56, n. 135 144, d. 208[2] 332 366[7812] 367[2] 368 369[3] 370 372[13] 373 375 376 380 382[12] 429[2] 457[2] 367[2].
Fambre, comendador de: v. Alfambre, comendador de.
Fanc?, mosén, castellano del «Castell Nou», de. N.: d. 536[3].
Far, mosén: v. Dez-Far.
Fargoso, Forgos o Forgoso: d. 159[2].
Fargoso, Nicolás: d. 159[2].
Favar, Antonio, nave de: p. 10, d. 19[2].
Federico III de Habsburgo, rey de romanos y emperador de Alemania: d. 193 206[2] 405[123] 406 409 410.
Felipe III, duque de Borgoña: d. 89[2] 216[2] 471[3].
Felipe María, duque de Milán: p. 15-18 22 36, n. 34, dd 27[2] 28 32 47 50 51 54 55 58[2] 59[2] 62[12] 63-65 69 71 73-77 79 82-87 89[12] 91[12] 94[2] 98 105 187[3] 191[2] 192[2] 206[2]; hija del: d. 59[2]; lugarteniente del: d. 62[2]; mensajero y secretario del: d. 89.
Feliu, mícer Pedro, regente de la Real Cancillería: d. 19[2] 48[2].
Félix V, antipapa: p. 30, d. 190; galera armada de: d. 159[2].
Fenollet, mícer: d. 485.
Fernando de Aragón, infante, duque de Calabria y rey de N.: p. 28 34-36 49 72, n. 144, d. 130 132 164[34] 169[1] 174[2] 184[2] 186 187[278] 243[2] 246 247[3] 249 274[3] 278 391 440[3] 444[2] 453[2] 456[2] 477[2] 482[3] 492 522 531 542.
Fernando I, rey de Aragón: p. 7; Constitución de: d. 471.
Fernando el Bastardo, rey de Nápoles: v. Fernando de Aragón, infante.
Ferrán, Miguel, escribano y notario de B.: n. 133, d. 110[2] 114 115 116[2] 122 123 125 126.
Ferrandis, Juan: d. 185[12].
Ferrandis de Heredia, Juan: d. 192[2].
Ferrando, infante: v. Ferrando de Aragón, infante.
Ferrando, escribano: d. 47[2] 48[2].
Ferrando, maestro: d. 517[2].
Ferrando, infante: v. Fernando de Aragón, infante.
Ferrara, marqués de: p. 31 33, d. 169[1] 185[2]; hermano del: p. 33, d. 185[23].
Ferrer, galera del: d. 431.
Ferrer, Francisco, corredor: d. 479.
Ferrer, Francisco, lugarteniente de patrón de galera: n. 39.
Ferrer, Francisco, procurador del rey de Navarra: d. 541.
Ferrer, Jaime: d. 208[3].
Ferrer, Jaime, hostelero: d. 533 534; esposa de: d. 533.

Ferrer, Juan, de B., hijo de Juan Çes Avaçes: d. 231 286 305 317 320.
Ferrer, Juan, de V., nave de: p. 20.
Ferrer, mícer Pedro: d. 369 370[2].
Ferrer, Pedro: d. 123.
Ferrer, Pedro, verguero de los conselleres: d. 178[2].
Ferrer, Pedro Antonio, abad de Montserrat: p. 12 49, d. 190 293 303 312[12] 454.
Ferrer, Rafael, de B.: d. 231.
Ferrer, Rafael, párroco de Solanelles: d. 397 404 408[2].
Ferrer, Rafael, tesorero de la reina: d. 317.
Ferrer (a) Batlle, Jorge, bachiller en decretos y clérigo de la diócesis de G.: d. 345.
Ferrera, Felipe de: p. 47, n. 124, d. 227, 362.
Fet, Martín, arnesero de B.: d. 116[12].
Figera: d. 477[2].
Fillach, Nicolás, doctor en leyes y consejero real: p. 56, n. 135 144, d. 331[12] 429[2] 457[2] 509[3] 514[3] 515[3] 534 536.
Fillac, mícer Ramón: d. 495[6] 506[3].
Fiveller, Bernardo, síndico de B., mensajero de los conselleres y consejero del rey: p. 64 67 67, n. 107, d. 421 423-429 431-438 449 450[12] 456[2] 458 466[2] 469[2] 471[2] 473[3] 481[2] 485 513[3] 523[12] 524-525 529.
Fiveller, Hugo, «conseller en cap» y síndico de B.: n. 107, d. 87[12] 127 213.
Flos, mosén, capitán de galera: d. 89.
Flos, mosén, gobernador de Sácer: d. 292.
Fluviá, Antonio de, doncel, domiciliado en el veguerío de B.: d. 394.
Foix, cardenal de: v. Foix, Pedro de.
Foix, conde de: d. 509[3].
Foix, Pedro de, cardenal de Foix: p. 33.
Fondi, conde de: v. Fundi, conde de.
Fonolleda, mosén: v. Fonolleda, Arnaldo.
Fonolleda, Arnaldo, consejero, secretario y protonotario del rey y baile general de C.: p. 28 36 37 48 56 57 60, n. 123 135 144, d. 1 18 127 128 133 135 151 164[4] 166 167 169[1] 170[1] 171 174 181 184 187[8] 192[123] 196[2] 201 203 204 206[2] 208[3] 212 233 234[2] 236 243 249 298[2] 329 346[2] 366[19] 369[23] 372 373 399[2] 401[2] 413[2] 414[2] 415 416[2] 417 420 422[2] 423[2] 424[2] 425[12] 430[2] 431 450[2] 454 476[2] 495[6] 508[2] 521[23] 534; esposa de: d. 249.
Fonollet (a) de Perellós, Francisco de, vizconde de Illa, Roda y Perellós, diputado del general de C.: d. 208[2] 242 386[12] 387 394 398[2].
Font: d. 481[6].
Font: Arnaldo, sastre: p. 46.
Font, Bernardo, lancero de B.: d. 223[2].
Font, Juan, pañero de Barcelona: d. 111, 112[12].
Fontcuberta, mosén: v. Fontcuberta, Berenguer de.
Fontluberta, Berenguer de, gran prior de C.: d. 19[2] 29 94[23] 96 99 289.
Fontruberta, Pedro de: d. 175[2].
Forés, mosén, aragonés: d. 29.
Fortistos: d. 162.
Francesdh, Juan, merrero de B.: d. 120
Francia, «argenter» del rey de,: v. Coeur, Jacques.
Francia, reina de: v. María de Anjou, reina de Francia.
Francia, rey de: v. Carlos VII el Victorioso, rey de Francia.
Francisco, mícer, familiar de Juan de Marimón: d. 220.
Francisco, familiar de Bernardo Çapila: d. 286.
Francisco, conde: p. 30 40, d. 162 174[2] 175[2] 176 195[4] 207 216[2].
Francisco, san: n. 133, d. 265; hábito de: d. 267.
Francisco I Sforza, duque de Milán: p. 61 67, d. 236[2] 378[2] 440.
Franch, Juan, alemán: d. 74[2].
Franch, Juan (mayor), notario de B.: d. 109 110[2] 111 112[2] 113 114 115 116[2] 117 118[2] 119 120 121 122 123 124 125 126 377 390[2] 494.
Fredericis, mícer, Juan de, patrón de nave de la Ribera, de Gn.: d. 186 187[3] 195[2].
Fundi, conde de, italiano: d. 29 85[2] 169[1] 243[12] 466[2] 538; hijo del: d. 29.
Funes, Gonzalo de, escudero de Tauste, de A., arrendador de los derechos y rentas de la Encomienda del Temple, de Huesca: d. 21.
Funes, Juan de, vicecanciller: d. 208[2] 366[12].
Funes, Ramiro de, aragonés: d. 29.
Fustrini, Nixique: d. 20.

Gabriela, esposa de Juan Saguer: d. 310[12] 325.
Gacelm, Bernardo: v. Gaucelm, Bernardo.
Gaeta, capitán de: d. 538[2].
Gaeta, castellano del castillo de: v. Castellbisbal, Juan.
Gaeta, vicecastellano del castillo de: v. Oliver, Pedro
Gaeta, virrey de: v. Speciale, mícer Nicola.
Gaeta, fray Juan de, O. F. M., guardián del monasterio de San Lorenzo, de N.: d. 263.
Galcem, Bernardo: v. Gaucelm, Bernardo.
Galcerán, mosén: v. Requesens, Galcerán de.

Gallach, Juan de, lugarteniente de tesorero: d. 13.
Gallano, Vizconde de, de S.: d. 187 [2] 355.
García, obispo de Lérida: v. Aznares de Añón, García.
García, fray Juan, O. P., obispo de Mallorca: d. 405 [2].
García, Jaime, notario real: d. 449.
Garrell, Catalina: d. 144.
Garrell, Juan: d. 144.
Garriga, Pedro, rector: d. 341.
Garro, nave de: p. 12, d. 33 134 [2] 135.
Gaspar, maestro en Medicina: p. 34, d. 185.
Gaspar, obispo de N.: v. Diana, Gaspar de.
Gassull, Andrés, de Gaeta, escribano del rey: d. 142 143.
Gaucelm, Bernardo, de P., cónsul de catalanes en N.: p. 37, n. 157, d. 284.
Gayetano, maestro Jacobo: d. 164 [2].
Gayeta, fray Juan de: v. Gaeta, fray Juan de.
Geltrú, fray Juan de la: v. La Geltrú, fray Juan de.
Genaro, san: v. Jenaro, san.
Gener, Francisco, caballero: d. 29 [2], n. 1.
Génova, gobernador de: d. 54 55 75 76 82 91.
Génova, mensajero de: d. 164 [2] 528 [2] 532 [2].
Génova, conde de, hijo de Luis, duque de Saboya: d. 159 [2].
Génova, duque de: v. Campofregoso, Tomás; Adorno, Rafael de; Campofregoso, Luis de; Campofregoso, Pedro de.
Gerard, Jaime: v. Girard, Jaime.
Gergent, obispo de: v. Xarth, Domingo.
Gerona, obispo de: v. Pau, Bernardo de.
Gerona, Guillermo: d. 345.
Gerona, diputado local de: v. Sant Celoni, Felipe de.
Gerona, síndico de: v. Sant Celoni, Jaime de.
Gerona, veguer de: d. 173 [2].
Geroní, Salvador: d. 136.
Gibert, Gaspar, mercader de N.: d. 478.
Gil, Jaime, boticario: d. 310 [2].
Gil, Jaime, escudero, de N.: d. 324 325.
Gilabert, Ramón, de P.: p. 42, d. 29 [2] 216 [1 2].
Gilabert de Centelles, Francisco: v. Riusec, Ramón de.
Gilaberto, conde, de S.: d. 29 [2] 164 [2].
Ginebret, Juan, notario y escribano del Consejo de Ciento de B.: p. 51 62 70 71, d. 272 [1 2] 276 277 [1 2] 281 289 290 294-296 312 [1 2] 319 322 341 343 [1 2] 345 347 349-360 362 494 [1 2] 516 518.
Giner, Jaime, consejero del rey y regente de la Bailía General de C.: d. 346.
Giralt, Jaime, canónigo y precentor, obispo electo de Albarracín: d. 128 141; obispo de Segorbe y B., mensajero de la reina: p. 27 42, n. 97, d. 214 369 [2] 396 [2] 524 [2].
Girardo: d. 230 [2].
Gismundo, conde: d. 510 512 524 [2].
Gloucester, duque de: d. 193 194 [2].
Gocentayna, conde de: v. Cocentaina, conde de.
Goçet, Francisco: d. 412.
Golizano, conde de, de S.: v. Cardona, Pedro.
Gombert, Juan, cuchillero de Barcelona: d. 115.
Gomis, Francisco, lancero de B.: d. 325.
Gomis, Pedro, de P.: d. 289.
Gotzarino, comendador, castellano: d. 29 [2].
Gracia (a) Juvencio Alberdano, Francisco de: d. 470.
Gran Turco: v. Mahomet II, El Gran Turco.
Granell, Berenguer, escribano de B.: d. 276 312 [2] 319 343 [2] 347 349 350 351 [2] 354 362.
Gran, Juan, mercader de B.: d. 22.
Grau, Pedro: d. 193 [2].
Grayera, García, conductor de nave castellano: d. 197.
Gregori, Massí de, de S.: d. 29.
Grimau, mícer Francisco: d. 47 [3].
Grimau o Grimaut, Gerolimo de: d. 47 [3] 48 [2] 50 53 [1 2] 69 [2] 74 [2].
Grimaut, nave de: d. 134 [2].
Gualbes, Ferrer de: p. 45, d. 195 [5].
Gualber, Ferrer de (hijo): d. 195 [5].
Gualbes, Guillermo de: d. 167.
Gualbes, Jaime de: n. 138.
Gualbes, Luis de, capitán de nave armada contra corsarios: n. 126.
Gualbes, Miguel de: d. 402.
Gualbes, Miguel de, cónsul de Siracusa: d. 497 [2].
Gualbes (a) Sant Climent, Pedro de: v. Sant Climent (a) de Gualbes, Pedro de.
Guallach, Juan de: v. Gallach, Juan de.
Guardia: d. 480 [2].
Guardia, Antonio de, mercader de B.: d. 17 18 362.
Guarrell, Catalina: v. Garrell, Catalina.
Guarrell, Juan: v. Garrell, Juan.
Guerau, maestro cirujano de M.: d. 388 [2] 405 [2].
Guerau, Francisco, mercader: d. 292.
Guillem, Arnaldo, correo: d. 532 495 [10] 515 [2] 532.
Guimerá, mosén: d. 521 526 [2].
Guimerá, Gisperto de, veguer de B.: d. 166 [2].
Guimerá, Manuel de: d. 29.
Guinar, Enyago de, conde Ariano, conde-

camarlengo castellano: n. 144, d. 29 [2] 187 [2].
Guinovart, Antonio, galeote de To.: n. 44.
Guismundo: v. Gismundo.
Gurmán, Pedro de: d. 187 [2].
Gurrea, Juan de, de A.: d. 29 47 [3].
Gutiérrez de Nava: v. Nava, Gutiérrez de.
Gutiérrez de Sandoval: v. Sandoval, Gutiérrez de.
Gutiérrez de Sotomayor: v. Sotomayor, Gutiérrez de.

Hasburgo, Federico III de, rey de Romanos y emperador de Alemania: d. 405.
Heredia, fray Fortuño de, aragonés: d. 29.
Hosona: v. Osona.
Hossoya, Coli (a) Nicolás de la: v. La Hossoya, Coli (a) Nicolás de.
Hostalrich, Bernardo de: d. 29 [2].
Hostrelinch, Eyna, sastre: p. 27, d. 125.
Huesca, obispo de: v. Epila, fray Martín.
Huesca, San Pedro de, prior de: v. Çapila, fray Bernardo.
Hungría, rey de: v. Ladislao V el Póstumo.

Illa y de Canet, vizconde de: v. Fonollet (a) de Perellós, Francisco.
Illa, Agustín de la: v. La Illa, mícer Agustín de.
Inglaterra, rey de: v. Enrique VI, rey de Inglaterra.
Isaac, rey de Abisinia: d. 243 [2].
Italiá, mícer Luquet: d. 47 [2] 48 [2] 50 53 54.
Istroci, Francisco del: v. Degli del Istroci, Francisco.
Istroci, Nicolás del: v. Degli Strozzi, Nicolás.
Itanti, Pedro de: d. 53 [2] 59 [2] 66 [2]; herederos de: d. 93 96 102.
Iteruz, Melchor, ballenero de: d. 170 [2].
Ixar, Juan de, señor de Ixar: p. 68, d. 447 [12] 466 [2].
Ixer, Juan de, embajador: d. 29 509 [3] 512 [3].

Jacobo, conde: d. 453 [3] 457 473 479 482 [3] 508 [3] 509 [3] 524 [2].
Jaime I, rey de Aragón, privilegio de: p. 53, d. 291 377 378 382 482 [8].
Jaime, san: d. 166 [2] 358.
Jan..., mícer Agustín: d. 511 [2] 517 [2] 519 [2] 522 525 526 [2].
Janer, Mosén: d. 382 [6].
Janer, fray Juan, caballero sanjuanista: d. 305.
Janer, Galcerán, doncel de B,: d. 322.
Jassa, Berenguer de, doncel de Marran: d. 447 [2].
Jenaro, san: p. 72, d. 166 [2] 534 [4].
Jerónimo, san: d. 369 [2].
Jerusalén, rey de: v. Juan II, rey de Armenia, Jerusalén y Chipre.
Jesualdo, Carlutxo de, italiano: d. 29.
Jesús: d. 170 [2] 176 189 494 [3].
Joan, mosén: v. Gurrea, Juan de.
Joan, Mateo, notario: d. 469 [3], 471 [2] 483 [2] 506 [2] 521 [2] 528 [2] 534 [2].
Joan, Pedro: d. 471 [2] 481 [2].
Johanicot, fray, caballero sanjuanista: d. 29 [2].
Jonquers, d. 471 [4].
Jonquers o Jonqueres, patrón de nave: d. 26 [2] 27 [2] 528 [2].
Jonquers, Francisco de, caballero: d. 383 384.
Jonquers, Gregorio: d. 29 [2], n. 1.
Jordá, mícer Guillermo, licenciado en leyes, síndico de B. y embajador de las Cortes de C.: p. 22 23 45, n. 107, d. 220 [12] 242.
Jorge, esclavo, Bernardo: Ça-Pila d. 286.
Jorge, san: n. 105, d. 82 [2] 166 [2] 189 243 [2].
Jou, duque de: v. Anjou, duque de.
Jover, mosén, de V.: d. 29 [2].
Juan, familiar de Juan de Marimón: d. 220.
Juan, conde: p. 11, d. 24 [2].
Juan, don: v. Llull, Juan (mayor).
Juan, preste: v. preste Juan.
Juan I, rey de Aragón: d. 437 [2] 495 [4].
Juan I, rey de Navarra, infante y gobernador general de A. y S. y lugarteniente general de A. y V.: p. 10 16-18 21 24 68, n. 34 37 105, d. 5 [2] 14 19 [2] 20 [2] 29 34 36 39 42 44 47-48 50 52 [2] 53 [2] 54 55 [12] 56 57 59 62 [2] 63 64 [12] 65 66 71 73 74 [2] 75 [12] 76 [12] 77 79 80 [2] 82 [2] 83 [2] 84 [2] 87 89 93 96 [12] 101 [2] 102 103 108 283 372 [4] 433 [2] 437 442 452-454 457 [2] 464 466 468 [12] 471 [34] 473 [12] 476 [2] 481 [1234] 482 [12] 485 486 487 492 495 [12345] 500 [13] 503 [23] 505 508 [2] 509 [3] 512 [3] 514 [12] 515 [3] 524 [2] 526 [2] 528 530 532 533 537 541; indumentaria de: d. 76.
Juan II, rey de Castilla: n. 105.
Juan II, rey de Chipre, Jerusalén y Armenia: d. 532 [2].
Juan, san: n. 34, d. 82 [2] 187 517.
Juan Bautista, san: d. 166 [2] 174 [2].
Juan Evangelista, san: d. 88 91 166 [2].
Juana, madame: v. Juana II, reina de Nápoles.
Juana, esposa de Marcos de Montbuy: d. 272.
Juana, viuda de Jaime Sala: d. 343.
Juana II, reina de Nápoles: p. 11, d. 136 [2].
Juliá, corsario: d. 134 [2].

Juliá, fray: d. 136[3].
Juliá, Rafael: d. 419 427.
Juliol, Arnaldo, de Sant Feliu de Guíxols, barca de: d. 24.
Jussies, italiano: d. 29.
Junyent, nave de: d. 393[2].
Junyent, Juan Bernardo, de B.: d. 246.
Justicia, negro del: d. 159[2].
Jutglar, Pedro, peletero de B.: d. 114.

La Cavalleria, Martín de, cambista o banquero de Nápoles: d. 47[4] 48[4] 50[2] 56 387.
Ladislao V el Póstumo, rey de Hungría: d. 480[2].
La Geltrú, fray Juan de, comendador de V. P.: d. 272[2].
Lagonissa, Jacobo de: d. 164[2].
La Hossoya, Coli (a), Nicolás de, sastre de la corte del rey de A.: d. 1.
La Marca, capitán general de: v. Pitzini de Aragón, Nicolo.
Lagostera, Nicolás: v. Llagostera, Nicolás.
Lahopart: v. Lleopart, Bernardo.
La Illa, mícer Agustín: d. 498.
La Maysso, comendador de: d. 29.
Lambert, mosén: d. 538[2].
La Mota, Juan de, correo: d. 541.
Lansol, Beatriz de: v. Cocentaina, condesa de.
Lanuza, Martín de, baile general de A.: d. 29 187[2] 274[3].
La Penya, Juan de la, castellano: d. 29 187[3].
Larera, Ramón, mercader de P.: d. 398[2] 402.
La Seda, Juan de: d. 366[5 11] 382[4].
Laurador, mosén: v. Llaurador, mosén.
Lauria, conde de: d. 164[2].
Lauxano, Jaime de, doctor en leyes de N.: d. 330[2].
La Vía, Aimerico de, de B.: p. 29 30 n. 131, d. 152 293[1 2].
La Vía, Juan de, doctor en derechos y paborde de la seo de B.: d. 312[1 2].
La Vía, Juan de, mercader, cónsul en Constantinopla; nave de: p. 20 54, d. 291[1 2].
Ledesma, Pedro de, caballero: d. 137.
Lenguadoc, gobernador de: p. 33.
Leocadia o Leodia, santa: d. 281.
Leonesi, mícer, comisario del duque de Milán en Génova: p. 16.
Leonor de Portugal, emperatriz de Alemania: d. 405[1 2 3] 406 409 410.
Leonor de Urgel, infanta: p. 27, d. 129 136[2 4].
Leonor, infanta, hija de Fernando, duque de Calabria: d. 249.
Leonor, infanta, hija del rey Alfonso: p. 28 31 35, d. 169[2] 185.
Leonor, doncella, sobrina de Pedro Collell, d. 7.
Leonor, esposa de Juan Roig: d. 339.
Leonor, esposa del maestro racional Bartolomé Estayó: d. 22.
Leonor, infanta, hija de Fernando, duque de Calabria: d. 249.
Leonor, viuda de Juan Roig: d. 339.
Lérida, cardenal-obispo de: v. Cerdá, Antonio.
Lérida, obispo de: v. Aznares de Añón, García.
Lérida, síndico de: d. 242 420.
Lérida, veguer de: d. 173 515.
Leyda, mosén de, procurador del rey: d. 89[2].
Linyan, Alfonso de, de Mallen: d. 21[2].
Linyan, Gabriel, de Calatayud: d. 21[2].
Lisbona, Juan de, marinero de B.: d. 335.
Lo mesquí, Esperança: v. Esperança lo Mesquí.
Loldra, oficial del duque de Milán: d. 52[2].
Lopessi, mícer, oficial del duque de Milán: d. 52[2] 55 75[1 2] 76[1 2] 82[2].
López de Visedo, Pedro, galeote castellano, n. 44.
Lorenzo, san: d. 166[2].
Lorito, conde de, de Italia, hijos del: d. 29.
Loscos, Lázaro de, procurador real del reino de M.: p. 12, d. 26[1 2] 129.
Lubián, Gonzalvo de, castellano: d. 29[2].
Lucas Evangelista, san: d. 64; fiesta de: d. 136[3].
Lucía, santa: p. 51, d. 380.
Lucha, Luquese de, correo: d. 54.
Lucrecia: v. Alagno, Lucrecia de.
Luis: d. 532[2].
Luis, duque de Saboya: p. 30 40, d. 89[2] 159 206[2] 216; hijo de: p. 30; mensajeros de: d. 216[2].
Luis, rey: d. 19[2].
Luis III de Anjou, duque de Anjou, rey: p. 10 11, d. 89[2].
Luis, san: d. 166[2].
Lune de Reta, Beltrán, correo: d. 319.
Luranca, espadero de B.: d. 126.

Llagostera, Nicolás, contramaestre, «notxer» o consejero de galera: d. 244[2].
Llaurador, mosén: d. 518[2].
«Llançapeyra», del conde de Sinopol, de Italia, d. 29.
Lledó: d. 366[8].
Lleida, mosén de, procurador del rey: d. 89[2].
Lleopart, Bernardo, platero: p. 60 63, d. 366[6].
Llison, Diego, castellano: d. 29[2].
Llison, Rodrigo, castellano: d. 29[2].
Llobera, Bartolomé de, cónsul en N. electo por los conselleres: n. 157.

Llobera, Juan de, mercader de B.: d. 53[2] 437 495[9]; correo de: d. 493.
Llobet, Francisco, conseller de B.: d. 127.
Llobet, Bernardo: n. 105.
Llobet, Francisco, doctor en derechos, de B.: d. 235[2] 238 243[2] 273 293[12]; conseller de B.: d. 127.
Llombart, Alberto, médico astrólogo del rey: d. 477[2].
Llombart, Guillermo, de Ca.: d. 145.
Llombart, Juan, escudero: d. 238 273.
Llopart, Bernardo: v. Lleopart, Bernardo.
Llopis, Bernardo, notario de B.: d. 142.
Llorens, Antonio, notario de B.: d. 104.
Llull, Berenguer: p. 67, d. 442.
Llull, Guillermo, bachiller en Sagrada Teología y rector de la parroquia de Benicarló: d. 305.
Llull, Juan (mayor), mensajero de los conselleres y conseller «en cap»: p. 11 25 26 28 29 33 37, n. 107, d. 109-111 112[2] 113-115 116[2] 117-127 130-136 151 158 159 187[6] 193[2] 194[2] 211.
Llull, Juan (menor), armero mayor del rey, gobernador de Sorrento, Maso, Bicio y Capri, síndico de B. y capitán de naves armadas: p. 29 30 31 32 37 58, n. 107 138, d. 47[3] 48[2] 134[3] 146 156 166[3] 168 169[2] 174[2] 176-177 235[12] 245 314 398[2] 420 427; hijo de: d. 47[3] 48[2].
Llull, Pedro: d. 244 305 314.
Llull, Romeo: n. 138, d. 29[2].
Llull, Romeo (hijo): n. 138.

Maçanet: v. Massanet.
Maciá, embarcación «coca» de: d. 230.
Maçot, Rafael, mercader de M.: d. 353.
Madama: v. Alagno, Lucrecia de.
Madrenchs, Juan, patrón de nave: d. 366[12] 400[2] 405 406 409 416.
Maella, Juan de, correo: d. 196[2].
Maestro de Alcántara: v. Sotomayor, Gutiérrez de.
Maestro de Montesa: v. Puig, fray Luis.
Maestro de Santiago: v. Enrique de Aragón, infante.
Maestro Stacii Alexandrino: v. Stacii Alexandrino, maestro.
Magieri, Antonio, de Pisa: d. 90.
Mahomet II, El Gran Turco, emperador de Turquía: p. 67 68 70, d. 428 440[23] 453[3] 457 466[2] 469[2] 471[3] 480[2] 485[2]. 532[2].
Major, Antonio, «pelaire» de paños de lana de P.: d. 304.
Major, Bernardo, herrero de B.: d. 223[2].
Malla: d. 48 52[2].
Mallorca, gobernador de: v. Olms Berenguer de; y Vilademany, Arnaldo de.
Mallorca, lugarteniente de gobernador de: v. Albertí, mosén.
Mallorca, mensajero de: v. Miró, maestro.
Mallorca, procurador real del reino de: v. Loscos, Lázaro de.
Mallorca, síndico de: v. Mir, Francisco.
Mallorca, virrey de: v. Erill, Francisco de.
Mallorca, obispo de: v. García, fray Juan.
Mallorca, rey de: 444.
Mallorques, Andrés de, doncel oriundo de Blanes: d. 354.
Mallorques, Ramón de, familiar del rey Alfonso: d. 354.
Manchos, Pedro, cocinero de B.: d. 248 266 321[12].
Mandaxamich, Juan, castellano: d. 29[2].
Manlleu, Francisco, mercader: p. 37.
Manresa, Miguel de, mercader de B., mensajero de los hombres de la «Busca»: p. 64 67 69, d. 427 429[2] 440[14] 444[13] 462[2] 463 497[2] 499 507[2] 522[12] 525 526[2].
Manthes, Pedro: v. Manchos, Pedro.
Maravella, Gabriel, comisario del duque de Milán: d. 62[2].
Mar, Simón de, patrón de galera genovés: d. 25.
Marca, La: v. La Marca.
Marcos Evangelista, san: d. 422 425[3] 440[12].
March, Dionisio, sastre de B.: p. 27, d. 1 122 123.
Mareri, conde de: d. 164[2].
Mari, Domingo, mercader de P.: d. 145.
María, Infanta, hija mayor del rey Alfonso: p. 31, d. 159.
María de Anjou, reina de Francia: d. 157[2].
María de Castilla, reina de Aragón, esposa y lugarteniente general del rey Alfonso: p. 8 12 17 18 23 24 27 29 38 45 50 64 65, n. 32 107 128, d. 26-28 34 37 39 56[2] 78 83[2] 84[2] 87 89 95 107 128 131[4] 148 157[12] 200 208[2] 227 258[2] 299[2] 315[2] 346[2] 361 388 415 416 422[12] 423 432 433 434 438[23] 473[3] 492.
María, Santa: d. 50-52 89[2] 166[2]; vigilia de la Natividad de: d. 50-52.
Marimón, Bernardo de: d. 220.
Marimón, fray Ferrer de, prior de Santa María de Meyá: p. 68, d. 293[2] 454[2].
Marimón, Juan de, conseller, cónsul de la Lonja de Mar, síndico de B., mensajero de los conselleres y de las Cortes de C., patrón de galera: p. 20 38-48 50 51 53 54 56-59 62 63 68, n. 42 44 107 116 119 126 128 135 138, d. 202 205-209 217 218 220 226 231 233-246 248 251 254-256 258-265 267 269 273 278 279 282 283-288 291 292 299-302 306-309 311 314 316 320 321[12] 323

326-329 330[2] 331 332 333[2] 334-340 342 344 348[12] 360 361 366 370[3] 399[12] 420 454[12] 543; escudero de: d. 286 287; madre, esposa, nuera y sobrina de: d. 220; servidores de: n. 116.
Marimón, Juan Bernardo de: n. 138.
Marimón, Romeo de: n. 89.
Marino, mícer: d. 495[8].
Marqués: v. Oristany, marqués de.
Marqués, Galcerán, boticario de B.: p. 51, d. 239 244 246 248 259 265 266 285 287 297 301[2] 304 316 317 320 336.
Marquet, Juan: d. 322.
Marquet, Juan, doctor en leyes, canónigo arcediano mayor de la seo de B.: d. 404 408[2] 412.
Marquet (a) Ça Tría, Francisco, de B.: p. 51-52, d. 259-265 287.
Marquilles, mícer: d. 494[3].
Martí, mosén Antico, conseller de B.: d. 498 526[12] 528[2].
Martí, Francisco, notario de B. y N.: d. 104 143 187[6] 438[5].
Martí, Juan, secretario del rey: d. 408[2].
Martín, san: p. 11, d. 16 166[2].
Martín I, rey de Aragón: p. 54, n. 109, d. 495[25] 508[2].
Martín V, papa: p. 10, d. 19[2].
Marxo, Quírico, genovés, d. 28.
Martinengo, César de: d. 162.
Martínez, Pedro, embajador del rey: d. 162.
Martínez, Pedro, embajador del rey: d. 62[2].
Martorell, mosén: v. Martorell, Francisco.
Martorell, Francisco, valenciano, notario, secretario del rey y maestro portulano de S. p. 71 72, d. 29[2] 198[34] 199 200[2] 386[2] 387 458 460[2] 476[2] 477[2] 480[2] 481[4] 482[2] 483[2] 486[2] 487[12] 489 490 494 495[2479] 496 499 500 502[12] 506[3] 508[2] 509[3] 510 514[2] 515[3] 517[13] 519 521[12] 522[123] 523[2] 524[12] 526 528 532[12] 534[23] 535[2] 538[12] 542.
Martorell, Gaspar, escribano: p. 47, d. 225[2].
Martorell, Pedro, coracero de Barcelona: d. 117.
Marzano, Mariano, príncipe de Rossano: p. 35.
Mascaró, Pedro, librero de B.: d. 109.
Maso, gobernador de: v. Mazo, gobernador de.
Massanet: d. 487[3] 494[2] 496 501 503[24] 511 514 524[2] 526[2].
Massià: v. Macià.
Mateo, san: d. 54 166[2].
Mates, Bernardo, mercader catalán de la isla de Ischia, de S.: d. 304.
Mates, Melchor, patrón de nave: p. 42 67, d. 214 441 444.
Mates, Pedro Arnaldo, de Sant Joan Despí: d. 304.
Mateu, Antonio, candelero de cera de B.: d. 334 338[12].
Mayans, Jofre de: d. 31 47 48[2].
Maysso, La: v. La Maysso, comendador de.
Mazo o Maso, gobernador de: p. 31, d. 169[2].
Medina, Juan de, correo: d. 541.
Med'ona, Nicolás de, notario de B.: d. 277.
Melchor: v. Mates, Melchor.
Melfi, duque de: d. 169[1].
Mella, Juan de, cardenal de Zamora: d. 495[10] 503.
Mento, mícer Nico de, gobernador de Niza: d. 159[2].
Mer, san: v. Emerio, san.
Mercader, Guillermo, virrey de Apulia: d. 471[3].
Mercader, Juan, baile general de V.: n. 38 40.
Mercader, Pedro, tesorero o receptor general de pecunias del rey: d. 157[2] 208[3] 251 275[2].
Mercurio, san: d. 166[2].
Merlés, Juan de, doncel de B.: d. 137.
Merlés, Ramón, de Sant Vicenç dels Horts: d. 29[2].
Mesina, cardenal de: v. Cerdá, Antonio.
Mesina, prior de: v. Ça-Casa, Pedro.
Mestre, Ramón, factor de Tomás Taqui: d. 375[12].
Mexia, Nuño, castellano: d. 29[3].
Micaela, esposa de Ramón de Mallorques: d. 354.
Miguel, san: d. 166[2] 408[2].
Miguel Arcángel, san: d. 272.
Milá, mosén, caballero: n. 144, d. 366 444[2].
Milán, duque de: v. Felipe María.
Milán, duque de: v. Francisco I Sforza.
Milán, duquesa de: d. 54.
Militans, Nicolás, alguacil del rey: d. 17.
Mir, Andrés, notario de B.: n. 123.
Mir, Esteban, notario de B.: d. 210.
Mir, Francisco, notario y síndico de M.: d. 38.
Mirabal, galera de: d. 509[3] 512[3] 514 515[2].
Miraballi, de Roma: d. 438[7].
Mirabella, conde de: d. 164[2].
Miralles, Ramón: d. 43.
Miró, maestro O. P., mensajero de M.: d. 59[2] 63 77.
Miró, Nicolás, mercader de B.: d. 110[12].
Miró, Pedro, peletero de B.: d. 121.
Miquel, mícer: v. Miquel, Pedro.
Miquel, Bernardo: d. 494[3].
Miquel, Ginés: d. 509[2] 512 513.
Miquel, Narciso, mensajero de G.: d. 44[2].

Miquel, Pedro, doctor en derechos, mensajero de los diputados de C.: p. 67, d. 439 448 522[2].
Modica, conde de: d. 184 354 398 402[2]. v. Cabrera, Bernardo, Juan y Dez-Pasens, Berenguer; hijo del: d. 184.
Molendino, Dionisio de, cardenal-arzobispo de París: d. 280[2].
Molinensis, cardenal: v. Molendino, Dionisio de.
Molins, correo: d. 469[1 2] 491[2] 493 495 496[1 2] 500[1 2] 503 505 517[4] 518 524 525 535.
Moncayo, Juan de, caballero aragonés, gobernador de A. y poeta: p. 28 59, d. 130 132 361[2] 363 366 401.
Moncayo, Sancho de: d. 29.
Moner, Jorge, bachiller en derechos: d. 383 384 386[2] 387.
Moner, Juan, boticario de B.: d. 273.
Moner, Juan, mercader de B.: d. 304 311 316-318 320 321[2] 329.
Monmany: d. 167 169.
Monmany, ballenero de: d. 167 169.
Monreale, patriarca-arzobispo de: d. 515 524[2].
Montagut, Luis de, valenciano: d. 29[2].
Montagut, Marcos de, doncel, oidor de cuentas del general de C.: d. 229.
Montagut, Pedro de, valenciano: d. 29[2].
Montaner, Gabriel, notario de B.: n. 133.
Montanyans, García de, submontero del rey: p. 61, n. 147.
Montanyes [Montibus], Nicolás Antonio, abogado fiscal: d. 373.
Montanyes, García, escudero: d. 286 306[2] 321[2] 328.
Montbuy, Francisco de, de Ce.: d. 29[2].
Montbuy, Marcos de: d. 272[1 2].
Montbuy y de Tagamanent, Juan de, caballero: d. 272.
Montcada, Guillermo Ramón, caballero, consejero y camarlengo del rey: d. 198[3].
Montcada, Juan de: n. 44.
Montcada, Pedro de, galera de: p. 21, n. 39 44.
Montcada, Ramón de: d. 333.
Montcorp, sobrino de: d. 230[2].
Montesa, maestro de: v. Puig, fray Luis, y Claver, fray Montsoriu.
Montesa, caballero de: v. Pardo, fray.
Montesa, Clavero de: v. Claver, fray Montsoriu.
Montmany, ballenero de: d. 167 169
Montoro, conde de, gran senescal: d. 169[2].
Montoyo, correo: d. 515[2].
Montpaó, Antonio, correo: d. 482[4].
Montragono, Francisco de: d. 164[2].
Montroig, Pedro, escribano del rey en N.: d. 354.
Montroig, Pedro, notario de Gaeta: d. 143.
Montrós, Juan de, patrón de galera: p. 25 26.
Montrubí, Pedro de, escribano del rey y notario público: d. 354.
Monts, Nicolás Antonio, abogado fiscal: d. 373.
Montserrat, abad de: v. Avinyó, fray Antonio de; Vilalba, Marcos de.
Montserrat, Bernardo: d. 362.
Montsoriu, fray Claver: v. Claver, fray Montsoriu.
Monzón, prior o comendador de: d. 482[4].
Mora, Ramón, notario de B., mensajero de los hombres de la «Busca», p. 69, d. 462[2] 463 484.
Moragues, Antonio, herrero de B.: d. 223[2].
Morell, Jaime, boticario de N.: d. 310[2] 324 325.
Morell, Pedro, marinero, contramaestre, «notxer» o consejero de galera: d. 244.
Morelli, escribano del rey: d. 18.
Morziello, Juan, galeote castellano: n. 44.
Mota, Juan de la: v. La Mota, Juan.
Mur, Dalmacio de, arzobispo de Zaragoza: p. 10 27, d. 2-4 6 8 12 15 56[2] 170[1] 372[4].
Mur, Rodrigo de, aragonés: d. 29.

Nápoles, cónsul de los catalanes en: p. 53.
Nápoles, Juana II de: v. Juana II, reina de Nápoles.
Nápoles, arzobispo de: v. Diana, Gaspar de.
Nápoles, reina de: Juana II, reina de Nápoles.
Nápoles, rey de: v. Fernando el Bastardo.
Nava, Gonzalo de, caballero, patrón de galera: p. 37, d. 137 197 243[2].
Nava, Gutiérrez de, castellano: d. 29[3].
Navarra, príncipe de: v. Carlos de Viana.
Navarra, rey de: v. Juan I, rey de Navarra.
Navarra, Juan de: d. 485[2].
Navarrico, correo: d. 486 521.
Navarro, correo: d. 519.
Navarro, Juan, escudero: d. 269.
Navel, Bartolomé de: d. 103[1 2].
Nicolás V, papa: d. 454[2].
Nicolás, san: d. 166[2].
Nicolás (a) Coli de la Hossoya: v. La Hossoya (a) Nicolás, Coli de.
Nicolau, Beltrán, mercader de B.: d. 183[1 2].
Nicolo: v. Pitxoli, Nicolo.
Niza, gobernador de: v. Mento, mícer Nicolo de.

Nola, conde de: p. 27, d. 129 136[4].
Nola, condesa de: d. 129.
Nules, señor de la baronía de: v. Riusec (a) Francisco Gilabert de Centelles, Ramón.

Ocaña, Gonzalbo de, galeote castellano: n. 44.
Ocha, Pedro, castellano: d. 29[2].
Oferio, Tomás de: rector de la iglesia parroquial de Santa María Rotunda, de N.: d. 262.
Oliva, nave de: p. 39, d. 202.
Oliva, señor de la baronía de: v. Riusec (a) Francisco Gilabert de Centelles, Ramón.
Olivella, Juan de, mercader de B.: d. 187[6] 277[2] 382[2] 393[2].
Oliver, Antonio, mercader de Barcelona: d 358.
Oliver, Galcerán, tesorero de la reina: d. 359.
Oliver, Jaime, escribano del rey de B. y Gaeta: d. 134[2] 142 143.
Oliver, Juan, escribano real: p. 28.
Oliver, Pedro, vicecastellano del castillo de Gaeta: d. 389[12].
Oliveto, conde de: d. 164[2].
Olm, Mateo del: v. Del Olm, Mateo.
Olms, Berenguer de, consejero y camarlengo del rey y gobernador de M.: p. 10 12 13 19, d. 14 15 26-28 36 40 107[12] 315[3] 425 521[2] 522[2].
Olzina, Antonio, valenciano: d. 29[2].
Olzina, Juan, valenciano, secretario y protonotario del rey: n. 144, d. 29[2] 135 160 162 173[2] 185[3] 193[2].
Once mil vírgenes: n. 133.
Opessi, mícer: v. Lopessi, mícer.
Oria, galera de: d. 519.
Oriola, hermano de Pedro: d. 522.
Oriola, Pedro: d. 522.
Oristany, marqués de: v. Arborea, Salvador.
Orleans, duque de: p. 40.
Ortal, Francisco: v. Artau, Francisco.
Ortega, doncel de Ca. y mayordomo del conde de Quirra: d. 237.
Ortis: d. 524[2].
Osca, obispo de: v. Huesca, obispo de.
Osselló, Galcerán: d. 48[12] 52[2].
Osona: v. Osona, Bernardo.
Osona (padre): d. 522[2].
Osona, Bernardo: d. 507[12] 508[23] 509[2] 511 512[12] 513 514 515[3] 517[2] 519[2] 521[2] 522[2] 524-525 526[2] 528[2] 530[23].
Ostalrich, Berenguer de: v. Hostalrich, Berenguer de.
Ostalrich, Bernardo de: v. Hostalrich, Bernardo de.
Otger, correo: d. 421[2].
Oviedo, Juan de, castellano: d. 29[2].
Pablo, san: d. 166[2] 393.
Pachs, de Mallorca: galera de mosén: d. 243.
Pagés, mícer Juan, consejero y vicecanciller del rey: d. 404[2] 422[2] 424[2].
Paguera, Juan de, caballero: d. 29[2].
Paguera, Ramón de, hijo menor de: d. 230[2].
Palau, Antonio, mercader de B.: d. 394.
Palomar, mícer Pedro, cónsul de catalanes en Gn.: p. 16, n. 52, d. 53 60 61 74 187[3] 195.
Palomar, Ramón de, vicecanciller: d. 457[2] 487[2] 506[23] 509[23] 515[3] 517[12] 522 534.
Palou, Dalmacio de, corredor de oreja de P.: d. 398[2] 402.
Palou, Guillermo Arnaldo de, de la diócesis de G.: d. 276.
Palou, Pedro, canónigo de B.: d. 127.
Palou, Pedro, corredor de oreja de P.: d. 394.
Pallars, Arcediano del: d. 96.
Pallars, Arnaldo Roger de, obispo de Urgell y patriarca de Alejandría: p. 29 44 70 72, n. 128 144, d. 29 149 150 166[3] 185 212 258[2] 267 315[3] 366[5] 374 375 376 382[6] 391[2] 393 408[2] 429[2] 444[12] 480[2] 485 494 495[7] 497[13] 498[12] 524[2] 540.
Pallars, Jaime de: d. 29.
Pandón, Juan del, castellano: d. 29[2].
Pandone, mícer Francisco, conde de Benafre, italiano: d. 29 48[2] 73 466[2].
Pardo, fray, valenciano, caballero de Montesa: d. 29[2].
Pardo, fray, valenciano, caballero sanjuanista: d. 29[2].
Pardo, Juan, gobernador de Alguer: d. 25.
Pardo, mosén: v. Pardo, Martín.
Pardo, Luis, valenciano: d. 29[2].
Pardo, Martín, caballero valenciano, patrón de galera: p. 11 13, d. 16 25[12].
París, cardenal-arzobispo de: v. Molendino, Dionisio de.
París, preboste o paborde de: p. 21, d. 101.
Parra, Landis, escudero: d. 312[2].
Parrot, Felipe. mercader de P.: d. 402.
Pastor, mosén: d. 526[12] 528[2] 532.
Patriarca: v. Pallars, Arnaldo Roger de.
Pau, mícer Bernardo de: d. 31 41 44.
Pau, Bernardo de, obispo de G.: d. 408[2] 524[2].
Pau, mícer Jaime de: 167 514 524[2].
Paulo Rossellay, Pablo de, mercader de N.: d. 300.
Pazzi, Antonio de: mercader: d. 300.
Pedro, infante de A. y S. y virrey de S.: p. 10 16 24 28, n. 3, d. 14 19[2] 20[2] 26[2] 31 32 35 36 39 42 47 54 59[2] 62[2] 82 83

84[2] 85[2] 106 135[2] 136[3]; muerte de: d. 136[3].
Pedro, abad de Sant Cugat del Vallés: p. 36, d. 188[2] 190.
Pedro el Ceremonioso, rey: d. 495[3 4].
Pedro, san: n. 97, d. 25[2] 166[2] 393.
Pelegrí, mícer Jaime, valenciano, vicecanciller y embajador en la Curia Romana: p. 17, d. 9[2] 13 29[2] 49 66[2].
Pellicer, Pedro, notario de B.: d. 47[2] 48[3].
Penya, Juan de la, castellano: d. 29[2 3].
Pepinelli, nave genovesa: v. Pipinelli.
Perapertusa, Guillermo Ramón, caballero del Rosellón: d. 386[2] 387 396.
Pere, mícer Bonanato, jurisconsulto: p. 17 22 23, d. 47[4] 56[2] 65[2] 87[12].
Pere, Antonio: v. Ferrer, Pedro Antonio.
Pere, mícer Miquel: d. 536 540.
Perearnau, Francisco de: d. 471[4] 481[6].
Pereden: d. 230[2].
Perelló, Pedro, notario de Falset: d. 334.
Perellós, vizconde de: v. Fonollet (a) de Perellós, Francisco.
Perellós, Luis de, caballero: d. 355 386[12] 387.
Perellós, Ramón de, caballero, embajador de S. al duque de Milán: d. 62[2] 71 89 136[3] 386[2].
Perellós (a) de Fonollet, Francisco: v. Fonollet (a) de Perellós, Francisco.
Perers, Juan, mercader de B. y N.: p. 47 50 52, d. 218 250 275[3] 297 317.
Pérez de Corella, Eximén, conde de Cocentaina, consejero y embajador del rey: p. 55 59 63, d. 283 298[2] 315[2] 361[12] 363 366[4] 367[2] 369[3] 370[2] 372[4] 401 420 477[2] 481 506[3] 509[2] 525 537[12]; Juan, hijo: d. 509[2]; heredero de: 525.
Perico o Petrico «Lo Volador», correo: d. 194 195[2].
Peris de Maella, correo: p. 37.
Perpinyà, «galeasa nova» de: d. 148.
Perpinyà, síndico de: p. 4 7, n. 124, d. 227 242 420.
Perpinyà, veguer de: d. 173[2].
Persavant: v. Desiros.
Perusio, Leonello de: d. 134[3].
Petrico, correo: d. 469.
Peyró, mosén: v. Peyró, Juan.
Peyró, Gaspar, escribano de B.: d. 343[2].
Peyró, Juan, escribano de mandato del rey y receptor del sello de la escribanía real: p. 56, d. 322 329 412 508[2]
Pi, Bernardo, notario de B.: d. 228.
Piccini, Nicola, capitán general del duque de Milán: d. 73 77[2] 91[2]; hijo de: d. 77[2] 91[2].
Pichilino, Nicolo, capitán: d. 236[2].
Pila: v. Ça-Pila, Bernardo.
Pila: v. Ça-Pila, Guillermo.
Pintor, mícer, canónigo de B. y auditor de la Rota y Rosellón: d. 503.
Pipinelli, nave genovesa: d. 512[2] 514[2].
Pisa, Bartolomé, patrón de nave de B.: p. 20, d. 140.
Pitxoli, Nicolo: d. 90 167[2] 170[12] 174[12] 175[2]; hijo de: d. 170[2].
Pitzini de Aragón, Nicolo, lugarteniente del rey y capitán general de La Marca: d. 162.
Pla, mosén: v. Dez-Pla, Francisco.
Pla, Francisco Dez: v. Dez-Pla, Francisco.
Pla, Juan Dez: v. Dez-Pla, Juan.
Pla, Ramón Dez: v. Dez-Pla, Ramón.
Plana, «remolar», fabricante de remos de Colliure: n. 40.
Planes, Bernardo, presbítero de B.: d. 334.
Planes, Jaime: d. 471 503[2].
Planella, Pedro de, doncel de la veguería de B.: d. 398[2].
Platamón, mícer Bautista de, del Real Patrimonio, consejero y vocecanciller del rey: p. 34 36, d. 167 181 185[3] 187[7] 191[2] 192 366[12].
Plegamans, señor de la casa o cuadra de: v. Vilatorta, Antonio.
Plumbi, señor de: p. 48, d. 234[2] 251.
Poblet, abad de: v. Conill, fray Bartolomé; Queralt, fray Guillermo de.
Pol, Bernardo: d. 48 52[2].
Pons, Bernardo, de Badalona: d. 289[2].
Pont, Jaime, mercader de M.: d. 104.
Pontós, mosén: d. 522[3].
Porta: v. Porta, Arnaldo.
Porta, Arnaldo, herencia de: p. 70 71, d. 480[12] 487[2] 495[15] 500[12] 501 503[12 4] 506 507[2] 509[3] 511 512[3] 515[3] 519[2].
Porta, Juan, conservador de S.: p. 10, d. 13[2] 20 89.
Porta Lo Bo, Juan: d. 19[2].
Portell, Nicolás, escribano: d. 312.
Portugal, Leonor de: v. Leonor de Portugal.
Pos, Nicolás, marinero: d. 24.
Prades, conde de, mensajero de los conselleres: p. 50, n. 128, d. 453[3].
Prades, Juan de, galera de: p. 30.
Prats: d. 521[2].
Prats, prohombre de los barqueros de B.: d. 225[2].
Prats, Jaime, canónigo de B.: d. 322.
Prats, Manuel, diputado local de To.: ff. 41 44.
Prats, Miguel, patrón de nave de B.: d. 466 478.
Preste Juan: d. 243[2].
Prexana, Pedro de: d. 366[11] 385[2] 427 469 485[2] 487[2] 495[25] 507[2]; nave de: d. 366[11].
Príncipe: v. Carlos de Viana, príncipe de Navarra.
Pritxoli, Francisco: d. 216[2].

Privello, nave de: d. 90.
Priximiu, Nicolás: d. 58[2].
Próxida, señor de la isla de: v. Coxa, mícer Miguel.
Próxida: d. 469[2].
Provenza, conde de: v. Renato de Anjou.
Provenza, heraldo del duque de Bar: d. 134[3].
Puig, fray Luis, valenciano, clavero y maestre de Montesa, embajador del rey en Venecia: d. 29[2] 192[23] 216[2] 440[2] 456[2] 476[2] 509[3] 512[3].
Puig, Jaime des. v. Dez-Puig, Jaime.
Puigcerdá, síndico de: d. 495[10] 500[2]. v. Solanell.
Puigcerdá, jurista de: d. 483[3].
Puigmitjá, Antonio, escudero: d. 289.
Pujada, Francisco: d. 186[3] 193[2] 194[2].
Pujadas, Guillermo, tesorero real: d. 186[3] 187[57] 274[2] 284 466[2].
Pujades, arcediano: d. 468[12] 469 471[3].
Pujades, conservador de S.: d. 471[3].
Pujades, Antonio, de B.: d. 138.
Pujades, Mateo, tesorero real: p. 30, d. 154.
Pujades, Tomás, mensajero de los cónsules del Mar de B.: p. 64, d. 392[2] 430[12] 468[2] 469 471[3] 473[3] 507 508[13] 509[2] 511 512[2] 527 528[12] 530[2].
Pujol, carabela de: d. 471[4].
Pula, virrey de: v. Mercader, Guillermo.

Quello, san: d. 166[2].
Queralt, fray Guillermo de, abad de Poblet, p. 12, d. 30.
Querol, Durán, peletero de B.: d. 119.
Quinta, Jaime, maestro en Medicina y físico del rey: p. 34 51, d. 185 259.
Quintana, Nicolás, «faber»: d. 239.
Quirra, conde de. v. Carrós, Jaime.

Rafart, Rafael, clérigo de la diócesis de Vi.: d. 281, 349.
Ragusa, cónsul de: v. Davó, Dalmacio.
Raho, Odón: d. 93 96 101[12] 102 108.
Rainerio: v. Renato de Anjou.
Ram, Domingo, cardenal arzobispo de T.: p. 27, d. 172.
Ram, Ferrer, consejero, vicecanciller y protonotario del rey: p. 36, d. 167 181 184 208[3].
Ramón, don: v. Palomar, Ramón.
Ramón, Guillermo, escudero: d. 286.
Rantoll, príncipe de: p. 17, d. 71.
Raynart, Jorge, mercader de P.: d. 290[2].
Rayner, duque: v. Renato de Anjou.
Rayner, rey: v. Renato de Anjou.
Realt: d. 509[2].
Rebolledo, castellano: d. 29[2].
Regols, conde de, de S.: v. Cardona, Alfonso de.
Reixach, galera de: d. 45.
Reixach, Franci de: d. 103.
Relat, Pedro de, procurador de Elche y Crivillent: d. 283 315[12].
Renato de Anjou, rey de Nápoles, duque de Lorena y conde de Provenza: p. 28, d. 13[2] 27[2] 89[2] 135[3] 136[24] 151 155 157 216[2] 243[3]; esposa de: d. 272; hijo de: d. 534[4] 535[3].
Reniu, Francisco, mercader de B.: d. 383[2].
Requesens, Bernardo de, capitán de nave: p. 32, d. 129 134[24] 135 136 140 158 159 184 192[2].
Requesens, Bernardo de, señor del castillo y lugar de Altafulla: d. 357 466[2].
Requesens, Galcerán de, gobernador de C.: p. 27 38 41 45 60 61 64 65 68 69, n. 137, d. 24 29 34 56[2] 82[2] 103[2] 135 186 198 199 200[2] 208[3] 210 251 288[2] 308[2] 329 330[2] 331 332 346 364 366[2345678] 369[123] 370[23] 371 372[23] 373 374[12] 375 376 377[12] 378[12] 380 382[12346] 390[2] 391[3] 392[12] 400[2] 421 422[2] 424[2] 432 434 438[23456] 442 445 452[2] 453[2] 454[2] 455 456[2] 457[18] 458-459 460[12] 462 468[2] 469[13] 471[2] 473[2] 482[124] 483[2] 484 485 486 488[12] 494[2] 495[367] 535[2] 636[3]; galera del gobernador: d. 488; gobernador de Menorca: d. 34.
Reus, Bartolomé de, secretario real y embajador al rey de Castilla: p. 67, d. 366[19] 369[3] 375 382[5] 442 446.
Reyner, duque: v. Renato de Anjou.
Riambau, Bernardo, burgués de P.: d. 387[2] 395.
Riambau, Juan, síndico de L.: d. 420.
Riba, galera de: d. 170[2].
Ribelles, valenciano: d. 29[2].
Ribelles, Melchor de, valenciano: d. 29[2].
Ribes, mosén: d. 524[2].
Ribes: v. Ribes, Guillermo.
Ribes, Francisco, doncel del Valle de Ribes: d. 397.
Ribes, Guillermo, tejedor de lino de B., mensajero de los menestrales de B., u hombres del bando de la «Biga»: p. 60, d. 366[139] 385 521 524[2].
Ricart, Bernardo, mercader de G.: d. 297.
Ricart, Galcerán, escribano de B.: p. 47, d. 225.
Riera, Francisco, vaginero: d. 382[5].
Riera, Juan, marinero de B.: d. 144.
Ripoll, abad de v. Ça-Masó, fray Beltrán.
Ripoll, Francisco, mercader de B.: d. 109 110 114 115 116[2] 125.
Risco, Juan, de S.: d. 29.
Risso, Juan de: v. Rizzo, Juan de.
Riusec (a) Francisco Gilabert de Centelles, Ramón de, caballero, señor de las baronías de Oliva y Nules, del reino de V.: d. 136[3] 138.

Rizzo, Juan de, de Mesina, mensajero del rey: p. 16, d. 57 58[2] 85[2].
Roca: v. Roca, Bernardo.
Roca, Bernardo: d. 481 487[3] 494[2] 495[6] 496[12] 501[124] 503[14] 532[12].
Roca, Pedro, caballero, cónsul en Constantinopla, p. 53, d. 291[12].
Rocamora, mosén: d. 509[2].
Roda, vizconde de: v. Fonollet (a) de Perellós, Francisco de.
Roda, Berenguer de, mercader: d. 109.
Roda, Miguel de: d. 187[4].
Rodrigo, ballenero de: d. 167.
Roger de Pallars, Arnaldo: v. Pallars, Arnaldo, Roger.
Roig, Juan, de B.: d. 339.
Roma, auditor de la Rota: d. 503.
Romano, Antonello, correo: d. 196[2].
Romano, Massi, de S.: d. 29.
Romeu, Baltasar, caballero: d. 29[2] 48[13] 52[2].
Romeu, Guillermo, caballero, mensajero de los conselleres: p. 11-13, n. 54, d. 23-25 29[2] 33 47 47[2] 48[1a3] 50 52[2] 56 100. muerte y entierro de: d. 48 50.
Romeu, Guillermo (hijo), caballero: p. 13, d. 29[2].
Romeu, Jaime: d. 187[2]
Romeu, Luis, caballero: d. 29[2] 48 52[2].
Romeu, Miguel, doncel, patrón de galera, d. 210.
Romo, Rodrigo, capitán de nave vizcaíno: p. 22, d. 104.
Rómulo, de Montpeller: d 15.
Roqua: v. Roca, Bernardo.
Ros, Felipe, delegado especial del rey: p. 36.
Ros, Jaime, síndico de B.: d. 420.
Ros, mícer Juan: d. 454.
Ros, Miguel: d. 29[2].
Ros, Simeón, pelaire de paños de lana de B.: d. 266.
Rossa, correo: d. 515[2] 532.
Rossano, príncipe de: v. Marzano, Mariano.
Rossell, Juan, candelero de cera de B.: d. 17.
Rossellay, Pablo Paolo: v. Paulo Rossellay, Pablo.
Rosellón, gobernador del condado de: d. 208[3] 495[10].
Rosellón, vicecanciller y lugarteniente del gobernador del: d. 495[10].
Rossinyol, nave de: p. 20.
Rotlán, Juan, presbítero de Ceret: d. 387[2] 394 395.
Rubió, Pedro, guantelero, «mandrater», mensajero de los hombres de la «Busca»: p. 60 63 68 382[2] 419 446 497[2].
Ruiz Martín, portero de la reina: d. 17.
Ruiz, Sancho: d. 230.
Ruiz de Corella, Juan, conde de Cocentaina, gobernador del reino de V.: p. 71, d. 531[12].

Sabater, Pedro, escudero de To.: d. 237.
Sabater, Pedro, escudero de Bernardo Ça-Pila: d. 254 255[2] 259 266 285 287 328.
Saboya, duque de: v. Luis, duque de Saboya.
Sácer, gobernador de: v. Flos, mosén.
Saced, potestad de: d. 25.
Sagada, castellano: d. 29; hermanos de: d. 29[2].
Saguer, Juan, boticario de B. y N.: p 51, d. 264 297 301[12] 310[12] 318 324 325 353 470.
Sala, Jaime, cocinero de la reina: d. 343.
Sala, Pedro, licenciado en leyes: d. 387.
Sala, Miguel, familiar y doméstico del abad de Ripoll: d. 281.
Sala, Urbano, escribano real: d. 17.
Salavert, Miguel: mercader de N.: d. 478
Salelles, Antonio, nave de: p. 9.
Salerno, Princesa de, hija del rey Alfonso: p. 64, d. 425[3].
Salerno, príncipe de: p. 10, d. 19[2] 274[2].
Sales, Juan, nave de: p. 20.
Salines, Martín de, mercader: d. 358.
Salvador: d. 166 512[2] 514[2] 532[2]; galera de: d. 166[2] 466.
Salvador: v. Arborea, Salvador.
Salvador, Simón, obispo de B: d. 164[4] 166.
Sallent, Bartolomé, escribano real: p. 27, d. 127 192[34] 193.
San Crisógono, cardenal de: v. Cerdá, Antonio.
San Sixto, cardenal de: v. Casanoves, fray Juan de.
San Valentino, conde de: d. 164[2].
Sanchico, correo: d. 482[14].
Sandoval, Fernando de, castellano: d. 29[2].
Sandoval, Gutiérrez de, castellano: d 29[2].
Sans, Alfonso, barbero de Játiva y N.: d. 341.
Sant Aloarn, Enrique de, vendedor de animales de N.: d. 241.
Sant Benet de Bages, abad de: v. Cruïlles, Luis Manuel de.
Sant Celoni, Felipe de, diputado local de G.: n. 41.
Sant Celoni, Jaime, síndico de G.: d. 420.
Sant Climent, mosén: v. Sant Climent, Pedro Juan de.
Sant Climent, Guillermo de: d. 20 195[3]
Sant Climent, Pedro, consejero, embajador y maestro racional del rey: p. 9 55 59 63, d. 20 48[2] 127 208[3] 234 236 243 274[4] 343[2] 361[12] 363 399[2] 401 420.
Sant Climent, Pedro, diputado de C.: d. 127.

Sant Climent, Pedro Juan, embajador de las Cortes de C., mensajero de los conselleres, capitán de naves armadas y consejero del rey: p. 51 53 54 64 67, d. 219 252 274 275[3] 277 280 288[1 2] 291 309[3] 360 362 363 421 423-429 431-438 449 450[1 2] 456[2] 458 466[2] 469[2] 473[3] 485 512[2] 514[2] 515[2] 521[2] 522[1 3] 523 529.
Sant Climent (a) Burgués, Galcerán de: d. 277.
Sant Climent (a) de Gualbes, Pedro de, de B.: d. 320 359[2].
Sant Cugat del Vallés, abad de: v. Pedro.
Sant Cugat del Vallés, monje de: v. Cruïlles, Gaspar de.
Sant Dionís, Narciso de, caballero de G.: d. 312.
Sant Feliu de Guíxols, abad de: v. Torroella. Bernardo de.
Sant Jeroni de la Murtra, prior de: p. 36; d. 188[2].
Sant Joan, Miguel de: d. 122.
Sant Joan de les Abadesses, abad de: v. Calvó, Pedro de.
Santa Eulalia, Pedro, arcediano mayor de la seo de B.: p. 32, d. 172 195.
Santa Eulalia, mícer: d. 212[1 2].
Santa fe, Salvador, maestro protomédico del rey: d. 354.
Santa María, galera: d. 166[2].
Santa María de Meyá, prior de: v. Marimón, fray Ferrer de.
Santa Pau, Guillermo de, caballero: d. 258[2].
Santángel, conde de: d. 466[2].
Santes Creus, abad de: v. Pinyana, Juan; Blanch, Guillermo.
Santes Creus, monje de, capellán mayor: d. 390.
Santiago, maestro de: v. Enrique de Aragón, infante.
Sanxis, Juan, mercader catalán: d. 359[2] 396.
Saplana, mosén: v. Ça-Plana, Guillermo Ramón.
Saplana: v. Ça-Plana, Gabriel.
Sastre, escribano de la Lonja de B.: d. 366[6].
Sastre, Bernardo, notario de B.: d. 292 503[1 2] 506[2].
Scala Dei, prior de: p. 12 36, d. 30 188.
Scarampi-Mezzarola, Luis III, cardenal de Aquilea, legado apostólico: p. 31 32, d. 173[2].
Scarsafiga, patrón de nave genovesa: d. 427.
Scarsafiga, Andria: d. 67[1 2] 74[2].
Scarsafiga, mícer Rigo, genovés: p. 17, n. 52, d. 28 50 67 69[2] 74[2] 82[2]; diputado de la armada de Génova: d. 28.
Scarsafiga, Francisco, hijo de Rigo Scarsafiga: p. 17, d. 48[3] 50 53[1 2].
Seda, Juan de la: v. la Seda, Juan de.
Segismundo de Luxemburgo, emperador de Alemania y rey de romanos, de Hungría y Bohemia: p. 40, d. 54.
Segorbe, obispo de: d. 141; v. Girard, Jaime.
Segovia, Diego de, correo: d. 92.
Sellés, Francisco, familiar del abad de Sant Feliu de Guíxols: d. 408[2].
Sentfores, Antonio, mercader de B.: d. 126.
Sentmenat, Ramón de: d. 29[2].
Serbise, Antonio de, de To.: n. 3.
Serdanya, Jaime: v. Cerdanya, Jaime.
Serera: d. 14.
Serra, Bernardo, de B.: d. 241.
Serra, Cristóbal, escribano de B.: d. 294 319 347 354.
Serra, Juan: d. 453[2].
Serra, Juan, pañero de Barcelona: d. 113 114.
Serra, Pedro, de B.: d. 241.
Serra, Ramón, patrón de laúd: d. 15.
Serradell, Antonio, mercader catalán: d. 396.
Serviá, Gaspar, notario de N.: d. 470.
Sessa, duque de: p. 16 35, d. 29 47[2] 48[2] 50 58 62[2] 66 73 85[2] 187[1 2 4] 195; hijo del: d. 187[1 4].
Setanti: d. 170 171.
Setanti, Francisco, patrón de carabela: p. 67 68, n. 138, d. 443 444 451.
Severo, san: d. 166[2].
Sevilla, Alfonso, galeote castellano: n. 44.
Sevilla, Andrés Martín de, galeote castellano: n. 44.
Aragón y Sicilia; Roger de Paruta, y Ximénez de Urrea, Lope.
Sforza, Francisco I: v. Francisco I
Si, Antonio, de S.: d. 29.
Sibilia, viuda de Juan Calbó: d. 290[2].
Sicilia, abad de, monje-mensajero del infante Pedro: d 54 62[2].
Sicilia, almirante de: d. 164[2].
Sicilia, comendador de: v. La Maysso.
Sicilia, conservador de: v. Dez-Far, mosén, y Pujades.
Sicilia, embajador de: v. Perellós, Ramón de.
Sicilia, gobernador general de: v. Juan I, rey de Navarra.
Sicilia, lugarteniente general de: v. Juan I, rey de Navarra.
Sicilia, infante de: v. Pedro, infante de Aragón y Sicilia.
Sicilia, maestro justiciero de: d. 164[2].
Sicilia, maestro portulano de: d. 164[2]; v. Martorell, Francisco.
Sicilia, maestro racional de: v. Estayó, Bartolomé.
Sicilia, senescal de: v. Torrelles, Pedro.
Sicilia, virrey de: v. Pedro, infante de

Aragón y Sicilia; Ximénez de Urrea, Lope.
Simio, Humisser: d. 534[3].
Simó, Juan: d. 434 535[2].
Simonet, capitán, «conduyter»: d. 206.
Sinopol, conde, italiano: d. 29.
Siracusa, cónsul de: v. Gualbes, Miguel de.
Sirax, marqués de: p. 67, d. 440[3].
Sirvent, Luis, canónigo de B.: d. 407.
Sirvent, Pedro, patrón de nave real: d. 407.
Siscar, Alemany de: v. Ciscar, Alemany de.
Siurana, Juan: v. Ciurana, Juan.
Sixto, cardenal de San: v. Casanoves, fray Juan de.
Sizera, nave: d. 134[2].
Socies, Bernardo, mercader de B.: d. 21[2]
Solà, Antonio, especiero de To.: n. 3.
Solanell, síndico de P.: d. 420.
Solanelles, rector de: v. Ferrer, Rafael.
Solanelles, Pedro Pablo, notario de Igualada: d. 383[2] 384 386[2] 387 389[2] 394 397 398[2] 402 404 408[2].
Solanes, fray Juan, monje-sacristán del monasterio de Ripoll: d. 281 408[2].
Soler, fray, comendador de Tortosa: d. 29[2].
Soler, Andrés, mercader: d. 228.
Soler, Antonio Pedro, boticario de B.: d. 310[2].
Soler, Antonio Pedro, de la tesorería del rey: d. 470.
Soler, Juan, maestro de Sagrada Escritura y vicario perpetuo de la iglesia parroquial de Tamarite de Litera: d. 408.
Soler, Pedro, maestro racional de la curia del rey: d. 310 470.
Soler, Pedro, de Caldes de Montbuy: d. 408[2].
Soler, Pedro, maestro, obispo de B.: d. 485 500[12] 503[3] 511.
Solsona, Luis, mercader de B.: d. 383[2] 385[2].
Sorrentino, Julián, boticario y candelero de cera de N.: d. 261 323.
Sorrento, gobernador de: p. 31, d. 169[2].
Sort, correo: d. 57.
Sos, Isabel de, esposa de Pedro Cimarit: d. 359.
Sos, Jaime de, de B.: d. 359.
Sotomayor, Gutiérrez de, maestro de Alcántara: d. 29[2].
Sparça: v. Esparça.
Spasens, Berenguer de: v. Espasens, Berenguer de.
Spatafora, conde de, de S.: d. 29, hijo del: d. 29.
Speciale, mícer Nicola, de S., virrey de Gaeta: p. 28, d. 29 73 96 134[2].
Spíndola, mícer Francisco, almirante: d. 47[2] 48[2a4] 54.
Spíndola, mícer Tomás, mensajero del infante Pedro: p. 16, d. 54.
Spínola, Lucas de: p. 17.
Spínola, Pedro de: p. 17.
Spren, san: v. Espren, san.
Stacii, Alexandrino, maestro ingeniero: d. 500[12] 503[3] 512 514.
Stefano, conde: d. 515.
Stelrich: v. Ça-Bastida (a), Estelrich, Juan.
Strozzi, Francisco del: v. Degli Strozzi, Francisco.
Strozzi, Nicolás Dely: v. Degli Strozzi, Nicolás.
Sureda, mosén: d. 176[2].
Sureda, patrón de nave de Sant Feliu de Guíxols: d. 25.

Talabor: d. 216[2].
Tallander (a) mosén Borra, Antonio, caballero de B.: d. 7.
Tallaroso, conde de: p. 48, d. 234[2] 251.
Taqui, Tomás, mercader de P.: d. 349 375[12] 385[2] 431[5] 495[8].
Taranto, príncipe de, italiano: p. 11 16 35, d. 14 24[2] 29 47[2] 48[2] 50 58[12] 62[2] 66 73 187[127].
Tarazona, obispo de: v. Cerdá, Martín.
Tarragó, Bartolomé, veterinario del rey, de B. y N.: d. 273 311.
Tarragona, arzobispo de: v. Urrea, Pedro de.
Tarragona, cardenal-arzobispo de: v. Ram, Domingo.
Tarragona, veguer de: d. 173[2].
Tarrech, Hermanos, valencianos: d. 29[2].
Taulari, nave de: d. 175[12].
Taurinensis, obispo: v. Turín, obispo de.
Telesa, Gabriel, platero de B.: p. 27, d. 126.
Tere (?), fray: d. 515[2].
Terraçona, obispo de: v. Tarazona, obispo de.
Terrassa, Francisco, notario de B. y escribano de la mensajería de los conselleres: p. 46-49 56 62 69, n. 115 138, d. 235 237-241 244-246 248 254 255 259-266 269 273 285-287 290[12] 293[2] 297 300 301[2] 302-306 310[12] 311 314 316-318 320 321[2] 323-325 327-336.
Terrassa, Pedro, de Ca.: d. 145.
Thomatis, Francisco de, caballero y doctor: d. 159[2].
Tolosa, Juan, coracero de B.: d. 223[2].
Tomás, correo: d. 403.
Tomás, obispo castrense del reino e isla de Ce.: d. 467.
Tomás, Juan, maestro de la Seca de B.: d. 67[12] 97[1].
Tomás, Tomás, galera de: d. 135 136.

Toralla, Arnaldo Alemany de, caballero: p. 29, d. 149 150.
Toro (?) Bernardo (?): d. 494 [2].
Torpi, correo: d. 521.
Torrella, Antonio de, siciliano: d. 29.
Torrella, Pedro: d. 532.
Torrelles, Juan: d. 275 [3].
Torrelles, Pedro, conservador del reino de A.: d. 447 [2].
Torrelles, Pedro, senescal de la hueste de S.: d. 230.
Torrent, Francisco: v. Dez-Torrent, Francisco.
Torrent, fray Francisco: v. Dez-Torrent, fray Francisco.
Torrent, Pedro: v. Dez-Torrent, Pedro.
Torró, Francisco, notario de B.: d. 310 [2].
Torroella, Bernardo de, abad de Sant Feliu de Guíxols: d. 408 [2] 411.
Torroelles: d. 495 [5].
Tortosa, comendador de: v. Soler, fray.
Tortosa, mosén: d. 190.
Tortosa, diputado local de: v. Prats, Manuel.
Tortosa, síndico de: d. 420.
Tortosa, veguer de: d. 173 [2].
Traginer, Antonio, de Florencia: p. 17, d. 92.
Traginer, Juan, mercader de P.: d. 290 [2].
Treller, Juan, castellano: d. 29 [2].
Tría (a) Marquet Ça, Francisco: v. Ça-Tría (a) Marquet.
Tribunia, Leonardo, físico de N.: d. 331 [2].
Tristany, siciliano: d. 29.
Túnez, rey de: v. Abu Amr Usman.
Turco, Gran: v. Gran Turco.
Turell, Bernardo: d. 192 2 [3] 195 [2 3].
Turín, obispo de: v. Bernat, Juan.

Ucanya, Gonzalbo de: v. Ocaña, Gonzalbo.
Ulzina, Juan: v. Olzina, Juan.
Urgell, conde de: p. 27, n. 129.
Urgell, obispo de: v. Epila, maestro fray Martín de; y Pallars, Arnaldo Roger de.
Urgell, Guillermo, marinero de B.: d. 144.
Urgell, Leonor de: d. 129 136.
Urgellés, Juan, mercader de B.: d. 298 [2] 326 440.
Urrea, Pedro de, arzobispo de T. y embajador de las Cortes de C.: p. 68, n. 128, d. 216 [2] 242 447 [1 2] 453 [3] 514.
Ursins, Ursino de: d. 134 [3].

Vaca, Pero: d. 456 [2] 457 [2].
Valencia, cardenal-arzobispo de: v. Borja, Alfonso de.
Valencia, baile general de: d. 534 [8]; v. Mercader, Juan.
Valencia, gobernador del reino de: v. Ruiz de Corella, Juan.
Valencia, lugarteniente general de: v. Juan I, rey de Navarra.
Valencia, Juan, «hoste» o huésped de correos, de B.: d. 482 [3 4].
Valerio, Juan, secretario del rey: d. 452 [2].
Valls, mosén: v. Dez-Vall, Francisco.
Valls, secretario real: d. 212.
Vallseca, mensajero de Valencia: d. 176 [2] 499.
Vallseca, Francisco de: d. 29 [2].
Vallsorga, Juan de, escribano de B.: d. 1 7 [2].
Venecia, embajador de: d. 393.
Ventimiglia, Juan, conde de, de S.: d. 14 29 184 185 453 [3]; hijos del: d. 29.
Ventimiglia, Federico, embajador del rey Alfonso en la Curia Romana: d. 49.
Verbo, Juan: d. 525.
Verdaguer, Ferrer, notario de B.: p. 28, d. 137 138 140 301 [2] 302.
Via, Aimerico de la: v. La Via Aimerico de.
Vía, Juan de la: v. La Vía, Juan de.
Viana, Carlos de: v. Carlos de Viana.
Vianchia, fray Guigo de, comendador de la Casa de San Antonio de B., mensajero de los conselleres de B. y diputados de C.: p. 23, n. 52, d. 63 66 97 [1 2] 101.
Vicente, san: d. 166 [2].
Vicente, mícer Pedro, abogado de los conselleres: d. 514.
Victoria, Juan de, correo: d. 473 [2] 476.
Vich, mícer: d. 534.
Vich, mosén: d. 190.
Vich, obispo de: v. Cardona, Jaime I de.
Vich, veguer de: d. 173 [2].
Vich, Guillermo de, mensajero del rey: p. 27.
Vidal: v. Vidal, Andrés.
Vidal, Andrés: d. 506 [3] 508 [2 3] 515 [1 3] 517 [3] 518 [2] 521 [2] 524 [2].
Vidal, Arnaldo: d. 495 [7] 534.
Vidal, Francisco, barbero y cirujano de B.: d. 269 [1 2] 318 353.
Vidal, Francisco, mercader: d. 527.
Vila, Jaime, secretario de la reina: d. 275 [1 2] 280 [1 2].
Vila, Ramón, de B.: d. 179 [2].
Vilabella, Vicente, patrón de nave: p. 61, n. 147.
Vilademany, mosén, casas de: d. 528.
Vilademany, Arnaldo de, gobernador de M.: p. 67, d. 442.
Vilademany y de Blanes, Arnaldo de: p. 41, d. 213.
Vilafranca del Penedés, comendador: v. La Geltrú, fray Juan de.
Vilafranca del Penedés, síndico de: v. Babau, Jaime.

Vilafresser, Pedro Galcerán de, doncel de la diócesis de G.: d. 341.
Vilagens, Urbano de, de Solsona: d. 22.
Vilalba, Marcos de, abad de Montserrat: d. 30.
Vilamarí, Bernardo de, capitán de las galeras reales: p. 50 61. d. 216[2] 243 372[3] 433[2] 434[2] 534[4].
Vilana: d. 535[2].
Vilanova, Jaime de, caballero, alguacil: d. 137.
Vilardell, galiotas de: 512[2] 514[2].
Vilardell, Francisco, «taller», de B.: d. 223[2].
Vilardó, Vicente, lugarteniente de maestro racional: d. 536.
Vilaregut, Jaime de, valenciano, d. 29[2] 187[3 4].
Vilaregut, Juan de, caballero valenciano: p. 20.
Vilarnau, Bernardo, calcetero de V.: d. 324.
Vilatorta, Antonio de, señor de la casa o cuadra de Plegamans y patrón de galera: p. 43 46 47 49 64, n. 123, d. 223 224 226 228 243 244[1 2] 246 247 293[2] 335 340 344 393[2] 408 421 424 426 427 431[1 4] 432[1 2] 433 434[1 2] 438[2].
Vilelles, Les, prior de: v. Ça-Pila, fray Bernardo: d. 293[2].
Vinyes, galera de: d. 514[2].
Vinyes, Antonio, oriundo de Tarragona, notario y subsíndico de B., mensajero de los conselleres, procurador del monasterio de Sant Jeroni de la Murtra: p. 9 10 29-32 37 59-63 69, n. 11, d. 1 7 9 13 17-22 156 157 158 159[1 2] 161 163-171 174-176 181 187[4 5] 192[2] 364-378 380 382-390 391[1 2 3] 392-398 400[1 2] 402 403 404-405 406[1 2] 408-409 410[1 2] 411-412 415 417 447 494[2].
Violante de Bar, reina, albaceas de: d. 170[2].
Virgen de la Concepción: d. 380.
Vitillino, Juan de, secretario del reino de S.: d. 18.
Vives, Guillermo, pelaire de paños de lana de Llerç: d. 387[2] 388[2] 394.
Vives, Juan, mercader de B. y N.: d. 467 474 478.
Vives, Luis: d. 187[8].
Vivot, Pedro, doncel: d. 258[2].
Voló, diputado local del: v. Dez-Voló, Arnaldo.

Xampana, Jorge, correo: d. 477 521 530[1 2] 537[2].
Xanxiquo: v. Sanchico.
Xart, fray Domingo, O. Cist.: d. 509[3].
Xatantí: v. Setantí.
Xatard, Amador, pelaire o cardador de paños: p. 46.
Xavanell, Pedro, sillero de B.: d. 306[1 2].
Xerica, señor de: d. 491.
Xetantí, Francisco: v. Setantí, Francisco.
Xiquo, Pedro: v. Chico, Pedro.
Xipre, rey de: v. Juan II, rey de Chipre.
Ximénez de Urrea, Lope, aragonés, virrey de S.: d. 29 275[4] 509[2].
Xiveller, mosén: v. Fiveller, Bernardo.
Xuriguer, Pedro, de B., señor y patrón de nave: d. 358.

Yolant, reina: v. Violante, reina.

Zamora, cardenal de: v. Mella, Juan de.
Zaragoza, arzobispo de: v. Mur Dalmacio de.

ÍNDICE GEOGRÁFICO

Abruzo: d. 150 164 479 482[3] 509. Provincia de: d. 162. Terremoto de: d. 490 492. Vía de: d. 534[4].
Abruzos, los: p. 30.
Acri: d. 162.
Agramunt: d. 19[2].
Aigües Mortes: d. 208[3] 275[2].
Airolo, castillo de: d. 135[4].
Albania tropas de: p. 68 453[3] 466[2].
Alcañiz: d. 8, 103[12].
Alella: d. 374[2]..
Alemania: d. 433[2].
Alerig, castillo de: d. 58[2] 89. Provisión de viandas: d. 58[2].
Alguer: p. 12, d. 24[12] 25 51 514[2]. Conselleres y prohombres de: d. 37. Defensa de la villa de: d. 37.
Alicante: d. 528.
Almaso de la Rosa: v. Mazon de la Rosa.
Altafulla: d. 357.
Ampurias, condado de: v. Empuries.
Apici: d. 162.
Apulia: d. 150 164 409 471 486[2] 487 489 490 494 495[1810] 499 500 503[2] 514[2] 521 525 532 534[2]. Cabo de: d. 381.
Aquila, ciudad y condado de: d. 162. Embajadores de: d. 162[2].
Aquino, campo de: d. 134[3].
Archo o Arco de la Frontera, castillo de: d. 435[14] 435[12] 436[12] 437[10].
Ariano: d. 162.
Arpayo, campo y castillo de: d. 135[34].
Aragón: p. 23 36 45, d. 21 29 38 457[2] 461 466 471[3] 473[3]. Banderas de: d. 89[3]. Caballeros de: d. 29 187[2]. Casa de: d. 31[2] 366[11] 438[4]. Condes de: d. 187[2]. Corona de: n. 105, d. 4 32 78 85. Florines de: d. 32[2] 53[2] 103[2] 373 399[2]. Florines de oro de: d. 137 246 248 259 269 285 286 289 290 333[2] 335 350 447[2]. Su equivalencia con sueldos barceloneses: d. 259.
— — Frontera de: n. 105. Marcas de: p. 39, d. 203. Nobles de: d. 187[2]. Pellicos de: d. 119.
— — Reino de: p. 27 59, d. 21[12] 38 137 283 299[2] 366. Estamentos del: d. 87.
Arici: d. 162.
Ariano: d. 162
Arlet: d. 101
Arnone: d. 469 471[4]. Galeras de: d. 453[3]. Castillo de, obra del: p. 68, d. 453[3].
Arragossa: v. Ragusa.
Arras o Ras, bancal de: d. 186. Paño de: d. 393.
Ascoli: d. 489.
Asís: d. 300.
Aversa: d. 149 150 243[2]. Sitio de: d. 544.
Aviñón: d. 5 6 10 484.

Badalona, Santa María de: p. 9 10, d. 183 389. Jurisdicción civil y criminal: d. 20. Monasterio de Sant Jeroni de la Murtra: d. 183[12].
Baguda Naqua: d. 230[2].
Bala: v. Basilea.
Balaguer: d. 19[2] 238.
Banyoles: d. 408[2]. Encomienda de: p. 53. Monasterio de: n. 133. Iglesia de Santa María dels Turers, beneficio de la: d. 408[2].
Bar, ducado de: d. 150.
Barbaria: d. 444 514[2].
Barcelona, administrador de las plazas de: p. 43.
— — Armada contra genoveses: p. 20, n. 36. Naves armadas contra corsarios, p 48.
— — Atarazanas de: p. 53, n. 134.
— — Bailía de, elección de terna: d. 187[5].
— — Calles y plazas de: Basea: d. 396. Bisbal: n. 3. Bòria: n. 3. Borne: p. 43 (torneos), p. 43. Call: d. 543. Canvis: n. 3. Carabassa: p. 58, n. 138, d. 235[2]. Carme: d. 543. Especiaires: n. 3. Lonja: d. 79. Mar: d. 396. Montcada: n. 3. Natzaret: n. 109. Pino: d. 343[12]. Puig de les Falcies: n. 3, d. 79. Rambla: n. 137. Sant Jaume: p. 9, n. 3 11, d. 543.
— — Capilla real de: p. 38.
— — «Capdeguayta real» de: d. 353. Cárceles de: d. 536[3].
— — Casas de: Diputación del General de Cataluña: d. 219[2]. Moneda o Ceca: p. 17 208[3]. San Antonio de: p. 23.

Barcelona, Casa de la Ciudad o del Consejo de: d. 179 366[4] 422[0] 423[2]; visita de la reina: d. 366[4] Consejo de Treinta: p. 40 44, n. 107.
— — Casa del General delante Lonja, para la recaudación de derechos: d. 219[2].
— — Catedral de: p. 27, n. 3. Arcediano mayor de la: d. 295 404 408[2] 412. Beneficiado de la: d. 470. Cabildo de la: d. 211 220. Canónigos de la: d. 127 322 352 404 407 408 412. Cortes: n. 107, d. 211. Indulgencia plenaria: p. 42. Precentor de la: d. 352.
— — Consejo de Ciento o de Cien Jurados: p. 24 28 32 33 43 45 48 50 51 52 58 63 68 70, n. 57 81 128 137, d. 23 56[2] 179 180 218 220 372[3] 416 422[2] 431[2] 437[456] 445 459 460 489 490[12]. Elección del: d. 416 437[4]. Naves armadas del: p. 51.
— — Consejo de 18 prohombres: d. 278. Consejo de 24 prohombres: n. 107. Consejo de Treinta: p. 33, n. 137, d. 170[2] 178 179.
— — Conselleres de, elección de: d. 374-378 382[2] 437[5] 483[3].
— — Cónsules de Mar de: p. 53 54 64, n. 74, d. 430 440. Recuperación de jurisdicción de los: p. 32. Cónsules de Mar y Juez de Apelaciones, elección de: d. 422 425[3] 431[2] 440.
— — Contrato de: d. 380 382[3] 536[34]. Contrato de los 50.000 florines: d. 20.
— — Convento y monasterio de Sant Jeroni de la Vall de Hebrón: d. 183[12].
— — Cortes de: p. 41 44. Costumbres antiguas de: d. 20. Elogio del rey a: p. 35; del duque de Sessa: d. 187[2]. Entradas del infante Enrique: p. 24, d. 105; del rey de Navarra: p. 17, d. 79. Escribanía de la plaz ade San Jaime de: n. 11. Escudo heráldico de: p. 42, n. 97.
— — Estudio General o Universidad de: p. 45 49 52 53 56 57, n. 109 137, d. 220 222 275[2] 280[2] 298[2] 308 329. Bula del: d. 280[2] 298[2] 300 306; de Teología, Cánones y Leyes de: p. 45, d. 220 222; de Medicina y Artes de: p. 45, d. 220 222.
— — Fiestas religiosas, «Corpus Christi»: n. 122.
— — Galera de la Ciudad: p. 47 52. Guardián de los leones de: d. 201. Hombres o Bando de la «Busca» de: p. 67 68, d. 439 446 448 462-463. Horcas de: d. 378[2].
— — Hospital General de la Santa Cruz de: p. 55, d. 183[23]; reliquia de santa Cándida: p. 55, d. 543.
Barcelona, iglesias parroquiales: San Miguel: p. 27; Santa María del Mar: n. 3; Beneficiado de la: d. 408[2].
— — Juristas de: d. 167.
— — Lezda de Mediona: d. 396.
— — Lonja de Mar o de Mercaderes de: n. 126, d. 79 219[2]. Escribano de la: d. 366[5]. Cónsul: n. 126.
— — Monedas de: libras de terno: d. 306[2] 316 328 331. Sueldos de terno: d. 238 254 306[2] 316 321 323 329-331 335-336. Dineros de terno: d. 254. Equivalencia de sueldos barceloneses con florines de Aragón: d. 259.
— — Muelle de, obra del: p. 71.
— — Negocios de: n. 57 58 60.
— — Obispado de: d. 190.
— — Portales: San Antonio: d. 275[3]. Santa Ana: p. 53.
— — Pregón de las «drepades de lana» de: d. 481[2].
— — Privilegios o pragmáticas de: p. 31, d. 20 170-171 176 187[4] 194 196 198 201 251 366[3] 388 495[2] 509[4] 514 526[2] 532[2] Alguaciles, ejecutoria: d. 482 507 509[4] 511 512[2] 521[2]. Acordados: n. 82. Bailía de: n. 82, d. 187[4] 196. Barqueros: d. 251[2]. Batido de «croats» y moneda de plata: n. 82. Consulado: n. 82 84, d. 422 425[4] 427 437[3] 440. Construcción del puerto o muelle: p. 29. Edificación de la Rambla: p. 53. Estudio General: p. 53. Incorporación de la villa de Cambrils: p. 24. Juristas: s. 82, d. 187[45] 196. Justicia del vicealmirante del mar: n. 82. Pleitos y sentencias: n. 82. Tabla de apelaciones de sentencias, n. 82. Rey Jaime: d. 291 377 378 382 482[3]. Rey Juan: d. 437[2] 495[4]. Rey Martín: p. 45, n. 109, d. 495[2] 508[2]. Rey Pedro: d. 495[4]. «Menuts»: d. 481[5]. «Diners de ran» y moneda extranjera: d. 495[2]. Reclamaciones judiciales: n. 82. Privilegios antiguos: d. 376 377. Acuñación de monedas: n. 82, d. 174 175[2]. Bandosidades: n. 84. Cinco mil florines: d. 191[12] 192. Consulados ultramarinos: d. 186. Corredores de oreja: n. 84. Elección de bailes: n. 82. Elección de conselleres: d. 374[2] 375 377 382[2] 416 437[2]. Florín: d. 481[5]. Jurisdicción de los cónsules del Mar: n. 84. Mercadería: d. 195[2]. Monederos: n. 84.
— — Procesión del traslado de la reliquia de santa Cándida, de: d. 543 uicio de prohombres: d. 175. Reliquias de santa Cándida: p. 55, d. 320 543. Síndicos de: p. 38 44 58, d. 94 415. Síndicos de Cortes de: p. 17, d. 420. Subsíndico: p. 29. Tabla de Cambio de: d. 7 338-340 342.

Barcelona, territorio de: Coll de Cerola: d. 183[2]. Sarriá, camino de: d. 392[2].
— — Trompeteros de: p. 49. Usajes de: d. 282[2]. Veguería de: d. 394 398 442[2].
Basilea, Concilio de: d. 164[4 5] 190.
Baya, puerto de: p. 56, d. 47[2] 48[2] 53 333.
Bayona: p. 60, d. 367[2].
Belgrado, batalla de: p. 70, d. 480[2].
Benevento: d. 487[2 3] 490 492 495[1 2 3 4 6 9] 499 500[2 4] 503[2] 515[2] 526[2] 534. Terremoto de: d. 490 492.
Benicarló, iglesia parroquial y párroco de: d. 305.
Bicio: p. 31, d. 169[2].
Binefar o Binifer (Monzón): d. 87[2].
Blanes: d. 46 354.
Bolonia: d. 89[2].
Bonifacio, Bocas de: d. 25. Castillo de: d. 379 382[5].
Brujas: d. 193[2] 194[2]. Mercaderes de: d. 193.
Buchanico o Bucchianico: d. 162.

Cádiz: p. 25, d. 52.
Calabria: d. 5, 9[2] 14 162. Barones y capitanes de: p. 10, d. 19[2]. Vía de: d. 13[1 3]. Trigo de: d. 480[2].
Calatayud: d. 21[2].
Caldes: d. 366[6] 528.
Caldes de Montbuy: d. 408[2].
Cáller: p. 25 26 28 61, d. 25[1 2] 53 144 185[3] 230[1 3] 381. Castillo de: d. 144-145 230 237 333[2] 381 389 400[2]. Iglesia del monasterio de: d. 272. Beneficio del altar de San Miguel: d. 272.
Cambrils, privilegio de incorporación a Barcelona: p. 24.
Campagna Romana: p. 65, d. 436.
Campli: d. 162.
Capitanata, provincia de: d. 162.
Capri: d. 169[2].
Capua: p. 24 28 61 71, d. 13 107[1 2] 134[3] 135[1 8 4] 382 431 526 542. Rendición de: d. 13.
Carnioli (Tierra de Lavor): d. 466.
Carol, baronía de: 350-351.
Casa dels Paduls: d. 528.
Casal di Principe: p. 67 71, d. 440[2] 471[4] 472 525[1 2] 526.
Castell de Sant Joan: d. 507[2].
Castell Genovés (Cerdeña), p. 14, d. 51
Castell Roig (Turquía): d. 372[3].
Castellammare: d. 468 483.
Castellammare di Botorno: d. 135.
Castellammare di Stabia: p. 28, d. 135[4] 136.
Castellazzo (Gésova): d. 83.
Castellbell, iglesia de: d. 528
Castellbisbal: d. 404. Castillo y lugar de: d. 397.
Castellnou, castellano de: d. 536[3].
Castello: v. Castiglione di Pescaia.
Castellví: d. 471[4].
Castellví o Castellvell de Rosanes, bailía de: d. 404[2].
Castiglione de la Pescaia: d. 208[1 2] 212[1 2] 457.
Castilla: p. 11 60 65, d. 19[2] 89[2] 136[4] 192[3] 367[2] 369[2] 372[3] 432-434. Embajada de: d. 392.
Cataluña: p. 8 11 15 36 37 45 55[3], d. 9 31[2] 38 51[1 2] 59 62[2] 63 66 73 74[2] 89[2] 91 106 270 315 457[2] 512 517[4] 519 536[2]. Armada de: d 89[2]. Bailía General de: n. 137. Caballeros de: d. 29[2] 187[2]. Casa de la Diputación del General de: p. 40. Constituciones de: d. 166[2] 200[2] 208[2 3] 227 279 282[2] 366[3 12] 438[4].
— — Cortes de: p. 29 38 39 40 43 48 49 50 52 59 63, n. 34. d. 83 107[2] 150 202 208[2] 209 211 230 252 275[2] 288[2] 308 363 367[3] 370[2] 378[2] 388[2] 391 392 399 401 405[2] 414 420. Embajadores de las: p. 51. Armada contra genoveses: p. 20, d. 107. Brazos de las: d. 83 87 167. Capítulos y actos de las: d. 282 366[3]. Disolución de las: d. 438[2 3]. Estamentos de las: d. 83. Oferta de florines al rey: d. 167[3] 169 369[2] 370[2] 382[4] 385[2] 392 469 471[1 2]. Prohombres de la 27.ª de las: p. 40. Prórroga de las: d. 167 169 486 495[4] 525 532. Síndicos de las: p. 420.
— — Diputación del General de: p. 38 42 47, d. 219. Diputados de la: p. 17 29 30 39 44 67 83 98 103 127 206 221 350 352 418 439 448.
— — Embajadas, embajadores o mensajeros de: p. 48 51 55 59 63 69, n. 144, d. 219 221 229 257 268 270 271 274[1 2] 276 280[2 3] 309 313 319 347 356 366[4 6] 367[2] 369[3] 370[1 2] 372[3] 378[2] 380[2 3] 382[1 5] 388 391[3] 392[1 2] 393[1 2] 400[2] 405[2] 410 418 448. Secretario de: p. 51.
— — «Focs» de: d. 40[2].
— — General o Generalidad de: d. 103[2] 401. Banderas del: d. 221. Bolsa común del: d. 131[3] 157[2] Galera del o de la: p. 51, d. 275[2]. Oidores del: p. 29.
— — Negocios «fets» de: n. 57. Nobles de: d. 187[2].
— — Principalo de: p. 24 30 33 36 52 53, n. 3, d. 38[1 2] 87 131[3] 208[3] 278[2] 299[2] 354 356-357 366[1 7] 369 373 382[2] 383 385[2] 387 401 414 459-460 474. Embajadores del: d. 288[2] 352. Inquisición contra los juristas del: d. 208[3]. Privilegio del Sagramental del: d. 208[3].
— — Reino de: p. 27 59. Usajes del: p. 38.

Catania: p. 11.
Cena: v. Siena.
Cerdanyola, casa de Saltells, de: n. 126
Cerdaña: d. 536[2].
Cerdeña: p. 7, 10 14, d. 29[2] 48[2] 51 58[23] 59 73 89 512[2] Caballeros de: d. 29[2] Esclavos huidos y refugiados en: p.54, d. 292. Exportación de trigos: d. 58[3]. Isla de: d 144-145 381 467. Reino de: d. 37 333[2] 467.
Ceret: d. 387[2].
Cerignola: d. 495[8].
Cervera: d. 45[2] 408[2] Juristas de: d. 369 370[2]. Negocios de: d. 473[3]. Prohombres de: d. 45[2].
Cestri: v. Sestri.
Cestro: d. 515[2].
Cicilia: v. Sicilia.
Ciudadela: v. Ciutadella.
Ciurana, iglesia parroquial de: d. 7.
Ciutadella (Menorca): d. 24 34.
Civeta: d. 468[2].
Civitasantángelo: d. 162.
Civitella: d. 162.
Colle: d. 83 84[2].
Colliure: p. 30 51, d. 14 15 45 158 425 434[3] 468[2].
Constantinopla: p. 53, n. 31. Conquista de: p. 64, n. 131, d. 428. Consulado de: d. 291.
Corbins, puente de: d. 536[3].
Córcega: d. 5 53. Reino de: p. 7.
Cotrone: d. 198[13]. Campo del Castillo de: d. 19.
Crivillen o Crevillente: p. 53 55, d. 283 315[12] 481[3] 494[2] 509[23] 521 522[2] 525 528 532 534[23] 537[2]. Proceso de: d. 521.
Cupersana, ducado de (Apulia): d. 150.

Damieta: d. 372[2].
Darnes: p. 67, d. 440[2].
Darno o Darnone: v. Arnone.
Descafat o Destafat: v. Scafati.

Elche: v. Elx.
Elx: p. 53 55 71, d. 283 308[2] 315[12] 481[3] 494[2] 506[3] 509[23] 525 528 532[12] 534[23] 535[12] 537[2]. Albufera y molino de: d. 532[2] 535[12]. Morería de: d. 283.
Empea: v. Pera.
Empuries, condado de: d. 19[2].
España, dominios de: p. 26. Reinos y tierras de: p. 24.
Evoli: d. 528[3].

Falset, culto a santa Cándida Romana: n. 133.
Far, Torre o «Coll» de: d. 90.
Ferrara: p. 48, d. 232.
Ferreira, La: d. 107.
Figera: d. 477[2].
Flandes: d. 393. Hoja de hierro de: n. 41. Tapices de: d. 393[12].
Florencia: p. 17 18 39 61, d. 32 45 48 49 52 89[123] 90 92 164[2] 166 167[2] 169[2] 206 207 429 508[2]. Armada de: p. 41. Embajadores de: d. 164 166[2]. Liga con: d. 378[2].
Foggia: d. 162 486[2] 490 492 495[18]. Tierra de: d. 420.
Fondi, condado de: d. 538.
Font o Fontana del Chuppo, Supo o del Xopo, Campo Real del castillo de (Teano): p. 37 65, d. 135 195[235] 430[12] 431[4] 432 433 435[2] 436[2] 437[17] 438.
Francavilla: d. 162.
Francia: p. 30 33, d. 216[2]. Banderas de: 535[3]. Derechos sobre las especies: d. 249 275[2] 278 288 298[2]. Gentes de armas de: d. 157[2] Guerra de: d. 216[2]. Marcas de: p. 39, d. 203. Negocios de: d. 298[2].
Fundi: v. Fondi.

Gaeta: p. 11 12 16 25 26 27 28 29 51 52 56 62, n. 3, d. 9[2] 13 24[2] 25 26[2] 27[2] 28 31 32 39 44 47-48 50 53 54 71 73 84[2] 85[2] 88 89 98 100[2] 106 127 128 132 134-143 154 173[12] 174 175 186[4] 234[2] 268 274 315[2] 334 366 388[12] 389[12] 390 391 425[6] 485[2] 534[4] 535[2] Boda del virrey de: d. 234[2]. Castillo de: d. 167[2] 397. Conquista de: d. 84[2] 85[2] 88. Monte del Monasterio de la Trinidad, de: d. 47[2] 48[23] 50. Puerto de: d. 107. Sitio de: p. 11 12, d. 24[2] 106[2].
Carellano (Gaeta): d. 73 481[15] 482. Camino del: d. 388.
Gatzeta: d. 134[3].
Génova: p. 12 13 14 15 16 17 18 21 22 23 40 56 61, n. 34 50, d. 5-6 10 26[2] 27[12] 28 47-48 50-57 59-77 80[2] 85 89[23] 91-92 94-102 104 136[2] 159[2] 187[3] 189 206[2]-207 236[2] 366[11] 379 382[6] 477[2] 490[12] 501 508[2] 524[2] 525 526[2] 528[2] 530[2] 534[4] 535[8].
— — Armamento de naves de: d. 26[3] 27[2] 28 58[2] 85. Bailía de: d. 61 76. Bombardeo de: d. 82[2]. Carestía de víveres: d. 90. Casa o cárcel de la Mala Paga de: d. 47-48 50 52[2] 55 69[2] 84[2] 89[2] 90. Casa del cónsul de los catalanes Pedro Palomar: d. 53 60. Castellet y «Castellaço»: d. 47-48 50 52-55 82[2] 83 85 89[2] 89-91 535[3].
— — Castillos de: d. 84[2]. Catedral de: Santo Grial, «Sant Grasal»: d. 76[2].
— — Común o comunidad de: p. 22 34 37, d. 51[2] 54 91[2] 185[2] 195[45]. Censales de los lombardos: d. 91[2]. Paz con el rey Alfonso: d. 185.
— — Consejo de Ancianos de: p. 21 22 22 61, d. 60-61 64 65[2] 66-76 94[2] 97 100[12] 101 379.

Génova, Cónsul o Consulado de Catalanes: n. 52, d. 53 60 61 74 186[1] 187[2]. Embajadores de: d. 187[3].
— — Fiestas cívicas de: entradas del gobernador del duque de Milán: d. 82, y del rey de Navarra: p. 17, d. 76.
— — Galeras de: d. 519. De la Guardia: d. 75 76 79.
— — Liga o alianza con: d. 378[2]. Mensajerías al Papa y florentinos: d. 89[2]. Mensajeros o embajadores de: d. 185[2 3] 495[5] 515 528[2] 532[2].
— — Monasterios de: Frailes Menores: d. 82; Trinidad: d.47[2] 48[2]. Muelle de: d. 76. Palacio o posada de mícer Lopessi: d. 75[1 2] 76[2]. Puertas de la Anunziata: d. 48[2]. Puerto de: d. 48[2].
— — Ribera de: n. 3, d. 58[2] 83 84[2] 85 107[2] 159[2] 186 187[3] 192 236[2]. Carestía de trigo: d. 58[2].
— — Regidores de: d. 97. Incendio y destrucción de casas: d. 91[2]. Revuelta de: p. 17, n. 34, d. 82-85 87 88 91. Sitio de: d. 528[2] Torre o «Coll de Far»: d. 90. Trigos y viandas. Carestía de: d. 58[2] 90. Trompeteros del duque de: d. 335.
Gen'cova: d. 505.
Gerbes: d. 377.
Gerona: d. 44[1 2] 312[2] 341 375 471[2]. Corte de: d. 495[4]. Diócesis u obispado de: d. 281 341 345 349 408[2] 524[2]. Jurados y prohombres de: d. 44 56[2] 173[2]. Remos de: d. 522[2].
Grelis: d. 162.
Guardia: d. 162.

Huesca, arrendador de derechos y rentas de: Encomienda del Temple de: d. 21. Priorato de San Pedro de: d. 293[2] 454[2].

Ibiza: d. 34 444. Acreedores de las rentas reales de: d. 313. Sal de: d. 366[10].
Igualada: d. 383[2] 387 389[2] 402 408[2].
Inca, iglesia parroquial y rector de: d. 408[2].
Inglaterra, derecho de marcas de: d. 193[2] 194[2].
Ischia: p. 10 11, d. 13[2] 19 24[2] 25[2] 42 83 134[2] 135 304.
Italia: p. 8 9 10 18 52 59, n. 26, d. 58[3] 206[2] 208[2] 431[4] 432 479 509[3]. Caballeros de: d. 29. Capitanes de: p. 16, d. 62[2] 66. Comunidades, ciudades y grandes hombres de: p. 34, d. 185[2] 456. Príncipes, duques y condes de: d. 47 48. Tierras de: p. 34.

Játiva: d. 341.

Laenoli (Nápoles): d. 530[2].
Lanciano o Lanchano: d. 162.
Latessa: d. 162.
Lella: v. Alella.
León, golfo de: d. 24[3] 182.
Lérida: d. 11 43 87[2] 366[4]. Catedral de: beneficiado de la: d. 277[2]; canónigo de la: d. 408[2]. Estudio General de: p. 45; jurisdicción del: d. 222. Juristas de: d. 369 379[2]. Paeres de: p. 10, d. 5 11 43 56[2] 173[2] Prohombres de: d. 173[2]. Síndicos de: d. 370[3].
Lerig: v. Alerig.
Levante: p. 67, d. 28 243 291 393[2] 441.
Lion, golfo de: d. 182.
Liorna: p. 18, d. 89 90 91.
Lodi: d. 440. Paz de: p. 67.
Lombardía: d. 83 84[2] 136 216[2] 541. Infantería de: p. 15, d. 51[2].
Londres: d. 197[2].
Luceni, castillo de (Aragón): d. 137.
Llers: d. 387[2].
Llobregat: d. 89 302 304 397.

Mahón: d. 24[2] 230. Puerto de: d. 24.
Mal de Ventre o Secca, isla del: d. 24[2].
Malfa, costa de: d. 535.
Mallen: d. 21.
Mallorca: p. 12 26 34 51 53 62 67, n. 32, d. 26-28 29[2] 34-36 38[1 2] 40[1 2] 42 59[2] 63 69[2] 73 89 104 182 243 275[2] 280[5] 308 353 380[2] 382[5] 385[2] 388[2] 400[2] 405[2] 408 442 447[2]. Acreedores de: d. 40[2]. Aprovisionamientos de bombardas, ballestas, lanzas, etc.: d. 40[2]. Catedral de, canónigo y prepósito: d. 349 408[2] Ceca o Casa de la Moneda: d. 204 208[3] 278[2]; batido de florines: d. 249 275[2] 278[2] 298[2] 315[2]. Censales de: d. 38[2] 40[2]. Jurados de: p. 12, d. 28 35 38 258[2] 309. Importación de trigo en socorro de: d. 405. Menestrales de: d. 267[2] Mensajeros de: d. 388[2]. Murallas de: d. 40[2]. Payeses de la parte foránea de: p. 50, d. 251[2] 258[1 2] 267 278[2] 315[3]. Prisioneros genoveses: d. 94[3] 99 100[2]. Procurador real de: d. 129. Rentas reales de: p. 53, n. 137: acreedores de las: d. 282. Socorro de 30.000 florines: d. 403 405[2]. Turbaciones: p. 50. Reino de: n. 32, d. 38[1 2] 257.
Manfredonia: p. 30, d. 162.
Manials, tierras de: d. 162.
Marca, La: d. 162 176 453[3].
Marca de Ancona: d. 174[2] 175[2].
Maresma, La: grano de: d. 90.
Marina, Vía de la: d. 391[2].
Marran: d. 447[2].
Marsella: d. 2-3 5 14 15 27[2].
Martorell, bailía de: d. 404[2].
Matalón, Campo Real de: d. 135[3].

Mazón o Maçó de la Rosa o Rosar, Campo de: d. 169[1 2] 174[2] 175[2] 176 186[4] 431 434[2] 534[2].
Medina del Campo: n. 2.
Menorca: p. 62, d. 24 382[5]-385[2] 388[2]. Acreedores de: d. 298[2] 315[3]. Isla de: d. 24. Jurados de: d. 34. Rentas reales de: n. 137: acreedores de las: d. 313.
Mermille, baronía de: jurisdicción alta y baja y mero y mixto imperio: d. 333[2].
Mesina: p. 10 11 14, n. 13, d. 1 7 9[1 3] 13-14 17-19 20[1 3] 51 58[2] 437[4]. Consulado de: d. 515[2]. Hombres de: d. 51. Puerto de: p. 10, d. 20[2].
Meyà, priorato de: d. 293[2].
Milán: p. 13 15 16 17 18 24 42, d. 48[4] 50 51[2] 53-55 57-59[1 2] 62[2] 63 66 71 73-75 76[2] 77 78 80[2] 91[2] 94[2] 96 206[2] 429. Castillo de: d. 65. Castillo de Portaronis: p. 16, d. 64 65. Fiestas cívicas: entrada del rey Alfonso: d. 54 58 62[2]. Gobernador de: d. 54.
— — Palacio de la duquesa de: d. 58[2]. Señorío de: p. 40.
Milanesado: p. 15.
Millás (Rosellón): d. 387[1 2] 394-395. Ribera de, corte de leña en: d. 398[2].
Molins de Rey: p. 59 60, n. 137, d. 275[3] 346 366[2 7] 367[2] 369[1 3] 370 374[2] 377[2] 378 380[1 2] 382[1 2 3 4 5] 391[3] 400 403. Privilegio real: d. 372[2] 378[1 2].
Mónago, castillo de: d. 83.
Monech, castillo de: d. 85.
Monner (Rosellón): d. 398[2].
Monreal: d. 485.
Monreal (Cerdeña): jurisdicción alta y baja y mero y mixto imperio: d. 33.
Monreale, arzobispado de: d. 524[2].
Montalban, Encomienda de: d. 371.
Montblanch: d. 19[2]. Censal de: d. 481[3].
Montcada, castillo de: jurisdicción del: p. 45 56, n. 112 137, d. 280 298 308 315[2] 329-332. Remensas de: n. 112, d. 275.
Monte Gargano, tierras de: d. 162.
Montescales o Montereale: d. 162.
Monte Sant'Angelo: d. 162.
Montepesulano, Campo de (Florencia): p. 39, d. 206[1 2].
Montfalcó, castillo de: Beneficio de San Miguel: d. 408[2].
Montpellier: d. 3 5 15.
Montserrat, Santa María de, monasterio o abadía de: p. 12, d. 293[1 2] 303 312
Montsó: v. Monzón.
Monzón: d. 78 87[1 2] 95[1 2] 99. Cortes Generales de: p. 17 18, n. 32 34, d. 64 65[2] 78 83[2] 89 94 131[3]; oferta al rey: d. 131; propuesta de la reina María sobre la libertad del rey Alfonso: d. 78.
Mosset, castillo de: d. 138.
Nafrach (Rosellón): d. 387[1 2] 394 395.
Ribera de: Corte de leña en: d. 398[2].
Nápoles, asedio de: d. 9 136[2].
— — Atarazanas de: d. 166[2] 169[2] 466[2] 468[2] 469[2] 471[2 3]. Colocación de estepas o portadores a 25 galeras: p. 31, d. 166[2] 169[2]. Construcción de naves: d. 382[7].
— — Barones y caballeros de: d. 187[2] 249.
— — Calles, Cambios o Bancos: d. 164[3]. La Coronada ó Encoronada: d. 275 405[2]. San Antonio: d. 166[3]. San Juan de Carbonera: d. 380 Seo o episcopía: d. 187[4] 382[6] Empedrado de: d. 405.
— — Campo Real de: d. 136[2].
— — Carroza de las Cuatro Virtudes: p. 36, d. 187[2].
— — Castillo de: d. 519 525. Iglesia del: d. 136[3].
— — Castillo de Capuana: p. 50, d. 164[3] 169[2] 243[2] 249. Esponsales de la infanta Leonor: d. 169[2]. Portal del: d. 243[2]. Sala grande: bautizo de la nita del rey Alfonso: p. 50, d. 249.
— — Castillo de San Elmo: d. 164[3] 306. Terremoto: d. 506[2].
— — Castillo de San Juan: d. 507[2].
— — Castillo del Ouvo de: d. 136[1 2 4] 164[3] 243 274 275[3] 425 456[2] 539.
— — Castillo Nuevo de: p. 60, n. 82 102, d. 9 153 155 164[3] 186[1 2] 187[8] 189 200[1 2] 218 243 247[1 3] 271 274[3] 280[2] 298 346 367[2] 382[3 4 6] 391[2 3] 405[2] 413-417 422-424 425[2] 449-450 452[1 2] 454[1 2] 458-460 482[2] 519[2] 523[1 2] 525 536. Cámara de la Glorieta del: d. 247. Capilla del: d. 393. «Retret de La Glorieta: d. 425[3].
— — Castillo Real de: n. 105.
— — Catedral de: 525.
— — Conquista de: p. 1 28 30 33, n. 3, d. 153-156. Cónsul o Consulado de catalanes: p. 37 66, n. 157, d. 284[1 2] 438. Corrida de un jabalí «porc»: d. 189.
— — Curia Real de: p. 37. Embajador del papa al rey: d. 187[7].
— — Divisas del rey Alfonso de: d. 164[2].
— — Entrada triunfal del rey Alfonso en: p. 50, d. 164 166.
— — Entremés de los mercaderes catalanes en: d. 164[2]. Epidemia: d. 216[2] 477 528[2] 534[4] 538[2], d. 136[2].
— — Fiestas cívicas en: bautizo de la infanta Leonor, hija del duque de Calabria: p. 50, d. 247[2] 249 278. Bodas: hermano de Lucrecia d'Alagno: p. 60, d. 368 369[4] 372.
Infante Fernando: d. 187[8].
— — Emperador y emperatriz: d. 405[1 2 3] 406 409 410.

Nápoles, justas reales: d. 169[2] 187[2].
— — Procesión de rogativas: d. 490 534[3]. Paz con venecianos y florentinos: d. 243[2].
— — Fiestas religiosas en: imposición de la Rosa de Oro del Papa al rey: d. 187[3]. Nochebuena: d. 382[2]. Santa Eulalia: d. 390 391[2] 392[2] 393. Procesión de la reliquia de san Jenaro: p. 72, d. 534[3 4].
— — Iglesias de: Santa Clara: p. 62, d. 382[2]; fiesta de Nochebuena: d. 382. Santa María Rotunda: d. 262. Mayor: d. 243.
— — Monasterios de: San Antonio: d. 164. San Lorenzo: d. 263. Carmen: d. 164[2].
— — Monedas de: carlinos liliatos de plata: d. 287; liliatos: d. 301 306; liliatos de plata: d. 260-265.
— — Obispado de: d. 187[4 8] 243 382[6].
— — Parlamento de: d. 166[2] 234 247[2] 249 275 440. «La Coronada», d. 275.
— — «Peduls», d. 486[2].
— — Plazas de: Carbonara: p. 36. Empaliado de la: d. 187[2]. Mercado: d. 164[2] 382[3].
— — Portales de: Carmen: d. 164[2] 382[3]. Encoronada: d. 382[3]. «Porta Patrutxa», d. 405[2].
— — Posada del embajador de Barcelona en: d. 218.
— — Reliquias de San Jenaro en: d. 534[4].
— — San Beltrán: d. 136[2].
— — Sitios, «Setges» de: Capuana: d. 164[3] 243[2]. Nido: d. 164[3] 243[3]. Porto: d. 164[3] 243[3]. Portanova: d. 164[3] 243[3].
— — Terremoto de: d. 490 492 506[2]. Torneos o Justas Reales: p. 36, d. 169. Torre de los Esclavos: d. 534. Torre del Medio: d. 369[2] 382[2].
Navarra, p. 60, d. 367[2] 369[2] 517.
Niza, p. 30, d. 159[12].
Nucera o Nuchera: d. 162 490.
Noli: d. 525.
Normandía: d. 216[2].
Noto: d. 19[2].
Nules, baronía de: d. 138.

Oliva, baronía de: d. 138.
Oriola: d. 532.
Oristany: d. 24[2]. Puerto de: d. 100[2].
Orpí, culto a santa Cándida: n. 133.
Ortonamea o Ortonomar: d. 162.
Osca: v. Huesca.

Palamós: d. 528[2].
Palermo: p. 10 17 25 50 52, n. 9, d. 14 21-22 71 134[3] 135 145 250 274[4] 275[3 4] 384 514[2]. Galeras de: d. 135. Luminarias de: d. 71. Puerto de: d. 503[3] 512-514.
Pallars: d. 474.
Passarano, Campo de (Roma): d. 203-204.
Pavía: p. 16, d. 62[2] 80[2].
Penedés, veguerío del: d. 350-351.
Pera (Constantinopla): d. 291[2] 428.
Pescara («Abrutzo»): d. 150 162.
Pescina o Pistina: d. 134[2].
Peschio, Campo de: d. 134[3].
Perpinyà: p. 42 45, n. 122, d. 5 31[2] 41 45[12] 62[3] 71 94[3] 137 216 220[12] 222 284 289-290 349 375[12] 376 383 387[12] 394 398[2] 402 434[3] 491[2] 526 534 534[12] 537[2]. Acreedores de, «Call» de: d. 526[2]. Ceca de: d. 208[3]. Batido de moneda: d. 534.
— — Castillo de: d. 216[2].
— — Cónsules de: p. 10, d. 2-3 5 12 15 31 41 45 56[2] 173[2]. Cortes de: p. 45, n. 107 471.
— — Estudio General de: p. 45, d. 220-222. Privilegio del: d. 222. Rector y lugarteniente del: d. 222.
— — Moneda de: d. 534[13]. Prohombres de: d. 173[2].
Piera, «questia» de: d. 536[3].
Pisa: d. 45 58[13] 85[12] 92 519. Condado de: d. 211. Mercaderes catalanes de: p. 16 12, d. 32 58 85[12].
Pistina: d. 134[2].
Plegamans, casa o cuadra de: p. 47, n. 123. Casa de Antonio de Vilatorta, n. 123.
Plaçe (Sicilia): d. 19[2].
Plumbi: d. 468[2] Sitio de: d. 211 213.
Poblet, monasterio de: p. 12.
Ponte Latro (Nápoles), Campo de: p. 65, d. 436.
Pontecorvo: d. 434[13] 469[2].
Ponza: d. 29 31 47[2] 48. Batalla naval de; cautiverio de prisioneros y negociaciones para su rescate: p. 12 13 15 21, d. 29 31-32 34-45 47-66 68 69 71-76 78 80 82 84 90-97 99-102 105 106.
Portofi, castillo de: d. 83 85 91[2].
Portovenere: p. 16 17 18, n. 34, d. 58[2] 59[2] 62[2] 63 66 71 73-77 80[2] 82[2] 83 84[13] 85[12] 86 89 92[2] 103 159 533. Castillo de: d. 85.
Portvendres: v. Portovenere.
Pozzuoli: p. 34 67, d. 184[13] 185[2] 186[4] 385[5] 391 393 399 401 405[2] 432[12] 440[123] 471[23] 473 496[2] 537. Casa de Belvedere: d. 186[4].
Prades, condado de: d. 334.
Presenzano o Prensano: d. 432[12] 434.
Próxida, isla de: d. 29.
Provenza: d. 101 153.
Puglia: v. Apulia.
Pula, cabo de (isla de Cerdeña): d. 381.

Pulla: v. Apulia.
Puyer (Cáller): d. 230.

Ragusa, Consulado de: p. 54, d. 307.
Ras: v. Arras.
Reijols: d. 9 [2] 162.
Repollo, Campo del Baño de: p. 39, d. 207.
Ribes, Valle de: d. 397.
Riccio: d. 134 [3].
Rimini, Campo de: d. 512.
Ripoll, Santa María de, monasterio de: d. 293 [2] 349 408 [2].
Ritzo: v. Riccio.
Roani: v. Rouen.
Rodas: p. 68, d. 159 [2] 212 451 506 [2] 514 [2] 528 [2]. Socorro de: p. 68, d. 453 [3].
Roma: p. 33 34 49 71, n. 81, d. 48 89 [2] 170 [2] 171 172 186 [4] 195 203 244 [2] 374 [2] 385 [2] 405 [12] 406 409 438 [257] 453 [3] 468 [2] 473 [2] 476 [2] 487 [3] 495 [10] 503 [12] 510 517 [2] 518 [2] 519 [2] 524 [2] 525 [2] 526 [12] 532 [2] 538 [12].
— — Coronación del emperador de: d. 405-406. Correo de: d. 526. Curia Romana: p. 14 51, d. 49 256 280 [2]. Embajada de: d. 89.
— — Iglesia de San Pedro de: vidrieras de ventanales, escudos de Barcelona: p. 42, n. 97.
— — Rota Romana: d. 503.
Roqua, La: d. 469.
Rosellón: d. 387 394 396 398 [2] 503 536 [2]. Condado del: d. 138. Estamentos del: d. 45 [2].
— — Moneda del: libras: d. 387; sueldos: d. 398 [2].
Roses, abadiato de: d. 135 [3].
Rouen (Francia), batalla de: d. 216 [2].

Sabadell: p. 45, n. 137. Jurisdicción de: p. 45 56, d. 280 298 308 315 [2] 329-332 476 [2]. Remensas de: n. 112, d. 275.
Sácer, conselleres de: d. 25.
Salmos (Perpinyà): d. 71.
Salou: d. 182.
Sampier Darena, incendio de una nave: d. 91 [2].
San Luri, batalla de: d. 230.
San Marcos, cabo de: d. 24 [2].
San Severo: d. 500 [12] 532 [12]. Tierra de: d. 162.
San Víctor: d. 433 [12] 434 [2].
Sangro: p. 48. Castillo de: d. 234 [12] 239 275 [4]. Campo del: p. 48, d. 233 236.
Sant Cugat del Vallès: d. 190 366 [4] 369 [2] 408 [2].
Sant Esteve de Guialbes, culto a santa Cándida: n. 133.
Sant Feliu de Guíxols: p. 22, d. 24-25 104 408 [2] 528.
Sant Jeroni de la Murtra: p. 37. Fundación y dotación: d. 183.
Sant Joan: v. Sant Joan de les Abadesses.
Sant Joan de les Abadesses, paño verde oscuro de: d. 112.
Sant Joan Despí del Llobregat: d. 304
Sant Llorenç: v. Sant Llorenç dels Morunys.
Sant Llorenç dels Morunys, paño blanco de: d. 112.
Sant Pere de Arenes: v. Sampier Darena.
Sant Vicenç dels Horts: d. 292.
Santa Creu de Olorde: n. 137.
Santa Eulalia de Provençana, capilla y hospital de Santa Cándida: n. 133.
Santa Llogaya de Algama o Santa Leodia de Algaira (diócesis de Gerona), capellanía de: d. 281.
Santa María de Meyá, priorato de: d. 454 [2].
Sant'Angelo: d. 162.
Santes Creus, monasterio de: p. 12. Monje de: d. 390.
Saona: p. 13 14 15, d. 5-6 10 14 48 [4] 50 51-52 159 [2]. Castillo de: d. 47-48 50 83 85 91 [2]. Sucesos de: p. 30, d. 82 [2] 159 [2].
Saragossa (Sicilia). v. Siracusa.
Savessos: v. Senessos.
Scafati: 136 [2].
Scala Dei, monasterio de: p. 12, d. 30.
Scampaix: d. 144.
Secca o de Mal de Ventre, isla de: d. 24 [2].
Selanovia: d. 534 [3].
Sena: d. 172.
Senessos, Campo de: d. 473 [3].
Serhinyola: v. Cerignola.
Sestri, castillo de: d. 83 85.
Sexona (Valencia): d. 283.
Sicilia: p. 14 16 24 26 52 53 54 67, d. 5 14 18 19 [3] 20 33 51 53-54 58 [23] 62 [2] 69 [2] 73 89 [2] 135 136 [2] 164 169 [2] 176 184 230 [12] 250 274 [2] 275 [3] 278 280 [2] 304 308 366 [12] 393 [2] 443 497 [2] 503 [4] 508 [2] 509 [3] 528 [2].
— — Caballeros de: d. 29. Exportaciones de trigo: d. 58 505 515 [2] 521 [2] 528 [2]. Genoveses prisioneros: d. 54. Hueste de: d. 230 [2]. Isla de: p. 9 26 50, d. 100 [2] 145 249 275. Mercaderes catalanes: d. 106. Mensajeros de: d. 499 509 [3]. Oficiales de: d. 89 [2].
— — Reino de: p. 10, d. 1 7 18 21-22 62 [2] 106 208 [2] 304 333 355 383.
— — Trigo de: d. 480 [2]. Exportación de: d. 421 [2] 528 [2].
Siena: p. 34, d. 167 [2] 169 [2] 174 185 [3].
Silvi: d. 162.
Siracusa: p. 12, d. 33 97 437 [4] 491 509 [2] 514 [2] 537 [2]. Consulado de: d. 497 [2]. Naves de: d. 522 [3].

Solanelles, iglesia de: d. 397 404 408[2].
Solsona: d. 22 356.
Sóller: d. 38.
Sorrento: d. 169[2].
Spezia, La: p. 16, d. 66 84[2] 533.
Strançol: d. 440.
Subirats, castillo de: d. 245.
Sunyo, Suro (tierra de moros): d. 372[2].
Suria: d. 372[2].

Talabor (Normandía): d. 216.
Talamo: d. 89 166[3].
Tamarite de Litera, iglesia parroquial de, vicario perpetuo: d. 408.
Tarascón: d. 101.
Tarazona: p. 43, n. 105.
Tarragona: p. 9. Diócesis de: d. 357. Jurados y prohombres de: d. 173[2]. Provincia: d. 141.
Tarrasa: p. 45, n. 112 137. Remensas: n. 112, d. 275. Jurisdicción de: p. 45 56, d. 280 298 308 315[2] 329-332 476[2] 490[8] 500 503[3].
Tárrega: d. 476[2].
Tauste o Tahus (Aragón): d. 21.
Teano o Tiano, Campo de: p. 37 195[14] 431[145].
Teramo: d. 162.
Terracina: p. 31 32, d. 165 170[3] 171[2] 174 175 176 436[3] 538[2].
Tierra de Labor: d. 134[3] 135[3] 136[4] 166. 466.
Tierra de San Severo: d. 162.
Tívoli: d. 201.
Tocco: d. 162. Campo de: p. 30, d. 160.
Tolosa: d. 496.
Torre de los Esclavos: d. 534[12].
Torre del Greco: p. 51 59 60 61, d. 247[2] 270 274[12] 275[12] 280[12] 298 364 366[56789] 368 369[2] 370[13] 372[13] 374[2] 380[123] 382[24] 427 457[12] 479 515[14] 517[2] 520 521 525 534.
Torre Octava: d. 361[2] 373 513.
Tortosa: d. 237 375 532. Castillo de: Libro de Obrería: n. 3. Cortes de: n. 107. Culto a santa Cásdida: n. 133. Procuradores de: p. 10, d. 5, 56[2] 173[2]. Prohombres de: d. 173[2].
Toscana: d. 433[2] 436. Guerra de: d. 399[2] Vía de: p. 65.
Tous: d. 536[1234] 538[2].
Trana (Nápoles): d. 534.
Trayeto: p. 66 69, d. 385[2] 388 390 438[157] 461 466 468 469 488[2] 526[2] 534[4] 538[2].
Troya: d. 162.
Troyera: d. 58[3].
Túnez: p. 26, d. 134[2] 230.
Turpia: d. 162.
Turquía: d. 372[3] 440[3]. «Castell Roig»: d. 372[3].
Ulldecona, Cortes de: n. 107.
Urgel, diócesis u obispado de: d. 238 356 408[8] 485.
Ursara La, Tierra de: d. 162.

Valderobres: d. 2 4 8 12.
Valencia: p. 12 20 21 25 26. d. 10 42[12] 69[2] 73 175 192[3] 299 324 457[2] 466 469[2] 471[34] 509[2] 519[2] 531. Abogados de: 534[3]. Caballeros de: d. 29[2] Catedral de: pabordías de abril y mayo: p. 54, d. 299[2]. Ceca o Casa de la Moneda de: d. 208[3]. Galera o nave de: d. 514[2] 515[2] 517[3] 518. Jurados de: p. 10, d. 5 10 42 56[2] 509. Mensajería de: d. 136[3] 499 517[4]. Prisioneros genoveses: d. 77[2] 94[3] 99 100[2].
— — Reino de: d. 138 187[2] 283 299[2] 308[2] 366 531. Condes, nobles y caballeros del: d. 187[2]. Estamentos del: d. 87.
Valle de Arán: d. 483[12].
Vallés, comarca del: n. 123, d. 302.
Vasco: d. 134[3].
Vay o Baya, puerto de: d. 48[2].
Vellena: d. 485[2].
Venecia: d. 5 6 10 89[2] 169[2] 372[2] 429 440 508[2] 534[3]. Embajadas de: d. 382[4]. 393. Embajador del rey Alfonso: d. 440[2]. Golfo de: d. 409. Señoría de: p. 48, d. 232 236 243.
Venosa: d. 532[2].
Veste: d. 162.
Veyrano o Veyano: d. 432[2] 433 434.
Vich: p. 58, d. 452 348[12] 366[4] 369[2]. Canónica de: d. 141. Catedral de: canónigos: d. 280[2] 300. Diócesis de: d. 281 293 303 349 360. Jurados y prohombres de: d. 45[2] 173[2].
Vilafranca del Penedès: d. 272[2] 348 366[4] 369[2] Cortes de: p. 58.
Vilana (Lombardía): d. 541.
Vilelles, priorato de les: d. 293[2].

Xátiva: v. Játiva.
Xerica: d. 491.
Xera, castillo de la: d. 544.

Zaragoza, jurados de: p. 10, d. 5 8 15 56[2]. Juristas de: d. 369 370[2]. Paños de: d. 87. Provincia de: d. 141.

GLOSARIO

Figuran en este glosario la mayoría de palabras y acepciones que no se ajustan, por la forma o el significado, al catalán moderno. Los vocablos que aparecen en más de un pasaje, los citamos una sola vez, a excepción de aquellos que varían de significado. Los números corresponden al del documento en que tales palabras se encuentran:

abaleix: 193, destruye.
açiut: 393, seco.
adzembla: 207, acémila.
afervellades: 47, velas plegadas.
afetrych: 521, apresuro.
aflixar: 40, conformar.
afluentment: 78, abundantemente.
afrenallades: 48, afrenilladas.
afrenallam: 213, frenillamos.
afreturants: 56, necesitados.
afreturen: 37, necesitan.
aherent: 167, adherido.
aienollí: 366, arrodillé.
aleujament: 136, alojamiento.
aleujarse: 135, alojarse.
aliers: 221, alieros.
alre: 234, otra.
als: 58, nada, ninguna cosa.
amarituts: 49, amarguras.
amflam: 38, inflama.
amiticia: 42, amistad.
anuiassen: 185, enojasen.
anuix: 503, enojo.
aplegadissa: 38, recogida.
apostema: 437, posterma.
aquistades: 58, adquiridas.
arauts: 135, heraldos.
ardit: 94, noticia.
arresem: 186, equipamos, vestimos.
ascalfament: 437, calentamiento.
ascalfat: 216, calentado.
aseura: 437, sentar.
asqués: 372, asquease.
assats: 169, bastante, suficientemente.
assegar: 370, ensayar.
assoldeiar: 84, tomar a sueldo.
assòech: 423, sosiego.
atinents: 65, afines.
atzembles: 431, acémilas.

baguda: 230, bebida, hostal de camino.
bandors: 517, bandos o facciones.
basca: 185, ansia.
basca de mort: 370, desmayo.
batllius: 52, bailíios.
bayans: 216, baños.
biana: 58, aviesa, perversa.
brous: 535, caldos.
burbullar: 432, divulgar.
buscaris: 442, partidarios del bando de la «Busca».
busons: 223, cohetes.

cadarn: 495, catarro.
calavera: 434, carabela.
calt: 89, acalorado.
capdeguayta o *capdeguaytia:* 166, 437, vigía, centinela.
carafaxada: 24, sacudida, rota.
castat: 184, agotado.
catxats: 534, cacheteados o pegados.
cavalls cothoners: 187, figuras o caballos de cartón.
cehent: 136, sentándose.
cetles: 183, celdas.
ciutedins: 164, ciudadanos.
comiat: 55, despedida.
cominal: 385, común.
cómit: 221, cómitre.
commoviment: 368, conmoción.
comparen: 135, comparecen.
complantas: 45, lamentos.
conduyter: 206, conductor, capitán.
corter: 159, cuarto.
couglé: 370, concluyó.
crehadors: 29, acreedores.
crehença: 134, credencial.
crestiri: 184, lavativa.
creuats o *croats:* 419, cruzados (moneda).
crida: 481, pregón.
croada: 454, cruzada.
cultellera: 115, cuchillera.
cuyraces: 223, corazas.
cuyt o *cuytat:* 166, apresurado.
cuyta: 166, prisa.
cuytat: 3, urgente.
cuytadament: 82, apresuradamente.

decontinent: 53, inmediatamente.
defall: 429, falte.
defalliment: 39, desfallecimiento.
delite: 165, deleita.
delits: 185, deleites.
deliurança: 78, liberación.
deliures: 63, librados.
demenys: 437, de menos.
denant: 29, delante, antes.
dengun: 216, ninguno.
departintse: 176, separándose.
desavanç: 170, descuento.
descapdellada: 431, desenvuelta.
desconfit: 35, derrotado.
desguiar: 528, hacer caducar el guiaje.
desliure: 185, libre.
destrenyer: 58, constreñir.
destrenyiments: d. 55, constreñimientos.
destresiats: 182, tienen malestar.
destressament: 534, malestar.
destret: 213, distrito.
destrich: 25, daño, perjuicio.
dicsich: 47, dícese.
dirvosen: 40, deciros.
distrasia: 242 ,molestia.
domdats: 58, domados.
drapades: 482, ropas.

embarraiat: 13, embarrancado.
empaguit: 366, avergonzado.
empara: 370, embargo, secuestro.
empeguiment: 167, avergonzamiento.
emprest: 182, emprendida.
emprestança: 170, préstamo o empréstito.
enantaments: 154, autos o procedimientos judiciales.
encalçada: 514, alcanzada.
encauat: 370, amadrigarse, encovarse.
enclusa: 15, incluida.
endrés: 9, gobierno.
enfre: 4, dentro.
engerenya: 58, ingenia.
enmantellats: 91, enmantados, cubiertos.
entramenes: 45, entrañas.
entreveniment: 187, intervención.
entrenyorada: 284, añorada.
entrenyorament: 131, añoramiento.
entrenyorassen: 75, añorasen.
enux: 503, enojo.
enuyarmich: 495, enojarme.
envides: 5, a duras penas.
erumpna: 4, ruina, postración, abatimiento, fatiga, quebranto.
esbahits: 185, desvanecidos.
esbatiment: 166, esparcimiento, placer.
escampament: 38, esparcimiento, diseminación.
eschot: 174, cuota.
esclafada: 24, aplastada.
esmeyada: 136, desmayada.
espeventats: 185, espantados.
esplagat: 25, concluido.
estepes: d. 166, picaderos.
estol: 30, hueste.
esvellada: 278, desvelada.
esvetllada: 183, desvelada.
étich: 534, tísico.
euga: 184, yegua.
evantat: 174, procedido.
exarcia: 24, jarcia.
exarciades: 84, jarciadas.
exellada: 33, desterrada.
exequir: 179, ejecutar.
exidura: 435, enfermedad, mal.

fallir: 187, fallar.
farte: 370, harta.
favollia: 174, locura.
feheltat: 64, fidelidad.
feltre: 260, fieltro.
fenyent: 87, fingiendo.
fermalls: 164, cierres o joyas.
fermansa: 50, fianza.
fet: 166, caso, negocio.
fiablement: 30, confiadamente.
fiançosament: 38, confiadamente.
fiansa: 431, confianza.
flaons: 534, flanes.
flux: 518, flujo.
flux de ventre: 431, flujo de vientre.
fluxat: 437, flujado.
fochs: 40, hogares.
folrades: 378, cargadas.
for: 431, precio.
forexits: 191, forajidos
forment: 366, trigo candeal.
fornida: 53, provista.
fornits: 40, provistos.
foscant: 184, obscureciéndose.
fretura: 38, necesidad, falta.
friçat: 170, ansioso.
frisque: 185, impaciente.
fuita: 32, huida.
fusa: 192, inhibición.

gallofegar: 366, holgazanear.
gayta: 24, guarda, centinela.
gelosia: 78, celos.
gequir: 366, dejar.
gerveya: 48, prenda de vestir.
gillats: 9, liliatos (moneda).
ginyat: 38, ingeniado.
gipó: 48, jubón.
glànola: 477, peste.
glesa: 45, iglesia.
gorió o *goució:* 438, curación.
granea: 382, grandeza.
greuges: 167, agravios.
grius: 20, animales fabulosos.
guayta o *guyta:* 135, guarda, centinela.
guiatge: 48, guía salvoconducto.

hac: 190, haya.
haraud: 72, heraldo.

hic: 30, aquí, hi.
hinc: 406, de aquí.
hiscam: 55, salgamos.
hisch: 524, salgo.
hoc: 43, si.
hoga: 366, oiga.
hora baxa: 136 crepúsculo vespertino, atardecer.
hou: 503, oye.
hujat: 184, enojado, cansado.

isquem: 425, salimos.
ivarsasament: 85, apresuradamente.
ixir: 31, salir.

jaquir: 167, dejar.
jaquis: 166, dejase.
jaquit: 38, dejó.
jatsacia: 481, aunque.
jorneyes: 243, piezas de vestir.
junyidors: 166, justadores.
junyir:, 434, correr, justar.
junyissen: 166, justasen.
jussió: 190, mandamiento, orden.
juys: 167, juicio.

laguiar: 99, alargar, retardar.
lecta: 2, leída.
lenga: 15, lengua.
lexerets: 187, dejareis.
ligen: 26, leen.
lunyar: 429, alejar.

lladonchs: 136, entonces.
llenyam: 103, maderamen.

magat: 159, escondido.
maleyta: 166, maldita.
malguany: 50, enhoramala.
malmerexents: 431, malmerecedores.
malviatge: 192, maldito sea, mal haya.
mandrater: 446, fabricante de mandretes o espadas de una mano.
manleute: 47, préstamo.
matzem: 223, almacén.
meng: 175, coma.
menuts: 50, moneda.
merlets: 91, almenas.
merria: 185, merecía.
mich: 165, me.
mils: 40, mejor.
ministrés: 164, ministriles.
mitjatgans: 581, medios.
muntada: 195, subida, aumento.

nafrat: 32, herido.
navetas: 213, barquillas.
nich: 506, ni.
nohen: 73, dañan.
nolieiades: 83, fletadas.
nólits: 440, fletes.
notxer: 221, capitán de barco, contramaestre.
novella: 172, novedad.
novía: 40, no había.

obtat: 20, obstaculizado.
och: 171, si.
ommés: 65, omitido.
oppremut: 38, oprimido.

pagueses: 366, necedades, tonterías.
penó: 221, pendón.
pensser: 504, pensamiento.
perir: 53, perecer.
perlers: 185, parlamentos.
pertractar: 106, tratar extensamente.
pertractats: 88, tratados extensamente.
pigricia: 366, pereza.
pler: 166, placer.
pleviscam: 38, permitimos, aprovechamos
porsavan: 57, rey de armas, heraldo.
portavant: 72, rey de armas, heraldo.
preehirà: 506, precederá.
prefigit: 366, señalado.
preniment: 33, apresamiento, toma
prexivolar: pedir con insistencia.
primeiar: 192, principiar.
priurada: 503, anticipada.
prohers: 221, proeles, marineros de proa.
punya: 9, esfuerce.
puxien: 85, puedan.

quaix: 195, casi.
quistia: 494, derecho feudal.
quiti: 184, libre.
quoque: 230, *coca,* embarcación.

rael: 31, raíz.
rampagol: 223, garfio.
ravalins: 91, revellines.
recapte: 53, provisión.
recruar: 433, recrudecer.
rederia: 497, vendría.
redrassar: 437, reformar.
redreç: 380.
redreçament: 414, reforma.
reembre: 187, redimir.
rehebre: 40, recibir.
remçó: 38, redención.
remensa: 40, redención.
remolar: 40, fabricante de remos.
remsons: 38, redenciones.
rench de junyir: 169, palenque de justar, plaza para los torneos.
rendosos: 476, rentables.
resenes: 170, rehenes.
retra: 44, devolver.
roans: 508, moneda.
romandre: 45, quedarse, permanecer.
romanyoles: 233, lanzas largas.
ros: 64, rocío.
rota: 216, derrota.

sacasses: 445, secuaces, partidarios.
saó: 391, sazón.
sartrinyol: 406, sastre humilde.
saúls: 80, salvos.
scaradament: 192, descaradamente.
scarsavelles: 233, escarcelas.
secasos: 364, secuaces, partidarios.
sentdemà: 184, el día siguiente.
sentirets: 42, sentiréis, oiréis.
sentiris: 526, diarreas.
sentrets: 10, sentiréis, oiréis.
servelleres: 227, armadura de cabeza, capacetes.
setgia: 164, sitio.
seylla: 166, silla.
sich: 170, así, si, aquí, se
sint: 508 siento.
sodegat: 51, movido.
somoga: 171, remueva.
sous: 536, sueldos.
sovinejarnos: 187, menudearnos, frecuentarnos.
spasi: 91, espacio.
spatxament: 9, despacho.
sperduts: 91, perdidos.
stassa: 338, camino.
strenyorats: 72, extrañados.
sus: 195, encima, sobre.
susare o *suara:* 41, 210, ha poco, hace poco.

tallas: 495, contribución, reparto.
talles matallades, talles rodones: 223, términos de artillería naval.
tembra: 30, teme.
termen: 429, termine.
testes: 33, esclavos.
testes: 522, testigos.
thumon: 480, medida de capacidad de trigos.
tolch: 213, quitó.
tolgue: 136, quite.
tolre: 422, quitar.
tost: 63, pronto.
traçana: 166, atarazana.
trahint: 428, trayendo.
trasque: 165, saque.
traylla: 89, trato.
trebalasic: 328, trabajase.
tretes: 51, exportaciones.
tristicia: 31, tristeza.
trò: 33, mientras que, hasta que.
tropien: 27, encuentren.
truffa: 388, embuste.
tumo de sal: 166, medida de capacidad de sales.

ultrera: 166, especie de concha.
ulleres: 380, anteojos, lentes.

valensa: 51, valentía.
vanaxar: 206, envanecerse.
vantar: 522, proceder judicialmente.
vays: 75, pieles preciosas para forros.
vebres: 114, pieles preciosas para forros.
verí: 473, veneno.
vermosa: 15, mocosa.
vijares: 13, pareceres.
viures: 9, víveres.
voleiada: 182, caminata.
volenter: 212, voluntario.
vull o *ull:* 223, ojo.

xurma: 221, chusma.

zetoni: 48, tela, paño.

REFRANES

a carn de lop salsa de ca: 58 [3].
no y a pus mal sort que aquell que no's vol hoyr: 521 [2].
qui servex a infant e a comú no serveix a nengú: 497 [2].
qui no es convidat a la festa, no pach lo eschot: 174 [2].
qui moltes n'amena no'n consegueix alguna: 437 [6 7].
te guarda que guarda no't prenga: 58 [2].

FRASES HECHAS FIGURADAS

ab cor e hull ubert: 58 [2].
açó és joch de pilota: 522 [3].
açó és truffa: 388 [2].
axí com aquell qui viu en lo mon per cors de strologia: 58 [2].
benaventurat lo mariner qui en estes mars sab navegar: 378 [2].
bufar a la orella: 187 [6].
canta a l'orella: 372.
de la grua fins al pardal: 437 [8].
li do lo callar per resposta: 366 [6].
donar lo callar per resposta: 497 [2].
fan lo gall: p. 15 51.
com lo un forat es tapat, l'altra sich destapa: 170 [3].
gire d'allà que molts msé ni ha: 29 [2].
parla de tort e de travers: 515 [3].
per l'abundància del cor parla la boca: 194.
quanta mar corre sens cloure: 372 [2].
stà barres a pits: 366.
tenia moscha: d. 372.
tornar varar la barcha: 101.
plus aspre lo so que no canta la lletra: 166 [3].

SUMARIO

Págs.

INTRODUCCIÓN

1.ª Mensajería 9
2.ª Mensajería 10
3.ª Mensajería 24
4.ª Mensajería 29
5.ª Mensajería 33
6.ª Mensajería 38
7.ª Mensajería 42
8.ª Mensajería 59
9.ª Mensajería 62
10.ª Mensajería 64
11.ª Mensajería 68
Fuentes documentales. Fuentes bibliográficas 73
Abreviaturas 75

TEXTOS

Apéndice documental 77

ÍNDICES

Índice onomástico 633
Índice geográfico 658
Glosario 667
Refranes 671
Frases hechas figuradas 671

Deacidified using the Bookkeeper process.
Neutralizing agent: Magnesium Oxide
Treatment Date: SEP 2002
PreservationTechnologies
A WORLD LEADER IN PAPER PRESERVATION
111 Thomson Park Drive
Cranberry Township, PA 16066
(724) 779-2111

LIBROS PORTER BARCELONA

LIBRARY OF CONGRESS
0 009 868 265 A